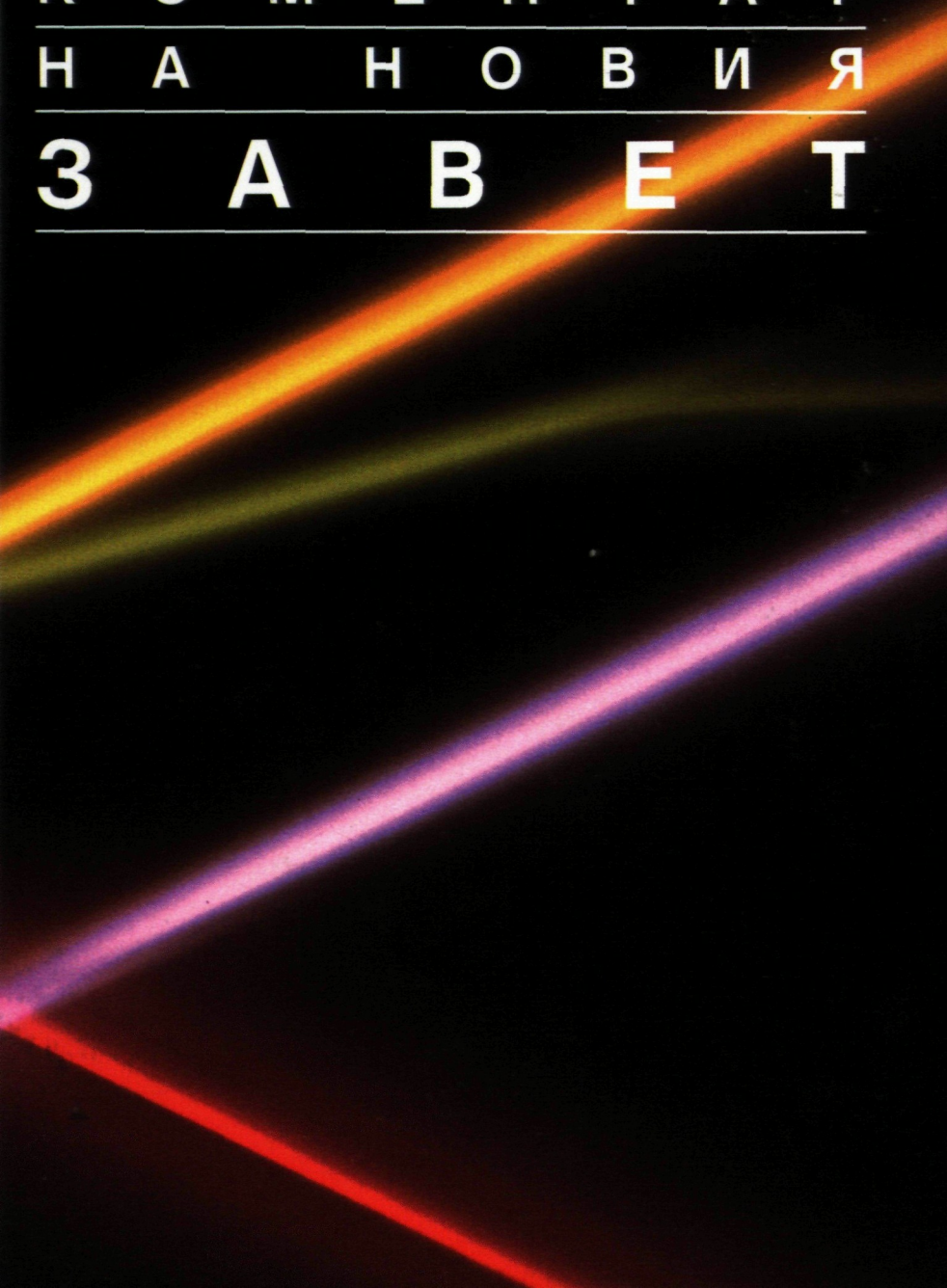

УИЛИЯМ МАКДОНАЛД

КОМЕНТАР

НА НОВИЯ

ЗАВЕТ

dlv

Уилям Макдоналд

Коментар на Новия Завет

Том 2
Деяния – 2 Коринтяни

Издателство ВЕРЕН
п. к. 91, София 1408

clv

Christliche
Literatur-Verbreitung e.V.
Postfach 110135 • 33661 Bielefeld

© 1989 by William Macdonald
Оригинално заглавие: Believer's Bible Commentary – New Testament
© на българското издание 1994
CLV · Christliche Literatur-Verbreitung
Postfach 11 01 35 · 33661 Bielefeld
Превод от английски: Екатерина Абаджиева
Предпечатна подготовка: Издателство ВЕРЕН
п. к. 91, София 1408
Корица: Dieter Otten, Berneustadt
Типография: Graphischer Grossbetrieb Pössneck

ISBN 3-89397-347-8

Съдържание

Съкращения	7
Деянията на апостолите	9
Въведение	9
Схема на изложението	11
Коментар	11
<i>Молитвата в Деянията на апостолите</i>	17
<i>Домашната църква и полуцърковните организации</i>	28
<i>Християните и властта</i>	41
<i>Допълнителни бележки върху кръщението на вярващите</i>	51
<i>Служението на „обикновения“ християнин</i>	53
<i>Мисионерската стратегия</i>	74
<i>Самостоятелността на местната църква</i>	79
<i>Божественото водителство</i>	82
<i>Чудесата</i>	84
<i>Нетрадиционните амбони</i>	90
<i>Посланието на Деянията</i>	121
Крайни бележки	126
Библиография	130
Посланието на Яков	131
Въведение	131
Схема на изложението	133
Коментар	133
<i>Десетте Божии заповеди</i>	145
<i>Божественото изцеление</i>	165
Крайни бележки	170
Библиография	172
Първото послание на Петър	173
Схема на изложението	175
Коментар	176
<i>Дрехите на християнина</i>	199
<i>Кръщението</i>	207
Крайни бележки	220
Библиография	222
Второто послание на Петър	223
Въведение	223
Схема на изложението	225
Коментар	225
Крайни бележки	249
Библиография	249
Първото послание на Йоан	251
Въведение	251
Схема на изложението	253
Коментар	253
<i>Смъртният грях</i>	272
Крайни бележки	275

Библиография	276
Второто послание на Йоан	277
Въведение	277
Схема на изложението	278
Коментар	278
Крайни бележки	282
Библиография	282
Третото послание на Йоан	283
Въведение	283
Схема на изложението	284
Коментар	284
Крайни бележки	287
Библиография	287
Посланието на Юда	289
Въведение	289
Схема на изложението	292
Коментар	292
Крайни бележки	302
Библиография	304
Посланието към Римляните	305
Въведение	305
Схема на изложението	307
Коментар	307
<i>Езичниците, които никога не са чули евангелието</i>	314
<i>Екскурс върху греха</i>	323
<i>Божественият суверенитет и човешката отговорност</i>	357
Крайни бележки	395
Библиография	398
Първото послание на апостол Павел към коринтяните	399
Въведение	399
Схема на изложението	400
Коментар	401
Крайни бележки	487
Библиография	489
Второто послание на апостол Павел към коринтяните	491
Въведение	491
Схема на изложението	493
Коментар	494
Крайни бележки	559
Библиография	560

Съкращения

Съкращения на заглавията на книгите от Стария Завет

Бит.	Битие	Екл.	Еклисиаст
Изх.	Изход	Пес.	Песен на Песните
Лев.	Левит	Ис.	Исая
Чис.	Числа	Ер.	Еремия
Второзак.	Второзаконие	Плач.	Плачът на Еремия
Ис. Нав.	Исус Навиев	Езек.	Езекиил
Съд.	Съдии	Дан.	Даниил
Рут	Рут	Ос.	Осия
1 Царе	1 Книга на Царете	Йоил	Йоил
2 Царе	2 Книга на Царете	Ам.	Амос
3 Царе	3 Книга на Царете	Ав.	Авдий
4 Царе	4 Книга на Царете	Йона	Йона
1 Лет.	1 Книга на Летописите	Мих.	Михей
2 Лет.	2 Книга на Летописите	Наум	Наум
Езра	Езра	Авак.	Авакум
Неем.	Неемия	Соф.	Софония
Ест.	Естир	Агей	Агей
Йов	Йов	Зах.	Захария
Пс.	Псалми	Мал.	Малахия
Пр.	Притчи		

Съкращения на заглавията на книгите от Новия Завет

Мат.	Евангелие от Матей	2 Кор.	2 Посл. към Коринтяните
Марко	Евангелие от Марко	Гал.	Послание към Галатяните
Лука	Евангелие от Лука	Еф.	Послание към Ефесяните
Йоан	Евангелие от Йоан	Фил.	Послание към Филипийците
Деян.	Деянията на апостолите	Кол.	Послание към Колосяните
Як.	Послание Яковово	1 Сол.	1 Послание към Солунците
1 Петр.	1 Послание на Петър	2 Сол.	2 Послание към Солунците
2 Петр.	2 Послание на Петър	1 Тим.	1 Послание към Тимотей
1 Йоан	1 Послание на Йоан	2 Тим.	2 Послание към Тимотей
2 Йоан	2 Послание на Йоан	Тим	Послание към Тим
3 Йоан	3 Послание на Йоан	Филим.	Послание към Филимон
Юда	Послание на Юда	Евр.	Послание към Евреите
Римл.	Послание към Римляните	Откр.	Откровението на Йоан
1 Кор.	1 Посл. към Коринтяните		

Съкращения на различните версии, преводи и парафразирани издания на Библията

АСПБ	Американски стандартен превод на Библията
НБФУГ	Номерирана Библия от Ф. У. Грант
НПБДЖНД	Нов превод на Библията от Джон Нелсън Дарби

ПБДжБФ	Парафразирана Библия от Дж. Б. Филип
ПБКДж	Превод на Библията от Кинг Джеймс
РПБКУ	Разширен превод на Библията от Кенет Уест
ЖБ	Живата Библия
НАСПБ	Нов американски стандартен превод на Библията
НАБ	Нова английска Библия
НМПБ	Нов международен превод на Библията
НИПБКДж	Ново издание на превода на Библията от Кинг Джеймс
РИСПБ	Ревизирано издание на стандартния превод на Библията
РИ(А)	Ревизирано издание (Англия)

Деяния на апостолите

*„Христос е целта, църквата е средството,
а Духът е силата.“*

У. Грегъм Скроджу

Въведение

I. Уникално място в Канона

Деянията на апостолите е единствена-та *богосвдъхновена* история на църквата. Освен това тя е *първата* и единствена история на църквата, съставена от първоизточници, която описва началото на вярата. Всички останали истории на църквата черпят информация от тази книга на Лука, като само прибавят някое и друго предание (а често пъти и много предположения!). Без тази книга ние бихме били загубени. Непосредственото преминаване от разказа за живота на нашия Господ в Евангелията към разказа за последвалите го събития в Посланията щеше да бъде за нас един огромен скок. Ние нямаше да имаме отговор на такива въпроси, като: „Кои са събранията, към които са агресирани тези Послания?“ и „Откъде са се появили те?“ Деянията ни дават отговор на тези и на много други въпроси. Те представляват не само един мост между живота на Христос и Христовия живот, на който ни учат Посланията, но също така и една междинна връзка между юдеизма и християнството, между закона и благодатта. В това се състои и една от най-големите трудности при тълкуването на Деянията – постепенното разширяване на хоризонта от малкото еврейско движение в Ерусалим до една световна вяра, навлязла вече в самата столица на империята.

II. Авторство

Почти всички изследователи са на мнение, че авторът на Евангелието от Лу-

ка и авторът на Деянията на апостоли-те са едно и също лице. И ако третото Евангелие е написано от Лука, то и Деянията са написани също от него (вижте Въвеждението към Лука).

Страничните доказателства, които подкрепят авторството на Лука, са рани, сериозни и широко разпространени. Антимарковският пролог към Лука (около 160-180 год.), Мураторианският Канон (около 170-200 год.) и ранните църковни отци Иреней, Климент от Александрия, Тертулиан и Ориген са на едно мнение по отношение на авторството на Деянията и смятат, че то принадлежи на Лука. Същото твърдят и всички следващи писатели в църковната история, включително и такива автори-тети като Евсевий и Джером.

Вътрешните доказателства в самите Деяния за авторството на Лука са три. В началото на книгата авторът изрично споменава една по-ранна своя работа, също написана до Теофил. Лука 1:1-4 ни показват, че това, за което говори авторът на Деянията тук, е третото Евангелие. Стильът, съчувственото отношение, езикът, застъпническите моменти и много други малки подробности показват, че двете книги са написани наистина от един човек. Ако Евангелието от Лука не трябваше да бъде заедно с другите три Евангелия, двете книги несъмнено щяха да вървят заедно също както Първо и Второ Послание към коринтяните.

От друга страна, текстът на Деянията ни показва съвсем ясно, че авторът е бил спътник на Павел. Това може да се види в известните пасажи, където авторът говори в 1 л. мн. ч. (16:10-17; 20:5; 21:18; 27:1; 28:1-16), което означава, че ав-

порът е очевиден на събитията, за които разказва. Опитите на скептиците да обяснят тези пасажи като „белетристичен похват“ не са много убедителни. Ако те са били добавени само за да направят книгата по-автентична, защо тогава се използват толкова *рядко* и толкова *изкусно* – и защо не е дадено никакво име на това „аз“, което се погразбви от местоимението „ние“?

И последно, ако елиминираме всички спътници на Павел, споменати в 3 л. е. г. ч., а така също и неговите другари, за които се знае, че не са били заедно с него по време на събитията, описани в 1 л. мн. ч., единственият човек, който остава, е Лука.

III. Датиране

Докато датата на написването на повечето новозаветни книги няма някакво особено значение, датата на написването на Деяния е особено важна, тъй като тя е една книга на *историята* на църквата, и при това първата.

За времето на написването на Деяния са предложени три дати, при две от които авторството на Лука се приема, а при едната се отхвърля:

1. Датата от втори век изключва авторството на Лука, тъй като той едва ли е живял по-късно от 80 или 85 год. сл. Хр. И макар някои (либерални) автори да смятат, че авторът е използвал Йосифовата *Antiquities* (написана около 93 год. сл. Хр.), паралелите, които те правят относно Тевда (Деян. 5:36), не си съвпадат, а приликите изобщо не са толкова големи.
2. Според едно общо поддържано мнение Лука е написал Евангелието и Деянията някъде в периода между 70 и 80 година. Това означава, че Лука е могъл да използва данни от Евангелието на Марко в своето Евангелие (вероятно от около 60-те години).
3. Според третото предположение Лука е завършил написването на Деянията скоро след събитията, с които за-

вършва самата книга – по време на първото затваряне на Павел в Рим.

Възможно е Лука да е възнамерявал да напише една трета книга (което обаче не е било Божията воля) и затова да не е споменал разрушителните събития (за християните) от 63 и 70 год. сл. Хр. Изпускането и на следните по-важни събития също предполага една по-ранна дата: жестокото преследване на християните от Нерон в Италия след изгарянето на Рим (64 год.), войната между евреите и Рим (66-70 год.), мъченичеството на Петър и Павел (късните 60 год.) и най-мъчителното събитие за евреите и еврейските християни – разрушението на Ерусалим. Най-вероятно Лука е написал Деянията, докато Павел е бил в затвора в Рим – около 62 или 63 год. сл. Хр.

IV. Предмет на Деянията и теми

Деянията на апостолите е една книга, пълна с живот и действие. В нея ние виждаме как работи Светият Дух, как образува църквата, как я изпълва със сила и как разширява нейния обхват. Тя представява един величествен разказ за това как суверенният Дух използва най-невероятни средства, за да преодолее най-ужасни препятствия; как Той прилага най-нетрадиционни методи, за да получи най-удивителни резултати.

Деянията продължават повествуването там, където го завършват Евангелията, след което – чрез едни бързи и драматични описания – ни пренасят през ранните и бурни години на младата, току-що родена църква. Това е един разказ за големия преходен период, през който новозаветната църква сваля от себе си покрива на юдеизма и се изявява като едно ново общество, в което юдеите и езичниците стават едно в Христос. Поради тази причина Деянията са наречени много уместно „времето на отбиването на Исаак“.

Всеки, който чете тази книга, може да не почувства духовното възвисяване, което винаги присъства там, къде-

то действия Бог. Едновременно с това не може да не почувства и напрежението, което винаги съпътства противодействието и пречките, които поставят грехът и Сатана.

В първите дванадесет глави централно място заема апостол Петър, който дръзновено проповядва на народа на Израел. От 13 глава нататък на преден план излиза апостол Павел като един

ревностен, възновен и неуморим апостол сред езичниците.

Деянията покриват един период от около тридесет и три години. Дж. Б. Филип казва, че в човешката история няма друг такъв период, в който „такава малка група от обикновени хора да е разтърсила света толкова дълбоко, че враговете им да кажат със сълзи на очи, че тези хора „са обърнали света наопаку“.¹

Схема на изложението

- I. Църквата в Ерусалим (1-7 гл.)
 - A. Обещанието на възкръсналия Господ за Духа (1:1-5)
 - Б. Поръчението, което възнасящият се Господ дава на учениците Си (1:6-11)
 - В. Учениците чакат в Ерусалим в молитва (1:12-26)
 - Г. Денят на Петдесетница и раждането на църквата (2:1-47).
 - Д. Изцелението на куция мъж и обвинението на Петър към Израел (3:1-26).
 - Е. Преследването и растежът на църквата (4:1-7:60).
- II. Църквата в Юдея и Самария (8:1-9:31)
 - A. Служението на Филип в Самария (8:1-25)
 - Б. Филип и етиопският евнух (8:26-40)
 - В. Обръщението на Савел от Тарс (9:1-31)

- III. Църквата до края на земята (9:32-28:31)
 - A. Петър проповядва евангелието на езичниците (9:32-11:18)
 - Б. Създаването на църквата в Антиохия (11:19-30).
 - В. Преследването на вярващите от Ирод и неговата смърт (12:1-23)
 - Г. Първото мисионерско пътешествие на Павел: Галатия (12:24-14:28)
 - Д. Съвещанието в Ерусалим (15:1-35)
 - Е. Второто мисионерско пътешествие на Павел: Мала Азия и Гърция (15:36-18:22)
 - Ж. Третото мисионерско пътешествие на Павел: Мала Азия и Гърция (18:23-21:26)
 - З. Арестуването на Павел и неговото разпитване (21:27-26:32)
 - И. Пътуването на Павел до Рим и корабкрушението (27:1-28:16)
 - Й. Животът на Павел под домашен арест и свидетелстването му пред юдеите в Рим (28:17-31)

Коментар

I. Църквата в Ерусалим (1-7 гл.)

A. Обещанието на възкръсналия Господ за Духа (1:1-5)

1:1 Книгата Деянията на апостолите започва с едно напомняне. Лука, възлюбеният лекар, е написал вече на **Теофил** ед-

на първа „повест“ (която ние познаваме като Евангелието от Лука), където в последните стихове му е казал, че непосредствено преди възнесението Си Господ Исус е обещал на Своите ученици, че те ще бъдат кръстени със Светия Дух (Лука 24:48-52).

Сега Лука му напомня за това вълнуващо обещание, тъй като възнамерява да продължи своя разказ именно с него. Този момент е едно много подходящо нача-

ло на неговата книга, тъй като това обещание за Духа съдържа в зародиш всички духовни победи, за които разказват Деянията на апостолите. Лука пише за Евангелието си като за своята **първа повест** или книга. В нея той е записал всичко, **което Исус е започнал да върши и да учи**. В Деянията той разказва за това, което Исус е **продължил да върши и да учи** чрез Светия Дух след Своето възнесение.

Забележете, че служението на Господ включва и вършене, и поучение. Това не е една суха доктрина без каквито и да било задължения, нито теория без никаква практика. Спасителят е живото свидетелство за това, което е поучавал. Той е вършел на практика това, което е проповядвал.

1:2 Теофил ще си спомни, че първата книга на Лука завършва с разказа за **възнесението** на Спасителя и с нежните наставления на Господ към единадесетте **апостоли** преди Неговото възнесение.

1:3 През **четиридесетте дни** от Неговото възкресение до възнесението Си Господ се е явявал неколкостранно на Своите ученици, като им е представял възможно най-верните **доказателства** за възкресението на Своето тяло (Вж. Йоан 20:19-26; 21:1-14).

През това време Той им е говорил и за **Божие царство**. Това, което Го е интересовало най-вече, не е било положението на царствата на този свят, а положението на царството или сферата, където Бог е признат за Цар.

Царството не е едно и също нещо с църквата. Господ Исус е предложил Себе Си за Цар на израелския народ, но е бил отхвърлен (Мат. 23:37). Следователно буквалното въздигане на Неговото царство на земята е било отложено до времето, когато Израел ще се покае и ще Го приеме като Месия (Деян. 3:19-21).

Понастоящем Царят отсъства от земята, но това не означава, че Той няма едно невидимо царство тук (Кол. 1:13).

В него влизат тези, които се признават за Негови верни поданици (Мат. 25:1-12). В по-широк смисъл то включва всички, които твърдят, че са християни, и това е неговият външен аспект (Мат. 13:1-52). Но в един по-тесен смисъл (на вътрешната реалност) то включва само тези, които са новородени (Йоан 3:3-5). Настоящото състояние на **царството** е описано в притчите на Матей 13.

Църквата е нещо съвсем ново. Тя не е пророкувана в СЗ (Еф. 3:5). В нея влизат всички вярващи, които са живели и ще живеят в периода от Петдесетница до Грабването. Като Невяста на Христос църквата ще царува с Него през хилядолетието и ще сподели славата Му завинаги. Христос ще се върне като Цар в края на Голямата скръб, когато ще унищожи враговете Си и ще установи Своято царство на правдата върху цялата земя (Пс. 72:8).

И макар че Неговото царуване от Ерусалим ще продължи само хиляда години (Откр. 20:4), Неговото **царство** е вечно в смисъл, че всички Божии врагове ще бъдат окончателно унищожени и че Той ще царува в небето вечно без никаква съпротива или пречки (2 Петр. 1:11).

1:4 Тук Лука разказва за една среща на Господ с Неговите ученици, когато те са били **събрани** в една стая в **Ерусалим**. Възкръсналият Изкупител **им е наредил** да не напускат **Ерусалим**. Но защо **Ерусалим?** – питат се те. За тях Ерусалим е един град на омразата, насиетието и преследването!

И въпреки всичко изпълнението на **обещанието на Отец** ще стане в **Ерусалим**. Даването на Светия Дух ще бъде извършено в същия този град, който е разпънал Спасителя. Присъствието на Духа там ще свидетелства за отхвърлянето на Божия Син от човека. Духът на истината ще обвини света за грях, за правда и за съдба; и това ще стане **най-напред в Ерусалим**. Учениците ще получат Светия Дух в града, в който самите те изоставиха Господ и побягнаха, за да

спасят кожата си. Господ ще ги направи да бъдат силни и безстрашни точно там, където те се показаха слаби и страхливи.

Това не е първият път, когато учениците чуват за **обещанието на Отца** от устата на Спасителя. По време на Своято земно служение и специално в беседата в горната стая Той им говори за Утешителя, Който ще дойде (вж. Лука 24:49; Йоан 14:16-26; 15:26; 16:7-13).

1:5 Сега, при Неговата последна среща с тях, Той им повтаря това обещание. Някои, ако ли не всички от тях, са били **кръстени от Йоан „с вода“**. Но Йоановото кръщение е само външно, на тялото. „Не след много дни“² те ще бъдат **кръстени „със Светия Дух“** и това кръщение ще бъде вътрешно, на духа. Първото кръщение ги обединява външно с разкайващата се остатък от народа на Израел; второто ще ги обедини в църквата, тялото на Христос, и ще им даде сила за служение.

Исус им обещава, че те **ще бъдат „кръстени със Светия Дух не след много дни“**, но никъде не им говори за кръщението с огън (Мат. 3:11, 12; Лука 3:16, 17). Последното е кръщение със съд само за невярващите, което предстои да стане в бъдещето.

Б. Поръчението, което възнасящият се Господ дава на учениците Си (1:6-11)

1:6 Вероятно събитието, за което се говори тук, се е случило на Елеонския хълм, срещу Витания. Това е мястото, от което Господ Исус се е върнал обратно в небето (Лука 24:50, 51).

Учениците си мислят за изването на Духа. Те си спомнят, че пророк Йоил е говорил за изливането на Духа във връзка със славното господство на Месията (Йоил 2:28). Затова те правят заключение, че след като им казва, че Духът ще им бъде даден „не след много дни“, то Господ ще установи Своято **царство**

много скоро. Техният въпрос показва, че те все още очакват, че Христос ще установи Своято видимо земно **царство** „сега“.

1:7 Господ *не* ги поправя заради това, че очакват Неговото видимо господство на земята толкова скоро. Такава една надежда е била и все още е напълно оправдана. Той просто им казва, че те не могат да **знаят** кога ще дойде царството Му. Времето за това е положено във **властта на Неговия Отец**, но Той не е решил да им го открие. Това е нещо, което само Той може да знае.

Изразът „**днени или времена**“ се използва в Библията за описанието на различни събития, предварително открити от Бога, които все още предстоят да станат във връзка с народа на Израел. Тъй като самите те са израелци, учениците ще разберат, че този израз тук се отнася до съдбоносните дни преди и по време на установяването на хилядолетното царство на Христос на земята.

1:8 След като е потиснал тяхното любопитство за точното време на установяването на царството, Господ Исус сега насочва вниманието на учениците Си към нещо по-непосредствено – естеството и обхвата на тяхното служение. Що се отнася до естеството на тяхното служение, те **ще бъдат свидетели**; а що се отнася до обхвата му, те ще свидетелстват „**в Ерусалим... в цяла Юдея и Самария, и до края на земята**“.

Но преди това учениците трябва да **приемат сила – силата на Светия Дух**. Тази **сила** е това, без което не може нито един християнски свидетел. Един човек може да бъде изключително талантлив, високообразован и много опитен, но без духовна сила той няма да представява нищо като свидетел. Друг човек може да няма никакво образование, да не е особено привлекателен на външен вид и да няма изискани обноски, но да бъде надарен със **силата на Светия Дух**, и тогава светът ще се обръща след него, за да гледа как гори в служението си на

Бога. За да могат да свидетелстват и да проповядват, страхливите ученици имат нужда от сила, от свята смелост. Те ще получат тази сила, когато **Светият Дух** дойде **върху** тях.

Учениците ще започнат своето свидетелстване в **Ерусалим** – един предварително обмислен ход на Божията милост. Градът, който разпъна нашия Господ, ще бъде първият, който ще чуе призива за покаяние и вяра в Него.

След това те ще свидетелстват в **Юдея** – южната част на Палестина, с преобладаващо еврейско население, чийто главен град е **Ерусалим**.

След Юдея те ще отидат в **Самария**, областта в центъра на Палестина, където живеят самаряните – един мразен, нечистокръвен народ, с който евреите не искат да имат нищо общо.

И накрая – „до края на земята“: сред езическите народи, които дотогава са били „извън стана“ в смисъл на религиозните привилегии на евреите. В този все по-разширяващ се кръг на свидетелство се виждат общите посоки на развитието на историческите събития в Деянията.

1. *Свидетелството в Ерусалим* (1-7 глава).
2. *Свидетелството в Юдея и Самария* (8:1-9:31).
3. *Свидетелството до края на земята* (9:32-28:31).

1:9 Веднага след като Спасителят упълномощава Своите ученици, **Той се възнеся** в небето. Това е всичко, което ни казва Писанието – „**Той се възнесе и облак Го прие от погледа им.**“ Такова изключително събитие, а толкова пестеливо и просто описано! Скромността, с която писателите на Библията описват събитията, говори за боговъгъхновеността на Словото: за хората не е обичайно да разказват толкова сдържано за такива необикновени неща.

1:10 И отново, без никаква видима изненада, Лука разказва за появата на „**двама човека... в бели дрехи**“. Това са явно

някакви ангелски същества, които са имали способността да се появяват на земята във вид на хора. Може би това са същите ангели, които са се появили при гроба след възкресението (Лука 24:4).

1:11 Най-напред ангелите се обръщат към учениците, като ги наричат „**галилеяни**“. Доколкото ни е известно, всички ученици, с изключение на Юда Искариотски, произхождат от областта западно от Галилейско море.

След това ангелите ги събуждат от тяхната унесеност, като ги питат защо стоят и **гледаат към небето**. Дали тъжат, или се прекланят, или се чудят? Без съмнение и трите, като най-силна е тъгата. Затова ангелите ги утешават, като им казват, че възкръсналият Христос ще дойде отново.

Тук ние имаме едно много ясно обещание за Второто пришествие на Христос, когато Той ще дойде отново, за да установи царството Си. Тук не става въпрос за Грабването, а за идването на Христос, за да царува.

1. Исус се възнесе от Елеонския хълм (12 ст.).	1. Исус ще се върне на Елеонския хълм (Зах. 14:4).
2. Той се възнесе лично.	2. Той ще се върне лично (Мал. 3:1).
3. Възнесе се видимо.	3. Ще се върне видимо (Мат. 24:30).
4. Беше приет от облак (9 ст.).	4. Ще слезе на небесните облаци (Мат. 24:30).
5. Възнесе се славно.	5. Ще се върне „със сила и голяма слава“ (Мат. 24:30).

В. Учениците чакат в Ерусалим в молитва (1:12-26)

1:12 В Лука 24:52 четем, че учениците се връщат в Ерусалим „с голяма радост“. „Светлината на Божията любов запали сърцата на тези мъже и накара лицата им да засияят независимо от морето от беди, което ги заобикаляше.“

Пътят, който изминават учениците в този ден, е кратък – по-малко от половин километър „от хъма, наречен Елеонски“, надолу по долината на Кедрон, до Ерусалим – „разстояние един съботен ден път“ – най-бъзготно разстояние, което евреите имат право да изминат в събота.

1:13 След като влизат в града, учениците се качват в горната стая, където са отседнали.

Божият Дух тук изброява имената на учениците за четвърти и последен път (Мат. 10:2-4; Марко 3:16-19; Лука 6:14-16). В този списък обаче е изпуснато едно име – името на Юда Искариотски. Предателят е отишъл там, където заслужава.

1:14 Когато учениците се събират, това става „единодушно“. Тази дума, която се среща единадесет пъти в Деянията, е един от ключовете, които отварят вратата на благословението. Там, където братята живеят в единодушие, Бог заръчва благословение – „живот до века“ (Пс. 133).

Вторият ключ се съдържа в думите „бяха в постоянна молитва“. И сега, както и тогава, Бог работи, когато хората се молят. Обикновено ние сме готови да правим всичко друго, но не и да се молим. Трябва да знаем обаче, че само когато чакаме пред Бога в отчаяна, изпълнена с вяра, гореща, търпелива и единна молитва, само тогава животворящата и действена сила на Божия Дух се излива върху нас.

Няма да е пресилено, ако кажем, че единството и молитвата са били подготвката за Петдесетница.

Заедно с учениците са събрани и някои неназовани по име жени (вероятно тези, които са следвали Исус), а така също и Мария, майката на Исус, и... братята Му. Тук има няколко интересни моменти.

1. Името на Мария е споменато за последен път на това място в НЗ – без съмнение „един мъгчавлив протест сре-

щу поклонението на Мария“. Учениците не се молят на нея, а със нея. Тя чака заедно с тях да получи дара на Светия Дух.

2. Мария е наречена „майката на Исус“, а не „Божията майка“. Исус е името на нашия Господ по време на Неговото човешко превъплъщение. И понеже като човек Той е бил роден от Мария, няма нищо нередно тя да бъде наречена „майката на Исус“. Но никъде в Библията Мария не е наречена „Божията майка“. И макар че Исус наистина е Бог, доктринално е неправилно и абсурдно да се говори за Бога като за Един, Който има човешка майка. Като Бог Той съществува от вечността.

3. Споменаването на братята на Исус веднага след Мария ни кара да мислим, че това са истински синове на Мария и природени братя на Исус по майчина линия. Освен тези има още няколко стиха, които опровергават тезата, поддържана от някои хора, че Мария е останала завинаги девица и никога не е раждала деца след раждането на Исус (например Мат. 12:46; Марко 6:3; Йоан 7:3, 5; 1 Кор. 9:5; Гал. 1:19; а така също и Пс. 69:8).

1:15 Един ден, след като се събира едно множество от около сто и двадесет ученици, Петър става и им напомня за местата в Старозаветните Писания, които говорят за предателя на Месията.

1:16, 17 В началото Петър казва, че има едно пророчество, написано от Давид за Юда, което е трябвало да се изпълни. Но преди да цитира Писанието, той им напомня, че макар и Юда да е бил един от дванадесетте и да е споделял тяхното апостолско служение, той е послужил като „водител на тия, които хванаха Исус“. Забележете съдържания тон, с който Петър описва това подло деяние. Юда е станал предател по свой собствен съзнателен избор и по този начин е изпълнил пророчествата, които

казват, че Господ ще бъде продаден на враговете Си.

1:18, 19 Тези два стиха са били смятани за допълнително добавени от Лука, без да са част от посланието на Петър. Те завършват историческите факти за Юда, като ни дават информация за неговата смърт, и по този начин откриват пътя за избирането на този, който трябва да заеме неговото място.

Между разказа за смъртта на Юда, който е гаден тук, и този, гаден в Матей 27:3-10, няма никакво противоречие. Матей ни казва, че след като получава тридесетте сребърника, Юда излиза навън и се обесва. Тогава главните свещеници взимат парите и купуват нивата за погребване.

Тук, в Деяния, Лука казва, че Юда е **придобил нива** от заплатата на своята неправда и е паднал **стремглав**, като се е пукнал през средата... и **всичките му черва са изтекли**.

Когато свържем тези два разказа, излиза, че тези, които са купили нивата, всъщност са били главните свещеници. Но също така може да се каже, че и Юда е купил **нивата**, в смисъл, че парите са били негови и че главните свещеници са действали като негови пълномощници. Той се е обесил на едно дърво в гробището, но вероятно въжето се е скъсало и тялото му се е забило в земята, като се е **пукнало** през средата.

Когато хората в **Ерусалим** разбират за случилото се, те наричат грънчаревата нива **Акелдама**, което на арамейски означава „**Кръвна нива**“.

1:20 След обяснителните бележки на Лука отново се връщаме към посланието на Петър, който най-напред обяснява, че в Пс. 69:25 Давид говори именно за предавателя на Исус: „**Жилището му да запустее и да няма кой да живее в него.**“⁴³ След това Петър стига до пророчеството, което сега трябва да се изпълни: „**Друг нека вземе чина му**“ (Пс. 109:8). Апостол Петър смята, че тези думи означават, че след измяната на

Юда трябва да се избере някой друг, който да изпълни **неговото служение**. Желанието му да се подчини на Божието Слово е добро.

1:21, 22 Този, който ще бъде избран, трябва да отговаря на две изисквания:

1. Трябва да е **придружавал** учениците през прите години на общественото служение на Христос – **от момента на Неговото кръщение** от **Йоан** до деня на Неговото възнесение, и също така:

2. Трябва да може да носи отговорността да бъде **свидетел** на **възкресението** на Господа.

1:23-26 За кандидати да заемат мястото в това служение са представени имената на двама души, които отговарят на поставените изисквания: **Йосиф... чието презиме е Юст**, и **Матия**. Но кого от двамата да изберат? Апостолите поставят проблема пред Господа, като Му се молят да им открие Своя избор. После **хвърлят жребие**, което се пада върху **Матия**. Така Матия става подходящият заместник на Юда, който е отишъл „на своето място“, тоест във вечния огън.

Тук неизбежно се повдигат два въпроса:

1. Правилен ли е начинът, който използват учениците, за да определят **Матия** за заместник на Юда? Нямаше ли да бъде по-добре, ако бяха изчакали Бог да им покаже, че човекът, когото Той е определил да заеме свободното служение, е апостол Павел?
2. Да ли учениците търсят правилно Божията воля, като **хвърлят жребие**?

Във връзка с първия въпрос трябва да кажем, че в Писанията не се казва нищо, което да показва, че учениците са действали погрешно. Те са се молили дълго време, стремели са се да се подчинят на Писанията и са били еднородни, когато са избирали заместника на Юда. Освен това служението на Павел се е различавало от това на дванадесетте, а и никъде не се казва, че той е бил избран като заместник на Юда. Дванадесетте апос-

моли получават поръчение от Исус на земята да проповядват на Израел, докато Павел е бил призван на служение от Христос в слава, за да проповядва на езичниците.

Що се отнася до хвърлянето на жребие, този метод за откриване на Божиата воля е бил използван и в СЗ: „Жребието се хвърля в скута, но решението чрез него е от Господа“ (Пр. 16:33).

Очевидно избирането на Матия чрез жребие е било одобрено от Господа, защото след този момент учениците се наричат „дванадесетте“ (вж. 6:2).

Молитвата в Деянията на апостолите

Деянията на апостолите е една книга на успешните молитви. Още в 1 гл. ние имаме два примера за молитви на учениците. Тяхната молитва в горната стая след възнесението получава отговор на Петдесетница. Молитвата им за водителство при избирането на заместник на Юда получава отговор чрез жребието, което се пада на Матия.

Онези, които се обръщат на Петдесетница, продължават да постоянстват в молитва (2:42). Следващите стихове (43-47) описват идеалните условия, които преобладават в това молитвено общение.

След освобождението на Петър и Йоан вярващите се молят за гързост (4:29), в резултат на което мястото се разтърсва и всички се изпълват със Светия Дух и говорят Божието Слово с гързост (4:31).

Дванадесетте апостоли решават да изберат седем мъже, които да се занимават с финансовите дела на вярващите, така че самите те да могат да се посветят по-пълно на молитвата и служението на Словото (6:3, 4). След това апостолите се помолват и полагат ръце на седмичната мъже (6:6). Следващите сти-

хове свидетелстват за вълнуващи победи на евангелието (6:7, 8).

Стефан се моли, преди да бъде убит (7:60). Девета глава ни дава отговора на неговата молитва: обръщението на един човек от зрителите – Савел от Тарс.

Петър и Йоан се молят за вярващите самаряни, в резултат на което те получават Светия Дух (8:15-17).

След обръщението си Савел от Тарс се моли в дома на Юда и Бог отговаря на неговата молитва, като му изпраща Анания (9:11-17).

Петър се моли в Йония и Тавита е възкресена за живот (9:40), в резултат на което много хора повярват (9:42).

Стотникът-езичник Корнилий се моли (10:2) и молитвите му възлизат пред Бога за спомен (10:4). Тогава му се явява във видение един ангел, който му казва да изпрати да повикат един човек на име Симон Петър (10:5). На другия ден се моли Петър (10:9) и неговата молитва получава отговор чрез едно небесно видение, което го подготвя да отвори вратите на царството за Корнилий и другите езичници (10:10-48).

Докаато Петър стои в затвора, християните се молят усърдно за него (12:5) и Бог им отговаря, като по един чуден начин го освобождава от затвора – за изненада на всички, които се молят (12:6-17).

Пророците и учителите в Антиохия постят и се молят (13:3), вследствие на което Павел и Варнава са изпратени на първото си мисионерско пътешествие. За този отговор се казва, че „това е отговорът с най-широк обхват на действие, тъй като достига до края на земята и дори до нас чрез служението на мисионерите Павел и Варнава“.

На обратния път през Листра, Икония и Антиохия Павел и Варнава се молят за повярвалите (14:23), един от които е Тимотей. Може би в отговор точно на тази молитва Тимотей се присъединява

към Павел и Сила по време на тяхното второ мисионерско пътешествие!

В затвора във Филипи среднощната молитва на Павел и Сила получава отговор чрез едно земетресение и чрез обръщението на началника на тъмницата и семейството му (16:25-34).

Павел се моли в Милет заедно със старейшините от Ефес (20:36) и това довежда до една вълнуваща изява на любовта им към него и на мъката им, че няма да го видят отново в този живот.

Християните в Тур се молят заедно с Павел на брега (21:5) и тези молитви без съмнение го следват до Рим и до мястото на неговата екзекуция.

Преди корабкрушението Павел се моли пред всички, като благодари на Бога за храната. Тази молитва внася успокоение сред отчаяните моряци и пътници (27:35, 36).

На остров Малта Павел се моли за болния баща на управителя на острова, в резултат на което болният оздравява като по чудо (28:8).

Ясно е, че молитвата е атмосферата, в която живее ранната църква. Когато християните се молят, Бог работи!

Г. Денят на Петдесетница и раждането на църквата (2:1-47)

2:1 Празникът на **Петдесетница**, олицетворяващ изливането на Светия Дух, е петдесет дни след Празника на първите плодове, който говори за възкресението на Христос. На този **ден на Петдесетница** учениците са били събрани на едно място в **единодушие**. Подходяща тема за техния разговор са могли да бъдат старозаветните текстове, в които се говори за празника на Петдесетница (вж. Лев. 23:15, 16). Възможно е също така те да са пеели Псалм 133: „Ето колко е добро и колко е угодно да живеят братя в единодушие!“⁴

2:2 Идването на Духа е придружено от звук, който може да се чуе, от нещо, което може да се види, и от чудо, което

може да се преживее. **Шумът**, който е дошъл **от небето** и е **изпълнил цялата къща**, е бил като **фученето на силен вятър**. **Вятърът** е един от няколко флуидни символи на Светия Дух (като масло, огън, вода), които говорят за Неговите суверенни, непредсказуеми действия.

2:3 Това, което е могло да се види, са били „**езици като огнени, които се разделяха**“ и които са седнали по един на **всеки от** учениците. Обърнете внимание, че тук не се казва, че езиците са огнени, а „**като огнени**“.

Това явление не трябва да се смесва с кръщението с огън. Независимо че на едно и също място се говори и за кръщението с Духа, и за кръщението с огън (Мат. 3:11, 12; Лука 3:16, 17), това са две отделни и ясно разграничени събития. Първото е кръщение с благословение; второто – със съд. Първото е било предназначено за вярващите, второто ще засегне невярващите. Чрез първото вярващите са получили Светия Дух и сила и се образувала църквата; чрез второто невярващите ще бъдат погубени.

Когато Йоан Кръстител е говорел на множества, сред които е имало всякакви хора (и покаяващи се, и непокаяващи се: вж. Мат. 3:6, 7), той им е казал, че Христос ще ги кръсти със Светия Дух и с огън (Мат. 3:11). Когато е говорел на множества, сред които е имало само хора, които наистина се покаяват (Марко 1:5), той им е казал, че Христос ще ги кръсти със Светия Дух (Марко 1:8).

Тогава какво е значението на израза от Деяния 2:3 „**езици като огнени, които се разделяха**“? Без съмнение **езиците** са свързани с речта и вероятно със свръхестествената дарба на говоренето на чужди езици, която апостолите са получили тогава. Огънят е свързан със Светия Дух, който е източникът на тази дарба и може би идва да опише смелото, пламенно и изпълнено с ентузиазъм проповядване на апостолите, което ще последва.

Идеята за пламенност на речта е особено подходяща, тъй като пламенността е нормалното състояние на един живот, който е изпълнен с Духа и чийто неизбежен резултат е свидетелството.

2:4 Преживяното чудо на Петдесетница е изпълването със **Светия Дух**, последвано от говоренето на **чужди езици**.

До този момент Божият Дух е бил със учениците, но от сега нататък Той вече е във тях (Йоан 14:17). Следователно този стих отбелязва един обратен момент в отношенията на Духа с хората. В СЗ Духът е слизал върху хората, но не за да остава постоянно в тях (Пс. 51:11). След Петдесетница Духът гоиде върху вярващите, за да обитава в тях постоянно: Той гоиде, за да пребъдва в тях (Йоан 14:16).

На Петдесетница Духът гоиде не само за да обитава във вярващите, но и за да ги изпълни. Духът идва да обитава в нас в момента, в който бъдем спасени, но за да бъдем изпълнени с Него, ние трябва да изучаваме Словото, да прекарваме време в размисления и молитва и да живеем в подчинение на Господа.⁵ Ако изпълването с Духа в наши дни ставаше автоматично, нямаше да има нужда от уещанието: „Изпълняйте се с Духа“ (Еф. 5:18).

Игването на Светия Дух в деня на Петдесетница съедини също така вярващите в едно общо цяло – в църквата, която е Христовото тяло.

Защото в един Дух всички ние – било юдеи или гърци, било роби или свободни – бяхме кръстени „да съставяваме едно тяло, и всички от един Дух се напоихме“ (1 Кор. 12:13). От този момент нататък както вярващите юдеи, така и вярващите езичници стават един нов човек в Христос Исус и части на едно и също Тяло (Еф. 2:11-22).

Изпълнените с Духа ученици започват да говорят на чужди езици, според както Духът им дава да говорят. От следващите стихове става ясно, че те получават тази свръхестествена сила,

за да говорят на *действителни чужди езици*, които никога не са изучавали. Това не е някаква нечленоразделна или екзалтирана реч, а точно определени езици, които се говорят по това време в други страни на света. Дарбата за говорене на **езици** е едно от знаменията или чудесата, които Бог използва, за да свидетелства за истинността на посланието, проповядвано от апостолите (Евр. 2:3, 4). По това време НЗ все още не е бил написан. Тъй като днес ние имаме Божието Слово в напълно завършен писмен вид, нуждата от тези дарби-знамения до голяма степен е отминала (въпреки че сувереният Божий Дух все още може да ги използва, ако иска).

Появата на **езици** в деня на Петдесетница не трябва да се използва за доказателство, че **езиците** са нещо, което неизбежно придружава гара на Духа. Ако това е така, защо тогава те изобщо не се споменават във връзка с:

1. Обръщението на 3000 души (Деян. 2:41)?
2. Обръщението на 5000 души (Деян. 4:4)?
3. Приемането на Светия Дух от самаряните (Деян. 8:17)?

Всъщност в Деянията на апостолите има само още два случая, когато се появява тази дарба на говоренето на **езици**:

1. При обръщението на езичниците в къщата на Корнилий (Деян. 10:46).
2. При повторното кръщение на Йоановите ученици в Ефес (Деян. 19:6).

Преди да завършим разглеждането на 5 ст., бихме искали да споменем, че във връзка с въпроса за кръщението със Светия Дух между изучаващите Библията има значителни различия както по отношение на честотата на това кръщение, така и по отношение на резултатите от него.

Що се отнася до броя, съществуват следните мнения:

1. Някои вярват, че то е станало само веднъж – в деня на Петдесетница, когато е било образувано тялото на

Христос и когато всички вярващи са влезли в благомето на това кръщение.

2. Други смятат, че това е станало неколкостранно – на Петдесетница (2 гл.), в Самария (8 гл.), в дома на Корнилий (10 гл.) и в Ефес (19 гл.).

3. Трети мислят, че то става винаги, когато се спасява човек.

Що се отнася до резултатите от кръщението на Светия Дух в живота на отделния вярващ, съществува едно мнение, според което това кръщение е „второ дело на милостта“, което обикновено става след обръщението и води до едно по-пълно или по-слабо осветение. Това мнение не се подкрепя от Библията. Както вече споменахме, кръщението на Светия Дух е това действие, чрез което вярващите бяха:

1. Обединени в едно тяло – църквата (1 Кор. 12:13).

2. Обдарени със сила (Деян. 1:8).

2:5-13 За да отпразнуват празника на Петдесетница, в Ерусалим са били събрани „юдеи, благочестиви човеци от всеки народ под небето“. Когато чуват слуха за случилото се, те отиват в къщата, където се намират апостолите. И тогава, както и сега, хората са били привлечани от действието на Божия Дух.

Когато **множеството** стига до къщата, апостолите вече говорят на чужди езици. За голяма своя изненада идващите чуват, че тези ученици от Галилея говорят на най-различни езици. Чудото е извършено от тези, които говорят, а не от тези, които слушат. Независимо дали слушащите са евреи по рождение, или чужденци, обърнали се към юдейската вяра, независимо дали те идват от изток или от запад, от север или от юг – всеки един от тях ги слуша да говорят за **великите Божи дела на неговия собствен език**. Думата „език“, която се среща в 6 и 8 ст., е същата като думата, от която произлиза съвременната дума „диалект“.

Много широко разпространено е мнението, че една от целите на дарбата говорене на езици на Петдесетница е била едновременно прогласяване на евангелието на хора от различни езици. Така например един автор казва: „Бог даде Своя закон на един език и на един народ, но даде евангелието Си на всички езици и на всички народи.“

Текстът обаче не потвърждава това мнение. Тези, които говорят на езици, възхваляват **великите Божи дела** (2:11). Това е знамение за народа на Израел (1 Кор. 14:21, 22), което има за цел да го накара да се учуди и удиви. За разлика от тях Петър проповядва евангелието на език, който повечето, ако ли не всички негови слушатели могат да разберат.

Реакцията на чудото с говоренето на езици сред новопристигналите е различна. У някои то предизвиква дълбок интерес, докато други казват, че апостолите „са се напили със **сладко вино**“. Учениците наистина са били повлияни от една външна сила, но това не е била силата на **виното**, а силата на Светия Дух!

Грешните човеци винаги са готови да предложат някакво естествено обяснение на духовните явления. Веднъж, когато Божият глас бе чул от небето, някои казаха, че това е гръм (Йоан 12:28, 29). Сега невярващите подигравателно обясняват приповдигнатото поведение на учениците, предизвикано от идването на Светия Дух, с влиянието на сладкото вино. „Светът казва – Шилер – обича да затъмнява блясъка на светещите неща и да гърпа възвишените на земята в прахта.“

2:14 Ученикът, който се беше отрекъл от Своя Господ с клетви и проклетия, сега излиза напред и се обръща към тълпата. От страхлив и колеблив последовател Петър се е превърнал в един безстрашен и твърд апостол. За всичко това е виновна Петдесетница. Сега **Петър** е изпълнен с Духа.

В Кесария Филипи Господ обеща да даде на Петър ключовете на небесното

царство (Мат. 16:19). Тук, в Деяния 2, ние виждаме как той използва тези ключове, за да отвори вратата за евреите (14 ст.), както ще направи по-късно и за езичниците (в 10 гл.).

2:15 Най-напред Павел обяснява, че необикновените събития от този ден не идват в резултат на влиянието на сладко вино. В края на краищата част е само 9.00 сутринта и едва ли е възможно толкова много хора да бъдат едновременно **пияни** в такъв ранен час. Освен това евреите, които са участвали в ритуалите в синагогата по време на празник, обикновено са се въздържали от ядене и пиене най-рано до 10.00 часа или дори до обед, в зависимост от времето на принасянето на всекидневната жертва.

2:16-19 Истината е, че върху тях е бил излят Божият Дух, както е **казано и от пророк Йоил** (Йоил 2:28).

Всъщност събитията от Петдесетница не са пълно изпълнение на пророчеството на Йоил. Повечето от явленията, описани в тези стихове, не се случват тогава. Но онова, което се случва на Петдесетница, е привкусване на това, което ще се случи **в последните дни**, „преди да дойде великият и бележит ден ГОСПОДЕН“. Ако събитията от Петдесетница изпълняват пророчеството на Йоил, защо тогава по-късно (3:19) се дава обещание, че ако народът се покае и Израел приеме Този, Когото разпъна, Той ще се върне и ще им изпрати определения Христос Исус?

Цитатът от Йоил е пример за закона на двойното изпълнение на пророчеството, според което едно библиейско пророчество може първо да бъде изпълнено частично в даден момент, след което да получи пълното си изпълнение в друг, по-късен момент.

Божият Дух е бил излят на Петдесетница, но не буквално върху *всяка* плът. Цялостното изпълнение на пророчеството ще бъде извършено в края на Скръбните години. Преди славното пришествие на Христос ще има **чудеса** в небето

и **знамения** на земята (Мат. 24:29, 30), след което Господ Исус Христос ще се яви на земята, за да свали Своите врагове и да установи царството Си. В началото на Неговото хилядолетно господство Божият Дух ще бъде излят **върху всяка плът** – както върху езичниците, така и върху евреите – и това положение ще преобладава през по-голямата част на хилядолетието. На хората ще бъдат дадени различни проявления на Духа – без значение на пола, възрастта или социалното им положение. Те ще виждат **видения** и ще **сънуват** – тоест ще получават знание; и ще **пропокуват** – тоест ще могат да предават това знание на другите. И така, всички ще усетят гарбите на откровението и оповестяването. Всичко това ще се случи „в **последните дни**“, както Йоил нарича това време (17 ст.). То се отнася до „последните дни“ на Израел, а не на църквата.

2:20 За свръхестествените знамения в небето изрично се казва, че ще станат **преди идването на... Господния ден**. В този контекст **Господният ден** означава времето, когато Господ ще се върне лично на земята, за да унищожи Своите врагове и да царува „в сила и голяма слава“.

2:21 Петър завършва цитата от Йоил с думите: „...**всеки, който призове името Господно, ще се спаси**.“ Това е благата вест за спасение през всички векове: спасението се предлага на всички на основание на вяра в Господа. **Господното име** е наименование, което включва всичко, което е Господ. И така, да **призовеш** Господното **име** означава да **призовеш** Господа като истински обект на твоята вяра и като единствен път на спасение.

2:22-24 Но кой е Господ? Сега Петър ще обяви пред всички, че този Исус, Когото те са разпънали, е и Господ, и Христос. Той ще направи това, като най-напред им разкаже за живота на Исус, след това – за Неговата смърт, възкресение и възнесение, и най-накрая – за прославя-

нето Му **отгясно на Бог Отец**. Ако те все още смятат, че **Исус** е в гроба в Юдея, Петър скоро ще ги извади от това заблудение! Те ще узнаят, че Този, Когато убиха, е вече в небето и че те трябва да се събрават с това.

И така, последователността на аргументите на апостола е следната: **Исус от Назарет** е бил засвидетелстван като **Мъж от Бога чрез многото чудеса**, които **Бог** е извършил чрез Него сред народа (22 ст.). Според Своята **определена воля и преузнание Бог Го е предал** в ръцете на евреите, които от своя страна са Го предали на езичниците (хора без закон), за да бъде **разпънат и убит** (23 ст.). Но **Бог Го е възкресил, като е развързал болките⁶ на смъртта**. Смъртта не е успяла да задържи своя затворник, защото:

1. Божият характер изисква Неговото възкресение. Исус умря – Безгрешният за грешните. Бог трябваше да Го възкреси като доказателство за пълното Си удовлетворение от изкупителното дело на Христос.

2. Пророчествата в СЗ изискват Неговото възкресение. Точно това подчертава и Петър в следващите стихове.

2:25-27 В Псалм 16 Давид пише пророчества за живота, смъртта, възкресението и прославянето на Господа.

Що се отнася до живота на Господ, **Давид** го описва като живот на безгранична увереност и сигурност на Един, Който живее в непрекъснато общение със Своя Баща. Неговото **сърце, език и плът** – Неговото цяло същество е изпълнено с радост и **надежда**.

Що се отнася до смъртта Му, Давид **е видял предварително**, че **Бог няма да остави душата Му в ада**, нито ще допусне **Светия Негов да види изтление**. С други думи, **душата** на Господа няма да бъде оставена в безплътното ѝ състояние и тялото Му няма да се разпадне. (Този стих не трябва да се използва като доказателство, че във времето на Своята смърт Господ Исус е отишъл в

някакво място в най-дълбоките части на земята, където са били затворени духовете на умрелите. Неговата душа е отишла на небето⁷ – Лука 23:43, а тялото Му е било поставено в гроба.)

2:28 Що се отнася до възкресението на Господа, Давид изразява увереност, че Бог ще Му изяви пътя на живота. В Псалм 16:11а той пише: „Ще ми изявиш пътя на живота.“ В Деяния 2:28 Петър цитира тези негови думи, като казва: „**Изявил си ми пътищата на живота**.“ Вместо в бъдеще, Петър говори в минало време. Тази промяна явно е продиктувана от Светия Дух, тъй като възкресението вече е станало.

Прославянето на Спасителя е прегледено от Давид с думите: „**В присъствието Си ще Ме изпълниш с веселба**“, или, както е казано в Псалм 16:11: „Прег Твоето присъствие има пълнота от радост; отгясно на Теб – всякога веселие.“

2:29 Петър смята, че **Давид** не е могъл да каже това за себе си, тъй като **неговото** тяло **е видяло изтление**. **Гробът** му е известен на всички евреи и всички знаещи, че той не е бил възкресен.

2:30, 31 Когато е писал Псалма, **Давид** е говорил като **пророк**. Той си е спомнил, че **Бог** му е обещал да **издигне** Един от неговите потомци и да Го постави **забиваги на трона**. **Давид** е разбрал, че това трябва да е **Месията** и че макар и да умре, **душата** Му няма да бъде **оставена в безплътното състояние** и тялото Му няма да изтлее.

2:32, 33 Сега Петър отново повтаря думите, които сигурно са направили огромно впечатление на неговата еврейска аудитория. Месията, за Когато прокува **Давид**, е **Исус** от Назарет. Той наистина е бил **възкресен от Бога**, както могат да потвърдят и апостолите, които са свидетели на Неговото възкресение. След възкресението Си Господ Исус се е **възвисил до Божията десница** и е излял обещания от **Отец Свети Дух**. Това е обяснението на събитията, кои-

то са станали в Ерусалим рано сутринта.

2:34, 35 Нима Давид не е предрекъл, че Месията ще бъде възвисен? Дали за себе си говори той в Псалм 110:1? Не, той не говори за себе си, а цитира думите, които Йехова говори на Месията: „**Сега отидяно ми, докле положи враговете Ти за Твое подножие.**“ (Забележете, че думите от 33 до 35 ст. предполагат един период на изчакване от времето на прославянето на Христос до времето, когато Той ще се върне на земята, за да накаже Своите врагове и да установи царството Си.)

2:36 И отново, за трети път, с голяма сила идва смазващото съобщение за разпъването на Исус: **БОГ Е НАПРАВИЛ И ГОСПОДА, И ПОМАЗАНИКА – ТОЗИ ИСУС, КОГОТО ВИЕ РАЗПЪНАХТЕ** (според гръцкия словорег). Както казва Бенгел: „Думата, която носи тежестта на посланието, е поставена най-накрая“ – „**Тогова Исуса, Когото вие разпънахте.**“ Този, Когото те са разпънали, е бил Божият Помазаник, а идването на Светия Дух свидетелства, че Исус е бил възвисен в небесата (вж. Йоан 7:39).

2:37 Изобличителната сила на Светия Дух е толкова голяма, че предизвиква незабавен отговор от страна на присъстващите. Без никаква покана или призив от страна на Петър те извикват: „**Какво да сторим?**“ Този въпрос е подсказан от едно дълбоко чувство на вина. Те вече са разбрали, че убият Исус е възлюбеният Божий Син; че Той е бил възкресен и че сега е възвисен в небесата. Щом като е така, какво могат да направят тези виновни убийци, за да избегнат наказанието?

2:38 В отговор Петър им казва, че те трябва да се покаят и да се кръстят в Исус Христовото име за (заради) прощение на греховете си. И така, най-напред те трябва да се покаят, като признаят своя грях и застанат на страната на Бога против себе си.

След това те трябва да се кръстят за прощение на греховете. На пръв поглед този стих като че ли проповядва спасение чрез кръщение и много хора смятат, че това е точно така. Такова едно тълкуване обаче е невъзможно поради следните няколко причини:

1. Има десетки други стихове в НЗ, които казват, че спасението е чрез вяра в Господ Исус Христос (например Йоан 1:12; 3:16, 36; 6:47; Дея. 16:31; Рим. 10:9). Един или два стиха никога не могат да бъдат достатъчни, за да оборят такъв сериозен доказателствен материал.
2. Разбойникът на кръста получава уверение за спасение, независимо че не е кръстен (Лука 23:43).
3. За Спасителя никъде не се казва, че е кръстил някого, което щеше да бъде един много странен пропуск, ако кръщението беше толкова важно за спасението.
4. Апостол Павел е благодарен, че е кръстил само няколко от коринтяните – много странен повод за благодарение, ако кръщението имаше сила да спасява (1 Кор. 1:14-16).

Важно е да се отбележи, че само евреите получават наставление да се кръстят за прощение на греховете (вж. Деян. 22:16). Ние вярваме, че в това се крие ключът за разбирането на този пасаж. Народът на Израел разпъна Господа на славата. Евреите бяха онези, които извикаха: „Кръвта Му да бъде на нас и на чадата ни“ (Мат. 27:25). Вината за смъртта на Месията трябва да се изисква от народа на Израел.

В този момент някои от тези евреи разбират грешката си. Тяхното покаяние показва, че те признават греха си пред Бога. Доверявайки се на Господ Исус като на свой Спасител, те получават нов живот и вечно прощение на греховете. Чрез кръщението във вода те се разграничават от народа, който разпъна Господ, и се идентифицират с Исус. По този начин кръщението става въз-

шен признак на измиването на греха, който те са извършили, като са отхвърлили Христос (а така също и на техните собствени грехове). То ги взема от еврейската земя и ги поставя на християнска земя. Но кръщението не ги спасява. Само вярата в Христос може да направи това. Всяко друго послание е друго благовестие, което трябва да бъде проклето (Гал. 1:8, 9).

Райри дава едно друго обяснение на кръщението за **прощение на греховете**:

„Това не означава, че те трябва да се кръстят, за да им бъдат простени греховете, тъй като навсякъде другаде в Новия Завет греховете се прощават вследствие на вярата в Христос, а не вследствие на кръщението. Това означава, че те могат да се кръстят, защото греховете им са простени. Гръцкият предлог eis (за) има значение на „заради“ не само тук, но и в такива пасажи, като Матей 12:41, където единственото значение може да бъде „те се покаяха чрез [или заради; а не за] Йоановата проповед“. За тези хора от Петдесетница прощението на греховете става възможно заради покаянието. И едва след прощението те могат да се кръстят.“⁸

Петър уверява своите слушатели, че ако се покаят и се **кръстят**, ще **приемат дара на Светия Дух**. Всяко настояване, че това е редът, който трябва да се спазва и от християните в наши дни, означава погрешно разбиране на отношенията на Бога с хората в ранните години на църквата. Според едно много добро наблюдение на Баркър в неговата книга „Наместникът на Христос“ в Деянията има четири групи от вярващи, като за всяка група последователността на събитията при приемането на Светия Дух е различна.

Тук, в Деян. 2:38, се говори за *еврейските* християни. При тях последователността е следната:

1. Покаяние.
2. Кръщение във вода.
3. Приемане на Светия Дух.

Обръщението на *самаряните* е описано в Деян. 8:14-17. Там ние четем за следните събития:

1. Те повярват.
2. Кръщават се във вода.
3. Апостолите се молят за тях.
4. Апостолите полагаат ръцете си върху тях.
5. Самаряните получават Светия Дух.

Обръщението на *езичниците* е представено в Деян. 10:44-48. Там последователността е следната:

1. Повярване.
2. Приемане на Светия Дух.
3. Кръщение във вода.

Последната общност от вярващи е групата на *Йоановите ученици*, за която се разказва в Деян. 19:1-7:

1. Те повярват.
2. Кръщават се повторно.
3. Апостол Павел полага ръцете си върху тях.
4. Приемат Светия Дух.

Дали това означава, че Деянията на апостолите ни предлага три начина на спасение? Разбира се, че не! Спасението е било, е и винаги ще бъде на основание на вярата в Господа. Но по време на преходния период, описан в тази книга, Бог е избрал да променя реда на събитията, свързани с получаването на Светия Дух по причини, които на Него са Му били удобни и които Той не е избрал да ни открие.

Но ако е така, кой от тези начини е валиден за нас днес? Той като Израел е отхвърлил като цяло Месията, еврейският народ е загубил всички привилегии, които е имал. Днес Бог призовава от езичниците народ за Своето Име (Деян. 15:14). И така, *днес* последователността на събитията при приемането на Светия Дух е последователността от Деяния 10:

1. Повярване.
2. Приемане на Светия Дух.
3. Кръщение във вода.

Ние вярваме, че тази последователност се отнася както за евреите, така и за езичниците. Това би могло да проз-

вучи на някои доста произволно, но ние бихме искали да попитаме: „Кога е спряла да се прилага последователността за евреите от 2:38 и е започнала да се прилага последователността на събитията от 10:44-48?“ Никой не може да ни каже някакво определено време, нали? Но в Деянията ние наблюдаваме едно постепенно движение на евангелието от евреите (които го получават най-напред и които неколккратно го отхвърлят) към езичниците. В края на книгата народът на Израел вече е загубил го голяма степен Божието благоволение. Неговото неверие е станало причина той да напусне и привилегированото си място на избран Божий народ. През периода на църквата той ще бъде считан на едно ниво с езическите народи и Божият ред за езичниците, описан в Деяния 10:44-48, ще важи за всички.

2:39 След това Петър напомня на слушателите си, че **обещанието** за Светия Дух е за тях и за **децата** им (еврейския народ), а така също и за „**всички далечни**“ (езичниците), „**колкото... Бог ще призове**“.

Същият този народ, който беше казал: „Кръвта Му да бъде на нас и на чадата ни“ сега получава уверение за милост както за себе си, така и за децата си, при условие че се довери на Господа.

Често пъти този стих се използва погрешно, за да се проповядва, че децата на вярващите родители автоматично получават привилегиите на завета или че са спасени. Спърджън коментира това мнение по следния начин:

„Нима Божията църква не знае, че „роденото от плътта е плът, а роденото от Духа е Дух?“ „Кой може да извади чисто от нечисто?“ Естествено ражда не предава нечистотата на природата и не може да предаде мира. Новият Завет изрично ни казва, че Божиите синове се раждат „не от кръв, нито от плътска похот, нито от мъжка похот, но от Бога.“⁹

Това, което е важно да се отбележи, е че **обещанието** не е само „на вас“ „и на чадата ви“, но „и на всички далечни, колкото Господ, нашият Бог, ще призове при Себе Си“. Това практически включва всички, както и местоимението „всеки“ от поканата на евангелието.

2:40 Тук не е записано цялото послание на Петър, но същността на казаното от него докрая е, че неговите еврейски слушатели трябва да избавят себе си „от това **извратено поколение**“, което отхвърли и уби Господ Исус. Те могат да направят това, като приемат Исус за свой Месия и Спасител и като открито се отрекат от всякаква връзка с виновния израелски народ чрез християнското кръщение.

2:41 В резултат на тази проповед се появяват много желаещи да се кръстят като външен признак на вътрешното **приемане**¹⁰ на поучението на Петър като поучение от Господа.

В този ден към обществото от вярващи се **прибавят около три хиляди души**. Ако най-доброто доказателство за служение на Светия Дух е обръщението на нови души, тогава служението на Петър е наистина служение на Светия Дух. Сигурно морякът от Галилея си спомня в този момент думите, които му каза Господ: „Ще ви направя ловци на човеци“ (Мат. 4:19). А може би си спомня и едни груги гуги: „Истина, истина ви казвам, който вярва в Мене, делата, които върша аз, и той ще ги върши; защото аз отивам при Отца“ (Йоан 14:12).

Обърнете внимание колко предпазливо е отбелязан броят на обръналите се към Господа – **около три хиляди души**. Добре е всички Господни служители да се поучат от тази предпазливост, когато отчитат така наречените обръщения.

2:42 Доказателството за истинското повярване е постоянството. Тези новоповярвали християни доказват истинността на своята изповед, като **постоянстват в:**

1. „Учението на апостолите“ – т. е. боговдъхновените поучения на апостоли-те, които най-напред са били проповядвани устно, а по-късно са били записани в НЗ.
2. „Общението.“ Едно друго доказателство за новия живот е желанието на новоповярвалите да бъдат заедно с Божиите хора и да имат общи неща с тях. Съществува едно чувство на отдаленост от света и на живот в едно общество на общи интереси с други християни.
3. „Преломяването на хляба.“ В НЗ този израз се използва както за Господната вечеря, така и за обикновеното ядене. Кое точно значение се използва в конкретния текст, трябва да се определи от смисъла на пасажа. Тук под „преломяването на хляба“ явно се има предвид Господната вечеря, тъй като е безсмислено да се казва, че те са постоянствали в яденето. От Деяния 20:7 научаваме, че ранните християни са имали обичай да се събират за разчупването на хляба в първия ден на седмицата. Във връзка с Господната вечеря в първите години на църквата се е организиран празник на любовта като израз на любовта на светиите един към друг. За съжаление появата на злоупотреби е довела до прекъсването на тази чудесна инициатива.
4. „Молитвите.“ Това е последният принцип на ранната църква, който изразява пълната зависимост на християните от Господа както по отношение на поклонението и водителството, така и по отношение на съхранението и служението.
2:43 Хората са обхванати от чувство на дълбоко страхопочитание. Великата сила на Светия Дух е толкова явна, че сърцата на хората се изпълват с кротост и смирение. Всички са обхванати от удивление, като гледат **многото чудеса и знамения**, които стават чрез **апостолите**. Чудесата са свръхестествени явления, които предизвикват удив-

ление и възхищение. **Знаменията** са чудеса, които имат за цел да предадат някаква поука. Едно чудо може да бъде едновременно и *свръхестествено явление*, и *знамение*.

2:44, 45 Вярващите непрекъснато са заедно и имат **всичко общо**. Толкова мощна и безгранична е Божията любов в техните сърца, че те не гледат на **имота си** като на нещо свое, а като на нещо общо (4:32). Там, където има истинска **нужда**, вярващите продават стоката и имота си и разпределят парите от продажбата. Така между отделните християни има равенство.

*„Между вярващите съществува единство на сърцата и интересите, в което естественият егоизъм на падналия човек е погълнат от пълнотата на една любов, родена от усещането за божествената любов. Те са заедно по такъв начин, че всичко тяхно е общо – не чрез закон или по външна принуда, а чрез съзнанието за това, което те са в Христос, и за това, което е Христос за всеки един от тях и общо за всички. Обогадени от Него чрез едно благословение, което никой не може да снижи и което става толкова по-голямо, колкото повече Му служат, вярващите продават стоката и имота си и разпределят парите на всички според нуждата на всекиго.“*¹¹

Много хора днес спорят, като казват, че ние не трябва да следваме този пример на ранните християни. Също толкова ще бъде прав и човек, който казва, че не трябва да обичаме ближните си както себе си. Това споделяне на всичко, което човек притежава като недвижими имоти и пари, е неизбежният резултат от изпълнения с Духа живот. Някой беше казал: „Един истински християнин не може да търпи да има прекалено много, когато другите имат прекалено малко.“

2:46 Този стих ни разкрива влиянието на Петдесетница върху религиозния и семейния живот.

Що се отнася до *религиозния живот*, ние трябва да си спомним, че ранните но-

воповярвали християни са били хора, израснали в еврейска среда. И макар че църквата вече е съществувала, връзките им с еврейския храм не са били отрязани с един удар. Процесът на сваляне на вехтите дрехи на юдейската вяра е продължил през целия период, описан от книгата Деяния. И така, вярващите продължават да посещават богослуженията в храма,¹² където слушат да се четат и тълкуват Старозаветните Писания. Но освен това, продължават да се събират и по домовете, за да правят това, за което говорим 42 ст.

Що се отнася до *семеиния им живот*, за него се казва, че те разчупват хляб по къщите си, като приемат храната си „с радост и простосърдечие“. Тук е ясно, че това *разчупване на хляба* се отнася до всекидневното им хранене. Радостта от спасението изпълва всяка една подробност от техния живот, обвиняйки обикновеното с ореол на слава.

2:47 Животът на тези, които са избавени от властта на тъмнината и са пренесени в Царството на любовта на Божия Син, става един непрекъснат химн на хваление и една прекрасна благодарствена песен.

В началото вярващите имат „*благоволенieto на всички люде*“. Но това не продължава дълго. Естеството на християнската вяра е такова, че неизменно предизвиква събуждането на омразата и противопоставянето в човешките сърца. Спасителят предупреди Своите ученици да се пазят от популярността (Лук. 6:26) и им обеща гонения и скръб (Мат. 10:22, 23). Така че това *благоволение* е само временно и скоро ще бъде заместено от непреклонно противопоставяне.

„*А Господ всеки ден прибавяше на църквата ония, които се спасяваха.*“ Християнското общество расте всеки ден от прибавянето на новоповярвали. Онези, които чуват евангелието, носят отговорността да приемат Исус Христос чрез един определен акт на тяхната

воля. Това, че Господ избира и прибавя, не премахва човешката отговорност.

И така, тази глава ни разказва за изливането на Светия Дух, за паметното обръщение на Петър към събраните евреи, за обръщението на едно огромно множество и за начина на живот на ранните вярващи. Това е обобщено много красиво в 13-ото издание на *Енциклопедия Британика*, в главата за историята на църквата:

„*Най-забележителното нещо в живота на ранните християни е тяхното живо чувство, че те са Божий народ, призван и отделен от света за Бога. В тяхното мислене християнската църква не е човешка институция, а божествено дело. Тя е основана и ръководена от Бога и дори светът е създаден специално заради нея. Целият живот на ранните християни – както личният, така и общественият – е бил определен... от тази представа. Те са гледали на себе си като на едно общество, което е отделено от останалия свят и е свързано с особени връзки. Тяхното гражданство е било на небето, а не на земята, и принципите и законите, чрез които те са се стремили да се управляват, са били също от небето. Настоящият свят е бил само временен, а истинският им живот е предстоял в бъдещето. Те са чакали Христос да се върне скоро, така че делата, трудовете и удоволствията на този свят са ги интересували много малко. ... Светият Дух е присъствал и във всекидневния живот на християните, и всички християнски добродетели са били Негови плодове. В резултат на тази вяра техният живот е придобил един особено вдъхновен и пламенен характер. Те не са живеели като всички останали обикновени хора, а като хора, които са били издигнати и пренесени на по-високи места.*“

Когато четем тези думи, не можем да не осъзнаем колко далеч е отишла църквата от първоначалния плам и солидарност!

Домашната църква и полуцърковните организации

Тъй като тук¹³ (в 2:47) се среща за първи път думата *църква* (гр. *ekklesia*), ние ще прекъснем за малко нашето разглеждане, за да направим един кратък преглед на централното място на църквата в мисленето на ранните християни.

В Деянията на апостолите и в останалите книги на НЗ църквата е това, което ние често наричаме „домашна църква“. Ранните християни са се срещали главно по домовете, а не в специални обществени сгради. Така религията е излязла извън стените на специалните свещени места и се е настанила в дома, това универсално място за живеене. Ангър пише, че домовете са продължили да служат за места на християнските събрания в продължение на два века.¹⁴

Лесно можем да кажем, че причината за това събиране по домовете на християните сигурно е била от икономическо, а не от духовно естество: толкова сме свикнали с църковните катедрали и църкви, че ги смятаме за Божия идеал.

Има обаче сериозни основания, които ни карат да смятаме, че вярващите от първи век са били по-мъдри от нас.

Първо, християнската вяра и голямото ударение, което тя поставя върху любовта, изобщо не са съвместими с идеята за изразходването на милиони левове за построяването на великолепни сгради при наличието на такива огромни нужди по целия свят. В тази връзка Стенли Джоунс пише следното:

„Разгледах изображението на малкия Христос в катедралата в Рим, отрупано със скъпоценни камъни, и след това излязох и видях лицата на гладните деца. Тогава се попитах: „Може ли Христос – при вида на този глад – да се наслаждава на тези скъпоценни камъни?“ И след това не престана да ме преследва мисълта, че ако Той би могъл, аз не бих могъл да се наслаждавам на Него. Този обсипан

от скъпоценни камъни образ на малкия Христос и гладните деца са символ на това, което сме направили, като сме облекли Христос със скъпите одежди на внушителните катедрали и църкви, оставяйки без никакво внимание основните беди в нашето човешко общество, където Христос живее гладен и необлечен в безработните и неимотните.“¹⁵

Изразходването на такива огромни средства за построяване на сгради, които се използват не повече от три, четири или пет часа седмично, не само не е хуманно, но не е и икономично. Как сме могли да позволим да бъдем отнесени в този нереален и неразумен свят, в който сме се съгласили да харчим толкова много, за да получим в замяна толкова малко?

Нашите модерни планове за строеж са една от най-големите пречки за разрастването на църквата. Големите заеми за изплащане на строежите на църковните сгради са възпрели много църковни водачи от разцепване и формиране на нови църкви, тъй като всяка загуба на членове би се отразила пагубно върху изплащането на сградата и нейното поддържане. С дългове са обременени дори и неродените още деца и всяка надежда за размножаване на църквата се оказва безнадеждно загубена.

Често се излиза с аргумента, че ако икаме да привлечем нови хора към църквата, трябва да имаме внушителни църковни сгради. Освен че това е един пътъски начин на мислене, този довод изобщо не съответства на новозаветния модел на църквата. Ранната църква се е събирала главно заради вярващите. Християните са се срещали заради ученето на апостолите, общението, разчупването на хляба и молитвата (Деян. 2:42). Те не са евангелизирали хората, като са ги канели да дойдат на техните неделни събрания, а като са свидетелствали на онези, с които са срещали през седмицата. Когато хората са се обръщали, те са би-

ли завеждани в общението и топлотата на домашната църква, за да бъдат нахранени и настръчени.

Понякога е много трудно да накараш един човек да отиде и да присъства на богослуженията в някоя великолепа църковна сграда. Това може да породи много силна реакция срещу формализма. Също така съществува опасността човек да си помисли, че е поканен да се присъедини от финансови съображения. „Това, което църквата иска от теб, са парите ти“, е доста често срещано днес оплакване. Но повечето от тези хора нямат нищо против да посещават някой библиейски час в дома на християни. Там те не трябва да се стремят да спазват някакъв ред и могат да се радват на една неформална, непрофесионална и свободна от условности атмосфера.

Всъщност домашната църква е идеална за всяка страна и всяка култура. И ако можехме да погледнем света отстраня, сигурно щяхме да видим много повече събрания, които се срещат по домовете, отколкото някъде другаде.

За разлика от днешните внушителни катедрали, църкви и други църковни сгради, както и една огромна поредица от високо организирани геноминации, мисии и *полуцърковни* организации, апостолите от Деянията не са направили никакъв опит да образуват каквато и да било организация, в рамките на която да извършват служението си за Господа. Божията единица за разпространяване на вярата е била местната църква и за учениците тя е била напълно достатъчна.

През последните години в християнския свят се наблюдава такъв огромен бум в създаването на организации, че на човек може да му се забие свят. Всеки път, когато у някой вярващ възникне нова идея за развитие на Христовото дело, той веднага се заема със създаването на нова мисия, корпорация или институция!

Едно от последствията на това положение е оттегляне от служение на нада-

рени учители и проповедници, които се превръщат в обикновени администратори. Ако всички администратори от мисиите служеха на мисионерското поле, необходимостта от обслужващ персонал щеше силно да намалее.

Друго последствие от размножаването на организациите е харченето на огромни суми пари за режийни разноски – пари, които биха могли да отидат за разпространение на евангелието. По-голямата част от парите, които се дават на тези християнски организации, се използват не толкова за основната цел на тяхното създаване, колкото за поддържането на самите тях.

Много често организациите пречат на изпълнението на Великото поръчение. Исус каза на Своите ученици да научат народите на всичко, което им е заповядал. Повечето от хората, които работят за тези организации, откриват, че не могат да поучават на цялата Божия истина. На тях им се забранява да проповядват върху някои спорни въпроси от страх да не отчуждат хората, които поддържат финансово тези организации.

Размножаването на християнските институции много често води до разцепления, завист и съперничество, които са нанесли голяма вреда на свидетелството за Христос.

„Помислете за все по-голямото размножаване на християнските организации на работните ви места, у дома и в чужбина. Всяка от тях претендира за малък на брой персонал и ограничени ресурси. И помислете сега колко от тези организации наистина дължат своето появяване на чисто човешко чувство за съперничество, независимо че пред обществото заявяват, че то се дължи единствено на Божията воля.“ (Всекидневни бележки на Библиейското дружество)

Също така е вярно, че организациите много често намират начин да продължат своето съществуване дълго след ка-

то са изпълнили своята мисия. Колелото на тяхното съществуване продължава да се върти на тежки обороти, независимо че видението на техните основатели е забравено много отдавна и че славата на някогашното динамично движение е помръкнала напълно. Това, което е спасило ранните християни от грешката на създаването на човешки организации за изпълнение на Господното дело, не е примитивен наувитет, а духовна мъдрост. Г. Х. Ленз пише така:

„При сравняване служението на апостолите с по-обикновените съвременни мисионерски методи един умен автор е казал следното: „Ние основаваме мисии; апостолите са основавали църкви.“ Разликата е чувствителна и болезнена. Апостолите са основавали църкви и не са основавали нищо друго, защото за целта, която те са искали да достигнат, нищо друго не е било необходимо или подходящо. На всяко място, където са работели, апостолите са събирали новоповярвалите в едно местно събрание, в което са определяли старейшини – винаги няколко, никога един старейшина (Деян. 14:23; 15:6, 23; 20:17; Фил. 1:1), които да ги направляват, управляват, пазят: мъже, подготвени от Господа и признати от светиите (1 Кор. 16:15; 1 Сол. 5:12, 13; 1 Тим. 5:17-19); а така също и дякони, посочени от събранието (Деян. 6:1-6; Фил. 1:1), по което тези мъже се различават и от старейшините – за да се грижат за малкото, но много важни временни задачи, и най-вече за разпределянето на средствата в събранието... Цялата работа на апостолите се е състояла в образуването на други такива събрания. В НЗ няма описана друга организация освен местното събрание, нито пък можем да намерим такава дори в зародиш.“¹⁶

За ранните християни и тяхното апостолско ръководство местната църква е назначеното от Бога общество на земята, чрез което Бог е избрал да работи.

Единствената такава единица, на която Бог обещава вечност, е *църквата*.

Д. Изцелението на куция мъж и обвинението на Петър към Израел (3:1-26).

3:1 Частът е три следобед, когато **Петър и Йоан влизат заедно в храма** в Ерусалим. Както вече споменахме, известно време след образуването на църквата ранните еврейски християни са продължили да посещават богослуженията в храма. Това е бил един период на приспособяване и преход, тъй като скъсването с юдеизма не е станало мигновено. Днешните вярващи нямат основание да следват техния пример в това отношение, тъй като днес ние имаме пълното новозаветно откровение, както и призова: „Нека излизаме и ние към Него във отстана, понасяйки позор за Него“ (Евр. 13:13; вж. също 2 Кор. 6:17, 18).

3:2 Докато приближават храма, Петър и Йоан виждат при **вратата... наречена „Красивата“**, няколко хора, които носят един куц просяк. Безпомощното състояние на този човек, който е **куц** от рождение, е в пълна противоположност с красотата на храмовата постройка. То ни напомня за бедността и невежеството, които изобилстват в подножието на големите катедрали, и за безсилието на великите църковни системи да помогнат на онези, които са недъгави както физически, така и духовно.

3:3 Куцият мъж явно завинаги е загубил надеждата си да бъде изцелен, затова се помолва на Петър и Йоан да му дадат милостиня.

3:4 Вместо да погледне на този човек като на безпомощен нещастник, **Петър** го вижда като един, в който може да се изяви действието на великата Божия сила! „Ако ние се оставим на Духа да ни води, няма да удряме напразно и да стреляме във въздуха, а ще забележим всички, които Бог иска да благослови.“ (Избрано)

Заповедта на Петър „**Погледни ни**“ няма за цел да привлече вниманието на тълпата към него и Йоан, а само да помогне на просяка да съсредоточи вниманието си.

3:5, 6 Все още **неочакващ** от тях нищо друго освен пари, куцият човек **съсредоточава вниманието си върху тях**, след което чува едно съобщение, което е колкото разочароващо, толкова и поразяващо. Що се отнася до милостинята, Петър не може да му даде нищо, но може да му даде нещо друго: „**В името на Исуса Христа Назарянина, [стани] и ходи!**“ Един умен стар проповедник беше казал: „Куцият просяк помолу за *милостиня*, а получи *крака*.“

Говори се, че когато Тома Аквински посетил веднъж папата в Рим, на масата се броели някакви огромни суми пари. Папата се похвалил: „Вече няма нужда да казваме като Петър: „Сребро и злато аз нямам!“ Тома Аквински отговорил: „Нито пък ще можете да казвате като Петър: „Стани и ходи!“

3:7 И когато Петър хваща човека за ръката, за да му помогне да стане, безжизнените до този момент **крака и глезени** на болния се изпълват със **сила**, и той става. Това е още едно напомняне за чудното смесване на божественото и човешкото в духовния живот. Петър помага на човека да стане и тогава Бог извършва чудото. Ние сме длъжни да извършим това, което можем, а Бог ще извърши това, което не можем.

3:8 Чудото с изцелението е мигновено, не постепенно. Забележете как Божият Дух усилва значението на думите, които говорят за действие и движение: „**скочи, изправи се... проходи, и влезе... и скача-ше, и славеше...**“

3:9, 10 Фактът, че просякът е лежал всеки ден пред вратата на храма, означава, че той е бил доста известна личност. Затова и чудото с неговото изцеление скоро става известно на всички. **Хората** не могат да отречат, че е било извършено велико дело, но не могат да разберат

значението на това, което е станало с него.

3:11 И докато изцеленият продължава да се **държи за Петър и Йоан** като за изцелители, **всичките хора се стичат** „в твй наречения Соломонов трем“, който е част от площта на храма. Тяжното учудване и удивление дават повод на Петър да им проповядва.

3:12 Най-напред **Петър** отклонява вниманието на хората от изцеления човек и от апостолите, като им казва, че обяснението за изцелението не трябва да се търси в тях.

3:13-16 След това той много бързо насочва вниманието им към истинския Автор на чудото. Това е Исус, Когото те са предали, отрекли и убили. Него **Бог е възкресил от мъртвите** и Го е **прославил** в небето. Сега, **чрез вяра в Него, този човек** е бил изцелен от своята немощ.

Святата смелост на Петър, когато обвинява тези израелци, е наистина забележителна. Неговото обвинение съдържа няколко неща:

1. Те са **предали** Исус (на езичниците, за да Го убият).
2. Те са се **отрекли** от Него **в присъствието на Пилат, когато той е бил решил да Го пусне**.
3. Те са се **отрекли от Светия и Праведния** и са **поискали да** им пусне един **убиец** (Варнава).
4. Те са **убили Началника** (Автора) **на живота**.

Обърнете внимание на отношението на Бога към Исус, което е точно противоположно на отношението на хората:

1. Той „**Го възкреси от мъртвите**“ (15 ст.).
2. Той „**прослави служителя Си Исуса**“ (а не Сина Си Исуса, според английския превод на Библията от 1611 год.).

И забележете най-накрая ударението върху **вярата** в Христос като обяснение на чудото с изцелението (16 ст.). В този стих, както и на други места, **името** означава Личността. И така, „**вяра в** **Исус**“ означава „**вяра в** Христос“.

3:17 В този стих тонът, с който говори Петър, показва явна промяна. След като е обвинил израелците за смъртта на Господ Исус, Петър сега се обръща към тях като към свои **братя** и милостиво им пояснява, че те са **направили това от незнание**, като ги подканва да се покаят и да се обърнат.

Тук казаното от Петър, че логите са разпънали Господа от незнание, може да ни се стори като противоречие, тъй като всички знаем, че Исус дойде при тях с всички доказателства за Своето Месиянство. Нима Той не извърши изумителни чудеса сред тях? Нима не ги вбеси със Своите твърдения за равенство с Бога? Да, всичко това е вярно и въпреки това те наистина не са осъзнавали факта, че Исус Христос е живият Бог. Те са очаквали Месията да дойде не в смирена милост, а като велик Военачалник-Освободител. За тях Исус е бил един измамник.

Евреите наистина не са знаели, че Той е Божият Син. Може би те дори са си мислели, че убивайки Го, правят услуга на Бога. Самият Спасител каза по време на Своето разпъване: „Защото не знаят какво правят“ (Лука 23:34), а Павел покъсно пише: „Защото ако бяха я познали, не биха разпънали Господа на славата“ (1 Кор. 2:8).

Всичко това има за цел да увери израелците, че макар и много голям, техният грях все още подлежи на действието на опростителната милост на Бога.

3:18 Без да извинява греха им, Петър им казва, че **Бог** го е превъзмогнал, за да изпълни Своите Собствени цели. **Пророците** в СЗ също са предрекли, че Месията **ще пострада**. Евреите са хората, които са Му причинили тези страдания, но въпреки това Той сега им се предлага като Господ и Спасител. Чрез Него те могат да получат прощение на своите грехове.

3:19 Народът на Израел наистина ще **се покае** и ще се обърне на 180°. Когато направи това, техните **грехове** ще бъ-

дат заличени и ще дойдат освежителни времена.

Не трябва да забравяме, че това послание е отправено изключително към израелския народ (12 ст.) и че то показва, че покаянието на народа трябва да предхожда неговото възстановяване и благославяне. **Освежителните времена... от лицето на Господа** се отнасят до благословенията на бъдещото царство на Христос на земята, както се казва и в следващия стих.

3:20 След като Израел се покае, Бог ще **изпрати Месията – Исус**. Както вече споменахме, това се отнася до Второто пришествие на Христос, когато Той ще дойде, за да установи хилядолетното Си господство на земята.

3:21 На това място неизбежно се задава следният въпрос: „Ако Израел се беше покаял след проповедта на Петър, Господ Исус щеше ли да се върне на земята?“ Големите Божи мъже са отговаряли различно на този въпрос. Някои смятат, че Той наистина щеше да се върне; други – че не, защото обещанието не е било истинско. Трети приемат, че думите на Петър са пророчески и че като такива те показват реда на събитията, които действително ще станат. Въпросът е изключително хипотетичен. Фактите сочат, че Израел не се покая и че Господ Исус не се върна.

От 21 ст. става ясно, че **Бог** е предвидил, че израелският народ ще отхвърли Христос и че Неговото Второ пришествие ще бъде предшествано от един период на благодатта. **Преди** да дойде „**времето, когато ще се възстанови всичко**“, **Христос ще бъде приет от небесата**. „**Времето, когато ще се възстанови всичко**“, означава времето на хилядолетното господство. То не означава всеобщо спасение, както някога предполагаат. Такова едно учение е чуждо на Библията. По-скоро това е времето, когато творението ще бъде освободено от робството на тлението и кога-

мо Христос ще царува в правда като Цар над цялата земя.

Това време на възстановяването на всичко е предречено от пророците в периода на СЗ.

21 ст. се използва също срещу доводите за Грабването на църквата преди времето на Скръбта. Аргументът е, че ако небесата трябва да приемат Христос до началото на хилядолетието, то Той не може да се върне, за да грабне църквата и да я заведе у дома на небето. Нашият контрааргумент е, че тук Петър говори само на хората от Израел (12 ст.) и че той разглежда изключително отношенията на Бога с този народ. И така, *що се отнася до народа на Израел*, Господ Исус ще остане в небесата до времето, когато ще дойде в края на периода на Скръбта, за да царува. Но отделните евреи, които повярват в Него в периода на църквата, ще бъдат заедно с вярващите езичници по време на Грабването, което може да стане всеки момент. Освен това по време на Грабването Господ не напуска небесата: ние отиваме при Него във въздуха.

3:22 Като пример за едно старозаветно пророчество, което сочи напред към славното господство на Христос, Петър цитира Второзаконие 18:15, 18, 19. В този пасаж Господ Исус е описан като Божий Пророк в златния век на Израел, възвестяващ Божията воля и закон.

Когато Мойсей казва: „Господ твоят Бог ще ти въздигне... Пророк както е въздигнал мене“; той няма предвид пророк, който прилича на него по характер или способности, а Пророк, Който прилича на него в смисъл, че и двамата са били *въздигнати от Бога*: Той ще въздигне Него така, както е въздигнал Мойсей.

3:23 По време на хилядолетното царуване на Христос на земята онези, които откажат да Го слушат и да Му се подчиняват, ще бъдат **окончателно унищожени**. Разбира се, и тези, които Го отхвърлят днес, също ще претърпят вечно осъждане, но основната идея тук е, че

и през хилядолетието Христос все още ще царува с железен юмрук и че онези, които Му се противопоставят и които се бунтуват против Него, ще бъдат изтребени на времето им.

3:24 За да подчертае колко са много пророчествата за времето на възстановяването в СЗ, Петър добавя, че **всички пророци от Самуил** и след него са говорили за **тия дни**.

3:25 След това Петър напомня на своите еврейски слушатели, че обещанието за тези дни на благословение е било дадено на тях като на **синове на пророците** и потомци на Авраам. Нали Бог беше **направил завет с Авраам** да благослови в неговото **потомство всички земни племена!** Всички обещания за благословение през хилядолетието се съсредоточават в **Потомъка**, тоест в Христос. Следователно те трябва да приемат Господ Исус като Месия.

3:26 Бог вече е **възкресил Своя Служител** (3:13) и Го е **изпратил** най-напред до народа на Израел. Под тези думи се има предвид превъплъщението и животът на нашия Господ, а не Неговото възкресение. Ако те Го приемат, Той ще **отвърне всички от тяхното нечестие**.

В тази проповед на Петър, отправена към народа на Израел, забелязваме, че главната тема не е *църквата*, а *царството*. И главното ударение се поставя не толкова върху отделния индивид, колкото върху цялата нация. Божият Дух се носи над Израел в едно дълго търпение и милост, умолявайки древния Божий народ да приеме прославения Господ Исус като Месия, като по този начин ускори идването на Христовото царство на земята.

Но Израел не иска да чуе.

Е. Преследването и растежът на църквата (4:1-7:60).

4:1-4 Църквата е в навечерието на първите гонения. Верни на своята природа, религиозните водачи най-напред започват да преследват църквата. **Свещени-**

ците, началникът на храма и садукеите са първите, които се нахвърлят върху апостолите.

Според Скроджи свещениците са онези, които олицетворяват религиозната нетърпимост; началникът на храма – политическата враждебност; а садукеите – неберешето на рационализма. Садукеите отхвърлят доктрината за възкресението и това ги прави противници на апостолите, тъй като **възкресението** е основно положение в поучението на апостолите! Спърджън ни предлага следния паралел:

„Садукеите, както знаете, са поборниците на „свободата“; те са либералите, напредничавите мислители, хората със „съвременно мислене“ от наши дни. Ако вие търсите някой, който да ви отговори с високомерно презрение, да ви ухапе с някой сарказъм или да се отнесе към вас с жестока студенина, препоръчвам ви да се обърнете към тези „великодушни“ господи. Те са толерантни към всички, с изключение на онези, които държат истината. За тях те пазят специален запас от висококонцентрирана язвителност, надвишаваща стократно горчивината на пелина и жлъчката. Те до такава степен изразходват своята толерантност за грешните си братя, че не си оставят и капчица за евангелистите.“¹⁷

Садукеите са възмутени от факта, че апостолите поучават народа, тъй като смятат, че тази привилегия принадлежи само на тях. Освен това, те са разгневени и от проповедта за възкресението на (от) мъртвите в Исус. Защото, ако Исус е възкръснал от мъртвите, то учението на садукеите е напълно погрешно.

Във 2 ст. изразът „възкресението на (от) мъртвите“ е много важен, тъй като той опровергава популярното мнение за всеобщо възкресение на края на света. Този и други стихове говорят за

възкресение *измежду* мъртвите, което ще рече, че някои ще бъдат възкресени, докато други (невярващите) ще останат в гроба, за да бъдат възкресени по-късно.

Поради късното време водачите решават да задържат апостолите под нещо като домашен арест до следващия ден. (Чудото с изцелението от 3 гл. е било извършено някъде около 3.00 часа следобед.)

Независимо от официалната съпротива срещу апостолите, много хора се обръщат към Господа. Тук са споменати около пет хиляди мъже (от гр. *andres*), които се прибавят към обществото на християните. Има тълкувания, които приемат, че тези пет хиляди включват прите хиляди спасени на Петдесетница; други смятат, че това са нови души. Във всеки случай тази цифра не включва жените и децата.

4:5, 6 На следващия ден религиозният съвет или синедрионът свиква съвещание за разследване на случая, с което възнамерява да сложи край на тези обществени размирици. За наша радост тяхното намерение се превръща във възможност за още едно обществено свидетелстване за Христос!

Заедно с водачите, старейшините и книжниците там са и:

1. **Първосвещеникът Анна**, пред когото Господ е бил заведен най-напред. Той е бил първосвещеник преди това, но вероятно му е било разрешено да запази тази титла в знак на любезност.
2. **Каяфа**, зетят на Анна, който е председателствал процеса срещу Господ.
3. **Йоан и Александър**, за които не знаем нищо друго освен имената им.
4. И всички, които са били **от първосвещеническият род** – мъже с първосвещенически произход.

4:7 Процесът започва с въпрос към апостолите, с който ги питат **с каква сила или с кое име** са извършили това чудо. Тогава **Петър** излиза напред и прави своята трета успешна изповед на Хрис-

* В НВПБКДж и в някои други преводи на Библията вместо предлога „на“ е използван предлогът „от“ като превод на гръцкия предлог *ek*. – Бел. на прев.

мос пред обществеността в Ерусалим. Това е една безценна възможност за проповядване на евангелието пред религиозната институция и Петър се хваща за нея с въодушевление и гръзновение.

4:8-12 Най-напред той им казва, че причината за тяхното нещастие е **благоденствието**, което апостолите са извършили **на един немощан човек**. Макар и **Петър** да не казва изрично, думите му се подразбират като упрек, че изцеленият е просел при вратата на храма толкова дълго време, а водачите не са могли да го изцелят. Следващите думи на апостолите раздират въздуха като гръмотевица: „**чрез името на Исуса... Когато вие разпнахте... чрез това име тоя човек стои пред вас здрав**“. **Бог е възкресил Исус от мъртвите** и това чудо е било извършено чрез Неговата власт. Евреите нямаха никакво място за **Исус** в своите плановете за строеж и затова Го **отхвърлиха и разпнаха**. Но **Бог Го възкреси от мъртвите** и Го възвиси в небесата. Така **камъкът, който те презряха**, „стана глава на ъгъла“ – камъкът, без който постройката не може. Без Него не може да съществува нищо. Без Него няма спасение. Той е единственият Спасител: „защото няма под небето друго име, дадено между човеците, чрез което трябва да се спасим“.

Когато четем пасажа от 8 до 12 ст., нека не забравяме, че тези думи са изречени от човека, който три пъти се отрече от Господ с клетви и проклетия.

4:13 Сухата и изпълнена с формализъм религия никога не е могла да търпи въодушевления и жизнен евангелизъм, който произвежда такива плодове в сърцата и живота на хората. Тя се въбесява от факта, че някакви „неграмотни и неучени човеци“ могат да окажат толкова огромно влияние върху обществото, докато тя с цялата си мъдрост „изобищо не успява да се издигне над плътта и кръвта“.

„**В Новия Завет няма разлика между духовници и миряни**. Тази разлика е една отживелица на католицизма. Джон Хъс

се бори и умира в Чехословакия за доктрината, че всички вярващи са свещеници. И досега символът на Хъс е чашията на общението, поставена върху една отворена Библия. Точно тези истини – за царското свещенство и за всеки вярващ – свидетел на Христос – са движещата сила в ранната църква. Без помощта на съвременната техника или транспорт, без превода или наличието на писаното Слово, евангелието на Божията благодат разтърси цялата империя така, че се появиха светии дори и в императорското семейство. Бог ни призовава да се върнем към примитивното християнство.“¹⁸

Членовете на синедрiona са особено впечатлени от **гързостта на Петър и Йоан**. Те с удоволствие биха ги отхвърлили като необразовани и невежи хора от Галилея, но в тяхното самообладание, в изпълнения им със сила живот и в безстрашието им има нещо, което ги кара да си спомнят за Исус по времето на процеса. Така те решават, че тяхната гързост се дължи на това, че **са били заедно с Исус** в миналото. Истинското обяснение, разбира се, се крие във факта, че *в този момент* апостолите са изпълнени със Светия Дух.

4:14-18 За тяхно съжаление човекът с изцелената ръка, който стои в залата като едно живо доказателство, не им дава никаква възможност да опровергаят чудото.

Във връзка с този момент Джаует пише следното:

„*Хората могат да победят един християнин с остротата на своите аргументи. Те лесно могат да постигнат победа при един интелектуален спор. Но аргументът на възстановения живот е непобедим.*“ „*А като видяха изцеления човек стоящ с тях, нямаха какво да противоречат.*“¹⁹

За да обсъдят своята по-нататъшна стратегия, събраните изпращат Петър и Йоан за известно време вън от залата. Техният проблем е следният: те не могат да накажат апостолите заради то-

ва, че са извършили едно добро дело, но ако не спрат тези „фанатици“, тяхната собствена религия може да бъде заплашена много сериозно. Затова те вземат решение да забранят на Петър и Йоан да говорят на хората за Исус било открито, било в лични разговори.

4:19, 20 Петър и Йоан не могат да се съгласят с това решение. Те най-напред трябва да бъдат верни и отговорни пред Бога и след това пред човеците и, ако са честни, водачите ще признаят, че това наистина е така. Апостолите са били свидетели на възкресението и възнесението на Христос. Те са слушали Неговите поучения ден и нощ и са отговорни да свидетелстват за своя Господ и Спасител Исус Христос.

4:21, 22 Слабото място в позицията на водачите може да се види във факта, че те не могат да накажат апостолите: всички хора знаят, че е станало велико чудо. Изцеленият човек, на възраст по-вече от четиридесет години, е добре известен на обществото, тъй като от дълго време нещастното му състояние е представлявало тъжна гледка за посетителите на храма. Така че единственото нещо, което може да направи синедрионът, е да заплаши апостолите и да ги освободи.

4:23 Синтинката на свободни Божи синове, веднага след като властите ги пускат на свобода, апостолите отиват при своите вярващи братя. Те търсят и намират общение със „загъханото, сгушено стадо, чиято единствена „вина“ е Христос“. И така, през всички векове една от проверките за християнския характер е дали един човек търси и намира общение и утеха в обществото на други християни.

4:24-26 Веднага след като светшите чуват какво се е случило, те извикват към Господа в молитва. Те Го наричат с обръщението „Владико“ – една много рядко използвана дума в НЗ, с която светшите възхваляват Господа като Съзателят на всичко (и следователно по-

висш от всички същества, които сега се противопоставят на Неговата истина). След това те използват думите на Давид от Псалм 2, които той изрича във връзка със съпротивата на управляващите срещу Неговия Христос. Всъщност Псалмът сочи напред към времето, когато Христос ще дойде, за да установи Своето царство, и когато царете и управниците ще се опитат да осуетят тази Негова цел. Но ранните християни разбират, че ситуацията в техните дни е подобна на тази, и прилагат думите на Псалма към своите обстоятелства. Както вече казахме, чрез небесното умение, с което те влизат Свещеното Писание в своите молитви, те показват една истинска духовност.

4:27, 28 Тук ние виждаме начина, по който вярващите прилагат думите от този Псалм. Точно там, в Ерусалим, римляните и евреите се съюзиха заедно срещу светия Служител²⁰ на Бога – Исус. Ирод е представител на евреите, а Пилат – на езичниците. 28 ст. завършва доста изненадващо. Човек би могъл да каже, че тези водачи са се събрали, за да извършат това, което вече са планирали в злите си сърца. Вместо това тук се казва, че те са се събрали, за да извършат всичко, което Божията ръка и Божията воля вече са определили да стане.

Метисън ни дава следното обяснение: „Тук идеята е, че техните усилия да се противопоставят на божествената воля са се оказали в съюз с нея... Събирайки се на един военен съвет, който има за цел да осъди Христос, те – без да съзнават това – подписват договор за Неговото прославяне. ...Нашият Господ не потушава бурите, които се надигат срещу Него; а се издига над тях и работи чрез тях.“²¹

4:29, 30 След като са изразили увереност във всепобеждаващата сила на Бога, християните изтъкват три конкретни молби:

1. „Погледни на техните заплашвания.“

Те не си позволяват да диктуват на

Бога как да накаже тези зли хора, а просто оставят случая на Него.

2. „Дай на Твоите слуги... пълна гързост.“ Тяхната лична безопасност няма никакво значение. Най-важното е те да са безстрашни, когато проповядват Словото.

3. „Докато Ти простираш ръката Си да изцеляваш.“ Ранното проповядване на евангелието е било придружено от свидетелството на Бога чрез знаменията и чудесата, които са били извършвани чрез името на... Исус. Тук те се молят Бог да продължи да потвърждава служението на апостолите по този начин.

4:31 И когато молитвата свършва, мястото... се разтърсва – материален израз на присъстващата духовна сила. **Всички се изпъхват със Светия Дух**, което показва, че това, което вършат, е в пълно послушание на Господа, според първежа им в светлината и в пълна отдаденост на Бога. Така те продължават да говорят **Божие Слово с гързост**, което е един ясен отговор на молитвата им в 29 ст.

В Деянията на апостолите са споменати седем случая с хора, които се изпъхват или са пълни със Светия Дух. Обърнете внимание на целите или резултатите от това изпъване:

1. За говорене (2:4; 4:8; и тук.)
2. За служение (6:3).
3. За пасене (11:24).
4. За мърнене (13:9).
5. За умирање (7:55).

4:32-35 Когато сърцата на хората горят от любов към Христос, те също така горят и от любов един към друг. Тази любов се изразява в даването. И така, ранните християни показват истинността на своя общ живот в Христос, като взаимно споделят това, което имат. Те не се държат като егоисти, които не могат да се разделят с личното си имущество, а смятат, че то принадлежи на всички останали техни братя и сестри. Винаги, когато е **необходимо**, те

продават ниви или къщи и донасят парите от **продаването** на апостолите, за да ги **разпределят** според нуждите. Важно е да се отбележи, че разпределението се извършва „според колкото имаше **нужда**“, а не според нечие хрумване и на определено време.

Ф. Грант ни дава следното обяснение:

*„И така, това не е отричане на правото на собственост, а любов, която не отминава с безразличие нуждата на другия. Това е инстинкт на сърца, които са намерили своето истинско имущество в един свят, в който се намира възвисеният Господ.“*²²

Малко хапливи, но за съжаление много верни и често приложими са и следните сравнения на Ф. Маршал:

*„При едно сравнение на ранното и съвременното християнство някой беше казал: „Не е ли тъжно да си помислим, че ако евангелистът Лука описваше съвременното християнство в неговите думи от Деяния 4:32-35 биха звучали така: „...А множеството на тези, които казваха, че са повярвали, имаше едно твърдо сърце и една каменна душа и всеки казваше, че всичко от имота му е негово; и всичко им беше по модата. И те свидетелстваха за привлекателността на този свят; и голяма егоистичност почиваше над всички тях. И между тях имаше много, на които липсваше любов, защото много от тях бяха стопани на ниви и на къщи и продаваха част от тях, за да виждат имената си по страниците на вестниците, и разпределението на похвалите се извършваше на всекиго според колкото имаше желание.“*²³

Хората, чийто живот е напълно отдаден на Господа, като че ли притежават някаква тайнствена сила. Думите от 33 ст. не са случайно съвпадение: „**И апостолите са голяма сила свидетелстваха за възкресението на Господа Исуса; и голяма благодат почиваше над всички тях.**“ Изглежда, че когато Бог намери хора, които желаят да Му отдадат то-

ва, което притежават, Той придава на свидетелството им удивителна привлекателност и сила.

Много хора смятат, че това разделяне на имуществото между християните е само временен етап в живота на ранната църква и че то не трябва да се приеме като пример за подражание и от нас. Такъв един начин на мислене само подчертава още повече собствената ни духовна бедност. Ако ние носехме силата на Петдесетница в сърцата си, щяхме да имаме и плодовете на Петдесетница в живота си. Райри пише следното:

„Това не е „християнски комунизъм.“ Християните са продавали имотите си напълно доброволно (34 ст.). Правото да притежаваш не е било отменено. До момента на даването на парите на апостолите християнското общество не е упражнявало контрол върху тях. Разпределението не се е отъждествявало на принципа на равенството, а на принципа на необходимостта. Това не са комунистически принципи. Това е християнска благодетелност от най-чист вид.“²⁴

Обърнете внимание на два признака, които характеризират ранната църква – „голяма сила“ и „голяма благодат“ (33 ст.). В тази връзка Ванс Хавнър изброява още четири признака: „голям страх“ (5:5, 11); „голямо гонение“ (8:1); „голяма радост“ (8:8; 15:3); „голямо число“ повярвали (11:21).

4:36, 37 Тези стихове могат да се разглеждат като един малък увод към 5 глава. Тук описанието за щедростта на Варнава стои като фон, на който още по-ясно ще се открои разказът за лъжливиото лицемерие на Анания. Като левит **Йосиф... наречен** от апостолите **Варнава**, не би трябвало да притежава земя. Неговата част от притежанието на земята трябва да е Господ. Ние не знаем как или защо той има тази земя, но знаем, че законът на любовта е подействал толкова силно в този **син на увещание**, че той **продава земята** и слага парите **при краката на апостолите**.

5:1-4 Когато Бог работи мощно, **Сатана** винаги стои много близо – готов да се противопоставя, да покварява и да се сражава.

Явно щедростта на Варнава и другите прави силно впечатление на Анания и Сапфира. Може би те също искат да получат подобна похвала и затова решават да продадат от имота си и да дадат част от полученото на апостолите. Техният грях се състои в думите, с които те излъгват, че дават всичките получени пари, а не само част от тях. Никой не ги кара да продават от имота си, нито пък – **след като са го продали** – да дават всичките пари, които са получили. Те **излъгват**, че са дали всичко на Господа, тъй като задържат част от парите, които са получили за нивата.

Петър обвинява **Анания**, че е излъгал не само хората, но и **Светия Дух**. Излъгвайки **Светия Дух**, той **излъгва Бога**, тъй като **Светият Дух е Бог**.

5:5, 6 На това място **Анания пада мъртъв** и няколко **по-млади мъже** го изнасят навън, за да го погребат. Това е едно тежко наказание от страна на Бога, което обаче не засяга въпроса за спасението на Анания и за неговата вечна сигурност. Тук Бог по-скоро показва Своето недоволство от първата поява на грях в църквата Си. „Както казва един ученик на Библията – цитира Ричард Блос, – един от двамата трябва да си отиде – или Анания, или Духът.“ „Новородената чистота на ранното християнско общество е била толкова голяма, че никаква лъжа не е могла да живее в него.“

5:7-11 **Около три часа по-късно, когато** се появява Сапфира, **Петър** я обвинява за това, че се е съюзил с мъжа си, за да изкушат **Господния Дух**. Той ѝ разказва какво се е случило с нейния съпруг и ѝ предрича същата съдба. **Сапфира веднага** пада го краката му и издъхва и младежите я изнасят навън, за да я погребат.

Произнасянето на тази присъда от Петър е пример за специалната и нео-

бикновена власт, която Господ дава на апостолиите. Може би това е изпълнение на Неговото обещание от Йоан 20:23: „На които простите греховете, простени им са; на които задържите, задържани са.“ Същата тази власт може да се види и в предаването на един съгрешил християнин „за погубване на плътта“ (1 Кор. 5:5). Ние обаче нямаме основание да вярваме, че тази власт е продължила да се дава и след времето на апостолиите.

5:12-16 След смъртта на Анания и Сапфира апостолиите продължават да извършват чудеса, докато хората се трупат около тях „в Соломоновия трем“. Чувството за Божието присъствие и сила е толкова живо, че хората се страхуват да се присъединят към тях с лека ръка, както и да казват, че са вярващи, без наистина да са такива. Но обикновените хора ги величаят и много от тях стават вярващи в Господ Исус. Народът изнася болните по улиците на постелки и на легла, за да може, когато Петър минава оттам, да ги докосне сянката му. Животът на апостолиите показва наличие на вяра и сила, които могат да бъдат видени от всеки. Те са като канали, които Бог използва, за да благослови другите. От градовете около Ерусалим идват болни и измъчвани от нечисти духове и всички се изцеляват.

От Евр. 2:4 става ясно, че тези чудеса са били Божият метод за свидетелстване по времето на апостолиите. Със завършването на НЗ в писмен вид необходимостта от такива знамения до голяма степен е отминала. Що се отнася до съвременните „изцелителни кампании“, трябва да отбележим една много важна подробност от текста: *от тези, които хората донасят при апостолиите, „всички се изцеляваха“*. Това не може да се каже за съвременните „целители чрез вяра“.

5:17-20 Действието на Светия Дух неизменно води, от една страна, до обръщение и, от друга, до жестоко противопоставяне. Така е и тук. **Първосвещени-**

кът (вероятно Каяфа) и неговите приятели садукеите са вбесени от факта, че тези пламенни ученици на Христос имат влияние върху народа. Те се страхуват от всяко нещо, което заплашва изключителното им положение на единствени религиозни водачи и особено от учението за възкресението на тялото, което напълно отричат.

Неспособни да се справят с апостолиите по друг начин освен чрез насилие, те ги арестуват и затварят в тъмница. През нощта един Господен ангел извежда апостолиите от затвора и им казва да се върнат в храма и да говорят на хората „всичките думи на моя живот“. В начина, по който Лука разказва за чудотворната намеса на ангела, не личи никаква изненада или учудване. Може би самите апостоли са били изненадани, но за това не се казва нищо в текста.

Ангелът уместно нарича християнската вяра „**този живот**“. Тя не е само едно просто веруко или сбор от доктрини, а Живот – **животът** на възкресението на Господ Исус, който Той дава на всеки вярващ в Него.

5:21 На разсъмване апостолиите проповядват в храма. Междувременно **първосвещеникът, синедрионът** и цялото **старейшинство** се събират на съвещание и изпращат служители в тъмницата, за да им **доведат** затворниците.

5:22-25 Изумените служители им донасят новината, че всичко в **тъмницата** е наред с изключение на затворниците – тях ги няма! **Вратите** са заключени здраво, **стражарите** стоят на постовете си, но затворниците са изчезнали. Новината е поразителна. „Какво ли ще последва от всичко това?“ – си мислят **началникът на храма и първосвещениците**. „Докъде ли ще стигне това популярно движение?“ Техните въпроси са прекъснати от пристигането на пратеник, който им съобщава, че избягалите затворници се намират на старото си място **в храма и поучават хората!** Нека се възхитим на смелостта на ранната цър-

ква и нека се опитаме да запазим нейната способност да защитава убежденията си на всяка цена.

5:26 Апостолите са доведени в синедриона без никакво **насилие** от страна на **служителите**, които се **страхуват**, че **хората** ще ги убият с камъни, ако се държат грубо към тези последователи на Исус. Повечето обикновени хора изпитват голяма почит към апостолите.

5:27, 28 Тук **първосвещеникът** говори от лицето на целия синедрион. „**Строго ви запретихме да не поучавате в това име**“ – казва той, като умислено избягва да назове Господ Исус Христос по име, и добавя: „**Напъналии сте Ерусалим с учението си**“, изричайки неволно един комплимент относно резултатността на апостолското служение. Последните му думи: „**Възнамерявате да докарате върху нас кръвта на тоя човек**“, показват, че той изобщо не съзнава, че самите те вече направиха това, когато извикаха: „**Кръвта Му да бъде върху нас и на чадата ни**“ (Мат. 27:25).

5:29-32 Неотдавна апостолите се помолиха Бог да им даде да говорят Слово то с дързост. И сега, изпълнени с дадена им отгоре смелост, те отговарят на първосвещеника, че е по-правилно да се **покоряват на Бога, а не на човеците**. След това апостолите категорично им заявяват, че **Исус е бил възкресен от Бога**; че **Израел Го е убил, като Го е приковал на дърво**; и че **Бог Го е възвисил „до десницата Си за Началник и Спасител“**. Като такъв Той иска „**да даде покаяние на Израеля и прощение на греховете**“. Накрая апостолите добавят, че те са **Негови свидетели за тези неща, както и Светият Дух, Когато Бог дава на онези, които Му се подчиняват**, като вярват в Сина Му.

Думите „**Бог... възкреси Исуса...**“ (30 ст.) може да се отнасят както до Неговото превъплъщение, така и до Неговото възкресение. Вероятно тук апостолите искат да кажат, че **Бог Го е възк-**

ресил в превъплъщението Му, за да бъде Спасител.

5:33-37 Тези думи на апостолите са изпълнени с такава дълбока и осъзната убеденост, че еврейските началници започват да мислят **как да ги убият**. На това място в действието се намесва Гамалиил, един от най-изтъкнатите равини на Израел и **учител** на Савел от Тарс. Неговият съвет не означава, че той непременно е християнин или че поддържа християните. Той само показва една житейска мъдрост.

След като заповядва да изведат **апостолите** за известно време от залата, Гамалиил най-напред напомня на синедриона, че ако това движение не е **от Бога**, то ще се провали, като дава за сравнение две илюстрации: (1) примера с **Тевда**, един самоличен водач на **около четиристотин бунтовници**, който е **бил убит** и чиито последователи веднага **са се разпилели**; и (2) примера с **Юда от Галилея**, друг фанатичен водач, подстрекател на неуспешен бунт против държавата, който **също** така е **бил убит** и чиито последователи **също** така **са се разпръснали**.

5:38, 39 Ако тази християнска религия не е **от Бога**, най-доброто нещо, което може да се направи, е да **се остави**, тъй като скоро „**ще се повали**“. Противопоставянето само ще я укрепи още повече. (Този аргумент не е съвсем правилен. Много безбожни институции са процъфтявали в продължение на векове. Всъщност те са спечелили много повече привърженици, отколкото истината. Но ако аргументът не е валиден за човешкото време, той все пак е валиден за Божието.)

От друга страна, ако движението е **от Бога**, продължава речта си Гамалиил, те няма да успеят да **го повалят** и могат да **попаднат** в ужасното положение на хора, които се борят **против Бога**.

5:40 Логиката на аргументите на Гамалиил допада на еврейските началници, които, като **извикват апостолите**, на-

реждат да ги **бият**, после им забраняват да **говорят в името на Исус и ги пускат**. Това е един абсолютно безсмислен и несправедлив бой, израз на предубедено отношение към Божията истина.²⁵ Заповедта, която придружава боя, е също така безсмислена и напразна: те биха могли да нареждат на слънцето да не свети и да имат същия успех както като нареждат на учениците да мълчат и да не говорят нищо **в името на Исус!**

5:41, 42 Боят върху учениците има две неочаквани последици. На първо място той им донеся радост, „**задето се удостоиха да претърпят опозоряване за Исусовото име**“, което те толкова обичат. И на второ място той ги изпълва с още по-голямо усърдие и постоянство, за да **поучават и да благовестяват всеки ден в храма** и по домовете, че **Исус е Христос**.

И така, още веднъж Самана успява да надхитри сам себе си!

Християните и властта

Колкото повече ранните християни разпространяват евангелието, толкова повече се увеличава опасността от конфликт с управляващите власти и особено с религиозните водачи, които по онова време имат значително влияние в гражданското управление. Вярващите са подготвени за това противопоставяне и реагират хладнокръвно и с достойнство.

Като цяло християните смятат, че трябва да се отнасят към управляващите с уважение и да им се подчиняват, тъй като те са назначени от Бога и са Божии служители, които трябва да работят за общото благо.

Затова когато, без да знае, Павел полицава първосвещеника, веднага му се извинява, като цитира Изход 22:28: „Да не злословиш началника на рода си“ (Деян. 23:5).

Но когато човешките закони се противопоставят на Божиите заповеди,

тогава християнинът трябва да се противопостави на властите и да изтърпи съответните последици независимо какви могат да бъдат те. Така например, когато забраняват на Петър и Йонан да проповядват евангелието, те отговарят: „Право ли е пред Бога да слушаме вас, а не Бога, разсъдете; защото ние не можем да не говорим това, що сме видели и чули“ (4:19, 20). И когато Петър и апостолите са обвинени, че продължават да проповядват в Христовото име, Петър отговаря: „Подобава да се покоряваме на Бога, а не на човеците“ (5:29).

Никъде няма и намек за опит или присъединяване към опит за сваляне на властта. Независимо от преследванията и потисничеството единственото нещо, което те желаят на своите управници, е доброто (26:29).

Едва ли има нужда да споменаваме, че християните никога не биха се унижили до такава степен, че да се опитват да се подмазват на властта. Управителят Феликс например напразно чака да получи подкуп от Павел цели две години (24:26).

Християните имат пълното право да се възползват от своите граждански права (16:37; 21:39; 22:25-28; 23:17-21; 25:10, 11).

Но самите те не се ангажират в политиката на този свят. Защо това е така? Пряк отговор на този въпрос няма, но от Писанието става ясно, че то е така, защото християните имат една-единствена цел – проповядването на Христовото евангелие, и тяхното отдаване на тази цел е толкова пълно, че нищо не може да ги отвлече от нея. Те твърдо вярват, че отговорът на всички човешки проблеми се намира в евангелието; и тази тяхна увереност е толкова силна, че нищо друго не може да ги задоволи, а още по-малко такава второстепенно нещо като политиката.

6:1 Ако дяволът не може да надвие чрез нападения отвън, той се опитва да

направи това чрез разцепления отвътре. Това може да се види и от следващите стихове.

По времето на ранната църква е било нещо обичайно помощите за вдовиците в църквата да се разпределят всеки ден, тъй като те не са имали никакви други доходи. Някои от вярващите в църквата – гръцкоговорещи евреи, се оплакват, че техните вдовици не получават същите помощи като еврейските вдовици (от Ерусалим и Юдея).

6:2, 3 Дванадесетте апостоли разбират, че все по-голямото разрастване на църквата налага да се вземат някакви мерки за разрешаването на тези проблеми, и тъй като самите те не желаят да изоставят **Божието слово**, за да се занимават с финансови въпроси, решават, че църквата трябва да определи „седем души с одобрен характер, изпълнени с Духа и мъдрост“, за да решават тези временни задачи на църквата.

Въпреки че тези хора не са наречени дякони, едва ли ще сгрешим, ако ги наречем такива. В израза „да прислужваме на трапези“ гумата „прислужвам“ има същия корен като съществителното „дякон“, така че спокойно можем да кажем, че тяхната работа е била да „дяконстват“ на трапезите.

Техните качества могат да се обобщят накратко така: това са хора

1. „С одобрен характер“ – почтени.
2. „Изпълнени с Духа“ – духовни.
3. „Изпълнени... с мъдрост“ – практични.

По-подробно описание на качества на дяконите могат да се прочетат в 1 Тим. 3:8-13.

6:4 Така апостолите могат да **постоят** „в молитвата и в служението на словото“. Тук е особено важно да се обърне внимание на последователността – най-напред в **молитвата**, след това в **служението на словото**. Апостоли те си поставят за цел първо да говорят с Бога, а след това – на хората за Бога.

6:5, 6 Съдейки по имената на седемте избрани мъже, те са били гръцкоговорещи евреи преди повярването си. Това е една отстъпка пред вярващите, които са направили оплакването. Оттук натък никой от тези вярващи няма да може да обвини християните от Ерусалим и Юдея в пристрастие. Когато Божията любов изпълни човешките сърца, тя побеждава всякаква гребнавост и егоизъм.

Само двама от дяконите стават по-късно известни – **Стефан**, който е и първият мъченик на църквата, и евангелистът **Филип**, който по-късно отнася евангелието до Самария и посреща Павел в Кесария.

След като се помолват, апостолите изразяват своето одобрение за избора на църквата, като полагат **ръце** на седемте избрани мъже.

6:7 Ако приемем, че 7 ст. принадлежи към предишните няколко стиха, може да направим заключение, че избирането на дякони, които да се занимават с текущите проблеми на църквата, довежда до голям напредък в работата по разпространението на евангелието. Колкото повече се **разпространява Божието слово**, толкова повече се увеличава броят на **учениците**, които се прибавят към събирането в **Ерусалим**, и толкова **по-голям брой** еврейски **свещеници** стават последователи на Господ Исус.

6:8 Сега разказът се спира върху съдбата на един от дяконите – **Стефан**.²⁷ Когато Бог мощно използва, за да извършва чудеса и да проповядва евангелието. Той е първият човек в Деянията освен апостолите, за когото се казва, че е извършвал чудеса. Дали това означава повишение на по-високо служение в резултат на това, че се е оказал верен в службата си като дякон, или е просто едно допълнително служение, което той извършва едновременно с първото? На този въпрос е трудно да се отговори на основание само на информацията в текста.

6:9 Противопоставянето на мощното служение на Стефан идва от синагогата. Синагогите са били местата, където евреите са се събирали всяка събота, за да изучават закона. Те са се наричали по имената на хората, които са ги посещавали. Вероятно **либертинците** са били евреи, които са били освободени от робство от римляните. Кириеня е бил град в Африка и вероятно някои от неговите евреи са се били заселили в Ерусалим. Александрийците са били евреи, дошли от един пристанищен град в Египет, който е носел това име. **Куликция** е била югоизточна провинция в Мала Азия, а **Азия** – провинция в Мала Азия, състояща се от три територии. Явно от всички тези области е имало евреи, които са били основали синагоги във или близо до Ерусалим.

6:10-14 Оказва се, че тези ревностни евреи не са достойни противници на Стефан в спора, който започват с него, тъй като той говори с мъдрост и със силата на Духа, на които те не могат да противопоставят. В отчаян опит да го накарат да замълчи те **тайно наговарят** някакви хора да лъжесвидетелстват за него и да кажат, че е изрекъл хулни думи **срещу Мойсей и Бога**.²⁸ Скоро след това Стефан е изправен **вред синедриона** и е обвинен в богохулство **срещу** това свято място **и срещу закона**. Лъжесвидетелите изопачават думите му, като казват, че е казал, че **Исус** ще **разруши** храма и ще **промени** цялата система, **която Мойсей е дал** на Израел.

6:15 Членовете на синедриона чуват обвиненията, но когато поглеждат Стефан, **виждат**, че лицето му не е лице на демон, а „на ангел“. От лицето му струи тайнствената красота на човек, напълно отдален на Господа и твърдо решен да отстоява Истината на всяка цена; човек, повече загрижен за това, което мисли Бог, отколкото за това, което ще кажат хората. В Стефан членовете на синедриона виждат част от славата на

Христос, отразена в лицето на един верен Негов последовател.

7 гл. съдържа майсторската защитна реч на Стефан. В началото тя започва много спокойно с нещо като преглед на еврейската история. По-нататък в нея се говори за живота на Йосиф и Мойсей – двама души, издигнати от Бога, които в началото са били признати за избавители и спасители. И макар че Стефан не сравнява техния живот с живота на Христос, аналогията е толкова явна, че се налага сама. След това Стефан надълго и нашироко прави една ужищожителна атака на израелските водачи, като ги обвинява в противопоставяне на Светия Дух, убиване на Праведния и неспазване на Божия закон.

Стефан сигурно знае много добре, че животът му е в опасност. Една компромисна и умиротворителна реч би могла много лесно да го избави от тази опасност, но той предпочита да умре, вместо да предаде своята свещена вяра. Неговата смелост е достойна за възхищение!

7:1-8 Тази първа част от речта на Стефан ни връща назад във времето към началото на еврейската история. Тук не става много ясно защо Стефан говори толкова дълго за Авраам, но можем да предположим, че той иска:

1. Да ни покаже дълбоката си осведоменост и любов към израелския народ.
2. Да ни подготви за разказа за живота на Йосиф и Мойсей, които символизируют отхвърлянето на Самия Христос.
3. Да ни покаже, че начинът, по който Авраам се е покланял на Бога, е бил угоден за Него, въпреки че той не Му се е покланял на едно определено място. (Стефан е обвинен, че говори хулни думи за храма – „това място.“)

Най-характерните моменти в биографията на Авраам са следните:

1. Божият призив за излизане от **Месопотамия** (2 и 3 ст.).

2. Пътуването на Авраам до **Харан** (4 ст.).
3. Божието обещание за земята, която ще му покаже, въпреки че самият патриарх не получава нищо от нея, поради което му се налага да купи пещерата Махпелah като място за погребване (5 ст.), като изпълнението на това обещание все още предстои (Евр. 11:13-40).
4. Божието предсказание за робството на Израел в Египет и последвалото го избавление (6 и 7 ст.). И двата елемента на това предсказание са изпълнени от хора, които са били отхвърлени от народа: Йосиф (9-19 ст.) и Мойсей (20-36). **Четиристотинте години**, за които се говори най-напред в 6 ст. и в Битие 15:13, се отнасят до времето, в което еврейският народ е бил притесняван в Египет. Четиристотин и трийсетте години, за които се споменава в Изход 12:40 и Галатяни 3:17, покриват периода, който започва с пристигането на Яков и семейството му в Египет и свършва с времето на излизането им от Египет и даването на закона. През първите тридесет години на броя им в Египет израелците не са били преследвани; точно обратното – към тях са се отнасяли с доста голяма почит.
5. **Заветът на обрязването** (8а.)
6. Раждането на **Исаак**, след това на **Яков** и накрая на **дванадесетте патриарси** (8б.) Така стигаме до Йосиф, един от дванадесетте синове на Яков. **7:9-19** От всички прототипи на Христос в СЗ **Йосиф** е най-яркият и най-интересният образ, макар че това никъде не се казва изрично. Без съмнение разказът, който проследява живота на Йосиф стъпка по стъпка, представлява остро изобличение на евреите от времето на Стефан, които не могат да не си спомнят това, което са направили с Исус от Назарет!
1. **Йосиф беше продаден в Египет** от братята си (9 ст.).
2. Този, когото израелците отхвърлиха, получи сила и слава в **Египет** (10 ст.).
3. Братята на **Йосиф** бяха принудени да отидат в **Египет** поради **глад**, но не познаха своя брат (11 и 12 ст.)
4. **Йосиф се откри пред тях за втори път** и тогава този, когото те отхвърлиха, стана спасител на семейството (13 и 14 ст.). Забележете също, че като че ли съществува противоречие между броя на израелците, споменати в 14 ст. (**седемдесет и пет**), и броя на израелците, споменати в Битие 46:27 (**седемдесет**). Обяснението е следното: Стефан цитира гръцкия превод на текста на Битие 46:27 и Изход 1:5, където са споменати седемдесет и пет души, докато староеврейският текст говори за седемдесет души, което говори за един по-различен начин на преброяване на семейството на Яков.²⁹
5. **Смъртта на патриарсите и погребването им в ханаанската земя** (15 и 16 ст.). Тук се появява още една трудност. Този стих казва, че **Авраам** е купил мястото за погребване от **Емор**, докато Битие 23:16, 17 казва, че **Авраам** е купил пещерата Махпелah от **Ефрон** пред синовете на **Хет** и че **Яков** е купил земя в **Сихем** от синовете на **Емор** (Бит. 33:19). Тук има няколко възможности: (1) Може би Авраам е купил земя както в Сихем, така и от Ефрон, а Яков е купил мястото в Сихем по-късно. (2) Може би Стефан използва името Авраам вместо името на неговия потомък Яков. (3) Възможно е Стефан да е слял покупките на Авраам и Яков в едно за по-голяма краткост.³⁰
6. **Разрастването на семейството на Яков в Египет** и тяхното робство след смъртта на Йосиф (17-19 ст.). Този момент ни подготвя за следващия аргумент в речта на Стефан – отношението на народа към Мойсей.

7:20-43 С все по-нарастваща смелост Стефан показва, че еврейският народ ве-

че два пъти е отхвърлил спасителци, които Бог е издигнал, за да го избавят. **Мойсей** е вторият такъв пример.

Стефан е обвинен, че хули **Мойсей** (6:11). Той обаче доказва, че не той, а народът на Израел трябва да бъде обвинен – народът е този, който е отхвърлил избрания от Бога водач.

Сега Стефан прави кратък преглед на живота на **Мойсей**:

1. Раждането, младежките години и образованието на **Мойсей** в Египет (20-22 ст.). Характеристиката „силен в слово“ се отнася вероятно до неговите писания, тъй като самият той казва за себе си, че не е особено красноречив (Исх. 4:10).
2. Отхвърлянето на **Мойсей** от **неговите братя**, след като защитава един от тях от **египтянина** (23-28 ст.). Обърнете внимание на 25 ст.! Колко много ни напомня той за отхвърлянето на Христос от Собствения Му народ!
3. Изгнаничеството на **Мойсей в магнамската земя** (29 ст.).
4. Явяването на Бога в **горящия храст**, когато Той изпраща **Мойсей** обратно в Египет, за да **освободи** народа си (30-35).
5. **Мойсей** става спасителят на народа (36 ст.).
6. Пророчеството на **Мойсей** за идващия **Месия** (37 ст.).
7. **Неговата** дейност като законодател на **събранието в пустинята** (38 ст.).
8. **Отхвърлянето** на **Мойсей** за втори път от народа, който започва да се покланя на златното **теле** (39-41 ст.), **Идолопоклонничеството** на Израел (42 и 43 ст.): **макар** и да казва на думи, че **принася... жертви** на Господа, народът всъщност **носи скинията на Молох** (една от най-отвратителните форми на идолопоклонство в древността) и се покланя на **Рефан** (звездно божество). Заради този грях Бог предупреждава народа, че ще го заведе в робство във Вавилон. Затова тук се

казва, че Бог ще го пресели „**отпатък Вавилон**“, а не „отпатък Дамаск“, макар да е вярно и едното, и другото.

*„И така, историята се повтаря. Във всяко поколение ние откриваме едно и също развитие на събитията. Хората не се променят. Когато застанат пред Божието послание, не разбират (25 ст.). Когато получат призив да живеят в мир, отказват да чуят (27). Когато Бог им изпрати избавителя, го отхвърлят (39). Когато бъдат избавени от тежкото си положение, предпочитат да се поклонят на безполезните идоли вместо на милостивия Бог (41). Такава е човешката природа – бунтовна, неблагоприятна и глупава. Бог също не се променя. Богът, Който говори на **Мойсей**, беше Същият Бог, Който говори и на неговите предци (32). Този Бог чува, когато хората изпадат в беда (34), и идва да ги освободи (34). Той води Своя народ от смърт към живот (36). Той предава на собствените им страсти хората, които съзнателно Го отхвърлят (42). Такъв е нашият велик Бог – милостив, силен и свят. Той е винаги Един и Същ – каквото и да се случи (Мал. 3:6). За слушателите на Стефан това е едно предупреждение да не си играят с Бога, както и едно уверение, че всяко Божие обещание стои непоклонливо до века.“³¹*

7:44-46 Стефан е обвинен, че говори против храма. Той отговаря на това обвинение, като напомня на своите слушатели за времето, когато Израел е носел **скинията** (палатката) на **свидетелството в пустинята**. По същото това време народът се е покланял на небесното войнство. Тогава **Исус Навиев** е завел израелците в ханаанската земя, от която са били изгонени местните народи, а **скинията** е била донесена в земята, и е стояла така „до дните на **Давид**“. Той е **придобил Божието благоволение** и е **поискал да намери „обиталище за Якововия Бог“**.

7:47-50 Желанието на **Давид** да построи храма не е било удовлетворено, а **храмът е бил построен от Соломон**.

Въпреки че храмът е бил обиталище-то на Бога сред Неговия народ, Бог не е общавал в това ръководно място. Соломон ясно казва това при посвещаването на храма (3 Царе 8:27). Исаия също предупреждава народа, че това, което има стойност пред Бога, не са сградите, а моралното и духовното състояние на живота на хората (Ис. 66:1, 2). Бог търси съкрушени и разкаяни сърца; хора, които трепват при Неговото слово.

7:51-53 Еврейските водачи обвиняват Стефан, че е говорил против закона. Сега той им отговаря, като отрича тяхното обвинение кратко и ясно.

Еврейските водачи са „корабовратни“ хора „с необрязани сърце и уши“. „Те не се държат като представители на Божия Израел, а като упорити и необрязани езичници – както в сърцето, така и в ушите.“ Еврейските водачи са истински **синове** на своите бащи в това, че и те като тях се противопоставят непрекъснато на **Светия Дух**. Техните **бащи** са преследвали **пророците, които са предричали идването на Христос**, а самите те предават и убиват **Този Праведник**. Те са хората, които не успяват да спазват закона, макар че са го приели **„чрез ангелско служение“**.

Стефан няма какво повече да каже! И наистина няма какво повече да се каже! Те се опитват да го изкарат виновен, но се получава точно обратното: той става обвинителят, а те – обвиняемите. Посланието на Стефан е една от последните думи на Бога към еврейския народ, преди Той да насочи евангелието към езичниците.

7:54-60 Веднага след като Стефан изрича свидетелството си за **отвореното небе** пред народа, тълпата отказва повече да го слуша и, като крещи силно, се спуска върху него и го избутва във от градските стени, където го **убива с камъни**.

Дали случайно, или не, но на това място Духът споменава името на един младеж, който пази грехите на преследвачи-

те-убийци. Името на младежа е **Савел**. Може би Духът иска да ни каже: „Запомнете това име. Ще чуете отново за него!“

Смъртта на Стефан прилича на смъртта на нашия Господ:

1. Той се помолва: **„Господи Исусе, приеми духа ми“** (59 ст.). Исус се помолва: „Отче, в Твоите ръце предавам Духа Си“ (Лука 23:46).
2. Стефан казва: **„Господи, не им считай моя грях“** (60 ст.). Исус каза: „Отче, прости им, защото не знаят какво правят“ (Лука 23:34).

Това не ви ли говори, че в резултат на отгаването си на Господа Стефан се преобразява „в същия образ, от слава в слава, както от Духа Господен“ (2 Кор. 3:18)?

„И като рече това, **той заспа**.“ Когато се използва във връзка със смъртта в НЗ, думата „заспа“ се отнася до състоянието на тялото, а не на душата. По време на смъртта душата на вярващия отива при Христос (2 Кор. 5:8), а за *тялото* се казва, че заспива.

Обикновено евреите нямат право да изпълняват смъртно наказание – само техните римски господари могат да правят това (Йоан 18:316). Но изглежда, че в този случай римляните правят изключение, тъй като става дума за заплаха срещу храма. Стефан е обвинен в говорене на хулни думи срещу храма и макар че обвинението не е основателно, той е убит от евреи. Господ Исус също беше обвинен, че е заплашвал да унищожи храма (Марко 14:58), макар че показанията на свидетелите не си съвпадаха.

II. Църквата в Юдея и Самария (8:1-9:31)

A. Служението на Филип в Самария (8:1-25)

8:1 И отново Божият Дух споменава името на **Савел**. Неговата душа е изпълнена с големи стремежи и на външен вид

за хората това царство на гнета ще продължи, но дните на Савел като враг на християните са преброени. **Савел одобрява убийството** на Стефан, но това одобрение е началото на пътя, който води до падането на Савел от мястото му на главен преследвач.

С думите „и на същия ден“ започва цяла една нова епоха в историята на християнството. Като че ли смъртта на Стефан дава сигнал за повсеместно преследване на църквата. Вярващите са **разпръснати по цяла Юдея и Самария**.

Господ беше наредил на Своите последователи да започнат да свидетелстват най-напред в Ерусалим, след това – в Юдея и Самария, и после – до края на земята. До този момент тяхното свидетелство е ограничено главно в Ерусалим. Може би те се страхуват да излязат вън от този град? Сега те са принудени да направят това заради преследването.

В града остават само **апостолите**. Както казва Кели, „тези, които остават, ще бъдат, естествено, най-мразените от всички“.

От човешка гледна точка това е един черен час за вярващите. Унищожен е животът на един човек от църквата. Всички са преследвани като животни. Но от божествена гледна точка часът изобщо не е черен. Един човек е бил посаден като зърно в земята и от неговото разпукване се очаква да се роди много плод. Ветровете на гоненията ще разнесат семната на евангелието по далечни места и едва ли има някой, който може да каже колко голяма ще бъде реколтата!

8:2 Тук имената на **благочестивите** човеци, които погребват Стефан, не се споменават, но е възможно това да са християни, които все още не са прогонени от Ерусалим. Възможно е също така това да са набожни евреи, които виждат нещо в смъртта на Стефан, което ги накарва да му устроят прилично погребение.

8:3 И отново четем името на **Савел**, който с неизчерпаема енергия продължава да опустошава **църквата**, като **извежда** своите нещастни жертви от домовете им и ги **предава в тъмницата**. Да можеше само да забрави Стефан – неговото хладнокрвие, неговата непоклашима убеденост, неговото лице на ангел! Но не може и затова още по-настъргено се нахвърля върху другите вярващи, които са били заедно със Стефан.

8:4-8 Разпръсването на християните не слага край на тяхното свидетелство. **Навсякъде, където отиват**, те носят със себе си и благата вест за спасението. **Филип**, „дяконът“, за когото се говореше в 6 гл., се отправя на север към **град Самария**.³² Той не само проповядва за Христос, но и извършва много **чудеса**: мнозина **нечисти духове** са изгонени и мнозина **парализирани** и **куци** са изцелени. Хората откликват на евангелието и, както може да се очаква, в града **настава голяма радост**.

Християните от ранната църква се подчиняват изцяло на изречните заповеди на Исус Христос:

Те **излизат в света**, както **направи** и Христос (Йоан 20:21; ср. Деян. 8:1-4).

Продават имота си и го **раздават** на бедните (Лука 12:33; 18:22; ср. Деян. 2:45; 4:34).

Оставят бащи, майки, къщи и ниви, за да отидат **навсякъде** и да проповядват **Словото** (Мат. 10:37; ср. Деян. 8:1-4).

Създават ученици и ги **учат** да работят и да се **подчиняват** на **Словото** (Мат. 28:18, 19; ср. 1 Сол. 1:6).

Вземат **кръста** си и **следват** Христос (Деян. 4; 1 Сол. 2).

Радват се, когато ги **хулят** и ги **гонят** (Мат. 5:11, 12; ср. Деян. 16; 1 Сол. 1:6-8).

Оставят **мъртвите** да погребват своите **мъртви** и **отиват** да проповядват евангелието (Лука 9:59, 60).

Изтърсват праха изпод краката си и **отиват** на друго място, когато хората **отказват** да ги слушат (Лука 9:5; ср. Деян. 13:51).

Изцеляват, увещават, възкресяват и принасят траен плод (Марко 16:18; Деян. 3-16).³³

8:9-11 Между хората, които чуват проповедта на Филип, има и една забележителна личност – един магьосник на име Симон, който преди това е учудил населението на Самария със своите удивителни магьоснически постижения. Той се смята за особено велик и много от хората са убедени, че това е „така-наречената велика Божия сила“.

8:12, 13 Когато повечето от хората повярват в проповедта на Филип и се кръщават, Симон също изповядва, че е вярващ, кръщава се и постоянно следва Филип, удивен от чудесата, които той права.

От събитията, които следват, се разбира, че Симон не е новороден. Той изповядва, че е вярващ, но е такъв само на гumi. Хората, които проповядват спасение чрез кръщение, трябва много сериозно да се замислят върху този факт. Симон се кръщава, но въпреки това остава в греховете си.

Забележете, че Филип проповядва благовестието „за Божието царство и за Исус-Христовото име“. Божието царство е сферата, в която Бог е признат за Цар. Понастоящем Царят отсъства. Вместо едно видимо земно царство има едно невидимо духовно царство в живота на хората, които са верни на Царя. За да може да влезе в царството, човек трябва да се роди отново. Начинът, по който човек може да се новороди, е вярата в името на Исус Христос. Това е и същността на проповедта на Филип.

8:14-17 Когато новините за приемането на Божието учение от Самария стигат до апостолите... в Ерусалим, те им изпращат Петър и Йоан. При пристигането на апостолите вярващите от Самария са кръстени вече в името на Господ Исус, но не са приели Светия Дух. Очевидно по указание от небето, апостолите се помолят за вярващите да приемат Светия Дух и полагат ръце на

тях. Веднага след това вярващите от Самария приемат Светия Дух.

Този пасаж неизменно повдига въпроса за разликите в поредността на събитията тук и в деня на Петдесетница. На Петдесетница евреите:

1. Се покаяха.
2. Бяха кръстени.
3. Приеха Светия Дух.

Тук самаряните:

1. Се покаяха.
2. Бяха кръстени.
3. Апостолите се помолиха за тях и им положили ръце.
4. Вярващите самаряни приеха Светия Дух.

Има едно нещо, в което всички сме сигурни – пътя на спасението: всички се спасяват по един и същ начин – чрез вяра в Господ Исус Христос. Той е единственият Път за Спасение. В този преходен период на преминаване от юдейската вяра към християнството Бог действа суверенно при различните групи вярващи. Еврейските вярващи е трябвало да се разграничат от народа на Израел и затова са се кръстили, преди да приемат Духа. Тук, при самаряните, апостолите трябва изрично да се помолят и да положат ръце на тях. Защо?

Може би най-добрият отговор е, че по този начин те дават израз на единството на църквата независимо дали тя се състои от евреи, или от самаряни. В този момент съществува реална опасност вярващите в Ерусалим да започнат да си мислят, че са нещо повече от останалите, тъй като са евреи, и да не искат да имат нищо общо със своите братя от Самария. За да избегне това чувство на превъзходство и усещане за съществуването на две църкви (една еврейска и една самарянска), Бог изпраща апостолите да положат ръце на вярващите самаряни. Така те изразяват съвършеното си единство с тях като вярващи в Господ Исус. Всички те са частни на едно тяло: всички са едно в Христос Исус.

Когато в 16 ст. се казва, че самаряните са кръстени „само... в Исус-Христовото име“ (Вж. също и 10:48 и 19:5), това не означава, че става въпрос за нещо различно от кръщението „в името на Отца и Сина и Светия Дух“ (Мат. 28:19). „Лука не изказва формула – пише У. Вайн, – а просто заявява един исторически факт.“ И двата израза говорят за вяроност и принадлежност и всички истински вярващи с готовност признават своята преданост към Троицнството и Господ Исус.

8:18-21 Магьосникът Симон е изключително впечатлен от факта, че когато апостолите полагат ръце на самаряните, те приемат Светия Дух. Той изобщо не разбира дълбокото духовно значение на това събитие, а го разглежда като свръхестествена сила, която би могла да му бъде от полза в бизнеса. Затова той решава да предложи пари на апостолите, като мисли, че така би могъл да купи тази сила.

От отговора на Петър личи много ясно, че Симон не е преживял истинско обръщение:

1. „Парите ти с тебе заедно да погинат.“ Нито един истински вярващ няма да погине (Йоан 3:16).
2. „Ти нямаш нито участие, нито дял в тая работа“ – тоест Симон не е в общение с другите вярващи.
3. „Сърцето ти не е право пред Господа.“ Това е едно много сполучливо описание на спасения човек.
4. „Виждам, че си в горчива жлъчка и си вързан в неправда.“ Нима това може да се каже за един новороден човек?

8:22-24 Петър убеждава Симон, че трябва да се покае за този голям грях и да се моли да му се простят злите му помисли. Симон иска от Петър той да се помоли на Бога вместо него. Той е прегречна на онези хора, които предпочитат да отидат при някой човек, който да бъде посредник между тях и Бога, отколкото да отидат направо при Самия Господ. Фактът, че Симон наистина не се е

покаял искрено, личи и от неговите думи: „Молете се вие на Господа за мене, да не ме постигне нищо от онова, което рекохте.“ Той не съжалева за своя грях, а само за последствията, които този грях би могъл да му донесе.

От името на този човек, Симон, произлиза и думата „симония“ – търговия със свещени неща. Тя включва купуването на индулгенции и на всякакви други духовни привилегии, а така също и всякакъв вид търгуване с духовни ценности.

8:25 След като свидетелстват за Господното слово и го проповядват, Петър и Йоан се връщат в Ерусалим. Това първо предимство им позволява да продължат да разгласяват Господното учение в много самарийски села.

Б. Филип и етиопският евнух (8:26-40)

8:26 Точно по времето на това голямо духовно съживление в Самария ангел от Господа насочва Филип към едно ново поле на действие. Той трябва да напусне мястото, където толкова много хора са били благословени, за да послужи на един човек. Ангелът може да насочи Филип, но той не може да извърши неговата работа и да проповядва евангелието вместо него. Тази привилегия е дадена на хората, а не на ангелите.

Без да се поколебае нито за миг, Филип се отправя на юг от Самария към Ерусалим, а след това по един от пътищата за Газа.³⁵ Така Филип напуска едно обитаемо и пълно с духовно плодородие място, за да отиде в една пустиня.

8:27-29 Някъде по пътя той успява да настигне кервана. В първата колесница седи ковчежникът на етиопската царица Кандакия,³⁶ евнух³⁷ с голяма власт. (Етиопия е била югозападната част на Египет и Судан.) Явно този човек е приел юдеизма, тъй като е бил в Ерусалим на поклонение и сега се връща у дома, като чете пророк Исая. Измервайки времето по един удивително точен начин, Духът нарежда на Филип да се прибли-

жи към колесницата и да я пригружи в най-подходящия момент.

8:30, 31 Филип започва разговора с един приятелски въпрос: „**Разбираш ли каквото четеш?**“ Евнухът веднага признава, че има нужда от обяснение, и поканва **Филип** да се качи и да **седне при него в колесницата**. Не може да не се възхитим на липсата на каквито и да било расови предрасъдъци.

8:32, 33 Колко е чудесно, че евнухът чете точно 53 глава на Исая, където по един удивително въздействащ начин са описани страданията на разпнатия Месия, и колко е чудно, че **Филип** се приближава до колесницата точно в този момент на неговото четене!

Мястото от Исая описва Егин, Който „не издава глас“ и „не отваря уста-та Си“ пред Своите врагове; Егин, Който е осъден от нечестен и несправедлив съд; Егин, Който няма надежда за покаяние, защото животът Му се взема в разцвета на Неговото мъжество, докато все още не е женен.

8:34, 35 Евнухът не може да разбере дали Исая говори за себе си, или за някой друг. Това дава на **Филип** прекрасна възможност да му разкаже за съвършеното изпълнение на тези Писания в живота и смъртта на Исус от Назарет. Без съмнение, докато е бил в Ерусалим, етиопецът е чул да се говори за този мъж, наречен **Исус**, но тези разкази едва ли са описвали Исус в благоприятна светлина. Сега **евнухът** разбира, че **Исус** от Назарет е страдащият Служител на Йехова, за Когото пише Исая.

8:36 Изглежда, че след това **Филип** обяснява на етиопеца същността на християнското кръщение, като му казва, че то означава отъждествяване с Христос в Неговата смърт, погребение и възкресение. И когато колесницата стига до някаква **вода**, **евнухът** изказва желание да се **кръсти**.

8:37 В повечето гръцки ръкописи на НЗ е изпуснат 37 ст. Това не означава, че неговият смисъл противоречи на Библия-

та, тъй като човек наистина трябва да вярва в **Исус Христос**, за да може да се кръсти. Просто този стих не се съдържа в повечето новозаветни документи.³⁸

8:38 Колесницата е спряна и **Филип** кръщава **евнуха**. Това, че кръщението е извършено чрез пълно потапяне във водата, се вижда от изразите „**слязоха във водата**“ и „**излязоха из водата**“.³⁹

Човек не може да не се възхити от простотата на целия ритуал. На път към пустинята един вярващ кръщава един новоповярвал. Няма я църквата. Няма ги и апостолите. Единствените свидетели на кръщението на велможата-евнух са служителите от неговата свита, които пътуват с кервана. Сега те вече знаят, че техният господар е последовател на Исус от Назарет.

8:39 Веднага след кръщението **Господният Дух** **грабва Филип**. Това грабване не означава само просто пренасяне от едно място на друго. То говори за едно чудотворно и внезапно изчезване на **Филип**, което има за цел да остави **евнуха** сам, за да бъде свободен да мисли за Самия **Господ**, а не за човешкия инструмент, който му Го е представил.

Нека Твоята красота пребъдва в мен!

Нека тя печели морните,

изгубени души!

Нека веднага забравят мен!

Нека виждат само Тебе в моите очи!

Кейт Б. Уилкинсън

Евнухът продължава пътя си „възрадва“. Има една радост, която идва от послушанието на Господа и която надминава по сила всички други емоции.

8:40 Междувременно **Филип** продължава да благовестява в **Азот** – един град до брега на Галилейското езеро, на север от Газа и на запад от Ерусалим, след което тръгва на север към **Кесария**.

Но какво става с **евнуха**? **Филип** няма никаква възможност да продължи работата си с него и единственото нещо, ко-

ето може да направи, е да го остави на Бога и на Старозаветните Писания. Без никакво съмнение можем да кажем обаче, че този нов ученик се връща в Етиопия,⁴⁰ свидетелствайки на всички за спасителната милост на Господ Исус Христос.

Допълнителни бележки върху кръщението на вярващите

Кръщението на евнуха, за което токущо разказахме, е един от многото примери за това, че ранната църква не само е проповядвала за християнското кръщение, но го е и извършвала (2:38; 22:16). Християнското кръщение се различава от Йоановото кръщение, което е било кръщение на покаяние (13:24; 19:4). Кръщението на християнина означава открито признание на факта, че вярващият се отъждествява с Христос.

То винаги следва обръщението (2:41; 8:12; 18:8) и се отнася както за жените, така и за мъжете (8:12); както за езичниците, така и за евреите (10:48). В НЗ се говори за кръщаване на цели домове (10:47, 48; 16:15; 16:33), но в поне два от тези случаи се подразбира, че всички членове на семейството са *повярвали*. Никъде не се говори за кръщаване на *бебета*.

Вярващите се кръщават много скоро след повярването (8:36; 9:18; 16:33). Очевидно това се прави на основание на тяхната изповед на вярата им в Христос. Никъде не се говори за изпитателен срок, който да служи за проверка на истинността на тяхната вяра. Може да се предположи обаче, че опасността от гонения е възпирала хората от неискрени изповеди.

Това, че кръщението няма силата да спасява, може да се види в случая със Симон (8:13). Дори и след като се признава за вярващ и се кръщава, Симон остава „в горчива жлъчка и вързан в нечестие“ (8:23) и сърцето му не е право пред Бога (8:21).

Както вече споменахме, начинът на кръщението е пълното потапяне във водата (8:38, 39): „И двамата слязоха във водата... и излязоха из водата...“ Дори много от днешните поддръжници на кръщението чрез напръскване или поливане с вода признават, че учениците от първи век са кръщавали вярващите чрез потапяне.

Има два случая, при които кръщението се свързва с прощението на греховете. В деня на Петдесетница Петър казва: „Покайте се, и всеки от вас нека се кръсти в името Исус-Христово за прощение на греховете ви...“ (2:38). И по-късно Анания казва на Савел: „Стани, кръсти се и се умий от греховете си, и призови Неговото име“ (22:16). И при двата случая тези наставления се дават на евреи, а не на езичници. За нито един езичник не се казва, че трябва да се кръсти за прощение на греховете си. Чрез кръщението на вярващите евреинът се отрича пред всички от връзката си с народа, който отхвърли и разпъна своя Месия, и получава прощение на греховете си на основание на вярата си в Господ Исус. Цената, с която се купува това прощение, е безценната кръв на Господа. Начинът, по който то се дава, е кръщението във вода, което открито показва неговото преминаване от еврейска на християнска земя.

В Деянията никъде не се споменава формулата на кръщението „в името на Отца и Сина и Светия Дух“ (Мат. 28:19). Самаряните се кръщават в името на Господ Исус (8:16). Същото се казва и за Йоановите ученици (19:5). Това обаче не означава, че те не са използвали формулата за кръщението, в която се използва името на Триединството. Изразът „в името на Господ Исус“ може да означава „чрез властта на Господ Исус.“

Йоановите ученици се кръщават два пъти – веднъж с Йоановото кръщение за покаяние; и втори път по време на обръщението си, с кръщението на вярващите (19:3, 5). Това ни дава основание за

повторно кръщение на хора, които вече са били кръстени веднъж, без да са повярвали.

В. Обръщението на Савел от Тарс (9:1-31)

9:1, 2 9 гл. отбелязва повратен момент в Деянията на апостолиите. Досега най-забележителната фигура беше апостол Петър, който проповядваше на народа на Израел. Отсега нататък това място ще се заеме от апостол Павел, който все повече и повече ще проповядва евангелието на езичниците.

Тук Савел от Тарс е може би в начало то на тридесетте си години. Той вече е считан от равнините за един от най-обещаващите млади хора в Юдейската вяра. Що се отнася до неговото устръие, той надминава всички свои връстници.

Наблюдавайки темповете, с които се разраства християнската вяра, известна на всички като „Пътят“, Савел разбира, че тя представлява сериозна заплаха за собствената му религия. Затова той се залавя да унищожи тази гибелна „секта“ с все по-голяма ревност. Така например той получава официално разрешение от **първосвещеника**, което му позволява да отиде в Сирия и да претърси Дамаск, за да открие ученици на Исус, и „да ги докара вързани в Ерусалим“, за да бъдат изправени на съд и наказани.

9:3-6 На път към Сирия, близо до Дамаск, внезапно около Савел блъсва светлина от небето, която го накарва да падне на земята, и той чува глас, който му казва: „Савле, Савле, защо Ме гониш?“ На въпроса на Савел: „Кой си Ти, Господи?“, Господ му отговаря: „Аз съм Исус, Козото ти гониш.“

За да можем да разберем какво чувствва Савел в този момент, трябва да си припомним, че дотогава той е бил убеден, че Исус от Назарет е мъртъв и че е бил погребан в един еврейски гроб. И че след като водачът на сектата е унищожен, това, което остава да се направи,

е да се унищожат и Неговите последователи. Така земята ще бъде очистена от тази напасть.

Но в този момент по един възможно най-убедителен начин Савел научава, че Исус не е мъртъв, но че е възкръснал от мъртвите и че е бил прославен отгъсно на Бога в небесата! Гледката на Този прославен Спасител променя основно посоката на живота на Савел.

Също така Савел научава, че като е преследвал учениците на Исус, той е преследвал Самия Господ. Болката, която се причинява на частите на Тялото на земята, се чувства от Главата на Тялото в небесата.

В този случай Савел получава най-напред знание относно учението и едва след това знание относно задълженията си. Най-напред той научава кой е Исус и едва след това е изпратен в Дамаск, където получава инструкциите си.

9:7-9 Мъжете, които придружават Савел, остават като цяленици: те чуват глас от небето, но не го разбират като Савел (22:9). Те не виждат Господа; само Савел Го вижда и разбира, че в този миг Господ го призовава да стане апостол.

Гордият фарисей сега трябва да бъде забеген за ръка... в Дамаск, където остава три дни, без да вижда. През това време той нито яде, нито пие.

9:10-14 Можем да си представим какъв е ефектът от тази новина върху християните в Дамаск. Те вече знаят, че Савел е тръгнал за Дамаск, за да ги арестува, и сигурно се молят на Бога да ги предпази по някакъв начин. Може би дори се осмеляват да се молят за обръщението на Савел! Сега изведнъж християните чуват, че първият враг на Вярата е станал християнин, и не могат да повярват на ушите си.

Когато Господ казва на Анания, един от вярващите в Дамаск, да отиде и да посети Савел, Анания изказва пред Него всичките опасения на сърцето си относно този човек. Но Господ го уверява,

че **Савел** вече не го преследва, а се моли, и го изпраща да отиде в къщата на Юда на улица „Правя“.

9:15, 16 **Господ** има прекрасни планове за Савел: „...той Ми е съг избран да разгласява Моето име пред народите и царе, и пред израилтяните; защото Аз ще му покажа колко много той трябва да пострада за името Ми.“ Апостол Павел ще бъде главно апостол сред езичниците и това негово служение ще го доведе пред царе; но освен това той ще проповядва и на своите сънародници по плът, и там ще преживее най-тежките зонения.

9:17, 18 В един трогателен израз на християнска милост и любов **Анания** проявява пълното си единство с новоповярвалия Савел, като полага ръце на него и го нарича „Брате“, и му обяснява целта на посещението си. Анания е дошъл, за да може Савел да получи обратен зрението си и да се изпълни със Светия Дух.

Забележете, че тук **Светият Дух** се дава на Савел чрез полагането на ръце от един обикновен ученик. **Анания** е един, така да се каже, обикновен „мирянин.“ Това, че Господ използва за това голямо събитие човек, който не е апостол, трябва да бъде сериозен укор за всички, които се опитват да ограничат духовните привилегии само за определен кръг от хора, наречени „духовници“.

При обръщението на един човек неизменно се случват няколко неща. Има няколко белега, които показват истинността на това обръщение. Това се отнася и за обръщението на Савел. Какви са тези белези? Френсис Диксън изброява част от тях в следния списък:

1. Най-напред Савел среща Господа и чува Неговия глас (Деян. 9:4-6). Той получава божествено откровение, което единствено може да го накара да се смири и да се посвети на истината по начина, по който той прави това покъсно.

2. Изпълва се с копнеж да се подчинява на Господа и да изпълнява Неговата воля (Деян. 9:6).

3. Започва да се моли (Деян. 9:11).

4. Кръщава се (Деян. 9:18).

5. Свързва се и започва да общува с Божи хора (Деян. 9:19).

6. Започва мощно да свидетелства (Деян. 9:20).

7. Расте в благодат (Деян. 9:22).

Служението на „обикновения“ християнин

Едно от най-важните неща, които научаваме от Деянията, е, че християнството е движение на обикновените хора и че делото на свидетелстването не е дадено само на една специална група или класа от хора, като свещениците или духовниците, а е дадено на всички вярващи.

Харнек казва, че:

„Най-големите победи на църквата през ранните и години в Римската империя не са спечелени от учителите или проповедниците, или апостолите, а от обикновените мисионери.“⁴²

Дийн Инге пише, че:

„Християнството започва като една пророческа религия на обикновения мирянин... и ще продължава и в бъдеще да зависи от участието на обикновените вярващи.“⁴³

Брайън Грийн заявява, че:

„Бъдещето на християнството и на евангелизирането на света лежи в ръцете на обикновените мъже и жени, а не в ръцете на професионалните християнски служители.“⁴⁴

Лейтън Форд смята, че:

„Църквата, която възпира редовите си членове от свидетелстване, нарушава както намерението на Главата на църквата, така и примера на ранната християнска църква... Евангелизирането е задача на цялата църква, а не само на отделни нейни „избрани“ членове.“⁴⁵

И последно, Дж. Стюарт коментира така:

„В ранната църква ние виждаме как всеки член на местното събрание излиза в света, за да печели души за Христос чрез личен контакт с хората, след което води тези новородени бебета-християни обратно в местното събрание, където те се наставляват в Господното учение и се укрепват във вярата на Изкупителя. Те на свой ред също излизат в света, за да правят същото.“⁴⁶

Простите факти сочат, че в апостолската църква не е имало такъв човек, като свещеник или духовник, който единствен да ръководи местното събрание. Нормалната местна църква се е състояла от светии, епископи и дякони (Фил. 1:1). В контекста на НЗ всички светии са били служители. Епископите са били старейшините, надзирателите или духовните водачи. Дяконите са били служители, които са изпълнявали задължения, свързани с финансите на местната църква и др.

Нито един епископ или старейшина не е заемал пост на свещеник. Имало е няколко старейшини, които са работели заедно като „овчари“ на събранието.

Някой би могъл да попита: „Ами апостолите, пророците, благовестителите, пасторите и учителите? Нима те не са били свещениците на ранните църкви?“ Отговорът на тази въпрос се съдържа в Ефесяни 4:12-16. Тези дарби са били дадени за „назиданието“ на светиите, за да могат (светиите) да изпълняват „делото на служението“ и по този начин да изграждат „Христовото тяло“. Тяжната цел не е била да отделят една част от членовете като постоянни официални ръководители на местното събрание, а да действат така, че един ден местното събрание да може да стане самостоятелно. Тогава те ще могат да се преместят на друго място, за да установяват и да укрепват други събрания.

Според църковните историци системата на духовенството е възникнала през втори век и не е била позната през периода, описан в Деянията на апостоли-

те. Тя винаги е представлявала пречка за евангелизирането на света, тъй като при нея прекалено много неща зависят от прекалено малко хора.

Вярващите в НЗ не са само служители; те са и свещеници. Като светии свещеници те имат непрекъснат достъп до Божието присъствие чрез вяра, за да Му принасят духовни жертви (1 Петр. 2:5). Като царски свещеници те имат привилегията да свидетелстват за Този, Който ги е призвал „от тъмнината в Своята чудесна светлина“ (1 Петр. 2:9). Свещенството от всички вярващи не означава, че всеки има правото да проповядва или поучава на обществени места; то засяга най-вече правото на поклонение и свидетелстване. Но то също така означава, че в църквата вече няма специална свещеническа класа, която да упражнява пълен контрол върху поклонението и служението.

9:19-25 Учениците от Дамаск отбавят широко сърцата си и домовете си за Савел и той много скоро тръгва по синагогите, за да проповядва смело, че Исус е Божият Син. Това довежда до голямо смайване сред неговите еврейски слушателите. Те знаят за неговата омраза към името на Исус. Как се е случило така, че той сега проповядва, че Исус е Бог? Нима това е възможно?

Ние не знаем колко дълго е било първото посещение на Савел в Дамаск, но от Галатяни 1:17 научаваме, че той е напуснал Дамаск и е отишъл в Арабия за неопределен период от време, след което се е върнал отново в Дамаск. Къде бихме могли да вметим това пътуване на Савел в Арабия в деветата глава на Деянията на апостолите? Може би между 21 и 22 стих?

Много от Божиите служители, преди да започнат как проповядват, са имали подобен опит като опита на Савел в Арабия или в пустинята.

В Арабия Савел е имал възможност да разсъждава върху някои велики събития,

които са се случили в неговия живот, и особено върху евангелието за Божията благодат, което му е било поверено. Когато се връща в Дамаск (22 ст.), той вече може да се изправи срещу юдеите в синагогите и да им **доказва, че Исус е Месията на Израел**. Това толкова ги вбесява, че те правят **заговор** срещу живота на този, който някога е бил един от първите от тях, а сега е „отстъпник“, „рenegат“ и „изменник“. **Савел** успява да избяга с помощта на учениците си, които го спускат **през нощта в голям кош през една дупка в градската стена**. Това негово излизане е доста позорно, но **Савел** е вече човек със съкрушено сърце, а хората със съкрушено сърце могат да търпят да бъдат опозорявани заради Христос.

9:26-30 От човешка гледна точка най-опасното място за **Савел** в този момент е **Ерусалим**. Но увереността, че той прави това по Божията воля, го кара да се чувства сигурен в своята безопасност.

Доста се спори дали това е първото пътуване на **Савел** в **Ерусалим** като християнин, тоест пътуването, което той предприема три години след своето обръщение (Гал. 1:18). При първото си посещение на **Ерусалим** той не се среща с други апостоли освен с **Петър** и **Йоан**. 27 ст. ни казва, че **Савел** е **говеден при апостолите... от Варнава**, което може би означава, че той го завежда само при **Петър** и **Яков**, а може би и при всички апостоли. Ако последното е вярно, то тогава тук става дума за едно второ пътуване на **Савел** до **Ерусалим**, за което не се говори никъде другаде.

Първоначално учениците от **Ерусалим** се **страхуват** да приемат **Савел**, тъй като се съмняват в искреността на неговата изповед. **Варнава** остава верен на името си и се гържи като истински *син на утешението*, като приобщава **Савел** към апостолите, разказвайки им за неговото обръщение и безстрашното му свидетелстване за **Христос в Дамаск**. Когато го виждат да проповядва **смело**

в името на Господ Исус в Ерусалим, вярващите сами скоро разбират, че **Савел** наистина е бил искрен в своята изповед. Хората, които най-силно се противопоставят на неговото проповядване, са **гръцките юдеи**. Когато останалите **братя** виждат, че животът на **Савел** е заплашен от тези юдеи, те го **завеждат** в крайморска **Кесария**, откъдето го изпращат в родния му град **Тарс**, близо до югоизточния бряг на Мала Азия.

9:31 Следва период на малък отпих за **църквите** в Палестина. Това е време на заздравяване и количествен и духовен растеж на местните събрания.

III. Църквата до края на земята (9:32-28:31)

A. Петър проповядва евангелието на езичниците (9:32-11:18)

9:32-34 Разказът сега се връща отново към **Петър**, който обикаля вярващите от различните части на Юдея и стига до **Луга**, северозападно от Ерусалим, по пътя към **Йопия** (съвременната **Яфа** или **Яфо**). Там той намира един парализиран човек, **който е на легло от осем години**. Извиквайки го по име, **Петър** му казва, че **Исус Христос** е неговият Изцелител, и **Еней веднага** става и вдига леглото, на което лежи. Много е вероятно Еней да получава по едно и също време както духовен живот, така и физическо изцеление.

9:35 Изцеленият от парализата си човек става едно живо свидетелство за Господа в град **Луга** и по цялото крайбрежие на **Саронското** поле. В резултат на това събитие много хора **се обръщат към Господа**.

9:36-38 **Йопия** е главно морско пристанище на Палестина, разположено на Средиземно море около тридесет мили северозападно от Ерусалим. Сред християните от този град има и една жена с добро сърце на име **Тавита**,⁴⁷ известна с това, че шие дрехи за бедните. Внезап-

но тази жена умира и учениците изпращат двамата души при Петър в Луда, когото да го извикат да дойде незабавно.

9:39-41 Когато пристига, Петър ги заварва, че всички... плачат горчиво. Вдовиците му показват грехите, които е шиела Сърна, но Петър ги помолва да излязат от стаята, после коленичва и се помолва, след което заповядва на Тавита да стане. В същия миг жената е възкресена и Петър я представя на нейните християнски приятели.

9:42 Чудото с това възкресение става известно по цяла Йопия и много хора повярват в Господа. Изглежда, че повярвалите след изцелението на Еней са повече от повярвалите след възкресението на Тавита (сравнете 42 с 35 ст.).

9:43 Петър остава в Йопия много време, като живее в къщата на един кожар на име Симон. Споменаването на професията на Симон тук не е без значение. Кожарството се е смятало от евреите за недостойно занятие, тъй като хората, които са упражнявали тази професия, са били в непрекъснат контакт с телата на мъртви животни, което го е правело ритуално осквернено. Фактът, че Петър е живял заедно със Симон, показва, че той вече не се е чувствал зависим от този еврейски предразсъдък.

Много често изследователите на Библията казват, че тук в три поредни глави ни е разкрито обръщението на един от потомците на Ной. Етиопският скопец (от 8 гл.) принадлежи към потомството на Хам. Савел от Тарс е потомък на Сим; а Корнилий, за когото става дума в 10 гл., е един от потомците на Яфет. Това е едно удивително свидетелство за факта, че евангелието е предназначено за всички раси и за всички култури и че всички тези различия биват напълно заличени в Христос. Както виждаме във 2 глава, Петър използва ключовете, които му дава Господ, за да отвори вратите на царството за евреите; сега, в 10 глава, той ще направи същото и за езичниците.

10:1, 2 В началото на главата се говори за събития, които се развиват в Кесария, на около тридесет мили северно от Йопия. Корнилий е римски офицер. Камо стотник той е командир на около сто мъже и е прикрепен към така наречения „италийски (италиански) полк.“ Най-важното за него обаче е неговата набожност. Той е един благочестив човек, който се бои от Бога, щедро раздава милостиня на обеднелия еврейски народ и се моли непрекъснато. Райри предполага, че най-вероятно Корнилий е „един почти готов прозелит – човек, който вярва в Бога на Съда и Неговото управление, но все още не е предприел стъпки, за да стане изцяло прозелит“.⁴⁸

Въпросът дали той действително е бил спасен човек, остава открит. Тези, които твърдят, че е бил спасен, смятат това на основание на 2 и 35 ст., където Петър (явно имайки предвид Корнилий) казва, че всеки, който Му се бои и върши правото, е угоден на Бога. Другите твърдят, че Корнилий не е бил спасен преди 11:14, където се цитират думите на един ангел, който му обещава, че Петър ще му каже гуми, чрез които ще се спасят той и целият му дом. Ние смятаме, че Корнилий е пример за човек, който живее според светлината, която му е дал Бог. И тъй като тази светлина не е била достатъчна за неговото спасение, Бог е направил така, че да получи необходимата светлина на евангелието. Преди да дойде Петър, Корнилий не е имал сигурността на спасението, но е усещал все пак някакво родство между себе си и тези, които се покланят на истинския Бог.

10:3-8 Около 3.00 часа един следобед Корнилий вижда в ясно видение ангел от Бога, който влиза при него и го назовава по име. Понеже е езичник, Корнилий не разбира служението на ангелите като евреите и затова се изплашва и нарича ангела „Господ“. Ангелът му казва, че Бог добре знае за неговите молитви и милостини, и му заръчва да изпрати хо-

ра в Йония, за да повикат един човек на име Симон Петър, който е отседнал у някой си кожар Симон... край морето.⁴⁹ Без изобщо да се противопоставя, спотникът изпраща при Петър двама от своите слуги и един богобоязлив войник.

10:9-14 На следващия ден около обяв Петър се качва на покрива на къщата, за да се помоли. Той е гладен и му се яде, но яденето още не е готово. Гладът се оказва една добра подготовка за това, което скоро ще му се случи. Изпадайки в унес, Петър вижда голямо платнище, което слеза от небето към земята, спускано за четирите си краища. В него има всякакви видове четириноги животни... птици и влечуги – както чисти, така и нечисти. След това един глас казва на гладния апостол: „Стани... заколи и яж!“ Петър, който знае, че Мойсеевият закон забранява на евреите да ядат каквото и да било нечисто животно, отговаря с историческото противоречие: „Никак, Господи!“ Във връзка с това изречение Скроджи дава следния коментар: „Всеки, който казва: „Никак“, никога не трябва да добавя „Господи“; а който искрено казва: „Господи“, никога не трябва да добавя: „Никак.“

10:15, 16 Когато Петър обяснява, че никога не е нарушил това правило и че винаги е ял само чисти храни, гласът от небето казва: „Коего Бог е очистил, ти за мръсно го не считай.“ Този диалог се повтаря три пъти, след което платнището се вдига обратно към небето.

Ясно е, че смисълът на видението с платнището е много по-дълбок от просто ядене на чиста или нечиста храна. С идването на християнската вяра тези правила за храненето вече престават да важат. Истинският смисъл на видението е, че Бог иска да каже на Петър, че Той скоро ще отвори пътя на вярата за езичниците. Като евреин Петър винаги е гледал на езичниците като на нещо нечисто, враждебно и чуждо, като на хора, които са далече от Бога и нямат нищо

общо с Него. Но сега Бог иска да направи нещо съвсем ново. Езичниците (представени от нечистите животни и птици) ще получат Светия Дух така, както Го получават и евреите (чистите животни и птици). Всички различия на национално и религиозно ниво ще бъдат заличени и всички истински вярващи в Господ Исус ще бъдат равни в християнското общение.

10:17-23а Докато Петър все още размишлява върху това видение в сърцето си, слугите на Корнилий пристигат пред вратата на Симоновата къща и питат за него. Воден от Духа, Петър слеза от покрива на къщата и поздравява хората. Когато разбира каква е целта на тяхното посещение, той ги поканва вътре и ги оставя да преспят. Слугите изказват похвала на своя господар, като го наричат „човек праведен и който се бои от Бога, и с добро име между целия юдейски народ“.

10:23б-29 На следващия ден Петър тръгва за Кесария с тримата слуги на Корнилий и някоя братя от Йония. Явно те пътуват цял ден, тъй като се казва, че влизат в Кесария „на другия ден“.

В очакване на тяхното пристигане Корнилий извиква „роднините си и близките си приятели“. Когато влиза Петър, Корнилий пада пред краката му в знак на поклонение, но апостолът го вдига и му казва, че и той е човек като него. Добре би било всички самоназначили се „последователи“ на Петър да следват докрай неговия пример, като забраняват на хората да коленичат пред тях!

Виждайки всички тези хора, събрани в къщата на Корнилий, Петър им обяснява, че като евреин той не е трябвало да влиза в такава къща, но Бог му е открил, че не трябва повече да смята езичниците за мръсни или нечисти. След това ги пита за какво са го извикали.

10:30-33 Корнилий веднага разказва за видението, което е имал преди четири дни, когато ангелът го е уверил, че молитвите му са били чути, и му е казал да

изпрати хора при Петър. Забележете, че гласът за Божието Слово в сърцето на един езичник получава похвала от Бога. Накрая Корнилий казва: „И тъй, ние всички присъстваме тука пред Бога, за да чуем все, що ти е заповядано от Господа.“ Човек с такова отворено сърце и готово да слуша със сигурност ще получи божествено наставление.

10:34, 35 Преди да каже своето послание, Петър се обръща към хората с едно откровено признание. До този момент той е вярвал, че Божието благоволение е дадено само на народа на Израел. Сега той разбира, че Бог не се отнася с благоволение към човека заради това, че той принадлежи към един определен народ, а че Му е угоден всеки, който има честно и смирено сърце – било той еврейн или езичник: „... но във всеки народ оня, който Му се бои и върши правото, угоден Му е.“

Има две основни тълкувания на 35 ст.:
1. Някои хора смятат, че ако един човек наистина се покае и търси Бога, той е спасен дори и никога да не е чул за Господ Исус. Техният аргумент е, че дори самият човек да не знае нищо за заместителната жертва на Христос, Бог знае за нея и спасява човека на основание на тази жертва. Той вмениява стойността на делото на Христос при всеки човек, при когото намери истинска вяра.

2. Според другото мнение дори човек да се бои от Бога и да върши правда, той не е спасен. Спасението става единствено чрез вяра в Господ Исус Христос. Когато Бог види, че един човек живее според светлината, която Той му е дал, Бог прави така, че този човек да чуе евангелието и да получи възможност да се спаси.

Ние смятаме, че това е правилното тълкуване на стиха.

10:36-38 След това Петър напомня на своите слушатели, че макар посланието на евангелието да е изпратено първо на юдеите, Исус Христос... е Господар на

всички – както на юдеите, така и на езичниците. Неговите слушатели сигурно са чули словото на Исус от Назарет, което е тръгнало от Галилея по времето, когато е кръщавал Йоан, и се е разпространило по цяла Юдея. Този Исус, Който е бил помазан от Светия Дух, е живял един живот на пълно отдаване на другите, като е правел благодеяния и е изцелявал всички, които са били угнетявани от дявола.

10:39-41 Апостолите са свидетели на всичко, което е извършил Исус. Те са пътували заедно с Него по цяла Юдея и Ерусалим. Независимо от безгрешния Му живот хората са Го убивали, като са Го повесили на гърбо; но на третия ден Бог Го е възкресил и Му е дал да се яви на предварително избрани от Него свидетели. Доколкото ни е известно, нито един невярващ не е видял Господ Исус след възкресението Му. Но апостолите не само са Го видели – те са яли и пили с Него. Това показва, че тялото на Спасителя след възкресението е било осезаемо, материално, физическо.

10:42 След възкресението Господ е дал поръчение на апостолите да свидетелстват за Него, че „Той е определеният от Бога Съдия на живите и мъртвите.“ Това съответства на много други текстове в Писанията, които казват, че Отец е предал целия съд на Сина (Йоан 5:22). Това, разбира, се означава, че като Човешки Син Господ Исус ще съди както евреите, така и езичниците.

10:43 Но речта на Петър не свършва с истината за съда, а продължава с великата истина за евангелието, която обяснява начина, по който човек може да избегне съда. Както са свидетелствали и всички пророци от СЗ, всеки, който вярва в името на Месията, ще получи прощение на греховете. Това не е предложение, отправено само към Израел, а към целия свят. Вие искате ли да познаете прощението на греховете? Тогава повярвайте в Него!

10:44-48 Докато Петър още говори... Светият Дух се излива върху езичниците и всички започват да говорят на езичи, величаейки Бога. Това е знак за всички притежаващи, че Корнилий и неговото семейство наистина **получават Светия Дух**. Вярващите евреи от Йопия са смаяни, че **езичниците** получават **Светия Дух** просто така, без да са еврейски прозелити. Но **Петър** не е повлиян от този предрасъдък. Той веднага разбира, че Бог не прави разлика между евреи и езичници, и предлага домът на Корнилий **да се кръсти**.

Обърнете внимание на израза „**тия, които прехва Светия Дух, както и ние**“. Тези езичници се спасяват по същия начин, както и юдеите – чрез вяра. Няма и намек за спазване на закона, нужда от обрязване или някаква друга заповед или ритуал.

Обърнете също внимание на поредността на събитията при приемането на Светия Дух от езичниците:

1. Те **чуват словото**, т. е. повярват (44 ст.).
2. **Получават Светия Дух** (44, 47 ст.).
3. И **се кръщават** (48 ст.).

Това е и поредността на събитията при сегашната диспенсация, когато Бог призовава от народите народ за Своето Име, валидна както за евреите, така и за езичниците.

След това милостиво дело на Божия Дух в Кесария вярващите съвсем естествено се помолват на Петър **да остане при тях няколко дни**.

11:1-3 Слухът за проповядването на Петър сред **езичниците** и за тяхното спасение стига много бързо до **Юдея**. И **когато Петър се връща в Ерусалим**, много от **обрязаните** започват да се карат с него за това, че бил ял с езичниците. Под „**обрязаните**“ тук трябва да се разбира християни с еврейски произход, които все още живеят със старите си разбирания. Така например те вярват, че за да може един езичник да получи пълно благословение от Господа, той трябва

да се обреже. Мислят, че Петър е направил грешка, като е ял с езичници.

11:4-14 За да се защити, **Петър** им разказва за всичко, което се е случило – как е видял **във видение да се спуска от небето** едно **платнище**; как на Корнилий му се е явил един **ангел**; как при него са дошли пратеници от Корнилий; как Духът Му е заповядал да отиде при тях и да ги придружи; и как **Светият Дух** се е излял върху езичниците. И тъй като Бог е действал по толкова много, и то ясно разбираеми начини, всяка съпротива или противопоставяне биха означавали противопоставяне на Самия Бог.

В този разказ **Петър** добавя няколко интересни подробности, които не се споменават в предишната глава:

1. Той казва, че **платнището**, което е видял да се спуска **от небето... е дошло** точно до него (5 ст.).
2. Казва, че **се е възрял** в него (6 ст.).
3. Добавя, че **братята** от Йопия, които са отишли с него до Кесария, са били **шест души** (12 ст.).
4. От 14 ст. научаваме, че ангелът е обещал на Корнилий, че Петър ще му **каже думи**, чрез които ще се спаси както той, така, **и целият му дом**. Този стих е едно от главните доказателства за това, че Корнилий не е бил спасен преди идването на Петър.

11:15 Според разказа на Петър **Светият Дух е слязъл на езичниците в началото на неговото говорене**. Текстът в Деяния 10:44 създава впечатление, че той вече е говорил известно време. Вероятно той е започнал да говори, но преди да продължи нататък, е бил прекъснат.

11:16 След слизането на **Светия Дух** върху езичниците Петър веднага си спомня за Петдесетница и за обещанието на Господа, че Неговите ученици ще **бъдат кръстени със Светия Дух**. Той разбира, че обещанието е било изпълнено частично на Петдесетница и че сега отново се изпълнява.

11:17 След това Петър се обръща към обрязаните със следния въпрос: **ако Бог е избрал да излее Духа на езичниците как-то е направил преди това и на евреите, които са повярвали, кой е той, че да се проотивопоставя на Бога?**

11:18 Не можем да не признаем, че когато тези евреи-християни чуват разказа на Петър, те веднага разпознават действието на **Божията** ръка и се обръщат на 180 градуса. Всичките им възражения изчезват и на тяхно място застава възхвалата към Бога, Които дава **покаяние за живот и на езичниците.**

Б. Създаването на църквата в Антиохия (11:19-30).

11:19 Повестуването отново се връща към времето на **преследванията** след убиването на **Стефан**. Това ще рече, че събитията, които са описани в следващите стихове, стават *преди* повярването на Корнилий.

Разпръснатите от гоненията християни отнасят евангелието до:

- 1. Финикия**, една тясна крайбрежна ивица североизточно от Средиземно море, в която влизат пристанищата на Тур и Сидон (сегашен Ливан).
- 2. Кипър**, голям остров в североизточната част на Средиземно море.
- 3. Антиохия.**

Те обаче не проповядват евангелието „на никой друг... освен на юдеите“.

11:20, 21 Някои от вярващите **кипърци и киринеЙци** обаче, които отиват в **Антиохия**, проповядват евангелието и на **гърците**.⁵⁰ Господ благославя тяхното свидетелство и **голям брой хора повярват и се обръщат към Господа**. Ф. Грант коментира този факт така: „Вижте по какъв удивителен начин се развенчава тук формализмът. Ние не знаем името на нито един човек, които Бог използва в това дело.“

Идването на християнството в Антиохия е важен етап в живота на църквата. Антиохия се намира на река Ел Аси (Оронт) в Сирия, северно от Палестина.

Тя е третият по значение град в Римската империя и днес се смята за „Париж на гревния свят“. Оттук Павел и неговите другари тръгват по-късно на своите мисионерски пътешествия, за да занесат евангелието на езичниците.

11:22-24 Когато **новните** за голямото духовно съживление стигат до **църквата в Ерусалим**, тя решава да изпрати в **Антиохия** добродушния и внимателен **Варнава**. Този добър човек веднага забелязва, че Господ работи мощно сред тези езичници, и ги насърчава да продължат да „претърпяват в Господа с непоколебимо сърце“. Колко хубаво, че тази млада църква е била посетена от един такъв „добър човек, пълен със Светия Дух и с вяра!“ Докато той е там, **към Господа** се прибавя **значително множество** от повярвали. Освен това се запазва единството с църквата в Ерусалим.

11:25, 26 След това **Варнава** си спомня за **Савел от Тарс!** Нека припомним, че именно той беше забел **Савел** при апостолите в Ерусалим и че след известно време учениците трябваше да спасяват **Савел** от заговорите на юдеите, като го изведат от града в кош през стената. Оттогава той живее в родния си град **Тарс**. Воден от желанието си да насърчи **Савел** в неговото служение и да облагодетелства църквата в **Антиохия** с неговите проповеди, **Варнава взема Савел от Тарс** и го **довежда в Антиохия**. Този чудесен тандем работи заедно в църквата в Антиохия **в продължение на цяла една година** и поучава **значително множество от хора**.

Най-напред в **Антиохия учениците се наричат християни**. Без съмнение това име е имало унижително значение по това време, но от тогава до сега всички, които обичат Спасителя, обичат и това име.

Във връзка с църквата в Антиохия Дж. Стюарт ни предлага следния коментар: „*Благочестивият Ф. Б. Мейър е казал следното: „Антиохия завинаги ще остане в анализите на християнската история*

с дейността на няколкото неръкоположени и неизвестни ученици, избягали от Ерусалим след преследването на Савел, които се осмеляват да проповядват евангелието на гърците и да съберат новопоявявалите в едно събрание, напук на всички основни традиции на юдеизма.“

Ако тези вярващи бяха излезли от една съвременна църква, в която цялото служение е съсредоточено в ръцете на един човек, този славен период в историята на християнството никога нямаше да бъде записан. Колко е трагично, че в съвременната средна църква дарбите на служението на Светия Дух остават неизявени и неизползвани поради липсата на възможности за служение на средния вярващ. Дотогава, докогато хората от едно местно събрание продължават да имат един платен пастор, който да се грижи за тях, едно нещо със сигурност няма да стане – светът никога няма да бъде евангелизиран. Да благодарим на Бога за всички доброволни неделни наставници, неделни учители и ръководители на библейски часове и така наречени „миряни“. Ако всички те трябваше да получават заплата за своята работа, тогава много малко църкви щяха да се справят със своите финансови проблеми.“⁵¹

11:27-30 И макар че Антиохия става отправната точка за разпространение на евангелието сред езичниците, тя винаги остава в добри и сърдечни отношения с църквата в Ерусалим, която пък е отправната точка за евангелизирането на евреите. Това може да се види и от следния факт.

По това време в Антиохия идват някои пророци от Ерусалим. Тези пророци са вярващи, които получават дарба от Светия Дух да бъдат Божи говорители. Те получават откровения от Господа и ги съобщават на хората. Един от тях, Агав, предсказва, че по целия свят ще настане голям глад, който наистина настава по времето на императора Клавдий. Тогава антиохийските ученици решават да изпратят помощ на сво-

ите братя-християни, които живеят в Юдея. Това е едно много трогателно доказателство за пагането на стената, която разделя евреите от езичниците и за заличаването на всички древни противоречия между хората чрез кръста на Христос. Тези ученици изявяват Божиата милост, като дават единодушно, спонтанно и колкото трябва. Те дават „всеки според състоянието си“. Ф. У. Грант казва така: „Днес всеки дава според излишеството си, като най-богатият дава най-малко.“

Парите се изпращат „до презвитерите чрез ръката на Варнава и Савла“. Това е първото споменаване на презвитерите (или старейшините) във връзка с църквата. Идеята за старейшините не е била чужда за евреите, тъй като и в синагогите е имало старейшини. Тук не се дава никаква информация за това как са били избрани тези старейшини в Ерусалим. В църквите на езичниците старейшините са били назначавани от апостолите или от техните представители (14:23; Тим 1:5). Характеристиките на старейшините се дават в 1 Тимотей 3:1-7 и Тим 1:6-9.

В. Преследването на вярващите от Ирод и неговата смърт (12:1-23)

12:1, 2 Сатана упорито продължава да преследва църквата. Този път той прави това чрез цар Ирод. Това е Ирод Агрипа I, внук на Ирод Велики. Той е назначен за цар на Юдея от римския император Клавдий. Ирод съблюдава закона на Мойсей и прави всичко възможно, за да угоди на юдеите. В подкрепа именно на тази политика той притеснява някои от църквата и убива с меч Йоановия брат Яков.

Това е същият онзи Яков, който беше отишъл заедно с нашия Господ и с Петър и Йоан на хълма на Преображението, и чиято майка беше помолила Господ да даде на сина да седнат до Христос в Неговото царство.

Тази глава ни дава една интересна възможност да изучим някои от начините, по които Бог действа със Своя народ. Яков е убит от врага, но Петър избягва смъртта по един чуден начин. Като хора ние веднага започваме да се питаме защо Бог показва такава предпочитание към Петър. Вярата почива на Божията любов и мъдрост и ние знаем, че:

*Благословеното от Бога „зло“
е за наше добро,
а неблагоприятното „добро“ –
за наше зло.*

*И всичко е добро, макар
и да изглежда зло,*

ако по Неговата добра воля е дошло.

Фредерик Фейбър

12:3, 4 Юеите реагират толкова възторжено на убиването на Яков, че Ирод веднага се залавя да направи същото и с Петър. Но вече е настъпил празникът на безквасните хлябове, а по време на религиозните празници обикновено не е прието да се извършват екзекуции. Освен това евреите са прекалено заети със своите ритуали, за да могат да оценят услугата на Ирод, и затова той решава да изпрати Петър в затвора до края на Пасхата. Там апостолът е пазен от шестнадесет войници в групи от по четирима души.

12:5 Църквата в Ерусалим, за която споменът за смъртта на Яков е все още много ярък, се моли усърдно за Петър. Според Морган „тази несигурна, но усърдна молитва се оказва по-силна и от Ирод, по-силна и от самия аг“.

12:6-11 През нощта, когато Ирод възнамерява да изведе Петър от затвора, апостолът спи дълбоко между двама войници окован с вериги. Някой беше нарекъл неговия дълбок сън „победа на вярата“. Може би Петър си спомня обещанието на Господ, че той ще доживее до дълбоки старини (Йоан 21:18), и вярва, че Ирод няма да успее да го убие по-рано. Изведнъж се появява един ангел от Господа и цялата кулия се изпълва със светлина. Побутвайки Петър по ребрата,

ангелът го събужда и му казва да стане веднага.

Веригите незабавно падат от ръцете на Петър. След това ангелът кратко и твърдо му заповядва да се опаше, да си обуе сандалите, да си сложи грехата и да го последва. Макар и замаян, Петър тръгва след ангела и преминава незабелязано първата и втората стража на затвора. Когато стигат до железната врата, която води в града, тя се отваря сама като под въздействието на фоточувствителна клетка. Едва когато изминават една улица и ангелът изчезва, Петър идва на себе си и разбира, че това не е сън, а че Господ го е избавил по един чуден начин от ръката на Ирод и от юеите.

12:12 Спирайки се достатъчно дълго, за да размисли, той идва до заключението, че учениците се молят в къщата на Мария, майката на Йоан... Марко. Това сигурно е едно молитвено събрание, продължило през цялата нощ, тъй като бягството на Петър от затвора вероятно става в ранните утринни часове.

12:13-15 Петър почуква на вратичката на портата и започва да чака. Едно момиче на име Рода (на гр. Роза) излиза да отговори на почукването, но е толкова развълнувано, че забравя да отвори вратата, и изтичва обратно, за да съобщи новината на ония, които се молят! Всички решават, че то е лудо, и не се смущават да му го кажат, но момичето продължава да настоява, че апостолът наистина стои пред вратата. Тогава те казват: „Това е неговият ангел.“

Към тези вярващи са били отправени не малко укори заради липсата на доверие в техните молитви, което личи от искрената им изненада, когато молитвите им получават отговор. Но вероятно всяка критика от този род води началото си до голяма степен от собствената ни гузна съвест. Вместо да ги укоряваме, би трябвало да се радваме, че Бог отговаря и на молитвите без вяра. Всич-

ки ние проявяваме склонност да бъдем съмняващи се вярващи.

12:16, 17 Междуременно **Петър** стои пред вратата и продължава да **чука**. **Когато** най-после **те отварят вратата** и го пускат да влезе, всичките им съмнения изчезват и на тяхно място идва буйната радост. Петър бързо въдворява тишина и им разказва накратко за чудното си избавление от затвора, като ги помолва да разкажат за това на **Яков** (вероятно сина на Алфей) и на **братята, и си излиза** от къщата. Не е възможно да узнаем къде отива след това.

12:18, 19 Когато на сутринта нещастните **войници** откриват, че **Петър** липсва, всички изпадат в паника. За **Ирод**, който не е свикнал да бъде побеждаван, това е също една ужасна новина. Нито едно от оправданията на **войниците** не може да го убеди. Всъщност техните оправдания са толкова незадоволителни и толкова го вбесяват, че той заповядва да ги убият, след което отива в **Кесария**, за да лекува наранената си гордост.

12:20 Поради някаква неизвестна причина **Ирод** е много **сърдит на жителите на Тур и Сигон**, две търговски пристанища на брега на Средиземно море. **Хората** от тези градове се възползват от възможността, която им предлага почивката му в Кесария, за да се сдобрят с него, тъй като са зависими от вноса на жито от Юдея. Спечелвайки на своя страна личния съветник на царя – Власт, те се опитват да възстановят чрез него дипломатическите си отношения с Ирод.

12:21-23 Един ден, облечен в цялата си **царска одежда**, **Ирод** застава на престола, за да държи реч пред тях. Народът започва да вика: „**Глас Божий, а не човешки!**“ И тъй като Ирод не прави нищо, за да отрече тази почит, нито **въздава слава на Бога, един ангел от Господа го поразява** с ужасна болест и той **умира**. Това става през 44 год. сл. Хр.

Така онзи, който уби Яков, за да угоди на юдеите, беше убит от Този, Който

единствен може да унищожи както тялото, така и душата в ада. **Ирод** пожъна това, което беше посял.

Г. Първото мисионерско пътешествие на Павел: Галатия (12:24-14:28)

12:24 Междуременно евангелието непрекъснато разширява границите на своя обхват. Бог обръща човешката ярост в хвала и с остатъка от яростта се опасва (Пс. 76:10). Осуетява намеренията на народите и утвърждава намеренията на Господа (Пс. 33:10, 11).

12:25 След като **изпъняват** мисията си в **Ерусалим** и занаят помощта от антиохийската църква, **Варнаба и Савел** се връщат отново в Антиохия,⁵² като вземат със себе си и **Марко**, племенник на **Варнаба**, който по-късно написва Второто Евангелие.

Не е известно дали **Варнаба и Савел** са били в **Ерусалим** по време на убиването на Яков, затварянето на Петър или смъртта на Ирод.

Много тълкуватели на Библията смятат, че 13 гл. бележи един преломен момент в Деянията на апостолите. Някои дори смятат, че с нея започва вторият том на Деянията. Апостол Павел вече определено е заел първото място, а Антиохия и Сирия са станали центърът, от който ще се започне разпространението на благата вест сред езичниците.

13:1 Както научихме в 11 гл., в Антиохия вече има църква. Вместо един пастор или свещеник църквата има много хора с различни дарби. В нея има най-малко пет **пророци и учители**. Както вече казахме, пророкът е човек, който има специална дарба от Светия Дух да получава откровения от Бога и да проповядва на другите. В истинския смисъл на думата **пророците** са били Божиите говорители и са можели често да предсказват бъдещи събития. **Учителите** са хора, на които Светият Дух дава умение да тълкуват или да обясняват Божието

Слово на другите по един прост и разбираем начин.

Тук са дадени следните имена на **про- роци и учители:**

1. **Варнава.** Ние вече познаваме този прекрасен служител на Христос и верен съратник на Павел. Тук той е споменат на първо място вероятно заради старшинството си във вярата или в служението си за Христос.

2. **Симеон, наречен още Нигер.** От името можем да научим, че той е бил еврейн по рождение и е дошъл може би от някоя африканска еврейска общност. Възможно е също така да е възприел името Нигер (черен или мургав) допълнително – за по-голямо удобство при работата му с езичниците. Но, разбира се, той може наистина да е бил тъмнокож, както показва името му. За него не се знае нищо повече.

3. **Луций от Кириней.** Може би той е един от първите **киринейци**, които отидоха в **Антиохия**, за да проповядват за Господ Исус (11:20).

4. **Манаин** (също като старозаветното име Менахим). За него се казва, че е бил възпитан заедно с четверовластника **Ирод**. Интересно е да се види, че един човек, който е живял толкова близко до злия **Ирод** Антипа, е станал един от първите проповедници на християнската вяра. Титлата **четверовластник** означава, че **Ирод** е владеел над една четвърт от царството на своя баща.

5. **Савел.** Макар и на последно място в този списък, Савел става живо превъплъщение на истината: „Последните ще бъдат първи.“

Тези пет души показват, че ранната църква е обединявала различни хора, без да е разделяла хората по цвѳета на кожата или по някакъв друг признак. „Мерилото, по което са се приемали новите хора, не е било кой си ти, а на кого принадлежиш.“

13:2 Тези пророци и учители се събират заедно (и вероятно с цялата църк-

ва), за да се молят и да постят. От цялия контекст става ясно, че под думите „**служеха на Господа**“ трябва да се разбира, че те прекарват времето си заедно в молитва и застъпничество. Чрез поста те се отричат от естествените желания на тялото, за да се съсредоточат още повече върху духовните си задължения.

Но защо се събират да се молят заедно? Ще бъде ли абсурдно, ако кажем, че те правят това заради голямата отговорност, която чувстват, че носят за евангелизирането на света? Текстът не ни казва, че това молитвено събрание е продължило цялата нощ, но подтекстът ни подсказва, че то сигурно е било много по-сериозно и по-продължително от обичайните „молитвени събрания“ днес.

Докато те се молят, **Светият Дух** ясно им казва да **отделят... Варнава и Савел за работата**, за която ги е призовал. Между другото това е едно много ярко свидетелство за Личността на **Светия Дух**. Ако Той беше само едно влияние, няма щеше да използва такива думи! И все пак как точно Светият Дух предава Своето послание на пророците и учителите?

Макар и в Библията да нямаме ясен отговор на този въпрос, бихме могли да предположим, че Той им казва това чрез един от пророците – Симеон, Луций или Манаин.

Тук първо се споменава името на **Варнава**, а след това на **Савел**. Но когато се говори за тях след връщането им в Антиохия, първо се споменава името на Савел, а след това на Варнава.

Това е един изключително важен стих за ролята на **Светия Дух** в практическото ръководене на ранната църква и за чувствителността на учениците към Неговото водителство.

13:3 След като Светият Дух изявява волята Си по този начин, вярващите продължават да постят и да се молят. После трима от тях (Симеон, Луций и

Манаин) **полагат ръце** на Варнава и Савел. Това не е официалното „ръкополагане“, което се практикува в християнския свят днес, където един вископоставен църковен служител придава духовен сан на друг, по-нископоставен служител от него. Това е просто един израз на общението между тях и тези двама вярващи в делото, за което Светият Дух ги е призовавал. Идеята за ръкополагането като акт, който дава изключителна власт за извършване на „тайнства“ и други църковни обичаи, е непозната в НЗ. Барнауз коментира този проблем така:

„Голяма грешка в съвременния начин на живот на църквата е разбирането, че един-единствен човек може да притежава всички необходими дарби за ръководене на местното събрание. Според това разбиране едно събрание може да има неколкостотин членове, но само един пастор. Той трябва да може да проповядва, да утешава и да прави всичко останало, което се очаква от един пастор. На практика седем от осемте дарби, за които става въпрос в нашия текст (Римляни 12:6-8), трябва да се упражняват от един официално назначен служител, като само една трябва да се упражнява от членовете на събранията. И коя е тя? Дарбата на даването на пари. Нещо тук не е съвсем както трябва!

Някой може да попита, да не би да искаме да кажем, че и миряните трябва да проповядват. Определено – да! Ако един мирянин има разбиране върху Библията, той трябва да използва тази своя дарба и да проповядва при всяка възможност. Разрешаването на движението на обикновените миряни е от голямо значение и е още една стъпка в правилната посока – назад към времето на новозаветния начин на живот на църквата.“⁵³

Нека да си припомним, че Варнава и Савел работят за делото на Господа вече почти осем години и не са новаци в Христовото служение. Те вече са изпитали какво означава да бъдеш „ръкоположен от Прободените Ръце“. Сега техните

съслужители в Антиохия изразяват своето единодушие с тях и одобрение на специалното им поръчение за отнасяне на евангелието на езичниците.

Думите „и ги изпратиха“ означават буквално „и ги освободиха“ за делото.

13:4 С този стих започва така нареченото първо мисионерско пътешествие на Павел. Разказът за това пътуване продължава до 14:26. Неговата главна цел е евангелизирането на Мала Азия. Второто мисионерско пътешествие на Павел има за цел отнасянето на евангелието до Гърция. Третото мисионерско пътешествие на Павел включва освен няколко повторни посещения на Мала Азия и Гърция, и главно му посещение в провинция Азия и Ефес. Мисионерските пътешествия на Павел покриват един период от около петнайсет години.

(При описване пътешествията на Павел имената на посетенията от него места ще бъдат указани, като се изписват с главни букви при всяко тяхно първо споменаване.)

При пътуването им от Антиохия за Сирия двамата безстрашни апостоли **отиват** най-напред в **СЕЛЕВКИЯ**, морски пристанищен град на около шестнайсет мила от Антиохия, откъдето **отплуват** за остров **КИПЪР**.

13:5 След като слизат в **САЛАМИН**, на източния бряг на Кипър, те посещават различни **синагоги** и **проповядват** **словото** там. По онова време в синагогите има обичай да се четат и разясняват Писанията и всеки евреин има право да участва в това четене. **Йоан** Марко служи на двамата апостоли **като „прислужник“**. Отплавайки най-напред в синагогата, Варнава и Савел изпълняват божественото наставление, според което евангелието трябва да се проповядва първо на евреите, а след това и на езичниците.

13:6 Тръгвайки от Саламин, Варнава и Савел преминават целия **остров до ПАФЛА**, която се намира на западния бряг.

Саламин е главният търговски център на острова, а **Пафа** е неговата столица.

13:7, 8 Там те срещат един еврейски **лъжепророк и магьосник** на име **Вариусус** (което значи „син на Исус“ или „син на Иешуа“). По някакъв начин този **магьосник** е тясно свързан със **Сергий Павел**, римския **проконсул**⁵⁴ или административния управител на острова, за който се казва, че е „**един разумен човек**“. Когато **последният извиква Варнава и Савел**, за да чуе **Божие слово**, **магьосникът** се опитва да им попречи, вероятно под влиянието на дявола, който иска да осуети разпространението на евангелието.

В 8 ст. той е наречен с името **Елима**, което означава „мъррец“. Това, разбира се, е едно ужасно изкривяване на значението на тази дума.

13:9, 10 Разбирайки, че **Сергий Павел** е човек, който искрено търси истината, и че **магьосникът** е неин враг, **Савел** открито изобличава **Елима**, без изобщо да го щади. За да не би някой да сгреша и да предположи, че **Савел** говори възбудено под влияние на плътта, текстът изрично споменава, че в този момент той говори „**изпълен със Светия Дух**“. **Съсредоточавайки** погледа си върху **магьосника**, **Савел** го обвинява, че е „**пълен с всякакви лукавщини и с всякакво коварство**“. Името **Вариусус** не може да измами **Савел** и той сваля тази негова маска, като го нарича с правилното му име – „**сине дяволски**“. **Магьосникът** е **враг на „всичко, що е право“**; той прави всичко възможно, за да извращава Божията истина.

13:11 По-нататък, говорейки със специалната наказателна власт, която му е дадена като на апостол, **Савел** му казва, че той, **Елима**, ще ослепее и няма да вижда за **известно време**. Поради това че се е опитал да задържи другите, като проконсула, в състоянието на духовна слепота, той самият ще бъде наказан сега с физическа слепота. Тогава **върху него незабавно пада „помрачаване и тъм-**

нина“ и той започва да се лута, „**търсейки да го води някой за ръка**“.

Образът на **Елима** би могъл да се разглежда като символ на народа на **Израел**, който не само не пожелава да приеме **Господ Исус**, но се опитва да попречи и на другите да Го приемат. В резултат на това народът на **Израел** е наказан за **известно време** с духовна слепота. Най-накрая един остатък от **Израел** ще се покае; ще приеме **Исус** като **Месия** и ще се обърне.

13:12 Явно това Божие чудо с наказанието оказва силно влияние върху **проконсула**; но още по-силно от него е влиянието на **учението**, което той чува от **Варнава** и **Савел**. Той става истински вярващ в **Господ Исус**, първият трофей на милостта по време на първото мисионерско пътешествие.

Забележете, че в този пасаж (9 ст.) **Лука** за първи път използва езическото име на **Савел** – **Павел**, вместо еврейското му име **Савел**. Тази промяна идва да покаже, че евангелието все повече и повече ще се разпространява сред езичниците.

13:13 Излизането на **Павел** на преден план в повествуванието личи и в думите „**Павел и дружината му**“. И така, „**Павел и дружината му**“ напускат **Пафа** и тръгват на север към **ПАМФИЛИЙСКА ПЕРГА**. **Памфилия** е римска провинция, разположена на източния бряг на Мала Азия. **Перга** е нейната столица, която се намира на седем мили във вътрешността на провинцията.

Точно **там** **Йоан** **Марко** се отделя от тях и се връща в **Ерусалим**. Може би той не одобрява идеята за проповядване на евангелието на езичниците! **Павел** смята това негово отделяне за такава голяма грешка, че отказва да го вземе на второто си мисионерско пътешествие. Това довежда до голям разрыв в отношенията на **Павел** и **Варнава**, в резултат на което техните бъдещи пътища като християнски работници се разделят (ср. 15:36-39). Впоследствие **Марко** отново

спечелва доверието на апостол Павел (2 Тим. 4:11).

Повече подробности за посещението в Перга не са дадени.

13:14, 15 Следващата спирка в това пътуване е **ПИСИДИЙСКА АНТИОХИЯ**, на около сто мили северно от Перга. И отново двамата гласятаи на кръста отиват **в синагогата в съботния ден**. След прочитането на Писанията **началниците на синагогата**, които разбират, че техните гости са евреи, ги поканват да говорят, ако имат да кажат **някоя увещателна дума на хората**. Тази свобода при възвестяване на евангелието в синагогите няма да продължи много дълго.

13:16 Павел, който никога не изпуска възможност да проповядва евангелието, става и се обръща към събраните хора в синагогата. Неговото намерение е да направи кратък преглед на еврейската история, да разкаже на своите слушатели събитията, свързани с живота и служението на Христос, като им обърне особено внимание върху възкресението на Христос, да им съобщи за прощението на греховете чрез Спасителя и да ги предупреди за ужасните последиствия от отхвърлянето Му.

13:17 Павел започва своето послание с Божия избор на народа на Израел като Негов народ на земята. След това бързо преминава към времето, когато израелците живеят като **чужденци в египетската земя** и когато великата Божия милост ги избавя от потисничеството на фараона, като ги извежда „с издигнатата мишица“ оттам.

13:18 В продължение на **четиридесет години** Бог „**ги води и храни в пустинята**“ – тоест Бог се грижи да снабди всички техни нужди. Това Той прави въпреки непрекъснатите им оплаквания.

13:19-22 **Четиристотин и четиридесетте години**, за които Павел говори тук, обозначават един период, който включва времето на патриарсите, и по този начин и времето на съдиите.⁵⁵

След въвеждането им в ханаанската земя Бог дава на Израел **съдии... до времето на пророк Самуил**. Когато народът **пожелава да има цар** като другите народи, **Бог им дава за цар Саул, Кисовия син, мъж от Вениаминовото племе**, който царува над тях **четиридесет години**. Заради непопачинението му Бог го сваля от трона и **издига** вместо него за цар **Давид**, на когото е изказана голяма похвала: „**Намерих Давида, Исеевия син, човек според сърцето Ми, който ще изпълни всичката ми воля.**“ 22 ст. Включва цитати от Псалм 89:20 и от 1 Книга на царете 13:14.

13:23 От разказа за Давид Павел много бързо преминава върху разказа за **Исус**, Един от „неговото потомство“. Както беше казал някой: „В проповедите на Павел всички пътища водят до Христос.“ За нас е много трудно да оценим смелостта, която се е изисквала при проповядването на **израелците** на вестта, че **Исус е Спасителят**, Който **Бог** им е дал по обещание. Нито един от тях не е гледал на **Исус** по този начин!

13:24 След този кратък увод Павел отново се връща назад към времето на служението на **Йоан Кръстител**. Преди **идването на Христос** (тоест преди Неговото обществено служение) **Йоан е проповядвал кръщението на покаяние на целия израелски народ**. Това означава, че той им е съобщил за **идването на Месията** и им е казал, че **те** трябва да се покаят, за да се подготвят за Неговото **идване**. Признакът на тяхното **покаяние** е било кръщението им във водите на река Йордан.

13:25 **Йоан** нито за миг дори не е допуснал хората да си помислят, че той може да е обещаният Месия. **До края на служението си** той не е престанал да пояснява, че **не е Този**, за Когото говорят пророците. Въщност той **не е бил достоен да развърже обувките** на краката на **Този**, Чие то идване е възвестявал.

13:26 Обръщайки се към своите слушатели с думите „**братя, потомци от Ав-**

раамовия род“, Павел им казва, че „вестта на това спасение“ е била изпратена най-напред на израелския народ. Исус е дошъл най-напред да потърси забутените овце от израелския дом. И учениците получават наставление да проповядват своето послание най-напред на този народ.

13:27, 28 Но хората в Ерусалим и техните началници не са познали в Исус дългоочаквания Месия. Те не са разбрали, че Той е Този, за Когото са писали пророците. Когато са слушали пророчествата за Месията в Писанията всяка събота, те не са ги свързвали с Исус от Назарет. Вместо това самите те са станали средството за изпълнението на тези Писания, като са Го осъдили. И макар че не са намерили в Него нищо „достойно за смърт“, пак са Го предали на Пилат, за да бъде убит.

13:29 В първата половина на този стих извършителите на действието на глагола „изпълниха“ са целият еврейски народ, който изпълни Писанията, като отхвърли своя Месия. Във втората половина на стиха извършителите на действията на глаголите „снеха“ и „положиха“ са Йосиф от Ариматей и Никодим, които с любов погребват тялото на Господ Исус.

13:30, 31 Фактът за възкресението на Исус от мъртвите е напълно доказан. „Тия, които бяха възлезли с Него от Галилея в Ерусалим“, са още живи и тяхното свидетелство не може да се отрече.

13:32-33 След това апостолът съобщава, че обещанието за Месията, което Той е дал на бащите им в СЗ, е било изпълнено в Исус. То е било изпълнено най-напред чрез Неговото раждане във Витлеем. Павел вижда в раждането на Христос изпълнението на Псалм 2:7, където Бог казва: „Ти си Мой Син, аз днес Те родих.“ Това не означава, че Христос е станал Божий Син при раждането Си във Витлеем. Исус е бил Божий Син през цялата вечност, но Той е бил изявен на света като такъв чрез Своето Превъплъ-

щение. Нямаме никакво основание да използваме думите на Псалм 2:7 като отрицание на вечната синовна връзка между Исус и Бога.

13:34 34 ст. отново говори за възкресението на Исус, Когото Бог възкреси от мъртвите, за да не се връща никога повече в изтление. Тук Павел цитира Исая 55:3: „Ще ви дам верните милости, обещани на Давида.“ Този цитат представлява известна трудност за средния читател. Каква е връзката между този стих от Исая и възкресението на Христос? Нима възкресението на Спасителя има нещо общо със завета на Бога с Давид?

Бог е обещал на Давид вечен престол и царство, и потомък, който да седи на този трон завинаги. Но Давид е умрял и тялото му е отишло в пръстта. Царството е продължило да съществува известно време и след неговата смърт, но след това в продължение на повече от четиристотин години Израел е останал без цар. Родът на Давид е продължил да съществува и Един от неговите потомци е бил Исус от Назарет, Който е наследил законното право на трона на Давид чрез Йосиф. Йосиф е бил Неговият законен баща, макар и да не е бил Неговият истински баща. Господ Исус е бил наследник на Давид по пряка линия чрез Мария.

Това, което Павел иска да ни каже тук, е, че „верните милости“, които Бог е обещал на Давид, ще намерят своето изпълнение в Христос. Той е Онзи Потомък на Давид, Който ще седи на Давидовия трон. И тъй като Той е възкресен от мъртвите и живее един вечен живот, вечните обещания на Божия завет с Давид ще намерят верното си изпълнение в Христос.

13:35 Тази мисъл е подчертана още повече в 35 ст., където апостолът цитира Псалм 16:10: „Няма да оставиш Светеца Си да види изтление.“ С други думи, тъй като Господ Исус е възкръснал от мъртвите, смъртта няма вече

власт над Него. Той никога повече няма да умре, нито тялото Му ще **види изтление**.

13:36, 37 И макар че гумите от Псалм 16:10 са изречени от самия **Давид**, не е възможно той да е говорил за себе си, защото, **след като е послужил на своето собствено поколение според Божието намерение**, Давид е умрял и е бил **погребан** и тялото му се е върнало в пръстта. Но Господ Исус е бил **възкресен** от мъртвите на третия ден, преди тялото Му да **види изтление**.

13: 38 На основание на делото на Христос, Чие то възкресение е печатът на Божието одобрение, Павел вече може да съобщи, че прощението **на греховете** е една настояща реалност. Обърнете внимание на гумите: „... **чрез Него се проповядва на вас прощение на греховете.**“

13:39 Но освен това има и още нещо. Павел вече може да съобщи пълното и свободно оправдание от всичко – нещо, което беше невъзможно да стане чрез **закона на Мойсей**.

Оправданието е Божий акт, чрез който Бог признава или заявява за праведни онези безбожни грешници, които приемат Неговия Господ и Спасител. Това е един юридически акт, който се извършва в Божия ум и чрез който грешниците биват очистени от всяко обвинение срещу тях. Бог може съвсем справедливо да обяви за невинен всеки грешник на основание на това, че наказанието за неговите грехове е било напълно изплатено от заместителното дело на Господ Исус Христос на кръста.

На пръв поглед изглежда, че чрез **Мойсеевия закон** човек може да получи оправдание за някои неща, докато чрез Христос – за много други. Но това не е така. **Законът** никога не може да оправдае никого: той може само да осъди. Това, което Павел има предвид тук, е, че чрез вяра в Христос човек може да **бъде оправдан от** всяко обвинение за грях, което може да бъде отправено към него

– нещо, което никога не може да стане чрез **Мойсеевия закон**.

13:40, 41 Накрая апостолът завършва посланието си с едно сериозно предупреждение към онези, които могат да се изкушат да отхвърлят великото Божие предложение за настоящото спасение. Сега той използва цитат от Авакум 1:5 (а може би и от Ис. 29:14 и Пр. 1:24-31), където Бог предупреждава „**презрителите**“ на Неговото слово, че гневът, който Той ще излее върху тях, ще бъде толкова голям, че те няма да **повярват** дори и някой да им го разкаже предварително. От гледна точка на Павловото време това може да се отнася до унищожението на Ерусалим през 70 год. сл. Хр., но то също така може да се отнася и до вечното осъждане на хората, които отхвърлят Неговия Син.

13:42, 43 След края на службата в синагогата много **от юдеите и обръналите** се към юдейската вяра езичници **тръгват след Павел и Варнава**, разговаряйки с тях с най-голям интерес. Тези двама Божии служители ги увещават да „**постоят в Божията благодат**“.

13:44 На другата събота Павел и Варнава отново отиват в синагогата, за да продължат да проповядват. Там се събира **почти целият град, за да чуе Божието слово**. Служението на тези двама верни проповедници е развълнувало много хора.

13:45 Но юдеите са **вбесени и изпълнени със завист** от популярността на това „чуждо послание“ и открито започват да се противопоставят срещу казаното от Павел, като го хулят и опровергават.

13:46, 47 Но **Павел и Варнава** не се плашат лесно. Те им обясняват, че са били длъжни да проповядват това послание първо на евреите, но тъй като те са го отхвърлили, обявявайки себе си **недостойни за вечен живот**, апостолите сега им заявяват, че се обръщат с евангелието **към езичниците**. И ако има някой, който иска официално потвърждение на

това скъсване с еврейския народ, думите на Исая 49:6 стих могат да направят това. Всъщност в този стих Бог говори на Месията, като казва: „**Поставих Те за светлина на народите, за да бъдеш за спасение до края на земята.**“ Но Божият Дух позволява на служителите на Месията да приложат тези думи към себе си, тъй като те са Неговите инструменти, чрез които Той ще отнесе светлината на спасението на езическите народи.

13:48 И макар че тази вест за спасението на езичниците вбесява евреите, тя донася голяма радост сред присъстващите езичници, които започват да славят Божието учение, което са чули. И всички, които са били отредени за вечен живот, повярват. Този стих ни казва съвсем просто за суверенното право на Бога за избор. Той трябва да се приеме такъв, какъвто е, и да се повярва. Библията съвсем определено казва, че Бог е избрал някои, за да бъдат в Христос, още преди създаването на света. Но тя също толкова определено казва, че човекът е едно нравствено същество и че ако той приеме Исус Христос като Господ и Спасител, ще бъде спасен. Както божественният избор, така и човешката отговорност са равностойни библейски истини, като нито една от двете не трябва да се подчертава за сметка на другата. И макар че понякога ни изглежда, че те се противопоставят една на друга, това противопоставяне съществува само в човешкия ум, а не в Божия.

Хората се осъждат да живеят в ада чрез своя собствен избор, а не чрез каквото и да било действие от страна на Бога. Ако всички хора трябваше да получат това, което заслужаваха, всички щяха да бъдат загубени. Но Бог в Своята милост се смиява над нас и спасява някои от нас. Дали Той има право да направи това? Разбира се, че има. Доктрината за суверенния Божий избор на Бога е учение, което дава на Бога полагаемостта Му се място като Владетел на вселе-

ната, Който може да прави това, което иска, и Който никога няма да избере да направи нещо несправедливо или зло. Много от затрудненията, които срещаме при разглеждането на този въпрос, биха могли да се разрешат, ако си спомним думите на Ердман:

*„Суверенитетът на Бог е абсолютен и все пак Той никога не го упражнява, за да осъди тези, които трябва да бъдат спасени, а по-скоро – за да спаси онези, които трябва да бъдат осъдени.“*⁵⁶

13:49, 50 Въпреки съпротивата на юеите Господното слово се разпространява през цялата тази страна. Това още повече настървява неговите противници, които подбуждат някои набожни и високопоставени... жени, повярвали в юдейската вяра, да се надигнат срещу мисионерите, а така също и някои от градските първенци, които да подкрепят техните зли планове. **Надига се такава вълна от гонение, че Павел и Варнава са изпъдени** насила от областта.

13:51, 52 Според представленията на Господа (Лука 9:5; 10:11) **апостоите изтърсват против тях праха от краката си** и отиват в **ИКОНИЯ**. Но това събитие не е поражение или отстъпление, тъй като текстът казва, че учениците „се изпъниха с радост и със Светия Дух“. **Икония** (днешна Кония) се намира на изток и на юг от Антиохия в Мала Азия.

14:1, 2 В **Икония**, както и на другите места, където има синагога, Павел и Варнава получават разрешение да проповядват според обичая на евреите от онова време. Божият Дух придружава словото с такава сила, че голямо **множество евреи** и гръцки прозелити приемат Господ Исус. Това възбужда гнева на онези от евреите, които отказват да се подчинят на евангелието и които на свой ред **подбуждат езичниците... против братята**. В Деянията на апостолите евреите са подстрекатели на повечето от гоненията срещу апостолите, макар и да не са непременно и извършители на

наказанията. Те се оказват майстори на побуждането на *езичниците* към зли действия.

14:3 Макар и да усещат, че против тях се крои нещо лошо, апостолите продължават да проповядват **гръзновено** в името на Господа, Който потвърждава божествената природа на тяхното послание, като им дава власт да извършват **знамения и чудеса**. **Знаменията и чудесата** са две различни думи за обозначаване на свръхестествени явления. „Знаменията“ носи някаква поука, докато „чудото“ поражда чувство на страхопочитание.

14:4-7 С увеличаване на напрежението в града хората, естествено, се разделят на две групи: част от тях **застават на страната на евреите**, друга част – **на страната на апостолите**. Накрая невярващите *езичници* и *евреи* решават да нападнат **апостолите** и да ги убият с камъни.⁵⁷ За да избегнат смъртта, апостолите **избягват в ЛИСТРА и ДЕРВИЯ**, **два града в ЛИКАОНИЯ**, област в централната част на Мала Азия, и там **продължават с неотслабващ ентузиазъм да проповядват евангелието**.

При опасността да бъдат убити с камъни Павел и Варнава **избягват в Лукаония**. В други подобни случаи те остават на мястото, където се намират, независимо от опасността. Защо става така? Защо в някои случаи на опасно положение те **избягват**, а в други **остават**? Като че ли в това няма никаква логика! Обяснението е, че великият контролиращ фактор в Деянията на апостолите е водителството на Светия Дух. Тези хора живеят в съвсем близко общение с Господа. Пребъдвайки в Него, те непрекъснато получават откровения за Неговата божествена воля и намерения. За тях това е най-важното нещо, което няма нищо общо с предварително съобщен списък от правила на поведение.

14:8, 9 В **Листра** мисионерите срещат един човек, който е **куц** по рождение и който показва необикновен интерес, го-

като **Павел говори**. **Павел** по някакъв начин вижда, че този човек **„има вяра да бъде изцелен“**. Макар и текстът да не ни казва как точно става това, ние вярваме, че един истински евангелист има способността да разпознава състоянието на душите, на които говори. Той може да каже дали те проявяват само някакво любопитство, или наистина се чувстват душевно неспокойни заради изобличението им в грях.

14:10-12 Веднага щом **Павел** започва да мъжа да **стане на краката си... той скача и започва да ходи**. И тъй като чудото става пред всички, и тъй като Павел вече е привлякъл вниманието на хората с **високото си говорене, народът** е особено силно удивен. Всъщност той е толкова удивен, че провъзгласява двамата апостоли за богове и започва да вика, че **Варнава е Юпитер, а Павел – Меркурий**.⁵⁸ Хората вярват, че техните богове са слези при тях в лицето на двамата мисионери. По някаква неизвестна причина те гледат на **Варнава** като на главния бог. И тъй като **Павел** е бил говорителят, те го смятат за **Меркурий**, пратеник на **Юпитер**.

14:13 Даже и **жрецът** от храма на **Юпитер** е убеден, че това наистина са небесни посетители, и се приготвя да направи голямо жертвоприношение, като донесе **волове и венци** при портата на **града**. Цялото това движение е една много по-голяма опасност за християнската вяра от всички други известни форми на съпротива до този момент. За успешния християнски работник тази склонност на хората да насочват своето духовно внимание не върху Христос, а върху Неговия служител, е по-голяма опасност даже и от гоненията.

14:14, 15a Отначало **Варнава и Павел** не могат да разберат какво се готви да праби **народът**, тъй като не разбират **ликаонски**. Но щом им става ясно, че хората искат да им се поклонят като на богове, те **раздират грехите си**, изразявайки по този начин открито своя про-

мест и болка, и **изтичват сред тълпата**, за да ги възпрат от тази лудост. Те не са богове, а **човеци със същото естество като тях**. Тяхната цел е да им донесат добрата вест, че **трябва да се обърнат от мъртвите уголи към живия Бог**.

14:15б-17 Интересно е да се отбележи, че когато говорят на тези езичници, Павел и Варнава не цитират СЗ, както правят на евреите. Вместо това те започват своето послание с разказа за сътворението – проблем, който представлява голям интерес за езичниците от всички народи и от всички времена. Мисионерите обясняват, че „**през миналите поколения**“ Бог „**е оставял всички народи да ходят по своите пътища**“, но че дори и тогава Той не е престава да свидетелства за Себе Си чрез творението и провидението. Нали именно Той им е давал с любов **гъждове... и плодородни сезони** и е **пълнял сърцата им „с храна и веселба“**. Този последен израз означава, че осигурявайки храна за телата на хората, Бог е изпълвал **сърцата им с веселие**, което идва от радостта на храненето.

14:18 Посланието постига желания резултат. Хората, макар и с нежелание, се отказват от намерението да **принесат жертви** на тези служители на Господа.

14:19, 20 През това време идват **евреи от писидийска Антиохия и Икония**, които настигат Павел и Варнава в Листра. Те успяват да настроят езическото население на града против мисионерите, така че същата тази тълпа, която съвсем доскоро искаше да им се поклони като на богове, сега **се нахвърля срещу Павел с камъни и го извлича вън от града, мислейки**, че е мъртъв.

Коментарът на Кели върху този пасаж е особено подходящ:

„И защо правят всичко това? Хората много се обиждат, когато им откажат да приемат почитта, която те искат да отдадат на някого. По същия начин реагират и жителите на Листра и това чувство на обида ги предразполага да повяр-

ват на най-отвратителната лъжа за хората, на които те току-що са били готови да се поклонят. Хората се възмишават, когато се възхищават, и отнемането на тази възможност скоро довежда до намразването, а може би и до смъртта на онези, които търсят похвалата на единствения Бог. Така е и в този случай. Вместо да променят мнението си и да се обърнат като туземците от Малта (които в началото смятат Павел за убиец, а след това – за бог), те се вслушват в клеветите на евреите, които по принцип презират, и се нахвърлят с камъни върху този, на когото съвсем доскоро искаха да принесат жертва, изхвърляйки го от града като мъртвец.“⁵⁹

Дали Павел наистина умира в резултат на това нападение? Ако това е същото събитие, за което той говори във 2 Коринтяни 12:2, трябва да кажем, че дори и да е така, той самият не го разбира. Това, което можем да кажем, е, че неговото възстановяване е едно чудо. И докато **учениците все още стоят около него, той става и отива обратно в града** заедно с тях, а на следващия ден **тръгва с Варнава за Дервия**.

14:21 Съображенията, които стоят на първо място в плановете на апостолиите, не са съображенията за личната им безопасност. Това се вижда от факта, че **след като проповядват евангелието в Дервия, те отново се връщат в ЛИСТРА**, мястото, където Павел беше бит с камъни. Това е доказателство за „силата на успешното възвръщане и бързото възстановяване“.

Макар че името на Тимотей тук не се споменава, той може би е спасен точно тогава чрез проповядването на Павел. Когато апостолът посещава отново Листра, Тимотей е вече ученик, и то много уважаван от апостолите (Деян. 16:1, 2). Фактът, че Павел по-късно говори за него като за свое истинско дете във Вярата (1 Тим. 1:2), не означава непременно, че точно той го е спечелил за Христос. Той може да е негово „истинс-

ко дете“ просто защото следва неговия пример и служение.

След като свършват работата си в Листра, мисионерите отново отиват в **ИКОНИЯ** и **ПИСИДИЙСКА АНТИОХИЯ**, където вече са основали църкви. Тяхната цел по това време е да „нагледат“ църквите и да се занимаят с проблемите на техния растеж. Те никога не се задоволяват единствено с проповядване на евангелието и с водене на души при Спасителя. За тях това е само началото. Те се стремят да изграждат вярващите в тази най-святата вяра и особено да ги учат на истината за църквата и за нейното значение в Божия план.

Ердман казва следното:

„Истинската мисионерска програма има за цел установяването на самоуправляващи се, самоподдържащи се и саморазрастващи се църкви. Това е и целта, и практиката на самия апостол Павел.“ 60

14:22 Истинската същност на тази затвърдителна работа се състои в **утвърждаването на души**те на учениците и укрепването на християните **във вярата** чрез поучаването им в Божието слово. Павел описва тази дейност в Колосяни 1:28, 29 така: „...съветваме всеки човек и поучаваме всеки човек с пълна мъдрост, за да представим всеки човек съвършен в Христа. Затова се и трудя, като се подвизавам според Неговата сила, която действа в мене мощно.“

На второ място тя означава увещание за **постоянство във вярата** – особено подходящо увещание, като се има предвид широкоразпространеното преследване на християните по онова време. Заедно с това увещание идва и напомнянето, че „**през много скърби трябва да влезем в Божието царство**“. Тук под „**Божието царство**“ трябва да разбираме **Божието царство** в неговия бъдещ етап, когато вярващите ще споделят славата на Христос. Най-напред човек влиза в **Божието царство** чрез новородението. Преследванията и **скърбите** нямат никаква спасителна стойност са-

ми по себе си. Но тези, които влизат в Божието царство чрез вяра сега, имат обещанието, че пътят към бъдещата слава е обсиан със **скърби**. „Ако страдаме с Него, да се и прославяме заедно с Него“ (Рим. 8:17б).

14:23 По това време мисионерите **определят** също така и **презвитери във всяка църква**. Тук бихме искали да отбележим няколко неща:

1. Новозаветните старейшини (презвитери) са били благочестиви, зрели мъже, които са упражнявали духовно ръководство в местната църква.
 2. В Деянията на апостолите старейшините не са били назначавани при основаването на църквата, а при *повторното посещение* на църквата. С други думи, времето между двете посещения е давало възможност за изявяването на онези, на които е било вече дадено да станат старейшини от Светия Дух.
 3. Старейшините са се определяли от апостолите и техните представители. По това време НЗ все още не е бил написан и не е имало изрични инструкции за качествата на старейшините. Но апостолите са знаели тези качества и са били в състояние да определят кой отговаря на тези библейски изисквания.
 4. Днес ние нямаме апостоли, които да определят старейшините, но имаме текстовете от 1 Тимотей 3 и Тим 1, където са дадени изискванията за старейшините. Затова всяко местно събрание трябва да е в състояние да избере онези мъже, които отговарят на Божиите изисквания за пазачи на овцете.
- След като Павел и Варнава се **помолват и постят, те препоръчват** вярващите на **Господа**. За нас изглежда толкова невероятно, че събранията са могли да бъдат основани за толкова кратко време и че това време е било достатъчно, за да могат те да бъдат обучени от мисионерите и да започнат да работят

толкова добре за Господа и да функционират като автономни единици. Отговорът трябва да се търси във великата сила на Светия Божий Дух. А тази сила е била ясно изявена в живота на хора като Павел и Варнава. Навсякъде, където отиват, те упражняват мощно влияние върху хората, привличайки ги към Бога. Техните обществени проповеди са подкрепени от примера на собствения им живот, а влиянието на това двойно свидетелство е неизмеримо.

Пасаждът от 21 до 23 ст. ни дава апостолския модел – проповядване на евангелието, поучаване на новоповярвалите, основаване и укрепване на църквите.

14:24-26 След като минават областта на Писидия, апостолите отиват на юг към ПАМФИЛИЯ. Там те отново посещават Перга и слизат наогул в пристанищния град АТАЛИЯ, където се качват на един кораб за АНТИОХИЯ в Сирия. Това е край на тяхното първо мисионерско пътешествие, тъй като Антиохия е мястото, където те бяха препоръчани на Божията благодат за делото, което току-що бяха завършили.

14:27 Сигурно е било голяма радост, когато цялата църква се е събрала, за да чуе разказа за мисионерските опитности на тези два големи Божии мъже. С голяма християнска скромност Павел и Варнава разказват всичко, което Бог е извършил чрез тях, и как е отворил вратата на вярата за езичниците. Те не разказват това, което са извършили те за Бога, а това, което Той е благоволил да извърши чрез тях.

14:28 Павел и Варнава остават с учениците в Антиохия дълго време. Пресмятанията за този престой варират между една и две години.

Мисионерската стратегия

Колко е възмущаващо да се види как една малка група от невзрачни ученици, живеещи в такова малко кътче на света, са били вдъхновени от славното видение за

евангелизирането на света и как те извършват това евангелизиране. Всеки един поотделно се чувства пряко отговорен за това дело и му отдава себе си безрезервно.

По-голямата част от евангелизаторската работа се извършва от местните вярващи и тя се смята за част от всекидневните им задължения. Те просто говорят за евангелието на съседите си.

Самите апостоли и другите мисионери пътуват от място на място, като проповядват евангелието и основават църкви. Обикновено те пътуват по двама или на групи от повече от двама. Понякога един по-млад мисионер пътува с друг, по-стар от него, както е случаят с Тимотей и Павел.

Има два основни метода на евангелизиране – лична евангелизация и масова евангелизация. Във връзка с последната е интересно да се отбележи, че по-голямата част от тези евангелизации са ставали импровизирано и са били провокирани от някоя местна ситуация или криза.

*„Почти всички проповеди, които са записани тук (в Деянията), са станали при обстоятелства, които изключват каквато и да било възможност за предварителна подготовка от страна на говорещия. Всяка една от тези ситуации е била напълно неочаквана.“*⁶¹

Както казва г-н Баундз, апостолските проповеди не са едно предварително подготвено представление за определено време, а поток от живот.

Апостолите и хората, които са ги придружавали, са били водени от Светия Дух, но много често това водителство е било потвърждавано от тяхната местна църква. Така например ние виждаме, че пророците и учителите в Антиохия полагат ръце на Варнава и Павел и ги пращат на първото им мисионерско пътешествие (13:2). Виждаме също, че преди да се отправят на пътешествие заедно с Павел (16:2), Тимотей получава доверие то на братята в Листра и Икония. Па-

вел и Сила също са препоръчани на Божията благодат от църквата в Антиохия преди второто им мисионерско пътуествие (15:40).

Често се казва, че географската стратегия на апостолите е включвала отиването им в големите градове, за да основават църкви, които да евангелизират околните селища. Това мнение обаче говори за едно прекалено голямо опростяване на нещата. Основната стратегия на апостолите се е основавала на следването на водителството на Светия Дух, който ги е водел както в големите градове, така и в малките селища. Светият Дух е извел Филип от съживлението в Самария и го е отвел при един-единствен човек по пътя за Газа (8:9-40). Също така Той е завел Павел в Берия, този „затътен“ град, както казва Цицерон. Честно казано, ние не можем да видим една точно определена и строга географска стратегия в Деянията на апостолите. По-скоро виждаме как суверенният Дух се движи според Собствената Си воля.

Навсякъде, където хората са откликвали на евангелието, са се основавали местни събрания. Тези събрания са придавали стабилност и постоянство на делото. Те са били самоуправляващи се, самофинансиращи се и саморазмножаващи се единици. Апостолите са ги посещавали, за да укрепят и да насърчат вярващите (14:21, 22; 15:41; 20:1, 2) и за да определят старейшини (14:23).

По време на мисионерските си пътуествения апостолите и техните съработници понякога са се издържали сами (18:3; 20:34), а понякога са били подпомогани от църквите или отделни хора (Фил. 4:10, 15-18). Павел е работил, за да осигури нуждите не само на себе си, но и на своите съработници (20:34).

Макар и да са били препоръчани на Божията милост от местните събрания и да са били издържани от тях, апостолите не са били контролирани от тях. В проповядването на Божия замисъл и на

„всичко, що е било полезно“, те са били свободни представители на Господа (20:20).

В края на мисионерските си пътуествения апостолите са се връщали в своята църква и са давали отчет за това, как Господ е работил чрез тях (14:26-28; 18:22, 23). Това е един добър модел за всички мисионери от всички времена на църквата.

Д. Съвещанието в Ерусалим (15:1-35)

15:1 Спорът по въпроса за обрязването, който възниква в антиохийската църква, е описан също и в Галатяни 2:1-10. Сравнявайки двете описания, ние можем да получим следната картина: **някои** лъжебратя от църквата в Ерусалим отиват в Антиохия и започват да проповядват на събранието там. Същността на тяхното послание е, че за **да се спасят**, езичниците трябва да **се обрежат**. Вярата в Господ Исус Христос не е достатъчна: езичниците също така трябва да спазват и **Мойсеевия** закон. Това, разбира се, представлява една челна атака срещу евангелието на Божията благодат. Истинското евангелие на благодатта ни учи, че Христос е извършил цялото дело на спасението на кръста. Това, което е необходимо да направи грешният човек, е да Го приеме чрез вяра. В момента, в който започнем да говорим за човешки дела или заслуги, ние вече преставаме да говорим за спасение по благодат. При благодатта всичко зависи от Бога, а не от човека. Ако поставим някакви условия, вече не става дума за подарък, а за изплащане на задължение. А спасението е подарък, то не се изработва или заслужава по някакъв начин.

15:2, 3 Павел и Варнава пламенно се противопоставят на тези юдеисти, съзнавайки, че те са дошли да ограбят вярващите езичници от свободата им в Христос Исус.

И тук, в Деяния 15, научаваме, че братята в Антиохия решават да изпратят

„**Павел и Варнава и някои други... в Ерусалим до апостолите и презвитерите.**“ В Галатяни 2:2 Павел казва, че е отишъл там „по откровение“ Това не е противоречие. Както Божият Дух открива на Павел, че трябва да отиде в Ерусалим, така Той открива и на църквата в Антиолия, че братята трябва да го изпратят. По пътя за Ерусалим групата се спира на различни места във **Финикия и Самария**, за да разказва за **обръщението на езичниците**, доставяйки **голяма радост** на всички, които чуват това свидетелство.

15:4 Когато пристига в Ерусалим, Павел отива най-напред сам при **апостолите и старейшините**, като им разказва за всичко, което е проповядвал за евангелието на езичниците. Те признават, че това е същото евангелие, което те самите проповядват на евреите.

15:5 Явно на едно открито събрание на църквата **няког от** повярвалите сред **фарисеите става**т и започват да спорят, че ако искат да бъдат истински ученици, езичниците трябва да се обрязват и да **спазват Мойсеевия закон**.

15:6 6 ст. създава впечатлението, че при вземането на решение присъстват само **апостолите и старейшините**, но 12 ст. ни казва, че там присъства цялата църква.

15:7-10 Когато **Петър става**, погръжниците на обрязването може би смятат, че той ще подкрепи тяхното мнение – в края на краищата нали **той** е апостолът сред обрязаните. За тяхно съжаление надеждите им не намират изпълнение. **Петър** напомня на своите слушатели, че преди няколко години **Бог** е наредил така, че **езичниците да чуят евангелието** най-напред... от неговите уста. Това е станало в дома на Корнилий. Когато е видял, че сърцата на тези **езичници** се стремят към Него чрез вяра, **Бог** им е дал **Светия Дух, както е направил** и на езичниците в деня на Петдесетница. Тогава **Бог** не е поскал от **езичниците** да се обрежат. Всъщност фактът, че

те са били **езичници**, не е породил никаква разлика: **Бог** е изчистил и **техните сърца чрез вяра**. И след като **Бог** е приел **езичниците** на основание на **вярата**, а не на основание на спазването на закона, пита **Петър**, защо сега те искат да **наложат** на езичниците **хомота** на закона – **хомот, който нито бащите** им, **нито** те са могли да носят? Законът не е спасил никого. Неговото предназначение е да осъжда, а не да оправдава. Чрез закона ние получаваме знание за греха, а не спасение от греха.

15:11 Последните думи на **Петър** заслужават особено внимание. Те изразяват дълбокото му убеждение, че „**чрез благодатта на Господа Исуса**“ (а не чрез спазването на закона) „**ние**“ (юдеите) „**ще се спасим**“ „**също както и те**“ (езичниците). Човек би очаквал, че като юдеин **Петър** ще каже, че езичниците ще се спасят, също както и юдеите. Но тук ние виждаме как **благодатта** тържествува над всички етнически противоречия.

15:12 След като **Петър** свършва да говори, **Варнава и Павел** започват да разказват за това как **Бог** е посетил **езичниците** и как е придружавал проповядването на евангелието със **знамения и чудеса**.

15:13, 14 **Петър** вече каза, че **Господ** е отворил вратата на вярата за **езичниците** **най-напред** чрез него. **Павел** и **Варнава** прогължават свидетелството, като разказват как **Господ** е работил чрез тях сред **езичниците**, а **Яков** авторитетно заявява, че настоящата цел на **Бога** за това време е „да вземе измежду **езичниците... люде за Своето име**“. Това е същността на току-що казаното от **Симон (Петър)**.

15:15-19 След това **Яков** дава цитат от **Амос** 9:11, 12. Забележете, че той не казва, че призоваването на **езичниците** е изпълнение на пророчеството на **Амос**, а че то само **се съгласява с пророческите думи**. Събранието не трябва да смята за странно това, че **Бог** е посетил

езичниците със спасението, тъй като то е било ясно пророкувано в СЗ. Бог е предсказал, че **езичниците** ще бъдат благословени като езичници, а не като вярващи юдеи.

Цитатът от Амос говори за времето на хилядолетието, когато Христос ще седи на трона на Давид и когато **езичниците** ще „**потърсят ГОСПОДА**“. Тук няма дори и намек за това, че пророчеството ще бъде изпълнено във времето, в което говори Яков. Той по-скоро казва, че спасението на **езичниците**, което става по това време, е в съгласие с това, което ще се случи по-късно според пророчеството на Амос.

Аргументът на Яков е следният: най-напред Бог ще посети **езичниците**, за да **изведе от тях народ за Своето име**. Това е започнало тогава (и продължава и до днес). Тези от **езичниците**, които се обрънат, ще бъдат включени в църквата заедно с обръналите се евреи. Това, което става в този момент в малък мащаб (спасението на **езичниците**), ще стане по-късно и в голям мащаб. Христос ще се върне, ще възстанови връзките Си с народа на Израел и ще спаси **всички езичници, които се наричат с Неговото име**.

Яков гледа на тогавашните събития като на първото Божие посещение на **езичниците**. Той смята, че това първо посещение е в пълно съзвучие с предсказаното от Амос – бъдещото посещение на **езичниците** при завръщането на Христос като Цар. Двете събития си *съответстват*, макар и да не си съвпадат.

Обърнете внимание също на последователността на събитията:

1. **Извикването на народ за Неговото име** (14 ст.) от **езичниците** през този настоящ век на Благодатта.
2. Възстановяване на вярващия остатък от народа на Израел при Второто пришествие на Христос (16 ст.).
3. Спасяване на езическите народи след възстановяването на Израел (17 ст.).

Това са онези **езичници, които се наричат с Неговото име**.

Думите, които се цитират от Яков като пророчество от Амос (9:11, 12), се различават от оригиналния текст в СЗ. Част от тези различия се дължат на факта, че Яков цитира текста на гръцки език. Но цитатът е доста различен и от текста на Септуагинтата. Едно от обясненията е, че Същият Свети Дух, Който е вдъхновил първоначалното написване на тази дума, сега е позволил и това изменение, което да отговори на появилия се проблем. Друго обяснение може да бъде фактът, че староеврейските ръкописи съдържат няколко прочитания на Амос 9. Алфорд смята, че Яков сигурно цитира някой превод, който е близък с приетия от фарисеите староеврейски текст, в противен случай те нямаше да го приемат като доказателство.

„**След това ще се върна**“ (16 ст.). Яков вече е казал, че Божият план за настоящия век е отварянето на вратата на вярата за **езичниците**. Не всички езичници ще бъдат спасени, но Бог ще **извика от езичниците народ за Своето име**. Тук Яков добавя „**след това**“, като говори за времето след като църквата бъде извикана от народите, когато Бог **ще се върне и ще издигне отново Давидовата скиния, която е паднала и е в развалини**. Давидовата скиния е преносен израз за обозначаване на Давидовия дом или семейство. Възстановяването на „Давидовата скиния“ е праобраз на бъдещото възстановяване на царското семейство и повторното издигане на трона на Давид, върху който като Цар ще седи Христос. Тогава Израел ще стане средството за благословение на целия свят. „**Останалите от човеците**“ ще **потърсят ГОСПОДА**, а така **също и всичките народи, които се наричат с Неговото име**.

Цитатът от Амос завършва със заявлението, че това са думите на „**ГОСПОДА, Който прави да е известно това от века**.“

И така, щом Божията цел е да призове от езичниците народ за Свото име, езичниците не трябва да се натоварват, като се задължават да спазват Мойсеевия закон. Единственото необходимо условие за спасението е вярата.

15:20 Но когато пишат на църквата в Антиохия, ще бъде добре да предупредят светиите да се въздържат от осквернение чрез идоли, от блудство и от кръв. На пръв поглед изглежда, че Яков противоречи сам на себе си. Нима това не е закон? Нима той не им налага да спазват закона? Отговорът е, че този съвет няма нищо общо със спасението. Въпросът със спасението е вече решен. Неговият съвет е свързан с общението между вярващите евреи и езичници. Макар и спазването на тези правила да не обуславя спасението, то със сигурност обуславя избягването на дълбоки противоречия между вярващите от ранната църква.

Забранените неща са следните:

1. „Осквернение чрез идоли.“ В 29 ст. това е обяснено като ядене на храни, принесени в жертва на идоли. Ако вярващите езичници продължат да ядат такива храни, техните еврейски братя могат сериозно да се усъмнят дали те наистина са се отказали от идолопоклонството. И макар че езичниците-християни са свободни да ядат такива храни, това може да се окаже съблазън за техните по-слаби еврейски братя и следователно ще бъде неправилно.
2. „Блудство.“⁶² Това е основният грях на всички езичници. Затова Яков смята, че е особено важно да го включи в този списък. Никъде в Библията няма стих, който да отменя заповедта за въздържане от блудство. Тя е валидна за всички времена.
3. „От... удавено.“ Тази забрана води началото си от завета, който Бог прави с Ной след потопа (Бит. 9:4). Това е една постоянна забрана, валидна не

само за еврейския народ, но и за цялото човечество.

4. „От... кръв.“ Тази забрана също може да се прочете в Бит. 9:4, което означава, че тя е била дадена преди Мойсеевия закон. И тъй като заветът с Ной никога не е бил отменен, ние смятаме, че тези заповеди продължават да бъдат валидни и досега.

15:21 Този стих ни обяснява причините, поради които са дадени забраните в 20 ст. **Във всеки град** има евреи, които са научени, че е погрешно да правят тези неща. Грешно е не само да живееш в блудство, но и да ядеш храни, принесени в жертва на идоли, месо на удушени животни и кръв. Защо тогава езичниците да наскърбяват Бога, като извършват блудодеяния, съблазняват хората и други подобни неща?

15:22 Така се взема решение, че езичниците не трябва да се обрязват, за да се спасят. Следващата стъпка е да се изпрати официално писмо до църквата в Антиохия, което да обясни всичко това. **Апостолите и старейшините** в Ерусалим заедно с цялата църква определят **Юда, наречен Варсава, и Сила** – и двамата **водеци мъже между братята** – да заминат в Антиохия с **Павел и Варнава**. Това е същият този **Сила**, който по-късно става спътник на **Павел**.

15:23-29 Тук се дава съдържанието на писмото. Забележете, че лъжебратята, които отиват в Антиохия от Ерусалим, никога не са били упълномощавани и никога не са получавали одобрението на църквата в Ерусалим (24 т.).

28 ст. ни показва ежеминутното упование на учениците на **Светия Дух**: „**Защото се видя добре на Светия Дух и на нас...**“ Някой беше нарекъл това „старшото партньорство на Светия Дух“.

15:30, 31 Писмото от Ерусалим внася голямо **успокоение** в църквата в Антиохия. Тамошните ученици сега разбират, че Бог ги е спасил като езичници, а не като хора, които трябва да станат юдеи.

15:32, 33 Юда и Сила остават за известно време и вземат участие в няколко събрания, на които **увещават** и **назидават братята** във Вярата. След това продължително и щастливо време на общение и служение в Антиохия те се връщат обратно в Ерусалим.

15:34 34 ст. не присъства нито в най-старите, нито в повечето ръкописи. Очевидно някои от преписващите са решили, че ще бъде полезно да дадат тази информация, за да обяснят явното противоречие между 33 и 40 ст. 33 ст. ни казва, че Сила се е върнал в Ерусалим, докато в 40 ст. ние го виждаме като спътник на Павел във второто му мисионерско пътешествие. Явно Сила наистина се е върнал в Ерусалим, където Павел се е свързал по-късно с него и го е поканил да го придружи в неговите пътешествия.

15:35 Павел и Варнава остават в Антиохия по това време, като **поучават и проповядват Господното Слово**. Освен тях в събранието има и много други служители на Господа. Вероятно по това време се случват и събитията, описани в Галатяни 2:11-14.

Е. Второто мисионерско пътешествие на Павел: Мала Азия и Гърция (15:36-18:22)

15:36-41 Времето за началото на второто мисионерско пътешествие на Павел е дошло. **Павел** повдига въпроса **пред Варнава**, като му предлага отново да посетят градовете, в които вече са **проповядвали словото**. Когато **Варнава** настоява да вземат и племенника му **Марко**, **Павел** се противопоставя решително на това предложение. Той много добре си спомня как **Марко** се **отдели от тях в Памфилия** и се страхува, че това ще се повтори. **Разногласието** между **Варнава** и **Павел** става толкова голямо, че предизвиква **разделянето на тези двамата благородни служители на Господа**. **Варнава** **взема Марко** и двамата **тръгват за Кипър**, неговото родно място, както и мястото, където Павел спи-

ра за първи път по време на първото си пътешествие. **Павел избира Сила и тръгва към СИРИЯ и КИЛИКИЯ, за да укрепва църквите**.

36 и 41 ст. ни дават допълнителна информация за истинския пастирски дух на **Павел**. Неговата изпълнена с любов загриженост към Божия народ е описана от един известен учител така: „Бих предпочел да усъвършенствам един светия за делото на служението, отколкото да призова стотици хора към започване на християнски живот.“

На това място неизбежно се повдига въпросът: „Кой е бил прав – **Павел** или **Варнава**?“ Вероятно и двамата не са били прави. Може би **Варнава** е позволил на естествените си чувства към **Марко** да повлияят на неговата безпристрастност. 39 ст. ни показва, че **разпрамата** между **Павел** и **Варнава** е била доста **остра**. „От гордостта произхожда само препиране“ (Пр. 13:10). Така че в този случай и двамата могат да бъдат обвинени в гордост. Онези, които смятат, че **Павел** е бил правят, базират своето мнение на факта, че от този момент нататък името на **Варнава** никъде не се споменава в повествуванието. Освен това **Павел** и **Сила** **тръгват, „препоръчани от братята на Господната благодат“**, което *не* се казва за **Варнава** и **Иоан Марко**. Независимо от всичко окуражително е да знаем, че след време **Марко** отново заема мястото си сред апостолите и отново спечелва доверието на **Павел** (2 Тим. 4:11).

Самостоятелността на местната църква

На пръв поглед може да изглежда, че съвещанието в Ерусалим изиграва ролята на нещо като деноминационен върховен съд, но фактите говорят точно обратното.

Всяко местно събрание в ранните години на християнството е било самостоятелно, тоест самоуправяващо се.

Църквите не са били обединени във федерация, управлявана от едно централно ръководство. Не е имало никакви деноминации и следователно – никакви деноминационни ръководни органи. Всяко местно събрание е отговаряло пряко пред Господа. Това може да се види в Откровение 1:13, където Господ е описан да стои в средата на седемте златни светилника. Тези светилници са седемте църкви в Азия. Важно е да се види, че между отделните църкви и великата Глава на църквата няма никакво управляващо тяло. Всяка църква се управлява *пряко* от Господа.

Защо това е толкова важно? Най-напред защото то възпира разпространението на грешките. Когато църквите са свързани чрез едно общо управление, силите на либерализма, рационализма и отстъплението могат да завладеят цялата територия на църквите просто като завладеят управляващите ги органи и деноминационни школи. Там, където църквите са независими, борбата трябва да се води от противника срещу огромно количество независими единици.

На второ място самостоятелността на местното събрание представлява важна защита срещу враждебно настроените правителства. Когато църквите са обединени във федерация, едно тоталитарно правителство може лесно да ги управлява, като завербува някои от лидерите в тяхното ръководство. Когато църквите откажат да признаят едно централизирано управление, те много по-лесно могат да минат в нелегалност по време на преследвания.

Много правителства днес – както демократични, така и диктаторски – се опитват да обединят малките и независими църкви в едно. Те казват, че не желаят да се занимават с голям брой местни събрания и че предпочитат да имат отношения с един централен комитет, който да представлява всички заедно. Свободните правителства се опитват да насърчат това обединяване чрез раз-

лични „благоприятни“ предложения и отстъпки. Другите правителства се опитват да наложат това чрез декрет, както направи това Хитлер по време на третия райх. И при двата случая църквите, които се поддават на натиска, загубват библейския си характер, а така също и способността си да се съпротивляват на модернизма и да продължат да работят тайно по време на гонения. Някои могат да кажат, че църквите от Деянията на апостолите са имали все пак централно ръководство като например събранието в Ерусалим, за което ние току-що говорихме. Но едно по-внимателно изучаване на пасажа ще ни покаже, че това не е било официално ръководно тяло с регулиращи функции. Това е било просто едно събиране на апостолите и старейшините, чието решение е имало силата на съвет.

Събранието не е извикало вярващите от Антиохия; а те са били онези, които са потърсили съвета на вярващите в Ерусалим. Решението на съвета не е било задължително за църквите; то просто им е било предложено като едно общо решение на групата.

Историята на църквата говори сама за себе си. Навсякъде, където църквите са били обединени под едно централно ръководство, се наблюдава задълбочаване на упадъка. Най-чистите свидетелства за Бога са дошли от църкви, които са били независими от човешки контрол във им тях.

16:1, 2 Вероятно, когато отново вижда **ДЕРВИЯ** и **ЛИСТРА**, спомените нахлуват в главата на Павел като пчелен рояк върху мед. Споменът за боя с камъни сигурно поражда доста противоречиви чувства във връзка с повторното му отиване там, но апостолът знае, че Бог има Свои хора на това място и никакви съображения за личната му безопасност не могат да го спрат.

Както предположихме и по-рано, вероятно **Тимотей** е един от повярвалите по

време на първото пътуване на апостола в град **Листра** (очевидно родния град на Тимотей). Майката на Тимотей, Евника, и баба му Лоуда са били вярващи **еврейки** (2 Тим. 1:5). **Баща му е бил грък** и може би вече е бил умрял.

Новината, която **братята... в Листра и Икония** съобщават на Павел – че **Тимотей** напредва добре в християнската вяра, му доставя голяма радост. Павел решава да го покани да му бъде спътник по време на мисионерското му пътешествие. Обърнете внимание, че ранните апостоли не само работят по двама, но вземат със себе си и по-млади братя (Марк и Тимотей), за да ги обучат на практическите аспекти на християнското служение. Каква голяма привилегия за тези млади хора – да бъдат впрегнати в един ярем с ветерани в християнското мисионерско служение с толкова много сол в себе си.

16:3 Преди да тръгнат, Павел обрязва Тимотей. Защо той прави това, след като съвсем неотдавна решително се е възпротивил на обрязването на Тим (Гал. 2:1-5)? Отговорът е много прост: в случая с Тим е ставало въпрос за една основна християнска доктрина, докато тук няма такова нещо. Там лъжеучителите настояват, че Тим – един пълен езичник, трябва да се обреже, за да се спаси. За Павел това означава отхвърляне на истината, че примирителното дело на Христос е напълно достатъчно за спасението, и затова той се възпротивява срещу него. Тук ситуацията е съвсем различна. Хората от областта знаят, че Тимотей е еврейн по майка. Павел, Сила и Тимотей тръгват на мисионерско пътешествие и знаят, че техните първи срещи ще бъдат най-често с евреи. Ако тези **евреи** разберат, че Тимотей не е обрязан, могат да откажат да ги слушат; но ако знаят, че е обрязан, няма да има причина за съблазън в това отношение. Тъй като това е въпрос, който няма никакво значение в морално отношение и който не засяга никаква основна докт-

рина, Павел се съгласява да обреже Тимотей: „... на всички станах всичко, та по всякакъв начин да спася неколцина“ (1 Кор. 9:19-23).

Обяснението, че обрязването на Тимотей има за цел да спечели повече слушатели на евангелието сред евреите, се потвърждава още веднъж и от думите: „... затова взе, та го обряза поради юдеите... понеже всички знаеха, че баща му беше грък.“

16:4-5 Докато пътуват през ликаонските градове, тримата мисионери **предават на църквите „наредбите, определени от апостоли и презвитерите в Ерусалим“**. Тези **наредби** могат да се обобщят накратко така:

1. Единственото условие на спасението е вярата. Обрязването или спазването на закона не трябва да се прибавя към вярата като условие за спасението.
2. Възпирането от блудство е забрана за всички вярващи от всички времена, но това предупреждение е отправено главно към обърналите се езичници, тъй като това е било (и все още е) техният най-голям и най-често срещан грях.
3. Яденето на идоложертвено, на удушено и на кръв е забранено не като нещо, което е особено важно за спасението, а като нещо, което може да навреди на общението между вярващите евреи и езичници. Някои от тези наставления подлежат на изменения (вж. 1 Кор. 8-10; 1 Тим. 4:4, 5).

В резултат на служението на тези мъже **църквите се утвърждават във вярата и се умножават числено от ден на ден**.

16:6-8 Тези стихове са от особено голямо значение, тъй като разкриват надзорителската роля и водителството на **Светия Дух** в мисионерската стратегия на апостолиите. След като посещават църквите във **ФРИГИЯ** и **ГАЛАТИЯ**, апостолиите възнамеряват да заминат за провинция **Азия**, в западната част на Мала Азия, но **Светият Дух** им забраня-

ва. Тук не се казва защо, макар че някои изследователи предполагат, че това е защото според Божието намерение, тази област е била определена за евангелизиране от Петър (вж. 1 Петр. 1:1). Във всеки случай те тръгват на северозапад към областта **МИЗИЯ**. Това всъщност е част от провинция **Азия**, но те не проповядват там. При опита им да отидат на североизток към **Витания**, на брега на Черно море, **Духът ги спира** и не им позволява да направят това. Затова те тръгват направо на запад към морския град **ТРОАДА**. Оттам мисионерите могат да наблюдават през Егейско море Гърция – първата врата към Европа. Райри отбелязва следното:

*„Азия имаше нужда от евангелието, но това не беше подходящото време според Бога. Само необходимостта не беше достатъчна, за да бъдат призвани апостолите. Те току-що бяха дошли от изток и им беше забранено да отидат на юг или на север, но апостолите не решиха, че Господ непременно ще ги отведе на запад, а за какаха точните Му указания. Локигата не е единствената основа, на която трябва да базираме решението си накъде да тръгнем.“*⁶³

16:9 По време на едно нощно **видение** Павел вижда **един македонец**, който го вика да **отиде** в **МАКЕДОНИЯ** и да им **помогне**. **Македония** е северната част на Гърция, на запад от Трояда. Дали съзнателно или не, **Македония** (и цяла Европа!) се нуждае от евангелието на изкупителната благодат. Господ затваря вратите към Азия, за да могат Неговите служители да отнесат благата вест на Европа. Стокър рисува следната картина:

*„[Македонецът] е образ на Европа и неговият вик за помощ е викът на Европа към Христос. Павел вижда в това видение един божествен призив и още на следващата сутрин слънцето огрява със златните си лъчи неговата фигура, седнала на палубата на един кораб, чийто нос сочи посоката на македонския бряг.“*⁶⁴

16:10 Тук има една многозначителна промяна на числото на местоимението от „той“ към „ние“. Почти всички смятат, че в този момент Лука, авторът на Деянията, се е присъединил към Павел, Сила и Тимотей, и оттук нататък описва събитията като свидетел.

Божественото водителство

За да може да функционира ефективно на земята, ранната църква е имала нужда от водителството на своята Глава в небесата. Но как точно Господ Исус е изявявал волята Си на Своите служители?

Преди да се възнесе, Господ Исус оставя на учениците Си своята *обща стратегия*, като им казва: „Ще бъдете свидетели за Мене както в Ерусалим, тъй и в цяла Юдея и Самария, и до края на земята“ (Деян. 1:8).

След възнесението Си Той им изявява волята Си по няколко начина.

За да изберат заместник на Юда, Петър и другите ученици използват водителството на Старозаветните *Писания* (Пс. 69:25).

Поне в пет случая Господ им разкрива волята Си чрез *видения* – случая с Анания (9:10-16), с Корнилий (10:3), с Петър (10:10, 11, 17) и с Павел (два пъти – 16:9, 10; 18:9).

Два пъти Той ги води чрез *пророци* (11:27-30; 21:10-12).

Има случаи, когато християните са водени от *обстоятелствата*. Така например те биват разпръснати или наказани да действат поради гоненията (8:1-4; 11:19; 13:50, 51; 14:5, 6). Гражданските власти принуждават Павел и Сила да напуснат Филипи (16:39, 40). По-късно Павел бива отведен от Ерусалим в Кесария от властите (23:33). Обстоятелството, че Павел се отнася до императора, предопределя неговото пътуване до Рим (25:11), а по-късно корабкрушението размества времето и последователността на събитията (27:41; 28:1).

Понякога водителството идва чрез съвета и инициативата на други християни. Църквата в Ерусалим изпраща Варнава в Антиохия (11:22). Азав предрича настъпването на глад и това накарва антиохийската църква да изпрати помощ на светиите в Юдея (11:27-30). Братята в Антиохия изпращат Павел и Варнава в Ерусалим (15:2). Юда и Сила биват изпратени от църквата в Ерусалим заедно с Варнава и Павел (15:25-27). Преди началото на второто си мисионерско пътешествие Павел и Сила са препоръчани от братята на Божията благодат (15:40). При напускането на Листра Павел взима Тимотей със себе си (16:3). Поради заплахата от насилни братята в Солун изпращат Павел и Сила в Берия (17:10). На свой ред братята в Берия изпращат Павел поради същата причина (17:14, 15). И накрая, Павел изпраща Тимотей и Ераст в Македония (19:22).

Освен гореспоменатите методи на водителство има и няколко случая, при които хората получават указания за божествена воля директно. Господен ангел отправя Филип на пътя на епиопския евнух (8:26). Светият Дух говори на пророците и учителите в Антиохия, след като те постят и се молят (13:1, 2). Павел и Тимотей получават забрана от Светия Дух да не проповядват словото в Азия (16:6). По-късно те се опитват да отидат във Витания, но Духът не им позволява да го направят (16:7).

В обобщение трябва да кажем, че ранните християни са получавали водителство чрез:

1. Писанията.
2. Видения и пророчества.
3. Обстоятелствата.
4. Съвета и инициативата на други християни.
5. Преки наставления, вероятно по някакъв вътрешен, субективен начин.

16:11, 12 Тръгвайки на северозапад от Троада, неуморните посланици на Христос спират най-напред за една нощ на ос-

тров **САМОТРАКИ,** след което навлизат във вътрешността на страната и стигат в пристанищния град **НЕАПОЛ,** на около 120 мили от Троада, а оттам – „**във ФИЛИПИ,** който е главният град на оная част от Македония и римска колония“.

16:13-15 Очевидно във Филипи няма синагога, но Павел и неговите другари разбират, че някои евреи се събират **в събота** край една **река извън града,** и като отиват на това място, намират група **жени,** които се молят, сред които и една „**богобоязлива жена на име Лудия**“. Вероятно тя е езичница, обърнала се към юдеизма. Родена в град **Туатир,** в областта Лудия, западна Мала Азия, тя се е преместила да живее във Филипи, където работи като **продавачка на морави платове.** **Туатир** е бил известен със своите бои.

Широко отворени за евангелието са не само ушите на тази жена, но и **сърцето ѝ,** и след като приема Господ Исус, се **кръстава** – „**тя и домът ѝ**“. Без съмнение, преди да се **кръстят,** членовете на **дома ѝ** също са повярвали. Тук не се казва, че Лудия е била омъжена жена. „**Домът ѝ**“ е могъл да се състои и само от нейните слуги.

Лудия не е спасена заради добрите си дела, а е спасена, за да върши добри дела. Тя доказва истинността на своята вяра, като отваря дома си за Павел, Сила, Лука и Тимотей.

16:16-18 В един от следващите дни, когато отиват на мястото за **молитва,** **Павел** и другарите му срещат една **служиня,** която има **предсказвателен дух.** Духът, който я е обсебил, я кара да предсказва бъдещето и да прави други удивителни неща. По този начин момичето **докарва** голяма печалба на **господарите си.**

Когато **среща** християнските мисионери, служинята **тръгва след тях** и започва да вика: „**Тия човеци са слуги на всевишния Бог, които ви проповядват път за спасение**“, като прави това в

продължение на много дни. Нейните думи са *истина*, но Павел знае, че не трябва да приема свидетелство от бесове, и освен това окаяното състояние на слушанията го натъжава. Така че той започва на беса да излезе от нея в името на всесилния Исус Христос и в същия миг момичето е освободено от това ужасно робство. То става един напълно разумен и психически здрав човек.

Чудесата

Чудесата са навсякъде в книгата Деяния на апостолите. Някои от по-известните от тях са следните:

Чудната гарба на говоренето на езици (2:4; 10:46; 19:6).

Изцелението на куция мъж при портата на храма (3:7).

Внезапната осъдителна смърт на Анания и Сапфира (5:5, 10).

Избавлението на апостолите от затвора (5:19).

Срещата на Савел с прославения Христос (9:3-6).

Изцелението на Еней от Петър (9:34).
Възвръщането на живота на Сърна (9:40).

Видението на Петър с платницето, спускано от небето (10:11).

Освобождението на Петър от затвора (12:7-10).

Убиването на Ирод от ангел (12:23).

Наказването на магьосника Елима със слепота (13:11).

Изцелението на куция мъж в Листра от Павел (14:10).

Възстановяването на Павел след убиването му с камъни в Листра (14:19, 20).

Видението на Павел с македонца, който вика за помощ (16:9).

Изгонването на злия дух от момичето във Филипи от Павел (16:18).

Освобождаването на Павел и Сила от затвора във Филипи (16:26).

Връщането към живот на Евтих от Павел (20:10, 11).

Пророчеството на Агав (21: 10, 11).

Избавлението на Павел от змията на остров Малта (28:3-6).

Изцелението на Поплиеви баща от треска (28:8).

Изцелението на другите хора от острова от болестите им (28:9).

Освен това се казва, че апостолите извършват много чудеса и знамения (2:43); Стефан извършва големи чудеса и знамения сред хората (6:8); Филип извършва чудеса и знамения (8:6); Варнава и Павел извършват знамения и чудеса (15:12); и Бог извършва знамения чрез ръцете на Павел (19:11).

Когато четем Деянията на апостолите, неизбежно се появява въпросът: „Трябва ли и ние да очакваме същите чудеса днес?“ При отговора на този въпрос трябва да се избягват две крайности. Според първото мнение ние трябва да очакваме и днес да се случват същите чудеса, каквито са се случвали по времето на ранната църква, тъй като Исус Христос е един и същ вчера, днес и завинаги.

Другата крайност е противоположното мнение – че чудесата са били предначинани само за ранните години на църквата и че ние нямаме право да ги търсим в наши дни.

Това, че „Исус Христос е същият вчера, днес и до века“, е истина (Евр. 13:8), но дали то означава, че божествените методи никога не се променят? Така например язвите, които Бог изпрати върху Египет, никога не се повториха. Да, наистина, Божията сила е същата и Бог все още може да прави чудеса, но дали това означава, че Той *трябва* да прави едни и същи чудеса във всеки век? Бог е Бог на безкрайното многообразие.

От друга страна, не е правилно да отричаме чудесата напълно и да казваме, че те изобщо не съществуват във века на църквата. Много е лесно да натикаме чудесата в някоя миша дупка на нашия век и да се задоволим с живот, който никога не се издига над нивото на кръвта и плътта!

Нашият живот трябва да бъде изпълнен със свръхестествена сила. Ние непрекъснато трябва да виждаме действието на Божията ръка в удивителното подреждане на обстоятелствата. Непрекъснато трябва да усещаме Неговото водителство по един чуден и тайнствен начин. Да преживяваме такива събития в нашия живот, които излизат извън границите на закона на вероятностите. Да усещаме, че Бог ни подрежда срещите, отваря врати пред нас, надделява съпротивата. Нашето служение непрекъснато трябва да се припокрива със свръхестественото.

Ние трябва да виждаме преки отговори на нашите молитви. Когато нашият живот се докосва до живота на друг човек, винаги трябва да виждаме някаква промяна, която да показва, че нещо в живота на този човек се случва за Бога. Трябва да виждаме намесата на Неговата ръка във всичко – в неуспехите, закъсненията, нещастията, загубите и привидните трагедии. Трябва да преживяваме необикновени избавления и да съзнаваме силата, смелостта, мира и мъдростта, които надхвърлят границите на човешкото ни естество.

Ако нашият живот не надхвърля ниво на естествения човек, с какво ще се различаваме от нехристияните? Божията воля е ние да живеем свръхестествен живот и животът на Исус Христос да тече през нас. Когато това стане, всичко невъзможно ще стане възможно, затворените врати ще се отворят и силата в нас ще се изяви. Тогава ние ще се изпълним изобилно със Светия Дух и когато дойдат близо до нас, хората ще виджат искрите на Духа.

16:19-24 Вместо да се зарадват на освободението на тази млада жена, **нейните господари** са разярени от загубата на тази възможност за печалба. Затова **те завличат... Павел и Сила** пред **градските съдии** (претори) и измислят обвинение срещу тях. Те ги обвиняват главно

като **юдеи**, които смушават римския начин на живот. Реакцията на тълпата е бурна, а **съдиите разкъсват дрехите** на Павел и Сила и **заповяavat да ги бият с тояги**. След като ги бият много, те ги **хвърлят в тъмница**, като дават специални инструкции на **тъмничаря да ги пази здраво**. Той изпълнява заповедите, като ги **хвърля в по-вътрешната тъмница** и **слага краката им в клада**.

Този пасаж ни показва два от главните методи на Сатана. Най-напред – фалшивото приятелство: свителството на обсебеното от дух момиче. Когато това се оказва неуспешно, той прибегва до открито преследване. Грант казва така: „Приятелство или преследване – това са двете алтернативи: лъцемерен съюз или открита война.“ А Полок прави следния коментар:

„Колко ли се е радвал дяволът, когато си е помислил, че е сложил край на служението на тези двама предани служители на Христос. Но както винаги неговата радост е била преждевременна. В този случай тя е предхождала пълното осуетяване на неговите планове и пълната победа на Господното дело.“⁶⁵

16:25 Среднощният час заварва Павел и Сила... да се молят и да пепт. Тяхната радост изобщо не зависи от земните обстоятелства. Източникът на техните **химни** е високо в небесата. Морган казва следното:

„Всеки може да пее, когато вратите на затвора са отворени и той е свободен. Но душата на християнина може да пее и в затвора. Аз мисля, че Павел сигурно щеше да пее сам, ако аз бях Сила; но въпреки всичко аз виждам как славата и величието на Духа се издигат над всякакви трудности и ограничения.“⁶⁶

16:26 Докато другите затворници слушат техните молитви и химни на хваление към Бога, затворът е разтърсен от голямо **земетресение**, което **отваря... всички врати** и развързва всички вериги и **окови**, без обаче да разруши зданието.

16:27, 28 В този момент тъмничарят се събужда и вижда вратите на **тъмницата** широко **отворени**, вследствие на което тръскава, че **затворниците** са избягали. Убеден, че ще трябва да плати с живота си, той **измъква ножа си** и посяга да се самоубие. Но **Павел** го спира и му казва, че не трябва да прави това, тъй като **всички** затворници са вътре и няма избягал ни един.

16:29, 30 Сега тъмничарят е обхванат от ново чувство. Неговите опасения, че ще загуби работата си и може би живота си, дават път на дълбокото убеждение за грех. Сега вече той се страхува да срещне Бога в своите грехове и извиква: „**Господа, що трябва да сторя, за да се спася?**“

Този въпрос трябва да предхожда всяко истинско обръщение. За да бъде *спасен*, човек трябва да знае, че е *изгубен*. Безсмислено е да казваш на някого как да се спаси, ако преди това той не е в състояние да каже за себе си от цялото си сърце: „**Аз наистина заслужавам да отида в ада.**“

16:31 Единствените хора в НЗ, на които се казва, че трябва да повярват в Господ Исус Христос, са убедени грешници. Сега, след като тъмничарят е отчаян заради греховете си, той чува и спасителните думи: „**Повярвай в Господа Исуса [Христа], и ще се спасиш, ти и домът ти.**“

Тук няма и намек за това, че неговото семейство ще се спаси автоматично, ако *той* повярва в Христос. Тези думи означават, че ако *той* повярва в **Господ Исус Христос**, ще **бъде спасен**; а и неговото семейство ще **бъде спасено** по същия начин: „**Повярвай... и ще се спасиш; и нека семейството ти направи същото.**“

Много хора днес казват, че им е трудно да разберат какво означават тази дума – „да повярваш“. Но когато един грешник разбере, че той е загубен, безпомощен, без никаква надежда и осъден да отиде в ада, и когато той чуе, че трябва

да повярва в Христос като Господ и Спасител, той много добре знае какво означава това. Това е единственото нещо, което *той може* да направи!

16:32-34 След като Павел и Сила поучават за известно време хората, които се намират в дома му, тъмничарят показва истинността на своята вяра, като измива раните им; и без да се баби, се **кръщава**. Освен това *той ги завежда в къщата си* и ги нахранва, като се радва през цялото време, че *той и целият му дом* са познали Господа.

И отново бихме искали да споменем, че тук нищо не ни дава основание да вярваме, че в семейството е имало бебета или малки деца, които са се кръстили. Всички са били достатъчно възрастни, за да повярват **в Бога**.

16:35 Очевидно през нощта **съдиите** са променили решението си, защото на сутринта те **изпращат служител** (ликтори) със заповед за освобождаването на двамата затворници.

16:36, 37 Когато тъмничарят съобщава добрите новини на **Павел**, апостолът отказва да излезе при тези обстоятелства. Нали *той и Сила*, макар и евреи по рождение, са римски граждани, които са били разпитани и **бити**, без да е имало основание за това! Защо **съдиите** смятат, че сега те ще се измъкнат тайно, като че ли са извършили нещо престъпно или позорно? **Не**, това **няма** да стане! Нека **съдиите** сами да дойдат и да освободят затворниците!

16:38-40 **Съдиите** наистина идват, и то с големи извинения, като се помолват на Павел и Сила **да си отидат от града** и да не ги смущават повече. С достойнството на Царски синове **Господните служители излизат от затвора**, но не излизат веднага от града. Най-напред те *отиват до къщата на Луция*, където разговарят с **братята** и **ги настръчават**. Какво прекрасно нещо! Тези, които трябва да бъдат утешавани, утешават другите!

Когато приключват мисията си във Филипи, Павел и Сила **излизат** от града като победители.

17:1 След като напускат Филипи, Павел и Сила **изминават** тридесет и три мили на югозапад и отиват най-напред в **АМФИПОЛИС**, а след това – в **АПОЛОНИЯ**, на още тридесет и три мили на югоизток. Оттам те тръгват на север и след като пътуват тридесет и седем мили, пристигат в **СОЛУН**. Това е един град със стратегическо местоположение, тъй като се намира на пресечната точка на няколко търговски пътя и представлява един идеален търговски център. Светият Дух го избира като база, от която евангелието ще тръгне да се разпространява в много посоки.

Лука може би остава във Филипи, докато Павел и Сила напускат града, за да завоюват нови територии за Господа. Това се предполага и от новата промяна на местоименията – от „ние“ (1 л. мн. ч.) на „те“ (3 л. мн. ч.).

17:2, 3 Според обичая си мисионерите намират юдейската синагога и отиват да проповядват евангелието там. В продължение на **три съботи**⁶⁷ Павел отваря СЗ и им показва убедително, че там е предречено, че Месията „**трябваше да пострада и да възкръсне от мъртвите**“. След като им доказва това чрез **Писанията**, Павел продължава по-нататък и им заявява, че **Исус** от Назарет е дългоочакваният Месия. Нима Той не пострада, не умря и не възкръсна от мъртвите? Нима това не доказва, че Той е **Божият Христос**?

17:4-7 Някои от юдеите се убеждават и застават на страната на Павел и Сила като вярващи християни. Обръщат се също така и много от гръцките прозелити и не малко от първите жени на града. Това накарва невярващите юдеи да предприемат решителни действия. Те събират тълпа от няколко хулигани „от мързелниците по пазара“ и като ги побуждат към бунт, размиряват града и нападат къщата на Ясон, където са от-

седнали Павел и Сила. Но като не намират Павел и Сила, **завличат Ясон и някои** от другите вярващи пред **началниците на града**. Без да съзнават това, те изказват на Павел и Сила истинска похвала, като ги описват като хора, „**които изопачиха света**“. След това ги обвиняват в опит да свалят **правителството на императора**, понеже проповядвали, че имало **друг цар – Исус**. Най-малкото, което може да се каже за тази устръдна защита на управлението на Цезар от страна на **евреите**, е, че тя е много странна, тъй като тяхната любов към Римската империя едва ли е много голяма (ако изобщо я има).

Но дали това обвинение е вярно? Те сигурно чуват, че Павел говори за Второто идване на Христос, за да царува като Цар над цялата земя, но това не може да представлява непосредствена заплаха за Цезаря, тъй като Христос няма да се върне, преди израелският народ да се покае.

17:8, 9 Началниците на града са смутени от тази новина. Те глобяват Ясон и другарите му и ги **пущат** да си вървят, като без съмнение им нареждат да уведомят гостите си да напуснат града.

17:10-12 **Братята** в Солун решават, че е по-добре проповедниците да напуснат града, и ги **изпращат през нощта за БЕРИЯ**. Там тези несломими и неуържими благовестители отиват право в **юдейската синагога**. Докато апостолите проповядват евангелието, евреите показват широтата на своите умове, като всеки ден изследват, проверяват и сравняват **Писанията**. Те се отнасят към учението „без всякакъв предразсъдък“ и се учат с готовност, като проверяват всичко чрез **Свещеното Писание**. Много от тях **повярват**, а така също и някои от „**високоставените гъркани и от мъжете**“.

17:13, 14 Когато слухът за служението на Павел и Сила в Берия стига до Солун, солунските евреи веднага заминават за Берия, за да **подстрекават наро-**

да се надигне срещу апостола. Затова **братята изпращат Павел** да отиде към морето, придружен от дружи вярващи. Групата отплава за ПИРЕЯ, морското пристанище на град АТИНА. **Сила и Тимотей остават в Берия.**

17:15 Пъттуването от Берия до Атина се оказва дълго. Фактът, че някои братя пожелават да придружат Павел по целия този път, показва колко истинска и дълбока е любовта на тамошните християни. Когато идва време да оставят Павел в Атина, той изпраща по тях известие за „Сила и Тимотей да дойдат колкото се може по-скоро при него.“

17:16 Докато ги чака в Атина, Павел е възмутен от широкото разпространение на идолопоклонството в града. И макар че Атина е център на културата, образованието и изящните изкуства, Павел не се интересува от тези неща. Той не си губи времето с екскурзионни обиколки. Арнът казва така:

*„Това означава, че Павел цени мраморните статуи по-малко, а живите хора повече... Той не е слабият, а силният човек, който смята, че неумирниците души са много по-важни в трансцендентно отношение от изящните изкуства... Павел не смята, че идолопоклонството е живописно или безопасно, а че е възмутително.“*⁶⁸

17:17, 18 И така, в синагогата апостолът разисква с юдеите и с набожните езичници, докато на пазара проповядва на всички, които искат да го слушат. Там той среща някои философи от епикурейците и стоиците. Епикурейците са последователи на един философ на име Епикур, който проповядва, че не знанието, а удоволствието е главната цел на живота. Стоиците са пантеисти, които вярват, че мъдростта се крие в освобождението от силни емоции и че човекът не трябва да се влияе от радостта и мъката, а трябва доброволно да се отдава на естествения закон. Когато представителите на тези две философски школи чуват Павел, те го наричат

„празнословец“ и „проповедник на чужди богове“, защото проповядва Исус и възкресението.

17:19-21 След това те го взимат и го завеждат пред Ареопага, нещо като върховен съд, който се събира на хълма на Марс. В този случай това не е съдебен процес, а просто едно разпитване, което трябва да даде възможност на Павел да изложи своето учение пред членовете на съвета и множеството. Това се обяснява до известна степен в 21 стих. Атиняните са обичали много да се събират на едно място, за да разговарят и да слушат другите, и, изглежда, са имали неограничен резерв от време за това.

17:22 Заставайки в средата на съда, Павел произнася една реч, позната под заглавието „Обръщението на Павел на Марсовия хълм“. Когато изучаваме тази негова реч, не трябва да забравяме, че тя е отправена към езичници, а не към евреи. Тъй като езичниците нямат никакви познания върху СЗ, Павел решава да намери някаква обща тема, за да започне речта си с нея. И така, той започва с наблюдението, че атиняните са много религиозни хора. Фактът, че атиняните наистина са били религиозни хора, се потвърждава и от славата им, че в града е имало повече идоли, отколкото хора!

17:23 Когато е разглеждал идолите в града, Павел е видял и един жертвеник, на който е било написано: „НА НЕПОЗНАТИЯ БОГ.“ Споменът за този олтар става отправната точна на неговото послание. Апостолът вижда в този надпис признаването на две важни неща. От една страна, признаването на Божиеото съществуване, а от друга – пълното невежество на атиняните относно Него. Оттук нататък за Павел става много лесно и естествено да ги осветли относно истината за истинския Бог. Както беше казал някой, той насочва блуждаещия поток на тяхната набожност в правилната посока.

17:24, 25 Мисионерите казват, че най-подходящото начало на една проповед за Бога пред езичници е разказът за сътворението. Така и Павел започва своята реч пред атиняните. Той говори за Бога като за Един, **Който е направил света и всичко в него**. Наблюдавайки наоколо тези безбройни идоли, апостолаът се сеща да напомни на слушателите си, че **Бог „не обитава в ръкотворни храмове“, нито има нужда от служения на човешки ръце**. В храмовете на идолите свещениците често носят храна и други „необходими“ неща за своите богове. Но истинският Бог не се нуждае от нищо, което може да Му даде човек, защото „сам Той дава на всички и живот, и дишане, и всичко“.

17:26-28a След това Павел разглежда въпроса за произхода на човечеството. Всички народи имат един и същ общ праотец – Адам. И не само че народите са създадени от Бога, но така също **Той е определил** предварително времната и местата, където ще се заселят различните народи. Той им е показал безброй милости, за да могат да Го **потърсят**. Бог иска хората да Го **търсят и да Го намерят**, макар и да не е далеч от всеки един от тях. Всички ние „**живеем, движим се и съществуваме**“ в истинския Бог. Той е не само нашият Създател, но и нашата заобикаляща среда.

17:28b За да подчертае още веднъж отнoшението на създаването към Създателя, Павел цитира **някои от** техните гръцки поети, които казват: „**Защото дори Негов род сме**.“ Тези думи не трябва да се тълкуват като твърдение, че всички хора са братя и че Бог е Баща на всички тях. Ние сме **Божий род** в смисъл, че Той ни е създал, но ставаме Божии **синове** само когато повярваме в Господ Исус Христос.

17:29 Но аргументът на Павел не свършва дотук. Ако ние сме „**Божий род**“, то тогава не е възможно Бог да е някакъв **златен или сребърен, или каменен** идол. Защото всичко това е **изработено**, „с чо-

вешко изкуство и измишлене“ и следователно не може да е толкова велико като човека. В известен смисъл тези идоли са „**човешки рог**“ – нещо, произлязло от човека, докато човешките същества са Божии създания.

17:30 След като избличава безумието на идолопоклонството, Павел продължава да говори, като казва, че в продължение на много векове **Бог не е гържал сметка на езичниците за невежеството**, но сега, след като е дал откровението на евангелието, Той „**заповядва на всички човеци навсякъде да се покаят**“, тоест да се обърнат на 180 градуса.

17:31 Това послание е едно много спешно послание, **тъй като Бог е назначил ден, в който Той ще съди света справедливо чрез Господ Исус Христос** – „**Човека, Козото е определил**“. Съдът, за който става въпрос тук, ще се извърши, когато Христос дойде отново на земята, за да се разправи със Своите врагове и да установи хилядолетното Си царство. Уверението, че това непременно ще се случи, се съдържа във факта, че Бог „Го е възкресил **от мъртвите**“. По този начин Павел стига до любимата си тема – възкресението на Христос.

17:32, 33 Може би Павел няма възможност да довърши речта си; може би той е прекъснат от подигравките на тези, които **се присмиват на идеята за възкресението на мъртвите**. Има други, които не се присмиват, а се колебаят. Те отлагат да предприемат нещо, като казват: „**За тоя предмет пак ще те слушахме**.“ Те смятат деня на идването на Христос за лош ден. Те не казват „никога“, но не казват и „сега“, а казват „някой друг път“.

17:34 **Обаче** не би било правилно, ако кажем, че речта на Павел е пълен провал, тъй като между хората има и повярвали, един от които е **Дионисий**, който е **аеропазит**, тоест член на съда, и **една жена на име Дамар**, както и **някои други**, чиито имена не са дадени.

И така, Павел си тръгва от тях. „Ние повече не чуваме нищо за Атина. Там, където е имало преследване, Павел се връща отново, но там, където е имало интелектуално пренебрежение, той няма какво повече да каже“ (Избрано).

Има хора, които критикуват тази проповед. Те казват, че вместо да порицава атиняните за ужасното им идолопоклонничество, тя прекалено много ги хвали за тяхната религиозност. Освен това те предполагат, че може би Павел признава за надпис на истинския Бог нещо, което е било написано за идола; и смятат, че той прекалено много се съобразява с традициите и обичаите на атиняните и че не представя евангелието толкова ясно и убедително както в някои други свои речи. Тези критици са напълно неоснователни. Ние вече обяснихме, че най-напред Павел се опитва да намери някаква обща тема, която да заинтересува неговите слушатели, след което на няколко естествени етапа той най-напред ги запознава със знанието за истинския Бог, а след това – с необходимостта от покаяние във връзка с идването на Христос като Съдия. Фактът, че чрез нея са повярвали хора, е достатъчно оправдание на тази проповед.

Нетрадиционните амбони

Проповедта на Павел на Марсовия хълм е илюстрация за *нетрадиционните места* на проповядване на словото от ранните вярващи.

Те са обичали да проповядват най-вече *на открито*. Посланието на Петдесетница вероятно е било проповядвано също на открито, съдейки по огромния брой хора, които чуват и се спасяват⁶⁹ (Деян. 2:6, 41). Други общи примери на проповядване на открито могат да се намерят в 8:5, 25, 40; 13:44; 14:8-18.

Околностите *на храма* чуха посланието най-малко три пъти (3:1-11; 5:21, 42). Павел и неговите сподвижници говореха *Словото на брега на реката* във Филипи

(16:13). Тук, в Атина, преди да изрече обръщението си на Марсовия хълм, апостолът проповядва *на пазара* (17:17). В Ерусалим той се обърна към една разгневена тълпа *от стълбите на крепостта* „Антония“ (21:40-22:21).

Най-малко четири пъти посланието бе проповядвано пред еврейския *синедрион*: от Петър и Йоан (4:8, 19); от Петър и другите апостоли (5:27-32); от Стефан (7:2-53) и от Павел (22:30-23:10).

Павел и неговите съратници имаха обичай да проповядват евангелието *в синагогите* (9:20; 13:5, 14; 14:1; 18:4, 19, 26; 19:8).

Много често за тази цел те използваха и *частните домове*. Петър проповядва в дома на Корнилий (10:25, 28). Павел и Сила свидетелстваха в дома на филипийския тъмничар (16:31, 32). В Коринт Павел проповядва в дома на Крисп, началника на синагогата (18:7, 8). В Трояда проповядва в един дом до средноц (20:8). В Ефес поучава от дом на дом (20:20), а така също и в Рим – в къщата, която сам той бе наел (28:30, 31).

Филип проповядва на един етиопски евнух *в колесница* (8:31-35), а Павел – *на палубата на един кораб* (27:21-26). В Ефес той разискваше всеки ден *в училището* на Тирана (19:9).

Павел проповядва и *в граждански съдилища* – пред Феликс (24:10), пред Фест (25:6) и пред Агрипа (25:23-26:1-31).

В 8:4 можем да прочетем, че преследваните вярващи са ходели *навсякъде* и са проповядвали словото.

Това показва, че те не са смятали, че прогласяването на евангелието трябва да се ограничи само до някакви специално „осветени“ за целта сгради. Навсякъде, където е имало хора, те са намирали както причина, така и възможност, за да възвестяват Христос. А Симпсън казва така:

„Ранните християни са гледали на всяка ситуация като на възможност да свидетелстват за Христос. Дори и когато са били изправяни пред царе и управите-

ли, те никога не са се опитвали да избегнат проблема и да не откъждестват себе си с Христос поради страх от това, което може да последва. За тях това е било една възможност да проповядват на царе и ръководители, до които иначе не са имали възможност да стигнат. Възможно е Бог да позволи всяко човешко същество да застане на пътя ни, за да имаме възможност да окажем върху негово сърце и живот някакво влияние, което да го доведе по-близо до Бога.“⁷⁰

Господ Исус призова Своите ученици да излязат, като им каза: „Излезте по целия свят и проповядвайте благовестията на всяка твар“ (Марко 16:15). Деянията на апостолите ни показват как те изпълняват тази заповед.

Можем да добавим още, че повечето от проповедите в Деянията са спонтанни и импровизирани. Обикновено апостолите не са имали време да подготвят речите си. „Това не е едновременно представяне, а подготовка на един цял живот.“ Подготвени са били самите проповедници, а не техните проповеди.

18:1 Някои вярват, че **Павел напуска Атина** поради слабите резултати от проповедите му там. Ние предпочитаме да вярваме, че той я напуска под водителството на Светия Дух, Който го отвежда на запад към **КОРИНТ**, столицата на АХАЯ. Тук, в този град, извесен със своята разпуснатост, апостолът трябва да проповядва евангелието и да основе църква.

18:2, 3 В Коринт Павел се сприятелява с едно семейство – **Акула и Прискила** – дружба, която ще продължи до края на неговия живот. **Акула** е **евреин** от Понт, североизточната провинция на Мала Азия. Той и неговата съпруга са живели в **Рим**, откъдето са били прогонени от антисемитския указ на **Клаудий Цезар**. Тъй като Коринт се намира на главния път от **Рим** към Европа, те се спират в него и започват да **правят па-**

лашки. Павел има същото занятие и по този повод се запознава с тях.

„Най-големите откровения за живота ни се дават, когато сме заангажирани с всекидневните си задължения. Продължавайте да работите за своя хляб, и ще видите, че всекидневните ви усилия ще бъдат възнаградени с големи благословения и вие ще видите щастливи видения.... Вашият магазин, канцелария или работилница могат да станат като Божият дом. Вършете работата си, и я вършете усърдно, и тогава можете да намерите редки и близки приятелства, както станa с **Акула и Прискила**.“⁷¹

От текста не ни става ясно дали **Акула** и **Прискила** са били вече християни, когато ги среща Павел, или са спасени чрез неговото служение. По-вероятно изглежда те да са били вярващи, преди да гойдат да живеят в Коринт.

18:4 Павел **разисква в синагогата всяка събота**, като се старае да **убеждава както евреите, така и гръцките прозелити**, че Исус наистина е Божият Христос.

18:5 Преди да тръгне за Атина, Павел е оставил **Сила** и **Тимотей** в Берия. Когато е бил в Атина, той е изпратил да им кажат да се присъединят към него. Сега те го настигат в Коринт.

След тяхното пристигане **Павел е принуждаван от Духа**, което може би означава, че Господ го натопварва с отговорността да проповядва евангелието много усърдно, като свидетелства на **евреите**, че „**Исус е Христос**.“ Това може да се изтълкува като намек, че апостолът вече преставя да прави шатри, а посвещава себе си изцяло на проповядването на евангелието.

Приблизително по това време Павел написва и Първото си послание до солунците (около 52 год. сл. Хр.).

18:6 Невярващите евреи се **противопоставят** на Павел и започват да **хулят** и да го **ругаят**. Отхвърлянето на евангелието всъщност означава отхвърляне

на самия *себе си*. Невярващият причинява зло най-вече на себе си.

Затова Павел **отърсва грехите си и им казва: „Кръвта ви да бъде на главите ви; аз съм чист от нея; отсега ще отивам между езичниците.“** Отърсването на грехите е един символичен акт, който олицетворява отделянето му от тях. Това обаче не го възпира да отиде в синагогата на един друг град – Ефес (19:8).

Думите на апостола са едно сериозно предупреждение на всеки вярващ срещу „виновността на кръвта“. Християнинът има дълг към всички хора. Ако той не успее да изплати този свой дълг чрез възвестяване на евангелието, Бог ще го държи отговорен за това. Но ако, от друга страна, той се държи като верен свидетел на Христос и въпреки това срещне упорит отказ, то тогава той е свободен от този грях и отговорността пада върху онзи, който е отхвърлил Христос.

Този стих представлява още една стъпка в отхвърлянето на Господа от израелския народ и в отнасянето на евангелието към езичниците. Бог постановява така, че благата вест да се отнесе най-напред на евреите, но още от самото начало на Деянията израелският народ отхвърля посланието и затова Божият Дух оттегля благоволенieto Си от този народ.

18:7, 8 След нападението от страна на евреите апостолът отива в дома на Юст, един прозелит-езичник, който живее непосредствено до синагогата. Служейки на това място, апостол Павел има радостта да види как „**Крисп, началникът на синагогата... повярва в Господа с целия си дом.**“ Също и много други коринтяни се доверяват на Спасителя и се **кръщават**. Павел кръщава Крисп и няколко други вярващи (1 Кор. 1:14-16), но обикновено кара някой друг вярващ да прави това. Той се страхува, че хората ще използват неговото име, за да организират някоя партия, вместо да се от-

дагат безрезервно на любовта и верността към Господ Исус.

18:9, 10 Господ милостиво говори на Павел чрез едно нощно видение и го уверява, че няма защо да се **страхува**. Апостолът трябва да продължи да проповядва словото с убедеността, че Бог е с него и го пази. **В града има много хора,** които принадлежат на Господа, в смисъл че Той работи в техния живот и че те ще бъдат спасени най-накрая.

18:11 Павел остава в Коринт в продължение на осемнайсет месеца, като **почава на Божието слово**. Ценен материал за обстановката там се съдържа в 1 и 2 Послание към коринтяните.

18:12-16 Вероятно към края на престоия на Павел в Коринт за управител на Ахая е назначен **Галион** (около 51 год. сл. Хр.). Предполагайки, че **проконсулт** ще се отнесе по-благоклонно към тях, **евреите завеждат Павел пред съдилището (beta)** на пазара в Коринт. Те обвиняват **Павел**, че ги кара да се **поклонят на Бога противно на еврейския закон**. Преди още апостолът да има възможност да каже нещо, **Галион** отхвърля разглеждането на случая с пълно пренебрежение, като им казва, че това е проблем на техния **собствен закон**, който изобщо не влиза в неговите задължения. Ако проблемът **засягаше някое престъпление или злодеяние**, той би се опитал да ги **изтърпи**, но тъй като става въпрос за учения, за имена и за техния закон, той няма никакво намерение да се занимава с тях. **Проконсулт** не желае да става **съдия по такива въпроси** и затова отказва да разгледа този проблем.

18:17 Някои изследователи предполагат, че те **наказват Состен** заради това, че е забел Павел при **Галион** за толкова глупаво обвинение. Думите „**Галион не искаше да знае за това**“ не означават, че той не се е интересувал от евангелието, макар че това сигурно е било така. Той очевидно не е искал да се занимава с еврейските закони и обичаи.

18:18 След тези събития **Павел остава в Коринт** за „**още доволно време**“. Може би точно тогава той написва и 2 Послание към солунците.

Когато най-накрая апостолът **тръгва от Коринт** заедно с **Акила и Прискула**, той се отправя за Сирия, като целта му е да се върне в Антиохия. Тълкувателите не са на едно мнение кой точно е **отригал главата си в Кенхрея**, източно-точно пристанище на Коринт – **Павел** или **Акила**.⁷²

Някои от тях смятат, че **обрекът** е един изключително еврейски обичай и че не приляга особено на човек с суховната зрялост на Павел. Едва ли е възможно да се даде окончателен отговор на този въпрос тук и сега.

18:19, 20 Когато корабът стига в **ЕФЕС**, Акила и Прискула слизат с намерението да останат там, докато Павел се възползва от краткия престой, за да отиде в **синагогата** и да разисква с **юдеите**. За голяма изненада те настояват пред него да остане за по-дълго време, но той им отказва.

18:21 Корабът скоро ще тръгне, а заедно с него и Павел, но апостолът им обещава да се **върне в Ефес след празника в Ерусалим, ако Бог пожелае това**.

18:22 Следващата спурка на кораба е **КЕСАРИЯ**. Оттам апостолът се **изкачва в Ерусалим, за да поздравя църквата**, след което **слиза за последен път до АНТИОХИЯ**.

Така завършва второто мисионерско пътешествие на Павел.

Ж. Третото мисионерско пътешествие на Павел:

Маала Азия и Гърция (18:23-21:26)

18:23 След един сравнително продължителен престой в Антиохия Павел вече е готов да тръгне на още едно дълго мисионерско пътешествие. Разказът за това пътешествие се простира от 23 ст. до 21:16.

ГАЛАТИЯ и ФРИГИЯ са първите области, които апостолът посещава. Па-

вел обикаля църквите в тези области една по една, като **утвърждава всички ученици**.

18:24-26 Мястото на действието се премества в Ефес, където апостолът остава **Акила и Прискула**. Там е присигнал и един **учен проповедник на име Аполос**, за който се казва, че е „**силен в Писанията**“. Той е **евреин** по рождение и е роден в **Александрия**, столицата на Северен Египет. Въпреки че неговото проповядване е подкрепено от голяма сила и въпреки че е много устръжен, неговата християнска вяра не е съвсем съвършена. Той познава много добре служението на **Йоан Кръстител** и знае призова на **Йоан** към народа на Израел за покаяние, което да го подготви за идването на Месия, но не знае нищо за християнското кръщение и някои други въпроси на християнското учение. **Когато го чуват да говори в синагогата, Акила и Прискула** разбират, че той има нужда от по-нататъшни наставления, и **като го взимат при себе си, му обясняват Божия път по-точно**. Не можем да не признаем заслугата на този **учен проповедник**, който се съгласява да бъде наставяван от един майстор на палатки и неговата съпруга.

18:27, 28 Резултатът от готовността на Аполос да се учи е, че **братята в Ефес** настръчават неговото желание да отиде в Коринт и да проповядва слово-то. Всъщност те му **написват препоръчително писмо**. Вследствие на това **той** оказва голяма помощ на вярващите в Коринт и **яростно опровергава юдеите публично, като доказва, че Исус наистина е Божият Христос**.

19:1 Когато посещава Ефес за първи път, Павел обещава на юдеите в синагогата да се върне, ако Бог желае това. В изпълнение на това обещание той прави една обиколка на полуострова през галатийската и фригийската област, пътувайки по хълмистия път **към ЕФЕС**, в западната част на областта Азия. Когато пристига там, апостолът среща око-

ло дванадесет мъже, които твърдят, че са ученици. Докато разговаря с тези мъже, Павел разбира, че тяхното познание за християнската вяра не е пълно и съвършено, и започва да се чуди дали наистина са приели Светия Дух.

19:2 Затова той ги пита: „**Приехте ли Светия Дух, като повярвахте?**“ В ПБКДж този въпрос е преведен така: „Приехте ли Светия Дух, откакто повярвахте?“, което неправилно внушава идеята, че приемането на Светия Дух става *след* спасението.

Този стих не означава, че приемането на Светия Дух е едно дело на благодатта, което следва спасението. В момента, в който един грешник повярва в Спасителя, той получава и Светия Дух.

В отговор учениците казват: „**Даже не сме чули дали има Свети Дух**“; или, според превода на този текст в АСПБ: „Даже не сме чули дали е даден Светият Дух.“ Тъй като тези мъже са били ученици на Йоан Кръстител, те е трябвало да знаят за съществуването на Светия Дух от СЗ. И не само това, но Йоан е учел своите ученици, че Този, Който иде след него, ще ги кръсти със Светия Дух. Това, което тези ученици не знаят, е, че Светият Дух вече е даден на Петдесетница.

19:3, 4 Когато апостолът повдига въпроса за кръщението, той разбира, че тези мъже знаят само за **Йоановото кръщение**. С други думи, те знаят, че Месията е близо, и са изявили своето **покаяние** чрез **кръщението** като необходим етап от подготовката на приемането Му като Цар. Те не знаят, че **Христос** е умрял, че е бил погребан, че е възкръснал от мъртвите и че се е възнесъл в небето, и че Той е изпратил Светия Дух. **Павел** им обяснява всичко това, като им припомня, че когато ги е кръщавал с **кръщението на покаяние**, **Йоан** ги е увещавал да **повярват... в Христос Исус**.

19:5 Когато чуват това, мъжете се **кръщават в името на Господ Исус**. Навсякъде в Деянията ударението съвсем

определено пада върху господството на Исус. И така, Йоановите ученици се **кръщават в името на Господ Исус**, като по този начин признават пред всички, че са приели Исус Христос като Господ (Исхова) на своя живот.

19:6, 7 След това Павел полага ръце на тях и Светият Дух идва на тях. Това е четвъртият ясен случай на даване на Светия Дух в Деянията. Първият е описан във 2 гл. – даването на Светия Дух в деня на Петдесетница, което засяга главно евреите. За втория се разказва в Деяния 8 гл. Това е случаят, когато Светият Дух се дава на самаряните чрез полагането на ръце от Петър и Йоан. Третият е описан в Деяния 10 гл. – събитията в дома на езичника Корнилий в Йона. Ние вече посочихме, че поредността на събитията, които водят до приемането на Светия Дух, се различава при всеки отделен случай.

Тук, в 19 гл., последователността е следната:

Повярване.

Повторно кръщение.

Полагане на **ръце** от апостолиите.

Приемане на **Светия Дух**.

Когато дава **Светия Дух** чрез полагането на **ръце** от страна на Павел, Господ предотвратява опасността някой да каже по-късно, че Павел не е апостол от същия ранг като Петър, Йоан или някой от другите апостоли.

Когато Йоановите ученици получават **Светия Дух**, те започват да **говорят на езици** и да **пропокуват**. Тези свръхестествени възможности са част от Божиите методи на действие преди даването на НЗ. Днес ние знаем, че получаваме **Светия Дух** при повярването не защото виждаме някакви знамения или чудеса или защото чувстваме това по някакъв особен начин, а защото Новозаветните Писания ни свидетелстват за това.

В момента, в който един човек повярва в Господ Исус Христос, Светият Дух идва да обитава в него, или – той става запечатан от Светия Дух; или – получа-

ва залога на Духа; или – получава помазанието на Духа; или – бива кръстен от Духа в Христовото тяло. Но всичко това не означава, че в живота на вярващия няма да последват никакви *суверенни действия* на Духа. Никой не отрича, че често пъти Светият Дух идва в живота на отделни хора по един особен начин, като ги обдарява със сила за специални служения и им дава голямо дръзновение във вярата и като излиза върху тях голяма любов към душите на хората.

19:8 В продължение на **три месеца** Павел посещава **синагогата** в Ефес, като **разисква със слушателите си и ги убеждава „за неща, отнасящи се до Божието царство“**. Под „разискване“ ние разбираме разговори, които имат за цел да събудят интелекта на хората. Под „убеждаване“ разбираме слово, което има за цел да повлияе на волята на отделните слушатели и най-вече на решението им дали да повярват в Исус като Христос или да не повярват. Главната тема на тези разговори е: „**Нещата, отнасящи се до Божието царство.**“

Стюарт дава следното обяснение:

*„И така, ако беше казано, че той е проповядвал евангелието (благата вест) на Царството, това нямаше да бъде на място в диспенсационно отношение. Това евангелие се проповядваше от Господа. То вече не се прилагаше във връзка с Неговата смърт, макар и да се очакваше възстановяването му в някой бъдещ ден (Матей 24:14; Откровение 14:6, 7). Павел обаче разискваше за Божието царство, тъй като то вече съществуваше на земята.“*⁷³

19:9, 10 А когато някои от юдеите се **закоравяват** (стават интелектуално безчувствени) и не се подчиняват (не подчиняват своите воли) и когато започват да **настройват народа** срещу **учението**, Павел напуска синагогата и **отделя своите ученици** от юдеите. Той ги убеждава в **училището на Тирана**, където е свободен да ги поучава **всеки ден**. Повечето изследователи смятат, че **Ту-**

рана е бил грък, който е водел часове по философия и риторика. В продължение на **две години** апостолът създава и обучава ученици и ги изпраща да обучават други ученици. В резултат на това цялата провинция **Азия чува словото на Господ Исус – както юдеи, така и гърци**. По този начин пред Павел се отваря голяма и ефективна врата, независимо от многото противници (1 Кор. 16:9).

19:11, 12 Като апостол на Исус Христос Павел има власт да извършва знамения и чудеса. Те са доказателства за неговото апостолство и свидетелстват за истинността на посланието, което проповядва. Тази власт, която тече през него, е толкова голяма, че **дори и** когато носят на болните или на обсебените **кърпи или престилки**, докоснати от него, **болестите** се отмахват от тях и злите духове излизат. Не можем да не се запитаме дали тези **чудеса** могат да се повторят и днес. Светият Божий Дух е суверенен и Той може да прави това, което Му е угодно. Трябва да признаем обаче, че апостолите и техните пратеници са имали една свръхестествена власт. И тъй като сега ние нямаме апостоли в пълния смисъл на тази дума, безсмислено е да настояваме, че тези чудеса продължават и до днес.

19:13, 14 Винаги когато Бог действа със сила, Сатана стои много близко, готов да пречи и да се противопоставя. Докато Павел проповядва и извършва чудеса, някои от юдейските **скитници-заклинатели** в Ефес започват да започват на **злите духове** да излязат от обсебените (използвайки **името на Господ Исус** като магическа формула). Фактът, че някои от юдеите имат власт да изгонват духове от **обсебените**, е признат и от Господ Исус (Лука 11:9).

Сред еврейските магьосници, които се опитват да правят това, са и седемте синове на Скева. Този човек е **първосвещеникът** или свещеникът, който отговаря за двадесет и четирите служби. Веднъж неговите синове се опитват да

изгонят злия дух от един обсебен, като казват на духа: „**Заклевам ви в Исуса, Когато Павел проповядва.**“

19:15, 16 Те изричат думите, но нямат власт да изгонят духа и духът не им се подчинява. Всъщност отговорът на злия дух е особено многозначителен. Той казва: „**Исуса признавам, и Павла зная; но вие кои сте?**“

Ф. Б. Мейър ни предлага един забавен коментар върху този случай, който си заслужава да цитираме:

„Когато синовете на Скева заповядват на беса да излезе, той се обръща към тях и им казва: „*Кои сте вие, малки човечета-джуджета? Кои сте вие, лилпуги? Павел познавам, но вас не познавам: никога не съм чувал за вас преди това; Вашето име никога не е било споменато в ада. Вас никой не ви познава, нито пък е чул някой за вас извън това малко място на земята, наречено Ефес.*“

Затова и аз сега си задавам същия въпрос: „*Някой знае ли за мен в ада?*“ Дяволите знаят ли за нас? Страхуват ли се поради нас? Боят ли се от нас? Нахвърлят ли се върху нас? Дали когато проповядваме в неделя, когато говорим по улиците, когато поучаваме в неделното училище, дяволът казва: „*Не те познавам. Ти не заслужаваш да си хабя барута за тебе. Можеш да продължиш да си вършиш работата. Няма да безпокоя ада, за да те спра да работиш.*“⁷⁴

Интересно е да се види, че Писанието прави разлика между злия дух (15 ст.) и човека, в когото злият дух обитава (16 ст.). В 15 ст. се вижда, че говори злият дух, а в 16 ст. – самият човек, обзет от духа, скача върху синовете на Скева и като ги надвива, съблича грехите им и ги наранява.

19:17 Когато новините за поражение то на силите на Сатана стигат до всички околни места, хората са **обзети от чувство на дълбоко страхопочитание и името на Господ Исус се възвеличава.** Не името на Павел се възвеличава, а **името на Спасителя на Павел.**

19:18, 19 Действието на Божия Дух е толкова мощно сред различните магьосници, че мнозина от тях се обръщат към Христос, като **изповядват... делата си.** След това те показват пред всички своята вяра, като донесат магьосническите си книги и ги изгарят на голям огън. Първоначалната цена на книгите е **петдесет* хиляди сребърника.** Сега е трудно да пресметнем колко струва това в наши пари, но бихме могли да предположим – между осем и десет хиляди долара.

19:20 След това широкоразгласено отричане на езическите практики **Господното слово започва мощно да расте** и да побеждава. Ако съвременните християни можеха да изгорят всички свои долнокачествени книги и списания, словото щеше да има много по-големи победи.

19:21 Когато престоят на Павел в Ефес идва към своя край, апостолът решава да се **върне в Ерусалим през Македония и Ахая,** след което да **отиде да види и Рим.** Неговото голямо сърце, пълно с любов и състрадание, непрекъснато се стреми да отиде в централни места, където евангелието може да се посее и после да се разпростира.

19:22 Преди това апостолът **изпраща Тимотей и Ераст в Македония,** като самият той остава за **известно време в Азия.** Вероятно по това време е написано и 1 Послание към коринтяните (около 56 год. сл. Хр.).

19:23-27 В резултат на Павловото служение много от ефесяните изоставят идолите си и се обръщат към Господа. Духовното съживление на града е толкова чувствително, че довежда до рецесия в търговията с идоли. Един от сериозно засегнатите е **златарят Димитри,** който прави **сребърни храмчета на Диана.**⁷⁵ Димитри става говорител на занаятчиите и като ги събира заедно, се опитва да ги предизвика да предприемат решителни действия. Той им напомня, че

* Тук цифрата в текста на Библията на българ. ез. е сгрешена. – Бел. на прев.

Павел вече е успял да убеди много хора, „че не са богове тия, които са от ръка направени“. Той разкрива истинските си мотиви, като казва, че **занаятът** им е в **опасност**, макар че веднага след това се опитва да им придаде религиозна окраска с претенциите си за голямо страхопочитание към **Диана** и нейния **храм**.

19:28-31 Събранието на занаятчиите скоро се превръща в една разгневена тълпа, която заразява с гнева си **целия град**. Крещейки: „**Велика е ефеската Диана**“, тълпата се **втурва в театъра** (арената или колизеума) и **улавя Гай и Аристарх**, двамата от **спътниците на Павел**, с намерение да ги убие. Самият **Павел** **иска** да излезе и да говори пред народа, но **учениците** не му позволяват да направи това, както и някои от азийските началници (служители, избирани от жителите на града, които са организирали празници на боговете за собствена сметка). Тези градски благодетели като приятели на **Павел** го предупреждават да не се показва в театъра.

19:32 По това време тълпата вече изобщо не се владее. Много от хората дори не знаят защо са там. От всички посоки звучат противоположни мнения.

19:33, 34 Един евреин на име **Александър** излиза напред и се опитва да говори на тълпата. Без съмнение той се опитва да защити евреите, които нямат никаква вина за размирицата. Но **когато разбират, че е евреин**, хората започват да **викат в продължение на два часа** в един глас: „**Велика е ефеската Диана!**“

19:35 В този критичен момент се наметва **градският писар** и успява да укроти **тълпата**. Неговата реч е колкото успешна, толкова и безуспешна. Той казва на ефесяните, че няма от какво да се страхуват. В края на краищата всички знаят, че **град Ефес е пазач на храма на великата богиня Диана**. Макар че към този храм проявяват интерес още тринадесет града в Азия, тази привилегия се пада изключително на ефесяните. Освен това на тях се пада и привилегията да

пазят **образа на Диана**, за който се смята, че е паднал от Юпитер.

19:36-40 С всичко това писарят иска да покаже, че техните религиозни основи са толкова здрави, че нищо не може да поклати величието на Диана; затова е безсмислено да вдигат толкова шум за нищо. В края на краищата хората, срещу които те толкова викат, нито **крадат храмове**, нито **богохульват срещу Диана**. Ако оплакването на **Димитри** и **неговите колеги** е основателно, има редовни заседания на **седилищата**, а така също и **съдебни чиновници**, които са готови да ги изслушат. Ако имат нужда от допълнителни решения, винаги могат да сторят това на **редовните си заседания**. Но сега те приличат на **разюздана тълпа**, а Римската империя едва ли ще ги изтърпи при това положение. И ако някой **поиска... да обяснят тази размирица**, те едва ли ще могат да се оправдаят по някакъв начин. Освен това градският писар знае много добре, че ако новините за тази размирица стигнат до Рим, има опасност да загуби както работата, така и живота си.

19:41 В края на тази реч гневът на тълпата вече е утихнал и хората бързо се разотиват по домовете си.

„Интересно е да се види, че не размирицата слага край на служението на Павел в този град, а една реч на градския писар в защита на гражданския ред. Докато опозицията в града оказва здравословна съпротива, Павел смята, че вратата на евангелието е широко отворена за ефесяните (1 Кор. 16:8, 9). Но когато към него започва да протяга пипалата си гражданската управа, за да го защити, той веднага напуска града.“ (Избрано)

Думата „**събрание**“ (32, 39, 41 ст.) е превод на гръцката дума „*ekklesia*“, която означава „група хора“. Това е същата дума, която на други места в НЗ е преведена като „*църква*“. Само контекстът може да покаже дали под това понятие трябва да се разбира „езическа тълпа“, както в този случай, „събранието на Из-

раел“, както в Деяния 7:38, или „новозаветната църква“. „Събрание“ е един по-добър превод на думата „*ekklesia*“ от „църква“. Думата „църква“ има гръцки произход и означава „принадлежащ към Господа“ (*kuriake*). В съвременната си употреба тя обикновено се използва, за да обозначи понятието „религиозна сграда“. Поради тази причина много християни предпочитат да използват думата „събрание“, тъй като тя изразява факта, че църквата е общност от призовани хора, а не сграда или деноминация.

20:1 От 1 ст. изглежда, че от Ефес Павел заминава направо за **Македония**, но от 2 Коринтяни научаваме, че преди това той отива в ТРОАДА. Там апостолът намира отворена врата, за да проповядва евангелието, но преди това иска да се срещне с Тим и да разбере как е било прието неговото Първо послание от коринтяните. Когато не намира Тим в Троада, Павел пресича североизточната част на Егейско море и пристига в **МАКЕДОНИЯ**. Без съмнение той слиза в НЕАПОЛ, откъдето тръгва към вътрешността на страната, за да стигне до ФИЛИПИ. Докато се намира в **Македония**, вероятно във Филипи, той се среща с Тим и е много насърчен от новините от Коринт. Може би точно тогава той написва и 2 Послание към коринтяните (56? год. сл. Хр.), (вж. 2 Кор. 1:8, 9; 2:12-14; 7:5-7).

20:2, 3а След като служи известно време в Македония, Павел тръгва на юг към **ГЪРЦИЯ** или АХАЯ. Несъмнено той прекарва по-голямата част от тези **три месеца** в КОРИНТ, където написва и Посланието към римляните. Някои изследователи вярват, че тогава е написано и Посланието към галатяните.

20:3б Първоначално Павел възнамерява да тръгне от Коринт и да пътува направо за **Сирия** през Егейско море. Но когато разбира, че **юдеите** са направили заговор да го убият някъде по пътя, той променя плановете си и тръгва отново на север **през МАКЕДОНИЯ**.

20:4 Този стих ни запознава с някои от спътниците на Павел. Той ни казва, че те го **придружават** до Азия, но ние знаем, че някои от тях стигат заедно с него чак до Рим:

Беряниът Сосипатър е вероятно същият Сосипатър, за който се говори в Римляни 16:21 и който е роднина на Павел.

Солунецът **Аристарх** почти загубва живота си по време на размирицата в Ефес (Деян. 19:29). За него четем и по-късно, че е затворник заедно с Павел в Рим (Филимон 24).

Секунг, също солунец, придружава Павел до Азия, вероятно Троада или Милет.

Гай от Дервия не е македонецът, който е уловен от тълпата в Ефес (Деян. 19:29). В Римляни 16:23 е споменат един груг Гай, който е жител на Коринт и приютава Павел по време на неговия престой там. Третото послание на Йован е написано до един човек на име Гай, който може би живее в някой град близо до Ефес. Изобщо Гай е госта често срещано име.

Тимотей не само **придружава** Павел до Азия, но остава заедно с него в Рим по време на първото му затваряне. Впоследствие той го придружава по време на пътешествието му през проконсулска Азия. Във Второто си писмо до Тимотей Павел изразява желание да се видят отново, но дали това желание е било изпълнено някога, не е известно.

Тихик, от Мала Азия, който вероятно пътува заедно с апостола до Милет. По-късно отново се присъединява към Павел в Рим и работи заедно с него преди и по време на второто му затваряне.

Трофим е явно езичник, чийто дом се намира в Ефес, Мала Азия. Той отива заедно с Павел до Ерусалим и неволно става причина за арестуването на апостола. За него се говори и във 2 Тимотей 4:20.

20:5, 6 Изглежда че гореспоменатите седем братя тръгват за **Троада** по-рано, докато Павел и Лука посещават първо

ФИЛИПИ. (Ние вярваме, че Лука е придружавал апостола, поради употребата на 1 л. мн. ч. на глагола в 5 ст., местоимението „ние“ в 6 ст. и др.) След празника на безквасните хлябове, тоест след Пасхата, Павел и Лука отплават от Македония за ТРОАДА. Пътуването обикновено не продължава пет дни, но тук не се дава никакво обяснение за закъснението.

20:7-9 Когато сравним 6 и 7 ст., виждаме, че апостолът нарочно остава в Троада седем дни, за да бъде там за разчупването на хляба в Господния ден. От 7 ст. става ясно, че ранните християни са имали обичай да се събират на първия ден на седмицата за Господната вечеря.

Това, че Павел говори „до среднощ“, не трябва да ни изненадва. Когато духовната температура в една църква е висока, Божият Дух е свободен да работи, без да бъде спъван от ограниченията на времето. С изминаването на нощта, въздухът в горната стая започва да става все погорещ и по-задушен. За това сигурно допринасят и многото светила, а така също и многото хора, които присъстват. Едно момче на име Евтих, което седи на отворения прозорец, заспива и пада на земята. Височината от три етажа се оказва фатална и момчето умира.

20:10 Но Павел слеза долу и пада върху тялото на момчето, както са правели старите пророци, след което казва на хората да не се безпокоят вече, защото момчето не е мъртво. Павловите думи като че ли означават, че това безпокойство е излишно, тъй като момчето не е умряло, „защото животът му е в него“, казва той. Но от 9 ст. става ясно, че момчето наистина е било мъртво. Използвайки апостолската си власт, Павел по един чуден начин връща живота на момчето.

20:11, 12 Когато отива отново горе, Павел разчупва хляба (11 ст.) и всички участват в Господната вечеря, заради която са се събрали (7 ст.). След това вероятно ядат обикновен хляб и участват

в празника *агаре* (празника на любовта). В ранната църква тази обща братска вечеря се е извършвала заедно с Господната вечеря, но вследствие навлизането на някои злоупотреби (1 Кор. 11:20-22) е била постепенно прекратена.

След тази незабравима целonoщна среща апостолът си взема сбогом с вярващите в Троада и тръгва на път.

20:13-15 Павел тръгва от Троада пеша и като изминава около двайсет мили през един нос, стига до АСОС. Неговите спътници обикалят носа с кораб, с който го взимат от южната страна на носа. Може би апостолът се нуждае от това време, за да остане за малко сам и да размишлява върху Божието слово.

Плувайки покрай западния бряг на Мала Азия, мисионерите спират най-напред в МИТИЛИН, главния град на остров Лесбос, а на следващата нощ явно спускат котва срещу остров ХИОС. След още един ден път корабът стига до остров САМОС, като прави кратък престой в ТРОГИЛИЯ. Най-накрая пътниците пристигат в МИЛИТ, пристанище на югозападния бряг на Мала Азия на около трийсет и три мили южно от Ефес.

20:16 Павел нарочно отминава Ефес, тъй като се страхува, че едно посещение в този град ще му отнеме прекалено много време, а той бърза да стигне в Ерусалим за деня на Петдесетница.

20:17 След пристигането им в Милит Павел изпраща известие до старейшините в Ефес, с което ги моли да дойдат и да се срещнат с него. Сигурно пътят на това известие и обратният път на старейшините е бил доста дълъг, но величественото послание, което те чуват от устата на големия апостол, напълно оправдава техните усилия. То ни дава ценния портрет на един свършен служител на Господ Исус Христос. Това е човек, изцяло посветен на своя Спасител, който работи навреме и без време; неуморим, безстрашен, неустрашим. Неговата личност е белязана с истинска човечност. За него няма прекалено голя-

ма цена, която да не може да плати. Неговото служение е резултат от едно дълбоко душевно убеждение. Той е изпълнен със свята смелост и неустрашимост. За него няма значение дали живее или умира; за него има значение дали Божието слово се осъществява и дали хората чуват благовестието. В него няма капчица егоизъм. Той иска да дава, а не да получава.

Трудностите не могат да го спрат. Делата му се покриват напълно с неговите проповеди.

20:18, 19 Най-напред апостолът напомня на старейшините в Ефес **как е живял между тях. Още от първия ден**, когато е стъпил в Азия, и през цялото време, докато е бил там, той е служил на **Господа** с истинско смирение и себеприщане.

Във връзка със своето служение апостол Павел постоянно е живял в емоционално напрежение: непрекъснато е бил в **сълзи и изпитания**; непрекъснато е бил подложен на гонения вследствие на „заговорите на юдеите“. Но независимо от всички неприятности неговото служение е смело и неустрашимо.

20:20, 21 Павел не е скрил нищо от ефесяните, което е могло да бъде от полза за тяхното духовно благосъстояние. Движен от Христовата любов, той ги е **поучавал „публично и по къщите“**. За него това не са били предварително обявени събрания през определени интервали от време, а възможности, които той веднага е сграбчвал, за да настърчи вярващите да растат във вярата. Без никаква дискриминация по отношение на националната или религиозната принадлежност на своите слушатели той е проповядвал „**покаяние спрямо Бога и вяра спрямо нашия Господ Исус Христос**“. Това са двата основни елемента на евангелието. При всеки истински новоповярвал има и покаяние, и вяра. Това са двете страни на „монетата“ на евангелието. Ако човек не преживее истинско покаяние, не е възможно да има спасителна

вяра. От друга страна, от **покаянието** няма никаква полза, ако веднага след него не дойде **вярата** в Божия Син. Покаянието означава обръщане на 180 градуса, чрез което грешникът признава загубеното си състояние и правотата на Божия съд по отношение на вината му. **Вярата** е упованието на Исус Христос като на Господ и Спасител.

В много текстове на НЗ **вярата** се посочва като единствено условие на спасението. Но **вярата** сама по себе си предполага **покаяние**. Как би могъл един човек наистина да приеме Исус Христос като Спасител, ако не разбере, че има нужда от Спасител? **Покаянието** е това осъзнаване, което идва от изобличителното служение на Светия Дух.**20:18, 19** Най-напред апостолът напомня на старейшините в Ефес **как е живял между тях. Още от първия ден**, когато е стъпил в Азия, и през цялото време, докато е бил там, той е служил на **Господа** с истинско смирение и себеприщане.

Във връзка със своето служение апостол Павел постоянно е живял в емоционално напрежение: непрекъснато е бил в **сълзи и изпитания**; непрекъснато е бил подложен на гонения вследствие на „заговорите на юдеите“. Но независимо от всички неприятности неговото служение е смело и неустрашимо.

20:22, 23 След този кратък преглед на живота си сред ефесяните апостолът сега отправя взор към страданията, които го чакат занапред. Той е застава **от своя дух да отиде в Ерусалим**. Това е едно вътрешно принуждение, което той явно не може да отхвърли. Макар и да не знае какво точно ще го сполети в Ерусалим, Павел много добре знае, че **връзванията и скърбите** ще бъдат нещо неотменно в неговия живот. **Светият Дух** му е откривал този факт **във всеки град**, вероятно чрез служението на пророци или може би чрез тайнственото, вътрешно предаване на божествено знание.

20:24 Правейки равностойка на всичко това в ума си, апостолът не мисли, че неговият собствен **живот** струва много. Най-голямото му желание е да се подчини на Бога и да Му угожда. Ако през това време бъде призван да принесе своя **живот**, няма да го пожали. Няма прекалено голяма жертва за Този, Който умира за него. Това, което има значение, е, че той трябва да извърви докрай пътя и да свърши служението, което е приел от **Господ Исус – да проповядва благовестието на Божията благодат**. Няма думи, които да могат по-добре да опишат добрата вест, проповядвана от Павел, от думите „**благовестието на Божията благодат**“. Това е възлюбената новина за Божията незаслужена милост към виновните и безбожни грешници, които не заслужават нищо друго освен вечния ад. В нея се казва как любовта на Божия Син е слеза от най-високите небесни места, за да пострада, да пролее кръвта си и да умре на Голгота, така че онези, които вярват в Него, да получат прощение на греховете и вечен живот.

20:25-27 Павел е убеден, че никога повече няма да види своите възлюбени братя от Ефес, но неговата съвест е чиста, когато се сбогува с тях, защото знае, че не се е посвенил да им изяви „**цялата Божия воля**“. Той им е изявил не само основните истини на евангелието, но и всички истини, които са жизнено необходими, за да живее човек благочестиво.

20:28 И тъй като няма да ги види повече на земята, апостолът отправя към старейшините сериозно предупреждение, в което им казва, че най-напред трябва да **внимават** за своето собствено духовно състояние. Защото, ако не живеят в общение с Господа, не могат да бъдат духовни водачи в **църквата**.

Като старейшини те трябва да се грижат... и за цялото стадо, в което Божият Дух ги е поставил епископи. Както вече казахме, епископите в НЗ са наречени още и „надзиратели“, „старейшини“ и „презвитери“. Този стих подчер-

тава идеята, че старейшините не се назначават или избират от местното събрание. Те **стават надзиратели**, защото **Светият Дух** ги поставя за такива, и трябва да се признаят от вярващите, сред които работят.

Освен всичко друго те са отговорни и пред **Пастира на църквата на Бога**. Колко голяма е тази отговорност, личи и от следващите думи: „... **която Той придоби със Собствената Си кръв**.“ Последното изречение е дало повод за не малко дискусии и спорове сред изследователите на Библията. Проблемът е в това, че в този стих **Бог** е описан като Един, Който пролива **кръвта Си**, а ние знаем, че **Бог** е Дух. Всъщност Този, Който проля **кръвта Си**, е **Господ Исус** и макар че **Исус** е **Бог**, никъде другаде в Библията не се говори за **Бог** като за Един, Който пролива **кръвта Си** или умира.

В повечето ръкописи текстът гласи така: „... **църквата на Господа** и **Бога**, която Той придоби със Собствената Си кръв.“ Това очевидно предполага, че Личността в Божеството, Която придобива църквата, като пролива **кръвта Си**, е **Господ**.

Може би новият превод на Библията от Дарби предава най-точно значението на пасажа: „... **църквата на Бога**, която Той придоби с **кръвта на Своя Собствен**.“ Тук **Бог** е Този, Който придобива църквата, но Той прави това с **кръвта на Своя Собствен Син**, благословения **Господ Исус**.

20:29, 30 Павел знае, че след неговото **заминаване** църквата ще бъде атакувана както отвътре, така и отвън. Върху стадото ще се нахвърлят лъжеучители, „**свирепи вълци**“ в овчи кожи, които няма да покажат милост. Дори и от самите тях ще се появят хора, които ще имат амбиции да заемат изтъкнати постове и ще говорят извратено за истината, като се опитват да **отвлекат учениците след себе си**.

20:31 Като не забравят тези непосредствени опасности, старейшините трябва

ва да бдят и непрекъснато да си спомнят, че в продължение на три години апостолът не е престанал да ги предупреждава със съзи ден и нощ.

20:32 Павел има още една голяма възможност за подкрепа и тя е, че може да ги препоръча „на Бога и на словото на Неговата благодат“. Забележете, че той не ги препоръчва на други човешки водачи, нито на предполагаеми последователи на апостолите, а ги поверява на Бога и на Библията. Това е едно красноречиво свидетелство за това, че боговдъхновените Писания са напълно достатъчни. Те са ония, които могат да изградят вярващите и да им дадат „наследството между всичките осветени“.

20:33-35 На края на своето послание апостол Павел още веднъж представя пред старейшините примера със своя собствен живот и служение. Той може да каже съвсем честно, че не е пожелал на никого „сребро или златото, или облеклото“. Това, което е мотивирало неговото участие в делото на Господа, не е надеждата за финансово обогатяване. В материално отношение той наистина е беден, но спрямо Бога е богат. И когато им показва ръцете си, може съвсем чистосърдечно да им каже, че тези негови ръце са работили, за да снабдят жизнените му нужди, и не само неговите, но и на ония, които са били с него. И не само това. Той е работил като майстор на палатки, за да може да помогне на слабите – на физически болните и на морално слабите, или на духовно немощните. Старейшините не трябва да забравят това и във всичко да помнят думите на Господ Исус: „По-блажено е да дава човек, отколкото да приема.“ Интересно защо, тези думи на нашия Господ не се срещат в нито едно Евангелие. Те обобщават голяма част от Неговото учение, но тук те се дават като боговдъхновено допълнение към Неговите думи в Евангелията.

20:36-38 В края на своето послание апостол Павел коленичи на земята и се

помолва заедно със старейшините. За всички това е един много тъжен момент. Те показват своята дълбока привързаност към апостола, като пагат на шията му и го целуват. Това, което ги натъжава най-много, са думите, „че няма вече да видят лицето му“. С натъжени сърца те го изпращат до кораба, който ще го отведе в Ерусалим.

21:1-4a След нежната и сърдечна среща в Милит Павел и другарите му отплават за остров КОС, където остават за през нощта, а на следващия ден продължават на югоизток за остров РОДОС. Нанускайки северния край на острова, те се отправят на изток към ПАТАРА, морско пристанище на Ликия на южния бряг на Мала Азия. В Патара те се прехвърлят на друг кораб, който заминува за Финикия, крайбрежна Сирия, където Тур е един от главните градове. Пътувайки на югоизток през Средиземно море, те заобикалят южно от остров КИПЪР, който остава отляво, и слизат най-напред в ТИР. Тъй като корабът прави там престой, за да разтоварва, Павел и неговите спътници отиват да търсят вярващите християни и остават с тях седем дни.

21:4б Там тези ученици казват на Павел чрез Духа, че не трябва да стъпва в Ерусалим. Този текст повдига стария от векове въпрос, дали когато отива в Ерусалим, Павел съзнателно не се подчинява на Божията воля, дали той несъзнателно не успява да разбере намерението на Господа, или дали всъщност апостолът отива там по Божията воля. Едно повърхностно прочитане на 4б ст. би могло да покаже, че апостолът напълно съзнателно и упорито отказва да се подчини на Духа и нарочно действа предизвикателно. Но едно по-внимателно прочитане би могло да покаже, че Павел всъщност не знае, че това предупреждение е дадено чрез Духа. Лука като историк казва на своите читатели, че съветът, който дават на Павел учениците от Тур, е боговдъхновен, но той не каз-

ва, че **апостолът** знае за това със сигурност. Възможно е апостолът да смята, че учениците му дават този съвет с цел да го предпазят от физически страдания и дори от смърт. В любовта си към своите сънародници Павел не мисли, че неговото физическо благосъстояние има някакво значение.

21:5, 6 В края на седемте дни вярващите от Тур дават израз на християнската си любов, като излизат на *голяма група*, за да изпратят мисионерите до брега. След като прекарват известно време в молитва и сърдечно сбогуване, **корабът тръгва, а те се връщат у дома си.**

21:7 Следващата спирка по пътя на кораба е град **ПТОЛЕМАИДА**, морско пристанище на около двадесет и пет мили южно от Тур, известен сега под името Акко (Акре), близо до Хайфа. Наречен е така на Птоломей. Еднодневният престой на кораба там дава възможност на Господните служители да посетят **братята** от местното събрание.

21:8 На следващия ден корабът изминава последната част от пътя – едно разстояние от тридесет мили южно към **КЕСАРИЯ (ЦЕЗАРЕЯ)**, в долината Шарон. Там те остават **в къщата на благовестителя Филип** (който не е апостолът Филип). Това е същият онзи **Филип**, който беше избран за дякон от църквата в Ерусалим и който отнесе евангелието в Самария. Чрез неговите наставления бе спасен и етиопският евнух.

21:9 Филип има четири дъщери девъци, които пророкуват. Това означава, че те имат дарба от Светия Дух да получават послания направо от Господа и да ги съобщават на другите. Някои хора заключават от този стих, че жените могат да проповядват и да поучават в църквата. Но тъй като е *изрично забранено* жените да поучават, да говорят или да упражняват власт над мъжете в събранието (1 Кор. 14:34, 35; 1 Тим. 2:11, 12), можем да заключим, че пророческото служение на тези **четири дъщери девъци**

ци е било ограничено или в дома, или на други неофициални събрания.

21:10, 11 По време на престоя на Павел в Кесария от Юдея **слуза един пророк на име Агав.** Това е същият пророк, който дойде от Ерусалим в Антиохия и прегребче глада по времето на царуването на Клавдий (Деян. 11:28). Сега той **взема пояса на Павел и завързва краката си и ръцете си с него.** С това драматично действие той, така да се каже, изиграва своето послание, както прабят и много от пороците преди него. След това пророкът обяснява значението на това символично действие. Така както той **завързва краката си и ръцете си**, така и **юдеите в Ерусалим ще завържат** краката и ръцете на Павел **и ще го предадат** във властта на езичниците. Павловото служение сред юдеите (чийто символ е **поясът**) ще доведе до личното му залавяне от самите тях.

21:12-14 Когато чуват това, спътниците на апостола и християните в Кесария започват да го **умоляват да не се изкачва в Ерусалим.** Но тяхната загриженост не може да промени решението му. Сълзите им само съкрушават **сърцето** му. Нима страхът от вериите и затвора може да го възпре да извърши това, което той смята за Божията воля? Той е **готов не само да бъде вързан, но и да умре в Ерусалим за името на Господ Исус.** Всички техни аргументи се оказват безполезни. Той е толкова твърдо решен да отиде, че на тях не им остава нищо друго, освен да кажат: „**Да бъде Господната воля.**“

Много е трудно да се повярва, че последните думи на Павел са казани от човек, който има пълното съзнание, че прави това, без да се подчинява на водителството на Светия Дух. Ние знаем, че учениците в Тур казаха на Павел чрез Духа, че не трябва да отива в Ерусалим (4 ст.), но дали Павел *знае*, че те са говорили чрез Духа? И дали Господ наистина не одобрява неговото пътуване в Ерусалим по-късно, когато му казва: „Дерзай, за-

щото както си свидетелствал за Мене в Ерусалим, така трябва да свидетелстваш и в Рим“ (23:11)? Две неща са съвсем ясни: първо, *Павел* не смята, че съображенията за неговата лична безопасност могат да повлияят на служението му на Господа; и, второ, Господ може да употреби всички тези събития за Своя слава.

21:15, 16 Пътят от Кесария до Ерусалим е по суша и е дълъг повече от петдесет мила – едно доста голямо разстояние за онези дни, когато транспортът е бил толкова бавен. Групата, която придружава апостола, се е увеличила с още **няколко души – ученици от Кесария** и един брат на име **Мнасон**, родом от **Кипър**, и един от първите ученици там. Сега той живее в Ерусалим и има привилегиата да приюти апостола и спътниците му по време на последния му престой в Ерусалим.

Мисионерското пътуване на Павел наистина завършва с пристигането му в Ерусалим. Оттук до края на книгата е описано неговото арестуване, процес, пътуване до Рим, нов процес и затварянето му там.

21:17, 18 При пристигането си в Ерусалим апостолът и неговите спътници са посрещнати радушно от **братята**. На следващия ден е организирано събрание, на което присъстват **Яков** и **всички старейшини**. Няма как да узнаем със сигурност за кой точно **Яков** става въпрос тук. Това може да е Яков, братът на нашия Господ, а така също и Яков, Алфеевият син, но най-вероятно става въпрос за първия.

21:19, 20a Павел започва разговора първ, като разказва **подробно** за всичко, което **Бог** е **извършил между езичниците чрез неговото служение**. Тази новина става повод за голяма радост.

21:20b-22 Но въпреки всичко еврейските братя остават с някои опасения относно Павел, защото са чули слуха, че апостолът е проповядвал и поучавал

против Мойсей и закона. Това може да донесе само беди в Ерусалим.

Конкретното обвинение срещу Павел е, че той е поучавал **всички юдеи** в чуждите страни **„да отстъпят от Мойсеевия закон“**, като им е казвал **„да не обрязват чадата си, нито да държат старите обреди“**. Това наистина ли е така, или не?

Павел наистина поучава, че Христос изпълнява закона на правдата за тези, които вярват. Той поучава, че след идването на християнската вяра вярващите юдеи вече не са под закон. Поучава, че ако един човек иска да се обреже, за да се оправдае, то този човек отрязва пътя си към спасението в Христос Исус. Апостолът поучава, че връщането към буквите и сенките на закона след идването на Христос е опозоряване на Христос. Предвид всичко това не е трудно да се разбере защо евреите мислят така за него.

21:23, 24 Братята в Ерусалим обаче са измислили един план, с който се опитват да омилостивят своите съграждани – и спасени, и неспасени. Те предлагат на Павел да направи еврейски **обрек**. **Четири-ма мъже** вече имат такъв обрек. Павел би могъл да се присъедини към тях и да извърши очистването си заедно с тях, като **плати и техните разходи**. **Ф. У. Грант** описва това по следния начин:

„Павел трябва да вземе тези четири-ма мъже, които, макар и вярващи като него, все още държат да обвържат себе си с назарейска клетва, и като се представи очистен заедно с тях в храма, да поеме всички необходими разходи. По този начин апостолът ще може пред всички да признае връзката си със закона.“⁷⁶

Не е известно какво точно трябва да се прави при този **обрек**, защото подробностите не са много ясни. Но е достатъчно да се знае, че **обректът** е еврейски и че когато евреите видят апостола да извършва ритуалите, свързани с този обрек, те със сигурност ще **знаят**, че той не кара другите да отстъпват от

закона на Мойсей. За юдеите това ще бъде едно доказателство, че и апостолът пази **закона**.

Решението на апостола да приеме този еврейски обрек върху себе си е било колкото критикувано, толкова и приемано. Онези, които **защитава**т Павел, казват, че той действа според собствените си принцип – да стане всичко за всички, за да може по всякакъв начин да спаси неколцина (1 Кор. 9:19-23). Другите **критикуват** Павел, като казват, че в желанието си да спечели благоразположението на юдеите, като създаде впечатление, че е наистина под закон, той отива прекалено надалеч. С други думи, те обвиняват Павел, че не е последователен в убеждението си, че вярващият не е под закон нито по отношение на своето оправдание, нито като начин на живот (1 и 2 Гал.). Ние сме склонни да се съгласим с тази критика със съзнанието, че трябва да бъдем много внимателни, когато съдим за мотивите на апостола.

21:35 Братята в Ерусалим са на мнение, че на езичниците не трябва да се налагат никакви правила освен тези, за които е взето решение на събранието в Ерусалим, а именно: че **езичниците трябва да се въздържат от ядене на уголожертвено, на кръв, на удушено и от блудство**.

21:26 Ритуалите, които извършва Павел във връзка с този обрек, днес не са много ясни. Много тълкуватели смятат, че тук става въпрос за назарейска клетва, но гори и в този случай е трудно да се разберат различните церемонии, описани в този стих.

3. Арестуването на Павел и неговото разпитване (21:27-26:32)

21:27-29 Малко преди изтичането на седемте дни на обрека става ясно, че опитът на Павел да омилостиви юдеите е неуспешен. Когато някои от невярващите юдеи от проконсулска Азия виджат апостола в храма, те подбуждат целия народ на бунт срещу него. Обвиняват го

не само в поучения, враждебни на еврейския **царог** и на **закона**, но и в осквернение на храма, тъй като е въвел езичници във вътрешния двор. Истината е следната: **преди това юдеите са видели Павел с Трофим по улиците на град Ерусалим**. Трофим е повярвал езичник от Ефес. И понеже са ги видели да вървят заедно, те **предполагат, че Павел е завел своя приятел-езичник в някой от вътрешните дворове на храма**.

21:30-35 Макар и невярно, обвинението постига целта си. Целият град е развълнуван. Тълпата **улавя Павел и го извлачи навън от храма**, като затваря вратите на вътрешния двор зад него. Но когато вече се готвят да го убият, слухът за размирицата стига до хилядника, военния **командир на гарнизона в Антония**. Той бързо пристига с няколко **войници и извежда Павел от разгневената тълпа**, като го **оковава с две вериги** и започва да **разпитва кой е и какво е направил**. Тълпата, разбира се, отговаря несвързано и непоследователно. Някои... **викам едно, други – друго**. Обърканият служител **нарежда** на войниците да **заведат затворника в крепостта**, за да има време да разбере по-точно какво става. Дори и при изпънеността на заповедта **тълпата** е толкова разгневена, че войниците **трябва да вдигнат Павел и да го носят по стълбите**.

21:36 Докато правят това, от тълпата се чуват викове, които някои от тях са чували и преди това: „**Махни го!**“

21:37-39 Малко преди да го **заведат в казармата, Павел пита хилядника дали може да каже нещо**. Хилядникът е изненадан от факта, че Павел **говори гръцки**. Той явно си мисли, че арестуваният е египтянин, който преди известно време е **размирал и извел в пустинята четири хиляди мъже, наречени убийци**. Павел веднага го **убежда**, че той е **юдеин от град Тарс в Киликия**. Като такъв той е **гражданин на един „знаменит град“**, известен със своята култура, образование и търговия, наречен от Августин „сво-

боген грав“. С присъщото си безстрашие апостолът помолва хилядника да му позволи да говори на хората.

21:40 Павел получава позволение и като застава между римските войници, помахва с ръка и въдворява тишина. Тишината е голяма, също като размирицата. Сега вече апостолът може да свидетелства на ерусалимските юдеи.

Еврейският език, за който става въпрос тук, е вероятно арамейски (сроден на еврейския), който се е говорил от евреите по онова време.

22:1, 2 При обръщението си към евреите апостолът много уместно използва арамейския вместо гръцкия, защото в момента, в който чуват родния си език, слушателите му са приятно изненадани и виковете им поне за малко стихват.

22:3-5 Най-напред Павел описва своя произход. Той е „**юдеин в Тарс киликийски**“. Получил е образованието си при „**Гамалииловите нозе**“ и е бил строго обучен в юдеизма. По-нататък той обръща особено внимание върху ревностното си служение като юдеин. Той е преследвал християнската вяра, като дори е хвърлял вярващите в Исус в затвора. **Първосвещеникът** и синедрионът могат да свидетелстват за неговото усърдие в тези гонения. От тях той е взел писма, които са му давали право да отиде в Дамаск и да закара вярващите „**вързани в Ерусалим**“, „за да ги накажат“.

22:6-8 До този момент речта на Павел е съвсем ясна и ако са честни, евреите трябва да признаят, че казаното е истина. Сега апостолът ще им разкаже за едно събитие, което е обърнало изцяло неговия живот. Те ще трябва да решат дали това събитие е от Бога.

Когато е пътувал към Дамаск, внезапно около Павел е блеснала голяма светлина от небето. Фактът, който се споменава тук за първи път – че това се е случило около обед, показва, че светлината е била по-ярка и по-величествена от най-ярката светлина на слънцето.

Светлината е толкова ярка, че преследвачът е паднал на земята, след което е чул глас от небето, който му е казал: „**Савле, Савле, защо Ме гониш?**“ На въпроса на Павел кой е Той, Господ му отговаря, че Този, Който му говори от небето, е **Исус Назарянинът**. Назарянинът е възкръснал от мъртвите и е бил прославен в небето.

22:9 Мъжете, които са пътували с него, са видели светлината и са чули звука на гласа (9:7), но не са чули истинските думи, които са били изговорени. С други думи, те са разбрали за гласа, но не са разбрали, че това е разбираема реч.

22:10, 11 При тази лична среща с Господа на Живота и на Славата Павел е решил да отгаде на Спасителя и духа, и душата, и тялото си. Това се погръдзира от въпроса: „**Какво да сторя, Господу?**“ Господ Исус му е наредил да отиде в Дамаск, където да получи наставления какво да прави. Ослепен от светлината на Христовата слава, Павел е влязъл в града, **боген за ръка**.

22:12 В Дамаск при него е дошъл **Анания**. Павел го описва пред еврейските си слушатели като „**човек благочестив по закона, одобрен от всички там живеещи юдеи**“. Свидетелството на един такъв човек е особено важно доказателство за обръщението на Павел.

22:13 Обръщайки се към Павел с думите „**брате Савле**“, Анания му е заповядал да прогледа. Тогава Павел го е погледнал за първи път.

22:14-16 Пасажът от 14 до 16 ст. ни казва за първи път какво му е казал Анания:

„**Бог на бащите ни те е предназначил да познаеш Неговата воля и да видиш Праведника, и да чуеш глас от Неговите уста; защото ще бъдеш свидетел за Него пред всичките човеци за това, което си видял и чул. И сега защо се бавиш? Стани, кръсти се и се умий от греховете си, и призови Неговото име.**“

В тези стихове има няколко важни момента, на които трябва да обърнем вни-

мание. Най-напред трябва да отбележим, че Анания казва, че Онзи, Който е определил реда на събитията по пътя за Дамаск, е „**Бог на бащите ни**“. И ако юдеите се противопоставят и съпротивляват на тези събития, те всъщност се борят против **Бога**. На второ място Анания казва на Павел, че той ще бъде **свидетел** за Господа „**пред всички**“ те човеци“. Това трябва да подготви евреиските слушатели за следващото съобщение – че Павел ще бъде изпратен сред езичниците. И на последно място Павел получава наставлението да **стане**, да **се кръсти** и да **се умие от греховете си**.

16 ст. е бил използван погрешно за противопоставяне на съживление чрез кръщение. Възможно е този стих да се отнася само до Павел, който като юдеин трябва да се разграничи от народа, който е отхвърлил Христос, чрез водно кръщение (вж. коментара върху 2:38).

Но ние предлагаме едно по-просто обяснение на въпроса, което се базира на граматическата конструкция на оригиналния език. За разлика от ПБКДж, където пунктуацията сочи към четири равностойни по значение действия, НИПБКДж, следвайки оригинала, групира действията две по две. В гръцкия текст във всяка половина от стиха има един финитен глагол, определен от причастие. Буквално текстът би изглеждал така: „Ставайки, се кръсти и си умий греховете, призовавайки името на Господа.“⁷⁷ Този последен прочит е подкрепен от общото учение на Библията (ср. Йоан 2:32; Деяния 2:21; Рим. 10:13).

22:17-21 Тук за първи път ние научаваме за едно събитие, преживяно от Павел към края на първото му посещение на **Ерусалим** след неговото обръщение. Докато **се е молил в храма**, апостолът е изпаднал в унес и е чул гласа на Господа, който му е наредил да **излезе бързо от Ерусалим**, защото хората **няма да приемат** неговото **свидетелство** за Христос. За апостола изглежда невероятно, че неговият собствен народ ще откаже

да го слуша. Нали те много добре знаят какъв ревностен юдеин е бил той, как е **затварял** и е бил учениците на Христос и че почти е бил съучастник в убийството на **Стефан**. Но Господ е повторил заповедта: „**Иди, защото ще те пратя далеч между езичниците**.“

22:22, 23 До този момент юдеите слушат Павел, без да вдигат шум. Но споменането на заповедта за разпространението на евангелието сред езичниците предизвиква у тях дива завист и омраза. Създава се безредица, в която юдеите **викат със силен глас**, искайки живота на Павел.

22:24, 25 Когато вижда лудостта на разгневената тълпа, **хиялникът** решава, че Павел сигурно е виновен за извършването на някакво много сериозно престъпление. Той явно не разбира посланието на Павел, тъй като то е изречено на арамейски език, затова решава да изтъргне признание от апостола, като го **измъчва**. Затова той **нарежда** на войниците **да го заведат в крепостта** и като го **завържат с ремъци**, да го **бичуват**. Докато войниците правят всички тези приготовления за боя, **Павел** тихо запитва стотника дали имат право да **бичуват** един **римски** гражданин, и то **неосъждан**. Всъщност те дори нямат право да **завързват римски** гражданин, ако вината му не е доказана! **Боят с бич** е вече много сериозно нарушение.

22:26 **Стотникът** бързо **отива и казва на началника да внимава какво ще направи на Павел**, тъй като **този човек е римски** гражданин.

22:27, 28 Тази новина накарва **хиялника** бързо да се **приблужи при Павел** и да го **попита дали наистина е римски** гражданин. По онова време е имало три начина за получаване на римско гражданство. **Най-напред** римското гражданство се е давало понякога като награда за някаква служба, заслуга и др. **Освен това** е могло да станеш **римлянин** по рождение. Такъв е случаят и с **Павел**. Той е **бил роден** в Тарс, един свободен град на римската им-

перия, чийто баща е бил също **римски** гражданин. И *най-накрая*, римското **гражданство** е могло да се купи, и то често пъти на много висока цена. Така е **получил** своето **гражданство хилядникът** – като е платил много **висока цена**.

22:29 Разкриването на факта с **римското** гражданство на Петър преустановява всички планове за бичуване и вселява страх сред упражняващите властта.

22:30 Явно хилядникът много иска да **узнае причината за обвинението на Павел от юдеите**. В същото време той е твърдо решен да направи това по официалния и нормален ред. И така, в деня след размирицата в Ерусалим той извежда **Павел от затвора** и го изправя пред **главните свещеници и синедриона**.

23:1, 2 Когато застава пред синедриона, **Павел** най-напред изрича една забележка, според която през целия си живот той е **живял „със съвършено чиста съвест“**. Това **вбесява първосвещеника Анания**, за когото без съмнение **Павел** е един отстъпник от юдейската религия, ренегат и изменник. Как може един, който се е обърнал от юдеизма към християнството, да твърди такова нещо? Затова **Анания** нарежда „на стоящите до него да го ударят по устата“. Това е една изключително несправедлива заповед, тъй като разпитът току-що е започнал.

23:3 **Павел** се обръща към **Анания** и му казва, че **Бог ще удари** него, защото е **стена варосана!** На външен вид първосвещеникът може да изглежда много праведен и справедлив, но отвътре той е пълен с поквара. Той, който твърди, че **съди другите според закона**, сега заповядва да **ударят Павел против закона**.

23:4 Присъстващите са удивени от изобличителната реплика на **Павел**. Нима той не знае, че говори на **първосвещеника**?

23:5 Поради някаква неизвестна за нас причина **Павел** не е разбрал, че **Анания** е **първосвещеникът**. Синедрионът е събран много спешно и вероятно **Анания** не носи официалните си грехи. Може би той

гори не заема обичайното си място на **първосвещеник**. Възможно е също така причината за това да се крие в слабото зрение на **Павел**. Независимо от всичко **Павел** не е похулил съзнателно законния **водач**. Затова той веднага се извинява, като цитира Изход 22:28: „**Да не злословиш началника на рода си.**“

23: 6 Разбирайки от разговорите в съдебната зала, че между **садукеите** и **фарисеите** има разногласие, апостолът решава да задълбочи пропастта между тях, като им съобщи, че той е **фарисей**, когото съдят заради вярата му във **възкресението на мъртвите**. **Садукеите**, разбира се, отхвърлят както **възкресението**, така и съществуването на **духове**. **Фарисеите** като много ортодоксални вярват и в двете (вж. 23:8).

Тук към **Павел** са били отпращани много критици на базата на това, че бил използвал пътски средства, за да предизвика разцепление сред своята публика. „Не можем да избягаме от усещането, пише Полок че **Павел** прави грешка, като казва, че е фарисей, получавайки по този начин стратегическо предимство, като предизвиква разцепление между **садукеите** и **фарисеите**.“

23:7-9 Правилно или не, неговите думи предизвикват **разпра между фарисеите и садукеите** и „**голяма глътка**“. Някои от **книжниците от фарисеите** защитават **Павел**, като казват: „**Какво е виновен този човек, ако му е говорил дух или ангел?**“

23:10 Разногласието между противниковите партии става толкова голямо, че **хилядникът** нарежда на **войниците** да **грабнат Павел** и да го **заведат в крепостта**.

23:11 През следващата нощ **Господ** Исус се явява лично на **Павел** в затвора и му казва: „**Дерзай, защото както си свидетелствал за Мене в Ерусалим, така трябва да свидетелстваш и в Рим.**“ Колко е забележително да се види, че в един такъв пасаж, където действията на апостола са били толкова много кри-

тикувани, **Господ** лично му изказва похвала за това, че е бил **Негов** верен свидетел **в Ерусалим**. В думите на Спасителя няма и следа от критика или укор. Това е едно послание на чисто одобрение и обещание. Служението на Павел все още не е свършило. Така както е бил верен в служението си **в Ерусалим**, така той **ще свидетелства за Христос и в Рим**.

23:12-15 На следващия ден някои от **юдеите се събират заедно**, за да убият апостол Павел. Всъщност това са **повече от четиридесет души**, които се **заклеват, че нищо няма да ядат, докато не убият „този натрапник“**. Планът им е следният: те ще отидат **при главните свещеници и старейшините** и ще организират уж събрание на синедриона за по-точно разследване на Павловото дело, като междуременно поставят засада от **четиридесет души** по пътя между затвора и съда. Синедрионът ще помоли **хиялника** да им доведе затворника и когато **Павел** се приближи, те ще се **навърлят върху него и ще го убият**.

23:16-19 Но Божието провидение нарежда така, че един племенник на апостола чува заговора и обажда на **Павел**. Последният вярва, че използвайки законни средства, може да осигури своята безопасност. Затова той изпраща момчето до **един от стотниците**, който лично го **завежда при хиялника**.

23:20, 21 Племенникът на Павел не само описва целия заговор, но и горещо моли хиялника да не се **поддава на** искането на **юдеите** да им **заведе Павел**.

23:22 След като чува разказа, **хиялникът** освобождава **момчето** с наставлението да не казва на никого за тяхната среща. Сега вече той разбира, че се налага да вземе спешни и решителни мерки за освобождаването на затворника от **унищителния гняв на юдеите**.

23:23-25 Хиялникът бързо **извиква двама стотници** и им нарежда да призоват военен конвой, който да **заведе апостола в Кесария**. Конвойт се състои от **двеста пехотинци, седемдесет кон-**

ници и двеста копиеносци. Потеглянето трябва да стане под прикритието на **нощта** – „на третия час през нощта“.

Огромният брой на войниците в този конвой няма за цел да отгаде почит на верния служител на Христос, а е по-скоро израз на решението на хиялника да запази репутацията си пред римските началници. Ако юдеите успеят да убият Павел, един римски гражданин, тогава отговорният офицер ще трябва да дава отчет за своята небрежност.

23:26-28 Тук хиялникът за първи път споменава своето име – **Клавдий Лусий** – в писмото, което написва до римския **управител Феликс**. Целта на неговото писмо, разбира се, е да обясни проблема с Павел. Доста е забавно да се види как **Лусий** се опитва да се опише и като герой, и като защитник на обществения ред едновременно. Вероятно той много се **страхува да не би да кажат на Феликс**, че е вързал един неосъден **римски гражданин**. За **негово** щастие Павел не се **оплаква**.

23:29, 30 Хиялникът обяснява, че според неговото разследване Павел не е **виновен в нищо, което заслужава „смърт или окоу“**. Размирицата, изглежда, е била причинена от разногласия по **„въпроси от техния закон“**. Тъй като срещу Павел е бил организиран заговор, той е **намерил за уместно да го изпрати в Кесария заедно с неговите обвинители**, така че Феликс да може да **изслуша всички**.

23:31-35 Пътуването до **Кесария** е прекъснато за малко в **Антипатрида**, град на трийсет и три мили от Ерусалим и на двайсет и четири от **Кесария**. Тъй като отпук **напатък** няма вече опасност или опасността от **юдейска засада** е вече минимална, **войниците** се връщат в Ерусалим, като оставят **конниците** да придружават **Павел до Кесария**. При пристигането си те **предават Павел на Феликс**, като му връчват **писмото** от Лусий. Първоначалният **разпит** във връзка с римското гражданст-

во на Павел задоволява Феликс и той му обещава да разгледа неговия случай отново, **когато дойдат и обвинителите** му от Ерусалим. През това време **той ще бъде пазен в Иродовия дворец или преторията.**

Римският император Феликс е човек, който е успял да преживее едно зашемяващо издигане от положението на роб до положението на изтъкната политическа личност в Римската империя. Що се отнася до личния му живот, в него той показва изключителна липса на морал. В момента на назначаването му на поста управител на провинция Юдея той е съпруг на три царски особи. Докато е все още на служба, той се влюбва в Друсилія, съпругата на Азис. Според записките на Йосиф скоро е организирана сватба чрез Симон, един магьосник от Кипър.

Феликс е един жесток деспот, което личи и от факта, че под неговото ръководство е убит един първосвещеник на име Йонатан, който го критикува заради лошото му управление.

Ето пред този Феликс е изправен Павел.

24:1 Пет гена след като Павел напуска Ерусалим и заминава за Кесария, пристига **първосвещеникът Анания** с някои членове на синедриона. Те наемат за прокурор един римлянин **на име Тертил**, който получава задължение да застане пред Феликс и да представи обвинения **срещу Павел.**

24:2-4 Тертил започва обвинението с поток от ласкателства към управителя, в които, разбира се, има известна доза истина. Заслужата на **Феликс** е, че е установил ред и спокойствие, като е потушил бунтове и въстания. Но в думите на Тертил освен просто признание на този факт личи и съвсем явна тенденция да спечели благоразположението на управителя.

24:5-8 По-нататък той изтъква четири ясно определени обвинения срещу апостол Павел. Той е:

1. „**Заразител**“, тоест човек, който носи зараза.
2. „**Размирник между всичките юдеи.**“
3. „**Водач на назарейската секта.**“
4. Човек, който се е **опитал да оскверни храма.**

24:9 След като Тертил изразява своето доверие в способността на Феликс да определи достоверността на обвиненията срещу Павел, присъстващите **евреи** прибавят и своя глас в подкрепа на думите на Тертил.

24:10 В отговор на едно кимване от страна на **управителя Павел** се заема със своята собствена защита. Най-напред той изразява задоволството си от това, че може да се яви пред един човек, който добре познава живота и обичаите на еврейския народ, тъй като е бил **много години** негов съдия. Това би могло да прозвучи на някои и като ласкателство, но е по-скоро едно учтиво посочване на истината.

След това апостолът отговаря на отправените към него обвинения, като ги проследява едно по едно.

24:11 Що се отнася до обвинението, че е бил „заразител“, Павел отговаря, че е в Ерусалим само от **дванадесет дни** и че е **опишъл там** не за да причинява размирици, а за да се поклони.

24:12, 13 След това Павел отрича обвинението, че е бил „размирник между всички юдеи“. Никога... нито когато е бил **в храма**, нито когато е бил **в синагогите**, нито **в града** апостолът не е разговарял, нито се е опитвал да подбуди хората към бунт. Фактите са такива и никой не може да ги опровергае.

24:14-17 Павел не отрича третото обвинение, а именно, че е „водач на назарейската секта“. Но според неговите думи той прави това в служба на **Бога** на евреите, **като вярва всичко писано в СЗ.** Той споделя надеждата на всички правоверни евреи и особено на фарисеите, **че ще има възкресение на мъртвите – и праведните, и неправедните.** В очакване на това бъдещо **възкресение** той се

опитва да запази „всякога непорочна съвест и спрямо Бога, и спрямо човеците“. И не само че не се е опитвал да подбуди юдеите към бунт, но е дошъл в Ерусалим, за да донесе милостини на еврейския народ. Тук Павел има предвид помощта от църквите в Македония и Ахая, изпратена за нуждаещите се евреи, християнски светии в Ерусалим.

24:18, 19 Що се отнася до четвъртото обвинение, а именно, че се е опитал да оскверни храма, Павел отговаря следното: докато е правел приноси в храма в изпълнение на юдейския обреч, са дошли някои юдеи от Азия, които са го открили и са го обвинили, че е забел в храма нечисти езичници, което, разбира се, не е истина. По това време апостолът е бил сам и е бил очистен от всякакво ритуално осквернение. Точно тези обвиняващи го юдеи от Азия, които причиниха размирицата срещу него в Ерусалим, трябваше да дойдат в Кесария и да го обвинят, ако имаха нещо против него.

24:20, 21 На това място Павел се обръща към присъстващите юдеи, като настоява да кажат ясно в какви престъпления е бил обвинен, когато е застанал пред синедриона в Ерусалим. Но те не могат да кажат нищо друго, освен че е извикал: „Поради учението за възкресението на мъртвите ме съдите днес.“ С други думи, техните обвинения в криминални престъпления не са верни, а обвиненията, които са верни, не са криминални.

24:22 Изслушването на случая изправя Феликс пред една дилема. Той познава достатъчно добре християнската вяра, за да разбере кой е прав и кой не. Стоящият пред него затворник явно не е виновен за никакво престъпление против римския закон. Но ако освободи Павел, Феликс ще си навлече гнева на еврейския народ. За да избегне това, той трябва да им се подмаже политически. И така, управителят решава да отложи окончателното решение на делото, като съобщава, че ще чака идването на хилядника

Лисий в Кесария. Няма сведения дали това е станало някога.

24:23 При приключването на случая Феликс дава нареждане да продължат да пазят Павел, като му дават известна свобода, така че неговите приятели да могат да го посещават и да го снабдяват с храна и дрехи. Това определено показва, че управителят не смята Павел за отчаян престъпник.

24:24, 25а Няколко дни след откривания процес Феликс и съпругата му Друзилия се срещат насаме с апостола, за да чуят повече за християнската вяра. С абсолютно безстрашие Павел разисква с развратния управител и прелободейната му съпруга по въпросите на правдата, себеобузданието и бъдещия съд. Те знаят много малко какво означава да бъдеш праведен както в обществената, така и в личния си живот. За тях думата „себеобуздание“ не означава нищо, което личи и от настоящото им прелободейно съжителство. Но те трябва да бъдат предупредени за бъдещия съд, защото ако греховете им не бъдат опростени чрез кръвта на Христос, и двамата ще погинат в огненото езеро.

24:25б, 26 Феликс изглежда по-развълнуван от Друзилия. Но макар и уплашен, той не иска да се довери на Спасителя, а отлага вземането на решение за Христос, като казва: „Засега си иди; и когато намеря време, ще те повикам.“ За съжаление това време никога не идва, що се отнася до информацията, която имаме от Библията. Но това не е последното свидетелство на Павел пред Феликс. През следващите две години на затворничеството на апостола в Кесария управителят продължава да го вика непрекъснато. Въщност Феликс се надява, че някои от приятелите на Павел ще му дадат голям подкуп, за да го освободи.

24:27 Две години по-късно, през 60 год. сл. Хр., на мястото на Феликс идва неговият заместник Порций Фест. Феликс, който желае да спечели благоволе-

нието на **юдеите**, оставя **Павел** в **Кесария** като затворник в окови.

25:1 Порций **Фест** е назначен за римски управител на **Юдея** от император **Нерон** през есента на 60 год. сл. Хр. **Кесария** е политическият център на римската провинция **Сирия**, част от която е и **Юдея**. **Три дни по-късно Фест се изкачва от Кесария в Ерусалим**, религиозната столица на неговата погведомствена област.

25:2, 3 Въпреки че вече са изминали три години от затварянето на **Павел** в **Кесария**, **юдеите** не са го забравили, нито пък е утихнала смъртната им омраза към него. Мислейки си, че могат да склонят новия управител да им направи услуга, **първосвещеникът и юдейските първенци** подават жалба с обвинения **против Павел**, в която го молят да изпрати апостола обратно в **Ерусалим**, за да го съдят отново. Там те сигурно пишат, че желаят да го разпитат пред синедриона, но истинските им планове са да го причакат някъде по пътя и да го убият.

25:4, 5 Но **Фест** сигурно е информиран за предишния заговор за убиването на **Павел** и за сложните мерки, взети от хиландника в **Ерусалим** при извеждането му от **Кесария**, и затова отказва да удовлетвори молбата им, като обещава да им даде възможност да обвинят **Павел**, като дойдат в **Кесария**.

25:6-8 След не повече от десет дни престой в **Ерусалим** **Фест** се връща в **Кесария** и на следващия ден свиква съда. **Юдеите** бързат да се възползват от тази възможност и излизат с много сериозни обвинения **против Павел**, които не могат да **докажат**. Апостолът, който разбира колко неоснователни са тези обвинения, защитава себе си, като отрича да е извършил каквото и да било престъпление както **против закона**, така и **против храма и против императора**.

25:9-11 За момент изглежда, че **Фест** е склонен да се поддаде на искането на **юдеите** и да изпрати **Павел** в **Ерусалим**, за да бъде разпитан пред синедриона. Но

той не желае да направи това без съгласието на затворника. **Павел** очевидно разбира много добре, че ако се съгласи да отиде, никога няма да стигне жив в **Ерусалим**, и затова отказва да отиде, като заявява, че съдът в **Кесария** е мястото, където трябва да бъде съден. Ако е извършил престъпление срещу римската империя, той няма нищо против да умре, но ако не е виновен за такова нещо, на какво основание тогава трябва да бъде предаден на **юдеите** да го съдят? Използвайки правото си на римски гражданин, **Павел** произнася известните думи: „**Отнасям се до Кесаря**.“

Правилно ли е това решение на **Павел** да се отнесе до **Кесаря**? Дали не трябваше да остави всичко в ръцете на Бога и да престане да уповава на своето земно гражданство? Може би това е една от „грешките на Павел“? Ние не можем да дадем окончателен отговор на тези въпроси. Това, което ни е известно, е, че неговото отнасяне до **Кесаря** го възпрепятства да бъде освободен по това време и че дори и да не се беше отнесъл да **Кесаря**, апостолът пак щеше да стигне до Рим по някакъв начин.

25:12 След кратко разискване между **Фест** и неговите юридически съветници относно процедурите при това положение, управителят се обръща към **Павел** и му казва предизвикателно: „**Отнесъл си се до Кесаря; при Кесаря ще отидеш**.“

25:13 Няколко дни по-късно в **Кесария** пристигат цар **Ирод Агрипа II** и неговата сестра **Верника**, за да поздравят **Фест** за новата му служба. Този **Агрипа** е син на **Ирод Агрипа I**, който уби **Яков** и затвори **Петър** (Деян. 12). Неговата сестра е изключително красива. Историките я описват като много развратна жена, като споменават дори за връзка между нея и брат ѝ, но НЗ не ни казва нищо за нейния характер.

25:14-16 По време на продължителния им престой в **Кесария** **Фест** решава да разкаже на **Агрипа** за проблема, който има с един затворник на име **Павел**. Най-

напред той му разказва за решителното настояване на **юдеите** да произнесат присъда над Павел, без да е имало официално разследване на случая. Описвайки себе си като поддръжник и защитник на законната юридическа практика, Фест е настоял за организирането на процес, в който обвиненият да може да се срещне **лице в лице** със своите **обвинители** и да има възможност да се защити.

25:17-19 Когато случаят е стигнал до съдебната зала, Фест е открил, че затворникът не е бил виновен в никакво престъпление срещу империята, но че всичко се е въртяло около „**разисквания за техните си вярвания и за някой си Исус, Който бил умрял, за Когото Павел твърдеше, че е жив**“.

25:20-22 След това Фест разказва за своето предложение към Павел да **опише в Ерусалим** и за отнасянето на Павел към Август (императорска **титла**, а не име). Тук се е появил и проблемът: когато изпрати този затворник в Рим, какво обвинение да напише срещу него? Фест се надява, че **Агрипа** като юдеин, който добре познава проблемите на юдеизма, би могъл да му помогне да напише някакво подходящо обвинение.

Говорейки за Спасителя на света, Фест използва израза „**някой си Исус**“. Бенгел коментира това негово изказване, като казва: „Това е определението, което нещастният Фест използва, за да опише Този, пред Когото всяко коляно ще се преклони.“

25:23 На следващия ден е организирана официална среща, на която **Агрипа и Верникия** пристигат „с голям блясък“. Те са придружени от **хилядиниците и от по-видните граждани** на Кесария. После **довеждат и Павел**.

25:24-27 И отново Фест разказва историята на случая с Павел: настоятелните искания на **юдеите** за смъртна присъда на Павел; **неговата** неспособност да открие каквато и да е било вина в този затворник, която да **заслужава смърт**; и накрая отнасянето на Павел до

Кесаря. Проблемът на Фест е следният: поради обжалването на Павел той е принуден да го изпрати при Нерон, но няма достатъчни **юридически основания**, за да го изпрати на съд. Фест съвсем ясно казва, че се надява на помощ от страна на **Агрипа**, тъй като наистина изглежда **неразумно да изпрати един затворник и да не изложи обвиненията срещу него**. Тази среща прилича повече на разпит, отколкото на съдебен процес, той като обвинителите на апостола, юдеите, отсъстват, а решението на **Агрипа** не е за гължително.

26:1-3 Сцената, която наблюдаваме в момента, е описана много сполучливо като срещата между „един поробен цар и един възцарен затворник“. От духовна гледна точка **Агрипа** е човек, достоен за съжаление, докато апостолът лети на крилете на вярата, без да обръща никакво внимание на обстоятелствата, в които се намира.

След като получава позволение от **Агрипа**, Павел **простира ръка и започва своята защита** с един вълнуващ разказ за живота си като християнин. Най-напред той изказва благодарност за дадената му възможност да изложи своя случай пред един юдеин, който е „**вещ във всичките обреди и разисквания между юдеите**“. Този убод не е ласкателство, а проява на християнско възпитание и изказване на самата истина.

26:4, 5 Преди обръщението на апостола в християнската вяра **животът** му е бил живот на един примерен юдеин. Ако само **искаха да свидетелстват, юдеите** щяха да признаят, че е живял като последователен **фарисей**, според **най-строгото** учение на тяхното вероизповедание.

26:6 Сега той е изправен на съд не заради никакво сериозно престъпление, а заради **надеждата на обещанието, което Бог е дал на бащите** на евреите в СЗ. Аргументът на Павел тук следва следното развитие: в СЗ Бог е дал различни обещания на водачите на Израел като Авраам,

Исаак, Давид и Соломон. Главният завет е сключен на базата на обещанието за Месията и за Неговото идване на земята, за да освободи израелския народ и да установи царството Си. Патриарсите от СЗ са умрели, без да видят изпълнението на това обещание. Означава ли това, че Бог няма да изпълни условията на заветите? Разбира се, че не! Той ще ги изпълни! Но как ще ги изпълни, след като бащите им вече са умрели? Отговорът е, че Той ще ги изпълни, като ги възкреси от мъртвите. Това е един много пряк начин на свързване на обещанията, дадени на старозаветните светии, с възкресението на мъртвите.

26:7 Апостолът описва **дванадесетте** израелски племена като племена, които „служат на Бога устръдно денем и нощем“, като се надяват да видят изпълнението на обещанието. Това споменаване на **дванадесетте** племена е особено важно във връзка със съвременното учение, според което десет от израелските племена вече са „загубени“ след робството. Но макар и разпръснати сред езическите народи, апостол Павел ги вижда като отделен народ, който **служи на Бога** и очаква обещания Избавител.

26:8 И така, това е престъплението на Павел! Той вярва, че **Бог** ще изпълни обещанието Си към бащите, като ги възкреси от **мъртвите**. Какво има толкова **невероятно** в това? Ето това е въпросът, който Павел задава на Агрипа и на всички присъстващи заедно с него.

26:9-11 Връщайки се обратно към историята на своя живот, Павел отново разказва за времето, когато жестоко и неуморно е преследвал християнската вяра, когато се е съпротивлявал на **името на Исус Назарянина** с всички сили. Получавайки **власт от главните свещеници**, той е затварял **мнозина** от светите в Ерусалим. Когато християните са били изправяни на съд пред синедриона, той непрекъснато е гласувал против тях. Отново и отново ги е мъчел по

всички синагоги и с всички сили се е старал да ги накара да се отрекат от своя Господ. (Когато се казва, че **се е старал да ги накара да хулят**⁷⁸, това не означава, че е успявал, а само че *се е опитвал*.) Гоненията на учениците на **Исус**, в които участва Павел, надхвърлят пределите на Ерусалим и Юдея и стигат до **чуждите градове**.

26:12-14 Но точно по време на едно от тези пътувания се случва нещо, което променя живота на Павел из основи. Той пътува за **Дамаск** и носи официални документи, които му дават власт да арестува християните и да ги изпраца обратно в Ерусалим, за да бъдат наказани. Но **по обег** той е поразен от едно славно видение. Павел вижда на пътя **светлина от небето, по-силна от обедните лъчи на слънцето**. **Падайки на земята, той чува глас**, който му задава следния въпрос: „**Савле, Савле, защо Ме гониш?**“ **Гласът** също така добавя и многозначителните думи: „**Мъчно ти е да риташ срещу остен.**“ **Остенът** е инструмент с остър връх, който се използва от овчарите, за да накарат овете да вървят напред. Павел е ритал **срещу остена** на собствената си съвест и, което, още по-важно, **срещу** изобличителния глас на Светия Дух. Той никога не е успял да забрави хладнокръвието и благодарта, с които е умрял Стефан. Павел се е борил **срещу Самия Бог**.

26:15 Тогава Павел е запитал: „**Кой си Ти, Господи?**“ и гласът му е отговорил: „**Аз съм Исус, Когато ти гониш.**“ **Исус?** Как е възможно това? Нали Исус беше разпънат и погребан! Нали учениците Му откраднаха Неговото тяло и го скриха на някакво тайно място? Как е възможно именно Исус да му говори сега? Изведнъж истината много бързо проблясва в душата на Павел. Исус наистина е умрял, но след това е **възкръснал** от мъртвите! После се е възнесъл в небето, откъдето сега говори на Павел. Преследвайки християните, Павел е **преследвал** техния Господар. А да **преследва** Не-

го, означава да преследва Месията на Израел, Самия Божий Син.

26:16 След това Павел разказва много накратко за поръчението, което му е дал възкръсналият Господ Исус Христос. Той му е казал да стане и да се изправи на краката си. Павел е получил това специално откровение на Христос в слава, защото е бил назначен да бъде служител на Господа и свидетел на всичко видяно в този ден и на всички големи истини на християнската вяра, които Господ първа ще му открие.

26:17 Обещанието за избавянето на Павел от еврейския народ и от езичниците трябва да се разбира като избавление изобщо, докато апостолът завърши своето служение.

26:18 Той ще бъде изпратен сред езичниците, за да им отвори очите, „та да се обърнат от тъмнината към светлината и от властта на Сатана към властта на Бога“. Чрез вяра в Господ Исус те ще „приемат прощение на греховете си и наследство между осветените“. Според Дауни 18 ст. е едно отлично обобщение на това, което прави евангелието:

1. То освобождава от тъмнината.
2. Избавя от властта на Сатана.
3. Опрощава греховете.
4. Възстановява изгубеното наследство.

26:19-23 По-нататък Павел обяснява на Агрипа, че след получаване на поръчението той не е станал непокорен на небесното видение, а е проповядвал и в Дамаск, и в Ерусалим, и по цяла... Юдея, а после и на езичниците да се покаят и да се обърнат към Бога, като вършат дела, които показват истинността на тяхното покаяние. Това е причината, поради която юдеите са го уловили в храма и са се опитали да го убият. Но благодарение на Божията защита и помощ той е продължил да проповядва на всеки срещнат „това, което пророците и Мойсей са говорили, че ще бъде“ в СЗ: „че Христос трябваше да пострада“, че Той щеше да възкръсне пръв от мърт-

вите и че щеше да проповядва светлина както на юдеите, така и на езичниците.

26:24-26 Като езичник Фест вероятно нищо не разбира от разказа на апостола. Съвършено неспособен да оцени говоренето на един човек, изпълнен със Светия Дух, той прибързано обявява Павел за луд, като казва, че това се дължи на голямата му ученост. Без никакво различие или яд апостолът спокойно отрича това обвинение, като подчертава, че неговите думи са думи на истина и на здрав разум, след което изказва своята убеденост, че царят много добре знае, че това е така, защото животът на Павел и неговото свидетелство са известни на всички. Юдеите знаят всичко за него и слуховете за това не може да не са стигнали и до Агрипа.

26:27 След това, като се обръща директно към царя, Павел му задава следния въпрос: „Царю Агрипо, вярваш ли пророците?“, и отговаря сам на въпроса си: „Зная, че ги вярваш.“ Силата на неговия аргумент е непогрешима. Това, което Павел всъщност казва, е следното: „Аз вярвам на всичко казано от пророците в СЗ. Агрипа, ти също вярваш на техните думи, нали? Как тогава юдеите могат да ме осъдят на смърт? Или, казано с други думи, можеш ли да ме осъдиш за нещо, в което и ти самият вярваш?“

26:28 Агрипа наистина разбира, че аргументите на Павел са непогрешими, защото казва: „Без малко ме убеждаваш да стана християнин!“ Смятайки, че тези думи е породил не малко спорове между изследователите на Библията. Тези, които следват традицията на превода на Библията от Кинг Джеймс, смятат, че това е мястото, където царят е бил пред прага на вземането на решение за Христос. Те обосновават това свое мнение с думите на Павел от 29 стих. Други считат, че думите на Агрипа са казани иронично и че те всъщност означават: „Да не би да мислиш, че ако ми говориш още малко и ще ме направих

християнин?“ С други думи, той се измъква от отговорността да даде сериозен отговор, като казва една шега.

26:29 Независимо дали отговорът на Арша е казан сериозно, или на шега, отговорът на **Павел** е съвсем искрен. В неговите думи личи горещото му желание било с повече, било с по-малко убеждаване не само Агрипа, но и **всички** присъстващи да влязат в радостите и благословенията на християнския живот, за да могат да споделят с Павел всички неговии привилегии и да **станат** като него, с **изключение на оковите**. Морган пише следното:

„Павел е готов да умре, за да спаси Агрипа; но за нищо на света не е готов да даде оковите си на Агрипа. Това е християнството. Увеличавайте го; умножавайте го; прилагайте го. Усърдието на преследвачите не е християнство. Усърдието, с което се умира, за да се спаси един човек, но да не му се сложат окови, е християнство.“ ⁷⁹

26:30-32 Царят, управителят, Верникя и останалите служители излизат от стаята, за да разговарят насаме. Всички са принудени да признаят, че Павел не е направил нищо достойно за смърт или окови. Вероятно с известно съжаление Агрипа казва на Фест, че ако Павел не се беше отнесъл към Цезаря, можеше да се освободи.

Естествено, всички бихме се запитали дали не е било възможно да се отмени това обжалване до Цезар. Днес ние не знаем дали отменянето на това обжалване е било възможно, или не, но знаем, че според Божията цел този апостол сред езичниците е трябвало да отиде в Рим, за да бъде изправен на съд пред императора (23:11), и тук виждаме изпълнението на неговото желание да стане съобратен със смъртта на своя Господ.

И. Пътуването на Павел до Рим и корабкрушението (27:1-28:16)

Тази глава представлява вълнуващ разказ на пътуването на апостола от Кеса-

рия до Малта, на път за Рим. Ако Павел не беше един от пътниците в това пътуване, ние никога нямаше да чуем за него, нито пък за корабкрушението. Разказът изобилства с морски термини и затова не винаги е лесен за четене.

27:1 Пътуването започва в Кесария. Павел е поставен под наблюдението на един стотник на име Юлий. Този стотник е служител в **Августовия полк**, известен легион от римската армия. Като всички останали стотници, за които се говори в НЗ, Юлий е един изключително внимателен, справедлив и грижлив човек.

27:2 На кораба има и други затворници, които също като Павел трябва да бъдат заведени в Рим на съд. Сред тях са и имената на **Аристарх** и Лука, спътници на Павел от по-ранните му пътувания. **Корабът**, на който се качват те, е от **Аграмбита**, мизийски град от северо-западния край на Мала Азия. Според маршрута той трябва да плава на север и запад, като спира **по бреговете на** проконсулска Азия, западната провинция на Мала Азия.

27:3 Корабът плава на север покрай палестинския бряг и пристига в **Сидон**, на около седемдесет мили от Кесария. Стотникът Юлий, който се отнася „човеколюбиво“ към Павел, му позволява да слезе на брега и да отиде при приятелите си, за да се погрижат за него.

27:4, 5 От Сидон корабът пресича североизточния край на Средиземно море, като плава на завет под **Кипър**, който оставя от лявата си страна. Въпреки **насрещните ветрове** корабът стига до южния бряг на Мала Азия, след което **тръгва** на север покрай **Киликия** и **Памфилия** и пристига в **Мира**, **ликийски** пристанищен град.

27:6 Там стотникът премества затворниците си на един друг кораб, който пътува за **Италия**, тъй като целта на първия е да стигне западния бряг на Мала Азия и след това родния си град.

Вторият кораб е от Александрия, град на северния бряг на Африка. На не-

го има 276 души, включително и екипажа, както и товар от жито. От Александрия той се отправя на север през Средиземно море към Мира и в момента плава на запад за **Италия**.

27:7, 8 В продължение на много дни корабът едва напредва поради насрещния вятър. Екипажът с големи трудности успява да се приближи до **Книд**, пристанище на края на югозападния бряг на Мала Азия, но поради насрещния вятър не акостира там, а се отправя на юг и плава на завет покрай източния бряг на остров **Крит**. Заобикаляйки нос **Саамон**, екипажът обръща кораба на запад и започва да се бори със силни ветрове, докато стига едно място, наречено **Добри пристанища**, близо до град **Ласей**, на централния южен бряг на **Крит**.

27:9, 10 Поради неблагоприятните условия за плаване вече е загубено доста време, а приближаването на зимата прави по-нататъшното плаване още по-опасно. Дошъл е краят на септември или началото на октомври, тъй като **посътът** (Денят на омилостивението) е свършил вече. **Павел** предупреждава екипажа, че плаването не е сигурно и че има опасност да загубят товара и кораба, и дори живота си.

27:11, 12 Но **кормчията** и **стопанинът** на кораба не искат да прекъснат пътуването. **Служителът**, както и голяма част от останалите пътници, също се съгласяват с тяхното решение. Повечето смятат, че **Феникс** е по-добро място за презимуване от **Добри пристанища**. **Феникс** се намира на четиридесет мили западно от **Добри пристанища**, на югозападния край на **Крит**. **Пристанището** му гледа на югозапад и северозапад.

27:13-17 И когато започва да духа южен вятър, моряците решават да го използват и да се опитат да стигнат до **Феникс**. Те вдигат котва и тръгват на запад, като плуват близо до **Крит**. Точно тогава от крайбрежието излиза бурен североизточен вятър (**евроклидон**⁸⁰),

който подхваща кораба и прави невъзможно управлението му. Екипажът е принуден да остави кораба да бъде носен от вълните и по този начин продължава да пътува на югоизток, докато стигат до едно малко островче, наречено **Клавдий**, на двайсет или тридесет мили от **Крит**. Когато стигат до подветрената страна на **острова**, с много трудности успяват да запазят **ладията**, като я дърпат и накрая я вдигат на **борда** на кораба. След това **завързват** корпуса на **кораба**, за да предотвратят разпадането му под влиянието на тежките вълни, като се боят да не бъдат тласнати върху **Сиртус**, залив на африканския бряг, известен с опасните си плитчини. За да избягат от тази опасност, те свалят **платната** и се носят по водите **така**.

27:18, 19 След еднородно плаване, оставени на милостта на бурята, те започват да изхвърлят товара **през борда**. На третия ден изхвърлят и **корабните принадлежности**. Без съмнение в кораба вече има доста вода и затова е необходимо да намалят товара, за да предотвратят потъването му.

27:20 В продължение на много дни корабът се мятта безпомощно, без пътниците да могат да виждат нито слънцето, нито звездите и без никаква възможност за ориентация. **Накрая** **изчезва** всякаква **надежда** за спасение.

27:21-26 Заедно с глада расте и отчаянието. Хората не са яли от много дни. Вероятно те работят през цялото време, за да запазят кораба, като изгребват вода. Може би вече няма никакви съдове и приспособления за готвене. Неразположенията, страхът и отчаянието са им отнели всякакъв апетит. Храна има, но желанието за ядене няма.

Тогава Павел застава между тях и им казва едно послание на надеждата. Най-напред той нежно ги укорява, че **не е... трябвало да отплуват от Крит**, след което ги уверява, че **корабът** ще бъде загубен, но **нищо една душа** от него няма да умре. Как е разбрал това? **Един ангел**

от Господа му се е явил тази **нощ** и му е казал, че трябва да застане **пред Цезаря** в Рим. **Бог е подарил** на апостола **всички, които** пътуват с него, в смисъл, че всички ще останат живи. Затова трябва да са бодри. **Павел** вярва, че всички ще бъдат добре, дори и корабът да претърпи корабкрушение **на някой остров**.

Тоузър ни дава следния проникновен коментар:

*„Когато подухва топлият южен вятър, корабът с Павел на борда отплува леко, без никой да знае кой е той и каква голяма сила на характера се крие зад тази не особено впечатлителна външност. Но когато върху тях се нахвърля страшният североизточен бурен вятър „евроклидон“, величието на Павел става познато на всички в кораба. Макар и затворник, апостолът съвсем буквално поема управлението на кораба, взема решения и дава заповеди, които означават за хората живот или смърт. И аз мисля, че тази критична ситуация изважда на показ нещо, което не е било ясно дори и на Павел. Когато е започнала бурята, красивата теория се е превърнала в ясни и твърди факти.“*⁸²

27:27-29 От напускането на Добри пристанища са изминали четиринадесет дни. Корабът сега се носи безпомощно в една част от Средиземно море, позната като **Адриатическо море** – морето между Гърция, Италия и Африка. **Около средата на нощта** моряците **уещат**, че се **приближават към някаква суша** – може би чуват как буретата се чукат в брега. Когато за първи път измерват дълбочината, **откриват**, че е **двадесет разтега** (около 46 м) и след още малко време – **петнадесет разтега**. За да избегнат засядането на кораба, моряците **спускат четири котви откъм кърмата** и започват да **чакаат зората**.

27:30-32 Уплашени за живота си, някои от **моряците** решават да стигнат до брега с малката лодка. Те вече свалят **лодката** през носа на **кораба** под предлог, че **пускат** още **котви**, когато **Павел** раз-

бира за това и **разкрива заговора им на стотника**. **Апостолът** предупреждава, че **ако** моряците **не останат на кораба**, другите пътници **няма да се спасят**. **Тогава войниците отрязват въжетата**, с които е завързана **лодката**, и **я оставят да падне в морето**. Така **моряците** са принудени да останат **на кораба** и да се опитат да спасят не само своя живот, но и живота на останалите.

27:33, 34 Пасажът от 33 до 37 ст. е озаглавен от Филип като „здравият разум на Павел“. За да можем действително да оценим сериозността на момента, ние добре трябва да знаем какво означава буря в морето. И освен това не трябва да забравяме, че Павел не е капитанът на кораба, а само пътуващ затворник.

Малко преди разсъмване **Павел настоява** пред хората да похапнат, като им напомня, че **не са яли нищо** вече две седмици. Време е да похапнат нещо, още повече че това ще помогне за тяхното спасение. Апостолът ги уверява, че **никой** няма да загуби **дори костъм** от главата си.

27:35 След това им дава пример, като сам **взима хляб, благодари на Бога** пред всички и започва да яде. Колко често ние се смущаваме да се молим пред другите! Но колко често тази наша молитва говори повече от всяка проповед.

27:36, 37 Това **ободрява** хората и всички **вземат от храната**. **На кораба** има **двеста седемдесет и шест души**.

27:38-41 След като хапват, **пътниците намаляват товара на кораба**, като **изхвърлят житото в морето**. **Сушата** е съвсем близо до тях, **но те не я виждат**. Тогава решават да **избутат кораба** колкото е **възможно** по-близо до брега. **Откачат котвите** и ги оставят **в морето**. След това **отвързват кормилата**, **развиват грота** и се **отправят към брега**, като **насочват кораба към място, където морето бие от двете страни** (вероятно някакъв провлак между два острова). Там **носът се забива здраво в**

пясъка, а **кърмата** започва да се разглобява под напора на вълните.

27:42-44 **Войниците решават да убият затворниците**, за да не би да избягат, но **стотникът, който иска да спаси Павел**, ги разубеждава да не правят това. Той нарежда на всички, които могат да плуват, да отидат на брега, а **останалите** да се спасяват на **гръски** или на други **части от кораба**. По този начин целият екипаж и всички пътници **излизат живи на сушата**.

28:1, 2 Когато стигат на сушата, пътниците и екипажът разбират, че **островът** се нарича **Малта**. Някои от жителите на **острова** са наблюдавали корабкрушението и са видели как жертвите се борят с вълните, за да стигнат до брега. Те се отнасят много човеколюбиво към корабкрушените, които са **измръзнали** и измокрени до кости от морето и от **гръжда**, и им **накладат огън**.

28:3 Но **докато правят огъня**, от храсталака **изскача змия** и ухапва **Павел** по ръката. До този момент тя е лежала скрита неподвижно някъде между клоните. При хвърлянето на съчките в **огъня** **усойницата** бързо се е съзела и се е нахвърляла върху апостола. Това, че се е **залепила за ръката му**, означава не само че се е убила, но че го е и ухапала.

28:4-6 В началото местните жители **заклочават**, че апостолът сигурно е **убиец**, защото **въпреки** че се е **избавил** от корабкрушението, **правосъдието** не престава да го преследва, и очакват, че или ще **отече**, или **внезапно** ще **падне мъртъв**. Но когато Павел не показва никакви симптоми на отравяне, жителите **променят мнението си** и решават, че Павел е **бог**. Това е още едно доказателство за непостоянството и изменчивостта на човешкото сърце и ум.

28:7 **Първенецът на остров Малта** по това време е **Поплий**. Той е собственик на големи площи земя близо до мястото на корабкрушението. Този богат римски служител **приема сърдечно** Павел и неговите приятели, като им дава подс-

лон в **продължение на три дни** – докато успеят да си осигурят постоянни места за пребиваване през зимата.

28:8 Грижата на този езичник не остава **незабелязана**. По същото време **бащата** на Поплий е **болен от треска и дизентерия**. Павел **отива при него, помолва се и като полага ръце на него, го изцелява**.

28:9, 10 Новината за чудото стига бързо до края на **острова**. През следващите три месеца хората не престават да носят болните си при Павел, който **изцелява** всички. Жителите на Малта **показват** своето уважение към апостола и Лука, като ги **изпращат** с много почести при тяхното **заминаване** и им **подаряват** много неща, които ще им бъдат **необходими** при пътуването до Рим.

28:11 След **трите** зимни месеци плаването отново е **безопасно** и **стотникът** заедно със **затворниците** се качва на един **александрийски кораб... който е презимувал на острова**. **Знакът на кораба** е **Близнаците**, тоест Castor and Pollux. Това са богове, които моряците-езичници считат за свои покровители.

28:12-14 От Малта те стигат до **Суракуза**, столицата на Сицилия, която се намира на източния ѝ бряг. Там корабът **престоява три дни**, след което **отива в Ригия**, на самия край на югозападния бряг на Италия. След **еднодневно** пътуване с попътен **вятър от юг** екипажът успява да **измине 180 мили** на север покрай западния бряг на Италия и пристига в **Потиоли**, на северния бряг на Неаполския залив. **Потиоли** се намира на около 150 мили на югоизток от Рим. Там апостолът **намира** **християнски братя**, с които има радостта да **прекара седем дни**.

28:15 Тук не се казва как новините за пристигането на Павел в Потиили стигат до Рим, но се казва, че **две различни групи от братя** **излизат да го посрещнат**. Едните **изминават** **четиридесет и три мили** на югоизток от Рим, за да стигнат до **Алпиевото тържище**, а другите – **тридесет и три мили** на югоиз-

ток, за да стигнат до **Трише кръчми**, където ги посрещат. Този вълнуващ израз на любов от страна на римските светии е голяма радост и насърчение за **Павел**, който се чувства много ободрен.

28:16 След пристигането си в Рим Павел получава разрешение да живее в една частна къща заедно с **двама войници**, които да го пазят.

Й. Животът на Павел под домашен арест и свидетелстването му пред юдеите в Рим (28:17-31)

28:17-19 В съответствие със своята практика да свидетелства първо на **юдеите**, Павел изпраща покана до религиозните им **водачи**. **Когато те идват** в къщата, където е той, апостолът им обяснява своя случай. Той им казва, че макар и да не е направил нищо против еврейския народ или против техните обичаи, **юдеите от Ерусалим са го предали в ръцете на римляните**, за да го съдят. Езическите властници не са могли да намерят никаква вина в него и са искали да го освободят, **но когато юдеите са се възпротивили на това, апостолът е бил принуден да се отнесе до Цезаря**. Когато е направил това оплакване, апостолът не е имал намерение да обвини в нещо **народа си**, а само да се защити.

28:20 Точно защото не е виновен в никакво престъпление против еврейския народ, апостолът е **повикал** главните римски юдеи при себе си. Всъщност той е **вързан с тая верига „заради това, за което Израел се надява“**. Това, за което Израел се надява, означава изпълнението на обещанията, дадени от Бога на еврейските патриарси, и по-специално обещанието за Месията. Под изпълнението на тези обещания, естествено, се разбира и възкресението на мъртвите.

28:21, 22 Юдейските водачи казват, че не знаят нищо за апостол Павел. Те нито са **получавали писма от Юдея** за него, нито е идвал някой от техните братя юдеи, за да им говори против за него. Но те искат да чуят нещо повече от са-

мия Павел, защото **навсякъде говорят против** християнската вяра, чийто проповедник е той.

28:23 След известно време много от тези юдеи идват в къщата, **където живее Павел**, за да чуят повече неща от него. Апостолът се възползва от тази възможност и свидетелства пред тях за **Божие царство** и ги уверява за **Исус**, обосновавайки се с цитати от Мойсеевия закон и от пророците „от сутринта до вечерта“.

28:24 Някои повярват на посланието, което той им донася, **други не повярват**. (Неповярването е нещо по-силно от простото неприемане на посланието. То говори за отхвърляне.)

28:25-28 Когато вижда, че като цяло еврейският народ още веднъж отхвърля благовестието, Павел цитира Исаия 6:9 и 10, където пророкът получава поръчение да проповядва на хора, **чиито сърца са затлъстели**, **чиито уши са натезнали** и **чиито очи са затворени**. Апостолът отново чувства как сърцето му се къса от болка, когато проповядва евангелието на хора, които не желаят да го чуят. Като взема предвид това отхвърляне на евангелието от юдеите, **Павел заявява**, че то ще бъде занесено на **езичниците**, които ще го слушат.

28:29 Невярващите юдеи си отиват „с голяма препирня помежду си“. Както казва Калвин, пророчеството, което им цитира Павел, възбужда в тях безбожното начало, което отхвърля Месията. То също така поражда и гняв срещу онези юдеи, които Го приемат. Реформаторът прави още едно интересно наблюдение:

„Всеки, който казва, че евангелието на Христос причинява препирни, казва това без никакво основание, тъй като е съвсем явно, че тези препирни произлизат само от упоритостта на човека. И наистина, ако искаме да се наслаждаваме на мира с Бога, трябва да водим война с онези, които се отнасят към Него с презрение.“⁸⁴

28:30 След това Павел остава в Рим цели две години, като живее в отделна къща, взета под наем, и служи на хората, които непрекъснато идват да го посещават. Вероятно по това време той написва и Посланията към ефесяните, филипяните, колосяните и Филемон.

28:31 През този период той се радва на значителна свобода, която му позволява да проповядва за Божието царство и да поучава за Господ Исус Христос с пълно гръзновение, без никой да му забранява това.

Така завършва книгата Деянията на апостолите. Някои хора смятат, че тя завършва доста внезапно. Но ние смятаме, че поръчението, за което се говори в началото, е изпълнено. Евангелието е достигнало до Ерусалим, Юдея, Самария и в езическия свят.

Събитията в живота на Павел след края на Деянията могат да се извадят от по-късните му писания.

Общоприето е мнението, че след изпитането на двете години в Рим, неговият случай е разгледан от Нерон, който го освобождава.

След това апостолът се отправя отново на пътешествие, наречено от нас четвъртото мисионерско пътешествие на Павел. Той посещава следните места, макар и не непременно в същата последователност:

1. КОЛОС и ЕФЕС (Филим. 22).
2. МАКЕДОНИЯ (1 Тим. 1:3; Фил. 1:25; 2:24).
3. ЕФЕС (1 Тим. 3:14).
4. ИСПАНИЯ (Рим. 15:24).
5. КРИТ (Тим 1:5).
6. КОРИНТ (2 Тим. 4:20).
7. МИЛИТ (2 Тим. 4:20).
8. Презимуването в НИКОПОЛ (Тим 3:12).
9. ТРОАДА (2Тим. 4:13).

Нямаме никаква информация защо, кога или къде Павел е арестуван за втори път, но знаем, че е бил закаран за втори път в Рим като затворник. Този път затворничеството му е било много по-

тежко, отколкото първия път (2 Тим. 2:9). Апостолът е бил изоставен от повечето си приятели (2 Тим. 4:9-11) и е знаел, че времето на неговата смърт е наближило (2 Тим. 4:5-8).

Преданието разказва, че апостол Павел е бил обезглавен във Рим в 67 или 68 год. сл. Хр. За негова възхвала можете да прочетете думите, изречени от самия него във 2 Кор. 4:8-10, 6:4-10 и 11:23:23-28, както и нашия коментар върху тези възхваляващи обобщения.

Посланието на Деянията

След като прочетем Деянията на апостолите, е добре да си припомним принципите и практиката на ранните християни. *Какво характеризира отделните върваци и местните събрания, към които те принадлежат?*

Най-напред трябва да кажем, че християните от първи век са живели на първо място и главно за интересите на Господ Исус. Техният цялостен мироглед е бил Христососентричен. Главната причина за тяхното съществуване е било свидетелството им за Спасителя и те са се предавали на тази задача с голяма пламенност. В свят, зает изключително с проблема за своето оцеляване, е съществувало едно здраво ядро от усърдни християни, които са търсели най-напред Божието царство и Неговата правда и за които всичко останало е било подчинено на това величествено призвание:

Даует изразява своето възхищение от първите ученици със следния коментар:
„Учениците са били кръстени със... светия, пламтящ ентузиазъм, взет направо от Божия олтар. Този огън е давал сила на всяка друга цел и смисъл на живота им. Той е бил в душите на апостоли-те като пещ на голям презокеански кораб, даваща му енергия, за да преодолее всякакви бури и погълщащи дълбини. Нищо не е могло да спре тези мъже! Нищо не е могло да им попречи да вървят... Всички техни дела и всички техни речи

звучат като една голяма заповед. Те са имали топлина и са имали светлина, защото са били кръстени със силата на Светия Дух. ⁸⁵

Сърцевината на тяхното послание е било възкресението и славата на Господ Исус Христос. Те са били свидетели на възкръсналия Спасител. Хората са убили Месията, но Бог Го е възкресил от мъртвите и Му е дал най-почетното място в небесата. Всяко коляно трябва да Му се поклони – на Него, прославения Човек, Който е отгясно на Бога.

В един свят на омраза, злоба и алчност учениците са показвали любов към всички. Те са отговаряли с нежност на преследванията и са се молели за своите убийци. Тяхната любов към гругите християни е карала противниците им да възкликват: „Вижте как се обичат тези християни!“

Животът им е бил живот на жертва, живот, посветен на разпространението на евангелието. Те не са гледали на материалното си имуществото като на своя лична собственост, но като на нещо, на което те са били Божи настойници. Навсякъде, където е имало истинска нужда, те са оказвали помощ, която да отговори незабавно на нуждата.

Оръжията на тяхната борба не са били материални, а духовни, и благодарение на Бога са били толкова мощни, че са могли да разрушават крепости. Вярващите са разбирали, че не се борят срещу религиозни или политически водачи, а срещу злите сили в небесните места. Затова те са вървели напред въоръжени с вяра, молитва и Божието слово. За разлика от исляма християнството не е разпънало благодарение на употребата на сила.

Ранните християни са живели отделни от света. Те са били в света, но не са били от света. Що се отнася до тяхното свидетелстване, те непрекъснато са установявали връзки с невярващите, но никога не са правели компромис със своята вяроност към Христос, отдавайки се

на грешните удоволствия на света. Пътували са из чуждите страни като чужденци и странници, като са се стремели да бъдат благословение за всички, без да участват в тяхното осквернение.

Какво е било отношението на ранните християни към политиката и социалните проблеми на геня? Според тях цялото зло и всички проблеми на света произлизат от грешната природа на човека. За да се излекува злото, трябва да се премахне причината. Политическите и социалните реформи лекуват симптомите, а не самата болест. Само евангелието може да изтръгне корените на болестта, като промени човешката природа. Затова ранните християни не са хабели усилията си с разни второстепенни лекарства, а са проповядвали евангелието както навреме, така и без време. Навсякъде, където е отивало евангелието, гноините рани или са изчезвали напълно, или са намалявали значително.

Ранните вярващи не са били изненадани и когато са започнали да ги преследват. Те са очаквали това. Вместо да искат възмездие или търсят отмъщение, те са предавали делото си на Бога, Който е единственият справедлив Съдия. Вместо да търсят как да избягат от съда, те са се молели Бог да им даде смелост, за да проповядват Христос на всички, които срещнат.

Целта, която е стояла пред учениците, е била евангелизирането на света. За тях не имало разлика между мисионерството у дома и мисионерството в чужбина. За тях целият свят е бил една нива. Благовестието не е било единствена и крайна цел на тяхната дейност, в смисъл че те не са се задоволявали само да доведат души при Христос, след което да ги оставят сами, а са събирали новоповярвалите в местни събрания. Там те са ги учели на словото и на молитва и по всякакъв начин са укрепвали вярата им. После новоповярвалите са били призовавани да отидат и да занесат посланието и на други хора.

Установяването на тези местни църкви е придало устойчивост на делото и е осигурило възможност за благовестване в съседните на тях области. Тези местни събрания са растели съвсем естествено, тоест те са били самоуправляващи се, саморазрастващи се и самофинансиращи се единици. Всяко отделно събрание е било независимо от останалите, макар между тях да е имало общение на Духа. Всяко отделно събрание се е стремяло да създаде други събрания в близките места, като всяко отделно събрание се е финансирало само. Не е имало някакъв централен финансов орган или ръководна организация.

Местните църкви са били най-вече духовни убежища за вярващите, а не места за достигане на спасените. Дейностите на църквата са включвали разчупването на хляба, молитвата, изучаването на Библията и общението. Събранията за проповядване на евангелието не са се организирани в църквите, а навсякъде, където е имало възможност да се срещнат невярващи – в синагогите, на пазарите, на улиците, в затворите и в отделните къщи.

Църквите не са се събирали в специално построени за целта сгради, а по домовете на вярващите. Това е давало възможност за по-голяма подвижност на църквата по време на преследване и за по-бързо и лесно „преминаване в нелегалност“.

В началото не е имало никакви деноминации. Всички вярващи са били части на Христовото тяло и всяка местна църква е била образ на световната църква.

Също така църквата не е била разделена на духовници и миряни. Нито един човек в събранието не е притежавал изключителните права върху поучението, проповядването, кръщаването или провеждането на Господната вечеря. Всеки вярващ е имал някаква дарба и е бил свободен да я упражнява.

Онези, които са имали дарбата да бъдат апостоли, пророци, благовестите-

ли, пастори и учители, не са се стремили към получаване на някакви официални постове в църквата. Те са имали за задача да назидават светиите във вярата, което от своя страна да стигнат до положение, когато също ще могат да служат на Господа всеки ден. Нагарените мъже от новозаветния период са получавали всичко необходимо за своето служение чрез специално помазание от Светия Дух. Това е обяснението за особено силното влияние, което неучени и необразовани мъже са упражнявали върху своето време. Никой от тях не е бил „професионалист“, в смисъла, който ние влагаме в тази дума днес, а непрофесионален проповедник с помазание отгоре.

Разгласяването на посланието в книгата Деянията на апостолите е било придружено често от знамения и чудеса, и различни дарове на Светия Дух. И макар че тези чудеса присъстват много по-ярко в първите глави, те не спират да го края на книгата.

След установяването на едно местно събрание апостолите или техните представители са назначавали старейшини – мъже, които са служели като духовни наставници и които „са пасели стадото“. Всяко местно събрание е имало няколко старейшини.

Съгласно текста на Деянията на апостолите съществителното „дякон“ няма значение на някаква специална църковна служба. Но глаголната форма на тази дума се използва за обозначаване на служба за Господа – както духовна, така и материална.

Ранните вярващи са се кръщавали чрез пълно потапяне. Общото впечатление е, че вярващите са се кръщавали скоро след своето повярване. В първия ден на седмицата учениците са се събирали заедно, за да си спомнят Господа чрез разчупването на хляба. Тази служба може би не е била толкова официална като днес. Изглежда, че ранните християни са разчупвали хляба, когато са се събирали да ядат заедно или за празника на любовта.

Ранната църква е била пристрастена към молитвата. Молитвата е била жизнената граница между нея и Бога. Нейните молитви са били горещи, усърдни и изпънени с вяра. Учениците също така са постели, което им е помагало да се съсредоточат върху духовните неща, без да се разсейват и без да заспиват.

След една такава молитва и пост проповестите и учителите в Антиохия са препоръчали Варнаба и Савел за едно специално мисионерско пътешествие. И двамата са били служили на Господа известно време преди това. Препоръчането на тези двамата служители не е било официално ръкополагане, а признаване от страна на водачите в Антиохия, че Светият Дух наистина ги е призвал. То е изразявало и пълното сърдечно одобрение на събранието на работата, която са започнали Варнаба и Савел.

Хората, изпращани да служат като благовестители, не са били контролирани от своето местно събрание, а са били съвсем свободни да служат според водителството на Светия Дух. Но те са давали отчет пред местното събрание за благословенията, с които Бог е подкрепил техните усилия.

В това отношение църквата не е била някаква сложно организирана система, а жив организъм, който е действал в постоянно подчинение на водителството на Господа. Главата на църквата, Христос в небето, е управлявал отделните части, които непрекъснато са били готови да се учат, да бъдат лесно подвижни и да могат да носят отговорност. И така, вместо един твърдо установен модел на служение в Деянията на апостолите ние виждаме една голяма гъвкавост и липса на всякакъв формализъм. Така например никъде не е казано колко дълъг трябва да бъде престоят на един апостол в дадено място. В Солун Павел е престоял три седмици, а в Ефес – три години. Всичко е зависело от времето, необходимо за изграждане на светиите,

така че те да могат сами да продължат християнското си служение.

Има хора, които смятат, че апостолите са съсредоточили своите усилия главно в големите градове, тъй като са разчитали на установените вече църкви да се разпространят сами в покрайнините. Но това дали наистина е било така? Дали апостолите са следвали такава една строга и неизменна стратегия, или са получавали заповеди от Господа всеки ден, които са ги насочвали било към големи и важни центрове, било към незначителни села?

Без съмнение едно от най-значителните впечатления, които получаваме от тази книга, е това, че ранните вярващи са очаквали и са разчитали на водителството на Господа. Те са се били отказали от всичко заради Христос. Не са имали нищо и никого освен Самия Господ; чакали са от Него всекидневни напътствия и не са оставали разочаровани.

Изглежда, че пътуващите християнски проповедници са имали обичай да пътуват по двама. Обикновено единият от двамата е бил по-млад служител, който по този начин е бил обучаван. Апостолите непрекъснато са търсели верни млади мъже, които да станат техни ученици.

В някои моменти Господните служители са се издържали сами: така например Павел е работил като майстор на палатки. В други моменти те са били издържани с помощ, давана с любов от отделни лица или цели църкви.

Друго важно заключение е, че духовните водачи са били признавани като такива от светиите, които са работели с тях. Те са говорили с власт, дадена им от Светия Дух. И Същият Свети Дух е давал на другите вярващи истински духовен инстинкт да се подчиняват на тази власт. Учениците са се подчинявали на човешките власти до определена степен. Тази степен се е определяла от това дали тези власти са позволявали, или са забранявали проповядването на еван-

гелието. При втория случай учениците са предпочитали да се подчиняват на Бога, вместо на човешката власт. Когато са били наказвани от гражданските власти, те са понасяли наказанието, без да се съпротивляват и без да заговорничат против управляващите.

Евангелието е било проповядвано най-напред на евреите, но когато еврейският народ е отказал да го приеме, благата вест е била отнесена на езичниците. Заповедта „първо на юдеите“ е била изпълнена исторически в книгата на Деянията. Сега евреите се намират в същото положение пред Бога както езичниците – между тях и езичниците няма разлика: „... понеже всички съгрешиха и не заслужават да се прославят от Бога.“

Служението на ранната църква е било свързано с голяма сила. Поради страха от гонения хората не са изповядвали лесно вярата си в Христос. Грехът в църквата се е разпознавал бързо и в някои случаи е бил жестоко наказван от Бога, като например случая с Анания и Сапфира.

Накрая бихме искали да завършим с един последен и траен извод, който произтича от изучаването на Деянията: ако *ние* следваме примера на ранната църква по отношение на вярата, посвещението и неуморното служение, целият свят може да бъде евангелизиран в живота на нашето поколение.

Крайни бележки

- 1) (Въведение) J. В. Philips, *The Young Church in Action*, p. vii.
- 2) (1:5) Между възкресението и възнесението на Христос е имало четиредесет дни. Преди Петдесетница са изминали още десет дни. Но Господ не е казал на учениците Си колко точно дни да чакат, вероятно за да ги държи в непрекъснато очакване.
- 3) (1:20) Това не е точен цитат от Псалма, който намираме в нашата Библия. За това вероятно има две причини. (1) Писателите на Новия Завет често цитират Старозаветните Писания от Септуагинтата (древногръцка версия на СЗ), докато нашите преводи са направени на базата на оригиналния староеврейски текст, което обяснява някои разлики в думите. (2) Както често може да бъде, Светият Дух, Който е вдъхновил СЗ, упражнява някаква свобода, като приспособява някои неща при цитирането му в НЗ.
- 4) (2:1) В гръцката версия на Псалм 133:1 (от Септуагинтата) се използва един и същ израз и за „да живеят заедно“, и за „на едно място“ от Деяния 2:1 (*epi to auto*).
- 5) (2:4) Други служби на Светия Дух, които ние придобиваме при *обръщението*, са: помазанието (1 Йо. 2:27), запечатването (Еф. 1:13) и получаването на залог (Еф. 1:14). Има служби на Светия Дух, които са *условни* и зависят от нашето послушание и отдаване: водителството (Дея. 8:29), радостта (1 Сол. 1:6) и силата (Рим. 15:13).
- 6) (2:22-24) Думата, преведена в нашата Библия като „*болките*“, обикновено се отнася до родилните болки. Възкресението на Христос се сравнява с раждане от смърт към живот. Страданията, които се свързват с целия този процес, са много тежки, но временни. В Псалм 18:5 същата дума е използвана и в израза „*връзките на преизподнята*“.
- 7) (2:25-27) Раят и третото небе са едно и също нещо (2 Кор. 12:2, 4).
- 8) (2:38) Charles C. Ryrie, *The Acts of the Apostles*, p. 24.
- 9) (2:39) Charles Spurgeon, *The Treasury of the New Testament*, I:530.
- 10) (2:41) В някои ръкописи е казано „*приеха поучението с радост*“.
- 11) (2:44, 45) F. W. Grants, „Acts“, *The Numerical Bible: Acts to 2 Corinthians*, VI:25, 26.
- 12) (2:46) Навсякъде, където се казва, че Павел и другарите му са отивали в храма, това означава, че те са отивали в някой от дворовете на храма, а не в светилището. Евличниците са имали право да влизат само във външния двор. Всеки опит да влезат по-навътре се е заплащал със смърт.
- 13) (Екскурс) В критическия (НО) текст думата „*църква*“ се среща едва в 5:11.
- 14) (Екскурс) Merrill F. Unger, *Unger's Bible Handbook*, p. 586.
- 15) (Екскурс) E. Stanley Jones, *Christ's Alternative to Communism*, p. 78.
- 16) (Екскурс) G. H. Lang, *The Churches of God*, p. 11.
- 17) (4:1-4) Charles Haddon Spurgeon, повече информация не ни е известна.
- 18) (4:13) James A. Stewart, *Evangelism*, p. 95.
- 19) (4:14-18) J. H. Jowett, *The Redeemed Family of God*, p. 137.
- 20) (4:27, 28) Тук думата „*служител*“ е предпочитаният превод на думата *pais*, вместо „*geme*“, също като в 3:13, 26; 4:30.
- 21) (4:27, 28) George Matheson, *Rest by the River*, pp.75-77.
- 22) (4:32-35) Grant, „Acts“, p. 34.
- 23) (4:32-35) F. E. Marsh, *Fully Furnished*, p. 74.
- 24) (4:32-35) Ryrie, Acts, p. 36.

- 25) (5:40) Райри прави едно предположение, според което апостолите са били наказани с бой заради неподчинението си на предишната заповед на синедриона (вж. Второзак. 25:2, 3).
- 26) (5:41) Тук ръкописите ни предлагат три различни заинтригуващи вариации: „Неговото име“, „името“ и „Исусовото име“.
- 27) (6:8) Стефан (на гр. *Stephanos*) означава „венец“ или „победен венец“.
- 28) (6:10-14) От словоредата може да се заключи, че те предпочитат похвалата на Мойсей вместо похвалата на Бога.
- 29) (7:9-19) „Както оригиналната, така и гръцката версия могат да бъдат верни. Последната споменава за петима синове на Манасия и Ефраим, родени в Египет (1 Лет. vii. 14-27), според приложимостта на различните форми, нещо често срещано при такива списъци.“ Kelly, *Acts*, p. 84.
- 30) (7:9-19) За повече информация по този и предишния проблем вж. Kelly, *Acts*, pp. 84, 85.
- 31) (7:20-43) *Daily Notes of the Scripture Union*, May 31, 1969.
- 32) (8:4-8) Тя се намира на *по-малка* височина от Ерусалим.
- 33) (8:4-8) Homer L. Payne, „What Is A Missionary Church?“ *The Sunday School Times*, February 22, 1964, p. 129.
- 34) (8:12, 13) Тъй като в текста се казва, че Симон е повярвал и че е помолил Петър да се моли за него (24 ст.), някои хора смятат, че той е бил спасен, но е бил един много плътски християнин.
- 35) (8:26) Древен филистински град на брега на Средиземно море на югозапад от Ерусалим по пътя от Палестина за Египет.
- 36) (8:27-29) Вероятно думата *Кандакия* е титла, а не лично име, също като думата фараон.
- 37) (8:27-29) Понякога мъжете, слуги на жени с голям сан, са били кастрирани. Според юдейската вяра евнусите не са били смятани за пълноценни граждани (Второзак. 23:1). Те не са имали право да влизат в Господното събрание, а са стояли при вратата. Но тук един евнух става пълноправен член на християнската църква.
- 38) (8:37) Този стих липсва както в найстарите, така и в повечето ръкописи. Смята се, че е бил нещо като формула за кръщение, използвана в Рим в ранните години на втори век. Присъства в повечето западни ръкописи, а така също и в превода на латински. Очевидно хората, които проповядват идеята за новородените чрез кръщение, не желаят да изключат този стих.
- 39) (8:38) Повечето римокатолически изследователи, както и Калвин, и онези, които практикуват кръщение чрез напръскване или поливане с вода, признават, че в древните времена хората са били кръщавани чрез пълно потапяне във вода. За да бъде абсолютно верни обаче, трябва да кажем, че предлозите „във“ и „вън от“ могат също така да бъдат преведени и като „към“ и „от“, макар че преводът на текста в НИПБКДж е съвсем буквален и точен.
- 40) (8:40) Етиопия е единствената страна в Африка с непрекъсната християнска традиция от най-ранни времена досега. Може би ключът, който е отворил врата за църквата там, е именно верността на Филип.
- 41) (9:1, 2) Вж. също и 19:9, 23; 22:4; 24:14, 22.
- 42) (Екскурс) Harnack, Quoted by Leighton Ford, *The Christian Persuader*, p. 46.
- 43) (Екскурс) Dean Inge, Quoted by E. Stanley Jones, *Conversion*, p. 219.

- 44) (Екскурс) Bryan Green, *Ibid.*
- 45) (Екскурс) Leighton Ford, Quoted by Jones, *Conversion*, p. 46.
- 46) (Екскурс) James A. Steward, *Pastures of Tender Grass*, p. 70.
- 47) (9:36-38) Тавита е арамейската, а Дорка – гръцката гума за сърна.
- 48) (10:1, 2) Rylie, *Acts*, p. 61.
- 49) (10:3-8) От санитарна гледна точка най-доброто място за живеене на един кожар е някое място извън града. Близостта до морето позволява лесно отстраняване на животинските трупове.
- 50) (11:20, 21) В НЗ наименованието „елинисти“ означава гръцки юдеи, но тук то може да означава и само гръци, тоест езичници. Обърнете внимание на контекста. В 19 ст. се казва: „... на никой друг не възвестяваха словото освен на юдеите“, докато в 20 ст. се казва „и на гръците“ (за да се подчертае противопоставянето им на юдеите).
- 51) (11:25, 26) James A. Stewart, *Evangelism*, pp. 100, 101.
- 52) (12:25) Както александрийските, така и повечето ръкописи гласят „в Ерусалим“. Тъй като в 13:1 се казва, че Варнава и Савел се намират отново в Антиохия, възможно е хората, които са преписвали текста, да са „променили“ предлога от „в“ в „от“.
- 53) (13:3) Donald Grey Barnhouse, *The Measure of Your Faith*, Book 69, p. 21.
- 54) (13:7, 8) В ПБКДж в 7 ст. Сергий Павел е наречен „управител“, макар че по-правилният превод е проконсул (НИПБКДж). Лука показва много добро познаване на характеристиките за онова време служби в римската империя. Така например градските съдии във Филипи са наречени *strategoï*, на латински *praetors* (16:20); а палачите от 16:35 – *rhabdouchoi*, на латински *lictors*. Градоначалниците в Солун са назовани като *politarchs* (17:6), докато в Ефес са наречени *asiarchs* (19:31). „Всички тези титли представляват местните управляващи власти в различните градове, като главният представител на властта във всяка провинция е римският управител или проконсул. Фактът, че Лука споменава съвсем точно титлите, характерни за отделните градове, показва, че той много добре познава своята работа, което още повече трябва да увеличи доверието ни в достоверността на неговите писания.“ С. Е. Stewart, *Tracing from the Acts of the Apostles*, p. 272.
- 55) (13:19-22) За повече информация върху хронологията на събитията и проблемите на текста вж. Kelly, *Acts*, pp. 185, 186.
- 56) (13:48) Charles R. Erdman, *The Epistle to the Romans*, p. 109.
- 57) (14:4-7) Тук гумата практически започва „мисионеру“.
- 58) (14:10-12) [Бел. на прев.: в някои версии на Библията са използвани гръцките имена на тези богове: Зевс и Хермес.] В текста No 1611/от 1611 са използвани по-често срещаните латински имена – Юпитер и Меркурий.
- 59) (14:19, 20) Kelly, *Acts*, p. 202.
- 60) (14:21) Erdman, *Acts*, p. 109.
- 61) (Екскурс) С. А. Coates, *An Outline of Luke's Gospel*, p. 254.
- 62) (15:20) Някои смятат, че тези четири забрани водят началото си от Левит 17 и 18, където се забранява следното: нещата, осквернени от уголи (17:8, 9); сексуалната разпуснатост (не само прелюбодейството и многоженството) (18:20); хомосексуалността (18:22) и съвкупването с животни (18:23), женитбата между кръвни роднини (18:6-14) и дори женитбата между роднини по закон (18:15, 16; яденето на удушени или неправилно заклани животни (17:15); пиенето на кръв (Лев. 17:10-

- 12). Вярващите евреи биха се съблазнили, ако видят вярващите езичници да нарушават тези правила (Деян. 15:21).
- 63) (16:6-8) Rylie, *Acts*, pp. 88. 89.
- 64) (16:9) James Stalker, *Life of St. Paul*, p. 78.
- 65) (16:19-24) A. J. Pollock, *The Apostle Paul and His Missionary Labors*, p. 56.
- 66) (16:25) G. Campbell Morgan, *The Acts of the Apostles*, pp. 389q 390.
- 67) (17:2, 3) Някои смятат, че Павел е престоял в Солун три месеца, макар да е поучавал в синагогата само три съботи.
- 68) (17:16) William Arnot, *The Church in the House: A Series of Lessons on the Acts of the Apostles*, pp. 379ff.
- 69) (Екскурс) Някои изследователи вярват, че мястото на тази проповед е бил някой от дворовете на храма.
- 70) (Екскурс) А. В. Simpson, повече информация не ни е известна.
- 71) (18:2, 3) Dinsdale T. Young, *Neglected People of the Bible*, pp. 232, 233.
- 72)(18:18) В оригиналния текст причастиеето „остригвайки се“ [бел. на прев.: в бълг. превод: „като си острига“] се намира непосредствено след името на Акила и е много далече от името на Павел. (В гръцкия текст 18 ст. е едно изречение.)
- 73) (19:8) Stuart, *Tracings*, p. 285.
- 74) (19:15, 16) F. V. Meyer, quoted by W. H. Aldis, *The Keswick Conversion* 1934, p. 60.
- 75) (19:23-37) Диана е латинското име на гръцката богиня на плодородието *Артемида*.
- 76) ,(21:23, 24) Grant, „Acts,“ p. 147.
- 77) (22:14-16) Това може да се перифразира така: „Стани (*anastas*) и се кръсти (*baptisai*); умий си греховете (*apolousai*), като призовеш (*epikalesamenos*) името на Господа.“
- 78) (26:9-11) Времето на гръцкия глагол *тук* е *conative imperfect*: „Опитах се да ги накарам...“
- 79) (26:29) Morgan, *Acts*, p. 528.
- 80) (27:13-17) В критическия (НО) текст се казва „*евраквилон*“.
- 81) (27:13-17) В критическия (НО) текст се казва „*Кавгий*“.
- 82) (27:21-26) A. W. Tozer, *That Incredible Christian*, p. 134.
- 83) (28:9, 10) Възможно е едновременно с изцелителната гарба на Павел Лука също да е използвал своите умения на лекар. Ако Бог не одобряваше лекарската професия, едва ли би избрал лекар за автор на 28% от НЗ (Евангелието от Лука и Деянията)!
- 84) (28:29) John Calvin, *The Acts of the Apostles*, II:314. В критическия (НО) текст 29 ст. е изпуснат.
- 86) (Екскурс) J. H. Jowett, *Things that Matter Most*, p. 128.

Библиография

- Arnot, William,
*The Church in the House: A Series of
Lessons on the Acts of the Apostles.*,
New York: Robert Cater & Brothers, 1873.
- Blaiklock, E. M.,
The Acts of the Apostles, TBC.,
Grand Rapids: Wm. B. Eerdmans
Publishing Company, 1959.
- Calvin, John,
The Acts of the Apostles,
2 vols. Grand Rapids: Wm. B. Eerdmans
Publishing Company, 1977.
- Erdman, Charles R.,
The Acts,
Philadelphia: The Westminster Press, 1919.
- Kelly, William,
An Exposition of the Acts of the Apostles,
London: C. A. Hammond, 1952.
- Martin, Ralph,
Understanding the New Testament: Acts,
Philadelphia: A. J. Holman Company, 1978.
- Morgan, G. Campbell,
The Acts of the Apostles,
New York: Fleming H. Revell Co., 1924.
- Rackham, R. B.,
The Acts of the Apostles,
London: Methuen, 1901.
- Ryrie, Charles Caldwell,
Acts of the Apostles,
Chicago: Moody Press, 1961.
- Stuart, C. E.,
Tracing from the Acts of the Apostles,
London: E. Marlborough and Company,
n.d.

Посланието на Яков

„[Яков е] пророк, който говори като пророк... –
в език, който по своята убедителност няма равен
в ранната християнска литература, с изключение на беседите на Исус.“

Теодор Цан

Въведение

I. Уникално място в Канона

Ниската оценка на Посланието на Яков, дадена от Мартин Лутер, който го нарича „сламеното Послание“, е абсолютно неправилна. По това време реформаторът води жестока битка с проповедниците на спасение чрез вяра плюс дела, което става причина за неправилното му разбиране на учението на Яков за добрите дела. Но той не е единственият, който прави тази грешка. Някои наричат това най-ранно християнско писмо „огърлица от перли“, имайки предвид, че отделните моменти в Писмото не са свързани взаимно, а само прибавени един към друг!

Всъщност тази малка книга е един шедевър по дидактика. Нейното звучение е толкова еврейско, че дори християнското събрание (2:2) е наречено „синагога“ (гръцката дума за събрание, която скоро след това започва да се използва изключително за *еврейските* събрания, каквато е и днешната ѝ употреба).

За да илюстрира духовната истина, в пет кратки глави Яков използва тридесет пъти примери с природата, което особено много напомня за поученията на нашия Господ.

Това е едно Послание с голяма практическа насоченост. В него са засегнати такива непопулярни теми като контролирането на езика, опасността от подмазване пред богатите и необходимост-

та от изявяване истинността на вярата чрез живота.

II. Авторство

Името *Яков* произхожда от името Якобос (староеврейското име Иаков). То е било много популярно сред евреите, затова в НЗ има четирима души с това име. Всеки от тях е бил считан за автор на това Послание с различна степен на вероятност и подкрепа от страна на изследователите.

1. Първият е *апостол Яков*, синът на Зеведей и братът на Йоан (Мат. 4:21). Ако апостол Яков беше авторът на това Послание, едва ли щеше да има такъв продължителен период и толкова нежелание за неговото приемане (вж. по-долу). Освен това Яков е убит през 44 год. сл. Хр., което е станало вероятно преди написването на самата книга.
2. Вторият е Яков, *синът на Алфей* (Мат. 10:3). За него *не се знае* почти нищо, освен че е един от апостолите. Фактът, че авторът не дава никакви отличителни данни за себе си освен своето име, означава, че е бил *известен* по онова време.
3. Третият е Яков, *братът или бащата на Юда* (не Юда Искариотски; Лука 6:16). Данните за този човек са дори още по-оскъдни, затова е трудно да се проследят.
4. Четвъртият Яков е *природеният брат на нашия Господ* (Мат. 13:55; Гал. 1:19). Вероятно той е авторът на нашето Послание. Той е известен и едновременно с това скромен, тъй като

никъде не споменава семейното си родство с Христос (вж. също въведение-то към Посланието на Юда). Той е и човекът, който председателства на събранието в Ерусалим и който остава в този град до самата си смърт. Бил е известен като силен *еврейски* християнин, изключително строг в начина си на живот. Накратко, описанията за него в историческите книги (на Йосиф) и в църковното предание го разкриват като човек, който подхожда за автор на това Послание.

Странични доказателства

Посланието на Яков има едни от най-слабите *странични доказателства*, тъй като нито един от ранните църковни отци не го цитира, а само *намеква* за него. Не е включено и в Мураторианския канон. Причината за това е може би фактът, че Посланието е от Ерусалим и е адресирано до източните юдеи, а освен това *според* много хора има противоречие между него и доктрината за оправдането чрез вяра, за която пише Павел.

И все пак Писмото е цитирано от Кирил от Ерусалим, Gregory of Nazianzus, Атанасий и Джером. Евсевий ни казва, че Посланието на Яков е една от антилегоменните книги (срещу приемането на което е имало противоположване), макар че самият той я цитира като част от Светото Писание.

Вътрешни доказателства

Вътрешните доказателства в Посланието на Яков са доста силни. Те съответстват на това, което ни е известно за Яков от Деянията на апостолите и от Галатяни, както и на историята на еврейската диаспора, позната от други източници. Няма никаква причина тази книга да е фалшификат, тъй като не съдържа никакви допълнения към основни доктрини (както при повечето еретични фалшификации от втори век). Йосиф ни казва, че Яков е имал добро име сред юдеите заради вниманието, което от-

деля на закона, но е умрял като мъченик заради свидетелството си за своя Месия, когато това е било забранено. Този еврейски историк пише, че Яков е бил убит с камъни по нареждане на първосвещеника Анания, докато Евсевий пише, че е бил хвърлен от кубето на храма и е бил бит до смърт. Heggesirus събира двете предания в едно.

Аргументът, че гръцкият стил на Посланието на Яков е „прекалено добър“ за един палестински юдеин, говори за едно невежество по отношение на уживителните интелектуални способности на Божия избран народ.

III. Датиране

Йосиф споменава, че Яков е бил убит през 62 год., така че Писмото сигурно е написано преди тази дата. В Посланието не се казва нищо за решенията относно дискусията върху закона, взети на съвещанието в Ерусалим (48 или 49 год. сл. Хр.), където председателстващият е бил Яков (Деян. 15). Затова повечето изследователи приемат, че най-вероятно време на неговото написване е една дата в периода между 45 и 48 год. сл. Хр.

IV. Предмет и основни теми на Посланието

Възможно е Посланието на Яков да е първата написана книга от НЗ, което обяснява и силното ѝ еврейско звучение, но това не означава, че нейното учение не е валидно за другите векове. То е не само валидно, но и много необходимо.

За да постигне своята цел, Яков до голяма степен използва поученията на Господ от проповедта на планината. Това лесно може да се види от следните сравнения:

Предмет	В Яков	Паралелно място в Матей
Изпитанието	1:2, 12; 5:10	5:10-12
Молитвата	1:5; 4:3; 5:13-18	6:6-13; 7:7-12
Здравото око	1:8; 4:8	6:22, 23

Богатството	1:10, 11; 2:6, 7	6:19-21, 24-34
Гневът	1:19, 20; 4:1	5:22
Законът	1:25; 2:1, 12, 13	5:17-44
Формалното изповядане	1:26, 27	6:1-18
Царският закон	2:8	7:12
Милостта	2:13	5:7
Вярата и делата	2:14-26	7:15-27
Корени и плодове	3:11, 12	7:16-20
Истинската мъдрост	3:13	7:24
Миротворе- цът	3:17, 18	5:9
Съденето на дружите	4:11, 12	7:1-5
Преходността на богатство- то	5:2	6:19
Заклеването	5:12	5:33-37

Схема на изложението

- I. Поздрав (1:1)
- II. Изпитания и изкушения (1:2-17)
- III. Божието слово (1:18-27)
- IV. Осъждение на лицеприятието (2:1-13)
- V. Вярa и дела (2:14-26)
- VI. Езикът: полза и вреда (3:1-12)

Коментар

I. Поздрав (1:1)

Авторът представя себе си като „Яков, слуга на Бога и на Господа Исуса Христа“. Ако авторът на това писмо е Яков, природеният брат на нашия Господ, то

Авторът на това Писмо често се позовава на закона, който е наречен „свършения закон“ (1:25), „царския закон“ (2:8) и „закона на свободата“ (2:12). Яков не проповядва, че неговите читатели трябва да спазват закона, за да бъдат спасени или като жизнено правило; а използва цитати от закона като наставления в правда за онези, които живеят под благодат.

Посланието има много сходства с книгата Притчи. Подобно на стила на Притчи, и неговият стил е накъсан, жив, графичен и труден за проследяване. Често се среща и думата „мъдрост“.

Друга ключова дума е думата „братя“. Тя се среща петнайсет пъти и идва да ни подсказва, че това Послание е написано за вярващи, макар и понякога да изглежда, че е отправено също и до невярващите.

В известен смисъл Писмото на Яков е най-авторитарната от всички новозаветни книги, в смисъл че наставленията на Яков са най-изобилни в сравнение с всяка друга книга в НЗ. В малкия обем от 108 стиха има петдесет и четири заповеди (заповедни форми).

- VII. Мъдростта: истинската и лъжливата (3:13-18)
- VIII. Алчността: причина и лечение (4 гл.)
- IX. Богатите и бъдещото им нещастие (5:1-6)
- X. Увещание за търпение (5:7-12)
- XI. Молитвата и изцелението на болните (5:13-20)

В живота му е настъпила една удивителна промяна. Ние знаем, че е имало време, когато той не е вярвал в Господ Исус (Йоан 7:5). Може би дори си е мислил като другите си роднини, че Исус не е на Себе Си (Марко 3:21). Но нашият Господ търпеливо е сядял семето на словото. Макар и неоченен, Той непрекъснато е поучавал великите принципи на Божието

царство. И тогава семето е пунало корени и животът на Яков се е преобърнал на 180 градуса. Скептикът се е превърнал в слуга и сега се нарича такъв, без изобщо да се срамува от това!

Наричайки себе си „слуга на Бога и на Господа Исуса Христа“, Яков съвсем правилно поставя Бога и Господа Исуса на едно и също ниво като равни Един на Друг. Той почита Сина така, както почита и Отца (Йоан 5:23). Яков знае, че „никой не може да служи на двама господари“ (Мат. 6:24), но въпреки това нарича себе си слуга и на Бога, и на Господа Исуса. Това не е противоречие, тъй като Бог Отец и Бог Син са равни Един на Друг.

Писмото е адресирано до „**дванадесетте пръснати племена**“, което ще рече до племената, които участват в еврейската диаспора (от гр. *Diaspora*). Това са хора, които са юдеи по рождение и принадлежат към **дванадесетте израелски племена**. Заради греха на Израел хората са прогонени от родната си земя и живеят разпръснати в страните около Средиземно море. *Първоначалното* разпръсване е станало по време на отвеждането им в робство от асирийците през 721 год. пр. Хр. Някои от тези хора са се върнали в родната си земя по времето на Ездра и Неемия, но това е бил само един малък остатък. В деня на Петдесетница на посещение в Ерусалим е имало благочестиви юдеи от всеки народ в тогавашния свят (Деян. 2:5). Това са юдеите, които напълно основателно могат да се нарекат юдеите от еврейската диаспора. Съществува обаче още едно, по-късно разпръсване – разпръсването на *евреите-християни*. В Деяния 8:1 четем, че ранните християни (повечето от които са от юдейски произход), са били разпръснати по цяла Юдея и Самария вследствие на преследванията на Савел. За това разпръсване се споменава отново при гоненията на вярващите към Финикия, Кипър и Антиохия. Следователно можем да кажем, че е възможно хората, за

които е било предназначено това Писмо, да са били евреи, разпръснати по време на всеки един от тези кризисни моменти.

И тъй като всички истински вярващи са пришълци и чужденци на този свят (Фил. 3:20; 1 Петр. 2:11), можем с пълно основание да отнесем това Писмо и към себе си, макар и да не е било написано лично до нас.

По-трудно е да се каже дали Яков се обръща към юдеите-нехристияни, към юдеите-християни, или и към вярващите, и към невярващите юдеи. На първо място трябва да кажем, че авторът отправя Писмото си най-вече към истинските, новородени вярващи (1:18), но има места, където изглежда, че той говори на християни, само формално изповядали своята вяра, а така също и на хора, които изобщо не са повярвали. Това е едно от доказателствата за изключително ранната дата на написването на Писмото: отделянето на еврейте-християни от невярващите евреи все още не е било свършен факт.

II. Изпитания и изкушения (1:2-17)

1:2 В тази част от Писмото Яков разглежда въпроса за изкушенията. Тук той използва тази дума в два различни смисъла. В пасажа от 2 до 12 ст. включително изкушенията са *свети изпитания* или трудности, изпратени от Бога, които проверяват истинността на нашата вяра и произвеждат в нас прилика с Христос. В пасажа от 13 до 17 ст. става въпрос за *несветите изкушения* – изкушенията, които произлизат от човека отвътре и които водят към грях. Християнският живот е пълен с проблеми, които идват, без да са канени или очаквани. Понякога те идват един по един, понякога – няколко наведнъж. Тези проблеми са неизбежни. Яков не казва „ако...“, а казва „**когато падате в разни изпитни...**“ Ние никога не можем да избягаме от тях. Въпросът е: „Как да се справяме с тях?“

Има няколко възможни начина, по които можем да реагираме на тези проверки и изпитания в нашия живот. Можем да се разбунтуваме срещу тях (Евр. 12:56), като възприемем едно предизвикателно отношение и като се нагяваме, че ще успеем да се справим с тях със собствени сили. Можем също така да се откажем или да се поддадем на изпитанието (Евр. 12:56), което не е нищо друго освен фатализъм, който води до усъмняване в грижата на Господа към нас. Проблемите могат да ни накарат да роптаем и да се оплакваме, за което Павел ни предупреждава в 1 Кор. 10:10. Друга възможност е самосъжалението – да мислим само за себе си и да се опитваме да предизвикаме съжалението на другите. Най-доброто разрешение е да приемем, че изпитанията способстват за нашето обучение и растеж във вратата (Евр. 12:11). Можем да си кажем така: „Това изпитание е дошло върху мен с Божието позволение. За да ми го даде, Бог е имал нещо предвид. Аз не зная каква е тази Негова цел, но ще се опитам да я открия. Искам да Му сътруднича в изпълнението на всички Негови цели за моя живот.“ Това е и препоръката на Яков: „**Считайте го за голяма радост, братя мои, когато падаме в разни изпитни.**“ Не се бунтувайте! Не се отчайвайте! Радвайте се! Тези изпитания не са ваши врагове, които искат да ви унищожат. Те са ваши приятели, които имат за цел да ви помогнат в развитието на вашия християнски характер.

Бог се опитва да произведе прилика с Христос във всяко от Своите деца. Този процес по необходимост включва страдания, безпокойства, затруднения. Плодът на Духа не може да порасте, когато има само слънце: трябва да има и дъждове, и тъмни облаци. Изпитанията никога не изглеждат приятни; винаги са трудни и мъчителни. Но после принасят правда като мирен плод за тия, които са се обучавали чрез тях (Евр. 12:11). Колко често, след някой критичен момент,

чуваме християнинът да казва: „Не беше лесно, но не бих се отказал от това преживяване за нищо на света.“

1:3 Тук Яков говори за **изпитването на нашата вяра**. Той описва вярата като ценен метал, който се изпитва от Главния Инженер (Бог), за да се види дали е истински. Металът се подлага на огнени изпитания от рода на преследвания, болести, страдания и скръб. Без трудности никога няма да можем да развием нашата издръжливост. Дори и хората от света съзнават, че проблемите укрепват характера. Чарлз Кетъринг, известен индустриалец, казва така: „Проблемите са цената на успеха. Не искаме нищо друго освен проблеми. Добрите вести ме карат да се отпускам.“

1:4 „**А твърдостта нека извърши делото си съвършено**“, казва Яков. Понякога, когато дойдат трудностите, ние се отчайваме, защото се опитваме да ги пресечем на всяка цена. Без да поискаме съвет от Господа какво да правим, ние се втурваме към лекарите например и се тълчем с огромни дози лекарства, за да скъсим изпитанието. Правейки това, ние всъщност осуетяваме Божия план за живота ни. Освен това резултатът от това наше действие може да бъде някое по-дълго изпитание в бъдеще, за да може Бог да осъществи конкретната Си цел за нас. Не бива да пречим на развитието на издръжливостта в нашия характер. Като сътрудничим на Бога, ние ще станем по-зрели и съвършени християни, без да ни **липсва** нито един от добродетелите на Духа.

Когато преминаваме през някакво изпитание, не трябва никога да се обезкуражаваме или да падаме духом. Няма трудност, която да е по-голяма от възможностите на нашия Баща. Може някои от трудностите в нашия живот никога да не се отмахнат, но ние трябва да се научим да ги приемаме и да се задоволяваме с Неговата благодат. Павел три пъти моли Господ да отмахне от него една физическа болест, но Господ не я

отмахва, а му дава достатъчно благо-
дат, за да я носи (2 Кор. 12:8-10).

Когато се изправим пред трудности в
нашия живот, когото Бог явно няма да
премахне, трябва да се подчиним на Не-
говата воля. Когато е била на осем годи-
ни, една сляпа поетеса е написала следни-
те стихове:

*О, колко съм щастлива аз,
макар и да не виждам като вас!*

*Не ще се сърдя, няма да вина,
но тихо ще се подчиня.*

Защо да плача и скърбя?

Не мога и не искам да тъжа.

*Макар и сляпа в тази час,
аз по-благословена съм от вас.*

Фани Кросби

Мирът идва чрез подчинението на Бо-
жията воля.

Някои проблеми веднага изчезват от
нашия живот, щом научим поуката от
тях. Когато Майсторът види Своето
отражение в разтопения метал, спира
топлината. На повечето от нас липсва
мъдрост да видим трудностите от
гледна точка на Бога. Обикновено в та-
кива случаи ставаме изключително къ-
согледни и не можем да отместим погле-
да си от непосредствената трудност.
Забравяме, че Божието намерение е да ни
„даде простор в утеснението“ (Пс.4:1).

1:5 Не е необходимо да се опитваме да
разрешим проблемите на живота със
собствената си мъдрост. Ако по време
на изпитание ни липсва духовно проник-
новение, трябва да отидем при Бога и да
Му разкажем за цялата си обърканост и
небезжество. Всички, които по този на-
чин искат да открият какви са Божиите
цели за тези изпитания, ще бъдат „щед-
ро“ възнаградени. И освен това не бива
да се тревожат, че Бог ще ги укори; Той
се радва, когато ние искаме да бъдем по-
учавани и наставлявани. Няма човек, на
който да не му липсва **мъдрост**. Библия-
та не дава *конкретни* отговори на безб-
ройните проблеми, които могат да се
появят в нашия живот; тя не отговаря
на проблемите подробно и изчерпател-

но. Божието слово ни дава общите прин-
ципи, които ние трябва да прилагаме
към конкретните проблеми, които въз-
никват всеки ден. Ето затова ни е нуж-
на мъдрост. Духовната мъдрост означа-
ва практическото прилагане на поучени-
ята на нашия Господ в нашето всекидне-
вие.

1:6-8 Ние трябва да се приближаваме
към Бога с **вяра**, без да се **съмняваме**.
Трябва да вярваме, че Той ни обича и се
грижи за нас и че за Него няма нищо не-
възможно. Ако се съмняваме в Неговата
доброта и сила, няма да имаме никаква
устойчивост по време на изпитания. В
един момент може да уповаваме твърдо
на Неговите обещания, в друг – да си мис-
лим, че не ни обича. Тогава ще прилича-
ме на **морски** вълни, които ту се издигат
на голяма височина, ту падат главолом-
но надолу в пропастта, тласкани и **блъс-**
кани от ветровете. Бог не се прославя
от вярата, която непрекъснато се люш-
ка между оптимизма и песимизма. Той не
дава божествена мъдрост на такива ко-
лебливи и непостоянни хора (7 и 8 ст.).
Пасажът от 5 до 8 ст. ни показва, че из-
точникът на мъдростта е Бог; че мъд-
ростта може да се получи чрез молитва;
че е достъпна за всички; че Бог я дава
щедро и без да укорява; и че основното
условие е ние **да искаме с вяра, без да се**
съмняваме ни най-малко.

1:9 На пръв поглед 9, 10 и 11 стих като
че ли въвеждат една съвършено нова те-
ма или най-малкото отварят скоба в
текста. Но това не е така. Яков продъл-
жава да развива същата тема, като да-
ва конкретни примери. Независимо дали
човек е беден, или богат, той може да из-
влича трайни духовни облаги от сътре-
сенията и нещастията в живота. Така
например, когато един брат „**в по-долно**
състояние“ е обезкуражен и недоволен,
винаги може да се зарадва, че е Божий
наследник и сънаследник на Исус Хрис-
тос. Може да намери утеха в истината,
че всичко е негово и че той е Христов, а
Христов – Божий. Този „**по-долен**“ брат

вероятно няма никаква вина за скромното си положение. Няма причина да вярваме, че той е мързелив или безотговорен. Но Бог е сметнал за необходимо да го постави в това социално положение и затова той се намира в него. Може би този човек никога нямаше да приеме Христос, ако беше богат. Сега, след като Го е приел, той е получил всички духовни благословения в небесните места. Тогава какво да прави? Трябва ли да се бунтува срещу това свое положение в живота? Трябва ли да се ожесточава и да завизда? Разбира се, че не! По-добре да приеме обстоятелствата, в които Бог го е поставил и над които той няма никаква власт, и да се радва на духовните си благословения.

Има прекалено много християни, които се бунтуват срещу своя пол, възраст, ръст и дори срещу самия живот. Момичета, които имат способности да играят бейзбол, искат да бъдат момчета. Млади хора искат да са стари; стари – да са млади. Ниски завиздат на високи, високи – на ниски. Някои дори казват: „Предпочитам да съм мъртъв!“ Всичко това е толкова нелепо! Ние, християните, трябва да приемаме нещата, които не може да променим, като гадени от Бога. Те са нашата съдба, която Бог е определил за нас, и ние трябва да извлечем максималното от тях за Негова слава и за благословение на другите. Трябва да можем да кажем като апостол Павел: „Но с Божията благодат съм какъвто съм“ (1 Кор. 15:10). И докато забравяме своите физически недостатъци и отдаваме себе си в служба на другите, постепенно ще разберем, че духовните хора ни обичат заради това, което сме, а не заради това, как изглеждаме.

1:10, 11 След това Яков се обръща към богатия. Но странно защо, той не казва: „Нека богатият да се радва на своето богатство.“ Вместо това казва, че богатият трябва да се радва, „когато се смирява“. Това е в пълно съгласие с казаното от Еремия 9:23, 24:

„Мъдрият да не се хвали с мъдростта си, силният да не се хвали със силата си и богатият да не се хвали с богатството си; но който се хвали, нека се хвали с това, гдето разбира и познава Мене, че съм Господ, Който извършвам милост, правосъдие и правда на земята; понеже в това благоволя, казва ГОСПОД.“

Богатият може да намери истинска причина за радост, ако се освободи от материалното си богатство. Може би обратите в неговата търговия ще го накарат да се обърне към Господа. Или, ако вече е християнин, ще може да преживее загубата на богатството си много по-леко, знаейки, че на небето той има „по-добър и траен имот“ (Евр. 10:34). Земното богатство е преходно; то е като „полския цвят“ (Ис. 40:6, 7). Ако един човек няма нищо друго освен материалното си богатство, всичките му планове свършват до гроба. Яков дава примера с преходността на **тревата**, за да подчертае колко е кратковременен живота на богатия и колко нетрайно е неговото богатство. Той **„ще повехне в пътищата си“**. Това, което се подразбира от този пример, е, че нито слънцето, нито изсушителният вятър могат да засегнат *духовните* ценности. Всяко изпитание, което отмества вниманието ни от преходните неща и го съсредоточава върху небесните неща, крие благословение. По този начин същата благодат, която въздига „по-годините“, смирява богатите. И в двата случая има основание за радост.

1:12 На края на въпроса за светите изпитания Яков произнася благословение върху тези, които изтържат на изпитанията. Когато един такъв човек е изтържал на проверката или **се е оказал одобрен, той ще получи венеца на живота**. Венецът на живота е победният венец, който ще получим на Христовото съдилище. Тук не се казва, че вечният живот се получава като награда за изтържаните изпитания, а че този, който прояви

твърдост, ще получи за това почести и ще се наслаждава по-пълно на вечния живот в небето. Чашата на всеки ще бъде пълна на небето, но хората ще получат различни по големина чаши – различни възможности да се наслаждават на небесния живот. Може би това е и значението на термина **венеца на живота**; той говори за едно по-пълно наслаждение на небесните благословения.

Нека сега да видим как прилагаме тези знания за светите изпитания в нашия живот. Каква е нашата реакция, когато в живота ни дойдат трудни моменти? Дали се оплакваме непрекъснато, или се радваме и благодарим на Господа за тях? Дали говорим на всички за тях или ги понасяме тихо и търпеливо? Дали живеем в бъдещето, очаквайки подобрене на обстоятелствата, или живеем в настоящето, търсейки действието на Божията ръка във всичко, което идва върху нас? Дали се предаваме на самосъжаление и търсене на съчувствие, или се отдаваме на служение на другите?

1:13 Темата на този пасаж са *несветите* изкушения (13-17 ст.). Така както светите изкушения имат за цел да ни покажат доброто в нас, така несветите имат за цел да ни покажат зло. Когато се **изкушава**ме да извършим грях, *не* трябва да мислим, че изкушението идва от **Бога**. Що се отнася до вярата, Бог наистина изпитва хората, но Той никога не ги изкушава да вършат каквото и да било зло. **Самият Той** няма нищо общо със **злото** и не подмамва никого към зло.

1:14 Човекът винаги е готов да прехвърли на друг отговорността за своите грехове. Ако не може да обвини Бога, може да възприеме идеята на съвременната психология, според която грехът е болест. По този начин той се надява да избегне съда. Но грехът не е болест; той е морално падение, за което човекът ще трябва да отговаря. Има хора, които дори се опитват да търсят причината за греха в неживи неща. Но материалните „неща“ не са грешни сами по себе си. Грехът

не е произлязъл от тях. Когато казва: „**А който се изкушава, се завлича и подлъгва от собствената си страст**“, Яков проследява много точно произхода на проблема. Грехът произлиза от нас, от нашата студена, зла, паднала и покварена природа. Исус каза: „Защото от сърцето произхождат зли помисли, убийства, прелюбодейства, блудства, кражби, лъжесвидетелства, хули“ (Мат. 15:19).

Думата „**страст**“, ¹ която Яков използва в 14 ст., може да означава всякакъв вид желание – както добро, така и зло. Самата гума е неутрална в морално отношение, но в НЗ, с изключение на няколко примера, тя се използва, за да обозначи зли желания, какъвто е и случаят тук. Страстта се оприличава на паднала жена, която излага на показ всички свои прелести, за да подмами жертвите си. Всички ние се изкушаваме. Всички имаме долни страсти и нечисти пожелания, които непрекъснато ни подтикват да сърешаваме. Но дали, когато се **завличаме и подлъгваме от собствените си страсти**, сме само едни безпомощни жертви? Не, защото ние можем да прогоним всички мисли за греха и да мислим само за това, което е чисто и свято (Фил. 4:8). Освен това, когато сме в някое много тежко изпитание, можем да извикаме към Господа и да си спомним, че „Името на Господа е яка кула; праведният прибягва в нея и е поставен нависоко“ (Пр. 18:10).

1:15 Ако това е така, защо тогава сърешаваме? Ето го и отговора: **защото „тогава страстта зачева и ражда грях“**. Вместо да прогоним злата мисъл, ние можем да ѝ дадем още повече място, да я подхраним и да ѝ се наслаждаваме. Този акт на съгласие се оприличава на полов акт. Страстта зачева и ражда едно отвратително бебе, наречено ГРЯХ. Това е друг начин да кажем, че ако мислим прекалено бързо за нещо забранено, най-накрая ще го извършим. Целият този процес на зачеване и раждане на грях е

описан по един живописен начин във 2 Книга на царете 11:1-27 чрез случката с Давид и Витсавее.

„**А грехът, като се развие напълно, ражда смърт**“, казва Яков. Грехът не е нещо безплодно; той си има свое потомство. Твърдението, че грехът ражда смърт, може да се разбира по няколко начина. Първо, грехът на Адам доведе до физическата смърт както на него, така и на неговото потомство (Бит. 2:17). Но грехът също така води и до вечна, духовна смърт – окончателното разделяне на човека от Бога и от благословението (Рим. 6:23а). В известен смисъл грехът може да означава смърт и за вярващия. Така например в 1 Тим. 5:6 се казва, че когато една вярваща вдовица живее сладострастно, тя е жива умряла. Това означава, че тя пропява живота си и престава напълно да осъществява целите, заради които е била спасена. Прекъсването на общението с Бога е един вид „жива“ смърт за християнина.

1:16, 17 Много често хората, които изпадат в грях, започват да обвиняват Бога вместо себе си. Те все едно питат своя Създател: „Защо си ме създал такъв?“ Но това е също една самоизмама. От Бога идват само добри неща. Той е източникът на **всяко добро и на всеки сътворен дар**.

Яков описва Бога като Отец на светлините. В Библията името Отец понякога има значение на Създател или Източник (вж. Йов 38:28). Затова можем да кажем, че Бог е Съзателят или Източникът на **светлините**. Но какво означава думата „**светлините**“? Най-напред тя, разбира се, означава светлината на небесните тела – на слънцето, луната и звездите (Бит. 1:14-18; Пс. 136:7). Но освен това Бог е Източникът и на цялата духовна светлина. Следователно Бог е Източникът на всички видове светлини във вселената. У Него „**няма изменение или сянка от промяна**“. Бог не е като небесните тела, които Той е създал. Те непрекъснато се променят; но

Той – никога. Може би Яков мисли не само за умиращата светлина на слънцето и на звездите, но и за променящото им се положение спрямо земята по време на въртене. Промениливостта е характерна черта на слънцето, луната и звездите. Изразът „**сянка от промяна**“ може би означава **сянка**, причинена от **промяна**. Това може да се свърже и със сенките, които падат на земята вследствие на въртенето ѝ около слънцето, а може да се свърже и със затъмненията. Например слънчевото затъмнение се получава, когато сянката на луната падне върху земята. При Бога нещата изобщо не стоят така: в Него няма никаква промяна, нито **сянка**, причинена от **промяна**. Неговите дарове са **съвършени** като Самия Него. Затова е немислимо Той да подлъгва хората към грях. Изкушенията произлизат от злата природа на човека.

И така, нека да си зададем няколко въпроса във връзка с несветлите изкушения. Позволяваме ли на злите мисли да свият гнездо в нашия ум или се стараем по-бързо да ги изгоним? Когато съгрешим, казваме ли, че не сме могли нищо да направим? Виним ли Бога, или търсим вината у себе си?

III. Божието слово (1:18-27)

Яков говори за Бога като за Отец на светлините. Сега той ни напомня, че Бог е и наш Отец, Който ни е създал с едно уникално предназначение в това Неговото огромно творение. Ние можем да изпълним това наше предназначение само като се подчиняваме на „**словото на истината**“ (19-27 ст.).

1:18 Този пасаж описва онази част от нашето новородение, която се извършва от Божието слово, според както Светият Дух го прилага към нас. Стихът гласи следното: „**От Собствената Си воля ни е родил чрез словото на истината, за да бъдем един вид пръв плод на Неговите създания**.“ „**От Собствената Си воля**“: тези думи ни казват какво е подтикнало Бога, за да ни спаси. Той не

е бил принуден да ни спаси поради някаква наша заслуга, но го е направил заради **Своята Собствена свободна воля**. Ние нито сме заслужили, нито сме заработили, нито сме потърсили Неговата любов по някакъв начин. Той ни е възлюбил напълно доброволно. Това не е ли още едно основание за поклонение! Той „ни е родил“: тези думи описват факта на нашето новорождение. Чрез това духовно раждане ние ставаме Негови деца – едно взаимоотношение, което никога няма да се промени, тъй като раждането никога не може да се върне назад. „**Чрез словото на истината**“: Библията е средството за новорождението. Без Библията ние не можем да узнаем пътя на спасението; дори никога нямаше да узнаем, че има спасение!

„**За да бъдем един вид пръв плод на Неговите създания**.“ Във връзка с **първия плод** можем да направим три важни извода. Най-напред **първият плод** на една жертва е първият сноп узряло жито. Християните, на които пише Яков, са едни от първите вярващи от времето на християнската диспенсация. Разбира се, всички вярващи са „**еден вид пръв плод на Неговите създания**“, но това, което Яков има най-вече предвид тук, са първите плодове от еврейските християни. На второ място **първият плод** се принася на Бога в благодарност за Неговата щедрост и като признание, че всички идват от Него и Му принадлежи. По този начин всички вярващи се представят пред Бога като жива жертва (Рим. 12:1, 2). И на трето място **първият плод** е обещание за бъдещата реколта. Яков оприличава своите читатели на първите житни снопове на Христовата жертва, които ще бъдат последвани от групи вярващи през следващите векове и които са примери, изявяващи плодовете на новото творение. Най-накрая Господ ще насели цялата земя с хора като тях (Рим. 8:19-23). Пълната реколта ще бъде ожъната, когато Господ Исус се върне на земята, за да господства. Дотога-

ва те трябва да се подчиняват на Христос така, както ще Му се подчинява целият свят по време на хилядолетното господство. И макар че в този пасаж се говори главно за християните от първи век, той може да се приложи към всеки един от нас, който почита името на Христос.

1:19a Останалата част от тази глава ни дава практически указания за това как да бъдем първи плодове на Неговите създания. Тя очертава практическата праведност, която трябва да характеризира новородените чрез Словото на Истината. Ние знаем, че сме били създадени, за да изявяваме Божиата истина. **И така...**², нека изпълняваме своите отговорности.

Ние трябва да бъдем **бързи да слушаме**. Това е една необикновена заповед, в която има и много хумор. Тя звучи почти така: „Бързайте да слушате!“, което означава, че ние трябва да бъдем готови **да слушаме** Божието слово, а така също и благочестивите съвети и увещания. Трябва да сме готови да бъдем поучавани от Светия Дух. И трябва да бъдем **бавни да говорим**. Наистина е изненадващо колко много неща за нашето говорене ни казва Яков! Най-напред той ни предупреждава, че трябва да сме предпазливи, когато говорим. Дори и самата природа ни учи на това. Ерикетус е забелязал това много отдавна: „Природата е дала на човека един език, но две уши, за да може да слуша два пъти повече, отколкото да говори.“ Соломон с голямо удоволствие би се съгласил с Яков. Той е казал: „Който пази устата си, опазва душата си, а който отваря широко устните си, ще погине“ (Пр. 13:3). И освен това: „В многото говорене грехът е неизбежен; но който въздържа устните си, е разумен“ (Пр. 10:19). Хората, които не се въздържат, когато говорят, накрая съгрешават.

1:19b, 20 Трябва да бъдем **бавни да се гневим**. Гневливият човек не върши **правдата**, която Бог очаква от Своите

геца. Избухливите хора създават погрешна представа за Христос у другите. Винаги е било истина, че „който скоро не се гневи, е по-добър от храбрив, и който владее духа си – от завоевател на град“ (Пр. 16:32).

1:21 Друг начин да изиявим себе си като първи плодове на Неговите създания е да **отхвърляме всяка нечистота и преливаща се злоба**. Тези пороци приличат на омърсени грехи, които трябва да махнем от себе си веднъж завинаги. **Нечистотата** включва всякаква мръсотия – и духовна, и нравствена, и физическа. Изразът „**преливаща се злоба**“ може да се отнася до онези форми на зло, които са останали у нас от времето на нашето неверие. Той също така може да означава грях, който **прелива** от нашия живот и засяга живота на другите. Или може да означава изобилно зло и в този случай Яков описва не толкова неговата големина, колкото неговия интензитет. Капто цяло значение на израза е ясно. За да можем да получим повече истини от Божието слово, трябва да сме морално чисти.

Друго изискване за получаване на повече божествени истини е **кротостта**. Напълно е възможно един човек да чете Библията, без изобщо да ѝ позволи да му говори. Той може да я изучава съвсем академично, без тя изобщо да го засегне. Това, което може да ни направи напълно нечувствителни и неотзивчиви, са нашата гордост, коравосърдечие и грях. Само онези, които са изпълнени с кротост и смирение, могат да очакват да извлекат максимална полза от Писанията. „Ще води кротките с правда и ще научи кротките на пътя Си“ (Пс. 25:9). „Но пак, на този ще погледна, на оня, който е сиромас и съкрушен духом, и който трепери от словото Ми“ (Ис. 66:2).

Яков нарича Писанието „**всаденото слово, което може да спаси душите ви**“. Идеята тук е, че при неворожденето словото става като един свещен влог в живота на християнина. Вместо „всаде-

ното слово“ текстът на РИ казва „вроденото слово“. Това слово „може да **спаси душите ви**“. Библията е средството, което Бог използва, за да ни новороди. Той използва това средство, за да ни спаси не само от наказанието на греха, но и от неговата сила; да ни спаси не само от вечното осъждение, но и от понасяне на вреда в *този живот*.³ Без съмнение обаче в този стих Яков говори за настоящия, продължителния аспект на нашето спасение.

1:22 Само приемането на „всаденото слово“ не е достатъчно; трябва и да му се подчиняваме. В това да притежаваш Библията или дори да я четеш като литературно произведение няма особена полза. Необходимо е и дълбоко желание да слушаш какво ти говори Бог и да желаеш непрекословно да правиш всичко, което Той ти казва. Необходимо е практическо осъществяване на Библията в живота. Словото трябва да стане път в нашия живот. Никога не трябва да си позволяваме да се обръщаме към Писанията, без да им позволяваме да променят живота ни към по-добро. Формалната любов към Божието слово и позирането като ученик на Библията е един вид самоизмама. Необходимо е нашето нарастващо познание на словото да произвежда у нас прилика с Господ Исус. Натрупването на интелектуални познания върху Библията без практическо подчинение може да се окаже капан вместо благословение. Ако ние непрекъснато учим какво трябва да правим, без наистина да го правим, ще изпаднем в депресия и ще се почувстваме обезсърчени и загрубели. „Знание без деяние води до отчаяние.“ Освен това не бива да забравяме, че с времето нашата отговорност пред Бога нараства. Най-доброто съчетание е да четем словото и да му се подчиняваме безусловно.

1:23, 24 Ако някой слуша словото, без да променя своето поведение, **прилича на човек**, който поглежда себе си набързо в огледалото всяка сутрин, след кое-

мо си отива и напълно забравя какъв е бил. Той не извлича полза нито от огледалото, нито от това, което е видял. В нашия външен вид има, разбира се, неща, които не можем да променим; но бихме могли поне да се смирим! И когато огледалото ни казва: „Измий се!; или: „Избърсни се!; или: „Среши се!“; или: „Изчеткай се!“; бихме могли поне да направим това, което ни се казва. Иначе огледалото няма никаква практическа стойност за нас.

Много е лесно да четем Библията формално или защото се чувстваме задължени да правим това, без изобщо да бъдем засегнати от това, което четем. Виждаме какви трябва да бъдем, но бързо забравяме и живеем така, като че ли сме вече свършени. Този вид самодоволство е голяма пречка за духовното развитие.

1:25 Противоположният тип човек е човекът, който вниква в Божието слово и непрекъснато го прилага на практика. Неговото съзерцателно и разсъдително отношение води до практически резултати в живота. За него Библията е „свършеният закон на свободата“. Нейните предписания не са тежки, защото му казват да върши това, което неговата нова природа обича да върши. Подчинявайки ѝ се, човекът започва да се чувства наистина освободен от човешките традиции и плътския начин на мислене. Истината го прави свободен. Това е човекът, който извлича полза от Библията. Той не забравя това, което чете, а се стреми да го живее, като го практикува всеки ден. Неговото обикновено детско послушание води до неизброими благословения за душата му. Той е „благен в дейността си“.

1:26, 27 Тук има противопоставяне между **суетното и чистото и непорочно благочестие**. Благочестието е свързано с външното ни поведение, което се обуславя от нашата вяра. То засяга много повече външната изява на вярата (в

смисъл на служение и поклонение), отколкото доктрините, в които вярваме.

„Ако някой счита себе си за благочестив, а не обуздава езика си... неговото благочестие е суетно.“ Такъв човек съблюдава всички религиозни ритуали и на външен вид изглежда много набожен; но всъщност маме себе си. Бог не се задоволява с ритуали; Той търси практическо благочестие.

Необузданият език е само един от критериите на суетното благочестие. Всяко поведение, което не съответства на християнската вяра, е суетно. Има една история за един продавач, който се смятал за много „набожен“ човек. Той живеел в един апартамент точно над магазина си и всяка сутрин викал отгоре на своя помощник:

– Иване!

– Да, господине – отговарял помощникът.

– Сипа ли вода в млякото?

– Да, господине.

– Сложи ли хляб в каймата?

– Да, господине.

– Сложи ли рж в кафето?

– Да, господине.

– Ами добре тогава, качи се горе да се помолим заедно!

Яков казва, че това **благочестие е суетно**.

Това, което Бог търси, е практическото благочестие, което кара човека да се интересува искрено от другите и пази живота му чист. Като пример за „**чисто и непорочно благочестие**“ Яков посочва човека, който посещава нуждаещи се сирачета и вдовици и се пази **неопетнен от света**.

С други думи, практическата изява на новородението се състои в милостиви дела и живот на отделяне от света. Гай Кинг нарича тези добродетели практическа любов и практическа святост.

Ние трябва да изпитваме личната си вяра, като си задаваме следните въпроси: „Чета ли аз Библията със смиреното желание да приема укорите от Бога и да

бъда поучаван и променян от Него? Стремя ли се да обуздавам езика си? Оправдавам ли своя характер, или искам да го победя? Как реагирам, когато някой започва да говори цинично? Моята вяра извява ли се в милостиви дела към тези, които не могат да ми се отплатят?“

IV. Осъждане на лицеприятието (2:1-13)

Първата половина на втора глава изобличава лицеприятието. Предпочитанието е нещо съвсем чуждо както на примера на Господ Исус Христос, така и на поученията в НЗ. В християнството няма място за снобизъм или дискриминация.

2:1 Първо, лицеприятието е явно забранено. Забележете най-напред, че това предупреждение е отправено към вярващите, което личи от обръщението „братя мои“. Под вярата на прославения наш Господ Исус Христос трябва да се разбира християнската вяра. Тук не става въпрос за упованието или доверието, а за онази истина, която Той ни е дал. Когато свържем всичко това в едно изречение, ще получим следното: „Братя мои, когато прилагате християнската вяра на практика, не бъдете пристрастни.“ Снобизмът и класовите различия нямат нищо общо с истинското християнство. Угодниченето на човеци няма място в присъствието на Господа на славата. Презирането на другите заради положението, в което са се родили, расовата им принадлежност, полът или бедността са практически едно отричане на вярата. Тази заповед не се противопоставя на други пасажи в НЗ, които ни учат, че вярващите трябва да се отнасят с необходимото уважение към управниците, господарите, старейшините и родителите. Има някои взаимоотношения, които са дадени от Бога и които трябва да се зачитат (Рим. 13:7). В този пасаж става въпрос за показване на по-голяма почит към хора поради това, че са облечени по-богато или

защото притежават някои други изкуствени отличия.

2:2-4 Това се потвърждава и от живописната ситуация, описана от Яков в пасажа от 2 до 4 ст. Гаї Кинг е озаглавил този пасаж много подходящо като „Късогледият разпоредител“. Мястото на събитието е местното християнско събрание.⁴ Току-що е пристигнал един забележителен господин с модерни грехи и златен пръстен на ръката. Разпоредителят му се покланя и прави реверанс, след което завежда бележития посетител да седне най-отпред на видно място. Когато се връща обратно при вратата, разпоредителят открива, че е дошъл още един посетител. Този път това е един беден човек, облечен в скромни грехи. (Изразът „оплескани грехи“ не означава непременно, че грехите му имат нужда от пране. Той е облечен бедно, в съответствие със скромното си положение в обществото.) Този път вратарят сърчно се справя с недоволното положение, като предлага на посетителя да застане прав отзад или да седне пред него. Изглежда невероятно, че някой може се държи по този начин, и повечето от нас смятат, че ситуацията е пресилена, но когато погледнем в собствените си сърца, ще видим, че е точно така и че ние самите често правим тези различия помежду си, като по този начин ставаме „пристрастни съдги“.

Може би най-ужасяващият пример за пристрастие в днешната църква е дискриминацията по отношение на хора от други националности и цвят на кожата. В много случаи вярващи с черен цвят на кожата са били отделяни от другите или поне карани да се чувстват неудобно. Не винаги повярвали евреи са били приемани сърдечно. Християни от ориенталските страни също са били дискриминирани по различни начини. Вярно е, че в областта на расовите отношения има огромни проблеми, но християните трябва да бъдат верни на божествените принципи. Наше задължение е да да-

дем практически израз на истината, че всички вярващи са едно в Христос Исус.

2:5, 6а Пристрастието е абсолютно проотивно на християнската вяра. Пасажът от 5 до 13 ст. показва това съвсем явно. Там са дадени четири сериозни причини защо един вярващ не трябва да се държи сервилно към богатите и да пренебрегва бедните.

Първата причина е, че по този начин ние показваме пренебрежение към един човек, който е уважаван от **Бога**. **Бог е избрал бедните на този свят да бъдат богати на вяра и „наследници на царството, което е обещал на тия, които Го любял“**. Бедните са Божиите избрани, Божиите наследници и хората, които любял Бога. Ние непрекъснато откриваме в Писанията, че онези, които се събират под Христовото знаме, не са богатите, а бедните. Сам нашият Господ каза: „на сиромасите се проповядва благовестието“ (Мат. 11:5). Обикновените хора бяха онези, които Го слушаха с угодност; не богатите и аристократите (Марко 12:37). Сред призованите няма мнозина мъдри, нито мнозина силни, нито мнозина благородни, а има глупави, немощни, долни, презрени и не особено важни (1 Кор. 1:26-29). Обикновено богатите хора са бедни на вяра, защото вместо да уповават на Господа, уповават на богатството си. От друга страна, бедните са **избрани от Бога, за да бъдат богати на вяра**. Един статистически анализ на жителите на Божието царство би показал, че повечето от тях са били и са бедни. Но в царството те ще заемат места на богатство и слава. Колко е глупаво и рисковано тогава да се отнасяме с пренебрежение към онези, които един ден ще бъдат възвисени в царството на нашия Господ и Спасител.

2:6б Втората причина за това колко е глупаво да раболепничим пред **богатите** е, че като класа те са онези, които са потискани Божия народ. Тук аргументът с богатите като че ли малко ни обръква, тъй като богатият, за когото става

въпрос в началото на главата, явно е вярващ. Това обаче не означава, че богатите, за които става въпрос в 6 ст., също са вярващи. Аргументът на Яков е следният: „Защо да сме пристрастни към някои хора само защото са богати? Ако правим това, показваме почит към онези, които първи са ни измъчвали и са ни влачели по съдилищата.“ Калвин много добре схваща силата на този аргумент, задавайки следния въпрос: „Защо да почитаме нашите палаачи?“

2:7 Третата причина е, че богатите непрекъснато злословят и хулят по адрес на името на Христос – **почтеното име, с което се наменуват** вярващите, християни или последователи на Христос. Макар и злословенето по адрес на Господа да не е нещо, върху което единствено богатите имат монопол, вярно е, че онези, които тормозят бедните вярващи, често правят това, като хулят и изпозват най-грозни думи срещу Спасителя. При това положение трябва ли вярващите да показват специално отношение към някого просто защото е богат? Обикновено отличителните белези, които съпровождат богатството, не носят слава на Господ Исус. Изразът „**почтеното име, с което се именуваме**“ може да се преведе също и като „почтеното име, на което сте призвани“. Някои виждат в това намек за християнското кръщение. Вярващите се кръщават в името на Господ Исус. Това е и името, което богатите най-често хулят.

2:8 Четвъртият довод на Яков е, че когато показваме пристрастие към богатите, ние нарушаваме **закона**, който казва: „**Да обичаш ближния си като себе си**.“ Това е „**царският закон**“, защото е издаден от Царя и защото е цар на всички закони. Възможно е разпоредителят да е намерил извинение за своето отношение към богатия, като си е казал, че просто се е опитвал да обича ближния си както себе си; но това не може да извини отношението му към бедния. Ако

наистина обичахме ближните си както себе си, щяхме да се отнасяме към тях така, както бихме искали другите да се отнасят към нас. А ние със сигурност не бихме искали да ни презират само защото сме бедни. Затова и ние не трябва да се отнасяме презрително към другите по тази причина.

От всички поучения в Библията това твърдение е може би най-революционно: **обичай ближния си както себе си**. Помислете си само какво значи това! Това значи, че ние трябва да се грижим за другите така, както се грижим за себе си; че трябва да сме способни да разделяме материалните си придобивки с онези, които не са така привилегировани като нас. И най-вече, трябва да правим всичко, което е по силите ни, за да могат бедните да имат възможността да опознаят нашия благословен Господ. Прекалено често нашите решения се базират на прогнозите как действията ни биха могли да ни засегнат лично. Ние сме егоцентрични хора. Стремим се към богатите, защото се надяваме да получим нещо от тях – както в социално, така и в материално отношение. Пренебрегваме бедните, защото не очакваме да получим нищо от тях. **Царският закон** забранява такова егоистично изпозване на другите. Той ни учи да **обичаме ближния си както себе си**. Ако искаме да разберем кой е нашият ближн, от историята за добрия самарянин (Лука 10:29-37) ще научим, че всеки човек, изпаднал в нужда, която може да се задоволи, е наш ближн.

2:9 Да гледаш на лице означава да нарушаваш царския закон. Това е и **грех**, и престъпление. **Грехът** е всяко несъответствие с Божията воля; всяко неизпълнение на Неговите изисквания. Престъплението е нарушение на определен закон. Някои деяния са грешни, защото са неправилни в основата си и сами по себе си, но те стават престъпления, когато има определен закон, който ги забранява. **Лицеприятието** е грех, защото е

неправилно само по себе си, но то става престъпление, защото е забранено чрез закон.

2:10 Когато нарушиш само една точка от закона, ставаш **„виновен във всичко“**. Законът е като верига от десет части. Дори да скъсаш само една част, цялата верига е скъсана. Бог не ни позволява да спазваме само законите, които ни харесват, а да нарушаваме тези, които не ни харесват.

2:11 Същият Бог, Който забранява **прелюбодейството**, забранява и **убийството**. Един човек може да не извърши **прелюбодейство**, но да извърши **убийство**. Тогава **престъпник ли е на закона?** Да, разбира се! Духът на закона ни казва, че трябва да обичаме ближните си както себе си. **Прелюбодейството** нарушава тази заповед, но същото прави и **убийството!** А така също и високомерието и дискриминацията. Ако извършим дори един-единствен грех, ние не сме изпаднали това, което ни е казано от закона.

Десетте Божии заповеди

Тук бихме искали да прекъснем за малко нашия коментар и да разгледаме един основен проблем в Писмото на Яков. Проблемът е следният: „Трябва ли християните да спазват закона, или не?“ Виждаме съвсем ясно, че Яков подкрепя своите аргументи с примери от закона, като специално подчертава шестата и седмата заповед, които забраняват **убийството** и **прелюбодейството**. Освен това той обобщава последните пет заповеди с думите: „Да обичаш ближния си като себе си.“ Но ние знаем много добре, че идеята за спазването на закона като начин на живот от страна на вярващите се противопоставя на други пасажи в НЗ като например Рим. 6:14: „...не сте под закон, а под благодат“; Рим. 7:6: „...освободихме се от закона...“; Рим 7:4: „...и вие умряхте спрямо закона чрез Христовото тяло...“ (вж. също Гал. 2:19; 3:13, 24,

25; 1 Тим. 1:8, 9; Евр. 7:19). Фактът, че християните не са длъжни да спазват десетте Божии заповеди, е ясно изразен във 2 Кор. 3:7-11.

Защо тогава Яков толкова говори на вярващите от този Век на Благодатта за закона? Първо, вярващите не са под закон като начин на живот. Христос, а не законът е моделът за живот на християнина. Там, където има закон, има и наказание. Наказанието за нарушаването на закона е смърт. Христос умря, за да плати наказанието за нарушения закон. Следователно онези, които са в Христос, са освободени от закона и неговото наказание. Но в закона има принципи, които са вечна стойност и които са валидни за хората от всички векове. Идолопоклонството, прелюбодейството, убийството и кражбата са грешни сами по себе си. Те са грешни както за вярващите, така и за невярващите. Освен това девет от десетте заповеди се повтарят и в Посланията. Единствената заповед, която не се повтаря, е заповедта за съботния ден. На християните никъде не се казва, че трябва да спазват съботата или седмия ден от седмицата, тъй като тази заповед засяга ритуала, а не морала. Това, че юдеинът е работел в седмия ден, не е било погрешно само по себе си. Било е погрешно, защото Бог е казал, че този ден трябва да се отдели от другите.

Накрая трябва да кажем, че деветте заповеди, които се повтарят в Посланията, не се дават като закон, а като наставление в правда за Божиите хора. С други думи, Бог не казва на християните: „Ако крадеш, ще бъдеш осъден на смърт“; или: „Ако извършиш нещо неморално, ще загубиш спасението си.“ Това, което Той казва, може да се перифразира така: „Аз те спасих по благодат. Сега искам от теб да живееш свят живот от любов към Мен. Ако искаш да разбереш какво очаквам от теб, ще го прочетеш в НЗ. Там ще видиш, че девет от десетте Мои заповеди са повторени. Но

освен тях ще намериш и поученията на Господ Исус, които всъщност те призовават към един *по-висок стандарт на поведение от този, който се изисква от закона*.“ Затова може да се каже, че Яков не поставя вярващите под закона и неговото осъждане. Той не казва: „Ако показвате лицепрятие, нарушавате закона и затова се осъждате на смърт.“

2:12 Това, което Яков казва, е следното: „Като вярващи вие не сте повече под закона на робството, а под **закона на свободата** – **свободата** да правите това, което е правилно. Мойсеевият закон изисква от вас да обичате своите ближни, но не ви дава силата да правите това и ви осъжда, ако не успеете да го направите. Сега, когато сте под благодат, вие получавате силата да обичате своите ближни, а така също и наградата, ако ги обичате. Вие не го правите, за да се спасите, а защото сте спасени. Правите го не защото се страхувате от наказание, а защото обичате Този, Който умря за вас и възкръсна отново. Когато застанете пред Христовото съдилище, ще получите награда или ще претърпите загуба според това дали сте отговорили, или не сте отговорили на Неговите изисквания. Тогава ще става въпрос не за вашето спасение, а за вашата награда.“ Изразът „**така говорете и така постъпвайте**“ засяга нашите думи и дела. Трябва да има съответствие между изповядването и живота. Не само когато говори, но и когато действа, вярващият трябва да избягва лицепрятието. Такива нарушения на закона на свободата ще бъдат съдени пред Христовото съдилище.

2:13 13 ст. трябва да се разбира в светлината на целия контекст. Яков говори на вярващи, затова тук не става въпрос за вечното осъждане; това наказание е било платено на Голготския кръст веднъж завинаги. Тук става въпрос за отношенията на Бога към нас, докато живеем в този свят като Негови деца. Кога-

то не показваме милост към другите, ние преставаме да живеем в общение с Бога и рискуваме да понесем последици от нашето отстъпление.

„Милостта тържествува над съда.“ Това може да означава, че Бог е склонен повече да покаже към нас милост, отколкото да ни съди (Мих. 7:18); съдът е нещо непривично за Него. То също така може да означава, че ние можем да се радваме пред лицето на съда, ако сме показали милост към онези, които са заслужавали наказание, но ако не сме показали милост към тях, и към нас няма да бъде показана милост. И накрая това, че „милостта тържествува над съда“, може да означава, че милостта е винаги по-велика от съда. Като цяло стихът показва, че ако ние покажем милост към другите, наказанието, което иначе би трябвало да изтърпим, ще бъде заместено от милост.

Нека сега да видим какво е нашето собствено положение по този важен въпрос за пристрастието. Показваме ли ние повече внимание към хората от нашата собствена раса, отколкото към онези, които имат друг цвят на кожата? Държим ли се по-добре към младите, отколкото към старите? По-отзивчиви ли сме към хората, които имат по-представителен външен вид, отколкото към скромните и обикновени хора? Стремим ли се към повече приятелства сред известните хора, отколкото сред онези, които са относително по-неизвестни? Избягваме ли хората с физически недъзи и предпочитаме ли да търсим компанията на силните и здравите хора? Показваме ли предпочитание към богатите за сметка на бедните? Обръщаме ли гръб на чужденците, държим ли се пренебрежително към хората, които говорят езика ни с чужд акцент?

Докато си отговаряме на тези въпроси, нека си спомним, че начинът, по който се отнасяме към най-малко обичания наш брат, е начинът, по който се отнасяме към Спасителя (Мат. 25:40).

V. Вярa и дела (2:14-26)

Това са може би най-противоречивите стихове в Писмото на Яков. Дори един такъв достоен член на църквата като Мартин Лутер е могъл да предположи, че между учението на Яков за оправданието чрез дела и учението на Павел за оправдание чрез вяра съществува непреодолима пропаст. Обикновено тези стихове се използват в подкрепа на еретичната доктрина, която гласи, че спасението е чрез вяра плюс дела, известна под името „синергизъм“. Това ще рече, че упованието на Господ Исус като на наш Спасител не е достатъчно. Към Неговото изкупително дело трябва също така да се добавят и нашите собствени дела на благотворителност и посвещение.

Този пасаж може също така да се озаглави и като „Оправдание чрез дела“, тъй като в известен смисъл ние наистина *се оправдаваме* чрез дела. Всъщност, за да можем да разберем пълната истина за оправданието, трябва ясно да разберем шестте аспекта на оправданието. Ние се оправдаваме по *благодат* (Рим. 3:24). Това просто означава, че ние не заслужаваме да бъдем оправдани; че всъщност заслужаваме точно обратното. Оправдаваме се чрез *вяра* (Рим. 5:1). Вярата е човешкият отговор на Божията благодат. Вярата е онова, което приема това, което Бог е направил за нас. Оправдаваме се чрез *кръвта* (Рим. 5:9). Тук кръвта е цената, която трябва да се плати, за да се осигури нашето спасение. Дългът на греха беше изплатен от безценната кръв на Христос, поради което Бог сега може да оправдае безбожните грешници, защото изискванията на справедливостта са задоволени. Оправдаваме се от *Бога* (Рим. 8:33). Истината, която се крие в тези думи, е, че Бог е Лицето, Кое то оправдава. Оправдаваме се чрез *сила* (Рим. 4:25). Нашето оправдание е свързано със силата, която възкреси Христос от мъртвите. Неговото възкресение доказва, че Бог е задоволен. Оп-

равдаваме се и чрез *дела* (Як. 2:24). Делата са външното доказателство за истинността на нашата вяра. Те дават външен израз на това, което иначе би било невидимо в нас. От тях ние виждаме, че човекът се оправдава по благодат, чрез вяра, чрез кръвта, от Бога, чрез сила и чрез дела. И в това няма никакво противоречие. Тези аспекти представляват различни страни на една и съща истина. Благодатта е принципът, чрез който Бог ни оправдава; вярата е средството, чрез което ние получаваме оправданието си; кръвта е цената, която Спасителят трябваше да плати; Бог е активната Страна в оправданието; силата е доказателството; и делата са резултатът.

2:14 Яков подчертава, че вярата, която не води до добри дела, не може да спасява. Има две важни неща, които много помагат за разбирането на този стих. Първо, Яков *не* казва: „Каква полза... че някой има вяра...“; а казва: „**Каква полза... ако някой казва, че има вяра...**“ С други думи, тук не става въпрос за човек, който наистина *има* вяра, а не е спасен. Тук е описан човек, който само изповядва, че вярва. Той *казва*, че има вяра, но нищо в живота му не показва, че това е така. Втората ключова дума е местоимението „такава“ от последното изречение на стиха: „Може ли *такава*⁵ вяра да го спаси?“ С други думи, може ли *такъв вид вяра* да спасява? Ако се запитаме за какъв вид вяра става въпрос тук, отговорът може да се намери в първата част на стиха: това е *такъв вид вяра*, за която някой *казва, че я има*, без да е подкрепена с добри дела. Такава вяра не струва нищо. Тя се състои само от думи и от нищо повече.

2:15, 16 Тук е даден един пример за празна вяра без дела. Ние се запознаваме с двама души: единият няма нито *ежедневна храна*, нито дрехи; другият има и двете, но не желае да ги сподели с първия. Показвайки голямо великодушие, вторият казва на първия: „Иди си с мир и се об-

лечи, и се нахрани добре“; без да си помръдне и малкия пръст да му помогне наистина. Какво полза от такива думи? Те не струват и пукната пара. Те нито хранят, нито дават топлина за **тялото**.

2:17 „**Така и вярата, ако няма дела, сама по себе си е мъртва.**“ Вяра без дела не е истинска вяра. Тя се състои само от думи. Яков *не* иска да каже, че ние се спасяваме чрез вяра *плюс* дела. Такова едно разбиране принижавя завършеното дело на Господ Исус Христос. Ако ние се спасяваме чрез вяра *плюс* дела, тогава щеше да има двама спасители – Исус и ние. Но НЗ заявява съвсем ясно, че Христос е единственият Спасител. Това, което Яков иска да каже, е, че ние не се спасяваме с вяра само на думи, но с такава вяра, която води до добри дела. С други думи, делата не са корените на спасението, а неговите плодове; те не са причината, а резултатът. Калвин заявява това съвсем ясно: „Ние се спасяваме само чрез вяра, но не чрез гола вяра.“

2:18 Истинската вяра не може да се отдели от добрите дела. Яков показва това, като дава пример с част от разговора между двама души. Първият, чийто думи цитира Яков, е наистина спасен. Вторият изповядва вяра само на думи, без да показва нейната истинност чрез добри дела. Първият отправя едно сериозно предупреждение към втория, като неговите думи биха могли да се перифразират така: „Да, **казва** той съвсем правилно и основателно, **ти** казваш, че **имаш вяра**, но нямаш дела, които да докажат това. Аз твърдя, че вярата трябва да се подкрепя от дела. Докажи ми, че **имаш вяра**, без да имаш **добри дела**. Не можеш да го направиш, нали? Вярата е нещо невидимо. Единственият начин другите да разберат, че ти имаш вяра, е да водиш живот, който показва това. Аз **ще ти покажа моята вяра чрез моите дела.**“ Ключът за разбирането на този стих се крие в думата „*показвам*“: да **покажеш** вярата си отделно от делата е невъзможно.

2:19, 20 Дискусията продължава с репликите на същата страна в спора. Изповяданата вяра може да не е нищо повече от един интелектуален акт на съгласие с добре познат факт. Този вид интелектуално съгласие нито включва посвещението на човека, нито води до промяна в начина на живот. Не е достатъчно да вярваш, че **Бог** съществува. Това е наистина нещо много основно, но не е достатъчно. **Дори бесовете вярват** в това и треперят при мисълта, че ще бъдат наказани от Бога. **Бесовете вярват** във факта за съществуването на Бога, но не се предават на Личността на Бога. Този вид вяра не спасява. Когато един човек истински вярва в Господа, той Му се отдава с дух, гуша и тяло. Това отдаване на свой ред води до промяна в начина на живот. **Вяра** без дела е интелектуална вяра и следователно **мъртва**.⁶

2:21 Сега Яков ни дава два примера на действена вяра от СЗ. Единият пример е с **Авраам**, който е евреин, а другият – с **Рахав**, която е езицица. **Авраам се е оправдал чрез дела**, като е принесъл сина си **Исаак на жертвения олтар**. За да можем да видим тази истина в правилната ѝ перспектива, трябва да се обърнем към Битие 15:6. Там ще прочетем, че Авраам е повярвал в ГОСПОДА и Той му го е вменил за правда. Оттук разбираме, че Авраам е бил оправдан, защото е повярвал, т. е. – чрез вяра. Едва когато стигнем до 22 глава, ще прочетем, че Авраам е принесъл сина си в жертва и тогава е бил **оправдан чрез дела**. В момента, в който е повярвал в ГОСПОДА, Авраам е бил оправдан пред Бога. Но след седем глави Бог подлага вярата на Авраам на изпитание и той доказва, че неговата вяра е истинска чрез готовността си да принесе Исаак в жертва. Неговото подчинение показва, че вярата му не е едно обикновено интелектуално съгласие, а отдаване от цялото му сърце.

Понякога се изказват възражения, че когато Авраам е принасял Исаак в жертва, никой друг не е присъствал, за да

има пред кого да доказва истинността на своята вяра. Но ние смятаме, че слугите, които са придружавали Авраам и Исаак и които са ги чакали да се върнат, не са били галеч от мястото на жертвоприношението. Освен това там е бил и Исаак. И не на последно място разказът за готовността на Авраам да се подчини на Божията заповед, като убие сина си, е запазен в Библията и е пример за истинска вяра за всички поколения.

2:22, 23 Ясно е тогава, че вярата на Авраам вдъхновява неговите дела и че **чрез неговите дела вярата му се усъвършенства**. Истинската вяра не може да се отдели от делата. Първото произвежда второто, а второто доказва първото. В принасянето на Исаак в жертва ние виждаме практическата изява на вярата на Авраам. Именно това практическо изпълнение на **Писанията** показва, че **Авраам** е бил оправдан, защото е повярвал. Неговите добри дела са показали на практика, че той е **Божий приятел**.

2:24 От това можем да направим заключение, че **човек се оправдава чрез дела, не само чрез вяра**. И отново това не означава, че човек се оправдава чрез вяра *плюс* дела. Той се оправдава **чрез вяра** спрямо Бога, а **чрез дела** спрямо човеците. Бог го оправдава веднага след като повярва. Хората обаче казват: „Покажи ми дали твоята вяра е истинска.“ Единственият начин да направим това е да правим добри дела.

2:25 Вторият пример от СЗ е с **блудницата Рахав**. За нея със сигурност може да се каже, че не е била спасена заради доброто си поведение (защото е била проститутка!). Но тя също е била **оправдана чрез дела**, защото е **приела пратениците** (или разузнавачите) и **ги е изпратила по друг път**. Рахав е била хананка и е живяла в град Ерихон. Тя е чула, че срещу града идва една огромна армия, на която никой дотогава не е могъл да устои. Разбрала е, че Богът на евреите е истинският Бог, и е решила да отъж-

гестви себе си с Него каквото и да ѝ струва това. Когато пратениците-разузнавачи са влезли в града, тя ги е приела като добре дошли в своя дом. Правейки това, Рахав е показала истинността на своята вяра в истинския и жив Бог. Рахав не е била спасена заради това, че е приела пратениците, но това нейно гостоприемство е доказало, че тя наистина е вярвала.

Някои хора тълкуват погрешно този пасаж, за да проповядват, че спасението се дължи отчасти и на добрите дела. Това, което те наричат „добри дела“, са благотворителността, изплащането на дълговете, казването на истината и ходенето на църква. Но дали това са добрите дела на Авраам и Рахав? Разбира се, че не! В случая с Авраам доброто дело е готовността му да убие собствения си син! В случая с Рахав доброто дело е измяната! Ако човек отдели вярата от тези дела, те ще бъдат не добри, а зли! „Отделете вярата от делата и ще видите, че те са не само неморални и жестоки, но и греховни.“ Макинтош казва много добре: „Този пасаж говори за дела на живота, а не за дела по закона. Ако извадите вярата от делата на Авраам и Рахав, ще получите само зли дела. Но ако ги погледнете като плодове на вярата, ще получите дела на живота.“

И така, този пасаж не ни учи на спасение чрез добри дела, защото на практика той проповядва несъстоятелното учение на спасение чрез убийство и измяна!

2:26 Яков завършва пасажа с твърдението: „**Защото както тялото отделено от духа е мъртво, така и вярата отделена от дела е мъртва.**“ Това е едно много красиво обобщение. Яков сравнява вярата с човешкото тяло, а делата – с духа. **Тялото без духа е мъртво, безполезно и без никаква стойност. Също така и вярата без дела е мъртва, безрезултатна и негодна.** Това е една лъжлива вяра, а не истинска спасителна вяра.

И така, нека да обобщим: Яков изпитва нашата вяра, като ни кара да отговорим на следните въпроси: Готов ли съм аз като Авраам да жертвам за Бога най-скъпото в живота си? Готов ли съм като Рахав да станам изменник на света, за да бъда верен на Христос?

VI. Езикът: полза и вреда (3:1-12)

Първите дванайсет стиха от 3 гл. разглеждат темата за езика (за който се говори също така и в 1:19, 26; 2:12; 4:11; 5:12). Също както едно време лекарите са презлеждали езика на пациента, преди да решат да поставят диагнозата, така и Яков иска да разбере какво е духовното здраве на човека, като изследва начина, по който този човек говори. Човек може да си постави диагноза по греховете, които извършва, докато говори. Яков сигурно ще се съгласи с едно съвременно остроумно изказване, което гласи: „Внимавай какво говориш! Езикът е хлъзгаво място, където лесно можеш да пагнеш!“

3:1 Темата се въвежда с едно предупреждение срещу хората, които желаят да станат учители на Божието слово, без много да се замислят. И макар че тук нищо не се споменава за езика, в основата на това предупреждение лежи мисълта, че този, който използва езика си при проповядването на Писанията, поема допълнителна отговорност пред Бога и пред човека. Изречението „...**не ставайте мнозина учители...**“ може да се перифразира така: „Не ставайте прекалено амбициозни, за да искате да бъдете учители.“ Това, разбира се, не трябва да се тълкува като забрана за използване на тази гарба от християни, които наистина са призвани от Бога да поучават. То е просто едно предупреждение, че тази служба не трябва да се приема лекомислено. Онези, които поучават на Божието слово, ще приемат „по-тежко осъждане“, ако не практикуват това, на което поучават.

Да поучаваш на Библията е голяма отговорност. Учителят трябва да е готов да се подчинява на това, което вижда в словото. Той никога няма да може да научи другите на нещо, което надвишава неговото собствено познание. Степената на влиянието му върху другите винаги ще се определя от степента на неговото развитие. Учителят формира другите по своя собствен образ; той ги прави да приличат на него. Всяко разводняване или изкривяване на ясното значение на Писанията води до нарушения в растежа на неговите ученици. Всяко лекомислено пренебрегване на греха в каквато и да било форма на съръчава учениците му да водят несвят живот. Нито една друга книга не предявява такива изисквания към своите читатели като НЗ. Тя ни призовава да се отдадем изцяло на Исус Христос. Тя изисква от нас да го приемем като Господар във всяка област от своя живот като вярващи. Да бъдеш учител на НЗ е сериозно нещо!

3:2 Оттук нататък Яков премества вниманието ни от конкретната тема за учителското служение върху общата тема за нашето говорене. **Всички** сме склонни да **грешим в много неща**, но този, който може да управлява езика си и да не съгрешава, когато говори, „е **свършен мъж**, способен да обуздае и цялото си тяло“. Ако човек може да управлява говоренето си, няма да му бъде трудно да упражнява контрол върху себе си и в други области на живота си. Разбира се, Господ Исус Христос е Единственият, Който е направил това свършено, но в известен смисъл всеки един от нас може да стане „**свършен**“, т. е. зрял, всеотдаенно развит, напълно дисциплиниран.

3:3 Оттук започват пет примера, които илюстрират тази истина. Най-напред езикът се сравнява с юзда. **Юздата** се слага на главата на коня, за да държи мундшука в **уста** му. С мундшука са свързани и поводите. И макар че самият мундшук е едно малко метално парче, той управлява цялото поведение на ко-

ня. Също така и езикът може да управлява нашия живот – както за добро, така и за зло.

3:4 Втората илюстрация е примерът с **кормилото**. В сравнение с кораба **кормилото** е **много малко**. То тежи една хилядна част от неговото тегло. Така например теглото на „Кралица Елизабет“ е било 83 673 тона, а кормилото е тегляло само 140 тона – по-малко от 0,1 % тона кормилото **обръща** целия кораб. Изглежда невероятно, че такова огромно превозно средство може да се управлява чрез такъв малък уред, но факт е, че това е точно така. Затова не трябва да се заблуждаваме по отношение на силата на езика от малките му размери. Макар и много малка и относително скрита част на тялото, езикът е способен да постигне велики неща – както добри, така и зли.

3:5, 6 Третото нещо, с което се сравнява езикът, е **огънят**. Понякога една-единствена запалена клечка, небрежно изпусната, може да запали огън, който на свой ред може да възпламени огромно „**вещество**“ и да остави след себе си само изгорели останки. Вижте само какъв оромен разрушителен потенциал се крие в една малка кибритена клечка! Едно от най-опустошителните бедствия в човешката история е пожарът в Чикаго през 1871 година. Преданието разказва, че той е започнал, когато крабата на 2-жа О'Лиъри е ритнала нейния фенер. Дали това наистина е било така, или не, фактите сочат, че пожарът е продължил три дни и се е разпрострял над повечето от три и половина квадратни мили от площта на града. Били са убити 250 души, а 100 000 са останали без покрив над главата си. Нанесените материални щети се изчисляват на над 175 000 000 долара. Езикът е като запалена кибритена клечка или като фенер, който някой е ритнал в обора. Неговите възможности за извършване на зло са почти безкрайни. Яков го нарича „**цял свят от нечестие... между нашите телесни час-**

ми“. Той използва думата „свят“, за да подчертае колко огромни са неговите възможности. Понякога и ние използваме тази дума със същото значение: кога-то казваме например „цял свят от злина“, имайки предвид огромно количество злина. И така, езикът, макар и много малък по размери, съдържа в себе си огромни възможности за зло.

Начинът, по който една лоша новина може много бързо да се разпространи, се вижда от един разговор между две жени от Бруклин. Едната каза: „Джейн ми каза, че ти си ѝ казала онова нещо, за което ти казах да не ѝ казваш.“ Другата отговори: „Каква подла жена! Казах ѝ да не ти казва, че съм ѝ казала.“ Първата възкликна: „О, казах на Джейн, че няма да ти кажа, че ми е казала – затова не ѝ казвай, че съм ти казала.“

Езикът може да зарази цялото тяло. Човек може да поквари цялата си личност, ако използва езика си, за да злослови, обижда, лъже, богохуства и ругае.

Чепъл казва така:

„Вечно критикуващият човек вреди сам на себе си... Човекът, който хвърля кал върху другите, не може да не изцапа и себе си – както ръцете, така и сърцето си. Колко често ние самите сме правели това и сме се чувствали омърсени, макар и да не сме имали такива намерения! Само сме се надявали, че като хвърлим кал върху другите, ще накараме някого да види още по-добре собствената ни чистота. Били сме достатъчно глупави, за да вярваме, че можем да се издигнем, като смъкнем в калта някого друго. Били сме достатъчно наивни, за да си въобразяваме, че като сложим малко динамит под къщата на съседа си, ще укрепим още повече основите на собствената си къща. Но това не е така. Може и да успеем да навредим на другите, но вредите, които нанасяме на себе си, са винаги много поголеми.“⁷

„Езикът... запалва колелото на живота.“ Това е колелото, което се задвижва при раждането на човека. Това е ця-

лата човешка дейност. Злият език заразява не само личния живот на човека, но и всички останали негови дейности. Той задейства „цялата злина в целия човек за целия му живот“. Злият език „се запалва от пъкълта“. Източникът на злото говорене е пъкълът. Неговото собствено естество е пъклено. Думата за пъкъл тук е „зеена“; и с изключение на този стих, в НЗ тя се използва само от Господ Исус.

3:7 В четвъртия пример езикът се сравнява с диво, неукротимо животно. Всички видове животни – зверове, птици, гадини и морски животни – могат да бъдат укротени. Всички сме виждали укротени слонове, лъвове, тигри, хищни птици, змии, делфини и дори риби. Сред животните, които са били укротени от човека по времето на Плиний, се споменават: слонове, лъвовете и тигрите; орелът; отровните змии и други влечуги; крокодилите и различни риби. Всеки, който започва да спори, че не всички животни са укротени, изпуска главно значение на аргумента на Яков: няма причина да не вярваме, че човекът може да укроти всякакъв вид животни, стига да има достатъчно време и търпение за това.

Робърт Ли прави следния красноречив коментар по този въпрос:

„Какво направи човекът с огромния слон? Нападна неговия дом в джунглата, улови го, укроти го (хиляди на брой от него)... и сега слонът носи гърба, гърпа тежки товари... изобщо върши всякакъв вид работа. Какво направи човекът със зеленоокия бенгалски тигър? Улови го, дресира го... направи го свой приятел, с когото може да си играе. Какво направи човекът със силния и свиреп африкански лъв? Улови стотици от него, научи ги да скачат през горящи обръчи, да яздат на коне, да стоят на високи столове, да не докосват, дори и гладни, месо, поставено между лапите им, да лягат долу, да стават горе, да тичат, да реват в отговор на думи, казани от човека, или на плъсцене от удар с камшик, замахнат от

човека. Веднъж (преди много години в един цирк) видях как един лъв си отвори широко огромната и лакома уста и я гържа отворена, докато гресърът си пъхна главата дълбоко в нея и стоя така цяла минута.

Какво направи човекът с огромната виеща се боа? Ами с големия питон? Отидете в цирка и вижте как гребни жени, нежни като цветя, навиват тези огромни чудовища около телата си без никакъв страх. Отидете и вижте на парад на животните как петнистият леопард и кръвожадният ягуар стоят кротко и тихо и слушат човека. Отидете и вижте как играят гресираните бълхи, как гладният чакал лежи заедно с кротко агне, как гълъбът и орелът гнездят заедно, как вълкът и заекът се забавляват да си играят.⁴⁸

3:8 Но това, което човекът е постигнал сред дивите животни, е нещо, което той не може да постигне със собствения си език. Ако искаме да сме честни, трябва да признаем, че това е така. Заради грехопадението човекът е загубил власт над това малко късче плът. Човекът с неговото естество не е в състояние и няма сила да управлява този свой малък орган. Само Бог може да го управлява.

След това Яков нарича езика „буйното зло“. Когато свържем тази характеристика с думите **пълен със смъртоносна отрова**, можем да предположим, че това, с което Яков сравнява езика тук, е отровната змия. Една или две канки от нейната отрова са гостатъчни, за да причинят смъртта на човека. И така, езикът може да отправя умовете и да убива личностите на хората. Ние всички знаем колко е лесно да се клокарства по адрес другите. Колко често сме готови да хвърляме кал по другите, за да си отмъстим за нещо, за което само предполагаме, че са направили или казали. Колко често сме подценявали, унижавали и обиждали хората около нас без никаква причина. Кой може да изчисли нанесените вреди, пролетите сълзи, съкру-

шените сърца, опетнените имена вследствие на тази наша небрежност? И кой може да измери нещастие, нанесено върху собствения ни живот и семейство; горчивината в нашето сърце; срамът, че трябва да се извиняваме; вредите върху нашето здраве? Родители, които открито са говорили лоши думи по адрес на своите вярващи братя, са виждали как техните деца са възприемали същия критичен дух и постепенно са се откъсвали от християнското общение. Цената, която трябва да платим за неконтролируемто използване на нашия език, е изключително висока.

Какво е лекарството? Да се молим всеки ден на Господ да ни пазят от клокарството, критикарството и непочтеното говорене. Не говорете лошо за нито един човек – „любовта покрива множество грехове“ (1 Петр. 4:8). Ако имате нещо против някой брат, отидете при него лично, обсъдете проблема с любов и се помолете заедно (Мат. 18:15; Лука 17:3). Опитвайте се да виждате в своите братя Христос и се пазете да не преувеличавате гребните им недостатъци. Ако започнете да казвате нещо неприятно или вредно за някого, спрете по средата на изречението и обяснете, че ако продължите, това няма да бъде назидателно. Някои неща е по-добре да се премълчат.

3:9, 10 Не е оправдано да използваме езика си и с добри, и с лоши цели. Не е и естествено. Никъде в природата няма такова нещо. В един момент човек може да благославя Бога с езика си, в друг – да къдне тези, които са **създадени по Божие подобие**. Колко небероятно, че едно и също нещо може да дава такива противоположни резултати! Това състояние на нещата никога не трябва да съществува. Езикът, който благославя Бога, трябва да помага на хората, вместо да ги наранява. Всяко нещо, което казваме, трябва да се подложи на проверка, като се види как отговаря на тези три въпроса: „Вярно ли е? Има ли опасност да за-

сегне някого? Необходимо ли е?“ Ние непрекъснато трябва да се молим на Господа да поставя стража на устата ни (Пс. 141:3) и да искаме от Него да ни води така, че думите на устата ни и размишленията на сърцата ни да бъдат угодни пред Него, Който е нашата Канара и Избавител (Пс. 19:14). Не трябва да забравяме, че сред нашите части, за които се говори в Рим. 12:1, се намира и нашият език.

3:11 Няма извор, от който да излиза едновременно и сладка, и горчива вода. Така трябва да бъде и с езика. Това, което излиза от него, трябва да бъде само добро.

3:12 Водата от извора ни пои, а плодовете на смокинята ни хранят. Смокинята не може да ражда маслини, нито лозата – смокини. В природата всяко дърво ражда само един вид плодове. Как тогава езикът може да дава два вида плодове – добри и лоши?

Този текст не би да се смесва с един подобен текст от Мат. 7:16-20. Там ние получаваме предупреждение да не очакваме добри плодове от лоши дървета. Злите хора могат да „произвеждат“ само зли дела. Докато тук ние имаме предупреждение да не използваме езика, за да произвеждаме два различни вида плод.

Нито един извор не може да дава и солена, и сладка вода едновременно. Той дава или едната, или другата. Тези уроци от природата трябва да ни напомнят, че и нашето говорене трябва да бъде винаги добро.

Това е проверката, на която Яков ни предлага да подложим речта си. И преди да приключим с този пасаж, нека си зададем следните няколко въпроса. Аз получавам ли другите на нещо, което сам не правя? Говоря ли зад гърба на другите? Това, което говоря, назидава ли и насърчава ли другите или ги унижава и обижда? Използвам ли непозволени думи и изрази от рода на „Ей Богу!“; „Леле Боже!“; „Боже мой!“; „Бога ми!“; „Боже Господи!“ и др.? Мога ли след тържествено

събрание да говоря празни приказки като например какви са били резултатите от последния мач? Присмивам ли се с думи от Свещеното Писание? Когато разказвам нещо, преувеличавам ли, за да предизвикам по-голям интерес у хората? Винаги ли казвам истината, дори когато това означава загуба на приятели, пари и положение?

VII. Мъдростта: истинската и лъжливата (3:13-18)

В този пасаж Яков разглежда разликата между истинската и лъжливата мъдрост. Под „мъдрост“ Яков няма предвид количеството *знания*, което има един човек, а начина, по който той *живее* своя живот ден след ден. Това, което има значение, не е притежанието на самото знание, а неговото прилагане. Тук е описан един портрет на истински мъдрия човек. Като цяло този човек е Господ Исус Христос; Той е Самата мъдрост (Мат. 11:19; 1 Кор. 1:30). Но също така може да се каже, че е мъдър и човекът, който извява живота на Христос, в когото може да се види *плодът* на Духа (Гал. 5:22, 23).

След портрета на истински мъдрия човек Яков ни предлага и един портрет на мъдрия според света човек. Това е човек, който действа според принципите на този свят. В него могат да се видят всички „достоинства“, които величават хората от света. Неговото поведение не дава никакви признаци за съществуването на небесен живот вътре в него.

3:13 Когато човек е мъдър и разумен, това може да се види по **добрия му живот** и кроткия му дух, който идва от **мъдростта**. Господ Исус, въплъщението на истинската мъдрост, никога не е бил горд и високомерен; винаги е бил „кротък и смирен на сърце“ (Мат. 11:29). Затова всеки, който е наистина мъдър, ще носи печата на истинското смирение.

3:14 Човекът на светската мъдрост носи в сърцето си **горчива завист** и егостични амбиции. Най-голямата страст в живота му е да види собствените си

интереси осъществени. Той завижда на всички свои съперници и не подбира никакви средства в борбата си с тях. Чувства се много горд заради своята мъдрост, която му е донесла такива големи успехи. Но Яков казва, че това изобщо не е мъдрост и че неговата хвалба е празна. На практика тя отрича истината, че всеки човек, който е истински мъдър, е и истински смирен.

3:15 Дори и в християнското служение е възможно вярващите да си завиждат един на друг и да се стремят към по-издигнати места. Винаги съществува опасността някой човек, който е мъдър по светски, да получи ръководно място в църквата. Ние трябва непрекъснато да бдим и да не позволяваме на светските принципи да ни водят в духовните дела. Яков нарича тази лъжлива мъдрост „земна, животинска, бесовска“. Тези три определения показват една низходяща градация. „Земна“ означава, че тази мъдрост не е от небето, а от земята. „Животинска“ означава, че тя не е плод на Светия Дух, а е плод на ниските, животински страсти на човека. „Бесовска“ означава, че прибегва до действия, които подхождат на поведението на бесовете, а не на хората.

3:16 Там, където има завист и крамоличество, там има и бъркотия, разногласия и всякакъв друг вид лоши неща. Колко истина има в тези думи! Помислете си само за объркаността и неспокойството на днешния свят – и всичко това, защото човекът отхвърли истинската Мъдрост и пожела да действа според своята собствена измислена мъдрост!

3:17 Мъдростта, която идва от Бога, „е най-напред чиста“. Тя е чиста както като идея и формулировка, така и като действие. Не е осквернена нито по дух, нито по тяло; нито в доктринално, нито в практическо отношение; нито като вяра, нито като морал. Освен това тя е „миролюбива“. Това означава, че мъдрият човек обича мира и е готов да направи всичко възможно, за да има мир,

без обаче да жертва чистотата. Това се вижда от една история, която Лутер разказва, като използва приказката за двете козлета. Двете козлета се срещнали на тесен мост над една река. Нито едно от тях не искало да отстъпи и нито едно от тях не са осмелявало да се бие. „След известно време едното от тях легнало на моста, докато другото минало върху него. Така проблемът бил разрешен с мир. Поуката е ясна“, казва Лутер: „Радвай се, ако си подложил тялото си, за да минат върху теб с цел запазването на мира. Казвам „тялото си“, не „съвестта си“. Истинската мъдрост е „кромка“. Тя е търпелива, а не заядлива; внимателна, а не груба и нахална. Мъдрият човек е кавалер; той щади чувствата на другите хора. Симпсън казва така: „Грубото, язвително поведение, острата забележка, рязкото прекъсване... всичко това няма нищо общо с учението на Утешителя.“

Следващата характеристика на мъдростта е, че тя е „умолима“. Това означава, че тя е отзивчива, леснодостъпна, податлива на убеждаване, готова да отстъпи, когато истината налага това. Това е точно обратното на упорството и непреклонността. „Мъдростта, която е отгоре... е пълна с милост и добри плодове.“ Тя е „пълна с милост“ към онези, които грешат, и е готова да им помогне да намерят правилния път. Тя е състрадателна и нежна. В нея няма отмъстителност; на лошото отвръща с добро. В нея няма лицеприятие и съденето ѝ е безпристрастно. И последно, мъдростта е „нелицемерна“: не се предства за нещо различно от това, което е.

Нека сега да свържем всички тези мисли заедно и да нарисуваме портретите на двата души – на истински мъдрият човек и на човека с лъжливата мъдрост. Истински мъдрият човек е смирен. Той смята, че всички останали са по-добри от него. Не си придава важност, а кара другите да се чувстват спокойно в неговото присъствие. Неговото поведение

не е като поведението на хората от света; то е „неземно“. Той не живее за тялото, а за духа. Думите и делата му те карат да си мислиш за Господ Исус. Животът му е чист. Той е чист и морално, и духовно. Освен това е миролюбив. Готов е да претърпи обидата и лъжливото обвинение, за да предотврати боя, и дори не се опитва да се оправдае. Внимателен е, нежен е и е състрадателен. С него лесно може да се дискутира, той винаги желае да види и другата гледна точка. Не е отмъстителен, а е готов винаги да прости на хората, които са му направили зло. И не само това, но редовно показва милост към другите и особено към онези, които не я заслужават. Отношението му е еднакво към всички: той няма любимци. Еднакво се отнася и към богатите, и към бедните; не показва предпочитание към известните за сметка на неизвестните хора. И на последно място той не е лицемер. Не говори едно, когато мисли друго. Никога няма да го чуете да ласкае някого. Винаги казва истината и никога не си слага маска.

Човекът на светската мъдрост е точно обратното. Неговото сърце е пълно със завист и крамоличество. В желанието си да се обогати той не може да търпи никакъв конкурент или съперник. В поведението му няма нищо благородно; то не може да се издигне по-високо от земята. Той живее, за да задоволява плътските си страсти – също като животните. Действа грубо, с измама, по дяволски. Под лъскавия му и добре изгладен костюм се крие един нечист живот. Мислите му са мръсни, моралът му – долнопробен, говоренето му – срамно. Готов е да се скара с всеки, който не е съгласен с неговото мнение или който му се противопоставя по някакъв начин. Навсякъде вдига скандали – вкъщи, на работното си място, в обществото... Рязък е и е надменен; груб е и е коравосърдечен. Хората не могат да стигнат лесно до него; винаги ги държи на разстояние от себе си. С него не е възможно да

разговаряш нормално за каквото и да било: той вече има мнение по дадения въпрос и няма да го промени за нищо на света. Злопааметен е и е отмъстителен. Когато види, че някой греша, не проявява никаква милост, а го залива с поток от обиди, ругатни и низости. Оценява хората според ползата, която може да извлече от тях. Когато вече не може да ги „използва“, т. е. когато вече не може да има никаква изгода от познанството си с тях, загубва интерес към това познанство. И накрая, двуличен е и е неискрен. На него никога не можеш да разчиташ – както за това, което казва, така и за това, което прави.

3:18 Яков завършва главата с думите: **„А плодът на правдата се сее с мир от миротворците.“** Този стих е свързващата нишка между току-що завършилата дискусия и следващата глава. Ние вече знаем, че истинската мъдрост е миролюбива. В следващата глава се говори за конфликти при Божиите хора; но тук има едно напомняне, че животът прилича на растеж на полски растения. Тук се говори за стопани („миротворците“), климатични условия („мир“) и жътва („плодът на правдата“). Стопаните искат да произведат реколта от правда. Но дали това може да стане в атмосфера на караници и препирни? Не, разбира се, плодовете трябва да се посеят в условия на мир и спокойствие. Това трябва да бъде направено от хора, които обичат мира. Тогава те ще пожънат реколта от правда както в своя живот, така и в живота на тези, на които служат.

И още веднъж Яков проверява нашата вяра, като този път подлага на изпитание мъдростта, която показваме във всекидневния си живот. Всеки един от нас трябва да се запита: „Дали аз не уважавам високомерните хора от света повече от скромния вярващ в Господ Исус? Дали служа на Господа, без да ме интересува кой ще получи славата за това? Дали не използвам понякога съмнителни средства, за да получа резултати на вся-

ка цена? Готов ли съм да прибегна към ласкателство, за да повлияя на някого? Държа ли се язвително и невнимателно към другите? Моите мисли, говорене и морал чисти ли са?“

VIII. Алчността: причина и лечение (4 гл.)

Яков вече посочи, че мъдрият човек е миролюбив човек. Сега той си спомня за ужасното съперничество, което много често може да се види и сред Божиите хора. Но каква е причината за всичко това? Защо в църквите има толкова много нещастни семейства и толкова много разцепления? Защо са тези жестоки вражди сред християните в отделните страни и сред мисионерите в чужбина? Причината е, че ние непрекъснато се стремим да задоволим страстите си за удоволствия и материални придобивки и да имаме повече от другите.

4:1 Тъжните факти сочат, че и сред християните **има боеве и крамоли**. Предположението, че този пасаж не се отнася за вярващите, е нереално и освен това принижява цялата му стойност. Каква е причината за всички тези вражди? Причината произлиза от силните **страсти** вътре в нас, които непрекъснато воюват да бъдат задоволени. Една от тези страсти е страстта за натрупване на богатства; друга – желанието за известност; трета – стремежът към повече **удоволствия**, за задоволяване на телесните апетити. Тези силни желания винаги живеят вътре в нас; те никога не могат да бъдат задоволени. Ние никога не преставаме да искаме още и още. И въпреки това като че ли винаги има нещо, което ни пречи да получим това, което искаме. Незадоволеното желание става толкова силно, че ние започваме да тъпчем тези, които мислим, че ни пречат.

4:2, 3 **Пожелаваме... но не получаваме**. Искаме да имаме повече и по-добри неща от другите и, когато се опитваме да ги постигнем, започваме да се караме и да

се поглъщаме един друг. Яков казва „и се **биеме**“, имайки предвид главно преносното значение на тази дума. Ние буквално не се бием, но гневът, завистта и жестокостта, които изпитваме, са убийци в зачатък.

Иван и Мария току-що са се оженили. Иван има добра работа и прилична заплатата. Мария иска да има хубава къща както всички други млади семейства в църквата. Иван иска да си купят една модерна кола. Мария иска да си купят модерни мебели и оборудване. Нааага се да купят някои от тези неща на изплащане. Заплатата на Иван не е достатъчна, за да покрие всички разходи. После се ражда бебето, което означава допълнителни разходи и нарушаване на семейния бюджет. Мария иска повече пари, а Иван става груб и раздразнителен. Мария се разплаква и започва да го обижда. Скоро стените на къщата се тресат от скандали. Материализмът лека-полека разрушава дома.

А може би Мария завивжда. Тя чувства, че семейството на Марин и Анета заемат по-високо положение в събранието от тяхното семейство. Много скоро тя започва да прави злонамерени забележки на Анета. Постепенно в битката се включват и Иван, и Марин. Малко по-късно към тях се присъединяват и други християни от събранието. Накрая събранието се разделя на две... И всичко това заради желанието на един човек да е повече от останалите...

Ето това е източникът на съперничеството и борбата между вярващите. Те произлизат от желанието да имаме повече от другите и от завистта към другите. „Да не падаме по-ниско от седите“ е популярният израз на това желание, но по-точното му название е алчност, ненаситност или завист. Постепенно желанието става толкова силно, че хората са готови почти на всичко, за да задоволят собствените си страсти. Те изобщо не могат да разберат, че истинското удоволствие не се постига по

този начин, а от задоволството от това, че имаме храна и облекло (1 Тим. 6:8).

Правилният подход за разрешението на този проблем е да започнем с молитва. „Не се карайте. Не се бийте. Молете се.“ Яков казва: „**Нямате, защото не просите.**“ Вместо да представим тези проблеми пред Господа в молитва, ние се опитваме да получим това, което искаме, със собствени усилия. Ако искаме нещо, което нямаме, трябва да го поускаме от Бога. И ако въпреки това не го получим, какво означава това? Това означава, че нашите мотиви не са били чисти. Ние не сме искали това нещо за Божия прослава или за доброто на нашите братя; искали сме го, за да угодим на собствените си егоистични желания. Бог не ни е обещал отговор на такива молитви.

Какъв дълбок урок по психология имаме в тези три стиха! Ако хората се задоволяваха с това, което им се дава от Бога, колко ужасни конфликти и неприятности щяха да бъдат избегнати! Ако ние обичахме нашите ближни както себе си, ако бяхме повече склонни да споделяме, отколкото да получаваме, колко мирни щяха да бъдат нашите отношения! Ако следвахме заповедта на Спасителя да оставим всичко, вместо да натрупваме; да събираме богатства на небето, вместо да трупаме богатства на земята – колко разпри и препирни щяха да престанат!

4:4 Яков осъжда прекалената любов към материалните неща, като ги нарича духовно прелюбодейство.⁹ Бог иска от нас да обичаме първо и най-вече Него. Когато обичаме мимолетните неща на този свят, ние всъщност Му изневеряваме.

Алчността е един вид идолопоклонство. Тя означава, че ние силно желаем това, което Бог не иска да имаме; че сме поставили идоли в сърцата си; че ценим материалните неща по-високо от Божията воля. Затова алчността е идолопоклонство, а идолопоклонството е духовна измяна на Господа.

Любовта към света „е вражда против Бога“. Светът тук не означава планетата, на която живеем, или природата, която ни заобикаля. Светът е системата, която човекът е изградил за себе си, опитвайки се да задоволи „похотта на плътта, пожеланието на очите и тщеславието на живота“. В тази система няма място нито за Бога, нито за Неговия Син. Тя може да включва изкуството, културата, образованието, науката или дори религията, но като цяло тя е свят, в който името на Христос или не е прието добре, или въобще е забранено, с изключение на външното му, формалното признаване. Накратко, това е светът на човека извън сферата на истинската църква. **Приятелството с този свят означава вражда с Бога.** Точно този свят разпъна Господа на живота и славата, като главната роля в Неговото убиване играеше *религиозният* свят. Колко невероятно, че вярващите могат някога да поускат да вървят ръка за ръка със света, който уби техния Спасител!

4:5 ст. е един от най-трудните стихове в Посланието: „**Или мислите, че без нужда казва Писанието, че Бог и до завист ревнува за духа, който е турил да живее в нас?**“

Първата трудност е в това, че тук Яков като че ли цитира пасаж от Писанията, който обаче не може да се намери нито в СЗ, нито в апокрифните книги. Тук биха могли да се дадат две възможни обяснения. Според първото обяснение може да се предположи, че макар и думите да не се намират в СЗ, Яков ги цитира като един общ извод от Писанията. Второто обяснение може да се види в текста на РИ. Там стихът е разделен на два въпроса: „Или мислите ли, че Писанието говори напразно? Духът, който Бог е турил да живее в нас, ревнува ли до завист?“ Тук идеята е, че Библията не говори напразно, когато осъжда съперничеството и духа на света.

Втората голяма трудност при разбирането на този стих е значението на втората му част. Проблемът е дали „духът“, за който става дума тук, е *Светият Дух* (както е в НИПБКДж¹⁰) или духът на страстната *ревност*. Ако става въпрос за първото, тогава стихът ще означава, че Бог е турил да живее в нас Светия Дух, Който *ревнува* за нас до завист, искайки от нас да се посветим изцяло на Христос. Ако се има предвид второто, тогава стихът ще означава, че духът, който живее в нас, т. е. духът на завистта и ревността, е причината за цялата наша невярност към Бога.*

4:6 „Но Той дава една по-голяма *благодат*.“ В първите пет стиха видяхме колко зла може да бъде старата природа на вярващия. Тук ние научаваме, че Бог не ни оставя да се борим със страстите на плътта със собствените си сили. Слава на Бога, че Той ни дава *повече благодат* или повече сила винаги, когато е необходимо (Евр. 4:16)! Той ни е обещал: „...и силата ти ще бъде според дните ти“ (Второзак. 33:25).

Бог дава по-голяма благодат на онзи, чийто товар натежи. Той дарява сила и власт, когато тругът се умножи. На големите трудности изпраща мощ; на удвоените изпитания показва мост.

Ани Джонсън Флинт

За да докаже, че Бог дава *благодатта*, която е необходима, Яков цитира Притчи 3:34, като добавя, че не на горделивите, а на смирените е обещана тази *благодат*. Бог се *противи на горделивите*, но не може да устои пред съкрушения дух.

* Текстът в НИПБКДж гласи следното: „Или мислите, че без нужда казва Писанието: „Духът, който е турен в нас, ревнува до завист?“ Оттук и тези две възможности за тълкуване на втората част на стиха. Текстът на Библията на български език показва склонността на преводачите към първото тълкуване. – Бел. на прев.

4:7 Пасажът от 7 до 10 ст. ни показва шест етапа, които трябва да следва истинското покаяние. Яков протестира срещу греховете на светиите. Думите му пронизват като стрели сърцата ни. Те приличат на гръмотевици, които падат от Божия трон. Ние разбираме, че това са думи на Самия Бог и сърцата ни се прекланят пред силата на Неговото слово. Но остава въпросът: „Какво трябва да направим?“

Първото нещо, което трябва да направим, е *да се покорим на Бога*. Това означава, че трябва да Му се предоставим изцяло и да сме готови да Го слушаме и да Му се подчиняваме. Трябва да бъдем отстъпчиви и смирени, а не горди и коравотрпни. След това трябва *да се съпротивяваме на дявола*, като си затваряме ушите и сърцата пред неговите предложения и изкушения и като използваме Писанията като меч на Духа, за да го отблъснем. Ако ние му се противим, *той ще бяга от нас*.

4:8 После трябва *да се приближаваме към Бога*. Това ние правим чрез молитва. Трябва да идваме при Него в отчаяна, изпълнена с вяра молитва, като Му казваме всичко, което имаме в сърцето си. Когато така се приближаваме към Него, ще видим, че и Той ще се *приближава към нас*. Ние си мислим, че Бог е далеч от нас заради плътското ни поведение и любов към света, но когато се *приближим към Него*, ще открием, че Той ни прощава и възстановява общението ни с Него. Четвъртата стъпка е описана в думите: „*Измивайте ръцете си, вие, грешни, и очиствайте сърцата си, вие, колебливи*.“ Ръцете говорят за нашите действия, а *сърцата* – за нашите мотиви и желания. Ние *измиваме ръцете си и очистваме сърцата си*, като изповядваме и изоставяме греховете си както на практика, така и вътре в себе си. Като *грешни хора* ние трябва да изповядваме злите си деяния; като *колебливи* лицемери ние трябва да признаваме смесените си погуби.

4:9 Изповядването трябва да е придружено от дълбока мъка заради греха. „**Тъжете, ридайте и плачете; смехът ви нека се обърне на плач и радостта ви в тъга.**“ Времето, в което Бог ни посещава чрез изобличението в грях, не е време за веселие. Това е време, когато ние трябва да паднем пред Него и да ридаем заради нашата греховност, безчувственост, безсилие и безплодие; време, когато трябва да се смирим и да плачем заради нашия материализъм, любов към света и формализъм. Трябва да покажем плода на небесното покаяние както вътрешно, така и външно.

4:10 И накрая, трябва да се смиряваме пред Господа. Ако ние честно вземем мястото си в праха при Неговите нозе, Той ще ни възвиси в определеното време.

И така, такъв е правилният начин, по който трябва да отговаряме на Господното изобличение. Но за съжаление това не винаги става. Има случаи, когато отиваме на събрание, където Бог говори съвсем ясно на сърцата ни, и за момент можем да се почувстваме възвисени и изпълнени с добри решения. Но всичко това изчезва веднага след като свърши събранието. Хората започват да говорят за всекидневни и банални неща: атмосферата на приповдигнатост се загубва, силата е потисната, а Божият Дух – угасен.

4:11, 12 Следващият грях, за който говори Яков, е грехът на критичността или **одумването** на брата. Някой беше предложил три въпроса, на които всеки един от нас трябва да даде отговор, преди да започне да критикува някого: „Моята критика допринася ли за доброто на моя брат? Тя допринася ли за моето собствено добро? Тя принася ли слава на Бога?“

Царският закон на любовта гласи, че ние трябва да обичаме ближния си както себе си. Когато **одумваш** брат си или го съдиш, ти все едно **одумваш този закон** или го осъждаш като безполезен. Да на-

рушиш закона означава да се отнесеш към него с неуважение или презрение. Това е все едно да кажеш, че законът не е добър и че не заслужава да му се подчиняваме. „Този, който отказва да се подчини на закона, все едно казва, че това не е закон.“ Това поставя онзи, **който одумва брата си**, в странното положение на **съдия**, а не на човек, който трябва да бъде съден. То го поставя в положение, по-високо от самия закон, а не в положение на „изпълнител на закона“. Има само Един, Който е по-високо от закона – Бог. Той е Този, Който го е дал, и Този, Който ще съди чрез него. **Кой** тогава има държостта да вземе *мястото* на Бога и да **съди ближния си**?¹¹

4:13 Следващият грях, който Яков разобличава, е самоуверената хвалба, че можеш да планираш бъдещето си, без да си зависиш от Бога (13-16 ст.). Тук той описва един търговец, който си е направил пълен план на дейностите, които му предстоят да върши в бъдеще. Обърнете внимание на подробностите. Той вече е обмислил всичко: времето („**днес или утре**“); участниците („**ние**“); мястото („**в едн-койси град**“); продължителността („**ще преседим там една година**“); дейността, която ще се извършва („**ще търгуваме**“), и очаквания резултат („**ще спечелим**“). Какво липсва в този план? Липсва Бог. Тук никъде не се споменава името на Бога. Разбира се, това не означава, че не трябва да правим никакви планове за бъдещето си. Трябва да правим, но когато ги правим, трябва да вземаме предвид Божията воля, в противен случай вършим грях. Това е същността на греха – да казваш „[ние] ще направим“ или „[аз] ще направя“. Забележете например колко пъти Луцифер казва „[аз] ще направя“ в Исаия 14:13, 14: „ще възляза на небесата, ще възвиша престола си над Божиите звезди и ще седна на планината на събраните *богове* към най-крайните страни на север, ще възляза над висотата на облаците, ще бъда подобен на Всевишния.“

4:14 Грешно е да планираш за **утре** като за нещо съвсем сигурно. „Не казвай... **утре**“ (Пр. 3:28). Ние не знаем какво крие „утре“ за нас. Нашият живот е несигурен и непредсказуем като „пара, която се влява, а после изчезва“.

4:15 Винаги, когато правим планове, трябва да се обръщаме към Господа и да ги правим според Неговата воля. Целият ни живот и всичко, което ни говорене трябва да показват, че ние съзнаваме, че нашите съдби са в Неговите ръце. Винаги трябва да казваме: „**Ако ще Господ, ние ще направим това или онова.**“ Така например в Деянията на апостолите четем, че апостол Павел казва: „Ако ще Бог, пак ще се върна при вас“ (18:20); а в 1 Коринтяни 4:19 пише: „Но ако ще Господ, аз скоро ще дойда при вас.“ Понякога, за да изразят това чувство на зависимост от Бога, християните използват съкращението „D. V.“. Това са началните букви на две латински думи: *Deo volente*, което означава „Бог желае“.

4:16 „Но сега славно ви е да се хвалите“, казва Яков. Някои християни обичат да се хвалят с плановете си за бъдещето. Те са достатъчно самонадеяни, за да смятат, че нищо няма да попречи на техните предвиждания. Държат се така, като че ли са господари на своята съдба. „**Всяка такава хвалба е зло**“, защото изобщо не взема предвид Божията воля.

4:17 „Прочее, ако някой знае да прави добро и го не прави, грях е нему.“ В този контекст „**да правиш добро**“ означава да се съобразяваш с Бога във всеки миг от своя живот, да живееш непрекъснато зависим от Него. Ако ние знаем, че трябва да правим това, а не го правим – сърешаваме. Но този принцип има и по-широко приложение. Винаги и навсякъде, където имаме възможност **да правим добро**, трябва да го правим, защото сме отговорни за всяка такава възможност. Ако знаем какво е добро, длъжни сме да живеем според това знание, което имаме. Когато **не живеем така**, вършим

грях против Бога, против ближните си и против самите себе си.

В 4 глава Яков ни подлага на истинско изпитание по отношение на скъперничеството и крамолничеството, одумването на братята и планирането на бъдещето, без да се съветваме с Господа. Затова нека сега да си зададем следните въпроси: „Чувствам ли се аз все по-доволен и по-доволен от това, което имам? Завиждам ли на онези, които имат повече от мен? Моля ли се, преди да купя нещо? Подчинявам ли се или се съпротивлявам на Бога, когато ми говори? Говоря ли лошо за брат си? Правя ли планове за бъдещето, без да се консултирам до Господа?“

IX. Богатите и бъдещото им нещастие (5:1-6)

В един от най-прозорливите и най-проницателните пасажии на това Писмо Яков разобличава греховете на богатите. Думите му тук падат като удари от чук, без да щадят никого. Изобличението е толкова силно, че е причина това да са едни от стиховете, върху които най-рядко се проповядва.

Тук Яков изпълнява ролята на пророк за социална справедливост. Неговият най-силен вик е против неспособността на богатите да използват своето богатство за облекчаване на човешките нужди. Тук той осъжда хората, които са станали богати благодарение на експлоатацията на чужд труд. Разобличава използването на тяхното богатство за задоволяване на собствените им страсти и за осигуряване на луксозен живот. И на последно място, той описва богатите като груби потисници на праведните хора.

5:1 Най-напред Яков призовава **богатите да плачат и да ридаят поради бедствията**, които идат върху тях. Скоро те ще се срещнат с Бога и тогава ще се изпълнят със срам и угризения. Тогава ще видят, че са били неверни слуги и ще плачат заради възможностите, които са

пропуснали. Ще ридаят поради своето скъперничество и егоизъм и ще бъдат осъдени заради нечестните пътища на своето забогатяване. Тогава ще осъзнаят, че е било грешно да търсят сигурност в материалните неща, а не в Господа, и ще леят горчиви сълзи за своя изцяло задоволен живот. Яков споменава четири основни греха на богатите. Първият от тях е натрупването на богатство.

5:2 „Вашето най-голямо богатство изгни, казва Яков. Дрехите, които трупахте, са изядени от молици; златото ви и среброто ви ръждясаха; и същата тази ръжда ще свидетелства, че сте трупали съкровища в последните дни. Тогава вие ще се отдръпнете от тях като от разтопено желязо.“

Библията никъде не казва, че е грешно да си богат. Човек може да наследи богатство за една нощ и в това няма нищо лошо. Но Библията ни учи, че е грешно да натрупваш богатства. Господ Исус изрично забранява натрупването на богатства. Той казва: „Недейте си събира съкровища на земята, гдето молец и ръжда ги изяжда и гдето крадци подкопават и крадат. Но събирайте си съкровища на небето, гдето молец и ръжда не ги изяжда и гдето крадци не подкопават, нито крадат; защото, гдето е съкровището ти, там ще бъде и сърцето ти“ (Мат. 6:19-21).

Яков говори за четири вида богатство: **богатство, грехи, злато и сребро**. В библейските времена под „богатство“ хората са разбирали жито, масло и други продукти като грехи, злато, сребро. Може би, когато казва: „**Богатството ви изгни**“, Яков има предвид, че житото им е червясало и че маслото им е гранясало. Проблемът е в това, че количеството на натрупаното богатство е нараснало до толкова, че то се е развалило. До един момент то е могло да бъде използвано, за да се нахранят бедните, но след това вече за нищо не става. „**Дрехите ви са изядени от молици**“, казва Яков.

Това не може да стане с грехи, които се носят редовно, но когато гардеробът се натъпче догоре с грехи, които се използват рядко, те лесно биват изяждани от молици. За Яков събирането на грехи по този начин е морален грях, след като има толкова много хора, които се нуждаят от облекло.

5:3 „**Златото ви и среброто ви ръждясаха; и ръждата им ще свидетелства против вас и ще пояде месата ви като огън.**“ Обикновено златото и среброто не ръждясват, а потъмняват и загубват цвета си, но при неблагоприятни условия могат и да ръждясат. Вместо да използват парите си за нещо полезно – за нахранването на бедните, за обличането на голите, за осигуряване лекарствата за болните, за разпространение на Евангелието – богатите спестяват пари за „черни дни“. От това няма полза за никого, а и най-накрая парите им „ръждясват“.

Ръждата, която говори за безполезност и разлагане, ще свидетелства против богатите. И ако това е било валидно за богатите от времето на Яков, колко по-валидно ще бъде то за вярващите от нашето съвремие? Колко ли голямо ще бъде нашето осъждение, ако сме имали възможност да разпространяваме Евангелието и не сме я използвали? Ако сме трупали материални богатства, вместо да ги използваме за спасението на човешки души? Изразът „**ръждата им... ще пояде месата ви като огън**“ означава, че неизползването на техните богатства за задоволяване нуждите на другите ще стане причина за големи страдания и угризения от тяхната страна. Когато очите им се отворят най-накрая и те видят цялата жестокост на своите егоизъм и алчност (скъпите украшения, елегантните грехи, луксозните къщи, първокласните коли), това ще им донесе големи и мъчителни страдания.

5:4 Вторият грях, за който Яков обвинява богатите, е натрупването на богатства за сметка на недостатъчното

заплащане на работниците. **Работниците, които са жънали нивите им**, не са получили подходящата заплата. Макар и да са протестирали, техните протести не са имали никакъв успех. Нямамо е кой да защити техните интереси. Но виковете им са били чути от **Господа на силите**. Този, Който командва небесните армии, е достатъчно силен, за да защити потиснатите на земята. Всемогъщият Господ Бог ще им помогне и ще отмъсти за тях. И така, Библията не само заклеймява натрупването на богатства, но и осъжда натрупването на богатство по нечестен път. Към греха на изплащането на ниски заплати Яков би могъл да добави още и греховете на фалшифициране на данъчните документи, фалшивите теглилки и мерилки, подкупването на местните инспектори и други служебни лица, лъжливите реклами и фалшифицирането на разходните сметки.

5:5 След това Яков изобличава разточителния живот на богатите. Скъпите украшения, елегантните дрехи, изтънените храни и домовете-палати... – как са могли да си позволяват всичко това, когато милиони хора са живели на ръба на глада и смъртта? Или – както бихме казали за днешното време – как бихме могли да обясним изобилието и богатството на някои църкви и християни при наличието на такива големи нужди? Ние живеем в свят, в който хиляди хора умират от глад. Повече от половината от населението на земята не е чуло за Господ Исус Христос. В такъв един свят може ли да има оправдание за луксозните спортни коли, за лимузините и за бързоходните моторни лодки? Нима е редно да пръскаме пари за луксозни хотели, първокласни ресторанти и други видове разкош? Ясното учение на Библията, крещящите нужди на света, примерът на нашия Спасител и простият инстинкт на състраданието ни казват, че е грех да се живее в комфорт, разкош и охолство, докато съществува и една-

единствена душа, която не е чула Евангелието.

Онези, които живеят **разкошно и разпуснато**, се оприличават на животни, които се угояват, преди да бъдат заклани (угояват **сърцата си „като в ден на клане“**), или на войници, които грабят, докато другите около тях загиват.

5:6 Последното обвинение срещу богатите е, че те са **осъдили и убили Праведния и Той не им се е противил**. Някои смятат, че под „Праведния“ тук трябва да се разбира Господ Исус Христос. Ние знаем обаче, че Той е бил убит от религиозните хора, а не от богатите. Може би е по-добре да се смята, че „Праведният“ е събирателен образ на всички невинни хора. Яков изобличава грубия и жесток начин на поведение, по който богатите се държат към своите подчинени. Те ги **осъждат** с лъжливи обвинения, невъздържано говорене и заплахи. Убиват ги (може би не буквално), като ги карат да работят повече, отколкото трябва, и не им плащат достатъчно. „Праведните“ не им оказват съпротива. Съпротивата би могла да доведе до по-голяма жестокост от страна на техните потисници или до изхвърляне от работа.

X. Увещание за твърдост (5:7-12)

5:7 Сега Яков се обръща към потиснатите вярващи с увещание за **твърдост**. Причината, за да бъдем твърди, е **Господното пришествие**. Това може да означава както Грабването, така и идването на Христос, за да царува. И двете събития се използват в НЗ, за да поощрят вярващите към търпение и издръжливост.

„**Земеделецът**“ е пример за истинско търпение. Той никога не сее и не жъне в един и същи ден. Обикновено трябва доста да почака, преди да дойде времето за жътва. Най-напред трябва да дойде **ранният** дъжд, който спомага за покълването на семето. После, към края на сезона, трябва да дойде и **късният** дъжд, кой-

то спомага плодът да наедрее. Някои виждат в споменаването на **ранния и късния гъжг** обещание за повторение на благословенията на Петдесетница от началото на Века на църквата във времето преди Господното пршшествие, но ние смятаме, че общото учение на НЗ не подкрепя такова едно очакване. Нищо не ни пречи обаче да гледаме на тези думи като на обещание за верен остатък от вярващи, които са готови да отгадат живота си за Бога и за евангелизирането на света. Бихме ли могли по-добре да срещнем Спасителя!

5:8 Когато Господ Исус дойде на земята за втори път, всичко лошо ще се заличи и ще има само добро. Затова хората трябва да чакат търпеливо и **твърдо** като земеделеца. **Сърцата** им трябва да бъдат укрепени със сигурността за Неговото **пршшествие**.

5:9 Когато има преследване и страдание, нерядко жертвите се обръщат една против друга. Това е една много странна черта на човешката природа – когато сме притиснати и преследвани, ние се разгневяваме най-напред на тия, които най-много обичаме. Затова Яков ни предупреждава: **„Не роптайте един против друг, братя, за да не бъдете осъдени.“**¹² Това предупреждение е отправено към служителите на Господа, които работят при трудни обстоятелства. Те не трябва да позволяват на негодуването да засегне техните отношения. Още повече че **„Съдията стои пред вратите“**! Той много добре знае как стоят нещата. Скоро и ние ще застанем пред Христовото съдилище, за да дадем отчет. Нека да не се съдим, за да не бъдем съдени.

5:10 Тук Яков ни дава пример за **„злострадание“** и **„твърдост“** със старозаветните пророци. Обърнете внимание, че **злостраданието** е споменато преди **твърдостта**. **„Скръбта произвежда твърдост“**, казва Павел в Рим. 5:3. Както казахме и по-рано, **твърдостта** в НЗ означава сила на духа или непоколебимост. Заради своята върхност при пропо-

вяването на Господното слово пророците са били жестоко преследвани, но въпреки това са издържали като едни, които са виждали Невидимия (Евр. 11:27, 32-40).

5:11 Ние винаги гледаме с голяма почит на пророци като Исаия, Еремия и Даниил. Техният живот и преданост предизвикват у нас чувство на уважение и възхищение. В този смисъл може да се каже, че ги **„облажаваме“**. Ние казваме, че те са прави и че светът е неправ. Нека не забравяме обаче, че те преминават през големи изпитания и страдания и че остават **твърди докрай**. Ако ние също искаме да ни облажават като тях, трябва да сме готови да издържим на същото.

Йов* е един прекрасен пример за **търпение** и сила на духа. Малко хора в света (а може би и нито един) са изтърпели такива големи загуби за толкова кратко време като **Йов**. И въпреки това той никога не е проклял Бога, нито се е отвърнал от Него. Но най-накрая неговата **твърдост** е била възнаградена. Бог му е открил (както винаги прави това) колко е **жалостив и милостив**.

Ако не знаем каква е **„сетнината... от Господа“** (краят или резултатът, който се въздава от Господа), можем да се изкушим да завиждаме на злите. Виждайки преуспяването на богатите, Асаф започнал да завижда (Пс. 73:3-17). Колкото повече мислел за това, толкова повече се обърквал. Но когато отишъл в Божието светилище и разбрал **сетнината** им, завистта му изчезнала. Давид имал същото преживяване. В Псалм 17:15 той описва дела на вярващия в идеция живот и разбира, че той си заслужава търпението. В случая с Йов **„сетнината, въздадена нему от Господа“**, е това, че Бог му дава два пъти повече, отколкото е имал преди това (Йов 42:10-15).

* Вместо Йоан трябва да се чете Йов; вероятно става въпрос за печатна грешка. – Бел. на преф.

5:12 Нетърпението по време на изпитание се изразява и чрез клетви. Тук не става въпрос за ругаене или за заклеване в съд, а за забраненото и безсмислено използване на името на Господа или на някое друго име за потвърждаване на верността на казаното. Християнинът не трябва да се кълне в никого и в нищо – „нито в небето, нито в земята“. Хората, които го познават, трябва да знаят, че неговото „Да!“ наистина означава „Да!“ и неговото „Не!“ – „Не!“.

Този пасаж също може да се приложи към забраняването на такива ненужни изрази като „За Бога!“, „Бог да те съди!“, „Дявол да го вземе!“ и глупави възклицания от рода на „Ей Богу!“, „Леле Боже!“, „Бога ми!“ и гр.

„...за да не паднете под осъждане“ (или „в лицемерие“ според бележката под линия в НИПБКДж¹³), казва Яков, мислейки си вероятно за третата заповед: „Не изговаряй напрасно името на Господа твоя Бог; защото Господ няма да счита за безгрешен онзи, който изговаря напрасно Името Му“ (Изд. 20:7).

XI. Молитвата и изцелението на болните (5:13-20)

Темата на заключителните стихове на Посланието е молитвата. Думата се среща седем пъти – като съществително и като глагол.

5:13 При всяко обстоятелство в живота ние трябва да отиваме при Господа чрез молитва. Когато сме в беда, можем да се приближим към Него с искрена молба. Когато сме в радост, можем да Му благодарим с хваление. Той иска да премине заедно с нас през всички превратности на нашия живот.

Трябва да гледаме на Бога като на Първопричината за всичко, което ни се случва в живота. Не трябва да се влезем в онези второстепенни неща, които, както казва Ръдърфорд, „могат да причинят скърцане в колелата“. Ако си позволим да станем жертва на обстоятелствата или решим да чакаме промя-

на на обстоятелствата, непременно ще претърпим поражение. Във всичко трябва да виждаме само Божията ръка.

Това е един от най-оспорваните пасажи в Посланието, а може би и в целия НЗ. Той ни изправя лице в лице с проблема за изцелението в живота на вярващия днес.

Преди да разгледаме подробно тези стихове, нека да направим един кратък преглед на учението на Библията за болестите и изцелението.

Божественото изцеление

1. Всички християни са единодушни по въпроса за произхода на болестите, казвайки, че като цяло всички болести са резултат от греха в света. Ако грехът не беше влязъл в този свят, изобщо нямаше да има болести.
2. Понякога болестта е *пряк* резултат от греха на един човек. В 1 Кор. 11:30 четем за християни, които са били болни поради това, че са участвали в Господната вечеря, без да разпознаят греха в своя живот, т. е. без да го изповядат и изоставят.
3. Не всяка болест е *пряк* резултат от греха на един човек. Йов е бил болен, независимо че е бил правдив човек (Йов 1:8). Слепороденият човек не е страдал заради грехове, които е извършил (Йоан 9:2, 3). Елафродит е бил болен заради неуморната си дейност в Господното дело (Фил. 2:30). Гай е бил духовно здрав, но физически недобре (3 Йоан 2).
4. Понякога болестта е резултат от сатанинско действие. Сатана поражда тялото на Йов „с лоши цирку“ (Йов 2:7). Пак той причинява гърбичката на жената, за която четем в Лука 13:10-17, така че тя не може да се изправя и ходи превишата на двете: „...тая... Авраимова гъщеря, която Сатана е гържал вързана цели осемнадесет години...“ (Лука 13:16). Павел е имал физическо страдание също причинено от него, което той нари-

ча „трън в плътта, пратеник от Сатана да ме мъчи“ (2 Кор. 12:7).

5. Бог може да изцелява и наистина изцелява. Вещност *всяко* оздравяване е божествено изцеление. Едно от имената на Бога в СЗ е „ГОСПОД, Който те изцелява“ (Изх. 15:26). Ние трябва да виждаме Божието действие във всяко оздравяване.

От Библията става ясно, че Бог използва различни методи при изцеляването. Понякога Той изцелява, като използва естествените телесни процеси. Той е дал на човешкото тяло огромни възможности за възстановяване. Лекарите знаят, че много от оплакванията намаляват или изчезват по време на сън. Понякога Бог изцелява чрез лекарства. Така например Павел съветва Тимотей да употребява по малко вино за стомаха си и за честите си боледувания (1 Тим. 5:23). Често пъти Бог лекува, като, „освобождава човека от причинителя на болестта от рога на скрит страх и опасение, прекалена заетост със собствените проблеми, чувство за вина и пр.“. Той лекува и чрез лекари и хирурзи. Исус изрично казва, че болните имат нужда от лекар (Мат. 9:12). Павел нарича Лука „възлюбения лекар“ (Кол. 4:14), което е едно признание на нуждата от лекари сред християните. Бог използва лекари в изцелителното служение. Както казва известният френски хирург Паре: „Хирургът затваря раната, но Бог я изцелява.“

6. И освен всичко това Бог изцелява по чудотворен начин. В Евангелията има много примери за такива изцеления. Няма да бъде вярно ако кажем, че това е обикновеният начин, по който Бог изцелява, но също така няма да бъде вярно ако кажем, че Той никога не изцелява по този начин. Нищо в Библията не ни кара да вярваме, че Бог не върши чудотворни изцеления и гнес.

7. Освен това трябва да знаем, че не винаги Божията воля е да изцелява. Павел оставя Трофим болен в Милит (2 Тим. 4:20). Господ не освобождава Павел от неговия трън в плътта (2 Кор. 12:7-10). Ако Бог желасе винаги да изцелява, някои хора никога нямаше да остаряят или да умрат!
8. Бог не ни е обещал да ни изцелява винаги когато се разболеем. Затова не може да искаме това от Него. Във Фил. 2:27 за изцелението се говори като за милост, а не като за нещо, което имаме право да очакваме.
9. И макар да е вярно, че изцелението е част от „Изкуплението“, ние знаем, че не всички благословения, които включва изкуплението, са ни вече дадени. Така например изкуплението на тялото е включено в делото на Христос за нас, но ние няма да го получим, докато Христос не дойде за Своите светии (Рим. 8:23). Тогава ние ще бъдем съвършено и окончателно изцелени от всички болести.
10. Не е истина също така, че този, който не е изцелен, няма вяра. Ако беше така, някои щяха да живеят безкрайно, а такива случаи няма. Павел, Трофим и Гай не са били изцелени, но никой не може да каже, че вярата им не е била жизнена и активна.

5:14, 15 Нека сега се върнем отново към пасажа от Яков 5 глава, за да видим как той съответства на останалото учение на Библията за изцелението:

„Болен ли е някой от вас? Нека повика църковните презвитери и нека се помолят над него и го помажат с масло в Господното име. И молитвата, която е с вяра, ще избави страдалеца, Господ ще го придвигне и, ако е извършил грехове, ще му се простят.“

Ако това бяха единствените стихове в Библията върху изцелението, можехме да приемем, че християнинът може да бъде сигурен в оздравяването си от която и да е болест в живота, стига да от-

говоря на изброените условия. Но както видяхме от други пасажи в Библията, Божията воля не винаги е човекът да бъде изцелен. Затова ние сме принудени да направим заключението, че Яков не говори за *всякакъв* вид болест, а само за определен вид болест, т. е. болест, която е резултат от специални обстоятелства. Ключът за разбирането на пасажа може да се намери в думите: „и ако е извършил грехове, ще му се простят.“ Изцелението в този пасаж е свързано с прощението на **греховете**.

Тук става въпрос за човек, който е извършил някакъв грях – вероятно нещо, което засяга свидетелството на местната църква. Той разбира, че неговата болест е пряк резултат от този грях. Бог го наказва, за да го върне обратно в общение. Човекът се покаява от греха си и го изповядва пред Бога, но тъй като неговият грях е засягал общото свидетелство на събранието, той извиква **старейшините** и се изповядва и пред тях. Те се **помолват над него и го помажат с масло в Господното име**. Тази **молитва на вяра** избавя **болния** човек и **Господ го вдига** на крака. Това е едно ясно обещание на Господа, че там, където болестта е пряк резултат от грях и където грехът е изповядан и изоставен по начина, описан по-горе, Господ ще даде изцеление.

Някой може да попита: „Откъде знаеш, че този човек е извършил грях и че е бил доведен до покаяние и изповядване?“ Отговорът е, че в края на 15 ст. се говори за **простени грехове**. А ние знаем, че греховете могат да бъдат простени само ако се изповядват (1 Йоан 1:9).

Друг би възразил: „Тук не се казва, че той е извършил грехове. Тук се казва „ако е извършил грехове.““ Това наистина е така, но целият контекст говори за изповядване на греховете и възстановяване на съгрешилия. Обърнете внимание на следните думи: „Изповядайте един на друг греховете си и молете се един за друг, за да оздравеете.“ Сушата, за коя-

то се говори в 17 и 18 стих, е Божието осъждение над народа на Израел заради неговите грехове. Тя веднага се отмахва от него, след като народът се връща обратно към Господа и Го признава за истинския Бог (3 Царе 18:39). Както ще видим след малко, 19 и 20 стих съвсем определено говорят за възстановяването на съгрешилия християнин.

Целият контекст на пасажа от 13 до 20 стих говори, че изцелението, обещано от Бога, е за човек, чиято болест е резултат от греха и който изповядва греха си на **старейшините**. **Старейшините** са отговорни да се **помолят за него** и да го **помажат с масло**. Някои смятат, че **маслото** тук означава *лекарствени средства*, тъй като по времето на Яков то се е използвало и като лекарство (Лука 10:34). Според друго мнение тук се има предвид *ритуалната употреба на маслото*. Това мнение се подкрепя от думите „**в Господното име**“. С други думи, помазването трябва да стане в името на авторитета на Господа и в подчинение на Неговото слово. Маслото е било използвано понякога и от апостолите, след което е следвало чудотворно изцеление (Марко 6:13). Маслото не е изцелявало само по себе си, а е било символ на Светия Дух и Неговото изцелително служение (1 Кор. 12:9).

Някои могат да възразят, че ритуалната употреба на маслото не е в съответствие с Века на Благодатта, където ударението не пада върху церемониите и ритуалите. Но нека припомним, че ние използваме хляба и виното като символи на тялото и кръвта на Христос, а така също и водата за кръщението. Освен това в събранието жените носят кърпи на главите си като белег на тяхното подчинение на мъжа. Защо тогава да се противопоставяме на ритуалната употреба на маслото?

В отговор на **молитвата... с вяра** Бог ще изцели болния. Тук се говори за **молитва с вяра**, защото е основана на Божието слово. Тук не става въпрос за то-

ва, колко голяма е вратата на старейшините или колко голяма е вратата на болния християнин. Старейшините могат да се молят с пълна увереност, защото Бог е обещал да изцели болния, когато са изпълнени описаните условия.

И така, нека да обобщим. Ние вярваме, че 14 и 15 стих говорят за човек, който е болен в резултат на извършен грях. Когато този човек разбере това и се покае, трябва да **извика старейшините** на събрание и да се изповяда пред тях. Тогава те трябва да се помолят **над него, като го помажат с масло в Господното име**. Да се молят за неговото оздравяване с вяра, защото Бог е обещал да изцели болния.

5:16a „И тъй, изповядайте един на друг греховете си и молете се един за друг, за да оздравеете.“ Един повърхностен прочит на този текст може да породя впечатлението, че ние трябва да казваме на другите всички свои тайни грехове. Но това не е така! Яков най-вече има предвид изповядването на нещо, с което ние сме съгрешили против някой друг; тогава трябва да отидем и да го кажем на човека, когото сме засегнали.

Освен това ние трябва да се молим **едни за друг**. Вместо да имаме зъб на някого и да таим обидата вътре в себе си, давайки ѝ възможност да расте, ние трябва да поддържаме общението си с другите чрез изповядване и молитва.

Физическото изцеление е свързано с духовното възстановяване. Забележете как Яков свързва в едно изповядването, молитвата и изцелението. Това е съвсем явен намек за жизненоважната връзка между физическото и духовното състояние. Човекът е триединно същество. Той се състои от дух, душа и тяло (1 Сол. 5:23). При засягането само на една част бива засегнато цялото. В СЗ свещеникът е бил също така и лекар. Той е трябвало да поставя диагноза на прокажения, а така също и да потвърждава дали болният е излекуван. Съчетавайки по този начин службите на свещеника и лекаря в

едно лице, Господ е искал да подчертае мясната връзка между духа и тялото.

Психосоматичната медицина признава тази връзка и търси лични проблеми, които биха могли да бъдат причина за физически разстройства. Но съвременната медицина няма лекарство против греха. Освобождението от вината, освободението, силата и наказанието на греха могат да се получат само на основание на Христовата кръв и чрез изповядване на греха пред Бога и пред човека. Много по-често, отколкото ни се иска да си признаем, болестите се причиняват от грехове – грехове като алчност, яд, тревоги, нежелание да простим, невъздържаемост, ревност, егоизъм и гордост. В живота грехът причинява болести и понякога смърт (1 Кор. 11:30). Веднага щом разберем, че грехът е влязъл в живота ни, трябва да го изоставим. Трябва да изповядваме *всички* свои грехове пред Бога. Освен това трябва да изповядваме пред другите хора и греховете, които сме извършили спрямо тях. Това е жизненоважно за нашето духовно здраве и добро за физическото ни здраве.

5:16b-18 „Голяма сила има усърдната молитва на праведния! Илиа беше човек със същото естество като нас; и помоли се усърдно да не вали дъжд, и не вали дъжд на земята три години и шест месеца; и пак се помоли и небето даде дъжд и земята произведе плода си.“ Това събитие е записано в 3 Книга на царете 17:1-19:10. По това време цар на Израел е бил Ахав. Чрез жена си Езавел той е станал поклонник на Ваал и е повел народа към тази ужасна форма на идолопоклонство. „Това, което е направил Ахав, е разгневило много повече Бога на Израел, отколкото всичките царе, които са управлявали народа преди него, взети заедно“ (16:33). Като пряк резултат от греха Израел е бил постигнат от суша и е страдал от нея цели три и половина години.

След това е дошла известната битка на Илия с Вааловите пророци на планината Кармил. Когато огънят от Господа е паднал и е изгорил всеизгарянето, олтар и водата, хората са се убедили кой е истинският Бог и са се върнали обратно при Господа. Илия отново се е помолил и сушата е престанала. Примерът с Илия ни е даден като насърчение да се молим за тези, които са съгрешили и са се отдалечили от общение с Бога. **Усърдната молитва на праведния човек има голяма сила** или, както някой беше казал: „Молитвата на човека, чието сърце е право пред Господа, върши чудеса.“ И за да не се изкушим и да си помислим, че Илия е някакво по-висше творение от нас, Яков ни напомня, че той е бил „човек със същото естество като нас“. Бил е обикновен човек, със същите слабости и недостатъци като всички останали хора.

5:19, 20 В предишните стихове ние видяхме какво е участието на старейшините на събранието при възстановяването на съгрешилия светия. Освен това видяхме и участието на Илия при възстановяването (частично и временно) на един отстъпил народ. Сега Словото се обръща към всеки един от нас с увещание да се отдадем на това важно служение.

19 ст. описва един християнски брат, който се е отдалечил **от истината** – било в доктринално отношение, било на практика. Друг брат се моли за него с усърдна молитва на вяра и по този начин **върща обратно** заблудения към общение с Бога и неговите братя и сестри в Христос. Какви огромни последствия има това служение! Най-напред тук се казва, че то **ще спаси** съгрешилия брат от предварителна смърт, която ще го постигне като наказание от Божията ръка. И след това – че „**ще покрие много грехове**“. Те са простени и забравени от Бога. Но освен това са забравени и от другите вярващи и са скрити за външния свят. Ние имаме нужда от това служе-

ние. В усърдието си да евангелизираме неспасените, ние не обръщаме достатъчно внимание на онези овце на Христос, които са се заблудили от стадото.

И така, в своето Писмо Яков още веднъж изпитва нашата съвест като християни, като ни задава следните въпроси: Събирате ли богатства на земята? Вършите ли честно своята работа? Попълвате ли правилно данъчните си документи? Разкошно ли живеете или водите самопожертвувателен живот, за да могат и други хора да познаят Спасителя? Когато съгрешите спрямо някой брат, отивате ли да му се извините? Когато се разбоleetе, при кого отивате най-напред – при доктора или при Бога? Когато видите свой брат да изпадне в грях, критикувате ли го или се опитвате да го възстановите в общение?

И така, стигнахме края на това кратко практическо Послание. В него ние видяхме как нашата вяра се подлага на изпитание; как тя се проверява чрез житейските проблеми, чрез несветите изпитания и чрез подчинението (или неподчинението) на Божието слово. Този, който казва, че има вяра, има възможност да я изяви и докаже, като избягва пристрастието и високомерието и води живот на добри дела. Истинността на вярата може да се види в начина, по който говори един човек. Вярващият се учи да подчини езика си на господството на Христос. Истинската вяра върви ръка за ръка с истинската мъдрост. Вместо живот на завист и крамоличество, вярващият води живот на практическо благочестие.

Вярата избягва съперничеството, борбите и завистта, които произлизат от съперничеството и светските амбиции. Тя не обича грубостта и критикарството. Не обича и самоувереността, която изключва Бога от плановете за живота на един човек. Вярата се изпитва и чрез начина, по който човек печели и харчи своите пари. Въпреки всички несподоби тя се изявява чрез силата и из-

гръжливостта, които се основават на Господното пришествие. Говоренето на вярващия е честно, без нужда от заклеване, което да установява неговата истинност. Вярата се обръща към Бога при всички променящи се обстоятелства в живота. Когато вярващият се разболее, най-напред търси духовните при-

чини и се старее да ги премахне, като се изповяда пред Бога и пред онези, които е обидил. И накрая, вярата отива с любов и състрадание при онези, които са се заблудили.

Както вашата, така и моята вяра се изпитват всеки ден. Каква е пристъгата на Съдбата?

Крайни бележки

- 1) (1:14) Гръцката дума *epithumia* е един по-силен синоним на думата „желание“. Английската дума *lust* (бел. на прев.: на бълг. „страст“) (ср. с ПБКДж, 1611) първоначално също е означавала само „силно желание“, но по-късно е получила определен сексуален отпънък.
- 2) (1:19) В някои ръкописи и повечето съвременни версии, базиращи се на александрийския текст, изразът „и така“ (гр. *hoste*) е заместен от „знаете“ (*iste*). Но ние смятаме, че традиционният прочит най-добре подхожда на контекста, изразявайки една многозначителна пауза преди практическите указания за това, което трябва да правим, в светлината на пасажа от 1 до 18 ст.
- 3) (1:21) Една и съща гръцка дума (*psyche*) означава и „живот“, и „душа“, и не винаги може да се каже със сигурност кое от двете значения е по-подходящо в конкретния случай. Също така думата „спасявам“ (както на гръцки, така и на английски) не означава непременно вечно спасение. Тя може да означава също изцеление, освобождение, избавяне и пр. Следователно изразът „да спаси душите ви“ би могла да означава в *някой друг контекст* „да направи успешен *живота* ви“ [за Христос].
- 4) (2:4) Гръцката дума за събрание на това място е *synagoge* (събрание). И тъй като тази дума по-късно започва да се използва само за *еврейските* събрания („синагоги“), това е признак за изключително ранната дата на написването на Посланието на Яков. „Паство“ (Тингейл), „църква“ (ПБКДж) и „събрание“ (НПБД-ЖНД) са най-честите преводи на думата *ekklesia* – събрание (от призвани). Обикновено днес тази дума се използва като политически термин (напр. Общото *събрание* на Обединените нации).
- 5) (2:14) За да бъдем абсолютно верни на истината, трябва да кажем, че местоимението „такава“ *липсва* в гръцкия текст. Вместо него е използван определителният член („*вярата*“). Макар и понякога определителният член да може да има силата на показателно местоимение, в случая тук може би става въпрос за използването на определителен член след абстрактно съществително. И тъй като този прочит съдържа явен тълкувателен елемент, изразът „такава вяра“ от първото издание на НИПБКДж бе заместен от стария прочит на ПБКДж в по-късните му издания.
- 6) (2:20) Критическият текст гласи „безполезна“ вместо „мъртва“.
- 7) (3:5) Clovis G. Chappel, *Sermons from Psalms*, p. 132.
- 8) (3:7) Robert G. Lee, *Lord I Believe*, pp. 166-168.
- 9) (4:4) В повечето ръкописи се казва „Прелюбодейци и прелюбодейки...“, което е може би намек за действително неморално поведение в събраната, до които е адресирано Писмото. Александрийските ръкописи

- съдържат само думата „прелободейки“, което говори по-скоро за преносна употреба на думата. ПБКДж и НИПБКДж позволяват и двете значения – и буквалното, и/или духовното прелободейство.
- 10) (4:5) В най-старите ръкописи не е имало главни и малки букви. В идеалния случай би трябвало да има едно „С“, което да е нещо средно между главна и малка буква за многото места в НЗ, където не е ясно дали става въпрос за „Духа“ или за „духа“. Но тъй като такава буква няма, преводачите и редакторите трябва да решават според контекста. Както за този стих, така и за много други места в НЗ мненията на известни изследователи на Библията се разделят.
- 11) (4:11, 12) В някои текстове се казва „друго“ вместо „ближния си“.
- 12) (5:9) И критическият текст, и повечето ръкописи казват „съдени“, но контекстът не предполага отрицателна присъда, затова думата „осъдени“ също може да се използва.
- 13) (5:12) Тук текстът на повечето ръкописи ни предлага един много интересен вариант. Според ПБКДж текстът гласи „в (букв. „под“) осъждение“, превод на израза *hypo krisin*. Но текстът на *болинството* ръкописи гласи *eis* („в“) *hypokrisin* („лицемерие“). Ако малкият предлог *eis* беше изпуснат при преписването, щеше да бъде естествено представката от *hypokrisin* да се отдели като предлог, в резултат на което да се получи „под осъждение“. И макар че и двата израза съответстват на непосредствения контекст, може да се каже, че цялото Послание на Яков, което тук е към своя край, е написано като предупреждение срещу изпадането в религиозно *лицемерие*.

Библиография

Adamson, James,
The Epistle of James (NIC),
Grand Rapids: Wm. B. Eerdmans
Publishing Company, 1976.

Brown, Charles,
*The General Epistle of James: A Devotional
Commentary*,
Philadelphia: The Union Press, 1907.

Gaebelein, Frank,
The Practical Epistle of James,
Great Neck, N. Y.: Doniger & Raughley,
Inc. 1955.

Johnstone, Robert,
*Lectures Exegetical and Practical on the
Epistle of James*,

Minneapolis: Klock & Klock Christian
Publishers (Reprint of 1871 ed.).

Kelly, William,
The Epistle of James
London: F. E. Race, 1913.

King, Guy H.,
A Belief that Behaves,
London: Marshall, Morgan & Scott, Ltd.,
1954.

Zodhiates, Spiros,
The Behaviour of Belief,
Grand Rapids: Wm. B. Eerdmans
Publishing Co., 1959.

Първото послание на Петър

„Ако не знаехме кой е написал това писмо, можехме да кажем: „Този, който е написал това писмо, трябва да е бил човек-канара, чиято душа е била основана върху скала и чието величествено свидетелство има за цел да укрепи душите на другите, за да могат да устоят на ударите на връхлитащите ги страдания и да постави основата им на една истинска скала.“

Вайсунгер

Въведение

I. Уникално място в Канона

Християните от мюсюлманските и комунистическите страни са свикнали до такава степен с репресиите, враждебността и преките преследвания, че за тях те са ежедневие. За тези вярващи Първото послание на Петър има огромно значение, когато трябва да преоделят страданията, които Господ Исус позволява да им се случват, за да произведат в тях известни положителни качества като например постоянство.

Християните на Запад и особено английски говорещите вярващи притежават едно огромно библейско наследство и не са свикнали на противопоставяне на вярата от страна на обществото. Съвсем доскоро държавата само се усмихваше на твърдението, че семейството е основната единица в обществото, и дори насърчаваше посещението на „църква по ваш избор“. Но това вече не е така. Правителствата и особено местните управи, започват все повече и повече да използват съдии, образователни институции и особено масмедията, за да представят погрешно, да се подиграват и дори да клеветят християните, които вярват в Библията. Радиото, телевизията, киното, вестниците, списанията и официалните съобщения все по-често популяризират неморалното поведение, приемането на алкохол, лъжата, измамата и дори богоухлството. Християнст-

вото все повече и повече се превръща в „противоположна култура“ и колкото по-скоро вярващите научат уроците на апостол Петър от неговото Първо послание, толкова по-подготвени ще бъдат те за последните години на двадесетия и първите години на двадесет и първия век – ако Господ не дойде дотогава.

II. Авторство

Външни доказателства

Външните доказателства за авторството на Петър са ранни и почти универсални. Евсевий смята Първото послание на Петър за една от книгите, всеобщо приети от всички вярващи (*хомологоменни книги*). Поликарп и Климент от Александрия също приемат това Послание. Фактът, че Писмото липсва в Маркионския канон, не трябва да ни изненадва, тъй като Маркион приема само Писмата на Павел. Мураторианският канон също не съдържа Писмото на Петър, но това може да се дължи на фрагментарната природа на този документ.

Твърде е възможно текстът на 2 Петр. 3:1 да е първото свидетелство за Първото послание на Петър. Дори и онези, които не вярват, че Петър е авторът и на Второто послание (вижте Въведението към 2 Послание на Петър), смятат, че то е написано достатъчно рано, за да бъде валидно свидетелство за 1 Послание на Петър, при условие че текстът от 2 Петр. 3:1 наистина говори за по-ранното Писмо.

Вътрешни доказателства

Едно от *вътрешните доказателства*, причина за сериозни съмнения в авторството на Петър, е изключително добрият гръцки език, на който е написано Писмото. Въпросът е: „Може ли един рибар от Галилея да пише толкова добре?“ Много хора отговарят на този въпрос отрицателно: „Не, не може.“ Но ние знаем и имаме богати примери в нашата собствена култура за хора с усет към езика и говореното пред публика, които показват изключително добро владеене на литературния език, без непременно да са завършили някакво специално образование в учебно заведение или семинария. Освен че е бил вдъхновен от Светия Дух и вероятно подпомогнат от Силван при съставянето на Писмото, Петър вече е бил проповядвал в продължение на тридесет години. Когато в Деяния 4:13 се казва, че Петър и Йоан са били „неграмотни човеци“, това просто означава, че те не са имали специално образование като равни.

Забележките във връзка с живота и служението на Петър присъстват изобилно в Първото послание, както показва и следният списък:

В 1:8 авторът намеква, че е видял Исус по начин, по който неговите читатели не са го видели. Там е казано следното: „Когато *любите*, без да сте Го видели“; „без... сега да Го *виждате*.“ Има и други пасажи, които показват, че авторът е бил заедно с Господа.

В първите десет стиха на 2 глава се говори за настоящия Христос като за „крайъгълен камък“, което ни напомня за събитието в Кесария Филипи (Мат. 16:13-20). Когато Петър изповяда Исус като Христос, Сина на живия Бог, Господ Исус му каза, че Той ще съгради Святата църква на тази основа, т. е. на истината, че Христос е Синът на живия Бог. Той е Крайъгълният камък и Основа на църквата.

Споменаването на живите камъни във 2:5 ни напомня за случката в Йоан 1:42,

където името на Симон е сменено на Кифа (на арамейски) или Петър (на гръцки), като и двете означават „камък“. Чрез вяра в Христос Петър е станал жив камък. Затова никак не е учудващо, че във 2 глава той ни казва толкова много неща за живите камъни. Във 2:7 авторът цитира Псалм 118:22: „*Камъкът, който отхвърлиха зидарите, Той стана глава на зъгла.*“ Това е същият пасаж, който Петър цитира, когато е изпратен за отговаряне пред началниците, старейшините и книжниците в Ерусалим (Деяния 4:11).

Когато четем как апостолът съветва своите читатели да се подчиняват на властите (2:13-17), не можем да не си спомним момента, когато самият Петър не се подчини и отрязва ухото на слугата на първосвещеника (Йоан 18:10). Така че, освен че е боговдъхновен, неговият съвет е вдъхновен и от жизнения опит на самия Петър!

Пасажът във 2:21-24 като че ли говори за пряко почерпено знание за съда и смъртта на Господ Исус. Петър никога няма да забрави смирената издръжливост и тихо понесените мъки на Спасителя. Във 2:24 се намеква за начина, по който умира Спасителят – чрез разпъване на кръст. Това описание звучи като ехо на думите на Петър в Деянията на апостолима 5:30 и 10:39.

Когато Петър казва за читателите си, че са се върнали при Пастира и Епископа на душите им (2:25), той най-вероятно мисли и за своето възстановяване (Йоан 21:15-19) след отричането му от Господа.

Напомнянето, че „любовта покрива множество грехове“ (4:8), може да се свърже с въпросите, които Петър задава на Господа в Мат. 18:21, 22: „Господи, до колко пъти, като ми съгреша брат ми, да му прощавам? До седем пъти ли?“ А Исус му отговаря: „Не ти казвам: До седем пъти – до седемдесет пъти по седем“; т. е. безкрайно число пъти.

В 4:16 четем, че ако някой страда както християнин, не трябва да се срамува,

а да слави Бога с това име. Сравнете този стих с текста от Деяния 5:40-42, където Петър и другите апостоли напускат синедриона, след като биват бити, „възрадвани, задето се удостоиха да претърпят опозоряване за Исусовото име“.

Авторът на Посланието пише за себе си като за „свидетел на Христовите страдания“ (5:1). Изразът „участник на славата, която има да се яви“, може би наемква за събитието на Планината на преображението. Петър присъства и при двете събития.

Нежният, грижовен съвет за пазенето на „Божието стаго, което е между вас“ (5:2), ни напомня за думите на Спасителя от Йоан 21:15-17, когато Господ Исус казва на Петър: „Паси агънцата Ми... Паси овцете Ми... Паси овцете Ми...“

Думите от 5:5 („Облечете смиренството“) много напомнят за случката от Йоан 13 глава, където Исус преласва престилката на слуга и измива краката на учениците Си. Всъщност целият този пасаж върху гордостта и смиренството (5:5, 6) придобива още по-голямо значение, когато си спомним самоувереното твърдение на Петър, че той никога няма да се отрече от Господа (Марко 14:29-31) и последвалото го трикратно отричане от Спасителя (Марко 14:67-72).

И един последен пример с Петрово преживяване може да се намери в 5:8: „Противникът ви, дяволът, като рикаещ лъв обикаля, търсейки кого да погълне.“ Дали, пишейки тези думи, Петър не си мисли за времето, когато Исус му каза: „Симоне, Симоне, ето, Сатана ви изиска всички, за да ви пресеке като животно“ (Лука 22:31)?

Схема на изложението

- I. Привилегиите и отговорностите на вярващия (1:1-2:10)
 - A. Поздравът на Петър (1:1, 2)

III. Датиране

Поучението на Петър, че като цяло властта е полезна за онези, които желаят да вършат добро (1 Петр. 2:13-17), се смята за прекалено примиренческо твърдение, за да е написано *след* началото на жестоките преследвания на християните от Нерон (64 г. сл. Хр.). Във всеки случай Писмото не може да е написано много по-късно от тази година – 64 или 65 г. сл. Хр.

IV. Предмет и основни теми на Посланието

Както вече беше отбелязано, Посланието на Петър разглежда най-вече въпроса за страданията в християнския живот. До този момент, изглежда, неговите читатели са били подложени на опозоряване и осмиване в Христовото име (4:14, 15). За много от тях са предстоели затворът, конфискуването на имуществото и насилствената смърт. Но страданията не са единствената тема на това велико Послание. То включва и благословенията, които вярващият наследява чрез приемането на евангелието, правилните взаимоотношения на вярващите със света, държавата, семейството и църквата и наставленията за старейшините и върху дисциплината.

От Вавилон (действителния град на река Ефрат с живеещата в него еврейска общност или духовния Вавилон на река Тигър, т. е. Рим) апостолът изпраща своето Писмо до източните провинции на областта, на чиято територия се намира днешна Турция.

- B. Положението на вярващия (1:3-12)
- B. Поведението на вярващия в светлината на неговото положение (1:13-2:3)
- G. Привилегиите на вярващия в неговия нов дом и в свещенството (2:4-10)

- II. Отношението на вярващия (2:11-4:6)
- A. Към света – като пришълец в него (2:11, 12)
- B. Към властите – като гражданин на страната, която те управляват (2:13-17)
- B. Към господарите – като техен слуга (2:18-25)
- Г. Към съпруга – като негова жена (3:1-6)
- Д. Към съпругата – като неин мъж (3:7)

- E. Към общението в събранието – като негов член (3:8)
- Ж. Към преследващите го – като преследван (3:9-4:6)
- III. Служението и страданието на вярващия (4:7-5:14)
- A. Настоятелни заповеди за последните дни (4:7-11)
- B. Увещания и обяснения във връзка със страданието (4:12-19)
- B. Увещания и поздравления (5:1-14)

Коментар

I. Привилегиите и отзоорностите на вярващия (1:1-2:10)

A. Поздравът на Петър (1:1, 2)

1:1 Възлюбеният рибар представя себе си като **Петър, апостол на Исус Христос**. Той е изпратен от Господ Исус като един от първите дванадесет апостоли, призван да бъде носител на едно славно и преобразяващо послание. Отговаряйки на този тих, небесен призив, Петър се е превърнал от ловец на риба в ловец на човеци.

Всички вярващи са призвани да представяват интересите на Христос тук, на земята. Всички ние трябва да бъдем мисионери независимо дали живеем в родната си или в чужбина. Това е главната цел на нашия живот като последователи на Исус. Всичко останало е подчинено на нея.

Писмото е адресирано „до избраните пришълци, пръснати по Понт, Галатия, Кападокия, Азия и Витиния“. Кои са тези „пришълци“?

Определението „**пръснати**“ ни кара да предположим, че това са вярващи евреи, тъй като Яков използва същата дума и за вярващите евреи от дванадесетте израелски племена (Як. 1:1). Освен това същата дума в Йоан 7:35 описва евреи, които са пръснати сред езичниците.

Възможно е също така обаче Петър да пише на вярващи езичници, пръснати по време на преследванията из околните народи. Правейки това, той взема много от определенията, използвани дотогава само за Божия народ на земята и ги прилага към новото Божие общество – църквата. Нарича ги „избрани“ (1:2); „избран род, царско свещенство, свят народ, люде, които Бог придоби“ (2:9). Има още три показателни пасажа, които подкрепят тезата, че Петър пише на вярващи езичници. Първият е мястото, в което той пише за суетния начин на живот, предаден на тях от бащите им (1:14, 18). Вторият е пасажът, в който той ги нарича хора, които някога не са били народ (2:10). И третият е стихът, в който казва, че те са живели в миналото като езичници (4:3). И така, съществуват сериозни доказателства за това, че пръснатите пришълци, на които пише Петър, са вярващите от християнската църква, сред които има най-вече хора, които са били езичници преди обръщението си. Ако някой възрази, че Петър е бил апостол главно на юдеите, ние бихме отговорили, че това едва ли означава забрана върху каквото и да е служение от негова страна сред езичниците. Освен това никой не може да каже, че Павел, който е бил апостол на езичниците, не е прекарал известно време, служейки на юдеите.

1:2 Получателите на Писмото са хора, които подлежат на четириетапно развитие на тяхното спасение, което

включва всичките три Личности на Троицеството.

Първо, те са избрани по **предузнание на Бог Отец**. Това означава, че в миналата вечност Бог ги е избрал да Му принадлежат. Доктрината за божествения избор не винаги е била особено популярна, но тя има най-малкото едно определено достойнство – признава Бога за Бог. Опитите да я направят по-приятна за човека водят само до отнемане на част от суверенитета на Бога. Всяка трудност, която срещаме, когато търсим връзката между избирането от Бога и отговорността на човека, се крие в човешкия ум, а не в Бога. Библията съдържа и двете доктрини, затова ние трябва да вярваме и в двете. Истината включва и двете крайности, а не стои някъде по средата.

Тук се казва, че Божият избор става по Негово **предузнание**. Според някои това означава, че Бог избира тези, за които предварително разбира, че ще повярват в Спасителя. Според други Бог знае много добре, че всеки грешник, оставен сам на себе си, никога няма да повярва в Спасителя, и затова отделя някои, които ще бъдат трофеите на Неговата милост. Макар и да не отричаме, че Божията милост съдържа в себе си една неразгадана тайна, ние сме уверени, че в нея няма нищо несправедливо.

Вторият етап на спасението е „**освещението на Духа**“. Този аспект на **освещението** се извършва преди обръщението.¹ Това е служение на Светия Дух, чрез което Той отделя хора, които да принадлежат на Бога (вж. също 2 Сол. 2:13). То логически следва избирането от Бог Отец. Във *вечността* Бог е предузнал и избрал тези хора. Във *времето* Светият Дух действа, за да осъществи това избиране на практика в живота на отделните индивиди.

Третият етап от спасението на душата засяга отговорът на грешника на делото на Светия Дух. Той се нарича **послушание на Исус Христос**. Това означа-

ва да се подчиниш на евангелието, като се покаеш от греховете си и приемеш Христос като Спасител. Идеята за евангелието като за нещо, което изисква подчинение, се среща често в НЗ (вж. Рим. 2:8; 2 Сол. 1:8).

И най-накрая идва **поръсването с кръвта на Исус Христос**. Това не трябва да се приема абсолютно буквално и да се смята, че при спасението човек наистина бива поръсен с кръвта на Исус. Поръсването с кръвта на Исус трябва да се приема в преносен смисъл. Едно от нещата, които то означава, е, че в момента, в който един човек бъде спасен, той получава всички облаги, които произлизат от проливането на кръвта на Христос на Голгота. Кръвта на Спасителя е била пролята веднъж завинаги преди повече от 1900 години и никога няма да бъде проливана отново. Но ние получаваме прощение, изкупление и хиляди други благословения, които произтичат от този факт, веднага щом повярваме в Него.

След като проследява четирите етапа в духовното раждане на своите читатели, Петър сега им пожелава **благодат** и **мир** да им **се умножат**. Те вече са изпитали Божията благодат чрез спасението, както и произтичащия от него мир с Бога. Но те ще имат нужда от **благодат** или сила всеки ден, за да водят християнски живот, и **мир**, за да могат да живеят в това неспокойно време. Затова апостолът им ги желяе в пълно изобилие. Джеймс Дени казва, че „**благодатта** е първата и последната дума на евангелието, а мирът – свършеното духовно здраве, свършеното дело на **благодатта**“.

Б. Положението на вярващия (1:3-12)

1:3 В пасажа от 3 до 12 ст. Петър очертава уникалните слави на нашето спасение. Той започва с призив да отгледем хвала на Автора на спасението – „**Бог и Отец на нашия Господ Исус Христос**“. Това наименование представя Бога в едно двойно отношение с Господ Исус. На-

именованието „Бог... на нашия Господ Исус Христос“ подчертава човешката природа на Спасителя; а наименованието „Отец“ изтъква божествената природа на Божия Син. Дадено е и пълното име на Сина:

Господ – Този, Който единствен има право да господства в сърцата и живота на хората.

Исус – Този, Който спасява Своите хора от греховете им.

Христос – Божият Помазаник, Който е издигнат на най-високото място в небето.

Ние сме родени отново „за жива надежда чрез възкресението на Исуса Христа от мъртвите“ чрез Божията голяма милост. Причината за това наше новородение е Неговата велика милост. Нашето новородение е нейното естество. Живата надежда е настоящата ни награда. **Възкресението на Исус Христос** е справедливото основание за нашето спасение, а така също и основата за нашата **жива надежда**.

Като грешници ние не сме имали никаква друга надежда освен гроба. Прег нас не е стояло нищо друго освен сигурността на осъждението и озеното негодувание. Като участници в първото създание ние сме подлежали на наказанието на смъртта. Но в изкупителното дело на Христос Бог намира справедливо основание, което му дава право да спасява такива ужасни грешници, каквито сме ние, и въпреки това да остане справедлив. Христос е платил наказанието за нашите грехове и е задоволил напълно Божиите изисквания. Изискванията на справедливостта са удовлетворени изцяло и сега милостта тече към тези, които се подчиняват на евангелието. Чрез възкресението на Христос Бог е показал пълното си удовлетворение от пожертвувателното дело на Своя Син. Възкресението е Бащиното „Амин“ на вика на нашия Господ: „Свърши се!“ Освен това възкресението е Божият залог, че всички, които умрат в Христос, ще бъдат

възкресени от мъртвите. Това е нашата „жива надежда“ – очакването, че ще бъдем заведени в небето, за да бъдем заедно с Христос и да бъдем като Него винаги. Ф. Б. Мейър нарича **живата надежда** „връзката между нашето настояще и нашето бъдеще“.

1:4 4 и 5 ст. описват този бъдещ аспект на спасението. При новородението ние получаваме надеждата за „наследство... на небесата“. **Наследството** включва всички благословения, на които вярващият ще се наслаждава в небето през вечността, и всичко, което ще бъде негово чрез Христос (Пс. 16:5). **Наследството** е „**нетленно, неоскверняемо** и което не повяхва“. (1) „**Нетленно**“ означава, че то никога не може да ръжда, да се скъса, да се счупи или да изгние. То е, така да се каже, гарантирано срещу смърт. (2) „**Неоскверняемо**“ означава, че наследството е съвършено само по себе си, че нищо не затъмнява неговата чистота. То е „гарантирано срещу греха“. (3) „**Кое то не повяхва**“ означава, че то никога няма да се промени както по стойност, така и по слава или красота. То е „гарантирано срещу времето“.

При земните наследства няма никаква сигурност. Понякога стойността на един недвижим имот например може рязко да се понижи под влияние на пазарната конюнктура. Забавчанието може да се опори от хора, които изобщо не са споменати в него. На човек могат да му отнемат наследството само защото могат да се появят нередности в съдебните процедури. Но нашето небесно наследство не подлежи на никакви промени под влияние на времето и нищо не може да попречи на правото на вярващия на него. То се държи на сигурно съхранение в небето за всяко Божие дете.

1:5 И не само че наследството се пази за християните, но и самите християни са **вардени** или пазени за него. В този живот наследникът може да умре преди да получи наследството. Но същата тази благодат, която пази небесното наслед-

ство за нас, ни пази и нас като наследници, за да му се наслаждаваме. Божият избор за Неговите хора никога не може да бъде осуетен. Тези, които са били избрани от вечността, биват спасени във времето сега и са пазени за вечността, която идва. Вярващият в Христос е осигурен завинаги.

Но освен божествена страна вечната осигуреност има и човешка страна. Това, че ние **сме пазени чрез Божията сила**, е божествената страна на нашето спасение; това, че ние се пазим **чрез вяра**, е човешката му страна. Това не означава, че един човек е спасен само докато показва вяра. Там, където има истинска вяра, има и постоянство. Спасителната вяра *винаги* притежава качеството да бъде постоянна.

Божието дете се пази с **Божията сила** за „спасение, готово да се открие в последно време“. Тук се има предвид бъдещият аспект на спасението. Често пъти се казва, че спасението има три аспекта – минал, сегашен и бъдещ: (1) Християнинът *е бил спасен* от наказанието на греха, когато най-напред е повярвал в Спасителя (Еф. 2:8). (2) Той *се спасява* всеки ден от силата на греха, като позволява на Спасителя да живее живота си чрез него (Рим. 5:10). (3) Той *ще бъде спасен* от присъствието на греха при Грабването (Евр. 9:28). Неговото тяло ще бъде изменено и прослаveno и той ще бъде освободен завинаги от греха, болестите и смъртта. Този бъдещ аспект включва и момента, когато светите ще се върнат на земята с Христос и ще бъдат видимо изявени като Божи деца (1 Йоан 3:2).

1:6 Заради тази надежда за изкуплението на тялото и за славното наследство, вярващите могат **много да се радват** дори и когато са в **изпитания**. Християните, на които пише Петър, са преследвани заради свидетелството си за Христос. Петър им напомня за един от удивителните парадокси на християнството – радост в мъки. От една стра-

на, те могат да **се радват** заради перспективата, че тях ги очаква „пазено наследство“ за „пазени хора“. От друга страна, те могат да се радват, защото знаят, че **разните изпитания** са временни, докато славата е вечна (вж. 2 Кор. 4:17). Коментирайки радостта, която християнинът изпитва, когато е в изпитание, Дж. Джайет казва така: „Никога не съм очаквал да откроя такъв обилен избор в такава необещаваща пустош.“

1:7 Има още една утеха за страдащите светии и тя е, че те знаят, че техните страдания не са нито безцелни, нито безплодни. Страданията на невярващите са само едно предусещане на мъките в ада, които те ще търпят вечно. Но това не се отнася за християнина. Едно от многото благотворни последствия от страданията в този живот за Божиите деца е, че те изпитват **истинността** на неговата **вяра**. Петър сравнява нашата вяра със **злато**. От всички познати на човека елементи златото е един от най-трайните. То може да бъде изпитано при много високи температури и да остане незасегнато. Но въпреки това златото пак „**гине**“ вследствие на непрекъснатата употреба, високо налягане или въздействие с огън.

Истинската **вяра** е неразрушима. Вярващият може да бъде подложен на жестоки проверки и изпитания, които, вместо да разрушат неговата вяра, стават храна за нея, от която тя започва още по-буйно да расте. Йов може би е претърпял най-тежките загуби, които някой някога е претърпял в историята на човечеството, и въпреки това е могъл да каже: „Ако и да ме убие Той, аз ще Го чакам“ (Йов 13:15). Тримата мъже, които вавилонският цар хвърля в огнената пещ, са били **изпитани** буквално **чрез огън**. Но освен че е доказал истинността на тяхната вяра, огънят е изгорил и възетата, с които мъжете са били вързани (Дан. 3:12-30). И докато са били в това огнено изпитание, при тях е бил Един, Който е приличал на Божия Син.

Истинността на вярата може да се докаже само **чрез огън**. Лесно е да бъдеш християнин, когато преобладаващите обстоятелства са благоприятни за вярата; но когато откритото изповядване на Христос носи мъки и гонения, тогава случайно попадналите последователи започват лека полека да изостават и да се загубват в тълпата. Една религия, която не струва нищо, не заслужава нищо. Вярата, която те кара да се откажеш да платиш цената, е фалшива вяра. Това е вяра само на думи, която Исус заклещмава.

Истинската вяра има за резултат **„хвала и слава, и почит**, когато се яви **Исус Христос“**. Това означава, че Бог ще възнагради всяка вяра, която е издържала на проверката. Той ще **похвали** онези, които са изпитвали радост, макар и заобиколени от беда. Ще даде **слава и почит** на онези изпитани и изстрадали светии, които са успели да приемат изпитанията като вота на доверие от Негова страна.

Това ще стане явно, когато Исус Христос дойде пак на земята, за да господства като Цар на царете и Господ на господарите, и когато всички ония, които светът отхвърля, ще бъдат ясно изявени като Божи синове. Когато сравним отделните текстове в Писанията, ще видим, че наградите ще бъдат раздадени на Христовото съдилище – в небето, след Грабването. Но откритото извяване на тези награди ще стане при Второто пришествие на Христос.

1:8 Сега Петър ни обръща внимание върху настоящите радости от нашето спасение – приемането на Христос чрез вяра. Макар и никога да не сме Го **видели** с очите си, ние Го **любим**.² **Макар и да не Го виждаме** сега, ние въпреки това **вярваме** в Него. Така ние влизаме в блаженството, за което Исус говори на Тома: „Блажени ония, които, без да видят, са повярвали“ (Йоан 20:29).

Уилям Линкълн пише следното:

„Хората говорят много за любовта, но истинската проверка на любовта към Бога и към Христа е тази, когато изпитванията казва по време на изпитанието: „Не искам да загубя Божието благоволение и усмивка – затова предпочитам да страдам, отколкото да Го натъжа.“ Любовта ще се задоволи с една коричка хляб и Божията усмивка вместо по-доброто положение и популярността в света. Всички Божии деца трябва да минат през такава проверка, за да се види кои са плявата и кои – житото. Златото излиза от огъня изпитано и пречистено от всякакви примеси.“³

Като вярваме в Него, ние се **радваме** с **„неизказана и преславна радост“**. Да бъдеш свързан с Него чрез вяра, означава да имаш непрекъсната и вечна връзка с извора на всяка чиста **радост**. Радостта на християнина не зависи от земните обстоятелства, а от възкръсналия и възвисен Христос отгрясно на Бога в небесата. Никой никога не може да открадне на светията неговата радост, защото това би означавало да сваля Христос от Неговото място на слава в небесата. Двете неща са тясно свързани.

1:9 След това Павел разглежда настоящото следствие на вярата – **спасението** на душата. Спасението на тялото все още предстои: то ще стане, когато Христос дойде за Своите светии. Но веднага щом се доверим на Христос чрез вяра, ние получаваме **спасението на душите** си. Под тази дума трябва да се разбира нематериалната част на човека, неговата личност отделно от тялото. Душата е това, което се отделя от тялото по време на смъртта. В този пасаж тя включва и духа, който ни дава съзнание за Бога. Душата се спасява по време на новородението.

1:10 За **това спасение** са писали много от старозаветните **профици**. Много древни Божии говорители са пророкували за незаслужената милост, която ние ще получим. Но те не са разбирали напълно

но това, за което са писали (Вж. Дан. 12:8).

1:11 Това, което те не са разбирали, е: (1) **самоличността на Онзи**, Който ще се яви като Месия, и (2) **времето на Неговото появяване**. Те са били възхновени от Божия Дух да **предскажат страданията на Месията и последвалите ги слави**, но не са разбирали, че тези две събития ще бъдат разделени най-малко от 1990 години. Както често се казва, те са видели двата планински върха – (а) Голгота, където Исус пострада, и (б) Елеонския хълм, където Той ще се върне в слава, но не са видели равнината, която е лежала между тях – настоящия Век на Благодатта. Но тъй като ние се намираме в него, можем ясно да виждаме и двете събития – едното минало, другото все още предстоящо.

1:12 **На тях** Божият Дух им е **открил** по един тайнствен начин, че служат на поколения, които още на са били родени. Макар и думите на пророците да са носели послание и за тяхното собствено поколение, те са знаели, че изявяването на пълното им значение все още е предстояло.

Това, разбира се, повдига няколко въпроса. Нима старозаветните пророци не са разбирали истината за оправдание чрез вяра? Какво точно не са разбирали за спасението? В какъв смисъл те са служели не за себе си, а за нас?

Уилям Линкълн казва така:

„Пълнотата на Божията благодат не е могла да се изяви преди идването на Христос. Бог е могъл и наистина е спасявал грешници и ги е завеждал в небето, както е направил с Енох, но единството с Христос и всичко, което то означава, не е могло да бъде изпитано, преди Христос да умре и да възкръсне. О, колко много Бог обича да излива благодат върху Своя Син!“⁴

Това, което е било забулено в тайна за пророците, е изявено за нас сега. Светиият Дух е слязъл от небето на Петдесетница и е дал власт на апостолите да про-

повяждат добрата вест, че Исус от Назарет е пророкуваният Месия, че Той е умрял за греховете на хората, че е бил погребан и че е възкръснал на третия ден. Те са съобщили, че спасението е дар чрез вяра в Христос; и са заявили, че Божието намерение за този век е да събере от народите народ за Своето име и че един ден Господ Исус ще се върне на земята, за да поеме скиптъра на световното управление.

Огромната привилегия на вярващите в този век се вижда не само в това, че те разбират ясно онова, което е било скрито за пророците, но и във факта, че **ангели желаят да надникнат в тези истини за спасението**. Ангелите заемат видно място както в Стария, така и в НЗ. Те се споменават във връзка с раждането на Христос, Неговото изкушаване, агонията Му в Гетсиманската градина и Неговото възкресение. Но доколкото ни е известно, за падналите ангели няма изкупление. Христос не гоиде, за да помогне на ангелите, а за да помогне на Авраамовите потомци (Евр. 2:16). Църквата е пример за ангелите, тъй като тя изявява „многообразната премъдрост на Бога“ (Еф. 3:10). Но те не могат да познаят радостта, която ни носи нашето спасение.

В. Поведението на вярващия в светлината на неговото положение (1:13-2:3)

1:13 С този стих започва една важна промяна в темите. Дотук Петър разглеждаше славите на нашето спасение. Оттук той започва серия от увещания, основаващи се на предхождащите ги стихове. Джаяет казва така: „Призивът, който следва, се базира на първоначалната евангелистична част. Духовният импулс се създава чрез силата на суперлативните факти. Действената сила на дълга се ражда в сърцето на евангелието.“⁵

Най-напред Петър увещава светиите да се препашат през чреслата на своите

помисли. Това е един много интересен израз. В източните страни хората са носели дълги, развяващи се дрехи. Затова, когато са искали да вървят бързо и без нищо да им пречи, те са връзвали дрехата си около бедрата си с колан (вж. Изх. 12:11). Тук се казва, че те трябва да препашат „чреслата си“. Но какво означава „**препашете се през чреслата на вашите помисли**“? Това означава, че докато вървят в този враждебен свят, вървящите трябва да избягват да изпадат в паника или да се отвлечат. Когато има преследвания, винаги има опасност от обръкване и страх. Препасаният през чреслата ум означава сила, самоконтрол, хладнокръвие и готовност за действие. Никакъв страх или преследване не може да повлияе на такъв ум.

Това състояние на умствена готовност се насърчава още повече от думите „**бъдете въздържани**“. Това означава, че ние трябва да владеем себе си, а не да изпадаме в паника. **Въздържаността** говори за уравновесеност и устойчивост.

Освен това светите трябва да гледат оптимистично в бъдещето: „...**имайте пълна надежда за благодатта, която ще ви се даде, когато се яви Исус Христос.**“

Сигурността за Христовото пришествие е достатъчно основание, за да издържим през всички бури и превратности на живота. Обикновено се смята, че изразът „**когато се яви Исус Христос**“ се отнася за Неговото Второ идване на земята, когато Той ще се яви в слава. Но ние смятаме, че той също така може да се отнася и до Грабването, когато Христос ще дойде за Своите светии.

1:14 Темата на пасажа от 14 до 16 ст. е **послушанието**. **Послушните деца** не трябва да се заплитат в грехове, които са били обичайни за тях в живота им преди повярването. Сега вече, като християни, те трябва да моделират своя живот по примера на Този, Чийто име носят. Ако се съобразяват с безбожния

свят, те отричат принадлежността си към небесния свят. Сега, когато са получили знание чрез Светия Дух, те трябва да се откажат от онова, което са вършели в дните на своето **незнание**. „**Първите страсти**“ са греховете, които вървящите са вършели, докато са живеели в невежество за съществуването на Бога.

1:15 Вместо да подражаваме на безбожния свят с неговите прищевки и стремежи, ние трябва да възпроизведеме в живота си **светия** характер на Този, Който ни е призовал. Да бъдем благочестиви означава да приличаме на Бога. А ако искаме да приличаме на Него, трябва да бъдем **свети** във всичко, което казваме или правим. В този живот ние никога няма да бъдем толкова свети колкото е Той, но въпреки това трябва да **бъдем свети, защото** Той е свят.

1:16 Петър отново се обръща към СЗ, за да ни докаже, че Бог очаква от Неговите хора да бъдат като Него. В Левит 11:44 Господ казва: „**Бъдете свети, защото аз съм свят.**“ Християните получават сила да живеят свят живот, когато в тях обитава Светият Дух. Старозаветните светии не са имали тази помощ и това благословение. Но по-голямата привилегированост води след себе си и по-голяма отговорност. Стихът, който Петър цитира от Левит придобива нови дълбочини на значение в НЗ. Тук става въпрос за разликата между формалното и живото. Светостта е била Божият идеал в СЗ. Тя е възприела едновременно конкретно, всекидневно измерение с идването на Духа на истината.

1:17 В този пасаж Петър ни убеждава да бъдем не само свети, но и да изпитваме страхопочитание. Това означава **страх**, изпълнен с почитание, с дълбоко разбиране на това, кой е Бог. Особено е важно да разберем, че Този, към Когото ние се обръщаме като към **Баща**, е и Онзи, Който **съди** Своите деца без лицеприятие, **според** делата на всяко едно от тях. Когато осъзнаем колко е необходимо Неговото знание и колко е справедлив

Неговият съд, ние ще живеем с един здрaвословен страх да не Го разсърдим. **Отец... съди Своите Си в този живот;** Той е предал съда над грешниците на Господ Исус (Йоан 5:22).

Линкълн пише следното: „Той наблюдава и забелязва всичко и знае дали има честност на помислите, разумност на мисленето и желание на сърцето да Го задоволим.“⁶

От нас се очаква да прекараме остатъка от **времето на нашата престой** на земята „**със страх**“. Християните не са в този свят като у дома си. Ние живеем в една чужда страна като небесни изгнаници и не трябва да се установяваме тук като постоянни заселници. Също така не трябва да подражаваме и на победените на земните жители. Винаги трябва да помним своята небесна принадлежност и да се гържим като небесни граждани.

1:18 Преди повярването си вярващите не са се различавали от земните хора. Тяхното говорене и поведение са били обикновено като на всички останали. Времето преди обръщението им е описано като „**суетния живот, предаден вам от бащите ви**“. Но те са били откупени от този суетен живот с огромна цена. Били са освободени от робството на съобразения със света живот чрез заплащането на огромен откуп. Как са били спасени тези жертви на похищението – може би със **сребро или със злато** (Изд. 30:15)?

1:19 Не, нито със сребро, нито със злато, а „**със скъпоценната кръв на Христа**, като на **агнец** без недостатък и пречист“. Христос е „**агнец без недостатък и пречист**“, което ще рече, че Той е абсолютно съвършен – както вътрешно, така и външно. Ако един вярващ се изкуши някога да се върне към световните удоволствия и развлечения, да приеме отново вкусовете и предпочитанията на този свят, да стане фалшив като света... нека си спомни, че Христос проля **кръвта** Си, за да го освободи от този на-

чин на живот. Да се върнеш обратно в света означава да застанеш отново на гругия край на огромната пропаст, която беше преодоляна за нас чрез изграждането на скъпоценен мост на огромна цена. И нещо повече – означава да се покажеш абсолютно неверен към Спасителя.

„Помислете само колко грамадна е пропастта между огромната жертва и огромния грях и после решете дали си заслужава да се върнете към нещо толкова ужасно, което струваше на Божия Син Неговия живот.“

1:20 Делото на Христос за нас не е нещо, което е хрумнало на Бога допълнително. Изкупителят е бил предопределен да умре за нас още **преди създаването на света**. Но „в скончанието на **времената**“, т. е. в края на диспенсацията на закона, Той се е явил от небето, за да ни избави от предишния ни начин на живот. Линкълн казва следното: „В това последно време нравствената история на човечеството доближи своя завършек в кръста на Христос. Тя изяви себе си напълно и достигна края си пред Бога.“⁷

Петър добавя тези разсъждения, за да ни внуши колко е важно да скъсаме окончателно със световната система, заради която Христос умря, за да ни освободи. Ние сме в света, но не сме от него. Ние не трябва да се изолираме от грешните хора, а да им носим евангелието. Но когато се срещаме и общуваме с тези хора, не трябва да участваме в техните грехове, нито да ги извиняваме. Трябва да показваме с живота си, че сме Божии деца. В момента, в който станем като света, нашето свидетелство губи своята сила. Ако хората от света не виждат никаква разлика в нас – разлика, която говори за промяна към добро в нашия живот, те нямат никакъв стимул за обръщението.

1:21 Верността към Господ Исус се налага и от факта, че **чрез Него** ние сме **повярвали в Бога**. Той е Този, Който ни е разкрил сърцето на Отец. Както казва

Уластън, „човекът познава Бога не чрез творението, нито чрез провидението, нито чрез закона, а чрез Христос“⁸. Отец е показал пъляното си удовлетворение от изкупителното дело на Христос, като Го е възкресил **от мъртвите** и Го е удостоил с най-високата слава в небесата. Резултатът от всичко това е, че нашата **надежда и вяра са в Бога**. Ние живеем и се движим и съществуваме не в настоящия грешен свят, а в Не-го.

1:22 Сега апостол Петър увещава своите читатели да се обичат един друг (1:22-2:3). Най-напред той описва новороджението и посочва, че една от промените, до които то води, е **братолюбие** (1:22а). После апостолът подчертава колко е задължително да се обичаме (1:22б), след което отново говори за новороджението и особено за семето, от което пониква този нов живот – Божието слово (1:23-25). И накрая още веднъж подчертава какви са задълженията на тези, които са приели словото (2:1-3).

В 1:22а Петър описва новороджението: „**Понеже сте очистили душите си...**“ Ние, разбира се, знаем, че Този, Който очиства душите ни при спасението, е Бог, защото (ако трябва да бъдем абсолютно точни) ние нямаме сила да се очистим сами. Но с тези думи апостолът иска да каже, че онези от нас, които са повярвали, са били и очистени.

Средството, което се използва при това очистване, е **покоряването на истината**. Тук за втори път Петър описва спасителната вяра като акт на покорство (виж 1:2). В Посланието към римляните Павел два пъти говори за покорството на вярата. Когато мислим за вярата, ние не трябва да я отделяме от покорството. Истинската вяра е вяра на послушанието. Това може да стане само **чрез Светия Дух**.⁹ Една от целите на новороджението е **нелицемерното братолюбие**. В известен смисъл ние наистина биваме спасени, за да обичаме своите братя и сестри християни. По тази лю-

бов ние познаваме, че сме преминали от смъртта в живота (1 Йоан 3:14); и пак по нея светът познава, че сме ученици на Господ Исус (Йоан 13:35).

И така, увещанието, което идва съвсем естествено, е: „**Обичайте се един друг горещо, от сърце**.“ Това е един от многото примери в НЗ, в които едно съобщително изречение става основа за заповедно. Съобщението е следното: „**Понеже сте очистили душите си... до нелицемерно братолюбие...**“, а заповедта: „**обичайте се един друг горещо, от сърце**.“ И така, състоянието става основа за практическото изявление. Нашето братолюбие трябва да бъде горещо, сърдечно, силно, чисто, непрестанно и **нелицемерно**.

Увещанието да се обичаме един друг е особено важно за хора, които са преследвани, тъй като добре знаем, че „по време на трудности обикновените разногласия приемат гигантски размери“.

1:23 И отново Петър спира вниманието на своите читатели върху тяхното новороджение, като им говори за семето на това новороджение, което е **Божие** слово. Увещанията във 2:1-3 се базират на този стих.

Новороджението **не** става чрез „**тленно семе**“, т. е. то не става по същия начин като физическото раждане. Човешкият живот започва чрез едно семе, което се подчинява на физически закони за разлагане и смърт. Полученият физически живот е от същото качество като семето, чрез което се е появил; той също има временен характер.

Новороджението става чрез **Божие** слово. Четенето или слушането на Библията изобличава хората в техните грехове и ги убеждава, че Христос е единственият и достатъчен техен Спасител. Така те се обръщат към Бога. Никой не може да се спаси другояче освен чрез действието на нетленното Божие слово, което е достигнало до него по някакъв начин.

Семюъл Ридгаут казва в „Числената Библия“ така:

„[Това са] *трите нетленни неща, които ние имаме в тази първа глава: нетленното наследство (4 ст.), нетленното изкупление (18 и 19 ст.) и нетленното слово, чрез което се новораждаме (23 ст.). Така ние придобиваме една природа, която е без недостатък и която е способна да се наслаждава на едно неоскверняемо наследство на основата на изкупление, което никога не може да изгуби своята стойност. Тук ние виждаме как печатът на вечното съвършенство стои върху всичко и колко добре съответства на това прекрасният орнамент на нетленното семе на смирения и покорен дух“ (4).“¹⁰*

Словото „живее и трае [до века]“¹¹. Дори и небето, и земята да преминат, то никога няма да премине. То е установено в небесата завинаги. И животът, който то произвежда, също е „до века“. Родените чрез словото възприемат вечния характер на словото.

При физическото раждане семето, от което пораства детето, съдържа в зачатъчен вид всички негови характеристики. Семето определя какъв ще бъде човекът, който ще порасте от това дете. За нашите настоящи цели е достатъчно да кажем, че това семе е тленно, както и животът, който произлиза от него.

1:24 Преходният характер на човешката природа се подчертава още веднъж от един цитат от Исая 40:6, 7. Човешкият живот е нетраен **като трева**. Физическата красота е краткотрайна както полските цветя. **Тревата изсъхва** и цветовете ѝ скоро окапват и умират.

1:25 За разлика от нея „Словото **БОЖИЕ трае до века**“ (Ис. 40:8). Новият живот на вярващия също трае до века. Това нетленно слово е посланието на евангелието, което е било **благовестено** на читателите на Петър и което е предизвикало тяхното новорождение. То е източникът на вечния им живот.

2:1 Като участници в небесния живот християните трябва да се откажат веднъж завинаги от следните деяния на омразата:

Злобата – таенето на лоши мисли по отношение на други хора. **Злобата** подхранва враждебността, недоволството и тайните надежди за отмъщение, нанасяне вреда или причиняване зло на другия. Като негър Джон Уошингтън Карвър не бил допуснат да следва в един университет. Година по-късно, когато го попитали за името на този университет, той отговорил: „Не желая да го назова. Сега това няма значение.“ Той не таял никаква злоба.

Лукавщината – всякакъв вид нечестие или измама (огромно изобилие от форми!). **Лукавщината** кара човека да фалшифицира данъчните сметки, да преписва на изпитите, да крие истинската си възраст, да подкупва чиновниците и да сключва съмнителни търговски сделки.

Лицемерието – неискреността, претрувките, прикритостта. Лицемерът е човек-актьор, който се преструва на някой друг. Той дава вид на щастлив човек, макар че домът му е разрушен. Прави се на много духовен в неделните събрания, но е пълтски както всеки друг ден. Преструва се, че се интересува от другите, но мисли само за себе си.

Завистта или чистата ревност. Вайн я определя като чувството на неудоволствие, което човек изпитва, когато види или чуе за успеха или благополучието на другите. **Завистта** накара главните свещеници да предадат Исус на Пилат, за да Го осъди на смърт (Мат. 27:18). **Завистта** може да убива. Някои жени могат да гледат накрито другите хора само защото имат по-хубави къщи и зрадини или по-модерни дрехи, или могат да си позволят по-изискана кухня. Един мъж може да хвали новата кола или лодката на своя съсед и едновременно с това да си мисли: „Ще му покажа аз на него. Ще си купя нещо много по-добро от неговото.“

„**Всяко одумване**“ – говоренето за гърба, злословенето, взаимното обвиняване. Да клеветиш някого означава да се опиташ да се направиш по-чист, отколкото си, като хвърлиш кал по него. То може да приеме много завоалиран вид като например следното изказване: „Тя е прекрасен човек, но за съжаление има един недостатък...“, след което забиваш ножа в гърба ѝ. Може дори да е облечено в религиозни одежди: „Казвам това само за да се молиш за него, но трябва да знаеш, че той...“, след което го разстрелваш по всички параграфи.

Всички тези неща са нарушения на основната заповед, която казва, че ние трябва да обичаме ближните си както себе си. Няма защо да се чудим тогава, че Петър ни казва да се отървем решително от тези грехове.

2:2 Едно второ задължение, което произлиза от нашето новородение, е неупотобимото желание за **чистото** духовно **мялко на словото**. Греховете, споменати в предишния стих, спират духовния растеж, докато Божието слово го подхранва.

Изразът „**като новородени младенци**“ не означава непременно, че читателите на Петър са новоповярвали. Без значение дали са млади или стари във вярата, те трябва да изпитват жажда за словото така, както малките бебета плачат за **мялко**. Ние виждаме колко е жадно за майчиното **мялко** едно здраво бебе и по начина, по който то суче – нетърпеливо, нападателно и решително.

Чрез **чистото мялко на словото** вярващият расте духовно.¹² Крайната цел на целия духовен растеж в този живот е съобразяване с образа на нашия Господ Исус Христос.

2:3 „**Ако сте опитали, „че Господ е благ**“. Какъв мощен стимул, за да жадуваме за чистото духовно **мялко**! Тук съюзът „**ако**“ не изразява съмнение: ние наистина *сме* Вкусали и сме видели, че Господ е благ (Пс. 34:8). Неговата жертва за нас е един акт на безкрайна „благост... и

любоб към човеците“ (Тит 3:4). Това, което сме Вкусали от Неговата благост, трябва да изостри апетита ни, за да поискаме да ядем още и още от Него. Сладкият вкус на близостта с Господа трябва да ни накара да намразим мисълта, че някога можем да се отдалечим от Него.

Г. Привилегиите на вярващия в неговия нов дом и в свещенството (2:4-10)

2:4 Тук Петър преминава от увещанията към привилегиите на вярващия в неговия нов дом (църквата) и в новото свещенство.

Според новото подреждане на нещата Христос стои в центъра, а ние идваме **при Него**. И тъй като Петър мисли за сграда и изграждащи я материали, не бива да се учудваме, че той говори за Господ като за **камък**. Най-напред Петър казва, че Господ е „**жив камък**“ – не мъртвият, материален камък, който ние познаваме, а Такъв, Които живее „по силата на един безконечен живот“ (Евр. 7:16).

Колкото и да ни изглежда невероятно, Той е **отхвърлен от човеците**. В своите глупави, егоистични и любителски планове за живот незначителните и късогледни хора не са намерили никакво място за Своя Създател и Изкупител. Както за Младенеца Исус нямаше място в гостилницата, така няма място за Него и в плановете на техния живот!

Но мнението на човека не е от значение. В Божиите очи Господ Исус е „**камък... избран и скъпоценен**“. Той е **избран** не само като подходящ камък, но и като абсолютно необходим камък. Неговата ценност за Бога не може да се изчисли: Той е **безценен**.

Ако ние желаем да бъдем използвани в строителния план на Бога, трябва да гоидем при Христос. Ние ставаме полезни като строителни материали само когато се отъждествим с Него. Ставаме важни и необходими само когато допринасяме за Неговата **слава**.

2:5 Духовният дом се изгражда от всички вярващи в Христос и следователно може да се отъждестви с църквата. Църквата има нещо общо с храма в СЗ в това, че също като него тя е Божието обиталище на земята (3 Царе 6:11-134; Еф. 2:22). Но тя се различава от храма по това, че макар и красив и физически осезаем като обект, той е направен от мъртви и у преходни материали, докато църквата е нещо, изградено от **живи камъни**.

Сега сравнението бързо преминава от **духовния дом към святото свещенство**, функциониращо във връзка с дома. Вярващите са не само **живите** гравирни материали на дома, но и **свети** свещеници. При Мойсеевия закон само членовете на Левиевото племе и семейството на Аарон са имали право да бъдат свещеници. Но гори и онези, които са били свещеници, не са имали право да влизат в Божието присъствие. Единствено първосвещеникът е можел да прави това веднъж в годината (в Деня на умилостивението, Yom Kippur), като е следвал точно предписани от Господа указания за това.

В новата диспенсация всички вярващи са свещеници и имат непосредствен достъп до Тронната Зала на вселената както през деня, така и през нощта. Тяхната задача е да **принесят духовни жертви** (за разлика от животинските, птичите и растителните жертви на Мойсеевия закон). Новозаветните свещеници **принесат духовни жертви**, като:

1. Представят телата си в „жертва жива, свята, благоугодна на Бога“. Това е един акт на духовно служение (Рим. 12:1).
2. Принесат „хвалебна жертва, сиреч, плод от устни, които изповядват Неговото име“ (Евр. 13:15).
3. Вършат добро. „Не забравяйте да правите благодеяния...“, защото тази жертва е угодна на Бога (Евр. 13:16).
4. Разделят с другите имота си или парите си: „Не забравяйте... да споделяте

с другите благата си.“ Тази жертва също е угодна на Господа (Евр. 13:16).

5. Служат. Павел нарича своето служение между езичниците „благоприятен принос, осветен от Светия Дух“ (Рим. 15:16).

Тези жертви са „**благоприятни на Бога чрез Исуса Христа**“. От една страна, ние можем да се доближим до Бога **само чрез Исуса Христа**, нашия Посредник, а от друга, само Той може да направи нашите приноси благоприятни на Бога. Всичко, което правим като поклонение и служение, е несвършено и оепетнено от греха. Но преди да стигне до Отца, то минава през Господ Исус. Той отнема всичкият грях, за да може да бъде прието от Отца.

В СЗ първосвещеникът е носел на митрата златна плочица, на която е пишело: „СВЕТ ГОСПОДУ“ (Изм. 28:36). Той е трябвало да я носи заради всеки грях или нечестие, които са мърсели приносите на хората (Изм. 28:38). Така и нашият Първосвещеник носи митра за всеки наш грях, който би могъл да мърси нашите приноси.

Свещенството на всички вярващи е истина, която всеки вярващ трябва да разбира, да вярва в нея и да ѝ се радва. И едновременно с това не трябва да злоупотребява с нея. Въпреки че всички вярващи са свещеници, не всеки свещеник има правото да проповядва или поучава в събранието. Има някои правила, които всички трябва да съблюдават.

1. Жените нямат право да поучават или да господстват над мъжете; те трябва да мълчат (1 Тим. 2:12).
2. Мъжете, които говорят, трябва да правят това, като прогласяват Божиите словеса (1 Петр. 4:11). Това означава, че те трябва да говорят думите, които Бог би им дал да говорят в дадения случай.
3. Всички вярващи имат някаква дарба, така както всеки орган на човешкото тяло има някаква функция (Рим. 12:6; 1 Кор. 12:7). Не всички дарби обаче

включват говоренето пред публика. Не всички вярващи имат специалните дарби да служат като благовестители, пастири или учители (Еф. 4:11).

4. Младият вярващ трябва да разпалва дарбата, която има от Бога (2 Тим. 1:6). Ако тази дарба включва проповядване, поучаване или някаква друга форма на говорене пред групи хора, той трябва да има възможност да я упражнява в събранието.
5. Как трябва да действа свещенството от вярващи е показано в 1 Кор. 14:26: „Тогава, братя, що става между вас? Когато се събирате, всеки има да предлага псалом, има поучение, има откровение, има да говори непознат език, има тълкуване. Всичко да става за назидание.“

Същата тази глава съдържа и много указания, които ограничават публичната изява на дарбите в едно събрание с цел осигуряване ред и назидание. Истината за световното свещенство от християни не трябва да се използва за оправдане на злоупотребите в местните събрания.

2:6 Доразвивайки примера със сградата, Петър отново насочва нашето внимание към Христос камъка, и по-специално към Христос **крайъгълния камък**. С един цитат от Исаия 28:16 той ни показва, че службата на Христос като **крайъгълен камък** е предсказана в Писанията. Той посочва, че това уникално положение на Христос е било определено от Бога, че Христос е **избран** и **скъпоценен** камък и че Той не зависи абсолютно от никого и нищо. Никой, който Му се довери, няма да бъде разочарован от Него.

Думата, преведена като „крайъгълен камък“¹³ в този пасаж, може да се разбира най-малко по три начина, като всеки един от тях се отнася с еднаква сила за Господ Исус.

1. В модерната архитектура **крайъгълният камък** се поставя в основата на ъгъла, който съединява двете стени, и символизира основата, върху която

стои цялото здание. Христос е **крайъгълният камък**, единствената истинска основа (1 Кор. 3:10, 11), Този, Който е съединил в едно вярващите евреи и езичници (като две стени на едно здание) в един нов човек (Еф. 2:14, 15).

2. Някои изследователи предполагат, че този камък е **главният камък** в една арка. Това е камъкът, който завършва арката и държи цялото здание така, че да не се разпадне. Нашият Господ отговаря и на това описание. Той е **главният камък** в арката и без Него сградата не може да бъде нито здрава, нито сплотена.

3. Според третото тълкуване камъкът е най-горната част на една пирамида, който се намира на нейния връх. Това е единствената част с такава форма в целия строеж. Нейната форма определя формата на цялата пирамида. Тя се слага последна на строежа. По същия начин и Христос е Най-горният камък на църквата, единственият камък с такава форма в цялото здание. Едва когато Христос се завърне, зданието ще бъде завършено.

Той е „**камък избран, скъпоценен**“. **Избран** е, защото Бог Го е избрал да заема мястото, което се характеризира с най-голяма слава; **скъпоценен** е, защото няма друг като Него.

Всеки, който вярва в Него, никак няма да се посрами. Оригиналният цитат от Исаия гласи следното: „Който вярва в Него, не ще прибърза да бяга.“ Когато свържем двата текста, получаваме чудесното обещание, че онези, които имат Христос за свой крайъгълен камък, са спасени от унизителен срам и паническо бягство.

2:7 В предишните стихове Господ Исус ни беше представен като *жив камък, отхвърлен камък, скъпоценен камък и крайъгълен камък*. Сега, без изрично да споменава тази дума, Петър описва Господ Исус като пробен камък. Пробният камък показва дали гадени минерали са истински или фалшиви. Така например той

показва дали дадено парче самороден метал е злато или имитация на злато.

Когато хората се сблъскат със Спасителя, те показват истинската си стойност. В отношението си към Него те разкриват истинската си същност. За истинските вярващи Христос е **скъпоценен** камък, докато невярващите Го отхвърлят. Вярващият може да получи някаква слаба представа за това, *колко* е, **скъпоценен** Христос, като се опита да си представи какъв би бил животът без Него. И целият земен свят „не си заслужава да бъде предпочетен пред един момент от живот, изпълнен с Христос“. Той „лич и между десет хиляди“ и „цял е прелестен“ (Песен 5:10, 16).

Но какво ще стане с онези, **които са непокорни** или не повярват?¹⁴ Авторът на 118 Псалм е предрекъл, че този скъпоценен камък ще бъде отхвърлен от зидарите, но по-късно ще стане „глава на ъгъла“.

Има една легенда във връзка със строителството на Соломоновия храм, която чудесно илюстрира това пророчество. Камъните за храма са били приготвени предварително в една близка каменоломна. Когато идвало времето да се слагат, те били издигани на строежа. Един ден работниците от каменоломната изпратили на строежа един камък, който бил уникален по своята форма и размери. Зидарите не могли да намерят никакво място за него в строежа и затова, без много да му мислят, го захвърлили на хълма, където след време той се покрил с мъх и обрасъл с плевели. Когато трябвало да се завърши храмът, зидарите поискали камък с определени размери. Мъжете от каменоломната отговорили: „Но ние ви изпратихме такъв камък много отдавна.“ След като потърсили внимателно, зидарите намерили захвърления камък и го поставили на съответното място в зданието.

Аналогията е съвсем ясна. Господ Исус представи Себе Си на народа на Израел по време на Първото Си пришествие.

Народът и особено водачите, нямаха място за Него в своя план за живота. Те Го отхвърлиха и Го предадоха на разпятие.

Но Бог Го възкреси от мъртвите и Го постави отгясно на Себе Си в небето. Когато отхвърленият Исус дойде отново на земята за втори път, Той ще дойде като Цар на царете и Господ на господарите. Тогава всички ще Го видят като **Главния Крайъгълен камък**.

2:8 След като е сравнил Христос с пробен камък и глава на ъгъла, сега апостол Петър Го сравнява с **камък за препъване**. Исае е предсказал, че за онези, които не повярват, Той ще бъде камък, в който ще се препъват, и **канара**, в която ще се съблазняват (Ис. 8:14, 15).

Това пророчество е било изпълнено буквално в историята на израелския народ. Когато техният Месия е дошъл, евреите са се усъмнили в Него поради Неговия произход и простия начин на живот. Те са очаквали, че Месията ще бъде някакъв голям политик или силен войн. Независимо от всички убедителни доказателства, те са отказали да Го приемат като обещания Месия.

Но това не се отнася само до Израел. Защото Исус става **камък за препъване и канара** за съблазняване за всеки, който не повярва в Него. Хората или се спират пред Него и Му се покланят в наказание и вяра, или се препъват в Него и отиват в ада. „Това, което е могло да бъде за тях спасение, става причина за най-ужасно осъждане.“ Христос не може да бъде неутрален. Той може да бъде или Спасител, или Съдия.

Будейки непокорни на словото, хората се спъват. Защо се спъват? Не защото срещат истински интелектуални трудности. Не и защото в Господ Исус има нещо, което прави невъзможно повярването в Него. **Хората се спъват**, защото съзнателно не се покоряват на **словото**. Проблемът е в човешката воля. Причината, поради която хората не

се спасяват, е това, че те не желаят да се спасят (Йоан 5:40).

Краят на 8 ст., където се казва „за което бяха и определени“, на пръв поглед внушава идеята, че те предварително са определени да не се покорят на **словото**. Но дали това наистина е така? Не, разбира се. Тези думи означават, че всички ония, които съзнателно не се покорят на **словото**, са определени да се **спънат**. Думите „за което бяха и определени“ се отнасят към целия предходен текст, където се казва, че хората се **спъват, бидейки непокорни на словото**. Бог е постановил така, че всички, които откажат да се поклонят на Господ Исус, да се **спънат**. Ако един човек настоява да продължи да живее в неверие, той е определен да се спъне. „Нежеланието да се покорих предопределя спъването“ (ПБД-ЖБФ).

2:9 Тук Петър разглежда привилегииите на вярващите. Вярващите са „**избран род, царско свещенство, свят народ, люде, които Бог придоби**“. Бог е обещал тези привилегии на народа на Израел, ако Му се подчинява:

„Сега, прочее, ако наистина ще слушате гласа Ми и ще пазите завета Ми, то повече от всички племена вие ще бъдете Мое собствено притежание, защото Мой е целият свят; и вие още Ми бъдете царство свещеници и свет народ“ (Изм. 19:5, 6а).

Заради неверието си Израел не успя да осъществи Божието обещание и загуби мястото си като избран Божий народ. През настоящия век това привилегировано място, което Израел загуби чрез непокорството си, се заема от църквата.

Днес вярващите са „**избран род**“ – избран да принадлежи на Христос още преди създаването на света (Еф. 1:4). Но вместо да бъдат земен народ с общ произход и определени физически качества, християните са небесен народ с небесен произход и духовна прилика.

Вярващите са също така „**царско свещенство**“. Тук за втори път в тази гла-

ва се споменава думата „**свещенство**“. В 5 ст. вярващите са наречени „святи свещенство“, което принася духовни жертви. Тук те са наречени „**царско свещенство**“, което прогласява Божиите превъзходства. Като **свети** свещеници те влизат в небесното светилище чрез вяра, за да се поклонят на Бога. Като **царски** свещеници вярващите влизат в света, за да свидетелстват. Тази разлика в свещенството се илюстрира от случая със затварянето на Павел и Сила във Филипи. Като свети свещеници те пеят песни на Бога посред нощ; като **царски** свещеници те проповядват евангелието на тъмничаря (Деян. 16:25, 31).

Вярващите са „**свят народ**“. Според Божието намерение Израел е трябвало да бъде народът, отделен от другите народи чрез святост. Но израелците са се поддали на грешните обичаи и дела на своите езически съседи. Затова народът на Израел е отхвърлен временно от Бога и църквата е станала Божият **свят народ**.

И най-накрая, християните са **хора**, които Бог е избрал за Своё Собствено притежание. Те Му принадлежат по един уникален начин и имат **специална** стойност за Него.

Последната част на 9 ст. говори за отговорностите на тези, които са новият Божий **род, свещенство, свят народ** и избрани **хора**. Ние трябва да **прогласяваме** превъзходствата на **Този, Който ни е призовал от тъмнината в Неговата чудесна светлина**. Някога ние сме се лутали в тъмнината на греха и срама. Чрез едно удивително избавление ние сме били взети оттам и пренесени в царството на Неговия възлюбен Син. В него светлината е толкова ясна и ярка колкото потискаща и унетителна е била тъмнината там. Нима можем да мълчим и да не прогласяваме **превъзходствата** на **Този, Който е направил всичко това за нас!**

2:10 Петър завършва тази глава с цитат от Осия. Бог произнася Своята при-

съда над израелския народ, като дава нагледен пример с трагичния семеен живот на този пророк. Заради неверието на израелците към Него, Бог казва, че повече няма да показва милост към тях и че те повече няма да бъдат Негов народ (Ос. 1:6, 9). Но отхвърлянето на Израел не е окончателно, защото Господ също обещава, че в един бъдещ ден Той ще възстанови отношенията Си с Израел:

„...И ще покажа милост към непомилваните; и на ония, които не бяха Мои люде, ще река: Мои люде сте вие; и те ще река:т всеки един: Ти си Мой Бог“ (Ос. 2:23).

Някои от хората, на които пише Петър, са били някога част от народа на Израел. Сега те са членове на църквата. Чрез вяра в Христос те са станали Божий народ, докато невярващите евреи все още са отхвърлени.

И така, Петър вижда в положението на повярвалите евреи от своето време частично изпълнение на пророчеството от Осия 2:23. В Христос те са станали нов народ; в Христос те са **придобили милост**. Тази шепа спасени евреи се наслаждава на благословенията, обещани на Израел чрез Осия дълго преди народът на Израел като цяло да започне да им се наслаждава.

Никой обаче не трябва да смята, че след като вече църквата е Божият народ, Бог е приключил отношенията Си с Израел като народ. Нито пък трябва да се приема, че сега църквата е Божият Израел, или че обещанията, които Бог е дал на Израел, вече се отнасят за църквата. Израел и църквата са две отделни и ясно определени единици и правилното разбиране на тази разлика е един от ключовите моменти за тълкуване на пророческото слово.

Израел е Божият избран народ от момента на призоваването на Авраам до идването на Месия. Бунтът и неверността на този народ стигнаха ужасната си кулминация, когато Христос беше прикован на кръста. Заради този му грях

Бог временно отхвърли Израел като избран народ. Но макар и вече да не е Божият избран народ, Израел продължава да бъде Неговият древен народ на земята.

През настоящия век Бог има нов народ – църквата. Векът на църквата отваря една скоба в отношенията на Бога с Израел. Когато тази скоба бъде затворена, т. е. когато църквата бъде грабната и занесена на небето, Бог ще възстанови отношенията Си с Израел. Тогава един вярващ остатък от този народ отново ще стане Божият избран народ.

Окончателното изпълнение на пророчеството на Осия все още предстои. То ще бъде изпълнено при Второто пришествие. Народът, който отхвърли Месията, ще погледне „на Мене, Когото прободоха; и ще плачат за Него, както плаче някой за едничкия си син, и ще скърбят горчиво за Него, както скърби някой за първородния си“ (Зах. 12:10). Тогава каещият се вярващ Израел ще придобие милост и ще стане отново Божият избран народ.

Това, което иска да каже Петър в 10 ст., е, че вярващите евреи днес се радват на едно предварително изпълнение на Осиевото пророчество, докато невярващите евреи са все още отчуждени от Бога. Пълното и окончателно изпълнение на пророчеството ще стане, когато Избавителят дойде от Сион и отвърне нечестията от Яков (Рим. 11:26).

II. Отношението на вярващия (2:11-4:6)

A. Към света – като пришълец в него (2:11, 12)

2:11 По-голямата част от текста на Посланието до края засяга проблемите на поведението, което трябва да характеризира християнина в различните му взаимоотношения в живота. Петър напомня на вярващите, че те са „**пришълци и чужденци**“ в този свят и че този факт трябва да постави своя отпечатък върху цялото им поведение. Те са

пришълци, в смисъл че живеят в чужда страна, където нямат права на гражданство. **Чужденци** са в смисъл, че трябва да живеят в едно място, което не е техният постоянен дом.

Химните от близкото минало много ни напомнят за това наше странстване. Ето един пример на такъв химн:

*Родени от небесата и небесни
по призвание
(ние, които бяхме граждани
на таз земя),
сега сме тук странници, търсеци
пристанище,
наследство във вековете на бъдещия
свят.
Не сме оттук, не искаме
спокойствие,
не искаме дом, който води
в смъртта.
Твоят кръст ни избави
от проклятие
и ни даде Съкровище в една по-светла
страна.*

Джеймс Дек

Тези чувства обаче са изчезнали до голяма степен от днешните химни. Сега, когато църквата се е установила вече в света, изглежда лицемерно да пеем за нещо, което не е толкова характерно за нашия опит.

Когато четем увещанието, с което Петър ни казва да се **въздържаме от „плътски страсти, които воюват против душата“**, ние автоматически си мислим за сексуални грехове. Но приложението на този текст е много по-широко: то включва всяко силно желание, което не съответства на Божията воля. Тук биха могли да се включат прекаленото ядене и пиене, повече от необходимото спане, натрупването на материални богатства, стремежът към световни удоволствия и др. Всичко това се намира в една непрекъсната война с нашето духовно благосъстояние. Те пречат на общението ни с Бога и спират духовния ни растеж.

2:12 Ние трябва не само да упражняваме въздържание по отношение на плътските удоволствия, но и **да живеем благоприлично¹⁵ между езичниците**, т. е. между невярващите. В живота си ние не трябва да следваме светския начин на живот. Трябва да следваме ритъма на един по-различен барабан.

Това означава, че ние неизбежно ще бъдем критикувани от света. Както пише Ердман, по времето, в което Петър пише това Писмо,

„...хората са хулили християните, като са ги наричали нерелигиозни хора, тъй като не са се покланяли на езическите богове; наричали са ги и слабоумни и аскети, тъй като са се въздържали от обикновените пороци; а така също и изменници на страната, тъй като са твърдели, че принадлежат на един небесен Цар“¹⁶.

Тези критици не могат да бъдат избегнати, но вярващите за нищо на света не трябва да дават истински повод за такива критици. Всички хули трябва да бъдат опровергавани от свидетелството на живот, изпълнен с добри дела. И тогава обвинителите ще бъдат принудени да **„прославят Бога във времето, когато ще ги посетят“**. Времето на Божие посещение е всяко време, в което Господ се приближава към хората било като им дарява благодат, било като ги съди. Този израз се използва в Лука 19:41-44. Исус плаче за Ерусалим, защото той „не позна времето, когато беше посетен“, т. е. Ерусалим не позна, че Месията беше дошъл при него в любов и милост. Тук той може да означава: (1) времето, когато Божията благодат ще посети тези обвинители и те ще бъдат спасени, или (2) времето, когато невярващите ще застанат пред Бога, за да бъдат съдени.

Случаят със Савел от Тарс е една илюстрация на първото тълкуване. Той беше един от обвинителите на Стефан, но добрите дела на Стефан възтържествуваха над всички обвинения. Когато Господ срещна Савел с милост по пътя за Дамаск, разкаяният фарисей просла-

ви Бога и тръгна като Стефан да обсипе другите със светлината на изпълнението с Христос живот. Джауеет пише следното:

„Красотата на изпълнението с Христос живот трябва да извиси мислите на хората и да ги накара да прославят Бога. Когато видят Божествения, реализиран в човек, те трябва да пожелаят да споделят това небесно общение. Хората трябва да бъдат привлечени не от красотата на нашето говорене, а от светлината на нашето поведение. Внушителната благодат на нашия благороден живот трябва да накара безумните да замълчат, а това мълчание ще бъде първата стъпка към един живот на активно посвещение.“¹⁷

Според второто тълкуване спасените ще бъдат принудени да **прославят Бога във времето на съда**, когато ще застанат пред Него, за да бъдат съдени. Тогава те няма да имат извинение, защото не само са чули благовестието, но са го и видели в живота на своите близки, съседи и приятели християни. Тогава Бог ще бъде оправдан чрез безукорното поведение на Своите деца.

Б. Отношението на християнина към властта – като гражданин на гадена страна (2:13-17)

2:13 Следващите пет стиха разглеждат поведението на християнина към властта. Тук ключовата дума е „**покорявайте се**“. Всъщност заповедта да се покоряваме се среща четири пъти в Посланието.

Гражданине трябва да **се покоряват** на властта (2:13).

Слугите трябва да **се покоряват** на господарите си (2:18).

Съпругите трябва да **се покоряват** на съпрузите си (3:1).

По-младите вярващи трябва да **се покоряват** на по-старите вярващи (5:5).

Лайъл казва така:

„*Окончателният отговор на християнина на преследванията, хулите и обвиненията са неопетненият живот, безукорното поведение и доброто гражданство. Всъщност... покорството е изключително християнска добродетел.*“¹⁸

Човешките власти се дават от Бога (Рим. 13:1). Управниците са Божи служители (Рим. 13:4). Дори и управниците, които не са вярващи, пак са Божи служители на практика. Дори и когато те са диктатори и тиранци, по-добре е да има някакво управление, отколкото никакво. Липсата на каквото и да е управление е анархия, а нито едно общество не може да съществува при анархия. Затова което и да е управление е по-добро от липсата на управление. Регът е по-добър от хаоса. Вярващите трябва да **се покоряват на всяка човешка власт „заради Господа“**. Правейки това, те изпълняват Неговата воля и правят това, което Му е угодно. Тези наставления се отнасят за властта на всеки император или който и да е върховен владетел. И дори когато това място се заема от Нерон, ние пак трябва да му се покоряваме по принцип.

2:14 Заповедта да се покоряваме на властта се отнася и до такива второстепенни служители като **управители-те**. Те са получили тази власт от Бога, за да наказват нарушителите и да **хвалят** онези, които спазват закона. Трябва да кажем, че като цяло правителствените чиновници нямат никакво време или желание за това свое задължение, което обаче не намалява отговорността на християнина да им се подчинява! Историкът Арнолд Тойнби отбелязва на едно място, че „докакто първоначалният грях остава елемент от човешката природа, Цезар винаги ще има много работа“.

Има и изключения, разбира се. Има моменти, когато подчинението на властите не е задължително. Ако представителят на властта нареди на вярващия да действа противно на изявената Божия воля, вярващият не е длъжен да му се подчини. Той има една по-голяма отго-

Има и изключения, разбира се. Има моменти, когато подчинението на властите не е задължително. Ако представителят на властта нареди на вярващия да действа противно на изявената Божия воля, вярващият не е длъжен да му се подчини. Той има една по-голяма отго-

ворност и трябва да се подчини на Бога, а не на човека (Деян. 5:29). Дори и това да означава някакво тежко наказание, той не трябва да се подчини и да го издържи. Обаче никакви обстоятелства не трябва да могат да го предизвикат да се разбунтува или да се опита да сваля властта.

Формално хората, които внасят библски нелегално в дадена страна, са нарушителни на закона. Но те се подчиняват на един закон, който е по-висш от човекия закон – заповедта да отидат в целия свят с евангелието. Затова те не могат да бъдат осъдени на основание на Писанието.

Да предположим, че един християнин е получил призовка от армията да отиде войник. Длъжен ли е той да се подчини и да отиде на едно място, където го задължават да носи оръжие? Ако този християнин чувства, че това ще бъде за него нарушение на Божията дума, той най-напред трябва да опита всякакви средства да служи като нестроеви войник или да се освободи от военна служба заради своите убеждения. Ако това не стане, трябва да откаже да се яви и да понесе съответните последствия.

Много християни обаче не изпитват никакви угризения заради това, че служат в армията. Това е въпрос на убеждение. Всеки трябва да бъде напълно уверен в своя си ум и да позволява на другите да имат друго мнение.

Въпросът дали един християнин трябва да участва в избори или да се занимава с политика, е от по-друг порядък. Това не се изисква от властите задължително, така че тук не става въпрос за подчинение или неподчинение. Всеки трябва да се държи според принципите на поведение и гражданство, описани в Библията. Тук ние отново трябва да позволяваме различни гледни точки и да не настояваме другите да имат същото мнение като нас.

2:15 Божията воля е Неговите хора да живеят почтено и безукорно, така че не-

вярващите да нямат никакво законно основание да ги обвинят. Чрез своя живот и примерно поведение, християните могат и трябва да излагат на показ **невежеството** на обвиненията срещу християнството, направени от **глупави човеци**.

Християните и християнската вяра непрекъснато биват нападани от **невежи и глупави човеци**. Това става както в университетските зали и научните лаборатории, така и от амбона. Петър ни казва, че един от най-добрите отговори на тези нападения е светият живот.

2:16 Ние трябва да действваме като **свободни хора**. Ние не сме роби, нито подвластни на гражданските власти. Не е нужно да живеем в робство или ужас от тях. Ние сме свободни Господни хора. Това обаче не означава, че сме свободни да грешим. **Свободата** не означава свобода. Свободата не означава и беззаконие. Затова ние никога не трябва да употребяваме нашата свобода като разрешение да правим зло. Грешното поведение никога не трябва да се оправдава с някое псевдодуховно извинение. Христосвата кауза никога не се постига чрез участието в някой зъл маскарад, в който хората са облечени в религиозни грехи.

Ако ние живеем като **Божии слуги**, нашите взаимоотношения с властите ще бъдат съвсем нормални. Нашето поведение трябва да отразява факта, че ние се намираме в светлината на Неговото присъствие. Ние трябва да Му се подчиняваме във всичко и да правим всичко за Негова слава. Най-добрият гражданин е вярващият, който живее като слуга на Господа. За съжаление много правителства не съзнават колко много дължат на християните, които вярват на Библията и ѝ се подчиняват.

Помислете върху думите „**Божии слуги**“. Ф. Б. Мейър казва следното: „Небесата взимат най-ужасните думи от земния език и им дават нов смисъл, така че онова, което преди това е пораждало

асоциации с ужасни неща, става носител на най-благородни цели.“¹⁹

2:17 Няма взаимоотношение в живота, което да остава извън сферата на християнската отговорност. Петър ни показва това с четири кратки заповеди.

„**Почитайте всички.**“ Ние не винаги можем да **почита**ме гумите или поведението на всички, но винаги можем да помним, че животът на всеки отделен човек е по-ценен от целия свят. Можем да признаваме, че всеки отделен човек е направен по Божия образ и подобие и да не забравяме никога, че Господ Исус е пролял кръвта си и е умрял и за най-недостойните.

„**Обичайте братството.**“ Ние трябва да обичае всички хора, но едновременно с това имаме специалното задължение да обичае тези, които са членове на нашето духовно семейство. Това е една любов, която прилича на Божията любов към нас. Тя изобщо не е заслужена; има за свой обект необичайния; не очаква никакво възнаграждение и е по-силна от смъртта.

„**От Бога се бойте.**“ Ние се **боим** от Бога, като Го почитаме като върховен Господар, и тогава Неговото прославяне става задача номер едно за нас. Ние се **боим** да не направим нещо, което може да Го представи в погрешна светлина пред хората.

„**Царя почитайте.**“ Тук за последен път Петър засяга въпроса за човешките власти. Ние трябва да се отнасяме с почит към нашите управници, защото те са служители, назначени от Бога, за поддържане реда в обществото. Това ще рече, че ние трябва да отдаваме на всички дължимото: „комуто се дължи данък, данъка; комуто мито, митото; комуто страх, страха; комуто почит, почитта“ (Рим. 1:7). Като цяло християнинът може да живее при всякаква форма на управление. Има един-единствен път, когато той не трябва да се подчини, а именно – когато бъде принуден да направи ком-

промис със своята вяроност или послушание на Господ Исус Христос.

В. Отношението на християнина към господарите – като техен слуга (2:18-25)

2:18 Важно е да се отбележи, че НЗ съдържа много повече наставления към **слугите**, отколкото към царете. Много от ранните вярващи са били **слуги**, и Писанието показва, че повечето християни идват от средните или бедните слоеве на обществото (Мат. 11:5; Марко 12:37; 1 Кор. 1:26-29).

Този пасаж е написан за домашните **слуги**, но принципите му могат да се приложат към всички видове служители. Основният призив е да се подчиняваме на господарите, като им отдаваме необходимото уважение. Нито едно общество или организация не може да функционира успешно, без да има авторитет, от една страна, и подчинение, от друга. Добре е всеки служител да се подчинява на своя началник, защото в противен случай няма да има работа. Но за **християнина** е още по-важно да се подчинява на своя началник, защото от това зависи не само неговата заплата, но и неговото свидетелство.

Подчинението не трябва да се променя в зависимост от работодателя. Всеки може да се подчинява на **добър и кротък** началник. Но изискванията към вярващите са по-високи: те трябва да почитат и да се подчиняват и на „опърничавите“ и груби началници. Това е едно поведение, изключително присъщо на християнина.

2:19 Когато страдаме несправедливо, ние печелим Божието одобрение. Бог се радва, когато види, че ние отдаваме толкова голямо значение на отношенията си с Него, че сме готови да претърпим незаслужена болка, без да търсим отмъщение или възмездие. Когато смирено приемем това несправедливо отношение, ние изявяваме Христос; и този

свърхестествен живот предизвиква Божието „Браво!“.

2:20 Няма никакво достойнство в това да понасяме търпеливо страдания заради собствените си прегрешения. Това не носи никаква слава на Бога. Такова страдание не ни отделя като християни, нито пък кара другите да станат християни. Но когато понасяме **търпеливо**, като вършим добро, „това е угодно пред Бога“. За хората от света такова едно поведение е толкова неестествено, толкова несветско и шокиращо, че ги кара да се чувстват изобличени в своите грехове и води някои от тях към спасение.

2:21 Мисълта за несправедливите страдания на вярващите заради правдата неизбежно ни води към върховния **пример** за такова страдание – нашия Господ Исус. Никой никога не е страдал толкова несправедливо и едновременно с това толкова търпеливо като Него.

Ние сме призвани да се държим, както Той се е държал – страдайки заради греховете на другите. Думата, която се използва тук за „**пример**“, съдържа идеята за идеален ръкопис. Ученикът иска да възпроизведе оригинала, колкото е възможно по-добре и докато го преписва внимателно, резултатът е доста добър; но колкото повече се отклонява от оригинала, толкова копие то става по-лошо. Нашата сигурност се крие в стремежа ни да бъдем колкото се може по-близо до Оригиналa.

2:22 Нашият Господ не пострада заради собствените Си грехове, защото Той нямаше такива. Той не знаеше грях (2 Кор. 5:21); „**Който** грях не е сторил“ (този стих); „в Него няма грях“ (1 Йоан 3:5).

Неговото говорене никога не е било омърсено от „**лукавица**“. Той никога не е излъгал, нито премълчал истината. Помислете си само! На тази планета е живял един Човек, Който е бил абсолютно честен, абсолютно чист от каквато и да било измама или **лукавство**!

2:23 Господ Исус е бил търпелив дори и когато са Го предизвиквали. **Макар и охулян**, Той не е отвърщал с хула. Макар и заплашван, не е отвърщал със заплашване. Макар и обвиняван, не се е защитавал. Той е бил учудващо свободен от страстта на отмъщението.

Един неизвестен автор е написал следното:

„Да бъдеш обвинен без причина и да не се защитиш е знак за най-дълбоко и истинско смирение. Да замълчиш, когато си обвинен несправедливо, е най-доброто погравание на нашия Господ. Когато си сполил по колко много начини пострада Той – Той, Който изобицо не заслужаваше това, – има ли изобицо право да протестираме и да искаме справедливост и извинение, когато и ние страдаме несправедливо като Него?“

„Който... като страдаше, не заплашваше.“ „Нито една груба и заплашителна дума не излезе от Неговата мълчалива уста.“ Вероятно Неговите нападатели са си помислили, че мълчанието Му означава слабост, но ако бяха опитали да проверят, щяха да се уверят, че то не е слабост, а свърхестествена сила!

Каква беше скритата сила, която Му помагаше да издържи всички тези незаслужени оскърбления? Това беше упованието на Бога, „**Който съди справедливо**“. Същото трябва да правят и християните.

„Не си отмъщавайте, възлюбени, но дайте място на Божия гняв; защото е писано: „На Мене принадлежи отмъщението, аз ще сторя въздаяние“ казва Господ.“ Но „ако е гладен неприятелят ти, нахрани го; ако е жаден, напои го: Защото, това като правиш, ще натрупаеш жар на главата му. Не се оставяй да те побеждава злото; но ти побеждавай злото чрез доброто“ (Рим. 19-21).

2:24 Страданията на Спасителя са не само пример за нас, но и наше изкупление. Ние не можем да подражаваме на Неговите страдания в това отношение, а и Петър не ни уещава да правим това. То-

ва, което той иска да каже всъщност, е следното: мъките на Спасителя не са причинени от Неговите собствени грехове, защото Той не е имал такива. Той е бил прикован на кръста заради **нашите грехове**. И тъй като Исус пострада за **нашите грехове** веднъж завинаги, ние никога не трябва да си позволяваме да стигнем до положение, когато и ние трябва да страдаме заради тях. Фактът, че Той е умрял *заради* тях, трябва да е достатъчен, за да ни накара ние също да умрем за тях. Но това не е въпрос само на една отричаща се доброта; ние трябва не само да умрем за греха, но и „**да живеем за правдата**“.

„С Чиято рана вие оздравяхте.“ Думата „рана“ може би предполага, че Неговото тяло трябва да се разглежда като един огромен белег от удар. Какво трябва да бъде нашето отношение към греха, след като изцелението ни струва толкова много на Спасителя? Теодорет прави следния коментар: „Това е един нов и много странен метод на изцеление: Лекарят плаща цената, а болните получават изцелението безплатно.“

2:25 Преди обръщението си ние сме били като **блуждаещи овце** – загубени, изподраскани, покрити с кървящи рани. Споменаването на блуждаещите овце е последната от шестте асоциации с Исая 53 глава в този пасаж:

21 ст. „Христос... *пострада за вас*“ (ср. Ис. 53:4, 5).

22 ст. „*Който грях не е сторил, нито се е намерил лукавщина в устата Му*“ (ср. Ис. 53:9).

23 ст. „*Който, бидейки охулян, хула не отвърщаше*“ (ср. Ис. 53:7).

24 ст. „*Който сам понесе в тялото Си нашите грехове на дървото*“ (ср. Ис. 53: 4, 11).

24 ст. „С Чиято рана вие оздравяхте“ (ср. Ис. 53:5).

25 ст. „*Защото като овце блуждаехте*“ (ср. Ис. 53:6).

След като бъдем спасени, ние се връщаме обратно при Пастира, добрия Пас-

тур, Който бе готов да даде живота Си за Своите овце (Йоан 10:11); Великия Пастир, Който „се грижи нежно и неморно за стадото, за което е пролял кръвта Си“; и Главния Пастир, Който скоро ще дойде, за да отведе Своите овце на зелени пасища в небето, където те никога няма да се заблудят.

Обръщението означава връщане **при** Епископа²⁰ на нашите **души**. Ние сме Негови, защото сме създадени от Него, но сме били загубени за Него поради греха. Сега ние се връщаме към Неговите грижливи ръце и ще бъдем завинаги сигурно пазени.

Г. Отношението на вярващата съпруга към нейния съпруг (3:1-6)

3:1 Петър вече подчерта колко е важно заглавянето на християнина да се подчинява на човешките власти и земните господари. Сега той ни обръща внимание върху това колко е важно **съпругите** да се подчиняват на своите **съпрузи**.

Всяка жена трябва да се **покорява** на мъжа си независимо дали той е вярващ или не. Бог е дал на мъжа първенствувачото място и според Неговата воля жената трябва да признава този авторитет на мъжа. Отношенията между съпруга и съпругата отразяват отношенията между Христос и църквата. Съпругата трябва да се подчинява на своя съпруг така, както църквата трябва да се подчинява на Христос.

В съвременното общество това разбиране се счита за доста старомодно. Много жени биват издигани на високи и отговорни постове, които им дават власт над мъжете, така че обществото ни става все по-матриархално. В много от църквите жените изглеждат по-активни и по-надарени от мъжете. Но Божието слово не се променя. Първенството на мъжа е божествена наредба. Няма значение колко разумни могат да изглеждат някои аргументи в защита на претивното, узурпирането на авторитета на мъжа от жената не може да до-

веде го нищо друго освен го проблеми и хаос.

Дори и когато съпругът на една жена не е вярващ, тя трябва да му се покорява като на своя глава. Това ще бъде нейното свидетелство пред него за вярата ѝ в Христос. Нейното **поведение** като послушна, обичаща и посветена съпруга може да го накара да се замисли за Спасителя.

Тогава тя може да го спечели „**без слово**“. Това означава, че не е необходимо съпругата непрекъснато да му проповядва. Може би едни от най-големите вреди са били нанесени от съпруги, които непрекъснато са досаждали на своите съпрузи с евангелието, като са им го тъпчели насила в главите. Тук Петър иска да каже, че съпругата може да спечели своя съпруг, като живее всеки ден пред него живота на Христос.

Но ако един съпруг непрекъснато пречи на жена си да живее християнски живот, какво трябва да бъде нейното поведение тогава? Ако той иска от нея да не се подчини на някоя съвсем ясна заповед от Библията, тя трябва да не му се подчини и да остане вярна на Господа. Но ако става въпрос за някоя християнска привилегия, а не задължение, съпругата трябва да се подчини на своя съпруг и да се откаже от своята привилегия.

Когато говори за отношенията между една християнка и нейния невярващ съпруг, Петър не иска да прелопръча брака между вярваща и невярващ. Такъв един брак никога не е по Божията воля. Апостолът има предвид такива случаи, при които съпругата се спасява, след като е била вече встъпила в брак със съпруга си. Тя е длъжна **да се покорява** на мъжа си дори и когато е невярващ.

3:2 Неспасеният съпруг може да бъде приятно впечатлен от почтителното и **добродетелно** поведение на жена си и Божият Дух може да използва това, за да го изобличи за собствената му греховност и да го доведе до положение, при което той ще повярва в Христос.

Джордж Мюлер разказва за един богат германец, чиято съпруга била изключително посветена християнка. Този човек бил голям пияница и непрекъснато прекарвал вечерите си в кръчмите. Тя изпращала слугите им да си лягат, чакала го, докато се върне, посрещала го мило и никога не му се карала или оплаквала от него. Понякога дори трябвало да го съблече и да го сложи да спи.

Една вечер, докато седял в кръчмата, мъжът казал на другарите си по маса: „Хващам се на бас, че ако отидем у дома, ще видим, че жена ми стои и ме чака. Когато позвъним, тя ще отвори вратата, ще ни покани да влезем, ще ни посрещне добре и дори ще ни приготви вечеря, ако ѝ кажем.“

Отначало никои не повярвал, че това е така, но после всички решили да отидат и да видят. Така и станало. Жената отворила вратата, посрещнала ги радушно и веднага се заела да им приготвя вечеря, без изобщо да покаже каквото и да било раздразнение или недоволство. След като им сервирала, жената си отишла в стаята. Веднага щом излязла, един от мъжете се обърнал към съпруга и започнал да го обвинява: „Какво голямо прасе си, щом можеш да се отнасяш с тази добра жена по този начин!“ При тези думи мъжът прекъснал вечерята си, станал от масата и излязъл от къщи. След него излязъл още един, след това още един... и така, докато всички излезли и оставили яденето на масата.

Половин час по-късно мъжът започнал да се чувства страшно виновен и страшно грешен за отношението си към жена си. Той отишъл в стаята ѝ и я помолил да се помоли за него, след което се покаял за греховете си и предал живота си на Христос. От този момент нататък той станал верен ученик на Господ Исус. Бил спечелен за Христос без нито една дума от словото!

Съветът на Джордж Мюлер е следният:

„Не се обезкуражавайте, когато страдате от невярващи роднини. Може би много скоро Господ ще удовлетвори желанието на вашето сърце и ще отговори на молитвите ви за тях. Но докато стане това, стремете се да препоръчвате истината не като ги укорявате за поведението им, а като изявявате пред тях кротостта, нежността и любовта на Господ Исус Христос.“²¹

3:3 На пръв поглед като че ли темата се променя в този стих и като че ли тук става въпрос изключително за женското облекло, но всъщност апостолът продължава да говори за начините, по които една жена може да бъде угодна на своя съпруг и да му послужи. Това, което би му повлияло най-добре, не е външният ѝ вид, а вътрешният ѝ живот на святост и покорство.

Има няколко вида външна **украса**, която жените е добре да избягват:

1. **„Плетене на косата.“** Някои мислят, че това означава, че жените не трябва изобщо да си плетат косата на плитки, но вероятно Петър говори тук за огромните прически с плитки от няколко етажа, които са били на мода по онова време в Рим.

2. **„Кичене със злато.“** Някои тълкуват тези думи като абсолютна забрана срещу носенето на каквито и да било златни бижута. Други смятат, че те само забраняват показността и екстравагантността на носенето на бижутата.

3. **„Обличане със скъпи грехи.“** Тук явно не се забранява обличането на грехи изобщо, а само обличането със скъпи грехи, които имат за цел да направят впечатление на другите хора. Прочетете Исая 3:16-25, за да видите какво мисли Бог за всички тези видове екстравагантности.

Дрехите на християнина

По отношение на дрехите и бижутата има няколко неща, които се отнасят за всички вярващи, независимо дали те са

мъже или жени. Първото съображение е съображението за разходите. Колко пари трябва да харчим, за да се обличаме? Необходими ли са ни всички тези грехи? Можем ли да похарчим тези пари за нещо по-добро?

Текстът в 1 Тим. 2:9 ни забранява да се обличаме със скъпи грехи: „Не със... скъпи грехи“. Тук не става въпрос за това, дали можем, или не можем да си ги позволим. За християнина е грях да харчи пари за скъпи грехи, защото Бог забранява това. Състраданието също го забранява. Бедственото положение на хората от неразвитите страни, огромната им духовна и материална нужда ни казват, че харченето на пари за скъпи грехи говори за коравосърдечие.

Това се отнася не само до качеството на дрехите, които купуваме, но и до тяхното количество. Гардеробите на някои християни изглеждат като магазини. Много често, когато пътуват в чужбина, в колата им висят един куп закачалка с рокли, ризи и костюми, които могат да съперничат по количество на моделите на някой пътуващ моден агент.

Защо правим всичко това? Нима това не е проблем на нашата гордост? Може би ние обичаме да получаваме комплименти за изтънчения си вкус и добрия си външен вид? Един от факторите, които трябва да вземем под внимание, когато си купуваме една греха, е размерът на сумата, която трябва да платим.

Другият е целомъдрието. Павел казва „сър срамежливост и целомъдрие“. Обикновено срамежливостта се свързва с приличието. Една от функциите на облеклото е да скрива човешката голота. Поне така е било в началото. Но като че ли сега целта на облеклото е да разкрива все по-големи и по-големи части от човешката анатомия. По този начин човекът като че ли възхвалява своя срам. Затова няма нищо чудно, че невярващите хора правят това; чудното е, когато християните започнат да ги имитират.

Да бъдеш срамежлив обаче не означава да бъдеш непривлекателен. Християнинът също може да се облича спретнато. Да изглеждаш мръсен и раздърпан, не е достойнство. Осуалд Чеймбърс беше казал веднъж, че немарливостта е обидна на Светия Дух. Облеклото на вярващия трябва да бъде чисто, изгладено, добре поддържано и в подходяща кройка.

Като цяло християнинът трябва да избягва крайните модни тенденции, които привличат вниманието на хората към облеклото, защото това не е целта на неговия живот. Той не живее на този свят, за да бъде украшение, а за да бъде клонка от Лозата, която дава плод. Ние можем да привлечем вниманието на хората към себе си по много по-различни начини. Същия ефект може да предизвика и носенето на старомодни грехи например. Християнинът трябва да избягва прекалено простите или прекалено крещящите или необичайни грехи.

И най-накрая християнинът (и особено младият вярващ) трябва да избягва да носи прекалено съблазняващи или провокиращи грехи. Ние вече споменахме случая с облекло, което прекалено много открива голотата на тялото. Но грехите могат да покриват цялото тяло, и въпреки това да предизвикват несвети страсти у другите. Съвременната мода няма за цел да насърчава духовността. Точно обратното, тя отразява прекалената заетост на мисълта на човека със секса в нашия век. Вярващият не трябва да носи грехи, които предизвикват грешни желания или пречат на другите да живеят по християнски.

Големият проблем се появява, разбира се, когато трябва да се съобразим със силния социален натиск. Но това винаги е било и винаги ще бъде проблем в живота на вярващия. Християнинът трябва да има госта здрав гръбнак, за да не се превие под тежестта на изкушенията на модата и под влияние на общественото мнение и да се облича така, както помага на евангелието.

Ако ние позволим на Христос да стане Господар и на нашия гардероб, всичко ще бъде наред.

3:4 Облеклото, което помага на един християнин да изглежда истински привлекателен, е „**скришиният в сърцето живот**“. Модните прически, скъпите бижута и елегантните грехи са нещо преходно. Представяйки нещата чрез този ярък контраст, Петър ни предизвиква да направим своя избор. Ф. Б. Мейър пише така: „Хиляди са онези, чийто външен вид е богато украсен, докато вътрешното им същество е облечено в групи; и малцина са онези, които се обличат скромно и малко старомодно, докато „скришиният в сърцето човек“ грее с отразима светлина.“²²

Хората си мислят, че бижутата са много ценно нещо; докато за **Бога** най-скъпоценното бижу е **кроткият и тих дух**.

3:5 Благодестивите жени в СЗ са **украсявали себе си**, като са развивали нравствената и духовната красота на вътрешния си живот. Едно от качествата на тази красота е покоряването им на **техните съпрузи**. Тези **свети жени са се доверявали на Бога**. В центъра на техния живот е стоял Христос. Желанието им да Му бъдат угодни във всичко ги е карало да признават Неговия ред в своя дом и **да се покоряват на мъжете си**.

3:6 Един такъв пример е **Сара**, която се е **покорявала на Авраам** и **го е наричала господар**. Това ни кара да се върнем към Битие 18:12, където четем, че Сара се е засмяла „в себе си“. Тя не е тръгнала да обикаля и да разказва на всички, че Авраам е нейният господар, а го е признавала за свой господар вътре в себе си, във вътрешния си живот, което се е виждало по нейните дела.

Онези жени, които следват примера на Сара, са нейни деца. Еврейските жени са физически потомки на Сара. Но за да бъдат истински нейни **дъщери**, те трябва да поdraжават и на нейния характер. Де-

цата трябва да носят семейната прилика.

Те трябва да **правят добро** и да не позволяват нищо да ги плаши. Това означава, че съпругата-християнка трябва да изпълнява определената ѝ от Бога служба като покорна помощничка на мъжа и да не се страхува, дори когато трябва да търпи неразумното поведение на своя невярващ съпруг, с изключение на случаите, когато той започне да се държи прекалено невъздържано или да заплашва живота ѝ.

Д. Отношението на вярващия съпруг към неговата съпруга (3:7)

Сега апостолът се обръща към **съпрузите** и съответните им задължения, които те трябва да изпълняват. Те трябва да живеят благоразумно със своите съпруги, като им забвигетелстват любов, внимание и **разбирание**. Трябва да се отнасят с почит към своите жени като към представители на по-слабия пол.

В нашето време на голяма свобода на жените представата на Библията за жените като за „**по-слаб съсъг**“ може да изглежда малко старомодна, но това е един прост факт – **обикновено** жената е физически **по-слаба** от мъжа. Освен това, като цяло, тя не може да контролира своите емоции така добре като мъжа и много по-често от него се ръководи от емоционалните си реакции, отколкото от рационалното, логическото мислене. Разглеждането на дълбоки теологични проблеми не е най-силното ѝ място и като цяло тя е много по-зависима от мъжа.

Но това, че жената е **по-слаба** в някои отношения, не я прави по-нисша от мъжа. Библията никъде не казва такова неща. Освен това жената може да бъде по-силна или по-компетентна от мъжа в други области. Така например някои жени са много по-отдадени на Христос от мъжете и обикновено жените могат много по-добре да понесат продължителна болка или нещастие.

В отношението на мъжа към неговата съпруга трябва да личи фактът, че той съзнава, че тя е негов сънаследник на **гадения чрез благодат живот**. Това се отнася само до онези брачни двойки, в които и двамата съпрузи са вярващи. Макар и по-слаба от мъжа в някои отношения, жената има същото положение пред Бога като него и също като него се наслаждава на дара на вечния живот. Освен това тя е повече от равна на мъжа при раждането на нов физически живот на света.

Когато липсва хармония в отношенията между мъжа и жената, молитвите на мъжа имат пред себе си препятствие. Според Биг „въздъшките на наскърбената съпруга застават между молитвите на мъжа и Божиите уши.“²³ Освен това за една семейна двойка е много трудно да се моли заедно, когато нещо пречи на тяхното общение. За да има мир и добруване в семейството, е важно съпругът и съпругата да съблюдават няколко основни правила:

1. Да бъдат абсолютно честни един към друг, за да имат база за взаимно доверие.
2. Винаги да оставят своите взаимоотношения отворени. Това означава непрекъсната готовност за допълнително обмисляне на проблемите. Когато в един бойлер се събере прекалено много пара, експлозията е неизбежна. Споределянето на проблемите означава готовност у всеки един да каже: „Извинявай“ и да прости безкрайно число пъти, ако трябва.
3. Да не обръщат внимание на гребните грешки и особености на характерите си. „Любовта покрива множество грехове.“ Не искайте съвършенство от другите, щом не сте в състояние да бъдете самите вие съвършени.
4. Стремете се към единство по финансовите въпроси. Избягвайте да харчите повече, отколкото можете да си позволите, да купувате на изплащане и да се сравнявате със съседите.

5. Не забравяйте, че любовта между вярващите е заповед, а не неконтролируемо чувство. Любовта означава всичко описано в 1 Кор. 13. Любовта е внимателна; тя ще ви предпази от критикване и противопоставяне на вашия партньор пред другите. Любовта ще ви пази да не се карате пред своите деца, защото това може да нарани тяхната сигурност. В този и хиляди други случаи любовта създава атмосфера на щастие и изгонва от семейството съперничеството и раздялата.

Е. Отношението на вярващия към общението с другите братя и сестри в събранието (3:8)

Това, че този стих се занимава изключително с отношението на християнина към общението с другите братя и сестри, изглежда явно от увещанието за единство и братолюбие. Другите три увещания могат да имат и по-широко приложение.

Думата „най-после“ не означава, че Петър е на път да завърши своето Послание. Дотук той се обръща към различни групи от индивиди – слуги, съпруги и съпрузи. Сега, накрая, той иска да каже нещо, което се отнася до всички нас.

„Бъдете всички единоумислени.“ Това не означава, че всички християни трябва да виждат по един и същ начин. Това ще бъде еднаквост, а не единство. Най-добрата формула се съдържа в следния съвет: в основните неща – единство; във второстепенните – свобода; а във всичко – любов. Ние трябва да бъдем **съчувствителни** един към друг. Буквално това означава „да страдаме заедно с [другите]“. Това увещание е отправено специално към онези, които са преследвани, но съветът може да се приложи и към вярващите от всички времена, защото страданието не изключва нито една възраст.

„Бъдете... братолюбиви.“ Един неизвестен автор е написал следното:

„Провидението не ни пита кои искаме да бъдат нашите братя – това е предварително определено. Но провидението ни увещава да ги обичаме независимо от естествените си вкусове и предпочитания. Може би ще кажете: „Но това е невъзможно!“ Не забравяйте обаче, че истинската любов не произлиза от емоциите, а от волята; тя не се състои в чувстването, а в правенето; не означава усещане, а дела; не се изразява в нежни слова, а в благородни и негеоистични действия.“

Да бъдем милостиви означава да имаме сърце, което е чувствително към нуждите и чувствата на другите; което отказва да стане студено, коравосърдечно или цинично независимо от обидите, които получава.

„Бъдете... смиренмъдри.“²⁴ Изглежда толкова естествено, че един от християнските добродетели е смирената мъдрост. Основно това означава да мислиш със смирение за другите, като ги слазаш на първо място, да се изказваш милостиво и да вършиш милостиви дела. Смиреномъдрието те кара да послужиш на другите, преди да послужиш на себе си, и при всяка възможност да подаваш ръка за помощ, като оценяваш по достойнство всяка получена милост. То никога не те води към грубо, вулгарно или непристойно поведение.

Ж. Отношението на вярващия към преследвачите – като един, който е преследван от тях (3:9-4:6)

3:9 Цялото това Послание е написано на фона на преследвания и страдания. От този стих до 4:6 темата е християнният и неговото отношение към преследвачите го. Петър неколкократно увещава вярващите, че трябва да страдат заради правдата, без да търсят възмездие. Ние не трябва да отвърщаме на **злото със зло, нищо на хулата – с хула**, а да благославяме ония, които ни оскърбяват, и да отвърщаме на обидите с добро. Като християни ние не сме призвани да проклинаме другите, а да ги благос-

лавяме. Тогава Бог ще ни възнагради с **благословение**.

3:10 В пасажа от 10 до 12 ст. Петър цитира Псалм 34:12-16а, за да потвърди, че Божието благословение почива върху онзи, който се въздържа от зли дела и зли думи и върши правда.

Основното значение на първия стих е следното: този, който желяе да се наслаждава на **живота** напълно „и да види **добри дни**“, трябва да се **въздържа от зло** говорене или **измама**; да не отвръща на злото със зло и на лъжата – с лъжа.

Текстът в Йоан 12:25 ни казва да не **обичаме живота**, но там животът означава да живееш за себе си и да пренебрегнеш истинския смисъл на живота. Тук животът означава да живееш така, както Бог иска да живееш.

3:11 Забранено е не само злото говорене, но и злите дела. Възмездието само задълбочава проблема. За християнина е унизително да използва оръжията на света. Вярващият трябва да отговаря на **злото с добро** и да търси **мира** чрез смирено понасяне на оскърбленията. Огънят не може да бъде потушен с огън.

„Единственият начин, чрез който може да се победи злото, е да го оставим да следва своя път спокойно, без да срещне съпротивата, която търси да срещне. Съпротивата на злото само създава още повече зло и налива масло в огъня. Но когато злото не срещне никаква съпротива и никаква пречка, а единствено издръжливост, жилото му се прибира и то престава да хапе, защото най-сетне е срещнало противник, на който не може да устои. Но това може да стане, разбира се, само когато ние се откажем от каквато и да било съпротива и отхвърлим всяка идея за възмездие. Тогава злото не може да стигне своята цел, не може да роди повече зло и остава безплодно.“ (Избрано)

3:12 Очите на ГОСПОДА гледат с одобрение тези, които живеят праведно. Той внимава на **техните молитви**. Господ, разбира се, чува молитвите на

всички Свои хора, но обръща особено внимание на молитвите на тези, които страдат заради Христос, като не отвръщат на злото със зло.

„Лицето на ГОСПОДА е против онези, които вършат зло“. Това се отнася главно до онези, които преследват Неговите хора. Но то също така може да се отнася и до вярващия, който се бори със своите врагове чрез физическо насилие и невъздържан език. **Злото** си е зло и Бог се противопоставя на него винаги, когато го срещне – както в спасения, така и в неспасения човек.

При цитирането на Пс. 34:16 Петър изпуска последните думи: „...за да изтребят спомена им от земята“. Това изпускане не е случайно. Ние живеем във века на Божията благодат. Сега е благоприятната Господна година. Денят на отмъщението на нашия Бог още не е дошъл. Когато се върне като Цар на царете и Господ на господарите, Господ Исус ще накаже злотворците и ще изличи спомена за тях от земята.

3:13 Тук Петър подновява своя аргумент с един въпрос: **„И кой ще ви стори зло, ако сте ревностни за доброто?“** Отговорът, който се подразбира, е: „Никой.“ И все пак историята на мъчениците показва, че много пъти верни ученици са били убивани от врагове на евангелието.

Има най-малко две възможни обяснения на този парадокс:

1. Като цяло никой не може да стори зло на онези, които следват пътя на правдата. Несъпротивленето обезоръжава съпротивленето. Може и да има изключения, но като цяло онзи, който следва правдата, е защитен от зло чрез самата си доброта.
2. Дори и най-лошото, което може да направят един неприятел на един християнин, не може да му донесе вечно зло. Врагът може да нарани тялото му, но не може да засегне душата му. По време на Втората световна война едно дванадесетгодишно момче отказа-

ло да стане член на някакво известно движение в Европа. „Нима не знаеш, че ние сме толкова силни, че можем да те убием?“ – попитали го те. „А нима вие не знаете, че аз съм толкова силен, че мога да умра за Христос?“ – отговорило то. Момчето живеело с убеждението, че никой не може да му направи зло.

3:14 Но дори и вярващият да трябва да пострада заради верността си към Спасителя, какво от това? От това следват три неща:

1. Бог използва страданието за Своя слава.
2. Той използва страданието, за да донесе благословение на другите.
3. Бог благославя този, който страда заради Неговото име.

Не се бойте от човеци, нито се страхувайте от техните заплашвания. Вижте примера на мъчениците! Когато съобщили на Поликарп, че ще го освободят, ако само похули Христос, той казал: „В продължение на шест години служих на Христос и Той никога не ми направи нищо лошо. Как бих могъл да хуля своя Цар и Спасител?“ Когато проконсулт го заплашил, че ще го хвърли на дивите збеврове, той отговорил: „Ще се радвам да ме освободите от този мизерен живот.“ Най-накрая владетелят го заплашил да го изгори жив. Поликарп казал: „Не се боя от огъня, който гори само за известно време. Вие не познавате огъня, който гори безкрайно.“

3:15 Във втората половина на 14 ст. и целия 15 ст. Петър цитира един пасаж от Исая 8:12б, 13, където се казва: „И да не се боите от това, от което те се боят, нито да се плашите. Господа на силите – Него осветете, от Него да се страхувате и пред Него да треперите.“ Някой беше казал: „Ние се страхуваме от Бога толкова малко, защото се боим от Него толкова много.“

Пасажът в Исая говори за *Господа на силите* като за Бог, към Когото трябва да изпитваме страхопочитание. Когато го цитира, Петър казва чрез вдъхновени-

ето на Светия Дух: „**Почитайте в сърцата си Христа като Господ.**“²⁵

Да почитаме Господа означава да Го направим Суверенен Господар на нашия живот. Всичко, което правим или казваме, трябва да бъде по Неговата воля, за Неговото удоволствие и за Неговата слава. Господството на Христос трябва да личи във всяка област от нашия живот – в притежанията ни, в брака ни, в свободното ни време... във всичко без изключение.

„**Бъдете винаги готови да отговаряте (но с кротост и страхопочитание) на всекиго, който ви пита за вашата надежда.**“ Това се отнася най-вече до случаите, когато християните са преследвани заради своята вяра. Съзнанието за присъствието на Господ Исус Христос трябва да ни придава свята смелост и да ни вдъхновява да свидетелстваме с добрата си изповед.

Стихът може да се приложи и към всекидневния ни живот. Хората често ни задават въпроси, които естествено отварят някаква врата за разговор за Господ Исус Христос. Ние трябва да бъдем **готови** да им кажем какви велики неща е направил Той за нас. Нашето свидетелство винаги трябва да бъде „с кротост и страхопочитание“. В нашето говорене не трябва да има и следа от невъздържаност, грубост или лекомислие.

3:16 Вярващият трябва да има „**чиста съвест**“. Ако той знае, че не е извършил никакво престъпление, може да премине през всякакви преследвания с лъвска смелост. Но ако съвестта му не е чиста, той непрекъснато ще изпитва чувство за вина и няма да може да устои пред врага. Дори и когато животът на един вярващ е без петно, враговете на евангелието му намират грешки и обвинения. Но когато застане на съд и се докаже, че обвиненията им са били напразни, неговите обвинители ще се „**посрамят**“.

3:17 Ако християнинът трябва да **пострада** (което понякога може да бъде Божията воля за него), той трябва да

страда като един, който е **вършил добро**, а не като злоторец, защото в последното няма никаква слава.

3:18 Останалата част от 3 глава ни представя **Христос** като класическия пример на Един, Който е **пострадал** заради правдата, и ни напомня, че за Него пътят на страданието е бил и пътят на славата.

Обърнете внимание на шестте признака на Неговите страдания: (1) Те са изкупителни, т. е. освободили са вярващите грешници от наказанието на техните **грехове**. (2) Имали са външен резултат. Той е умрял веднъж завинаги за всички и е разрешил проблема с **греха**. Делото на изкуплението е било завършено. (3) Имали са заместителна стойност. **Праведният** е умрял за **неправедните**. „И Господ възложи на Него беззаконието на всички ни“ (Ис. 53:6б). (4) Били са примирителни. Чрез Неговата смъртние сме били примирени с **Бога**. Грехът, който е станал причина за отчуждението ни от Бога, е бил отстранен. (5) Били са принудителни. Неговата **смърт** е била насилствена: Той е бил екзекутиран. (6) И последно, завършили са триумфално с Неговото възкресение. Исус Христос е бил възкресен от мъртвите на третия ден. Изразът **„животворен по дух“** означава, че Неговото възкресение е станало чрез силата на Светия Дух.

3:19 19 и 20 ст. съставляват един от най-загадъчните и най-заинтригуващите текстове в НЗ. Той е бил използван за основа на такива небиблейски доктрини като доктрината за чистилицето, от една страна, и универсалното спасение, от друга. Но сред евангелските християни са приети две тълкувания.

Според първото Христос е отишъл в ада в духа си във времето между Своята смърт и възкресение, където е проповядвал победата на Своето велико дело на кръста. Между подкрепящите това тълкуване има спор дали **„духовете в тъмницата“** са били на вярващи или на невярващи хора, или и на двете. Но общо

взето всички вярват, че Господ Исус не им е проповядвал евангелието. Това би означавало да има втора възможност за спасение, за която не се говори никъде дезде в Библията. Поддръжниците на това мнение често свързват този пасаж с текста от Еф. 4:9, където се казва, че Господ е „слязъл в места, по-долни от земята“. Те цитират този стих като допълнително доказателство за това, че Исус е отишъл в ада в безплътно състояние и е възвестил Своята победа на Голгота. Те също така цитират думите на апостолското верую – „слязъл в ада“.

Според второто тълкуване Петър описва това, което се е случило в дните на Ной. Тогава **духът** на Христос е проповядвал **чрез** Ной на невярващото поколение преди потопа. **Тогава** това не са били безплътни духове, а живи мъже и жени, които са отхвърлили предупреждението на Ной и са били унищожени от потопа. Затова **те сега са духове в тъмницата** на ада.

Това мнение най-добре подхожда на контекста и поражда най-малко трудности. Нека да изследваме пасажа стъпка по стъпка.

„С който отиде да проповядва на духовете в тъмницата.“ Относително местоположение „който“ се отнася до съществителното „дух“ от края на 18 ст. Ние смятаме, че под „дух“ тук трябва да се разбира Светият Дух. В 1:11 на това Послание за „Христовия Дух“ или Светия Дух се казва, че е говорил чрез пророците от СЗ. Освен това в Бит. 6:3 Бог говори за Духа, т. е. за Светия Дух, като за Дух, Който няма да владее вечно в човека от праисторическите времена.

„Отиде да проповядва.“ Както вече споменахме, Този, Който е проповядвал, е бил Христос, но Той е проповядвал чрез Ной. Във 2 Петр. 2:5 Ной е описан като „проповедник на правдата“. Тази дума има същия корен като думата „проповядва“ в този стих.

На духовете сега в тъмницата. Това

са хората, на които е проповядвал Ной – живи мъже и жени, които са чули предупреждението за наближаващия потоп и обещанието за спасението в ковчега, но са отхвърлили посланието и са били удавени от наводнението. Сега те са безплътни **духове в тъмницата**, които чакат окончателния съд.

И така, стихът може да се перифразира така: **чрез Когото** (Светия Дух) **Той** (Христос) **отице да проповядва** (чрез Ной) **на духовете сега в тъмницата** (ага).

Но имаме ли право да смятаме, че **духовете в тъмницата** са били живи хора по времето на Ной? Отговорът на този въпрос може да се намери в следващия стих.

3:20 Тук духовете в тъмницата са описани съвсем ясно. Кои са те? **Едно време те са били непокорни**. Кога е било това? **Когато Божието дълготърпение ги е чакало в Ноевите дни, докато се е правел ковчезът**. Какъв е бил резултатът? Това, че само **няколко, т. е. осем души, са се избавили чрез вода**.

Тук е добре да спрем за малко и да си припомним общата посока на развитието на това Писмо, което е било писано по време на гонения и преследвания. Християните, на които пише Петър, са страдали поради начина си на живот и свидетелството си за Христос. Вероятно те са се питали защо трябва да страдат, вместо да царуват, след като християнската вяра е истинската вяра. Ако християнската вяра е истинската вяра, защо има толкова малко християни?

За да отговори на първия въпрос, Петър посочва примера на Господ Исус. Христос е пострадал заради правдата – дотам, че е бил умъртвен. Но Бог Го е възкресил от мъртвите и Го е прославил в небето (22 ст.). Пътят към славата минава през долината на страданието.

След това Петър говори за **Ной**. В продължение на 120 години този верен проповедник е предупреждавал, че Бог ще

унищожи света чрез вода. За благодарност той е получил само подигравки и оскъблени. Но Бог го е оправдал, като го е спасил заедно със семейството му от потопа.

Остава обаче следващият въпрос: „Щом като нашата вяра е най-правилната, защо тогава сме толкова малко?“ Отговорът на Петър е: „Имало е време, когато *само осем души в света* са били прави, а всички останали са грешели!“ Характерното за човешката история е, че мнозинството обикновено не е право. Обикновено истинските вярващи са само един малък остатък, така че човек не трябва да се колебае във вярата си само защото броят на спасените е малък. По времето на Ной е имало само **осем вярващи**; сега вярващите са милиони.

В края на 20 ст. четем, че „**малцина, тоест осем души, се избавиха чрез вода**“. Те не са се избавили *от* самата вода, защото водата сама по себе си не спасява; а са се избавили **чрез вода**, защото са преминали успешно през Божия съд.

За да можем да разберем правилно това твърдение и следващия стих, трябва да видим какво е истинското значение на ковчеза и потопа. Ковчезът е символ на Господ Исус Христос. Потопът олицетворява Божия съд. Ковчезът е единственият път за спасение. Когато са дошли водите, само онези, които са били вътре в ковчеза, са били спасени. Всички, които са останали отвън, са загинали. Затова Христос е единственият път за спасение. Тези, които са в Христос, са толкова сигурно спасени, колкото сигурно Бог може да ги спаси. Онези, които са отвън, не могат да бъдат по-загубени, отколкото вече са.

Водата не е била *средството* за спасение, защото всички, които са останали в нея, са се удавили. Ковчезът е преминал през вълните на остъждението, устоял е на най-големия напън на бурята и нито една капчица вода не е стигнала до онези, които са били вътре в него. По същия начин и Христос е понесъл пълната

яроост на Божия съд срещу нашите грехове. Затова за онези, които са в Него, няма осъждане (Йоан 5:24).

Ковчезът е бил заобиколен с вода отвсякъде – отдолу, отгоре и от страни. Но той е отнелся вярващите, които са били в него, **през водата** на безопасно място в обновеното създаване. Така и онези, които упоават на Спасителя, ще бъдат пренесени успешно през това място на смърт и опустошение и ще получат възкресение и нов живот.

3:21 Водата... „в образа на кръщението и сега ви спасява!“ Ние още веднъж се намираме в трудна и противоречива ситуация! Този стих е бил дълго време територия на „военните действия“ между онези, които проповядват спасение чрез кръщение, от една страна, и тези, които напълно го отричат като средство за спасение.

Кръщението

Нека първо да видим какво *може* да означава, а след това – какво *не може* да означава кръщението.

Всъщност наистина има *едно кръщение*, което ни спасява – не нашето кръщение във вода, а кръщението, което е станало преди около 2000 години на Голгота. Смъртта на Христос е кръщение. Той е бил кръстен във водите на наказанието. Точно това има предвид и Самият Христос, когато казва: „Но имам кръщение, с което трябва да се кръстя; и колко се утеснявам, докле се извърши“ (Лука 12:50)! Псалмистът описва това кръщение с думите: „Бездна призовава бездна с шума на Твоите водопади; всичките Твои вълни и Твои развълнувани води преминаха над мене“ (Пс. 42:7). В смъртта Си Христос е бил потопен във вълните и водите на Божия гняв и точно това кръщение е основата за нашето спасение.

Но от своя страна всеки един от нас трябва да приеме Неговата смърт лично за себе си. Точно както Ной и членове-

те на неговото семейство трябваше да влязат в ковчега, за да се спасят, така и ние трябва да предадем себе си на Господа като на единствен наш Спасител. Когато направим това, ние се откъществуваме с Него в Неговата смърт, погребение и възкресение. Тогава в един съвсем действителен смисъл ние се съразпяваме заедно с Него (Гал. 2:20), погребваме се с Него (Рим. 6:4) и се пренасяме с Него от смърт в живот (Рим. 6:4).

Всичко това е изобразено в кръщението на вярващия. Кръщението е външен белег на едно духовно събитие – това, че ние се кръщаваме да участваме в Христовата смърт. Когато се потопим във водата, ние признаваме, че сме били погребани с Него. Когато излезем от водата, показваме, че сме били възкресени с Него и че вече ходим в нов живот.

Образът на кръщението, което и сега ни спасява, означава Христовото кръщение в смърт на кръст и откъждестваването ни с Него, което се изобразява от водното кръщение.

Този стих *не може* да означава, че ние се спасяваме чрез ритуала на кръщението във вода, поради следните няколко причини:

1. Това би означавало, че не Господ Исус, а водата е Спасителят, а ние знаем какво казва Той: „Аз съм пътят“ (Йоан 14:6).
2. То би означавало, че Христос е умрял напразно. Ако хората могат да се спасяват чрез водата, защо тогава е трябвало да умира Господ Исус?
3. Това просто не е вярно. Много хора, които са били кръстени, са доказали след това с живота си, че никога не са били новородени.

Също така този стих не означава, че ние се спасяваме чрез *вяра плюс кръщение*.

1. Това би означавало, че делото на Спасителя на кръста не е достатъчно. Когато умря, Исус извика: „Свърши се.“ Но според това мнение Неговото дело на спасението не е било свършено,

защото към него би трябвало да се добави и кръщението.

2. Ако кръщението е било толкова необходимо за спасението, защо Господ Исус не е кръстил лично никого. В Йоан 4:1, 2 се казва, че Исус въобще не е кръщавал Своите последователи и че това са правели Неговите ученици.
3. Апостол Павел благодари на Бога, че е кръстил много малко вярващи от коринтяните (1 Кор. 1:14-16). Ако кръщението беше толкова важно за спасението, неговите благодарности биха изглеждали госта странни! Фактът, че Павел наистина е кръстил няколко вярващи, означава, че апостолът наистина е проповядвал кръщението. Фактът, че е кръстил толкова малко вярващи, обаче показва, че той не е считал кръщението за основно условие в спасението.
4. Разкажаният злодей на кръста не е бил кръстен и въпреки това е получил уверение, че ще бъде с Христос в рая (Лука 23:43).
5. Езичниците, които са били спасени в Кесария, са получили Светия Дух, когато са повярвали (Деян. 10:44), което показва, че те вече са принадлежали на Христос (Рим. 8:9б). След като получават Светия Дух, т. е. след като се спасяват, те се и кръщават (47 и 48 ст.). Следователно кръщението не е необходимо за спасението. Тези езичници са били първо спасени, а след това кръстени във вода.
6. В НЗ кръщението винаги се свързва със смъртта, а не с обновното раждане.
7. Има около 150 пасажа в НЗ, които проповядват спасение само чрез вяра. Този доказателствен материал едва ли може да бъде оборен от два или три стиха, които само *предполагат*, че кръщението е необходимо за спасението.

И така, изразът **„която в образа на кръщението и сега ви спасява“** не означава, че нашето физическо кръщение във вода ни спасява, а че кръщението на

Христос в смърт и нашето отъждествяване с Него в смъртта Му ни спасяват.

„Не измиването на плътската нечистота.“ Церемониалното поклонение от времето на СЗ, което еврейските чистители на Петър познават много добре, е било един вид външно очистване. Но то не е могло да даде на свещениците или на хората чиста съвест по отношение на техните грехове. **Кръщението**, за което говори Петър, не е въпрос за физическо или дори ритуално очистване от осквернението. Водата има силата да отстранява мръсотията от тялото, но тя не може да очисти съвестта ни пред Бога. Само личната връзка с Христос в Неговата смърт, погребение и възкресение може да направи това.

„Но позивът към Бога на чиста съвест.“ Тук неизбежно се появява въпросът: „Как бих могъл аз да застана праведен пред Бога? Как бих могъл да имам чиста съвест пред Него?“ Отговорът може да се намери в кръщението, за което говори Петър – Христовото кръщение в смърт на Голгота и личното приемане на това дело от всеки един от нас. Смъртта на Христос разрешава въпроса с греха веднъж завинаги за всеки един от нас.

„Чрез възкресението на Исуса Христа.“ По какъв начин бих могъл да разбера дали Божиите изисквания са удовлетворени? По това, че Бог Го е възкресил от мъртвите. Чистата съвест е свързана тясно с **възкресението на Исус Христос**. Възкресението ми казва, че Бог е удовлетворен напълно от изкупителното дело на Своя Син. Ако Христос не беше възкръснал, ние никога нямаше да бъдем сигурни, че нашите грехове са изкупени. Той щеше да е умрял като всеки друг човек. Но възкръсналият Христос е абсолютното уверение за това, че изискванията на Бога по отношение на нашите грехове са задоволени напълно.

Както казва един автор на псалми, Джеймс Дек, „нашата съвест има мир,

който нивга не отпада; той е в Агнемо на трона, Коемо за нас пострага.“

И така, кръщението и сега ни спасява: „позива към Бога на чиста съвест, чрез възкресението на Исуса Христа.“ Мое-то единствено основание за чиста съвест се намира в смъртта, погребението и възкресението на Господ Исус. Последователността е следната:

1. Христос се кръсти в смърт за мен на Голгота.
2. Доверявайки Му се като на Господ и Спасител, аз духовно се свързвам с Него в Неговата смърт, погребение и възкресение.
3. Знанието за Неговото възкресение ми дава отговор на въпроса за моята чиста съвест.
4. Чрез кръщението във вода аз давам видим израз на духовното избавление, което съм преживял.

3:22 „Който е отгясно на Бога, като се е възнесъл на небето, и Комуто се покориха ангели, власти и сили.“ Господ Исус не само възкръсна от мъртвите, но и се възнесе на **небето**, откъдето дойде първоначално. Той е и сега там, но не като невидимо, неуловимо духовно същество, а като жив Човек в прославленото Си тяло от плът и кости. В това тяло Той завинаги ще носи белезите от раните, получени на Голгота – като един красноречив и вечен знак на любовта Му към нас.

Нашият Господ е **отгясно на Бога**. Това е мястото на:

Мощта: Тъй като обикновено гясната ръка е по-силна от лявата, тя по-често се свързва с мощта (Мат. 26:64).

Почитта: Христос „се възвиси до Божията десница“ (Деян. 2:23; 5:31).

Почивката: По силата на свършеното Си дело Христос „седна отгясно на Величието нависоко“ (Евр. 1:3; вж. също 8:1; 10:12). Тази **почивка е почивката** на удовлетворението и задоволството, а не почивката след умора.

Застъпничеството: Павел говори за Христос, Който е отгясно на Бога, ка-

то за Един, Който се застъпва за нас (Рим. 8:34).

Превъзходството: „...от гясната Си страна на небесата, далече по-горе от всяко началство и власт, сила и господство, и всяко име, с което се именуват не само в тоя свят, но и в бъдещия...“ (Еф. 1:20, 21).

Господството: В Евр. 1:13 Бог Отец казва на Своя Син: „Седи отгясно Ми докле положи враговете Ти за Твое подножие.“ Господството се подчертава още повече в 1 Петр. 3:22: „...отгясно на Бога, като се е възнесъл на небето, и Комуто се покориха ангели, власти и сили.“

Ангелите, властите и силите са споменати като представители на всички групи и нива небесни същества. Всичките са служители на възкръсналия прославен Христос.

И така, това е, което е преживял нашият Господ Исус, когато е пострадал заради добрите си дела. Хората са Го отхвърлили както когато им е свидетелствал чрез Ной преди превъплъщението Си, така и по време на Първото Му пришествие като Божий Син. Той се е кръстил в мрачните води на смъртта на Голгота, но Бог Го е възкресил от мъртвите и Го е прославил отгясно на Себе Си в небето. Според вечните цели на Бога страданието трябва да предхожда слабата.

Това е поуката, която трябва да научат както читателите на Петър, така и ние. Ние не трябва да се объркваме, ако срещнем съпротива и дори преследване за добрите си дела, защото не заслужаваме по-добро отношение от отношението, което получи нашият Спасител, докато беше на земята. Ние имаме утешението на обещанието, че ако страдаме с Него, ще бъдем и прославени с Него (Рим. 8:17). Освен това сегашните страдания не заслужават да се сравняват със слабата, която ни чака (Рим. 8:18). Страданията са леку и временни,

докато славата е несравнимо по-вечна и по-тежка (2 Кор. 4:17).

4:1 Съществува тясна връзка между този и предхождащия го пасаж (ср. с 3:18). Ние видяхме, че **Христос** е пример за Един, Които е **пострадал** несправедливо. Той **пострада** от ръцете на злите хора заради правдата. Това трябва да накара Неговите последователи да се **вържат със същата мисъл**. Те също трябва да очакват, че ще пострадат заради Неговото име, че ще бъдат преследвани заради това, че са християни.

Всеки, който е **пострадал по плът**, т. е. телом, „се е оставил от греха“. Вярващият има две възможности – или да съреши, или да пострада. От една страна, той може да живее като спасените хора, участвайки в техните грешни удоволствия, и по този начин да избегне преследванията; но от друга, може да живее в чистота и благочестие, като търпи укори като Христос, и да очаква, че ще пострада от ръцете на нечестивите.

Един мъченик на име Джеймс Гатри каза следното, преди да бъде обесен: „Скъпи приятели, приежете чашата на страданието, преди да сгрешите, както направих аз, защото и на мен ми бяха предложени грехът и страданието и аз избрах второто.“

Когато един вярващ съзнателно избере да страда като християнин, вместо да продължи да живее в грях, той „се е оставил от греха“. Това не означава, че той престава да съгрешава, а че силата на греха в неговия живот е победена. Когато един човек страда, защото отказва да съгрешава, той повече не се управлява от желанията на плътта.

4:2 През останалото време на земния си живот вярващият не се подчинява на човешките си страсти, а на **Божията воля**. Той предпочита да страда като християнин, вместо да греша като невярващите. Предпочита да умре, отколкото да се отрече от своя Господ. „**Останалото в тялото време**“ означава ос-

таналото време от живота, който вярващият има да живее тук, на земята. Вярващият избира да живее тези години за прослава на Бога, а не за задоволяване на плътските си апетити.

4:3 Вярващите, на които Петър пише това Писмо, са хора, които са живели в пълната поквара на езическия свят преди обръщението си. Това, което те вече са преживели в миналото, е „**доволно**“! Като християни те са нови създания, които трябва да се откажат от старите грехове. Останалите години от живота им принадлежат на Господа и те трябва да Му ги дадат.

Изброените тук грехове все още характеризират живота на езическия нехристиянски свят днес: сексуална разпуснатост, пианство и лъжливи религии.

„**Нечистоти**“ – нечистоплътно поведение най-вече в сексуално отношение.

„**Страсти**“ – задоволяване на непозволени желания от всякакъв вид, и най-вече сексуални страсти.

„**Виноуйства**“ – отдаване на алкохолни страсти, което води до отслабване на желанието и волята да се противопоставиш на изкушенията. Между пианството и неморалното поведение има съвсем тясна връзка.

„**Пирувания**“ – шумни празнувания и тържества до късно през нощта.

„**Опивания**“ – напивания, които водят до разврат и скандално поведение.

„**Омразни уголослужения**“ – поклонението на идоли с цялото безумие, което се крие в това.

Хората стават като това, на което с покланят. Когато те изоставят истинския Бог, техните нравствени критерии автоматически се снижават. Тези понижени нравствени критерии им позволяват да се занимават с всякакъв вид грешни удоволствия. Затова уголопоклонническите религии раждат грях и упадък.

4:4 Този стих дава общо описание на живота на тези, които се спасяват от външната поквара. Техните стари при-

ятели си мислят за тях, че са полудели, и ги наричат религиозни фанатици. За тях това, че християните престават да ходят на гискомети, да участват в светски тържества и сексуални оргии, е вид лудост. Морално чистият живот осъжда грешника и затова никак не е чудно, че той мрази тази промяна!

4:5 Невярващите хулят християните в този живот, но те **ще отговарят** за всяка своя дума и дело пред съда на Големия бял престол. Господ е **готов да съди и живите, и мъртвите**. Явно Петър говори тук за невярващите. Съгът над живите невярващи ще се състои преди началото на хилядогодишното царство; нечестивите мъртви ще бъдат съдени в края на Христовото господство на земята. Тяхното осъждане ще бъде доказателство за праведността на Божиите деца.

4:6 „Понеже затова“ – заради оправданието на Божиите деца – „се проповядва благовестието и на мъртвите.“ Тук отново стигаме до един труген пасаж. Дали това означава, че евангелието се проповядва на хората и след като те умрат или само докато са живи? Кои са тези хора тогава?

Ние смятаме, че тук се говори за хора, на които благовестието е било проповядвано, докато те все още са били живи на земята, и които са повярвали в Господ Исус. Заради смелата си защита на истината тези хора са пострадали от ръцете на нечестивите и някои от тях са станали мъченици. Макар и **съдени** или „**съдени по човешки в плът**“, тези вярващи са били наградени от Бога. Сега те се радват на вечен живот в Неговото присъствие.

Когато им е било проповядвано благовестието, те не са били мъртви, но сега са мъртви, що се отнася до техните тела. И макар че хората са ги смятали за луди, Бог ги е възнаградил и техните души са сега в небето.

Проповядването на благовестието има два резултата за онези, които по-

вярват: ругатни от страна на хората и одобрение от страна на Бога. Барнс казва така:

„Целта на проповядването на благовестието на тези хора е това, че макар и да бъдат съдени от хората и дори да бъдат осъдени на смърт, тяхната по-висша и по-благородна природа – духът – ще остане да живее вечно при Бога.“²⁶

III. Служението и страданието на вярващия (4:7-5:14)

A. Настоятелни заповеди за последните дни (4:7-11)

4:7 С думите „а **краят на всичко е наближил**“ започва една серия от увещания. Смята се, че тези думи могат да означават: (1) или разрушението на Ерусалим; (2) или Грабването; (3) или Второто пришествие на Христос; (4) или разрушаването на небето и земята в края на хилядолетието. Ние смятаме, че последното е най-вероятно.

Първото увещание е да **живеем разумно и трезвено в молитва**. Тези думи на Петър са написани по време на преследвания. Те означават, че молитвеният живот на вярващия трябва да бъде освободен от страх и емоционална нестабилност, вследствие на напрежението; неговото общение с Бога не трябва да се нарушава от промяната в обстоятелствата.

4:8 Той трябва усърдно да се предава на общение с другите вярващи (8 и 9 ст.) и да **има гореща любов** към всички членове на голямото семейство от вярващи. Тази любов ще го предпазва да не разгласява грешките и недостатъците на другите вярващи, а да ги защитава от общественото мнение. Някой беше казал: „Омразата изважда на показ всичко лошо; любовта го скрива от погледа.“

Твърдението „**любовта покрива множество грехове**“ (Пр. 10:12) не трябва да се приема като доктрина за това, как греховете могат да се отмахнат от нас. Вината и наказанието за греха могат да

бъдат платени само от кръвта на Христос. Също така не трябва да се смята, че това твърдение оправдава греха или освобождава събранието от отговорността на наказва виновените. То просто означава, че любовта кара вярващия да не обръща внимание на гребните грешки и недостатъци у другите вярващи.

4:9 Един от начините да покажем любов към другите е да бъдем „**гостолюбиви едни към други без роптане**“. Този съвет е особено необходим по време на преследвания, когато храната става оскъдна и когато онези, които приютяват християни в дома си, се излагат на арестуване и затвор, ако ли не и на смърт.

Гостолюбието е огромна привилегия: „чрез него някои, без да знаят, са приели на гости ангели“ (Евр. 13:2). Всяка милост, оказана на едно Божие дете, е оказана все едно на Самия Господ (Мат. 25:40). Без значение колко малка може да бъде тази милост, тя ще бъде възнаградена богато: дори една чаша студена вода, дадена в Господното име, ще бъде възнаградена (Мат. 10:32). Онези, които приемат пророк в името на пророк, ще получат награда на пророк (Мат. 10:41), което според еврейската поговорка е в суперлативна форма. Много християни свидетелстват за благословенията, дошли върху техните домове и деца вследствие на гостоприемството, оказано на Господни служители.

Исус ни учеше, че ние трябва да каним на обяд или вечеря онези, които не могат да ни се отплатят (Лука 14:12). Това не означава, че ние никога не трябва да каним на гости роднини, приятели или съседи, които биха могли да ни покаят на свой ред. Но нашата цел трябва да бъде да оказваме милост в името на Господ Исус, без да мислим за отплата. Но, разбира се, всеки един от нас трябва да се запита дали е редно вярващите непрекъснато да се срещат на банкети и празненства в своя си кръг, когато огромни

групи от народи в света все още не са чули евангелието.

4:10 Всеки вярващ е получил от Господа някаква дарба, някаква специална служба, която трябва да изпънява като част от Тялото на Христос (1 Кор. 12:4-11, 29-31; Рим. 12:6-8). Тези дарби са нашето настояничество, дадено ни от Бога. Ние не трябва да ги използваме за лична облага, а за Негова слава и за доброто на другите. Ние не сме затворени *контейнери* на Божиите дарове. Неговата благодат стига до нас, но не бива да спира до нас. Ние трябва да сме като *канални*, през които благословението може да изтича към другите.

Християните трябва да бъдат „**добри настояници на многообразната Божия благодат**“. Под „**Божия благодат**“ тук трябва да се разбира незаслужената милост, която Бог предлага на човека. „**Многообразен**“ буквално означава *многоцветен* или *многообразен*. Филип е превел тази дума с израза „великопентно многообразие“.

4:11 Дори и да има дарбата да проповядва или да поучава, вярващият трябва да бъде сигурен, че думите, които той говори, са „**Божию словеса**“ – думи, които Бог би му дал да говори в дадения случай. За него не е достатъчно само да проповядва от Библията. Той трябва да бъде сигурен, че представя най-подходящия пасаж за тази публика и за това време.

Всеки, който извършва някакво служение, трябва да го извършва със скромно съзнание, че Бог е Онзи, Който му дава това служение, и че цялата слава принадлежи на Него.

Нито един християнин не трябва да се гордее с това, което върши в християнското си служение – независимо колко голяма е дарбата, която има. Няма дарба, която християнинът да получава благодарение на собствените си усилия, а не от горе. Всъщност той няма нищо, което да не е получил. Всичко, което вършим, трябва да се върши така, че Бог да получава славата.

Както казва Петър, Бог получава тази слава **чрез Исус Христос** като наш Посредник и също така заради това, което Бог е направил за нас чрез Него. На Този благословен Спасител принадлежат славата и господството **до вечни векове. Амин.**

Б. Увещания и обяснения относно страданието (4:12-19)

4:12 Останалата част от 4 глава съдържа увещания и обяснения относно страданието, което християнинът търпи в името на Исус Христос. Думата „страдание“ и нейните производни се използват двадесет и един пъти в това Послание.

За християнина страданието е нещо „чуждо“ и ненормално. Ние се учудваме, когато трябва да страдаме. Но Петър ни казва, че вярващите трябва да приемат страданието като нормално християнско преживяване. Не трябва да очакваме от света по-добро отношение от отношението, което той е показал към нашия Спасител. „Всички, които искат да живеят благочестиво в Христа Исуса, ще бъдат гонени“ (2 Тим. 3:12). Това важи особено за онези, които застават твърдо зад Христос: те стават обект на най-жестоки атаки. Сатана не хаби барута си за безличните християни. Той използва най-мощните си оръжия срещу онези вярващи, които шурмуват по рутите на ада.

4:13 Привилегията да „имаме общение в страданията на Христа“ трябва да ни дава голяма радост. Ние, разбира се, не можем да споделим изкупителните страдания на Христос, защото само Той може да бъде Носител на нашите грехове. Но можем да споделим същите **страдания**, които Той е понесъл като Човек: да бъдем отхвърляни и укорявани като Него; да приемаме ударите и раните на нашите тела, които невярващите продължават да желаят да Му нанесат.

Ако едно Божие дете може да **се радва** сега, докато страда, колко повече ще

се радва то, „когато **се яви** Неговата **слава**!“ Когато Спасителят се върне на земята като Лъва от Юдовото племе, Той ще **се яви** като Всемогещия Божий Син. Тогава тези, които сега страдат заради Него, ще бъдат прославени заедно с Него.

4:14 Ранните християни са се радвали, когато са били удостоявани да изтърпят „опозоряване за **Христовото име**“ (Деян. 5:41). Така трябва да се радва и всеки християнин, който е получил привилегията да претърпи позор заради Христос. Такова едно страдание е истинско показание, че „**Духът на славата и на Бога почива на вас**“. Това е Светият Дух, Който **почива** на преследваните християни, така както облакът на славата почиваше върху скинията в СЗ като доказателство за Божието присъствие.

Ние знаем, че **Духът** обитава във всяко истинско Божие дете, но Той **почива** по един особен начин **върху** тези, които са се предали напълно на каузата на Христос. Те познават силата и присъствието на Божия Дух по начин, по който другите не ги познават. Същият Исус, Който **се хули** от преследвачите, **се прославя** от Неговите страдащи светии.²⁷

4:15 Християнинът никога не трябва да страда заради някакво лошо дело – за убийство, кражба, злодейство или за това, че се бърка **в чужди работи**. Това не носи слава на Бога, а само срам за свидетелството за Христос.

4:16 Но ако някой **страда** като християнин, това не е опозоряване. Ф. Б. Мейър казва, че това е така дори когато то включва „загубване на работата, репутацията, дома; изоставяне от родителите, децата, приятелите; изопачаване на думите и делата ти; омраза и дори смърт“²⁸. Името „християнин“ може да ти даде **да прославиш Бога** при всички тези случаи. Дж. Кемпбел Морган ни предупреждава за следното:

„Тук става въпрос за нещо повече от прославяне на Бога с това име. Тук става въпрос за цял един живот, изпълнен с достойнство и живян за Божия прослава. Ако хората знаят за тебе, че си християнин, а ти не живееш като такъв, твоят живот опозорява Божието име. Да носиш името „християнин“ означава да поемеш една отговорност – една не само велика и славна отговорност, но и една много сериозна отговорност.“²⁹

4:17 Тук Петър прави сравнение между страданията на Божиите хора в този свят и страданията на злите хора във вечността. „Дойде времето да започне същът от Божието домочадие.“ „Времето“, за което става въпрос тук, е диспенсацията на църквата, която започна на Петдесетница и ще продължи до Грабването. „**Божие домочадие**“ е църквата. През този период невярващите свят съди църквата. Сега вярващите страдат така, както страдасше Исус, докато беше на земята.

Ако това е така, каква ще бъде съдбата на „тия, които не се покоряват на Божието благоблаговестие“? Ако християните страдат сега за добрите си дела, колко ли много ще страдат спасените във вечността за своите безбожни дела?

4:18 Същият аргумент се съдържа и в този стих, който цитира Пр. 11:31: „И ако праведният едвам се спасява, то нечестният и грешният где ще се явят!“

Праведният едва се спасява или се спасява много трудно. От небесна гледна точка неговото спасение е получено на изключително висока цена. От човешка гледна точка хората трябва да знаят, че трябва да се стремят да влязат през тясната врата (Лука 13:24). Ние, вярващите, знаем, „че през много скърби трябва да влезем в Божието царство“ (Деян. 14:22). При всичките опасности и изкушения, които се струпват върху един християнин, той знае, че запазването му се дължи само на действието на божествената благодат.

Ако това е така, каква ще бъде сетнатата на онези, които умират в своите грехове, без да се покаят и спасят? Много жива алострация на тяхната съдба може да се намери в следното описание на Ф. Б. Мейър:

„Един свят човек мечтаел да има такава победна смърт, че неговите спасени синове да се убедят и привлекат от очевидната сила на евангелието да ни пазят и радват дори и когато минаваме през тъмния дол на смъртта. Вместо това, за негово най-голямо съжаление, преди да умре, духът му бил мрачен като тъмен облак; бащата бил обзет от страх и лоши предчувствия и врагът го тормозел, колкото можел. Но точно това оказало най-дълбоко впечатление на децата му. Най-големият син казал: „Всички знаем колко добър човек беше нашият баща, а вижте сега колко са тежки неговите духовни страдания. Какво ли ще стане тогава с нас, които не сме и помислили да жие за душите си!“³⁰

4:19 Петър казва, че нашите страдания трябва да бъдат „по Божията воля“. Някои религиозни фанатици могат съвсем съзнателно да си причиняват страдания, без изобщо да мислят за Божията воля. Има хора, които се смятат за мъченици и изкушават Бога така, че позорят Неговото име. Но пътят на истинските християнски страдания води към вечна слава. Като знаят всичко това, вярващите трябва да продължат да правят добро независимо от цената, която може да им се наложи да платят, и да „предават душите си на верния Създател“.

Изглежда малко странно, че Петър нарича Господа точно тук Създател, а не Спасител, Първосвещеник или Пастир. Христос е нашият Създател, защото ние сме Негови създания – не само като част от първото творение, но и като част от новото творение (Еф. 4:24; Кол. 3:10). И в двата случая ние сме обект на Неговата любов и грижа. Затова е съвсем логично да поверим себе си на

Този, Който е създал нашите души и Който ни спасява.

В. Увещания и поздравления (5:1-14)

5:1 Последната глава от Първото послание на Петър се състои от увещания и поздравления. Най-напред апостолът се обръща към **презвитерите** или старейшините, като сам той нарича себе си „**презвитер и свидетел на Христовите страдания, и участник на славата**, която има да се яви“ . „Аз, който също съм **презвитер**“ – колко скромно звучи това име в сравнение със званието „**върховен глава**“ или „**папа**“, или „**архиерей**“ на църквата! „**Свидетел**“ – Петър е видял как Пастирът е умрял за овцете Си и споменът за тази любов му помага да се грижи за тях като верен заместник на Главния Пастир. „**Участник**“ – скоро славата ще зазори, Христос ще се появи и всички ние ще се появим заедно с Него в слава (Кол. 3:4). Дотогава трябва да следваме поръчението на Спасителя: „**Паси агънцата Ми... Паси овцете Ми...**“ (Йоан 21:15-17).

5:2 Презвитерите или старейшините са зрели християни, получили качества от Светия Дух, за да бъдат духовни ръководители на събранието. Според НЗ старейшините трябва да бъдат няколко – не няколко църкви да имат един ръководител, а едно събрание да има двама или повече старейшини (Фил. 1:1). Изискванията към старейшините са описани в 1 Тим. 3:1-7 и в Тим 1:6-9. В ранната църква, преди завършването на НЗ в писмен вид, старейшините са били назначавани от апостолите, и то след изтичането на достатъчно дълъг период от време, който да покаже кои вярващи имат качества на старейшини. Днес християните трябва да признават и да се подчиняват на онези вярващи, които имат качества да бъдат старейшини и да вършат работата, която се изисква от тях.

„**Пазете Божието стаго, което е между вас.**“ Стагото е на Бога, но ста-

рейншите носят отговорността да му служат като поговорчари. „**Не с принуждение, а драговолно.**“³¹ Надзираването на стагото не е служба, която се получава чрез избиране или назначаване. Светият Дух дава на отделни мъже за дължение и необходимите качества и те откликват на тази покана доброволно. За подобно нещо четем и в 1 Тим. 3:1: „Ако се ревне някому епископство, добро дело желае.“ Освен небесното назначение трябва да има и човешко желание.

„**Нито за гнусна печалба, а с усърдие.**“ За да стане старейшина, мотивът на един човек не трябва да бъде финансовата печалба. Това не означава, че старейшината не може да бъде издържан от местното събрание. Текстът в 1 Тим. 5:17, 18 ни показва, че и в ранната църква е имало старейшини, изцяло заети със служение в местната църква. Но ние трябва да знаем, че печалбарството е абсолютно несъвместимо с истинското християнско служение.

5:3 Третият момент в увещанието на Петър е следният: „... **нито като че господарувате над паството, което ви се поверява, а като показвате пример на стагото.**“ Старейшините трябва да бъдат **пример** за стагото, а не диктатори. Те трябва да вървят най-отпред, а не да го бутат отзад. Не трябва да се отнасят към стагото така, като че ли то им принадлежи. Това е една истина, която улучва като курушум сърцето на авторитаризма.

Много от злоупотребите в християнството изобщо нямаше да съществуват, ако ние се подчинявахме на трите заповеди, които се съдържат във 2 и 3 стих. Подчиняването на първата щеше да отстрани всякаква *неохота*. Подчиняването на втората щеше да сложи край на *печалбарството*. А подчиняването на третата щеше да доведе до смъртта на всякакъв *формализъм*.

5:4 Работата на старейшината включва огромно изразходване на физическа и емоционална енергия. Той трябва

ва да изразява съчувствие, да укорява, да мъмри, да поучава, да дисциплинира и да предупреждава стагото. Понякога това изглежда една много неблагодарна задача. Но за верния старейшина се пази специална награда. **Когато се яви Пастиреначалникът, той ще получи „венеца на славата, който не повяхва“.** За да бъдем честни, трябва да кажем, че не знаем много за венците, които ни се обещава в Писанията: венеца на радостта (1 Сол. 2:19); венеца на правдата (2 Тим. 4:8); венеца на живота (Як. 1:12; Откр. 2:10) и венеца на славата. Ние не знаем дали това ще бъдат истински венци, които ще хвърлим в краката на Спасителя; неща, които само показват размера на отговорността, която ще получим по време на господството на Христос (Лука 19:17-19); или качества на християнския характер, които ще носим през вечността. Но знаем, че те ще ни донесат изобилна обезщетение за всички съзби, изпитания и страдания, които ще изтърпим, докато сме тук, на земята.

5:5 Онези, които са **по-млади** – било на години, било във вярата – трябва да се покоряват на **по-старите**. Защо? Защото те имат по-голям опит в Божието дело. Те познават Бога много по-гълбоко и от опит. Те са тези, на които Бог е поверил отговорността да се грижат за Неговите овце.

Всички вярващи трябва да **се облекат със смирение**. Смирението е голяма добродетел. Мофат казва така: „Сложете си престилката на смирението.“ Това е един много точен образ, тъй като престилката е характерен белег на слуга. Един мисионер в Индия каза веднъж: „Ако трябваше да изберем две изречения, които са особено необходими за духовния растеж на християнина, аз бих избрал следните: „Не зная“, и: „Извинявай“. И двете са белег на най-гълбоко смирение.“ Представете си едно събрание, в което всички негови членове притежават такава смирение: всички оценяват себе си по-ниско от другите и всички се

надпреварват да вършат черната работа. Това не трябва да бъде една въображаема църква: всяка църква трябва да бъде такава.

Дори и да няма друга причина, за да бъдем смирени, тази трябва да бъде достатъчна: **„Бог се противи на горделивите, а на смирените дава благодат.“** (Тук Петър цитира гръцката версия на текста на Пр. 3:34.) Помислете си само – великият Бог, Който се противопоставя на нашата гордост, защото е решен да я сломи... е и великият Бог, Който е безсилен да се съпротивлява на съкрушеното и смирено сърце!

5:6 Ние трябва да бъдем смирени не само по отношение на другите, но и по отношение на **Бога** също. По времето на Петър светите са преживявали огнени изпитания. Макар и да не са били изпратени от Бога, тези изпитания са били позволени от Него. Най-правилното поведение в такива случаи е да ги приемем смирено от Божията ръка. Той ще запази Своите хора и ще ги **възвиси своевременно**.

5:7 Вярващите могат да предадат **всичките** си грижи на Господа и да бъдат уверени, че **Той ще се погрижи** за тях. Тук още веднъж Петър цитира гръцката версия на СЗ (Пс. 55:22).

Дж. Сидлоу Бакстър посочва, че тук се говори за два вида грижа:

*„Изразът „и всяка ваша грижа възложете на Господа“ съдържа идеята за изпълнена с **тревога** грижа; докато думите „защото Той се грижи за вас“ съдържат идеята за **любяща** грижа: т. е. срещу нашата изпълнена с **тревога** грижа стои никога не отпадащата **любяща** грижа на нашия Спасител.“*³²

Да се тревожим е безсмислено. Защо да носим товар, който Бог желае и може да носи вместо нас? Безпокойството е нещо напразно; то не е разрешило досега нито един проблем. То е грях. Веднъж един проповедник каза: „Безпокойството е грях, защото отрича Божията мъдрост. То все едно казва, че Бог не знае

какво върши. То отрича и Божията любов, защото все едно казва, че Бог изобщо не Го е грижа за нас. Отрича и Божиата сила, защото все едно казва, че Бог не може да ни освободи от причината за нашето безпокойство. “Помислете върху това!

5:8 Това, че не трябва да се безпокоим, не означава, че не трябва да бъдем **трезвени** и **будни**, защото срещу себе си имаме един силен **противник** – **дявола**. Да **бъдеш трезвен** означава да мислиш сериозно, да гледаш на живота реалистично и да бъдеш умен по отношение на стратегията на Сатана. Пентекост изразява това много добре:

*„Само човек, който не взема предвид истинския характер и природата на света и който не обръща необходимото внимание на целите и атаките на нашия противник – дявола, може да си позволи да живее лекомислено или несериозно. Но този, който вижда живота така, както го вижда Исус, трябва да промени изцяло своето отношение и мироглед към света и да стане абсолютно трезвен.“*³³

Ние трябва да бъдем непрекъснато бдителни и готови да посрещем всяко нападение на нечестивия. Тук нашият **противник** е описан като **рукаещ лъв**, който обикаля, **търсейки да погълне** някого. Дяволът има много роли. Понякога той идва като змия, търсейки да подмами хората, за да изпадат в морална поквара. Понякога се преправя на ангел на светлината, който се опитва да измами хората в духовното царство. Тук той е описан в ролята си на **ревящ лъв**, решен да измъчва Божиите хора с преследване.

5:9 Ние не трябва да се поддаваме на неговата ярост, а да **му се противопоставяме** с молитва и с Божието слово. Ние нямаме сила да му се съпротивяваме сами по себе си, но можем да **му се съпротивяваме**, като стоим твърдо **във вярата** и в зависимостта си от Господа.

Един от начините на Сатана да ни обезсърчава е като ни внушава мисълта,

че нашите страдания са единствени. Когато се намираме в беда или гонение, ние много лесно можем да се обезкуражим и да решим напълно погрешно, че сме единствени, които страдат така. Апостол Петър ни напомня, че **същите страдания се понасят** и от нашите **братя** по целия свят.

5:10 Истинската победа при преследването се получава, когато видим как Бог използва всичко това за осъществяване на Своите чудесни намерения. Независимо от изпитанията ние никога не трябва да забравяме, че Бог е „**Бог на всяка благодат**“. Това чудесно наименование на нашия Бог ни напомня, че Неговите отношения с нас не се основават на това, което заслужаваме, а на мислите Му на любов към нас. Независимо колко тежки могат да бъдат тези изпитания, ние винаги трябва да Му благодарим, че не сме в ада, където заслужаваме да бъдем.

Второто голямо утешение за нас е това, че Той ни е **призовал в Своята вечна слава**. Това ще ни помогне да се извисим над страданията на този свят и да надникнем във времето, когато ще бъдем заедно със Спасителя и ще бъдем **винаги като Него**. Само си помислете! Той ни е взел от полагаемото ни се място на боклука и ни е **призовал в Своята вечна слава!**

Нашето трето утешение е това, че страданията ни са само за **малко**. На фона на **вечната слава** несгодите на земния ни живот са изключително краткотрайни.

Последното насърчение, което Петър отправя към нас, е, че Бог използва тези страдания, за да ни възпитава и да развива християнския ни характер. Той ни обучава така, че да можем да царуваме. Тук са изброени четири аспекта на този процес на обучение:

Бог ни **усъвършенства**. Изпитанията развиват вярващия. Те създават в неговия характер такива черти, които го правят духовно зрял.

Той ни **утвърждава**. Чрез страданията християнинът става по-стабилен, способен да поддържа добро свидетелство и да устоява на натиск. Тук се употребява същата дума, която използва и Господ Исус, когато казва на Петър: „...утвърди братята си“ (Лука 22:32).

Той ни **укрепява**. Преследванията се използват от Сатана, за да отслабят и изтощят вярващите, но обикновено имат противоположния ефект. Те ги укрепяват още повече и вярващите стават още по-издръжливи.

И ни прави **непоколебими**. Този израз в оригиналния език е свързан с думата „основа“. Бог иска всеки вярващ да бъде здраво основан в Неговия Син и в Слово-то Му.

Лейси пише следното:

„Неизбежните страдания в живота на християните винаги водят до един и същ благословен резултат в техния характер: те пречистват вярата, усъвършенстват характера, утвърждават, укрепяват и основават здраво Божиите хора.“³⁴

5:11 Когато видим чудния начин, по който Бог използва преследванията и страданията за Своя слава и за наше добро, не можем да не възкликнем заедно с Петър в неговото славословие: „**Нему да бъде господството до вечни векове. Амин.**“ Само Такъв Бог заслужава слава! Само Такъв Бог заслужава господство!

5:12 Сила е **верният брат**, на когото Петър посвещава това Писмо, и може би човекът, чрез когото го изпраща. Целта на Петър в това Писмо е да увери разпръснатите вярващи, че християнската вяра, която те носят, е истинската вяра, или – както той я нарича – „**истинската Божия благодат**“. Може би в огъня на цялото това преследване те са могли да се изкушат и да се усъмнят дали са били прави, като са приели християнството. Петър ги уверява, че тяхното решение е било правилно. Те са намерили **Божията истина** и трябва твърдо да стоят в нея.

5:13 „**Поздравява ви избраната с вас църква във Вавилон и син мой Марко.**“ Невъзможно е да кажем със сигурност кой или какво означава „избраната с вас... във Вавилон“*. Ето няколко от по-съществените предположения: (1) Братството (2:17; 5:9). (На гръцки език тази дума е от женски род.) (2) Съпругата на Петър. (3) Някоя известна жена от областта. Също така не е възможно да се знае и какво се има предвид под **Вавилон**. Той може да бъде: (1) известният град на Ефрат, където е имало много евреи; (2) военната база, позната под същото име, на река Нил (което е малко вероятно); и (3) Рим. В Откровението Вавилон обикновено се свързва с Рим (17:1-9; 18:10, 21).

Третият въпрос изниква във връзка със споменаването на името **Марко**. Дали това е собствен син на Петър по път или Йоан **Марко**, авторът на едно от Евангелията? По-вероятно е да става въпрос за второто. Ако приемем това предположение за вярно, остава въпросът дали Марко е син на Петър, защото последният го е забел при Христос, или „**син**“ означава просто близка духовна връзка между един по-стар и един по-млад християнин. Думата „**син**“³⁵, която Петър използва тук, не е същата дума, която използва Павел, за да опише духовната си връзка с Тимотей и Тит, но много добре съответства на гревното предание, според което енергичното Евангелие от Марко се основава на разказите на очевидеца Петър.

5:14 Презвитерът завършва Писмото си с една заръка и с едно благопожелание. Заръката е следната: „**Поздравете се един друг с любезна целувка.**“ Задължението да се общаеме един друг с братска **любов** е една постоянна заповед за църквата, макар че начините на нейното изразяване могат да варират в зависимост от годините и културата.

* Думата „църква“ липсва в оригиналния текст: бел. на прев.

Благопожеланието е следното: „**Мир на всички вас, които сте в Христа Исуса.**“ Това е едно пожелание, което има за цел да успокои пласканите от бурята светии, които страдат заради името на Исус Христос. Исус казва „мир“ на Своето измъчвано и блъскано стадо, страдащо сред едно размирно общество.

*Мир, съвършен мир,
когато смъртта ни дебне отвред
и непрекъснато грака?
Исус извади жилото на смъртта
и сега ни пази, за да Му служим,
и чака.*

Едуард Бикърстем

Крайни бележки

- 1) (1:2) Освещението има и други аспекти, които се осъществяват по-късно. Когато един човек се новороди, той става осветен по *положение*, защото е „в Христа“ (Евр. 10:10, 14). По време на християнския си живот той преживява *практическо* осветение, т. е. започва да прилича все повече и повече на Христос (1 Петр. 1:15). В небето той ще получи *съвършено* осветение, защото никога повече няма да греша (Кол. 1:22). (Вижте също и екскурса след Евреи 2:11.)
- 2) (1:8) Болшинството гръцки ръкописи казват „познали“ (*eidote*) вместо „видели“ (*idontes*), но значението е почти същото: ние не сме били лично запознати с Исус на земята.
- 3) (1:8) William Lincoln, *Lectures on the First and Second Epistles of Peter*, p. 21.
- 4) (1:12) *Ibid.*, p. 23.
- 5) (1:13) J. H. Jowett, *The Redeemed Family of God*, p. 34.
- 6) (1:17) Lincoln, *Lectures*, p. 30.
- 7) (1:20) *Ibid.*, p. 33.
- 8) (1:21) W. J. P. Wolston, *Simon Peter: His Life and Letters*, p. 270.
- 9) (1:22) В критическия текст (а така също и в българския превод: бел. на прев.) е изпуснат израза „чрез Духа“.
- 10) (1:23) Footnote in F. W. Grant, „1 Peter“, *The Numerical Bible*, Hebrews to Revelation, p. 149.
- 11) (1:23) В критическия текст „го века“ е изпуснато.
- 12) (2:2) Александрийският текст (както и текстът на Библията на бълг. ез.: бел. на прев.) гласи: „... за да пораснете чрез него към спасение.“ Но това допълнение може да хвърли съмнения върху сигурността в спасението. (В текста на НИПБКДж е изпуснато „към спасение“: бел. на прев.)
- 13) (2:6) От библейската гръцка дума *lithon* (камък) *acro-* (горен край или връх) *gonionon* (на ъгъл), и оттук *крайъгълен камък* или *най-горен камък на строеж*.
- 14) (2:7) В критическия текст се казва „които не вярват“ (докато в НПБ-КДж текстът гласи „които са непокорни“: бел. на прев.), но тъй като „*да повярваш* в евангелието“ означава също така „*да се покории* на евангелието“, значението е почти същото.
- 15) (2:12) Буквалното значение е „*благородно*“ или „*красиво*“ (от гр. *kalos*, ср. англ. *calligraphy*: калиграфия, краснопис).
- 16) (2:12) Charles R. Erdman, *The General Epistles*, pp. 66.
- 17) (2:12) Jowett, *Redeemed Family*, pp. 88q 89.
- 18) (2:13) Leslie T. Lyall, *Red Sky at Night*, p. 81.
- 19) (2:16) F. V. Meyer, *Tried by Fire*, p. 91.
- 20) (2:25) Гръцката дума тук е *episkopos*, което означава „епускоп“ или „назирател“.
- 21) (2:3) George Muller, in a periodical called *The Word*, edited by Richard Burson, date unknown, pp. 33-35.
- 22) (3:4) Meyer, *Tried*, p. 117.
- 23) (3:7) Charles Bigg, *A Critical and Exegetical Commentary on the Epistles of St. Peter and St. Jude* (ICC), p. 155.
- 24) (3:8) В някои ръкописи се казва „любезни“ (*philophrones*) вместо „смиреномъдри“ (*tapeinophrones*). И двете качества подхождат на контекста. Изборът на едно от двете зависи от отношението на преводачите към текстовете критика на НЗ. Текстът на НИПБКДж следва традицията на ПБКДж.
- 25) (3:15) Изразът „Христа като Господ“ предполага, че Христос от НЗ е Йехова Саваот от Стария.
- 26) (4:6) Albert Barnes, *Notes on the New Testament: James, Peter, John and Jude*, p. 191.
- 27) (4:14) Последната част от 14 стиха липсва в критическия текст. Тъй ка-

- то гумите „почива на вас“ и „прославя“ завършват с една и съща наставка на гръцки език (-*etai*), може да се предположи, че преписвачите са пропуснали втората дума по неоглеждане. Това явление се нарича изпускане поради еднаквост на наставките.
- 28) (4:16) F. V. Meyer, *Tried by Fire*, p. 27.
- 29) (4:16) G. Campbell Morgan, *Searchlights from the Word*, p. 366.
- 30) (4:18) Meyer, *Tried*, pp. 180-181.
- 31) (5:2) В критическия текст е изпусната думата „драговолно“. Традиционният прочит (присъстващ в текста на мнозинството и традиционния ръкопис), следван от ПБКДж и НИПБКДж, по-добре приляга на контекста, тъй като подчертава разликата между доброволното служение и служението „с принуждение“.
- 32) (6:7) J. Sidlow Baxter, *Awake, My Heart*, p. 294. Красивата игра на гуми, която се появява в текста на ПБКДж и НИПБКДж (а така също и в текста на мнозинството и традиционния ръкопис) не личи в оригиналния гръцки текст, където двете гуми („грижа“ и „грижа се“) не са свързани помежду си. Тя се появява най-напред в първия отпечатан превод на НЗ на английски език (от 1526 г.), който е резултат от работата на изтъкнатия преводач и мъченик от времето на инквизицията Уилям Тиндейл (1484-1536). Неговият превод гласи (както и преводът на български език: бел. на прев.): „Възложете всяка ваша грижа на Него, защото Той се грижи за вас.“
- 33) (5:8) J. Dwight Pentecost, *Your Adversary the Devil*, p. 94.
- 34) (5:10) Harry Lacey, *God and the Nations*, p. 92.
- 35) (5:13) Тук е използвана обикновената гръцка дума за син „*huios*“; докато Павел използва думата „*teknon*“ – буквално „роденият“ (на шотландски диалект *bairn*) или „детето“.

Библиография

(върху Първо и Второ послание
на Петър)

Barbieri, Louis,
A. First and Second Peter,
Chicago: Moody Press, 1975.

Bigg, Charles,
*A Critical and Exegetical Commentary on the
Epistles of St. Peter and St. Jude (ICC)*,
Edinburgh: T. & T. Clark, 1901.

Grant, F. W.,
„I and II Peter,“ *The Numerical Bible*, vol. 7,
New York: Loizeaux Bros., 1903.

Ironside, H. A.,
Notes on James and Peter,
New York: Loizeaux Brothers, 1947.

Jowett, J. H.,
The Redeemed Family of God,
London Hodder & Stoughton, n. d.

Lenski, R. C. H.,
*The Interpretation of the Epistles of St. Peter,
St. John & St. Jude*,
Columbus: Wartburg Press, 1945.

Lincoln, William,
*Lectures on the First and Second Epistles of
Peter*,
Kilmarnock: John Ritchie Publ., n. d.

Meyer, F. B.,
Tried by Fire,
Fort Washington, PA: Christian Literature
Crusade, 1983.

Stibbs, Alan M.,
The First Epistle General of Peter,
Grand Rapids: Wm. B. Eerdmans
Publishing Co., 1959.

Thomas, W. H. Griffith,
The apostle Peter: His Life and Writings,
Grand Rapids: Kregel Publications, 1984.

Westwood, Tom,
The Epistle of Peter,
Glendale, California: The Bible Treasury
Hour, Inc., 1953.

Wolston, W. T. P.,
Simon Peter: His Life and Letters,
London: James Nisbet & Co., 1913.

Второто послание на Петър

„[Второто] послание [на Петър] вдъхва Христос и чака Неговото завръщане.“

Хомригхаузен

Въведение

I. Уникално място в Канона

Горният уводен цитат е от особено значение, тъй като неговият автор като много други автори отрича авторството на Петър за Второто послание, като при това признава, че „това, което ние виждаме в Посланието, е Петрово по характер и дух“¹. Странното е, че тези две твърдения обобщават по един сбит начин уникалния принос на Второто Писмо на Петър. Сред все по-надвисващата тъмнина на отстъплението това кратко Писмо ни кара да обърнем погледа си напред към идването на Господа. То ни напомня много за живота и личността на Петър и наистина „вдъхва“ Христос на онези, които му позволяват да направи това.

II. Авторство

Наскоро един водещ американски консервативен изследовател на НЗ каза следното: „Второто Послание на Петър, също като книгите на Данаил и Исая от СЗ, е мястото, където мъжете се опцават с детството що се отнася до стриктната ортодоксалност на библейския критицизъм.“ Съвременните тълкуватели дори не се опитват да опровергаят авторството на Петър при това Послание; те приемат за дадено, че той не е написал това Писмо. В сравнение с всички останали новозаветни книги приемателно на Второто послание на Петър за автентична книга от НЗ създава и някои по-сериозни проблеми от тези, които обаче определено не са толкова сериозни, колкото се опитват да ги представят.

Външни доказателства

Обикновените цитати от Поликарп, Игнатий и Иренеи не могат да се приложат за Второто послание на Петър. Но ако Посланието на Юда е написано след Второто послание на Петър, както учи и ранната църква, в Юда ние имаме едно свидетелство за това Послание от времето на *първи век* (виж Въвеждението към Юда). Германският изследовател Теодор Цан смята, че нямаме нужда от повече доказателства. За първи път след Юда Второто Послание на Петър е цитирано от Ориген, следван от Методиј Олимпийски (мъченик от времето на царуването на император Диоклетиан) и от Фумилиан Кесарийски. Евсевий признава, че *повечето* християни приемат това Послание, докато самият той има някакви съмнения.

Второто послание на Петър не е включено в Мураторианския канон, но в него не е включено и Първото послание на Петър, а освен това самият канон е госта фрагментарен. Макар и да има съмнения относно автентичността на това Послание, Джером заедно с други водещи представители на църковните отци – Атанасий и Августин, най-накрая го приема като част от Божествените Писания. Неговото решение е последвано от цялата църква и това положение остава до периода на Реформацията.

Защо Второто послание на Петър има по-слаби *външни* доказателства в сравнение с другите книги? Първо, защото то е много кратко и явно има много малко копия и освен това не съдържа голямо количество уникален материал. Последното е особено важно за неговото приемане: книгите на еретиците винаги *добавят* някакви противопоставящи се

доктрини или най-малкото допълват госта странно апостолската доктрина. Това може би е главната причина да внушаваме при прекалено бързото отнасяне на Второто послание към ранните векове: има няколко псевдопиграфи (лъжливи) книги, които използват името на Петър за въвеждането на гностични ереси, като „Откровението на Петър“ например.

И на последно място, важно е да се знае, че докато Второто послание на Петър е една от антилегоменните книги (за които мненията се противопоставят), то *никога не е било смятано за лъжливо Писание от нито една църква.*

Вътрешни доказателства

Тези, които отричат авторството на Петър за това Послание, използват като аргумент разликите в стила между Първото и Второто послание. Но разликите между Първото и Второто послание на Петър не са толкова големи, колкото разликите между двесте Послания и останалите книги от НЗ. И двесте Послания използват широк и ярък диапазон от гуми, които показват много съвпадения с проповедите на Петър от Деянията и със събитията от неговия живот.

Съвпаденията със случки от живота на Петър, които се срещат в тази книга, са били използвани както като аргументи „за“, така и като аргументи „против“ неговото авторство. Някои от хората, които отхвърлят авторството на Петър, казват, че Посланието се нуждае от още *повече съвпадения*; други пък казват, че съвпаденията били *прекалено много*, което говорило за фалшификация! Но каква може да бъде причината за фалшифицирането на тази книга? Макар и изключително изобретателни при измислянето на *теории* против авторството на Петър, противниците на това Послание все още не са успели да измислят нещо убедително.

Когато изучаваме самото Послание обаче, откриваме няколко вътрешни до-

казателства, които показват, че неговият автор наистина е Петър.

В 1:3 авторът говори за върващите като за хора, призвани чрез Господната слава и сила. Това ни напомня за Лука 5:8, където Петър е толкова поразен от Господната слава, че казва: „Иди си от мене, Господи, защото съм грешен човек.“

Когато авторът съветва своите читатели как биха могли да не се препънат (1:5-10), ние незабавно си спомняме за препъването на Петър и за скръбта, която му донесе то.

Текстът на 1:14 е особено важен. От него разбираме, че Господ Исус е уведолил автора, че той скоро ще умре. Това напълно съответства на пасажа в Йоан 21:18, 19, където Исус открива на Петър, че ще бъде убит, когато остарее.

В пасажа от 13 до 15 ст. се споменават няколко пъти думите „хижа“ (скиния) и „смърт“ (изход), които се използват и от Лука при описанието на преобразението.

Едно от най-убедителните доказателства за авторството на Петър е позоваването на преобразението в 1:16-18. Авторът на Посланието е бил един от присъстващите на святата планина. Това означава, че той може да бъде или Петър, или Йоан, или Яков (Мат. 17:1). Но в началото на това Писмо (1:1) се споменава името Петър, а не Йоан или Яков.

Във 2:14, 18 ние срещаме думата „погламват“. Тази дума произхожда от глагола „*deleago*“ – „улавям с примамка“, дума от риболовния речник, която особено добре подхожда на рибаря Петър.

В 3:1 авторът намеква за едно първо свое Писмо, което е най-вероятно Първото послание на Петър. Освен това в 3:15 той прави едно много лично изказване за Павел, което е присъщо само за апостол.

И една последна дума, която поражда асоциации с живота на Петър, се намира в 3:17. Съществителното „утвърждение“ е производно на глагола „утвържда-

вам“ – същия глагол, който е използван от Исус в Лука 22:32: „И ти, когато се обърнеш, утвърди братята си.“ Той се среща също така и в 1 Петр. 5:10 и в 2 Петр. 1:12 като „утвърди“ и „утвърдени“.

И най-накрая трябва да кажем, че според нас една сериозна причина за враждебното отношение към Второто послание на Петър и съмненията относно неговото авторство, което се наблюдава и при пасторалните Послания, е присъствието на едно много остро осъждане на отстъпниците от вярата.

Докато изучаваме Посланието, ние ще видим и други вътрешни доказателства за авторството на апостол Петър, но това, което е важно да направим, е да се обърнем към самото Писмо и да се опитаме да видим какво Господ иска да ни каже чрез него.

III. Датиране

Датирането на Второто Послание е свързано явно с проблема за неговата автентичност. Онези, които смятат, че то е фалшифицирано, определят една дата някъде през втори век. Тъй като ние смятаме, че църквата не е направила грешка, като е приела Писмото като част от Канона както от историческа, така и от духовна гледна точка, бихме посочили като вероятна дата за негово-

то написване времето преди смъртта на Петър (67 или 68 сл. Хр.), т. е. 66 или 67 г. сл. Хр.

IV. Историческа обстановка и основни теми на Посланието

В основата на това Писмо личат ясно две основни нишки, които се борят една срещу друга: **пророческото слово** (1:19-21) и **лъжливото слово** (2 гл.). Петър вече вижда, че на хоризонта започват да се появяват лъжеучители, „които ще въведат тайно гибелни ереси“, водещи до безнравственост и разпуснатост на поведението; хора, които ще се присмиват на идеята за идеция съд (3:1-7). Това, което се вижда като нещо бъдещо по времето на Посланието на Петър, вече е настояще по времето на посланието на Юда (4 ст.). Когато християнският свят загубва интереса си към Пришествието на Христос и се настанива удобно в света (по времето на Константин и след него), моралът на църквата започва шеметно да пада надолу. Същото се отнася и за църквата днес. Интересът към пророческите истини, наблюдаван през деветнадесети век, в много църковни кръгове днес е затихнал, а либерализмът в живота на някои църкви показва, че Петър е бил вдъхновен да напише много истини, които ще бъдат валидни за целия период на християнството.

Схема на изложението

- I. Поздравление (1:1, 2)
- II. Призив за постигане на утвърден християнски характер (1:3-21)

Коментар

I. Поздравление (1:1, 2)

1:1 **Симон Петър** представя себе си като слуга и апостол на Исус Христос. Неговата простота и скромност са пора-

III. Предсказване появата на лъжеучители (2 гл.)

IV. Предсказване появата на подиграватели (3 гл.)

зителни. Той е станал слуга по избор, а **апостол** – по небесно назначение. Петър не използва никакви помпозни титли или фрази, за да покаже своето положение. Единственото нещо, което той иска да покаже, е благодарното признание на заградлението си да служи на възкръсналия Спасител.

Тези, към които е адресирано това Писмо, са хора, които са получили същата скъпоценна вяра като Петър и неговите съработници. Това е всичко, което знаем за тях. Можем да предположим, че това е едно обръщение към вярващи езичници, които са получили същата вяра като вярващите евреи – „еднаква с нас скъпоценна вяра“. Бог приема по еднакъв начин всички, които се спасяват чрез Неговата благодат – било то евреи или езичници, мъже или жени, роби или свободни.

Вярата включва всичко, което вярващите са получили, когато са приели християнството. Петър обяснява, че тази вяра е „**чрез правдата на нашия Бог и Спасител Исус Христос**“. Той иска да каже, че Бог е справедлив, когато дава тази еднаква вяра на всички, които вярват в Господ Исус. Смъртта, погребението и възкресението на Христос осигуряват справедливо основание, на базата на което Бог може да покаже благодат на грешниците чрез вяра. Дългът на греха е платен изцяло и сега Бог може да оправдае безбожния грешник, който вярва в Неговия Син.

Названието „**нашия Бог и Спасител Исус Христос**“ е едно от многото наименования в НЗ, което подчертава абсолютната божественост на нашия Господ Исус Христос. Ако Той не е Бог, тогава това название е абсолютно безсмислено.

1:2 Възвишената молитва на апостола за неговите читатели е **благодат и мир да им се умножат**, „**чрез познаването на Бога и на Исуса, нашия Господ**“. Той им пожелава да имат това познание чрез утвърдителната и обновителна **благодат** на Бога във всекидневния им живот и иска те да бъдат пазени чрез Божия **мир**, който надвишава всяко човешко познание. Но това не означава, че те трябва да приемат тази благодат и този мир на малки глътки. Петър им пожелава тези благословения непрекъснато да им се **умножават!**

Как може да стане това? **Чрез познаването на Бога и на Исуса, нашия Господ**. Колкото по-добре познаваме Бога, толкова повече ще ни се умножават Неговата **благодат и мир**. Това може да стане най-успешно, когато обитаваме непрекъснато в тайното място на Превъзвишения, а не когато Го посещаваме само от време на време там. Онези, които живеят в светилището, а не в покрайнините на храма, ще намерят тайната на Божията **благодат и мир**.

II. Призив за постигане на утвърден християнски характер (1:3-21)

1:3 Този пасаж трябва да събужда огромен интерес у всеки вярващ християнин, тъй като той ни учи как да се предпазваме от съарешаване в този живот и как можем да бъдем уверени, че ще влезем победоносно в следващия.

Най-напред трябва да знаем, че Бог ни е дал всичко необходимо, за да водим свят живот. Това подсигуриране е свидетелство за Неговата **сила**: „**Неговата божествена сила ни е подарила всичко, що е необходимо за живота и за благочестието**.“ Така както Неговата сила ни спасява най-напред, така тя ни дава способност да живеем свято след това. Първо тя ни подарява **живот**, а после **благочестие**. Благочестието е Божията сила за спасение от наказанието за греха и от неговата сила, от осквернението и осквернението.

„**Всичко, що е необходимо за живота и за благочестието**“, включва първосвещеническото дело на Христос, служението на Светия Дух, дейността на ангелските същества във връзка с нас, новия живот, който получаваме при обръщението, и поученията на Божието слово.

Силата да живеем свят живот идва „**чрез познаването на Този, Който ни е призовал**“. Така както Неговата **божествена сила** е изворът на святост, така Неговото **познаване** е пътят, по който придобиваме тази святост. Неговото познаване е вечен живот (Йоан 17:3), а

напредъкът в Неговото познаване е напредък в светостта. Колкото по-добре познаваме Този, Който ни е призовал, толкова повече започваме да приличаме на Него.

Християнското призвание е една от любимите теми на Петър. Той ни напомня, че: (1) Ние сме били призовани от тъмнината в Неговата чудесна светлина. (2) Били сме призовани да следваме Христос по стъпките на Неговите страдания (1 Петр. 2:21). (3) Били сме призовани да отвърщаме на хулите с благословения (1 Петр. 3:9). (4) Призовани сме в Неговата вечна слава (1 Петр. 5:10). (5) Призовани сме чрез слава и слава (2 Петр. 1:3). Последните думи означават, че Той ни е призовал, като ни е разкрил чудесните тайни на Своята личност. Савел от Тарс е бил призован по пътя към Дамаск, когато е видял Божиата слава. Един Христов ученик казва така: „Аз погледнах в Неговото лице и завинаги изгубих възможността да възприемам нещата, които са различни от Него.“ Той също е бил призован чрез Неговата слава и превъзходство.

1:4 Сред „всичко, що е потребно“, дадено ни чрез Божиата сила, за да водим свят живот, са и „скъпоценните нам и твърде големи обещания“ в словото. Изчислено е, че в Библията Бог ни е дал най-малко 30 000 обещания. Джон Бънян е казал веднъж така: „Пътят на живота е постлан с такъв дебел килим от обещания, че не е възможно да направшиш и една крачка по него, без да стъпиш върху някое от тях.“

Божиите обещания са последното от седемте скъпоценни неща, които Петър споменава в своите две Писма. Нашата вяра е по-скъпоценна от злато (1 Петр. 1:7). Скъпоценна е кръвта на Христос (1 Петр. 1:19). Христос, Живият Камък, е скъпоценен в Божиите очи (1 Петр. 2:4). Той е скъпоценен и като Крайъгъзел камък (1 Петр. 2:6). Скъпоценен е за всички, които вярват в Него (1 Петр. 2:7). Нетленното украшение на

кротък и тих дух е скъпоценно пред Бога (1 Петр. 3:4). И най-накрая, скъпоценни са Божиите обещания (2 Петр. 1:4).

Нека да си припомним някои от обещанията, свързани със светия живот. (1) Освобождение от властта на греха (Рим. 6:14). (2) Достатъчна благодат (2 Кол. 12:9). (3) Сила да се подчиняваме на Неговите заповеди (Фил. 4:13). (4) Победа над дявола (Як. 4:7). (5) Изходен път при всяко изпитание (1 Кор. 10:13). (6) Прощение, когато изповядаме греховете си (1 Йоан 1:9). (7) Отговор, когато Го призовем (Пс. 50:15).

Тогава няма защо да се чудим, че Петър казва, че Божиите обещания са скъпоценни и твърде големи! Тези обещания помагат на вярващия да избяга от произлязлото от страстите разтление на света. Бог ни е обещал да ни даде всичко, което ни е необходимо, за да устоим на съблазните. Когато пред нас се изправят съблазни, ние можем да се опрем на тези обещания. Те ни дават сила да избягаме от покварата на света – сексуалния грях, пиянството, мръсотията, мизерията, измамата и съперничеството.

Положителният резултат от това бягство е, че ние можем да станем „участници на божественото естество“. Това става по време на обръщението. След това, докато живеем в практическо наслаждение от Божиите обещания, ние ставаме все повече съответни на Неговия образ. Така например Той ни е обещал, че колкото повече гледаме Господната слава „като в огледало“, толкова повече се преобразяваме в същия образ (2 Кор. 3:18). Ние осъществяваме това обещание на практика, като четем Неговото слово, изучаваме Христос Такъв, Какъвто Той ни Го е разкрил, и Го следваме. Когато правим това, Светият Дух ни променя така, че започваме да се преобразяваме в Неговия образ от една степен на слава в друга.

1:5 3 и 4 ст. показват, че Бог ни е дал всичко необходимо за небесния живот. И понеже ни го е дал, ние трябва да бъдем

устърдни да го прилагаме. Бог не ни освещава против нашата воля и без нашето участие. От наша страна трябва да има желание, решение и дисциплина.

Развитие на християнския характер предполага **вярата** като нещо дадено. Нами в края на краищата Петър пише на християни – хора, които вече са преживели спасението чрез **вяра** в Господ Исус Христос! Затова той не им казва, че трябва да се снабдят с вяра; той приема, че те вече я имат.

Вярата трябва да се допълни със седем качества на светостта, които не се добавят едно след друго, а всички едновременно.

Бащата на Том Олсън четял този пасаж на синовете си по следния начин:

*„Прибавете на вярата си добродетелта или смелостта на Давид; на смелостта на Давид благоразумието на Соломон; на благоразумието на Соломон твърдостта на Йов; на твърдостта на Йов благочестието на Даниил; на благочестието на Даниил братолюбието на Ионатан; и на братолюбието на Ионатан любовта на Йоан.“*²

А Ленски пише следното:

*„Изреждането на тези седем добродетели е дадено във връзка с появата на лъжливи пророци (2:1) и начина на техния живот, който отразява фалишността на тяхната вяра. Вместо добродетел те раждат позор; вместо благоразумие – слепота; вместо себеобуждане – разпуснатост и разврат; вместо твърдост в доброто – твърдост в злото; вместо благочестие – безбожие; вместо братска любов – ненавист към Божиите деца; и вместо любов – нейната ужасна противоположност – омраза.“*³

Първото качество е **добродетелта**. Добродетелта може да означава набожност, доброта или нравствено превъзходство, макар че и трите могат да се включат в значението на думата благочестие. **Добродетелта** също така може да означава духовна смелост да заста-

неш пред този враждебен свят и сила да защитиш правото.

Не можем да не си спомним за смелостта на мъчениците. Архиепископ Кренмар бил изправен пред избора или да подпише декларация, че се отрича от Христос, или да изгори на кладата. Отначало той отказал да подпише, но после, вследствие на огромен натиск, подписал. По-късно разбрал огромната си грешка и уведомила палачите си да приготвят кладата. По негова собствена молба му развързали ръцете. Тогава той вдигнал дясната си ръка и казал: „Това е ръката, която подписа декларацията! Ръката, която се съблазни! Нека тя пострада първа!“⁴

Смелостта трябва да се допълни с **благоразумие** и особено с благоразумие, основано на духовната истина. Това още веднъж подчертава колко е важно да изучаваме Божието слово и да се подчиняваме на неговите свещени принципи.

Когато чета словото на Исус, аз научавам все повече за Него.

Аз чувам гласа Му от всеки стих и обичувам непрекъснато с Него.

Елайза Хлоут

Чрез практическото опознаване на Библията ние развиваме това, което Ердман нарича „практически умения в подробностите на християнството“.

1:6 Бог ни е призовал на дисциплиниран живот. Някой беше нарекъл това контролиращата сила на волята под действието на Божия Дух. Ние трябва да сме дисциплинирани в молшвата, в библейските часове, в разпределението на времето си, в обуздаването на телесните си апетити, в освещението си.

Един от примерите за такова **себеобуждане** е апостол Павел. „И тъй, аз така тичам, не като към нещо неизвестно; така удрям, не като че бия въздуха; но уморявам тялото си и го поробвам, да не би, като съм проповядвал на другите, сам аз да съм останал неodobрен“ (1 Кор. 9:26, 27).

За да изучи по-добре света на птиците, големият естественик Огюбон реши да поживее известно време сред природата. Робърт Ли описва неговите преживявания така:

„За него физическите неудобства не бяха нищо в сравнение с успеха на неговите изследвания. Той можеше да стои неподвижен часове наред в мрак и дъжд и да се чувства щастлив, когато след няколко седмично чакане можеше да прибави един-единствен факт към описанието на някаква птица. Понякога му се налагаше да стои потопен до шия в застояла вода почти без да диша, докато десетки отровни змии минаваха покрай главата му и огромни алигатори плуваха напред-назад покрай мълчаливия му пост.

„Никак не беше приятно – казваше той, докато лицето му гореше от ентузиазъм, – но какво от това? Нали успях да снимам онази птица!“⁵

Примерът на гругите, спешните нужди на загиващия свят и опасността от провалене на лично то свидетелство са достатъчни основания за себеобуздание, така че Христос да получи най-доброто от нашия живот.

Себеобузданието трябва да се допълва от **твърдост**, т. е. от търпеливо издържане на преследвания и враждебно отношение. Ние никога не трябва да забравяме, че християнският живот е едно предизвикателство за твърдост и издръжливост. Не е достатъчно само да започнем славно; трябва да можем да издържим докрай въпреки всички трудности. Представата за християнството като за едно непрекъснато изкачване на планински върхове не е реалистична. Освен върховете моменти има и всекидневна, рутинна работа, черен труд и разочарования, горчива болка и провалени плановете. **Твърдостта** е изкуството да понесеш и преодолееш всичко това въпреки всички обстоятелства, които са против нас.

След твърдостта идва **благочестие**то. Нашият живот трябва да бъде по

Бога с цялата практическа святост, която означава това. Поведението ни трябва да съдържа такъв свръхестествен елемент, че всички да познаят, че сме деца на небесния ни Баща и да видят семейната прилика в нас. Павел ни напомня, че „благочестието е за всичко полезно, понеже има обещанието и за сегашния, и за бъдещия живот“ (1 Тим. 4:8).

1:7 Братолюбието ни изявява пред света като Христови ученици: „По това ще познаят всички, че сте Мои ученици, ако имате любов помежду си“ (Йоан 13:35).

Любовта към братята култивира **любов** към цялото човечество. Тя не е продукт на емоциите, а на волята; не е някакво сантиментално чувство, което ние преживяваме, а заповед, която изпълняваме. Любовта в НЗ е свръхестествена. Невярващият не може да обича по начина, по който му заповядва Библията, защото той няма небесен живот. За да можеш да обичаш своите врагове и да се молиш за своите убийци, ти трябва да имаш небесен живот. Любовта се изявява в даването: „Бог толкова възлюби света, че даде...“ (Йоан 3:16). Ние можем да изявим своята любов към гругите, като им дадем нашето време, таланти, богатства и живот.

Т. Макали е баща на Ед Макали, един от петте млади мисионери, убити от индианците аука в Еквадор. Една нощ, докато се молехме на колена на Господа, той каза: „Господи, дай ми да живея достатъчно дълго, за да видя спасени онези хора, които убиха нашите момчета, за да мога да ги презгърна и да им кажа, че ги обичам, защото те обичат моя Христос.“ Такава е християнската любов – да можеш да се молиш така за убийците на своя син.

Тези седем качества формират пълноценния християнски характер.

1:8 По пътя на ученичеството не може да има застой – може да има или напредък, или упадък. В движението напред

има сила и сигурност; в движението назад – само опасности и провал.

Отказът от постоянство в развитието на християнския характер води до безделие, безплодие, слепота, късогледство и забрава.

Безделие. Само животът, живян в общение с Бога, може да бъде наистина резултатен. Водителството на Светия Дух ни предпазва от **безделни действия** и ни прави максимално работоспособни. В противен случай ние се бием с въображаем противник или шием без конец.

Безплодие. Възможно е човек да **знае** много за **Господ Исус Христос** и въпреки това да остане **безплоден** в това свое знание. Отказът от прилагане на практика на това, което знаем, неизбежно води до безплодие. Вливането на води в Мъртво море без съответното изливане е довело до неговото умиране. Същото става и в духовния свят.

1:9 Късогледство. Има различни степени на увреденост на зрението. Късогледството е такава форма на увреденост на зрението, според която човекът вижда по-добре близкото, отколкото далечното; т. е. той живее повече за настоящето, отколкото за бъдещето. Толкова е зает с материалните неща, че изобщо не забелязва духовните.

Слепота. Всеки човек, у когото липсват изброените по-горе седем качества, е слеп. Той не разбира кое е основното в неговия живот. Не може да оценява правилно духовните стойности. Живее в един мрачен, пълен със сенки свят.

Забрава. И последно, човекът, който няма тези седем качества, „**е забравил, че е бил очистен от старите си грехове**“. Истината за неговото избавление е загубила привлекателността си за него. Той е тръгнал обратно към мястото, от което е бил избавен, и си играе с грехове, които са причинили смъртта на Божия Син.

1:10 И така, Петър увещава читателите си да затвърдят своето **призвание и избиране**. Това са двете страни на Бо-

жия план за спасение. **Избирането** се отнася до Неговото суверенно, **вечно** право да избира индивиди, които да Му принадлежат; **призванието** се отнася до Неговото действие **във времето**, което осъществява този Негов избор на практика. Нашето **избиране** е станало преди сътворяването на света; **призоваването** ни става по време на нашето обръщение. Хронологично първо идва **избирането**, а след това – **призванието**. Но като хора ние преживяваме първо **призоваването**, а след това разбираме, че сме били избрани от Него още от вечността.

Ние не можем да затвърдим нашето **призвание и избиране** повече, отколкото те са **затвърдени** от Бога: Божиите намерения никога не могат да бъдат осуетени. Но можем да ги затвърдим за себе си, като все повече растем в прилика на Господа. Когато изявяваме плода на Духа, ние даваме сигурно доказателство за това, че наистина Му принадлежим. Светият живот доказва истинността на нашата вяра.

Светият живот ни предпазва и от препъване. Тук не става въпрос за падане във вечно осъждане, защото делото на Христос ни е освободило от него. Тук става въпрос за опасност от падане в грях, опозоряване или временно отстъпление. Ако ние не напредваме в небесния си живот, има опасност изобщо да провалим живота си. Но ако вървим по Духа, никога няма да бъдем счети за негодни да Му служим. Бог пази християнина, който върви към Него. Опасността идва, когато изпаднем в духовната ленивост и слепота.

1:11 В непрекъснатия духовен растеж има не само сигурност, но и обещание за „**голям достъп във вечноното царство на нашия Господ и Спасител Исус Христос**“. Тук Петър говори не за **факта**, че ние имаме достъп до небесното царство, а за това **какъв** може да бъде този достъп. Единственият начин, по който ние можем да влезем в небесното **царство**, е вярата в Господ Исус Христос.

Но някои хора ще имат по-широк **достъп** до това царство от други. Вярващите ще получат различни награди. А тук се казва, че степента на тези награди ще зависи от степента на съобразяване със Спасителя.

1:12 Докато разглежда настоящото и бъдещо приложение на предмета на неговото Писмо, Петър не престава да напомня на своите читатели колко е важно да развият християнски характер. Макар и да знаят това, добре е непрекъснато да си го припомнят. Същото се отнася и за нас. Макар и да сме **утвърдени в истината, която сега държим**, винаги има опасност да се отклоним от нея или да я забравим. Затова винаги трябва да си я повтаряме.

1:13 И това е не само негово намерение, но и негово задължение – да **подтиква** светиите чрез непрекъснато напомняне, **докато** е жив. Той се чувства задължен да ги предпазва от духовна грямка гори и когато приближава края на живота си.

1:14 **Господ** Исус вече е известил на Петър *това*, че той ще умре, и *начина*, по който ще умре (Йоан 21:18, 19). Оттогава са изминали много години. Остаряващият апостол знае, че това е естественият ход на живота и че смъртта му вече наближава. Това знание го подтиква да стане по-решителен в грижата си за духовното благосъстояние на Божиите хора през времето, което му остава.

Апостолът говори за своята смърт като за оставяне на земното си обиталище или напускане на त्याлото („тая... **хижа**“). Също както хижата е временно жилище за хора, които пътуват, така и त्याлото е мястото, където ние живеем, докато сме пътници на тази земя. При смъртта хижата или палатката се оставят. При Грабването त्याлото ще бъде възкресено и изменено. Библията говори за त्याлото в неговото вечно и проследено състояние като за здание или дом (2 Кор. 5:1).

Фактът, че Петър знае за близката си смърт, не отменя истината за скорошното завръщане на Христос за Неговите светици, както понякога се тълкува това. Истинските вярващи винаги са очаквали Христос да се върне всеки момент. Петър е знаел, че няма да бъде жив, когато Христос се завърне, само чрез специално откровение.

1:15 Апостолът е решен не само да напомня лично на светиите колко е важен духовният прогрес, но се е постарал да остави писмен документ, който да им напомня това и след смъртта му. Неговите Писма ще припомнят на вярващите неговите увещания по всяко време. В резултат на това Писмата на Петър осветяват пътя на вярващите мъже и жени вече повече от деветнайсет века и ще продължат да правят това до идването на нашия Спасител. Освен това сигурни древни предания разказват, че в основата си Евангелието от Марко предава спомените на очевидеца апостол Петър, неговия духовен водач.

От този текст става ясно колко е важно писменото служение. Писаното слово е много по-трайно от казаното слово. Чрез написаното слово служението на човека продължава и след като тялото му опиге в гроба.

Думата за **смърт**, която Петър използва тук, има общ корен с думата *изход*. Това е същата дума, която се употребява за смъртта на Христос в Лука 9:31. Смъртта не е край на едно съществуване, а преминаване от едно място в друго.

Тези стихове имат специално значение за нас, тъй като ни показват кое е важно за Божия човек, който живее в сянката на смъртта. Изразът „**тия работи**“ се среща четири пъти в този пасаж – в 8, 9, 12 и 15 стих. Великите и основни истини на християнската вяра придобиват огромна стойност, когато ги погледнем от прага на вечния свят.

1:16 Последните стихове от 1 глава са посветени на идването на Христос в

слава. Петър най-напред говори за сигурността на апостолското свидетелство, а след това и за сигурността на пророческото слово. Като че ли тук апостолът свързва НЗ със Стария и казва на своите четатели да се придържат към това обединено свидетелство.

Най-напред той подчертава, че апостолското свидетелство се основава върху фактите, а не върху басните. **Когато са обявили „силата и пришествието на нашия Господ Исус Христос“**, апостолите не са следвали „хитроуизмислени басни“ или митове.

Конкретното събитие, за което Петър намеква тук, е преobraжението на Христос на планината. Там е имало трима свидетели от апостолите – Петър, Яков и Йоан. **„Силата и пришествието“** е един друг художествен начин⁶ да се каже **„удването в сила“** или „мощното удване“ на Господ Исус Христос. Преображението е един преобраз на удването на Христос в сила на земята, за да царува. Това става ясно от описанието на събитието от Матей. В Матей 16:28 Исус казва: „Истина ви казвам: има някои от стоящите тука, които никак няма да вкусат смърт, докато не видят Човешкия Син идещ в царството Си“. Веднага след това (в 17:1-8) е описано преobraжението. На планината Петър, Яков и Йоан виждат Господ Исус в същата слава, в която Той ще бъде по време на хилядогодишното царство. По такъв начин думите на Господа от 16:28 биват изпълнени в 17:1-8.

Сега Петър подчертава, че разказът на апостолите за преobraжението не е нещо, основано на басни (гр. „митове“). Това е една дума, която често се използва от някои съвременни теолози, за да критикуват Библията, като казват, че тя трябва да се „демитологизира“. Така например Балтман говори за „митологичната страна“ на НЗ, а Джон Робинзън призовава християните да признаят, че голяма част от Библейския текст представлява митове:

„През миналия век бе предприета една болезнена, но решителна крачка напред, като бе признато, че Библията наистина притежава „митологична страна“, която представлява важна част от религиозната истина. Постепенно почти всички, с изключение на крайните фундаменталисти, признаха, че разказите за сътворението и падението в книгата Битие представят най-дълбоки истини за човека и природата, но под формата на митове, а не като история, което не намалява тяхната валидност ни най-малко. И наистина, беше особено важно при защитата на християнската истина да се признае и потвърди, че тези разкази не са исторически документи и поради това не могат да бъдат равностойни на алтернативните описания в антропологията и космологията. Всички ония, които не признават това разграничение, запяват в един хор с Томас Хъксли и неговите приятели.“⁷

За да опровергае обвинението, че техните разкази се основават на митове, Петър два три свидетелства от планината на Преображението: свидетелството на *очите*, на *ушите* и на *телесното присъствие*.

Що се отнася до свидетелството на *очите*, апостолите могат да кажат, че те са **очевидци на Господното величие**. Йоан свидетелства: „И видяхме слабата Му, слава като на Единородния от Отца“ (Йоан 1:14).

1:17 Следващото свидетелство е свидетелството на *ушите*. Апостолите са чули гласа на **Бога**, който е казал: „**Този е Моят възлюбен Син, в Когото е Мое то благоволение.**“ Този разбираем израз на признание на Господ Исус е **гошъл до Него от великолепната слава**, т. е. от яркия светец облак на слабата, наречен Shekinah, който е символизирал Божието присъствие.

1:18 Имайки предвид Яков, Йоан и себе си, апостол Петър подчертава, че те съвсем ясно са чули гласа на Бога, когато са били с Господа на святата планина. И

така, ние имаме свидетелството на трима свидетели, което според Матей 18:16 е напълно достатъчно и авторитетно.

Най-накрая Петър добавя свидетелството на *физическото присъствие*: „**когато бяхме с Него на светата планина.**“ Това е едно истинско преживяване, което не може да се постави под съмнение.

Ние не знаем коя е **планината** на Преображението, но ако можехме да узнаем, сигурно щяхме да я покрим досега със светилища.⁸ Петър я нарича „**светата планина**“ не защото е била свята сама по себе си, а защото е била отделена за място на едно свято събитие.

1:19 И така, пророческото слово е потвърдено за нас. Старозаветните пророци са предсказали идването на Христос в сила и голяма слава. Събитията на планината на Преображението са **потвърдили** тези пророчества. Събитията, които са видели апостолите, не са отменили старозаветните пророчества, нито са ги направили още по-сигурни, а просто са добавили едно потвърждение на тези пророчества. Апостолите са видели предварително славата на бъдещото царство на Христос.

Преводът на Ф. У. Грант на останалата част от 19 ст. може да ни бъде от голяма полза: „...и вие добре правите, че внимавате на него (като на светило, което свети в тъмното място, догде се зазори и зорницата изгрее) в сърцата ви.“ Обърнете внимание на скобите, които използва Грант. Според неговия превод ние трябва да **внимаваме в сърцата си**. В НИПБКДж и в много други верси тези скоби липсват и следователно текстът гласи „...догде се зазори и зорницата изгрее в сърцата ви“, което представлява една практическа трудност при тълкуването.

Пророческото слово е **светилото**, което свети. **Тъмното място** е светът. **Зазоряването** бележи края на настоящия Век на Църквата (Рим. 13:12). Изгряването на **зорницата** представлява

идването на Христос за Неговите свети. По този начин пасажът иска да ни каже, че ние винаги трябва да **гържим пророческото слово** пред очите си и да го пазим **в сърцата си**, защото то ще ни служи като **светлина** в този тъмен свят, докато свърши векът на църквата и Христос дойде на облаците, за да грабне Своите хора, които Го чакат, и да ги занесе в небето.

1:20 В последните два стиха на тази глава Петър ни уверява, че пророческите Писания са произлезли от Бога, а не от човека; че те са боговдъхновени.

„**Никое пророчество в Писанието не е частно... обяснение...**“ (или „не е с частен произход“: вж. бел. под линия в НИПБКДж). Това твърдение е предизвикало много и разнообразни тълкувания. Някои от тях са доста нелепи, като например разсъждението, че правото за тълкуване на Библията принадлежи изключително на църквата и че хората поотделно не могат да я изучават.

Има и други обяснения, които са истинни сами по себе си, макар и да не обясняват значението именно на този стих. Така например вярно е, че нито един стих не трябва да се тълкува сам за себе си, а в светлината на контекста и на останалите текстове от Библията.

Но това, за което Петър говори **тук**, е *произходът* на пророческото слово, а не начинът, по който хората го тълкуват, след като то е било дадено вече. Той иска да каже, че след като са започнали да пишат, пророците не са описвали своите **частни обяснения** на събитията или собствените си заключения. С други думи, **тук** под „**обяснение**“⁴⁹ не се има предвид обяснение на словото от онези от нас, които имат Библията в писмен вид, а *начинът*, по който Словото е дошло първоначално до нас. Д. Т. Янг казва следното:

„*И така, правилното значение на текста е, че по своя произход Писанията не са човешко произведение. Те са Божие обяснение, а не човешко. Ние често слуша-*

ме как някои хора казват, че това или онова изказване на Библията представлява мнението на Давид или на Павел, или на Петър... Но за да бъдем точни, трябва да кажем, че Светите Писания не съдържат човешки обяснения. Те представляват единствено Божиите обяснения за нещата. Нито едно пророчество в Библията не е човешко обяснение: хората са говорили така, както са били движени от Светия Дух.¹⁰

Затова ние смятаме, че преводът по линия на НИПБКДж („произход“) е по-добър, тъй като по-добре подхожда на контекста.

1:21 Този стих потвърждава тълкуването на 20 ст., което току-що дадохме. „Защото никога не е идвало пророчество от човешка воля.“ Както беше казал някой: „Това, което са писали пророците, не е една бърканица от техни собствени идеи, нито е продукт на човешкото въображение, проникновение или разсъждение...“

„... но [светите] човеци са говорили¹¹ от Бога; движими от Светия Дух.“ По някакъв начин, който ние не можем да разберем напълно, Бог е водил тези мъже да изберат точно думите, които да напишат, без да засегне нито индивидуалността, нито стила на писателите. Това е един от ключовите стихове в Библията върху боговдъхновеността на Писанията. Във времето, в което много хора отричат авторитета на Библията, е изключително важно ние да заставаме здраво зад истината за *дословната* и *цялостна* боговдъхновеност на *непогрешното* Божие слово.

Под *дословна* боговдъхновеност на Библията ние имаме предвид това, че *думите*, които са били записани първоначално от четирисесетте и повече човешки автори, са били вдъхнати от Бога (вж. 1 Кор. 2:13). Бог не им е дал някакво общо описание или основна идея, след което ги е оставил да пишат, каквото си искат, а самите думи, които те са записали, са им били дадени *от Светия Дух*.

Цялостната боговдъхновеност на Библията означава, че *цялата* Библия – от Битие до Откровение – е била еднакво вдъхновена от Бога. Цялата тя е Божието слово (вж. 2 Тим. 3:16). Когато казваме, че Библията е *непогрешна*, ние имаме предвид, че полученото Божие слово няма абсолютно *никаква* грешка в оригиналния си вид, и то не само в доктринално, но така също и в историческо, научно, хронологично и всякакво друго отношение.

III. Предсказване появата на лъжеучители (2 гл.)

2:1 В края на 1 гл. Петър говори за старозаветните пророци, като каза, че те не са говорили по собствената си воля, а движими от Светия Дух. Сега той казва, че освен истинските пророци в СЗ е имало и лъжливи пророци и че както сега има верни учители в християнството, така ще има и лъжливи учители.

Тези *лъжеучители* ще се появят в църквата отвътре. Те ще се преправят на служители на евангелието. Затова опасността от тях ще бъде толкова голяма. Ако те идваха отвън и се представяха като атеисти или агностици, вярващите щяха да внимават и да се пазят от тях. Но те ще бъдат майстори в измамата. Ще носят Библии и ще използват библейски изрази, макар и със съвсем различно съдържание. Президентът на една либерална теологична семинария описва тяхната стратегия по следния начин:

„Често някои църкви сменят своите убеждения толкова бързо, че дори не си правят труда да се отрекат от мненията, които доскоро са поддържали. Техните теолози са усвоили доста умели начини да поддържат приемствеността, като измислят допълнителни тълкувания или тълкувания към тълкуванията.“

У. Крисуел описва лъжеучителите по следния начин:

„[Това са]... учтиви, любезни и представителни мъже с вид на учени, които представят себе си за приятели на Христос.

*Те проповядват от амвона, пишат дебели книги, публикуват статии в религиозни списания... Изобщо атакуват християнството отвътре, като намират в църквата и училището удобни места, където да свият гнезда всякакви нечисти и омразни птици. Те заквасват тестото с кваса на садукеите.*¹²

Къде можем да срещнем тези лъжливи учители? Ще споменем само някои от по-явните места. И така, можем да ги срещнем в:

либералния и неоортодоксалния протестантизъм
либералния римокатолицизъм
унишарианизма и универсализма
ръселизма (свидетелите на Йехова)
мормонизма
християнската наука
обединителната църква на Мун
християнделфинизма
армстронгизма („Божия църква по рагуото“)

Представяйки се за служители на правдата, тези лъжливи учители **въвеждат тайно** унищожителни за душата ереси успоредно с истинските библейски доктрини. По този начин те напълно съзнателно смесват фалшивото с истинското. Като цяло в основата на техните учения стои една система от отрицания. Тук ви предлагаме кратък списък на някои от тях, които могат да се срещнат в изброените по-горе общества:

Отричане на дословната и цялостна боговдъхновеност на Библията; отричане на Триединството, на божествеността на Христос, на Неговото непорочно зачатие, на Неговата смърт като Заместител на грешниците. Особено яростни са техните отрицания на стойността на пролятата кръв на Христос. Те отричат възкресението на Неговото тяло, доктрината за вечното осъждане, доктрината за спасението по благодат чрез вяра в Господ Исус Христос; чudesата в Библията.

Други известни култови движения днес са следните:

Теорията на Кенозис – това е еретично учение, според което Исус не е притежавал никакви божествени атрибути. Това означава, че Той е могъл да върши грех, всякакъв вид грешки и пр.

Фантастичната теория за смъртта на Бога, за еволюцията, за универсалното спасение, за чистилището, за молитвите за мъртвите и др.

Основният грях на лъжливите учители е, че те се отричат от Господаря, **Който ги е купил**. Макар и да говорят много красиви думи за Исус, за Неговата „божественост“, за възвишената Му етика, за превъзходния Му пример и т. н., на практика те не Го изповядат като Бог и единствен Спасител.

Nels Ferré пише следното: „Исус никога не бил, нито е станал Бог... Да наречеш Исус Бог е все едно да заместиш Инкарнацията с идола.“¹³

Методисткият епископ Джералд Кенеди признава следното:

*„Искам съвсем искрено да призная, че твърдението (че Христос е Бог) не ми харесва и не ме задоволява. Бих предпочел едно друго твърдение – че Бог е бил в Христос, тъй като смятам, че свидетелството на Новия Завет като цяло е против доктрината за божествеността на Исус, макар и да смятам, че свидетелствата за това са доста впечатляващи.“*¹⁴

По този и по много други начини **лъжливите учители** се отричат от **Господаря, Който ги е купил**. Тук ние бихме искали да спрем за малко и да си припомним, че макар и да са били купени от Господаря, тези лъжеучители никога не са били изкупени. НЗ прави разлика между *купуването* и *изкупението*. Всички хора са купени, но не всички са изкупени. Изкупени са само онези, които са приели Исус Христос за Господ и Спасител и са се възползвали от стойността на Неговата пролята кръв (1 Пепр. 1:18, 19).

В Матей 13:44 Господ Исус е представен като човек, който продава всичко,

което има, за да купи една нива. В 38 стих от същата тази глава се казва съвсем ясно, че нивата е светът. Следователно чрез Своята смърт на кръста Господ Исус *купи* света и всички, които са в него. Но Той не *изкупи* целия свят. Макар и Неговото дело да е *достатъчно* за изкуплението на целия свят, то е *валидно* само за онези, които се покаят, повярват в Него и Го приемат.

Фактът, че тези лъжливи учители никога не са били новородени, се вижда от тяхната съдба: „те ще навлекат на себе си **бърза погибел**“. Тяхната съдба е вечно осъждане в огненото езеро.

2:2 Петър предсказва, че много хора ще ги последват. Те ще направят това, като пренебрегнат библейските стандарти за морал и нравственост и се отдадат на страстите на плътта. Предлагаме ви два такива примера:

Англиканският епископ Робинзън казва следното:

„... нищо не може да бъде наречено само по себе си „грешно“. Никой не може да каже, че сексуалните взаимоотношения преди брака или разводът са грешни сами по себе си. Те могат да бъдат такива в 99% или дори в 100% от случаите, но „грешността“ не е тяхно присъщо качество. Единственото присъщо зло е липсата на любов.“¹⁵

В книгата „*Призвани на отговорна свобода*“, публикувана от Националния съвет на църквите, младите хора могат прочетат следния съвет:

„Трябва да кажем, че в личен или индивидуален план това, което оправдава и осветява сексуалността, не е външният брачен статут на хората пред закона, а онова, което те чувстват вътре в сърцата си. Погледнато по този начин, държането на ръце може да бъде едно напълно порочно действие, докато интимната игра на секс – нещо добро и правилно.“¹⁶

В резултат на този вид поведение, проповядвано и практикувано от някои лъжеучители, **пътят на истината** се хули. Невярващите започват да изпит-

ват дълбоко презрение към християнството.

2:3 Тези лъжеучители са ачни хора както по отношение на секса, така и по отношение на парите. За тях служенето на Бога е доходна професия. Целта им е да привлекат много последователи, за да си увеличат доходите.

Те **мамят** хората с престорени **думи**. Дарби беше казал веднъж: „Дяволът никога не е толкова сатанински, колкото когато носи Библия.“ И така, тези лъжеучители са хора с Библии в ръка, които представят себе си за служители на правдата, пият известни евангелски химни и използват библейски изрази. Всичко това обаче е маска, под която те крият своя еретически и покварен морал.

Тези религиозни представители на патата колона обаче са осъдени на ужасно погубление. **Тяхното осъждение „не дреме“**; всичко се приготвя за **тяхното погубление**. То не е заспало, а стои будно и готово да скочи върху тях като пантера, която чака да нападне жертвата си.

2:4 Пасажът от 4 до 10 стих ни дава три примера от СЗ за Божия съд над отстъпниците – съда над на ангелите, съда над праисторическия свят и съда над Содом и Гомор.

Ние приемаме, че **съгрешилите ангели** са ангелите, за които се споменава в Юда 6. Оттам ние научаваме, че: (1) Те на са опазили своето достоинство; и (2) са напуснали собственото си жилище. Макар и да не можем да кажем с абсолютна сигурност, ние смятаме, че има сериозни причини да вярваме, че това са Божиите синове, за които става въпрос в Битие 6:2: „**Божии синове**, като гледаха, че човешките дъщери бяха красиви, вземаха си за жени от всички, които избераха.“ Ангелите са наречени Божи синове и в Йов 1:6, и в 2:1. Изводът, който можем да направим от текста в Битие 6 глава, е, че тези Божии синове са напуснали ангелското си положение, което им е било определено, и са заменили своето

небесно обиталище с обиталище на земята, като са се смесили с човешките жени. Децата, които са им родили тези жени, са наречени „*nephilim*“, което означава „паднали“ (Бит. 6:4). От Битие 6:3 става ясно, че Бог е бил изключително недоволен от тези ненормални сексуални връзки.

Противниците на това мнение излизат с възражението, че ангелите са безполови същества и следователно не могат да се женят. Но Библията никъде не твърди това. Това, което Библията твърди, е, че в небето те не се женят (Марко 12:25). В СЗ ангелите често са се появявали на земята в човешки вид. Така например двата ангела, приети от Лот в Содом (Бит. 19:1), са описани като мъже в 5, 10 и 12 стих. Те са имали крака (2 ст.) и ръце (10 ст.); можели са ядат (3 ст.); притежавали са физическа сила (10, 16 ст.). От извратените желания на содомските мъже става ясно, че тези ангели са имали тела, с които мъжете са могли да злоупотребят (5 ст.).

Бог е бил разярен от това ужасно отстъпление на съгрешилите ангели от установения от Него ред и ги е хвърлил „в мрака на най-дълбоките ровове“, за да бъдат „вардени за съд“.

2:5 Вторият пример на пряка Божия намеса при наказанието на греха е свързан с хората, които са погинали в **потоп**. Тяхното нечестие е било огромно. Всяка мисъл, която е раждало въображението на техните сърца, е била постоянно само зло (Бит. 6:5). Земята се е развратила и изпълила с насилие пред Бога (Бит. 6:11-13). Бог се е разкаял, че е направил човека на земята (Бит. 6:6). Той се е огорчил толкова много, че е решил да го изтреби от лицето на земята (Бит. 6:7). Той не е пощадил **древния свят**, но е нанесъл **потоп**, за да унищожи безбожните му обитатели.

Само **Ной** и неговото семейство са се оказали угодни в очите на Господа. Те са потърсили и са намерили спасение в ков-

чега, който ги е скрил от бурята на Божия гняв и негодуване.

Ной е описан като **проповедник на правдата**. Без съмнение, докато Ной е строил ковчега, ударите на неговия чук непрекъснато са предупреждавали наблюдателята го присмиватели и са ги призовавали да се обърнат от греха, защото в противен случай те е трябвало да застанат лице в лице със справедливото Божие наказание на тяхното нечестие.

2:6 Третият пример за Божия безпощаден съд е разрушението на **Содом и Гомор**. Тези два града, които са се намирили някъде в южната част на мястото, където сега е разположено Мъртво море, са били като клоаки, пълни със сексуална извратеност. За хората от тези градове хомосексуалното поведение е било обикновен начин на живот. За този грях се говори в Римляни 1:26, 27:

„...Жените им измениха естественото употребление на тялото в противоестествено. Така и мъжете, като оставиха естественото употребление на женския пол, разжегоха се в страстта си един към друг, струвайки безобразие мъже с мъже, и приемаха в себе си заслуженото въздаяние на своето нечестие.“

Бог не гледа на този извратен начин на живот като на болест, а като на грях. И за да покаже на всички следващи поколения колко голяма е омразата Му към хомосексуализма, Той излива върху Содом и Гомор огън и сяра (Бит. 19:24), които ги превръщат в прах и пепел. Унищожението на тези два града е толкова пълно, че днес никой не може да покаже със сигурност къде е било тяхното местонахождение. Те са пример за всички, които радаят за официалното позволение на този грях в своята страна или го определят като болест.

Важно е да се каже, че съвременните либерални църковни служители все по-често и по-често започват да се изказват в подкрепа на сексуалната извратеност. Един от служителите на обедине-

ната църква на Христос е написал статия в „Обществено действие“, в която препоръчва църквата да престане да дискриминира хомосексуалистите по отношение на следването им в семинари, ръкополагането им в църковни служители и назначаването им на църковни служби. Неотдавна деведесет свещеници от епископалната църква решиха, че доброволните сексуални връзки между възрастни са напълно нормални отношения от морална гледна точка. Лъжливите религиозни учители стоят в челните редици на движенията, които се борят за официално разрешаване на този грях.

Никак не е случайно, че това Послание, което има за цел да разобличи *отстъплението*, казва толкова много неща за *неморалността*. Обикновено отстъплението крие своите корени в моралния упадък. Човек може да изпадне в много сериозен сексуален грях, но вместо да признае вината си и да намери очистване в кръвта на Христос, той може да отхвърли знанието за Бога, което осъжда неговите действия, и да заживее практически като атеист. Полък разказва за срещата си с един млад мъж, който по-рано изповядал Христос, но в момента на срещата бил пълен със съмнения и отрицания. Докато младежът споделял своите проблеми, господин Полък му задал следния въпрос: „Приятелю, какъв е грехът, който практикуваш напоследък?“ Младежът навел засрамено глава, спрял да говори и си тръгнал веднага.¹⁷

2:7 Същият Този Бог, Който изпраща унищожение на нечестивите, дава избавление на **праведните**. Петър илюстрира тази истина с примера за **Лот**. Ако имахме само старозаветния разказ за Лот, можехме да си помислим, че той изобщо не е бил истински вярващ. От разказа в Битие Лот ни изглежда почти като опортюнист, който заради едно удобно място и име в света е готов да се примири с греха и покварата. Но Петър, пишайки под Божието вдъхновение, ни каз-

ва, че Лот е бил **праведен човек, на когото развратният живот на нечестивите бил досадил**. Бог е видял, че Лот има истинска вяра, че обича правдата и че мрази греха.

2:8 И още веднъж Петър подчертава, че Лот наистина е бил такъв човек, като добавя, че неговата **праведна душа** се е **измъчвала** всеки ден от това, което е чувала и виждала в Содом. Ужасното нечестие на хората му е причинявало дълбоко страдание.

2:9 Извоят от всичко това е, че **Господ знае как да избави благочестивите и как да накаже безбожните**. Той може да избави Своите хора от съд и едновременно с това да **гържи неправедните под наказание за съдния ден**.

И не само нечестивите се пазят за ада (9 ст.), но и агът се пази за нечестивите (17 ст.). За разлика от това, за вярващите се пази наследство, а така също и те се пазят за това наследство (1 Петр. 1:4, 5).

2:10 Бог знае как да пази нечестивите за съдния ден и това е **особено** валидно за хората, описани в тази глава – лъжливите учители, чийто живот е омърсен от сексуална **нечистота**, които проповядват бунт срещу официалната **власт** и смело изричат хули по адрес на славните същества.

Не е тайна, че лъжливите религиозни водачи, които се преструват на Христови служители, често показват много развален морал. Те не само се отдават на непозволен сексуални връзки, но и открито защитават свободните сексуални отношения и разпуснатия живот. Един свещеник от епископалното девическо училище в Болтимор, щата Мериленд, написа следното:

„*Ние всички трябва да се отпуснем и да престанем да се чувстваме виновни за сексуалните си преживявания, мисли и желания. Аз поддържам това мнение без значение дали става въпрос за хетеросексуални, хомосексуални или автосексуални*

*мисли... Сексът е удоволствие... което означава, че той не трябва да се подчинява на никакви закони за това, кое е позволено и кое не е позволено да се прави. В тази игра, така да се каже, няма правила.*¹⁸

Либералните религиозни водачи са в челните редици на движенията, които проповядват насилствено сваляне на властта и това е особено показателно. Много често модернистичните църковни служители са свързани с осъществяването на погривни политически каузи. Един ръководител на църква и отговорник по въпросите на църковната община към презвитерианския църковен съвет на Филадельфия каза следното: „Аз не мисля, че ние сме приключили с това (използването на бомби и гранати от църквата) за в бъдеще, защото, ако всички ненасилствени методи се окажат безрезултатни...“

Тези хора са гръзки и своеволни. Безочливото им отричане на всякаква законна власт, изглежда, няма граници. Те са способни да изрекат всякакви гуми, за да хулят своите господари. Фактът, че човешките власти са назначени от Бога (Рим. 13:1) и че ние не трябва да злословим по техен адрес (Деян. 23:5), изобщо не ги засяга. Изглежда, че те изпитват удоволствие да впечатляват хората с войнстващите си оскърбления на „славните същества“ (на гр. „славите“ или „славните“). Това е едно обобщително понятие, което би могло да включва всички – както ангели, така и хора, – които са облечени с управителна власт от Бога. Тук то вероятно означава човешки управители.

2:11 Дързостта на тези така наречени религиозни служители няма равна на себе си и в ангелския свят. Въпреки че ангелите „са по-големи в мощ и сила“ от хората, те не смеят да представят **против** славните същества хулителна **присъда** пред Господа. Тук, изглежда, става въпрос за *ангели*, които имат положение на власт.

Обикновено това не особено ясно споменаване на ангелите в този стих се смята за същото като в Юда 9: „Но архангел Михаил, когато в борба с дявола се препираше за Мойсеевото тяло, не смея да произнесе против него хулителна присъда, но рече: Господ да те смърти.“ Ние не знаем защо е имало спор за Мойсеевото тяло, но за нас е важно това, че Михаил е признал, че Сатана има положение на власт в света на демоните и въпреки че Сатана няма власт над Михаил, Михаил въпреки това пак не го е похулил. Помислете си само колко голяма е дързостта на хората, които смеят да правят това, което светите ангели не смеят да правят! И помислете си също за съответното наказание, което ще последва това предизвикателство!

2:12 Тези отстъпници религиозни водачи приличат на „животни без разум“. Вместо да използват ума си, който ги различава от животните, за да разсъждават, те живеят така, като че ли задоволяването на телесните им апетити е единственият смисъл на цялото им съществуване. Също както повечето животни съществуват, за да бъдат ловени и изтребвани, така и лъжеучителите бързат напред към унищожението си, без да обръщат никакво внимание на това, за което са били призовани – да прославят Бога и да Му се наслаждават завинаги.

Те „хулят за неща, които не знаят“. Невежеството им е най-безочливо, когато хулят Библията. Тъй като не притежават небесен живот, те изобщо не могат да разберат гумите, пътищата и делаата на Бога (1 Кор. 2:14), което обаче не им пречи да се представят за експерти в духовното царство. Един смирен вярващ може да види много повече от небесното царство, когато е на колелне и с наведена глава, отколкото те – повдигнати на пръсти и с изправена глава.

Тези лъжливи учители ще бъдат унищожени по същия начин като животни-

те. Тъй като избират да живеят като животни, те и ще умрат като животни. Тяхната смърт няма да доведе до окончателно изчезване, а до безславно и безнадеждно погиване.

2:13 И в смъртта си те ще страдат заради своята **неправда**. Както казва Филип: „Чрез своята неправда те са си заработили ужасна заплата, която ще получат до край.“

Тези хора са толкова безсрамни и толкова самозабравили се, че не се срамуват да вършат своите грехове посред бял ден. Повечето хора чакат да дойде нощта, за да започнат да „**разкошествоват**“ (Йоан 3:19), отпук и приглушените светлини на баровете и публичните домове (1 Сол. 5:7). Лъжеучителите отхвърлят дори и тези обичайни ограничения, които обикновено покриват греха с мрак.

Когато ядат с християни, те са „петна и позор“ – противни и нечисти неканени гости, които се отдават на изобилно ядене и пиене. В описанието си на същите тези хора Юда казва: „Тия са погводни скали, когато пируват с вас в дружелюбните ви гощавки“ (Юда 12). По онова време е имало празници на любовта, които са се провеждали във връзка с Господната вечеря. На тях лъжеучителите са се гържали изключително невъздържано и без каквото и да било съзнание за духовното значение на този празник. Вместо да мислят за другите, което любовта винаги прави, те са гледали само себе си.

2:14 Но още по-ужасен от това е фактът, че техните **очи са пълни „с блудство и с непрестанен грях“**. Това са хора, които гържат фалшиви религиозни речи, постановяват заповеди, изпълняват съветнически служби към местните събрания... и през цялото време **очите** им търсят жени, с които биха могли да живеят някое любовно приключение. Тяхната страст към разврата, макар и облечена в религиозни грехи, няма граници.

Това са хора, които „примамват **неутвърдени души**“. За да оправдаят греха, понякога те могат да тълкуват погрешно дори и текстове от Библията. Или да казват, че проблемът за доброто и злото е до голяма степен проблем на собствената ни култура. Или леко да подхлъзват лековерните хора, като казват, че нищо не е грешно, стига само да се прави с любов. Много е лесно да подхлъзнеш една неутвърдена душа, като и внушиш, че ако едно нещо е правилно за един религиозен водач, то сигурно е още по-правилно за един обикновен мирянин.

Техните сърца са **научени на лакомство**. Това не са хора аматьори, а майстори в изкуството на прелъстяването. Макар и думата „лакомство“ да означава всякаква алчност, контекстът като че ли сочи най-вече към сексуалната алчност.

След като описва тази грозна пародия на християнството и греха, които хората свързват с името на Христос по вина на тези ужасни отстъпници, Петър най-накрая възкликва: „Те са предадени на **проклетия!**“ Така той иска да каже, че тези отстъпници ще изпитат Божието проклетие в пълната му сила.

2:15 Тези лъжливи учители приличат много на **Валаам Веоров** по няколко признака: лъжат за себе си, че са Божии говорители (Чис. 22:38); подмамват другите да съгрешават (Откр. 2:14) и най-главното – използват служението, за да се обогатяват. **Валаам** е бил мадиамски пророк, нает от моавския цар, за да прокълне Израел. Причината да желае да направи всичко това са били парите.

2:16 При един от опитите си да прокълне Израел Валаам и неговата ослица срещнали Господния ангел (т. е. Господ Исус в едно от появяванията Му преди превъплъщението). **Ослицата** спряла и отказала да продължи пътя си, а когато Валаам я ударил с тоягата си, тя му заговорила с човешки глас (Чис. 22:15-34). Това било нещо изумително – **нямо маза**ци.

ре да говори с човешки глас (и да показва повече здрав разум от господаря си)!

Но дори и чудото не могло да извади Валаам от това състояние на лудост.

Ленску казва така:

*„Валаам е един ужасяващ пример на „пророк“, на когото Бог казва какво не трябва да прави и когото Бог възпира да не прави зло, като дори накарва магарето да проговори, но който въпреки това тайно продължава да се държи за богатството, което мисли, че ще спечели от своята неправда, и затова погива.“*¹⁹

Днес Бог не мъри лъжеучителите, като кара немите животни да им говорят. Но имаме всички основания да вярваме, че Той изобличава тяхната лудост и безразсъдство по други начини, подтиквайки ги да се върнат на правия път, който е Христос. Често пъти Бог използва свидетелството на някой скромен вярващ, за да обърка тези мъже, които се гордеят с големите си познания и високото си църковно положение. Понякога един стих от Библията или един остър въпрос, казан или зададен от страна на някой изпълнен с Духа обикновен мирянин, може да накара тези лъжеучители да се гърчат в унижение и гняв.

2:17 Петър оприличава лъжливите учители на „безводни кладенци“. Когато изпаднат в духовна нужда, хората отиват при тях, за да утолят жаждата си, но се връщат още по-жадни и разочаровани. Те са **кладенци, в които няма вода**. Те са също така **пласкани от буря мъгли**. **Мъгли** са въздушни маси, които съдържат само обещание за гръжд, без да носят истински гръжд. После идват ветровете и ги помитат. Така и надеждите на хората остават празни, а сухите им устни още по-жадни.

За тези религиозни шарлатани е **запазен адът** до века. Те само се преструват на служители на благовестието, без да носят всъщност никаква блага вест. Хората отиват при тях с надеждата да получат хляб, а те им дават камък. Нака-

занието за тази измама във вечността²⁰ е **мрачната тъмнина**.

2:18 Те **„говорят с надуто празнословие“** или – както Кнокс превежда този текст – „изричат красиви фрази, в които няма никакъв смисъл“. Това е едно много точно описание на начина, по който говорят повечето либерални проповедници и лъжливи учители на култови движения. Те са усъвършенствани оратори и умеят да омагьосват публиката с превъзходната си реторика. Техният ерудиран речник привлича вниманието на непроницателните хора. Липсата на съдържание в проповедите им се компенсира от догматични, убедително представени фрази. Но когато свършат своята реч, след тях остава абсолютна празнота – все едно нищо не са казали. Ето един пример на такава безплодна проповед от един известен съвременен теолог:

„Тук не става въпрос за еднаквост или липса на еднаквост, а за сходство. Ето това ние смятаме и наричаме истинско познание на Бога, макар че от вярата все още знаем и помним, че това, което наричаме сходство, не е същото като сходството, което се има предвид тук. И освен това знаем и помним, и то пак от вярата, че сходството, за което става въпрос тук, благоволява да се отразява в това, което ние познаваме като сходство и наричаме с това име, така че в нашето мислене и говорене сходството става подобно на сходството, постулирано в истинското Божие откровение (на което то само по себе си не е сходно), така че когато описваме това взаимоотношение като сходство, ние не мислим и не говорим лъжливо, а истинно и правилно.“

Стратегията на тези лъжливи учители е да **подмамват** хората, като им обещаваат неограничена наслада във всякакъв вид сладострастие. Те казват, че след като нашите телесни желания са ни дадени от Бога, ние не трябва да ги ограничаваме. Всяко такова ограничаване щяло да доведе до сериозни смущения на

човешката личност. Ето защо те проповядват експериментирание на сексуалните взаимоотношения преди брака и свободен морал след брака.

Техните жертви са „ония, които едва избягват от живеещите в заблуда“. Тук става въпрос за хора, които някога са се наслаждавали свободно на грешни удоволствия, но после са почувствали желание за промяна. Те са решили да обновят живота си, да обърнат нова страница и да започнат да посещават някоя църква. Но вместо да отидат в църква, която вярва в Библията, те отиват в някое събрание, водено от един от тези лъжливи овчари. По този начин вместо да чуят евангелието на спасението чрез вяра в Христос, те чуват някое оправдание на греха и насърчение на свободното поведение. Това е една голяма изненада за тях. Те винаги са мислели, че грехът е зло и че църквата е против него, а сега разбират, че това не е така и че църквата дори одобрява греха!

2:19 Отстъпниците служители говорят много за свобода, но това, което те разбират под „свобода“, е свобода от авторитета на Бога и позволение да съгрешават. Всъщност това не е никаква свобода, а най-тежка форма на робство. Те самите са роби на разврата. Свързани от веригите на злите си желания и навици, те нямат сили да ги разчупят и да бъдат свободни.

2:20 Пасажът от 20 до 22 ст. говори не за самите лъжеучители, а за техните жертви. Това са хора, които са тръгнали по пътя на обновлението, но не са новородени. Чрез едно частично познаване на... Христос и на християнските принципи те са обърнали гръб на живота в грях и са се насочили към едно нравствено очистване.

Но точно тогава са попаднали под влиянието на лъжливите учители, които се подиграват на пуританските добродетели и проповядват освобождение от нравствените регулатори. Така те отново биват въввлечени в същите грехове,

от които временно са избягали. Резултатът от всичко това е, че те пропагат още по-ниско от преди, защото религиозните ограничения са отпаднали и вече няма нищо, което да ги възпира. Затова последното им състояние става по-лошо от първото.

2:21 Колкото по-голяма е привилегията на един човек, толкова по-голяма е и неговата отговорност. Колкото по-добре един човек познава християнските стандарти, толкова по-голямо е задължението му да живее по тях. По-добре е да не познаеш някое свято писание изисквания на Бога, отколкото да ги познаеш и да се върнеш към мръсотията на света.

2:22 Тези хора доказват истинската пословица за кучето, което се връща обратно на бълвоча си (вж. Пр. 26:11), и за измитата свиня, която се връща пак да се вързала в тинята. Примерите с кучето и свинята са особено многозначителни. Според закона на Мойсей както кучето, така и свинята са нечисти животни. В пословицата няма и намек за това, че тяхната природа е била променена. Те са били нечисти, преди да се обърнат от бълвоча и тинята и са останали такива и след като са се върнали обратно към тях.

Така е и с хората, за които пише Петър. Те са изпитали някакво желание за нравствено обновление, но никога не са получили нова природа. Казано с езика на Матей от 12:43-45, тяхната къща е била изпразнена, пометена и наредена, но те не са поканили Спасителя да се настани в нея. Тогава нечистият дух, който е бил изгонен от нея, е отишъл и е взел седем други духове, по-зли от него, които са влезли и са заживели там. Така последното състояние на тази къща е станало по-лошо от първото.

Този пасаж не трябва да се използва за проповядване на твърдението, че истинските вярващи могат да отпаднат от благодатта и да бъдат загубени. Хората, за които става въпрос тук, никога не са били истински вярващи. Те никога не

са получавали нова природа. Тяхното последно състояние показва, че природата им е била и си е останала нечиста и зла. Поуката от всичко това е, че обновлението само по себе си не е достатъчно и че не само не е достатъчно, но е и изключително опасно, защото може да подмами човека да се задоволи с едно състояние на лъжлива сигурност. Човекът може да приеме нова природа само когато се новороди, а той се новоражда само чрез покаяние пред Бога и вяра в нашия Господ Исус Христос.

IV. Предсказване появата на подиграватели (3 гл.)

3:1 От темата за лъжеучителите във 2 глава Петър се обръща към темата за присмивателите в последните дни. Както в предишното, така и в това Писмо той най-напред насърчава читателите си да се придържат към Библията.

3:2 Те трябва да помнят предсказанията на **светите пророци** (в СЗ) и поученията на **Господа**, дадени чрез **апостолите** (и запазени в НЗ). Библията е единственото сигурно предохранително средство по време на упадък.

3:3 Обединеното свидетелство на пророците и апостолите гласи, че **в последните дни ще дойдат подиграватели**, които ще следват **своите собствени страсти**. Християните трябва да помнят това и да не се препъват под влияние на богохулните и отрицателни слова на тези безочливи хора. Това трябва да бъде за тях знак, че краят на века е приближил.

Тези подиграватели ходят по **своите собствени страсти**. Това са хора, които, след като се отрекат от познаването на Бога, безочливо се отдават на удовлетворяването на собствените си апетити. Те проповядват всеобщо позволение, без изобщо да мислят за приближаващия съд.

3:4 На първо място подигравателите се присмиват на **пришествието на Христос**, като питат: „**Къде е обещаното**

Му пришествие?“, което може да се перифразира така: „**Къде е изпълнението на Неговото обещание?**“ Но дали съдържанието, което те влагат в „**Неговото пришествие**“, е същото като съдържанието, което влагаме ние?

Дали когато говорят за връщането на Христос на земята, те имат предвид **игуването Му за Неговите светии**, което ние наричаме **Гравването** (1 Сол. 4:13-18), или нещо друго? Едва ли. Доста е съмнително, че те знаят нещо за този първи етап на Господното пришествие.

А може би, когато говорят за Господното пришествие, те имат предвид **игуването на Христос заедно с Неговите светии**, за да установи всеобщото Си господство (1 Сол. 3:13)?

От останалата част на пасажа става ясно, че под „**обещаното Му пришествие**“ тези хора имат предвид най-вече времето на **последния Божий съд** на земята или това, което повечето хора наричат края на света. Те мислят за ужасното разрушение на небето и земята в края на хилядолетието.

Техните мисли текат приблизително така: „**Вие, християните, ни заплашвате с предупреждения за ужасен съд над земята. Казвате ни, че Бог ще се намеси в човешката история, ще накаже нечестивите и ще унищожи земята. Всичко това е една пълна глупост! Ние няма от какво да се спрахуваме. Можем да правим, каквото си искаме. Няма никакви доказателства, че Бог някога се е намесвал в човешката история и нищо не ни дава основание да смятаме, че Той ще направи това и в бъдеще.**“

Техните умозаклочения се основават на безгрижната хипотеза, че „**откак са се поминали бащите ни всичко си стои така, както от началото на създаването**“. Те смятат, че природата неизменно следва своите вечни закони, че не може да има свръхестествена намеса и че всичко си има своето естествено обяснение.

Те вярват в закона за регулярността. Този закон гласи, че съществуващите процеси в природата винаги са протичали по един и същ начин и в същия интензитет както сега и че тези процеси са достатъчни, за да обяснят всички промени, които са станали до този момент.

Между закона за регулярността и обикновените теории за еволюцията съществува много тясна връзка. Теорията за прогресивното развитие на живите организми от по-нисши към по-висши видове се основава на предположението, че условията на земята винаги са били приблизително едни и същи. Допускането, че тази земя някога е претърпяла сериозни катаклизми и глобални катастрофи, води до обезсмисляне на теорията на Дарвин.

3:5 Подигравателите съвсем съзнателно пренебрегват един факт – факта с потопа. Бог *наистина* се е намесил в човешката история, като конкретната цел на тази Негова намеса е била наказанието на нечестнието. Щом това се е случило веднъж, ще се случи и втори път.

Тяхното *своеволие* невежество е едно унищожително обвинение. Тези хора се гордеят със своите знания и особено с опитите си да се придържат към принципите на научните изследвания, но фактите говорят, че те съзнателно пренебрегват един добре доказан исторически факт – потопа. Един курс по геология не би им се отразил за!

„Защото те своеволие не признават това, че чрез Божието слово отначало е имало небе и земя, сплътена от водата и в сред водата... тогавашният свят... загина“. Небето и земята са станали чрез Божието слово. Бог е казал и те са станали (Евр. 11:3). Петър пише, че **земята е станала от водата и във водата.** Трябва да признаем, че това твърдение съдържа дълбочини, които не можем да разберем напълно. От Битие 1:2 разбираме, че някога лицето на земята е било покрито с вода. По-късно, в 6 стих, се казва, че Бог е направил небето

или простора, за да раздели водата на земята от мъглата или облачната покривка над земята. Това ни дава основание да приемем, че земята е била покритата от пътен слой мъгла с много вода, в която не е могла да съществува живот. Просторът или небето е чистата и ясна атмосфера, в която ние сега дишаме. В Битие 1:9 се казва, че континентите са били отделени от океаните. Може би точно това се има предвид под израза **„земя, сплътена от водата“** (вж. също Пр. 24:2).

Независимо за какви научни истини намерява Петър, ние знаем, че земята е един свят, пълен с вода и покрит с облаци: три четвърти от повърхността на земята е покритата с океани, а голяма част от нея е обвита в мъгла. Доколкото ни е известно, земята е единствената планета, на която има вода, и следователно единствената, в която може да съществува живот.

3:6 Още от самото си начало земята е съдържала в себе си средствата за своето унищожение. Тя е имала вода под почвата, в моретата и в облациите. Накрая Бог е освободил водите от бездните и от небесата (Бит. 7:11), земята е била потопена изцяло във вода и целият живот извън ковчега е бил унищожен.

Критиците съзнателно пренебрегват този исторически факт. Интересно е да се види, че през последните години събитието с потопа е станало предмет на най-жестокото нападки. Но разказът за него е записан на камък в преданията на древните и съвременните народи и на най-сигурното място – в святото Божие слово.

3:7 Когато е създал земята, Бог е натрупал в нея достатъчно вода, за да я разруши. По същия начин Той е натрупал в **небето и земята достатъчно огън**, за да ги унищожи чрез него.

В днешния ядрен век ние знаем много добре, че материята представлява съхранена енергия. Разцепването на едно атомно ядро води до бурно освобождава-

не на огромни количества енергия. В такъв смисъл цялата материя в света представлява един огромен експлозивен потенциал. Понастоящем Господ гържи земята, така че да не се разпадне: „и всичко чрез Него се сплотява“ (Кол. 1:17). И ако Неговата поддържаща ръка се оттегли, всичко ще се стопи. Междувременно както **небето**, така и **земята се пазят за огън „до деня на страшния съд и погибелта на нечестивите“**.

3:8 Но защо тогава Бог толкова бави Своя съд? За да отговорим на този въпрос, най-напред трябва да си припомним, че за Бога няма време. Той не живее във времето като нас. Времето се определя от взаимоотношението слънце – земя, а Бог не се подчинява на това взаимоотношение.

„За Господа един ден е като хиляда години, и хиляда години като един ден.“ Той може да разтегне един ден до хиляда години или да свие едно хилядолетие в един ден. Той може да разтяга или съкращава Своите дейности.

3:9 Бог е обещал да сложи край на историята на нечестивите хора със съд. Ако има някакво забавяне, то **не е**, защото Бог не е верен на **Своето обещание**, а защото е търпелив. Бог **не желае никой да погине**, а **„всички да дойдат на покаяние“**. Той нарочно разтегля времето на благодатта, така че хората да получат всякаква възможност да се спасят.

В Исая 61 четем за **годината на Господното благоволение** и за **деня на Божието въздаяние**. Това показва, че Той изпитва удоволствие да показва благодат и че съдът е нещо непривично за Него (Ис. 28:21). Този стих също така може да означава, че Бог може да разтегля Своето дълготърпение хиляда години и да съкращава Своя съд в един ден.

Той е чакал 120 години, преди да изпрати потопа. Сега Той чака вече няколко хиляди години, преди да унищожи света с огън.

3:10 „**А Господният ден ще дойде като крадец.**“ Господният ден е всеки пе-

риод, в който Бог съди. В СЗ този израз се използва за обозначение на всеки период от време, в който Бог наказва злостворците и побеждава враговете Си (Ис. 2:12; 13:6, 9; Ез. 13:5; 30:3; Йоил 1:15; 2:1, 11, 31; 3:14; Ам. 5:18, 20; Об. 15; Соф. 1:7, 14; Зах. 14:1; Мал. 4:5). В НЗ това е един период от време с различни етапи:

1. Той може да се отнася до времето на скръбта – един седемгодишен период, в който Бог ще съди невярващия Израел (1 Сол. 5:2; 2 Сол. 2:2).
2. Може да включва Неговото връщане на земята, когато Той ще дойде, за да нанесе въздаяние на онези, които не познават Бога и които не се подчиняват на благовестието за Исус Христос (2 Сол. 1:7-10).
3. Използва се и за хилядолетието, когато Христос ще господства на земята с желязна тояга (Деян. 2:20).
4. С него се обозначава и последното унищожение на небето и земята с огън. Това е и значението тук, в 3 глава на Второто послание на Петър.

Той **ще дойде като крадец** – т. е. неочаквано и унищожително. **„Небето ще премине.“** Под „небето“ тук може да се разбира както атмосферата, така и звездното небе, но не и третото небе – мястото, където Бог обитава. Докато небето преминава с оглушителна експлозия, **елементите ще се стопят нажежени**. Тук под „елементите“ трябва да разбираме съставните частици на материята. Цялата материя ще бъде унищожена в този ден на всеобщо изгаряне, който толкова прилича на ядрено унищожение.

„И земята, и каквото се е вършило по нея ще изчезнат.“⁴²¹ Ще изгорят не само делата на естествено творение, но и цялата човешка цивилизация. Всичко е белязано да изгори – огромните световни столици, внушителните сгради, феноменалните научни открития.

3:11 Сега Петър премества вниманието си върху светшите и задълженията, които те получават. **„Прочее, понеже**

всичко това ще се стопи, какви трябва да сте вие в свето живее и благочестие...“ Всяко материално нещо носи върху себе си печата на разрушението. Това, с което се гордеят хората и за което живеят, е в най-добрия случай преходно. Да живееш за материалното означава да живееш за преходното. Здравият смисъл ни казва, че трябва да се обърнем от лъжливия блясък и изречките на този свят и да заживеем свято и **благочестиво**. Да живееш за вечността е много по-просто, отколкото да живееш за времето – да избереш духовното вместо материалното, постоянното вместо временното.

3:12 Вярващите трябва да живеят в непрекъснато очакване. Те трябва да чакат и искрено да желаят **идването на Божия ден**. Някои използват израза „**да ускоряват дохождането на Божия ден**“, за да подчертаят възможността за ускоряване на идването на Господа от наша страна чрез посветено и неопслабващо служение. Но това учение съдържа гъба проблемни моменти. От една страна, Божият ден *не е* едно и също с идването на Господа. И от друга, дори и да беше така, наистина е трудно да се повярва, че времето на идването на Христос може да се промени чрез усърдието на Неговите хора.

Божият ден описва вечното състояние. Той идва след последния етап на Господния ден, когато небето и земята ще бъдат унищожени. **Божият ден** е денят на Неговата окончателна и пълна победа. Затова ние трябва непрекъснато да го чакаме и да го желяем.

Когато говори за **Божия ден**, Петър не казва „в който...“, а „**поради който... небето възпламенено ще се стопи и стихииите нажежени ще се разложат**“. **Божият ден** не е времето на окончателното унищожение. Този последен съд ще се състои преди въвеждането на Божия ден.

3:13 Във 12 ст. вярващите получават увещание да очакват Божия ден. Тук те

са описани как очакват „**ново небе и нова земя, в която живее правда**“. Това подкрепя мнението, че Божият ден се отнася до вечното състояние, в което ще има **ново небе и нова земя**.

В Исая 65:17 и 66:22 **новото небе и новата земя** се използват, за да опишат както хилядолетието, така и вечността. Ние познаваме, че тези стихове включват хилядолетието по това, че там ще има грях (65:20) и ще се раждат деца (65:23). Петър използва израза, за да обозначи изключително вечното състояние, в което съществуващите небе и земя окончателно ще преминат.

Освен това апостолът говори за **правда**, която *ще обитава в новото небе и новата земя*. Понастоящем благодатта царува чрез правдата (Рим. 5:21); през хилядолетието правдата ще *царува* (Ис. 32:1); а във вечността правдата ще *живее*. В земното Си царство Христос ще владее с желязна тояга и така ще налага правдата. В този смисъл се казва, че правдата ще царува. Но във вечността няма да има нужда от желязна тояга. **Правдата** ще бъде у дома си. Никакъв грях няма да влезе там, за да помрачи мира и красотата на това място.

3:14 Истината за новото небе и новата земя трябва да загълбочи желанието ни да живеем свято пред Господа. Това не е само една истина, която трябва да пазим, но и истина, която трябва да ни пази. Знанието, че скоро ще застанем пред Бога, трябва да ни подтиква да бъдем **чисти и непорочни**, т. е. морално неопетнени. То трябва да ни подтиква към състояние на **мир** в сърцата, а не на гняв и безпокойство.

3:15 „**И считайте дълготърпението на нашия Господ като средство за спасение**.“ Забавянето на Неговия съд има за цел да даде пълна възможност на хората да се спасят. Когато виждаме все по-умножаващото се нечестие на хората, ние често се чудим как Бог може да търпи още. Неговото дълготърпение е удивително. Но за това има причина. Бог не

желае смъртта на нечестивите. Той копнее да види как хората се обръщат от злите си пътища и се спасяват.

„...както **любезният ни брат Павел** **ви е писал, според дадената му мъдрост.**“ Това споменаване на Павел съдържа няколко интересни извода:

1. Петър нарича Павел „**любезния ни брат**“ въпреки публичното порицаване на неискреното му поведение от Павел в Антиохия (Гал. 2:11-21). Очевидно Петър е приел порицанието със смирение. Ние също трябва да се учим да приемаме порицания, без да таим обида.
2. Петър признава, че Павел е **получил небесна мъдрост**, за да напише своите Послания. Това е съвсем сигурно загатване, че Петър смята Писмата на Павел за боговдъхновени.
3. Читателите на Петър явно вече са прочели едно или повече от Павловите Послания. Това може би означава, че Посланията или са били адресирани пряко до тях, или са се предавали от ръка на ръка в тази област.

В кое от Писмата на Павел се казва, **че дълготърпението на нашия Господ е за спасение?** Римляни 2:4 гласи следното: „Или презираш Неговата богата благост, търпеливост и дълготърпение, без да знаеш, че Божията благост е назначена да те води към покаяние?“

3:16 Във всички свои Послания Павел говори за големите истини, които Петър описва в двете си Писма – истините за новорождението, божествеността на Христос, Неговия живот на безгрешен страдалец, Неговата заместителска смърт, възкресение и възнесение, Повторното Му идване, Господния ден и Вечното състояние.

Има **някои** библейски истини, които са **трудни за разбиране**, като истината за Триединството, Божия избор и свободната човешка воля, тайната на страданието и др. Ние не трябва да се безпокоим, ако се сблъскаме с неща, които надвишават нашия ум. Божието слово е без-

крайно и неизчерпаемо. Когато го изучаваме, винаги трябва да отдаваме на Бога дължкото за това, че знае повече, отколкото можем да разберем или да изследваме.

Когато говори за „**неща, мъчни за разбиране**“, Петър не критикува Писанията на Павел. Трудното за разбиране не е Павловият стил на писане, а темите, за които той пише. Барнс казва така: „Петър говори тук не за трудностите при разбирането на това, което Павел *иска да каже*, а за трудностите при разбирането на *великите истини*, за които той пише.“²²

Вместо да ги приемат просто чрез вяра, **неучените и неутвърдените хора изопачават** някои от тези трудни за разбиране истини, които ги води **към собствената им похиба**. Така например някои култове изкривяват закона, като го наричат път за спасение, а не средство за изявяване на греховете. Други смятат, че пътят към небето минава през вратата на кръщението. Всичко това се прави не само с Писмата на Павел, но и с останалите Писания.

Забележете, че тук Петър поставя Посланията на Павел на едно и също ниво с **другите Писания**, т. е. със СЗ и онези Писания от НЗ, които вече са се били появили дотогава. Той признава, че Павловите Послания са част от боговдъхновеното свещено Слово.

3:17 Вярващите непрекъснато трябва да внимават да не се **забудят**. Ние никога не трябва да забравяме, че винаги ще има лъжеучители, които ще изкривяват и ще подправят истината, и това трябва да ни кара да бъдем бдителни. Неподготвените хора много по-лесно могат да се подхлъзнат от **заблуждението на беззаконните** и да загубят духовното си равновесие.

3:18 И още веднъж Петър ни учи, че непрекъснатият напредък в небесните неща представлява голяма защитна сила против опасността от лъжеучители. Ние трябва да растем в две неща – „в

благодатта и познаването на нашия Господ и Спасител Исус Христос“. **Благодатта** е практическото изявление на плода на Духа. Растежът в **благодат** не е нарастване на умствените познания нито неуморна дейност; той означава все по-голяма прилика с Господ Исус. **Познаването** на Господа означава запознаване с Господа чрез словото. Растеж в **познаването** на Господа означава все по-голямо изучаване и подчиняване на Неговите думи, дела и поведение.

Петър обаче няма да завърши своето Послание с увещание към светиите. Кулминационната точка на неговото Писмо трябва да бъде **прославата** на Господа. И така, ние отново чуваме любимото хваление: „**Нему да бъде слава и сега и до вечния ден. Амин.**“ Това е и крайната цел на нашето съществуване – да прославяме Господа. Затова нищо друго не може да бъде по-подходящ завършек на това Послание от думите: „**Нему да бъде слава и сега и до вечния ден. Амин.**“

Крайни бележки

- 1) (Intro) E. G. Homrighausen, „The Second Epistle of Peter,“ *Exposition*, IB, XII, 1957, p. 166.
- 2) (1:5) From the spoken ministry of Tom Olson, a personal friend of the author.
- 3) (1:5) R. C. Lenski, *The Interpretation of the Epistles of St. Peter, St. John. and St. Jude*, p. 266.
- 4) (1:5) Това е една много известна и популярна история. Вижте например книгата на S. M. Houghton, *Sketches from Church History*, pp. 114-116.
- 5) (1:6) Robert G. Lee, *Seven Swords and Other Messages*, p. 46.
- 6) (1:16) Използването на две думи (както напр. „силен и луг“) за изразяване на едно значение („силно луг“) се нарича „*hendiadys*“ (от гръцката дума „едно чрез две“). В Библията това литературно средство се използва много често, както в и случаят в този стих, така че ние трябва да го познаваме.
- 7) (1:16) John A. T. Robinson, *Honest to God*, p. 32, 33.
- 8) (1:18) Според преданието на римокатолическата църква мястото на Преображението е Таборската планина. Затова там има храмове. От историческа гледна точка обаче това не е възможно, тъй като Таборската планина не е висока планина, а в Евангелията се казва, че преображението е станало на една „висока планина“. Освен това по времето на нашия Господ на Таборската планина е имало най-вероятно римски гарнизон, което я прави доста неподходяща за едно такова лично откровение. Много по-вероятно е да става дума за Хермон – една покрита със снегове високопланинска верига на север от Галилея.
- 9) (1:20) Гръцката дума „*epilysis*“ може да се преведе както като „обяснение“, така и като „произход“ (Вж. бел. под линия в НИПБКДж).
- 10) (1:20) Dinsdale T. Young, *The Unveiled Evangel*, pp. 13. 14.
- 11) (1:21) Критическият (НО) текст гласи: „... но човеци са говорили от Бога.“
- 12) (2:1) Wallie Amos Criswell, *The Evangel*, Largo, FL., November 1949, page 1.
- 13) (2:1) Nels Ferre, *The Sun and the Umbrella*, pp. 35, 112.
- 14) (2:1) Gerald Kennedy, *God's Good News*, p. 125.
- 15) (2:2) Robinson, *Honest*, p. 118.
- 16) (2:2) NCC, *Called to Responsible Freedom*, p. 11.
- 17) (2:6) A. J. Pollock, *Why I Believe the Bible is the Word of God*, p. 23.
- 18) (2:10) *Pageant Magazine*, October, 1965.
- 19) (2:16) Lenski, *Interpretation*, pp. 326, 327.
- 20) (2:17) Изразът „до века“ е изпуснат в критическия текст, но не и в паралелния пасаж в Юда 13.
- 21) (3:10) Вместо „ще изчезнат“ критическият текст гласи „ще бъдат открити“ (*heurethesetai*), вероятно имайки предвид „оголени“.
- 22) (3:16) Albert Barnes, *Notes on the New Testament*, X:268.

Библиография

Вижте библиографията в края на Първото послание на Петър.

Първото послание на Йоан

„Това Послание ни призовава да подражаваме не на вървежа на Христос, Който ходи по морето, а на Неговата обикновена походка.“

Мартин Лутер

Въведение

I. Уникално място в Канона

Първото Послание на Йоан е като снимка в семеен албум. То описва членовете на Божието семейство. Също както децата приличат на своите родители, така и Божиите деца приличат на Бога. Когато един човек стане Божие дете, той получава живота на Бога – вечния живот. Всички, които имат този живот, показват това съвсем определено. Така например те признават Исус Христос за свой Господ и Спасител, обичат Бога, обичат Божиите деца, подчиняват се на Неговите заповеди и не прогължават да грешат. Това са някои от отличителните белези на вечния живот. Йоан е написал това Писмо, така че всички, които имат тези семейни черти, да *знаят*, че имат вечен живот (1 Йоан. 5:13).

Първото Писмо на Йоан е необикновено по няколко показателя. Макар и да е било истинско Писмо, което действително е било изпратено, в него не са упоменати нито името на подателя, нито имената на получателите. Това показва, че те сигурно са се познавали много добре. Друго забележително нещо на тази прекрасна книга е това, че тя изразява изключително дълбоки духовни истини в съвсем къси и прости изречения – толкова къси и прости, че е трудно да се намерят подобни на тях. Кой казва, че дълбоките истини се съдържат само в сложните изречения? Ние се страхуваме, че това, което някои хора глупаво наричат „загълбочено“ проповядване или писание

означава просто замъглено или *нечисто* проповядване или писание.

Първото Послание на Йоан заслужава дълги размисления и искрено изучаване. Това, което изглежда като повторение, е повторение с много малки *разлики*, които имат голямо значение, и тези нюанси на значението трябва да се забележат.

II. Авторство

Външните доказателства за авторството на Йоан са ранни и сериозни. Писателите, които изрично цитират, че Посланието е написано от Йоан, автора на четвъртото Евангелие, са Иреней, Климент от Александрия, Тертулиан, Ориген и неговият ученик Дионисий.

Подобно на автора на Посланието към евреите, авторът на Първото послание на Йоан не е споменал своето име. За разлика от Посланието към евреите обаче това Послание има убедителни *вътрешни доказателства* за Йоановото авторство.

Първите четири стиха показват, че авторът е познавал добре Христос и е бил заедно с Него в продължение на някакъв период от време. Това значително стеснява кръга на предполагаемите имена и съвпада с преданието, че това е бил апостол Йоан.

В подкрепа на това предположение е и апостолският тон на Писмото: авторът пише с авторитета, с нежността на по-стар духовен водач (нарича читателите си „гечица мои“) и с една почти догматична нотка.

Мислите, изборът на думи („пребъдвам“, „светлина“, „нов“, „заповед“, „сло-

во“ и гр.) и изрази („вечен живот“, „да дам живота си“, „преминали от смърт в живот“, „Спасител на света“, „делаата на дявола“ и гр.) съвпада с избора на думите и изразите в четвъртото Евангелие и в другите две Послания на Йоан.

Освен това еврейският модел на паралелизма и простата структура на изречението са присъщи черти както на Евангелието, така и на това Послание. Накратко казано, ако ние приемем, че четвъртото Евангелие е написано от апостол Йоан, трябва да приемем, че това Послание също е написано от него.

III. Датирване

Някои вярват, че Йоан е написал три канонични Писма от Ерусалим през 60-те години, преди разрушението на града от римляните, но обикновено за написването на това Послание се приема една по-късна дата през първи век (60-96 г. сл. Хр.). Бащинският тон на самото Писмо до голяма степен съответства на древното предание, според което старият Йоан е бил носен на ръце в събранието, за да каже на другите вярващи: „Дечица, да лобим един друго.“

IV. Историческа обстановка и основна тема на посланието

По времето, в което Йоан пише, вече се е била появила една секта, позната като гностицизъм (от гр. *gnosis* = знание). Гностиците са се представяли за християни, но християни, които притежавали *допълнително знание* освен знанието, проповядвано от апостолите. Те са твърдели, че един човек не може да се осъществи напълно, ако не навлезе в техните по-дълбоки „истини“. Някои от тях са проповядвали, че материята е зло и следователно Човекът Исус не е могъл да бъде Бог. Те са правели разлика между Исус и Христос. „Христос“ е божествена еманация, която е слязла върху Исус по време на Неговото кръщение и Го е напуснала преди смъртта Му, вероятно в Гетсиманската градина. Според

тях Исус наистина е умрял, но Христос не е умрял. Както казва Майкъл Грийн, те са настоявали, че „небесният Христос е прекалено свят и духовен, за да се остави да бъде омърсен от постоянния контакт с човешката плът“. Накратко казано, те са отричали Превъплъщението, факта, че Исус е Христос, и факта, че Исус Христос е както Бог, така и Човек. Йоан е разбрал, че тези хора не са истински християни и затова е решил да предупреди своите читатели за опасността от тях, като им покаже, че гностиците не носят белезите на истинските Божии деца. Според Йоан един човек или е Божие дете, или не е; трета възможност няма. Ето защо неговото Послание е изпълнено със споменаването на такива крайни противоположности като светлина и тъмнина, любов и омраза, истина и лъжа, живот и смърт, Бог и дявол. В същото време трябва да се отбележи, че апостолът обича да описва хората в тяхното обичайно поведение. Когато прави разлика между християните и нехристияните например, той не обосновава своите изводи върху един-единствен факт на грешно деяние, а върху характерното за отделия индивид. Дори и счупеният часовник може да показва точно време само веднъж на всеки двайсет и четири часа! Но здравият часовник показва точно време непрекъснато. Подобно на него и общото, ежедневие поведение на християнина е свято и праведно, и по това може да се познае, че той е Божие дете. Йоан много пъти употребява думата „знаем“. Гностиците са твърдели, че *знаят* истината, но Йоан тук изрежда истинните факти на християнската вяра, която може да се *знае* със сигурност. Той описва Бога като светлина (1:5); любов (4:8, 16); истина (5:6) и живот (5:20). Това не означава, че Бог не е Личност, а означава, че Бог е изворът и на тези четири благословения. Йоан също така казва, че Бог е праведен (2:29; 3:7); чист (3:3) и безгрешен (3:5).

Макар и да използва прости *думи, мислите*, които апостолът изразява, са често пъти много дълбоки, а понякога и трудни за разбиране. Затова, когато изу-

чаваме тази книга, трябва да се молим Господ да ни помогне да разберем смисъла на Неговото слово и да се подчиняваме на истината, която то ни разкрива.

Схема на изложението

- I. Пролог: християнското общение (1:1-4)
- II. Начини на поддържане на общението (1:5-2:2)
- III. Белезите на тези, които участват в християнското общение: послушанието и любовта (2:3-11)
- IV. Етапи на растеж в общението (2:12-14)
- V. Две опасности за общението: светът и лъжеучителите (2:15-28)
- VI. Белезите на тези, които участват в християнското общение (продължение): правдата, любовта и доверието, което то носи (2:29-3:24)

- VII. Нуждата да можем да различаваме между истината и заблудата (4:1-6)
- VIII. Белезите на тези, които участват в християнското общение (продължение) (4:7-5:20)
 - A. Любовта (4:7-21)
 - B. Здравото учение (5:1a)
 - V. Любовта и послушанието, което тя произвежда (5:16-3)
 - Г. Вярата, която побеждава света (5:4, 5)
 - Д. Здравото учение (5:6-12)
 - Е. Увереността чрез Словото (5:13)
 - Ж. Увереността в молитвата (5:14-17)
3. Знание за духовните реалности (5:18-20)
- IX. Завършващ призив (5:21)

Коментар

I. Пролог: християнското общение (1:1-4)

1:1 Доктриналната основа на всяко истинско общение е Личността на Господ Исус Христос. Не може да има истинско общение с онези, които имат лъжлива представа за Него. Първите два стиха подчертават истината за Неговата вечност и истинността на Неговото превъплъщение. Същият Този, Който е съществувал от вечността с Бог Отец, е слязъл в света като истински Човек. Истинността на Неговото превъплъщение се вижда от факта, че апостоли-те са Го **чули**, видели с **очите** си, изгледали в най-дълбок размисъл и действително **попинали**. **Словото на живота** не е било просто една мигновена илюзия, а действителна Личност в тяло от плът.

1:2 2 ст. потвърждава, че Този, „Който беше у **Отца**“ и Когато Йоан нарича

„вечния живот“, „стана плът и пребиваваше между нас“ и „се яви“ на апостоли-те.

Следващите няколко мисли на един неизвестен автор ни показват практическото приложение на първите два стиха в нашия живот:

„Аз съм щастлив, че моето познание за вечния живот не се основава на разсъжденията на философи и дори на теолози, а на безупречното свидетелство на онези, които са чули, видели, разгледали и попинали Този, у Когото той е бил въплътен. Това не е бил просто един красив сън, а сигурен факт, внимателно наблюдаван и точно записан.“

1:3 Апостоли-те не са запазили тази чудесна вест в тайна, както и ние не трябва да правим това. Те са разбрали, че тя съдържа основата за всяко общение и са я заявили силно и ясно. Всички, които приемат свидетелството на апостоли-те, имат **общение с Отца и с Неговия Син Исус Христос**, а така също и с апостоли-те, и с всички други вярващи. Колко

е изумително, че виновните грешници могат изобщо да имат **общение с Бог Отец и Неговия Син Исус Христос!** И все пак това е точно така.

„**Неговия Син Исус Христос.**“ Исус и Христос са едно и също Лице и това Лице е **Божият Син. Исус** е името, което Той получава при раждането Си, и следователно говори за Неговата напълно човешка природа. **Христос** е името, което говори за Него като за Божия Помазаник, Месията. И така, в името **Исус Христос** ние имаме свидетелство както за Неговата човечност, така и за Неговата божественост. Исус Христос е истински Бог и истински Човек.

1:4 Но защо Йоан пише всичко това за общението? За да **бъде радостта** ни **пълна**. Йоан разбира, че светът не може да даде на човешкото сърце истинска и трайна **радост**. Такава **радост** можем да получим само чрез истинската си връзка с Господ Исус Христос. Когато един човек е в общение с Бога и с Господа Исуса Христа, той получава една гълбока **радост**, която не може да се наруши от никакви земни обстоятелства. Както казва един поет: „Източникът на всички мои песни е високо в небесата горе.“

II. Начини на поддържане на общението (1:5-2:2)

1:5 Общението е една ситуация, в която две или повече лица споделят общи неща. Това е общуване или партньорство. Сега Йоан започва да наставлява своите читатели във връзка с изискванията за общение с Бога, като се позовава на полученията на Господ Исус от времето, когато е бил на земята. Макар и да не е изрично казано, че Господ е казал точно тези думи, същността на Неговото учение е, че „**Бог е светлина и в Него няма никаква тъмнина**“. Това означава, че **Бог** е абсолютно свят, абсолютно праведен и абсолютно чист. Бог не може да гледа благосклонно на който и да било грях. От Него нищо не може да се скрие,

„но всичко е голо и разкрито пред очите на Този, на Когото има да отговаряме“ (Евр. 4:13).

1:6 Оттук следва, че ако един човек иска да има **общение с Бога**, той не може да скрие греха си. Светлината и тъмнината не могат да съжителстват в живота на един човек по едно и също време, така както е невъзможно да съжителстват едновременно в една и съща стая. Ако един човек ходи **в тъмнина**, той не може да бъде **в общение с Бога**. Човек, който казва, че има общение с Него и непрекъснато ходи **в тъмнина**, никога не е бил спасен.

1:7 От друга страна, ако човек ходи **в светлината**, той може да има **общение с Господ Исус** и с дружите християни. Йоан много решително заявява в този пасаж, че човек или е в светлина, или в тъмнина. Ако е в светлина, той е член на Божието семейство. Ако е в тъмнина, той няма нищо общо с Бога, защото в Бога няма никаква тъмнина. Тези, които ходят в светлина, т. е. тези, които са християни, **имат общение един с друг и кръвта на Исус Христос** непрекъснато ги **очиства от всеки грях**. Цялото Божие прощение се основава на **кръвта на Неговия Син**, която Той е пролял на Голгота. Тази **кръв** дава на Бога справедливо основание, на базата на което Той може да прости нашите грехове, както се казва в песента: „кръвта никога няма да изгуби силата си.“ Тя има трайна сила да ни **очиства**. Разбира се, преди да получат прощение на греховете, вярващите трябва най-напред да се изповядват. Този въпрос е разгледан от Йоан в 9 стих.

1:8 Освен това общението с Бога изисква от нас да признаваме **истината** за себе си. Така например, ако ние отречем, че нашата природа е грешна, „лъжем себе си и истината не е в нас“. Забележете, че Йоан прави разлика между **грях** (8 ст.) и **грехове** (9 ст.). Грехът се отнася до нашата зла, покварена природа. Греховете са злините, които сме извършили. Същност това, което сме, е много по-лошо

от онова, което сме извършили. Но нека бъде слава на Господа, че Христос умря както за нашия грях, така и за нашите *грехове!*

Обръщението не означава пълно изчезване на грешната ни природа. То по-скоро означава присаждане на нова, небесна природа, която има силата непрекъснато да побеждава обитаващия в нас грях.

1:9 За да можем да ходим всеки ден в общение с Бога и с нашите вярващи братя и сестри, ние трябва да **изповядваме греховете си** – съзнателните и несъзнателните си грехове, тайните и явните си грехове, греховете на мисълта и греховете на делото... Трябва да ги извадим наяве пред Бога, да ги назовем по имена, да застанем на Божията страна против тях и да ги изоставим. Да, истинското обръщение означава изоставяне на греховете: „Който крие престъпленията си, няма да успее, а който ги изповяда и оставя, ще намери милост“ (Пр. 28:13).

Когато правим това, можем да се позоваваме на обещанието, че Бог е „**верен и праведен да ни прости греховете**“. Той е **верен**, в смисъл че е обещал да ни прости и ще удържи на обещанието Си. **Праведен е да ни прости**, защото е намерил справедливо основание за прощение в заместителското дело на Господ Исус на кръста. Но Бог е обещал не само да ни прости, но „и **да ни очисти от всяка неправда**“.

Прощението, за което Йоан говори тук, е родителско прощение, а не юридическо. Юридическото прощение е онова прощение, което грешникът получава, когато повярва в Господ Исус Христос. То се нарича юридическо, защото ни се подарява от Бога в положението на Съдия. Но има грехове, които човек извършва след обръщението. Какво ще стане с тях? Що се отнася до наказанието на тези грехове, неговата цена вече е платена от Господ Исус на кръста на Голгота. Но за да може да живее в общение с Божието семейство, съгрешилият светия се нуждае от родителско прощение,

т. е. прощението на Бога като негов Баща. Той може да получи това прощение, като изповяда греха си. Ние се нуждаем от юридическо прощение само веднъж, защото то се отнася до всички наши грехове – минали, настоящи и бъдещи. Но нуждата ни от родителско прощение не престава през целия ни християнски живот.

Когато **изповядваме греховете си**, ние трябва да **повярваме**, на основание на авторитета на Божието слово, че Бог ни прощава. И ако Той ни прощава, ние също трябва да **желаем да си простим**.

1:10 И накрая, за да бъдем в общение с Бога, ние не трябва да отричаме, че сме съгрешили. Бог е казал много пъти в Своето слово, че всички сме съгрешили. Който отрича това, **прави Бога лъжец**. Това е в пряко противоречие с Неговото слово и пълно отричане на причината, поради която Господ Исус дойде, за да пострада, да пролее кръвта Си и да умре.

Така ние виждаме, че за общението с Бога не е нужен безгрешен живот, а е нужно да поставяме в Неговото присъствие всички свои грехове, да ги признаваме и да ги изоставяме. Това означава, че ние трябва да **бъдем абсолютно честни** по отношение на себе си, да **бъдем нелицемерни** и да не скриваме нищо от това, което наистина сме.

2:1 Най-напред Йоан ни представя идеалния Божий критерий за Неговия народ, а след това и милостивите Му мерки в случай на неуспех в постигането на този критерий. С думите „**дечица мои**“ Йоан се обръща към всички членове на Божието семейство, след което поставя пред нас идеалния стандарт на Бога в изречението: „**Това ви пиша, за да не съгрешите**.“ Тъй като Бог е съвършен, Той изисква от Своя народ абсолютно съвършенство. Той нямаше да бъде Бог, ако беше казал: „Това ви пиша, за да съгрешавате, колкото се може по-малко.“ Бог не може да търпи греха и в най-малката му степен, затова Той поставя пред нас целта

на съвършенството. Пример за това са и думите на Господ Исус, които Той казва на жената, хваната в прелюбодеяние: „Нито аз те осъждам; иди си, отсега не съгрешавай вече.“

В същото време обаче Господ много добре знае какво представляваме. Той знае, че ние сме прах, и милостиво ни дава изход в случай на провал. Това се вижда в думите: „... но ако съгрешу някой, имаме Ходатай при Отца, Исуса Христа праведния.“ Ходатай е онзи, който застава на страната на друг човек в случай на нужда, за да му помогне. Точно това прави и Господ Исус за нас, когато съгрешаваме. Той веднага застава на наша страна, за да ни върне отново към общението със Себе Си. Забележете, че Той не казва: „Ако някой изповяда греховете си...“ Като наш Ходатай Господ се стреми да ни доведе до положение, в което ние ще изповядаме и ще изоставим нашите грехове.

В този стих има едно прекрасно нещо, което никога не трябва да пропусне да забележи. Йоан казва: „Ако съгрешу някой, имаме Ходатай при Отца.“ Той не казва „Ходатай при Бога“, а „Ходатай при Отца“, т. е. дори и когато съгрешим, Бог все още си остава наш Баща. Това ни напомня благословената истина, че макар и да нарушава общението ни с Бога, грехът не разрушава връзката ни с Него. Когато един човек се новороди, той става Божие дете. От този момент нататък Бог е негов Баща и нищо не може да разруши тази връзка. Раждането е нещо, което не може да стане невалидно. Синът може да донесе позор на своя баща, но той си остава негов син просто защото е роден от него.

Забележете, че нашият Ходатай е Исус Христос праведният. Прекрасно е да имаш праведен защитник. Когато Сатана донесе някакво обвинение срещу някой вярващ, Господ Исус може да се позове на Своето съвършено дело на Голгота и да каже: „Напиши и това в моята сметка.“

2:2 Господ Исус не е само наш Ходатай, но и „умилостивение за нашите грехове“. Това означава, че като е умрял за нас, Той ни е освободил от вината за нашите грехове и е възстановил връзката ни с Бога, като е осигурил необходимото основание за удовлетворение на Неговия гняв и е отстранил всяка бариера от пътя на общението ни с Него. Бог може да ни показва милост, защото Христос е удовлетворил всички Негови изисквания. Едва ли в човешката съдебна практика има случай, когато адвокатът (или защитникът) плаща за престъплението на своя клиент, но в случая става въпрос точно за това – Господ Исус е платил за нашите престъпления и което най-забележителното, Той е платил, като е жертвал лично Себе Си.

След това Йоан добавя, че Господ Исус е жертвал Себе Си не само за нашите грехове, но и за греховете на целия свят. Това не означава, че целият свят е спасен, а че делото на Господ Исус е достатъчно по стойност за спасението на целия свят, макар и да е валидно само за онези, които наистина Му се доверяват. Именно защото Неговото дело е достатъчно за целия свят, евангелието може да се проповядва на всички хора. Но ако всички хора можеха автоматично да се спасят, тогава нямаше да има нужда то да се проповядва.

Интересно е да се отбележи, че надписът на кръста е бил написан на староеврейски – езика на Божия избран народ, и на гръцки, и на латински – основните езици на тогавашния свят. Било е възвестено на целия свят, че Исус Христос е достатъчният Спасител на всички хора от всички народи и племена.

III. Белезите на тези, които участват в християнското общение: послушанието и любовта (2:3-11)

2:3 Оттук започва описанието на истинските белези на онези, които участват в християнското общение. Първият белег е подчинението. Ние можем да бъдем

уверени в истинността на връзката си с Бога, ако нашият живот е изпълнен с желание да вършим Неговата воля. Тези стихове са насочени без съмнение към гностиците, които претендират за висше познание на Бога, но се интересуват много малко от Господните **заповеди**. Йоан показва, че това познание е празно и без никаква стойност.

Подчинението на вярващия на Господа съдържа три страни: той трябва да пази **Господните заповеди** (3 ст.); да пази **словото Му** (5 ст.) и да ходи така, *както е ходил Христос* (6 ст.). Тук забелязваме една възходяща градация на мисълта. Да **пазиш Неговите заповеди** означава да се подчиняваш на поученията на Господ Исус, което се намират в НЗ. Да **пазиш словото Му** означава не само да се подчиняваш на това, което е писано, но и да желаеш да правиш това, което знаеш, че ще Му донесе радост. Да **ходиш така, както е ходил Той**, означава да живееш според пълната мярка на съвършените Божи изисквания към Неговия народ: да живееш така, както е живял Исус.

2:4 Йоан не иска да каже, че християнският живот се състои в безрешно подчинение на Божията воля, а че християнният обикновено желае да **пази Неговите заповеди** и да върши онова, което е угодно пред Него. Йоан гледа на общото състояние на живота на човека. Ако някой казва, че познава Бога, но **не пази заповедите Му**, тогава става съвсем ясно, че той не казва **истината**.

2:5 От друга страна, когато пазим **словото Му**, **Божията любов става съвършена** в нас. **Божията любов** не е нашата любов към Бога, а Неговата любов към нас. Идеята е, че Божията **любов** към нас постига своята цел, когато пазим **словото Му**. Тя постига целта си и се осъществява в нашето послушание на Бога.

2:6 Следователно „който **казва, че пребъдва в Него**, сам е длъжен да **ходи, както е ходил Христос**“. Животът на

Христос, такъв какъвто е описан в Евангелията, трябва да бъде нашият модел и водещ пример. Това не е живот, който ние можем да живеем със собствената си сила или енергия, а живот, който можем да живеем само благодарение на Светия Дух и в Неговата сила. Ние сме длъжни да Му отдадем живота си безрезервно и да Му позволим да живее Своя живот чрез нас.

2:7 Друг важен белег на истинския вярващ е любовта към братята. Йоан казва, че това не е **нова заповед**, която той пише, а **стара заповед**, която те са **имали отначало**. С други думи, Господ Исус е учил учениците Си да се обичат един друг **от самото начало** на Своето земно служение.

Гностиците винаги са парадирани със своето учение, като са казвали, че то е едно ново учение. Но апостолът съветва своите читатели да проверяват всичко през учението на Господ Исус, което Той е дал, докато е бил тук, на земята. Винаги има опасност от отклонение от това, което е било в **началото**¹. Йоан казва: „Върнете се към началото и ще видите истината.“

2:8 Но тази заповед не е само стара заповед, тя е и нова, защото в нея има нещо **ново**. Когато Господ Исус е бил на земята, Той не само е учил Своите ученици да се обичат един друг, но им е дал и жив пример за това, на което ги е учил. Неговият живот е бил изпълнен с любов към другите. Така тази заповед е била нещо **истинско... в Него**, докато е бил на земята. Но сега тази стара заповед е нова, в смисъл че по време на тази диспенсация тя е **истинска** не само в Него, но и във вярващите също. Тези християни са били преди това езичници, които са живеели в страст и омраза. Сега те са примери за останалите хора и възплащават в своя живот великия закон на любовта.

По този начин **тъмнината преминава** винаги, когато хората приемат светлината на благовестието. Тъмнината

не е изчезнала напълно, тъй като има още много хора, които не са дошли при Христос, но Христос, **истинската светлина, винаги свети** и винаги, когато се обърнат към Него, грешниците се спасяват и следователно възлюбват братята си.

2:9-11 Пасажът от 9 до 11 стих ни показва разликата между лъжливата и истинската любов. Ако човек казва, че е християнин, а **мрази истинските християни**, това е сигурен белег, че „той **и до сега е в тъмнина**“. Последният израз показва, че тук не става въпрос за отклонение. Човекът си е останал такъв, какъвто винаги е бил – спасен. От друга страна, **този, който** определено „**люби братя си... пребъдва в светлината и в него няма съблазън**“. Това може да означава две неща: или че за самия човек няма опасност да се съблазни, или че той няма да стане причина други да се съблазнят. Ако християнинът наистина живее в непрекъснат контакт с Бога, светлината осветява неговия път и никога друг не може да бъде съблазнен заради несъответствието между неговата изповед и неговите дела. Гностиците са изпитвали дълбока омраза към всички, които са били верни на Божието слово. Това показва, че те са ходели **в тъмнина и не са знаели къде отиват, защото тъмнината е заслепявала очите им**.

В подкрепа на гумите за братската любов, която сега описва, апостолът прекъсва за момент описанието, за да изкаже своите пълни с любов поздравления към енози, които са членове на Божието семейство.

IV. Етапи на растеж в общението (2:12-14)

2:12 Най-напред той се обръща към цялото семейство с думата „**гечица**“². Тук тази дума не съдържа никакъв намек за възраст или духовно развитие. Йоан говори на всички, които принадлежат на Господа, което се вижда и от останалата част на стиха: „... **защото ви се прос-**

тиха греховете заради Неговото име.“ Това се отнася за всички християни. Прекрасно е да знаеш, че имаш пълно прощение на твоите грехове. Забележете също, че нашите **грехове се прощават „заради Неговото име“**. Бог ни прощава греховете заради Христос.

2:13 **Бащите** са енози, които **познават „Този, Който е отначало“**, т. е. те са зрелите вярващи, които познават благостта на общението с Божия Син и са удовлетворени от Него. **Младежите** в духовното семейство са енози вярващи, които са пълни с жизнерадост и готовност да се сражават. Те служат във времето на конфликти и борба с врага. **Младежите... са победили лукавия**, защото са научили тайната на победата, а именно: „Не аз, а Христос живее в мен.“ **Дечицата** са бебетата във вярата. Те може би не знаят много, но познават **Отца**.

2:14 Когато Йоан повтаря съвета си към **бащите**, той казва същите думи. Това е така, защото те са постигнали зрелост в духовния си растеж. При обръщението си към **младежите** той ги нарича „**силни**“ – силни в Господа и в силата на Неговата мощ. Те са **победили лукавия**, защото **Божието слово пребъдва в тях**. Господ Исус успя да победи Сатана в пустинята, като цитира Писанията. Това показва още веднъж колко е важно да се храним постоянно от Библията и да бъдем винаги готови да отблъснем с нея атаките на Сатана.

V. Две опасности за общението: светът и лъжеучителите (2:15-28)

Пасажът от 15 до 17 ст. съдържа сериозно предупреждение по отношение на света и цялата негова фалшивост. Може би то е отправено най-вече към младите хора, за които светът изглежда особено привлекателен, но като цяло предупреждението се отнася за всички Господни хора. Светът, за който става въпрос тук, не е планетата, на която живеем, или естественото творение,

което ни заобикаля. Това е системата, която човек е изградил в опитите си да заживее щастливо без Христос. Тя може да включва областта на културата, изкуството, образованието... и всяка друга област, в която Господ Исус не е обичан или желан. Някой я беше описал като „познатото ни човешко общество, организирано на погрешни принципи и характеризиращо се с ниски желаниа, фалшиви стойности и егоизъм“.

2:15, 16 Тук Йоан съвсем ясно ни предупреждава, че **не трябва да лобим „света, нито каквото е на света“** поради простата причина, че любовта към света е несъвместима с **любовта към Отца. Всичко, което светът** може да ни предложи, може да се опише като **„похотта на плътта, пожеланието на очите и тщеславието на живота“**. „**Похотта на плътта**“ засяга онези чувствени телесни апетити, които произлизат от злата ни природа. „**Пожеланието на очите**“ се отнася до онези зли желаниа, които могат да бъдат предизвикани от това, което виждаме. „**Тщеславието на живота**“ е онази несвята амбиция, която търси изява само на себе си и слава само за себе си. Тези три елемента на светския живот се виждат много ясно в греха на Ева. Дървото е било „добро за храна“, т. е. задоволявало е „**похотта на плътта**“. Било е „приятно за очите“ – отговаряло е на „**пожеланието на очите**“. Било е „желателно, за да дава знание“ – ласкаело е „**тщеславието на живота**“.

Също както **дяволът** се противопоставя на **Христос** и както **плътта** е противоположна на **Духа**, така и **светът** е враждебен на **Бога**. Страстите, алчността и амбициите **не са от Отца, а от света**; те не произлизат от **Бог Отец**, а от **света**. Това, което е в света, подхранва любовта към преходното. Човешкото сърце никога не може да намери удовлетворение в него.

2:17 „**Светът преминава и неговите похоти**“ също. Когато една банка върви

към банкрут, умните хора не влагат парите си в нея. Когато основата на една сграда се клати, интелигентните строители прекратяват строежа. Да живееш за този свят е все едно да ремонтиращ Титаник. Мъдрите хора не живеят за **свят**, който **преминава**. Но **„който върши Божията воля, пребъдва до века“**. **Божията воля** е онава, което ни избавя от изкушението на **преходните** неща. Между другото, това е било и мотото на живота на великия евангелист Д. Л. Муди, което е било издъбано и върху надгробния му камък: „**Който върши Божията воля, пребъдва до века**.“

2:18 Друга проверка за онези, които са в християнското общение, е проверката на учението. Йоан въвежда тази тема с едно предупреждение против лъжеучителите, отправено към „**бебетата**“ в Христос. Младите във вярата са особено податливи на лъжите на **Антихриста**. Читателите на Йоан са разбрали, че **Антихристът** ще се появи преди идването на Христос и че ще се представя като Него. Също както идващите събития хвърлят сянка, преди да дойдат, така и преди идването на **Антихриста** ще се появят **много антихристи**. Това са лъжеучители, носители на един лъжлив христос и едно лъжливо евангелие. Времето, в което живеем сега, е пълно с култове, които отричат Христос. Това е свидетелство, че идването на Спасителя е наближило.

2:19 Тези лъжеучители са хора, които някога са изповядали, че са християни, и са били свързани с апостолиите, но в сърцето си не са били истински вярващи, което се вижда от факта, че са излезли **от християнското общение**. „**Ако бяха били от нас, щяха да си останат с нас**.“ Тук ние научаваме, че истинската вяра винаги притежава качеството да бъде постоянна. Ако един човек е наистина новороден, той ще продължи да бъде в Господа. Това не означава, че ние се спасяваме, като показваме постоянство, а че постоянството е признак на истинска вяра.

Лъжеучителите са излезли, „за да стане явни, че те всички не са от нас“.

2:20 Всичко това ни кара да се запита-ме: „Как един млад вярващ може да знае кое е истина и кое лъжа?“ Отговорът е, че ние **имаме помазание от Светия и... знаем всичко.** Помазанието се отнася до Светия Дух и идва от „Светия“, т. е. от Господ Исус Христос. Когато се спаси, човек получава Светия Дух, Който дава на вярващия способност да прави разлика между истината и лъжата. С твърдението „**знаете всичко**“⁴³ Йоан няма предвид всичко без изключение. Вярващите нямат съвършено знание, а имат способност да различават кое знание е истинно и кое не е. В този смисъл и най-младият и прост вярващ има способност да различава духовните неща – нещо, което липсва на един спасен човек, бил той и професор по философия. Християнинът може да види много повече неща от небесното царство на колене вътре в него, отколкото спасеният, който наднича прав от оградата на царството. Когато се роди едно дете в материалния свят, то автоматически получава всички характерни черти на човешката раса – очи, ръце, крака, мозък... То получава тези органи още при раждането си и никога по-късно. И макар че те продължават да растат и да се развиват, те се намират в човешкото тяло още от самото начало. Същото става и когато човек се новороди. Той получава всички способности, които ще му бъдат необходими за в бъдеще, макар и след това да има безкрайни възможности да ги развива.

2:21 Йоан пише всичко това **не защото** неговите читатели не знаят **истината**, а за да ги утвърди още повече в истината, която знаят, и да им напомни, че „**никаква лъжа не е от истината**“. Гностиците са проповядвали учения, враждебни на Божието слово, и следователно – лъжливи. Тяхната главна лъжа и основа на цялото им учение е било отричането на твърдението, че Исус е Хри-

стос. Както вече беше посочено във въвеждането, те са проповядвали, че Исус е бил просто един човек и че Христос е дошъл върху Него при кръщението Му. Това е една от големите лъжи, проповядвани от някои култови движения и в наши дни. Библията навсякъде казва, че Исус от НЗ е ГОСПОД (Йехова) от Стария. Не е истина, че Христос е дошъл върху Исус; истината е, че Исус е Христос.

2:22 Йоан изрично подчертава, че отричането на божествеността на Господ **Исус** е отричане от **Отца**. Някои хора обичат да вярват, че се покланят на Бога, макар и да не искат да имат нищо общо с Господ Исус Христос. Апостол Йоан казва: „**Той е Антихрист, който се отрича и от Отца, и от Сина.**“

2:23 В Йоан 8:19, 42 Исус казва, че тези, които не признават Неговата божественост и не Го любят, не познават също и Отца и Той не е техен Баща. „**Никой, който се отрича от Сина, няма нито Отца; а който изповядва Сина, има и Отца.**“ Това е чудесната истина за единството на **Отца и Сина**. Човек не може да има **Отца**, без да има **Сина**. Това е едно послание, на което трябва да обърнат внимание всички унитаристи, представители на движението „християнска наука“, мюсюлмани, модернисти, свидетели на Йехова и евреи.

2:24 Защитата на младите вярващи срещу лъжеучителите се крие в **запазването на онова, което са чули отначало** – учението на Господ Исус и всички Негови апостоли. Стойте по-близо до Божието слово – това е „тайната“ на нашата сигурност! Ние трябва да подлагаме всичко на проверката на въпроса: „Какво казва Библията за това?“ Ако едно учение не се подкрепя от Библията, ние също не трябва да го подкрепяме. Нека си припомним какво казваше г-р Айрънсайд: „Ако е ново, значи не е истинно, а ако е истинно, значи не е ново.“

2:25 Когато пребъдваме в християнското учение, ние доказваме истинността на нашата вяра. А **обещанието** за та-

зи вяра е **вечен живот**. Когато приемем Господ Исус, ние получаваме Неговия собствен живот – **вечния живот**; и този живот ни помага да изпитваме всички нови и съмнителни учения.

2:26, 27 Йоан пише това на младите вярващи, за да ги предупреди за опасността от срещата с лъжеучители. Той обаче не се страхува за изхода от тази среща, защото знае, че неговите читатели са **приели помазанието**, което е от Господ Исус. Както вече казахме, **помазанието** е Светият Дух, а тук ние научаваме, че „помазанието... **остава във вас**“. Това е едно положително твърдение, което ни казва, че след като веднъж приемем Светия Дух, Той никога няма да ни се отнеме. И защото сме приели Светия Дух ние **нямаме нужда да ни учи някой**. Това не означава, че нямаме нужда от християнски учители в църквата. Бог специално говори за тази необходимост в Ефесяни 4:11. Това означава, че християнинът няма нужда от никакво друго учение за Божията истина освен това, което се намира в Божието слово. Гностиците са претендирали, че притежават допълнителни истини, но Йоан тук ни казва, че ние нямаме нужда от допълнителни истини. С Божието слово в ръка и с Божия Дух в сърцето християнинът е снабден с всичко необходимо за наставление в Божията истина.

2:28 Сега Йоан се обръща към всички скъпи „дечица“ в Божието семейство с увещанието: „Дечица, и сега **пробъдвайте в Него, та когато се яви, да имате дръзновение и да не се посрамим пред Него в пришествието Му**.“ Формата 1 л. мн. ч. на глагола „посрамим“ показва, че тук става въпрос за апостолите и че ако християните, на които пише Йоан, не останат верни на Господа, апостолите, които са ги довели до Христос, ще **бъдат посрамени** при **пришествието** на Христос. Този стих подчертава важността на работата след повярването при всички видове евангелизаторски дейности. Той също така предполага въз-

можността да се засрамим, когато дойде Христос.

VI. Белезите на тези, които участват в християнското общение (продължение): правдата, любовта и доверието, което то носи (2:29-3:24).

2:29 Четвъртата семейна черта на християните е **правдата**. Ние знаем, че в материалния свят подобното ражда себеподобно. Така е и в духовния свят. **Всеки, който върши правда, е роден от Бога**. Тъй като Бог е **праведен**, всичко, което Той прави, е **праведно** и следователно всеки, който е **роден от Него**, е **праведен**. Това е желязната логика на Йоан.

3:1 Мисълта, че ние сме родени от Бога, изпълва апостола с удивление и призовава неговите читатели да видят чудната **любов**, която ни е довела в **Божието** семейство. Любовта е могла да ни спаси и без да ни направи **Божии деца**. Но **начинът**, по който Божията любов ни спасява, ни прави **Божии деца**: „**Виждте каква любов е дал нам Отец, да се наречем Божии деца!**“⁴

Гледайки ни всеки ден, **светът не ни познава** като Божии деца. Хората от света не могат да ни разберат, така както не са могли да разберат Господ Исус при Неговото Първо идване: „Той бе в света; и светът чрез Него стана; но светът Го не позна. У Своите Си дойде, но Своите Му Го не приеха.“ Тъй като ние носим същите характеристики като Господ Исус, не можем да очакваме, че светът ще ни разбере.

3:2 Разбрани или не, ние сега сме **Божии деца**, и това е гаранцията за бъдещата ни слава. „Още не е станало **явно какво ще бъдем**; но знаем, **че когато стане явно, ще бъдем подобни Нему, защото ще Го видим, както е**.“ Това не означава, че ние ще бъдем *физически* като Исус в небето. Господ Исус ще има Свой собствен образ и ще носи белезите от раните на Голгота през цялата вечност. Ние вярваме, че всеки от нас също ще има свои

собствени характеристики и ще се различава от другите. Библията никъде не казва, че в небето всички ще изглеждат еднакво. Но в морално отношение ние всички ще бъдем като Господ Исус Христос. Ще бъдем свободни от осквернение, грях, болести, скръб и смърт.

И как ще се осъществи тази чудна промяна? Отговорът е, че един поглед към Христос ще бъде достатъчен да я осъществи. „**Защото ще Го видим, както е.**“ Тук, в земния ни живот, ние ставаме като Христос постепенно, докато Го гледаме с вяра в Божието слово. Но когато **Го видим Такъв, Какъвто е**, този процес ще бъде абсолютно завършен, защото да **Го видим** означава да **бъдем като Него**.

3:3 Всеки, който има тая надежда да види Христос и да бъде като Него, „очиства себе си, както Той е чист“. Християните са разбрали много отдавна, че надеждата за скорошното завръщане на Христос упражнява освещаващо въздействие в живота на вярващия. Вярващият не иска да прави нищо, което не би искал да прави в момента на връщането на Христос. Забележете какво се казва тук: „... **очиства себе си, както Той (Христос) е чист.**“ Тук *не* се казва „...като Той (Христос) **очиства Себе Си**“. Господ Исус никога не е трябвало да **очиства Себе Си** – Той е чист. При нас **очистването** е постепенен процес; при Него то е факт.

3:4 Противоположното на **очистването е описано в 4 стих: „Всеки, който върши грях, върши и беззаконие, защото грехът е беззаконие.“** Думата „**върши**“ е превод на гръцката дума „*poieo*“ – *правя* нещо непрекъснато и продължително. Възможно е да има грях и когато няма закон. Грехът е бил в света и във времето от Адам до Мойсей – преди да бъде даден Божият закон. **Грехът е беззаконие.** Той означава неподчинение на Бога, самоволие и отричане на законния суверенитет на Бога. Същност той означава да поставиш своята воля над Бо-

жията воля, да се противопоставиш на една Жива Личност, Която има право да **и** се подчиниш.

3:5 Християнинът не може да продължи да върши грях, защото това ще означава пълно отричане на целта на идването на Господ Исус в света. Защото Той се яви, за да отнесе греховете ни. Да продължиш да вършиш грях означава да живееш в пълно пренебрежение на причината за Неговото превъплъщение.

И още нещо – християнинът не може да продължи да върши грях, защото това означава да се отрече от Този, Чийто име носи. „**В Него няма грях.**“ Това е един от трите ключови пасажа в НЗ, който подчертава факта за безгрешната човешка природа на Господ Исус Христос. Петър ни казва: „Който грях не е *сторил.*“ Павел ни казва: „Той не *знаеше* грях.“ Сега Йоан, ученикът, който е познавал Господа много отблизо, прибавя своето свидетелство и ни казва: „**В Него няма** грях.“

3:6 „Никой, който пребъдва в Него, не съгрешава; никой, който съгрешава, не Го е видял, нито Го е познал.“ Този стих ни показва разликата между истинския вярващ и този, който никога не е бил новороден. За истинския вярващ определено може да се каже, че той не продължава да съгрешава. Тук не става въпрос за отделни, изолирани грешни деяния, а за продължително, обичайно и характерно поведение. Тук не става въпрос и за това, че ако един християнин извърши грях, той загубва спасението си. Тук се говори за това, че когато един човек постоянно съгрешава, това показва, че той никога не е бил новороден.

На това място всеки от нас си задава следния въпрос: „Кога един грях става постоянен? Колко често човек трябва да върши един грях, за да се каже, че това е негово характерно поведение?“ Йоан не ни дава отговор на този въпрос. Той просто ни предупреждава за това и ни оставя сами да си дадем отговор.

3:7 Макар и да са имали големи претенции по отношение на своето знание, гностиците не са имали никакви претенции по отношение на своето победение. Затова Йоан ни казва: „**Дечица, никой да не ви заблуждава: който върши правда, праведен е, както и Христос е праведен.**“ По този въпрос не трябва да има никакво съмнение – човек не може да притежава духовен живот и да продължи да съгрешава. Но човек може да върши правда само когато има същото естество като Този, Който е **праведен**.

3:8 Някои деца толкова много приличат на своите родители, че няма нужда да ни се представят, за да ги познаем. Това се отнася и за Божиите деца, и за децата на дявола. „**Който върши грях, от дявола е; защото дяволът отначало съгрешава.**“ Тук отново виждаме мисълта: „Този, който постоянно върши грях, е от дявола.“ Дяволът съгрешава (постоянно, характерно победение) още от самото начало, т. е. от първия път, когато е съгрешил. По този широк път го следват всички негови деца. Тук трябва да припомним, че хората стават Божии деца чрез новородението, но за децата на дявола никъде не се казва, че се новораждат. Човек става дете на дявола просто като подражава на неговото поведение, но никой не се ражда като дяволско дете.

Господ Исус е дошъл, „за да съсипе делата на дявола“. Господ е могъл да унищожи дявола с една-единствена дума, но вместо да направи това, Той е дошъл в този свят, за да пострада, да пролее кръвта си и да умре, за да може да съсипе делата на дявола. Ако на Спасителя отмахването на греха Му е струвало толкова много, какво трябва да бъде отношението към греха на тези, които уповават на Него като на Спасител?

3:9 9 ст. още веднъж ни казва, че за онези, които е **роден от Бога**, е невъзможно да продължи да съгрешава. Някои изследователи на Библията смятат, че в този стих се говори за новата природа на

вярващия, в смисъл че докато старата природа на човека може и наистина продължава да съгрешава, новата природа не може да прави това. Ние обаче смятаме, че тук апостолът отново прави разлика между новородения и ненородения човек на основание на постоянното или обичайното им поведение. Вярващият няма навик да съгрешава. Той не продължава да живее предизвикателно в грях.

Причината за това е, че „**неговият зародиш пребъдва в Него**“. По отношение на последното твърдение също съществуват значителни спорове между отделните изследователи на Библията. Някои смятат, че под „зародиш“ тук трябва да се разбира новата природа; други – че това е Светият Дух; а трети – че е Божието слово. Всички тези предположения са верни и следователно възможни като обяснения. Нашето мнение е, че под „зародиш“ трябва да се разбира новият живот, който се предава на вярващия при обръщението, и че според стиха този небесен живот **остава във** вярващия. Вярващият е вечно осигурен. Вместо да се възползва от своята вечна сигурност, за да съгрешава, вярващият гледа на нея като на сигурна гаранция, че няма да съгрешава. Той **не може да съгрешава** постоянно, „**защото е роден от Бога**“. Тази небесна принадлежност слага край на възможността за продължаване на греха като начин на живот.

3:10a Така ние стигнахме до четвъртата разлика между **Божии деца** и **дяволските деца**. Онези, които **не вършат правда, не са от Бога**. Средно положение няма. Няма такива, които са и едното, и другото. Божиите деца се познават по праведния си живот.

3:10b, 11 Този пасаж съдържа продължението на втората проверка на онези, които са в Божието семейство – проверката на **любовта**. Това е продължение от 2:7-17. Още от началото на християнската диспенсация се проповядва, че **любовта** към братята е наше небесно задължение. **Любовта** тук не означава при-

ятелство или обикновена човешка привързаност. Любовта тук е *небесната любов*. Тя означава да обичаш другите така, както Христос ги обича. Всъщност това не е по силите на човека, но става възможно чрез силата на Светия Дух.

3:12 Йоан ни припомня първия записан случай на човек, който не е обичал брат си. **Каин** е показал, че е *от лукавия*, като е убил **брат си** Авел. Причината за това негово действие се вижда в думите: „защото неговите дела бяха нечестиви, а братовите му правдиви.“

3:13 Това, че нечестие то мрази правдата, е основен принцип в човешкия живот, който ни обяснява защо **светът мрази** вярващия. На фона на праведния живот на христианина нечестие то на невярващия личи още по-ясно. Невярващият ненавижда това изобличение и вместо да промени поведението си, се опитва да разруши това, което прави нечестие то му по-явно. Това е толкова безсмислено, колкото когато човек чупи линията или правоъгълника, който показва колко е крива линията, която е наричвал с ръка.

3:14 „Ние знаем, че сме преминали от смърт в живот, защото любим братята.“ Наистина е забележително да видиш как се променя отношението на един човек към христианин след неговото спасение. Това е един от начините, чрез които ние получаваме увереност в спасението. Човек може да се нарича христианин, но ако той не обича истинските Божии деца, „остава в смърт“. Така казва Библията. Той винаги е бил мъртъв духовно и продължава да си остава такъв.

3:15 В очите на света омразата не е голямо зло, но Бог казва, че тя е равна на убийство. Ако се замислим малко повече, ще видим, че тя наистина е убийство в зачатък. Защото мотивът вече го има, макар и действието да не е извършено. Затова „**всеки, който мрази брата си, е човекоубиец**“. Когато казва, че „в ни-

кой човекоубиец не пребъдва вечен живот“, Йоан няма предвид това, че един убиец никога не може да бъде спасен. Той иска да каже, че този, който мрази своите близки, е потенциален убиец и неспасен човек.

3:16 **Давайки живота си за нас**, нашите Господ ни даде пример за най-висшата **любов**. Тук Христос е пълната противоположност на Каин. Христос ни показва най-висшия израз на любовта. В известен смисъл любовта е невидима, но ние можем да я видим по нейното изявление. На Голготския кръст ние видяхме изявлението на истинската любов. В заключение Йоан казва, че **ние също „сме длъжни да дадем живота си за братята си“**. Това означава, че нашият живот трябва да се състои от непрекъснато даване на другите вярващи и че ние също трябва да сме готови да умрем за тях, ако е необходимо. На повечето от нас никога няма да се наложи да умрат за другите, но всеки от нас трябва да показва братолюбие то си, като споделя материалните си блага с онези, които имат нужда от тях. Това е, което иска да ни каже и 17 стих.

3:17 16 ст. ни показва най-много то, което можем да направим за нашите братя, а 17 стих – най-малкото, което можем да направим за тях. Йоан определено казва, че този, който „**вижда брата си в нужда**“ и не му дава това, от което се нуждае, не е христианин. Това не означава, че ние трябва да даваме безразборно, защото има опасност да навредим на някого, като му дадем например пари, с които той ще злоупотреби. Но този стих наистина поставя обезпокоителни въпроси пред всички христиани, които обичат да трупат пари и богатство.

3:18 Ние не трябва да **любим на думи или „с език“**, а на **дело** и „**в действителност**“. С думи думи, любовта не е въпрос на чувства, нито израз на нещо фалшиво. Тя се изразява в истински дела, които говорят за загриженост и внимание.

3:19 Когато показваме тази истинска и действена любов към братята си, ние ще знаем, „**че сме от истината**“, и това ще дава увереност в сърцата ни, когато заставаме пред Бога в молитва.

3:20 „...относно всичко, в което нашето сърце ни осъжда; защото Бог е по-голям от сърцето ни и знае всичко.“ Този стих говори за състояние, в което ние заставаме пред Бога в молитва. Той може да се разбира по два начина.

Според първия Бог е по-голям от сърцето ни по отношение на *милосърдието* Си. Макар и да се чувстваме много недостойни, Бог знае, че дълбоко в себе си ние Го обичаме и обичаме и Неговите хора. Той знае, че ние сме Негови независимо от всички наши провали и грехове.

Според втория Бог е по-голям от *сърцата* ни по отношение на *съденето*. Докато ние познаваме греховете си много ограничено, Бог ги знае изцяло и абсолютно. Той знае пълната ни вина, докато ние я знаем само частично. Ние сме склонни да приемем второто обяснение, макар да смятаме, че първото също не е грешно и следователно – възможно.

3:21 Този стих описва състоянието на един човек, който има чиста съвест пред Бога. Чистата съвест не означава, че този човек живее безгрешно, а че той винаги е готов да признае и да изостави греховете си. Така той има „**дръзновение спрямо Бога**“ и увереност в молитвата. И така, „**ако нашето сърце не ни осъжда, имаме дръзновение спрямо Бога**“.

3:22 „**И каквото и да поискаме, получаваме от Него, защото пазим заповедите Му и вършим това, що е угодно пред Него.**“ Да пазиш заповедите Му означава да пребъдваш в Него, да живееш в една интимна и жизнена близост със Спасителя. Когато по този начин общувате с Него, Неговата воля става и наша воля. Той ни изпълва с познанието за волята Си чрез Светия Дух. При това положение ние няма да поискаме нищо извън Неговата воля. А когато Го молим

по Неговата воля, получаваме всичко, което искаме.

3:23 Божията заповед е това: „**Да вярваме в името на Сина Му Исуса Христа и да любим един другия, както ни е заповядал.**“ Тази заповед обобщава всички заповеди от СЗ. Тя съдържа както нашия дълг спрямо Бога, така и дълга ни спрямо другите християни. Нашето първо задължение е да се доверим на Господ Исус Христос. И тъй като истинската вяра се изразява в правилно поведение, второто ни задължение е „**да любим един другия**“. Това е свидетелство за спасителна вяра.

Забележете, че в този и някои други стихове Йоан използва личните местоимения **Той** и **Него** както по отношение на Бог Отец, така и по отношение на Господ Исус Христос, без изрично да обяснява за Кого става дума. Той се осмелява да прави това, защото Синът е истинен като Отец и затова не е нагло да говори за Тях по един и същи начин.

3:24а С първата половина на 24 ст. завършва разглеждането на темата за любовта като една проверка за Божиите деца: „**И който пази Неговите заповеди, пребъдва в Бога и Бог в него.**“ Да Му се подчиняваш означава да пребъдваш в Него, а тези, които пребъдват в Него, могат да бъдат сигурни, че и Той пребъдва в тях.

3:24б „**И по това познаваме, че Той пребъдва в нас, по Духа, Който ни е дал.**“ Темата за увереността се въвежда с твърдението, че Бог пребъдва в нас чрез Светия Дух. Всички вярващи имат Светия Дух. Той е Този, Който ги упътва на всяка истина и им помага да познават лъжата.

VII. Нуждата да можем да различаваме между истината и заблудата (4:1-6)

4:1 Споменаването на Светия Дух кара Йоан да си спомни, че в света има много групи **духове** и че Божиите деца трябва да бъдат предупредени за тях. Затова

той съветва вярващите да не се доверяват на всеки дух. Думата „духове“ се отнася най-вече до лъжеучителите, но и не само до тях. Фактът, че един човек говори за Библията, Бога и Исус, не означава, че той е истинско Божие дете. Ние трябва да **проверяваме духовете – дали те са от Бога; защото по света са излезли много лъжепророци.** Това са хора, които на гуми приемат християнството, но на практика проповядват друго благовестие.

4:2 Йоан ни дава няколко истински въпроса, чрез които да изпитваме тези хора. Основната проверка е отговорът на въпроса: „Какво мислите за Христос?“ **„Всеки дух, който изповяда, че Исус Христос дойде в плът, е от Бога.“** Тук не става въпрос толкова за изповядане на историческия факт за идването на Исус, а именно че Исус се е родил в света в човешко тяло, колкото за изповядване на живата Личност – **Исус Христос дошъл в плът.** Това е изповед, с която човек признава *Исус като* въплътения Христос. А да признаеш Исус Христос означава да Му се поклониш като на Господар на твоя живот. И така, когато чуете един човек да казва, че Господ Исус е истинският Божий Христос, вие ще знаете, че той говори чрез Божия Дух. Божият Дух призовава хората да признаят Исус Христос за Господ и да Му предадат живота си. Светият Дух винаги прославя Исус.

4:3 **А никой дух, който не изповядва, че Исус Христос дойде в плът, не е от Бога.**⁵ Това е начинът, по който можем да разпознаваме лъжеучителите. Те не изповядват същия Исус, Който е описан в предишните стихове. **Това е духът на Антихриста, който е бил предсказан и който е вече в света.** Днес има много хора, които говорят много приятни неща за Исус, без обаче да Го признават за Самия Бог. Те казват, че Христос е „божествен“, но не и Бог.

4:4 Скромните вярващи могат да **побягат** тези лъжеучители, **защото имат**

в себе си Светия Дух, Който им помага да разпознават лъжата и да я отхвърлят.

4:5 **Лъжеучителите са от света и затова говорят светски. Светът е източникът на всяко тяхно учение и затова той ги слуша.** Това идва да ни подсказва, че одобрението на света не е критерий за истинността на едно учение. Ако някой търси популярност, гостатъчно е да говори така, както светът говори, и ще бъде популярен. Но ако иска да бъде верен на Бога, ще трябва да се изправи срещу неодобрението на света.

4:6 В 6 ст. Йоан говори като представител на апостолите. Тук той казва: **„Ние сме от Бога; който познава Бога, нас слуша.“** Това означава, че всички, които наистина са родени от Бога, ще приемат учението на апостолите от НЗ. А онези, които не са от Бога, отричат свидетелството на НЗ (или прибавят към него нещо, или го фалшифицират).

VIII. Белезите на тези, които участват в християнското общение (продължение) (4:7-5:20)

A. Любовта (4:7-21)

4:7, 8 Тук Йоан отново се връща към темата за любовта между братята. Той подчертава, че **любовта** е дълг и е в съгласие с характера на **Бога**. Както вече споменахме, Йоан не мисли за обикновената човешка любов, а за онази любов между Божиите деца, която имат само новородените. По произход **„любовта е от Бога“** и **всеки, който люби, е роден от Бога и познава Бога.** **„Който не люби, не е познал Бога; защото Бог е любов.“** Тук не се казва, че Бог обича. Бог наистина обича, но Той е повече от това – **Той е любов.** Любовта е Неговото естество. Няма истинска любов освен тази, която произлиза от Бога. Думите **„Бог е любов“** струват колкото всички думи във всички езици на света или на небето взети заедно. Барет ги нарича:

„...най-великите думи, които някога са били казани на човешки език, най-великите думи в цялата Библия... Не е възможно да си представим, дори и в най-общи линии, всичко, което тези думи съдържат, защото нито един човешки или създаден интелект никога не е могъл, нито някога ще може да изследва безкрайните дълбочини на тяхното значение. Но все пак можем да кажем с цялото си почитание, че това кратък изречение съдържа ключа към всички Божии дела и пътища... към тайната на сътворението... изкуплението и към Самото Съществуване на Бога.“⁶

4:9, 10 Следващите стихове описват изявлението на Божията любов в три времена. В миналото Неговата любов се е изявила в това, че Бог е дал за нас **Единородния Си Син** (4:9-11). Понастоящем тя се изразява в това, че Той пребъдва в нас (4:12-16). И в бъдещето тя ще се изяви в това, че Той ще ни даде връзновение в съдния ден.

И така, най-напред трябва да кажем, че Бог ни обича като грешници. „**Бог изпрати в света Своя Единороден Син, за да живеем чрез Него... и като умилостивение**⁷ **за греховете ни.**“ Ние бяхме мъртви и имахме нужда от живот и умилостивение за нашата вина. Изразът „**Своя Единороден Син**“ съдържа идеята за уникална връзка, която нито един друг син не може да има. Това, че Бог е изпратил **Своя Единствен по рода си Син** в света, за да можем ние да живеем чрез Него, прави Божията любов още по-забележителна.

Бог не е показал Своята любов към нас, защото първо ние сме Го **възлюбили**. Ние не сме Го възлюбили първо, ние дори сме били Негови врагове и сме Го мразели. С други думи, Той не ни е възлюбил, защото ние сме Го възлюбили, а ни е възлюбил въпреки нашата омраза. Как тогава Бог е показал любовта Си към нас? Като е изпратил **Сина** Си като **умилостивение за нашите грехове**.

Умилостивение означава удовлетворение или разрешаване на проблема с греха.

Някои либерални мислители обичат да описват Божията любов, без да казват нищо за изкупителното дело на Христос. Дени прави следния коментар:

„Обърнете внимание на парадоксалното ехо на този стих – Бог е едновременно и милостив, и гневен, и Неговата любов ни дава умилостивението, което отмахва гнева *Му* от нас. Далеч от намерението да противопостави любовта на умилостивението, апостолът не може да си представи никакъв израз на любов към никого отделно от умилостивението.“⁸

4:11 Тук Йоан ни посочва поука от тази любов за нас: „**Понеже така ни е възлюбил Бог, то и ние сме длъжни да любим един другото.**“ Понеже Бог изля изобилно любовта Си върху тези, които са сега Негов народ, ние също трябва да ги **любим** като наши братя.

4:12, 13 Бог изявява любовта Си към нас сега, като пребъдва в нас. Апостолът казва: „**Никой никога не е видял Бога; но ако любим един другото, Бог пребъдва в нас, и любовта към Него е съвършена в нас.**“ В Йоан 1:18 се казва: „Никой, кога да е, не е видял Бога; Единородният Син, Който е в лоното на Отца, Той Го изяви.“ От Евангелието на Йоан научаваме, че невидимият Бог е позволил на света да Го познае чрез Господ Исус Христос. Тук, в Първото си послание, Йоан отново повтаря това, което казва в Евангелието: „**Никой никога не е видял Бога**“. Но сега Бог се изявява на света не чрез Христос, тъй като Той се е върнал при Него и е отгясно на Бога, а чрез вярващите. Колко велика е тази чест – да бъдем тези, чрез които човек вижда Онзи, Който задоволява всички негови нужди! А когато се любим един друг, Неговата любов е съвършена в нас. Това означава, че Божията любов към нас е постигнала своята цел. Според Божието намерение ние никога не трябва да бъдем крайни точки на Неговото

благословение, а само канали, през които то тече към другите. Божията любов ни се дава не за да я трупаме за себе си, а за да може чрез нас да преминава върху другите. Когато имаме такава любов помежду си, ние доказваме, че сме в Него и Той – в нас, и че имаме Неговия Дух. И така, Бог пребъдва в нас и ние пребъдваме в Него! Това не е ли една прекрасна истина!

4:14 Тук Йоан прибавя и свидетелството на апостолите: „**И ние видяхме и свидетелстваме, че Отец прати Сина Си да бъде Спасителя на света.**“ Това е едно велико признание на божествената любов в действие. „**Отец прати Сина Си**“ – какви безкрайни мащаби на Христовото дело се крият в тези думи! Вайн писа, че мащабите на служението на Христос са безкрайни и само липсата на разкаяние и неверието могат да сложат граници на истинското му влияние.“⁹

4:15 Благословието от пребъждането на Бога в човека е привилегия за всички, които изповядат, че **Исус е Божият Син**. Тук отново не става дума за едно обикновено интелектуално съгласие, а за изповед, която означава отдаване на цялото наше съществуване на Господ Исус Христос. Има ли по-близко взаимоотношение от това, човек да пребъдва в Бога и Бог да пребъдва в него! За нас е трудно да си представим едно такова взаимоотношение, но бихме могли да го сравним с нещо подобно в естествения свят – например на положението на ръжена в огъня или на гъбата във водата, или на балона във въздуха. Във всеки един от тези случаи обектът е в някаква среда и средата е в него.

4:16 „**И ние познаваме и сме повярвали любовта, която Бог има към нас. Бог е любов; и който пребъдва в любовта, пребъдва в Бога, и Бог пребъдва в него.**“ Бог е любов и тази любов трябва да има обект. Специалният обект на Божията любов са онези, които са родени в Неговото семейство. Ако аз искам да имам

общение с Бога, трябва да обичам хората, които Той обича.

4:17 „**В това се усъвършенства любовта...**“ Не нашата любов се усъвършенства в нас. Йоан сега ни пренася в един бъдещ момент – момента, в който ще застанем пред Господа. Дали тогава ще имаме **дръзновение** и увереност или ужасен страх? Отговорът на Йоан е, че ще имаме **дръзновение**, защото съвършената любов е разрешила проблема с греха веднъж завинаги. Причината за нашата увереност в този бъдещ ден се вижда в думите: „... **защото, както е Той, така сме и ние в Тоя свят.**“ Сега Господ Исус е в небето и съдът вече е зад гърба Му. Той гоиде в света веднъж завинаги и изстрада наказанието за нашите грехове. Тогава Той извърши изцяло изкупителното дело и повече никога няма да трябва да занимава с въпроса за греха. „**Както е Той, така сме и ние в Тоя свят.**“ Нашите грехове бяха осъдени на Голгота и затова ние можем с дръзновение да кажем:

*Смъртта и съдът са зад мен;
любовта и славата са пред мен.
Всички вълни преминаха над Исус,
всички пороци обвиха Христос.*

Мисиз Дж. Тренч

Също както съдът е зад гърба на Христос, така и осъдението е зад нашия гръб.

4:18 Тъй като сме познали Божията любов, ние вече не се страхуваме от погибел. „**В любовта няма страх, но съвършената любов изпъжда страха.**“ Неговата съвършена любов прогонва нашия страх. Най-напред аз съм сигурен в Божията любов затова, защото Той е изпратил Сина Си да умре за мен. На второ място, аз зная, че Той ме обича, защото пребъдва в нея сега. И на трето място, мога да гледам на бъдещето с дръзновение и без страх. „**Защото страхът има в себе си наказание и който се страхува, не е усъвършенстван в лю-**

бoвта.“ Божията любов не може да действа в онези, които се страхуват от Него. Те никога не са дошли при Него в покаяние и никога не са получили прощение на греховете си.

4:19 „**Ние любим [Него]**¹⁰, защото първо Той възлюби нас.“ Единствената причина, поради която ние изобщо любим, е, защото Той първо ни е възлюбил. Десетте заповеди изискват от човека да обича своя Бог и своя bliжен. Как тогава Бог би могъл да получи тази любов, която Неговата праведност изисква от нас? Той разрешава проблема, като изпраща Сина Си да умре за нас. Не е възможно да не бъдем привлечени от тази прекрасна любов. Християнинът казва така: „Ти си пролял кръвта Си и си умрял за мен; отсега нататък аз ще живея за теб.“

4:20 Тук Йоан подчертава, че е безсмислено да твърдим, че обичаме Бога, ако мразим братя си. Колкото повече спичите се приближават към оста на колелото, толкова повече се приближават и една към друга. Така е и с нас: колкото повече се приближаваме към Господа, толкова повече започваме да обичаме нашите вярващи братя и сестри. Йоан казва, че не е възможно да любим Бога, **Когато не сме видели**, ако не любим братята си, които сме **видели**.

4:21 Йоан завършва пасажа с повторение на **заповедта**, която имаме от Него: „**Който люби Бога, да люби и братя си.**“

Б. Здравото учение (5:1a)

С това Йоан приключва проблема за истинността на християнския живот и започва да разглежда проблема за проверката на учението или, както също бихме могли да го наречем, проверката на вярата. Първите три стиха ни показват какви са резултатите от вярата. Първият е новородението, вторият е любовта към Бога, третият – любовта към другите вярващи, и последният – подчинението на Божиите заповеди. И така, най-

напред е божественото раждане: „**Всеки, който вярва, че Исус е Христос, е роден от Бога.**“ Вярата на човека тук не е едно интелектуално съгласие с този факт, а отдаване на живота му на Исус като Христос.

В. Любовта и подчинението, което тя произвежда (5:16-3)

5:16 Ако наистина сме **родени от Бога**, тогава ще можем и да Го любим. И не само това, но ще можем да любим и Неговите деца. Тук трябва да се отбележи, че от нас се очаква да любим всички вярващи на земята, а не само тези, които принадлежат към едно отделно общество или събрание.

5:2, 3 Четвъртият резултат от вярата е подчинението на Божиите **заповеди**. „**По това познаваме, че любим Божиите деца, когато любим Бога и изпълняваме Неговите заповеди.**“ Тези, които наистина са спасени, имат дълбокото желание да вършат Божията воля. Нашата **любов към Бога** се изразява в доброволно подчинение на Неговите заповеди. Господ Исус казва: „**Ако Ме любите някой, ще пазите учението Ми**“

Когато казва, че „**заповедите Му не са тежки**“, Йоан не иска да каже, че не са трудни, а че изискват да се прави това, което новородените обичат да правят. Когато кажеш за своето бебе, ти ѝ казваш да прави нещо, което тя обича да прави. **Заповедите** на Господа са най-доброто нещо за нас – това, което носи най-голямо наслаждение на новата ни природа.

Г. Вярата, която побеждава света (5:4, 5)

5:4 После ние научаваме каква е тайната на победата над **света**. Световната система е една чудовищна система от изкушения, която винаги се опитва да ни отдалечи от Бога и от вечните неща, като се стреми да ни заеме вниманието с временното и чувственото. Хората от света са непрекъснато заети с неща, които

са свързани с времето и чувствата. Те стават жертви на преходното.

Само онзи, който е **роген от Бога**, наистина **побеждава света**, защото чрез **вярата** той може да се издигне над преходното в този свят и да види нещата в истинската им, вечна перспектива. Затова този, който действително побеждава света, не е великият учен или философ, или психолог, а простият вярващ, който съзнава, че това, което вижда, е временно, а това, което не вижда – вечно. Само едно зърване на Божията слава в лицето на Исус Христос е достатъчно, за да засенчи цялата слава на този свят.

5:5 Както вече отбелязахме, темата на този пасаж е вярата като пробен камък за вечния живот. Йоан току-що ни каза, че само **който вярва, че Исус е Божият Син**, само **той побеждава света**. Сега апостолът продължава, като обяснява истината за делото на Господ Исус Христос.

Д. Здравото учение (5:6-12)

5:6 Той казва: „**Това е Исус Христос, Който е дошъл чрез вода и кръв.**“ Тези думи са породили много спорове. Някои смятат, че под „**вода и кръв**“ трябва да се разбират истинската вода и кръв, потекли от прободените ребра на Спасителя (Йоан 19:34). Други мислят, че **водата** символизира Божия Дух, а **кръвта** – кръвта на Спасителя, която Той е пролял на Голгота. Трети вярват, че тези думи намекват за естественото раждане, което е свързано с **водата и кръвта**. Ние предлагаме четвърто обяснение, в което сме взели под внимание ереса на гностицизма, който апостолът критикува с това Послание.

Както вече споменахме, гностиците са вярвали, че Христос е дошъл върху Исус по време на Неговото кръщение и Го е напуснал, преди да започнат мъките Му, а именно – в Гетсиманската градина. С други думи, те са казвали: „Христос не е умрял на кръста, а е умрял само

Исус, човекът.“ Това твърдение ограбва делото на Христос от цялата му изкупителна стойност по отношение на греховете на хората. Ние предполагаме, че Йоан използва **водата** като символ на кръщението на Исус, а **кръвта** – като символ на Неговата изкупителна смърт. Това са двете крайни цели на Неговото обществено служение. Йоан казва, че Исус е бил също толкова Христос, когато е умрял на кръста, колкото и когато се е кръстил в река Йордан. „**Това е Исус Христос, Който е дошъл чрез вода и кръв; не само чрез водата** (което твърдят гностиците), **но чрез водата и чрез кръвта.**“ Изглежда, че човешкото сърце непрекъснато се опитва да се отърве по някакъв начин от доктрината за изкуплението. Хората предпочитат да гледат на Исус като на идеален Човек, съвършен Пример, който им е дал един прекрасен морален кодекс. Но Йоан тук твърди, че Господ Исус е не само Идеалният Човек, но и Идеалният Бог, а така също и Онзи, Който се кръсти в река Йордан и Който даде живота Си в жертва за грешниците. Хората обичат да казват на Христос: „Слез от кръста и ще повярваме в Теб.“ Ако можеха само да махнат кръста от мисълта си, щяха да бъдат много щастливи. Но Йоан казва: „Не, вие не може да отделите Господ Исус Христос от Неговото съвършено изкупително дело на Голгота.“

5:7 „**И Духът е, Който свидетелства, понеже Духът е истина.**“ Светият Божий Дух винаги свидетелства за истината за Господ Исус, която Йоан ни открива тук. Той свидетелства, че Христос е дошъл не само „чрез водата, но чрез **водата и чрез кръвта**“, защото това е Божията истина.

5:8 Винаги е неприятно за христианиите да научат, че някои части от 7 и 8 ст. присъстват в много малко ръкописи на НЗ.¹¹ Но това не бива да ги безпокои, защото то изобщо не може да промени истината за боговдъхновеността на Писанията. Някои хора смятат, че е важ-

но да имаме всички липсващи части, тъй като в тях са споменати и трите Лица на Триединството. Трябва да кажем обаче, че истината за Триединството не зависи само от този пасаж, но присъства и в много други пасажии от Писанията.

След като е заявил в предишните стихове истината за Личността и делото на Христос, Йоан сега продължава, като описва сигурността на вярата ни в Него. Той казва: „... **три са, които свидетелстват: „Духът, водата и кръвта; и тия три са съгласни.**“ Въпреки че Божието слово е достатъчно за нас като основа на нашата вяра, Бог благоволява да ни даде още едно тристранно свидетелство. Най-напред това е свидетелството на Духа. Божият Дух свидетелства за истината, че Исус Христос е Бог и че Той е единственият Спасител на света. Свидетелството на Духа е записано в Божието слово.

След това идва свидетелството на **водата**. Ние вярваме, че това се отнася за случилото се при кръщението на Господ Исус. Тогава Бог е отворил небесата и е заявил пред всички: „Този е Моят възлюбен Син, в Когото е Моето благоволение.“ По този начин Бог Отец е прибавил Своето Собствено свидетелство за Личността на Христос към свидетелството на Божия Дух.

И най-накрая идва свидетелството на **кръвта**. На кръста Господ Исус свидетелства за Себе Си, че Той е Божият Син. Никой не отне живота Му от Него; а Той от Себе Си го даде. Ако беше един обикновен човек, Исус нямаше да може да направи това. **Кръвта** на Господ Исус Христос свидетелства, че въпросът с греха е решен веднъж завинаги и че това решение удовлетворява Бога напълно. Всички тези три свидетели „са съгласни“, т. е. това е едно обединено свидетелство за съвършенството на Личността и делото на Христос.

5:9 Следващото твърдение на Йоан е един много силен аргумент: „**Ако приемате свидетелството на човеците,**

свидетелството на Бога е по-важно.“ В ежедневиия ни живот ние непрекъснато приемаме на доверие думите на нашите познати и близки. Ако не беше така, нямаше да бъде възможна никаква търговия и никакъв обществен живот. Ние приемаме свидетелството на хора, които не само могат да грешат, но могат и да ни мамят. Но ако можем да се доверяваме на хора, които могат да грешат и да лъжат, колко повече трябва да се доверяваме на словото на Бога, Който не може нито да греша, нито да лъже. Глупаво е да не вярваме на Бога. Неговото свидетелство е абсолютно сигурно.

5:10 Когато човек приеме свидетелството на Бога за Неговия Син, Бог запечатва тази истина, като му дава **свидетелството на Духа вътре в него**. От друга страна, ако човек не повярва на Бога, той Го прави **лъжец**, „защото не е повярвал свидетелството, което Бог е свидетелствал за Сина Си“. Хората смятат, че могат или да приемат, или да отхвърлят свидетелството на Бога за Христос, но Йоан казва, че всеки, който отхвърля Неговото свидетелство, обвинява Бога в нечестие.

5:11 В този стих Йоан обобщава християнското послание: „**И свидетелството е това, че Бог ни е дал вечен живот и че моя живот е в Сина Му.**“ Какви дълбоки истини се съдържат в тези думи – Бог е дал **вечен живот** на хората и източникът на този **живот се намира в Неговия Син!**

5:12 И така, всеки трябва да разбере, че „**който има Сина, има моя живот; който няма Божия Син, няма моя живот**“. Това е толкова просто и ясно! Вечният живот не се намира в никаква философия или образование, или наука, или добри дела, или религия, или църква. За да имаш **вечен живот**, трябва да имаш **Божия Син**. Този, „**който няма Божия Син, няма моя живот**“, т. е. няма истинския живот. **Вечният живот** е неотделим от Исус Христос.

Е. Увереността чрез Словото (5:13)

Вече стигнахме до последния пасаж в това Послание. Тук най-напред Йоан заявява съвсем ясно целта на написаното до сега. Целта е тези, **които вярват в името на Божия Син, да знаят, че имат вечен живот**. Ако ти имаш белезите на Божиите деца, знай, че и ти си един от членовете на Божието семейство. Този стих ни казва още една скъпоценна истина, а именно, че сигурността в спасението идва чрез Божието слово. Йоан е написал всичко това, за да могат хората да знаят, **че имат вечен живот**. С други думи, Писанията са написани за това, вярващите в Господ Исус да имат *увереност*, че са спасени. Глупаво е човек да се надява или да предполага, или да чувства, или да търси в тъмното. Да бъдеш уверен, че си спасен, е прекрасно! Йоан заявява по възможно най-ясния начин, че тези, **които вярват в Господ Исус, могат да знаят, че имат вечен живот**.

Ж. Увереността в молитвата (5:14-17)

5:14, 15 Когато знаем, че имаме вечен живот, ние можем да застанем пред Господа с **увереност**. Тази **увереност** е описана в 14 и 15 ст. Ние знаем, **че ако Го помолим за нещо по Неговата воля, Той чува** тези молитви и ще им отговори. Всъщност ние трябва да се страхуваме да Го помолим за нещо, което *не* е по Неговата воля. Някой може да попита: „Как мога да зная каква е Божията воля?“ Най-общо Божията воля ни е открита в Свещените Писания, затова ние трябва да изучаваме словото – за да знаем по-добре Божията воля и да можем да се молим по-добре.

5:16 Йоан най-напред ни дава пример за **увереност** в молитвата, след което ни дава пример, при който **увереността** е невъзможна. „Ако някой види брата си, **че извърши несмъртен грях, нека се моли и Бог ще му даде живот, сиреч на ония, които съгрешават несмъртно**.“

Тук очевидно става въпрос за случай, когато един християнин вижда, че неговият брат се е заплел в някакъв грях. Но това не е грях, който носи смърт на човека, който го върши. В такъв случай вярващият може да се помоли за възстановяването на неговия брат и Бог ще **даде** на молящия се **живот** за онзи, който не съгрешава смъртно.

„**Има смъртен грях** – казва апостолът, – **не ви казвам за него да се помоли**“.

Смъртният грях

Не е възможно да се каже със сигурност какво точно е **смъртният грях**, затова най-безопасният начин за разглеждане на този въпрос е да се изброят няколко примера тълкувания и да се каже кое от тях е най-приемливото за нас.

1. Някои смятат, че **смъртният грях** се отнася до грях, който вярващият върши непрекъснато и упорито, без да го изповяда. В 1 Коринтяни 11:30 четем, че някои са умрели, защото са участвали в Господната вечеря, без да преценили добре своето собствено положение спрямо Бога.
2. Други считат, че тук става въпрос за греха на убийството. Ако някой християнин, в момент на възбуда, убие някого, тогава ние не трябва да се молим за неговото освобождение от смъртното наказание, защото Бог винаги е казал: „Който удари човек смъртно, непременно да се умъртви“.
3. Трети предполагат, че грехът, за който се говори тук, е хулата против Светия Дух. Господ Исус казва, че онези, които приписват на Веелзевул чудесата, които Той прави в силата на Светия Дух, извършват непростилия грях, за който няма прощение нито в този век, нито в бъдещия.
4. Четвърти вярват, че това е някакъв особен вид грях – като греха, извършен от Мойсей или Аарон, или Анания и Сапфира, който Бог наказва, без да се баби.

5. Според едно последно обяснение тук става въпрос за греха на отстъплението. Ние вярваме, че това обяснение най-добре подхожда на контекста. Отстъпник е този, който е чул великите истини на християнската вяра, убедил се е интелектуално, че Исус е Христос, и дори е изповядал християнството, макар и никога да не е бил действително спасен. След като е опитал колко е добро християнството, той е решил да го отхвърли и напълно е отрекъл Господ Исус Христос. От Евреи 6 глава научаваме, че този грях води до смърт. Онези, които го извършат, не могат повече да се избавят, защото „разпъват втори път в себе си Божия Син и Го опозоряват“. Пишейки това Послание, Йоан непрекъснато мисли за гностиците. Тези лъжеучители са били някога в християнското общение и са изповядали, че са вярващи. Те са разбрали истините на вярата, но след това са обърнали гръб на Господ Исус и са приели едно учение, което напълно отрича Неговата божественост и пълнотата на изкупителното Му дело. Християнинът не трябва да се моли за възстановяването на такива хора, защото Бог вече е казал в словото Си, че те са извършили смъртен грях.

5:17 „Всяка неправда е грях; и има грях, който не е смъртен.“ Има различни степени на грях и има грехове, които не са толкова сериозни, за да доведат до смърт.

3. Знание за духовните реалности (5:18-20)

5:18 Започвайки с 18 стих, Йоан довежда своето Послание до един внушителен завършек, в който повтаря накратко великите истини за увереността в християнската вяра. „Знаем, че всеки роден от Бога, не съгрешава.“ Всички можем да бъдем сигурни в това – този, който има божественото естество, не продължа-

ва да върши грях. Причината е следната: „Оня, който се е родил от Бога, пази себе си¹², и лукавият не се докосва до него.“ Както и в 3:9, това твърдение се отнася до истинския вярващ, който постоянства и пази себе си благодарение на божествената си природа. Само такъв човек може да остане незасегнат от стрелите на лукавия.

5:19 Отговорът на християнина на онези, които претендират да имат по-висше знание, е следният: „Знаем, че ние сме от Бога, и целият свят лежи в лукавия.“ За Йоан средно положение няма. Той вижда само две възможности – или в Него, или в лукавия. Всички хора са или спасени, или загубени, и това тяхно положение зависи от отношението им към Исус Христос. Вие, гностици, обърнете внимание на тези думи!

5:20 Третата голяма истина е истината за превъплъщението. „Знаем още, че Божият Син е дошъл.“ Това е темата, с която Йоан започва Посланието и с която иска да го завърши. Идването на Господ Исус ни е позволило да познаваме истинния Бог. Бог Отец може да бъде познат само чрез Господ Исус Христос. „Единородният Син, Който е в лоното на Отца, Той Го изяви.“ След това Йоан добавя: „... и ние сме в истинния, сиреч в Сина Му Исуса Христа.“ Апостолът отново подчертава, че ние можем да бъдем в Бога само когато сме в Исус Христос: „Никой не дохожда при Отца, освен чрез Мене.“ „Това е истинският Бог и вечен живот.“ С други думи, Йоан проповядва точно това, което се отрича от гностиците, а именно че Исус Христос е Бог и че вечният живот се намира само в Него.

IX. Завършващ призив (5:21)

А ето и последното увещание на Йоан: „Дечица, пазете себе си от идоли.“ Апостолът всъщност казва: „Пазете себе си от всички учения, които се противопоставят на тези истини.“ Вярващите трябва да се пазят от всякакви

идеи за Бога, които не са им предадени от апостолите. Исус Христос е Бог. Всяко друго твърдение е идолопоклонство. Идолът е заместител или фалшификатор, който заема мястото на истинския Бог. Тук Йоан не говори за идоли, издялани от дърво. Идолите, за които той говори, са не толкова материални обекти, колкото лъжеучения.

Архиепископ Александър нарече този призив „красноречиво потръпване от ужас“. Ние не можем да измислим нищо по-добро от това описание и затова завършваме нашия коментар с думите на Йоан, които ни карат да потръпнем от ужас:

„Дечица, пазете себе си от идоли.“

Крайни бележки

- 1) (2:7) В критическия текст (както и в Библията на български език: бел. на прев.) е изпуснат изразът „отначало“ от края на 7 стих.
- 2) (2:12) Думата „*teknia*“ произлиза от една дума, която има значението на „*раждам*“ (деца). Умалителното на тази дума означава „малки родени“ (деца), точно обратното на нежната шотландска дума „*bairnies*“.
- 3) (2:20) Текстът на традиционния и повечето ръкописи гласи „вие знаете всичко“ (*panta*); докато критическият текст казва „вие (*pantes*) всички знаете“. Лесно е да се види как трудният за разбиране текст е бил заместен от по-лесния прочит „вие всички знаете“.
- 4) (3:1) В критическия текст (както и в текста на Библията на български език: бел. на прев.) е добавен изразът „а такива и сме“.
- 5) (4:3) Критическият текст изпуска повторението на израза „че Христос дойде в плът“. (Подобно нещо гласи и текстът на Библията на български език, където се казва „който не изповядва Спасителя“ вместо „който не изповядва, че Христос дойде в плът“: бел. на прев.)
- 6) (4:7, 8) G. H. Barrett, *The First Epistle General of St. John*, pp. 170-173.
- 7) (4:9, 10) „Умилоствивение“ означава удовлетворение чрез принасяне на жертва. Думата в оригиналния текст е свързана с гръцката дума за „умилоствивилище“. Под ръководството на британеца К. Й. Дод е била започната една голяма офанзива срещу тази дума (и доктрина), която е завършила успешно. По примера на РИСПБ повечето съвременни версии на Библията са заместили тази дума с друга. Но тъй като „умилоствивение“ е един верен и стандартен начин на изразяване на една теологична истина, ние смятаме, че тя трябва да се запази (както е направено в ПБКДж и НИПБКДж).
- 8) (4:9, 10) James R. Denney, *The Death of Christ*, 2d. ed., p. 276. Очевидно първата част от цитата е от някое по-старо издание.
- 9) (4:14) W. E. Vine, *The Epistle of John*, p. 85.
- 10) (4:19) Критическият текст изпуска „Него“.
- 11) (5:7, 8) Еразъм добавя тези думи към по-късните издания на неговия НЗ на гръцки език под натиск от страна на папата. (Те могат да се прочетат в официалната римокатолическа версия на Библията на *латински език*, Вулгатата.) Тези думи се срещат *само в четири от много късните гръцки* ръкописи, което прави тяхното използване не много сигурно. Онези представители на култови движения, които чукат по вратите на хората, отричайки благословеното Триединство, са винаги готови да посочат тези факти, така че е добре да бъдем запознати с този проблем.
- 12) (5:18) Вместо „пази себе си“ критическият текст гласи „го пази“, в който случай „Оня, Който се е родил от Бога“ ще се отнася до Христос.

Библиография

- Barrett, G. S.,
The First Epistle General of St. John,
London: The Religious Tract Society, 1910.
- Candlish, Robert S.,
The First Epistle of John,
Grand Rapids: Zondervan Publishing
House, n. d.
- Findlay, George,
Fellowship in the Life Eternal,
London: Hodder & Stoughton, n. d.
- Ironside, H. A.,
Addresses on the Epistles of John,
New York: Loizeaux Bros., n. d.
- Kelly, William,
*An Exposition of the Epistle of John the
Apostle*,
London: T. Weston, 1905.
- Law, Robert,
The Tests of Life,
Edinburgh: T & T Clark, 1909.
- Marshall, I. Howard,
The Epistles of John (NIC),
Grand Rapids: Wm. B. Eerdmans
Publishing Company, 1978.
- Mitchell, John G.,
Fellowship: Three Letters from John,
Portland, Ore.: Multnomah Press, 1974.
- Scott, John R. W.,
The Epistles of John (TBC),
Grand Rapids: Wm. B. Eerdmans
Publishing Company, 1964.
- Vine, W. E.,
The Epistles of John: Light, Love, Life,
Grand Rapids: Zondervan Publishing
House, 1970.
- Wescott, Brooke Foss,
The Epistles of John,
Cambridge: The MacMillan Company,
1892.

Второто послание на Йоан

„[Второто Послание на Йоан] ни показва една свършено нова страна на апостола: като пастир на отделните души... Независимо дали се обръща към местната църква, или... към отделна християнка... апостолът пише това Писмо най-вече заради отделния човек, от когото той е дълбоко заинтересуван.“

А. Пламър

Въведение

I. Уникално място в Канона

Третото послание на Йоан и това Второ писмо са единствените представители на безценната лична кореспонденция на един от най-възлюбените ранни светии – апостол Йоан.

Често пъти християните искат да знаят колко „близко“ или колко „далече“ трябва да стоят по отношение на другите хора и особено на онези, които твърдят, че са вярващи. Второто и Третото послание на Йоан ни дават отговор на този практически въпрос. Второто послание ни показва колко е важно да гържим вратите на дома си (или на домашната си църква) затворени за еретиците; докато Третото послание ни насърчава да ги гържим непрекъснато отворени за пътуващите проповедници и мисионери.

II. Авторство

Външните доказателства за Второто послание на Йоан са по-слаби от тези на Първото послание, което без съмнение се дължи на малкия му размер и личното естество на проблемите, които засяга. То е цитирано от Иреней, който, също като няколко други автори, смята, че то е част от Първото послание на Йоан (разделянето на глави и стихове идва няколко века по-късно). Ориген изразява известни съмнения по отношение на това Послание, но Климент и Дионисий, и двамата от Александрия, го цитират като Йоаново Послание. Киприан изрич-

но цитира 10 ст. като стих, написан от апостол Йоан.

Външните доказателства се състоят във факта, че стилът и речниковият състав на това Второ послание съответстват на стила и речниковия състав на Евангелието от Йоан и на Първото и Третото послание на Йоан. Макар и Второто и Третото послание да започват по-различно от Първото, те си приличат толкова много, че малко хора могат да отречат, че са написани от една и съща ръка и явно почти по едно и също време.

Няма особена причина да се съмняваме в традиционното мнение, според което авторът на Второто послание е апостол Йоан (за повече подробности вижте въведението към Първото послание на Йоан).

III. Датироване

Както и при Първото послание на Йоан могат да се предположат два периода на написване на това Послание: една по-ранна дата (през 60-те години) преди унищожението на Ерусалим и една по-късна дата (85-90-те години). Ако Писмото е било написано през първия период, то това сигурно е станало в Ерусалим; ако е било написано през втория период, то това трябва да е станало в Ефес, където остарелият апостол е прекарал последните години от живота си.

IV. Историческа обстановка и основна тема на Посланието

Второто Послание на Йоан е било написано в обстановка на широко разпрост-

ранено служение на пътуващи проповедници в ранната църква, което все още се практикува в някои кръгове. Често пъти тези евангелисти и служители на слово са получавали гостоприемство, храна, а понякога и пари от отделни християнски домове и събрания, които са посещавали. За съжаление в християнските събрания се вмъкнали много бързо лъжеучители и религиозни шарлатани, които са се хванали за тази възможност за лесна печалба и за разпространение на ереси от рода на гностицизма (вж. въвеждането към Първото послание на Йоан).

Схема на изложението

- I. Поздравлението на апостола: благодат, милост и мир (1-3 ст.)
- II. Радостта на апостола: послушанието на децата (4 ст.)

Коментар

- I. Поздравлението на апостола: **благодат, милост и мир (1-3 ст.)**

1 ст. Във Второто послание на Йоан апостол представя себе си като **презвитер**. Тази квалификация може да се отнася или до неговата възраст, или до официалното му положение в църквата. Що се отнася до неговата възраст, Йоан е последният от апостолите, придружавали Господ Исус. А що се отнася до официалното му положение в църквата, най-вероятно той е епископ или надзирател. Тук едва ли има нужда да избираме кое обяснение да приемем, тъй като и двете са верни.

Не е много лесно да се разбере какво означава изразът „до избраната госпожа“. Обикновено по този въпрос има три мнения, които обикновено се поддържат. (1) Някои вярват, че под „избраната госпо-

жом като е било толкова важно вярващите от първия век да бъдат предупредени за опасността от тези еретици и „религиозни използвачи“, какво ли би казал апостол Йоан сега, ако можеше да види разноцветния килим от секти, култове и лъжливи религии?

Централната тема на Второто послание на Йоан е предупреждението, че вярващите не трябва да сътрудничат по никакъв начин на хора, които разпространяват заблуди по отношение на Личността на нашия Господ (10 и 11 ст.)

- III. Наставлението на апостола: „да лобим един другия“ (5 и 6 ст.)
- IV. Грижата на апостола: появяването на измамници антихристи (7-11 ст.)
- V. Надеждата на апостола: лично да дойде и да ги посети (12-13 ст.)

жа“ трябва да се разбира църквата, която на други места се описва като невястата на Христос, или едно определено местно събрание. (2) Други предполагат, че Писмото е адресирано до избраната Кирия, тоест, че тук не е използвана думата „госпожа“, а личното име Кирия. Това име може да бъде гръцкият еквивалент на арамейското име Марта (и двете означават „госпожа“).¹ (3) Трети смятат, че Писмото на Йоан е написано до една неназована по име **госпожа** християнка, която, заедно с всички други вярващи, е сред Божиите **избрани** – избрана в Христос преди създаването на света.

Ние поддържаме последното тълкуване и смятаме, че фактът, че това предупреждение срещу антихристиянските учители се намира в едно Писмо, адресирано до жена, е особено важен. Грехът влезе най-напред в света чрез Ева, която беше измамена от Сатана: „жената се излъга, тя падна в престъпление“ (1 Тим. 2:14). Павел говори за лъжеучителите,

които особено много приличат жени-те: те „се въмъкват... в домовете“, за да уловят „обременени с грехове женица, водени от различни страсти“, които слушат всички, но „никога не могат да дойдат в познаване на истината“ (2 Тим 3:6, 7). Дори и днес последователите на различни култове обичат да посещават домовете през деня, когато мъжът е обикновено на работа. Децата също трябва да се предупреждават за тази опасност.

Йоан казва, че той лоби тази **избрана госпожа... и децата ѝ наистина**. Спасените откриват, че се намират в едно прекрасно общение с други хора, които те никога не биха обичали, ако не беше тази обща любов към Божията истина. Божията истина свързва сърцата в едно – сърцата на „**всички, които са познали истината**“.

2 ст. Изразът „**заради истината**“ има две възможни обяснения. Той може да се отнася до мотива, заради който ние обичаме всички светии, или до причината, заради която Йоан е написал това Писмо. Възможни са и двете значения: „...**заради истината, която пребъдва в нас и ще бъде с нас до века**.“ Тук под „истината“ може да се разбира: (1) Господ Исус Христос, Който каза: „Аз съм истината...“ (Йоан 14:6); (2) Светият Дух: „Духът е истината“ (1 Йоан 5:7) и (3) Библията: „Твоето слово е истина“ (Йоан 17:17). Не е ли удивително това, че ние сме пазени от тези Три истини и че те ще бъдат с нас до века!

3 ст. Поздравът на Йоан е: „**Благодат, милост, мир да бъдат с нас**.“² **Благодатта** е незаслужена милост към хора, които заслужават точно обратното на това, което получават. **Милостта** е жалост, показана към хора, които са виновни и изключително нещастни. **Мирът** е взаимоотношение на хармония, което се получава в резултат на Божията **благодат** и **милост**. И трите благословения идват от **Бог Отец** и от **Господ Исус Христос**. **Бащата** е източникът, а **Си-**

нгът – каналът. Освен това те са „**в истина** и **любов**“ и никога едната от тези три добродетели не е оцетена за сметка на другата.

II. Радостта на апостола: послушанието на децата (4 ст.)

Сега Йоан изразява радостта си от това, че някои от **децата** на избраната госпожа „**хожат в истината**“. **Истината** не е нещо, което трябва да се вярва само с ума, а е нещо, което трябва да се живее всеки ден. Както Господ Исус беше живото въплъщение на истината, така и нашият живот трябва да свидетелства за **истината**.

III. Наставлението на апостола: „да любим един другия“ (5 и 6 ст.)

5 ст. В пасажа от 5 до 9 ст. апостолът като че ли прави кратко обобщение на Първото си послание. В него той изброява различните начини на проверка на християнския живот. В тези стихове той повтаря последните три от тях – проверката чрез **любовта** (5 ст.), чрез **подчинението** (6 ст.) и чрез **учението** (7-9 ст.).

6 ст. Най-напред той напомня на своите читатели заповедта за **любовта** между вярващите. **Любовта** се състои най-вече в неегоистично отдаване на себе си за благо на другите. Тя не е отговор на въпроса: „Какво мога да получа от този човек?“, а: „Какво мога да направя за този човек?“ След това апостолът подчертава, че **любовта** означава „**да ходим по Неговите заповеди**“. Ние не можем истински да обичаме в божествения смисъл на тази дума, ако не ходим в подчинение на Господа и на Божията истина.

IV. Грижата на апостола: появяването на измамници антихристи (7-11 ст.)

7 ст. Този стих ни припомня проверката на учението. В нея основният въпрос е: „**Наистина ли Бог стана Човек** в Лицето

на Исус Христос?“ Решителният отговорът е: „Да.“ Гностиците³ са вярвали, че божественият Христос е слязъл върху Исус от Назарет и е останал в Него само за известно време. Но Йоан подчертава, че **Исус Христос** е бил, е и винаги ще бъде Бог.

8 ст. Затова той предупреждава своите читатели: „**Внимавайте на себе си, да не изгубите онова, което сте изработили, но да получите пълна награда.**“⁴ *С други думи*, стойте твърдо в истината за Господ Исус Христос, така че нашият труд между вас да не бъде напробен, а ние (апостоли и техните последователи) да получим пълна награда.

9 ст. Когато Йоан казва: „**Никой, който върви напред⁴ и не пребъдва в Христовото учение...**“, той не говори за християните, а за лъжеучителите. Точно това правят последователите на различните култове. Те твърдят, че имат нова светлина и проповядват учения, които Бог не е разкрил в Своето слово. Те не остават в границите на християнското откровение, нито пребъдват в **Христовото учение**. Под „Христовото учение“ вероятно трябва да се разбира учението, което е донесено от Самият Христос, но то също така може да означава и всичко, което Библията учи за Христос. С 9 ст. апостолът иска да каже, че един член на култ може да твърди, че познава Бога, но ако той не вярва в абсолютната божественост и човешка природа на Господ Исус, то той „**няма Бога**“. Бог може да бъде познат единствено чрез Сина: „... никой не дохожда при Отца, освен чрез Мене“ (Йоан 14:6).

10, 11 ст. Тези два стиха са сърцето на Посланието. Те ни дават ценния съвет как да е отнасяме към лъжеучителите, които чукат на нашите врати. Йоан тук няма предвид обикновените хора, които ни идват на гости, а онези, които

* Тук в Библията на англ. ез. текстът гласи следното: „Внимавайте на себе си да не изгубим онова, което сме изработили, но да получим пълна награда“ – ?ел. на прев.

идват, за да разпространяват антихристиянска пропаганда. Трябва ли да ги приемаме у дома си? Трябва ли да ги каним на кафе или чай? Трябва ли да им помагаме финансово? Да купуваме ли тяхната литература? Отговорът е, че не трябва **нищо** да ги приемаме, **нищо** да ги поздравяваме. Да окажеш гостоприемство на такива хора, е все едно да вземеш тяхната страна и да застанеш против Спасителя. Възможно е обаче някога да позволим на такъв човек да влезе в нашия дом, без да знаем, че той отрича Господа. Тези стихове не се отнасят за такива случаи. Но когато знаем, че един човек е лъжеучител, няма да бъде лоялно от наша страна да се държим към него като към приятел. Тези стихове не се отнасят за обикновените хора, които ни идват на гости. Християните често се срещат с невярващи, за да се опитат да ги спечелят за Христос. Тук става въпрос за приемане на религиозни учители, които отричат божествеността и чуждеността на Исус Христос. Хог даба следното обяснение:

„Не трябва да правим нищо, което да подхрани у другия илюзията, че престъплението срещу Христос не е нещо толкова фатално, нито да позволим по някакъв начин на престъпника да влияе на другите.“⁵

V. Надеждата на апостола: лично да дойде и да ги посети (12, 13 ст.)

12 ст. Йоан има още много да каже на избраната госпожа, но той спира дотук, защото се надява да ги посети лично, когато ще може да говори с тях „уста с уста“. Много по-добре е да говориш с някого лично, отколкото да му пишеш „с книга и мастило“! Колко ли ще бъде прекарно да видим Спасителя лице в лице, вместо да Го гледаме с очите на вярата, както правим сега! Тогава наистина радостта ни ще бъде пълна!

13 ст. Йоан завършва Писмото с думите: „**Поздравяват те чадата на твоята избрана сестра.**“ Ние не знаем кои са тези деца, но знаем, че ще ги срещнем някой ден и ще се наслаждаваме на тяхно-

то общение и на общението на обичания ни апостол Йоан, който е написал това Писмо, и най-вече на общението на Самия Спасител. **Амин.**

Крайни бележки

- 1) (1 ст.) По-малко вероятно е да се приеме гръцката дума за избрани (Eklekte, електа) като собствено име, а думата „госпожа“ като определение: госпожа Избрана.
- 2) (3 ст.) В някои ръкописи се казва вместо „с нас“ – „с вас“. Гръцките думи за „вие/ние“, „вас/вие“ и „ваши/наши“ се различават само по една буква, което е голяма степен причина за разликите в отделните ръкописи. (Вж. напр. 8 ст., където
- отново има разлика: в някои ръкописи за втората част на стиха се използва вместо 2 л. мн. ч. – 1 л. мн. ч.).
- 3) (7 ст.) За повече информация върху гностицизма вижте въведението към Колосяните.
- 4) (9 ст.) В някои ръкописи (в критическия текст) вместо „върви напред“ (*proagon*) се казва „върши престъпление“ или „престъпва“ (*parabainon*) (в повечето ръкописи).
- 5) (10, 11 ст.) С. F. Hogg, *What Saith the Scripture?*, p. 143.

Библиография

Вижте библиографията в края на Първото послание на Йоан.

Третото послание на Йоан

„Като цяло този последен поглед към християнския живот от апостолската епоха е нещо, над което изучаващият Библията може доста да се замисли. Описанието на нещата не се доближава до някакъв идеал, но свидетелства за свободата и жизнеността на една растяща вяра.“

Б. Ф. Уескът

Въведение

I. Уникално място в Канона

Третото послание на Йоан, най-малката книга в НЗ (само с един ред по-малка от Второто послание на Йоан в оригинал), е също илюстрация на божествената истина, че „всичкото Писание... е полезно за поука“. Както и при Второто послание на Йоан ключовите думи тук са „любов“ и „истина“. Но за разлика от Второто послание, което показва *твърдостта* на любовта чрез отказа да приемаш онези, които не учат истината, Третото послание показва *нежността* на любовта в оказването на помощ на тези, които са вестители на истината.

II. Авторство

Външните доказателства за Третото послание на Йоан си приличат с външните доказателства за Второто послание. Тези Писма са толкова кратки и толкова лични, че е напълно обяснимо защо външните доказателства за тях не са толкова многобройни като тези за Първото послание на Йоан.

Ориген и Евсевий включват това Послание към *антилегоменните* книги, т. е. книги, за приемането на които мненията не си съвпадат. Посланието е прието от Климент и Дионисий – и двамата от Александрия, а така също и от Кирил от Ерусалим. Мураторианският канон не ни дава ясно свидетелство в този случай.

Вътрешните доказателства съвпадат с тези за Второто послание на Йоан, както и със свидетелствата за Първото послание. И трите подкрепят тезата, че са били написани от един автор.

Няма сериозна причина да се съмняваме, че апостол Йоан е написал това Трето послание, както и останалите две, за които се твърди, че той е техният автор.

III. Датироване

Както в случая с Първото и Второто послание на Йоан, така и при това Послание има предположения за две възможни дати на написване. Ако Посланието е било написано в Ерусалим преди неговото разрушение, вероятно това е станало някъде през 60-те години. По-често обаче изследователите смятат, че Писмото е било написано в един по-късен период, когато Йоан е живял и служил в Ефес. Затова повечето от тях приемат за по-вероятна една дата в периода 85-90 година.

IV. Историческа обстановка и основна тема на Посланието

Историческият преглед на това малко Писмо ни дава да добием една по-жива представа за църковния живот от втората половина на първи век. Само с няколко гребни шрихи на перото апостолът прави малки скици на трима герои: гостоприемния и духовен Гаї, достойния за похвала Димитрий и егоистичния и студен Диотреф. Диотреф е представител на силните и своеволни личности,

които могат да се появят във всяка църковна структура. От друга страна, той може да бъде представител на онази тенденция, която кара някои старейшини да се стремят към превъзходство над останалите в една група от равностой-

ни ръководители. Тази тенденция е довела до развитието на „монархическото епископство“ (управление под доминиращата власт на един надзирател или епископ), която се е появила във втори век и продължава и до сега.

Схема на изложението

- I. Поздравление (1-4 ст.)
- II. Благочестивият Гаї (5-8 ст.)
- III. Властолюбивият Диотреф (9-11 ст.)

IV. Доброто свидетелство за Димитрий (12 ст.)

V. Планът на апостола и неговото благопожелание (13-14 ст.)

Коментар

I. Поздравление (1-4 ст.)

1 ст. Както и във Второто си послание Йоан и тук нарича себе си „**презвитер**“. Той отправя Писмото си до „**любезния Гаї**“, **когото** наистина **люби**. Макар и да не знаем дали това е същият Гаї, за който се споменава в Римляни 16:23 и Деяния 20:4, не можем да не отбележим изненадата си колко много научаваме за него от тези няколко стиха. Най-напред научаваме, че той е един любезен или възлюбен брат, човек, чийто живот го препоръчва на другите християни като вярващ.

2 ст. Но явно този наш брат не е добър със **зравето** си, тъй като Йоан му пожелава да **благоуспява** и във физическото си здраве така, както **благоуспява** в духовното. Когато апостолът казва „**молихте да благоуспяваш... във всичко**“, той едва ли си мисли за успех в богатство или материално благополучие. Най-вероятно той има предвид физическото благосъстояние на този наш брат, което се вижда и от изреча „**и да си здрав**“.

Ние искаме ли **нашето** физическо състояние да съответства на духовното ни състояние? За съжаление не са ли много по-чести случаите, когато полагаме по-

вече грижи за тялото си, отколкото за душата си? Във връзка с това Ф. Б. Мейър отбелязва следното:

„Не е добре да отправяме този поздрав към всички наши приятели, защото ако състоянието на техните тела трябваше да съответства на състоянието на техните души, много от тях биха се разболели.“¹

2 стих се противопоставя съвсем ясно на учението на така наречените изцелители чрез вяра, които смятат, че всяка болест е резултат от някакъв грях в живота на един човек и че липсата на изцеление на този човек показва липсата и на вяра. Това обаче не важи в случая с Гаї. Неговото духовно състояние е добро, а физическото му – лошо. Това означава, че ние не можем да съдим за духовното състояние на един човек по физическото.

3 ст. Апостолът се е **зарадвал** много, **когато** някои **братя са дошли** и са **свидетелствали за верността** на Гаї и **както** той **ходи в истината**. Добре е да имаме **истината** в себе си, но освен това е добре да я показваме и в живота си. Ние трябва не само да **гържим истината**, но да **позволяваме** и на нея да ни **гържи**. Хората предпочитат да **видят една проповед** реализирана в живота, отколкото да я **слушат**. В този век на фактите няма нищо, което да **говори по-добре за Бога** от светия живот.

4 ст. За Йоан това е толкова важно, че той казва: „По-голяма радост няма за мене от това да слушам, че моите деца ходят в истината.“ Може би повечето от нас смятат, че спечелването на нови души за Господа е най-голямата радост в християнския живот, и наистина е много радостно да видиш мъже и жени, които се пренасят от царството на тъмнината в царството на Сина и Неговата любов. Но може ли някой да измери болката на сърцето, когато видиш как хора, които са изповядали, че са спасени, се връщат към предишния си живот – като свинята, която се връща към тинята, и кучето, което се връща обратно на бълвоча си. И колко е вълнуващо да видиш как твоите духовни деца вървят уверено в служението си за Господа от благодат към благодат. Това още веднъж подчертава колко важна при евангелизирането е работата след повяването.

II. Благодетелият Гаї (5-8 ст.)

5 ст. Гаї особено се радва да приема в дома си онези братя, които са излезли в света, за да проповядват благовестието. Неговото любезно гостоприемство се разпростира не само върху неговите познати, но и върху чужденците.² Йоан казва, че е верен в своето служение. НЗ ни показва, че гостоприемството е особено важно нещо в Божиите очи. Когато приемаме Господните хора, ние все едно приемаме Самия Господ (Мат. 25:40). От друга страна, когато не правим това, ние все едно не приемаме Него (Мат. 25:45). Приемайки странници, „някои, без да знаят, са приели на гости ангели“ (Евр. 13:2). Стопници хора могат да свидетелстват, че чрез гостоприемството много вечери са се превърнали в свещени тайнства (Лука 24:29-35); много деца са се обвърнали и много семейства са се приближили до Господа.

6 ст. Гостоприемството носи и награда. Така например любовта на Гаї е станала известна на цялата църква. Друга-

та, по-голяма награда е това, че неговото име е запазено завинаги в Божието Свято Слово като име на човек, чийто дом и сърце са били винаги отворени за Божието дело. И освен всичко това Гаї ще получи награда на Христовото съдилище, защото „който приема пророк в името на пророк, награда на пророк ще получи“ (Мат. 10:41). Той ще сподели наградата на всички проповедници, които е приложил в дома си. Това е добре да се запомни от всички, които не могат да проповядват: вие можете да получите награда на проповедници, ако покажете гостоприемство, като приемате проповедници в името на Господа. Бог ще ви възнагради за всичките ви добри дела! Неговата любезност ще надхвърли многократно човешката любезност.

Сега Йоан напомня на Гаї, че ще направи добре, ако ги изпрати „както подобава пред Бога“. „Да ги изпратиш, както подобава пред Бога“, означава не само да им кажеш „На добър път!“, но и да им дадеш всичко необходимо за пътуването. Това е едно доста високо изискване към всички желаещи да разделят материалните си блага с онези, които служат като проповедници и учители.

7 ст. Тук Йоан споменава и причината, поради която Гаї ще направи добре, ако помага на тези пътуващи благодетели: „... защото за Христовото име излязоха, без да вземат нещо от езичниците.“ Тези хора разчитат единствено на Господа за снабдяването на своите нужди. Те няма да приемат помощ от неспасените. Това би означавало, че техният Господар е прекалено беден, за да снабди нуждите им. И освен това ще даде лъжлива възможност за неспасените да си мислят, че имат основание да бъдат самодоволни в собствените си морални принципи. Какъв сериозен укор към днешните християнски общества, които използват различни методи за печелене на пари! И какво сериозно напомняне на специалното ни задължение към онези Господни служители, които изли-

зат в света с вярата в живия Бог и не говорят за своите нужди на никого другиго, освен на Господа!

8 ст. „Ние, прочее, сме длъжни да посрещаме такива радостно, за да бъдем съработници в истината.“ „Да посрещаме“³ означава да правим всичко възможно, за да им помогнем, защото, когато правим това, ние съдействаме за напредъка на истината.

III. Властолобият Диотреф (9-11 ст.)

9 ст. Очевидно Йоан вече е писал едно подобно Писмо на църквата в този дух, но то не е било прието заради Диотреф, един човек с особено високо мнение за себе си. Това е един истински диктатор в събранието; човек, който се смята за прекалено важен поради положението си. Той е голям егоист и е обзет от жестока завист по отношение на това, което смята за свое право, и което, без съмнение, защитава под прикритието на призивите за автономност на местното събрание. Диотреф е забравил, че Главата на църквата е Христос, ако изобщо някога е знаел тази истина! Той е забравил, че Пасторът или Представителят на Христос в църквата е Светият Дух! Нито един човек няма правото сам да дава заповеди, да взема решения, да приема или да отказва. Такова едно поведение говори за позьорство, а Бог мрази това. Сигурно Диотреф оправдава своето поведение, като казва, че се бори за истината. Но това не е нищо друго, освен една лъжа! Това, че той отказва да приеме апостола под претекст, че иска да остане верен на Бога, не е борба за истината, а нанасяне вреда на истината! Освен това той не приема не само Йоан, но също и други братя.

10 ст. Този човек не само не приема тези истински вярващи, но и отлъчва от църквата онези, които искат да ги *приемат*. Това е един властолобец, който

бръщалеви лоши думи против истинските Божи слуги. Йоан ще му напомни тези дела, когато дойде следващия път при тях! Тези самозвани позьори не могат да търпят да бъдат открито критикувани по Божието слово. Успехът на тяхната власт се крие в тайните срещи и в силата на страха и сплашването.

11 ст. Тук Йоан увещава Гаї да не се подмаму да погражава на такова зло поведение, а да следва това, **което е добро**. Добрите дела са доказателство за нашата връзка с **Бога**. Този стих като че ли хвърля много тежки съмнения върху духовното състояние на Диотреф.

IV. Доброто свидетелство за Димитрий (12 ст.)

Може би Димитрий е човекът, който отнася това Писмо до Гаї. Във всеки случай за него се **свидетелства добро от всички и от самата истина**. Ф. Б. Хоуа казва следното:

„Забележете, че не Димитрий свидетелства за истината, а истината свидетелства за него. Не Димитрий е стандартната мярка за измерване на истината, а истината е стандартната мярка, с която той бива измерен и с която, след като бъде измерен, е намерен одобрен.“⁴

V. Апостолският план и благопожелание (13-14 ст.)

Йоан завършва това Послание почти по същия начин, по който завършва и Второто си Послание – отлага по-нататъшното писане до личната им среща, когато ще разговарят очи в очи. Ние сме му задължени за всички тези Писма, които ни дават да надникнем в ранните дни на християнството и които съдържат вечни наставления за Божиите хора. Скоро ние ще се видим с него и ще говорим лице в лице в небето и тогава ще разберем попълно всички временни неясноти на божественото откровение.

Крайни бележки

- 1) (2 ст.) F. В. Meyer, *Through the Bible Day by Day*, VII:164, 165.
- 2) (5 ст.) Критическият текст гласи „и то особено (на гр. *touto*) за чужденци“.
- 3) (8 ст.) Критическият текст гласи вместо „посрещаме“ (*apolambanein*) – „поддържа“ (*hypolambanein*).
- 4) (12 ст.) F. В. Hole, повече информация не ни е известна.

Библиография

Вижте библиографията в края на Първото послание на Йоан.

Посланието на Юда

„Това Послание се състои само от няколко стиха, но колко много велики думи на небесната благодат съдържа то!“

Ориген

Въведение

I. Уникално място в Канона

Така както с Деянията на апостолите започва началото на християнската история, така с Посланието на Юда завършва предпоследната книга в НЗ* [според подреждането на книгите в Библията на английски език: бел. на прев.], която образува така наречените „Деяния на отстъпниците“. Юда сигурно е искал да пише за общата Християнска Вярa, която е споделял със своите читатели, но лъжливите учения са станали толкова много, че той е предпочел да се обърне към тях с призива да се подвизават за „вярата, която веднъж завинаги бе предадена на светиите“.

При Юда няма никакви компромиси! Той така оголва фактите, че сваля всички маски от лицето на тези известни еретици, които правят всичко възможно (вземат примери от природата, от СЗ и от еврейското предание – Енох), за да объркат и избраните.

Независимо от резкия тон Посланието е един композиционен шедевър, изпъстрен с примери от тространни елементи (като напр. трите злини, описани в 11 ст.). Описанията на отстъпниците са живи и незабравими.

Църквата завинаги ще остане задължена на Юда за красивото благословение, с което завършва това Писмо. Неговото Послание е кратко, но това не му пречи да бъде особено необходимо днес, в дните на непрекъснато растящото отстъпление.

II. Авторство

Външни доказателства

Независимо от неговата краткост използването на неканонични средства и от факта, че не е било написано от апостол (17 ст.), Посланието на Юда има повече *външни доказателства* от Второто Петрово послание.

Материали от това Послание са използвани от Херма, от Поликарп и вероятно от Атеназора. Тертулиан специално споменава примера с Енох, който Юда дава в това Писмо. Евсевий включва Посланието на Юда сред оспорваните (*антилегоменни*) книги от НЗ. Мураторианският канон го приема като автентична книга.

Вътрешни доказателства

Юда (от староеврейски *Ййехуда*) е било много популярно еврейско име. В НЗ са споменати седем души, които са се наричали с това име. За три от тях се предполага, че могат да бъдат Юда, брата на Яков, който е написал това Послание:

1. Първият е апостол Юда (не Юда Искаротски, който се е самоубил). Това предположение е малко вероятно, тъй като авторът сигурно щеше да използва положението си на апостол, ако беше такъв, за да заздравя позициите си, а от 17 ст. става ясно, че той се разграничава от апостолите.
2. Вторият е Юда, християнски водач, изпратен в Антиохия заедно с Павел, Варнава и Сила (Деян. 15:22). Въпреки че няма никакви доказателства, които да свързват този човек с Писмото,

доста е вероятно това предположение да е вярно.

3. Третият е Юда, един по-млад природен брат на нашия Господ и брат на Яков (вж. въвеждането към Посланието на Яков). Това е най-вероятното предположение, тъй като според него авторът е човек, който има нещо общо с Господ Исус и с Яков, което личи от използването на примери от природата и сбития и изразителен стил. Нашето мнение съвпада с това предположение.

Също като брат си Яков Юда е прекалено скромнен, за да подчертае родствената си връзка със Спасителя. Нали това, което наистина има значение, е духовната връзка, а не физическата! Нали Самият Христос каза: „Защото, който върши волята на Отца Ми, Който е на небесата, той Ми е брат и сестра, и майка“ (Мат. 12:50)! В друг един случай Той посочи, че е по-блажено да слушаш Божието Слово, отколкото да бъдеш Негов близък роднина по кръв (Лука 11:27, 28). Също като Яков Юда приема мястото на „слуга“. И тъй като и двамата братя не са вярвали в божествеността на своя Брат по майчина линия, това смирение е най-подходящото положение, което те е трябвало да заемат. Знаем, че Юда е бил женен и че е взимал жена си на своите проповеднически пътешествия (1 Кор. 9:5). Знаем също, че внуците му са били изправени пред император Домициан през 90-те години заради това, че са били християни. Но когато видял загрубелият им ръце в резултат на продължителна работа на полето, императорът ги освободил като евреи, които не представляват никаква заплаха за страната.

III. Датиране

Трудно да се каже дали Петър е използвал данни от Посланието на Юда или Юда е приспособил стихове от Второто Петрово послание (или и двамата са имали общ източник). Сходствата между двете Послания са прекалено големи,

за да бъдат случайни. И тъй като във Второто си послание (2:1 и 3:3) Петър пише, че „*ще има*“ лъжеучители и подиграватели, а Юда казва (в 4 ст.), че те *вече* „са се вмъкнали“, има вероятност Посланието на Юда да е било написано по-късно. Може би това е станало в периода между 67 и 80 година. И тъй като в това Послание изобщо не се казва нищо за разрушението на Ерусалим (през 70 г. сл. Хр.), може да се предположи, че то първо е предстояло, което ограничава възможния период на 67-70. Възможно е също така да е бил изтекъл вече някакъв период от време след разрушението (ако Юда е писал през 80 или дори 85 г. сл. Хр., при условие че е живял толкова дълго). Можем да предположим също, че сбитието все още е пораждало прекалено болезнени спомени у чувствителния еврейски християнин, за да може да се използва като илюстрация.

IV. Предмет и тема на Посланието

Темата на Посланието на Юда е отстъпването. Още по онова време в църквата вече са били навлезли религиозни колаборационисти, хора, които само са се престрували на Божии служители, а са били всъщност врагове на Христовия кръст. Целта на Юда е била да изобличи тези изменници и да опише крайната им съдба.

Отстъпникът е човек, който на думи изповяда, че вярва, но всъщност никога не е бил новороден. Той може да се кръсти и да участва във всички привилегии на местната християнска църква, но след известно време своеволно се отказва от християнската вяра и злобно отхвърля Спасителя. Той отрича божествеността на Христос, изкупителното Му дело на кръста, възкресението на Неговото тяло и други основни християнски доктрини.

Тук не става въпрос за временно отпадане; отстъпникът никога не е преживявал обръщение. Той няма никакви угризения, че съзнателно е отхвърлил единствено

веня Божий път за спасение. Той се коравява в своето неверие и упорито се противопоставя на Божия Христос.

Отстъплението не е просто въпрос на *отричане* на Спасителя. Петър се е отрекъл от Спасителя, но е бил истински вярващ, който се е огънал под тежестта на момента. Той е обичал Спасителя и е показал, че вярата му е истинска, като се е покаял и е възстановил общението си с Господа.

Юда Искариотски е бил отстъпник. Той е наричал себе си ученик на Господ Исус и е живял заедно с Него в продължение на три години. Дори е бил отговорник на касата, но накрая е показал истинската си същност, като е предал Господа за тридесет сребърника.

Отстъплението е грях, който води към смърт – грях, за който вярващите не носят отговорност да се молят (1 Йоан. 5:16б). Не е възможно отстъпникът да се обнови за покаяние, като разпъва втори път в себе си Божия Син и Го опозорява (Евр. 6:6). За онези, които са извършили този самоволен грях, след като са познали истината, „не остава вече жертва за грехове, но едно страшно очакване и едно огнено негодувание, което ще изпояде противниците“ (Евр. 10:27, 28).

Семената на отстъплението са били посетени още в ранната църква. Павел предупреждава старейшините в Ефес, че след неговото заминаване между тях ще навлязат свирепи вълци, „които няма да жаят стадото“; „ще се издигнат човечи, които ще говорят извратно, та ще отвличат учениците след себе си“ (Деян. 20:29, 30). В своето Първо послание Йоан също говори за „много антихристи“, които са били в християнското общение, но са показали фалшивостта на своята вяра, като са го напуснали, т. е. изоставили са вярата си (1 Йоан 2:18, 19).

От 2 Солунци 2:2-4 научаваме, че преди да гоиде денят на Господа, ще има голямо отстъпление. Според както ние

разбираме събитията, те ще приемат следната последователност:

Най-напред Господ ще гоиде във въздуха, за да грабне църквата и да я занесе в дома на Отца (Йоан 14:1-3; 1 Сол. 4:13-18).

После ще последва едно масово отстъпление от страна на онези фалшиви християни, които ще останат на земята.

След това на световната сцена ще се появи открито човекът на греха.

Тогава ще започне денят на Господа – седемте години на Скръбта.

Човекът на греха ще бъде Антихристът, който не само ще се противопоставя на Христос, но и ще изисква да му се покланят като на Бог.

Петър ни дава едно подробно описание на отстъпилите лъжеучители, които ще се появят в последните дни (2 Петр. 2). В някои отношения неговото описание много прилича на описанието на Юда. Това може да се види в следното сравнение:

<i>Юда</i>	<i>2 Петрово</i>
4 ст.	2:1-3
7 ст.	2:6
8 ст.	2:10
9 ст.	2:11
10 ст.	2:12
16 ст.	2:18

Но всъщност това, което е по-важно, не са толкова *приликите*, колкото *разликите* между пасажите. Юда не споменава нищо за Ной, потопа или Лот. Петър не казва нищо за изведените от Египет израилтяни, Михаил, Каин, Корей или пророчеството на Енох. В неговото Послание няма толкова много информация за съгрешилите ангели като в Посланието на Юда. Той говори за лъжеучителите, че са се отрекли от Господаря, който ги е купил, докато Юда казва за тях, че това са хора, „които обръщат благодатта на нашия Бог в похотливост и се отричат от единствения Владетел и Господ наш Исус Христос“ (4 ст.).

Затова, вместо да смятаме, че двете глави са копия една на друга, по-добре да приемем, че Светият Дух е избрал да каже във всяка една от тях точно това, което е отговаряло на Неговата цел при всеки отделен случай, така че двете глави не се припокриват толкова много, колкото ни изглежда на пръв поглед.

Схема на изложението

- I. Поздравление (1-2 ст.)
- II. Разобличаване на отстъпниците (3-16 ст.)

Коментар

I. Поздравление (1-2 ст.)

1 ст. Бог използва един праведен юдеин на име **Юда**, за да разобличи отстъпниците, сред които един друг Юда – Юда Искаримски – стои на първо място в списъка. Това, което със *сигурност* знаем за добрия **Юда**, е, че той е **слуга на Исус Христос и брат на Яков**.

Юда започва Писмото с едно обръщение, в което дава три определения, валидни за всички вярващи. Той ги нарича „**призиваните, възлюбени¹ от Бога Отца и пазени в Исуса Христа**“. Бог ги е **призвал** от света чрез евангелието, за да Му принадлежат. Те са отделени и възлюбени **от Бога** като Негов специален чист народ и са **пазени** по един чуден начин от опасности, увреждания, осквернение и осъждане, докато дойде моментът, в който ще бъдат допуснати да видят Царя в цялата Му красота.

2 ст. Юда пожелава на своите читатели „**милост, мир и любов**“. Поздравлението е особено подходящо, тъй като вярващите са хора, които посрещат лице в лице яростната атака на онези, които се стремят да разрушат устоите

Онези, които вече са изучавали четирите Евангелия и са сравнявали Посланията до ефесяните и колосяните, знаят, че Божият Дух никога не се повтаря на различно. Всички прилики и разлики носят някакво духовно значение, което всеки може да види, ако поиска.

- III. Какво трябва да прави вярващият, когато дойде отстъплението (17-23 ст.)
- IV. Красивото благопожелание на автора (24, 25 ст.)

на вратата. **Милостта** е състрадателното отношение и загриженост, с което Бог обгражда Своите обсадени светии по време на напрежение и конфликт. **Мирът** е спокойствието и увереността, които идват от упованием в Божието слово, и от това, че вярващите могат да се извисят над всички обстоятелства и да гледат към Този, Който управлява обстоятелствата така, че да постигне изпълнението на Своите собствени цели. **Любовта** е незаслужената обич, с която Бог обгръща Своя скъп народ – една върховна обич, която трябва да се сподели с другите.

Авторът желае тези три благословения **да им се умножат**, т. е. не да им се прибавят, а да им се дадат преумножени!

II. Разобличението на отстъпниците (3-16 ст.)

3 ст. Първоначалното намерение на Юда е било **да им пише** за славното спасение, което е **общо** притежание на всички светии. Но Божият Дух така му е повлиял, че той е почувствал една промяна в намерението си. Простото документално есе вече не е отговаряло на целите на момента; трябвало е да се напише един пламенен призив, който да укре-

пи неговите читатели. Те трябва да бъдат увещани така, че да могат да се борят за вярата. Враговете вече са започнали да нападат свещения залог на християнската вяра и са се опитали да понижат стойността на великите фундаментални доктрини. Божиите хора трябва да застанат твърдо зад боговдъхновеността, непогрешимостта, авторитета и пълнотата на Божието Слово.

Вярващият трябва да знае също, че когато се бори за вярата, той трябва да говори и да действа като християнин. Както казва Павел: „Господният слуга не бива да е крамолник, но трябва да бъде кротък към всички, способен да поучава, търпелив“ (2 Тим. 2:24). Той трябва да се бори, без да се гневи, и да свидетелства, без да запоставя своето свидетелство.

Това, за което ние се **подвизаваме**, е „**вярата, която веднъж завинаги бе предадена на светиите**“. Обърнете внимание на тези думи! Тук не се казва „едно време“, а „**веднъж завинаги**“. Ние имаме пълното учение. Канонът е завършен и към него не може да се прибави нищо. „Ако е ново, не е истинно; а ако е истинно, не е ново.“ Когато един учител твърди, че му е дадено откровение, което излиза извън границите на Библията, веднага трябва го отхвърляме. Вярата ни е дадена вече веднъж завинаги и ние нямаме нужда от нищо друго, и не трябва да се вслушваме в нищо друго. Това е нашият отговор на водачите на лъжливите култове и техните книги, за които те твърдят, че притежават същия авторитет като Библията.

4 ст. Естеството на това, което заплашва вярващите, е открито в 4 ст., където се казва, че християнското събрание е нападано от подомolni елементи. В него са се **вмъкнали** тайно някои **човеци** като представители на едно подгривно движение, характеризиращо се с похотливост и измяна.

Тези измамници са били **посочени отгавна, че подлежат на това осъждане**. На пръв поглед изглежда, че Бог е избрал тези хора нарочно с цел да бъдат осъдени, но това не е вярно. Библията никъде не учи, че някои хора биват избирани за осъждане. Когато хората се спасяват, това става чрез суверенната Божия благодат. А когато биват загубени окончателно, това е заради собствените им грехове и непокорство.

Тези думи означават, че **осъждението** на отстъпниците е било приотвено от много отгавна. Ако хората изберат да отпадат от християнската вяра, тяхното **осъждане** е същото като осъждението на невярващите израиляни в пустинята, същото като осъждението на разбунтувалите се ангели и същото като осъждението на содомците. Тези хора не са определени да отпадат предварително, но след като веднъж отпадат по свой собствен избор, те се изправят пред наказанието, приотвено отгавна за всички отстъпници.

Двете най-характерни черти на тези **нечестиви** човеци са извратеното им поведение и изопаченото им учение. В поведението си те „**обръщат благодатта на нашия Бог в похотливост**“. Те изкривяват християнската свобода в свободия и я изопачават така, че да бъдат свободни да грешат. В своето учение те „**се отричат от единствения Владетел и Господ² наш Исус Христос**“, като **отричат** Неговото абсолютно право да владее, Неговата божественост, Неговата изкупителна смърт и Неговото възкресение – всъщност те **отричат** всички основни доктрини за Неговата личност и дело. Макар и да демонстрират изключителна свобода в духовно отношение, те много догматично и злобно се противопоставят на евангелието, на стойността на скъпоценната кръв на Христос и на истината, че Той е единственият път за спасение.

Кои са тези хора? Обикновено това са хора, които се представят като служи-

тели на евангелието. Често пъти те заемат ръководни места в християнския свят. Някои от тях са епископи или членове на църковните настоятелства, или дори професори в духовни семинарии. Но общото при всички тях е това, че всички те са против библейския Христос и са си измислили един либерален³ или неоортодоксален⁴ „Христос“, от Когото са съблекли цялата слава, величие, господство и власт.

5 ст. Бог е изразил ясно Своето отношение към тези отстъпници. В СЗ има много случаи, в които Той го е откривал на хората. Сега Юга иска да **напомни** на читателите си три такива случая: случая с невярващите израилтяни, случая със съгрешилите ангели и случая с жителите на Содом и Гомор.

Първият пример е съдбата на Израел в пустинята: **Господ, след като избави Своя народ от египетската земя, после погуби ония, които не повярваха** (вж. Чис. 13, 14; 1 Кор. 10:5-10). Бог беше обещаващ на израелския народ да го въведе в ханаанската земя. Това обещание съдържащо всички уверения, от които те се нуждаеха. Но израелците повярваха на злите сведения на разузнавачите в Кадис и се разбунтуваха срещу Господа. В резултат на това всички израелци на двайсет и повече години загинаха в пустинята с изключение на Халеф и Исус Навиев (Евр. 3:16-19).

6 ст. Вторият пример на бунт и отстъпление е случаят с **ангелите**, които съгрешиха. Това, което знаем за тях, е, че **„не опазиха своето достойнство, но напуснаха собственото си жилище“** и сега се държат **във вечни връзки за съда** на великия ден.

От Писанията разбираме, че е имало най-малко две отстъпления на ангели. Едното е падането на Луцифер, при което той може би е повлякъл и други ангелски същества в бунта си. Тези паднали ангели все още не са вързани. Дяволът и неговите ангели активно участват във войната срещу Господа и Неговия народ.

Другото е отстъплението, за което говори Юга, а така също Петър (2 Петр. 2:4). Мненията на изследователите на Библията за това събитие показват значителни различия. Тук ние ви предлагаме нашето лично мнение, а не някакво догматично потвърждение на факта.

Ние вярваме, че отстъплението, за което говори Юга, е същото събитие, което е описано в Битие 6:1-7. Божиите синове са напуснали собствените си жилища като ангелски същества и са слезли на земята в човешки вид, за да се оженият за човешките дъщери. Този брачен съюз се е противопоставял на Божия ред и е бил омерзение за Бога. 4 стих ни навежда, че в резултат на тези неестествени бракове се е родило едно огромно по сила и злина поколение. Независимо дали това е било наистина така, или не, става ясно, че Бог е бил изключително недоволен от човешката злина по онова време и е решил да унищожи живота на земята, като изпрати върху нея потоп.

Срещу това мнение има три възражения: (1) В пасажа в Битие не се говори за ангели, а само за „Божи синове“. (2) Ангелите са безполови същества. (3) Ангелите не се женят.

Това, че в този пасаж гумата „ангели“ никъде не се споменава, е вярно, но също така е вярно, че в семитските езици ангелите се наричат и „Божи синове“ (вж. Йов 1:6; 2:1).

В Библията никъде не се казва, че ангелите са безполови същества. Понякога ангелите се появяват на земята в човешки вид, форми и желания (Бит. 18:2, 22; ср. 19:1, 3-5).

Библията не казва, че ангелите не се женят, а казва само, че *в небето* те нито се женят, нито се омъжват (Мат. 22:30).

Каквото и да е историческото събитие, което стои зад думите от 6 ст., важното е, че тези ангели са напуснали мястото, което Бог им е определил, и сега са **във... връзки** и в **мрак**, докато гои-

де времето, когато ще получат окончателната си присъда, която ще ги отведе в погибел.

7 ст. Третото отстъпление в СЗ, за което говори Юда, е отстъплението на **Содом и Гомор и градовете около тях** (Бит. 18:16-19:29). Въвеждащата дума „**както**“ показва, че грехът на содомците има нещо общо с греха на ангелите. И в двата случая става въпрос за нещо изключително неморално – противно на природата и омерзително за Бога.

Грехът на половата извратеност е описан от Павел в Посланието към римляните: „...жените им измениха естествено употреблението на тялото в противоестествено. Така и мъжете, като оставиха естествено употреблението на женския пол, разжегоха се в страстта си един към друг, спрувайки безобразие мъже с мъже, и приемаха в себе си заслуженото въздаяние на своето нечестие“ (Рим. 1:26б, 27). Мъжете от Содом, Гомор, са били пристрастени хомосексуалисти. Този грях е описан тук като **преследване на противоестествени пороци**, което означава, че става въпрос за нещо напълно противоположно на реда, който Бог е постановил.

Случайност ли е това, че много съвременни отстъпници са в авангарда на онези, които публично защитават хомосексуализма и се борят да го узаконят в случаите, когато и двамата партньори са съгласни?

За всички такива свободомислещи хора съдбата на Содом и Гомор трябва да бъде като **пример** за градове, които „**носят наказанието на вечния огън**“. Изразът „**вечният огън**“ не означава, че огънят, който е разрушил тези пропаднали градове, е вечен, а че пълнотата и мощта на неговата унищожителна сила са толкова големи, колкото вечното наказание, което ще падне върху всички бунтовници.

8 ст. Сега Юда се връща отново на въпроса за съвременните отстъпници и се впуска в едно описание на техните гре-

хове, наказание, природни съответствия, съдба и непристойните им думи и дела (8-16 ст.).

Най-напред той описва техните грехове. Със своите блънувания тези хора „**оскверняват плътта**“. Техният мисловен живот е наситен с мръсни фантазии, които те най-накрая осъществяват на практика, като се отдават на развратен живот също като мъжете от Содом.

Те „**презират властта**“. Те се бунтуват както срещу Бога, така и срещу правителствените институции. Те са защитници на беззаконието и анархията. Техните имена са в списъците на организациите, чиято главна цел е свалянето на правителствата.

Те „**хулят славните същества**“. За тях фактът, че „**няма власт, която да не е от Бога, и колкото власти има, те са отредени от Бога**“ (Рим. 13:16), няма никакво значение. Те се присмиват на божествената заповед, която казва: „...нищо да кълнеш началник на людетте си“ (Изх. 22:28). Говорят презрительно и злобно срещу всяка власт – било то божествена, ангелска или човешка.

9 ст. В това отношение те си позволяват такава свобода, каквато дори **архангел Михаил** не си е позволил. Когато в борба с дявола архангел Михаил е спорил за тялото на Мойсей, той не си е позволил да произнесе **срещу него** хулителна присъда, а само е **казал**: „**Господ да те смърти**.“ Тук Юда говори за една случка, която не се споменава никъде другаде в Библията. Естествено е да се запитаме: „Откъде е взел той тази информация?“

Някои казват, че тази информация е била предадена чрез предание. Това може да бъде както вярно, така и невярно.

Най-загубовителното обяснение е, че тази информация му е била открита по свръхестествен начин от същия Свети Дух, който го е вдъхновил да напише и Посланието.

Ние не можем да кажем определено защо се е появил този спор между Михаил

и Сатана за **тялото на Мойсей**. Знаем, че Мойсей е бил погребан от Бога в Моавската долина. Може би Сатана е искал да узнае къде е това място, за да накара Израел да уголопоклонства, като се поклони на костите на Мойсей. Като ангелски представител на народа на Израел (Дан. 10:21), архангел Михаил може би се е борил да запази народа от тази форма на уголопоклонство, като не е открил мястото на гроба на Мойсей.

Но важно е, че дори и **Михаил**, който е **архангел** и който Бог ще използва, за да хвърли Сатана от небето на земята (Откр. 12:7-9), не си е позволил да говори осъдително на един, който властва в царството на демоните, а е оставил Бог да го смърти.

10 ст. Упорити и нагаи, отстъпниците **„хулят** всичко, което не знаят“. Те не искат да разберат, че във всяко общество на реда трябва да има власт и трябва да има подчинени на тази власт. Затова те се надигат и се перчат, и се държат арогантно и бунтовно.

Областта, в която отстъпниците имат най-големи познания, е областта на естествените инстинкти – задоволяването на чувствените желания. С безумието на диви животни те се отдават на сексуални удоволствия и в този процес **развращават** и погубват себе си.

11 ст. Тук отстъпниците получават една остра присъда: **„Горко им!“** Заради упоритото си и непокаяно сърце те натрупват за себе си гняв за Деня на гнева и откриването на праведния Божий съд (Рим. 2:5).

Тяхното развитие е описано като падането на тежък отбес, чиято скорост расте с всеки изминал метър. Най-напред **те тръгват по Каиновия път**. След това се **впускат заради печалба във Валаамовата заблуда**. И накрая **загиват в Кореовото упорство**. Грехът и отстъпленieto никога не остават на едно място. Те най-напред бутат хората да се търкалят безразборно към рѣба на про-

пастта, след което ги хвърлят наголу с главата към погибелта.

„Каиновият път“ означава в основата си отхвърляне на спасението чрез проливането на жертвена кръв (Бит. 4). Това е начин да търсим помирение с Бога чрез човешки усилия. За него Макинтош казва така: „Пътят на Каин е следният: отхвърляне на Божия начин на **очистване** и приемане на човешкия начин на **усъвършенстване**. Това е пътят на Каин.“ И както винаги, когато човек започне да различа на своите усилия, той намирава Божията благодат и обектите на тази благодат. Накрая тази омраза може да го накара да започне да ги преследва и дори убива (1 Йоан 3:15).

Валаамовата заблуда е желанието за лично забогатяване чрез превръщане на Божието служение в бизнес. Валаам се е представял като Божий пророк, но е бил алчен и готов да продаде пророческата си дарба за пари (Чис. 22:24). Валак му е платил пет пъти, за да прокълне Израел и той е бил готов да го направи, но Бог го е възпрял насила от това деяние. Много от нещата, които той пророкува, са истинни и красиви, но независимо от това Валаам си остава един наемен пророк. Той не е успял да прокълне народа на Израел, но е успял да го подмами да блудства с гъщерите на Моав (Чис. 25:1-5).

Подобно на Валаам и днешните лъжеучители са много любезни и убедителни в своето говорене. Те могат да показват изключително красноречие. Способни са на всякакво изопачаване на истината, за да увеличат своите доходи. Проблемът е в тяхната алчност, която ги кара да се стремят да превърнат Божия дом в търговски дом.

Християнският свят днес е заквасен с греха на търговията с църковни принадлежности и други свързани с църквата неща. Ако по някакъв начин можеше да се отстранят тези печалбарски мотиви, голяма част от това, което минава за християнска работа, ще отпадне. Коуте ни предупреждава, че:

„Човекът е толкова долен, че винаги може да намери начин да изкара печалба от Божиите неща. Крайната цел на човеишката подлост е натрупването на печалба от Божиата работа лично за него. Всяка такава дейност ще бъде осъдена от Господа. Не е тайна, че християнският свят е пълен с такива неща. Всеки трябва да внимава да не би и в него да се вмъкне някакъв подобен елемент на печалбарство.“⁵

Третата причина за „горко“-то, което произнася Юда, е, че тези лъжеучители са погинали в **Кореевото упорство**. Заедно с Датан и Авирон Корей се е разбунтувал срещу водачеството на Мойсей и Аарон и е пожелал да се намеси в свещеническата служба (Чис. 16). По този начин те са възроптали всъщност срещу Господа. Заради тяхното неподчинение Бог ги е наказал, като е отпорил земята и ги е оставил да бъдат погълнати живи в нея. По този начин Бог е показал огромното си недоволство от **бунта** срещу онези, които Той е поставил за Свои представители.

12 ст. По-нататък Юда използва пет примера със сравнения от природата, за да опише характера и съдбата на отстъпниците. Мофат казва, че „както небето, така и земята и водата съдържат примери, които илюстрират какви са тези мъже“.

Те са „**подводни скали**, които пируват с вас в **дружелюбните ви гощавки**“⁶. Тези гощавки са празниците на любовта, които са били провеждани от ранните християни във връзка с Господната вечеря. Това са хора, които не се страхуват нито от Бога, нито от човека, а се интересуват само от собствените си интереси, без изобщо да ги е грижа за стадото. Те примамват другите, за да опетнят вярата.

Те са „**безводни облаци**“. Когато по време на някоя голяма суша хората видят по небето да се носят облаци, те явно си мислят, че, ето, най-сетне ще падне дъжд и ще освежи изгорялата земя. Но

тези хора са като облаци без вода. Те съдържат само обещание за дъжд – без изпълнение, защото се **отнасят**⁷ **от ветровете**, оставяйки след себе си разочарование и обезсърчение.

Те са късни **есенни дървета**, които нямат нито листа, нито **плодове**. Изразът „**дваж умрели**“ е може би начин да се подчертае идеята за окончателна смърт, а може би авторът иска да каже, че всички в тях е мъртво – и корените, и клоните. Освен това те са „**изкоренени**“ – изтръгнати от земята от силен вятър, без да оставят нищо след себе си – **никакъв ствол или дънер**, който евентуално да даде в бъдеще някакъв живот или растеж.

13 ст. Те са „**свирепи морски вълни**“ – неуправляеми, необуздани и яростни. Единственото нещо, което се ражда от цялия този шум и вълнение, е пяната на тяхното **безсрамие**. Вместо да се срамуват от това, което правят, те изпитват гордост и не оставят след себе си нищо, което да има някаква стойност или значение.

И най-накрая те са като „**скупачи звезди, за които се пази мрачна тъмнина до века**“. Скупачите звезди са небесни тела, които не се движат по нормална орбита. Поради тази причина те изобщо не могат да служат като навигационни указатели. Това е едно много точно определение на лъжеучителите. Нито един от тях не може да ни даде вярно духовно направление – те са като религиозни метеорити, падащи звезди или комети, които светят ярко за един кратък миг, след което угасват и се стаят в тъмнината като фойерверки по време на зряя.

14 ст. Съдбата на отстъпниците е предсказана от **Енох**, който е от седмото поколение след **Адам**. Това пророчество се среща само в Посланието от Юда. Някои смятат, че то е взето от апокрифната книга на Енох, но ние вярваме, че това не е така, тъй като няма никакви доказателства, че тази фалши-

ва книга е съществувала по времето на Юда. Кели пише следното:

„Тази книга [на Енох] носи всички белези, че е била написана след унищожението на Ерусалим [и следователно след написването на Посланието на Юда] от един юдеин, който все още е живял с надеждата, че Бог ще застане зад юдеите.“⁸

Макар и да не твърдим, че знаем със сигурност как точно Юда е научил за това древно пророчество, можем да предложим едно просто и възможно обяснение, а именно – че Светият Дух му е открил тези гуми така, както го е водил да напише и всичко останало в Посланието.

Пророчеството започва така: „Ето, Господ иде⁹ с десетки хиляди Свои светии.“ Това предсказание ще има едно предварително частично изпълнение, когато Господ Исус ще дойде на земята след годините на Скръбта, за да унищожи враговете Си и да господства като Цар. То ще бъде изпълнено окончателно на края на хилядолетието, когато злите мъртви ще бъдат съдени пред Великия бял престол.

15 ст. Христос иде, за да **извърши съд над всички**. Останалата част от стиха показва, че „**всички**“ означава „**всички безбожници**“. Между тях няма да има истински вярващи. Те са, така да се каже, „имунизирани“ срещу съда чрез вярата си в Христос според обещанието в Йоан 5:24: „Истина, истина ви казвам, който слуша Моето учение и вярва в Този, Който Ме е пратил, има вечен живот и няма да дойде на съд, но е преминал от смъртта в живота.“ Като Човешкия Син, на Когото е бил предаден целият съд, Господ Исус ще „**обяви за виновни всички нечестивци за всичките нечестиве дела, които в нечестие са сторили, и за всичките жестоки гуми, които нечестивите грешници са говорили против Него**“. В един-единствен стих ние срещаме четири пъти думата „**нечестиви**“: **нечестиви са хората, нечес-**

тиви са техните дела, **нечестив** е начинът, по който те извършват тези дела, и освен това тяхното нечестие се вижда в хулите, които те са изговорили против Господа. Той ще ги обвини за тяхното **нечестие** не просто като ги накара да почувстват дълбоко изобличение за виновност, а като ги осъди за доказаната им вина.

16 ст. Тук техните нечестиви гуми и дела са описани по-подробно. Те са „**роптатели**“, които се оплакват от Божието провидение, вместо да са Му благодарни за Неговите милости. Това, че Бог мрази това роптаене, се вижда съвсем явно в наказанието, което Той изпраща на Израел в пустинята.

Те никога не са доволни от Господа и непрекъснато задават въпроси от рода на: „Защо Бог позволява войните и страданията? Защо не сложи край на тази социална несправедливост? Защо, щом като е толкова всесилен, не направи нещо, за да измъкне света от кашата, в която се е забъркал?“ Те никога не са доволни и от Божиите хора и непрекъснато ги обвиняват, че са тесногръди и големи пуритани в своето поведение.

Те живеят по страстите си, като се наслаждават на желанията на плътта и са най-големите защитници на свободата в сексуалните взаимоотношения.

Арогантните им речи приличат особено вниманието на тълпата. Техните имена много често присъстват в заглавията на вестниците като защитници на политическия, икономическия и социалния екстремизъм. На преден план сред най-наглите и най-безсрамните им идеи стои отричането на основни християнски доктрини, една от които е твърдението, че Бог е мъртъв, което ги прави едни от най-известните либерални теолози.

Последното е, че те са майстори в изкуството да ласкаят, което им позволява да печелят не само много последователи, но и значителни доходи.

В своето Послание Юда ни дава едно много вярно и точно описание на отстъпниците, което се потвърждава всеки ден от средствата за масова информация в света.

III. Какво трябва да прави вярващият, когато дойде отстъплението (17-23 ст.)

17 ст. След като описва отстъпниците, Юда се заема с въпроса за поведението на вярващите при появата на тези овчари-наемници. Най-напред той ни напомня, че вярващите са предупредени за идващата опасност. След това ни насърчава да поддържаме добра духовна форма. И накрая ни съветва да бъдем особено проникателни, когато служим на онези, които са станали жертви на отстъпниците.

Появата на лъжеучители е предсказана от апостолите. Това може да се види в служението на *Павел* (Деян. 20:29, 30; 1 Тим. 4:1-5; 2 Тим. 3:1-9); *Петър* (2 Петр. 2:1-22; 3:1-4); и *Йоан* (1 Йоан 2:18, 19).

18-19 ст. В центъра на тяхното послание стои вестта, че **в последното време ще се появят присмивачи**, „които ще ходят по своите нечестиви страсти“.

Към това свидетелство Юда сега добавя и обяснението, че тези присмивачи имат три явни характеристики. Първата е, че те са **плътски човеци**, което означава, че мислят и действат като естествени хора. Втората е, че **„правят разцепления“**, като дърпат ученици след себе си и може би разделят хората на различни класи според напредъка им в отстъплението. И третата е, че **„нямат Духа“**. Те никога не са били новородени и следователно изобщо не са способни да разбират Божиите неща.

20 ст. Начинът, по който вярващият може да се пази от отстъпниците, е като стои близо до Господа и живее в здраво общение с Него. Как може да се постигне това? Юда ни предлага четири стъпки.

Първата е да назидаваме себе си в нашата пресвята вяра, т. е. в *християнската* вяра. Ние назидаваме себе си във вярата, като изучаваме и се подчиняваме на Библията. Постоянната близост със Словото ни води право по пътя на правдата и ни предупреждава за опасностите по пътя. „Хората могат да говорят пренебрежително за значението на учението, казва Пикъринг, но трябва да знаят, че не човешкият характер създава учението, а учението създава човешкия характер.“

Втората е молитвата в* Светия Дух. Това означава да се молим, като се оставим да бъдем водени от Духа съгласно Божията воля, според както ни е разкрита в Библията или според както е разкрита частично от Духа на всеки вярващ по един субективен начин. Това е точно обратното на молитвите, които се рецитират механично или се изричат, без човек да е заинтересуван духовно от това, което казва.

21 ст. След това *отново* Юда съветва вярващите да пазят себе си в **Божията любов**. Тук **Божията любов** може да се сравни със слънчевата светлина. Слънцето винаги свети, но когато между нас и слънцето застане някаква пречка, ние вече не се огряваме от неговата светлина. Същото става и с **Божията любов**. Тя винаги свети върху нас, но когато между нас и Господа застане някакъв грях, ние вече не се наслаждаваме на Неговата любов. Най-напред ние можем да **пазим себе си в Неговата любов**, като живеем свят и благочестив живот. И ако между нас и Господа застане някакъв грях, трябва незабавно да го изповядаме и изоставим. Тайната да пазим себе си в Божията любов е да не позволяваме нищо да застава между нас и Господа.

* Тук в Библията на бълг. ез. има грешка. Вместо „на Светия Дух“ трябва да се чете: „в Светия Дух“. – Бел. на прев.

*Не оставяй нищо да застане
между теб и Спасителя,
нищо от измамните мечти
на тоя свят,
нищо, което да помрачи
вързката ти с Родителя
и да възпре Неговата благодат.*

Чарлз А. Тундли

И най-накрая ние трябва да **очакваме милостта на нашия Господ Исус Христос за вечен живот**. Тук под „милостта на нашия Господ“ трябва да разбираме Неговото Второ идване, когато Той ще дойде, за да грабне Своите хора на небето. В това време, в което целият свят тъне в мрак и отстъпление, ние трябва да държим светлината на тази наша благословена надежда западена в сърцата си. Това е една утешителна и пречистваща надежда (1 Сол. 4:18; 1 Йоан 3:3).

22 ст. Когато избавят жертвите на отстъплението, вярващите имат нужда от известна степен духовна проникателност. Писанията правят разлика между активните пропагандатори на лъжливи култове и измамените от тях хора. В случай че ние си имаме работа с водачи и пропагандатори на лъжливи култове, поведението ни се определя от текста във 2 Йоан 10-11: „Ако някой дойде при вас и не носи това учение, недейте го приема вкъщи и не го поздравявайте, защото, който го поздравява, става участник в неговите дела.“ Но когато говори за хората, които са били измамени от тези лъжеучители, Юда ни съветва да правим **разлика**¹⁰ и ни показва два различни начина на поведение.

Към някои от тях трябва да бъдем милостиви, т. е. трябва да показваме състрадание и интерес и да се опитваме да ги избавим от съмненията и подозренията и да ги доведем до твърдо убеждение в божествената истина.

23 ст. Освен тях има и хора, които са на ръба на пропадта – почти готови да паднат в пламъците на отстъплението.

Тях ние трябва да **спасяваме**, като ги убеждаваме и наставляваме безкомпромисно и решително и **като мразим дори и осквернената от плътта греха**. В СЗ грехите на прокажения са били смятани за заразени и е трябвало да ги изгарят (Лев. 13:47-52). Днес, когато спасяваме хора, изпаднали в сексуални грехове, ние не трябва да забравяме, че материалните обекти (като например грехите) често пъти възбуждат страстите. Когато гледаме или пипаме тези неща, в ума ни се раждат асоциации с някои грехове. Затова, когато общуваме с хора, които са били осквернени, ние трябва да избягваме всяко нещо, което може да подейства като изкушение върху самите нас. Един неизвестен автор е изразил това по следния начин:

„Дрехите, които носи един човек, пораждат асоциации и причиняват инфекция с греха – те носят заразата на зло. Ако искаме да се предпазим от инфектирането и заразяването с тази разрушителна за душата болест, трябва да отречем и изхвърлим всичко, което е свързано с грешния живот.“

Дж. Б. Мейър ни предупреждава: „*Макар и християнинът да е длъжен да състрадава и да се моли за грешника, той трябва да гледа с отвращение на всичко, което носи следите на греха.*“¹¹

IV. Красивото благопожелание на автора (24, 25 ст.)

24 ст. Посланието на Юда завършва с едно красиво благопожелание. В него той изразява желанието си да възхвали и да се поклони пред **Онзи, Който може** всичко. Той може да спасява (Евр. 7:25), може да утвърждава (Рим. 16:25), може да помага (Евр. 2:18), може да покорява (Фил. 3:21), **може и да пази**. Може да ни пази в свършен мир (Ис. 26:3); може да пази до оня ден онова, което сме Му поверили (2 Тим. 1:12); „може да направи несравнено повече, отколкото искаме или мислим“ (Еф. 3:20), и **може да ни**¹² **пази от**

препъване. Последното обещание е особено актуално за дните на отстъплението, за които говори Юга.

Но това не е цялото обещание. Освен това Той може да ни постави да застанем **непорочни пред Неговата слава с голяма радост.** Това вече наистина е нещо изумително! Когато си помислим за онова, което сме били – мъртви в нашите прегрешения и грехове; когато си помислим за това, което сме сега – нещастни, слаби и непрекъснато грешащи служители; и когато най-накрая си помислим как един ден ще застанем абсолютно **непорочни** в Тронната зала на вселената, изпълнени с **голяма радост** – не можем да не възкликнем: каква изумителна благодат!

25 ст. Бог е не само Този, Който ни пази и Който ни уствършенства, но и „**Бог наш Спасител**“¹³. Наистина е удивително това, че Бог толкова се интересува от нас, че е станал също и наш **Спасител**, в смисъл че Той е съставил плана, по който да бъдем спасени и е дал безгрешния Си Син като жертвен Агнец.

Ако поклонението означава да отгледем на Бога почит за всичко онова, което заслужава, то най-големите почести, които Той заслужава и които има заради всичко, което е направил за нас, са **слава и величие, сила и власт.** Славата е издигнатостта и блясъкът, които Той заслужава като Върховен Владетел на вселената. **Величието** е неоспорваното господство, което Той притежава като суверенно право. И **силата** или властта са мощта и изключителната привилегия да владее над всичко, сътворено от Неговите ръце.

Той е заслужавал тази хвала в миналото, заслужава я сега и ще я заслужава и през вечността. Отстъпниците и лъжечителите могат да се опитват да Му отнемат **славата**, да омаловажат Неговото **величие**, да намалят Неговата **сила** и да поставят под съмнение Неговата **власт**; но всички истински вярващи намират своето най-пълно осъществяване, като Го прославят и Му се наслаждават „и сега, и до всички векове,

Амин.“

Крайни бележки

- 1) (1 ст.) Вместо „възлюбени“ (*egaretenois*) в някои текстове се казва „осветени“ (*hegiastenois*), което може би по-добре подсилва контраста между вярващите и отстъпниците.
- 2) (4 ст.) В критическия текст думата „Владетел“ е изпусната. В оригиналния текст за Владетел е използвана думата „*Despotes*“, а за Господ думата „*Kyrios*“. (В българския превод е използвана думата Владетел поради негативното значение на думата „деспот“.) И двете думи означават „Господ“, „Господар“ или „Владетел“.
- 3) (4 ст.) „Либерален“ означава „свободен“, но в религията този термин служи за обозначение на онези хора, които отричат главните доктрини на вярата като боговъдъхновеността на Библията, девственото зачатие, божествеността на Христос и изкупителната стойност на Христовата кръв. Много често така наречените либерални християни са отворени за всякакви учения или религии – стига само да не става въпрос за ортодоксалното библейско учение.
- 4) (4 ст.) „Неоортодоксален“ не е същото като „ортодоксален“. Неоортодоксалните християни приемат някои от ученията на Библията, като използват ортодоксална терминология, за да замаскират небиблейското си неверие. Така например за един неоортодоксален вярващ Библията „става“ Божие слово само ако му „говори лично на него“. За ортодоксалния вярващ Библията е Божието слово.
- 5) (11 ст.) C. A. Coates, *An Outline of Mark's Gospel and Other Ministry*, p. 125.
- 6) (12 ст.) Тези гощавки са били наричани „*agare*“, букв. „любов“.
- 7) (12 ст.) Най-добрият прочит е „отнесени от ветровете“, както е в текста на най-стария и в повечето ръкописи. Прочитът „носени от ветровете“ (ПБКДж и НВПБКДж) не е толкова сполучлив.
- 8) (14 ст.) William Kelly, „Lectures on the Epistle of Jude,“ *The Serious Christian*, I:123.
- 9) (14 ст.) Глаголът „*ude*“ е превод на гръцкия аорист (*elthe*). Той може да бъде преведен със семитското пророческо свършено време, описващо бъдещо събитие, което е толкова сигурно, че е изразено с минало време.
- 10) (22 ст.) Проблемът с различните варианти на тази дума се усложнява още повече от факта, че гръцкият глагол „*diaktrinomai*“ може да означава както „съмнявам се“, така и „проявя разлика“. Вж. бележката под линия в НВПБКЗж върху 22 и 23 ст.
- 11) (23 ст.) J. V. Meyer, *The Epistle of St. Jude and the Second Epistle of St. Peter*, p. 51.
- 12) (24 ст.) Текстът на повечето ръкописи гласи „*gi*“ вместо „*vi*“, имайки предвид онези грешници, за които се говори в предишните стихове и които духовните християни се опитват да спасят.
- 13) (25 ст.) Както може да се види от бележките под линия в НВПБКДж, гръцкият (и главно александрийският) текст на НЗ показва тенденция да съкращава („да изпуска“) някои части от текста за разлика от текстовете на традиционния и повечето ръкописи. Затова, когато в него е *добавено* нещо, то представлява особен интерес. В 25 ст. са направени *три* добавки, така че той гласи следното:
„На единственият Бог наш Спасител,
чрез Исуса Христа нашия Господ,
да бъде слава и величие,
сила и власт,

преди всичките векове“, и т. н.
Но в него е изпусната думата „мъ-
дър“ (която присъства в текста на
НВПБКДж: „На Бога нашия Спаси-
тел, Който единствен е мъдър“ и т.

н.: бел. на прев.). Може би вечното
благопожелание на Юда е било четено
в тази по-стълга форма в египетс-
ките църкви.

Библиография

Bigg, Charles,
The Epistles of St. Peter and St. Jude,
Edinburgh: T. & T. Clark Ltd., 1901.

Coder, S. Maxwell,
Jude: The Acts of the Apostates,
Chicago: Moody Press, 1958.

Green Michael,
*The Second Epistle General od Peter and the
General Epistle of Jude*,
Grand Rapids: Wm. B. Eerdmans
Publishing Company, 1968.

Ironside, H. A.,
Epistles of John and Jude,
New York: Loizeaux Bros., Inc., 1931.

Kelly, William,
„Lectures on the Epistle of Jude,“ *The
Serious Christian*. Vol. I.,
Charlotte, N. C.: Books for Christians, 1970.

Meyer, J. B.,
*The Epistle of St. Jude and the Second Epistle
of St. Peter*,
Grand Rapids: Baker Book House, 1965.

Посланието към Римляните

„Категоралата на християнската вяра.“

Фредерук Гогем

Въведение

I. Уникално място в Канона

Посланието към римляните винаги е стояло начело на Писмата на апостол Павел, при това с пълно право. Тъй като Деянията завършват с пристигането на Павел в Рим, логично е да се предположи, че неговите Послания ще започнат с Писмото към римската църква, написано преди посещението му там. Още повече че това Послание е най-важната книга в теологическо отношение, тъй като представлява в най-широк смисъл едно систематично представяне на християнската теология така, както тя е отразена в Божието слово.

От историческа гледна точка Посланието към римляните е най-влиятелната библейска книга. Августин е повярвал, след като е прочел Римляни 13:13 и 14 (380 год. сл. Хр.). Периодът на протестантската реформация е започнал, след като Мартин Лутер е разбрал най-накрая значението на Божието оправдание и „че праведният чрез вяра ще живее“ (1517).

Джон Уесли е получил уверение за сигурността в спасението, след като е чул предговора към коментара на Лутер върху Римляните, прочетен в една моравска домашна църква на улица „Елдръзейт“ в Лондон (1738). За това Послание Джон Калвин пише следното: „Всеки, който разбере това Послание, има пред себе си едно мощно средство за разбирание на цялото Писание.“

II. Авторство

Поне веднъж еретиците и дори радикално настроените негативни критици приемат единодушно всеобщото ортодок-

сално мнение – че авторът на Посланието към римляните е бил апостол на езичниците. Всъщност еретикът Маркион е първият известен автор, който *изрично* споменава името на Павел като автор на Посланието. Книгата е цитирана от такива ортодоксални християни като Климент от Рим, Игнатий, Юстин Мартир, Поликарп, Иполит и Иреней. Мураторианският Канон също включва това Послание като едно от писмата на Павел.

Вътрешните доказателства за авторството на Павел са също толкова убедителни, колкото и външните. Теологията, речниковият състав и духът на Посланието определено говорят за авторство на Павел. Разбира се, фактът, че в самото Писмо (1:1) се споменава името на Павел като негов автор, не е достатъчен, за да убеди скептиците, макар и да се подкрепя още веднъж вътре в самото Писмо, като например в 15:15-20. Поубедително доказателство може да бъде големият брой съвпадения с книгата на Деянията на апостолите, които не могат да бъдат измислени. Така например всички споменавания на събиране на помощ за светиите, на Гай, на Ераст и на отдавна планираното пътуване до Рим сочат като автор апостол Павел. Третий е бил неговият секретар (16:22).

III. Датиране

Посланието към римляните е написано след Първото и Второто послание към коринтяните, тъй като събирането на помощ, което става по време на тяхното написване, е вече привършило и е на път да се отнесе на бедните светии в Ерусалим. Споменаването на Кенхрея, най-близкото пристанище до Коринт (16:1), и някои други подробности карат

много изследователи да смятат, че мястото на неговото написване е Коринт. И тъй като Павел е престоял в Коринт само три месеца (в края на третото си мисионерско пътешествие), преди да бъде принуден да го напусне заради заговорите против него, вероятно Посланието е било написано именно през този период. Това предполага една дата около 56 год. сл. Хр.

IV. Предмет на Посланието и теми

Как християнството е стигнало първоначално в Рим? Ние не можем да кажем със сигурност как е станало това, но можем да предположим, че евангелието е било занесено в Рим от римски юдеи, които са повярвали в Ерусалим в деня на Петдесетница (вж. Деян. 2:10). Това е станало през 30 год. сл. Хр.

Когато е писал това свое Писмо от Коринт около двадесет и шест години по-късно, Павел никога не е бил виждал Рим преди това, но е познавал доста добре някои християни оттам, което се вижда от 16 глава. Християните от онова време не са се загържали много на едно място. Те са се местели непрекъснато – било в резултат на преследванията, било като глашатаи на евангелието, било поради естеството на тяхната работа. Сред християните в Рим е имало хора както от еврейски, така и от езически произход.

Най-после около 60 год. сл. Хр. Павел е успял да стигне в Рим, но не така, както той е очаквал. Той е пристигнал като затворник за Христос Исус.

Посланието към римляните е едно класическо послание. Неспасените могат да видят в него едно съвсем ясно описание на тяхното грешно, загубено състояние и на справедливия Божий план за тяхното спасение. Новоповярвалите могат да научат от него повече за отъждествяването им с Христос и за побеждаването на греха чрез силата на Светия Дух. Зрелите вярващи черпят от него непрекъсната наслада заради

широкия диапазон от богатства на християнската вяра – както в доктринално, така и в пророческо, и в практическо отношение.

Един много добър начин за разбиране на Посланието е да си го представим като диалог между Павел и един непознат негов опонент. След като казва евангелието, Павел като че ли започва да отговаря на въпроси, които неговият опонент непрекъснато му поставя. Апостолът отговаря на тези въпроси един по един. До края на Посланието Павел дава отговор на всички главни възражения, които могат да се повдигнат по отношение на евангелието на Божията благодат.

Понякога възраженията са изказани съвсем ясно; друг път са само загатнати. Но независимо дали са ясни, или само се подразбират, всички възражения се въртят около евангелието – благодатта за спасение по благодат чрез вяра в Господ Исус Христос, без дела по закона.

Като цяло Посланието към римляните ни дава отговор на единайсет главни въпроса: (1) Какъв е предметът на Писмото? (1:1, 9, 15, 16); (2) Какво е евангелието? (1:1-17); (3) Защо хората имат нужда от евангелието? (1:18-3:20); (4) Как според евангелието безбожните грешници могат да бъдат оправдани от светия Бож? (3:21-31); (5) Евангелието съответства ли на Старозаветните Писания? (4:1-25); (6) Каква е ползата от оправданието за живота на вярващия? (5:1-21); (7) Дали поучението за спасение по благодат чрез вяра позволява или дори насърчава грешния начин на живот? (6:1-23); (8) Какво е отношението на християнина към закона? (7:1-25); (9) Как християнинът може да живее свят живот? (8:1-39); (10) Дали когато обещава спасение и на юдеите, и на езичниците, евангелието иска да каже, че Бог е нарушил обещанията Си, дадени на Неговия народ на земята – еврейския? (9:1-11:36); (11) Как оправданите по благодат мо-

гат да отговорят на тази благодат чрез всекидневния си живот? (12:1-16:27).

Запознаването с тези единайсет въпроса и техните отговори ще ви даде практическо познание върху това важно Послание. Отговорът на първия въпрос: „Какъв е предметът на Посланието към римляните?“ е, разбира се: „Благовестието.“ Павел не губи време, а веднага пристъпва към отговора на този въпрос. В първите шестнайсет стиха благовестието е споменато четири пъти (1, 9, 15 и 16 ст.).

Това ни дава повод да зададем и втория въпрос: „Какво означава „благовес-

тие“? Думата сама по себе си означава „добра вест“, но в пасажа от 1 до 17 ст. апостол Павел изтъква шест важни характеристики на тази добра вест: (1) Нейният източник е Бог (1 ст.); (2) Тя е била обещана в пророчествата на Старозаветните Писания (2 ст.); (3) В нея се говори за Божия Син, Господ Исус Христос (3 ст.); (4) Тя е Божия сила за спасение (16 ст.); (5) Тя е за всички хора – както за юдеи, така и за езичници (16 ст.); (6) Приема се само чрез вяра (17 ст.). Както имаме предвид всичко това, нека сега да разгледаме по-подробно тези стихове.

Схема на изложението

- I. Доктринална страна: Божието благовестие (1-8 гл.)
- A. Отхвърлянето на благовестието (1:16, 17)
- B. Всеобщата нужда от благовестието (1:18-3:20)
- B. Основата и условията на благовестието (3:21-31)
- Г. Съответствието между благовестието и Стария Завет (4 гл.)
- Д. Практическата полза от благовестието (5:1-11)
- Е. Победата на делото на Христос над греха на Адам (5:12-21)
- Ж. Как да живеем свято според евангелието? (6 гл.)
- З. Мястото на закона в живота на вярващия (7 гл.)
- И. Светият Дух – източникът на сила за свято животно (8 гл.)

- II. Диспенсационна страна: благовестието и Израел (9-11 гл.)
- A. Израел в миналото (9 гл.)
- B. Израел в сегашното (10 гл.)
- B. Израел в бъдещето (11 гл.)
- III. Послушание: благовестието в живота (12-16 гл.)
- A. Лично освещение (12:1, 2)
- B. Служение чрез духовните дарби (12:3-8)
- B. Взаимоотношения с обществото (12:9-21)
- Г. Взаимоотношения с управляващите органи (13:1-7)
- Д. Благовестието във връзка с бъдещето (13:8-14)
- Е. Взаимоотношения с другите вярващи (14:1-15:13)
- Ж. Благовестието в плановете на Павел (15:14-33)
- З. Благовестието при оценяването и признаването на другите (16 гл.)

Коментар

- I. Доктринална страна: Божието благовестие (1-8 гл.)
 - A. Запознаване с благовестието (1:1-15)
- 1:1 Павел представя себе си като един, който е купен (което се подразбира от

израза „слуга“ на Исус Христос), „призован“ (на пътя за Дамаск той е бил **призован за апостол**, специален пратеник на Спасителя) и „отделен“ (избран да **разгласява благовестието** на езичниците [вж. Деян. 9:15; 13:2]). Ние също сме купени с безценната кръв на Христос, призвани за свидетели на Неговата спасителна сила и отделени, за да възвестява-

ме благата вест навсякъде, където отивате.

1:2 И за да не би някой от еврейските чсетатели на Павел да помисли, че евангелието е нещо свършено ново, което няма никаква връзка с тяхното духовно наследство, апостолът изрично споменава, че то е било **обещано** от старозаветните **пророци** със съвсем ясни думи (Второзак. 18:15; Ис. 7:14; Ав. 2:4) и чрез прототипи и символи (напр. Ноевият ковчег, медната змия и жертвоприношенията).

1:3 Евангелието е благата вест за **Божия Син, Исус Христос, нашия Господ, „Който по плът (тоест като Човек) се роди от Давидовото потомство“**. Изразът „по плът“ означава, че нашият Господ е нещо повече от човек; той може да се перифразира така: „Що се отнася до Неговата *човешка страна*.“ Ако Христос беше само човек, нямаше да има никаква нужда да се отдели тази страна на Неговото Съществуване, тъй като нямаше да има друга, различна от нея. Но Той е нещо повече от Човек, както показва и следващият стих.

1:4 За Господ Исус се казва, че е бил „**със сила обявен като Божий Син**“. Светият Дух, наречен тук „Дух на святост“, е обявил Исус при Неговото кръщение и по време на изпълненото Му с чюдеса служение. Мощните чудеса на Спасителя, извършени в силата на Светия Дух,¹ свидетелстват, че Той е Божият Син. Когато четем думите „**със сила обявен като Божий Син... чрез възкресението от мъртвите**“, ние, естествено, мислим за Неговото Собствено възкресение. Но текстът буквално гласи „чрез възкресението от мъртвите“, което ни позволява да предположим, че апостолът може би е имал предвид и възкресението на Яировата дъщеря, на сина на вдовицата от Наин и на Лазар. Няма никакво съмнение обаче, че това, което апостолът най-вече има предвид тук, е възкресението на Самия Господ.

Когато казваме, че Исус е **Божият**

Син, ние имаме предвид, че Той е Негов Син както никои друг. Бог има много синове. Всички вярващи са Негови синове (Гал. 4:5-7). Дори и ангелите са наречени „синове“ (Йов 1:6; 2:1). Но Исус е Божий Син по един *уникален* начин. Когато нашият Господ говори за Бог като за Своя Баща, юдеите съвсем правилно разбират, че Той предявява претенции за равенство с Бога (Йоан 5:18).

1:5 Именно **чрез Исус Христос**, нашия Господ, Павел е **получил благодат** (незаслужена спасителна милост) и **апостолство**. Когато Павел казва „**получихме благодат и апостолство**“, той има предвид най-вече себе си. Споменаването на неговото **апостолство** сред „всичките **народи**“ (или езичниците) е доказателство за това. Павел е получил поръчение да привежда към послушание на вярата хора от всички народи, тоест да призовава към подчинение на посланието на евангелието чрез покаяние и вяра в Господ Исус Христос (Деян. 20:21). Целта на това разгласяване на евангелието по целия свят е възвеличаване на Неговото име и Неговата слава и получаване на Неговата похвала.

1:6 **Между** онези, които са откликнали на евангелието, са и хората, които Павел нарича „**призвани от Исуса Христа**“, подчертавайки по този начин, че Бог е Онзи, Който е поел инициативата за тяхното спасение.

1:7 Писмото е адресирано до **всички вярващи в Рим**, а не само до една-единствена църква (както е в другите Послания). Последната глава показва съвсем ясно, че в този град е имало няколко събрания на вярващи, всички от които са включени в този поздрав.

„**Възлюбени от Бога, призвани да бъдат свети**и.“ Тези две прекрасни обръщения са валидни за всички, които са изкупени чрез безценната кръв на Христос. Те са обект на специална любов от страна на Бога и освен това са отделени от света от Него според значението на думата „**светии**“.

Характерното обръщение на Павел вклочва както **благодат**, така и **мир**. **Благодат** (*charis*) е гръцко пожелание, а **мир** (*shalom*) – традиционен еврейски поздрав. Това съчетание е особено подходящо, тъй като Посланието на Павел говори за това как и вярващите юдеи, и вярващите езичници стават един нов човек в Христос.

Благодатта, за която става въпрос тук, не е спасителната благодат (тъй като читателите на Павел са вече спасени), а **благодат**, която ги съоръжава и им дава сила да живеят християнски живот и да служат на Христос. **Мирът** не е толкова мирът с Бога (светиите вече имат този мир, тъй като са оправдани чрез вяра), а Божият **мир**, който властва в техните сърца, докато те живеят в бурите на живота. **Благодатта** и **мирът** идват „от Бога, нашия Отец, и Господа Исуса Христа“, един израз, който много силно говори за единството на Сина с Бащата. Ако Исус беше само човек, щеше да бъде абсурдно да се говори, че Той е равен на Отец при даването на **благодат** и **мир**. Това е като да кажем: „Благодат и мир от Бога, нашия Отец, и от Ейбръхъм Линкълн.“

1:8 Винаги, когато е възможно, апостолът започва своите Писма с положителна оценка на това, което е добро в неговите читатели. (Един добър пример за подражание от всички нас!) Тук той благодари на **Бога чрез Исус Христос**, нашия Посредник, за това, че за **вярата** на християните от Рим „се говори по целия свят“. За тяхното свидетелство като християни се говори по цялата Римска империя, която по онова време представлява **целият свят** от гледна точка на живеещите в средиземноморската област.

1:9 И тъй като християните от Рим са като светило за всички хора, Павел се чувства задължен да се моли за тях **непрестанно**. Той призовава **Бога** като **свидетел** за неговото постоянство в **молитвите**, тъй като никои друг не може

да знае това. Но **Бог** знае – Бог, на Когото апостолът служи с **духа** си в **благовестието на Неговия Син**. Павел върши служението с **духа** си. Неговото служение не е скучна религиозна работа, постоянно повтаряне на безкрайни ритуали и рецитиране на молитви и научени наузуст литургии. То е служение на горещи молитви на вяра; служение доброволно, посветено, неуморно, вдъхновено от дух, който обича Господ Исус с върховна любов; служение, изпълнено с изгаряща страст за проповядване на добрата вест за Божия Син.

1:10 Освен благодарностите, които Павел изказва на Бога заради светиите в Рим, апостолът се моли също така за възможност да ги посети в близко бъдеще. Както и за всичко останало, той иска това негово пътешествие да бъде по **Божията воля**.

1:11 Настоятелното желание на апостола е да помогне на светиите духовно, за да бъдат още повече **утвърдени** във вярата. Тук никъде не се говори за даване на някакво „второ благословение“, нито пък за предаване на някаква духовна дарба чрез полагане на ръце (макар че апостолът прави това във 2 Тим. 1:6). Тук става въпрос само за подпомагане на **духовния** растеж на светиите чрез служението на словото.

1:12 След това Павел обяснява, че това благословение ще бъде **взаимно**. Той ще се **утеши** чрез тяхната, а те – чрез неговата **вяра**. Назиданието винаги е свързано с духовно обогатяване. Както „желязо остри желязо, така и човек остри лицето си срещу приятеля си“ (Пр. 27:17). Обърнете внимание на смиренното и скромността на Павел – той не счита, че помощта на другите светии му е излишна.

1:13 Апостолът много пъти се е **канал** да дойде при тях, но е бил **възпиран**, вероятно от належащи нужди на други места или от пряката намеса на Светия Дух, а може би и чрез противопоставяне от страна на Сатана. Той е искал да

има някой плод и сред езичниците в Рим, така както има сред другите народи. Тук Павел говори за плод от евангелието, както показват и следващите два стиха. В 11 и 12 ст. целта на апостола е да види християните в Рим стабилни във вярата. Тук той иска да види нови души, спечелени за Христос в столицата на Римската империя.

1:14 Които има Христос, има отговор на най-голямата нужда на света. Той има лекарството за болестта на греха; за това как можем да избягаме от вечните ужаси на ада; и гаранция за вечно щастие с Бога. Това го прави да бъде отговорен да споделя благата вест с хора от всички култури („варвари“) и от всички нива („учени“ и „неучени“). Павел чувства тази отговорност много остро. Това се вижда от думите: „Имам дължност...“

1:15 За да изпълни този свой дълг, апостолът е готов да проповядва благовестието и на тези, които са в Рим, с цялата сила, дадена му от Бога. Той не е готов да проповядва благовестието на вярващите в Рим, тъй като те вече са отговорили на Добрата вест, а е готов да проповядва благовестието на невярващите езичници, които живеят в тази столица.

Б. Какво означава благовестието?

(1:16, 17)

1:16 Павел не се срамува да отнесе добрата вест на изтънчения Рим, макар че посланието се е оказало спънка както за юдеите, така и глупост за гърците, тъй като знае, че **тя е „Божия сила за спасение на всекиго“**, което че тя показва как Бог чрез Своята сила спасява всеки, който вярва в Неговия Син. Тази сила се разпростира по еднакъв начин и върху юдеи, и върху гърци.

Последователността „**първо на юдеина, а после и на езичника**“ е изпълнена исторически в периода на Деянията. Но макар и да имаме една вечна „дължност“ към древния Божий народ – еврейския, ние не сме длъжни непременно да го еван-

гелизираме, преди да отидем при езичниците. Днес Бог се отнася еднакво и към евреите, и към езичниците и затова евангелието и времето за неговото разпространение са еднакви за всички.

1:17 Тъй като тук гумата „правда“ се среща за първи път в това Послание, ние ще спрем за малко, за да разгледаме нейното значение. Тази дума се използва по няколко начина в НЗ, но ние ще разгледаме само три от тях.

Най-напред тя се използва, за да опише онова качество на Бога, според което Той винаги прави това, което е правилно, справедливо, уместно и съответно на всички дръзи Негови атрибути. Когато казваме, че Бог е праведен, ние имаме предвид, че в Него няма нищо лошо, нечестно или несправедливо.

На второ място „правдата... от Бога“ може да означава Божия метод на оправдаване на безбожните грешници. Той може да направи това и пак да бъде праведен, защото Исус като наш безгрешен Заместник е удовлетворил всички изисквания на божествената справедливост.

И накрая правдата от Бога може да се отнася до идеалното положение, което Бог дава на онези, които вярват в Неговия Син (2 Кор. 5:21). Бог се отнася към онези, които не са праведни, като към праведни, защото ги вижда в цялото съвършенство на Христос. Той им приписва тази правда.

И така, какво е значението на тази дума в 17 ст.? Макар че гумата може да има всяко едно от тези три значения, ние смятаме, че тук става въпрос най-вече за правдата от Бога, която се отнася до Неговия метод на оправдаване на грешниците чрез вяра.

Правдата от Бога се разкрива в евангелието. Най-напред евангелието ни казва, че Божията правда изисква наказанието на греха и че това наказание е вечната смърт. След това ние разбираме, че Божията любов е намерила път за задоволяване на изискванията на Неговата правда. Бог е изпратил Своя Син да

умре като Заместник на грешниците, изплащайки по този начин цялото наказание. И тъй като Божиите справедливи изисквания са задоволени напълно, Бог вече може справедливо да спаси всички, които желаят да се възползват от делото на Христос.

„Правдата, която е от Бога“ се открива „чрез вяра към вяра“. Изразът „чрез вяра към вяра“ може да означава: (1) чрез Божията вярност към нашата вяра; (2) чрез една степен на вяра към друга степен; или (3) чрез вяра от началото до края. Най-вероятно вярното значение е последното значение. Божията правда не се вмениява на основание на делата, нито пък се дава на онези, които се стремят да я спечелят или заслужат; тя се открива единствено на основание на вярата. Това напълно съответства на божествената заповед, за която четем в Авакум 2:4: „...праведният ще живее чрез вярата си“, което също така може да означава: „...оправданият чрез вяра, ще живее.“

И така, в първите седемнайсет стиха на Посланието до римляните Павел ни запознава с предмета на неговото Писмо и ни изброява накратко някои от главните му характеристики. Сега той задава третия основен въпрос: „Защо хората имат нужда от евангелието?“ Отговорът на този въпрос може да се изкаже накратко с няколко думи: защото са загубени без него. Но тук идва ред и на следните второстепенни въпроси: (1) Езичниците, които никога не са чули евангелието, загубени ли са? (1:18-32); Самоодоволните моралисти – и евреи, и езичници – загубени ли са? (2:1-16); (3) Евреите – древният Божий народ, загубени ли са? (2:17-3:8); (4) Всички хора загубени ли са? (3:9-30).

В. Всеобщата нужда от евангелието (1:18-3:20)

1:18 Този стих ни дава отговор на въпроса: „Защо хората имат нужда от евангелието?“ Отговорът е, че без него те са

загубени и че „Божият гняв се открива от небето“ срещу нечестнието на хората, които потискат истината по един несправедлив начин и чрез неправедния си живот. Но как се открива Божият гняв? Един от отговорите на този въпрос може да се види в контекста. Бог предава хората на „нечистота“ (1:24), на „срамни страсти“ (1:26) и на „развратен ум“ (1:28). Вярно е също така, че понякога Бог се намесва в човешката история, за да покаже изключителното Си недоволство от греха на човека, като например при потопа (Бит. 7); разрушението на Содом и Гомор (Бит. 19) и наказанието на Корей, Даман и Авирон (Чис. 16:32).

1:19 „Езичниците, които никога не са чули евангелието, загубени ли са?“ Павел показва, че те също са загубени, но не поради незнание, а поради това, че отказват да приемат светлината, която им се дава! Защото това, което може да се знае за Бога от творението, им е било открито; защото Бог не ги е оставил, без да им се открие.

1:20 Още от създаването на света две невидими характеристики на Бога са били явно изявени на всички хора, за да ги виждат: „вечната Му сила и божественост“. Под „божественост“ тук трябва да разбираме не толкова Самото Същество на Бога, колкото Неговия характер; не присъщата Му божествена същност, която се подразбира, а Неговите славни атрибути.

Тук аргументът е съвсем ясен: за да има творение, трябва да има и Творец; за да има проект, трябва да има и Архитект. Когато гледаме слънцето, луната и звездите, всички можем да разберем, че има Бог.

Отговорът на въпроса: „Какво става с езичниците, които никога не са чули евангелието?“, е следният: те „остават без извинение“. Бог им се е открил в творението, но те не са отговорили на това откровение. И така, хората не биват осъдени заради това, че са отхвър-

лили Спасителя, тъй като никога не са чули за Него, а заради това, че са се оказали неверни по отношение на малкото, което са могли да знаят за Бога.

1:21 Защото, **макар и да са познали Бога** чрез Неговите творения, **те не са Го прославили** като Бог, нито са Му благодарили за това, което е направил, а са предали себе си на **суетни философи** и мъдрувания за други богове, в резултат на което са загубили способността да виждат и да мислят ясно. „Отхвърлената светлина е изгубена светлина.“ Онези, които не искат да виждат, губят способността да виждат.

1:22 Колкото по-самонадеяни са ставали хората в тяхното въображаемо знание, толкова по-дълбоко са затъвали в невежество и глупост. Такива са онези, които отхвърлят Божието познание: те стават нетърпимо високомерни и едновременно с това изключително невежи.

1:23 „Ранните хора“ не са хора, еволюирали от по-слаборазвити форми, а хора с висока нравственост. Отказвайки да признае истинския, безкрайния и **непленния Бог**, човекът се е върнал *назад* в своето развие към глупостта и покаяната, които вървят ръка за ръка с идолопоклонството. Целият този пасаж е едно ярко изобличение на еволюционната теория.

Човекът е религиозен по инстинкт. Той винаги има нужда от нещо, на което да се покланя. Отказвайки да се поклони на живия Бог, човекът си е направил свои собствени богове от дърво и камък, „подобие на образ на смъртен човек, на птици, на четвероного и гадини“. Забележете низходящата градация: образ на човек, на птица, на животно, на влечуго. А сега си спомнете, че човекът става като това, на което се покланя. Колкото повече се изражда неговата представа за божеството, толкова повече се изражда и неговият морал. Ако богът на човека е влечуго, то и той живее като влечуго – както на него му харесва. Спомнете си

също, че този, който се покланя, обикновено счита себе си за по-низш от това, на което се покланя. Създаден по образ и подобие на Бога, човекът застава на едно място, по-ниско от това на змията!

Покланяйки се на идоли, човекът се покланя на демони. Павел съвсем ясно казва, че „онова, което жертват езичниците, жертват го на бесовете, а не на Бога“ (1 Кор. 10:20).

1:24 В този пасаж три пъти се казва, че **Бог предава човека**. Той го **предава на „нечистота“** (1:24), на „срамни страсти“ (1:26) и на „развратен ум“ (1:28). С други думи, Божият гняв е насочен срещу цялостната личност на човека.

В отговор на злите страсти на човешките сърца Бог предава хората на нечистота – хомосексуализъм, блудство, прелюбодеяние, разврат, проституция и др. Животът за тези хора става една непрекъсната въртележка от сексуални оргии, в които те **обезчестяват телата си помежду си**.

1:25 Бог изоставя така хората, защото те първи са изоставили **истинския Бог** и са Го заменили с **лъжлив**. Идолът е една лъжа, фалшив образ на Бога. Този, който се покланя на идол, се покланя на един образ, на едно **творение**. Това обижда и унижава **Твореца**, **Който** винаги е достоен да получава почит и слава, а не обуга.

1:26 Поради същата причина **Бог е предал хората на срамни сексуални действия** с партньори от същия пол. **Жените** са изменили естествената употреба на своето тяло и са се отдали на лесбийство, без да се срамуват от това.

1:27 **Мъжете** са станали содомити, изцяло извращавайки естествените функции на телата си. Вместо да се женят и да създават семейства според както е наредил Бог, те са се **разгорещили в страстта си към другите мъже** и са станали хомосексуалисти. Но техният грях оказва пагубно въздействие върху собствените им тела и души. Резултата

път от него са болестите, чувството за вина и деформацията на личността. Тези думи опровергават мнението, че всеки може да върши този грях и да остане незасегнат от него.

Днес повечето хора смятат, че хомосексуализмът е болест, а някои мислят, че това е един друг, напълно законен начин на живот. Християните трябва да внимават да не се повлияят от нравствените преценки на света, а да се водят от Божието слово. В СЗ този грях е бил наказван със смърт (Лев. 18:29; 20:13), а тук, в НЗ, се казва, че онези, които го вършат, „заслужават смърт“ (Рим. 1:32). Библията говори за хомосексуализма като за много сериозен грях, което личи от унищожението на Содом и Гомор, където войнствено настроени хомосексуалисти са се вдигнали на бунт (Бит. 19:4-25).

Разбира се, както на всички други грешници, които се покаят и повярват в Господ Исус Христос, евангелието предлага прощение на греховете и на хомосексуалистите. Християните, които са извършили този ужасен грях, също могат да намерят прощение и възобновяване на общението, като изповядат и оставят този грях. Всички, които желаят да се подчинят на Божието слово, могат напълно да бъдат освободени от хомосексуализма. При повечето случаи е много важно да се продължи помощта към тези хора със съвети и разговори.

Вярно е, че някои хора като че ли имат естествена склонност към хомосексуализма. Това не трябва да ни изненадва, тъй като падналата природа на човека е способна на какви ли не пороци и извращения. Големият грях не се състои в това да имаш склонност към него, а в това да му се поддадеш и да го извършиш. Силата да се противопоставиш на изкушението и да удържиш над него трайна победа се дава от Светия Дух (1 Кор. 10:13). Някои от християните в Коринт са живо доказателство за това, че хомо-

сексуализмът не е нещо, от което не можеш да се откажеш (1 Кор. 6:9-11).

1:28 Поради отказа на хората да познаят Бога като Творец, Поддръжник или Избавител Бог ги е предал „на развратен ум да вършат“ един куп други неприлични неща. Този стих ни дава отговор на въпроса защо еволюцията прिवлича толкова много естествените хора. Причината се крие не в техния интелект, а в тяхната воля. Те не желаят „да познаят Бога“. Доказателствата за еволюцията в никакъв случай не са толкова сериозни, че хората да са принудени да ги приемат. По-скоро причината е в това, че те търсят някакво обяснение за производ на света, в който Бог няма никакво участие. Хората знаят, че ако има Бог, те ще трябва да отговарят пред Него морално.

1:29 Тук започва черният списък на допълнителните грехове, които характеризират човека в неговото отчуждение от Бога. Забележете, че тук се казва, че хората са „изтъпени“ с тях, а не само временни участници. Хората стават „експерти“ в извършването на грехове, които изобщо не подхождат на едно човешко същество: „неправда“ (несправедливост), „нечестие“⁴² (злина), „лакомство“ (алчност, желание да имаш все повече и повече), „омраза“ (желание да нараниш другите или злоба), „завист“ (пожелаване), „убийство“ (предумишлено и незаконно убиване на друг човек било в гняв, било при извършването на някакво друго престъпление), „крамола“ (желание да спориш, да се караш и да се препираш), „измама“ (любов към мошеничествата, хитрини, интриги), „злоба“ (зложелателство, враждебност, язвителност),

1:30 „шепотници“ (говорещи зад гърба на другите, клякари), „клеветници“ (открито злословещи другите), „богоненавистници“ (или мразещи Бога), „нахални“ (злостни, оскърбителни), „горделиви“ (високомерни, арогантни), „самохвалци“ (надутти, обичащи да се перчат),

„измислители на злини“ (които измислят беди и всякакви злодейства), „непокорни на родителите“ (бунтуващи се срещу родителския авторитет);

1:31 „безразсъдни“ (без нравствено или духовно чувство, без съвест), „вероломни“ (измамници, неверници, отстъпници), „без семейна обич“ (действащи в пълно пренебрежение на естествените връзки и задълженията, които произтичат от тях), „немилостиви“⁴³ (жестоки, непримирими или непреклонни).

1:32 Онези, които злоупотребяват със секса (1:24), които вършат полови извращения (1:26, 27) и които вършат всички останали изброени грехове (1:29-31), знаят много добре не само че грешат, но и че „заслужават смърт“. Те знаят, че това е Божията присъда, независимо от всички техни опити да обяснят или да узаконят тези грехове. Но това не им пречи да продължават да се отдават все повече и повече на тези безбожни дела. И не само това, но и да се съюзават с други хора, за да ги насърчават още повече в това, което вършат.

Езичниците, които никога не са чули евангелието

И така, какъв е Божият отговор на въпроса: „Езичниците, които никога не са чули евангелието, загубени ли са?“ Осъждението на езичниците е, че те не са живели според светлината, която са получили от Бога чрез творението, а са станали идолопоклонници, в резултат на което са се отдали на живот, изпълнен с поквара и злина.

Но да предположим, че някой езичник живее съобразно светлината, която му дава Бог. Да си представим, че той изгори всички свои идоли и започне да търси истинския Бог. Какво ще стане тогава?

По този въпрос евангелските вярващи защитават две мнения.

Някои от тях вярват, че ако един езичник живее съобразно светлината, дадена му от Бога чрез творението, Бог ще му

изпрати и светлината на евангелието. Пример за това е Корнилий. Той търсеше Бога. Неговите молитви и милостини възлязоха за спомен пред Него. И тогава Бог изпрати Петър, за да му каже как да се спаси (Деян. 11:14).

Други вярват, че ако човек уповава на единствения истински и жив Бог, според както се е открил в творението, Бог ще го спаси на основание на делото на Христос на Голгота. Макар и самият човек да не е знаел нищо за делото на Христос, Бог му приписва стойността на това дело на негова сметка, тъй като той се е доверил на Бога на основание на светлината, която е получил. Поддръжниците на това мнение смятат, че това е начинът, по който Бог е спасявал хората преди Голгота и по който Той и днес спасява умствено болните, малоумните и децата, които умират, преди да стигнат възрастта на отговорността.

Първото мнение може да се обоснове със случая с Корнилий. Второто няма основание в Библията за времето след смъртта и възкресението на Христос (настоящата епоха), а така също намалява необходимостта от усилна мисионерска дейност.

Павел вече показва, че езичниците са загубени и имат нужда от евангелието. Сега той се обръща към един друг вид хора, чиято самоличност не е съвсем изяснена. Ние вярваме, че тук апостолът говори за самодоволните моралисти – както юдеи, така и езичници. Още в първия стих се вижда, че те са самодоволни моралисти по начина, по който осъждат победението на другите (което не им пречи да извършват същите грехове). 2:9, 10, 12, 14 и 15. показват, че Павел казва това както на юдеите, така и на езичниците. И така, въпросът, който трябва да си зададем, е: „Самодоволните моралисти – и евреи, и езичници – също ли са загубени?“ Отговорът, според както ще видим по-нататък, е: „Да, те също са загубени!“

2:1 Тази втора група от хора се състои от тези, които гледат отвисоко на езичниците, като считат себе си за много по-цивилизовани, образовани и изтънчени. Те осъждат езичниците заради лошото им поведение, но са също толкова виновни, колкото и те, макар и по по-изтънчен начин. Падналият човек вижда много по-лесно грешките на другите, отколкото собствените си грешки. Обикновено това, което му изглежда много ужасно и грозно в живота на другите, е съвсем прилично в неговия собствен живот. Но фактът, че той може да **съди** за греха у другите, показва, че може да прави разлика между доброто и злото. Щом знае, че когато някой отнеме жената на приятеля си, не прави добро, то знае и че когато той самият отнеме жената на приятеля си, също не прави добро. Следователно, когато един човек извършва същия грях, в който обвинява другия, то той остава без извинение.

Греховете на знаещите хора са по същество същите като на езичниците. Макар и да заявява, че не е извършил всички грехове, написани в книгата, моралистът трябва да знае следното:

1. Че е способен да извърши всичките.
2. Че ако наруши само една заповед, става виновен във всичко (Як. 2:10).
3. Че е извършил грехове в мислите си, които може никога да не е извършил в действителност, но които са забранени от словото. Исус ни учеше, че дори когато погледнем някого с пожелание, вършим прелюбодеяние (Мат. 5:28).

2:2 Това, от което има нужда самоодолният моралист, е урок за „**Божията съдба**“. Апостолът му дава този урок в пасажа от 2 до 16 ст. Първото важно нещо е, че „**Божията съдба... е според истината**“. Съдът на Бога не се основава на непълни, неточни или случайни доказателства, а на цялата истина и само истината.

2:3 Второ, **Божият съд** е неизбежен за онези, които осъждат другите за същите грехове, които вършат самите те.

Тяхната способност да **съдят** другите не ги освобождава от отговорност, а точно обратното – увеличава собственото им осъждане.

Божият съд е неизбежен, освен ако не се *покаем* и не *получим опрощение*.

2:4 След това научаваме, че *Божият съд понякога се забавя*. Това забавяне е свидетелство за **Неговата „благодост, търпеливост и дълготърпение“**. „**Неговата... благодост**“ означава, че Бог е благоразположен към грешниците, макар и неблагоприятен към техните грехове. **Търпеливостта** Му означава, че Той може да се възпира и да не наказва злината и бунтовността на човека. Неговото „**дълготърпение**“ говори за удивителната Му способност да се въздържа въпреки непрекъснатите предизвикателства от страна на човека.

„**Божията благодост**“, която се вижда в Неговото провидение, защита и закрила, има за цел да води хората „**към покаение**“. Бог „не иска да погинат някои, но всички да дойдат на покаение“ (2 Петр. 3:9).

Покаянието означава обръщане на 180 градуса; обръщане гръб на греха и тръгване в обратната посока. „Това е промяна на ума, която води до промяна на отношението и се проявява в промяна на поведението.“⁴ Тя означава, че човек взема страната на Бога и застава срещу себе си и срещу своите грехове. Това е нещо повече от интелектуално съгласие, че човекът наистина е грешен; то включва и съвестта. Както е писал Джон Нютон: „Моята съвест почувства и призна моята вина.“

2:5 Четвъртото нещо, което научаваме за Божия съд, е, че *той е степенуван според натрупването на вината*. Павел описва как закоравелите и нежелаещи да се покаят грешници **натрупват** на себе си гняв, като че ли трупат злато и сребро. Но колко ли ужасна ще бъде тяхната съдба, когато Божият гняв се открие при **съда** на големия бял престол (Откр. 20:11-15)! В този ден **Божият съд** ще бъ-

де абсолютно праведен, без никакъв предразсъдък или неправда.

2:6 В следващите пет стиха Павел ни напомня, че *Божият съд ще бъде според делата на отделния човек*. Човек може да се смята за много добър; може много да разчита на своя национален произход; може да се позовава на факта, че сред неговите предци е имало големи Божии мъже. Но всеки отделен човек ще бъде съден на базата на *собственото си поведение*, а не на базата на някое от тези неща. Определящият фактор ще бъдат неговите дела.

Ако вземем само пасажа от 6 до 11 ст., лесно можем да заключим, че той ни учи на спасение чрез дела. Тук *като че ли* се казва, че онези, които вършат праведни дела, ще спечелят вечен живот.

Но това едва ли е така, тъй като изцяло противоречи на последователното свидетелство на останалата част от Писанието, според която спасението е чрез вяра, без значение на делата. Чейфър посочва, че около 150 пасажа в НЗ заявяват, че спасението се основава на вярата или повярването.⁵ Нито един пасаж, ако е разбран правилно, не може да противоречи на едно такова сериозно свидетелство.

Как тогава да разбираме този пасаж? Най-напред трябва да разберем, че преди новородението няма добри дела. Когато са попитали Исус: „Какво да сторим, за да вършим Божиите дела?“, Той им е отговорил: „Това е Божието дело, да повярвате в Този, Когото Той е изпратил“ (Йоан 6:28, 29). Следователно първото добро дело, което някой може да направи, е да повярва в Господ Исус Христос, и ние никога не трябва да забравяме, че *вярата не е дело на заслуга*, чрез което човек спечелва спасението си. И така, ако спасените бъдат съдени по делата си, те няма да могат да представят никакви дела със стойност. Цялата тяхна предполагаема правда ще бъде като „омърсена греха“ (Ис. 64:6). Грехът, който ще ги осъди, е, че те не са по-

вървали в Исус като Господ (Йоан 3:18), а делата им ще определят степента на тяхното наказание (Лука 12:47, 48).

Ако *вярващите* бъдат съдени според делата си, какъв ще бъде резултатът? Разбира се, вярващите не могат да представят никакви дела, с които да спечелят или заслужат спасението си; защото всичките им дела преди спасението са били грешни. Но кръвта на Христос е измила тяхното минало и Бог вече не може да намери никакво обвинение срещу тях, заради което да ги изпрати в ада. След като са спасени, вярващите започват да *вършат добри дела* – не непременно добри дела в очите на света, но добри дела в очите на Бога. Техните добри дела са резултат от спасението, а не тяхна лична заслуга. Те ще бъдат разкрити пред Христовото съдилище, когато вярващите ще получат награди за върна служба.

Не забравяйте обаче, че този пасаж не разглежда положението на вярващите, а на невярващите.

2:7 Когато казва, че съдът ще бъде според делата, Павел обяснява, че Бог ще въздаде „**вечен живот на тях, които с постоянство в добри дела търсят слава, почит и безсмъртие**“. Както вече споменахме, това не означава, че тези хора се спасяват, като постоянстват в доброто, защото това е едно друго благовестие. Никой не може да живее такъв живот от само себе си, а който го живее, го живее с божествена сила. Всеки, чийто живот отговаря на това описание, вече е бил спасен по милост чрез вяра. Фактът, че той търси „**слава, почит и безсмъртие**“, показва, че той вече е новороден. Целият начин на неговия живот показва, че той вече се е обвърнал.

Такъв човек търси небесната **слава; почитите**, които идват единствено от Бога (Йоан 5:44), и **безсмъртието**, което характеризира възкръсналото тяло (1 Кор. 15:53, 54). Това е едно небесно наследство, което е „нетленно, неоскверняемо и което не повяхва“ (1 Петр. 1:4).

Бог ще възнагради с **вечен живот** всички, които свидетелстват по този начин за своето обръщение. **Вечният живот** е описан по няколко начина в НЗ. Той е едно настоящо притежание, което ние получаваме в момента, в който повярваме (Йоан 5:24). Освен това той е и едно бъдещо притежание, което ще стане наша собственост, когато получим прославените си тела (тук и в Рим. 6:22). И макар че е дар, който получаваме чрез вяра, вечният живот понякога се свързва с наградите за живот, изживян във вяра (Марко 10:30). Всички вярващи ще имат **вечен живот**, но някои ще имат по-големи способности да му се наслаждават, отколкото други. Вечният живот е нещо повече от безкрайно съществуване. Това е един качествено нов **живот**, изобилен **живот**, който Спасителят ни е обещал в Йоан 10:10. Това е **животът** на Самия Христос (Кол. 1:27).

2:8 „**Онези, които са твърдоглави и не се покоряват на истината, а се покоряват на неправдата**“, ще получат за награда „**знан и негодувание**“. Те „**не се покоряват на истината**“. Това означава, че те никога не са отговорили на призива на евангелието, а са предпочели да се покорят на неправдата като на техен господар. Техният живот се характеризира с борби, препирни и непокорство – сигурно доказателство, че никога не са били спасени.

2:9 Тук апостолът отново повтаря Божията присъда за двата вида работници и двата вида дела, като този път сменя реда на тяхното изброяване.

Присъдата на всеки, **който прави зло**, ще бъде „**скръб и неволя**“. Тук отново трябва да подчертаем, че злите дела на един човек изявяват неговото зло сърце и неверието му. Тези дела са външен израз на вътрешното отношение на човека към Господа.

Изразът „**първо на юдеина, после и на гърка**“ показва, че **Божият съд ще бъде според дадената привилегия или получената светлина**. Юдеите са били **първи**

по привилегированост като избран от Бога народ на земята, затова те ще бъдат **първи** и по отговорност. Тази страна на Божия съд ще бъде разгледана по-нататък и в пасажа от 12 до 16 стих.

2:10 Присъдата на всеки, „**който прави добро**“ – и юдеин, и гърк, ще бъде „**слава и почест, и мир**“. Но нека не забравяме, че никой не може да прави добро пред Бога, ако най-напред не е повярвал и не се е доверил на Господ Исус Христос.

Изразът „**първо на юдеина, после и на гърка**“ не показва пристрастие, тъй като текстът казва, че Божият съд е безпристрастен. Този израз показва историческия ред, който следва разпространението на евангелието, според казаното в 1:16. То е било разгласено най-напред на юдеите и първите вярващи са били юдеи.

2:11 Една друга истина за Божия съд е това, че „**Бог не гледа на лице**“. В човешките съдилища се оказва предпочитание на хората с добър външен вид, богатство и влияние; но **Бог** е абсолютно безпристрастен. Никакви съображения от расово, социално или личностно естество не могат да Му повлияят.

2:12 Както споменахме по-горе, пасажът от 12 до 16 ст. подчертава истината, че съдът на Бога ще бъде според получената светлина. Тук Павел има предвид два вида хора – едните, които нямат закон (езичниците); и другите, които са под закон (юдеите). Това включва всички, с изключение на тези, които са в Божията църква (вж. 1 Кор. 10:32, където човечеството е разделено на тези три групи).

Онези, „**който са съгрешили без... закон**“, **без закон и ще погинат**. Тук не се казва, че ще бъдат **съдени** без закон, а че **ще погинат без закон**. Те ще бъдат съдени според даденото им от Бога откровение, но тъй като не са успели да живеят съобразно това откровение, ще **погинат**.

Тези, „**който са съгрешили под закон**“, **ще бъдат съдени от закона и ако не са**

му се подчинили, също ще погинат. Законът изисква пълно подчинение.

2:13 Това, че някой притежава закона, не е достатъчно. Законът изисква съвършено и непрекъснато подчинение. Никой няма да бъде счтан за праведен само защото знае какво казва законът. Единственият начин за получаване на оправдание по закона е да го спазваш изцяло. Но това не е възможно, тъй като всички хора са грешници. Затова този стих по-скоро описва едно идеално положение, отколкото условие, което може да се достигне от човека.

НЗ ни учи много ясно, че за човека е невъзможно да се оправдае чрез спазване на закона (вж. Деян. 13:39; Рим. 3:20; Гал. 2:16, 21; 3:11). Божието намерение никога не е било спасението да става чрез закона. Дори и човек да може да го спазва идеално от един момент нататък, той пак няма да може да се оправдае, защото Бог ще иска от него сметка и за времето преди този момент. Следователно под твърдението „законоизпълнителите ще бъдат оправдани“ трябва да разбираме, че законът изисква послушание и че ако някой може да бъде послушен на закона от момента на своето раждане, той ще бъде оправдан. Но голите факти показват, че няма такъв човек.

2:14 14 и 15 ст. са една скоба към 12а ст., където се казва, че езичниците, които съгрешават без закон, без закон и ще погинат. Сега Павел обяснява, че макар и законът да не е бил даден на езичниците, те имат вродено познание за доброто и злото. Те инстинктивно знаят, че е лошо да се лъже, да се краде, да се прелюбодейства и да се убива. Единствената заповед, която не знаят по инстинкт, е заповедта за съботния ден, защото тя засяга повече ритуала, отколкото морала.

И така, изводът е, че „езичниците, които нямат закон“, са сами за себе си закон. Те сами си формират кодекс на добро и лошо поведение на базата на своите морални инстинкти.

2:15 „Те показват действието на закона, написано на сърцата им.“ В техните сърца не е написан *самият закон*, а *неговото действие*. Действието, което законът трябва да извърши в живота на израелците, може да се види до известна степен в живота на езичниците. Фактът, че езичниците знаят, че е добро да се почитат родителите например, показва „действието на закона, написано на сърцата им“. Освен това те знаят, че някои неща са лоши по принцип. **Тяхната съвест**, която действа като индикатор, потвърждава това инстинктивно познание, а мислите им непрекъснато преценяват кое от техните действия е правилно и кое – неправилно, като го **осъждат или оправдават**, забраняват или позволяват.

2:16 Този стих е продължение на мисълта от 12 ст. Той ни казва *кога* ще бъдат съдени онези, които нямат закон, и тези, които са под закон. Така апостолът стига до една последна истина за Божия съд, а именно – че *Бог ще съди и „тайните... на човеците“*, а не само известния на всички грях. Тайният грях от настоящето ще стане явен при Съда на големия бял престол. Съдията в този тържествен момент ще бъде **Исус Христос**, тъй като Отец е „дал на Сина да съди всички“ (Йоан 5:22). Когато Павел казва: „според моето благовестие“, той има предвид „според както учи моето благовестие“. „Моето благовестие“ означава „благовестието, което аз проповядвам“, което е същото като благовестието, което другите апостоли проповядват.

2:17 Апостолът сега се обръща с въпрос към един трети вид хора: „*Юдеите, на които е бил даден законът, загубени ли са?*“ Отговорът, разбира се, е: „Да, те също са загубени!“

Няма съмнение, че много юдеи смятат за себе си, че са „имунизирани“ против Божия съд. Те мислят, че Бог никога не би изпратил в ада един **евреин**, докато езичниците ще горят като сухи съчки в огъня на ада. Сега Павел трябва да раз-

руши тази тяхна представа, като им покаже, че при известни обстоятелства езичниците могат да бъдат по-близо до Бога, отколкото евреите.

Най-напред той изрежда онези неща, за които юдеинът смята, че му осигуряват вътрешен достъп до Бога. Той се нарича **юдеин** и следователно е член на избрания Божий народ на земята. Обляга се на **закона**, който никога не е имал за цел да бъде облегалка, а да събужда чувството на греховност в съвестта на човека. Хвали се с **Бога**, с единствения истинен Бог, Който е влязъл в уникални договорни отношения с народа на Израел.

2:18 Знае **Божията воля**, тъй като има нейното най-общо описание в Писанията. Разсъждава между „**различни мнения**“, тъй като **законът** го учи да преценява моралните стойности.

2:19 Гордее се, че е **богач** на морално и духовно **слепите**, **светлина на тези**, които са в **тъмнината** на невежеството.

2:20 Смята се за **знаец** да **наставлява простите** и да учи **младенците**, защото има в **закона** „**олицетворение на знанието** и на истината“.

2:21 Но това, с което се хвали юдеинът, не е променило живота му. То говори за една гордост, основана на националната му принадлежност, религия и познание, без свидетелството на моралната промяна. Той поучава другите, но не смята да прилага тези уроци за себе си. Проповядва да не се краде, а не практикува това, което проповядва.

2:22 Когато забранява **прелюбодейството**, юдеинът се гържи според правилото: „Това, което говоря, правете, но според делата ми не вършете.“ И макар че наистина мрази **идолите** и се **гнуся от тях**, не се колебае да светотатства, както може би действително **обира** езическите **храмове**.

2:23 Хвали се със **закона**, но това не му пречи да опозорява Бога, като престъпва Неговите свещени заповеди.

2:24 Това изобилие от думи, без покритие от дела, кара **езичниците** да хулят

Божие име. Като всички хора, те съдят за Господа по тези, които се наричат Негови последователи. Така е било в дните на **Исая** (Ис. 52:5), така е и сега. Всеки от нас трябва да си зададе въпрос:

Ако от Исус Христос хората можеха да видят само това, което виждат в теб (напиши името си), какво виждат те?

2:25 Освен със **закона** юдеите се гордеят и с ритуала на **обрязването**. Това е една гребна хирургическа операция на кожичката на половия орган на еврейските момченца. То е било дадено от Бога като белег на завета, който Той е сключил с Авраам (Бит. 17:9-14), и е означавало отделянето на специален народ за Бога от света. След известно време евреите са започнали да се гордеят толкова много с обрязването, че са наричали езичниците с презрителното име „необрязаните“.

Тук Павел свързва **обрязването** със **закона** на Мойсей и посочва, че то е играло ролята на белег само докато е било подкрепено от живот на подчинение. Бог не обича ритуалите сами по себе си. Той не се задоволява с показни церемонии, без вътрешна святост. Затова обрязването на юдеин, който престъпва закона, е същото като необрязването.

Когато апостолът говори в този пасаж за „**законоизпълнителите**“, думите му не трябва да се разбират в абсолютен смисъл.

2:26 И така, ако един езичник се гържи към морала, предписан от **закона**, дори и да не е под закон, **неговото необрязване** ще бъде по-приемливо от обрязването на един съгрешил юдеин. В този случай е обрязано сърцето на езичника и това единствено има значение.

2:27 По-добро победение на езичника осъжда юдеина, който, при все че има **писан закон и обрязване**, не спазва **закона**, нито живее според обрязването – живот на отделяне и освещение.

2:28 Според Бога истинският **юдеин** не е просто човек, в чиито вени тече Авраамова кръв, или човек, който носи белега на обрязването върху тялото си. Един човек може да има и двете и да бъде моралната утайка на света. Господ не се влияе от външни, национални или религиозни белези. Той търси вътрешна искреност и чистота.

2:29 Истинският **юдеин** е този, който е не само Авраамов потомък, но и живее благочестив живот. Този пасаж не учи, че всички вярващи са юдеи или че църквата е Божият Израел. Павел просто говори за родените като евреи, като подчертава, че само произходът и спазването на заповедта за обрязването не са достатъчни. Те трябва да бъдат погледнати и с вътрешно съдържание.

Истинското **обрязване** е обрязването на **сърцето**, а не просто една хирургическа операция на старото, покварено естество.

Тези, които съчетават този външен белег с вътрешно благочестие, получават похвала от Бога, а не от хората. В този стих има една игра на думи, която не може да се види в преводния текст. Думата „юдеин“ идва от „Юда“, което означава „похвала“. Истинският **юдеин** е този, който получава **похвала от Бога** заради своя характер.

3:1 Павел продължава темата за вината на юдеите и в първите осем стиха на тази глава. Тук се „появява“ и неговият еврейски „опонент“, който започва да „разпитва“ апостола. „Разпитът“ протича в следния ред:

ОПОНЕНТЪТ НА ПАВЕЛ: Ако всичко, което казваш в 2:17-27, е истина, тогава **какво предимство** има **юдеинът** и **каква е ползата от обрязването?**

3:2 ПАВЕЛ: Юдеите са имали много и специални привилегии. Най-важната от тях е, че на тях са били поверени **Божествените писания**. Старозаветните Писания са били дадени на юдеите, за да ги запишат и да ги спазват, но как са отговорили те на тази огромна привилегия?

Като цяло те са показали чудовищна липса на вяра.

3:3 ОПОНЕНТЪТ НА ПАВЕЛ: Добре, съгласен съм, че не всички юдеи са повярвали. Това означава ли, че Бог няма да спази Своите обещания? В края на краищата нали Той избра Израел за Свой народ и склочи определени договори с него? Може ли **неверие**то на някои да накара Бог да наруши думата Си?

3:4 ПАВЕЛ: **Разбира се, че не!** Винаги, когато се поставя въпросът кой е верен – Бог или човекът, трябва да знаем, че **Бог е верен**, „а **всеки човек лъжлив**“. Това е значението и на думите на Давид в Пс. 51:4: „...за да бъдеш оправдан, когато говориш, и да излезеш непорочен, когато съдиш.“ Нашите грехове служат само за да потвърдят верността на Божиите думи.

3:5 ОПОНЕНТЪТ НА ПАВЕЛ: Ако е така, защо Бог ни осъжда? **Ако нашата неправда прави Божията правда** да се откроява още по-ярко, как може Бог да ни нанася **гняв**? (Тук Павел изрично отбелязва, че при цитирането на тези въпроси той използва типични човешки аргументи.)

3:6 ПАВЕЛ: Това е един несериозен аргумент, който не заслужава внимание. Ако имаше някаква вероятност Бог да бъде несправеден, как тогава **Бог ще съди света**? А ние всички признаваме, че Бог **ще съди** света.

3:7 ОПОНЕНТЪТ НА ПАВЕЛ: Но ако моят грях носи слава на Бога, ако **моята невярност** утвърждава **Неговата вярност**, ако човешкият гняв е за Негова похвала, как тогава може Бог непрекъснато да ме осъжда **като грешник**?

3:8 Защо да не можем да кажем...

ПАВЕЛ: Нека да те прекъсна и да ти кажа, че **някои** хора действително обвиняват нас, християните, че използваме този аргумент, но това е клеветата.

ОПОНЕНТЪТ НА ПАВЕЛ: Защо да не можем да кажем: „Да вършим зло, за да гоиде добро“?

ПАВЕЛ: Това, което мога да кажа, е, че **осъждението** на хората, които говорят така, е справедливо.

(Всъщност последният аргумент, колкото и да изглежда глупав, непрекъснато се използва срещу евангелието на Божиата благодат. Хората казват: „Ако спасението е просто чрез вяра в Христос, тогава можеш да правиш каквото си искаш и да живееш в грях. След като Божиата благодат свръхизобилства над човешкия грях, тогава колкото повече съгрешаваш, толкова повече изобилства Неговата благодат.“ Апостолът отговаря на това възражение в 6 гл.)

3:9 ОПОНЕНТЪТ НА ПАВЕЛ: **Тогава** да не би да искаш да кажеш, че **ние**, юдеите, сме **по-добри** от грешните езичници? Или според други версии: „Да не би ние, юдеите, да сме по-лоши от езичниците?“ Отговорът и при двата случая е, че те не са нито по-добри, нито по-лоши. Всички сме грешни.

Това води до втория въпрос в разсъжденията на Павел. Той вече е показал, че езичниците са загубени; че самодоволните моралисти – и юдеи, и езичници – също са загубени; че и юдеите са загубени. Сега той се обръща към въпроса: „*Всички ли хора са загубени?*“

Отговорът е: „**Да, ние** вече **обвинихме всички** хора, че **са под грях**.“ Това означава, че в това отношение юдеите не се различават от езичниците.

3:10 Ако са необходими още доказателства, тези доказателства могат да се намерят в СЗ. Там най-напред ние виждаме, че грехът е засегнал всеки човек, роден от човешки родители (3:10-12), а след това – че грехът е засегнал цялото човешко същество (3:13-18). Бихме могли да перифразираме тези думи така: „**Няма** нито един **праведен** човек“ (Пс. 14:1).

3:11 Няма нито един човек, който да разбира правилно Бога. **Няма** нито един, „**който да търси Бога**“ (Пс. 14:2). Оставен сам на себе си, падналият човек никога няма да потърси Бога. Това може да

стане само в резултат на действието на Светия Дух.

3:12 **Всички** са се отклонили от Бога. Цялото човечество се е развратило. Няма нито един човек, който да прави добро – **няма ни един** (Пс. 14:3).

3:13 Гърлата им са като **отворени гробове**. Говоренето им е непрекъснато лъжа (Пс. 5:9). „Аспидова отрова има под устните им“ (Пс. 140:3).

3:14 Устата им са **пълни с проклинане** и омраза (Пс. 10:7).

3:15 **Краката им бързат да ги заведа**т на места, където да проливат невинна кръв (Ис. 59:7).

3:16 След себе си оставят **опустошение и разорение** (Ис. 59:7).

3:17 Никога не **знаят** как да намерят пътя на **мира** (Ис. 59:8).

3:18 Няма **никакъв страх от Бога** (Пс. 36:1).

И така, това е „рентгеновата снимка“ на човешката раса. Тя показва всеобща неправда (3:10); невежество и независимост от Бога (3:11); отклонение, безполезност и липса на каквато и да било доброта (3:12). Човешкото гърло е обложено с развала, езикът на човека говори лъжа, устата му е пълна с отрова (3:13) и проклинане (3:14); краката му бързат към убийство (3:15); след себе си оставя разрушение и скръб (3:16); не знае как да твори мир (3:17) и не се бои от Бога (3:18). Тук ние виждаме пълната покаяреност на човека, което означава, че грехът е засегнал цялото човечество и че освен това той е засегнал и всяка част на човешкото същество. Очевидно не всеки човек извършва всички възможни грехове, но неговата природа е такава, че *може* да ги извърши.

Ако Павел искаше да даде един по-пълнен каталог на греховете, той сигурно щеше да включи и *сексуалните грехове* – прелюбодейство, хомосексуализъм, лесбийство, перверзия, съвкупление с животни, проституция, изнасилване, мъжка проституция, порнография и цинизъм. Би могъл да спомене и *греховете, свърза-*

ни с войната: унищожение на невинни деца, зверства, газови камери, пещи, концентрационни лагери, инструментни за мъчение, саюзъм. Би могъл да спомене и семейните грехове: изневяра, развод, побой над съпругите, нравствена жестокост, лошо отношение към децата. Прибавете към всичко това и престъпленията на убийството, осакатяването на хора, кражбите, обирите, злоупотребите с пари, вандализма, рушевичийството, корупцията, а така също и греховете на речта: псувните, неприличните вицове, непристойния език, клетвите, богохулството, лъжите, клеветите, клякуите, злословенето, недоволството и оплакването. Има и други лични грехове като: пиянството, наркоманията, гордостта, забистта, скъперничеството, неблагодарността, мръсните мисли, омразата и ненавистта. Този списък може да бъде продължен като че ли до безкрайност – замърсяване на околната среда, безразборно изхвърляне на отпаднащите продукти, расизъм, експлоатация, измама, измяна, неспазване на обещанията и т. н. Има ли нужда от още доказателства, за да разберем, че човекът е покварен?

3:19 Когато Бог даде закона на Израел, той, така да се каже, взе проба от човешката раса. Резултатът от този опит доказа, че Израел не е годен да отговори на Неговите изисквания, и Бог с основание приложи този резултат към всички останали народи. Същото прави и здравният инспектор, когато взема проба от водата в един кладенец. След като изследва пробата и открие, че водата е замърсена, той прави заключение, че всичката вода в този кладенец е замърсена.

Затова и Павел пише, че когато законът казва нещо, той го казва на онези, които са под закона – т. е. на народа на Израел, така че всяка уста – както на юдеина, така и на езичника – да бъде затворена и целият свят да застане на погсъдимата скамейка пред Бога.

3:20 Никой няма да се оправдае чрез спазването на закона. Законът не е даден, за да оправдае хората, а за да произведе само „познаването на греха“ – не познаването на спасението, а познаването на греха.

Ние никога не бихме могли да разберем какво е крива линия, ако не знаехме какво е права линия. Законът е като една права линия. Когато хората проверят себе си чрез него, те виждат колко са изкривени.

Ако искаме да разберем дали лицето ни е чисто, или мръсно, ние използваме огледалото, но огледалото не може да измие мръсното ни лице. Ако един човек има температура, той може да види това по термометъра, но температурата му няма да спадне, ако го глътне.

Законът е добър, когато произвежда изобличение в грях, но е безсилен да спаси грешника от греха. Като е казал Мартин Лутер, функцията на закона не е да оправдава, а да ужасява.

Г. Основата и условията на евангелието (3:21-31)

3:21 Стигнахме до сърцевината на Посланието към римляните, където Павел отговаря на въпроса: „Как могат безбожните грешници да бъдат оправдани от един свят Бог според евангелието?“

Най-напред Павел казва, че правдата от Бога се е явила независимо от закона. Това означава, че Бог ни е явил една програма или план, чрез който да може праведно да спасява неправедните грешници и който не изисква от хората да спазват закона. Тъй като Бог е свят, Той не може да одобрява или подминава, или да си затваря очите пред каквото и да било грях. Той трябва да го накаже. А наказанието за греха е смърт. Но Бог обича грешника и желае да го спаси. Ето в това се състои проблемът. Божията правда изисква смъртта на грешника, но Неговата любов изисква вечното му щастие. Евангелието показва как Бог

спасява грешниците, без да прави компромис със Своята правда.

За този справедлив план **свидетелстват и законът, и пророците**. Още отгледните елементи и сенки на системата на жертвоприношенията предсказват, че за изкуплението е нужно проливането на кръв. Това е било предсказано и от преки пророчества (вж. напр. Ис. 51:5, 6, 8; 56:1; Дан. 9:24).

3:22 21 ст. ни каза, че това праведно спасение *не* се получава чрез спазването на закона. Тук, във 22 ст., апостолът ни казва по какъв начин *се* получава то всъщност – „**чрез вяра в Исуса Христа**“. Вярата тук означава пълно упование на живия Господ Исус Христос като на единствен Спасител от греха и единствена наша надежда за небето. Тя се основава на Личността и делото на Христос. Такъв, Какъвто е описан в Библията.

Вярата не е скок в неизвестното. Тя има нужда от сигурни доказателства и ги намира в непогрешимото Божие слово. Вярата не е нищо нелогична, нито неразумна. Какво по-разумно от това създаването да се довери на своя Създател?

Вярата не е дело, чрез което човек заслужава или спечелва своето спасение. Човек не може да се хвали с това, че е повярвал в Господа; той би бил глупак да *не* повярва. Вярата не е опит да се заслужи спасението; тя е едно просто приемане на спасението, което Бог предлага на човека като подарък.

По-нататък Павел ни казва, че това спасение е „**за всички [и на всички]**“⁶, **които вярват**“. То е „**за всички**“ в смисъл, че е достъпно за всички, предлага се на всички и е достатъчно за всички. Но то е само **на онези, които вярват** – т. е. то действа само в живота на онези, които приемат Господ Исус чрез един определен акт на вяра. Прощението е за всички, но то става валидно в живота на отгледния човек само когато той го приеме.

Когато Павел казва, че спасението е достъпно за всички, има предвид както юдеите, така и езичниците, „**защото**

няма разлика“. В това отношение юдеите нямат никакво преимущество, а езичниците не са в по-неизгодно положение от тях.

3:23 Евангелието е толкова общообществено, колкото и нуждата на хората от него е всеобща. А нуждата е всеобща, защото „**всички съгрешиха⁷ и не заслужават да се прославят от Бога**“. Всички съгрешиха в Адам. Когато Адам съгреша, той направи това като представител на всички свои потомци. Но хората са грешници не само по природа. Те съгрешават и *на практика*. Те „**не заслужават да се прославят от Бога**“.

Екскурс върху греха

Грех е всяка мисъл, дума или действие, което не съответства на Божия стандарт за святост и съвършенство. Това е все едно да стреляме и да не улучим целта, да не уцелим мишената. Когато един индианец стреля с лък и не улучва мишената, той казва: „Аз съгреших.“ В неговия език⁸ се използва една и съща дума за „съгрешавам“ и за „не улучвам целта“.

Грехът е беззаконие (1Йоан. 3:4), бунт на волята на създаването срещу Божията воля. Ние вършим грех не само като вършим зло, но и като не вършим това, което знаем, че е добро (Як. 4:17). Всичко, което не става от вяра, е грех (Рим. 14:23). Това означава, че е грешно да правим нещо, за което изпитваме разумни съмнения. Ако съвестта ни не е чиста по отношение на едно действие и въпреки това го извършим, ние съгрешаваме.

„Всяка неправда е грех“ (1Йоан. 5:17); и всяка безумна мисъл е грех (Пр. 24:9). Грехът започва в мисълта. Когато го насърчим и подхраним, той става действие, а действието води до смърт. Често пъти лицето на греха изглежда много привлекателно, но гърбът му е ужасно грозен.

На някои места Павел прави разлика между грех и грехове. Греховете се лошите неща, които ние правим, а грехът се

отнася до нашето зло естество, т. е. до това, което сме. Това, което *сме*, е много по-лошо от каквото и да било, което някога сме направили. Но Христос умря както за злата ни природа, така и за злите ни дела. Бог прощава нашите грехове, но Библията никъде не казва, че Той прощава нашия грях. Точно обратното, Бог *осъжда* или *съди* греха в плътта (Рим. 8:3).

Също така има разлика между грях и престъпление. Престъплението е нарушение на известен закон. В основата си кражбата е грешно нещо; тя е грешна сама по себе си. Но освен това тя е и престъпление, когато има закон, който я забранява. Където няма закон, там няма и престъпление (Рим. 4:15).

Павел най-напред каза, че всички хора са съгрешили и непрекъснато не „улучват целта“ на Божията слава. Сега той иска да покаже какво е лечението на тази смъртоносна болест.

3:24 „... с Неговата благодат се оправдават даром...“ Евангелието ни казва как Бог оправдава грешниците даром, без те да заслужават това. Какво трябва да разбираме, когато говорим за оправдание?

Думата „*оправдавам*“ означава „да признай някого за праведен“ или „да заявя, че даден човек е праведен“. Така например Бог признава един грешник за праведен, когато този грешник повярва в Господ Исус Христос. Това е и най-честата употреба на тази дума в НЗ.

Трябва да кажем обаче, че и човекът може да оправдае Бога (вж. Лука 7:29), като повярва и се подчини на Божието слово. С други думи, той заявява, че Бог е праведен във всичко, което казва и прави.

И, разбира се, човек може да оправдае себе си – т. е. може да заяви своята собствена правда (вж. Лука 10:29). Но това не е нищо повече от една самоизмама.

„Оправдавам“ не означава „да *направя* някого праведен“. Ние не можем да *на-*

равим Бог праведен; Той си е праведен. Ние можем само да *признаем*, че Той е праведен. Бог също не *прави* грешника безгрешен или праведен, а само му приписва праведност. Както казва Т. Пийърсън: „Когато оправдава грешниците, Бог всъщност ги нарича праведни, без те да са наистина такива – т. е. Той не вменява грях там, където той наистина съществува, а вменява правда, където тя не съществува.“⁹ Едно популярно определение на оправданието се съдържа в следните думи: *Все едно че никога не съм съгрешил*. Но това не е достатъчно, за да обхване значението на оправданието напълно. Когато Бог оправдава вярващия грешник, Той не само го освобождава от вината, но го и облича в Своята Собствена праведност, правейки го абсолютно годен за небето. „Оправданието излиза извън границите на оневинението и стига до одобрението; то надвишава извинението и стига до повишението в звание.“¹⁰ Оневинението означава само освобождаване на един човек от обвинение. Оправданието означава вменяване на положителна праведност.

Основанието, на което Бог може да признава безбожните грешници за праведни, е това, че Господ Исус Христос е изплатил напълно дълга на техните грехове със Своята смърт и възкресение. Когато грешниците приемат Христос чрез вяра, те биват оправдани.

Когато Яков ни учи, че оправданието е чрез дела (Як.2:24), той не иска да каже, че ние се спасяваме чрез добри дела или чрез вяра плюс добри дела, а по-скоро че се спасяваме чрез такъв вид вяра, която води до добри дела.

Важно е да се разбере, че оправданието е нещо, което става в Божия ум. То не е нещо, което вярващият трябва да почувства. Той знае, че това е станало, защото Библията казва така. Скофилд дава следното определение: „Оправданието е такъв акт, чрез който Бог признава за праведни всички, които вярват в Исус. То е нещо, което става в Божия ум,

а не в нервната система или в емоционалната природа на вярващия.“

Тук, в Римляни 3:24, апостолът ни учи, че ние се **оправдаваме даром**. Ние не получаваме оправданието си по заслуги или като го купуваме, а като нещо, което ни се предлага като подарък.

След това ние научаваме, че се **оправдаваме... даром от Божията благодат**. Това означава просто, че оправданието няма нищо общо с каквато и да било заслуга от наша страна. Ние изобщо не го заслужаваме, не можем да го спечелим и не можем да го купим с нищо.

За да избегнем по-нататъшното объркване, нека спрем за малко и изясним, че в НЗ има шест вида оправдание. Ние се оправдаваме по благодат, чрез вяра, чрез кръв, чрез сила, от Бога и чрез дела, и в това няма никакво противоречие.

Ние се оправдаваме по благодат. Това означава, че ние не заслужаваме оправдание.

Оправдаваме се чрез вяра (Рим. 5:1). Това означава, че ние трябва да получим оправданието, като повярваме в Господ Исус Христос.

Оправдаваме се чрез кръв (Рим. 5:9). Това е цената, която Спасителят плати, за да можем да бъдем оправдани.

Оправдаваме се чрез сила (Рим. 4:24, 25) – същата тази сила, която възкреси Господ Исус от мъртвите.

Оправдаваме се от Бога (Рим. 8:33). Той е Този, Който ни признава за праведни.

Оправдаваме се чрез дела (Як. 2:24). Тук не става въпрос за добри дела, с които спасението трябва да се заработи, а за добрите дела, които свидетелстват, че сме били оправдани.

Когато се върнем към 3:24, можем да прочетем, че се оправдаваме „**чрез изкуплението, което е в Христа Исуса**“. „**Изкупление**“ означава да откупиш някого, като платиш някаква цена. Господ Исус ни откупи от робския пазар на греха. Неговата скъпоценна кръв бе цената, която Той плати, за да удовлетвори

изискванията на един свят и праведен Бог. Въпросът „На кого Той плати тази цена?“ е напълно излишен. Писанията никъде не говорят за някакво определено плащане, извършено на Бога или на Самана. Откупът не е изплатен на никого, а е едно абстрактно споразумение, което осигурява справедливото основание, на базата на което Бог може да спасява безбожните грешници.

3:25 Бог постави Христос Исус „за умилостивение“. Умилостивението е начин да се задоволи справедливостта, да се избегне Божият гняв и да се покаже милост на основание на приета жертва.

В НЗ Христос се нарича три пъти „**умилостивение**“. Тук, в Римляни 3:25, ние научаваме, че тези, които повярват в Христос, намират милост на основание на пролятата Му кръв. В 1 Йоан. 2:2 Христос е описан като „умилостивение за нашите грехове, и не само за нашите, но и за греховете на целия свят“. Неговото дело е достатъчно за целия свят, но е действено само за онези, които Му се доверят. И накрая, в 1 Йоан. 4:10 се казва, че Божията любов се е явила в това, че Бог е изпратил Своя Единороден Син за умилостивение на нашите грехове.

В молитвата на бирника, описана в Лука 18:13, се казва буквално така: „Боже, бъди умилостивен към мене, грешника!“ Той моли Бога да му покаже милост, без да изисква от него да плати наказанието за голямата си вина.

Думата „умилостивение“ се среща и в Евреи 2:17: „Затова трябваше да се оприличи във всичко на братята Си, за да бъде милостив и верен първосвещеник в отношение към Бога, за да извърши умилостивение за греховете на лодете.“ Тук изразът „за да извърши умилостивение“ означава „да отмахне греховете им, като плати наказанието“.

Старозаветното съответствие на думата „умилостивение“ е „умилостивилице“. Умилостивилицето е капакът на

скинята. В Деня на умилостивението първосвещеникът е напръсквал умилостивилището с кръвта на жертвеното животно. По този начин греховете на първосвещеника и народа са били изкупвани или покривани.

Когато Христос направи умилостивение за нашите грехове, Той извърши много повече. Той не само *покри нашите грехове*, но ги *отмахна от нас завинаги*.

Сега Павел ни казва, че **Бог е поставил Христос за умилостивение чрез Неговата кръв посредством вяра**. Тук не се казва, че ние трябва да вярваме в Неговата кръв, защото обектът на нашата вяра е Самият Христос. Само възкресеният и жив Христос може да спасява. Той е умилостивението. **Вярата** в Него е начинът, по който ние се възползваме от **умилостивението**. **Неговата кръв** е пламената цена.

Завършеното дело на Христос обявява Божията **правда** за „прощаване на греховете, извършени по-напред“. Това се отнася за греховете, извършени преди смъртта на Христос. Във времето от Адам до Христос Бог е спасявал хората, които вярваха в Него на основание на откровението, което Той им е давал. Авраам например повярва в Бога и това му се вмени за правда (Бит. 15:6). Но как е могъл Бог да прави това и да остане справедлив? Нали безгрешният Заместник все още не е бил убит? Кръвта на съвършената Жертва все още не е била пролята? С една дума, Христос още не е бил умрял. Дългът не е бил платен. Божиите справедливи изисквания не са били задоволени. Как тогава Бог е могъл да спасява вярващите грешници в старозаветния период?

Отговорът е, че макар и Христос да не е бил умрял, Бог е знаел, че Той *ще* умре, и е спасявал хората на основание на бъдещото дело на Христос. Дори и старозаветните светии да не са знаели нищо за Голгота, *Бог* е знаел за нея и им е вменявал цялата стойност на Христовото дело, когато те са повярвали в Бо-

га. В един съвсем действителен смисъл старозаветните вярващи са били спасявани „на кредит“. Били са спасявани на основание на цената, която е щяла да бъде платена. Те са гледали напред към Голгота; докато ние гледаме назад към нея.

Това има предвид и Павел, когато казва, че умилостивението, което е Христос, заявява Божията **правда, защото Бог е простил греховете, извършени преди това**. Тук той няма предвид (както някои смятат неправилно) греховете, които човек извършва преди обръщението си. Това би означавало, че Христос ни е избавил от греховете, които сме извършили преди новородението, но че човек трябва сам да помисли какво ще прави с греховете си след това... Не, тук апостолът явно разглежда въпроса за привидната снизходителност на Бога по отношение на греховете на хората, които са били спасени преди идването на кръста. На пръв поглед може би изглежда, че Бог е извинил техните грехове или се е престорил, че не ги вижда. Но Павел казва, че това не е така. Господ е знаел, че Христос ще извърши пълно изкупление, и е спасявал хората на това основание.

И така, старозаветното време е времето на Божието **гълоготърпение**. В продължение на най-малко 4000 години Бог се е въздържал да не осъди греха. Но когато се е изпълнило времето, Бог е изпратил Своя Син, за да понесе греховете. И когато Господ Исус е взел греховете върху Себе Си, Бог е излял цялата ярост на Своя справедлив и свят гняв върху Сина на Своята любов.

3:26 Сега смъртта на Христос показва Божията **правда**. Бог е **праведен**, защото е изискал пълното заплащане на наказанието за греха. И Той може да оправдава нечестивите грешници, без да одобрява техния грях и без да прави компромис със Собствената Си правда заради смъртта и възкресението на съвър-

шения Заместник. Алберт Мидлејн е описал тази истина много поетично:

*Свършената Божия правда
Христовата кръв изяви.*

*Неговото чудно оправдание
в Христовата кръв се яви.*

*Бог не оневинява виновния,
Той изисква заплатата на греха.*

*Но Христос заплати цената
и задоволи изискванията на съда.*

*Грехът бе поставен върху Спасителя,
кръвта Му заплати дълга.*

*Божията справедливост е задоволена
и върху грешника се изля милостта.*

*Аз вече не съм роб на греха,
защото Спасителят за мен умря.*

*Когато застана пред Бога,
ще покажа кръвта и ще кажа:*

*„Тя е моето умилюствие
пред гнева.“*

3:27 Къде е хвалбата тогава в този чуден план на спасението? Тя е **изключена**, невъзможна, забранена. **Чрез какъв закон е изключена?** Чрез закона на делата ли? Не, не чрез закона на делата. Ако спасението беше чрез дела, всеки щеше да намери нещо, с което да се похвали. Но когато спасението е чрез закона на вярата, няма място за хвалба. Оправданият човек казва: „Аз извърших всички грехове; Исус извърши цялото спасение.“ Истинската вяра отрича всякаква възможност за самопомощ, самоуствъргенстване и самоспасение. Истинската вяра гледа единствено към Христос като към Спасител. Тя казва така:

*В ръката си не нося никаква цена;
на Твоя кръст единствен уповавам.*

*Безпомощен и гол, за дреха моля аз,
на Твоята благодат се позовавам.*

*Аз толкова съм мръсен и изцапан,
но Ти измиваш всякакви петна.*

*Измий и мен, Спасителю, защото
иначе отивам във смъртта!*

Огастъс М. Топлейд

3:28 След като посочва още веднъж причината защо хвалбата е изключена,

Павел отново повтаря, „**че човек се оправдава чрез вяра, без делата на закона**“.

3:29 Как евангелието представя Бога? Бог само **Бог на юдеите** ли е, или и на езичниците? Не, Той не е само Бог на юдеите, а е **Бог и на езичниците**. Господ Исус Христос не умря само за един народ от човечеството, а за целия грешен свят. И това предложение за пълно и свободно спасение се отнася за всеки – както за евреите, така и за езичниците.

3:30 Няма два Бога – един за евреите и един за езичниците. Има само **еден Бог** и само един път на спасение за цялото човечество. „Същият Бог ще **оправдава обрязаните от вяра и необрязаните чрез вяра**.“ Каквато и да е причината за използването на два различни предлога в този текст („от“ и „чрез“¹¹), разлика в средството на оправданието няма – и в двата случая става въпрос за **вяра**.

3:31 Остава един важен въпрос. Когато казваме, че спасението е чрез вяра, а не чрез спазване на закона, казваме ли също, че законът е без никаква стойност и че не трябва да му обръщаме никакво внимание? Евангелието напълно ли отменя закона? **Точно обратното**, евангелието утвърждава **закона**. Ето как:

Законът изисква пълно подчинение. Наказанието за нарушаването на закона трябва да се плати, а заплатата на греха е СМЪРТ. Ако нарушителят на закона не плати наказанието, той завинаги ще бъде изгубен. Евангелието ни казва, че Христос умря, за да плати наказанието за нарушения закон. Това не беше нещо, което Той можеше да подмине пренебрежително. Той трябва да плати целия дълг. Сега всеки нарушител на закона може да се възползва от факта, че Христос е платил наказанието вместо него. По този начин евангелието на спасението утвърждава закона, като показва, че неговите максимални изисквания трябва да бъдат задоволени и наистина са били задоволени.

Д. Съответствието между евангелието и Стария Завет (4 гл.)

Петият въпрос, който Павел разглежда, е: „Евангелието съответства ли на учението на СЗ?“ Отговорът на този въпрос е особено важен за евреите. Затова апостолът сега показва, че има съвършено съответствие между евангелието в НЗ и в СЗ. Оправданието винаги е било чрез вяра.

4:1 Павел доказва това, като взема за пример двамата от най-великите мъже в израелската история: Авраам и Давид. И с двамата Бог е сключил велики завети. Единият е живял векове преди даването на закона, другият е живял много години след това. Единият е оправдан, преди да бъде обрзан, другият – след като е обрзан.

Нека най-напред да разгледаме случая с **Авраам**, когото всички евреи наричат свой праотец. Какво е преживял той **по плът**?¹² Какво е намерил за начина, по който един човек се оправдава?

4:2 Ако **Авраам се е оправдал чрез дела**, тогава щеше да има нещо, с което да се хвали. Щеше да се гордее, че е извършил нещо, което му дава право да застане праведен **пред Бога**. Но това е изключено. Никой никога няма да може да се похвали с нещо пред Бога (Еф. 2:9). В Писанията няма нищо, което да показва, че Авраам е имал някакво основание да се хвали, че е бил оправдан чрез своите дела.

Някой може да попита: „Но нима в Яков 2:21 не се казва, че Авраам е бил оправдан чрез дела?“ Да, казва се, но там смисълът е съвсем друг. Авраам се е оправдал чрез вяра, като е повярвал в Божието обещание за неизброимото му потомство, за което се говори в Битие 15:6. Патриархът е повярвал в Господа и Бог му е вменил това за **правда**. С други думи, Авраам се е оправдал чрез вяра. Това е всичко. Делата не са имали никаква роля при спасението. Те дори не се споменават.

4:4 Всичко това ни довежда до едно от най-възвишените твърдения в Библията, което засяга разликата между делата и вярата по отношение на спасението.

Нека да разсъждаваме така: когато един човек **върши** нещо, за да подсузури прехраната си и получи някакви пари на края на месеца, те му се считат като **заплата**. Той си е заработил тези пари. Той не се покланя и не се свива пред своя работодател, нито му благодарят за неговата милост, която е получил незаслужено. Няма такова нещо! Той си слага парите в джоба и си отива вкъщи с чувството, че са му платили за изразходваното време и труд.

Но с оправданието нещата изобщо не стоят така.

4:5 Колкото и да ви звучи странно, оправданият човек е **човек**, който **не върши нищо**. Той отрича каквато и да било възможност да спечели своето спасение; отхвърля каквато и да било лична заслуга или доброта. Той признава, че и най-добрите му усилия не могат да изпълнят справедливите изисквания на Бога.

Вместо това оправданият човек **„вярва в Онзи, Който оправдава нечестивия“**. Той поставя вярата и упованието си в Господа. Вярва на думите на Бога. Както вече видяхме, това не е нещо, което заслужава похвала. Похвалата не е в неговата вяра, а в **Обекта на неговата вяра**.

Забележете, че той **„вярва в Онзи, Който оправдава нечестивия“**. Той не идва с претенциите, че се е опитал да направи най-доброто, че е спазвал Златното правило, че не е бил лош като другите, а напротив – идва като **нечестив**, виновен грешник и се оставя на Божията милост.

И какъв е резултатът? Резултатът е, че **„неговата вяра му се вменява за правда“**. Тъй като той е дошъл при Бога с вяра, а не с дела, Бог му приписва **правдата** на неговата сметка. Бог го облича с **правдата** заради заслугите на

възкръсналия Спасител и по този начин го прави годен за небето. От този момент нататък Бог го вижда в Христос и го приема на това основание.

И така, нека да обобщим: оправданието е за безбожните, а не за „добрите“ хора. То е въпрос на благодат, а не на задължение. И се получава чрез вяра, а не чрез дела.

4:6 Като още едно доказателство на тази теза Павел сега привежда примера с Давид. Изразът „**както и...**“, с който започва този стих, показва, че случаят с Давид е същият като този с Авраам. Този прекрасен израелски певец е казал, че е блажен онзи грешен човек, когото Бог счита за праведен **независимо от делата**. Макар и Давид никога да не е казал това с толкова много думи, апостолът го привежда като цитат от Пс. 32: 1, 2, който той дава в следващите два стиха:

4:7 „**Блажени ония, чиито беззакония са простени, чиито грехове са покрити.**“

4:8 „**Блажен е оня човек, комуто Господ няма да вмени грях.**“

Какво вижда Павел в тези стихове? Първо, той вижда, че Давид не е споменал нито една дума за дела. Прощението е въпрос на Божията благодат, а не на човешките усилия. Второ, той вижда, че ако Бог не **вмени грях** на един човек, този човек е праведен пред Него. И трето – нещо, което апостолът вижда, е, че Бог оправдава безбожните. Давид е бил виновен, защото е извършил грехове на прелюбодейство и убийство, но тези стихове ни показват, че той е вкусил от сладостта на пълното и свободно прощение.

4:9 Но може би някои юдеи все още таят надежда, че като избран Божий народ те имат някакво предимство в Божието оправдание и че само обрязаните ще бъдат оправдани. Затова апостолът се връща отново на примера с Авраам, за да покаже, че това не е така. Най-напред той задава въпроса?: „Правдата само на

вярващите юдеи ли се вменява, или и на вярващите езичници?“ Може би фактът, че апостолът е използвал за пример Авраам, означава, че тя се вменява само на юдеите?

4:10 Тук Павел взема един исторически факт, който повечето от нас може би изобщо не биха забелязали. Той казва, че Авраам е бил оправдан (Бит. 15:6) още преди да е бил **обрязан** (Бит. 17:24). Щом като бащата на израелския народ е могъл да бъде оправдан, **когато все още не е бил обрязан**, тогава защо дръжите хора да не могат да бъдат оправдавани, без да са обрязани? В един съвсем действителен смисъл Авраам е бил оправдан, докато е бил езичник, и това отваря широко вратата за оправданието и на други езичници независимо от обрязването.

4:11 Следователно **обрязването** не е средството за оправдаването на Авраам. То е само един външен **знак** в неговата плът, който показва, че той е бил оправдан чрез вяра. В основата си обрязването е външен белег на завета между Бога и народа на Израел, но тук неговото значение се разширява, за да се покаже, че правдата, която Бог вменява на Авраам, е чрез вяра.

Освен че е знак, обрязването е и печат – **печат на правдата от вяра, която Авраам е имал, когато е бил необрязан. Знакът** сочи, че това, което той обозначава, съществува. **Печатът** удостоверява, потвърждава или гарантира това, което се обозначава. Обрязването потвърждава, че Авраам се счита от Бога за праведен чрез вяра.

Обрязването е печат на правдата от Авраамовата вяра. Това може да означава или че неговата **вяра** е праведна, или че той е получил правдата чрез **вяра**. Почти и сигурно, че правилното значение е второто: **обрязването е печат на правдата**, която е от неговата **вяра** или която той е получил на основание на **вяра**.

Тъй като Авраам е бил оправдан, преди да бъде обрязан, **той може да бъде ба-**

ща и на други необрязани, т. е. на вярващите езичници. Те могат да бъдат оправдани по същия начин както и той – чрез вяра.

Когато се казва, че Авраам е баща на вярващите езичници, тук не се има предвид физическото родство. Тези вярващи са негови деца, защото подражават на неговата вяра. Те не са негови деца по рождение или защото следват неговия пример и начин на живот. Също така този пасаж не проповядва, че вярващите езичници стават Божия Израел. Божият Израел се състои само от онези *евреи*, които приемат Исус, Месията, като свой Господ и Спасител.

4:12 Авраам е приел знака на **обрязването** и поради една друга причина, а именно – че той може да бъде баща на ония юдеи, **които** са не само обрязани, но и **ходят** по неговите стъпки по пътя на **вярата, която** той е имал, **когато** все още не е бил обрязан.

Има разлика между Авраамовите потомци и Авраамовите деца. Исус каза на фарисеите: „Зная, че сте Авраамово потомство“ (Йоан 8:37), и скоро след това продължи: „Ако бяхте Авраамови чада, Авраамовите дела щяхте да вършите“ (Йоан 8:39). Тук Павел ни казва, че физическото обрязване няма никакво значение. Това, което има значение, е **вярата** в живия Бог. Онези от **обрязаните**, които вярват в Господ Исус Христос, са истинският Божий Израел.

И така, нека да обобщим: в живота на Авраам е имало време, когато той е имал **вяра**, но **все още не е бил обрязан**. Имало е и време, когато е имал вяра и е бил обрязан. Орловият поглед на Павел забелязва в този факт истината, че и вярващите езичници, и вярващите юдеи могат да казват, че Авраам е техният баща, и могат да се отъждествяват с него, като наричат себе си негови деца.

4:13 „Спорът неумолимо продължава, докато Павел търси да открие и да отговори на всяка възможност за възражение от страна на опоненти както в об-

ластта на логиката, така и в областта на Писанията.“¹³ Сега апостолът иска да отговори на възражението, че благословението идва от закона и че поради тази причина езичниците, които не познават закона, са проклетни (вж. Йоан 7:49).

Когато Бог обещава на Авраам и неговото потомство, че той ще бъде наследник на света, Той не казва, че това обещание зависи от спазването на някаква законова уредба или правило. (Законът тогава още не е бил даден. Той е бил даден 430 г. по-късно – Гал. 3:17.) Това е едно безусловно **обещание** на благодат, прието чрез **вяра** – същата тази **вяра**, с която ние приемаме Божията **правда** днес.

Изразът „**наследник на света**“ означава, че Авраам ще бъде баща както на вярващите езичници, така и на вярващите юдеи (4:11, 12), че той ще бъде баща на много народи (4:17, 18), а не само на еврейския народ. Пълното изпълнение на обещанието ще стане, когато Господ Исус, „Авраамовото семе“, поеме скуптурата на световното господство и се възцари като Цар на царете и Господ на господарите.

4:14 Ако онези, които търсят Божието благословение и особено благословението на оправданието, могат да го наследят на основание на спазването на закона, то тогава „**вярата е празна, и обещанието – осуетено**“. Вярата би била напразна, защото тя би следвала един принцип, който се противопоставя на закона: **вярата** е въпрос на **повярване**, докато **законът** е въпрос на **правене**. Обещанието би било осуетено, защото то би се основавало на условия, които никои не може да изпълни.

4:15 **Законът не докарва** Божието благословение, а Божия **гняв**. Той осъжда онези, които не успяват да изпълнят неговите заповеди съвършено и постоянно. И тъй като никои не може да направи това, всички, които са под закона, са осъ-

гени на смърт. Не е възможно да си под закона и да не си под клетва.

Но там, **където няма закон, няма и престъпление.** „Престъпление“ означава нарушение на определен закон. Павел не казва, че там, където няма закон, няма и грех. Едно действие може да бъде напълно погрешно дори и да няма закон, който да го забранява. Но то става **престъпление**, когато има някакъв закон, който го ограничава или забранява, като например пътния знак, който ограничава скоростта на превозните средства на 60 км/ч.

Юдеите смятат, че наследяват благословението просто защото имат закона, но това, което те всъщност наследяват, е **престъплението**. Бог е дал закона, за да изяви греха като **престъпление**, или, казано с други думи, да се види цялата грешност на греха. Той никога не е възнамерявал да го даде като път за спасение на грешните престъпници!

4:16 Тъй като законът докарва Неговия гняв, а не Неговото оправдание, Бог е решил да спасява хората по **благодат** чрез **вяра**. Той дава вечния живот като незаслужен подарък на всички безбожни грешници, които го приемат чрез един прост акт на **вяра**.

По този начин **обещанието** за живот е **осигурено за цялото потомство**. Бихме искали да ви обърнем внимание върху тези две думи – „**осигурено**“ и „**цялото**“. Най-напред Бог иска **обещанието** да е **сигурно**. Ако оправданието зависеше от делата по закона, човек никога нямаше да бъде сигурен в него, защото той нямаше как да знае дали е извършил достатъчно добри дела, или такива дела, каквито трябва да извърши. Никой, който се стреми да **заработи** спасението си, не се наслаждава на пълна увереност. Но когато спасението се представя като подарък, който се получава чрез вяра, тогава човек може да бъде сигурен, че е спасен на основание на авторитета на Божието слово.

След това Бог иска **обещанието** да **бъде сигурно за цялото потомство** – не само за юдеите, на които е даден **законът**, но и за езичниците, които се доверят на Господа, както е направил и **Авраам**. **Авраам** е „**баща на всички нас**“, т. е. на **всички** вярващи юдеи и езичници.

4:17 За да потвърди още веднъж истината за бащинството на Авраам над всички истински вярващи, Павел отново цитира СЗ (Бит. 17:5): „**Направих те отец на много народи.**“ Изборът на Бога по отношение на Израел като Негов избран земен народ не означава, че Неговата милост и благодат ще се **ограничат** само върху тази народ. По един генерален начин апостолът цитира стих след стих от СЗ, за да покаже, че Божието намерение е било винаги, когато намери вяра, да я възнагради.

Изразът „**пред Бога, [на] Когото повярва**“, продължава мисълта от 4:16: „...Авраам, който е отец на всички ни“. Връзката между двата израза е следната: Авраам е баща на всички нас пред Бога, в Когото той (Авраам) повярва – Същия **Бог, Който съживява мъртвите** и говори за **несъществуващото като за вече съществуващо**. За да разберем това описание на Бога, трябва само да погледнем към следващите стихове. **Бог дава живот на мъртвите**: Той е дал живот на Авраам и Сара; защото, макар и да не са били мъртви физически, те са били бездетни и отдавна са били минали възрастта, когато са могли да имат деца (Бит. 4:19). **Бог извиква в действително съществуване онова, което не съществува**, т. е. неизброимо потомство, в което влизат много народи (вж. 4:18).

4:18 В предишните стихове Павел подчерта, че обещанието бе дадено на Авраам чрез вяра, а не чрез закон, за да бъде по благодат и за да бъде осигурено за цялото потомство. Това съвсем естествено ни кара да се запитаме каква е вярата на Авраам в Бога на възкресението. Бог беше обещал на Авраам, че от него ще се роди толкова голямо потомство,

колкото са неизброими звездите и пясъкът. От човешка гледна точка шансовете да стане това са били практически равни на „0“. И така, **надявайки се, без да има причина за надежда**, Авраам повярва, за да стане баща на много народи, както Бог му беше обещал (Бит.15:5): **„Толкова ще бъде твоето потомство.“**

4:19 Когато най-напред Бог е обещал на Авраам, че ще има голямо потомство, Авраам е бил на седемдесет и пет години (Бит. 12:2-4). По това време той все още е бил физически годен да стане баща, защото е родил Исмаил (16:1-11). Но в този стих Павел говори за времето, когато Авраам е бил приблизително на 100 години и когато Бог е подновил обещанието Си (Бит. 17:15-21). По това време неговите възможности да създаде нов живот без участието на чудотворната Божия сила са били вече изчерпани. Но Бог му е обещал, че ще има син, и Авраам е повярвал в Божието обещание.

И така, без да **отслабне във вяра**, той **не¹⁴ се е повлиял от собственото си тяло**, което е било вече **замъртвяло**, нито **от мъртвостта на Сарината употреба**. По човешки погледнато, това зачеване е било абсолютно невъзможно, но Авраам е повярвал, че то ще стане.

4:20 Явната невъзможност за изпълнението на **обещанието** не го е разколебала. Бог го е *казал*, Авраам го е *повярвал* и това е *разрешило* въпроса. Патриархът е разсъждавал така: „Това може да не стане само при едно условие: ако Бог лъже, а това е абсолютно невъзможно.“ Вярата на Авраам е била силна и жизнена. Той е отдал **слава на Бога** като на Един, на Когото може да се разчита, че ще изпълни Своето обещание напук на всички естествени закони.

4:21 Авраам не е знаел *как* Бог ще изпълни думата Си, но това не е имало значение. Той е познавал Бога и е бил абсолютно уверен, че Бог е **силен** да изпълни **това, което е обещал**. От една страна, това е една прекрасна вяра, но, от дру-

га, това е и най-разумното нещо, което той е могъл да направи, защото Божието слово е най-сигурното нещо във вселената и Авраам не е рискувал нищо, като е повярвал!

4:22 Бог е бил доволен да намери един човек, който вярва на Неговите думи; Той винаги е доволен, когато намери такъв човек. Затова Той му е счел това повярване за **правда**. И така, Авраам, който е имал грях и вина, сега е застанал праведен пред Бога. Той е бил избавен от осъждението и е бил оправдан от един свят Бог чрез вяра.

4:23 Историческият „документ“ на неговото оправдаване чрез вяра **не е бил написан само за него**, макар че в известен смисъл се е отнасял лично за него – едно постоянно свидетелство, че той вече е освободен от вина и че сега положението му пред Бога е съвършено.

4:25 Но този документ е бил написан **и за нас**. Нашата вяра също ще ни се счете за **правда**, когато **повярваме в Бога, Който е възкресил Исус, нашия Господ, от мъртвите**. Единствената разлика е в това, че Авраам повярва, че Бог *ще* даде живот на мъртвите (т. е. на неговото слабо тяло и на безплодната употреба на Сара), докато ние вярваме, че Бог *е* дал живот на мъртвите, като е възкресил Господ Исус Христос. Макинтош пише следното:

„Авраам е бил призван да повярва в едно обещание, докато ние имаме привилегията да вярваме в един свършен факт. Той е бил призван да се надява на нещо, което е предстояло да стане; докато ние гледаме назад към нещо, което вече е станало – към вече извършеното изкупление, доказано като факт от възкръсналия и прославен Спасител, Който седи отдясно на величието в небето.“¹⁵

4:25 Господ Исус беше **предаден за нашите прегрешения и беше възкресен за нашето оправдание**. И макар че гръцкият предлог „*dia*“ („за“) е използван тук във връзка и с нашите прегрешения, и с нашето оправдание, контекстът показ-

ва, че неговото значение се различава в двата случая. Той **беше предаден** не само за нашите **прегрешения**, но и защото трябваше да ги отмахне от нас. И **беше възкресен за нашето оправдание**, т. е. за да покаже пълното Божие удовлетворение от делото на Христос, чрез което ние се оправдаваме. В първия случай **нашите прегрешения** бяха проблемът, който трябваше да се разреши. Във втория случай **нашето оправдание** е резултатът, който се удостоверява от възкресението на Христос. Нямаше да има никакво оправдание, ако Христос беше останал в гроба. Но фактът, че Той възкръсна, ни показва, че делото е завършено, че цената е платена и че Бог е безкрайно удовлетворен от изкупителното дело на Спасителя.

Е. Практическата полза от евангелието (5:1-11)

По-нататък апостолът разглежда още един аспект на оправданието, който въвежда с въпроса: „*Каква е ползата от оправданието за живота на вярващия?*“ С други думи, той пита: „*Има ли практически смисъл от него?*“ Отговорът е едно дъло „*Да!*“, докато апостолът изброява седем главни благословения, които притежава всеки вярващ. Тези благословения, идват върху вярващия чрез Христос. Той е Посредникът между Бога и човека и всички Божии дарове минават през Него.

5:1 Първото голямо благословение, на което се наслаждават онези от нас, които са били оправдани чрез вяра, е „**мир с Бога чрез нашия Господ Исус Христос**“. Войната между нас и Бога е завършила. Военните действия са преустановени. Делото на Христос е отстранило всички причини за враждебност между нашите души и Бога. От врагове ние сме станали приятели само чрез едно-единствено чудо на благодатта.

5:2 Освен това ние имаме **достъп до едно неопишимо отношение на благодарност от страна на Бога**. Ние сме

приети от Него във Възлюбения Му и затова сме Му близки и скъпи като Единствения Му Възлюбен Син. Бащата издига златния си скиптер към нас и ни приема като свои синове, а не като страници. Тази **благодат** или това благодатно положение обхваща всеки аспект от нашето положение пред Бога – положението толкова съвършено и постоянно, колкото съвършено и постоянно може да бъде положението на Христос, тъй като ние сме в Него.

Като че ли това не е достатъчно, та Павел казва, че **ние също така „се радваме поради надеждата за Божията слава“**. Това означава, че ние гледаме с радост към времето, когато не само ще виждаме Божието величие, но и самите ние ще бъдем изявени в слава (вж. Йоан 17:22; Кол. 3:4). Ние не само не можем да разберем пълното значение на тази надежда тук, на земята, но и няма да успеем да преодолеем удивлението си от нея през цялата вечност.

5:3 Четвъртото благословение, което произлиза от оправданието, е, че ние също така **„се хвалим и в скърбите си“** – не толкова с неудобствата, които изпитваме сега, колкото с окончателните резултати от тези неудобства (вж. Евр. 12:11). Един от удивителните парадокси в християнската вяра е, че радостта може да съществува заедно с мъката. Обратното на радостта е грехът, а не страданието. Един от страничните продукти на **скрътта** е **твърдостта** или устойчивостта. Ние никога няма да развием **твърдост**, ако животът ни е безпроблемен.

5:4 По-нататък Павел обяснява, че **твърдостта** произвежда **„изпитана правда“**. Когато Бог вижда как ние издържаме на изпитанията, очаквайки от Него да постигне Своите цели чрез тях, Той ни награждава, като ни запечатва с добрия печат на одобрението. Ние сме изпитани и одобрени. И това усещане на одобрение ни изпълва с **наdejда**. Ние знаем, че Той работи в нашия живот и раз-

бива нашия характер. Това ни дава увереност, че след като е започнал едно добро дело в нас, Той ще го завърши докрай (Фил. 1:6).

5:5 „А надеждата не посрамява.“ Ако ние се надяваме на нещо, за което по-късно разберем, че няма да го получим, нашата надежда ще стане за срам и ще ни разочарова. Но надеждата на нашето спасение никога няма да ни направи за срам. Ние никога няма да бъдем разочаровани или да открием, че сме вярвали в нещо лъжливо. Как можем да бъдем толкова сигурни? **„Защото Божията любов е изляна в сърцата ни.“** Под **„Божията любов“** може да се разбира както нашата любов към Бога, така и Неговата любов към нас. Тук тя означава второто, тъй като пасажът от 6 до 20 ст. съдържа някои от най-големите доказателства за Божията любов към нас. **Светият Дух, Който ни се дава,** когато повярваме, изпълва сърцата ни с тези изрази на вечната Божия любов и това ни дава увереност, че Той ще ни заведе безопасно у дома на небето. След като човек получи Духа, той започва да усеща, че Бог го обича. Това не е някакво смътно, мистично чувство, че „някой там горе“ е загрижен за човечеството, а едно дълбоко убеждение, че един личностен Бог наистина *ме* обича като отделен индивид.

5:6 В пасажа от 6 до 20 ст. Павел развива своите аргументи, като върви от малкото към по-голямото. Неговите логически разсъждения следват мисълта, че след като Бог ни е възлюбил, когато сме били Негови безбожни врагове, колко повече ще иска Той да ни запази сега, когато Му принадлежим! Това ни довежда до петата полза от нашето оправдание: *ние сме завинаги осигурени в Христос*. При разработването на тази тема апостолът използва още пет „много (колко) повече“:

- във връзка с избавлението от Божия гняв (5:9);
- във връзка с избавлението чрез Неговия възкресен живот (5:10);

- във връзка с дара на благодатта (5:15);
- във връзка с царуването на вярващия в живота (5:17);
- във връзка с умножаването на благодатта (5:20).*

В 6, 7 и 8 ст. Павел посочва какви сме били, когато Христос е умрял за нас – „немошни“, неправедни, „зрешници“. В 9 и 10 ст. той посочва какви сме сега (оправдани чрез Христовата кръв, примирени чрез смъртта Му) и произлизащата от него сигурност за това, което Спасителят ще направи за нас (ще ни избави от гнева и ще ни запази чрез Неговия живот).

Най-напред апостолът ни напомня, че ние сме били **слаби, безпомощни, безсилни и неспособни** да се спасим. Но на определеното време Господ Исус Христос е посетил нашата планета и е умрял за хората. Умрял е не за добрите хора, както някои биха могли да предположат, а **„за нечестивите“**. В нас не е имало никакво достойнство, никакво добро, което да ни препоръча пред Бога. Ние изобщо не сме били достойни, но Христос **въпреки това е умрял за нас**.

5:7 Този акт на божествена любов е нещо уникално и неповторимо. Обикновеният човек смята живота си за толкова ценен, че в никакъв случай не би се отказал от него, за да го даде за някой недостоен човек, който не заслужава това. Така например никой няма да умре за един убиец или прелюбодеец, или гангстер. Всъщност едва ли би се намерил човек, който да **умре за някой „праведен“ човек** – някой, който е честен и почтен, но не особено добросъщеден. Възможно е в краен случай някой да умре за **„благ“ човек** – човек, който е мил, отзивчив, любещ и обичлив.

5:8 Божията любов е нещо съвсем различно от света, нещо свръхестествено. Той показва **Своята** удивителната **любов към нас**, като изпрати Възлюбения Си

* В благ. текст този израз „много повече“ е прегадено с глагола „преумножи се“. – Бел. на прев.

Син да умре за нас, когато все още бяхме грешници. Ако искаме да разберем защо е направил това, трябва да потърсим отговора в Неговата суверенна воля. В нас не е имало нищо добро, което да предизвика тази любов.

5:9 Всичко това променя условията из основи. Ние вече не сме считани за вишовни грешници. Огромната цена на пролятата **кръв** на Спасителя на Голгота промени условията така, че Бог вече ни счита за праведни хора. А след като Той е платил такава огромна цена, за да ни оправдае, когато сме били грешници, няма ли да бъде много повече готов да ни избави от гнева сега чрез Христос? Ако Той вече е платил най-голямата цена, за да ни направи достойни за Своето благоразположение, възможно ли е изобщо да ни остави да загинем накрая?

„Избавени от гнева“ би могло да означава или „спасени от гнева“, или „спасени от всякакъв контакт с гнева“. Ние смятаме, че тук предлогът „от“ (гр. „*apo*“) означава последното – спасени от какъвто и да било контакт с Божия гняв както във времето, така и във вечността.

5:10 Нека да си спомним отново за това, което сме били, и за това, което сме сега, и как Бог ни примири със Себе Си. **Бог ни примири със Себе Си чрез смъртта на Своя Син, когато още бяхме Негови неприятели.** Ние бяхме врагове на Господа и дори бяхме напълно доволни от това положение. Оставени сами на себе си, ние изобщо не чувствахме нужда да възстановим мира с Него. Помислете си само – ние сме били не друго, а Божии врагове!

Бог обаче имаше друго мнение по въпроса. Той се намеси в нашия живот в един акт на чиста благодат. Заместителската смърт на Христос отстрани причината за нашата враждебност към Бога – нашите грехове. Чрез вяра в Христос ние вече сме **примирени с Бога.**

Ако Бог е изкупил нашето примирение на такава висока цена, може ли някога да

ни остави да бъдем загубени? Ако ние бяхме примирени чрез смъртта на Неговия Син, което е символ на гъланата ни слабост, няма ли да бъдем запазени до края чрез настоящия живот на Христос, Който е отгърсно на Бога – живот на безгранична власт? Ако Неговата смърт имаше такава власт да ни спаси, колко по-голяма ще бъде силата на Неговия живот да ни задържи!

5:11 Стигнахме до шестата полза от оправданието: **ние също така се хвалим в Бога чрез нашия Господ Исус Христос.** Ние се хвалим не само с Неговите дарове, но и със Самия Дарител. Преди да се спасим, ние сме се радвали на съвсем различни неща. Сега ние се радваме винаги, когато си *спомним* за Него, и сме тъжни само когато Го *забравим*. Каква беше причината за тази чудна промяна, така че да можем да сме щастливи в Бога? Причината за тази чудна промяна бе делото на **Господ Исус Христос.** Както и всички други наши благословения, така и тази радост идва върху нас **чрез Него.**

Седмото благословение, на което се наслаждават оправданите, се съдържа в думите: „**Господ Исус Христос, чрез Когото получихме сега това примирение.**“¹⁶ **Примирението** се отнася до установяването на хармония между Бога и човека посредством жертвеното дело на Спасителя. Когато грехът влезе в света, между човека и Бога застана отчуждението и враждебността. Чрез отстраняването на причината за отчуждението – греха, Господ Исус възстанови отношенията на хармония между онези, които вярват в Него, и Бога. Бихме искали да отбележим между другото, че *Бог* не е имал нужда да бъде примирен. Само *човекът* е имал нужда да бъде примирен, защото е бил враг на Бога.

Ж. Победата на Христовото дело над греха на Адам (5:12-21)

5:12 Останалата част от 5 гл. служи като мост между първата част на Писмото и следващите три глави. Тя е свърза-

на с първата част на главата чрез темите за осъждението чрез Адам и за оправданието чрез Христос и защото показва, че делото на Христос далеч надвишава по благословение нещастие и загубите, които донася делото на Адам. Връзката между нея и 6, 7 и 8 глава е преминаването от темата за оправданието към темата за освещението и от проблема за греховете към проблема за греха в човешката природа.

В тези стихове Адам е описан като главния представител на всички ония, които са в старото създание. Христос е представен като Главата или Главния представител на всички, които са в новото създание. Главният представител се упълномощава да действа от страна на всички, които са под негово ръководство. Така например, когато президентът на една страна ратифицира един договор, той действа вместо всички граждани на тази страна.

Такъв беше и случаят с Адам. В резултат на неговия грях **смъртта** на човека влезе в **света**. Смъртта стана общата съдба на всички потомци на Адам, защото те **всички съгрешиха** в него. Истина е също, че всички те извършиха и свои индивидуални грехове, но не това се има предвид тук. Павел иска да каже, че грехът на Адам е *представителен* и че цялото негово потомство се счита за *съгрешило* в него.

Някой би могъл да възрази, че не Адам, а Ева е извършила първия грях на земята. Това наистина е така, но тъй като Адам е бил създаден пръв, той е бил и *главата* на първото създание. Затова той се смята за представител на всички свои потомци.

Когато апостол Павел казва тук, че „**смъртта мина във всичките човеци**“, той има предвид *физическата смърт*, макар че грехът на Адам стана причина и за духовната смърт също (13 и 14 ст. показват, че тук се говори за физическата смърт).

Когато четем този пасаж от Библията, неизменно започваме да си задаваме някои въпроси, като например: Честно ли е всички потомци на Адам да се считат за грешници, след като само той е съгрешил? Бог осъжда ли хората за това, че са родени грешници или само заради греховете, които те наистина извършват? Ако хората се раждат с греховна природа и ако съгрешават само защото се раждат грешни, защо Бог ги тържи отговорни за това, което правят?

Изследователите на Библията са се борили дълги години с тези и много други подобни въпроси и са стигнали до изненадващо разнообразие от заключения. Има обаче известни *факти*, за които можем да бъдем *сигурни*.

Първо, Библията наистина учи, че всички хора са грешни – както по природа, така и по поведение. Всеки човек, роден от човешки родители, наследява греха на Адам и освен това грехи съзнателно благодарение на собствения си избор.

Второ, знаем, че заплатата на греха е смърт – както физическа смърт, така и вечно отделияне от Бога.

Но никой не е длъжен да плати наказанието за греха, освен ако самият той не желае това. Това е много важно. Плащайки една огромна цена, Бог изпрати Своя Син, за да умре като Заместник на грешниците. Спасението от греха и неговата „заплата“ се предлага като подарък, който всеки може да получи чрез вяра в Господ Исус Христос.

Има три основания за осъждението на човека: неговата *грешна природа*; *грехът* на Адам, който му се вменява; и *греховете*, които самият той *извършва*. Но неговият най-голям грях е отхвърлянето на пътя, който Бог му е дал за неговото спасение (Йоан 3:18, 19, 36).

Може би някой ще запита: „Какво ще стане с хората, които никога не са чули благовестието?“ Част от отговора на този въпрос е даден в 1 глава. Но освен това всеки един от нас може да бъде си-

гурен, че Съдията на цялата земя няма да извърши неправда (Бит. 18:25). Той никога няма да действа несправедливо или нечестно. Всички Негови решения се основават на безпристрастието и справедливостта. Фактът, че някои ситуации представляват проблем за нашия ограничен ум, не означава, че те са проблем и за Него. Когато приключи разглеждането и на последния случай и вратите на съдебната зала се затворят, никой няма да има основание да обжалва присъдата си.

5:13 Сега Павел иска да ни покаже как грехът на Адам е засегнал цялото човечество. Най-напред той посочва, че **грехът е бил в света** и през времето от Адам до даването на **закона** на Синайската планина. Но тогава все още не е имало ясно изявен Божий закон. Адам е получил една ясна устна заповед от Господа, а много години по-късно са били дадени Десетте Божии заповеди като едно явно писано откровение на божественния закон. Но в периода между двете събития хората не са имали официално даден закон от Бога. И затова, макар да е имало грех по това време, не е имало **престъпление**, защото престъплението е нарушение на даден закон. А **грехът не се вменява за престъпление, когато няма закон**, който да го забранява.

5:14 И въпреки това **смъртта** не си е взела отпуски в периода, когато законът не е бил даден. С изключение на случая с Енох **смъртта** е царувала над цялото човечество. Тук можем да се запитаме: „След като тези хора не са престъпили една определена Божия заповед, както е направил Адам, защо тогава са умрели?“ Отговорът се подрязва: защото са съгрешили в Адам. Ако това ви изглежда несправедливо, спомнете си, че то няма нищо общо със спасението. Всички, които са повярвали в Господа, са били спасени завинаги. Но това не ги е спасило от **физическа** смърт, причината за която е бил грехът на тяхната „глава“ – Адам. В ролята си на главен представител Адам

е „**образ** (символ) на **Бъдещия**“ – т. е. на Господ Исус Христос. В следващите стихове Павел разработва темата за тези две „глави“, наблягайки най-вече на разликите, а не на приликите. Той ни поканва, че:

В Христос потомците на Адам намират повече благословения, отколкото благословенията, които техният баща загуби.

5:15 Първата разлика е между **прегрешението** на Адам и **дара** на Христос. Вследствие на **прегрешението** на първия човек са умрели мнозина. Под „мнозина“ тук трябва да се разбира „потомците на Адам“. Тяжното умирање означава както духовна, така и физическа смърт.

Дарът обаче „много повече се преумножи за **мнозината**“. Дарът е чудното изявление на **Божията благодат**, който се изля изобилно върху човешката раса. Това стана възможно „**чрез благодатта на един човек, Исус Христос**“. Това, че Той умря за Своите разбунтували се създания, беше една изключителна благодат. Благодарение на Неговата жертвена смърт дарът на вечния живот се предлага на **мнозина**.

Думата „мнозината“ е употребена два пъти в този стих, но и двата пъти за различни хора. Първото „**мнозината**“ включва всички, които са станали погледани на смъртта в резултат на Адамовия грех. Второто „**мнозината**“ означава всички, които стават членове на новото създание, на което Христос е Главата. То включва само онези, за които Божията благодат се е **преумножила** – т. е. истинските вярващи. И макар че Божията благодат се излива върху всички, от нея се ползват само онези, които упоават на Спасителя.

5:16 Има още една важна разлика между греха на Адам и **дара** на Христос. **Престъплението** на Адам доведе до неизбежен **съд**, в заключение на който бе произнесена присъдата „виновен“. **Дарът** на Христос заплати не само за едно, а за много **прегрешения**, в резултат

на което присъдата беше изменена на „невинен“. Най-напред Павел изтъква колко голяма е разликата между греха на Адам и дара на Христос, след това подчертава колко голяма е пропастта между огромното опустошение, до което е довел този грях, и още по-огромното освобождаване, което ни донася Христовият дар, и най-накрая – показва разликата между **осъдителната** присъда и **оправдателната** присъда.

5:17 И така, **чрез прегрешението на един човек смъртта царува** над човечеството като най-жесток тиранин, но благодарение на милостивия **дар на правдата** – дар на преизобилна благодат, всички вярващи **„ще царуват в живот чрез Единия, Исус Христос“**.

Каква благодат само! Ние сме не само спасени от властта на смъртта, която царува като тиранин над нас, но и царуваме като царе, наслаждавайки се на живот сега и завинаги. Кои от нас истински разбират и оценяват това? Кои от нас живеят като небесни царе и кои се ровят в бунището на този свят като просяци?

5:18 Прегрешението на Адам донесе **осъждение** на всички човещи, но **праведното дело** на Христос донесе на всички **„оправданието, което докарва живот“**. **Праведното дело** не е животът на Спасителя или Неговото спазване на закона, а Неговата заместническа смърт на Голгота. Тя именно донесе **„оправданието, което докарва живот“**, и то на **всички хора**.

Двете местоимения „всички“, които се споменават в този стих, не се отнасят до едни и същи хора. Първото „всички“ включва **всички** хора, които са в Адам. Второто „всички“ означава **всички**, които са в Христос. Това става ясно от думите в предишния стих, където се казва: „... тия, които *получават* изобилието на благодатта и на дарбата...“ *Дарът трябва да се получи чрез вяра*. Само онези, които се доверят на Спасителя,

ще получат **„оправданието, което докарва живот“**.

5:19 Също **както чрез непослушанието** на Адам на Божията заповед **„станаха грешни мнозина“**, **така и чрез послушанието** на Христос на Отец ще бъдат признати за **праведни мнозината**, които повярват в Него. Послушанието на Христос го заведе на кръста, където Той стана Носител на нашите грехове.

Универсалистите използват тези стихове, за да докажат, че най-накрая всички хора ще бъдат спасени, но това е абсолютно неправилно. Този пасаж разглежда въпроса за двете „глави“ и показва съвсем ясно, че както грехът на Адам засяга всички, които са „в него“, така и праведното дело на Христос облагодетелства само тези, които са „в Него“.

5:20 Думите на Павел идват като неприятна изненада за еврейския му опонент, който смята, че всичко зависи от закона. Тези думи му казват, че разрешението на проблема за греха и спасението се крие не в закона, а в двете „глави“. Това би могло да изкуши неговия опонент да попита: „Защо тогава е даден законът?“ Отговорът на апостола е: **„Законът дойде... за да се преумножи благодатта.“** Законът не породил греха, а показа, че грехът е прегрешение срещу Бога. Той не ни спасява от греха, а изявява греха в целия му ужасен вид.

Но Божията благодат е много по-голяма от целия човешки грях. Там, **където се преумножи грехът, много повече се преумножи Божията благодат** на Голгота!

5:21 Сега, когато царуването на греха, който докарва смърт на всички хора, свърши, **благодатта царува чрез правдата**, като докарва **вечен живот чрез Исус Христос, нашия Господ**. Забележете, че благодатта царува **чрез правдата**. Всички изисквания на Божията святост са били задоволени и наказанието на закона е било платено напълно, така че Бог сега може да даде вечен живот на

всички, които се позоват на достойнствата на Христос, техния Заместник.

Може би тези стихове ни дават часотично и отговор на известния въпрос: „Защо Бог позволи грехът да влезе в света?“ Отговорът е, че Бог получи много повече слава и човекът получи много повече благословение чрез жертвата на Христос, отколкото би станало, ако грехът не беше влязъл в света. Нашето положение в Христос е много по-добро от положението, което бихме имали в несъгрешения Адам. Ако Адам не беше съгрешил, той щеше да се наслаждава на вечен живот на земята в Едемската градина, но никога нямаше да има надежда да стане изкупено Божие дете, наследник на Бога и сънаследник на Исус Христос. Бог не му беше дал обещание за дом в небето, нито да бъде с Христос, нито да бъде като Него завинаги. Тези благословения идват само чрез изкупителното дело на Исус Христос, нашия Господ.

3. Пътят към светия живот чрез евангелието (6 гл.)

Това, което Павел казва на края на 5 глава – че благодатта преизобилства над целия човешки грях – повдига още един въпрос, и то много важен. *Учението на евангелието (спасение по благодат чрез вяра) позволява ли и дори насърчава ли човека да съгрешава?*

Отговорът, който решително отрича това предположение, се разпростира в три глави – 6, 7 и 8. Тук, в 6 глава, отговорът се съсредоточава в три ключови думи: „*знаете*“ („знаем“) (3 и 6 ст.); „*считайте*“ (11 ст.) и „*представяйте*“ (13 ст.).

За да можем да проследим аргументите на Павел, много би ни помогнало да разберем най-напред каква е разликата между положението на вярващия и неговата обхода. Положението на вярващия е неговият статут в Христос. Обходата му е това, което той е или което трябва да бъде в ежедневния си живот.

Благодатта най-напред ни поставя в това положение, а след това ни учи как да се обхождаме достойно за него. Нашето положение е съвършено, защото сме в Христос. Затова и нашата обхода трябва все повече и повече да съответства на това положение. Тя никога няма да съответства на него съвършено, докато не видим Спасителя в небето, но ние трябва все повече и повече да ставаме съобразни на Неговия образ.

Най-напред апостолът ни казва истината за нашето отъждествяване с Христос в смърт и възкресение, е след това ни увещава да живеем според светлината на тази велика истина.

6:1 Тук еврейският опонент на Павел излиза с един аргумент, за който той може би смята, че е решителен. Щом като евангелието на благодатта учи, че човешкият грях дава основание за още по-голяма изява на Божията благодат, това не означава ли, че е по-добре да „останем в греха, за да се умножи благодатта“?

Съвременната разновидност на този аргумент звучи така: „Вие казвате, че хората се спасяват по благодат чрез вяра независимо от закона. Но тогава единственото нещо, което се изисква от човека, е да повярва, след което той може да продължи да си живее в грях?“ Според този аргумент благодатта не е достатъчно силен мотивиращ фактор, за да може човек да живее свят живот. Хората трябва да бъдат ограничени и от заповедите на закона.

Изследователите са дошли до извода, че тази глава съдържа четири отговора на въпроса: „Ще продължим ли да живеем в грях?“

1. *Ние не можем* да продължим да живеем в грях, защото сме съединени с Христос. Това ни обяснява текстът от 1 до 11 стих.
2. Също така *не е необходимо* да продължим да живеем в грях, защото благодатта ни е освободила от господство-

то на греха. Към това ни призовава текстът от 12 до 14 ст.

3. Освен това *ние не трябва* да продължим да живеем в грях, защото това ще ни направи отново подвластни на греха. Това ни заповядва текстът от 15 до 19 ст.

4. И най-накрая, *по-добре е да не* продължим да живеем в грях, защото това ще ни доведе до катастрофа. Това ни предупреждава текстът от 20 до 23 ст.¹⁷

6:2 И така, първият отговор на Павел е, че ние не можем да продължим да съгрешаваме, защото сме **умрели за греха**. Това е една истина, която засяга нашето положение. Когато Исус умря, Той умря като наш Представител. Той умря не само като наш *Заместник* – т. е. *за нас* или *вместо нас*, но и като наш *Представител* – т. е. *като нас*. Следователно, когато Исус умря, все едно ние умряхме. Той умря за греха и разреши целия този проблем веднъж завинаги. Всички, които са в Христос, се виждат от Бога като умрели за греха.

Това не означава, че вярващият е безгрешен. Това означава, че той се отъждествява с Христос в Неговата смърт и във всичко, което тя означава.

6:3 Първата ключова дума в аргументирането на Павел е думата „**ЗНАЕТЕ**“. Тук той започва да говори за кръщението, за да покаже колко е невъзможно за вярващите да продължат да съгрешават от морална гледна точка. Може би някой ще попита: „За кое кръщение става въпрос?“ Нека да дадем няколко обяснителни забележки.

Когато един човек се спаси, той **се кръщава в Христос Исус** в смисъл, че се отъждествява с Него в **Неговата смърт** и възкресение. Това не е същото като кръщението във (или със) Духа, макар че и двете стават едновременно. Второто кръщение поставя вярващия в тялото на Христос (1 Кор. 12:13). То не е кръщение в смърт. Кръщението в **Христос** означава, че от гледна точка на

Бога вярващият е умрял с Христос и е възкръснал заедно с Него.

Когато Павел говори за кръщение, той има предвид както нашето духовно отъждествяване с Христос, така и неговото олицетворяване във водното кръщение. Но с развитието на своя аргумент апостолът като че ли премества ударението повече към водното кръщение, напомняйки на читателите си, че те са били „погребани“ и „съедени“ в смърт, „подобна“ на Неговата.

НЗ никъде не препоръчва ненормалната ситуация на некръстения вярващ. Според него кръщението следва обръщението. Затова и нашият Господ говори за вярата и кръщението в едно и също изречение: „Който повярва и се кръсти, ще бъде спасен“ (Марко 16:16). Макар че кръщението не е необходимо изискване за спасението, то е необходимо като открито признание на вярата пред обществото.

6:4 Кръщението във вода е видим израз на **кръщението** в Христос. То е картина на вярващия, който се потапя в тъмните води на смъртта (в лицето на Господ Исус), и на новия човек в Христос, който възкръсва за нов живот. Може да се каже, че когато се кръщава, вярващият пристъпва на погребението на своето собствено старо „аз“. С потапянето си във водата той все едно казва: „Всичко, което аз бях като грешен син на Адам, умря на кръста.“ С излизането си от водата той казва: „Сега вече не аз живея, но Христос живее в мен“ (Гал. 2:20).

Коунибeър и Хаусън посочват, че „този пасаж не може да бъде разбран, ако не се вземе предвид фактът, че в ранната църква кръщението се е извършвало чрез потапяне“.

По-нататък апостолът казва, че възкресението на Христос ни дава възможност да **ходим в нов живот** и че **Христос е бил възкресен от мъртвите чрез славата на Отца**. Това означава, че всички небесни съвършенства на Бога –

Неговата праведност, любов, справедливост и др. – са довели естествено до възкресението на Спасителя. На фона на превъзходния характер на Личността на Спасителя оставянето на Спасителя в гроба не би било съвместимо с Божия характер. Бог *наистина* Го е възкресил и тъй като ние се отъждествяваме с Христос в Неговото възкресение, *ние* можем и *трябва* „да ходим в нов живот“.

6:5 Също както сме били съединени с Христос в смърт, подобна на Неговата, така ще се съединим с Него „и чрез възкресение, подобно на Неговото“. Изразът „смърт, подобна на Неговата“ се отнася до потапянето на вярващия във водата по време на кръщението. Действителното съединение с Христос в Неговата смърт е станало преди около 2000 години, но кръщението е „подобие“ на това, което е станало тогава.

Но ние не само се потапяме във водата, ние и излизаме от водата във „възкресение, подобно на Неговото“. И макар че изразът „подобно на Неговото“ в края на стиха не е част от оригиналния текст, неговото добавяне не е излишно, тъй като изяснява смисъла.

Също както сме се съединили с Христос в смърт, подобна на Неговата (когато се потапяме във водата), така ние се съединяваме с Него във възкресение, подобно на Неговото (когато излизаме от водата). Втората част на този стих не предполага непременно бъдещо действие. Както казва Ходж:

„Тук не става въпрос за това, което ще се случи в бъдеще, а за сигурността на следствието, за причинно-следствената връзка. Ако едното нещо стане, другото със сигурност ще последва.“¹⁸

6:6 Чрез кръщението ние признаваме, че нашето старо естество е било разпънато с Христос. „Нашето старо естество“ включва всичко, което сме били като деца на Адам – нашата стара, зла и пропаднала природа с всичките ѝ стари навици и желания. При кръщение-

то ние събличаме **стария човек** и слагаме новия човек – така както събличаме старите си и окъсани грехи и обличаме нови и абсолютно чисти грехи (Кол. 3:9, 10).

Разпъването на **стария човек** на Голгота означава, че **тялото на греха** е било „извадено от употреба“. „Тялото на греха“ не означава физическото тяло. По-скоро то означава обитаващия в нас грях, който владее над човека като тиранин. Това тяло на греха е унищожено, т. е. *направено негодно да управлява*. Последната част на стиха показва, че това е правилното значение, защото там се казва: „... **та да не робуваме вече на греха**.“ Грехът вече няма власт над човека.

6:7 „**Защото, който е умрял, той вече е оправдан от греха**.“ Да вземем например един човек, който е осъден да умре на електрическият стол за това, че е убил един полицейски служител. След като умре, **той** е освободен (буквално „**оправдан**“) от този грях. Наказанието е платено и случаят е приключен.

Ние сме умрели с Христос на Голгота. И това не само означава, че нашето наказание е било платено, но и че връзките, с които грехът държи нашия живот, са били скъсани. Ние вече не сме безпомощни пленници на греха.

6:8 Това, че ние сме умрели с Христос, е само едната страна на истината. Другата е, че ние „**ще и да живеем с Него**“. Ние сме умрели за греха, за да живеем за правдата. Грехът вече не господства над нас. Ние получаваме живота на Христовото възкресение още тук и още сега и ще го имаме през цялата вечност. Слава да бъде на името Му!

6:9 Нашата умереност се основава на факта, че възкръсналият Христос никога няма да умре отново. „**Смъртта няма вече власт над Него**.“ Смъртта имаше власт над Него в продължение на три дни и три нощи, но тази власт си отиде завинаги. Христос никога няма да умре отново!

6:10 Когато Господ Исус умря, Той умря за греха веднъж завинаги. Умря за пренежиштите на греха, за заплатата на греха, за изискванията на греха и за наказанието на греха. Той изпълни делото и заплати дълга по такъв съвършен начин, че никога няма да Му се наложи да го заплати отново. И сега това, че Той живее, живее го за Бога. В известен смисъл Той винаги е живял за Бога. Но сега Той живее за Бога в един нов смисъл – като възкръсналия Христос – в една нова сфера, където грехът никога няма да влезе.

Преди да продължим, нека си припомним първите десет стиха. Главната тема на тези стихове беше *освещението* – Божият начин за живеене на свят живот. Що се отнася до нашето положение пред Бога, Бог ни вижда като умрели с Христос и като възкръснали с Него. Това олицетворява кръщението. Нашата смърт с Христос завършва историята на живота ни като Адамови потомци. Божията присъда над нашето старо естество в нас не е преустройство, а смърт. Тази присъда е изпълнена в смъртта ни с Христос. Сега ние сме възкръснали с Христос, за да ходим в нов живот. Господството на греха над нас е унищожено, защото грехът не може да каже нищо на един мъртвец. Сега ние сме свободни да живеем за Христос.

6:11 Павел току-що ни описа истината за нашето положение пред Бога. Сега той иска да ни каже какво трябва да бъде *практическото изявление* на тази истина в нашия живот. Ние трябва да **СЧИТАМЕ** себе си **мъртви за греха, а живи за Бога в Христос Исус, нашия Господ.**

„Да считаме“ тук означава да приемем това, което Бог казва за нас като истинно, и да живеем според неговата светлина. Рут Пексън пише така:

„[Това означава] да повярваме на това, което Бог казва в Римляни 6:6 и да го признаем като факт в личното спасение на всеки един от нас. Това изисква определен акт на вяра, който води до едно ре-

алистично отношение към „стария човек“ в нас. Тогава ние ще го видим там, където го вижда и Бог – на Кръста, умрял с Христос. Вярата ще действа в нас непрекъснато, така че той ще стои там, където го е поставила благодатта. Това означава едно много дълбоко осъзнаване от наша страна, в смисъл че всеки един от нас трябва да каже „Да!“ на Божието осъждение и присъда над това старо „аз“ и да признае, че то изобщо не е достойно да живее и да има каквото и да било претенции към нас. Първата стъпка в живота на практическата святост е това съгласие за разпъване на „стария човек“.¹⁹

Ние **считаме** себе си **мъртви за греха**, когато отговаряме на изкушението така, както би отговорил един мъртвец. Има един епизод от живота на Августин, който разказва как един ден, когато се разхождал, Августин срещнал на улицата една жена, която му била любовница преди неговото обръщение. Срещата накара Августин да се обърне и да тръгне бързо в обратна посока. Като видяла това, жената започнала да вика: „Августине, не ме ли позна? Това съм аз!“ Ускорявайки още повече крачките си, Августин извърнал глава и казал през рамо: „Да, знам, че си ти, но това вече не съм аз!“²⁰ Августин е искал да каже, че вече е **мъртъв за греха и жив за Бога**. Мъртвият човек няма нищо общо с разврата, лъжата, измамата, клякмата и който и да било друг грях.

Сега ние сме **живи за Бога в Христос Исус**. Това означава, че сме призвани да живеем в святост, поклонение, молитва, служение и принасяне на плод.

6:12 В 6:6 видяхме, че нашето старо естество бе разпънато, така че грехът повече да не може да владее над нас и ние да не сме безпомощни пленници на греха. Увещанието как практически да стане това се основава на тази именно истина за нашето положение. Ние трябва да **не позволяваме на греха да царува** в нашите **смъртни тела**, като не се подчи-

няваме на неговите зли желания. На Голгота бе сложен край на царството на греха чрез смъртта. Сега ние трябва да приложим тази истина на практика. Нужно е нашето сътрудничество. Само Бог може да ни направи свети, но Той няма да направи това без нашето доброволно участие.

6:13 Това ни довежда до третата ключова дума в тази глава – „**ПРЕДСТАВЯЙТЕ**“. Ние не трябва да **представяме частите** на нашето тяло на греха, за да бъдат използвани като оръжия или инструменти на злото. Ние сме задължени да представим управлението на нашите части на **Бога**, за да бъдат използвани като „оръжия на **правдата**“. В края на краищата ние сме възкресени от смъртта в живота и затова, както ни напомня 6:4, трябва да ходим в нов живот.

6:14 Тук се дава още една причина защо **грехът няма да има власт над** вярващите. Първата причина беше, че нашето старо естество е било разпнато с Христос (6:6). Втората причина е, че **ние не сме под закон, а под благодат**.

Грехът наистина господства над човека, който е под закон. Защо? Защото законът му казва какво да прави, но не му дава силата да го прави. Освен това законът събужда скрити желания в падналата природа на човека да прави това, което е забранено. Както казва старата поговорка: „Забраненият плод е най-сладък.“

Грехът няма власт над човека, който е под благодат. Вярващият е умрял за греха. Той е получил сила за свят живот чрез обитаващия в него Свети Дух. И освен това е мотивиран да живее свято от любов към Спасителя, а не от страх да не бъде наказан. **Благодатта** е единственото нещо, което произвежда святост. Както казва Дени: „Това, което ни освобождава от греха, не е ограничението, а въдъхновението. Светишите се раждат не на планината Синай, а на хълма Голгота.“²¹

6:15 Онези, които се страхуват от благодатта, казват, че тя дава възможност на човека да съгрешава. Павел решително изобличава това твърдение, като най-напред поставя проблема, а след това твърдо отрича възможността за такова нещо. Ние сме без закон, но не сме беззаконни. **Благодатта** означава свобода да служиш на Господа, а не свобода да съгрешаваш против Него.

В 6:1 бе зададен въпросът: „Ще продължим ли да съгрешаваме?“ Тук се задава въпросът: „**Ще продължим ли да съгрешаваме** поне малко?“ Отговорът и в двата случая е едно решително: „**Да не бъде!**“ Бог не може да настырчи какъвто и да било грях.

6:16 Всеки знае, че когато се покори на някого като на свой господар, става негов слуга. По същия начин, ако ние се продадем на греха, ставаме негови **слуги** и тръгваме по пътя, който води до вечната **смърт**. И от друга страна, ако ние изберем да се покорим на Бога, нашият живот ще бъде свят. **Служите** на греха са свързани с веригите на вината, страха и нещастие, а Божиите **слуги** са свободни да вършат това, което обича новото им естество. И така, защо да бъдем **слуги**, когато можем да бъдем свободни?

6:17 „Да благодарим на Бога, че вие, които бяхте едно време **слуги** на греха, се покорихте от сърце на въздействието на Христовото учение, когато попаднахте под неговото влияние“ (ПБДЖБФ). Християните от Рим са се подчинили с цялото си сърце на благодатта, под чието въздействие са попаднали, включително и на **учението**, проповядвано от Павел в това Писмо.

6:18 Правилното учение води и до правилно поведение. Подчинението на истината е довело до **освобождението** на тези християни **от греха** като техен господар, така че те са **станали** **слуги на правдата**. Изразът „**освободени от греха**“ не означава, че те вече не са имали грешна природа, нито пък означава, че те повече не са извършвали грешни дей-

тивия. Целият контекст показва, че тук става въпрос за освобождение от греха като господстваща сила в техния живот.

6:19 В 18 ст. апостолът говори за слузите на правдата, като той много добре разбира, че тези, които живеят праведно, всъщност не са слуги. „Практическата праведност не е робство, освен когато говорим за нея като човеци.“²²

Преди своето обръщение вярващите са предавали телата си **като слуги на всякакъв вид нечистота** и беззаконие. Сега те трябва да посветят същите тези тела **като слуги на правдата**, така че да живеят свят живот.

6:20 Когато са били слуги на греха, единствената свобода, която са познавали, е била свободата да не се подчиняват на **правдата**. Това е било едно отчайващо състояние – да бъдеш вързан от всякакво зло и **свободен** от всякакво добро!

6:21 Павел ги предизвиква (и нас също) да направят „инвентаризация“ на плодовете на живота си като спасени – плодовете на тези действия, **за които** вярващите **сега се срамуват**. Маркъс Рейнфорд е направил такава инвентаризация и е съставил следния списък:

„1. Злоупотреба със способностите. 2. Унижение на чувствата. 3. Пропиляване на времето. 4. Спекулиране с влиянието. 5. Онеправдаване на най-добрите ни приятели. 6. Проиграване на най-добрите ни интереси. 7. Оскърбяване на любовта и особено на Божията любов. Или – ако трябва да обобщим всичко с една дума – **СРАМ**.“²³

Край на всички тези неща е смърт. „Всеки грях – казва А. Т. Пиърсън – води към смъртта и ако ние упорито продължаваме да го извършваме, стигаме до нея и като цел, и като плод.“²⁴

6:22 Обръщението променя изцяло положението на човека. Сега той е **освободен от греха** като господар, на който служи, и е станал доброволен слуга на **Бог**. В резултат на това той има за плод

светостта и за **край** – вечния живот. Вярващият, разбира се, има вечен **живот** още сега, но в този стих се говори за получаването на вечния **живот** в неговата пълнота, включително и за получаването на прославленото възкресено тяло.

6:23 Апостолът обобщава темата чрез едно трикратно противопоставяне:

Двама господари – **грехът** и **Бог**.

Два пътя – **заплащането на греха** и **благодатта**.

Две последствия – **смъртта** и **вечния живот**.

И. Мястото на закона в живота на вярващия (7 гл.)

В тази глава апостолът започва да отговаря на един въпрос, който той неизменно очаква да му бъде зададен: „*Каква е връзката между християнина и закона?*“ Може би, когато е отговорял на този въпрос, Павел е имал предвид най-вече вярващите евреи, тъй като законът е бил даден на Израел, но принципите, които той разглежда, могат да се приложат също толкова успешно и към вярващите езичници, които биха имали глупостта да желаят да живеят под закона като начин на живот, след като са били оправдани.

В 6 глава видяхме, че смъртта е сложила край на тиранията на греховната природа в живота на Божиите деца. Сега ще видим, че смъртта също така слага край на господството на закона над всички, които са му подвластни.

7:1 Този стих е свързан с 6:14: „...не сте под закон, а под благодат.“ Връзката е следната: „Вие трябва да знаете, че не сте под закон – или да не би да не съзнавате факта, **че законът има власт над човека** само докато той е жив?“ Павел говори на тези, които познават фундаменталните принципи на закона и следователно знаят, че **законът** няма какво да каже на един мъртвец.

7:2 За илюстрация на тия думи Павел дава пример с това как смъртта прекъс-

ва брачния договор между мъжа и жената. **Жената е свързана с мъжа си чрез брачния закон само докато той е жив. Но когато мъжът ѝ умре, тя се освобождава от този закон.**

7:3 Ако мъжът ѝ е жив и жената се омъжи за друг мъж, тя става прелюбодейка. Но ако мъжът ѝ умре, тя е свободна да се омъжи отново, без изобщо да извършва каквото и да било престъпление.

7:4 При разглеждане приложението на този пример не е необходимо да приемаме всяка подробност буквално. Така например *ни*то мъжът, *ни*то жената представяват закона. Смисълът на примера е, че както смъртта прекъсва брачните отношения, така и смъртта на вярващия с Христос слага край на властта на закона над него.

Забележете, че Павел *не* казва, че законът е мъртъв. Законът продължава да изпълнява функцията си на изобличител на хората в грях. И освен това, когато Павел употребява местоимението „ние“ в този пасаж, той има предвид онези вярващи, които са били юдеи, преди да гойдат при Христос.

Ние сме умрели спрямо закона чрез Христовото тяло, което Той отгаде на смърт. И вече не сме свързани със закона, а сме свързани с възкръсналия Христос. Единият брак е прекъснат от смъртта и сега е сключен нов брак. Сега, когато сме освободени от закона, ние можем „да принасяме плод на Бога“.

7:5 Това споменаване на плода е повод да си спомним какъв беше *плотът*, който принасяхме, *когато бяхме плътски*. Думата „плътски“ или „в плътта“ явно не означава „телесни“ или „в тялото“. „Плътски“ е начин да се опише положението ни преди спасението. Плътта тогава е била основата на нашето положение пред Бога. Ние сме разчитали на това, което сме били, или на това, което сме правели, за да спечелим Божието благоволение. „Плътски“ е точно обратното на „Христови“.

Преди обръщението си ние сме били ръководени от *греховните страсти, които са се възбуждали чрез закона*. Това не означава, че законът ги е породил, а че като ги е назвал и след това забранил, законът е възбудил у нас силното желание да ги *вършим!*

Тези греховни страсти са намерили израз във физическите ни части, така че, когато се подгадем на изкушение, ние даваме отровния плод, който води в *смъртта*. На едно друго място апостолът нарича този плод „делата на плътта“: „... блудство, нечистота, сладострастие, идолопоклонство, чародейство, вражди, разпри, ревнования, ярости, партизанства, раздори, разцепления, зависти, пиянства, пирувания“ (Гал. 5:19-21).

7:6 Сред многоото чудесни неща, които ни се случват при обръщението, е и това, че ние „се освободихме от закона“. Това е резултат от умирането ни с Христос. Тъй като Той е умрял като наш Представител, и ние сме умрели с Него. В смъртта Си Христос е задоволил всички изисквания на закона, като е заплатил ужасното наказание, до което води неспазването на закона. Затова ние сме освободени от закона и от неговото неизбежно проклятие. Наказанието е платено веднъж завинаги.

*Бог няма да иска друг да Му плати –
Господ Исус веднъж
и още веднъж – аз и ти.*

Огастъс М. Топлейду

Сега ние сме свободни, за да *служим поновому, в Духа, а не постарому, по буквата*. Нашето служение е мотивирано от любовта, а не от страха; то е служение на свободата, а не на робството. Вече не трябва да се подчиняваме робски на всяка дребна подробност, свързана с различни ритуали и церемонии, а можем радостно да излеем себе си за Божията слава и за благословение на другите.

7:7 От всичко това може да изглежда, че Павел *критикува* закона. Той вече казва, че вярващите са мъртви за греха и че са мъртви и за закона, и това може би

създава впечатлението, че законът е нещо лошо. Но това не е така.

В 7:7-13 Павел описва важната роля, която законът е изиграл в собствения му живот, преди да бъде спасен. Той подчертава, че законът сам по себе си не е грешен, но че той *изявява греха в човека*. Законът го е изобличил и му е показал огромната порочност на неговото сърце. Докато се е сравнявал с другите хора, Павел се е чувствал сравнително почтен човек. Но в момента, в който изискванията на Божия закон са дошли върху него с огромната си изобличителна мощ, той е застанал безмълвен и е бил осъден.

Заповедта, която е открила с особена сила греха в него, е десетата заповед: „**Не пожелавай.**“ Човек пожелава в ума си. И въпреки че Павел може би не е бил извършил нито един от по-тежките и сериозни грехове, в този момент той е разбрал колко покварен е бил неговият мисловен живот. Той е разбрал, че злите мисли са също толкова грешни, колкото и злите дела. Животът на неговите мисли е бил омърсен. Неговият външен живот може да е бил и сигурно е бил относително чист, но вътрешният му живот е бил като един филм на ужасите.

7:8 „**Но грехът, понеже взе повод от заповедта, произведе в мене всякакво пожелание.**“ Когато законът забранява всякакво пожелание, покварената човешка природа изпитва още по-голямо желание да върши забраненото. Така например законът всъщност казва: „Ти не трябва да си представяш в своя ум никакви незаконни сексуални връзки. Не трябва да живееш в свят, пълен с грешни фантазии.“ Законът забранява мръсния, извикващ неприлични асоциации мисловен живот, но за съжаление той не ни дава силата да се справим с този проблем. В резултат на това хората, които живеят под закона, все повече и повече се отдалават на един нечист сексуален мисловен живот в сравнение с времето преди получаването на закона. Те разбират, че когато едно нещо се забранява, падна-

лата природа на човека все повече го пожелава. „Крадените води са сладки и хляб, който се яде скришом, е вкусен“ (Пр. 9:17).

„**Без закон грехът е мъртъв**“ (относително погледнато). Грешната природа е като спящо куче. Когато законът дойде и каже: „Недей!“, кучето се събужда и започва да вилнее и да прави точно това, което не трябва да прави.

7:9 Преди да бъде изобличен от закона, Павел е бил **жив** – т. е. неговата грешна природа е била *сравнително* неизявена и той е живял в блажено невежество по отношение на огромната яма от нечистота в сърцето си.

„Но когато дойде заповедта...“, т. е. когато заповедта го е изобличила с голяма сила, неговата грешна природа е оживяла напълно и той е разбрал, че колкото повече се опитва да се подчини, толкова по-малко успява да стори това. Той е **умрял** в смисъл, че е загубил всякаква надежда да постигне спасение със собствени сили или благодарение на собствените си характер. **Умрял** е за всяка мисъл, която му е говорела за неговата собствена пристица доброта. **Умрял** е за всяка надежда, че ще може да се оправдае, като спазва закона.

7:10 Така Павел е открил, че самата **заповед, която трябва да докарва живот, всъщност му докарва смърт**. Какво има предвид Павел, когато казва, че заповедта е **била назначена да докарва живот**? Може би тези думи ни препращат към Левит 18:5, където Бог казва: „Затова пазете повеленията Ми и съдбите Ми, чрез които, ако човек прави това, ще живее. Аз съм Йеова, вашият Бог.“ В *идеалния* случай законът обещава живот на тези, които го спазват. Предупредителният надпис на клетката на лъва гласи: „Стой по-далече от мрежата!“ Ако човек послуша предупреждението, ще остане жив. Но ако не послуша и протегне ръка, за да погали лъва, ще умре.

7:11 И отново Павел подчертава истината, че вината не е в закона. Вината е в обитаващия в човека **грях**, който го наистъква да прави това, което законът забранява. Грехът измами човека така, че той повярва, че забраненият плод не е толкова лош в края на краищата, че ще му донесе щастие и че той ще може да се справи с него. Той му внуши да повярва, че Бог крие от него удоволствия, които са за негово добро. По този начин грехът го **уби**, в смисъл че върхна смърт на най-големите му надежди да заслужи или да спечели някога спасението си.

7:12 **Законът** сам по себе си е **свят и всяка заповед е свята, справедлива и добра**. Когато си мислим за това, ние непрекъснато трябва да си спомняме, че законът е добър. Законът е бил даден от Бога и е следователно съвършен като израз на волята Му за Неговите хора. Слабостта на закона се крие в „суровината“, с която той има работа: той е бил даден на хора, които вече са били грешници. Те са имали нужда от закона, за да им даде познанието за греха, но освен това са имали нужда и от Спасител, който да ги избави от наказанието и силата на греха.

7:13 „Това, което е добро“, се отнася до закона, както изрично се казва и в предишния стих. Павел задава въпроса: „Законът ли стана **смърт за мен?**“, което означава: „Законът ли е виновникът, който осъжда Павел (и всеки един от нас) на смърт?“ Отговорът, разбира се, е: „**Да не бъде!**“ Виновникът е **грехът**. Законът не е породил греха, но го е показал в цялата му грешност. „Чрез закона става само познанието на греха“ (3:20б). Но това не е всичко! Каква е реакцията на грешната човешка природа, когато светият Божий закон ѝ забрани да прави нещо? Отговорът ни е добре познат. Това, което до този момент е спряло като скрито желание, сега се събужда и става изгаряща страст! По този начин **чрез заповедта грехът става изключително грешен**.

7:14 До този момент апостолът описва едно минало събитие в своя живот, а именно – драматичното преживяване, при което той е изпитал дълбокото изобличение в грех под действието на закона.

Сега той започва да говори в сегашно време, за да опише едно преживяване, което е имал, след като се е новородил, а именно – конфликта между двете природи и невъзможността да намери избавление от силата на обитаващия в него грех със собствени сили. Павел признава, че „**законът е духовен**“, т. е. свят сам по себе си и приспособен за духовното добро на човека. Но апостолът също така разбира, че той самият е плътски, тъй като не е преживял победа над властта на обитаващия грех в неговия живот. Той е „**продаден под греха**“. Апостолът се чувства продаден като роб, чийто господар е грехът.

7:15 Сега Павел описва борбата, която става във вътрешния, който не знае истината за своето отъждествяване с Христос в смъртта и възкресението. Това е борбата между двете естества в човека, който е тръгнал да изкачва планината Синай, за да търси светостта. Хари Фостър обяснява това така:

„Тук виждаме един човек, който се опитва да постигне светостта със собствени усилия, борейки се с всички сили да изпълни светите и праведни Божии заповеди (12 ст.), и който в края на краищата разбира, че колкото повече се бори, толкова състоянието му става по-лошо. Той е като войник, който участва в губещата битка, и това не бива да ни изненадва, тъй като падналата човешка природа няма сила да победи греха и да живее свято.“²⁵

Забележете колко често се употребява местоимението в 1 л. ед. ч. – аз, мене, ми, ме: повече от четиридесет пъти в пасажа от 9 до 25 стих! Хората, които преживяват това, което Павел е преживял в Римляни 7 глава, са поели свръхдоза от „витамино Аз“. Те непрекъснато се

самонаблюдават, търсейки победа в своето „Аз“ – където тя изобщо не може да се намери.

За жалост, голяма част от съвременната християнска психологическа консултация насочва вниманието на консултирация се върху самия него, като по този начин утежнява неговото състояние, вместо да го облекчава. Хората имат нужда да знаят, че са умрели с Христос и са възкръснали с Него, за да вървят в нов живот. И тогава, вместо да се опитват да се усъвършенстват в плътта, те ще я оставят в гроба на Христос.

Когато описва борбата между двете природи, Павел казва „не зная какво правя“. Той е една раздвоена личност – и разбойник, и почтен гражданин едновременно. Той открива, че се наслаждава на неща, които не желае да върши, и че прави онова, което мрази да прави.

7:16 Когато по този начин върши неща, които неговото добро естество осъжда, апостолът застава на едно мнение със закона и осъжда себе си, защото законът също ги осъжда. Така той се съласява вътрешно, че законът е **добър**.

7:17 Това го довежда до заключението, че обвиняемият не е новият човек в Христос, а старото, покварено естество, което живее в него. Тук ние трябва да бъдем много внимателни и да не се опитваме да извиняваме нашето съгрешаване, като го приписваме на живеещия в нас грях. Ние сме отговорни за това, което правим, и не трябва да използваме този стих, за да се отърваваме от отговорността. Целта на Павел тук е да проследи източника на своето грешно поведение, а не да го извини.

7:18 Никой от нас не може да върви напред по пътя на светостта, ако не разбере това, което Павел е разбрал тук – „**че в мене, сиреч в плътта ми, не живее доброто**“. Плътта тук означава злата, покварена природа, която всеки от нас е наследил от Адам и която все още живее във всеки вярващ. Тя е източ-

никът на всяко зло дело, което извършвате. В нея няма нищо добро.

Това знание ще ни освободи от всеки опит да търсим добро в старата си природа, както и от разочарованието, което изпитваме, когато погледнем към нея и не намерим никакво добро. Освен това то ни освобождава и от прекалена заетост със собственото ни „аз“. Няма особено голям смисъл от самонаблюдението. Както казва благочестивият шотландец Робърт Мъри Мъкчейни, добре е винаги, когато веднъж погледнем към себе си, да погледнем десет пъти към Христос.

За да подчертае още веднъж колко е безнадеждно състоянието на нашата плът, апостолът възкликва, че има желание да върши това, което е добро, но няма сили да го осъществи на практика. Проблемът е в това, че той търси изхода вътре в себе си.

7:19 Така конфликтът между двете природи се задълбочава. Павел открива, че не може да върши **доброто**, което иска да върши, а върши **злото**, което презира. Той е като едно огромно кълбо от противоречия и парадокси.

7:20 Бихме могли да перифразираме този стих така: „**Но ако** (старата ми природа) **върши това, което** (новата ми природа) **не желае да върши, то вече не го върши аз** (моята личност), **а грехът, който живее в мен**.“ Нека подчертаем още веднъж, че тук Павел нито се извинява, нито иска да се отърве от отговорност. Само казва, че не е могъл да се освободи от силата на обитаващия в него грях и че когато съгрешава, не прави това с желанието на новия човек.

7:21 Павел открива, че в неговия живот действа един принцип или **закон**, който проваля всички негови добри намерения, така че, когато иска да прави това, което е добро, пак съгрешава.

7:22 Колкото до неговото ново естество, той се наслаждава в **Божия закон**. Павел знае, че законът е свят и че изра-

звява Божията воля, а той желае да върши Божията воля.

7:23 Но апостолът вижда действието на един противоположен закон в своя живот, който воюва срещу новото му естество и го прави пленник на обитаващата в него **грях**. Джордж Къттинг обяснява това така:

*„Макар и Павел да се наслаждава на законa във вътрешния си човек, той не му дава сила; с други думи, Павел се опитва да извърши това, което Бог е заявил, че е абсолютно невъзможно да се извърши – т. е. да подчини плътта на Божия свят закон. И той открива, че плътта обича плътските неща и е враждебна сама по себе си на Божия закон и дори на Самия Бог.“*²⁶

7:24 На това място Павел произнася своя известен и красноречив вик. Той се чувства като човек, който носи на гърба си едно тежко, разлагащо се тяло. Това **тяло** е старото му естество в цялата негова поквареност. В своята безпомощност Павел признава, че е неспособен да се освободи от това тежко и отвратително робство и че има нужда от помощ, която идва отвън.

7:25 Избликът от благодарност, с който започва този стих, може да се разбере най-малкото по два начина. Той може да означава: „**Благодаря на Бога**, че избавлението идва **чрез Исус Христос, нашия Господ**“, и може да бъде израз, с който Павел благодари на Бога **чрез Господ Исус**, че вече не е окаяният човек от предходния стих.

Останалата част от стиха обобщава конфликта между двете естества преди избавлението. С обновения си ум, тоест с новото си естество, вярващият служи **на Божия закон, но с плътта** (тоест със старото си естество) той служи **на закона на греха**. Начинът, по който става това избавление, се обяснява в следващата глава.

Й. Светият Дух – източникът на сила за свят живот (8 гл.)

Темата за светия живот прогължава и в тази глава. В 6 гл. Павел ни дава отговор на въпроса: „Учението на благодетството (спасение единствено чрез вяра) позволява ли и дори насърчава ли живота в грях?“ В 7 гл. той разглежда въпроса: „Евангелието налага ли на християните да спазват закона, за да живеят свят живот?“ А тук Павел отговаря на въпроса: „**Как християнинът става способен да живее свят живот?**“

Още от самото начало на главата забелязваме, че личните местоимения, толкова често срещани в 7 глава, до голяма степен изчезват в 8 глава и че доминиращата Личност в този пасаж става Светият Дух. Това е едно много важно наблюдение за разбирането на пасажа. Победата не трябва да се търси в самите нас, а в Светия Дух, Който обитава в нас. А. Дж. Гордън изброява седем страни на помощта на Духа: свобода в служението (2 ст.); свобода за служението (11 ст.); победа над греха (13 ст.); водителство в служението (14 ст.); свидетелство на родителско-синолната връзка (16 ст.); помощ в служението (26 ст.); помощ в молитвата (26 ст.).

8:1 От дълбините на отчаянието и пораженето сега апостолът се изкачва на гребена на вълната на победата и извиква ликуващо: „**Сега прочее няма никакво осъждане на тия, които са в Христа Исуса!**“ Това може да се разбира по два начина.

От една страна, няма **никакво** божествено **осъждане** за нашия грях, тъй като ние сме в Христос. Ние бяхме осъдени, докато бяхме в главата на първото създание – Адам. Но сега сме в Христос и следователно сме толкова свободни от осъждане, колкото е и Той. Затова можем да отправим и следното предизвикателство към света:

*Погледнете най-напред моя Спасител и вижте Божията оценка за Него.
Назовете поне един грях на Този мой*

Избавител

и докажете, че и аз не съм чист като Него.

У. Н. Топкинз

Но то също така може да означава, че няма никаква нужда от самоосъждане-то, описано в 7 глава. Човек може да преживее състоянието, описано там, за да разбере, че не е способен да изпълни изискванията на закона със собствени усилия, но не е наложително да остава в това състояние. Втори стих ни обяснява защо няма никакво осъждане.²⁷

8:2 Законът на животворящия Дух в Христос Исус ни е освободил от закона на греха и смъртта. Има два противоположни закона или принципи. Характерният закон на Светия Дух е да дава сили на вярващите, за да живеят свят живот. Характерният закон на обитаващия в нас грях е да гърпа хората към смъртта. Също като закона на гравитацията. Когато хвърлим една топка нагоре, тя се връща обратно, защото е по-тежка от въздуха. Птиците са също по-тежки от въздуха, в който летят, но когато хвърлим една птица нагоре, тя отлита. Законът на *живота* в птичката ѝ дава сили да преодолее закона на гравитацията. Така и Светият Дух ни дава живота на възкресението на Господ Исус Христос, **освобождавайки ни „от закона на греха и на смъртта“.**

8:3 Законът никога не може да даде сила на хората да изпълнят неговите свещени изисквания, но това, което законът не може да направи, го направи благодатта. Да видим как!

Законът не може да произведе свят живот, защото **беше слаб чрез плътта**. Причината за това не беше в закона, а в падналата човешка природа. Законът говореше на хора, които вече бяха грешници и които нямаша сила да му се подчинят. Но Бог се намеси, **„като изпрати Сина Си в плът, подобна на греховната плът“**. Забележете, че Господ Исус не дойде в греховната плът, а **„в плът, подобна на греховната плът“**. Той не сто-

ри никакъв грях (1 Петр. 2:22), не знаеше грях (2 Кор. 5:21) и „в Него няма грях“ (1 Иоан. 3:5). Но идвайки в този свят в човешки образ, Господ Исус приличаше на грешното човечество. Принасяйки се в жертва за грях, Христос **„осъди греха в плътта“**. Той умря не само за греховете, които извършваме (1 Петр. 3:18), но и за нашата собствена грешна природа. С други думи, Той умря колкото за това, което *сме*, толкова и за това, което *сме направили*. Като направи това, Христос **„осъди греха в плътта“**. Никъде не се казва, че нашата грешна природа е опростена; тя е **осъдена**. Опростени са ни само греховете, които *сме извършили*.

8:4 И така, **изискванията на закона се изпълняват в „нас, които ходим не по плът, но по Дух“**. Когато предадем управлението на живота си на Светия Дух, Той ни дава сили да възлюбим Бога и да възлюбим ближния си, което в края на краищата се изисква и от закона.

В тези четири стиха апостолът събира заедно всички свои аргументи от 5:12 до 7:25. В 5 глава от 12 до 21 стих Павел разглежда темата за двете глави – Адам и Христос. Тук, в 8:1, той показва, че осъждението, което сме наследили от отъждествяването си с Адам, се отнема чрез отъждествяването ни с Христос. В 6 и 7 гл. Павел обсъди ужасния проблем за греха в природата на човека. Сега той заявява тържествено, че законът на животворящия Дух в Христос Исус ни е освободил от закона на греха и смъртта. В 7 глава апостол Павел разглежда обстойно темата за греха, а тук ние научаваме, че изискванията на закона се удовлетворяват от управлявания от Духа живот.

8:5 „Тия, които са плътски“, тоест тия, които не са се обърнали, се стремят към **плътското**. Те се подчиняват на импулсите на плътта и живеят, за да задоволяват желанията на покварената си природа. Те се грижат да угодят на тялото, което след няколко краткотрайни години ще се върне в пръстта.

Но „**тия, които са духовни**“, тоест истинските вярващи, се издигат нагълтатта и живеят за вечните неща. Техният живот е изпълнен с Божието слово, молитвата, поклонението на Бога и християнското служение.

8:6 „Копнежът на плътта“, тоест мисловното предразположение на падналата природа, е **смърт**. Смърт както за настоящия, пълен с „удоволствия“ живот, така и за окончателната съдба. В него се крие един огромен потенциал за смърт, също като съдържанието на свърхдопустимото количество отрова.

Но „**копнежът на Духа значи живот и мир**“. Божият Дух е гаранцията за живот, който е истинският живот – живот на мир с Бога и на спокойствие.

8:7 Копнежът на плътта е смърт, защото е враждебен на Бога. Грешникът е човек, който се е разбунтувал срещу Бога и има активно враждебно отношение към Него. Ако някой има нужда от доказателство, може съвсем ясно да го види в разпъването на Господ Исус Христос. Стремешът на плътта „**не се покорява на Божия закон**“. Този копнеж не търси Божията воля, а своята собствена воля. Той не иска да се подчини на Божиите правила, а иска да бъде свой собствен господар. Неговата природа е такава, че не може да се подчини на Божия закон. Липсва му не само *предразположението*, но и *силата* да направи това. Плътта е мъртва спрямо Бога.

8:8 Затова не е изненадващо, че „**тия, които са плътски, не могат да угодят на Бога**“. Помислете си само! Няма такава неща, с което спасеният човек може да **угоди на Бога** – никакви добри дела, никакви религиозни церемонии, абсолютното нищо! Най-напред той трябва да заеме положението на виновен грешник и да приеме Христос чрез определен акт на вяра и едва след това ще може да спечели Божията одобрителна усмивка.

8:9 След като се новороди, човек вече не е **плътски, а духовен**. Той живее в една друга сфера. Също както рибата жи-

вее във водата, а човекът живее във въздуха, така и вярващият живее в Духа. И не само живее в Духа, но и Духът живее в него. И по-точно, ако в него не живее Христовият Дух, той не принадлежи на Христос. И макар че се спори дали **Христовият Дух** е същото като Светия Дух, положителният отговор на този въпрос най-добре приляга на контекста.

8:10 Чрез служението на Духа **Христос** всъщност е във вярващия. Мисълта, че Господът на живота и славата живее в нашите тела, е изумителна, особено когато си спомним, че тези тела подлежат да умрат **поради греха**. Някой би могъл да каже, че телата ни все още не са мъртви, според както твърди този стих. Да, те наистина все още не са мъртви, но силите на смъртта вече работят в тях и те неизбежно ще умрат, ако Господ не се върне междувременно.

За разлика от тялото „**духът**“ е **жив поради правдата**“. Макар и веднъж умрял за Бога, той отново е бил съживен чрез праведното дело на Господ Исус Христос в Неговата смърт и възкресение и защото правдата от Бога е била приписана на наша сметка.

8:11 Но напомнянето, че тялото ни е все още подвластно на смъртта, не трябва да ни хвърля в тревога или отчаяние. Фактът, че Светият Дух живее в нашите тела, е гаранция, че също както Той е **възкресил Христос от мъртвите**, така ще съживи и нашите **смъртни тела**. Това ще бъде последният етап на нашето изкупление – когато и телата ни ще бъдат прославени като тялото на Спасителя в слава.

8:12 И така, когато видим огромната разлика между плътта и Духа, какъв извод можем да направим? Изводът, че ние не дължим нищо **на плътта, за да живеем според** както *тя* ни заповяда. Нашето старо, зло и покварено същество не е нищо друго освен едно бреме. Ако Христос не ни беше спасил, плътта щеше да ни завлече в най-дълбоките, тъмни и го-

рещи места на ада. Защо да се чувстваме задължени към такъв враг?

8:13 Онези, които живеят според плътта, трябва да умрат – не само физически, но и за вечността. Да живееш плътски, означава да бъдеш неспасен. Това се вижда съвсем ясно в 8:4, 5. Но защо Павел се обръща към тези, които вече са християни? Да не би да иска да каже, че някои от тях биха могли да бъдат изгубени най-накрая? Едва ли. Много често апостолът използва в своите Писма предупреждения, с които кара читателите си да проверят сами себе си, тъй като добре разбира, че във всяко събрание може да има хора, които никога не са били действително новородени.

Останалата част от стиха описва онова, което е характерно за истинските вярващи. След като са получили способността от Светия Дух, те **умъртвяват действията на тялото**. Те се наслаждават на вечен живот още сега и когато напуснат тази земя, ще влязат в неговата пълнота.

8:14 Друг начин на описване на истинските вярващи е да се каже, че те са **управлявани от Божия Дух**. Павел не говори тук за грандиозните случаи на божествено водителство в живота на известни християни, а говори за това, което засяга всички **Божии синове**, а именно, че те са **управлявани от Божия Дух**. Тук не става въпрос за степенята, до която те се предават на Светия Дух, а за едно отношение, което започва от момента на обръщението.

Родителско-синовната връзка означава приемане в Божието семейство с всички произтичащи от това привилегии и отговорности на възрастни синове. Новоповярвалият не трябва да чака някакво време, преди да влезе в духовното си наследство: то е негово още от момента на спасението и това се отнася за всички вярващи – както мъже, така и жени, както момчета, така и момичета.

8:15 Тези, които живеят под закон, са като малки деца, които се лутат насам-натам и живеят под непрекъснат страх да не бъдат наказани. Но когато един човек се новороди, той не се ражда за робство; не влиза в Божието семейство, за да бъде слуга, а получава „**дух на осиноwienie**“ – тоест той е като един възрастен син в Божието семейство. Неговият истински духовен инстинкт го кара да погледне към Бога и да извика към Него: „**Абба, Отче!**“ „**Абба**“ е арамейска дума, която госта е пострадала при превеждането. Тя е умалителната форма на думата „**патко**“ – нещо като „**патенце**“. И макар че ние едва ли трябва да използваме един толкова фамилиарен начин на обръщение към Бога, добре е да знаем, че Един, Който е толкова безкрайно високо, е едновременно с това и толкова близко.

Изразът „**дух**²⁹ **на осиноwienie**“ може да се отнася до Светия Дух, Който дава на вярващия особено самочувствие на син, а така също и осъзнаване или отношение на синовност в противовес на **духа на робство**.

В Посланието към римляните думата „**осиноwienie**“ се споменава три пъти. Тук тя се отнася до осъзнаването на положението на син, което Светият Дух произвежда в живота на вярващия. Осиновението, за което става въпрос в 8:23, се отнася за времето, когато тялото на вярващия ще бъде изкупено или прославлено. Осиновението, за което се говори в 9:4, се отнася за един минал момент, в който Бог е определил Израел за Свой син (Изх. 4:22).

В Галатяни 4:5 и Ефесяни 1:5 думата означава „**поставяне в положението на синове**“, тоест поставяне на всички вярващи в положението на зрели, възрастни синове с всички привилегии и отговорности, които произлизат от това положение. Всеки вярващ е дете на Бога в смисъл, че се ражда в едно семейство, в което Бог е Бащата. Но всеки вярващ е и син – една специална връзка, която съ-

гържа привилегиите на човек, достигнал до зрелостта на мъжеството.

В НЗ гумата „осиновение“ *никога* не означава това, което тя означава в нашето общество – „да приемеш едно дете от други родители за свое собствено“.

8:16 Всеки новороден вярващ притежава един духовен инстинкт, който му казва, че той е Божие дете. Светият Дух му казва, че това е така: **Самият Дух свидетелства заедно с духа** на вярващия, че той е член на Божието семейство. Той прави това главно чрез Божието слово. Когато един християнин чете Библията, Духът потвърждава истината, че той сега е Божие дете, тъй като се е доверил на Спасителя.

8:17 Принадлежността към Божието семейство носи привилегии, които ни карат да се удивляваме. Всички **Божии деца** са и **Божии наследници**. Наследникът наследява имота на баща си. Точно това се има предвид и тук. Всичко, което притежава Отец, е наше. Ние все още не сме дошли до положението да притежаваме и да се наслаждаваме на наследството си, но нищо няма да може да ни попречи да направим това в бъдеще. **И** освен това ние сме **сънаследници с Христос**. Когато Христос се върне, за да поеме скиптъра на вселенското управление, ние ще поделим с Него нотариалния акт за собственост над всичкото богатство на Отца.

Когато Павел казва „**та ако страдаме с Него, да се и прославяме с Него**“, той не поставя героичното страдание като условие за спасението, нито тъй говори за някакъв елитен кръг от избрани, които преодоляват големи страдания, а вижда всички християни като състрадалци с Христос и **прославени с Христос**. Съюзът „**ако**“ тук има значение на „**тъй като**“. Разбира се, има някои, които страдат повече за Христовото дело, което означава, че в небето ще има различни степени на награди и слава. Но всички, които признават Исус като Господ и

Спасител, ще трябва да изтърпят враждебното отношение на света с целия срам и укоряване, които то носи.

8:18 Най-големият срам, който може да се наложи за изтърпим заради Христос тук на земята, ще бъде нещо много гребно, когато Той ни призове и публично ни признае пред цялото небесно войнство. Дори и ужасните боки на мъчениците ще изглеждат като убождания с игла, когато Спасителят постави на техните чела короната на живота. На едно друго място Павел говори за настоящите ни страдания като за лека скръб, която е само временна, описвайки слабата като една изключително голяма и вечна тежина (2 Кор. 4:17). Винаги, когато описва идещата слава, гумите като че ли се огъват под тежестта на тази представа.³⁰ Ако само бихме могли да оценим **слабата**, която ще придобием, ще можем да погледнем на „сегашните временни **страдания**“ по пътя към нея като на нещо много гребно!

8:19 Използвайки една смела стилистична фигура, Павел описва цялото **творение** като живо същество, което очаква с **копнеж** времето на откриването ни като **Божии синове**. Това ще стане, когато Господ Исус се върне да царува и когато ние се върнем заедно с Него.

Ние вече сме **Божии синове**, но светът нито ни вижда, нито ни признава за такива. И все пак светът очаква един по-добър ден, който обаче няма да дойде, докато Царят не се върне, за да владее с всички Свои светии. „Цялото творение с нетърпение очаква да види чудната гледка на влизането на Божиите синове в наследство“ (ПБДжБФ).

8:20 Последствието от съгрешаването на Адам засегна не само човечеството, но и цялото **творение** – както животата, така и неживата природа. Земята е прокълната. Много дивни животни умираат от насилствена смърт. Болестите засягат не само животните и птиците, но и рибите и змиите. Последниците от съгрешаването на човека се наслаждават

като ударни вълни върху цялото творение.

И така, както Павел ни обяснява, **творението е било подчинено на немощ**, суета и безредие не по свой собствен избор, а по Божията наредба заради непослушанието на първия човек Адам.

8:21 Има надежда, че самото творение също ще се освободи. Творението познава идеалните условия, които са съществували в Едемската градина, и вижда опустошението, причинено от влизането на греха. Винаги е имало надежда за връщане към едно идилично състояние, когато самото творение **също ще бъде освободено от робството на тлението**, за да се наслаждава на свободата на онзи златен век, в който ние като Божии деца ще бъдем разкрити в слава.

8:22 Ние живеем в един въздишаш, ридещ и страдащ свят. **Цялото творение въздиша** и се мъчи като жена, която ражда. Музиката на природата звучи тъжно. Земята се измъчва от катаклизми. Вирусът на смъртта е заразил всичко живо.

8:23 Вярващите също не правят изключение. Макар и да **имат първите плодове на Духа**, които са гаранция за окончателното им избавление, те все още **въздишат** за този ден на славата. Първите плодове са Самият Свети Дух. Така както първата ръкойка зряло жито е обещание за цялата бъдеща реколта, така и Светият Дух е обещание или гаранция, че един ден цялото наследство ще бъде наше.

И по-точно, Той е гаранция за идещото ни **осиновение**, за **изкуплението на цялото** (Еф. 1:14). В известен смисъл ние вече сме осиновени, което означава, че сме приети в Божието семейство като синове. Но в пълния смисъл нашето **осиновение** ще бъде завършено, когато получим прославлените си тела. Тогава ще се състои **изкуплението на нашето тяло**. Нашите духове и души са вече изкупени, но телата ни ще бъдат изкупени по време на Грабването (1 Сол. 4:13-18).

8:24 Ние сме спасени в **това** отношение на **надежда**. Вярващите не получават всички благословения на спасението си в момента на обръщението. Още от самото начало те очакват с нетърпение своето тяло и окончателно избавление от греха, страданието, болестите и смъртта. Ако вече сме получили тези благословения, няма да имаме надежда за тях. Човек се надява само за нещо, което ще получи в бъдеще.

8:25 Надеждата ни за избавление от присъствието на греха и всички негови ужасни последици се основава върху Божието обещание и следователно е толкова сигурна, колкото като че ли вече сме го получили. Затова ние „с **търпение го чакаме**“.

8:26 Така както тази надежда ни подкрепя, така и „**Духът** ни помага **в нашата немощ**“. Често пъти ние се обръкваме в нашите молитви. **Не знаем да се молим както трябва**. Молитвите ни са егостични, невежи, тесногърди. Но и тогава Духът идва, за да ни помогне в нашата слабост и да се застъпи **за нас в неизговорими стенания**. Духът е, Който стене, а не ние, макар че второто също е вярно.

Тези думи крият една тайна. Ние нагледваме в невидимото, духовното царство, в което една велика Личност и едни велики сили работят за нас. И макар че не сме в състояние да разберем всичко, можем поне да се настрчим от факта, че едно стенание може да бъде понякога най-духовната молитва.

8:27 Щом Бог **изпитва сърцата**, Той също така може да тълкува какъв е и **умът на Духа**, дори когато този ум се изразява само в стенания. Важното тук е, че молитвите на Светия Дух са винаги **по Божията воля**. И понеже са винаги по Божията воля, те са винаги за наше добро. Това обяснява много неща, както показва и следващият стих.

8:28 Бог прави така, че **всичко да съдейства за доброто на тия, които Го обичат** – тия, които са призовани спо-

ред Неговото намерение. Ние не винаги гледаме на нещастията по този начин! Понякога, когато преживяваме някаква голяма мъка или трагедия, или разочарование, или неуспех, или загуба, ние започваме да се питаме какво добро може да излезе от всичко това, но този стих ни дава отговора: всяко нещо, на което Бог е позволил да дойде в нашия живот, има за цел да ни направи съобразни с образа на Неговия Син. Когато разберем това, преставаме да задаваме въпроси в нашите молитви. Нашият живот не се управлява от безлични сили като шанс, късмет или съдба, а от чудесния и личностен Бог, Който е „прекалено любящ, за да бъде немилостив, и прекалено мъдър, за да греши“.

8:29 Сега Павел проследява величествения обхват на божествената програма, която има за цел да доведе много синове в слава.

Най-напред Бог ни е **предузнал** в миналата вечност. Това не е едно обикновено интелектуално знание. Що се отнася до знанието, Бог е знаел *всеки* човек, който някога ще се роди. Но Той е предузнал само онези, които е **предопределил да бъдат „съобразни... с образа на Сина Му“**. Следователно тук става въпрос за едно знание с цел, която никога няма да бъде осуетена. Не е достатъчно да се каже, че Бог е предузнал онези, за които е разбрал, че един ден ще се покаят и ще повярват. Всъщност именно Неговото предузнание осигурява евентуалното покаяние и повярване.

Това, че безбожните грешници един ден ще бъдат преобразени в образа на Христос чрез чудото на благодатта, е една от най-поразителните истини на божественото откровение. Работата не е в това, че ние ще приличаме на Христос на външен вид, а че ще бъдем в *морално* отношение като Него – абсолютно свободни от грях – и ще имаме прославени тела като Него.

В този ден на славата Той ще бъде „**първороден между много братя**“.

„**Първороден**“ означава първ по ранг или по чести. Той няма да бъде Един измежду равни, а Един, Който има върховното място на почит между Своите братя и сестри.

8:30 Всеки, който е бил **предопределен** във вечността, ще бъде **също призван** във времето. Това означава, че този човек не само чува евангелието, но и откликва на него. Това е едно призоваване с положителен резултат. Всички са призвани: това е общият (също така валиден) призив на Бога. Но само някои отговорят на този призив: това е резултатният (който произвежда обръщение) призив на Бога.

Всички, които отговорят на призива, **също така биват и оправдани** или получават положение на абсолютна праведност пред Бога. Те се обличат с Божията правда благодарение заслугите на Христос и по този начин стават достойни за Господното присъствие.

Оправданите биват също така и прославени. Всъщност ние все *още* не сме прославени, но това е толкова сигурно, че когато го описва, Бог използва минало време. Ние сме толкова уверени в прославянето си, че като че ли вече сме го получили!

Това е един от най-силните пасажи в НЗ върху вечната сигурност на вярящия. От всеки един милион души, които са предузнати и **предопределени** от Бога, *всеки* човек от този милион ще бъде **призован, оправдан и прославен**. Няма да липсва нито един човек! (Сравнете с „всичко“ от Йоан 6:37.)

8:31 Когато размислим за тези здраво свързани една с друга връзки в златната верига на изкуплението, изводът е неизбежен! „**Ако Бог е откъм нас**“, в смисъл ако Бог ни е белязал за Себе Си, тогава никой не може да постигне успех **против нас**.³¹ Ако Всемогъщият Бог действа на наша страна, нито една по-малка сила от Него не може да осуети Неговия план.

8:32 „**Оня, Който не пожали Своя Син, но Го предаде за всички ни.**“ Какви угу-

вители гуми! Никога не позволявайте на навика или свикването с тях да затъмни техния блясък или да намали силата им да ни вдъхновяват за преклонение. Когато светът на забузеното човечество се нуждаеше да бъде спасен от Един безгрешен Заместник, великият Бог на вселената не запази за Себе Си Своето най-голямо Богатство, но Го предаде на една срамна смърт и загуба заради нас.

Логиката, която следва всичко това, е необорима. Ако Бог вече ни е дал най-големия дар, нима има по-малки дарове, които Той няма да ни даде? Ако вече е платил най-високата цена, нима ще се поколебае да плати каквато и да било по-ниска цена? Ако вече е положил такива огромни усилия, за да осигури нашето спасение, нима някога ще ни остави да се загубим? **Как би могъл с Него да не ни даде и всичко останало?**

„Езикът на неверието – пише Макинтош – казва: „Как Бог ще направи всичко това?“ Езикът на вярата казва: „Как няма да го направи?“³²

8:33 Ние все още се намираме в съдебната зала, но вече има една забележителна промяна. Докато оправданият грешник все още стои на подсъдимата скамейка, се чува следният призв: „Ако още има някой, който може да го обвини, нека излезе отпред!“ Такъв обаче няма! **И как може да има? Ако Бог вече е оправдал Своите избрани, кой може да ги обвини?**

Аргументът в този и следващия стих става по-ясен, когато към второто изречение се прибавят думите „Никой, защото...“* Тогава стихът би изглеждал така: „**Кой ще обвини Божиите избрани?**

* В текста на НИПБКДж второто изречение не е въпросително. Същото се отнася и за отговора на въпроса в следващия стих. В българския превод това необичайно звучене на положителното изречение е избегнато чрез употребата на въпросителната частица „ли“, която не е част от оригиналния текст. – Бел. на прев.

ни? Никой, защото Бог е, Който ги оправдава.“ Ако не добавим тези думи, би могло да се предположи, че Бог ще обвини Своите избрани – това, което Павел всъщност отрича!

8:34 Сега се чува още едно предизвикателство: „Има ли тук някой, който да го осъжда?“ **Никой, защото Христос Исус е, Който умря** за обвиняемия и беше възкресен от мъртвите и сега е **от дясната страна на Бога** и се застъпва за него. Ако Господ Исус, на Когото е предаден целият съд, не осъжда обвиняемия, но се моли за него, тогава няма никой друг, който да може да покаже валидна причина за неговото осъждение.

8:35 И сега вярата изважда последното си предизвикателство. Има ли някой, който може да ни отлъчи **от Христовата любов?** Има ли такива враждебни обстоятелства, които предизвикват раздяла в други области от живота ни и които могат да ни отделят от Христовата любов? Няма. Нито едно. Нищо не може да ни отлъчи от Христовата любов – нито **скръбта** с тежкия товар на **утеснението** и страха; нито чудовищните мъки, носещи болка и на ума, и на тялото; нито жестокостта на **гоненията**, причиняващи страдания и смърт на онези, които се осмелят да се противопоставят; нито мършавият призрак на **гледа**, който изяжда и изпива плътта, докато се превърне на скелет; нито **голомата** с всичките ѝ лишения, излагане на показ и безпомощност; нито **бегите** – непосредствената и ужасяваща опасност; нито **ножът** – студеното, немилостиво и смъртоносно оръжие.

8:36 Ако някое от тези неща може да отдели вярващия от любовта на Христос, то това фатално отделяне трябваше да е станало много отдавна, защото животът на християнина е една жива смърт. Точно това е имал предвид и псалмистът, когато е писал, че заради отъждествяването ни с Господа **ние сме убивани цял ден**, считани сме като **обце**, определени за **клане** (Пс. 44:22).

8:37 Вместо да ни отдели от Христо-вата любов, всичко това само ни приближава още по-силно към Него. Ние сме не само **победители**, но и **повече от победители**.³³ Не само тържествуваме над тези ужасни сили, но и принасяме слава на Бога, благословение на другите и добро на себе си. Ние превръщаме враговете си в слуги и използваме препятствията за стартови площадки.

Но това става не благодарение на собствениците ни сили, а единствено **чрез Този, Който ни е възлюбил**. Единствено мощта на Христос може да извлече сла-дост от горчивината, сила от слабостта, победа от неуспеха и благословение от сърдечната болка.

8:38 Апостолът все още не е приключил своето дирене. Той претърсва цялата вселена, за да види дали ще открие нещо, което може евентуално да ни отлъчи от Божията любов, и като изброява възможностите една по една, доказва, че такова нещо няма:

нищо **смъртта** с всички нейни ужаси;
нищо **животът** с всички негови изкушения;

нищо **ангели, нито власти** със свръхестествена сила и познание;

нищо **сили** – било то човешки тиранци, или ангелски неприятели;

нищо **сегашните неща**, които идват върху нас;

нищо **бъдещите неща**, които предизвикват у нас страшни предчувствия;

8:39 нито **височина, нито дълбочина**, т. е. онези неща, които са в извънмерното пространство и включват окултните сили.³⁴ И накрая, за да ни увери окончателно, че нищо не е изпуснал, Павел добавя:

„нищо кое да било друго създание“.

Резултатът от този преглед на Павел е, че няма нищо в цялата вселена, което може да ни **отлъчи от Божията любов, която е в Христа Исуса, нашия Господ“**.

Няма защо да се учудваме тогава, че тези тържествуващи гуми са се чували

в песните на много хора, които са загинували с мъченическа смърт, както и на такива, които са живели мъченически живот!

II. Диспенсационна страна: благовестието и Израел (9-11 гл.)

A. Израел в миналото (9 гл.)

В пасажа от 9 до 11 глава Павел отговаря на своя еврейски опонент, който го пита: „Това, че евангелието обещава спасение и на езичници, и на юдеи, означава ли, че Бог е нарушил обещанията Си към Своя земен народ Израел?“ В отговора си Павел разглежда Израел в неговото минало (9 гл.), в неговото настояще (10 гл.) и в неговото бъдеще (11 гл.).

Тази глава съдържа истини, които поставят особено голямо ударение върху божествения суверенитет и човешката отговорност. Римляни 9 е един от ключовите пасаж в Библията върху суверенното право на избор от страна на Бога. Следващата глава ни разкрива с еднаква сила уравновесяващата го истина – личната отговорност на всеки отделен човек.

Божественият суверенитет и човешката отговорност

Когато казваме, че Бог е суверен, ние имаме предвид това, че Той управлява цялата вселена и че може да прави каквото си иска. Казвайки това обаче, ние знаем, че като Бог Той никога няма да направи нищо погрешно, несправедливо или неправедно. Затова, когато казваме, че Бог е суверен, ние просто Му признаваме правото да бъде Бог. Никой не трябва да се страхува от тази истина, нито да се извинява заради нея. Това е една славна истина, която трябва да предизвиква у нас единствено желание за преклонение.

В своя суверенитет Бог е избрал някои хора, за да Му принадлежат. Но същата тази Библия, която проповядва истината за суверенното право на Бога за из-

бор, проповядва също и истината за човешката отговорност. И както е вярно, че Бог избира хора за спасение, така също е вярно, че и те трябва да изберат да бъдат спасени чрез един определен акт на своята воля. Божествената страна на спасението се вижда в думите: „Всичко, което Ми дава Отец, ще го иде при Мене.“ Човешката му страна се открива в думите, които идват веднага след това: „... и който дойде при Мене, никак няма да го изпътя“ (Йоан 6:37). Ние като вярващи се радваме, че Бог ни е избрал в Христос още преди основаването на света (Еф. 1:4), но също толкова уверено вярваме, че всеки, който пожелае, може да вземе даром от водата на живота (Откр. 22:17). Д. Л. Муди илюстрира тези две истини по следния начин. Когато застанем пред вратата на спасението, можем да прочетем следния надпис: „Всеки, който желае, може да влезе.“ Но когато влезем през нея и се обърнем назад, ще прочетем думите: „Избрани по Божието предузнание.“ И така, когато дойде до вратата на спасението, човек застава лице в лице с истината за своята лична отговорност. След като влезе през нея, той става участник в семейната истина за суверенния Божий избор.

Как може Бог да избере хора, които да Му принадлежат, и в същото време да направи едно истинско предложение за спасение на всички хора от всички народи? Има ли съответствие между тези две истини? Бедата е там, че що се отнася до човешкия ум, такова съответствие няма. Що се отнася до човека, те се противопоставят една на друга. Но тъй като Библията ни учи и на двете доктрини, ние трябва да им повярваме, като се задоволим със знанието, че трудността за тяхното разбиране се крие в нашите умове, а не в Божия ум. Тези две истини-близнаци са като две успоредни линии, които се срещат едва във вечността.

Някои са се опитали да намерят отговора на проблема за суверенния избор на

Бога и човешката отговорност в обяснението, че Бог предварително е преузнал хората, които ще се доверят на Спасителя, и че те са тези, които Той е избрал, за да бъдат спасени. Те базират това свое твърдение на текста в Римляни 8:29 („които преузна, тях и предопредели“) и в 1 Петрово 1:2 („избрани по предузнанието на Бога Отца“). Но това твърдение игнорира факта, че Божието предузнание е *определящо*. Бог не само *знае* предварително кой ще се довери на Спасителя, но и *предварително определя* този резултат, като привлича определени хора към Себе Си.

И макар че Бог избира някои хора за спасение, Той никога не избира някого за осъждане. Или, както може да се каже по друг начин: макар че Библията проповядва доктрината за Божия избор, тя никъде не проповядва доктрината за божественото осъждане. Някой би могъл да каже: „Ако Бог избира някои за благословение, то Той непременно избира други за унищожение.“ Но това изобщо не е така! Цялото човечество се осъжда на унищожение чрез своя собствен грях, а не поради някакво произволно нареждане на Бога. Ако Бог беше позволил на всички да отидат в ада (а Той с пълно основание можеше да направи това), хората щяха да получат точно това, което заслужават. Въпросът е: „Има ли суверенният Бог право да прояви снизхождение и да избере една шепя хора, които иначе са осъдени, за да станат невяста на Неговия Син?“ И отговорът е: „Разбира се, че има.“ И така, изводът е следният: ако хората са изгубени, те са такива заради своя собствен грях и бунт; ако хората са спасени, те са такива заради суверенната, избираща Божия благодат.

За спасения човек темата за суверенния избор на Бога трябва да бъде обект на непрекъснато удивление. Когато вярващият се огледа, той ще види много хора с по-добри характеристики, с по-добри личностни характеристики и с по-добри наклонности. И тогава не може да не си

зададе въпроса: „Защо Бог е избрал точно мен?“

*Защо точно аз чух Твоя глас
и влязох вътре в определения час?
А толкоз много останаха вън,
където няма ни слях, ни звън?*

Айзък Уотс

Истината за Божия избор не трябва да се използва от неспасените за извинение на тяхното неверие. Те не трябва да казват: „Ако Бог не ме е избрал, какво мога да направя аз?“ Единственият начин, по който те могат да узнаят дали са избрани, е като се покаят за греховете си и приемат Господ Исус Христос за свой Спасител (1 Сол. 1:4-7).

Освен това истината за Божия избор не трябва да се използва от християните като извинение на липсата на евангелизаторски плам. Ние не трябва да казваме: „Ако тези хора са избрани, то Бог все някак ще ги спаси.“ Само Бог знае кои са избраните. Той ни е дал заповед да проповядваме евангелието на целия свят, тъй като Божието предложение за спасение е една искрена покана, която се отнася до всички хора. Хората отхвърлят евангелието поради коравосърдечие то на своите сърца, а не защото Божията всеобща покана не е искрена.

Във връзка с тази тема има две опасности, които трябва да се избягват. При първата хората държат само на едната страна на истината. Така например те вярват в суверенното Божие право на избор и отричат, че човек има отговорност да избере дали да бъде спасен, или не. Другата опасност е, когато хората обръщат прекалено голямо внимание на едната истина за сметка на другата. Библейският подход е да вярваме в една и съща степен както в суверенното Божие право на избор, така и в човешката отговорност. Само по този начин можем да спазим правилното библейско равновесие между тези две доктрини.

Нека се върнем сега на Римляни 9 глава, за да проследим начина, по който възлюбеният ни апостол развива тази тема.

9:1 Когато казва, че спасението е както за юдеите, така и за езичниците, Павел създава впечатлението на човек отстъпник, ренегат и изменник, що се отнася до Израел. Затова той тук заявява дълбоката си преданост към еврейския народ, като изрича едно тържествено свидетелство. Той говори **истината и не лъже**. Неговата **съвест** заедно със **Светия Дух** свидетелства, че това, което казва, е истина.

9:2 Когато помисли първо за славното призвание на Израел, а след това и за отхвърлянето му от Бога, защото той най-напред е отхвърлил Месията, сърцето на Павел се изпълва с **голяма скръб и непрестанна мъка**.

9:3 Апостолът дори **желае** да бъде „анатема“, т. е. да бъде отлъчен от Христос, стига това негово лишаване от спасение да помогне за спасението на неговите еврейски братя. Този напълно искрен изблик на самоотричане е израз на най-висшата форма на човешка любов – любовта, която кара един човек да даде живота си за приятелите си (Иоан 15:13). В него може да се види и огромният товар, който обръналите се евреи носят във връзка с обръщението на своите „**роднини**“. Той ни напомня за молитвата на Мойсей за неговия народ: „Но сега, ако щеш, прости греха им, но ако не – моля Ти се, мене изличи от книгата, която си написал“ (Изх. 32:32).

9:4 Докато плаче за своите сънародници, Павел не може да не си спомни славните привилегии, които те имат. Те са **израелтяни** – членове на древния, избран от Бога народ.

Бог е **осиновил** този народ за Свой син (Изх. 4:22) и го е избавил от Египет (Ос. 11:1). Той е бил баща на Израел (Второзак. 14:1) и Ефрем е Неговият първороден (Ер. 31:9). (*Ефрем* тук се използва като още едно име на израелския народ.)

Скинията и облакът на славата символизират Божието присъствие сред евреите, което ги води и пази.

Именно с Израел, а не с езическите народи Бог склочи Своите **завети**. С Израел Той склочи например палестинския завет, в който им обеща земята от египетската река до Ефрат (Бит. 15:18). Със същия този Израел Той ще потвърди и Новия Завет, в който им обещава „вечността, бъдещото обръщение и благословението на един покаяващ се Израел (Ер. 31:31-40)“.³⁵

На Израел беше даден и **законът**. Те и само те са хората, които са го получили.

Сложните ритуали и **богослужението**, свързани със скинията и храма, също са били дадени на Израел, и по-точно на свещеничеството.

В допълнение на гореспоменатите завети Бог е дал на Израел и неизброими **обещания** за защита, мир и процъфтяване.

9:5 Еврейският народ правилно смята патриарсите за свои – Авраам, Исаак, Яков и дванадесетте синове на Яков. Това са праотците на нацията, които са имали най-голямата привилегия – от тях да се роди Месията, Който е израелтянин, що се отнася до човешкия Му произход, и Който е също така Суверенният Владетел на вселената – „над всички Бог, благословен до века“. Тук ние имаме едно положително твърдение за божествеността и човечността на Спасителя. (Някои преводи на Библията намаляват силата на това твърдение, като например РИСПБ, който казва: „...и от който народ по плът е Христос. Бог, Който е над всички, да бъде благословен до века. Амин.“ Гръцкият текст не изключва варианта, предложен от РИСПБ, като неправилен от строго граматическа гледна точка, но духовното проникновение при сравняване на Писание с Писание говори в полза на прочита на ПБКДж и НИПБКДж и други консервативни преводи.)³⁶

9:6 Сега вече апостолът се обръща лице с лице към един сериозен теологичен въпрос. Ако Бог е дал обещания на Израел като на Свой избран земен народ, как може да се обясни тогава настоящото му отхвърляне и заемане на мястото на благословението от езичниците? Павел заявява, че това не говори за никакво нарушение на обещанието от Божия страна, и след това казва, че Бог винаги е извършвал един общ процес на избор, базиращ се на обещание, а не на национална принадлежност. Простият факт, че човек е роден като **израелтянин**, не означава, че той автоматично става наследник на обещанията. Но и в народа на Израел има остатък от хора, които вярват истински.

9:7 Не **всички** Авраамови потомци са считани за негови **деца**. Така например Исамаил е един от **потомците на Авраам**, но обещанията се осъществяват в потомците на Исаак, а не в потомците на Исамаил. Божието обещание е „**но Исаака ще се наменува Твоето потомство**“ (Бит. 21:12). Както вече посочихме в бележките към 4:12, Господ Исус също подчертава тази интересна разлика в разговора Си с невярващите юдеи в Йован 8:33-39. Там те Му казват: „Ние сме Авраамово потомство...“ (33 ст.). Исус потвърждава истинността на казаното от тях, като им казва: „Зная, че сте Авраамово потомство“ (37 ст.). Но когато те посочват: „Наш баща е Авраам“; Господ им отговаря: „Ако бяхте Авраамови чада, Авраамовите дела щяхте да вършите“ (39 ст.). С други думи, те са потомци на Авраам, но нямат Авраамовата вяра и следователно не са негови духовни деца.

9:8 Физическото родство не е важно. Истинският Израел се състои от онези юдеи, които са били избрани от Бога и на които Той е дал едно определено обещание, отделяйки ги като Негови **деца**. Този принцип на суверенен избор може да се види и в случаите с Исаак и Яков.

9:9 Бог се яви на Авраам и му обеща, че ще се върне на определеното време и Са-ра ще има син. Този син, разбира се, беше Исаак. Той наистина беше син на **обещание** и дете на едно свръхестествено раждане.

9:10 Друг пример за суверенен избор е случаят с Яков. Разбира се, неговите родители бяха **Исаак и Ребека**, но в утробата на **Ребека** имаше не едно, а *две* бета.

9:11 Още преди да се **родят децата**, на Ребека ѝ беше казано едно решение. Това решение нямаше нищо общо с делата или заслугите на кое и да било от двете деца. То беше изцяло въпрос на Божия избор, който се основаваше на Неговата Собствена воля, а не на характера или постиженията на децата. **„Божието по избор намерение“** означава Неговото решение да разпредели Своите благословения според суверенната Си воля и доброжелателство.

Между другото този стих опровергава идеята, че избирането на Яков от Бога се основава на предугаждането Му на това, което той ще направи. Тук изрично се казва, че неговото избиране почива **„не на дела“!**

9:12 Според Божия избор **по-старият** е трябвало да **служи на по-младия**. Исав е трябвало да се подчинява на Яков, който е бил избран за *земна слава и привилегии*. Исав е бил роден пръв от двамата близнаци и според обичая е трябвало да бъде носител на почестите и привилегиите, които е давало първородството. Но Божият избор го е отминал и се е спрял на Яков.

9:13 За да подчертае още по-силно суверенното Божие право на избор, Павел цитира Малахия 1:2, 3: **„Якова възлюбих, а Исава намразих.“** Тук Бог говори за двата народа – Израел и Едом, на които **Яков и Исав** са родоначалниците. Бог бележи Израел като народ, на който Той е обещал Месията и месиянското царство. Едом не получава такова обещание. Точно обратното, неговите планини и

наследство запустяват и са за чакалите на пустинята (Мал. 1:3; Вж. също Ер. 49:17, 18; Езек. 35:7-9).

И макар че цитатът от Малахия 1:2, 3 описва Божиите отношения с народите, а не с отделните хора, той може да се използва и в подкрепа на Неговото суверенно право да избира отделни хора.

Думите **„Якова възлюбих, а Исава намразих“** трябва да се разбират в светлината на суверенното Божие нареждане, според което **„по-големият ще служи на по-малкия“**. **„Предпочитането“** на Яков е един акт на любов, *в сравнение с* който **„пренебрегването“** на Исав изглежда като омраза. Не че Бог е намразил Исав с дива, отмъстителна ненавист, но Той го е възлюбил по-малко от Яков, което се вижда от суверенното Му избиране на Яков.

Този пасаж говори за *земните благословения*, а не за вечния живот. Намразването на Едом от Бога не означава, че отделни хора от едомците *няма да могат* да се спасят, нито пък възлюбването на Израел означава, че отделните евреи *нямат* нужда от спасение. (Забележете също, че Исав все пак *получава* някои земни благословения, както и самият той свидетелства за това в Бит. 33:9.)

9:14 Апостолът с основание очаква, че неговото учение за суверенния избор ще предизвика всякакъв вид възмущения. Хората и досега не са престанали да обвиняват Бога в несправедливост. Те казват, че ако Бог избира някои, то Той непременно осъжда останалите. Смятат, че ако Бог е определил всичко предварително, тогава нищо не може да се направи, и че Той не е прав да осъжда хората.

Павел запалено отрича всяка възможност за **неправда** от Божия страна, но вместо да се опитва да даде още обяснения за тази истина, за да я направи полезна за възприемане от нейните опоненти, той продължава да я заявява още поразпалено и без да търси каквито и да било извинения.

9:15 Най-напред той цитира гумите, които Бог казва на Мойсей: „...ще покаже милост към когото ще покаже, и ще пожалея когото ще пожалея“ (Изд. 33:19). Кой може да каже, че Всевишният, Господът на небето и земята, няма право да покаже милост и съжаление?

Всички хора се осъждат от своя собствен грях и неверие. Оставени сами на себе си, те всички ще погинат. Освен че отправя една истинска покана към всички хора чрез евангелието, Бог избира някои от тези осъдени хора за специални обекти на Своята благодат. Но това не означава, че Той своеволно избира друките, за да бъдат осъдени. Те вече са осъдени, защото са били грешници през целия си живот и защото са отхвърлили евангелието. Избраните могат да благодарят на Бога за Неговата благодат. Изгубените не могат да обвинят никой друг освен себе си.

9:16 И така, изводът е, че окончателната съдба на хората или на народите не лежи във властта на тяхната воля или в силата на техните усилия, а в Божията благодат.

Когато казва „не зависи от този, който иска“, Павел не иска да каже, че човешката воля не участва в спасението на човека, защото поканата на евангелието е насочена съвсем ясно към човешката воля, както се вижда и от Откровение 22:17: „Който иска, нека вземе даром от водата на живота.“ Исус изобличава невярващите юдеи, като казва, че те не желаят да дойдат при Него (Йоан 5:40). Когато казва „нищо от този, който тича“, Павел не отрича, че ние трябва да се борим, за да влезем през тясната порта (Лука 13:24). На нас наистина са ни необходими известно количество духовно усърдие и желание. Но човешката воля и човешките усилия не са първичните, определящите фактори за спасението: спасението е от Господа. Морган казва така:

„Никакво желание от наша страна, никакви лични усилия не могат да ни осигу-

*рят спасението, от което се нуждаем, нито да ни направят способни да влезем в благословенията, които то дава... Сами по себе си ние не можем да имаме никаква воля за спасение и не можем да направим никакви усилия, за да се приближим към него. Всичко, което се отнася до човека, което спасение, започва най-напред в Бога.“*³⁷

9:17 Божията суверенност се проявява не само в показването на милост към някои, но и в закоравяването на други. Пример за това е случаят с **фараона**.

В текста няма дори и намек за това, че съдбата на египетския монарх е била предопределена още от самото му раждане. Истината е следната. Вече възрастен човек, фараонът се е показал като един зъл, жесток и изключително непреклонен човек. Въпреки всичките сериозни предупреждения той е продължил да закоравява сърцето си. Бог е могъл да го унищожи в един миг, но не е направил това, а го е запазил жив, за да може да покаже в него **силата** Си и името Му да се прочуе по целия свят чрез него.

9:18 Фараонът неколккратно закоравява сърцето си, като след всеки такъв случай Бог допълнително му закоравява сърцето като един вид присъда над него. Същото слънце, което стопява леда, втвърдява и глината. Същото слънце, което избелва грехите, потъмнява и човешката кожа. Един и Същ Бог показва милост към покайващите се и закоравява непреклонните. Отхвърлената милост е и отказана милост.

Бог има право да показва милост към когото иска и да закоравява когото желае. Но тъй като е Бог, Той никога не постъпва несправедливо.

9:19 Изводът на Павел, че Бог има право да върши това, което иска, предизвиква възражението, че ако това е така, Той няма право да обвинява никого, тъй като никой не може да **противостои на волята Му**. За автора на това възражение човекът е като една безпомощна пионка върху табла за шах. Нищо от това,

което той може да направи или каже, няма да промени неговата съдба.

9:20 Апостолът отговаря на това възражение, като най-напред смъмря нахалството на всяко същество, което се осмелява да обвинява своя Създател. Ограниченият **човек**, натоварен с грях, невежество и немощ, не е в състояние нито да отговаря на **Бога**, нито да поставя под въпрос мъдростта или справедливостта на Неговите пътища.

9:21 След това, за да защити Божия суверенитет, Павел използва един пример с **грънчаря** и **глината**. Влизайки в работилницата си един ден, грънчарят вижда на пода купчина безформена глина. Той взима глината и извайва от нея красив **съд**. Може ли някой да обвини грънчаря и да каже, че няма право да направи това?

Грънчарят, разбира се, е Бог. **Глината** – грешното и забуено човечество. Ако **грънчарят** беше оставил глината на пода, тя цялата щеше да бъде изметена и хвърлена в ада. Това щеше да бъде едно абсолютно справедливо и правдиво дело. Но вместо това Той прави един суверен избор и отделя от „глината“ шепя грешници, които спасява чрез Своята благодат и ги прави съобразни на образа на Неговия Син. Има ли Той право да прави това? Спомнете си, че Той не осъжда своеволно другите на ада. Те вече са се осъдили сами чрез своето собствено непокорство и неверие.

Бог има абсолютната сила и **власт** да направи с част от глината **съд за почит**, а с **друга част** – **съд за непочтена употреба**. В положение, в което всички са недостойни, Той може да излее Своите благословения върху когото си избере и да задържи онези, които си иска. „Там, където всички са недостойни – казва Барнс – най-много, което може да се изисква, е да не се прояви към никого несправедливост.“³⁸

9:22 Тук Павел представя **Бога**, най-великия **Грънчар**, като Един, Който се изправя пред същия конфликт на интереси. От една страна, Той желае да **покаже**

гнева Си и да изяви **силата** Си, като накаже греха; а, от друга, желае да прояви голямо **гълаготърпение** към тези **съдове на гнева, приготвени за погибел**. Това е конфликтът между праведната строгост на Бога, от една страна, и Неговото милостиво **гълаготърпение**, от друга. А аргументът се състои в следното: „Ако Бог, Който има пълното право да накаже злите хора незабавно, вместо това показва голямо търпение към тях, кой може да Го обвини за това?“

Обърнете внимание на изреча **„съдове-те... на гнева Си, приготвени за погибел“**. **Съдовете на гнева** са онези хора, чиито грехове предизвикват Божия **гняв**. Те се **приготвят за погибел** чрез своите собствени грехове, непослушание и бунт, а не поради някаква произволна заповед на Бога.

9:23 Кой може да се противопостави, ако Бог желае „да изяви богатството на славата Си“ на хората, на които иска да покаже **милост** – хората, които **Той** е избрал **предварително за вечна слава**? Тук коментарът на Чарлз Ердмън изглежда особено подходящ:

„Божият суверенитет никога не се изразява в осъждането на тези, които трябва да бъдат спасени, а се изявява в спасението на онези, които трябва да бъдат погубени.“³⁹

Бог не приготвя **съдове на гнева** за погибел, но приготвя **съдове на милостта за слава**.

9:24 Павел отъждествява **съдовете на милостта** с онези от нас, които са християни и които Бог **призовава** както от еврейския, така и от езическите народи. Това е основата и на голяма част от истината, която скоро ще научим – истината за отпеглянето на Божието благоволение от народа на Израел, с изключение на един малък негов остатък, и призоваването на езичниците към едно привилегировано място.

9:25 За да покаже, че призоваването на езичниците не трябва да бъде изненада за юдеите, апостолът цитира два сти-

ха от Осия. Първият е от Осия 2:23: „Ще нарека Мои люде ония, които не бяха Мои люде, и тая възлюбена, която не беше възлюбена.“ Въщност в книгата на пророк Осия тези думи не се отнасят за езичниците, а за Израел. Те говорят за едно време в бъдещето, когато Израел отново ще заеме мястото си на Божий народ и на Негова възлюбена. Но когато ги цитира тук, в Римляни, Павел ги прилага за времето на призоваването на езичниците. Има ли право апостолът да прави тази съществена промяна? Отговорът е, че Светият Дух, Които е вдъхновил думите най-напред, има право да ги използва повторно или да ги приложи по един нов начин след това.

9:26 Вторият цитат от Осия е пасаждът в 1:10: „И на същото място, където им се каза: „Не сте Мои люде“, там ще се нарекат чада на живия Бог.“ И още веднъж в СЗ този стих не се отнася за езичниците, а описва бъдещото възстановяване на Израел по отношение на Божието благоволение. Но Павел го прилага за Божието признаване на езичниците като Негови синове. Това е още една илюстрация на факта, че когато Светият Дух цитира стихове от Стария Завет в Новия, Той съвсем основателно може да ги прилага както Той желае.

9:27 Отхвърлянето на целия Израел, с изключение на един остатък от него, е описано в 9:27-29. **Исаия** беше предрекъл, че само едно малцинство от децата на Израел ще бъде спасено, независимо че самият народ може да нарасне на брой като морския пясък (Ис. 10:22).

9:28 Когато Исаия казва: „Господ ще изпъли на земята казаното [по правда] от Него, като го извърши и свърши скоро“ (Ис. 10:23); той има предвид вавилонското нашествие на Палестина и последвалото го иззнаничество на Израел. Делото, което Господ ще извърши, е Божието дело на съда. Цитирайки тези думи, Павел въщност казва, че това, което се е случило на Израел в миналото,

може да се случи отново и наистина ще се случи отново в настоящето.

9:29 А както Исаия е казал по-преди (в една по-ранна част на своето пророчество), ако ГОСПОДЪТ на небесното войнство не бе оставил някои да оцелеят, Израел щеше да бъде унищожен **както Содом и Гомор** (Ис. 1:9).

9:30 И така, **какъв** е изводът, пита Павел, от всичко това, що се отнася до настоящия Век на църквата? От една страна, това, че езичниците, които по принцип не са търсели правда, а по-скоро злина, и които със сигурност не са се стремели към своя собствена правда, са **получили правда** чрез **вяра** в Господ Исус Христос. Не всички езичници са оправдани, разбира се, а само онези, които **вярват** в Христос.

9:31 И, от друга страна, това, че **Израел**, който е търсел оправдание на основание на пазенето на закона, никога не е намерил **закон**, чрез който да придобие **правда**.

9:32 Причината е ясна. Те са отказали да повярват, че оправданието е **чрез вяра** в Христос, и са продължили неумолимо да се опитват да изработят своя собствена правда, базираща се на лични заслуги. **Те са се препънали в Камъка за препъване** – Христос Исус, нашия Господ.

9:33 Същото е предсказано и от Господа чрез Исаия. Идването на Месията в Ерусалим ще има две последици. За едни хора Той ще бъде „**камък, о който да се спъват, и канара, в която да се съблазняват**“ (Ис. 8:14); а за други (онези, които ще повярват в Него) „камък избран, скъпоценен, крайтъгълен, за твърда основа“, който няма да им даде повод нито да се **посрамят**, нито да се **наскърбят**, нито да се **разочароват** (Ис. 28:16).

Б. Израел в сегашното (10 гл.)

10:1 Поученията на Павел са най-неприятното нещо за необърналите се юдеи, които го считат за изменник и враг на Израел. Но тук той уверява своите християнски братя, на които пише, че това,

което ще донесе най-голяма радост на неговото сърце и за което той се моли най-усърдно на **Бога, е Израел – неговото спасение.**

10:2 Вместо да ги осъди като безбожни и невярващи хора, апостолът свидетелства, че „**те имат ревност за Бога**“⁴. Това личи по внимателното съблюдаване на ритуалите и церемониите на юдеизма и по нетърпимостта, с която те се отнасят към всяка чужда доктрина. Но **ревността** сама по себе си не е достатъчна; тя трябва да се съчетае с истината. В противен случай може да роди повече зло, отколкото добро.

10:3 И точно там е и грешката на юдеите. Те **не знаят Божиата правда; не разбират**, че Бог вменява или приписва **правда** на основание на вяра, а не на дела, и се опитват да постановават една **своя правда** чрез спазване на закона. Опитват се да спечелят Божието благоволение със собствените си усилия, със собствения си характер и със собствените си дела. Упорито отказват да се подчинят на Божия план за оправдаване на онези безбожни грешници, които вярват в Неговия Син.

10:4 Ако само биха повярвали в Христос, те биха видели, че Той „**изпълнява целта на закона**“⁵. Целта на закона е да изяви греха, да изобличи и да осъди престъпниците. Законът никога не може да даде оправдание. Наказанието за нарушението на закона е смърт. В Своята смърт Христос плати наказанието на закона, който хората бяха нарушили. Когато един грешник приеме Господ Исус Христос за свой Спасител, законът вече няма власт над него. Той е умрял за закона чрез смъртта на своя Заместник. Поставил е точка на закона и на напразните си опити да постигне правда чрез него.

10:5 Дори и на езика на СЗ може да се забележи разликата между начина, по който говори законът, и начина, по който говори вярата. Така например в Левит 18:5 **Мойсей пише**, че човекът, кой-

то върши **правдата**, изисквана от **закона, ще живее, като** постигне това. Тук ударението пада върху вършенето и върху постигането на правдата от закона.

Разбира се, този стих посочва един идеал, който нито един грешен човек не може да постигне. Той просто казва, че ако един човек би могъл да пази закона съвършено и вечно, той не би бил осъден на смърт. Но законът е бил даден на хора, които *вече* са били грешници и които *вече* са били осъдени на смърт. Дори и да са могли да спазват закона съвършено от този момент нататък, те пак са били загубени, тъй като Бог изисква заплащане на греховете, които те са били извършили в миналото. Всякакви надежди за придобиване правда чрез закона, които хората могат да имат, са обречени на неуспех още от самото начало.

10:6 За да покаже, че езикът на вярата е съвсем различен от езика на закона, Павел най-напред ни дава един цитат от Второзаконие 30:12, 13, който казва следното:

„Не е на небето, та да кажеш: Кой ще се възкачи за нас на небето, та да ни я донесе, за да я чуем и да я изпълняваме? Нито е отплатък морето, та да кажеш: Кой ще прелине морето за нас да ни я донесе, за да я чуем и да я изпълняваме?“

Интересното е това, че в контекста на Второзаконие тези стихове изобщо не се отнасят за вярата и за евангелието. Те говорят за закона и по-точно за заповедта: обърни се към Господа, твоя Бог, с цялото си сърце и с цялата си душа (Второзак. 30:10б). Бог казва, че законът не е нещо скрито, далечно или непостижимо. Човек не трябва да отиде до **небето** или да прекоси морето, за да го открие. Той е съвсем близо до хората и чака те да му се подчинят.

Но апостол Павел взема тези думи и ги прилага отново към евангелието. Той казва, че езикът на **вярата** не кара човек да се качи до **небето, за да свали Христос** долу. Най-малкото това би било абсолютно невъзможно. Но освен това би

било и абсолютно *ненужно*, тъй като Христос вече е слязъл веднъж на земята по време на Своето превъплъщение!

10:7 Когато апостолът цитира Второзаконие 30:13, вместо да каже: „Кой ще премине морето?“, той казва: „Кой ще слезе в бездната?“ Неговата идея е, че евангелието не кара хората да **слушат в гроба, за да изведат Христос от мъртвите**. Освен че е невъзможно, това също така не е и нужно, тъй като Христос вече беше възкресен от мъртвите. Обърнете внимание, че **пасаждът в 10:6, 7 съдържа две доктрини относно Христос**, които са най-трудни за приемане от юдеина – доктрината за Неговото превъплъщение и доктрината за Неговото възкресение. Но той трябва да ги приеме, ако иска да бъде спасен. Ние ще се срещнем с тези две доктрини съвсем скоро – в 10:9, 10.

10:8 Ако евангелието не казва на хората да правят това, което е невъзможно да направят по човешки, нито това, което вече е било направено от Господа, то тогава **какво казва то?**

Тук Павел отново приспособява един стих от Второзаконие 30, за да каже, че евангелието е нещо много **близко**, достъпно, разбираемо и лесно за получаване; то може да бъде изразено с познати думи („**в устата ти**“); и лесно може да бъде разбрано с ума („**в сърцето ти**“) (Второзак. 30:14). То е добрата вест за спасение чрез вяра, която Павел и другите апостоли проповядват.

10:9 Ето го казано кратко и ясно: най-напред ти трябва да приемеш истината за Неговото превъплъщение, която гласи, че Детето, родено в яслите на Витлеем, е Господът на живота и на славата, че **Исус от НЗ е Господ (Иехова) от Стария**.

След това трябва да приемеш истината за Неговото възкресение в нейната пълнота. „**Бог Го е възкресил от мъртвите**“ като доказателство, че Христос е извършил съвършено необходимо дело за нашето спасение и че Бог е удов-

летворен от това дело. Да повярваш това със **сърцето си**, означава да повярваш с умствените си, емоционалните си и волевите си възможности.

И така, **човек изповядва с устата си, че Исус е Господ, и повярва в сърцето си, че Бог Го е възкресил от мъртвите**. По този начин той лично приема Личността и делото на Господ Исус Христос. Това е спасителната вяра.

Често пъти се задава въпросът: „Може ли човек да се спаси, като приеме Исус за Спасител, но не Го признае за Господ?“ Библията не казва нищо насърчително за хората, които вярват с такива интелектуални резерви: „Аз мога да приема Исус като свой Спасител, но не искам да Го призная за Господ над всичко.“ Но хората, които се съгласяват да приемат признаването на Исус за Господ като *условие за спасението*, също могат да имат проблеми. Те пък си задават въпроса: „До каква степен трябва да Го призная за Господ, за да бъда спасен?“ Малко са християните, които могат да твърдят, че са се отдали на Христос пълно и абсолютно по този начин. Когато представяме евангелието, трябва да подчертаваме, че *вярата е единственото условие за оправдание*. И освен това трябва непрекъснато да напомняме на грешниците и светиите, че Исус Христос е Господ (Иехова-Бог) и че трябва да бъде признат като такъв.

10:10 По-нататък Павел казва „... със **сърце вярва човек и се оправдава**.“ Тук не става въпрос за едно обикновено интелектуално съгласие, а за искрено приемане, в което участва цялото вътрешно същество на човека. Когато един човек направи това, той незабавно бива оправдан.

След това човек **прави изповед с уста за спасение**. Това означава, че вярващите публично признава спасението, което вече е получил. Изповедта *не е условие* за спасението, а неизбежен външен израз на това, което вече се е случило: „Ако си се доверил на Христос, трябва и да гово-

риш за Него.“ Когато един човек наистина вярва в нещо, той иска да го сподели и с другите. Затова, когато един човек наистина е новороден, той се чувства прекалено добре, за да го пази в тайна, и започва да изповядва Христос.

Според Библията, когато един човек бъде спасен, той признава публично своето спасение. Тези две неща вървят ръка за ръка. Кели казва така: „Ако няма изповядване на Господ Исус Христос с уста, не можем да говорим за спасение. И Сам Господ казва: „Който повярва и се кръсти, ще бъде спасен.“⁴⁰ А коментарът на Дени е следният:

„Сърцето, което вярва за правда, и устата, която прави изповед за спасение, не са две отделни неща, а две страни на едно и също нещо.“⁴¹

Въпросът е: Защо в 10:9 първо се споменава изповедта и след това вярата, а в 10:10 първо се споменава вярата, а след това – изповедта? Да се отговори на този въпрос не е трудно. В 9 стих ударението пада върху превъплъщението и възкресението, като и двете доктрини са споменати в хронологически ред. Най-напред идва превъплъщението: Исус е Господ. След това идва възкресението: Бог Го е възкресил от мъртвите. В 10 стих ударението пада върху последователността на събитията при спасението на един грешник. Най-напред той **повярва**, а след това прави публична **изповед** на своето спасение.

10:11 Сега апостолът цитира Исая 28:16, за да подчертае истината, че **никой, който вярва в Него, няма да се посрами**. Мисълта за публичното признаване на Христос може да породи у човека страх, че може да бъде засрамен, но ние не трябва да се страхуваме от това: вярно е точно обратното. Ако ние изповядваме Христос *на земята*, то и Христос ще изповяда нас *в небесата*. Той никога няма да ни разочарова в тази наша надежда.

Обещанието, че **„никой, който вярва в Него, няма да се посрами“**, служи за

вързка с истината, която следва, а именно: че Божието славно спасение е за всички – и за езичници, и за евреи.

10:12 В Римляни 3:23 научихме, че що се отнася до необходимостта от спасение, няма разлика между евреи и езичници. Тук ние научаваме, че също така **няма разлика** и по отношение на достъпността на спасението. Господ не е Бог само на определен народ, а е **Господ на всички народи**, **богат на милост и благодат „към всички, които Го призовават“**.

10:13 За да потвърди универсалността на евангелието, тук Павел цитира Йоил 2:32. Едва ли можем да желаем по-просто изразяване на пътя на спасението от тези думи: **„Всеки, който призове Господното име, ще се спаси.“** „**ГОСПОДНОТО ИМЕ**“ означава Самия **ГОСПОД**.

10:14 Но евангелието предполага всеобщото му разпространение. Каква полза от спасение и за юдеите, и за езичниците, ако те никога не са чули за него? Този стих ни показва какво огромно значение има християнското мисионерство.

В следващите три изречения, които започват с въпросителното местоимение „как“ („**как... ще призоват**“, „**как ще повярват**“ и „**как ще чуят**“), апостолът проследява в обратна последователност стъпките, които водят до спасението и на евреите, и на езичниците. За по-голяма яснота ние ще обърнем последователността:

Бог изпраща Своите служители.

Те проповядват благата вест за спасението.

Грешниците чуват Божието предложение за живот в Христос.

Тези, които повярват, призовават Господа.

Тези, които Го призовават, се спасяват.

Ходж посочва, че това е един аргумент, който се основава на принципа, че ако Бог желае едно нещо, Той също така ще намери и начина за неговото изпълнение.⁴² Това, както казахме, е и основата

на християнското мисионерско гвижение. Тук Павел намира и своето оправдание за проповядването на евангелието на езичниците – политика, която невярващите юдеи намират за неоправдана.

10:15 Бог е Онзи, Който изпраща, а ние сме **изпратените**. Какво е нашето участие в това изпращане? Дали ние имаме **прекрасни крака** на тия, които според Исая притежават хората, **които благовестват добротата** (Ис. 52:7)? **Прекрасните крака**, за които пише Исая, са на *Него* – на Месията. Тук, в Римляни 10:15, вместо „онзи“ се казва „тези“. Той дойде с **прекрасни нозе** преди 1900 години. *Сега ние* имаме привилегията и отговорността да отидем с **прекрасни нозе** при един изгубен и умиращ свят.

10:16 Но никога непрестъхващата скръб на Павел е, че **не всички** от народа на Израел са послушали **благовестието**. Същото беше пророкувал и Исая, когато каза: „**Господи, кой от нас е повярвал на онова, което сме чули?**“ (Ис. 53:1). Явният отговор на този въпрос е: „Много малко от нас.“ Когато бе предизвестено Първото идване на Месията, много малко хора откликнаха на него.

10:17 В този цитат от Исая Павел забелязва, че вестта, за която говори пророкът, идва чрез посланието, което се слуша, а посланието пък идва чрез **слово**то за Месията. Оттук той прави и заключение, че **вярата идва от слушане, а слушането – от Христовото слово**. **Вярата** идва в хората, когато чуят нашата проповед за Господ Исус Христос. А нашата проповед за Господ Исус Христос се основава на писаното **Христово слово**.

Но само слушането с ушите не е достатъчно. Човек трябва да слуша с отворено сърце и ум и с желание да види Божиата истина. Ако той слуша така, ще открие, че словото говори истината и че истината доказва сама себе си. И тогава ще повярва. Трябва да ни бъде ясно, разбира се, че **слушането**, за което става въпрос в този стих, не се отнася изк-

лючително до чуването с ушите. Така например посланието може да бъде *прочетено*, а не *чуто*. Така че „слушането“ означава „приемане на словото по някакъв начин“.

10:18 Какъв е проблемът тогава? Нима и юдеите, и езичниците не са **чули** да се проповядва словото? Да, чули са. За да ни докаже това, Павел ни предлага един цитат от Псалм 19:4: Той казва: „**Наистина, чули са:**

„**По цялата земя е излязъл гласът им, и думите им до краищата на вселената.**“

Но това, което ни изненадва, е, че в този цитат от Псалм 19 не се говори за евангелието. Там по-скоро се говори за слънцето, луната и звездите, които свидетелстват общо за Божиата слава. Но, както вече казахме, използвайки тези думи, Павел всъщност показва, че те могат да се приложат със същата сила и за разгласяване на евангелието по цял свят във времето, в което той живее. Под вдъхновението на Божия Дух апостолът често взема някой пасаж от СЗ, за да го приложи по различен начин в Новия. Ние сме убедени обаче, че Същият Този Дух, Който е дал думите най-напред, има пълното право да ги приложи по нов начин след това.

10:19 Призоваването на езичниците и отхвърлянето на евангелието от **мнозинството** от юдеите не трябва да предизвиква изненада у народа на **Израел**, защото това е предсказано съвсем точно в собствените им Писания. Така например Бог е предупредил Израел, че ще ги **раздразни „до ревнуване** с тия, които не са народ“; ще ги разгневи „с **народ несмислен**“, който се покланя на идоли (Второзак. 32:21).

10:20 Използвайки един дори още по-смел език, **Исая** казва, че Господ е бил **намерен** от езичниците и е **бил изявен на тези, които** не са питали за Него (Ис. 65:1). Като цяло езичниците не са търсели Бога. Те са се задоволявали със собствените си езически религии. Но кога-

то са чули благовестието, много от тях *са откликнали* на неговата покана. С други думи, в сравнение с евреите езичниците са откликнали на благовестието в много по-голяма степен.

10:21 На фона на тази група от езичници, които се трупат около Йехова, Исая рисува самотната фигура на Господ, простиращ цял ген **ръце към** народа на **Израел**, който отказва Неговата покана с непокорство и opakост.

В. Израел в бъдещето (11 гл.)

11:1 Какво ще бъде бъдещето на Израел? Бог наистина ли е приключил отношението Си с Израел, както поучават някои, и наистина ли църквата е Божият Израел сега, така че всички обещания за Израел вече се отнасят за църквата?⁴³ 11 глава на Посланието към римляните е едно от най-силните опровержения на това мнение в цялата Библия.

Въпросът, с който Павел започва тази глава, всъщност означава: „**Отхвърлил ли е Бог Своите люде напълно?**“; или: „**Отхвърлил ли е Бог всеки отделен израилтянин напълно?**“ Отговорът е: „**Да не бъде!**“ Работата е в това, че макар и Бог да е **отхвърлил Своя народ**, както това става съвсем ясно от 11:15, това не означава, че е отхвърлил *всички* израилтяни. Самият Павел е едно доказателство, че Бог не е отхвърлил всички израилтяни напълно. Защото той самият е **израилтянин, от Авраамовото семе, от Вениаминовото племе**. Неговите акредитиви като евреин са безукорни.

11:2 И така, първата част от този стих ни казва, че **Бог не е отхвърлил напълно Своя народ, който е предугнал**. Положението в този момент е аналогично на положението, което е съществувало по времето на **Илия**. Тогава голямата част от народа е обърнала гръб на Бога, за да се покланя на идоли. Положението е било толкова лошо, че **Илия** е трябвало да се моли **против Израил**, вместо да се моли за него!

11:3 Трябвало е да напомни на **ГОСПОД**, че народът е принудил **пророците** да замълчат, като ги е унищожил **Божиите олтари**, като ги е **разкопал**. Струвало му се е, че единственият верен на Бога глас е неговият и че **животът** му е в огромна опасност.

11:4 Оказало се е обаче, че положението не е било толкова отчайващо, колкото е смятал **Илия**. Бог е казал на пророка, че е **оставил** за Себе Си **седем хиляди мъже**, които твърдо са отказали да последват масите и да се поклонят на **Ваала**.

11:5 Това, което е било вярно за тогава, е вярно и за сега: Бог никога не остава без Свои свидетели. Той винаги има един верен **остатък**, избран от Него като специален обект на Неговата **благодат**.

11:6 Бог не избира този остатък на основание **на делата** на хората, а **чрез Своята** суверенна, избираща **благодат**. Тези два принципа – **благодатта** и **делата** – са взаимноизключващи се. Дарът не може да бъде заработен. Това, което получавате като подарък, не може да бъде купено. Незаслуженото не може да бъде заслужено. За частие Божият избор се основава на **благодат**, а не на **дела**; в противен случай никой никога нямаше да бъде избран.

11:7 И така, заключението е, че **Израел** не е успял да получи оправдание, защото го е търсел със собствени усилия, а не чрез съвършеното дело на Христос. **Остатъкът**, избран от Бога, е успял да получи оправдание чрез вяра в Господ Исус. Народът е пострадал от така наречената умствена слепота. Отказът да приеме Месията е довел до намаляване на неговите способности и предразположение да Го приеме.

11:8 Това е било предсказано и в СЗ, че ще се случи (Ис. 29:10; Второзак. 29:4). **Бог** е оставил тези хора, за да изпадат в едно състояние на **безчувственост**, в което да станат неспособни да възприемат духовните реалности. Тъй като

отказват да видят Господ Исус като Месия и Спасител, те вече загубват и способността да Го **виждат**. Тъй като не желаят да чуят умоляващия ги Божий глас, Бог ги поразява с духовна слепота. Това ужасно наказание продължава и **до днес**.

11:9 Давид също е предусещал Божието наказание върху Израел. В Псалм 69:22, 23 той е описал отхвърления Месия като Един, Който призовава Бога да обърне **трапезата им** в „**примка и уловка**“. Тук „трапезата“ означава всички привилегии и благословения, които са били излетни върху Израел чрез Христос. Това, което е трябвало да бъде благословение, се е превърнало в проклетия.

11:10 В този пасаж от Псалмите страдащият Спасител също призовава Бога да направи така, че **да се помрачат очите им** и слабите им непрестанно да се тресат.

11:11 Сега Павел задава един друг въпрос: „**Спънаха ли се, та да паднат?**“ Тук ние можем да добавим думата *окончателно* или *завинаги*. Спънаха ли се, за да паднат и никога повече да не се вдигнат? Апостолът решително отрича такова едно търпение. Целта на Бога е да възстанови. Според нея вследствие на това падане **спасението** ще дойде на езичниците, което ще възбуди Израел **към ревност**. Тази **ревност** има за крайна цел връщането на Израел при Бога.

Павел не отрича падането на Израел. Точно обратното – той го признава както в този стих: „...**чрез тяхното отклонение дойде спасението на езичниците...**“; така и в следващия: „...ако тяхното *отклонение* значи богатство за света.“ Но той горещо се противопоставя на идеята, че Бог е приключил отношението Си с Израел завинаги.

11:12 Вследствие на отхвърлянето на евангелието от Израел народът е загубил Божието благоволение и евангелието е било дадено на **езичниците**. В този смисъл **отклонението** на Юдеите означава „**богатство за езичниците**“ и загу-

бата за Израел – придобивка за езичниците.

Но ако това е така, **колко повече** благословения на света ще донесе възстановяването на Израел! Когато се обърне към Господа в края на Скръбните години, Израел ще стане проводник на благословения за другите народи.

11:13 Тук апостолът се обръща към **езичниците** (11:13-24). Някои смятат, че той се обръща към езичниците-християни в Рим, но ние мислим, че пасажът е адресиран към един друг вид читатели – към езическите народи като цяло. Читателят би могъл по-добре да разбере този пасаж, ако види как Павел говори за Израел като народ и за **езичниците** като едно цяло. Тук той не говори за Божията църква, защото в този случай ние се изправяме пред възможността църквата да бъде отсечена (11:22), а това изобщо не се подкрепя от Библията.

Тъй като е **апостол на езичниците**, за Павел е напълно естествено да им говори открито. Правейки това, той само изпълнява своята **служба**.

11:14 Той се опитва по всякакъв начин да **подбуди към ревност тези, които** са негови сънародници, за да може да бъде използван да **спаси някои от тях**. Павел знае, а и ние знаем, че той самият не може да спаси никого. Но Бог на спасението отъждествява Себе Си със Своите служители толкова пълно, че им позволява да казват, че правят нещо, което само Той може да прави.

11:15 Този стих разглежда в една поразителна светлина аргумента от 11:12. След отхвърлянето на Израел като Божий избран, земен народ това привилегировано място е било дадено на езичниците. В преносен смисъл това означава „примирение на света“. Възстановяването на Израел по време на хилядолетното господство на Христос ще бъде като едно оживяване или възкресяване на света.

Случилото се с Йона, който е един образ на Израел, илюстрира това събитие.

Изхвърлянето на Йона от кораба по време на бурята е довело да избавлението или спасението на натоварените на кораба езичници. Възстановяването на Йона и неговата проповед сред жителите на Ниневия са довели до спасението на един град, пълен с езичници. Следователно временното отхвърляне на Израел от Бога води до проповядване на благовестието на една шепа езичници, а възстановяването на Израел ще доведе до влизането на огромни множества от езичници в Божието царство.

11:16 Тук Павел използва две метафори. Първата е свързана с идеята за **първото от тестото** и цялото тесто, а втората – с **корените** и **дървото**. За **първото от тестото** можем да прочетем в Числа 15:19-21, където се казва, че от него се е правела пита, която се е принасяла като възвишаем принос на Господа. Идеята е, че ако част от тестото се отдели за Господа, то и цялото тесто, от което е направена тази част, е посветено на Господа.

Що се отнася до приложението на тази метафора, може да се каже, че **първото от тестото** е Авраам. Той е бил **свят** в смисъл, че Бог го е отделил за Себе Си. И това се отнася не само за него, но и за цялото негово избрано потомство. Това са хора, отделени от света, за да бъдат в положение на външна привилегированост пред Бога.

Втората метафора е свързана с идеята за **корените** и **клоните**. Ако **коренът** е отделен, за да бъде свят, **то и клоните са отделени**. Авраам е **коренът** в смисъл, че е първият, който е бил отделен от Бога, за да образува едно ново общество, различно от другите народи. Щом Авраам е бил отделен, то и тези, които са произлезли от него като избрано поколение, също са отделени.

11:17 Тук апостолът продължава да развива метафората с **корените** и **клоните**.

Отрязаните клони са картина на онези от дванадесетте израелски племена,

които не са вярващи. Поради това че са отхвърлили Месията, те са били отстранени от привилегированото място на избран Божий народ. Но само **някои от клоните са били** отрязани. Има един остатък от Израел, в който влиза и Павел, който е приел Господа.

Дивата маслина е образ на езичниците, които тук се разглеждат като един народ. Те са **присадени** на маслината.

Заедно с **тях** те са споделили плътствената и корена на **маслината**. Езичниците споделят привилегиите на положението, което е било дадено на Израел първоначално и което все още принадлежи на вярващия остатък от Израел.

В тази илюстрация е важно да се види, че основният ствол на **маслината** не е толкова **Израел**, колкото линията от **привилегировани** пред Бога поколения през различните векове. Ако стволът беше Израел, тогава щеше да се получи нелогичната картина на отрязване на Израел от Израел, който отново ще се присади пак към Израел.

Важно е също така да се разбере, че **дивата маслина** не е **църквата**, а езичниците, които се разглеждат като един народ. В противен случай има опасност да се допусне възможността за откъсване на истински вярващи от Божието благоволение, а Павел вече показва, че това е невъзможно (Рим. 8:38, 39).

Когато казваме, че стволът на маслината са привилегированите пред Бога поколения през различните векове, какво имаме предвид под „привилегировани поколения“? Имаме предвид това, че Бог е решил да отдели някои хора, които да заемат едно място на специална близост до Него. Те ще бъдат отделени от останалия свят и ще имат специални привилегии. Ще имат един статут, който ние наричаме „статут на облагодетелствана нация“. През различните векове на човешката история Бог си има хора, които образуват един специален вътрешен кръг.

Народът на Израел е първият от този привилегирован кръг от хора. Те са Божият древен, избран, земен народ. Но заради това, че са отхвърлили Месията, **някои от тези клонове са били отрязани** и са загубили своето положение на „синове-любимци“. Езичниците са **били присадени** на маслината и са споделили с вярващите юдеи **корена и тлъстината**. **Коренът** ни напомня за Авраам, с който започва този привилегирован род. **Тлъстината** на маслината ни говори за неговата продуктивност – за богатата реколта от маслини и зехтин, които се произвежда от тях. Тук тлъстината означава привилегиите, които произтичат от единението с маслината.

11:18 Но езичниците не трябва да се сържат към юдеите като хора, които се смятат за по-свети от тях, нито да се хвалят, че са по-висши от тях. Всяка такава хвалба означава недоглеждане на факта, че не езичниците са поставили началото на линията от привилегировани поколения, а че линията от привилегировани поколения е поставила тях там, където са – в едно положение на специално благоволение.

11:19 Павел очаква, че въображаемият езичник, с който той „води“ този спор, може да каже: „**Отрязан** се еврейски **клон**, за да **бъда присаден** аз и други езичници.“

11:20 Апостолът признава, че до известна степен това твърдение е вярно. Наистина са били **отрязани** еврейски клонове и наистина са били **присадени** езичниците. Но това е станало заради **неверие**то на Израел, а не защото езичниците са имали някаква заслуга пред Бога. Езичниците са били присадени, защото като народ те са стояли **поради вяра**. Този израз – **ти стоиш поради вяра** – създава впечатлението, че Павел говори за истински вярващи. Но това не е непременно така. Единственият начин, по който езичниците стоят **поради вяра**, е, че те показват повече вяра в сравнение с юдеите. Нека да си припомним как Исус каза

на стопника-езичник: „Нито в Израел съм намерил толкова вяра“ (Лука 7:9). А по-късно Павел каза на юдеите в Рим: „Затуй да знаете, че това Божие спасение се изпрати на езичниците; и те ще слушат“ (Деян. 28:28). Обърнете внимание на последните думи: „те ще слушат“. Като народ днес езичниците са по-възприемчиви към евангелието, отколкото Израел. Тук „да **стоиш**“ е обратното на „да **падне**“. Езичниците са присадени на това място.

Но нека този, който стои, да внимава да не падне. Езичниците не трябва да се изпъхват с гордост, а да се боят.

11:21 **Щом Бог не се колебае да отреже естествените клонове** от привилегирования род, няма причина да вярваме, че **Той ще пощади** дивите маслиненни клонове при подобни обстоятелства.

11:22 И така, в притчата за маслината ние виждаме две противопоставящи се страни на Божия характер – Неговата **благодост** и Неговата **строгост**. Божията **строгост** се вижда в отстраняването на Израел от положението на благодетелствана нация. Божията **благодост** се изразява в даването на евангелието на езичниците (вж. Деян. 13:46; 18:6). Но Божията **благодост** не трябва да се приема като нещо неотменимо. Езичниците също могат да бъдат **отрязани**, ако не поддържат тази относителна възприемчивост, която Спасителят намери у тях по време на земното Си служение (Мат. 8:10; Лука 7:9).

Добре е непрекъснато да си спомняме, че Павел не говори за църквата или за отделните вярващи, а за езичниците като такива. Няма такава нещо, което да може някога да отдели Тялото на Христос от Главата, и няма такава нещо, което да може някога да отдели вярващи от Божията любов, но езичниците могат да бъдат отстранени от сегашното си положение на специални привилегии.

11:23 Освен това отстраняването на Израел от мястото им на привилегиро-

ван народ не е окончателно. Ако те като нация не останат в **неверие**, няма никаква причина Бог да не ги постави обратно в първоначалното им привилегировано положение. За Бога не е невъзможно да направи това.

11:24 Всъщност за Бога процесът на възстановяването на Израел ще бъде много по-лек, отколкото процесът на поставянето на езичниците в това положение. Израилтяните са първоначалните клонове на дървото на Божието благоволение и затова са наречени „естествените клонове“. Езическите клонове израстват на една **дуба** маслина. Присаждането на едно **дубо** маслинено клонче на **пипомна маслина** е нещо неестествено, или – както казва Павел – нещо „**против естеството**“. Присаждането на естествени клонове на първоначалната **пипомна маслина** е един напълно естествен процес.

11:25 Сега апостолът ни открива, че бъдещото възстановяване на Израел е не само възможност, но и сигурен факт. Това, което Павел разкрива сега, е **тайна** – една истина, която не може да бъде позната от ограничените човешки интелекти, а трябва да му бъде известена. Павел я открива сега, така че вярващите езичници да не се **мислят за мъдри** и да гледат на юдеите от високо. **Тази тайна** гласи следното:

Частично закоравяване сполетя Израел. То не засяга цялата нация, а само невярващата ѝ част.

Това **закоравяване** е временно. То ще продължи само „**докато** влезе **пълното число на езичниците**“. „**Пълното число на езичниците**“ се отнася до времето, когато последният вярващ ще бъде прибавен към църквата и когато завършеното тяло на Христос ще бъде грабнато на небето. „**Пълното число на езичниците**“ е различно от „**времената на езичниците**“ (Лука 21:24). „**Пълното число на езичниците**“ съвпада с времето на Грабването. Изразът „**времената на езичниците**“ се отнася до целия период

на езическо владичество над евреите, който започва с вавилонското робство (2 Летоп. 6:1-21) и завършва с връщането на Христос на земята, за да царува.

11:26 И макар че умствената слепота на Израел ще бъде отмахната по време на Грабването, това не означава, че целият Израел ще бъде спасен веднага. Ще има евреи, които ще се обръщат и по време на Скръбните години, но целият избран остатък няма да бъде спасен, докато Христос не се върне на земята като Цар на царете и Господ на господарите.

Когато казва, че „целият Израел ще се спаси“, Павел всъщност иска да каже, че **целият вярващ Израел** ще се спаси. Невярващата част от нацията ще бъде унищожена при Второто пришествие на Христос (Зах. 13:8, 9). Само тези, които казват: „Благословен Царят, Който иде в Господното име!“, ще бъдат пощадени и ще влязат в царството.

Това има предвид и Исаия, когато говори за Избавителя, Който идва в **Сион** и който ще отвърне нечестията **от Яков** (Ис. 59:20). Забележете, че Христос идва не във Витлеем, а в **Сион**, тоест тук става въпрос не за Първото, а за Второто Му пришествие.

11:27 Това е същото време, за което се говори в Исаия 27:9 и в Еремия 31:3, 34: времето, когато Бог ще отнеме техните грехове при условията на Новия **Завет**.

11:28 И така, като едно обобщение на настоящото положение на Израел може да се каже, че **що се отнася до благовестието, те са неприятели заради езичниците. Те са неприятели** в смисъл, че са отрязани, отместени или отчуждени от Божието благоволение, за да може благовестието да отиде сред езичниците.

Но това е само едната страна на монетата. **Що се отнася до избирането, те са възлюбени заради бащите**, тоест заради Авраам, Исаак и Яков.

11:29 Причината, поради която те все още са възлюбени, е, че Божиите **дарове**

и **призвание** са неотменими. Бог никога не взима обратно Своите дарове. След като веднъж даде едно безусловно обещание, Той никога не отстъпва от него. Той даде на Израел специални привилегии, които са изброени в 9:4, 5. Призова го, за да бъде Негов земен народ (Ис. 48:12), отделен от всички останали народи. Нищо не може да промени Божиите цели.

11:30, 32 Някога езичниците не бяха **покорни** на Бога, но когато Израел отхвърли Месията и благовестието за спасението, Бог се обърна към езичниците с **милост**.

Нещо подобно ще се случи и в бъдеще. Израел ще придобие **милост**, когато се раздразни до ревност **от показаната** към езичниците **милост**. Някои хора проповядват, че юдеите ще бъдат възстановени чрез милостта, която им показват езичниците, но ние знаем, че това не е вярно. Възстановяването на Израел ще дойде чрез Второто пришествие на Христос (вж. 11:26, 27).

11:32 При първото четене на този пасаж човек може да получи погрешната представа, че Бог своеволно осъжда и юдеите, и езичниците на неверие, така че да нямат никакъв избор. Но това не е така. Неверие е тяхно собствено дело. Смисълът на стиха е следният: след като е намерил, че и юдеите, и езичниците са непокорни, Бог ги „затваря“ в това състояние, така че да не могат да излязат от него по никакъв друг начин освен при Неговите условия.

Това **непокорство** дава възможност на Бога да **покаже към всички милост** – и към юдеи, и към езичници. Бог е показал **милост** към езичниците и ще покаже **милост** и към юдеите, но това не означава, че Той ще осигури спасението на всички. Тук се говори за **милост**, показана към народите като цяло. Джордж Уилям казва така:

„След като Бог изпита и еврейския, и езическите народи, и след като и двете групи от народи не издържаха на провер-

ката, Той ги затвори в неверие, за да се види, че те не заслужават спасение и че са загубили всички права и всички основания да имат Божието благоволение. Както и за да може да покаже милост към всички тях чрез неизбродимите богатства на Своята благодат.“⁴⁴

11:33 Това заключително славословие е един кратък преглед на цялото Послание и на божествените истини, които бяха разкрити до този момент. В своето изложение Павел представя чудния план за спасение, чрез който един справедлив Бог може да спаси безбожните грешници и едновременно с това да остане справедлив. Той показа как делото на Христос донесе повече слава на Бога и повече благословения на хората, отколкото славата и благословенията, които Адам загуби чрез своя грях. Обясни как благодатта произвежда святост по начин, по който законът никога не може да произведе. Проследи неразкъсваемата верига от Божи намерения от предузнаването до окончателното прославяне. Постанови доктрината за суверенния избор и съпровождащата я доктрина за човешката отговорност. И най-накрая, проследи справедливостта и хармонията на Божиите диспенсационни взаимоотношения с Израел и езическите народи. Сега нищо не може да бъде по-подходящо от един изблик на хваление и преклонение.

„О, колко е дълбоко богатството на премъдростта и знанието на Бога!

Богатството на Бога! Бог е богат на милост, любов, благодат, вяност, сила и благодат.

Мъдростта на Бога! Неговата мъдрост е безкрайна, неизследима, несравнима и непобедима.

Знанието на Бога! „Бог е всемогъщ – казва Артър Пунк – Той знае всичко: всичко възможно, всичко актуално, всички събития, всички същества, всичко в миналото, настоящето и бъдещето.“⁴⁵

Неговите решения са **непостижими**: те са прекалено дълбоки, за да могат да

бъдат разбрани напълно от човешкия ум. Пътищата, по които Бог подрежда творението, историята, изкуплението и провидението, надхвърлят ограничените човешки възможности за разбиране.

11:34 Нито едно сътворено същество не може да познае **ума на ГОСПОДА**, с изключение на това, което Той избира да му открие. И дори тогава то вижда „неясно, като в огледало“ (1 Кор. 13:12). Никой няма право да съветва Бога. Бог няма нужда от нашите съвети и не би имал никаква полза от тях (Ис. 40:13).

11:35 Никой никога не е направил нещо, с което да задължи Бога (вж. Йов 41:11). Нима има подаръци, които ние бихме могли да дадем на Вечния и които да Го поставят в положение да трябва да ни се отплаща?

11:36 Всемогъщият не се нуждае от нищо и от никого. Той е източникът на всяко добро. Той е активният Агент, който поддържа и управлява цялата вселена. Той е Обектът, за Когото всичко е било направено. Всичко е предназначено да Му носи слава!

„Нему да бъде слава до векове. Амин.“

III. Послушание: благовестието в живота (12-16 гл.)

Останалата част от Посланието към римляните представлява отговор на въпроса: „Какъв трябва да бъде всекидневният живот на онези, които са били оправдани по благодат?“ В процеса на отговора Павел разглежда нашите задължения към другите вярващи, към обществото, към враговете ни, към властта и към по-слабите ни братя.

A. Лично освещение (12:1, 2)

12:1 Сериозното и благочестиво размишление върху **Божии милости**, които бяха изявени в предхождащите глави, може да доведе до едно-единствено заключение: ние трябва да **представим телата си „в жертва жива, свята, благоугодна на Бога“**. Телата ни означават

всички наши части и в преносен смисъл – целия ни живот.

Пълното отдаване е единственото **разумно* служение**. Това служение е разумно в смисъл, че ако Божият Син е умрял за мен, то най-малкото, което мога да направя, е да живея за Него. „Ако Исус Христос е Бог и е умрял за мен – казва големият атлет Нормън Спърд – то няма жертва, която да не мога да направя, защото е прекалено голяма за мен.“⁴⁶ В известния химн на Айзък Уотс се казва същото: „Любов така прекрасна и толкова добра, си заслужава не само живота, душата, но и всичко мое на света.“

Вместо „разумно служение“ може да се каже „духовно служение“. Като вярващи-свещеници ние не игваме при Бога облечени с телата на убитите животни, а с духовното служение на посветения си живот. Освен че Му принасяме нашето свещенослужение (Рим. 15:16), ние Му принасяме и нашето хваление (Евр. 13:15), и нашите блага (Евр. 13:16).

12:2 На второ място Павел ни съветва да **не бъдем съобразни с тоя свят** или, както Филип перифразира този израз: „Не позволявайте на света да ви моделира по своя образец.“ Когато дойдем в Божие царство, трябва напълно да се откажем от светския начин на мислене и на живот.

Светът (буквално *векът*) в смисъла, в който се употребява тук, означава обществото или системата, която светът е построил, за да се чувства щастлив без Бога. Това е едно царство, което е напълно антагонистично на Бога. „Богът“ и „князът“ на този свят е Сатана (2 Кор. 4:4; Йоан 12:31; 14:30; 16:11). Всички невярващи са негови поданици. Той се стреми да привлече и да задържи хората чрез похотта на плътта, желанието на очите и тщеславието на живота (1 Йоан. 2:16). Светът има своя собствена политика, изкуство, музика, религия, забавления, начин на мислене и начин на жи-

* Според текста на НИПБКДж. – Бел. на пръв.

Вот, и се старая да накара всеки човек да стане съобразен на неговата култура и обичаи. Той мрази свободомислещите хора като Христос и Неговите последователи.

Христос умря, за да ни освободи от **познати свята**. Светът е разпнат на кръст за нас и ние също сме разпнати на кръст за него. Вярващият, който обича света, е предател за Господа. Всеки, който обича света, е враг на Бога.

Колкото Христос е от света, толкова и вярващите са от света. Но те се изпращат в света, за да свидетелстват, че делата му са зли и че спасението може да се придобие от всички, които повярват в Господ Исус Христос. Ние не само трябва да бъдем отделени от света, но трябва и да **се преобразяваме чрез обновяването на своя ум**. Това означава, че трябва да мислим по начина, по който Бог мисли, който е разкрит в Библията. Тогава ние ще можем да почувстваме прякото водителство на Бога в собствения ни живот и ще открием, че Неговата **воля** не е неприятна и трудна за изпълнение, а **добра, благугодна и съвършена**.

И така, тук ние откриваме три ключа за познаване на Божията воля. Първият е ключът на отгаденото тяло; вторият – отделеният от света живот; и третият – преобразеният ум.

Б. Служение чрез духовните дарби (12:3-8)

12:3 Тук Павел говори **чрез благодатта**, която му е била **дадена** като на апостол на Господ Исус. Сега той ще ни покаже различни видове правилно и неправилно мислене.

Първото, което казва апостолът, е, че в евангелието няма нищо, което да насърчава чувството на превъзходство у когото и да било, и ни съветва да бъдем смирени, когато упражняваме дарбите си. Ние никога не трябва да имаме прекалено високи представи за собствената си важност, нито пък да завиждаме на

другите. Трябва да разберем, че всеки човек е уникален и че всеки от нас има важна функция, която трябва да изпълнява за нашия Господ. Трябва да бъдем доволни и щастливи от мястото, на което **Бог ни е разпределил** в Тялото, и да се стремим да упражняваме дарбите си с всичката сила, която Бог ни дава.

12:4 Човешкото **тяло** има много **части**, но всяка от тях изпълнява уникална функция. Здравето и благосъстоянието на тялото зависят от правилното функциониране на всяка отделна част.

12:5 Същото се отнася и за **тялото на Христос**. То се характеризира с единство („**едно тяло**“), разнообразие („**мнозината**“) и взаимна зависимост („**части... един на друг**“). Дарбите, които имаме, не са ни дадени, за да ги използваме егоистично за себе си или за да парадирим с тях пред другите, а за доброто на **тялото**. Нито една дарба не е достатъчна сама по себе си и нито една не е излишна. Когато разберем всичко това, ние мислим „скромно“ (12:3).

12:6 Сега Павел ни дава наставления как да използваме някои от **дарбите**. Изброените тук дарби не включват всички **дарби**. Това е по-скоро един представителен, а не изчерпателен списък на дарбите.

Нашите **дарби** се различават **според дадената ни благодат**. С други думи, Божията благодат разпределя различните **дарби** на различни хора. А Бог ни дава необходимата сила или способност да използваме онези **дарби**, които имаме. И така, ние сме отговорни да използваме тези дадени ни от Бога способности като добри настойници.

Тези, които имат дарбата да **пропокуват**, трябва да **пропокуват „съразмерно с вярата“**. Пророкът е Божий говорител, който прогласява Господното слово. Предсказанието също може да бъде част от пророчеството, но това не е задължително. Според Ходж „в ранната църква пророците са били хора, които са говорили под непосредственото влияние

на Божия Дух, разкривайки някое божествено послание, отнасящо се до доктринална истина, настоящо задължение, или бъдещо събитие в зависимост от случая“.⁴⁷

Тяното служение е документирано за нас в НЗ. Днес не може да има никакви боговъдъхновени, пророчески допълнения към християнското учение, тъй като вярата е била дадена на светиите веднъж завинаги (вж. Юда 3). Следователно съвременният пророк е просто човек, който изявява Божия ум така, както е разкрит в Библията. Спронг казва следното:

*„Всички съвременни пророчества, които са истинни, представляват едно повторно издание на Христовото послание – разгласяването и изясняването на истината, която вече е открита в Писанията.“*⁴⁸

Онези от нас, които имат дарбата да **прококуват**, трябва да **прококуват съразмерно с вярата**. Това може да означава „според правилата или нормите на вярата“, тоест според доктрините на християнската вяра такива, каквито са разкрити в Библията. И също така може да означава „според мярката на нашата вяра“, тоест според количеството вяра, което Бог ни е дал. Повечето преводи добавят към думата „вяра“ прилагателното „нашата“, което обаче липсва в оригинала.⁴⁹

12:7 Служението е едно много широко понятие, което означава служба за Господа. То обаче не включва дейностите, функциите и задълженията на съвременните свещеници (в смисъла, който хората влагат в това днес). Човекът, който има дарбата на **служението**, има сърце на служител. Той забелязва всяка възможност да послужи на другите и веднага я сграбчва.

Учителят е този, който може да обяснява Божието слово и да го влага в сърцата на своите слушатели. Независимо каква е дарбата ни, ние трябва да ѝ се отдаваме с цялото си сърце.

12:8 Дарбата на увещанието означава способност да убедиш светиите да устоят на всяко зло и да ги насърчиш да се стремят да покорят нови върхове за Христос в святост и служение.

Раздаването е небесен дар, който дава на един човек способности и сила да вижда нуждите на другите и да им помага да ги удовлетворят. Той трябва да прави това **„щедро“**.

Дарбата на **управлението** или воденето е свързана най-вече с работата на старейшините (и може би дяконите) в местното събрание. Старейшината е един „подождар“, който върви пред стагото и го води грижливо и с **устърбие**.

Дарбата на **милостта** е свръхестествена способност и талант за помагане на хората, които са изпаднали в беда. Онези, които имат тази дарба, трябва да я показват **доброволно**. Всички ние, разбира се, трябва да показваме милост доброволно.

Една християнка разказва следното: „Когато моята майка остаря и вече не можеше да се грижи сама за себе си, мъжът ми и аз я поканихме да живее с нас. Аз правех всичко възможно, за да я накарам да се чувства удобно. Готвех ѝ, перях я, извеждах я на разходка с колата и изобщо стрях се да задоволя всичките ѝ нужди. Но макар и да вършех всичко това с готовност, вътрешно не се чувствах щастлива. Някъде в подсъзнанието си непрекъснато се бунтувах срещу тази намеса в личния ми живот. Понякога майка ми ми казваше: „Ти вече не се смееш. Защо?“ Разбирате ли, аз показвах милост, но не я показвах с радост.“

В. Взаимоотношения с обществото (12:9-21)

12:9 След това Павел изрежда някои характеристики, които всеки вярващ трябва да развива в отношенията си с другите християни и с невярващите.

Любовта не трябва да бъде само една маска, а да **бъде нелицемерна** – истинска, искрена и непресторена.

Ние трябва да се **отвращаваме** от всякакво зло и да се **прилепваме към доброто**. В този контекст **злото** вероятно означава „всички видове отношения и действия на нелюбов, злоба и ненавист“. За разлика от него **доброто** означава „всяка проява на свръхестествена любов“.

12:10 В отношенията си с тези, които са от гомочадието на вярата, ние трябва да показваме своята любов с нежност и внимание. Студеното безразличие или обикновеното приемане не отговарят на отношенията в семейството.

Трябва да предпочитаме да виждаме как се оказва почит към другите, а не към нас.

На една християнска среща няколко известни християни били застанали заедно в една малка стаичка в очакване да се изкачат на сцената. Сред тях бил и един възлюбен служител на Христос. Преди да гоиде неговият ред да се качи на сцената, там вече имало няколко души. Когато застанал на вратата, публиката го посрещнала с буря от аплодисменти. Братът бързо отстъпил назад и се присъединил към аплодисментите, за които той искрено смятал, че са предназначени за другите.

12:11 Живописният превод на Мофат на този стих гласи следното: „Никога не позволявайте на усърдието ви да свие знамена, поддържайте пламъка на духа, служете на Господа.“ Тук апостолът ни напомня думите на Еремия от 48:10: „Проклет да бъде оня, който върши делото Господно небрежно.“

Човече, не пилей живота си!

*Помни, грехът обгражда те
отвсякъде!*

*Животът е като един изсъхнал лист,
като сълза, която капва в кратък
миг.*

Човече, не хаби минутите!

Бъди светило и гори

като запален факел в тъмния всемир!

Хърейшиъс Боунър

12:12 Независимо от обстоятелствата, в които се намираме, ние можем и трябва да се рагваме **в нашата надежда** – надеждата за идването на Спасителя, за изкуплението на нашите тела и за вечната ни слава. Освен това апостолът ни казва, че трябва да бъдем **твърди в скръбта**, тоест да можем да я понасяме смело. Тази всепобеждаваща твърдост е единственото нещо, което може да обърне нещастieto в слава. Ние трябва да **постоянстваме в молитвата**. Делата се вършат **в молитва** и победите също се постигат в молитва. **Молитвата** носи сила в живота ни и мир в сърцата ни. Ние се приближаваме най-много до всемогъщото, което е възможно за смъртния човек, когато се молим в Името на Господ Исус Христос. Следователно всяко пренебрегване на молитвата е в ущърб на самите нас.

12:13 Нуждаещи се **светии** има навсякъде: безработни; болни, които дават огромни суми за лекарства; забравени проповедници и мисионери в далечни страни; възрастни граждани, чиито доходи са намалели значително. Истинският живот в Тялото означава споделяне на чуждите нужди.

„Никога не въздържайте ръката си да даде храна на гладния и да приготви легло за нуждаещия се“ (ПЕДЖБФ). **Гостоприемството** е един позабравен обичай у християните. Много от нас се извиняват с малките си домове или апартаменти, за да не приемат гостуващите си братя и сестри. Не трябва да забравяме, че когато приемаме Божиите деца, ние все едно приемаме Самия Господ. Нашите домове трябва да бъдат като дома на Лазар във Витания, където Исус обичаше да остава.

12:14 Тук апостолът ни призовава да показваме милост към нашите преследвачи, вместо да се опитваме да им върнем това, което са ни сторили. За да може да отвърне на жестокостта с доброта и на обидата с внимание, човек наистина има нужда от небесен живот, за-

щото естествената реакция на човека е да проклина и да си отмъщава.

12:15 Съпричастие е способност да споделяш заедно с другите техните чувства и преживявания. Ние сме склонни да завиждаме, когато другите се радват, и да ги отминаваме с безразличие, когато тъжат. Божият път ни учи да влезем в радостите и скърбите на онези, които ни заобикалят.

12:16 Да **бъдем единомислени един към друг** не означава, че трябва да мислим еднакво за неща, които не са важни. Тук става въпрос не толкова за еднаквост на мисленето, колкото за хармоничност на взаимоотношенията.

Трябва да избягваме всякакъв снобизъм и трябва да бъдем еднакво отзивчиви както към богатите и известните хора, така и към бедните и скромните. Когато един виден християнин пристигнал на гарата на едно градче, водачите на местното християнско събрание дошли да го посрещнат с разкошна лимузина, която трябвало да го отведе в един луксозен хотел. „Къде обикновено отсядат гостуващите проповедници при вас?“ – попитал християнинът. Отговорили му, че недалеч от гарата живеело възрастно семейство, в чийто дом обикновено отсядали гостуващите проповедници. „И аз предпочитам да отседна там“ – казал той.

И отново апостолът ни предупреждава да не считаме себе си за мъдри. Съзнанието, че ние нямаме нищо, което да не сме получили, трябва да ни предпазва от прекалено високо мнение за собственото ни „аз“.

12:17 Да отвръщат на злото със зло е нещо обикновено за хората от света. Хората казват: каквото повикало, таква отговорило; каквото си е надробил, това и ще сърба. Но това желание за отмъстителност не трябва да има място в живота на изкупените. Те трябва да се държат достойно пред лицето на обидата и оскърбленията, както и при всички останали обстоятелства на живота.

„**Промислявайте**“ означава „*мислете*“ или „*внимавайте да вършите*“.

12:18 Християните не трябва да стават причина за излишни караници и препирни. Божията праведност не се изработва с войнственост и гняв. Ние трябва да обичаме мира, да творим мир и да живеем в мир. Когато засегнем някого или когато някой нас ни засегне, трябва неуморно да работим за мирно разрешение на конфликта.

12:19 Трябва да се противопоставяме на склонността да си отмъщаваме за зло, което са ни сторили. Изразът „**дайте място на Божия гняв**“ може да означава „*позволете на Бога да се погрижи за проблема вместо вас*“ или „*останете пасивен и не се съпротивлявайте*“. Останалата част от стиха говори в полза на първото тълкуване – оставете проблема в Божиите ръце и позволете на Божия гняв да се погрижи за неговото разрешение. **Отмъщението** е прерогатив на Бога. Ние не трябва да си присвояваме това, което е Негово право. Той ще ни отплати в подходящото време и по подходящия начин. Ленски пише следното:

*„Бог много отдавна е разрешил проблема за справедливото наказание на злоторците. Нито един от тях няма да избегне сега. Всеки отделен случай ще бъде разгледан съвършено справедливо и ще бъде наказан съвършено справедливо. Ако някой от нас се опита да се намеси, това ще бъде абсолютна самонадеяност.“*⁵⁰

12:20 Християнството излиза извън границите на несъпротивлението и навлиза в сферата на активното добротворство. То не унищожава своите врагове с насилие, а ги обръща чрез любовта. То храни **врага**, когато е **гаден**, и утолява жаждата му, когато е **жаден**, като по този начин трупа „**жар на главата му**“. Ако някой смята, че трупането на жар на главата е жестоко нещо, то той явно не разбира правилно значението на този израз. Да трупаш **жар** на главата на един човек означава да го накараш да

се засрами за своята враждебност, като се държи с него с необичайна топлота.

12:21 Дарби обяснява първата част на този стих така: „Ако моята избухливост стане причина за твоята избухливост, то ти си бил победен от злото.“⁵¹

Големият негърски учен Джордж Уошингтън Карвър каза веднъж: „Никога няма да позволя на някой човек да провали живота ми, като ме накара да го мразя.“⁵² Като вярващ човек той не иска да позволи на злото да го победи.

„Но ти побеждавай злото чрез доброто.“ За християнското учение е характерно, че то не остава при забраната да се прави нещо, а винаги предлага положителна алтернатива на тази забрана. **Злото** може да се победи **чрез доброто**. Това е едно оръжие, което ние трябва да използваме по-често.

Стентън се е отнасял към Линкълн с голяма злоба и омраза. Казвал е, че няма нужда да ходят до Африка, за да намерят горила, тъй като истинската горила може да се намери в Спрингфилд, Илинойс. Линкълн приел предизвикателството, без да се обижда, и няколко години по-късно назначил Стентън за министър на войната, тъй като чувствал, че той е най-подходящият за тази служба. След убийството на Линкълн Стентън заявил, че Линкълн бил най-великият човек, когото той познавал. Любовта била победила омразата.⁵³

Г. Взаимоотношения с управляващите органи (13:1-7)

13:1 Оправданите чрез вяра са дължни да се **подчиняват** на човешките власти. Всъщност това задължение се отнася за всички, но тук апостолът говори специално за вярващите. Бог е постановил човешките власти след потопа, като е казал: „Който пролее човешка кръв, и неговата кръв от човек ще се пролее“ (Бит. 9:6). Това постановление е дало власт на хората да съдят хора, извършили престъпления, и да наказват виновните.

Във всяко общество, в което същест-

вува ред, трябва да има управление и подчинение на това управление. В противен случай то би изпаднало в едно състояние на анархия, което не би му позволило да оцелее. По-добре да има каквото и да било управление, отколкото да няма никакво. Затова Бог е постановил да има човешки власти и нито една човешка власт не може да съществува извън Неговата воля. Това не означава, че Бог одобрява всичко, което правят човешките властици. Той със сигурност не одобрява корупцията, жестокостта и тиранията! Но факт е, че **„когато власти има, те са отредени от Бога“**.

Вярващите могат да живеят победоносен живот както в демократично общество, така и в конституционна монархия и дори в тоталитарен режим. Нито едно земно управление не е по-добро от хората, от които се състои. Затова нито едно човешко управление не е съвършено. Единственото идеално управление е благотворната монархия, управлявана от Господ Исус Христос като Цар. Добре е да припомним, че Павел е написал тази глава за подчинението на човешкото управление по време на управлението на вероломния Нерон. Това са били много тежки дни за християните. Нерон ги е обвинил за подпалването на един пожар, който е унищожил половината Рим (и който може би е бил подпален от самия него). Някои от вярващите са били потапяни в катран и запалвани като горящи факли, които са осветявали неговите оргии. Други са били зашивани в животински кожи и хвърляни на дивите зверове, които са ги разкъсвали на парчета.

13:2 И въпреки това е истина, че всеки, който не се подчинява или се бунтува срещу властта, не се подчинява и се бунтува срещу Бога, Който е постановил тази власт. **Който се противи на законната власт, заслужава наказание**.

Разбира се, има и едно изключение. Ако една власт нареди на християнина да съгреши или да направи компромис с вер-

ността си към Исус Христос, тогава той не е длъжен да ѝ се подчини (Деян. 5:29). Нито една власт няма право да заповядва на човешката съвест. Следователно има случаи, когато вярващият трябва да си навлече гнева на човеците, като се подчини на Бога. В такива случаи той трябва да бъде готов да заплати наказанието без излишни оплаквания. При никакви обстоятелства вярващият не трябва да се бунтува или да участва в опити за свалянето на властта.

13:3 Като правило хората, които правят това, което е право, няма нужда да се боят от властта. Само нарушителите на закона могат да се страхуват от наказание. Затова, ако някой иска да живее, без да се бои, че ще бъде глобен, изправен на съд или хвърлен в затвора, трябва да живее като гражданин, който спазва закона, и тогава ще получи не порицание, а похвала от властта.

13:4 Владетелят – било то президент, управител, кмет или съдия – е Божий служител и представител на Господа. Той може да не познава Бога лично и въпреки това официално той е Негов човек. Така например Давид няколко пъти нарича злия Саул „Господния помазаник“ (1 Царе 24:6, 10; 26:9, 11, 16, 23). Независимо от неколкото опити на Саул да отнеме живота на Давид, Давид не позволява на хората си да убият царя. Защо? Защото Саул е цар и като такъв е Господният помазаник.

Като Божии служители владетелите трябва да работят в полза на хората – в полза на тяхната сигурност, спокойствие и всеобщо добруване. Ако някой се осмели да наруши закона, ще трябва да плати за това, тъй като управлението има власт да го изправи на съд и да го накаже. Изразът „той не носи напразно сабята си“ е едно сериозно предупреждение по отношение на властта, с която Бог облеча управлението. **Сабята** може да се изтъкува като символ на най-висшата власт на владетеля, тоест на неговото право да въздава смъртно нака-

зание. Затова не може да се каже, че смъртното наказание е било валидно само за старозаветното време, но не и за новозаветното. Тук имаме едно твърдение в НЗ, което означава, че управлението има власт да отнеме живота на един човек, който е извършил престъпление, заслужаващо смъртно наказание. В подкрепа на противното становище хората използват текста от Изход 20:13, където се казва: „Не убивай.“ Но тази заповед се отнася за убийството, а смъртното наказание не е убийство. Староеврейската дума за „убивай“ означава предумишлено убийство, както е преведена и в НИПБКДж.⁵⁴ Смъртното наказание се постановява в СЗ като необходимо при някои особено сериозни престъпления.

И отново апостолът ни напомня, че владетелят е Божий служител, като този път добавя, че е и „мъздовъздавател за докарване гняв върху този, който върши зло“. С други думи, освен че е служител на Бога за наша полза, той също така служи на Бога, като наказва нарушителите на закона.

13:5 Смисълът на този стих е, че ние трябва да се подчиняваме на властта по две причини – поради страх от наказание и поради желание да пазим чиста своята съвест.

13:6 Ние дължим на управлението не само подчинение, но и финансова подкрепа, като плащаме данъци. Ние имаме полза да живеем в общество, в което има законност и ред, полиция и пожарна охрана, и трябва да си разделим разходите за поддържането на всичко това. За да се поддържа стабилността в едно общество, правителствените чиновници отдават своето време и способности и затова имат право на подкрепа.

13:7 Фактът, че вярващите са граждани на небето (Фил. 3:20), не ги освобождава от отговорността към човешките власти. Те трябва да плащат всички данъци, с които се облагат техните доходи, недвижимо имущество и лична

собственост. Трябва да плащат и неоходимите **мита** върху стоката, която пренасят от една страна в друга. Трябва да се **страхуват** да не разсърдят онези, които имат за задача да следят спазването на закона; да показват **почит** към *имената и службите* на всички граждански служители (дори и когато не могат да уважават *личния* им живот).

В тази връзка християните никога не трябва да се поддават на изкушението да изричат обидни думи по адрес на президента или министър-председателя. Писано е: „Да не злослових началника на рода си“ (Деян. 23:5).

Д. Благовестието във връзка с бъдещето (13:8-14)

13:8 В основата си първата част на този стих означава: „Плащайте сметките си навреме.“ Това не е забрана на каквато и да било форма на дългове. Има някои дългове в нашето общество, които са неизбежни: повечето от нас непрекъснато дължат пари за ежемесечните си сметки за телефона, газта, електричеството, водата и др. Не е възможно да се занимаваш с бизнес, без да теглиш заеми. Този стих по-скоро ни предупреждава да не натрупваме неизплатени дългове.

Но освен това има и някои принципи, които трябва да ни водят в това отношение. Ние не трябва да правим дългове за маловажни неща. Също така не трябва да правим дългове, когато нямаме надежда да ги изплатим. Трябва да избягваме да купуваме неща на изплащане, свързани с натрупването на голяма лихва; да избягваме да вземаме пари назаем, за да купим нещо, чиято стойност се обезценява. Като цяло трябва да носим финансова отговорност, като живеем скромно и се простираме според чергата си и никога не забравяме, че „който взема назаем, е слуга на заимодавеца“ (Пр. 22:7).

Единственото задължение, което никога не отпада, е задължението ни да се **обичаме**. Гръцката дума за „любов“, която се използва в Посланието към рим-

ляните с едно-единствено изключение (12:10), е „*agape*“ и означава дълбока, неэгоистична и свръхестествена обич, която един човек има към друг човек. Тази несветска **любов** не се предизвиква от някакво достойнство в обичания човек, а е напълно незаслужена. Тя се различава от всяка друга любов в това, че е отпращена не само към приятелите, но и към враговете.

Любовта „*agape*“ се изявява в даването, и то най-често в жертвоготовното даване. Така например „Бог толкова възлюби света, че даде Своя Единороден Син“. Христос възлюби църквата и даде Себе си за нея.

„*Agape*“ засяга по-скоро *волята*, отколкото емоциите. Фактът, че има *заповед* да се **обичаме**, показва, че това е нещо, което можем да изберем да правим или да не правим. Ако ставаше въпрос за една неуправляема емоция, която връхлита върху нас неочаквано, ние едва ли щяхме да носим някаква отговорност. Това обаче не означава, че емоциите не вземат никакво участие.

Нито един необърнал се човек не може да проявява тази небесна любов. Всъщност дори един вярващ не може да я покаже със собствени сили. Тя може да бъде показана само чрез силата на обитаваня в нас Свети Дух.

Любовта намери своето съвършено изявление на земята в Лицето на Господ Исус Христос.

Нашата любов към Бога се изявява в послушанието на Неговите заповеди.

Човекът, **който обича** своя ближн, е **изпълнил закона** или най-малкото онази част от закона, която ни учи да обичаме своите ближни.

13:9 Апостолът посочва онези заповеди, които забраняват действия на нелюбов към нашите ближни. Това са **заповедите** против **прелюбодейството**, убийството, кражбата, лъжесвидетелството и пожелаването. Любовта не използва тялото на друг човек, докато блудството го използва. Любовта не отнема

живота на друг човек, а **убийството** го отнема. Любовта не **краде** имуществото на друг човек, а кражбата го отнема. Любовта не нарушава справедливостта по отношение на друг човек, а **лъжесвидетелството** го нарушава.⁵⁵ Любовта не подхранва зли желания по отношение на собствеността на друг човек, а пожеланието ги подхранва.

„...и **коя да било друга заповед**.“ Която и друга заповед да беше споменал Павел (като например: „Почитай майка си и баща си“), пак щеше да стигне до същата заповед: „**Да обичаш ближния си както себе си**.“ Това означава да се отнасяш с него със същата любов, със същото внимание и със същото уважение, с което се отнасяш към себе си.

13:10 **Любовта** никога не се стреми да **върши зло** на другия, а търси доброто и уважението на всички. Следователно онзи, който действа в любов, действително изпълнява изискванията на втората плоча на **закона**.

13:11 Останалата част от главата насърчава живота на духовна будност и морална чистота. **Времето** е кратко. Диспенсацията на благодатта приближава към своя край. Късният част налага да **отхвърлим** от себе си всякаква сънливост и бездействие. Спасението е по-близо до нас сега, **отколкото** когато и да било. Спасителят идва, за да ни отведе в дома на **Отца**.

13:12 Настоящото време е като **нощ** на греха, която току-що е изтекла. **Денят** на вечната слава е на път да се зазори за вярващите. Това означава, че ние трябва да **отхвърлим** от себе си всички мръсни грехи на това, което е от света – тоест всичко свързано с неправдата и злото, и „**да се облечем в оръжието на светлината**“ – тоест да сложим защитната греха на светия живот. Съставните части на Божието въоръжение са описани в Ефесяни 6:14-18. Те описват елементите на истинския християнски характер.

13:13 Забележете, че ударението тук

пада на практическия християнски живот. Тъй като сме деца на **деня**, ние трябва да **ходим** като синове на светлината. Какво общо има християнинът с шумните гощавки, пианските разпратии, сексуалните оргии, жестокостите, прецирните и завистта? Нищо общо.

13:14 Най-добрата линия, която можем да следваме, е най-напред **да се облечем с Господ Исус Христос**. Това означава, че трябва да възприемем Неговия начин на живот и да живеем така, както Той е живял; да Го приемем като наш **Водач** и **Пример**.

На второ място ние не трябва да **се грижим за страстите на плътта**. **Плътта** тук означава нашето старо, покварено естество. Плътта непрекъснато иска да ѝ угаждаме с удобства, разкош, непозволен сексуални преживявания, празни развлечения, светски удоволствия, разпуснатост, материализъм и т. н. Ние **се грижим за плътта**, когато купуваме неща, които са свързани с изкушенията; когато търсим леки пътища, за да съгрешаваме; когато отдаваме предимство на физическото пред духовното. Ние не трябва ни най-малко да угаждаме на плътта, а по-скоро да „не ѝ даваме никакви възможности за изява“ (**ПБДжБФ**).

Това именно е и **пасажът**, който Бог използва, за да обърне блестящия, но много плътски **Августин** към Христос и към чистотата. Когато стига до 14 ст., **Августин** се предава на Господа. От този момент нататък той е познат в историята като „свети“ **Августин**.

Е. Взаимоотношения с другите вярващи (14:1-15:13)

14:1 Пасажът от 14:1 до 15:13 разглежда важни принципи, които имат за цел да ръководят Божиите хора при решаването на въпроси от второстепенно значение. Това са и въпроси, които много често стават причина за конфликти сред вярващите, както ще видим след малко.

Слабият християнин е християнинът,

който има необосновани скрупули по отношение на въпроси от второстепенно значение. В конкретния случай той би могъл да бъде един обърнал се юдеин, който все още изпитва угризения във връзка с яденето на неотговаряща на еврейските религиозни изисквания храна или с работенето в събота.

Първият принцип е следният: **слабият** християнин трябва да се приеме в местното събрание, но не за да се **спори** с него заради необоснованите му скрупули. Християните могат да общуват щастливо един с друг, без непременно да имат еднакво мнение по въпроси от второстепенна важност.

14:2 Вярващият, който живее в пълно наслаждение от християнската свобода, има вяра, основаваща се на учението на НЗ, че **всички** храни са чисти. Те са осветени чрез Божието слово и молитва (1 Тим. 4:4, 5). Вярващият със слаба съвест може да изпитва угризения, когато яде свинско или някакво друго месо. Той може да бъде вегетарианец.

14:3 Следователно *вторият принцип* е, че трябва да има взаимна търпимост. Зрелият християнин не трябва да **презира** своя слаб брат. А слабият брат пък не трябва да **осъжда** като грешник някой, който обича да яде шунка, скариди или омар. **Бог го е приел** в Своето семейство и неговото положение е непроменливо.

14:4 *Третият принцип* е, че всеки вярващ е **служител** на Господа, и затова ние нямаме никакво право да го съдим, като че ли сме негови господари. Всеки служител стои **пред своя собствен Господар**, за да бъде одобрен или неодобрен. Един човек може да погледне на друг човек с чувство на студено снисхождение, мислейки си колко скоро вярата му ще претърпи корабкрушение заради неговите разбирания по тези въпроси. Но това отношение не е правилно. Бог ще направи да стоят поддръжниците и на двете страни на проблема. Той има достатъчно власт да направи това.

14:5 Някои еврейски християни все още гледат на пазенето на съботния ден като на задължение. Те чувстват угризения да вършат каквато и да било работа в събота. В този смисъл те **уважават един ден повече от друг ден**.

Други вярващи нямат тези юдейски скрупули. Те уважават **всеки ден еднакво**. Те не смятат, че шестте дни на седмицата са обикновени, а само единият – свещен; за тях всички дни са свещени.

Но какво трябва да бъде отношението ни към Господния ден – първия ден на седмицата? Той не трябва ли да има специално място в живота на християните? НЗ ни показва, че първият ден от седмицата е денят на Господното възкресение (Лука 24:1-9). През следващите два Господни дни Христос се е срещал със Своите ученици (Йоан 20:19, 26). Светият Дух е бил даден в деня на Петдесетница, който също е бил първият ден на седмицата: празникът на Петдесетница се е чествал седем недели след празника на Първите плодове (Лев. 23:15, 16; Деян. 2:1), който е символизирал Христовото възкресение (1 Кор. 15:20, 23). Учениците са се събирали да разчупват хляба в първия ден на седмицата (Деян. 20:7). Павел наставлява коринтяните да събират милостията в първия ден на седмицата. Така че Господният ден наистина изпъква като някакъв специален ден в НЗ, но вместо да бъде ден на някакво **задължение**, какъвто е съботата, той е ден на **привилегия**. Освободени от ежедневните си задължения, ние можем да го отделим за поклонение и служение на нашия Господ.

Никъде в НЗ не се казва, че християните трябва да пазят съботата. И в същото време ние виждаме принципа на отгеляне на един от седемте дни като ден на почивка след шестте трудови дни.

Независимо от мнението, което човек може да има по този въпрос, принципът е следният: „... **всеки да бъде напълно уверен в своя ум**“. Нека да поясним обаче, че този принцип може да се при-

лага само за случаи, които са *неутрални* в морално отношение. Когато става въпрос за *фундаментални* доктрини на християнската вяра, не може да има място за индивидуални мнения. Но там, където нещата не са нито добри, нито лоши сами по себе си, може да има различни мнения и ние не трябва да позволяваме на такива неща да пречат на нашето общуване.

14:6 В този стих човекът, **който пази деня**, е вярващ еврейин, който все още изпитва угризения, когато работи в събота. Той не гледа на съботата като на средство за получаване или запазване на спасението, а просто мисли, че прави нещо, което се харесва на **Господа**. По същия начин човекът, **който не пази деня**, прави това, за да почете Христос, Който е самото тяло, а не просто сянката на вярата (Кол. 2:16, 17).

Този, който се чувства свободен да яде храна, непозволени от юдейския закон, набежда глава и **благодаря на Бога** за това. Същото прави и вярващият, който има слаба съвест и яде само кашер*. И двамата търсят Божието благословение.

И в двата случая **Бог** се почита и поучава благодарение. Тогава има ли смисъл това да става причина за конфликти и препирни?

14:7 Господството на Христос изпълва всеки елемент от живота на вярващия. Ние не живеем за себе си, а за Господа. Не умираме за себе си, а за Господа. Вярно е, че това, което правим и казваме, засяга другите, но тук не се набляга на този момент. Това, което Павел иска да подчертае, е, че Господ трябва да бъде целта и обектът на живота на всички Негови хора.

14:8 Всяко нещо, което вършим в живота си, е обект на разглеждане и одобрение от страна на Христос. Ние го проверяваме, като се опитваме да си представим как би изглеждало то в Неговото

присъствие. Дори и в смъртта ние се стремим да прославим Господа, докато отиваме, за да бъдем с Него. Ние Му принадежем както в живота, така и в смъртта.

14:9 Една от причините, поради която **Христос умря и оживя**, е, за да **бъде наш Господар** и ние да бъдем Негови доброволни поданици, посвещавайки Му с радост своите благодарни сърца. Неговото господство ще продължи дори и в смъртта, когато телата ни ще лежат в гроба и духовете ни, а душите ни ще бъдат в Неговото присъствие.

14:10 И защото това е така, наистина е глупаво педантичният еврейски християнин да осъжда **брат** си, който не спазва еврейския календар и религиозните изисквания за храната. Също толкова глупаво е, когато един силен брат **презира** своя слаб **брат**. Истината е, че всеки от нас ще **застане пред Христовото съдилище**⁵⁶ и че това ще бъде единствената оценка, която ще има значение.

Това съдилище ще се занимае със служението на вярващия, а не с неговите грехове (1 Кор. 3:11-15). Това ще бъде един съд на оценка и раздаване на награди, който ще се различава от съда над езическите народи (Мат. 25:31-46), а така също и от съда на Големия бял престол (Откр. 20:11-15). Последният е окончателният съд над всички хора, които са умрели като безбожници.

14:11 Сигурността на факта, че ние наистина ще застанем пред този съд (*beta*) на Христос, се подкрепя и от един цитат от Исаия 45:23, в който Самият Йехова заявява твърдо, че **всяко коялно ще се преклони** пред Него, признавайки Неговата върховна власт.

14:12 И така, ясно е, че всеки от нас ще **отговаря пред Бога за себе си**, а не за своите братя. Ние прекалено много съдим един другия, и то без да имаме нито власт, нито знание за това.

14:13 Вместо да съдим своите братя християни за неща, които нямат значение в морално отношение, ние трябва да

* Храни, отговарящи на еврейските религиозни изисквания. – Бел. на прев.

решим да **разсъждаваме** така – никога да не правим нещо, което ще попречи на духовното развитие на нашия брат. Нищо едно от тези незначителни неща не е достатъчно важно за нас, за да дадем повод на брат си да се спъне или да се съблъзна.

14:14 Павел знае, а и ние знаем, че вече няма нечисти храни, както са били нечисти за юдеите, живеещи под закона. Храната, която ние ядем, е осветена от Божието слово и молитва (1 Тим. 4:5). Тя е осветена от словото в смисъл, че Библията специално я отделя като добра. И е осветена от молитва, като помолим Бога да я благослови за Своя слава и за укрепване на телата ни за Неговото служение. Но ако един слаб брат смята, че за него е грешно да яде например свинско месо, тогава за него това ще бъде неправилно. Яденето на свинско месо за него ще означава да насили своята отгледана на Бога съвест.

Когато Павел казва, че „**нищо не е само по себе си нечисто**“, трябва да разберем, че той говори *само* за ония неща, които *нямат значение* в морално отношение. В живота има много неща, които са нечисти, като например порнографската литература, неприличните вицове, сексфилмите и всякаква друга форма на неморалност. Но християните не се осъществяват ритуално, като ядат храни, които Мойсеевият закон счита за нечисти.

14:15 Когато аз седна да ям заедно с някой по-слаб брат, трябва ли непременно да отстоявам законното си право да ям раци или омари, когато той смята, че това е грешно? Ако аз направя това, вече не ходя в любовта, защото любовта не търси своето, а мисли за другия. Любовта пренебрегва своите законни права, за да съдейства за благополучието на другия. Една чиния с храна не е толкова важна, колкото духовното добруване на „онзи, за когото е умрял Христос“. И ако аз егоистично демонстрирам своите права в тези случаи, мога да нанесам не-

поправима вреда в живота на по-слабия си брат. Всеки от нас може да разбере колко безсмислени са тези конфликти, когато си спомни, че душата на незовия по-слаб брат е купена на такава висока цена – скъпоценната кръв на Азнето.

14:16 И така, принципът тук е, че ние не трябва да позволяваме на тези второстепенни неща, които са напълно неутрални сами по себе си, да стават причина за другите да ни осъждат заради нашата „разпуснатост“ или „липса на любов“. Това е все едно да жертваме доброто си име заради една чиния чорба.

14:17 Това, което действително има значение в **Божие царство**, не са правилата за хранене, а духовните реалности. **Божие царство** е сферата, в която Бог е признат за Върховен Господар. В най-широк смисъл то включва всички, които дори и само на думи *изповядват* принадлежност към Бога. Но кръгът на истинското царство включва само новородените. Това е и смисълът на Божието царство тук.

От поданиците на царството не се очаква да бъдат експерти по храненето, гастрономи или познавачи на различните марки вина. Техният живот трябва да се характеризира с практическа **правда**, **мир** и хармония на характера и ум, настроен за **радост в Светия Дух**.

14:18 Няма значение какво яде или какво не яде човек. Това, което печели високата оценка на Бога и одобрението на човеците, е светият живот. Тези, които поставят ударението върху правдата, мира и радостта, служат на Христос, като се подчиняват на Неговите поучения.

14:19 И така, тук ние виждаме *още един принцип*: вместо да се караме за маловажни неща, трябва да полагаме всички усилия да поддържаме **мира** и хармоничните отношения в християнското събрание. Вместо да ставаме причина за препъване на другите, като им налагаме своите права, трябва да се стремим да ги назидаваме в най-святая вяра.

14:20 Бог върши работа в живота на всяко едно от Неговите деца. Страшно е дори да си помислим, че заради някое наше разбиране по такъв маловажен въпрос като **яденето**, пиенето или пазенето на дните ние можем да възпрепятстваме това дело в живота на някой по-слаб брат. За едно Божие дете сега всички храни са чисти. Но за него ще бъде погрешно да яде гадена храна, ако по този начин съблазнява някой брат или става причина той да се препъне в своя християнски вървеж.

14:21 Хиляди пъти по-добре е да се въздържим и да не ядем месо, нито да пием вино, нито нещо грузо, чрез което можем да спънем брат си или да станем причина той да се подхлъзне в духовно отношение. Да се откажем от законните си права в този случай означава да платим една съвсем малка цена в грижите си за **слабия** ни брат.

14:22 Аз мога да имам пълна свобода да ям всякаква храна, знаейки, че Бог ни я е дал, за да я приемаме с благодарение, но не бива да парадирам лекомислено с тази своя свобода пред по-слабите си братя. По-добре би било да я упражнявам скрито, когато няма опасност да съблазня някого.

Добре е да ходим в пълно наслаждение от своята християнска свобода, без да се чувстваме ограничени от неоснователни узрения. Но още по-добре е да предпочетем да пренебрегнем законните си права, вместо да се осъждаме, че сме станали причина за препъване на другите. Този, който избягва да съблазнява другите, е **блажен** човек.

14:23 Що се отнася до слабия брат, за него е грешно да яде нещо, заради което изпитва узрения на съвестта. Тогава той не яде от **убеждение**, защото съвестта му не е чиста. А когато човек насила съвестта си, той върши **грях**.

Наистина, човешката съвест не е непогрешим водач; тя трябва да бъде обучавана от Божието слово. Но както пише Мери Ангър, „Павел тук постановя-

ва един закон, според който човек трябва да следва гласа на своята съвест дори когато тя не е достатъчно обучена; защото в противен случай ще бъде разрушен моралът на личността.“⁵⁷

15:1 Първите тринайсет стиха от 15 глава продължават темата на предишната глава – проблема за отношението ни към неутралните в морално отношение неща. Поводът за това е напрежението, появило се между вярващите, обърнали се от юдеизма и от езическите народи. Затова Павел тук Павел се обръща с молба за хармонични взаимоотношения между тези две групи християни.

Силните (тоест тези, които се чувстват напълно свободни да вършат неща, неутрални в морално отношение) не трябва да си **угаждат**, като егостично отстояват собствените си права, а да се отнасят с внимание и загриженост към **слабите** си братя, като носят техните **немощи**.

15:2 Тук принципът е следният: недей да живееш така, че да угаждаш на себе си; живей така, че да **угаждаш на ближния** си – за негово **добро** и за негово изграждане. Това е християнският подход.

15:3 Христос вече ни е дал пример за това. Той е живял така, че да угоди на Своя Отец, а не на Себе Си. Казал е: „**Укорите на ония, които укоряваха Тебе, пагнаха върху Мене**“ (Пс. 69:9). Това означава, че Той е бил погълнат до такава степен от мисълта за Божието име, че когато хората са обиждали Бога, Той е приемал думите им като лична обига.

15:4 Този цитат от Псалмите ни напомня истината, че всички старозаветни Писания са **били написани за наша поука**. Макар и да не са били написани лично до нас, те съгържат безценни поуки за нас. Когато се сблъскваме с проблеми, конфликти, беди и скърби, Писанията ни учат да бъдем твърди и ни дават **утеха**. По този начин, вместо да потънем под вълните, ние се гържим над тях чрез **надеждата**, че Бог ще ни пренесе безопасно през всички беди.

15:5 Това съображение дава повод на Павел да изрази желанието **Бог**, Който ни дава издръжливост и **утеха**, да даде сила и на силните, и на слабите, и на християните-езичници, и на християните-евреи, за да живеят в единомислие **според** учението и примера на **Христос Исус**.

15:6 Резултатът от всичко това ще бъде, че светиите ще живеят в единодушие и единогласно ще славят **Бога и Отца на нашия Господ Исус Христос**. Представете си каква картина! Спасените евреи и спасените езичници славят Господа „с едни уста“!

В Посланието към римляните думата „уста“ се споменава четири пъти. Тези четири споменавания рисуват отделни етапи от развитието на спасената душа. В началото устата на човека е пълна с „клевета и горест“ (3:14). След това устата му се затваря и човекът се довежда като подгъщам пред Бога (3:19). После той изповядва с устата си, че Исус е Господ (10:9). И накрая, с устата си активно хвали и се прекланя пред Господа (15:9).

15:7 Всичко това води до появата на още един принцип. Независимо от различията, които могат да съществуват по въпроси от второстепенна важност, ние трябва да се приемаме **един друг така, както и Христос ни прие**. Това е и истинската основа за приемането на християните в местното събрание. Ние не се приемаме един друг заради деноминационната си принадлежност, духовна зрялост или социално положение, а се приемаме, защото **Христос** ни е **приел**, за **Божията слава**.

15:8 В следващите няколко стиха апостолът напомня на своите читатели, че служенето на **Исус Христос** се отнася и за евреи, и за езичници, и че нашите сърца трябва да бъдат достатъчно големи, за да приемат и двете групи. Вярно е, че Христос дойде, за да служи на **обязаните** – тоест на еврейския народ. Бог неколкостранно обеща, че ще изпрати на Израел Месия, и Христовото идване

потвърди истинността на тези **обещания**.

15:9 Но Христос носи благословения и на **езичниците**. Целта на Бога беше и народите да чуят евангелието и онези, които повярват, да **прославят Бога за Неговата велика милост**. Това не трябва да изненадва еврейските вярващи, тъй като то е пророкувано многократно в техните Писания. В Псалм 18:49 например Давид предусеща деня, в който Месията ще пее хвала на Бога между множество вярващи от езическите народи.

15:10 Във Второзаконие 32:43 езичниците са представени като хора, които се радват на благословенията на спасението заедно с **людеите Му** – Израел.

15:11 В Псалм 117:1 пък четем как Израел призовава **езичниците** да **хвалят ГОСПОДА** по време на хилядолетното царство на Месията.

15:12 Последният, който добавя своето свидетелство за включването и на **езичниците** към господството на Месията, е **Исаия** (Ис. 11:1, 10). Това, на което най-вече се набляга тук, е истината, че **езичниците** също ще участват в привилегиите на Месията и Неговото благостие.

Господ Исус е „**Исеевият корен**“ в смисъл, че Той е Създателят на Исеей, а не в смисъл, че е произлязъл от Исеей (макар това също да е вярно). В Откровение 22:16 Исус говори за Себе си като за корена и потомъка на Давид. Що се отнася до Неговото божествено естество, Той е Създателят на Давид, а що се отнася до Неговото човешко естество, Той е потомък на Давид.

15:13 И така, Павел завършва този пасаж с една благословия, в която моли **Бог**, Който дава добра **надежда** чрез благогата, да изпълни светиите с **всякаква радост и мир** във вярата им в Него. Може би тук той си мисли специално за вярващите езичници, но молитвата му може да се приложи към всички вярващи. Истина е също така, че тези, чиято **надежда** се **преумножава** чрез силата на

Светия Дух, нямат време да се карат за маловажни неща. Нашата обща надежда е мощната обединяваща сила в християнския живот.

Ж. Благовестието в плановете на Павел (15:14-33)

15:14 В останалите стихове до края на 15 глава Павел излага причината, заради която той пише това Писмо до римляните, и голямото си желание да ги посети.

Макар и никога да не се е виждал с римските християни, Павел е **уверен**, че те ще приемат с радост неговите наставления. Тази негова увереност се основава на това, което апостолът е чул за тяхната **благодост**. Освен това той е **уверен** и в тяхното **познаване** на християнското учение, което ги прави способни да се **наставяват** един друг.

15:15 Независимо от неговата увереност в техния духовен напредък и независимо от факта, че той е чужденец за тях, Павел не се колебае да им напомни за някои техни привилегии и отговорности. Дързостта, с която апостолът пише това Писмо, идва от **дадената му от Бога благодат** – тоест от **благодатта**, която го е определила за апостол.

15:16 Той е определен от Бога за служител, който има за задача да **свещенослужи на Исус Христос между езичниците**. Павел гледа на своята задача да служи на Божието благовестие като на свещенческа служба, в която той представя спасените езичници като **благоприятен принос на Бога**, защото те са били отделени за Бога от Светия Дух чрез новороджението. Г. Кемпбел Моргън възкликва:

„Каква ярка светлина хвърлят тези думи върху всички наши евангелизаторски и пастирски усилия! Всяка душа, спечелена чрез проповядване на благовестието, не само отива в едно място на сигурност и благословение, но е и принос за Бога – принос, който Му носи удовлетворение и който Той иска да Му дадем. Всяка душа,

*внимателно и търпеливо наставена в Христовото учение и по този начин направена съобразна с Неговия образ, е душа, която носи удоволствие на Отца. По този начин ние работим не само за спасението на хората, но и за да удовлетвори м сърцето на Бога. Това е най-силният мотив за нашата работа.“*⁵⁸

15:17 Ако Павел реши да се хвали с нещо, то това няма да бъде неговата собствена личност, а **Христос Исус**. И той няма да се похвали със своите собствени успехи, а с това, което **Бог** е благоволил да извърши чрез него. Един скромнен служител на Христос не би се занимавал с неподобаващи хвалби, а би живял със съзнанието, че Бог го използва, за да осъществи Своите цели. Всяко изкушение, което подтиква човека към гордост, се преодолява от съзнанието, че той е нищо сам по себе си, че няма нищо, което да не е получил, и че не може да направи нищо за Христос без силата на Светия Дух.

15:18 Павел **не се осмелява да говори** за това, което Христос е направил чрез служението на другите. Той си позволява да говори само за това, което Господ е извършил чрез *него*, за да приведе **езичниците** към покорност както чрез това, което е казал, така и чрез това, което е направил – тоест както чрез посланието, което е проповядвал, така и чрез чудесата, които е извършил.

15:19 Господ е потвърдил посланието на апостола чрез чудесата, които са носели духовни поуки и които са предизвиквали удивление, а така също и чрез различните проявления на силата на Духа. В резултат на това Павел **напълно е проповядвал благовестието** в една област, която представлява окръжност с център **Ерусалим** и една от крайните ѝ точки е **Илирик** (на север от Македония, на Адриатическо море). Изразът „**от Ерусалим... до Илирик**“ описва не толкова хронологическата последователност на служението на Павел, колкото **географския му обхват**.

15:20 Когато е следвал този маршрут, **целта** на апостола е била **да проповядва благовестието** в недостигнати от другите проповедници места. Неговите слушатели са били главно езичници, които никога преди това не са били чували за **Христос**. Следователно апостолът не е гразял на нечия чужда **основа**. Примерът на Павел, който е служел като пионер в нови места, не налага непременно на всички други служители на Господа да вършат абсолютно същото. Има служители, които Господ призовава да гойдат след това и да бъдат учители след основаването на новите църкви.

15:21 Тази основополагаща дейност сред езичниците изпълнява пророчеството на Исаия (52:15), според което езичниците, които никога преди това не са били евангелизирани, ще **видят**, и онези, които никога преди това не са **чули** благата вест, ще **разберат** и ще откликнат с истинска вяра.

15:22, 23 В желанието си да разорява „неразорани целини“ Павел е бил прекалено зает, за да отиде в Рим до този момент. **Но сега** вече основата е положена в областта, за която той говори в 15:19, и други могат да гойдат и да гразят на тази основа. Затова Павел е свободен да изпълни отдавнашното си **желание** – да посети Рим.

15:24 Според плана си апостолът възнамерява да спре в Рим на път за **Испания**. Той няма да има възможност да остане толкова, че да може да се **насити** на **общението** със своите братя колкото желае, но желанието му ще бъде задоволено поне до известна степен. И той знае, че тогава те ще го изпратят, за да завърши пътуването си до Испания.

15:25 А междувременно апостолът ще отиде в Ерусалим, за да предаде помощта, събрана от езическите църкви, за нуждаещите се **светии** в Юдея. Това е „милостинята“, за която се говори в 1 Коринтяни 16:1 и във 2 Коринтяни 8 и 9 глава.

15:26, 27 Вярващите в **Македония** и

Ахая са дали с радост своя принос за помощта, предназначена да облекчи положението на **бедните** християни в Ерусалим. Тази помощ е била събрана на доброволни начала и нейното събиране е напълно естествено. Езичниците са облагодетелствани чрез идването на благовестието от еврейските вярващи и затова е напълно естествено сега те да послужат на своите еврейски братя в **материалните** неща.

15:28, 29 Веднага след като изпълни тази своя мисия и предаде обещаната помощ, Павел ще отиде в Рим на път за **Испания**. Той е напълно уверен, че неговото пътуване до Рим ще бъде придружено от **изобилно благословение от благовестването**, което **Христос** винаги излива, когато Божието слово се проповядва в силата на Светия Дух.

15:30 Апостолът приключва този параграф, като се обръща към братята с пламенен призив за **молитва**. Основанието за този призив е тяхното единство в **Господ Исус Христос** и **любовта**, която идва от Светия Дух. Той ги моли да го придружават в **устърдна молитва към Бога за него**. Както казва Ленски: „Това е един призив за борба в молитва, в която вярващият влага цялото си сърце и душа, както правят състезателите на арената.“⁵⁹

15:31 Дадени са четири специфични повода за молитва. *Най-напред* Павел иска да се молим той да **бъде избавен от** непокорните на вярата в **Юдея**, които се противопоставят фанатично на благовестието, също както е правил и той преди обръщението си.

На *второ* място, той иска римляните да се молят за еврейските **светии**, така че те да се отнесат благоприятно към помощта, която езичниците са събрали за тях. У еврейските вярващи все още има останки от силни религиозни предразсъдъци по отношение на вярващите езичници и по отношение на проповядващите сред езичниците. И освен това винаги съществува възможността хората

да се обидят просто при мисълта, че им дават „милостиня“. Често пъти ни е нужна много повече благодат, за да получаваме, отколкото за да даваме!

15:32 Третата молба на Павел е Божията воля да бъде такава, че неговото пътуване до Рим да бъде радостно. Думите „с Божията воля“ изразяват желанието на Павел да бъде воден от Господа във всичко.

И на последно място апостолът моли неговото пътуване да бъде такова, че той да може да си почине между тях по време на своето бурно и изтощително служение.

15:33 Тук Павел завършва главата със следната молитва: **Бог**, Който е източникът на мира, да бъде с всички тях. В 15 глава Господ е наречен „Бог на твърдостта и на утехата“ (5 ст.), „Бог на надеждата“ (13 ст.) и сега „Бог на мира“. Той е източникът на всяко добро и на всичко, от което нещастният грешник се нуждае сега и завинаги. **Амин.**

3. Благовестието при оценяването и признаването на другите (16 гл.)

На пръв поглед последната глава от Посланието към римляните изглежда като един безинтересен списък от имена, които едва ли имат някакво значение за нас днес. Но когато разгледаме тази уж безинтересна глава по-внимателно, се оказва, че тя съдържа много важни поуки за вярващия.

16:1 Фива ни е представена като „служителка“⁶⁰ на църквата в Кенхрея, което обаче не означава, че тя е принадлежала към някакъв специален религиозен ордер. Всяка сестра, която служи по някакъв начин на местното събрание, може да бъде наречена „служителка“.

16:2 Винаги, когато са пътували от една църква в друга, ранните християни са носели препоръчителни писма в знак на уважение към църквата и за улеснение на пътуващия християнин.

Ето защо апостолът тук представя Фива и ги моли да я приемат като ис-

тинска вярваща – така както прилича на светици. Освен това той ги моли да ѝ помогнат по всякакъв възможен начин. Апостолът я препоръчва затова, защото тя е била посветила себе си на служението на много други, включително и на самия Павел. Може би именно Фива е неморната сестра, която винаги е показвала гостоприемство към проповедниците и другите вярващи в Кенхрея.

16:3 След това Павел изпраща поздрав на Прискила и Акила, негови доблестни съработници в служението на Христос Исус. Колко много трябва да сме благодарни за християнските семейства, които отдават себе си като възлияние в жертвоготовен труд за Христовото дело!

16:4 Имало е време, когато Прискила и Акила са рискували живота си за Павел – една героична постъпка, за която не знаем нищо повече освен казаното в този стих. Апостолът е благодарен, а така също и църквите на обкръжилите се езициници, на които той служи.

16:5 „Поздравете и домашната им църква.“ Под „домашна църква“ се разбира едно действително общество от вярващи, които са се срещали в тяхната къща. Църковните сгради са били непознато явление до късните години на втори век. Преди това, когато Прискила и Акила са живеели в Коринт, в техния дом също се е събирала църква.

Епенет означава „достоеен за хваление“. Без съмнение този първи обръщение от провинция Ахая⁶¹ се е оказал достоеен за своето име човек. Павел го нарича **възлюбения ми*** Епенет.

16:6 Изобилието от женски имена в тази глава показва какъв широк диапазон на действие може да има служението на жените (1, 3, 6, 12 ст. и др.). **Мария** е ед-

* Оригиналната дума в гръцкия текст означава „възлюбен“ или „обичан“, а не „любезен“, каквото е било значението на думата по времето, когато е превеждана Библията на български. – Бел на прев.

на от сестрите, работили храбро за светишите.

16:7 Ние не знаем кога точно **Андроник** и **Юния** са били **затворници заедно** с Павел и не можем да кажем със сигурност дали думата „сродници“ означава, че те са били истински роднини на Павел или само негови сънародници. Също така не можем да кажем дали изразът „**които между апостолите се считат за бележани**“ означава, че те са били уважавани **от апостолите** или че самите те са били забележителни **апостоли**. Това, което знаем със сигурност, е, че те са станали християни **преди** Павел.

16:8 След това се запознаваме с **възлюбения** от апостола **Амплият**. Сигурно никога нямаше да чуем за тези хора, ако не беше връзката им с Голгота. Това е единственото величие, което притежава всеки един от нас.

16:9 **Урван** е наречен „**съработник в Христа**“, а **Стахис** – **възлюбен**. 16 глава на Посланието до римляните е като една миниатюрна картина на Христовото съдилище, на което всеки вярващ ще получи похвала за всяка показана вяност към Христос.

16:10 **Апелий** е преминал успешно през някакво голямо изпитание и е спечелил титлата „**одобрен в Христос**“.

Павел поздравява **семејството на Аристову**, имайки вероятно предвид християнските роби на този внук на Ирод Велики.

16:11 Може би **Иродион** също е роб. Тъй като е **роднина** на Павел, вероятно той е единственият роб **евреин** в семејството на Аристову.

Няког от робите в семејството на **Наркис** също са вярващи и затова Павел и на тях изпраща поздрав. Дори и хората, които стоят на най-ниското стъпало на социалната стълбичка, не са изключени от най-големите благословения на християнството. Фактът, че в този списък са включени и имена на роби, показва по един прекрасен начин, че в Христос всички социални различия биват за-

личени, тъй като вярващите са едно в Него.

16:12 **Трифена** и **Трифоса** са жени, чито имена означават „изтънчена“ и „нежна“, но това не им пречи да работят упорито в служението за Господа. **Възлюбената Персига** е още една от жените-работнички, от които има толкова голяма нужда в местните събрания и които рядко се оценяват по достойнство, преди да са ни напуснали.

16:13 Вероятно **Руф** е синът на Симон, който носи кръста на Исус (Мат. 27:32). Той е „избран от Господа“ не само що се отнася до неговото спасение, но и по отношение на християнския си характер, тоест той е избран светия. **Мајката** на Руф се е отнасяла с майчинска загриженост към Павел и затова е спечелила изпъленото с обич име „**моята мајка**“.

16:14, 15 Може би **Асинкрим**, **Флезонт**, **Ерма**, **Патрова** и **Ермия** са една много активни хора в някоя домашна църква като църквата на Прискила и Акила (16:3, 5). **Филолог** и **Юлия**, **Нирей** и **сестра му**, и **Олимпана** вероятно образуват ядрото на някоя друга домашна църква.

16:16 **Светата целувка** е обичайният начин на поздравление между светишите по онова време и продължава да се практикува в някои църкви и до днес. Тя е наречена „**света целувка**“, за да ни предпази от недостойни асоциации. В нашите общества целувката като цяло е заместена от ръкуването.

Църквите в Ахая, където Павел пише това Писмо, се пристъединяват към неговия поздрав.

16:17 Апостолът не може да завърши своето Писмо, без да ги предупреди за опасността от нечестиви учители, които могат да се промъкнат тайно в църквата. Християните трябва да бдят и да забелязват всички подобни хора, които образуват партии около себе си и поставят капани, в които падат непредпазливите. Те трябва непрекъснато да внимават, за да забележат онези, чито

проповеди се **противопоставят** на здра-
вото учение, което християните са на-
учили, и да се **отстраняват** от тях на-
пълно.

16:18 Тези лъжливи учители не се по-
дчиняват на **нашия Господ Исус Христос**.
Те се подчиняват на желанията на **коре-
ма си** и много добре умеят да „прилъз-
ват сърцата на простодушните“ с оба-
ятелни и **ласкателни думи**.

16:19 Павел се **радва**, че **послушност-**
та на неговите читатели към Господа
е известна на всички, но **въпреки** това
продължава да иска от тях да бъдат
„мъдри относно доброто, а прости от-
носно злото“.

16:20 По този начин **Бог**, Който е из-
точникът на **мира**, ще им даде скорош-
на победа над **Сатана**.

В своето характерно благопожелание
апостолът желае Бог да им даде всякак-
ва **благодат** по пътя към славата.

16:21 Ние вече познаваме **Тимотей**,
Павловия син във вярата и негов верен
съработник, но не знаем нищо за **Лукий**,
с изключение на това, че и той като Па-
вел има еврейски произход. Вероятно ве-
че сме се срещали и с **Ясон** (Деян. 17:5) и
със **Сосипатър** (Деян. 20:4), които също
са евреи.

16:22 **Тертий** е човекът, на когото Па-
вел диктува **това Послание**. Тук той си
позволява да добави своите лични позд-
равления към читателите.

16:23 В НЗ има най-малко четирима ду-
ши, познати под името **Гай**. Тук може би
става въпрос за същия Гай, за който се
споменава в 1 Коринтяни 1:14. Той е из-
вестен със своето гостоприемство не
само на Павел, но и на всички християни,
които са имали нужда от него. **Ераст** е
градският ковчежник на Коринт, но не
можем да кажем със сигурност дали той
е същият човек, за когото се говори в Де-
яния 19:22 и/или във 2 Тимотей 4:20, или
не. **Кварт** е споменат просто като един
брат, но каква чест, каква почит за не-
го е това!

16:24 „**Благодатта на нашия Господ**

Исус Христос да бъде със всички вас“ е
типичното благопожелание, с което Па-
вел завършва своите Писма. То е също-
то като благопожеланието в 20 ст., с ед-
но малко допълнение – местоимението
„**всички**“. Всъщност в побечето ръкопи-
си на Посланието към римляните този
стих е последният, като хвалението от
25 до 27 стих идва **след 14 глава**. 20 стих
е изпуснат в александрийския текст.
Както благопожеланието, така и хвале-
нието представляват един много красив
завършек на тази книга. **И двете свърш-**
ват с „**Амин**“.

16:25 И така, Посланието завършва с
една възхвала. Тя е отправена към Бога,
Който може да утвърди Своите хора
според **благовестието**, което Павел
проповядва и което той нарича „**моето**
благовестие“. Има само един път за спасе-
ние, разбира се, но благовестието е по-
верено на Павел като на „апостол сред
езицините“, докато Петър например го
проповядва сред евреите. Това е публич-
ното разгласяване на посланието за **Исус**
Христос, засягащо **откриването** на ед-
на чудесна истина, която е била **пазена**
в тайна от вечни времена. Думата
„**тайна**“ в НЗ означава истина, която не
е била позната никога преди това и коя-
то човешкият ум никога не би могъл да
разкрие сам, без тя да му бъде специално
изявена.

16:26 Конкретната тайна, за която се
говори тук, е истината, че вярващите
евреи и вярващите езициници стават съ-
наследници и заедно части на Христово-
то тяло и участници в Неговото обеща-
ние в Христа чрез благовестието (Еф.
3:6).

Тази тайна **сега е била изявена** чрез
Писанията на пророците – не пророците
от СЗ, а пророците от новозаветния пе-
риод. Тя не е била известна в староза-
ветните Писания, но е изявена **сега в**
пророческите Писания на НЗ (вж. Еф.
2:20; 3:5).

Това е посланието на благовестието,
което Бог е заповядал да **бъде извест-**

но на всички народи, за да могат хората да се подчинят на вярата и да бъдат спасени.

16:27 Единствен Бог е източникът и изявата на чистата мъдрост и на Него да бъде слава чрез Исуса Христа, нашия Посредник, за вечни векове!

Така Павел завършва своето величествено Послание до римляните. Колко сме задължени за него на Господа! И колко бедни бихме били без него! **Амин.**

Крайни бележки

- 1) (1:4) Някои тълкуватели смятат, че Духът на святост се отнася за Самото свято Същество на Христос, тоест Неговия Собствен човешки дух.
- 2) (1:29) Много често в някои текстове е употребена думата „неправда“ вместо думата „разврат“. Това е грешка, която се дължи на близките звучения на думите *poneria* (неправда) и *roteia* (разврат).
- 3) (1:31) 31 ст. съдържа пет думи, които започват с отрицателната представка „а-“ (ср. а-теист), подобни на българските прилагателни, които започват с представката „не-“: „ненавистници“, „непокорни“ и др. В критическия (НО) текст една от думите е изпусната: „непростителни“ (*aspondous*), тъй като много прилича на „немилостивни“ (*astorgous*).
- 4) (2:4) А. Р. Gibbs, *Preach and Teach the Word*, p. 12/4.
- 5) (2:6) Lewis S. Chafer, *Systematic Theology*, III:376.
- 6) (3:22) В някои текстове е изпуснато „и на всички“.
- 7) (3:23) Тук формата на глагола на гръцки е аорист, изразяващ минало свършено време.
- 8) (Екскурс) Същото важи и за еврейски и гръцки.
- 9) (3:24) Т. Pierson, *Shall We Continue in Sin?*
- 10) (3:24) Paul Van Gorder, in *Our Daily Bread*.
- 11) (3:30) Кренфилд посочва (в „Римляни“ 1:222), че опитите да се открие някаква много тънка разлика, не са убедителни. Августин може би е бил прав, когато е приписал тази промяна на желанието за риторично разнообразие.
- 12) (4:1) Или: „...както ще кажем, че нашият (пра)отец Авраам е намерил според плътта?“
- 13) (4:13) *Всекидневни бележки на Библейското дружество* (по-нататък-на информация не ни е известна).
- 14) (4:19) Макари в някои ръкописи да е изпуснато „не“-то, значението и в двата случая е едно и също.
- 15) (4:24) С. Н. Mackintosh: *The Mackintosh Treasury: Miscellaneous Writings by C. H. Mackintosh*, p. 66.
- 16) (5:11) Употребата на думата „atonement“ (изкупление: бел. на прев.) в ПБКДж от 1611 г. е съвсем правилно, тъй като тогава тя е означавала „примирение“ или „помирение“.
- 17) (6:1) J. Oswald Sanders, *Spiritual Problems*, p. 112.
- 18) (6:4) Charles Hodge, *The Epistle to the Romans*, p. 196.
- 19) (6:11) Ruth Paxson, *The Wealth, Walk, and Warfare of Christian*, p. 108.
- 20) (6:11) С. Е. Macartney, *Macartney's Illustrations*, pp. 378, 379.
- 21) (6:14) James Denny, „St. Paul's Epistle to the Romans,“ *The Expositor's Greek Testament*, II:635.
- 22) (6:19) Charles Gahan, *Gleanings in Romans*, in loco.
- 23) (6:21) Marcus Rainsford, *Lectures on Romans*, VI, p. 172.
- 24) (6:21) Pierson, *Shall We Continue In Sin?*
- 25) (7:15) Harry Foster, article in *Toward the Mark*, p. 110.
- 26) (7:23) George Cutting, „The Old Nature and the New Birth“ (booklet), p. 33.
- 27) (8:1) Общоприето е мнението, че думите „които ходят не по плът, но по дух“ са преписани погрешно от 4 стих. Но те действително се срещат в повечето ръкописи и може би просто дават едно по-подробно описание на онези, които са в Христос.

- 28) (8:10) Трудно е да се каже за кой точно дух (*рпеита*) става въпрос тук, тъй като в оригиналните текстове всички букви са били „главни“. Преводачите на НИПБ-КДж са поставили главна буква, смятайки, че става въпрос за *Светия Дух*. Ние смятаме, че става въпрос за духа на вярващия (човешкия дух) и затова гумата трябва да бъде изписана с малка буква.
- 29) (8:15) Вж. 28 забележка. Тук алтернативното значение на Духа не е *човешкият* дух, а отношение, противоположно на робството.
- 30) (8:18) В еврейски гумата за „слава“ произхожда от глагола „тежа“. Оттук юдеите могат да видят играта на думи, макар и забулена до известна степен от гръцкия език.
- 31) (8:31) Това е мотото на живота на Джон Калвин.
- 32) С. Н. Mackintosh (по-нататъшна информация не ни е известна).
- 33) (8:37) Един съвсем буквален превод на тази дума е „суперпобедители“ (*иперникотен*).
- 34) (8:39) Тези думи се използват например и в астрологията.
- 35) (9:4) *The New Scofield Reference Bible*, p. 1317.
- 36) (9:5) За повече подробности по този въпрос вж. Hodge, *Romans*, стр. 299-301.
- 37) (9:16) G. Campbell Morgan, *Searchlights from the Word*, pp. 335, 336.
- 38) (9:21) Albert Barnes, *Barnes's Notes on the New Testament*, p. 617.
- 39) (9:23) Charles R. Erdman, *The Epistle of Paul to the Romans*, p. 109.
- 40) (10:10) William Kelly, *Notes on the Epistle to the Romans*, p. 206.
- 41) (10:10) James Denny, quoted by Kenneth Wuest in *Romans in the Greek New Testament*, p. 178.
- 42) (10:14) Hodge, *Romans*, p. 545.
- 43) (11:1) Тъжно е да се отбележи, че много от хората, които присвояват за църквата обещаните благословения за Израел, в същото време с голяма готовност оставят за него пророкуваните проклятия!
- 44) (11:32) George Williams, *The Student's Commentary on the Holy Scriptures*, p. 871.
- 45) (11:33) Arthur W. Pink, *The Attributes of God*, p. 13.
- 46) (12:1) Norman Grubb, C. T. Stud, *Cricketer and Pioneer*, p. 141.
- 47) (12:6) Hodge, *Romans*, p. 613.
- 48) (12:6) A. H. Strong, *Systematic Theology*, p. 12.
- 49) (12:6) Определителният член, използван в оригинала, практически има значението на местоимение.
- 50) (12:19) R. C. H. Lenski, *St. Paul's Epistle to the Romans*, p. 780.
- 51) (12:21) J. N. Darby, from footnote on Romans 12:21 in his *New Testament*.
- 52) (12:21) Джордж Уошингтън Карвър (по-нататъшна информация не ни е известна).
- 53) (12:21) Quoted by Charles Swindoll in *Growing Strong in the Seasons of Life*, стр. 69, 70.
- 54) (13:4) Обикновените думи за „убивам“ и „умъртвявам“ са „qatal“ и „harag“. В Десетте Божи заповеди се използва гумата „rahats“ („отнемам предумишлено живота на някого“), което ясно личи и от гръцкия текст.
- 55) (13:9) В някои ръкописи тази заповед е изпусната.
- 56) (14:10) Някои древни ръкописи (като критическия [HO] текст) гласят „пред Божието съдилище“ вместо „пред Христовото съдилище“ (като традиционният текст и текстът на повечето ръкописи), но ние знаем, че *Христос* ще бъде съдията, тъй като Отец е предал целия съд на Него (Йоан 5:22).
- 57) (14:23) Merrill F. Unger, *Unger's Bible Dictionary*, p. 219.
- 58) (15:16) Morgan, *Searchlights*, p. 337.

- 59) (15:30) Lenski, *Romans*, p.895.
60) (16:1) Женският род на думата „*diakonos*“ (служител, дякон) може би щеше да бъде използван, ако се

- имаше предвид някаква специфична за жените служба.
61) (16:5) Критическият (НО) текст гласи *Азия* (но Коринт, откъдето

Вероятно пише Павел, е бил в Ахая).

Библиография

Cranfield, C. E. B.

The Epistle to the Romans, Vol. I (ICC),
Edinburgh: T. & T. Clark Ltd., 1975.

Denney, James,

„St. Paul's Epistle to the Romans,“
The Expositor's Greek Testament, Vol. II.
Grand Rapids,
Grand Rapids: Wm. B. Eerdmans
Publishing Company, 1961.

Erdman, C. R.,

The Epistle of Paul to the Romans,
Philadelphia: The Westminster Press, 1925.

Gahan, Charles,

Gleanings in Romans,
Published by author.

Hodge, Charles,

Commentary on the Epistle to the Romans,
New York: George H. Doran Company,
1886.

Kelly, William,

Notes on the Epistle to the Romans,
London: G. Morrish, 1873.

Lenski, R. C. H.,

St. Paul's Epistle to the Romans,
Minneapolis: Augsburg Publishing House,
1961.

Newell, William R.,

Romans Verse by Verse,
Chicago: Moody Press, 1938.

Rainsford, Marcus,

Lectures on Romans VI,
London: Charles J. Thynne, 1898.

Shedd, William G. T.,

*A Critical and Doctrinal Commentary on the
Epistle of St. Paul to the Romans*,
Grand Rapids: Zondervan, 1967.

Stifler, James M.,

*The Epistle to the Romans: A Commentary
Logical and Historical*,
Chicago: Moody Press, 1960.

Wuest, Kenneth S.,

Romans in the Greek New Testament,
Grand Rapids: Wm. B. Eerdmans
Publishing Company, 1964.

Първото послание на апостол Павел към коринтяните

Въведение

I. Уникално място в Канона

Първото послание към коринтяните е една „проблемна“ книга в смисъл, че в нея Павел разглежда проблемите, с които се сблъсква събранието на Господа в порочния град Коринт. Поради тази причина то е особено необходимо на съвременните църкви, които са затрупани от проблеми. В него са разгледани изключително важни въпроси, като въпросите за разцепленията, издигането в култ на отделни водачи, неморалното поведение, съдебните борби между вярващите, семейните проблеми, съмнителните практики и управлението на духовните дарби.

Не бива обаче да се смята, че Писмото разглежда единствено проблеми. Тук се намира и 1 Коринтяни 13 – най-красивото есе върху любовта не само в Библията, но и в цялата световна литература. Тук са също така и забележителното учение за възкресението – както на Христос, така и нашето (15 гл.), наредбата за Господната вечеря (11 гл.) и заповедта за участие в събирането на помощи (16 гл.).

Без това Първо послание към коринтяните всички ние щяхме да бъдем много по-бедни. То е едно малко съкровище, пълно с практически съвети за християните.

II. Авторство

Всички изследователи единодушно смятат, че това, което ние наричаме Първо послание към коринтяните, е автентичен продукт на Павловото перо. Ня-

кои от тях (главно либералните) твърдят, че виждат някакви „добавки“ към Писмото, но според нас това са субективни предположения, които не намират никаква подкрепа в ръкописите. Текстът на 1 Коринтяни 5:9 явно навежда за едно по-предишно (неканонично) писмо на Павел, което коринтяните не са разбрали правилно.

Външните доказателства за Първото послание към коринтяните са много ранни. Книгата е спомената изрично от Климент от Рим (95 г. пр. Хр.) като „Посланието на благословения апостол Павел“. Други ранни църковни писатели, които цитират книгата, са Поликарп, Юстин Мартир, Атеназор, Иреней, Климент от Александрия и Тертулиан. Тя е включена и в Мураторианския канон, а така също и в еретическия „канон“ на Маркион „Апостоликон“ след Галатяни.

Вътрешните доказателства са също много убедителни. Освен присъствието на името на Павел в 1:1 и 16:21 аргументите, които авторът развива в 1:12-17 и в 3:4, 6, 22, също подкрепят авторството на Павел. Съвпаденията с пасажи от Деянията и други Писма на Павел, както и силното присъствие на искрена апостолска загриженост изключват възможността за каквато и да било фалшификация и правят аргументите в подкрепа на неговата автентичност непоколебими.

III. Датироване

Павел изрично казва, че пише това Писмо от Ефес (16:8, 9; ср. 19 ст.). Тъй като апостолът е служил там в продължение на три години, най-вероятно Първото

Послание до коринтяните е било написано през втората половина на това прогължително служение или някъде през 55 или 56 г. сл. Хр. Някои изследователи предполагат, че то може да е било написано и по-рано.

IV. Историческа обстановка и тема

Древният град Коринт се намирал (и все още се намира) в Южна Гърция, западно от Атина, на един от стратегическите търговски пътища от времето на Павел. Той бил голям център за международна търговия, което предполага наличието на интензивен транспорт. Поквареното религиозно съзнание на хората станало добра почва за развитието на най-ужасни форми на неморалност, така че името Коринт скоро станало пословично за всичко нечисто и чувствено. Градът придобил толкова лоша слава, че хората дори измислили от името му глагола „*korinthiazomai*“, който означавал „*водя покварен живот*“.

Апостол Павел посетил Коринт за пръв път по време на второто си мисионерско пътешествие (Деян. 18). Най-напред той работил сред юдеите заедно с Прискила и Акила, с които правел палатки. Когато повечето юдеи отхвър-

лили неговото послание, той се обърнал към езичниците в Коринт. Вследствие на проповядването на евангелието се спасили души и се образувала църква.

Около три години по-късно, по времето, когато Павел проповядвал в Ефес, той получил писмо от Коринт, в което вярващите му разказвали за трудностите на събранието там и му задавали различни въпроси във връзка с проблемите на практическия християнски живот. Отговорът на това писмо представлява и нашето Второ Послание до коринтяните.

Темата на Посланието е как да бъде поправена една светска и плътска църква, която се отнася толкова лекомислено към проблемите, грешките и действията, на които апостол Павел гледа с такава голяма тревога. Според едно кратко и ясно обобщение на Мофат: „Църквата е била в света, както е трябвало и да бъде, но и светът е бил в църквата, както не е трябвало да бъде.“

И тъй като подобна ситуация все още не е необичайно явление за много съвременни събрания, актуалността на проблемите на коринтската църква не е престанала да ни вълнува и до днес.

Схема на изложението

I. Въведение

- A. Поздрав (1:1-3)
- Б. Благодарение (1:4-9)
- II. Нередности в църквата
- A. Разцепления сред вярващите (1:10-4:21)
- Б. Неморално поведение сред вярващите (5 глава)
- В. Съдебни процеси сред вярващите (6:1-11)
- Г. Нравствена разпуснатост сред вярващите (6:12-20)
- III. Апостолските отговори на проблемите на църквата (7-14 гл.)

- A. Относно брака и безбрачието (7 гл.)
- Б. Относно яденето на идоложертвено (8:1-11:1)
- В. Относно покриването на главите на жените с кърпи (11:2-16)
- Г. Относно Господната вечеря (11:17-34)
- Д. Относно дарбите на Духа и тяхната употреба в църквата (12-14 гл.)
- IV. Отговорът на Павел на хората, които отричат възкресението (15 гл.)
- A. Сигурността на възкресението (15:1-34)
- Б. Разглеждане на възраженията против възкресението (15:35-57)

- B. Заклочителен призв в светлина-та на факта на възкресението (15:58)
- V. Последният съвет на Павел (16 гл.)
- A. Относно събирането на дарения (16:1-4)

Коментар

I. Въведение

A. Поздрав (1:1-3)

1:1 Павел е призван да бъде апостол на Исус Христос по пътя за Дамаск. Този призв не е дошъл от или чрез хора, а директно от Господ Исус. „Апостол“ буквално означава „изпратен“. Първите апостоли са били свидетели на Христос във възкресението. Те също така са могли да извършват чудеса, с които да потвърдят божествеността на проповядваното послание. Павел може спокойно да каже с езика на Френсис Бийвън:

Христос, Синът на Бога, ми възложи да работя на среднощно поле.

Христос ме мощно ръкоположи с прободените Си ръце.

По времето, когато Павел пише това Писмо, с него е още един брат на име Состен и затова Павел решава да поздрави читателите на Писмото и от негово име. Не можем да знаем със сигурност дали това е същият Состен от Деянията на апостолите 18:17, който е бил началникът на синагогата и за който се казва, че е бил бит публично от гърците. Може би точно този водач е бил спасен чрез проповядването на Павел и сега вече му помага в делото на благовестието.

1:2 Писмото е отправено най-напред към „Божията църква, която е в Коринт“. Обнадеждаващо е да знаем, че на земята няма толкова покварено място, в което да не може да се основе събрание, принадлежащо на Бога. По-нататък за коринтското събрание се казва, че в него се намират онези, които са осветени

- B. Относно Неговите собствени плановете (16:5-9)
- B. Заклочителни увещания и поздраву (16:10-24)

в Христа Исуса, призвани да бъдат свети. Тук „осветени“ означава „отделени за Бога от света“ и описва *положението* на всички, които принадлежат на Христос. Що се отнася до тяхното *практическо състояние*, те трябва да се отделят всеки ден, като живеят свят живот.

Някои хора твърдят, че освещението е определен акт на благодат, чрез който човек получава освобождение от грешната си природа. Това учение не се подкрепя от този стих. Коринтските християни са госта далеч от практическата святост, но въпреки това те си остават по положение **осветени** от Бога.

Като свети те участват в едно велико общение: „... **призовани да бъдат свети, заедно с всички, които призовават на всяко място името на Исуса Христа, нашия Господ, Който е и те хен, и наш.**“ И макар че наставленията на това Послание са насочени главно към светите в Коринт, те също така могат да се отнесат и към всички участници в световното общество, които принават господството на Христос.

1:3 Първото послание към коринтяните представлява по особен начин едно Писмо на Неговото господство. При разглеждането на множеството проблеми на събранието и личния живот на неговите членове апостолът непрекъснато напомня на своите читатели, че Исус Христос е Господ и че всичко, което правим, трябва да го правим, признавайки тази велика истина.

Характерното поздравление на Павел може да се прочете в 3 стих. Думите **благодат** и **мир** представляват едно обобщение на цялото евангелие. **Благодатта** е източникът на всяко благосло-

вение, докато **мирът** е резултатът в живота на един човек, който приема Божията благодат. Тези големи благословения идват „от Бога нашия Отец и от Господа Исуса Христа“. Павел не се колебае да спомене **Господ Исус** заедно с **Бог, нашия Отец**. Това е един от стотиците примери в НЗ, които говорят за равенството на Господ Исус с Бог Отец.

Б. Благодарение (1:4-9)

1:4 След като завършва своя поздрав, апостолът се обръща към Бога с думи, с които Му благодарят за коринтяните и за чудесното дело, което Той е извършил в техния живот (4-9 ст.) Характерът на Павел показва една особено благородна черта, а именно – че той винаги се стреми да намери нещо похвално в живота на своите вярващи братя и сестри. Дори когато техният пракически живот не заслужава особена похвала, той пак може да **благодари** на своя **Бог** най-малкото за това, което е направил за тях. Такъв е и случаят тук. Коринтяните са далеч от това, което ние наричаме „духовни християни“, но Павел може поне да благодари за **Божията благодат, която им е била дадена в Христа Исуса**.

1:5 Конкретното изявление на Божията благодат в коринтяните е това, че те са били богато надарени с дарбите на Светия Дух. Павел уточнява, като казва, че те се били обогатени чрез Него **във всяко слово и всяко знание**,* вероятно имайки предвид дарбите на говорене на езици, тълкуване на езици и знание, които те са получили в изключителна степен. **Словото** е външната изява, а **знанието** – вътрешното разбиране.

1:6 Фактът, че те имат тези дарби, е потвърждение на Божието дело в техния живот и точно това има предвид и Павел когато казва: „**по който начин се потвърди свидетелството за Хрис-**

та между вас.“ Те са чули **свидетелството на Христос**, приели са го чрез вяра и Бог е потвърдил, че те наистина са спасени, като им е дал тези свръхестествени сили.

1:7 Що се отнася до притежанието на дарбите, коринтската църква не е по-долна от която и да било друга църква. Но простото притежание на тези дарби не е само по себе си белег на истинска духовност. Павел наистина благодари на Господа за нещо, за което коринтяните сами не са пряко отговорни. Дарбите се дават от възнесения Господ без значение на каквито и да било лични заслуги от страна на човека. Ако един човек има някаква дарба, той не трябва да се гордее с нея, а да я използва скромно за Господа.

Плодът на Духа е нещо съвсем различно от дарбите. Той включва личното предаване на вярващия на управлението на Светия Дух. Апостолът не може да похвали коринтяните за някакво свидетелство на Духа в техния живот, а само за това, което Господ им е подарил като Суверен – нещо, което те не могат да контролират.

По-нататък в Посланието апостолът ще трябва да порицае светиите заради тяхната злоупотреба с дарбите, но тук той желае да изрази своята благодарност, че те са получили тези дарби в такива необикновени размери.

Коринтяните с нетърпение **чакат явяването на нашия Господ Исус Христос**. Изследователите на Библията не могат да се споразумеят дали това се отнася до идването на Христос за Неговите светици (1 Сол. 4:13-18), или за идването на Господа заедно с Неговите светици (2 Сол. 1:6-10), или и за двете. В първия случай това ще бъде едно явяване на Христос само на вярващите, докато във втория Той ще се яви на целия свят. И Грабването, и славното явяване на Христос се очакват с **нетърпение** от вярващите.

* Букв. превод.; преводът от 1924 г. гласи: „...във всичко, в пълна сила да говорите за Него“. – Бел. на прев.

1:8 Сега Павел изразява увереността, че Господ също така ще **утвърждава** светиите **до края**, за да могат да **бъдат безупречни в деня на нашия Господ Исус Христос**. И още веднъж ни прави впечатление, че благодарението на Павел засяга не толкова това, което са направили коринтяните, колкото това, което ще направи Бог. Тъй като са уповали на Христос и тъй като Бог е потвърдил този факт с даването на дарбите на Духа, Павел е уверен, че Бог ще ги запази за Себе Си до идването на Христос за Неговия народ.

1:9 Оптимизмът на Павел относно коринтяните се основава на верността на **Бога**, Който ги е призовал да участват **в общението на Неговия Син**. Той знае, че след като Бог е решил да плати такава огромна цена, за да ги направи наследници на живота на **нашия Господ**, Той никога няма да ги остави да се изплъзнат от Неговата ръка.

II. Передности в църквата

A. Разцепления сред вярващите

(1:10-4:21)

1:10 Апостолът вече е готов да започне разглеждането на въпроса за **раздорите** в църквата (1:10:4:21). В началото той отправя едно прекрасно увещание за единство между вярващите. Вместо да им заповядва с авторитета на апостол, Павел ги умолява с нежността на брат. Призивът за единство се основава на **името на нашия Господ Исус Христос** и тъй като името представлява Личността, може да се каже, че той се основава на всичко, което Господ Исус Христос е и е направил. До този момент коринтяните са възвеличавали имената на хора, което е могло да доведе единствено до разцепления. Павел ще възвеличи името на Господ Исус, защото знае, че само по този начин може да се постигне единство сред Божиите хора. „**Да говорим в съгласие**“ означава да бъдем **единомислени и единодушни**; да бъдем едно

по отношение на верността и лоялността. Това единство се получава само когато християните имат Христовия ум и затова в следващите стихове Павел ще им каже как могат да мислят по начина, по който Христос мислял.

1:11 Павел е разбрал за **разприте** между християните в Коринт от **Хлоините домашни**. Посочвайки името на хората, Павел постановява един важен принцип в християнското поведение. Ние не трябва да говорим нищо по адрес на нашите вярващи събратя, ако не сме готови да отговаряме с името си за всяка казана дума. Ако всички следвахме този пример, голяма част от празните кълочи и слухове, които днес тормозят църквата, щяха да бъдат избегнати.

1:12 В местното събрание в Коринт са били образувани отделни секти или партии, всяка от които е държала на авторитета на своя водач. Някои са показвали предпочитание към авторитета на **Павел**, други – към този на **Аполос**, трети към **Кифа** (Петър), а е имало и такива, които дори са твърдели, че принадлежат на **Христос**, имайки предвид вероятно, че *никой друг освен тях* не принадлежи на Христос!

1:13 В пасажа от 13 до 17 стих Павел възмутено порицава този дух на сектантство у своите братя. Образоването на отделни партии в църквата означава отричане на единството на тялото на **Христос**. Следването на човешки водачи е обидна за Този, Който е бил разпънат за тях. Да се наречеш с името на друг човек означава да забравиш, че ти си признал своята принадлежност към Господ Исус в кръщенето.

1:14 Появата на отделни партии в Коринт е повод за Павел да си спомни, че той самият **не е кръстил** никого от тях освен **Крисп и Гаий**.

1:15, 16 Апостолът не желае никой да **каже**, че той е **кръщавал** в своето собствено име. С други думи, той не се стреми да спечели обръщеници за себе си или да

си създаде име. Неговата единствена цел е да насочва хората към Господ Исус Христос.

Разсъждавайки по-нататък, Павел си спомня, че е **кръстил още и Стефаниния дом, и освен тях не си спомня да е кръстил никого друго**.

1:17 Той обяснява, че **Христос не го е изпратил на първо място за да кръщава, а за да проповядва благовестието**. Това изобщо не означава, че Павел не вярва в кръщението. Нали самият той вече спомена имената на няколко души, които е кръстил! То по-скоро означава, че неговата главна задача не е да кръщава. Вероятно той дори е поверил тази задача на други хора, може би на някои християни от местното събрание. Но този стих също така опровергава идеята, че кръщението е основното нещо в спасението. Ако това беше така, тогава тук Павел всъщност щеше да казва, че е благогарен, че не е спасил никого освен Крисп и Гай, а това е абсурдно!

Във втората половина на 17 ст. Павел неуспешно преминава към темата на следващия пасаж. Той не **проповядва благовестието с мъдри думи, за да не би кръстът на Христос да се лиши от значението си**. Апостолът знае, че ако хората се впечатлят от неговото красноречие или риторика, то той е претърпял неуспех в усилията си да представи истинското значение на **Христовия кръст**.

Много ще помогне да разберем следващите стихове, ако си спомним, че като гърци коринтяните са били големи почитатели на човешката мъдрост. Те са считали своите философи за национални герои. Несъмнено нещо от това отношение е успяло да проникне и в събранието в Коринт. Коринтяните са представители на хората, които искат да „украсят“ благовестието така, че да изглеждат по-приемливо за интелегенцията. Те се съмняват в неговата сила сред интелегенцията и смятат, че има нужда от „интелектуализиране“ на посланието.

Очевидно това преклонение пред интелектуализма е една от причините за образуването на партии около човешки водачи. Всякакви усилия за „украсяване“ на евангелието са напълно погрешни. Между Божията мъдрост и човешката мъдрост има огромна разлика и всички опити за тяхното примиряване са безсмислени.

Тук Павел показва колко е глупаво да възвеличаваме хората и подчертава, че това не съответства на истинската природа на благовестието (1:18-3:4). Най-напред той изтъква, че посланието на кръста е точно обратното на това, което всички хора смятат за истинска мъдрост (1:18-25).

1:18, **„Защото словото на кръста е безумие за тях, които погиват.“** Както Барнс казва много сполучливо:

„Смъртта на кръста е била свързана с мисълта за всичко, което е срамно и непочтено. Затова всяко слово, което е говорело за спасение само чрез страданията и смъртта на един разпънат Човек, неизбежно е пораждало в сърцата им презрение и насмешка.“¹

Гърците са големи почитатели на мъдростта (това е и буквалното значение на думата „философ“). Но в благовестието няма нищо, което да се хареса на тяхната горделива мъдрост.

За онези, **които се спасяват**, евангелието е **Божия сила**. Те чуват посланието, приемат го чрез вяра и чудото на обновлението става в техния живот. Обърнете внимание на факта, че в този стих се споменават само две групи хора – **тия, които погиват**, и **ония, които се спасяват**. Средно положение няма. Ако искат, хората могат да обичат своята човешка мъдрост, но само евангелието води към спасение.

1:19 Фактът, че благовестието няма да се хареса на човешката мъдрост, е бил пророкуван от Исая (29:14):

„Ще унищожа мъдростта на мъдри-те, и разума на разумните ще отхвърля.“

В „Коментар към Уклифската Библия“ С. Луис Джонсън отбелязва, че в контекста тези „думи са Божието отрицание на политиката на „мъдрите“ в Юда, които търсят съюз с Египет, когато са заплашени от Сенахирим“.² Истинна е, че Бог много обича да постига целите Си по начини, които изглеждат глупави на хората. Колко често Той използва методи, на които мъдрите на този свят се надсмиват, но които постигат желаните резултати с удивителна точност и ефективност. Така например човешката мъдрост ни казва, че ние можем да спечелим или да заслужим спасението си. Евангелието отхвърля всякакви опити на човека да се спаси сам и представя Христос като единствения път към Бога.

1:20 След това Павел отправя към своите читатели следното предизвикателство: „Где е мъдрият? Где е книжничът? Где е разисквачът на тоя век?“ Бог посъветва ли се с тях, когато състави своя план за спасение? Можеха ли те някога да измислят такъв план за изкупление, ако трябваше да разчитат на своята собствена мъдрост? Могат ли те някога да оборят нещо, което Бог е казал? Отговорът е едно решително „Не!“ **Бог е обърнал в глупост светската мъдрост.**

1:21 Човекът не може да дойде до Бога със собствената си мъдрост. В продължение на много векове Бог даваше на човечеството тази възможност, но резултатът беше винаги провал. Тогава **Бог благоволу да спаси онези, които вярват, чрез проповядването на кръста** – едно послание, което изглежда на хората глупаво. Глупостта на проповядването послание се отнася до кръста. Ние знаем, разбира се, че то не е глупост, но на неосветения ум на човека то изглежда глупост. Според Гогет 21 ст. съдържа цяла една философия на историята – сърцевината на цели томове литература. Нека не го подминаваме набързо, а да се

замислим сериозно над неговите дълбоки истини.

1:22 За **юдеите** е характерно, че „**искат знамения**“. Тяхната настройка е такава, че биха повярвали, ако им се покаже някакво чудо. **Гърците** пък от своя страна търсят **мъдрост**. Те се интересуват от човешкия начин на разсъждение, човешката аргументация, човешката логика.

1:23 Но Павел не се стреми да угоди на техните желания. Той казва: „**А ние проповядваме разпнатия Христос.**“ Както беше казал някой: „Той не е бил юдеин – любител на знамения, нито гърк – любител на мъдростта, а християнин – любител на Христос.“

За **юдеите** разпнатият Христос е **сблазън** или препънка. Те търсят един силен военачалник, който ще ги избави от римското владичество. Вместо това евангелието им предлага един Спасител, който е прикован за един срамен кръст. За **езичниците** разпнатият Христос е глупост. Те не могат да разберат как така Един Човек, Който е умрял в такава слабост и неуспех, може някога да разреши техните проблеми.

1:24 Но странното е това, че всичко, което търсят и юдеите, и езичниците, се намира по един удивителен начин в Господ Исус. За онези, които чуят Неговия призив и Му се доверят – **и юдеи, и гърци – Христос става Божия сила и Божия премъдрост.**

1:25 Всъщност в Бога няма нито глупост, нито немощ. Но в 25 стих апостолът ни казва, че това, което изглежда глупаво у Бога в очите на човеците, е всъщност **по-мъдро** и **от** най-мъдрите **човеци**. Също така онова, което изглежда **немощно** у Бога, в очите на човеците е **по-силно** и **от** най-силните неща, които **човеците** могат да постигнат.

1:26 След като е говорил за самото евангелие, апостолът сега се обръща към хората, които Бог призовава чрез него (26-29 ст.). Той напомня на коринтяните, че между тях **няма мнозина**

мъдри по плът, нито мнозина могъщи, нито мнозина благородни. Много пъти се е наблягало на факта, че в текста не се казва „няма никакви“, а се казва „**няма мнозина**“. Поради това една английска лейди с благородническа кръв обичала да казва, че е била спасена от разликата в тази една-единствена дума.

Самите коринтяни не принадлежат към интелектуалния елит на обществото. Те не са откликнали на помпозно звучащи философии, а на простото евангелие. Защо тогава те оценяват толкова високо човешката мъдрост и величията проповедници, които се опитват да украсят благовестието, за да бъде по-лесно прието от хората със светска мъдрост?

Ако се очакваше от хората да направят една църква, те сигурно щяха да включат в нея най-знатните членове на обществото. Но 26 стих ни учи, че Бог отминава хората, които човешките оценяват толкова високо. Онези, които Той призовава, не са тези, които светът счита за велики.

1:27 „Но Бог избра глупавите неща на света, за да посрами мъдрите; също избра Бог немощните неща на света, за да посрами силните.“ Както казва Ерих Сауер:

„Колкото по-примитивен е материалът, с който работи Майсторът, толкова по-голяма е Неговата слава (ако може да бъде достигнат същият стандарт на изкуство); и колкото по-малка е армията, с която води битката Пълководецът, толкова по-големи са почестите за победителя (ако може да бъде извоювана същата велика победа).“³

Бог използва тръби, за да сруне стени на Ерихон. Той намали армията на Гедеон от 32000 на 300 души, за да разгроми мадамските армии. Използва волски остен в ръцете на Самезар, за да поразил филистимците. Даде сила на Самсон, който с помощта на една оселова челюст победи цяла армия. А нашият Гос-

под нахрани 5000 мъже само с няколко хляба и риби.

1:28 За да завърши описанието на това, което някой беше нарекъл „армията на петте ескадрона глупаци“, Павел добавя и „**долните и презрените неща на света..., и ония, които ги няма**“. Използвайки такива невероятни материали, Бог унищожава „**тия, които ги има**“. С други думи, Той обича да взема хора, които нямат никаква стойност в очите на света, и да ги използва за Своя прослава. Тези стихове са един укор към християните, които обичат да раболопничат пред изтъкнати и известни личности и да показват много малко или никакво внимание на по-скромните Божи светии.

1:29 Божието намерение, когато избира хора, които имат много малък престиж в очите на света, е цялата слава да се отдаде на Него, защото Той единствен е достоен за хвала.

1:30 30 ст. подчертава още повече идеята, че всичко, което сме и което имаме, идва от Него, а не от някаква философия, и затова няма никакво място за човешка слава. Най-напред Христос „стана за нас мъдрост от Бога“. Той е „Божията премъдрост“ (24 ст.). Онези, Козото Божията мъдрост избра да бъде пътя на спасение. Когато имаме Господ Исус Христос, ние имаме мъдростта на нашето ново положение, която гарантира пъаното ни спасение. На второ място Той е нашата **правда**. Чрез вяра в Него ние ставаме праведни пред светия Бог. На трето място Той е нашето **освещение**. Сами по себе си ние не притежаваме нищо, което може да ни направи свети, но в Него ние ставаме осветени по положение и чрез Неговата сила преминаваме от една степен на освещение към друга. Той е и нашето **изкупление**. Без съмнение тук става въпрос за изкуплението в окончателния му вид, когато Господ ще дойде и ще ни заведе у дома, за да бъдем с Него, и когато ние ще бъ-

гем напълно изкупени – и духа, и душата, и тялото ни.

Трейл очертава много точно граници-та на тази истина:

„Мъдростта извън Христос е абсолют-на глупост; правдата извън Христос е ви-на и осъждане; освещението извън Хри-стос е осквернение и грях; изкуплението извън Христос е пленничество и робст-во.“⁴

Интересно е да се види връзката, коя-то А. Т. Пиърсън вижда между 30 ст. и живота и служението на нашия Господ:

„Неговите дела, думи и действия са онези, които Го показват като Божията премъдрост. Неговата смърт, погребени-е и възкресение са онези, които са свър-зани с нашето оправдание. Неговото че-тиридесетдневено пребиваване сред хора-та, последвалото го възнесение в небето, дарът на Духа и сядането Му отгясно на Бога пък са свързани с нашето освещение. И накрая идва Неговото повторно идва-не, което е свързано с нашето изкупле-ние.“⁵

1:31 Бог така е наредил, че всички те-зи благословения да дойдат на нас в ГОС-ПОДА. И така, аргументът на Павел ъ следният: „Защо да възвеличаваме чо-вешки имена? Хората не могат да на-правят нито едно от тези неща за нас.“

2:1 Сега апостолът напомня на свети-ите за своето служение сред тях и как се е стремил да прослави Бога, а не себе си. Той е дошъл при тях, за да им извести **Божията тайна**, но не „с превъзходно говорене или мъдрост“. Той избोध не е имал никакво намерение да се покаже ка-то добър оратор или философ. Това по-казва, че апостол Павел е съзнавал раз-ликата между душевното и духовното служение. Под душевно служение ние раз-бираме такова служение, което има за цел да развлича и да забавлява и като ця-ло е насочено към емоциите на човека. Докато духовното служение представя истината на Божието слово по такъв начин, че да се възвеличи Христос и ис-

тищата за Него да достигне до сърцето и съвестта на слушателите.

2:2 В центъра на посланието на Павел стои **Исус Христос, и то разпнатият Христос**. Името **Исус Христос** говори за Личността на нашия Господ, докато изразът „**Христа разпнат**“ говори за Неговото дело. Личността и делото на Господ Исус образуват сърцевината на християнското евангелие.

2:3 По-нататък Павел посочва, че не-говото лично гържане сред коринтяни-те не е било нито впечатляващо, нито привлекателно. Той е бил **слаб, страху-вал се е и много е треперел**. Богатство-то на благовестието е било гържано в едни пръстен съд, така че превъзходст-вото и силата да бъдат отпадени на Бо-га, а не на Павел. Той самият е бил при-мер за това как Бог използва слабите не-ща, за да смути силните.

2:4 Нито **говоренето** на Павел, нито неговото **проповядване** са били „с **убеду-телните думи на мъдростта, но с дока-зателство от Дух и от сила**“. Някои предполагат, че „**говоренето**“ се отна-ся до материала, който той е предста-вял, докато „**проповядването**“ – до на-чина на представяне на този материал. Други определят **говоренето** му като неговото свидетелство пред отделни-те хора, а **проповядването** му като по-сланията, които той отправя към цели групи от хора. Според критериите на този свят апостолът сигурно никога ня-маше да спечели конкурс по ораторско изкуство. Независимо от това Божият **Дух** е използвал така поднесеното посла-ние, за да произведе изобличение за грях и обръщение към Бога.

2:5 Павел знае, че съществува голяма опасност неговите слушатели да се заинтересуват повече от него и от собст-вената му личност, отколкото от жи-вия Господ. Съзнавайки своята неспособ-ност да благославя или да спасява, той решава, че трябва да води хората така, че да се доверят единствено на **Бога**, а не на **човешката мъдрост**. Това трябва да

бъде постоянната цел и на всички, които носят посланието на благовестието или проповядват Божието слово.

2:6 На първо място **мъдростта** на евангелието има божествен произход (6 и 7 ст.). **Апостолите поучават мъдрост между съвършените, но това не е мъдростта на този век, нито ще се сметне за мъдрост от властниците на този век.** Тяхната мъдрост е преходна и трае за кратко – също като самите те.

2:7 „**Ние поучаваме Божиата тайнствена премъдрост.**“ **Тайната** е новозаветна истина, която не е била открита преди това, но в определен момент е известна на вярващите чрез апостолите и пророците от времето на ранната църква. Тази тайна е **скритата мъдрост, която Бог е предопределил преди вековете за наша слава.** Тайната на благовестието включва такива чудесни истини като известията, че *сега* юдеите и езичниците са съединени в едно в Христос; че Господ Исус ще дойде и ще завее Своите хора, които Го чакат, у дома, за да бъдат с Него; че не всички вярващи ще умрат, но че всички ще се изменят.

2:8 Под „**властниците на този век**“ могат да се разбират демоничните духовни същества в небето и техните човешки инструменти на земята. Те не разбират скритата Божия мъдрост (разпънатия Христос), нито пък съзнават, че убийството на Светия Божий Син ще доведе до тяхното собствено унищожение. **Ако бяха познали Божиите пътища, нямаше да разпънат Господа на слава-та.**

2:9 Пасажът от 9 до 16 стих ни описва процесите на откровение, вдъхновение и просветление. Той ни казва как тези чудесни истини са били известени на апостолите от Светия Дух, как след това са ни били предадени чрез вдъхновението на апостолите от Светия Дух и как ние ги разбираме чрез просветлението от Светия Дух.

Цитатът в 9 ст. от Исая 64:4 е пророчество, в което Бог ни казва, че е за-

пазил за нас чудесни истини, които не могат да бъдат открити чрез естествени-те ни сетива, но които Той ще открие своевременно на „**тия, които Го любя**т“. Тук са изброени три сетива (**око-то, ухото, сърцето**, или ума), с които ние възприемаме земните неща, но които не се оказват достатъчни, за да можем да възприемаме божествените истини, защото за тяхното възприемане ни е нужен Божият Дух.

Обикновено хората смятат, че този стих се отнася за небесните слави, и след като веднъж приемем този смисъл, трудно можем да се откажем от него и да се съгласим с някакво друго значение. Но тук Павел говори за истините, които са ни били открити за първи път в НЗ. Хората никога не биха могли да достигнат до тези истини по пътя на научните изследвания или философските разсъждения. Оставен сам на себе си, човешкият ум никога не би могъл да открие чудесните истини, които са били излявени в началото на евангелската ера. Човешкият ум е абсолютно недостатъчен, за да открие сам Божиата истина.

2:10 Това, че казаното в 9 ст. не се отнася за небето, се вижда от факта, че **Бог ни е открил това чрез Духа.** С други думи, тези предсказани в *старозаветното* време истини са били известени на апостолите от *новозаветния* век. Под „**нас**“ тук трябва да разбираме писателите на НЗ. Апостолите и пророците са били просветени именно чрез Божия Дух, „**понеже Духът издирва всичко, даже Божиите дълбочини**“. С други думи, Божият Дух, Едно от Лицата на Божеството, е безкраен в Своята мъдрост и разбиране на всички Божии истини и може да ги предава на другите.

2:11 Дори и при хората никои не знае какво мисли другият човек освен самият той. Никои не може да открие какво мисли другият, освен ако самият той не реши да му го каже. Но дори и тогава, за да разбереш един човек, трябва да имаш **дух на човек.** Животните не могат да

разберат напълно как мислят хората. Същото е и с Бога. Единственият, Който може да разбира Божиите неща, е **Божият Дух**.

2:12 Местоименieto „**ние**“ в 12 стих се отнася до писателите на НЗ, макар че със същата сила би могло да се отнася и до всички писатели на Библията. Тъй като апостолите и пророците са получили Светия Дух, Той е могъл да сподели с тях дълбоките Божии истини. Това има предвид и апостолът, когато казва: „**А ние получихме не духа на света, но Духа, Който е от Бога, за да познаем това, което Бог е благоволил да ни погари.**“ Без Духа, Който е от Бога, апостолите никога не биха могли да приемат божествените истини, за които говори Павел и които са запазени за нас в НЗ.

2:13 След като е описал процеса на откровение, чрез който писателите на Свещените Писания получават истината от Бога, Павел сега продължава да описва процеса на вдъхновение, чрез който истината се предава на нас. 13 ст. е един от най-силните пасажи в Божието слово върху темата за Гословната боговдъхновеност на Библията. Апостол Павел ясно казва, че при предаването на тези истини апостолите не са използвали **гуми** по свой личен избор или **гуми**, продукувани от **човешка мъдрост**, а са използвали **гуми**, които **Светият Дух** ги е учел да използват. Затова ние вярваме, че действителните **гуми** на Писанията в оригиналните текстове са самите Божии **гуми** (и че Библията в сегашния си вид е една напълно заслужаваща доверие книга).

На това място обикновено избухва буря от възражения, тъй като някои хора смятат, че това, което казваме, означава *механична диктовка* и че Бог не е позволил на писателите да проявят своя собствен стил. Но всеки от нас знае, че стилът на писане на Павел се различава от стила на писане на Лука например. Как тогава бихме могли да намерим съответствието между истината за Гос-

ловната боговдъхновеност на Библията и възможността за проява на индивидуалния стил на писателите? По някакъв начин, който ние не разбираме, Бог е дал **гумите** на Писанията, като при това ги е облякъл в индивидуалния стил на писателите, позволявайки на човешката личност да стане част от Неговото съвършено слово.

Изразът „**като изясняваме духовно-то с духовно...**“*, може да се обясни по няколко начина. Той може да означава: (1) поясняване на духовните истини с **гуми**, дадени от Духа; (2) предаване на духовните истини на духовните човеци; и (3) сравняване на духовните истини от една част на Библията с духовните истини от друга част на Библията. Ние вярваме, че първото обяснение подхожда най-добре на контекста. Павел иска да каже, че процесът на боговдъхновение включва предаване на божествени истини със специално избрани за целта **гуми** от Светия Дух. Следователно този текст може да се перифразира така: „**Като представяме духовните истини с духовни гуми.**“

Понякога се изказват възражения, че този текст не може да се отнася до боговдъхновеността на Писанията, тъй като Павел казва „**възвестяваме**“, а не „**пишем**“. Но използването на глаголи като „**възвестявам**“, „**говоря**“, „**казвам**“ в боговдъхновените Писания не е нещо не-обичайно (Йоан 12:38, 41; Деян. 28:25; 2 Петр. 1:21).

2:14 Благовестieto е не само божествено по своето откровение и божествено по своето вдъхновение, но и може да бъде получено само чрез силата на **Божия Дух**. Без тази помощ **естественитят човек не възприема това, което е от Божия Дух. За него то е глупост**. Той не може да го разбере, **защото то може да се прецени само духовно**.

* Букв. превод; преводът от 1924 г. гласи: „Като изясняваме духовните неща на духовните човеци...“. – Бел. на прев.

Ванс Хавнър ни дава следния забележителен съвет:

„Мъдрият християнин не си губи времето, като се опитва да обясни Божията програма на неновородените хора. Това означава все едно да хвърля бисерите си на свинете. Подобен резултат би се получил, ако един зрящ човек се опитва да обясни слънчевия залез на един спящ човек или да обсъжда проблеми от ядрената физика с някой паметник в градския парк. Естественият човек не може да възприема такива неща. Онези, които се опитва да улови Божието откровение без помощта на Светия Дух, би имал точно толкова успех, колкото и този, който се опитва да улови слънчевите лъчи с въдица. Ако човек не е роден от Духа и не е научен от Него, всичко това ще му бъде съвсем чуждо. Дори и титлата „професор по философия“ няма да му бъде от полза, защото в това царство тя означава „професор по глупащина“.⁶

2:15 От друга страна, човекът, който е осветен от Божия Дух, може да разбира тази чудни истини дори и когато **той самият** не може да бъде **правилно разбран** от невярващите хора. Той може да бъде гърводелец, водопроводчик или рибар и да бъде способен изследовател на Светите Писания. „Управляваният от Духа християнин изследва, проучва, анализира Библията и идва до оценяване и разбиране на нейното съдържание“ (РПБКУ). За света той представлява една загадка. Такъв човек може никога да не е учил в колеж или семинария и въпреки това да разбира дълбоките тайни на Божието слово и дори да учи и другите на тях.

2:16 Тук апостолът задава заедно с Исая следния риторичен въпрос: „**Кой е познал ума на Господа, за да може да го научи?**“ Самият въпрос вече съдържа отговора. Бог не може да бъде познат чрез човешката мъдрост, но онези, които имат „ум Христов“, могат да разберат дълбоките истини на Бога.

И така, нека да обобщим. Най-напред идва **откривението** (9-12 ст.). Това означава, че Бог е открил неизвестни преди това истини на хората чрез Светия Дух. Тези истини са ни били известни по един свръхестествен начин чрез Божия Дух.

След това е **вдъхновението** (13 ст.). При предаването на тези истини на групи хора апостолите (и всички групи писатели на Библията) са използвали гумите, които Светият Дух ги е научавал да използват.

И най-накрая е **просветлението** (14-16). Тези истини не само трябва да бъдат **открити** по един свръхестествен начин, но и могат да бъдат **разбрани** само чрез свръхестествената сила на Светия Дух.

3:1 Когато е посетил Коринт за първи път, Павел е хранел вярващите с простото мляко на словото, тъй като те са били слаби и млади във вярата. Учението, което те са получили тогава, е съответствало на тяхното състояние. Те не са били в състояние да приемат дълбоки духовни наставления, тъй като са били току-що повярвали. Били са „**младенци в Христа**“.

3:2 Павел ги е поучавал на най-елементарните истини за Христос, които той нарича „**мляко**“. Те не са могли да приемат „**твърда храна**“ поради своята незрялост. Господ Исус в същия дух казва на Своите ученици следното: „Имам още много неща да ви кажа, но не можете да ги понесете сега“ (Йоан 16:12). Що се отнася до коринтяните, бедата е там, че те все още не са пораснали достатъчно, за да приемат по-дълбоките истини от апостола.

3:3 Тези вярващи се намират **и досега** в едно **плътско** състояние на душата. Това се вижда от факта, че между тях има **завист** и **разпра**. Такова едно поведение е характерно за хората от света, а не за водените от Божия Дух хора.

3:4 Образоването на партии около човешки водачи като **Павел** и **Аполос** говори за едно чисто човешко поведение.

Точно това има предвид и Павел, когато задава въпроса: „**Не сте ли като човещи слаби?**“

Разглеждайки истинската природа на евангелското послание, апостол Павел показва колко е глупаво да се издигат имената на хора в местните християнски църкви. Сега той се обръща към темата за християнското служение и показва, че и от тази гледна точка е пълна глупост да се издигат религиозни водачи, като се образуват партии около тях.

3:5 Аполос и Павел са *служители*, чрез които коринтяните са повярвали в Господ Исус. Те са просто агенти, а не ръководители на школи, които си съперничат помежду си. Колко е глупаво от страна на коринтяните да издигат служители на нивото на господари. По повод на този текст Айрънсайд рисува следната странна картина: „Представете си един дом, който е разделен между служителите!“

3:6 Използвайки един пример от селското стопанство, Павел показва, че служителят е доста ограничен в това, което може да направи. Самият Павел може да насади, Аполос да напои, но само Бог може да даде **растеж**. Следователно днес някои от нас могат да проповядват словото и всички могат да се молят за спасените си роднини и приятели, но действителното дело на спасението може да бъде извършено само от Господа.

3:7 Когато погледнем на спасението по този начин, ще видим, че и онзи, който насажда, и този, който напоява, са сравнително не особено важни фактори. Те нямат сила в себе си да родят живот. Защо тогава да има завист и кавги между работниците християни? Нека всеки да върши полагаемата му се работа и да се радва, когато Господ благославя.

3:8 Този, който сади, и този, който напоява, са равни, в смисъл, че и двамата работят върху един и същ обект и имат една и съща цел. Между тях не трябва да има никаква завист. Що се отнася до служението, те са на едно и също

ниво. В един бъдещ ден **всеки от тях ще получи лична награда според своя собствен труд**. Този ден е денят на Христовото съдилище.

3:9 Бог е Този, пред Когото всички са отговорни. Всички Негови служители са **съработници**, които работят заедно на **Божията** изорана **нива** или на Божие то **здание**. Ердман предава тази мисъл по следния начин: „Ние сме съработници, които принадлежат на Бога и работят един с друг.“⁷

3:10 Продължавайки да развива идеята за зданието, апостолът най-напред признава, че всяко нещо, което той е успял да направи, е било направено благодарение на **Божията благодат**. С това той има предвид незаслужената способност да върши работата на апостол, дадена му от Бога. По-нататък той описва какъв е бил неговият дял от работата по създаването на събранието в Коринт в самото начало: „... **като изкусен строител аз положих основа**.“ Той е дошъл в Коринт, като е проповядвал Христос, и то разпънатия Христос. Вследствие на неговото проповядване са се появили спасени души и по този начин е било основано местното събрание. После апостолът добавя: „... **а друг гради на нея**.“ Тук без съмнение той има предвид другите учители, които са посетили Коринт след него и са строили върху вече положената основа. Обаче апостолът предупреждава: „**Но всеки нека внимава как гради на нея**.“ С това той иска да каже, че да бъдеш учител в местната църква е нещо много сериозно. По-късно в Коринт са дошли хора, които са носели разединяващи събранието доктрини и противоположни на Божие то слово учения. Без съмнение, когато е писал тези думи, Павел е имал предвид точно тези учители.

3:11 За построяването на едно здание е необходима само една основа. Затова, след като веднъж бъде излята, никога няма нужда да бъде изливана отново. Апостол Павел е поставил основата на

църквата в Коринт. Тази **основа** е **Исус Христос** – Неговата Личност и дело.

3:12 Поученията в едно местно събрание могат да притежават различна степен на ценност. Има поучения с трайна стойност, които могат да се оприличат на **злато, сребро** или **скъпоценни камъни**. Тук под „**скъпоценни камъни**“ може би не трябва да се разбират диаманти, рубини и други подобни, а гранит, мрамор и алабастр, които се използват за построяването на скъпи замъци. От друга страна, в местната църква може да има и поучения с преходна стойност или поучения, които изобщо нямат стойност. Такива поучения могат да се уподобят на **дърво, сено** или **слама**.

Обикновено този пасаж от Писанията се прилага най-общо към живота на всички вярващи християни. Истина е, че всички ние строим – ден след ден – и че резултатите от нашата работа ще бъдат изявиени в един бъдещ ден. Но внимателният изследовател на Библията трябва да отбележи, че пасажът не се отнася на първо място за живота на вярващите, а за служението на проповедниците и учителите.

3:13 В един бъдещ ден **работата на всекиго ще стане явна каква е**. Под „**ден**“ тук трябва да се разбира Христовото съдилище, на което всяко служение за Господа ще бъде оценено. Това оценяване се наподобява на действието на **огън**. Служението, което е донесло слава на Бога и благословение на човека, няма да бъде засегнато от огъня, също както не могат да бъдат засегнати златото, среброто и скъпоценните камъни. А служението, което е причинило проблеми сред Божиите хора или не е послужило за тяхното назидание, ще бъде изгорено. **Огънят ще изпита каква е работата на всекиго**.

3:14 Има три вида работа, свързана с църквата. Първият вид е описан в 14 стих. Това е полезното служение. В този случай делото на живота на служителя **устоява** на проверката на Христово-

то съдилище и работникът **получава награда**.

3:15 Вторият вид работа е безполезното служение. В този случай служителят **ще претърпи загуба, макар че самият той ще бъде спасен, но като през огън**. Е. У. Роджърс посочва следното: „Загубата не означава загубване на нещо вече притежавано.“⁸ От този стих трябва да е ясно, че Христовото съдилище няма да разглежда въпроса за греховете на вярващия и тяхното наказание. Наказанието на греховете на вярващия е понесено от Господ Исус Христос на кръста на Голгота, където този проблем е бил решен веднъж завинаги. Следователно въпросът за спасението на вярващия изобщо няма да се разглежда на Христовото съдилище. Там ще се разглежда въпросът за неговото служение.

Поради неразбиране на разликата между спасение и награда римокатолическата църква използва този стих като доказателство за своето учение за чистилицето. Но при едно внимателно разглеждане ние няма да намерим дори и намек за такова нещо в него. Тук никъде не се казва, че огънят пречиства характера на човека. Казва се, че огънят изпитва работата или служението на човека – от какъв вид е то. Човекът се спасява независимо от факта, че делата му се изгарят от огъня.

Една интересна мисъл във връзка с този стих е сравнението на Божието слово с огън (вж. Ис. 5:24 и Ер. 23:29). Сега ние имаме при себе си същото Божие слово, което ще изпита нашето служение на Христовото съдилище. Ако ние строим според ученията на Библията, тогава нашата работа ще издържи проверката в този бъдещ ден.

3:16 Павел напомня на вярващите, **че те са храм** (гр. „вътрешното светилище“) **на Бога и че Божиият Дух живее в тях**. Това, че всеки отделен вярващ е и храм на Бога, в който обитава Светият Дух, е истина, но това не е основната мисъл на Павел тук. Апостолът гледа на

църквата като на един колективен орган и желае вярващите да разберат същата възвишеност на това призвание.

3:17 Третият вид работа в местното събрание е служението, което може да се нарече разрушително. Явно в коринтската църква вече са се появили лъжеучители, чиито наставления са клонели много повече към греха, отколкото към светостта. Те не са смятали, че създаването на хаос в Божия храм е нещо сериозно, и затова Павел отправя към тях следното тежко предупреждение: „**Ако някой развали Божия дом, него Бог ще развали.**“ Погледнато в контекста на местната църква, това означава, че ако някой човек влезе в местното събрание и провали неговото свидетелство, Бог ще го унищожи. Пасажът говори за лъжеучителите, които не са истински вярващи в Господ Исус. Сериозността на това престъпление се вижда в последните думи на 17 стих: „... **защото Божият храм е свят, който храм сте вие.**“

3:18 В християнското служение, както и в целия християнски живот винаги съществува опасността от самозаблуждение. Възможно е някои от хората, които са идвали в Коринт като учители, да са се представяли за големи мъдреци. Всички, които имат голямо самочувствие на основание на собствената си светска мъдрост, е добре да научат, че трябва да станат глупави в очите на света, за да бъдат мъдри в очите на Бога. Гдет перифразира този пасаж много сполучливо:

„Ако някой човек – било то коринтянин, или от друга националност – възприеме ролята на мъдрец и на дълбок мислител, докато проповядва благовестието във вашите събрания, нека бъде уверен, че няма да достигне истинската мъдрост, докато не премине през едно критично състояние, при което тази негово мъдрост, с която той толкова се надува, ще изчезне, след което ще получи мъдростта, която идва отгоре.“⁹

3:19 „**Мъдростта на моя свят е глупост пред Бога.**“ Търсейки сам, човек никога не би намерил Бога, нито пък човешката мъдрост би измислила някога план за спасение, според който Бог става Човек, за да умре за виновните, престъпни и бунтуващи се грешници. Цитатът от Йов 5:13 се използва в този стих, за да покаже, че Бог побеждава предположенията мъдрост на хората, за да осъществи Своите Собствени цели. Човекът с цялото свое познание не може да осуети плановете на Господа и много често Бог му показва, че независимо от светската си мъдрост хората са абсолютно нещастни и безсилни.

3:20 Цитатът от Псалм 94:11, който се използва тук, има за цел да подчертае истината, че **ГОСПОД** **знае** всички разсъждения на **мъдрите** хора от света и **знае** също така, че **те са суетни**, празни и безплодни. Но защо са всички тези усилия от страна на Павел за гускредитиране на светската мъдрост? Поради простата причина, че коринтяните гледат с голямо уважение на тази мъдрост и следват онези водачи, които имат вид на големи мъдреци.

3:21 В светлината на всичко казано досега **никой** не трябва да се хвали с **човеците**. А що се отнася до истинските Господни служители, ние не трябва да се хвалим, че принадлежим към тях, а по-скоро да имаме съзнанието, че те всички принадлежат на нас. „**Защото всички е ваше.**“

3:22 Някой беше нарекъл 22 стих „инвентаризация на притежанията на Божието дете“. Християнските работници ни принадлежат – било то евангелистът **Павел**, учителят **Аполос**, или пастира **Кифа**. И тъй като ни принадлежат, глупаво е да твърдим, че ние принадлежим на *който* и да било от тях. Освен това **светът** също е наш. Като сънаследници с Христос един ден ние ще влезем в това наследство, което готвага е наше по небесно обещание. Хората, които се грижат за неговите дела, не

съзнават, че вършат това за нас. **Животът** също е наш. Под „живот“ ние не разбираме просто съществуване на земята, а живота в неговия най-истински и най-пълен смисъл. **Смъртта** също е наша. За нас смъртта вече не е смъртен враг, който изпраща душата в неизвестния мрак, а Божий посланик, който отнася душата в небето. По същия начин са наши и **сегашното**, и **бъдещето** – **всичко** е наше. Колко правилно е казал някой, че всичко служи на този, който служи на Христос. А Робъртсън каза веднъж следното: „Дори и звездите в своя път се борят за човека, който е участник заедно с Бога в изкуплението на света.“

3:23 Всички християни принадлежат на Христос. Някои християни в Коринт твърдят, че единствено те са Христосви за разлика от всички други. Те са образували, така да се каже, една „Христовата партия“. Но Павел отрича верността на това твърдение. Всички ние сме **Христови**, а **Христос** – **Божий**. Показвайки по този начин на светиите тяхното истинско и правилно положение, Павел смело им открива **глупостта** на създаването на партии и разделения в църквата.

4:1 Павел казва на светиите, че за да могат правилно да оценят и него, и другите апостоли, те трябва да ги считат за **служители** и **помощници на Христос** и **настойници на Божиите тайни**. Настойникът е служител, който се грижи за нечия чужда собственост или личност. **Божие тайни** са тайните, които са били скрити преди това и които Бог е открил на апостолите и пророците от новозаветния период.

4:2 Основно изискване **към настойниците** е те да **бъдат намерени верни**. Човеците оценяват особено високо интелигентността, мъдростта, богатството и успеха, но Бог търси хора, които да останат верни на Исус във всяко отношение.

4:3 Хората трудно могат да оценят верността, която се изисква от настой-

ниците. Затова Павел казва, че за него е **твърде малко нещо да бъде съден от коринтяните** или **от човешки съд**. Павел разбира колко е неспособен човекът да оцени правилно истинската вяроност към Бога. Затова той добавя: „**Даже аз не съдя сам себе си**.“ Той съзнава, че израстването му като дете в едно човешко семейство е било винаги съпроводено с известни предпочитания в негова полза.

4:4 С думите „... **при все, че съвестта ми в нищо не ме изобличава**“ апостолът иска да каже, че по въпроса за християнското служение той не си спомня никакъв случай на невярност от своя страна. Това в никакъв случай не означава, че апостолът не си спомня за никакъв грях в своя живот или за нещо такова, което да го отделя от съвършенството! Този пасаж трябва да се разглежда в светлината на контекста, чийто предмет са християнското служение и верността на служителите в него. Но гори и изобщо да не се съзнава виновен за нищо, **нак с това не е оправдан**. Той просто не се смята за компетентен да съди за такива неща, защото единственият истински Съдия е Господ.

4:5 Знаейки всичко това, ние трябва да бъдем особено внимателни, когато оценяваме служението на християните. Хората са склонни да поставят много висока оценка на зрелищните и сензационните неща и да принизяват черната и не особено впечатляваща всекидневна работа. Най-правилно е да не **съдим нищо преждевременно**, а да чакаме, **докато дойде Господ**. Той ще съди не само това, което се вижда, но и мотивите на сърцата – не само това, което е било направено, но и **защо** е било направено. **Господ ще изяви намеренията на сърцата** и ева ли е необходимо да казваме, че всяко нещо, което е било направено за лична слава или за лична изява, няма да получи награда.

Изразът „**всеки ще получи по добавищата нему похвала от Бога**“ не трябва

да се приема като сигурно обещание, че в този ден служението на всеки вярващ ще бъде видяно в благоприятна светлина. Смисълът на този израз е, че всеки, който *заслужава* похвала, ще я получи от Бога, а не от хората.

В следващите осем стиха Павел заявява съвсем ясно, че причината за всички разделения, които се наблюдават в църквата в Коринт, е гордостта.

4:6 Най-напред апостолът обяснява, че когато е разглеждал въпроса за християнското служение и склонността на хората да следват човешки водачи (3:5-4:5), той е използвал себе си и **Аполос** като примери. Коринтяните не са образували партии само около Павел и Аполос, но и около други мъже в тяхната църква. Но чувството за християнски такт и учтивост го е накарало да **приспособи** всичко това към себе си и **Аполос**, за да могат чрез техния пример светиите да се научат да не си създават прекалено високо мнение за своите водачи или да задоволяват гордите им амбиции, като образуват партии около тях. Той иска светиите да преценяват всичко и всички през Библията.

4:7 Ако един християнски учител е понадарен от друг, това е така, защото Бог го е направил такъв. Всяко нещо, което този учител има, го е получил от Господа. Всъщност всяко нещо, което ние имаме, сме го получили от Бога. Щом това е така, трябва ли да се гордеем или да се перчим с нашите таланти и дарби, след като те не са резултат от собствената ни мъдрост?

4:8 Коринтяните са станали самодоволни християни; те вече са **сити**. Станали са горди заради изобилието от духовни дарби; **обогатили** са се вече. Живеят в изобилие, разкош и лукс. Не чувстват никаква нужда от нищо. Държат се така, като че ли вече царуват, но правят това без апостолите. Павел им казва, че и на него му се **иска** времето за царуване да е дошло вече, за **да може** и той **да царува** заедно с тях! Но засега „време-

то; в което живеем, е само една тренировка за времето, когато ще царуваме“, както беше казал някой. Християните ще царуват с Господ Исус Христос, когато Той гоиде отново на земята и установи Своето царство. Междувременно те имат привилегията да споделят укорите, които хората отправят към отхвърления Спасител. Х. П. Баркър ни предупреждава за следното:

„Да желяем да носим нашата корона, преди Царят да е получил Неговата, е не-лоялно. И въпреки това християните в Коринт правят точно това. Самите апостоли не са престанали да носят укорите, отправяни към Христос, но коринтските християни са „богати“ и „почитани“. Те търсят да живеят добре там, където техният Господ и Учител е живял толкова зле.“¹⁰

При церемонията на коронясването на царя благородниците и благородничките никога не слагат своите корони преди коронясването на суверена. Коринтяните правят точно обратното: те вече царуват, докато Господ продължава да бъде отхвърлен.

4:9 На фона на това самодоволство на коринтяните Павел рисува точно противоположната съдба на **апостолите**. Той ги описва като едни, които са хвърлени на арената заедно с дивите животни, докато **хора** и **ангели** ги гледат. Както казва Годет: „Едва ли за коринтяните това е най-подходящото време да се предават на самодоволство и гордост, докато църквата е на трона, а апостолите – под ножа.“

4:10 Докато апостолите са смятани за **безумни заради Христос**, светиите се радват на добро име в обществото и са смятани за **разумни** християни. Апостолите са **немошни**, докато коринтяните не страдат от никаква слабост. На фона на цялото това опозоряване на апостолите изтъкнатото положение на светиите в Коринт изглежда още по-неуместно.

4:11 Апостолите не смятат, че е дошло времето на победата и царуването. Те и досега **гладуват** и **жадуват**, и са голи, и са бити, и са преследвани, и са зонени, и са **скути** бездомни.

4:12 Изкарват прехраната си, като се **трудят със собствени** си ръце. На хулите отговарят с благословения. Когато ги **гонят**, не отвърщат, а издържат с търпение.

4:13 Когато ги **заословят**, умоляват хората да приемат Господ Исус. Накратко, **станаха са като измет на света**, като утайката на **всичко**. Това описание на страданията на апостолиците заради Христос е особено изразително. Ако апостол Павел живееше днес, дали щеше и на нас да каже същите думи, които каза на коринтските християни: „Царувате, и то без нас!“

4:14 В пасажа от 14 до 21 стих Павел отправя едно последно предупреждение към вярващите във връзка с разцеплението. Съзнаващ напълно ироничния тон, с който пише тези редове, апостолът обяснява, че той **не прави това, за да ги засрами**, а за да ги **увещае като свои възлюбени деца**. Не язвителността върхонвява апостола да каже всичко това, а искрената заинтересованост за тяхното духовно благосъстояние.

4:15 Сега апостолът напомня на коринтяните, че **макар и да имат десетки хиляди наставници в Христос**, те имат само един баща във вярата. Този човек е Павел, който ги е довел до Господа и който е техният духовен баща. Много хора могат да дойдат и да ги поучават, но никой друг няма да покаже същата нежна обич към тях както този, който ги е насочил към Господа. Павел изобщо няма намерение да подценява служението на учителя, а само казва една истина, която ние всички знаем, а именно – че много хора могат да се занимават с християнското служение, без да имат никаква истинска загриженост към светлите, каквато има този, който ги е насочил към Христос.

4:16 **Затова** Павел увещава коринтяните да бъдат неговии подражатели, тоест да му подражават в неговата неестествена отгаденост на Христос и в немуморната му любов и служение на неговите вярващи братя, описани в пасажа от 9 до 13 стих.

4:17 За да им помогне да достигнат тази цел, Павел им **изпраща Тимотей, своето възлюбено и вярно дете в Господа**. Тимотей има за задача да им **припомни Павловите пътища в Христос** – пътища, които той поучава навсякъде и във всички църкви. Павел казва, че той върши това, което проповядва, и че **такова трябва да бъде служението на всеки християнски работник**.

4:18 Известието на Павел, че им изпраща Тимотей, може би ще накара някои негови хулителни в Коринт да кажат, че той самият се страхува да отиде там. Всички, които **предполагат**, че Павел няма да гоиде лично, са хора, които са се възгордели.

4:19 Апостолът им казва, че **ще дойде при тях скоро, ако ще Господ**. И когато дойде, ще изобличи гордостта на онези, които говорят така толкова лекомислено, без да имат никаква духовна сила.

4:20 Защото това, което има значение, е **сила**, **тъй като Божието царство не се занимава толкова с думите**, колкото с действията. То не се състои от формална изповед, а от действителна вяра.

4:21 Начинът, по който Павел ще дойде при коринтяните, ще зависи от самите тях. Ако те покажат бунтовен дух, той ще **дойде при тях с тояга**. Но ако са покорни и смирени, ще дойде „с **любов и кротък дух**“.

Б. Неморално поведение сред вярващите (5 глава)

5 глава се занимава с необходимостта от взимане на дисциплинарни мерки в църквата, когато някой от нейните членове е извършил сериозен грях от публично естество. Наказанията са необходи-

ми в църквата за запазване на светия и характер пред света, а така също и за да може Светият Дух да работи в нея, без да бъде наскърбен.

5:1 Явно вече се е чуло навсякъде, че един от мъжете в Коринт е изпаднал в блудство. Това е един изключително сериозен грях, който не се среща дори и сред безбожните езичници. Този мъж е влязъл в незаконни сексуални връзки с жената на своя баща. Несъмнено майката на този човек е умряла и бащата се е оженил втори път. Така че жената на бащата, за която става въпрос в този стих, е мащехата на мъжа. Вероятно тя не е вярваща, тъй като за нея не се казва, че са взети някакви дисциплинарни мерки. Църквата няма никаква съдебна власт над нея.

5:2 Каква е реакцията на коринтските християни на всичко това? Вместо да са тъжни и да скърбят, те са високомерни и се гордеят. Може би се гордеят с толерантното си отношение към виновника и с това, че не са го наказали? Или може би се гордеят с изобилието от духовни дарби в църквата и затова не се замислят сериозно за онова, което става в нея? А може би те се интересуват повече от цифрите, отколкото от светостта? Във всеки случай коринтяните не са достатъчно изплашени от греха.

И вие сте се възгордели, вместо да скърбите, така че този, който е извършил това дело, да бъде отлъчен от вас. Това означава, че ако вярващите бяха възприели едно правилно отношение на смирение пред Господа, Той Самият щеше да подейства и да накаже по някакъв начин виновника. Ердман казва следното:

„Коринтските християни е трябвало да разберат, че истинската слава на християнската църква не се крие в красноречието и дарбите на нейните велики учители, а в нравствената чистота на нейните членове.“¹¹

5:3, 4 За разлика от тяхното безразличие апостолът заявява, че макар и да не

е телесно при тях, вече е остъдил случая като че ли е при тях.

Той описва църквата като събрана, за да накаже виновника, и макар че не присъства там физически, апостолът присъства с духа си, събирайки се с тях в името на Господ Исус Христос. Господ Исус е дал власт на църквата и на апостолите да упражняват наказателни мерки във всички подобни случаи. Затова Павел казва, че ще действа „с властта (или с авторитета) на нашия Господ Исус“.

5:5 Това, което трябва да се направи, е да се предаде такъв човек на Сатана за погубване на плътта му, за да се спаси духът му в деня на Господа Исуса. Има различни мнения за значението на този израз. Някои смятат, че в него се говори за акта на отлъчване от местната църква. Извън църквата е сферата на господството на Сатана (1 Йоан. 5:19). Затова предаването на такъв човек на Сатана означава просто отлъчването му от църквата. Други считат, че властта за предаване на Сатана е специална власт, която е била дадена на апостолите и която вече не съществува.

Има различия и относно смисъла на израза „погубване на плътта“. Много хора мислят, че тук става въпрос за някакво физическо страдание, което ще бъде използвано от Бога за унищожаване силата на грешните желания и навици в живота на този човек. Други смятат, че погубването на плътта е описане на някаква бавна смърт, която би дала време на човека да се покае и да бъде пощаден.

Във всеки един от тези случаи ние трябва да помним, че наказанието на вярващите винаги има за цел да възстанови тяхното общение с Господа и че отлъчването от църквата никога не трябва да бъде самоцел, а винаги средство към целта. Крайната цел в този случай е „да се спаси духът му в деня на Господа Исуса“. С други думи, тук никъде не се говори за вечно остъждане на този чо-

бек. Господ го наказва в този живот заради греха, който е извършил, но той е спасен в деня на Господа Исуса.

5:6 Сега Павел укорява коринтяните заради тяхното **самохвалство**. Може би те са се опитали да се извинят с оправданието, че това се е случило само веднъж? Но те трябва да знаят, че **малко квас заквасва цялото тесто**. Тук **квасът** е символ на нравствения грях. Апостолът казва, че ако коринтяните проявят търпимост към малкия нравствен грях в църквата, той скоро ще порасне и ще се разпространи така, че ще засегне сериозно цялото общение. Справедливото и библейско наказание е необходимо, за да може да се запази чистотата на името на църквата.

5:7 Затова апостолът заповядва на коринтяните да **очистят стария квас**. С други думи, те трябва да предприемат сериозни наказателни мерки срещу злото, за да бъдат едно **ново, чисто тесто**. Накрая той добавя: „... **тъй като сте безквасни**.“ Бог ги вижда в Христос свети, праведни и чисти. Апостолът казва, че тяхното състояние трябва да съответства на тяхното положение. По **положение** коринтяните са безквасни, но те трябва да бъдат безквасни и в **практическата си поведение**. Тяхното естество трябва да съответства на тяхното име, а животът им – на техните убеждения.

„**Защото и нашата пасха, Христос, биде заклан [за нас]**.“ Мисълта за безквасния хляб кара Павел да си спомни за празника на Пасхата, на първата вечер на която юдеинът е трябвало да махне от къщата си всички квас. Той е отивал при нощвите и ги е остъргвал внимателно, така че по тях да не остане нищо. Измивал е съда, в който се е пазел квасът, така че по него да няма и капчица квас. Преглеждал е цялата къща със свещ, за да се увери, че всичко е чисто. След това е издигал ръце към Бога и е казал: „О, Боже, изхвърли съм всички квас от къщата си и ако е останал някакъв квас, за

който не знам, изхвърлям и него с цялото си сърце.“ Това е образ на отделянето от злото, към което християнинът е призван в наши дни.

Заколването на пасхалното агне изобразява или олицетворява смъртта на нашия Господ Исус Христос на кръста. Този стих е един от многото стихове в ВЗ, който установява принципа на **образното** четене. Това означава, че лицата и събитията в СЗ са **образи** или сенки на бъдещи неща. Много от тях сочат директно към идването на Господ Исус за отнемане на нашите грехове чрез лична саможертва.

5:8 Празнуването, за което става въпрос тук, не се отнася нито до Пасхата, нито до Господната вечеря, а е един по-общ израз, който описва целия живот на вярващия. Цялото наше съществуване трябва да бъде като един празник на радостта, който **не** трябва да се чества със **стария квас** на греха, **нито с квас на злбата и нечестие**. Радвайки се в Христос, ние не трябва да храним в сърцето си никакви зли мисли по отношение на другите. Всичко това ни показва, че апостол Павел не говори за буквения квас (като маята, която се използва при месенето на хляб), а използва идеята за квас в един духовен смисъл, за да опише начина, по който грехът осквернява всяко нещо, до което се докосва. Ние трябва да живеем живота си с **безквасни хлябове от искреност и истина**.

5:9 Сега Павел напомня на коринтяните, че вече им е писал в едно по-предшното писмо да **не общуват с хора, които блудстват**. Фактът, че това писмо е загубено, изобщо не накърнява боговдъхновеността на Библията. Не всяко писмо на Павел е било боговдъхновено, а само онези, които Бог е сметнал за подходящи да бъдат включени в Светото Писание.

5:10 По-нататък апостолът обяснява, че когато ги е предупреждавал да не общуват с **блудници**, той не е искал да каже, че трябва да прекъснат всякакви

контакти с безбожните хора. Докато сме в света, ние трябва да поддържаме контакти с спасените и нямаме начин да разберем до какви дълбочини на греха са стигнали те в своя живот. Ако трябва да се изолираме напълно от грешниците, ние би трябвало да излезем от света.

Затова Павел казва, че той не е имал предвид пълното им отделяне от блудниците на този свят или сребролюбците, или грабителите, или идолопоклонниците. Сребролюбците са хора, които използват нечестни начини на ръководене на търговията или финансовите си дела. Така например всеки, който подправя данъчните си документи, трябва да бъде отлъчен от църквата заради скъперничество. Грабителите са хора, които се обогатяват чрез насилие, като използват методи като заплахата или убийството. Идолопоклонниците са хора, които се покланят на каквото и да било или на който и да било човек, който е различен от истинския Бог, и които практикуват ужасните грехове на неморалност, които почти винаги съпровождат идолопоклонството.

5:11 Смихълът на истинското предупреждение на Павел е, че коринтяните не трябва да общуват с брат, който се нарича вярващ и който е изпаднал в някой от тези ужасни грехове. Бихме могли да перифразираме неговите думи така:

„Това, което исках да ви кажа, и това, което ви повтарям сега, е, че не трябва да седите на една трапеза с човек, който се нарича християнин и който има неморално поведение в сексуално отношение, който е скъперник, или идолопоклонник, или хулител, или пияница, или грабител.“

Често пъти на нас ни се налага да общуваме с спасени хора и ние можем да използваме тези контакти, за да им свидетелстваме. Този род контакти не са толкова опасни за вярващия, колкото контактите с хора, които се наричат

християни, но живеят в грях. Ние никога не трябва да даваме какъвто и да било повод на тези хора да си помислят, че одобряваме техния грях.

Към списъка от грешници в 10 ст. Павел добавя още и пияниците и хулителите*. Хулителят е човек, който използва груб и невъздържан език, когато говори против друг човек. Тук трябва да бъдем много внимателни. Трябва ли човек да бъде отлъчен от църквата, ако е зазубил самообладание един-единствен път и е говорил невъздържано? Ние смятаме, че не трябва и че тази заповед се отнася само за случаите, когато един човек се държи системно така. С други думи, хулител е този, който е извместен с типичното си обидно поведение към другите. При всички случаи тези думи на Павел трябва да ни карат да упражняваме самоконтрол върху нашата реч. Както казва г-р Айрънсайд, много хора заявяват, че просто не обръщат особено внимание на езика си, но това е същото както да кажат, че просто не обръщат особено внимание на оръжието, което носят.

Пияницата е човек, който прекалява в употребата на алкохолни напитки.

Дали апостол Павел действително иска да каже, че ние не трябва дори да ядем с християни, които вършат такива неща? Дали това е истинският смисъл на този стих? Ние смятаме, че не трябва да ядем заедно с такива християни на Господната вечеря или на обществени места. Но това правило може да има много изключения. Така например една съпруга християнка не може да не се храни заедно със съпруга си, който е отделен от християнското общество. Но общото правило е, че вярващите, които изповядват Христос и които са изпаднали в някои от гореспоменатите грехове,

* Тези две категории са изпуснати в текста на Библията на българ. ез. от 1924 г. – Бел. на преф.

трябва да се подложат на социална изолация, за да им се даде да разберат колко голямо е тяхното престъпление и да се доведат до покаяние. Ако някой възрази, като каже, че Господ също е ял с бирниците и грешниците, бихме му посочили, че никой от тези хора не се е наричал Негов последовател и че когато Господ е ял с тях, Той също не ги е смятал за Свои ученици. Този пасаж иска да ни каже, че ние не трябва да общуваме с *християни*, които живеят нечестиво.

5:12 Двама въпроса, които Павел задава в 12 ст., означават, че християните не носят отговорността да съдят неспасените. Злите хора, които живеят в света около нас, ще бъдат съдени от Самия Господ в един бъдещ ден. Но ние носим отговорността да съдим „*вътрешните*“, тоест хората в църквата. Местната църква е длъжна да взема библейски наказателни мерки по отношение на съгрешилите си членове.

И отново, ако някой възрази, като използва думите на Господ Исус: „Не съдете, за да не бъдете съдени“; ние трябва да му отговорим, че в тези думи Господ говори най-вече за мотивите. Ние не можем да съдим какви са мотивите на хората, защото нямаме възможност да ги узнаем. Но Божието слово еднaквo ясно заявява, че ние трябва да осъждаме известния грях в Божието събрание, за да пазим името му свято и за да върнем провинилия се брат към общение с Господа.

5:13 Павел обяснява, че Бог ще се погрижи за съда над *външните*, тоест над неспасените. Междувременно коринтяните трябва да упражнят съда, който Бог им е поверил, като отлъчат *нечестивия човек* отсрeд себе си. Това означава да се съобщи на всички хора в църквата, че този брат вече не е член на събранието. Това трябва да бъде извършено в дух на искрена мъка и смирение и последвано от продължителна молитва за духовното възстановяване на отклонилия се.

В: Съдебни процеси сред вярващите (6:1-11)

Първите единайсет стиха от 6 глава разглеждат проблема за съдебните процеси сред вярващите. Павел е чул вестите, че някои от християните в Коринт завеждат съдебни дела срещу свои вярващи братя – изпращат ги да бъдат съдени от съдиите на този свят. Това става повод за даването на няколко непреходни наставления по този въпрос. Обърнете внимание на повтorenието на израза „Не знаете ли, че...“ (2, 3, 9, 15, 16, 19 ст.)

6:1 Въпросът, с който започва тази глава, изразява голямата изненада на апостола, че някой може изобщо да си помисли да изправи брат си на *съд пред несправедливите*, тоест пред неспасените съдии или магистрати. За него не е логично онези, които познават истинската правда, да отиват и да се съдят пред хора, които нямат никаква правда. Представете си едни християни, които търсят справедливост там, където изобщо няма такава!

6:2 Второто ярко несъответствие се крие във факта, че онези, които един ден *ще съдят света*, са неспособни сега да разрешат някакви гребни проблеми, които възникват между самите тях. Писанията ни учат, че когато Христос се върне в сила и слава, вярващите ще царуват на земята заедно с Него и ще трябва да разрешават различни житейски проблеми. И след като християните *ще съдят света*, нима не могат да съдят различни гребни неща, които възникват между тях сега?

6:3 Павел напомня на коринтяните, че те *ще съдят ангели*. От Юда 6 ст. и 2 Петр. 2:4, 9 знаем, че ангелите ще бъдат съдени. Също така знаем, че Христос ще бъде Съдията (Йоан 5:22). Единството ни с Него позволява и за нас да се каже, че ще съдим ангели в един бъдещ ден. Ако можем да бъдем счeтени за достатъчно способни да съдим ангели, то нима сме

неспособни да разрешаваме **житейски работи**, които се появяват в този живот?

6:4 Ако имате да се съдите за **житейски работи**, поставяте ли за съдии ония, които от църквата се считат за нищо? Неспасените съдии не трябва да получават места на почит и престиж в местната църква. Те, разбира се, трябва да бъдат уважавани за работата, която вършат в света, но що се отнася до проблемите на църквата, те нямат право на никаква съдебна власт. Затова Павел въсъщност пита коринтяните:

Когато между вас се появят проблеми, които изискват безпристрастното мнение на трета страна, излизате ли извън църквата и заставате ли да ви съдят хора, които нямат никакво духовно проникновение?

6:5 Павел задава този въпрос на коринтяните с цел да ги накара да се **засрамят**. Нима е истина, че в едно събрание, което толкова се гордее със своята мъдрост и с богатството си от духовни дарби, не може да се намери **нищо** един **мъдър човек**, който да реши тези спорове **между братята си**?

6:6 Явно е, че наистина не може да се намери такъв мъдър човек, след като един **брат** християнин **съди** своя **брат** в Христос, изнасяйки семейни проблеми на показ пред света. Тази ситуация наистина е жалка!

6:7 Изразът „**даже преди всичко е голям недостатък у вас**“ показва, че това, което те правят, е напълно погрешно. Те не трябва и да си помислят да излизат на съд един срещу друг. Но може би тук някой от коринтяните би възразил: „Павле, ти нищо не разбираш. Еди-койси брат ме измами по служебни въпроси.“ Отговорът на Павел е: „**Защо по-добре не оставате онеправдани? Защо по-добре да не бъдете ограбени?**“ Ето това е правилната позиция, която християнинът трябва да заеме. По-добре да приемем да бъдем онеправдани, отколкото да онеправдаем другия.

6:8 Но коринтяните не мислят така. Вместо да предпочетат да бъдат онеправдани и излъгани, те дори **онеправдават** други, между които и техни братя в Христос.

6:9 Нима са забравили, че хората, чийто живот говори за постоянна **неправедност**, няма да наследят **Божие царство**? Ако са забравили, тогава апостолът ще им го припомни с един списък от грешници, които няма да имат никакъв дял в **Божие царство**. Павел не иска да каже, че християните, които постоянно вършат тези грехове, са изгубени, а че хората, които постоянно вършат тези грехове, не са християни.¹²

В този списък **блудниците** са разграничени от **прелюбодейците**. Тук блудството означава незаконна сексуална връзка, в която влиза неженен човек, докато прелюбодейството е същата връзка, в която обаче влиза женен човек. **Идолопоклонниците** отново присъстват в този списък, също както и в предишните две списъка в 5 глава. **Маалакийците** са хора, които позволяват телата им да се използват за извратени сексуални цели, докато **мъжеложниците** са онези, които практикуват хомосексуализъм върху другите.

6:10 Към този списък са прибавени и **крадците**, **сребролюбците**, **пияниците**, **хулителите** и **грабителите**. **Крадците** са хора, които вземат това, което не им принадлежи. Забележете, че сребролюбите обикновено се споменават сред найужасните грехове. И макар че хората са склонни да го извиняват и да се отнасят лекомислено към този грях, Бог го осъжда много сериозно. **Сребролюбещът** е човек, който има ненормално желание да притежава, което често пъти го кара да използва незаконни методи за придобиване на богатства. Както вече казахме, **пияниците** са главно пристрастените към алкохола хора. **Хулителите** са онези, които използват обиден език срещу другите. **Грабителите** са хора, които се

възползват от чуждата бедност или нужда, за да трупат огромни печалби.

6:11 Павел не иска да каже, че тези грехове се извършват от вярващите коринтяни, а им напомня, че те са били характерни за тях, преди да бъдат спасени – „**такива бяха някои от вас**“. Но те са били **измити, осветени и оправдани**. Били са **измити** от своя грях и нечистота чрез скъпоценната кръв на Христос и непрекъснато се мият от осквернение чрез Божието слово. Били са **осветени** чрез действието на Божия Дух, което ги е отделило от света за Бога. Били са **оправдани в името на Господа Исуса Христа и в Духа на нашия Бог**, тоест били са признати за праведни пред Бога на основание на делото на Господ Исус на кръста, което Той е извършил за тях. Какъв е аргументът на Павел в този случай? Годет го изразява много умело: „Такава огромна и неизмерима благодат не може да бъде отмината лекомислено!“

Г. Нравствена разпуснатост сред вярващите (6:12-20)

6:12 В стиховете до края на главата апостолът постановява някои принципи, които трябва да ни помогнат да видим разликата между това кое е право и кое – грешно. Първият принцип гласи, че едно нещо може да е законно и въпреки това да не е полезно. Когато Павел казва: „**Всичко ми е позволено**“, той няма предвид всичко без изключение. Така например на него не му е позволено да извърши който и да било от гореспоменатите грехове. Тук Павел говори само за нещата, които нямат значение в морално отношение. Въпросът дали един християнин трябва да яде свинско месо е бил изключително важен проблем по времето на Павел, но той не е имал никакво значение в морално отношение. За Бога е било безразлично дали един човек яде, или не яде свинско месо. Но Павел казва, че някои неща могат да бъдат позволени и въпреки това да не бъдат полезни. Има неща, които на мен ми е позволено да

права, но които биха могли да съблезнат някого, когато ме види, че ги права. В този случай изобщо не би било полезно да права това нещо.

Според втория принцип всичко може да ми е **позволено**, но някои неща могат да ме заробят. Павел заявява: „**Не ща да съм облаган от нищо**.“ Това е едно много актуално послание днес, когато опасността от пристрастяване към алкохола, тютюна и опиатите е толкова голяма. Всички те заедно с още много други карат християнина да се превърне в тежен роб, което той в никакъв случай не бива да допуска.

6:13 Третият принцип гласи, че някои неща могат да бъдат напълно позволени за християнина, но да имат преходна стойност. Павел казва: „**Храната е за стомаха и стомахът е за храната, но Бог ще унищожи и него, и нея**.“ Това означава, че човешкият **стомаш** е устроен така, че да приема **храна** и да я усвоява. Подобно и **храната** е била направена от Бога по този чуден начин, който позволява тя да бъде усвоявана от **стомаха** на човека. И въпреки това ние не трябва да живеем за храната, защото тя има само временна стойност. Храната не трябва да заема неподобаващо място в живота на вярващия. Човек не трябва да живее така, сякаш най-важното нещо в този живот е задоволяването на неговите телесни апетити.

И макар че тялото е сътворено така, че да може да приема храна и да я усвоява, има едно нещо, което със сигурност е **вярно**: „... **тялото не е за блудодеяние, но за Господа, и Господ е за тялото**.“ Когато е планирал човешкото тяло, Бог никога не е възнамерявал то да бъде използвано за зли или нечисти цели. По-скоро Неговият план е бил то да бъде използвано за Божията слава и в Неговото благословено служение.

В този стих има нещо изумително, което не трябва да пропуснем да забележим. Не само че **тялото е за Господа**, но „**и Господ е за тялото**“. Това означава,

че Господ се интересува и от нашите тела, от тяхното добро състояние и от правилната им употреба. Бог желае телата ни да Му бъдат предоставени като жива, свята и благоугодна жертва (Рим. 12:1). Както казва Ердман: „Без Господа тялото никога няма да може да достигне истинското си положение и нетленна съдба.“¹³

6:14 В този стих се обяснява още по-подробно фактът, че Господ е за тялото. Бог не само е възкресил Господ Исус от мъртвите, но ще възкреси и нас със силата Си. Неговата заинтересованост от нашите тела не свършва в момента на смъртта. Той ще възкреси тялото на всеки вярващ, за да го направи като славното тяло на Господ Исус. Във вечността ние няма да бъдем безплътни духове, но нашите дух и душа ще бъдат съединени с прославеното ни тяло, за да се наслаждават завинаги на небесните слави.

6:15 За да подчертае още по-силно необходимостта от лична чистота в живота ни и за запазване на телата ни от омърсяване, апостолът ни напомня, че нашите тела са части на Христос. Всеки вярващ е част на тялото на Христос. Имаме ли право тогава да отнемем от Христос частите Му и да ги направим части на блудница? Отговорът се съдържа в самия въпрос, както и в изпълнението с възмущение възклицание на Павел: „Да не бъде!“

6:16 По време на сексуалното сношение двете тела стават едно. Така е било наредено в зората на сътворението: „Защото „ще бъдат“, казва, „дватамата една плът“ (Бит. 2:24).“ След като това е така, тогава всяко сношение между един вярващ и една блудница ще означава превръщане на една част от Христос в част на блудница. Дватамата ще станат едно тяло.

6:17 Също както при физическото сношение става свързване на две тела в едно, така и когато един човек повярва в Господ Исус Христос и се съедини с Него, той и Христос се свързват дотолко-

ва, че могат да се нарекат „едни дух“. Това е най-съвършеното възможно сливане на две личности в едно, най-интимното свързване. Следователно смисълът на аргумента на Павел е, че онези, които по този начин са съединени с Господа, никога не трябва да допускат каквато и да било връзка, която ще бъде в конфликт с този духовен брак.

А. Т. Пиърсън казва следното:

„Овцата може да се отдели от овчаря и клонката може да се отреже от лозата, ръквата може да се отсече от тялото и детето може да се отдели от бащата, и дори съпругата – от съпруга, но какво може да отдели два духа един от друг, когато се съединят в едно? Нито една външна връзка или съюз, дори и съпругеската връзка, не е в състояние да изрази съвършеното сливане на два живота в едно.“¹⁴

6:18 Затова апостолът предупреждава коринтяните да бягат от блудството. Те не трябва да се отнасят повърхностно към него, нито да го смятат за нещо дребно, нито дори да си губят времето да го обсъждат. Те трябва да бягат от него! Една красива библейска илюстрация на тази заповед е разказът за Йосиф, който описва как жената на Петефрий се опитва да го изкуши към грях (Бит. 39). Макар и в силата да се крие голяма победа, понякога в бяството се крие още по-голяма победа.

След това Павел добавя: „Всеки друг грях, който би сторил човек, е вън от тялото; но който блудства, съгрешава против своето си тяло.“ Повечето грехове не влияят пряко на тялото на човека, но блудството е уникално в това отношение, защото засяга пряко тялото на човека: човекът жъне последствията на този грях в собственото си тяло. Трудността за разбирането на този стих се крие в това, че в него се казва, че всеки грях, който човек извършва, е вън от неговото тяло. Но ние смятаме, че това е казано преносно. Макар и да е вярно, че чревоугодничеството и пиянство-

то нанасят вреда на човешкото тяло, повечето грехове не правят това. Но дори и чревоугодничеството, и пиянството не увреждат тялото така чувствително и така всеобхватно, както блудството. Сексуалните отношения извън брака неизбежно и необратимо водят до опустошение на съгрешилия.

6:19 И отново Павел напомня на коринтяните, че те имат едно свято и възвишено призвание. Нима тези светии са забравили, че техните тела са **храм на Светия Дух**? Писанието ни казва една много сериозна истина, а именно, че Божият Дух обитава във всеки вярващ. Как изобщо можем да си помислим някога, че можем да вземем едно тяло, в което обитава *Светият Дух*, и да го използваме за *нечестиви* цели? Освен това вярно е не само че тялото ни е храм на Светия Дух, но и че **ние не сме свои** си. Ние нямаме право да използваме телата си така, както на нас ни е угодно. Когато анализираме нещата докрай, ще видим, че нашите тела не ни принадлежат, защото принадлежат на Господа.

6:20 Ние сме Господни не само като Негови създания, но и като изкупени от Него грешници. В този стих се набляга най-вече на втория факт. Той е започнал да ни притежава от момента на Голгота. Ние сме били **купени с цена**. Там, на кръста, Господ Исус е сложил върху нас печата на тази цена. Той ни е сметнал за толкова ценни, че е пожелал да плати за нас цената на Собствената Си скъпоценна кръв. Колко ли много ни е обичал Исус, за да реши да понесе нашите грехове в тялото Си на кръста!

И след като това е така, аз повече не мога да мисля за тялото си като за свое собствено притежание. Ако го използвам според собствените си желания, аз действам като крадец, който взема това, което не му принадлежи. Аз трябва да използвам тялото си така, че да **прославям Бога**, на Когото то принадлежи.

Бейтс ни призовава към следното:

„Ти, глава! Мисли за Този, Чийто чело бе прободено от тръните! Вие, ръце! Работете за Този, Чийто китки бяха привковани на кръста. Вие, крака! Бързайте да изпълнявате повелите на Този, Чийто нозе бяха прободени от пироните. Ти, тяло! Бъди храм на Този, Чийто тяло преживя агонията на неизразими болки!“¹⁵

Ние трябва да прославяме Бога и с **духовете** си, тъй като и материалните, и нематериалните части на човека са **Божи**.¹⁶

III. Апостолските отговори на проблемите на църквата (7-14 гл.)

A. Относно брака и безбрачието (7 гл.)

7:1 До този момент Павел разглежда различните злоупотреби в коринтската църква, за които той е бил известен от някого. Сега той започва да отговаря на въпроси, които светииите в Коринт са му задали лично. Първият въпрос засяга проблема с брака и безбрачието. Апостолът започва най-напред с общия принцип, според който е **добре за човека да не се докосва до жена**. „**Да се докосва**“ до жена в този случай означава да има физическа връзка с нея. Апостолът *не* иска да каже, че безбрачието е по-свято от брачното състояние, а казва само, че ако желаш да се отгадеш на служба на Господа безрезервно, по-добре е да не си женен.

7:2 Едновременно с това Павел призовава, че безбрачието крие в себе си огромни изкушения. Затова той смекчава решителността на първото си твърдение, като казва: „... **за да се избягват блудодеянията, нека всеки мъж има своя си жена и всяка жена има свой мъж**.“ „**Всеки мъж да има своя си жена**“ означава всеки мъж да е женен само за една жена. Втори стих потвърждава принципа, че Божията наредба за Неговия народ продължава да бъде такава, каквато винаги е била, а именно, че един човек може да има само един брачен партньор.

7:3 Когато човек е женен, той трябва да изпълнява към партньора си задълженията, които му налага брачният живот, в който и двамата партньори се намират във взаимна зависимост един от друг. Изразът „**Мъжът нека има с жената дължимото към нея сношение**“ означава: „Мъжът нека да изпълнява към своята съпруга задълженията си на съпруг.“ От своя страна жената трябва да се държи **по удобен начин** и към мъжа. Обърнете внимание на деликатния тон, с който Павел разглежда този въпрос. В него няма и следа от нетактичност или вулгарност. Колко различно от начина, по който светът разглежда този въпрос!

7:4 В брачната връзка съществува зависимост на **жената от мъжа** и обратно. За да се поддържа Божият ред в този свещен съюз, както съпругът, така и съпругата трябва да признаят своята взаимна зависимост.

7:5 Кристенсън пише следното:

*„Казано на прост език, това означава, че ако единият от партньорите има желание за сексуално сношение, другият трябва да откликне на това желание. Съпругът и съпругата, които възприемат това реалистично отношение по въпроса за секса, ще бъдат удивени да открият една удовлетворителна страна на своя брак поради простата причина, че това взаимоотношение има своите корени в действителността, а не в някакъв изкуствен или невъзможен идеал.“*¹⁷

Може би когато най-напред са били спасени, тези коринтяни са си мислели, че интимните отношения в семейния живот не са съвместими с християнската святост. Павел иска да ги изведе от това заблуждение, като им казва съвсем определено, че християнските семейства **не трябва да се лишават един друг** от съпругеско сношение, тоест че не трябва да си отказват правата на единия партньор над тялото на другия. Има само две условия, които позволяват въздържането от сексуални сношения. Първо-

то е, че въздържането от сексуални сношения трябва да бъде съгласувано чрез взаимното **съгласие** и на двете страни, така че съпругът и съпругата да **могат да се предават на пост и молитва**. И второто е, че въздържането трябва да бъде само временно. Съпругът и съпругата трябва да **бъдат пак заедно**, за да не би Сатана да ги изкуши чрез тяхната **невъзможност да се въздържат**.

7:6 6 стих е дал повод за голям брой предположения и противоречия. Павел казва: „**Но това казвам като позволение, а не като заповед.**“ Някои смятат, че това означава, че апостолът не счита думите, които току-що е казал, за боговдъхновени думи. Но това тълкуване е напълно невярно, тъй като самият Павел твърди в 1 Коринтяни 14:37, че това, което пише на коринтяните, „е заповед от Бога“. Ние по-скоро смятаме, че апостолът казва, че при някои обстоятелства е добре за семейната двойка да се въздържа от сексуални сношения, но че това въздържание **не е заповед**, а позволение. Християните не трябва да се въздържат от сексуални взаимоотношения, за да могат да се предават безрезервно на молитва. Други хора смятат, че 6 ст. засяга въпроса за брака като цяло, тоест че християните могат да се женят, но че това не е заповед за тях.

7:7 От този стих започват съветите на Павел към неженените. Апостолът вече е изяснил, че предпочита безбрачното състояние, тъй като то е по-добро за християнина, но признава, че човек трябва да живее според силата, която Бог му дава. Когато казва: „**Обаче бих желал всички човеци да бъдат, както съм аз**“, от контекста става ясно, че „както съм аз“ означава „неженен“. Има много противоречия по въпроса дали Павел винаги е бил неженен, или е бил вдовец по времето, когато е писал тези редове. Но за настоящите ни цели не е необходимо да разрешаваме този спор дори и да бяхме в състояние да го направим. Думите на Павел: „**Но всеки**

има своя особен дар от Бога, един така, а друг иначе“, означават, че Бог дава благодат на някои хора да останат неженени, докато други определено призобавя да се женят. Тук всеки отделен случай трябва да се разглежда сам за себе си и не е възможно да бъде дадено някакво общовалидно правило, което да бъде едновременно приложимо за всички.

7:8 И така, Павел съветва неженените и вдовците да си останат такива, какъвто е и той.

7:9 Но ако не могат да се въздържат като неженени, тогава нека се женят. Защото по-добре е да се женят, отколкото да се разпалят от страсти. Това разпаляване от страсти крие опасността от падане в грях.

7:10 Следващите два стиха са адресирани към женените двойки, в които и двамата партньори са вярващи. „А на женените заръчвам, и то не аз, но Господ.“ Тези думи означават, че това, на което Павел ни учи тук, е било вече казано от Господ Исус, когато е бил на земята. Христос вече е дал една ясна заповед по този въпрос. Така например Той вече е забранил развода освен в случаите на изневяра (Мат. 5:32; 19:9). Общата заповед, която ни дава Павел, е, че жената не трябва да оставя мъжа си.

7:11 Той обаче признава, че има крайни случаи, при които може да бъде необходимо съпругата да напусне мъжа си. В такива случаи тя е длъжна да остане неомъжена или да се помири с мъжа си. Раздялата не прекъсва брачната връзка, а дава възможност за Господа да изцели появилите се различия и да върне двете страни към общение с Него и една с друга. Заповедта към мъжа е да не напуска жена си. За него не са дадени никакви изключения.

7:12 Пасажът от 12 до 24 стих разглежда въпроса за брака, в който само един от партньорите е вярващ. Павел започва своите бележки с едно въведение: „А на другите казвам аз, не Господ.“ И отново бихме искали дебело да

подчертаем, че тези думи не означават, че казаното от Павел представлява неговата гледна точка, а не гледната точка на Господа. Той просто обяснява, че това, което ще каже, не е било казано преди това от Господ Исус, когато Той е бил тук, на земята. В Евангелията няма нито едно наставление, което в някаква степен да засяга този въпрос. Господ Исус просто не е разгледал въпроса за брака, в който само единият от партньорите е вярващ. Но сега Христос е дал наставления на Своя апостол по този въпрос, така че това, което Павел казва тук, е боговдъхновено слово.

„А на другите“ означава на онези, които партньори не са вярващи. Този пасаж не насърчава сключването на брак между християни и неспасени. Най-вероятно тук се имат предвид случаите, в които единият от партньорите бива спасен след сключването на брака.

„Ако някой брат има невярваща жена и тя е съгласна да живее с него, да не я напуска.“ За да можем да оценим правилно този пасаж от Писанията, ще бъде добре да си припомним Божията заповед към Неговия народ в СЗ. Когато евреите са се оженили за жени от езическите народи и са имали деца от тях, те са получили заповед да изгонят от домовете си както жените, така и децата. Това се вижда съвсем ясно в Езра 10:2 и Немеия 13:23-25.

Вероятно християните в Коринт са започнали да си задават въпроса: „Какво трябва да прави една спасена жена със своя съпруг и деца или какво трябва да прави един спасен мъж със своята невярваща жена? Трябва ли да я изгони от къщата си?“ Отговорът явно е отрицателен. Старозаветната заповед вече не е валидна за Божиите хора, които живеят под благодатта. Ако един християнин има невярваща съпруга и тя желае да живее с него, той не трябва да я напуска. Това не означава, че няма нищо лошо в това един вярващ мъж да се ожени за невярваща жена, а означава само, че ако

позн човек се е обърнал, след като вече е бил женен, не трябва да напуска жена си.

7:13 По същия начин и жената-християнка, която има невярващ мъж, който е съгласен да живее с нея, не трябва да го напуска. Може би чрез своето смирение и благочестиво поведение пред него тя ще го спечели за Господа.

7:14 Всъщност присъствието на вярващия човек в един нехристиянски дом упражнява освещаващо въздействие върху членовете на дома. Както вече споменахме, „освещавам“ означава „отделям“. Тук апостолът не иска да каже, че невярващият мъж се спасява от своята съпруга, нито пък че се освещава чрез нея. По-скоро той иска да каже, че мъжът се отделя, като се поставя в едно положение на външна привилегированост. Той има щастието да има вярваща съпруга, която се моли за него. Нейният живот и свидетелство упражняват благотворно влияние в полза на Бога в този дом. От човешка гледна точка за този човек вероятността да се спаси е много по-голяма, когато той има благочестива съпруга християнка, отколкото когато съпругата му не е християнка. Както казва Вайн: „Върху него се упражнява едно духовно влияние, което съдържа възможността за действително обръщение.“¹⁸ Същото се отнася и за случаите, когато една невярваща жена е омъжена за вярващ мъж. Тогава ще бъде осветена невярващата жена.

След това апостолът добавя: **иначе чадата ви щяха да бъдат нечисти, а сега са свети.** Вече споменахме, че според старозаветната заповед съпругът е трябвало да изхвърли от дома си както жената езичница, така и децата, които тя му е родила. Сега Павел обяснява, че във времето на диспенсацията на богатата децата, родени в семейство, в което само единият от партньорите е вярващ, а другият не е, са свети. Думата „свети“ има същия корен като глагола „освещавам“ в този стих. Това изоб-

що не означава, че децата сами по себе си са свети, в смисъл че непременно живеят чист и свят живот. По-скоро то означава, че те се отделят, като се поставят в едно привилегировано положение. Те имат най-малкото един родител, който обича Господа и който им казва евангелието. Затова има голяма възможност те да се спасят. Те са облагодетелствани да живеят в един дом, в който Божият Дух обитава в един от родителите. В този смисъл те са осветени. 14 стих също така ни уверява, че не е грешно да имаме деца, когато единият от родителите е християнин, а другият не е. Бог признава този брак и децата не са незаконни.

7:15 Какво трябва да бъде отношението на християнина, ако неговият неспасен партньор реши да го напусне? Отговорът е, че неспасеният партньор може да го напусне. Много е трудно да се даде окончателен отговор на въпроса какво означава изразът „в такива случаи братът или сестрата не са поробени“. Някои вярват, че тук се говори за случаите, когато невярващ напусне вярващ и има всички основания да се вярва, че това напускане е окончателно. Тогава вярващият е свободен да получи развод. Онези, които поддържат това мнение, смятат, че 15 стих е една скоба и че 16 стих е свързан с 14 стих, както следва:

1. В 14 ст. се заявява, че идеалната ситуация за вярващия е да остане да живее с невярващия си партньор заради освещаващото въздействие на съпруга-християнин в семейството.
2. В 16 ст. се казва, че с оставането си в семейството вярващият може да спечели невярващия си партньор за Христос.
3. 15 ст. е една скоба, която позволява на вярващия да се разведе (и евентуално да сключи повторен брак), ако той или тя е напусната от невярващия си партньор.

Обърнете внимание, че надеждата за евентуално спасение се свързва с остава-

нето на вярващия партньор в семейството, а не с напускането на семейството от страна на невярващия партньор.

Други изследователи на Библията обаче смятат, че 15 ст. разглежда единствено въпроса за раздялата, а не въпроса за развода и повторната женитба. За тях стихът означава, че ако невярващият партньор реши да напусне семейството, той трябва да може да направи това без проблеми. Съпругата не е длъжна да запази брака, полагайки за това повече усилия, отколкото вече е положила.

„Бог... ни е призвал към мир“ и ние не трябва да използваме емоционални излияния или юридически процедури, за да попречим на невярващия да ни напусне.

Кое от двете тълкувания е вярно? За нас е трудно да дадем окончателен отговор. Господ като че ли ни учи в Матей 19:9, че разводът е разрешен в случаите, в които единият от партньорите е изневерил на другия (като е извършил прелюбодейство). Ние вярваме, че в този случай невинният партньор е свободен да се ожени повторно. Що се отнася до текста в Коринтяни 7:15, не можем да кажем със сигурност, че разводът и повторната женитба са разрешени и в случаите, в които един невярващ е напуснал своя вярващ партньор. Но обикновено всеки, който е напуснал партньора си по този начин, почти неизбежно много скоро установява нова връзка, която при всички случаи поставя край на първоначалния съюз. Във връзка с този въпрос Дж. М. Дейвиз казва така:

„Невярващият, който е напуснал своя вярващ партньор, много скоро ще се ожени за друг човек, което автоматично прекъсва брачната връзка. Да изискваме от напусната страна да живее, без да сключва нов брак, означава да сложим върху нея (него) един хомот, който в повечето случаи тя няма да бъде в състояние да носи.“¹⁹

7:16 Начинът, по който човек разбира 17 стих, зависи до известна степен от начина, по който той разбира 15 стих.

Ако човек вярва, че 15 стих не насърчава развода, той може да го използва като доказателство за това. Неговият аргумент би бил, че вярващият трябва да се съгласи да се раздели с невярващия си партньор, но че не трябва да се развежда с него, тъй като това би сложило край на възможността за възстановяване на семейния съюз и вероятността за спасението на невярващия. Ако обаче човек вярва, че разводът е позволен в случаите, когато вярващият партньор е бил напуснат от невярващия, тогава този стих може да се свърже с 14 стих, а 15 стих да се смята за отваряне на скоба.

7:17 Понякога сред новоповярвалите съществува усещането, че те трябва да скъсат напълно с всеки етап от предишния си живот, включително и с институцията от рода на семейството, която не са сами по себе си грешни. Изживявайки новооткритата радост от спасението, ние понякога изпадаме в заблудата, че трябва насила да премахнем всичко, което някога сме познавали. За постигането на своите цели християнството не използва методите на насилствената революция. Точно обратното, неговите промени се извършват с мирни средства. В пасажа от 17 до 24 стих апостолът постановява общото правило, че да станеш християнин не означава да използваш насилствени революционни методи за прекъсването на вече съществуващите връзки. Без съмнение в случая апостолът има предвид най-вече семейните връзки, но този принцип може да се приложи също така и към расовите и социалните връзки.

Всеки вярващ трябва да се обхожда съответно на призиването си от Господа. Ако Господ е призвал някого на семеен живот, тогава той трябва да го следва, като живее така в страх от Господа. Ако Бог е дал на някого благодат да живее в безбрачие, тогава този човек трябва да последва това призвание. Ако обаче, когато повярва, мъжът вече е женен и съпругата му не е спасена, тогава не

трябва да прекъсва тази връзка, а да я продължи, правейки всичко възможно за спасението на своята съпруга. Това, което Павел казва на коринтяните, не се отнася само за тях: той дава тези свои наставления **по всичките църкви**. Вайн пише следното по този въпрос:

„Когато Павел казва: „...така заръчвам по всичките църкви“, той не издава постановления като представител на един определен център, е просто информира църквата в Коринт, че наставленията, които той дава сега на тях, са наставления, които дава във всяка църква.“²⁰

7:18 В 18 и 19 стих Павел разглежда въпроса за националната принадлежност. Ако човек е бил юдеин по време на своето обръщение и е носел на тялото си белега на обрязването, той не трябва да се отбращава от това и да се стреми да заличи всички физически следи от предишния си начин на живот. По същия начин, ако човек е бил езичник преди новороджението си, той не трябва да се стреми да скрие езическото си потекло, като приеме белезите на юдеите.

Този стих би могъл да бъде изтълкуван и по следния начин: ако един юдеин се е обърнал, той не трябва да се страхува да живее с еврейската си съпруга, или ако един езичник се е обърнал, той не трябва да се стреми да избяга от своя произход. Тези външни различия нямат никакво значение.

7:19 Що се отнася до същността на християнството, **„обрязването е нищо и необрязването е нищо“**. Това, което има значение, е **„пазенето на Божиите заповеди“**. С други думи, Бог се интересува не от външното, а от вътрешното. Връзките на живота на един човек не трябва да бъдат насилствено прекъснати заради това, че той е станал християнин. „Точно обратното – казва Кели, – чрез християнската вяра вярващият се издига в едно положение, което го поставя над всички обстоятелства.“²¹

7:20 Общото правило е, че **всеки** трябва да остава в това звание, **в което е бил призван**. Това, разбира се, се отнася до званията, които не са грешни сами по себе си. Ако един човек се е занимавал с някакво зло занятие преди своето обръщение, той трябва да го остави! Но тук апостолът има предвид онези занятия, които сами по себе си не са свързани с греха. Тази мисъл се подкрепя и от следващите стихове, в които се разглежда проблемът за слугите.

7:21 Какво трябва да прави един **слуга**, след като бъде спасен? Трябва ли да се бунтува срещу своя господар и да иска да бъде освободен? Дали християнството означава, че ние непременно трябва да търсим своите „права“? Отговорът на Павел на тези въпроси е следният: **„В положение на роб ли си бил призван? Да те не е грижа.“** С други думи: „Бил ли си роб, когато си повярвал? Не се тревожи излишно по този въпрос. Можеш да бъдеш роб и въпреки това да се наслаждаваш на най-големите благословения на християнството.“

„Но ако можеш и свободен да станеш, по-добре използвай случая.“ Върху този текст има две тълкувания. Някои смятат, че тук Павел казва: „Ако можеш да станеш свободен, използвай всички възможни средства, за да постигнеш това.“ Други мислят, че дори и един роб да можеше да стане свободен, християнството не му налага да се възползва от тази възможност на всяка цена, защото той би могъл да се използва това робство като свидетелство за Господ Исус. Повечето хора предпочитат първото тълкуване (което може би е правилно), но те не трябва да пренебрегват факта, че второто повече съответства на примера, който ни е оставил Сам Господ Исус Христос.

7:22 **Този, който е бил призван в Господа като роб, е свободен човек на Господа.** „Свободен човек на Господа“ не означава човек, който е бил роден свободен, а по-скоро човек, който е станал

свободен, тоест роб, който е получил своята свобода. С други думи, ако един човек е бил роб, когато е повярвал, той не трябва да се тревожи заради това, тъй като е „**свободен човек на Господа**“. Той е бил освободен от своите грехове и от робството на Сатана. От друга страна, ако един човек е бил **свободен** по време на своето обръщение, той трябва да разбере, че отсега нататък е **роб** на Спасителя, с вързани ръце и крака.

7:23 Всеки християнин е бил **купен с цена**. Затова той принадлежи на Този, Който го е купил – Господ Исус Христос. Ние трябва да бъдем роби на Христос и да **не ставаме роби на човеци**.

7:24 И така, независимо от социалното положение, в което се намира един човек, той може да **остане с Бога** в това положение. Думите „с Бога“ са ключовите думи, които разкриват цялата истина. Ако един човек е с **Бога**, тогава дори и робството може да стане истинска свобода. „Положението „с Бога“ облагородява и осветява всяко друго положение в живота.“

7:25 В пасажа от 25 до 38 стих апостолът се обръща към неженените – както мъже, така и жени. Думата „**девици**“ * може да се използва и за двата пола. 25 стих е още един стих, който се използва от някои в подкрепа на идеята, че съдържанието на тази глава не е непременно боговдъхновено. Те дори стигат до крайности, като казват, че тъй като е бил ерген, Павел е бил шовинистично настроен към жените и е позволил на личните си предрасъдъци да бъдат отразени в това, което казва тук! Всяко подобно твърдение е удар по боговдъхновеността на Писанията. Когато Павел казва, че **няма заповед от Господа** относно **девиците**, той просто иска да каже, че по време на Своето земно служение Господ не е оставил никакви ясни наставления по този въпрос. Затова Павел дава свое-

то лично мнение като един, който е получил милост от Господа да **бъде достоен за доверие**, и това негово мнение е боговдъхновено.

7:26 Като цяло за човека е **добре** да не се жени „поради настоящата **неволя**“. „**Настоящата неволя**“ означава страданията в земния живот изобщо. Възможно е също така по времето, когато Павел е писал това Писмо, да е имало някаква особена неволя. Но като цяло неволята е провъзгласяваща съществува и няма да престане да съществува, докато не дойде Господ Исус.

7:27 Съветът на Павел към женените е, че **не** трябва да **търсят** разделяне. Но ако един човек **се отвърже от жена си**, **не** трябва да **търси жена**. Изразът „**отвързан от жена**“ тук не означава само „овдовял“ или разведен“. Той просто означава „освободен от брачната връзка“ и може да включва и хората, които никога не са били женени.

7:28 Нищо от това, което казва Павел, не трябва да се тълкува като указание, че бракът е грях. Нали той бе установен от Бога в Едемската градина, преди грехът да влезе в този свят! Самият Бог каза: „Не е добре за човека да бъде сам“ (Бит. 2:18). „Женитбата нека бъде на почит у всички, и леглото – неосквернено“ (Евр. 13:4). Павел дори разглежда забраняването на женитбата като белег на отстъплението в последните дни (1 Тим. 4:1-3).

И така, апостолът заявява: „**Но ако се и ожениш, не съгрешавай; и девица, ако се омъжи, не съгрешава.**“ Новоповярвалите християни никога не трябва да мислят, че в семейните отношения има нещо лошо. Но Павел все пак добавя, че жените, които се омъжат, **ще имат житейски скърби**, като например болките по време на раждане и други такива. Думите на Павел „**а пък аз ви жаля**“ могат да означават: „**А пък аз ви жаля** и бих желал да си спестите физическите страдания, които съпровождат брака, и особено проблемите на семейния живот.“

* В оригиналния текст. – Бел. на прев.

7:29 Апостолът иска да ни обърне внимание на факта, че **времето е кратко** и че ние трябва да подчиним дори и тези напълно законни взаимоотношения в живота на служението за Господа. Идването на Христос е наближило и въпреки че съпружките и съпругите трябва да изпълняват взаимните си задължения с вяроност, те трябва да се стремят да поставят Христос на първо място в своя живот. Айрънсайд ни предлага следния коментар по този въпрос:

„Всеки трябва да живее с оглед на факта, че времето наистина е краткотрайно, че Господното завръщане е наближило и че никакви съображения за лично удобство не трябва да пречат на подчинението ни на Божията воля.“²²

А Вайн казва така:

„Този стих не означава, разбира се, че жененият мъж трябва да се въздържа от съпружеските си задължения, а че неговите взаимоотношения със съпругата му трябва да бъдат напълно подчинени на по-висшата му връзка с Господа, Който трябва да заема първото място в неговото сърце. Той не трябва да позволява на една естествена връзка да попречи на подчинението му на Христос.“²³

7:30 Скърбите, радостите и притежанията от света не трябва да заемат неподобаемо значимо място в нашия живот. Всички те трябва да бъдат подчинени на стремежа ни да изкупим възможността да служим на Господа, докато е още ден.

7:31 Живеейки на тази земя, за нас е неизбежно да влизаме в съприкосновение с някои земни неща. Животът на всеки вярващ налага една законна употреба на нещата от света. Но апостолът ни предупреждава, че макар и да можем да ги употребяваме, ние не бива да злоупотребяваме с тях. Така например християнинът не трябва да живее заради храната, облеклото и удоволствията. Той може да използва храната и облеклото като необходими неща в живота си, но не трябва да ги превръща в боговете на

своя живот. Бракът, собствеността, търговията, политиката, науката, музиката и изкуството са неща, които имат своето място в света, но те могат да отвлекат християнина от духовния му живот, ако той им позволи това.

Изразът „сегашното състояние на този свят преминава“ е взет от театралната терминология и е свързан със смяната на декорите на сцената. Той ни казва, че всичко, което очите ни виждат днес, е преходно. Краткотрайността на нещата от света е описана много добре и от Шекспир в известните му думи: „Целият свят е сцена и всички мъже и жени са просто актьори. Те влизат и излизат и в живота си всеки човек играе много роли.“

7:32 Павел желае коринтяните да **бъдат без грижи**. Под грижи той има предвид грижите, които ще ги отклонят от Господното служение. След това апостолът обяснява, че **този, който не е женен, се грижи за Господните неща – как да угажда на Господа**. Това не означава, че всички вярващи, които не са женени, се отдават безрезервно на Господа, а че безбрачното състояние дава по-големи възможности за такова отдаване в сравнение с брачното състояние.

7:33 И отново този стих не означава, че **жененият човек** не може да се грижи добре за Господните работи, а че брачната връзка изисква от женения мъж да **угажда на своята жена**. Той има едно допълнително задължение, за което трябва да мисли. Както посочва Вайн: „Като цяло, ако един мъж е женен, той има ограничен обхват на служение. Ако не е женен, той може да отиде до края на земята, за да проповядва благовестието.“²⁴

7:34 „Неомъжената се грижи за това, което е Господно, за да бъде свята и в тяло, и в дух; а омъжената се грижи за това, което е световно, как да угажда на мъжа си.“ Този стих също има нужда от кратко обяснение. **Неомъжената жена, поест девицата**, може да отдаде по-голяма част от своето време за Гос-

подните неща. Изразът „за да бъде свята и в тяло, и в дух“ не означава, че безбрачното състояние е по-свято от брачното, а означава само, че тя може повече да *бъде отделена* за делото на Господа и в тяло, и в дух. Тя не е сама по себе си по-чиста, а времето ѝ е по-свободно.

И отново, **омъжената жена се грижи за нещата от света**. Това не означава, че тя е по-светска от неомъжената жена, а че част от нейното време по необходимост е посветено на земните неща, като например грижата за дома. Това са напълно законни и правилни неща и Павел изобщо не ги критикува, нито омаловажава, а просто казва, че неомъжената жена има по-големи възможности и повече време за служение в сравнение с омъжената.

7:35 Пишейки всичко това, Павел няма за цел да въпрегне хората в ярема на една строга система от правила, а просто ги наставлява за тяхна собствена полза, така че, когато си помислят за своя живот и за служението си на Господа, да могат да преценят Неговото водителство в светлината на всички тези наставления. Апостолът смята, че безбрачието е добро, тъй като то позволява на човека да служи на Господа без отвлъчване на ума. Но човекът е свободен да избере между брака и безбрачието. Апостолът не иска да **лага оглавник** на никого и да заробва никого.

7:36 Пасажът от 36 до 38 ст. е може би един от най-погрешно разбираниите пасаж в тази глава, както и в цялото Послание. Обикновено той се обяснява така: по времето на Павел мъжът е упражнявал строг контрол в своето семейство. Той е решавал дали дъщерите му да се омъжват, или не. Те не са имали право да се омъжват без неговото съгласие. Затова този пасаж означава, че ако един мъж откаже да даде съгласието си на дъщерите си да се омъжат, това е добро, но ако не им откаже, не съгрешава.

Такова едно тълкуване ни се струва почти безсмислено, що се отнася до наставляването на Божиите хора днес. Това тълкуване не съответства на контекста на останалата част от главата и води до голямо объркване.

В РИСПБ думата „девица“ е преведена като „сгодена“. Значението на този пасаж тогава може да се изтълкува по следния начин: ако един мъж се ожени за своята сгодена или годеница, той не съгрешава, но ако не се ожени, е по-добре. Тази идея обаче създава много трудности при тълкуването.

В своя коментар върху 1 Коринтяни Уилям Кели предлага едно съвсем различно мнение, което заслужава внимание. Той смята, че думата „девица“ (*parthenos*) може да се преведе и като „девственост“.²⁵ Тогава в пасажа няма да става въпрос за дъщерята девица на един човек, а за *неговата лична девственост*. Според това тълкуване смисълът на пасажа е, че ако един човек остане неомъжен, той прави добре, но ако реши да се ожени, **не съгрешава**.

Същото тълкуване е възприето и от Джон Нелсън Дарби в неговия нов превод на Библията:

„Но ако някой мисли, че постъпва нередно със своята девственост, ако е преминал цветущата си възраст и ако така трябва да стане, нека прави каквото иска; не съгрешава: нека се женят. Но този, който стои твърд в сърцето си и не бива принуден, но има власт над своята собствена воля, и е решил това в сърцето си – да пази своята девственост, прави добре. Така че този, който се жени, прави добре; а който не се жени, прави по-добре.“

И така, когато разгледаме внимателно 36 стих, идваме до заключението, че той означава, че ако един мъж е стигнал зряла възраст и не чувства, че има дарабата да се въздържа, **той не съгрешава**, ако се ожени. Той знае, че необходимостта го кара да се ожени и затова трябва

да **направи това, което иска**, а именно – да се ожени.

7:37 Но ако мъжът е решил да служи на Господа, без да се отвлеча, и има достатъчно сила да се владее, така че **не е принуден** да се ожени, ако е решил да остане неженен с цел да прослави Бога в служение, тогава **прави добре**.

7:38 Изводът е, че **този, който се жени**,²⁶ прави добре, а **който не се жени**, за да може повече да се отдаде на служението за Господа, **прави по-добре**.

7:39 Последните два стиха от тази глава съдържат един съвет към вдовиците. **Жената е вързана** за мъжа си, **докато той е жив**. Тя е вързана за мъжа си чрез брачния закон, постановен от Бога. **Ако мъжът на жената умре**, тогава **тя е свободна да се омъжи за друг мъж**. Същата тази истина е казана и в Римляни 7:1-3, където се казва, че смъртта слага край на брачната връзка. Апостолът тук обаче добавя и едно условие: **жената е свободна да се омъжи за когото си ще, само че в Господа**.

Това най-напред означава, че човекът, за когото се омъжи, трябва да бъде християнин, но то не е всичко. „**В Господа**“ означава „по волята на Господа“. С други думи, тя може да се омъжи за християнин и въпреки това да не бъде по волята на Господа. Тя трябва да търси водителството на Господа по този важен въпрос и да се омъжи за онзи вярващ, който Господ е определил за нея.

7:40 Но Павел искрено смята, че една вдовица е **по-щастлива, ако остане неомъжена**. Това не противоречи на текста в 1 Тим. 5:14, където Павел заявява, че младите жени трябва да се омъжават. Тук той изказва общото правило, докато в 1 Тимотей – конкретното изключение.

След това апостолът добавя: „... а **мисля, че и аз имам Божия Дух**.“ Някои разбират погрешно тези думи, като казват, че Павел не е бил уверен в себе си, когато е пишел всичко това! Ние отново се противопоставяме решително срещу

всяко подобно тълкуване. Не може да има никакво съмнение в боговдъхновеността на тази част от писанията на Павел. Тези думи на апостола всъщност съдържат ирония. Някои от коринтяните вече са изразили съмнения относно неговото апостолство и учение, претендирайки, че казват всичко това чрез ума на Господа. Затова Павел всъщност казва: „**Каквото и да говорят за мене другите, мисля, че и аз имам Божия Дух**. Те твърдят, че Го имат, но не могат да кажат, че притежават монопол върху Светия Дух.“

Ние знаем, че Павел наистина е **имал Духа**, когато е писал всичко това, и че пътят на щастие за нас е да следваме неговите наставления.

Б. Относно яденето на идоложертвено (8:1-11:1)

Текстът от 8:1 до 11:1 разглежда въпроса за яденето на идоложертвено, един сериозен проблем за хората, които мокущо са се обърнали от езическите практики към Христос. Може би тези християни са били канени на някакво обществено тържество в храм, което се е четвало с поднасянето на месо, което преди това е било принесено в жертва на идоли. Или може би, когато са отивали на пазара, за да си купят месо, те са откривали, че в месарницата се продава месо, което е било жертвано на идоли. Това, разбира се, не засяга качеството на месото, но въпросът дали християнинът трябва да купува такова месо, или не, остава валиден и до днес. Или да си представим друга сцена. Вярващият е поканен на гости в един дом и на трапезата се сервира месо, което е било принесено на някой идол. Ако той знае за това, трябва ли да яде от него? И така, това са въпросите, на които Павел решава да даде отговор в този пасаж.

8:1 Най-напред апостолът казва, че **относно идоложертвено** както коринтяните, така и самият той имат **знание**. Това не е въпрос, по който те са

абсолютно невежи. Те всички **знаят** например, че простият факт на принасяне на парче месо на един идол не променя месото в никакво отношение. Неговият вкус и хранителни качества си остават същите. Но Павел гържи да подчертае, че „**знанието възгордява, а любовта назидава**“. С това той иска да каже, че знанието само по себе си не е достатъчно надежден водач в подобни случаи. Ако знанието беше единственият принцип, който трябваше да следваме, то би ни отбело до гордостта. Същност относно всички подобни проблеми християнният трябва да прилага не само знание, но и любов. Трябва да взема под внимание не само това, което е законно за него, но и онова, което е най-добро за другите.

8:2, 3 Вайн перифразира 2 стих по следния начин: „Ако някой мисли, че познава всичко, той дори не е започнал да познава начина, по който то се познава.“ Без любов не може да има истинско знание. От друга страна, „**ако някой люби Бога, той е познат от Него**“, тоест Бог го е одобрил. От една страна, Бог познава всички, но от друга, Той познава по един специален начин тези, които са вярващи. Тук думата „познат“ се използва в смисъл на „предпочетен“ или „одобрен“. Ако един вярващ трябва да вземе решение по въпрос като яденето на идоложертвено и решението му се определя от любовта към Бога и човешите, а не само от простото знание, този вярващ спечелва Божието одобрение.

8:4 Що се отнася до яденето на **идоложертвено**, вярващите трябва да **знаят**, че **идолът** не е истински бог, имащ власт, знание и любов. Павел не отрича съществуването на самите идоли, тъй като много добре знае, че такива предмети, издялани от дърво или камък, има. Малко по-нататък той казва, че зад тези идоли стоят демоници сили. Но тук апостолът подчертава, че боговете, които тези идоли „представяват“, не съществуват. „**Няма друг Бог освен един**“

– Този, Който е Бог и Отец на нашия Господ Исус Христос.

8:5 Павел признава, че в езическата митология има много **така наречени богове** като Юпитер, Юнона, Меркурий... Хората смятат, че някои от тези богове живеят в небето, а други – като Церера и Нептун например – тук, на земята. В този смисъл **има много богове и много господари**, тоест много митологични същества, на които хората се поклонят и подчиняват.

8:6 Вярващите **знаят**, че **има само един истински Бог, Отец**, „**от Козото е всичко, и ние за Него**“. Това означава, че Бог, нашият Отец, е Източникът или Творецът на **всичко** и че **ние** сме създадени за **Него**. С други думи, Той е целта на нашето съществуване. Ние също така знаем, че има само един **Господ** – „**Исус Христос, чрез Козото е всичко, и ние чрез Него**“. Изразът „**чрез Козото е всичко**“ описва Господ Исус като Божия Посредник, докато изразът „**и ние чрез Него**“ посочва, че ние сме били създадени и изкупени именно чрез Него.

Когато Павел заявява, че **има един Бог – Отец, и един Господ – Исус Христос**, той не иска да каже, че Исус Христос не е Бог, а само посочва съответните роли, които тези две Лица на Божеството изпълняват при сътворението и при изкуплението.

8:7 Не всички християни обаче, и особено новоповярвалите, разбират свободата, която имат в Христос Исус. Като хора, които са живели сред идоли и са свикнали с тях, те смятат че извършват идолопоклонство, като ядат месо, което е било **жертвано на идоли**. Те мислят, че идолът е нещо действително, и затова съвестта им, **бидейки слаба, се оскъвернява**.

Тук „**слаба**“ не означава физически слаба или дори духовно слаба, а описва съвестта на онези хора, които проявяват прекален педантизъм по въпроси без решаващо значение в морално отношение. Така например от гледна точка на Бога

в яденето на свинско месо няма нищо лошо. Яденето на свинско месо е било лошо за евреите в старозаветното време, но христианинът има съвършената свобода да яде такова месо, ако иска. И все пак един обърнал се към християнството евреин може все още да изпитва угризения по този въпрос. Той може да смята, че яденето на свинска пържола за вечеря, например, е грях. Библията нарича този еврейски християнин слаб брат. Това означава, че той не живее в пълно наслаждение от своята християнска свобода. Всъщност тогава, докато този брат смята, че е грешно да се яде свинско месо, той съгрешава, ако яде. Това е значението и на израза „и съвестта им като слаба, се осквернява“. Ако моята съвест осъжда едно действие и аз въпреки това го извърша, тогава съгрешавам. „Всичко, което не става от убеждение, е грях“ (Рим. 14:23).

8:8 Това, което ядем, няма значение пред Бога. Въздържането от някои храни не ни прави угодни на Бога, нито пък яденето на тези храни ни прави по-добри християни.

8:9 Но макар и да не печелим нищо, както ядем тези храни, ние можем много да загубим, ако, правейки това, станем спънка на някой слаб брат. Ето тук вече трябва да приложим принципа на любовта. Християнинът е свободен да яде месо, което преди това е било жертвано на идол, но за него ще бъде погрешно да прави това, ако по този начин съблазнява някой слаб брат или сестра.

8:10 Опасността идва от това, че слабият брат би могъл да се насърчи да извърши нещо, което се осъжда от неговата съвест, когато види, че някой друг върши това, за което той изпитва съмнение. В този стих апостолът осъжда яденето в идолски храм заради ефекта, който това може да предизвика върху другите хора. Когато говори за седене на трапеза в „идолско капище“, апостолът има предвид някакво социално събитие или честване от рода на сватбата

например. Никога няма да е правилно да се седи на трапеза в такъв храм, ако това означава участие в поклонението на самия идол. Малко по-нататък Павел решително осъжда тази практика (10:15-26). Изразът „ако някой види, че ти, който имаш знание...“ означава „ако някой види теб, който имаш пълната християнска свобода и който знаеш, че идолажественото месо не е нечисто, че...“ и т. н. Важното в този принцип е, че ние трябва да вземем под внимание не само влиянието на това действие върху нас самите, но и неговото въздействие върху другите.

8:11 Човек може толкова да парадирва със своето знание за това кое е позволено за един християнин и кое не е, че да стане причина някой брат в Христос да се съблазни. Думата „пожива“ не означава, че той загубва своето вечно спасение. Тук не става въпрос за загуба на състоянието, а за загуба на благостоянието. Свидетелството на този наш слаб брат ще бъде похабено и животът му – неблагоприятно засегнат, що се отнася до неговата полезност за Бога. Колко голяма е вредата от едно такова съставане на един слаб брат в Христос, се вижда от думите „за когото е умрял Христос“. Аргументът на Павел е, че ако Господ Исус Христос е обичал този човек толкова много, че е пожелал да умре за него, ние в никакъв случай не трябва да попречим на неговия духовен растеж, като направим нещо, което ще го препъне. Няколко парчета месо не си заслужават това!

8:12 Но това не е само въпрос на съгрешаване против един брат в Христос или на нараняване на слабата му съвест. Това е въпрос на съгрешаване против Самия Христос. Всяко нещо, което направим на един от Неговите най-малки братя, все едно правим на Него. Това, което наранява една част от Тялото, наранява и Главата. Вайн посочва, че при разглеждането на този проблем апостолът води своите читатели през отделните

етапи така, че всеки един от тях да бъде видян в светлината на изкупителната смърт на Христос. Барнс казва: „Това е един призив, който води своето начало от дълбоката и нежна любов, от страданията и предсмъртните стонове на Божия Син.“²⁷ Съзнавайки всичко това, ние трябва да разгледаме много внимателно всички наши действия в светлината на тяхното въздействие върху другите и да се въздържаме да правим нещо, което би могло да послужи като спънка на някой брат.

8:13 Тъй като **съблазняването** на някой брат е грях против Христос, Павел заявява, че той **няма никога повече да яде месо**, ако това ще **съблазни брат** му. Божието дело в живота на един наш брат е много по-важно от печената свинска пържола! И макар че яденето на идоложертвено не представлява проблема за повечето християни днес, *принципите*, които Божият Дух ни дава в този пасаж, са с непреходна стойност. В християнския живот днес има много неща, които, макар и да не са забранени от Божието слово, биха могли да станат причина за ненужна съблазън на някои по-слаби християни. И въпреки че имаме всички права да участваме в тях, ние имаме едно по-велико право – да пренебрегнем тези права заради духовното благосъстояние на онези, които обичаме в Христа – нашите вярващи братя и сестри.

На пръв поглед с началото на 9 глава като че ли започва нова тема, но всъщност въпросът с идоложертвено прогължана да се разглежда и в следващите две глави. Тук Павел отваря само една скоба, за да ни даде *своя собствен пример* за самоотричане в полза на добруването на другите. Павел изразява желанието си да пренебрегне правото си на финансова поддръжка като апостол в съответствие с изложението в 8:13 принцип. Следователно тази глава е тясно свързана с 8 глава.

9:1 Както вече знаем, в Коринт е имало хора, които са поставяли под съмне-

ние авторитета на Павел. Те са казвали, че тъй като не е бил един от дванадесетте ученици на Христос, той не е и истински апостол. Павел се противопоставя на тези обвинения, като казва, че той е човек, свободен от човешка власт, истински апостол на Господ Исус Христос. Той основава това свое твърдение на два факта. Първият е, че той е **видял възкръсналия Исус Христос, нашия Господ**. Това е станало по пътя за Дамаск. Вторият факт са самите коринтяни, които са доказателство за неговото апостолство: **„Не сте ли вие моето дело в Господа?“** Ако коринтяните се съмняват в неговото апостолство, нека изследват себе си. Нима те не са спасени? Спасени са, разбира се. И кой ги е насочил към Христос? Апостол Павел! Следователно самите те са доказателство, че Павел е истински апостол на Господ Исус Христос.

9:2 Други може и да не го признават за апостол, но коринтяните трябва да го признават. Те са **печата на неговото апостолство в Господа**.

9:3 3 стих вероятно се отнася до казаното до този момент (а не до това, което следва, според пунктуацията на текста в НИПБКДж). Павел заявява, че това, което току-що е казал, е неговата **защита пред тия, които го изпитват** или които поставят под съмнение неговата власт като апостол.

9:4 В пасажа от 4 до 14 ст. апостолът обсъжда **правото** си на финансова поддръжка като апостол. Като човек, пратен от Господ Исус, Павел има право на парично възнаграждение от вярващите. Но той не винаги е настоявал на това право. Често пъти той е работел със собствените си ръце, като е пралел палатки, за да може свободно да проповядва благовестието на хората. Без съмнение неговите критици са се възползвали от този негов отказ от финансова подкрепа, като са предположили, че причината за това е, че той е знаел, че не е истински апостол. Павел въвежда темата

с един въпрос: „**Нямаме ли право да ядем и пием?**“; тоест „Нямаме ли право да ядем и пием, без да сме работили за това? Нямаме ли право да бъдем издържани от църквата?“

9:5 Нямаме ли и ние право да водим жена от сестрите като другите апостоли и братята на Господ, и Кифа? Може би някои от Павловите критици са твърдели, че Павел не се е женел, защото е знаел, че той и неговата съпруга нямат право на финансова подкрепа от църквите. Петър и другите апостоли са били женени, както и братята на Господа. Тук апостол Павел заявява, че той има точно толкова право да бъде женен и да се радва на подкрепа от страна на християните както по отношение на себе си, така и по отношение на своята евентуална съпруга, колкото и другите апостоли. Изразът „**да водим жена от сестрите**“ не се отнася само до правото на женитба, а до правото на подкрепа както на съпруга, така и на съпругата. „**Братята на Господа**“ са най-вероятно истинските природени братя на Господа, или Неговите братовчеди. Този текст сам по себе си не дава окончателен отговор на този въпрос, въпреки че и други пасажи в Писанията показват, че Мария наистина е имала и други деца след Исус – нейния Първороден Син (Лука 2:7; вж. също Мат. 1:25; 12:46; 13:55; Марк 6:3; Йоан 2:12; Гал. 1:19).

9:6 Изглежда, че и **Варнава**, също като Павел, е работил, докато е проповядвал евангелието, за да си осигури прехраната. Павел пита дали те двамата нямат **право да не работят** и да получават подкрепа от Божиите хора.

9:7 Най-напред апостолът обосновава своето право на финансова поддръжка, като се обляга на примера на другите апостоли. Сега той посочва като аргумент един пример от човешката практика. Нито един войник не отива на война **на свои разноски** и никои не **сади лозе**, без да има право да яде от **плода му**. И нито един овчар не пасе **стадото**, без да

пие **от млякото** на стадото. Християнското служение е като военна служба, селскостопанска работа или гледане на животни. То включва борба срещу врага, грижа за Божиите плодonoсни дървета и работа като поговчар на Неговите овце. Ако правото на издръжка се признава при тези земни занятия, колко повече трябва да се признава то в служението за Господа!

9:8 След това Павел се обръща към СЗ, за да потърси още доказателства по този въпрос. Нима той обосновава своето твърдение само с нещата от всекидневния живот? **Нима Писанията не казват същото?**

9:9 Във Второзаконие 25:4 се казва съвсем ясно, че **не трябва да обвързваме устата на вола, когато вършее**. Това ще рече, че когато едно животно се използва за работа по време на жътвата, то трябва да може да яде от ожънатото. „**За воловете ли тук се грижи Бог?**“ Бог се грижи и за воловете, но Той не е пожелал това да бъде написано в СЗ само заради немите животни. В него се крие един духовен принцип, който трябва да се прилага в нашия живот и служение.

9:10 „...или го казва несъмнено заради нас?“ Отговорът е: „Да.“ Бог казва това заради нас. Всичко това е било **написано** заради нашето добруване. Когато човек **оре**, той **трябва да оре** с надеждата, че ще получи за това някакво възнаграждение. Също така, когато човек **вършее**, той трябва да вършее с очакването, че ще има дял в ожънатото. Християнското служение прилича на вършеенето и Бог е наредил така, че християните, които вършат този вид работа, да не правят това на свои разноски.

9:11 Тук Павел говори за себе си като за човек, който е **посля някои духовни неща** в коринтските християни. С други думи, той е дошъл в Коринт, проповядвайки евангелието и поучавайки вярващите в Коринт на някои скъпоценни духовни истини. И след като това е така, нима е много голямо нещо, ако те на свой ред

му послужат с финансовата си подкрепа или с други „**телесни**“ неща? Смисльът на аргумента на Павел е, че „заплата на проповедника е много по-ниска от това, което той дава на хората, на които проповядва. Материалните облаги са нищожни в сравнение с духовните благословения.“

9:12 Павел знае, че има **други** хора, които църквата в Коринт поддържа – хора, които проповядват или поучават там. И така, коринтяните признават това свое задължение по отношение на други хора, но не и по отношение на апостол Павел. Затова апостолът им задава следния въпрос: „**Ако други участват в това право над вас, не участваме ли ние повече?**“ Ако те признават правото на други хора на финансова издръжка, защо тогава не признават същото право и на него – техния баща във вярата? Без съмнение, някои от хората, поддържани от коринтската църква, са проводници на юдейската религия. Павел добавя, че, макар и да е имал **това право**, той не го е използвал, а е **търпял всичко, за да не би да стане причина за някаква спънка пред Христовото благовестие**. Вместо да гържи на правото си да бъде издържан от тях, той е предпочел да търпи лишения и трудности, за да може благовестията да се разпространява безпрепятствено.

9:13 След това Павел дава пример с издържането на хората, които са служили в еврейския храм. Всички хора, които са изпълнявали официални задачи във връзка със служението в храма, са били издържани от доходите на храма. В този смисъл те са се хранели „**от светилището**“. Освен това самите свещеници, **които са служели при олтара**, са получавали дял от **приносите**, поставяни на **олтара**. С други думи, както левитите, които са изпълнявали обикновени задачи, свързани с храма, така и свещениците, които са извършвали свещенослужения, са били едновременно поддържани за своето служение.

9:14 И най-накрая Павел дава пример с ясната заповед на Самия Господ Исус, **Който е наредил така, че проповедниците на благовестието да живеят от самото благовестие**. Това Господно нареждане може да послужи като решително доказателство само по себе си в подкрепа на твърдението на Павел, че има право да бъде издържан от коринтяните. На това място някой може да зададе въпроса: **Защо тогава апостолът не настоява да бъде издържан от тях?** Отговорът е даден в пасажа от 15 до 18 стих.

9:15 Най-напред Павел заявява, че **той не е използвал нито една от тия нареждания**, тоест че не е настоявал да бъде изпълнено това негово право. Освен това апостолът не пише всичко **това** сега, за да ги накара да му изпратят пари. Той предпочита да **умре, отколото да позволи някой да го оцети в неговата похвала**.

9:16 Павел не може да **се хвали** с това, че проповядва благовестието, защото то му **се налага** по небесна необходимост. Той е получил божествено нареждане и би бил най-нещастният човек, ако не се беше подчинил на това нареждане. Това не означава, че апостолът не желае да проповядва благовестието, а че решението да проповядва не е дошло от него самия, а от Господа.

9:17 Ако апостол Павел проповядва евангелието **доброволно**, той трябва да **получи наградата**, която съпровожда това служение, а именно – правото на издръжка. Навсякъде в Стария и Новия Завет се казва съвсем ясно, че онези, които служат на Господа, имат право да бъдат издържани от Божия народ. Павел не иска да каже, че не служи на Господа доброволно, а че неговото апостолство е по небесно принуждение. Този факт е подчертан и във втората част на този стих. Ако апостолът проповядва „**с принуждение**“, тоест ако той проповядва, защото вътре в него има огън и той не може да спре да проповядва, тогава само

изпълнява повереното му настояничество над благовестието. Той е човек, който действа по заповед, и следователно няма право да се хвали.

Тълкуването на 17 стих наистина създава трудност, но като цяло текстът подчертава мисълта, че Павел няма никакви претенции относно правото си да бъде издържан от коринтяните, тъй като неговото служение не е нещо, което той е избрал да върши сам. Той е бил назначен на него от Божията ръка. Лъжеучителите в Коринт могат и да искат да бъдат издържани от светиите, но апостол Павел желае да търси възнаграждението си другаде.

Преводът на Кнокс на този стих е следният: „Аз мога да искам възнаграждение само за това, което върша доброволно, но когато върша нещо по принуждение, аз само изпълнявам дълга си.“

А Райри дава следния коментар:

„Павел не може да избяга от отговорността да проповядва благовестието, защото на него му е поверено едно настояничество (една отговорност) и му е заповядано да проповядва, макар и никога да не получава заплата“ (ср. Лука 17:10).²⁸

9:18 Щом апостолът не може да се хвали с това, че е проповядвал благовестието, с какво тогава може да се похвали? Може да се похвали с нещо, което е направил по свой собствен избор, а именно това, че е проповядвал **Христовото благовестие безплатно**. Това е нещо, което той сам решава да прави или да не прави. И така, апостолът е решил едновременно и да проповядва евангелието на коринтяните, и да работи, за да изкара собствената си прехрана, като по този начин не се възползва напълно от правото си на издържка **в благовестието**.

И така, нека обобщим доводите на апостола. В този пасаж Павел прави разлика между задължителното и доброволното. В неговите думи няма и намек за неохота в проповядването на евангелието. Той върши това с радост. Но в един

съвсем истински смисъл, проповядването на благовестието е едно сериозно задължение, наложено върху него от Божията ръка. Затова, когато изпълнява това свое задължение, той няма защо да се хвали. Проповядвайки евангелието на коринтяните, апостолът има право да настоява да бъде издържан финансово от тях, но той не иска да направи това; вместо това той решава да им предаде благовестието **безплатно**. И тъй като това е въпрос на негов собствен избор, той може да се хвали с това. Както вече предположихме, Павловите критици вероятно са твърдели, че участието му в правенето на палатки показва, че той не смята себе си за истински апостол. Тук Павел използва фактите в своя защита, за да докаже, че независимо от това, неговото апостолство е истинско и че то всъщност е апостолство от много висок и благороден ранг.

В пасажа от 19 до 22 стих Павел дава личния си пример на отричане от своите законни права заради благовестието. Когато изучаваме този пасаж, трябва да знаем, че апостолът никъде не иска да каже, че някога е жертвал важни принципи от Писанията. Той не смята, че целта оправдава средствата. В тези стихове Павел говори за проблеми, които нямат решаващо значение в морално отношение. Затова той решава, че е по-добре да се приспособи към навиците и обичаите на хората, сред които работи, за да може да спечели повече слушатели за благовестието. Но той никога няма да направи какъвто и да било компромис с евангелската истина.

9:19 В известен смисъл апостолът е **свободен от всички човеци**: никой не може да упражни някаква съдебна власт или принуда върху него. Но въпреки това той сам е станал роб на всички, **за да спечели още повече човеци**. Ако трябва да се направят отстъпки, които не налагат компромис с някаква небесна истина, Павел е готов да ги направи, за да спечели повече души за Христос.

9:20 За юдеите Павел е станал като юдеин, за да спечели юдеи. Това не означава, че за да спечели някои юдеи, той е решил да заживее под закона на Мойсей. Смисълът на тези думи може да се види в начина, по който Павел се държи по отношение на обрязването на Тимотей и по отношение на обрязването на Тим. В случая с Тим Павел определя своето поведение според разбирането на онези, които настояват, че след като Тим не е обрязан, той не може да бъде спасен. Разбирайки, че това е една фронтална атака срещу евангелието на Божията благодат, Павел решително се противопоставя срещу обрязването на Тим (Гал. 2:3). Но в случая с Тимотей изглежда, че въпросът с обрязването не се противопоставя на никаква основна доктрина. Затова апостолът няма нищо против неговото обрязване, тъй като това ще увеличи кръга на неговите слушатели за евангелието (Деян. 16:3).

„На тия, които са под закон, станях като под закон“²⁹, за да придобия тия, които са под закон. „Тия, които са под закон“ са еврейският народ. Но Павел вече е споменал веднъж за своите отношения с юдеите в началото на стиха. Защо тогава ги споменава и в края на стиха? Обяснението на това повторение, което често се предлага от тълкувателите, е, че при първото споменаване апостолът има предвид националните обичаи на юдеите, докато при второто – техния религиозен живот.

Тук се налага да дадем едно кратко обяснение. Като юдеин Павел е бил роден под закона. Той се е опитал да спечели Божието благоволение чрез спазването на закона, но е открил, че това не е възможно. Законът само му е показал какъв нещастен грешник е той и напълно го е осъдил. Най-накрая Павел е разбрал, че законът не е път за спасение, а само средство, чрез което Бог открива на човека неговата греховност и нуждата му от Спасител. Тогава Павел се е доверил на Господ Исус Христос, с което се е ос-

вободил от осъждащата сила на закона. Наказанието на закона, който той е нарушил, е било платено от Господ Исус на Голготския кръст.

След своето обръщение апостолът е научил, че законът не е път за спасение, нито начин на живот за спасения. Вярващият не е под закон, а под благодат. Това не означава, че той може да прави каквото си иска, защото истинското осъзнаване на Божията благодат ще го предпазва от грешни стъпки и той дори няма да иска да ги върши. Тъй като в християнина обитава Светият Дух, Той го издига на едно ново ниво на поведение. Сега вече вярващият сам желае да води свят живот, но не от страх да не бъде наказан за нарушаване на закона, а от любов към Спасителя, Който е умрял за него и е възкръснал отново. Когато един човек е под закон, неговите действия се мотивират от страха, но когато живее под благодат, неговото поведение се мотивира от любовта. Любовта е много по-висш мотив от страха. Хората могат да направят от любов неща, които никога не биха направили от страх.

Арънът казва така:

„Начинът, по който Бог държи душите в подчинение, прилича на начина, по който Той кара планетите да се движат по своите орбити – като ги оставя да се въртят сами. Ние не виждаме никакво въже, което да държи тези блястящи светове така, че те да не се отклоняват от своите центрове. Те непрекъснато се движат по своите орбити, подчинявайки се на един невидим принцип... И точно чрез тази невидима връзка на любов – любов към Господа, Който ги е купил, – изкупените хора се задължават да живеят трезво, праведно и благочестиво.“³⁰

Като не забравяме всичко това, нека се върнем обратно към втората половина на 20 стих. **„На тия, които са под закон, станях като под закон, за да придобия тия, които са под закон.“** Когато е бил сред юдеите, Павел се е държал като юдеин относно нещата, които ня-

мат решаващо значение в морално отношение. Така например той е ял храни, които са яли и юдеите, като се е въздържал от яденето на свинско месо, което е било забранено за тях. Може би той не е работил и в съботните дни, тъй като е знаел, че ако прави това, хората няма да бъдат толкова благосклонни да чуят евангелието, колкото ако не го прави.

Като новороден вряващ в Господ Исус Христос апостол Павел не е под закон като начин на живот. Той просто се приспособява към навиците, обичаите и предрасъдъците на хората, за да може да ги спечели за Господа.

9:21 Както казва Паули:

„Павел не се държи нито двучинно, нито непоследователно, а си налага едно непрекъснато самоограничение с цел по-големи възможности за служение на различен вид хора. Също както тясната, обградена от високите брегове река е мощна от разлятата и заблатена вода, така и ограничената свобода има много по-голяма мощ в свидетелството за Христа.“³¹

Към тях, които нямат закон, Павел се е държал като човек, който няма закон (макар че той самият не е без закон пред Бога, а е под закона на Христа). „Тия, които нямат закон“ не са бунтовниците или престъпниците, а езичниците. Законът като такъв е бил даден на еврейския народ, а не на езичниците. Затова, когато е бил сред езичниците, Павел се е съобразявал с техните чувства и навици, доколкото това не е пречело на неговата вяроност на Спасителя. Апостолът обяснява, че дори когато се е държал като човек, който няма закон, той въпреки това не е бил без закон пред Бога. Апостолът не е смятал, че може да прави, каквото си иска, но е бил под закона на Христос. С други думи, той се е чувствал дължен да обича, почита, служи и уважда на Господ Исус, но не като спазва закона на Мойсей, а като спазва закона на любовта. Той е бил, така да се каже, „подзаконен“ на Христос. Ние има-

ме една поговорка: „Когато си в Рим, прави като римляните.“ Павел тук казва, че когато е бил сред езичниците, той се е приспособявал към техния начин на живот, доколкото това не е било в разрез с неговата последователност и верност на Христос. Но ние никога не трябва да забравяме, че в този пасаж апостолът говори за неща, свързани с културата на един народ, а не за въпроси, засягащи християнските доктрини и морал.

9:22 Във 22 стих се разглежда въпросът за **слабите** или прекалено педантичните хора. Това са хора, които проявяват особена чувствителност по отношение на проблеми, незасягащи основни християнски истини. За **слабите** Павел е станал като³² слаб, за да може да ги спечели. Той би предпочел да стане вегетарианец, отколкото да даде повод за съблазън на някой свой слаб брат, като яде месо. Накратко казано, Павел е станал за **всички всичко, така че по всякакъв начин да спаси неколцина**. Тези стихове никога не трябва да бъдат използвани за оправдаване на компромиси или жертване на библейски принципи. Те говорят само за една готовност за приспособяване към навиците и обичаите на хората с цел спечелване на по-голям кръг от слушатели за благодатта вестта на спасението. Когато казва „**та по всякакъв начин да спася неколцина**“, Павел нито за миг не мисли, че той е този, който спасява другите, защото много добре знае, че единствената Личност, Която може да спасява, е Господ Исус Христос. Едновременно с това е прекрасно да се види, че онези, които служат на Христос в благовестието, се отъждествяват до такава степен с Него, че Той дори им позволява да използват думата „**спасявам**“, за да опишат делото, в което участват. Колко много това възвисява и облагородява служението на евангелието!

Пасажът от 23 до 27 стих описва съдбата на хората, които загубват своята награда поради липса на самодисциплина. За Павел отказът да бъде издържан фи-

нансово от коринтяните е въпрос на строга самодисциплина.

9:23 И това правя заради благовестието – за да участвам и аз в него. В предходните стихове Павел описва как е потиснал своите собствени права и желанията заради служението на Господа. Защо е направил той това? Той го е направил „заради благовестието“, за да може да участва в славите на благовестието в един бъдещ ден.

9:24 Без съмнение, докато е писал думите, които ние четем в 24 стих, апостолът си е мислил за игрите, които са се провеждали по онова време недалеч от Коринт. Коринтските вярващи са били много добре запознати с тези спортни състезания. Павел им напомня, че макар и на игрището да тичат много атлети, не всички получават наградата. Християнският живот е като едно състезание. Той изисква самодисциплина, напрежени усилия и определеност на целта. Стихът не означава, че в християнското състезание само един ще спечели наградата. Той само ни учи, че всички трябва да тичаме като победители. Трябва да се упражняваме в същото себеотрицание като това на апостол Павел. В това „състезание“, разбира се, наградата не е спасението, а едно възнаграждение за вярна служба. Тук никъде не се казва, че резултатът от нашата вярност в състезанието е спасението. Спасението е дар от Бога, който ние получаваме само чрез вяра в Господ Исус Христос.

9:25 Сега Павел променя ситуацията от лекоатлетическо състезание на състезание по борба. Той напомня на читателите си, че всеки, който се „подвизава“ в игрите, тоест който участва в борбата, „се въздържа от всичко“. Един борец попитал своя треньор веднъж: „Не мога ли да пуша, да пия и да се веселя и заедно с това да се боря?“ Треньорът отговорил: „Можеш, но тогава няма да победиш!“ Мислейки си за участниците в състезанията, Павел си представя как победителят се изкачва на почетната

стълбица, за да получи своята награда. И каква е тя? „Тленен венец“ – венец от цветя или клонки с листа, които увяхват съвсем скоро? Не, венецът, с който ще бъдат наградени всички, които са служили вярно на Христа, е **нетленен** – венец, който никога не увяхва.

Благодарим Ти за венеца от слава и живот –

награда за служението на Христа.

Той не е като венеца от цветя – награда на света за плътската борба.

Венецът на Христа не увяхва никога –

също като Трона, като Царството на Отца и Сина.

Хърейшиъс Боунър

9:26 С надеждата за този нетленен венец Павел тича „не като към нещо неизвестно“ и се бори „не като че бие въздух“. Неговото служение не е нито безцелно, нито безрезултатно. Пред неговите очи стои определена цел и затова апостолът иска всяко негово действие да си заслужава усилията. Той не иска да губи нито време, нито енергия. Павел няма време за празни попадения.

9:27 Да, той дисциплинира **тялото си и го поробва, да не би, проповядвайки на другите**, самият той да бъде отхвърлен или **неодобрен**. В християнския живот има нужда от самообладание, въздръжаност и дисциплина. Ние трябва да се упражняваме в самоконтрол.

Апостол Павел много добре съзнава, че съществува опасност, след като е **проповядвал на другите**, той самият да бъде **неодобрен**. Тълкуването на този стих е предизвикало много спорове. Според някои той означава, че човек може да бъде спасен и след това да загуби спасението си. Това обаче противоречи на общото учение на НЗ, според което нито една истинска овца на Христос няма да бъде загубена никога.

Според други гумата, преведена като „неодобрен“⁴³³, е една много силна дума и се отнася до вечното осъждение. Павел

не иска да каже, че един човек, който вече е бил спасен, може да бъде неodobрен, а че човек, който не може да упражнява контрол над себе си, никога не е бил истински спасен. Мислейки си за лъжеучители и за стремежа им да задоволят всяка своя страст и желание, Павел постановява общия принцип, според който, ако един човек не подчинява тялото си, той никога не е бил истински новороден, и макар че този човек може да проповядва на другите, той самият ще бъде неodobрен.

Според едно трето мнение тук Павел изобщо не говори за спасението, а за служението. Той не иска да каже, че може някога да бъде погубен, а че има опасност да не издържи изпитанието на служението и да не бъде одобрен за награда. Това тълкуване най-добре подхожда на значението на думата „неodobрен“ и на контекста, в който се говори за спортни състезания. Павел признава, че съществува ужасната възможност самият той, след като е **проповядвал на другите**, да бъде „**бракуван**“ като неподходящ за използване от Господа.

Във всички случаи това е един много сериозен пасаж, който има за цел да накара всеки вярващ, желаещ да служи на Господ Исус Христос, да изследва своето сърце много щателно. Нека всеки да реши, че с Божията благодат никога няма да трябва да научава значението на думата „неodobрен“ от личен опит.

Мислейки си за необходимостта от самодисциплина, Павел си спомня в 10 гл. за съдбата на израилтяните в пустинята. Там те са се отдали на безгрижие и са започнали да угаждат на плътските си желания, като по този начин са станали неodobрени и са отпаднали от борбата.

Най-напред апостолът говори за привилегиите на Израел (1-4 ст.); после – за наказанието на този народ (5 ст.); и накрая – за причините за неговото отпадане (6-10 ст.). След това апостолът посочва как това засяга всички нас (11-13 ст.)

10:1 Апостолът напомня на коринтяните, че **всички еврейски бащи са били под облака и всички са минали през морето**. Тук ударението пада върху думата „**всички**“. Павел си мисли за времето на тяхното освобождение от Египет и как израилтяните са били водени по един чуден начин от **облачен стълб** през деня и от **огнен стълб** през нощта. Спомня си как са преминали Червено море и как са избягали в пустинята. Що се отнася до привилегиите, всички израилтяни са се радвали на божественото водителство и божественото освобождение.

10:2 И не само това, но и **всички израилтяни са се кръстили в* Мойсей в облака и в морето**. „**Са се кръстили в Мойсей**“ означава „са се отъждествили с него и са признали неговото водачество“. Докато Мойсей е водил децата на Израел от Египет към Обетованата земя, в началото целият израелски народ е обещал да бъде верен на Мойсей и го е признавал за назначен от Бога спасител. Предполага се, че изразът „под облака“ говори за това, което отъждествява Израел с Бога, докато изразът „през морето“ се отнася до онова, което го отделя от Египет.

10:3 **Всички израилтяни „са яли от същата духовна храна“**. Тази духовна храна е манната, която Бог е давал на израилтяните по един свръхестествен начин, докато са пътували през пустинята. Изразът „**духовна храна**“ не означава, че тя е била някаква нематериална храна, невидима и нереална. В случая „**духовна**“ просто означава, че материалната храна е образ или картина на едно духовно нахранване и че главното, което писателят има предвид тук, е духовната действителност. В него може би е включена и идеята, че тази храна е била дадена по един свръхестествен начин.

10:4 На всеки отделен етап от техните пътешествия Бог е снабдявал израи-

* Правилният предлог не е „от“, а „в“. – Бел на прев.

лтяните с вода за пиене. Това е била истинска вода, но тук тя отново е наречена „духовно пише“, в смисъл че е била образ на духовно съживление и че е била дадена по свръхестествен начин. Ако Господ не им беше дал тази вода по свръхестествен начин, израелтяните не един път щяха да умрат от жажда. Изразът „**пиеха от една духовна канара, която ги следваше**“, не означава, че някаква материална, физическа канара е вървяла след тях, докато те са пътували. Канарата сочи към реката, която извира от нея и следва израелтяните. **И тая канара е била Христос**, в смисъл че Той е бил Този, Който я е дал, и Този, Когато тя представлява, Който е дал жива вода на Своя народ.

10:5 След като изброява всички тези чудни привилегии, които те са имали, апостолът напомня на коринтяните, че **в повечето от израелтяните Бог не е благоволил, защото ги е изморил в пустинята**. Въпреки че всички израелтяни са излезли от Египет и всички са признали, че са едно сърце и душа с техния водач Мойсей, тъжната истина е, че макар и телата им да са били в пустинята, сърцата им са били все още в Египет. Те са се радвали само на едно физическо освобождение от робството на фараона, но са продължавали да жадуват за греховните удоволствия на онази страна. От всички воини над двадесетгодишна възраст, които са излезли от Египет, само двама – Халев и Исус Навиев – са спечелили наградата и са достигнали Обетованата земя. Труповете на всички останали са паднали **в пустинята** като доказателство за Божието неодобрение.

Обърнете внимание на противоположването на думата „всички“ в първите четири стиха и думата „повечето“ в 5 стих. Всички израелтяни са били привилегировани, но **повечето от тях** са погинали. Годет изразява своето удивление така:

„Какво ужасяващо зрелище представлява картината, нарисувана от апосто-

ла пред очите на самодоволните коринтяни: огромни купичица от тела, наситени по свръхестествен начин с храна и вода, които покриват пясъците на огромната пустиня!“ 34

10:6 Събитията, описани в книгата Изход, съдържат поуки, които остават валидни и до днес. Децата на Израел са за нас **примери**, които ни показват какво ще ни се случи, ако ние също **жадуваме за злато, както те** са жадували. Когато четем СЗ, не трябва да го четем само като история, но и като книга, която съдържа практически поуки за нашия живот днес.

В следващите стихове апостолът изброява по-конкретно някои от греховете, в които са изпаднали израелтяните в пустинята. Заслужава си да се отбележи, че много от тези грехове засягат задоволяването на желанията на тялото.

10:7 7 стих говори за поклонението пред златното теле и последвалия го празник, описани в Изход 32 глава. Когато слеза от Синайската планина, Мойсей открива, че хората са си направили златно теле и му се покланят. В Изход 32:6 четем, че **хората са седнали да ядат и да пият и са станали да играят, тоест да танцуват**.

10:8 Грехът, за който се говори в 8 стих, се отнася до времето, когато израелските синове са се женели за моавските дъщери (Чис. 25). Съблазнен от пророк Валаам, те са отказали да се починаят на Господното слово и са изпаднали в греха на блудството. 8 стих ни казва, че **в един ден са паднали двадесет и две хиляди души**. В СЗ се казва, че умрелият от язвата са били двадесет и четири хиляди души (Чис. 25:9). Този случай се използва много често от критиците на Библията, за да докажат, че в Свещеното Писание има противоречия. Ако те бяха прочели текста малко по-внимателно, щяха да забележат, че в него няма никакво противоречие. Тук просто се казва, че **двадесет и две хиляди души** са паднали **в един ден**, докато в СЗ се дава

числото на всички, които са умрели от язвата – двадесет и четири хиляди души.

10:9 След това Павел говори за времето, в което израилтяните са се оплаквали от храната и са изразили съмнения относно Господната доброта. Тогава Бог им е изпратил змии и мнозина от израилтяните са загинали от тях (Чис. 21:5, 6). Нека да отбележим, че причината за това падение е чревоугодничеството.

10:10 В този стих се говори за греха на Корей, Датан и Авирон (Чис. 16:14-47). Тук отново става въпрос за оплакване от Господа заради храната (Чис. 16:14). Израилтяните не са искали да овладеят телесните си желания, да си наложат дисциплина и да подчинят телата си на своята воля. Те са предпочели да тръгнат по пътя на задоволяване на страстите на плътта, което ги е довело до провал.

10:11 Следващите три стиха ни дават практическото приложение на тези събития. Най-напред Павел обяснява, че значението на тези събития не се ограничава само до тяхната историческа стойност. Те съдържат поуки и за съвременните хора. **Били са написани** като предупреждение за нас – за нас, които живеем след приключването на еврейската ера и по време на ерата на евангелието, „за нас, до които достига събраният опит от миналите векове“, както казва Рендъл Харис.

10:12 Те съдържат и едно предупреждение към самоуверените: „**Който мисли, че стои, нека внимава да не падне.**“ Може би това се отнася с особена сила за силния вярващ, който мисли, че може да си играе с удовлетворяването на личните апетити и да не бъде засегнат от това. За такъв един човек опасността да попадне под наказателното действие на Божия ръка е много по-голяма.

10:13 След това обаче Павел отправя едно чудесно насърчение за онези, които са в изпитание. Той ни казва, че изпитанията, проверките и изкушенията, кои-

то ние срещаме по пътя си, са такива, **какви то може да носи човек.** Но Бог е верен и няма да ни остави да бъдем изпитани повече, отколкото ни е силата. Бог не обещава да ни освободи от изпитанията и изкушенията, а ни обещава да ограничи тяхната сила. Освен това Той ни обещава да ни даде „и изходен път, **така щото да можем да го издържим.**“ Когато четем този стих, не можем да не се удивим на огромната утеха, която той предлага на Божиите светии в изпитание през всичките векове. Може би някои от Павловите читатели по онова време са били сериозно изкушавани да се отдадат на идолопоклонство. Павел намира начин да ги утеши с мисълта, че Бог няма да позволи да ги сполети никакво непоносимо изпитание. В същото време те трябва да бъдат предупредени, че не бива да се излагат на изкушения.

10:14 Пасажът от 10:14 до 11:1 се връща отново на проблема за яденето на идоложертвено. Най-напред Павел разглежда въпроса дали вярващите трябва да участват в празненства в храмове на идоли (14-22 ст.).

„**Затова, възлюбени мои, бягайте от идолопоклонство.**“ Може би за някои от вярващите в Коринт е било истинско изпитание да бъдат поканени да участват в някое празненство, посветено на идол, в някои от тамошните храмове. Сигурно някои от тях са си мислели, че в никакъв случай няма да се изкушат. Може би са си казвали, че няма нищо да им стане, ако отидат само веднъж. Божовърховеният съвет на апостола е: „**Бягайте от идолопоклонство.**“ Той не им казва: „Изследвайте идолопоклонството“; „Опознайте го по-добре“; или: „Опитайте го, за да видите какво представлява“; а казва: „**Бягайте!** Бягайте точно в обратната посока.“

10: 15, 16 Павел знае, че хората, на които той говори всичко това, са разумни хора, които разбират какво им се говори. В 16 ст. той споменава Господната вечеря, като казва най-напред: „**Чашата,**

която биде благословена и която ние благославяме, не е ли това да имаме общение в Христовата кръв?“ **„Чашата, която биде благословена“**, е чашата с вино от Господната вечеря. Това е една чаша, която говори за огромното благословение, дошло на нас чрез смъртта на Христос, и затова се нарича **чашата на благословението**. Изразът **„която ние благославяме“**, означава „за която ние благодарим“. Когато ние вземем тази чаша и я поднесем към устата си, ние всъщност признаваме, че сме участници във всички благословения, които произтичат от кръвта на Христос. И така, бихме могли да перифразираме този стих така:

Чашата, която говори за огромните благословения, които идват върху нас чрез кръвта на Господ Исус, и чашата, за която ние благодарим, не е ли това едно свидетелство, че всички вярващи имат общение в благословенията на Христовата кръв?

Същото се отнася и за **хляба, който разчупваме** – хляба от Господната трапеза. Когато разчупваме този хляб, ние все едно казваме, че всички сме били спасени чрез принасянето на Неговото тяло на Голготския кръст и че следователно сме части от Неговото тяло. Накратко казано, чашата и хлябът говорят за общението с Христос и за участието в Неговото славно служение за нас.

Някоу хора задават въпроса защо тук най-напред се споменава кръвта, а след това – тялото, след като при постановяването на Господната вечеря първо се споменава хлябът, а след това – виното? Един възможен отговор е обяснението, че Павел тук говори за поредността на събитията при влизане в християнското общение. Обикновено новоповярвалият най-напред осъзнава стойността на кръвта на Христос и след това – истината за едното тяло. Следователно може да се каже, че този стих следва реда на спасението.

10:17 Всички вярващи, **макар** и да са мнозина, са едно тяло в Христос, представено чрез този един хляб. **Всички участват в „единия хляб“**, в смисъл че всички имат общение в благословенията, които следват от отдаването на Христовото тяло.

10:18 Това, което Павел казва в тези стихове, е, че участието в Господната вечеря обозначава общението с Господа. Същото се отнася и за онези израелтяни, които са яли **от жертвите**. За тях яденето от жертвите е означавало, че те са имали „общение в олтара“. Тук без съмнение става дума за примирителната жертва. Хората са носели жертвите си в храма. Една част от техния принос е била изгаряна на олтара с огън; друга част е била запазвана за свещениците; а трета част е била оставяна за приносителя и неговите близки, които са я изяждали още същия ден. Павел подчертава факта, че всички, които са яли от приноса, са се отъждествявали с Бога и с израелския народ или, накратко казано, с всичко, свързано с **олтара**.

Но каква е връзката между това и текста от Библията, който ние изучаваме? Отговорът е съвсем прост. Също както участието в Господната вечеря говори за общението с Господа и както участието на израелтяните в примирителните жертви говори за общението им с олтара на Йехова, така и участието в празненството, посветено на идоли, говори за общение с идолите.

10:19 **„Казвам ли аз, че идолажертвено е нещо или че идолят е нещо?“** Нима Павел иска да каже, че месото, жертвано на идоли, променя неговото естество или качества? Или че идолят е нещо действително, което чува, вижда и има власт? Отговорът очевидно е: „Не.“

10:20 Павел иска да подчертае, че **„онява, което жертват езичниците, жертват го на бесовете.“** По някакъв странен и тайнствен начин поклонението на идолите е свързано с демоните. Използвайки идолите, демоните могат да кон-

пролират сърцата и умовете на онези, които им се покланят. Има един дявол – Сатана, и много демони, които са негови пратеници и агенти. След това Павел добавя: „Но аз не желая вие да имате общение с бесовете.“

10:21 „Не можете да пиете Господната чаша и бесовската чаша; не можете да участвате в Господната трапеза и в бесовската трапеза.“ В този стих „Господната чаша“ е преносен израз, с който се описват благословенията, които идват на нас чрез Христос. Това е един стилистичен похват, познат като метонимия, в който съдържачото се използва за обозначение на съдържачото. Изразът „Господната трапеза“ също е стилистичен похват. Той не се покрива напълно с Господната вечеря, макар че би могъл и да я включва. Масата е мебел, на която слагаме храната и около който хората общуват един с друг. Тук „Господната трапеза“, или маса, означава общата сума от благословения, на които ние се радваме в Христос.

Когато Павел казва, че ние не можем да пием Господната чаша и бесовската чаша и че не можем да участвате в Господната трапеза и в бесовската трапеза, той няма предвид физическа невъзможност. Така например вярващият има физическата възможност да отиде в един храм на угол и да участва в празника там. Но това няма да бъде правилно от морална гледна точка. Вярващият би се държал като изменник и предател, ако най-напред изповяда вяроност и принадлежност към Господа, а след това отиде и общува с хора, които принасят жертви на идоли. Това би било напълно непоследователно и напълно погрешно от морална гледна точка.

10:22 Освен това вярващият не би могъл да направи това, без да подбуди Господа към ревнивост. Както казва Уилиям Кели: „Любовта не може да не бъде ревнива към непостоянните чувства; тя не би била любов, ако не мразеше измяната.“³⁵ Християнинът трябва да се бои

да не разгневи Господа или да не преизвика Неговото праведно възмущение. Да не би да си мислим, че сме по-силни от Него? Да не би да сме толкова гръзки, че да се осмеляваме да Го натъжаваме и да се излагаме на Неговото наказание?

10:23 Тук апостолът спира за момент разглеждането на въпроса за участието в идоложертвени тържества и ни дава един общ принцип, който трябва да ръководи християните в техния ежедневен живот. Когато Павел казва, че „всичко е позволено“, той няма предвид абсолютно всичко. Така например той изобщо не смята, че му е позволено да убива или да се напива! Тук под „всичко е позволено“ трябва да се разбира „всичко, което не е от решаващо значение в морално отношение“. В християнския живот има една голяма област от неща, които са позволени сами по себе си, но които не е добре да вършим по ред други причини. Затова Павел казва: „Всичко е позволено, но не всичко е полезно.“ Така например едно нещо може да е напълно позволено за един вярващ и въпреки това да бъде неподходящо да се върши поради националните обичаи на хората, сред които той живее. Освен това има неща, които са напълно позволени сами по себе си, но които не са назидателни. Такова едно нещо би могло да не доведе до назидаването на един брат в най-святата вяра. Трябва ли тогава да отстояваме упорито нашите собствени права, или трябва да предпочетем да направим това, което може да помогне на нашия брат в Христос?

10:24 При всички решения, които вземаме, ние не трябва да мислим егоистично само за това, което ни облагодетелства лично, а да търсим ползата на другия. Принципите, които изучаваме в този пасаж, могат с еднаква сила да бъдат приложени и към въпросите за обличането, храненето, пиенето, стандарта на живот и забавленията, в които участваме.

10:25 Ако един вярващ влезе в месарницата, за да си купи месо, той няма нужда да пита продавача дали това месо е идоложертвено. Месото само по себе си не е променено в никакво отношение и освен това яденето на такава месо, купено от месарницата, не поставя под съмнение верността на вярващия към Христос.

10:26 За да обясни още по-добре своя съвет, Павел цитира Псалм 24:1: „ГОСПОДНА е земята и всичко, що има в нея.“ Мисълта тук е, че храната, която ние ядем, ни е била дадена милостиво от Господа с цел да я използваме. Хайнрих ни казва, че тези думи от Псалм 24 обикновено се използват от юдеите като благодарение за храната.

10:27 Сега Павел се заема с разглеждането на една друга ситуация, която би могла да накара вярващия да изпитва угризения. Да си представим, че един вярващ е поканен на гости от един невярващ. Може ли християнинът да приеме тази покана? Да, разбира се. Ако вие сте поканен на обяд или вечеря в дома на някой невярващ и имате желание да отидете, можете да ядете, **каквото сложат пред вас, без да да изпитвате заради него съвестта си.**

10:28 Ако на вечерята присъства друг християнин, който има слаба съвест и който ви казва, че храната, която ядете, е била **принесена в жертва на идоли**, не яжте, защото има опасност да го съблазните и да нараните неговата съвест. Също така не трябва да ядете и ако това може да попречи на някой невярващ да приеме Господа. На края на 28 стих Павел още веднъж цитира Псалм 24:1: „ГОСПОДНА е земята и всичко, що има в нея.“³⁶

10:29 В случая, който беше току-що разказан, вярващият не трябва да се въздържа да не яде заради *своята собствена* съвест. Като вярващ той има пълната свобода да яде от това ядене. Но слабият брат, който седи на масата заедно с него, изпитва угризения на съвестта, ако

яде от това месо, и заради него вярващият не трябва да яде – от уважение към неговата съвест.

Въпросът: „**Защо да се съди моята свобода от друга съвест?**“, може да се перифразира така:

Защо да парадирам егоистично с моята свобода, като ям такава месо, и да бъда осъден от съвестта на другия човек? Защо да излагам свободата си на осъждението на неговата съвест? Защо да давам повод да се хули моето добро? (Вж. Рим. 14:16)

Трябва ли едно месо да бъде за мен толкова важно нещо, че да стана повод за съблазн на един мой вярващ брат в Господ Исус Христос? (Има много тълкуватели обаче, които смятат, че тук Павел може би цитира възраженията на коринтяните или задава реторични въпроси, преди да им отговори в следващите стихове.)

10:30 За апостол Павел има противоречие в това, от една страна, да благодариш на Бога, а от друга – едновременно с това да нараняваш някой свой брат. По-добре да се откажеш от законните си права, отколкото да благодариш на Бога за нещо, което ще накара другите да злословят заради него. Уилям Кели заявява: „По-добре да се откажеш от себе си, отколкото да позволиш някой друг да осъди тая твоя свобода или да дадеш повод да те злословят заради това, за което благодариш.“ Защо да използваме свободата си за съблазн? Защо да позволяваме нашето благодарение да се тълкува погрешно или да се нарече кощунствено или скандално?

10:31 Има два големи принципа, които трябва да ръководят нашия християнски живот. Първият е: „**Всичко вършете за Божията слава**“, а вторият: „**Всичко вършете за доброто на вашите ближни.**“ Първият е даден от Павел в този стих: „**И тъй, ядете ли, пиете ли, нещо вършите ли, всичко вършете за Божията слава.**“ Младешите християни често пъти трябва да вземат решения, които

поставят пред тях въпроса дали гадено действие е правилно или неправилно. Тук ние виждаме едно полезно правило, което можем да приложим в такива случаи. Преди да започнем да правим нещо, добре е да се запитаме: „Това ще донесе ли слава на Бога? Можем ли да наведем глава и да помолим Господ да се възвеличи чрез него?“

10:32 Според втория принцип това, което вършим, трябва да допринася за доброто на нашите ближни. Ние не трябва да даваме повод за съблазън или спънка нито на юдеи, нито на гърци, нито на Божията църква. Тук Павел разделя цялото човечество на три групи. Юдеите, разбира се, са израелският народ. Гърците са необърналите се езичници. А Божията църква са всички истински вярващи в Господ Исус Христос – и юдеи, и езичници. В известен смисъл ние ставаме спънка или възбуждаме гнева на другите, когато им свидетелстваме вярно за Исус Христос. Но тук не става дума за това. Тук апостолът има предвид *безсмисленото съблазняване*. Той ни предупреждава, че не трябва да използваме своите законни права, за да ставаме спънка на другите.

10:33 Павел съвсем честно може да каже, че той се стреми да *угоди на всички във всичко, като търси не своята собствена полза, а ползата на мнозина*. Едва ли са много хората, които живеят толкова неегоистично като великия апостол Павел!

11:1 1 стих на 11 глава като че ли повече подхожда за край на 10 глава. Павел току-що е разказал как се е стремил да изпитва всички свои действия в светлината на въздействието им върху другите. Сега той казва на коринтяните, че трябва да му *подражават, така както* и той подражава на Христос. Той се е отричал от собствените си предимства и права, за да може повече да помогне на хората около себе си. Коринтяните трябва да правят същото и да не парадират егоистично със своята свобода,

така че да пречат на Христовото благовестие или да дават повод за съблазън на слабите си братя.

В. Относно покриването на главите на жените (11:2-16)

Пасажът от 2 до 16 стих на 11 глава е посветен на проблема за покриването на главите на жените с кърпи. Останалите стихове от главата разглеждат нередностите във връзка с Господната вечеря (17-34 ст.). Първата част на главата е един много спорен пасаж. Някои смятат, че наставленията, които са гадено тук, се отнасят само за времето на Павел. Други стигат до такива крайни мнения като твърдението, че тези стихове отразяват предрасъдъците, които Павел е имал против жените, тъй като е бил ерзен! Трети пък просто *приемат* наставленията на този пасаж, като им *се подчиняват*, без изобщо да се опитват да ги разберат!

11:2 Най-напред апостолът изказва похвала на коринтяните за начина, по който те са го помнели *във всичко*, като са гържали здраво *преданията така, както им ги е предал*. Под „преданията“ в този случай не трябва да се разбират навиците и обичаите на църквата, които хората са измислили през вековете, а боговдъхновените наставления на апостол Павел.

11:3 В този стих Павел започва да разглежда въпроса за покриването на главите на жените. В основата на тези наставления лежи мисълта, че всяко подредено общество е построено на два основни принципа – наличието на авторитет и подчинение на този авторитет. Не е възможно да съществува нормално функциониращо общество, в което тези два принципа да не се спазват. Павел споме­нава три големи взаимовръзки, които се базират на авторитета и подчинението. Първата е, че „*глава на всеки мъж е Христос*“. Христос е Господарят и човекът е Неговият подчинен. Втората е, че „*глава на жената е мъжът*“. Първен-

ствуващото място е гадено на мъжа и затова жената е под неговата власт. Третата е, че „**глава... на Христос е Бог**“. Дори и в Божеството Една от Личностите заема мястото на управлението, а Друга – мястото на доброволното подчинение. Тези примери на първенство и подчинение са наредени от Самия Бог и са фундаментални за Неговия ред във вселената.

Още в самото начало бихме искали да наблегнем на факта, че подчинението не означава по-ниско положение. Христос е подчинен на Бог Отец, но не е по-нисш от Него. Нито пък жената е по-нисша от мъжа, макар че му е подчинена.

11:4 „Всеки мъж, който се моли или пророкува с покрита глава, засрамва главата си“, тоест Христос. Това означава, че такъв човек не признава Христос за своя глава. Следователно, това е един акт на неуважение.

11:5 „А всяка жена, която се моли или пророкува гологлава, засрамва главата си“, тоест мъжа. С това свое действие тя всъщност казва, че не признава гаденото от Бога първенство на мъжа и не желае да му се подчини.³⁷

Ако това беше единственият стих в Библията по този въпрос, тогава бихме могли да приемем, че жените имат право да се молят или да пророкуват в събранието, стига да сложат на главата си кърпа или някакво друго покривало. Но Павел ни учи на други места, че жените трябва да мъчат в събранието (1 Кор. 14:34) и че нямат право да поучават или да владеят над мъжете (1 Тим. 2:12).

Всъщност в текста от 2 до 17 ст. изобщо не става дума за събранията на църквата, така че наставленията за покриването на главите не се отнасят само до тях, а до всеки момент, в който жената се моли или пророкува. В събранието жената се моли мъчаливо, тъй като текстът в 1 Тим. 2:8 ограничава обществената молитва само до мъжете (букв. „мъжките“). Жената може да се моли на глас или наум по всяко друго

време. Може да пророкува, когато поучава други жени (Тим 2:3-5) или децата в неделното училище.

11:6 Ако една жена не си покрива главата, тогава по-добре да си остриже косата. Но ако за жената е срамно да бъде с остригана или обръсната глава, нека да се покрива. Непокритата глава на жената е също толкова срамно нещо, колкото и остриганата глава. Апостолът не ни заповядва да си стрижем главите, а само ни казва това, което ни се налага от самият морал!

11:7 В пасажа от 7 до 10 ст. Павел ни поучава на подчинението на жената на мъжа, като се връща назад към зората на творението. Това трябва да ни накара да забравим всяка мисъл, че неговото учение за покриването на главите на жените има нещо общо с *културата* на поведението на неговото време и че няма нищо общо с нашето време. Първенството на мъжа и подчинението на жената са част от Божия ред още от самото начало.

Първата истина е, че мъжът е **образ и слава на Бога, докато жената е слава на мъжа**. Това означава, че мъжът е поставен на земята като Божий представител, за да я владее. Непокритата глава на мъжа е едно мъчаливо свидетелство за това. Жената никога не е получавала това първенство. Тя е „**слава на мъжа**“, в смисъл че „подчертава неговия авторитет“, както казва У. Е. Вайн.³⁸

Мъжът наистина не трябва да покрива главата си в молитва, защото това би означавало да сложи покривало върху Божията слава, което ще бъде обидна на Божественото Величие.

11:8 След това Павел ни напомня, че **мъжът не е бил създаден от жената, а жената – от мъжа**. Първо е бил създаден мъжът, а след това – жената, като е била взета от неговото ребро. Това първо място на мъжа в реда на сътворението подкрепя аргументацията на апостола в полза на първенството на мъжа.

11:9 Апостолът продължава да доказва своя аргумент настойчиво и последователно, като този път разглежда въпроса в светлината на целта на творението. Защото **мъжът не е бил създаден за жената, а жената – за мъжа**. Господ ясно заявява в Битие 2:18: „Не е добре за човека да бъде сам; ще му създам подходящ помощник.“

11:10 Заради своето положение на подчиненост на мъжа **жената е длъжна да носи на главата си белег на власт**. Белегът на власт е покривалото на главата, която *не* обозначава нейната власт, а подчинението ѝ на властта на нейния съпруг.

Защо тук Павел добавя думите „**заради ангелите**“? Ние предполагаме, че той казва това, защото ангелите са наблюдатели както на това, което става гнес на земята, така и на онова, което е станало по време на сътворението. По време на първото творение те са видели как жената е узурпирала първенстващото място, като е взела решението, което Адам е трябвало да вземе. В резултат на това грехът с всичките му неизразими последици от нещастия и горчивина е влязъл в човека. Бог не желае това, което се е случило с първото творение, да се повтори и с второто творение. Той иска, когато ангелите погледнат долу, да видят, че жените се подчиняват на мъжете.

Нека спрем за малко тук, за да кажем, че покривалото за главата е само един външен белег. Той има стойност само тогава, когато е външен белег на една вътрешна благодат. Иначе казано, една жена може да носи кърпа на главата и въпреки това да не се чувства подчинена на своя съпруг. В такъв случай носенето на покривало на главата няма изобщо никаква стойност. Най-важното е жената да бъде уверена в сърцето си, че наистина е подчинена на своя съпруг, и тогава и покривалото на главата придобива смисъл.

11:11 Павел не иска да каже, че мъжът

изобщо не зависи от жената, което личи от следното изречение: „**Обаче нито жената е без мъжа, нито мъжът без жената, в Господа**.“ С други думи, мъжът и жената зависят един от друг. Те се нуждаят един от друг и идеята за подчинението изобщо не се противопоставя на идеята за взаимната зависимост.

11:12 „**Жената е от мъжа**“ като творение, тоест тя е била сътворена от реброто на Адам. Но освен това, както Павел посочва, „и **мъжът е чрез жената**“. Тук апостолът има предвид процеса на раждане. Жената ражда и момчетата, и момчетата. По този начин Бог е създал едно свършено равновесие, за да покаже, че нито единият от двата пола не може да съществува без другия.

„**А всичко е от Бога**.“ Бог е наредил **всичко** това по един божествен начин, така че да няма справедлива причина за оплакване. И не само че тези отношения са създадени **от Бога**, но и тяхната цел е да прославят **Бога**. Всичко това трябва да кара мъжа да е смирен, а жената – доволна от положението си.

11:13 Сега апостолът предизвиква коринтяните да **отстъпят** сами дали е **прилично за жената да се моли на Бога с непокрита глава**. Той ги кара да се допитат до инстинктивните си чувства. Това, което Павел иска да ни внуши, е, че нито е прилично, нито подобаващо за една жена да влезе в Божието присъствие с непокрита глава.

11:14 Как точно **самото естество** ни учи, че е позорно за **мъжа** да оставя **косата си да расте**, не е ясно. Някои предполагат, че косата на мъжа обикновено не може да порасте толкова, колкото косата на жената. Освен това дългата коса на мъжа го прави да изглежда по-женствен. В повечето общества мъжете носят по-къси коси от жените.

11:15 15 ст. е бил разбиран погрешно от много хора. Някои смятат, че след като **косата на жената ѝ е дадена за покривало**, тя няма нужда да си слага друго покривало. Но таква едно твър-

генуе е изопачаване на този текст от Писанията. Ако човек не разбере, че тук става въпрос за *две* покривала, той напълно ще се обърка в този пасаж. Това може да се види, като се върнем отново на 6 стих. Там ние четем: „Защото, която жена се не покрива, нека остриже и косата си.“ Според току-що споменатото тълкуване този текст би означавал, че „която жена не си слага коса, нека остриже и косата си“, което е абсолютно безсмислено. Ако тя няма коса, не би могла да я остриже!

Всъщност това, което иска да ни каже 15 ст., е, че между духовното и естественото съществува аналогия. Бог е дал на жената едно естествено покривало на *слава*, каквото той не е дал на мъжа. В него се крие и духовно значение. То ни учи, че когато жената се моли на Бога, тя трябва да носи покривало на главата. Това, което важи за естествената сфера, важи и за духовната.

11:16 Апостолът завършва тази част от главата с думите: „**Но ако някой мисли да се препира за това, ние нямаме такъв обичай, нито Божиите църкви.**“ Дали, както някои предполагат, Павел иска да каже тук, че това, което е говорил досега, не е толкова важно, че да се спори за него? Може би той иска да каже, че в църквите няма такъв обичай – жените да си покриват главите с кърпи? Или – че тези поучения за жените не са задължителни като Господни заповеди, а жените могат сами да избират какво да правят? Наистина изглежда странно, че такъв род тълкувания могат изобщо да бъдат предложени, но те много често биват предлагани и днес. Според тях излиза, че Павел смята тези свои наставления за не особено важни, което означава, че той изхабява напразно половин глава от Светото Писание, за да ги напише!

Има най-малко две възможни обяснения на този стих, които подхождат на останалата част от Писанията. Първото би могло да се формулира така: апостолът казва, че очаква, че някои хора ще

искат да се **препират** за тези неща, но „ние – добавя той – **нямаме такъв обичай**“, тоест нямаме обичай да спорим по тези въпроси. Ние не спорим относно такива въпроси, а ги приемаме като поучение от Господа. Според второто обяснение, което се подкрепя от Уилям Кели, Павел казва, че **Божии** църкви нямат обичай жените да се молят или да пророкуват с непокрити глави.

Г. Относно Господната вечеря (11:17-34)

11:17 Тук апостолът порицава коринтяните за разцепленията, които възникват между тях, когато се събират заедно (17-19 ст.). Обърнете внимание на повторението на изреча „когато се събирате... заедно“ и на сродните на него изрази (11:17, 18, 20, 33, 34; 14:23, 26). В 11:2 Павел използва случая, за да ги похвали за това, че са пазили преданията, както им ги е предал, но тук те са направили нещо, заради което той **не** може да ги похвали и за което той не може да не ги порицае. Когато коринтяните се **събират** някъде заедно, те **не** правят това **за по-добро, а за по-лошо**. Това би могло да послужи и на нас като напомняне на тъжния факт, че е възможно да излезем от едно събрание на църквата наранени, а не изградени духовно.

11:18 Първото нещо, което кара апостола да укорява коринтяните, е съществуването на **разделения** или разцепления между тях. Това не означава, че от църквата са се отцепили хора, които са образували отделни събрания, а че вътре в църквата са се обособили отделни кръгове или фракции. Фракцията е обособена група от хора вътре в църквата, докато сектата е обособена група от хора вън от църквата. Павел е **повярвал** отчасти на слуховете за тези разделения, защото и знае, че коринтяните са плътски християни и защото и по-рано в това Послание вече е имал причина да ги порицае за техните разцепления.

Ф. Б. Хоул пише следното:

„Павел е готов поне отчасти да повярва на слуховете за разделенията в коринтската църква, тъй като добре знае, че плътското и м състояние е добра почва за избуяването на такива едностранчиви фракции в тяхното общество. Тук Павел развива своята аргументация, като на базата на тяхното състояние прави изводи за техните действия. Познавайки ги като плътски християни и хора, които действат по човеки, апостолът знае, че те със сигурност ще станат жертви на неизбежната склонност на човекия ум да си създава едностранчиви мнения и общества, базиращи се на тези мнения, които завършват в образуването на фракции и разцепления. Той също така знае, че Бог може да надмогне това тяхно безумие и да го използва, за да изяви одобрените от Него, които ходят не по плът, а по Дух, и следователно да намери изход от това състояние на разцепление.“³⁹

11:19 Павел предвижда, че разцеплението, което вече са се появили в Коринт, ще се задълбочат и ще станат още по-сериозни. И макар че като цяло това ще бъде вредно за църквата, от него ще излезе поне едно добро нещо, а именно – че истински духовните и **одобрените** от Бога **между** тях ще могат ясно да се **видят**. Думите на Павел „защото е нужно да има и **разцепление**“⁴⁰ **между вас...**“ не означават *морална*⁴¹ необходимост. Бог няма за цел да насърчи разцепленията в църквата. По-скоро Павел иска да каже, че появата на **разцепления** в коринтската църква е неизбежна поради плътското състояние на коринтяните. Разцепленията са доказателство, че някои не са успели да разпознаят Господния ум.

11:20 Втората причина Павел да укорява християните от коринтската църква са нередностите във връзка с Господната вечеря. Когато коринтяните се събират заедно, явно за да ядат **Господната вечеря**, тяхното поведение е толкова недостойно, че според Павел не е възможно те да възпоменат Господа та-

ка, както Той им е заръчал. Те може и да извършат всички външни ритуали, но тяхното цялостно поведение изключва каквото и да било истинско възпомяване на Господа.

11:21 В първите дни на църквата християните са празнували заедно с Господната вечеря така наречения празник „агапе“ или празника на любовта. Празникът на любовта е представлявал нещо като ядене на обща трапеза в дух на любов и общение. В края на този празник християните често са възпоменавали Господа с хляб и вино. Не след дълго обаче в църквата са настъпили извращения. Този стих например показва, че празникът на любовта е забудил истинския си смисъл. Не само че християните не са се изчаквали един друг, но и богатите са засрамвали бедните си братя, като са ядели изобилно, докато другите не са имали какво да ядат. Някои са оставали **гладни**, докато дружи са се **напивали**! И тъй като Господната вечеря често пъти се е празнувала след празника на любовта, тези хора са били пиани и по време на Господната вечеря.

11:22 Апостолът възмутено порицава това позорно поведение. Ако те желаят да се държат по такъв недостоен начин, нека поне имат уважението да не го правят по време на събранието на **църквата**! Тази невъздържаност и **засрамване** на по-бедните братя-християни нямат нищо общо с християнската вяра. Павел не може да **похвали** коринтяните и това означава, че той съвсем явно ги заклеймява.

11:23 За да им покаже каква е разликата между тяхното поведение и истинското значение на Господната вечеря, Павел се връща обратно към момента на нейното първоначално постановяване. Той посочва, че това не е една обикновена вечеря или празнуване, а тържествена наредба от Господа. Павел е **получил** знанието за нея направо **от Господа**. Той казва това, за да подчертае, че всяко нарушение в това отношение означа-

ва неподчинение. Следователно Павел е получил чрез откровение това, което поучава.

И така, най-напред апостолът споменава как **Господ Исус през нощта, в която е бил предаден, е взел хляб**. Буквалното значение на този текст е „докато биваше предаван“, тоест докато нечестният план за Неговото предаване е бил в ход навън, **Господ Исус** е събрал Своите ученици в горната стая и е взел хляба.

Фактът, че това се е случило през нощта, не означава, че Господната вечеря трябва да се празнува само вечерно време. По онова време залязването на слънцето е бележело началото на деня за евреите, докато началото на деня за нас е при изгрев слънце. Освен това, както често пъти е било отбелязвано, има разлика между *примера* на апостолите и *наредданията* на апостолите. Ние не сме длъжни да следваме това, което апостолите са *правили*, но сме длъжни да се поучняваме на всичко, което те са *поучавали*.

11:24 Господ Исус най-напред е взел хляба и е **благодарил** за него. Тъй като хлябът е символ на Неговото тяло, Той е благодарил на Бога, че Му е дал човешко тяло, в което да може да гоиде на земята и да умре за греховете на света.

Когато Спасителят казва: „**Това е Моето тяло**“, Той дали наистина иска да каже, че този хляб действително е *станал* Неговото тяло в някакъв реален смисъл? Римокатолическата догма за *трансубстанциацията* гласи, че хлябът и виното се променят буквално в тялото и кръвта на Христос. Лютеранската доктрина за *консубстанциацията* гласи, че истинското тяло и кръв на Христос са „във“, „със“ или „пог“ хляба и виното на масата.

За да отговорим на тези мнения, госпатъчно е да си спомним, че когато Господ Исус е постановявал това възпоминание, Неговото тяло все още не е било дадено, нито кръвта Му – пролята. Ду-

мите на Господ Исус: „**Това е Моето тяло**“, означават: „Това е Моето символично тяло“; или: „Това е образ на Моето тяло, което е разчупено за вас.“ Когато ядем хляба, ние си спомняме Господ Исус в Неговата примирителна смърт за нас. Заповедта: „Това правете за Мое възпоминание“, крие неизразима нежност.

11:25 По същия начин Господ Исус е **взел и чашата след пасхалната вечеря и е казал: „Тая чаша е новият завет в Моята кръв. Това правете всеки път, когато пиете за Мое възпоминание.**“ Господната вечеря е била постановена непосредствено след Пасхата. Затова тук се казва, че Господ Исус е **взел чашата след вечерята**. Във връзка с **чашата** Той е казал, че това е **новият завет в Неговата кръв**. Това е заветът, който Бог е сключил с израелския народ и който е описан в Еремия 31:31-34. Това е едно безусловно обещание, според което Бог се задължава да бъде милостив към тяхната неправда и да не си спомни никога повече техните грехове и беззакония. Условиата на новия завет са дадени и в Евр. 8:10-12. Този завет е в сила и досега, но неверието на Израел му пречи да се възползва от него. Всички, които уповават на Господа, получават облагите, които Той им е обещал. Когато народът на Израел се обърне към Господа, той ще може да се наслаждава на благословенията на новия завет. Това ще стане по време на хилядолетното царство на Христос на земята. **Новият завет** е узаконен чрез **кръвта** на Христос. Ето защо Той говори за чашата като за **новия завет в Неговата кръв**. Основата на новия завет е поставена чрез кръста.

11:26 Колко често трябва да празнуваме Господната вечеря? 26 стих говори точно за това. „**Защото всеки път, когато ядате... и пиете...**“ – тук няма дадено никакво правило, никакъв определен ден, в който трябва да се празнува Господната вечеря. От текста в Деяния 20:7 става ясно, че учениците са имали обичай да се срещат в първия ден на сег-

мицата, за да си спомнят Господа. Това, че тази заповед не е предназначена само за първите дни на църквата, се потвърждава и от израза „**докле дойде Той**“. Големт посочва много сполучливо, че Господната вечеря е „връзката между Неговите две идвания: тя е възпоминание на първото и залог за второто“.⁴²

Нека отбележим, че в цялото това наставление за Господната вечеря не се казва и дума за някакъв служител или свещеник, който да я ръководи. Това е едно възпоминателно служение, което е гадено на всички Божи хора. Християните се събират заедно просто като вярващи свещеници, за да могат по този начин да възвестят смъртта на Господа, **докато Той дойде**.

11:27 Слег като е разгледал произхода и целта на Господната вечеря, апостолът сега се обръща към последствията, до които води неправилното участие в нея. Всеки, „който **яде хляба или пие Господната чаша недостойно, ще бъде виновен за грях против тялото и кръвта на Господа**“. Никой от нас не е достоен сам по себе си да участва в тази тържествена вечеря и в този смисъл никой от нас не е достоен да получи която и да е милост и благодат на Господа. Но тук не се говори за това. Апостолът не говори за личната негодност на човека. Очистени от кръвта на Христос, ние можем да пристъпим към Бога в цялото достойнство на Неговия възлюбен Син. Тук Павел говори за недостойното поведение на коринтяните по време на Господната вечеря. Те са **виновни** заради безгрижното си и непочтително поведение. Това поведение ги прави да **бъдат виновни за грях против тялото и кръвта на Господа**.

11:28 Когато идваме на Господната вечеря, трябва предварително да изпитаме себе си: да изповядаме греховете си и да ги изоставим; да възстановим нанесените щети; да се извиним на онези, които сме засегнали. Като цяло трябва да

се уверим, че нашето душевно състояние е добро.

11:29 Всеки, който яде и пие по този недостоен начин, яде и пие **осъждение** на себе си, **като не разпознава Господното тяло**. Ние трябва да разберем, че тялото на Господа е било гадено за отнемане на нашите грехове. Ако продължим да живеем в грях, като едновременно с това участваме в Господната вечеря, ние живеем като лъжци. Ф. Г. Петерсън казва така: „Ако ядем Господната вечеря с грях в себе си, ние не различаваме Господното тяло, което е било разчупено, за да отнеме греха от нас.“

11:30 Липсата на самопреценка в някои вярващи от коринтската църква е довела до упражняване на Божието наказателно право над тях. **Много** от тях са **слаби и болнави**, а госта са и починали. С други думи, някои са се разболели от физически болести, а други са били взети у дома на небето. Тъй като те не са осъдили греха в собствения си живот, Господ е трябвало да упражни правото си на съд над тях.

11:31 Но **ако ние** съдим сами себе си, Господ няма да има нужда да ни съди.

11:32 Бог се отнася към нас като към Свои Собствени деца. Той ни обича прекалено много, за да ни позволи да продължим да живеем в грях. Затова ние много скоро започваме да чувстваме как гезата на овчаря ни дърпа обратно към Себе Си. Както някой беше казал: „Възможно е светиите да бъдат годни да отидат в небето (в Христос) и да бъдат негодни да останат на земята като Негови свидетели.“

11:33 Когато вярващите се събират заедно за празника на любовта, или празника „агапе“, те трябва да се **чакат един друг**, а не да празнуват сами и да не мислят за другите светици. „Чакайте се един друг“ е пълната противоположност на „всеки бърза да вземе своята вечеря преди другото“.

11:34 „Ако някой е **гладен, нека яде у дома си**.“ С други думи, празникът на лю-

бовта, свързан с Господната вечеря, не трябва да се смесва с някое просто ядене. Всяко непочитане на неговия свещен характер означава **събиране за осъждане**.

А останалите работи ще ги наредя, когато дойда. Без съмнение в писмото на коринтяните до Павел е имало и други, по-второстепенни неща, за които апостолът ги уверява, че ще се занимае с тях лично, когато ги посети.

Д. Относно дарбите на Духа и тяхната употреба в църквата (12-14 гл.)

Текстът в 12, 13 и 14 гл. разглежда въпроса за дарбите на Духа. Коринтското събрание е злоупотребявало много с духовните дарби и особено с дарбата на говорене на езици. Целта на Павел е да отстрани тези злоупотреби.

В Коринт е имало вярващи, които са били получили дарбата да говорят езици, което означава, че те са имали способността да говорят чужди езици, без никога да са ги изучавали.⁴³ Но вместо да използват тази дарба за възвеличаване на Господа и за назидаване на другите вярващи, те са я използвали, за да се хвалят с нея. Ставали са на събранията и са говорили на езици, които никога друг не е разбирал, надявайки се да впечатлят другите с езиковите си умения. Възвеличавали са дарбите на знаменията над всички останали дарби и са смятали, че хората, които говорят на езици, са по-духовни от онези, които не говорят. Това е довело у едните до поява на гордост, а у другите – до чувства на завист, малоценност и нищожност. Така че за апостола е било наложително да поправи тези грешни отношения и да установи контрол върху упражняването на дарбите и особено върху езиците и пророкуването.

12:1 Той **желае** светиите в Коринт да **разбират** всичко за **духовните** изяви или **дарби**. Буквалното подреждане на думите тук е: „**При това, по отношение на „духовните“, братя, не желая да сте не-**

вежи.“ Повечето версии на Библията добавят думата „*дарби*“, за да завършат изречението, но текстът тук предполага, че Павел вероятно мисли не само за проявите на Светия Дух, но също и за проявите на злите духове.

12:2 Преди своето обръщение коринтяните са били идолопоклонници, поробени на злите духове. Те са живеели в страх от духовете и са били **водени** от тези дяволски влияния. Били са свидетели на свръхестествени проявления от духовния свят и са чували вдъхновени от духове слова. Под влиянието на духовете те понякога са изгубвали контрол над себе си и са говорили и правели неща, които са надвишавали техните съзнателни способности.

12:3 Сега, след като са били спасени, вярващите трябва да умеят да преценяват всички тези духовни проявления, поест да правят разлика между гласа на злите духове и истинския глас на Светия Дух. Основната проверка в това отношение е свидетелството, което се дава за Господ Исус. Ако един човек каже: „**Да бъде проклет Исус**“; можем да бъдем сигурни, че той е бил вдъхновен от демон, защото само злите духове могат да хулят и проклинат името на Исус. **Божият Дух** никога няма да накара някой човек да говори за Спасителя по такъв начин. Неговото служение е да възвисява Господ Исус. Той така води хората, че те казват: „**Исус е Господ**“, и то не само с устата си, но и чрез пълната и искрена изповед на техните сърца и живот. Забележете, че в 3 ст., както и в пасажа от 4 до 6 ст., са споменати и трите Лица на Божеството.

12:4 След това Павел показва, че макар и да има разнообразие от **дарби** на Светия Дух в църквата, има едно основно, тричленно единство, в което влизат и трите Лица на Божеството.

Най-напред апостолът казва: „**Дарбите са различни, но Духът е същият**.“ Коринтяните са се държали така, като че ли има само една дарба – говоренето

на езици. Павел им казва: „Не, вашето единство не се основава на притежанието на една *обща* дарба, а на притежанието на Светия Дух, Който е Източникът на *всички* дарби.“

12:5 След това апостолът посочва, че **службите** или служенията в църквата са **различни**. Не всички в църквата имаме една и съща работа. Но общото между нас е това, че каквото и да правим, ние го правим за **същия Господ** и за да послужим на другите (а не на себе си).

12:6 Освен това, макар и да са **различни действията**, свързани с духовните дарби, **Богът, Който** дава сила на всеки вярващ, е един и **същ**. Ако една дарба изглежда по-успешна или по-зрелищна, или по-мощна от друга, това не е заради някаква заслуга на човека, който я притежава, а по заслуга на Бога, Който дава силата за нея.

12:7 **Духът** проявява Себе Си в живота на **всеки** вярващ, като му дава някаква дарба. Няма вярващ, който да не изпълнява някаква функция. Освен това дарбите се дават **за полза** на цялото тяло. Те не се дават, за да може някой да се хвали с тях или за лично удовлетворение, а в помощ на другите. Това е най-важното нещо в цялото изложение.

Така Павел съвсем естествено стига до изброяване на някои от дарбите на Духа.

12:8 **Говоренето с мъдрост** е свръхестествената сила за говорене с божествено проникновение тогава, когато трябва да се решават трудни проблеми, да се защитава вярата, да се разрешават конфликти, да се дават практически съвети или за защита пред враждебно настроени власти. Стефан е показал такава слово на мъдрост, че неговите противници не са могли да противостоят на мъдростта и Духа, с Който той е говорил (Деян. 6:10).

Говоренето със знание е силата на предаване на информация, изявена на човека по божествен начин. Това се вижда при използването на такива изрази от

Павел като: „Ето, една тайна ви казвам“ (1 Кор. 15:51); и: „Защото това ви казвам чрез Господното слово“ (1 Сол. 4:15). В този първичен смисъл на предаване на нова истина говоренето със знание вече е престанало, тъй като християнската вяра вече е предадена веднъж завинаги на светиите (Юда 3). Християнското учение е едно завършено учение. В един вторичен смисъл обаче ние все още можем да имаме **словото на знание**. Все още има едно тайнствено предаване на божествено знание на онези, които живеят в близко общение с Господа (Вж. Псалм 25:14). Споделянето на това знание с другите е **словото на знание**.

12:9 Дарбата на **вярата** е небесната способност за премахване на планини от трудности при изпълнение на Божията воля (13:2) и вършене на големи подвизи за Бога в отговор на някоя Божия заповед или обещание, които се намират в Неговото слово или са предадени на вярващия лично. Джордж Мюлер е класически пример на човек, който е имал дарбата на вярата. Без изобщо да е говорил за своите нужди пред никого освен пред Бога, той се е грижил за 10 000 сираци в продължение на повече от шейсет години.

Изцелителните дарби са свързани със свръхестествената сила за изцеление на болести.

12:10 **Извършването на велики дела** или чудеса може да включва изгонването на демони, променянето на материята от един вид в друг, съживяването от мъртвите и упражняването на власт над стихииите. Филип е извършвал чудеса в Самария, като по този начин е спечелил по-широка публика от слушатели за евангелието (Деян. 8:6, 7).

Дарбата на **пророкуването** в първичния ѝ вид е означавала получаване на преки откровения от Бога от един човек, който ги е предавал на другите. Понякога пророците са предсказвали бъдещи събития (Деян. 11:27, 28; 21:11), но по-често те просто са изразявали Божиите мисли. Също като апостолите те са

имали за цел основаването на църквата (Еф. 2:20). Те самите не са били основата, но са поставили основата с поученията си за Господ Исус. След като веднъж тази основа е била поставена, необходимостта от пророци е престанала. Информацията за тяхното служение е запазена на страниците на НЗ. И тъй като Библията е завършена, ние отхвърляме всеки така наречен „пророк“, който претендира за допълнително знание от Бога.⁴⁴

В един по-слаб, вторичен смисъл ние използваме думата „пророк“ за характеризирани на всеки проповедник, който говори Божието слово авторитетно, пронациателно и резултатно. Пророчеството може да включва и произнасянето на хвала на Бога (Лука 1:67, 68), а така също и настръхването и укрепването на Неговите хора (Деян. 15:32).

Разпознаването на духовете е способността за различаване дали един пророк или друг човек говори със силата на Светия Дух, или със силата на Сатана. При тежателят на тази дарба има специалната способност да познае дали например един човек е измамник и опортюнист. Петър е успял да изобличи Симон като човек, обзет от горчива жлъчка и вързан в нечестие (Деян. 8:20-23).

Както вече споменахме, говоренето на разни **езици** е способността да говориш на чужд език, без никога да си го изучавал. Езиците са били дадени като знание най-вече за Израел.

Тълкуването на езици е свръхестествената способност да разбираш език, който никога преди това не си учил, и да предаваш значението му на местния език.

Може би е важно да се отбележи, че този списък започва най-напред с дарбите, които засягат главно интелекта, и завършва с дарбите, които засягат главно емоциите. В своя начин на мислене коринтяните са обърнали този ред, като са възвисили дарбата на езиците над всички останали дарби. Те са мислели, че

колкото повече човек има от Светия Дух, толкова по-отнесен трябва да бъде от някаква сила. Те са обърквали сила с духовност.

12:11 Всички дарби, за които се говори в пасажа от 8 до 10 стих, се дават и управляват от **един и същ Дух**. Тук отново виждаме, че Той не дава една и съща дарба на всички, а разпределя на **всеки по отделно, както Му е угодно**. Това е още един важен момент – че Духът разпределя дарбите като Суверен. Ако ние разберем истинското значение на тези думи, това ще премахне у нас всяка гордост, тъй като ние нямаме нищо, което да не сме получили, и освен това ще премахне всяко недоволство, тъй като решението каква дарба да ни бъде дадена е взето от Безкрайната Мъдрост и Любов, а Неговият избор е съвършен. Погрешно е всички да желаят да имат една и съща дарба. Ако всички свиреха на един и същ инструмент, никога нямаше да има симфоничен оркестър. И ако едно тяло се състоеше само от език, то щеше да бъде чудовище.

12:12 Човешкото **тяло** е един пример за единство и многообразие: **то е едно, но има много части**. И въпреки че всички вярващи са различни и изпълняват различни функции, те всички се съчетават така, че да образуват една действаща единица – тялото.

„Така е и Христос.“ Тук „Христос“ означава не само прославения Господ Исус Христос в небето, но както Главата на тялото в небето, така и Неговите части тук, на земята. Всички вярващи са части на Тялото на Христос. Също както човешкото тяло е средството, чрез което личността на човека се изявява на групите, така и Тялото на Христос е средството на земята, чрез което Той е избрал да се изяви на света. Това, че Господ е позволил наименованието „Христос“ да включи и всички нас, които сме части на Неговото тяло, е свидетелство за Неговата чудна милост.

12:13 Тук Павел продължава да обяснява как ние сме станали части на Тялото на Христос: „... **защото ние всички... се кръстихме в⁴⁵ един Дух да съставляваме едно тяло.**“ Това може да означава, че Духът е елементът, в който ние сме били кръстени, също както водата е средата, в която ние се поемаме, когато се кръщаваме с кръщението на вярата. Или то може също да означава, че Духът е Този, Който извършва кръщението, което че всички ние сме били кръстени „**от един Дух**“. Това значение е по-вероятно и по-разбираемо.

Кръщението на Светия Дух е станало в деня на Петдесетница, когато е била родена църквата. Ние започваме да участваме в благословенията на това кръщение, когато се новородим. Тогава ние ставаме части на **Тялото** на Христос.

Тук трябва да отбележим няколко важни момента. Първо, кръщението на Светия Дух е това божествено действие, което поставя вярващите в Тялото на Христос. То не е същото като водното кръщение. Това става ясно от Матей 3:11; Йоан 1:33; Деяния 1:5. То не е едно дело на благодат, което идва след спасението и чрез което вярващите стават по-духовни. **Всички** коринтяни са били **кръстени** в Духа, но въпреки това Павел ги порицава, че са „плътски“, а не духовни (3:1). *Не* е вярно, че говоренето на езици е неизменен знак на кръщението от Духа. Всички коринтяни са били **кръстени**, но не всички са говорили на езици (12:30). *Има* върхови преживявания от Светия Дух, при които вярващият се предава на управлението на Духа и получава сила отгоре, но този вид преживявания *не* са същите като кръщението от Духа и не трябва да се смесват с него.

По-нататък в стиха се казва, че **всички** вярващи са били **напоени с един Дух**. Това означава, че те са станали участници в Божия **Дух**, в смисъл че са го приели като една Личност, Която обитава

в тях, и са получили облагите от Неговото служение в своя живот.

12:14 Без многообразието от части не може да има човешко **тяло**. Трябва да има **много** части – всяка една различна от другите и действаща в подчинение на главата и в сътрудничество с другите.

12:15 Разбирането за многообразието като жизненоважна характеристика на нормалното, здраво тяло ще ни предпази от две опасности – от опасността да подценяваме себе си (15-20 ст.) и от опасността да подценяваме другите (21-25 ст.). Би било глупаво, ако **кракът** се смяташе за маловажен, защото не може да върши работата на **ръката**. Нали той може да стои, да върви, да тича, да се изкачва, да танцува, да рити и да прави още много други неща.

12:16 **Ухото** не трябва да се чувства безполезно, понеже **не е око**. Обикновено никой от нас не обръща особено внимание на ушите си, докато не започне да оглушава. Едва тогава осъзнава каква полезна работа вършат те.

12:17 **Ако цялото тяло беше око**, то щеше да представлява едно странно глухо същество, подходящо само за църковно представление. Или ако тялото имаше само уши, нямаше да има нос, с който да помирише изтичащия газ и много скоро нямаше да може и да чува, тъй като или щеше да изпадне в безсъзнание, или да умре.

Това, което Павел иска да подчертае тук, е, че ако цялото тялото беше един език, щеше да бъде едно ненормално и чудовищно образувание. Коринтяните обръщат толкова много внимание на дарабата на говоренето на езици, че създават едно местно събрание, което всъщност представлява само *един език*. То може да говори, но за съжаление това е единственото, което може да прави!

12:18 Бог не може да има такива глупави намерения. В Своята несравнима мъдрост Той е наредил отделните **части... в тялото така, както Му е било угодно**. Едва ли има човек, който да каже, че Той

не е знаел какво прави! Нека да Му отгледем дълбоката си благодарност за дарбата, която ни е дал, каквато и да е тя, и да я използваме с радост за Негова слава и за назиданието на другите. Да завиждаме на нечия чужда дарба, е грях. Това означава да се бунтуваме срещу Божия съвършен план за нашия живот.

12:19 Не е възможно да си представим тяло, което се състои само от **една част**. Затова коринтяните трябва да си спомнят, че ако всички имаха дарбата да говорят езици, не биха могли да функционират като **тяло**. Макар и не толкова впечатляващи и зрелищни, другите дарби са също толкова необходими.

12:20 Според Божията наредба **частите са много, но тялото е едно**. Всичко това ни изглежда много ясно във връзка с човешкото тяло, но то трябва да ни стане също толкова ясно и във връзка с нашето служение в църквата.

12:21 Колкото е безсмислено един човек да завижда на друг човек заради неговата дарба, толкова е безсмислено и когато някой подценява дарбата на другия или смята, че не се нуждае от другите. **„Окоето не може да рече на ръката: Не ми трябваш; или пък главата на нозете: Не сте ми потребни.“** Окоето може да гледа как ръката върши различни неща, но не може да ги върши. То е зависимо от ръката в това отношение. Подобно и главата може да знае, че трябва да отиде на някое място, но разчита на краката да я заведат там.

12:22 Някои **части на тялото... изглеждат по-слаби** от други. Така например бърбреците не изглеждат толкова силни колкото ръцете. Но без бърбреците не можем, докато без ръцете можем. Хората могат да живеят без ръце и без крака, и дори без език, но не могат да живеят без сърце или без бели дробове, или без мозък. И въпреки това тези жизненоважни органи никога не се показват на открито. Те изпълняват функциите си незабележимо.

12:23 Някои **части** на тялото са привлекателни, докато други – не чак толкова. Ние компенсираме това, като ги покриваме с грехи. По този начин съществува една взаимна грижа между частите, която свежда разликите до минимум.

12:24 **Благоприличните части** на тялото нямат нужда от допълнително внимание. **Но Бог** е сглобил всички отделни части на **тялото** в едно органично цяло. Някои части са благоприлични, други – неблагоприлични. Някои са представителни, други – не толкова представителни. Но Бог ни е дал инстинкт, за да можем да оценяваме правилно всички части и да разбираме, че те всички зависят една от друга, както и за да компенсираме недостатъците на онези, които не са толкова красиви.

12:25 Взаимната грижа на отделните части една за друга предотвратява разцепленията или **раздора в тялото**. Едната дава на другата това, което е необходимо, и получава в замяна помощта, която само другата част може да ѝ даде. Така трябва да бъде и в църквата. Прекаленото внимание към една-единствена дарба на Духа води до конфликти и разцепления.

12:26 Това, което наранява **една част**, наранява и **всички** части. Това е един добре познат факт в човешкото тяло. Така например треската не се ограничава само в една част от тялото, а засяга целия организъм. Същото става и при други болести и болки. Често пъти очният лекар може да види тумор в мозъка, бъбречна болест или чернодробна инфекция само като погледне окоето. Причината е в това, че макар и тези части да са отделени и обособени една от друга, те всички са части на едно тяло и връзката между тях е толкова жизнена, че онова, което засяга една част, засяга и всички останали. Затова, вместо да се чувстваме недоволни от нашата съдба или вместо да се чувстваме независими от другите, ние трябва да имаме истинско чувство за солидарност в Тялото на

Христос. Всяко нещо, което наранява някой друг християнин, трябва да ни причинява най-дълбока скръб. Също така, ако видим, че някой християнин се слави, не трябва да му завиждаме, а да се радваме заедно с него.

12:27 Павел напомня на коринтяните, че те са тялото на Христос. Това не означава цялото тяло на Христос, нито едно от телата на Христос, тъйкато има само едно Тяло. Това само може да означава, че коринтяните заедно образуват един микрокосмос или една миниатюра на Христовото Тяло. **Поотделно** всеки един от тях е част от това голямо единно общество. Като такъв той трябва да изпълнява своите функции, без да чувства никаква гордост, независимост, завист или безполезна.

12:28 Тук апостолът ни дава още един списък от дарби. Нито един от двата списъка не трябва да се смята за изчерпателен. „И Бог е поставил някои в църквата да бъдат: първо апостоли.“ Думата „първо“ показва, че не всички са апостоли. Дванадесетте апостоли са мъже, които са били изпратени от Господа като Негови посланици. Те са били заедно с Него по време на земното Му служение (Деян. 1:21, 22) и с изключение на Юда са Го видели след Неговото възкресение (Деян. 1:2, 3, 22). Но освен дванадесетте ученика има и други апостоли. Най-бележитият от тях е апостол Павел. Апостоли са били и Варнава (Деян. 14:4, 14); Яков, братът на Господа (Гал. 1:19); Сила и Тимотей (1 Сол. 1:1; 2:6). Заедно с новозаветните пророци апостолите са поставили основата на църквата с това, което са поучавали за Господ Исус Христос (Еф. 2:20). В този смисъл на думата вече няма пророци. В един по-широк смисъл ние все още имаме пророци и основатели на църкви, изпратени от Господа. Но вместо да ги наричаме пророци, ние ги наричаме миссионери, като по този начин избягваме да създаваме впечатлението, че те имат из-

ключителната власт и сила на ранните апостоли.

След апостолите идват **пророците**. Ние вече казахме, че пророците са били Божи говорители – хора, които са прозвонили самото Божие слово във времето преди появата на Библията в цялостния ѝ писмен вид. **Учителите** са онези, които взимат Божието слово и го разясняват на хората по разбираем начин. **Чудесата** може би се отнасят до възкресяването на мъртвите, изгонването на демоните и пр. Като вече обяснихме, **изцелителните дарби** са свързани с мигновено излекуване на болести на тялото. **Помоганията** обикновено се свързват с работата на дяконите, които отговарят за материалните проблеми на църквата. От друга страна, дарбата на **управляванията** се свързва с работата на старейшините или епископите. Това са мъже, на които е поверена благочестивата и духовна грижа за местната църква. Последна в списъка е дарбата на **езиците**. Ние смятаме, че редът в списъка има значение. Павел споменава на първо място апостолите, а на последно – езиците, докато коринтяните поставят на първо място езиците, а на последно – апостолите!

12:29, 30 Въпросите, които задава апостолът – дали всеки вярващ има една и съща дарба, било то да бъде апостол или пророк, или учител, или да върши чудеса, или изцеления, или да помага, или да управлява, или да говори езици, или да тълкува езици – предполагат отрицателен отговор, което личи от граматическата ѝ конструкция на оригиналния език.⁴⁶ Следователно всяка мисъл, изразена, внушена или подгразбрана, че *всички* трябва да имат дарбата на говорене на езици, е противна на Божието слово и чужда на целия контекст, в който се говори за едно тяло с различни части, всяка от които има отделна функция.

Ако не всички имат дарбата на говорене на езици, както е казано тук, тогава не е правилно да се проповядва, че ези-

ците са белег на кръщението от Духа. Защото в този случай не всеки би бил кръстен с това кръщение. Но истината е, че всички вярващи са се кръстили в Духа (13 ст.).

12:31 Когато Павел казва: „**Копнейте за по-големите дарби**“, той говори на коринтяните като цяло, а не като отделни индивиди. Той им казва, че като събрание те трябва да желаят да имат едно добро съчетание от дарби, които да служат за назидание. Най-добрите дарби са тези, които са най-полезни, а не които са най-зрелищни. Всички дарби се дават от Светия Дух и нито една от тях не трябва да бъде презирана. И все пак истина е, че някои от дарбите носят по-голяма полза на тялото от други. Това са и дарбите, за които всяко местно събрание трябва да се моли на Господа да му бъдат дадени.

„**А при все това аз ви показвам един още по-превъзходен* път.**“ С тези думи Павел въвежда главата на любовта (1 Кор. 13). Това, което Павел иска да каже, е, че простото притежание на дарбите не е толкова важно, колкото упражняването на тези дарби в любов. Любовта не мисли за себе си, а за другите. Чудесно е да видиш един човек, необикновено надарен от Светия Дух, но още по-чудесно е да видиш как този човек използва тази своя дарба не за да привлича вниманието към себе си, а за изграждане на другите във вярата.

Хората са склонни да отделят 13 глава от контекста, в който е поставена. Те гледат на нея като на едно отклонение, чиято цел е да намали напрежението от 12 и 14 глава, които разглеждат проблема с езиците. Но това не е така. 13 глава е една жизненоважна и неотделима част от обосновката на Павел.

Злоупотребата с езиците явно е причинила много разногласия в събранието. Използвайки дарбите си за самоизтъкване,

не, самоизграждане и самозадоволяване, „харизматиците“ не са действали в любов. Те са получавали удовлетворение да говорят пред публика на езици, които никога не са учили, но това е създавало истински проблеми за другите, които е трябвало да седят и да слушат нещо, което не са разбирали. Павел подчертава, че всички дарби трябва да се упражняват в дух на любов. Целта на любовта е да помага на другите, а не да угажда на себе си.

Възможно е „нехаризматиците“ също да са отговаряли с действия на нелюбов. Те може би са отивали до такива крайности като твърденията, че всички езици са от дявола. Техните гръцки езици са били може би по-невъздржани от „харизматичните“ езици! Липсата им на любов е била може би по-лоша от самата злоупотреба с езиците.

Затова Павел напомня на всички, че любовта е необходима и за двете страни. Ако те се отнасят с любов една към друга, проблемът до голяма степен ще се разреши. Това е проблем, който не налага отлъчване или разцепление, а проблем, който изисква любов.

13:1 Дори и човек да може да говори всички езици – и човешки, и ангелски, но не използва тази си способност за доброто на другите, тя няма да бъде нито полезна, нито по-приятна от **звънтенето** или грънченето на метални предмети, които се удрят един в друг. Там, където изговореното слово не се разбира, от него няма полза. То е също като гразнеща нервите караница, която с нищо не допринася за общото добро. За да има полза от езиците, те трябва да се тълкуват. Но дори и тогава словото, което се казва, трябва да е за назидание. Под „**ангелски езици**“ може би трябва да се разбира възвишена реч, но те не са непознати езици, тъй като винаги, когато ангелите са говорили на хората в Библията, те са правели това на обикновен, лесно разбираем език.

* Правилният превод не е „превъзходен“, а „по-превъзходен“. – Бел. на прев.

13:2 По същия начин човек може да получава чудни откровения от Бога. Може да **знае** големи Божии **тайни** и невероятни истини, непознати дотогава на хората, но открити сега на него. Може да получи голям прилив от божествено **знание**, предадено му по свръхестествен начин. Може да му бъде дадена героична **вяра**, с която да **премества планини**. И въпреки това, ако той използва тези чудни дарби само за своя облага, а не за назидание на другите части на Христовото Тяло, те няма да имат никаква стойност и техният притежател няма да представлява **нищо**, няма да носи никаква полза на другите.

13:3 И ако апостолът раздаде всичкия си **имот за прехрана на бедните** или дори предаде **тялото си на изгаряне**, всички тия храбри дела няма да го ползват никак, ако не са извършени в дух на **любов**. Ако той само се опитва да привлече вниманието към себе си и да си създаде по-голяма популярност, тогава тази незова добродетелност няма да струва пукната пара.

13:4 Някой беше казал: „Тази глава не започва като трактат върху любовта, а както повечето литературни бисери в НЗ, се въвежда във връзка с някаква местна ситуация.“ Ходж характеризира коринтяните по следния начин: нетърпеливи, недоволни, завистливи, надути, егоистични, непочтителни, незаинтересовани от чувствата и нуждите на другите, подозрителни, раздразнителни и придирчиви.

И така, на тези отрицателни качества апостолът сега противопоставя положителните качества на истинската любов. Най-напред **„любовта дълго търпи и е милостива“**. Дълготърпението означава да можеш търпеливо да издържаш на всички предизвикателства. Милостта е активната доброта, вършенето на дела в интерес на другите. **„Любовта не завижда“** на другите; точно обратното – тя се радва, когато другите се почитат и издигат. **„Любовта не**

се превъзнася, не се гордее.“ Тя разбира, че всяко нещо, което има, е дар от Бога, и че човекът няма нищо, с което да се гордее. Дори и дарбите на Духа се разпределят по суверенен начин от Бога и не трябва да правят човека горд или надменен, независимо колко впечатляваща може да е дарбата, която притежава.

13:5 Любовта **„не безобразничи“**. Ако един човек наистина действа в любов, той ще бъде мил и внимателен. Любовта **не търси** егоистично **своето**, а се интересува от това, което ще помогне на другите. Любовта **„не се раздразнява“**, а се съгласява да търпи обиди и оскърбления. Любовта **не мисли зло** – тоест не приписва лоши мотиви на другите и не проявява подозрителност към техните действия. Тя е простодушна.

13:6 Любовта **„не се радва на неправдата, а се радва заедно с истината“**. В човешката природа има една недостойна жилка, която кара човека да се радва на това, което не е право, особено когато му се струва, че даден несправедлив акт ще му донесе облаги. Това не е духът на любовта. Любовта **се радва** винаги, когато побежда **правдата**.

13:7 Изразът **„всичко премълчава“** може да означава или че любовта търпеливо издържа **всичко**, или че скрива грешките на другите. Думата, преведена като **„премълчава“**, може да се преведе и като „покрива“. Любовта не разгласява излишно грешките на другите, макар и да проявява твърдост, когато трябва да се упражни благочестиво наказание.

„На всичко хваща вяра“: тълкува действията и събитията по възможно най-положителен начин. **„На всичко се надява“**: горещо желае всичко да бъде за добро. **„Всичко търпи“**, когато е преследвана или към нея проявяват лошо отношение.

13:8 След като е описал характерните качества на вярващите, които упражняват своята дарба в любов, апостолът сега набляга на постоянството на любовта, което се противопоставя на вре-

менния характер на дарбите. „**Любовта никога не отпада.**“ Любовта ще продължи и през цялата вечност, в смисъл че ние ще обичаме Господа и ще се обичаме един друг, докато тези дарби ще траят само временно.

Пасажът от 8 до 13 ст. се тълкува по два основни начина. Според традиционния начин дарбите на пророкуването, говоренето на езици и знанието ще прес-

танат, когато вярващите влязат във вечността. Според втория начин тези дарби вече са престанали и това се е случило, когато е бил завършен Канонът на Писанията. За да ви дадем представа и за двете мнения, ще се опитаме да преразкажем пасажа от 8 до 12 ст. по два начина под заглавията ВЕЧНО СЪСТОЯНИЕ и ЗАВЪРШЕН КАНОН.

ВЕЧНО СЪСТОЯНИЕ

Любовта никога не преминава. За разлика от нея пророчествата, които съществуват сега, ще се прекратят, когато Божиите хора отидат у дома на небето. Дарбата на знанието, която съществува сега, ще се прекрати, когато достигнем окончателното си осъществяване в слава. (Когато Павел казва, че знанието ще се прекрати, той няма предвид, че в небето няма да има знание. Той има предвид свръхестествената дарба на знание, чрез която човекът получава знание за някоя божествена истина по свръхестествен начин.)

13:9 В този живот нашето знание е в най-добрия случай частично и затова ние имаме нужда от пророчества. Има много неща в Библията, които не разбираме, и много тайни в Божието провидение.

13:10 Но когато дойде съвършеното, тоест когато достигнем съвършеното състояние във вечния свят, тогава дарбите на частичното знание и частично пророчество ще се прекратят.

13:11 Този живот може да се сравни с детството⁴⁷, когато нашето говорене,

ЗАВЪРШЕН КАНОН

Любовта никога не преминава. Но пророчествата (от времето на Павел) ще престанат, тъй като нуждата от такава преки откровения ще изчезне след написването на последната книга от НЗ. Езиците, които все още се използват по времето на Павел, ще се прекратят (сами), когато шейсет и шестте книги на Библията бъдат завършени, защото повече няма да има нужда да се потвърждава проповядването на апостолите и пророците (Евр. 2:3, 4). Знанието за божествените истини е било дадено от Бога на апостолите и пророците, но то също ще се прекрати, когато цялото християнско учение бъде дадено веднъж завинаги.

Ние, тоест апостолите, знаем отчасти (в смисъл че все още получаваме боговдъхновено знание чрез пряко откровение от Бога) и отчасти пророкуваме (тъй като можем да изразим само частичните откровения, които получаваме).

Но когато дойде съвършеното, т. е. когато Канонът бъде завършен след написването на последната книга на НЗ, тогава периодичните или откъслечните откровения на божествената истина ще престанат и с изказването на тази истина ще се свърши. Повече няма да има нужда от частични откровения, тъй като хората ще имат пълното Божие слово.

Дарбите на знаменията са свързани с детството на църквата. Самите дарби

разбиране и мислене са много ограничени и много незрели. Небесното състояние може да се сравни със зрелостта. Тогава нашето „детство“ ще бъде нещо отминало.

13:12 Докато сме на земята, ние виждаме нещата неясно и неопределено, все едно че гледаме в мътно огледало. За разлика от земята небето ще бъде като да гледаме нещата лице в лице, тоест без нищо, което да замъглява образа. Сега нашето знание е частично, но тогава ще познаем напълно – така както и ние сме били познати. Ние никога няма да имаме пълно знание, дори и в небето. Само Бог е всезнаещ. Но тогава нашето знание ще бъде много по-пълно от сега.

13:13 **Вярата, надеждата и любовта** са това, което Кели нарича „главните морални принципи, характерни за християнството“. Тези благодатни милости на Духа са не само по-висши от дарбите на Духа, но и по-дълготрайни. Накратко казано, *плодът* на Духа е по-важен от *дарбите* на Духа.

А **любовта** е **най-голямата** от тези милости, защото е по-полезна за другите. Тя не е егоцентрична, а „другоцентрична“.

И така, преди да приключим с разглеждането на тази глава, искаме да направим няколко забележки. Както вече споменахме по-горе, едно широко прието тълкуване на пасажа от 8 до 12 ст. е, че в него се прави сравнение между условията в този живот и условията във вечността. Но има много верни християни, които се придържат към мнението, че тук се говори за времето на ЗАВЪРШЕНИЯ КАНОН. Те вярват, че целта на дарбите на знаменията е била да потвърдят проповедите на апостолите преди даването на Божието слово в окончателния му писмен вид и че нуждата от

не са били детски; те са били едни необходими дарове на Светия Дух. Но след събирането на пълното Божие откровение в Библията, дарбите на чудесата са престанали. Думата „дете“⁴⁷ тук означава „бебе, което още не може да говори добре“.

Сега (по време на апостолската епоха) ние виждаме неясно, като в огледало. Нито един от нас (апостолите) не е получил пълното Божие откровение. То ни се дава на части, като парченца от картинка за нареждане. Когато Канонът на Библията бъде завършен, неяснотата ще изчезне и ние ще виждаме цялата картина. Нашето знание (като апостоли и пророци) понастоящем е частично. Но когато последната книга от НЗ бъде написана, ние ще знаем по-пълно и по-близо от когато и да било преди това.

тези дарби-чудеса е отминала след завършването на НЗ. Макар и да заслужава сериозно внимание, това мнение едвали може да се докаже с твърда положителност. Дори и да вярваме, че дарбите на знаменията са престанали в края на апостолската епоха, ние не можем да кажем с абсолютна сигурност, че Бог няма да пожелае да използва тези дарби днес. Независимо кое мнение поддържаем – първото или второто – трябва да знаем, че непреходната поука на този пасаж е, че докато дарбите на Духа са частични и временни, *плодът* на Духа е вечен и по-превъзходен. Когато действаме в любов, това ще ни спаси както от неправилно използване на дарбите, така и от разцепленията и раздорите, които се получават вследствие на злоупотребата с тях.

14:1 Връзката между тази и предишната глава е явна. Християните трябва да **преследват любовта**. Това означава, че те винаги трябва да се стремят да служат на другите. Те също така трябва ревностно да **копнеят и за духовните дарби** в своето събрание. Вярно е, че дар-

бите се разпределят от Духа, както Му е угодно, но също толкова вярно е и това, че ние можем да ускаме дарби, които ще бъдат с най-голямо значение за местното събрание. Затова Павел ни предлага да желаем особено много дарбата на пророкуването. По-нататък той обяснява защо пророкуването е от по-голяма полза от езиците.

14:2 Този, който говори на език, без да има тълкувател, не носи полза на събранията. Бог разбира какво казва той, но хората не разбират, защото за тях това е един чужд език. Той може да изрича чудни истини, непознати дотогава на никого, но от това няма никаква полза, защото никой не го разбира.

14:3 От друга страна, онзи, който пророкува, назидава другите, увещава ги и ги утешава. Причината за това е, че той говори на езика на хората. Когато Павел казва, че пророкът изгражда, насърчава и утешава хората, той не дава определение. Той просто казва, че това са следствията от предаването на едно послание на език, който хората разбират.

14:4 4 стих често се използва за оправдаване на личната употреба на езици за самоназидание. Но фактът, че думата „църква“ се среща седем пъти в тази глава (4, 5, 12, 19, 23, 28, 3, 34 и 35), говори доста убедително в полза на доказателството, че Павел не разглежда въпроса за молитвения живот на вярващия в уединението на неговата стая, а за използването на езици в местното събрание. Контекстът показва, че целта на апостола не е толкова да защити използването на езици за самоназидание, колкото да осъди всякаква употреба на тази дарба в църквата, която не води до назидание на другите. Любовта мисли за другите, а не за себе си. Ако дарбата на говоренето на езици се упражнява в любов, тя ще бъде от полза не само за себе си, но и за другите.

„Който пророкува, назидава църквата.“ Който пророкува, не използва тази дарба за своя лична полза, а говори поучи-

телно на език, който събранието разбира.

14:5 Павел не презира дарбата на говоренето на езици, тъй като добре разбира, че това е един дар на Светия Дух. Той не може и не иска да презира нещо, което идва от Духа. С думите „желал бих всички вие да говорите езици“ апостолът отхвърля всяко егоистично желание да ограничи тази дарба единствено до себе и няколко избрани любимици. Неговото желание прилича на желанието на Мойсей: „Дано всичките Господни люде бъдат пророци, та да тури Господ Духа Си на тях (Чис. 11:29б)!“ Но когато казва това, Павел знае, че Божията воля не е всички вярващи да имат една-единствена дарба (вж. 12:29, 30).

Той би желал коринтяните повече да пророкуват, защото така ще се назидават един друг, докато, когато говорят езици, без да има тълкуване, техните слушатели няма да разбират и следователно няма да имат полза от това. Павел предпочита назиданието пред показността. „Онова, което удивлява, е далеч по-маловажно от това, което назидава“ – казва Келн.⁴⁸

Изразът „освен ако тълкува“ може да означава „освен ако този, който говори езици, не тълкува“, или „освен ако някой не тълкува“.

14:6 Дори и самият Павел да дойде при тях в Коринт и да говори на езици, това няма да им донесе никаква полза, освен ако не разберат неговите думи. Те трябва да могат да разбират това, което той казва като откровение, знание, пророчество или поучение. Изследователите са на мнение, че откровението и знанието са неща, свързани с вътрешното възприятие, докато пророчеството и поучението засягат външното извяване на същите. Главната мисъл на Павел в този стих е, че за да може да ползва църквата, посланието трябва да бъде разбираемо. Той доказва това в следващите стихове.

14:7 Най-напред апостолът използва един пример от областта на музиката. Ако тонове на свирката или гъдулка не се различават, никой няма да може да познае какво свирят те. Единствената музика, на която можем да се наслаждаваме, е музиката, чиито тонове се различават и която има определен ритъм и известна яснота.

14:8 Същото се отнася и за тръбата. Сигналят за започване на битката трябва да бъде определен и ясен, в противен случай никой няма да се приготви за бой. Ако тръбата само стои и духа монотонно тръбата, войниците изобщо няма да се помръднат от мястото си.

14:9 Същото е и с човешката реч. Ако речта, която произнасяме, е неразбираема, никой няма да разбере какво казваме. От нея ще има толкова полза, колкото ако говорим на вятъра. Всичко това има едно практическо приложение, а именно – че служението или поучението трябва да бъде просто и ясно. Ако то е прекалено „сложно“ и не стига до умовете на хората, те няма да имат никаква полза от него. То може да донесе известно удовлетворение на говорещия, но няма да донесе никаква полза на Божиите хора.

14:10 Сега апостолът прави една група илюстрация на истината, която обяснява с многото „гласове на света“. Тук предметът, който се разглежда, е много по-обширен от човешките езици; той включва начините на общуване и на другите създания. Може би Павел има предвид и птичите песни, и звуците, издавани от животните. Ние знаем, че птиците пеят по различен начин по време на ухажване, миграция и хранене. Също така животните използват различни звуци за предупреждение в случай на опасност. Тук Павел просто казва, че всички тези гласове имат ясно значение. **Нито един от тях не е без значение**, а носи определено послание.

14:11 Същото се отнася и до човешката реч. Ако човек не говори членораздел-

но, никой няма да го разбере. Той би имал същия успех, ако бърбореше безсмислени глупости. Малко са нещата, които могат да поставят човека на такова изпитание, като опитът да общува с някой, който не разбира неговия език.

14:12 Като имат предвид всичко това, коринтяните трябва да съчетаят своя копнеж за духовните дарби с желанието да наричат църквата. Мофат превежда този текст така: „Направете желанието на църквата своя цел в това желание за възвисяване.“ Забележете, че Павел нито не разубеждава коринтяните да не копнеят за духовните дарби, а се старая така да ги води и наставлява, че в използването на тези дарби те да достигнат най-високата цел.

14:13 Ако някой говори на език, нека се моли и за дарбата да тълкува. Това също така би могло да означава, че той трябва да се моли и за дарбата *някой* да тълкува.⁴⁹ Възможно е един човек, който има дарбата да говори на езици, да има дарбата и да тълкува, но това по-скоро е изключение, отколкото правило. Аналогията с човешкото тяло предполага различни функции на различните органи.

14:14 Ако един човек се моли например на език по време на събрание на църквата, **духът му се моли**, в смисъл че неговите чувства намират начин да се изразят, макар и не на обикновен човешки език. Но **умът му не дава плод**, защото това не носи полза на никого. Събрание то не знае какво казва той. Както ще обясним в бележките върху 14:19, ние смятаме, че „**умът ми**“ означава „разбирането ми от другите“.

14:15 **Тогава какъв е извогът?** Извогът е, че Павел **ще се моли** не само с **духа си, но и** по такъв начин, че да бъде разбран. Това е и значението на израза „**но ще се моля и с ума си**“. Апостолът иска да каже не толкова, че ще се моли така, че *самият* той да разбира, колкото, че ще се моли така, че да помогне на другите да разбират. Също така той **ще не**

с духа си, и ще пее и с ума си, за да бъде разбран от другите.

14:16 Че това е правилното значение на пасажа, се вижда съвсем ясно от 16 стих. Ако Павел благодари със своя собствен дух, но не така, че да бъде разбран от другите, как може някой, който не разбира езика, на който той говори, да каже на края „Амин“?

„**Она, който е в положението на простите**“, означава човек от публиката, който не знае езика на говорещия. Между другото, този стих ни дава право да казваме „Амин“ по време на общите молитви на църквата.

14:17 Когато говори на непознат език, човек наистина може да **благодари** на Бога, но ако другите не знаят какво казва той, **не се наиздават**.

14:18 Апостолът явно може да говори повече езици от всички тях. Ние знаем, че Павел е изучавал чужди езици, но тук съвсем явно става въпрос за неговата дарба за говорене на езици.

14:19 Независимо от тази своя висша способност да говори езици, Павел казва, че **предпочита да изговори пет думи с ума си**, така че да бъде разбран, **отколкото десет хиляди думи на непознат език**. Той изобщо не се интересува от езика като средство за лична изява. Главната цел на апостола е да помогне на Божиите хора. Затова той решава, че когато говори, ще говори по такъв начин, че да бъде разбран от другите.

Изразът „с ума си“ е в граматична форма, в която родителният падеж изразява логическо допълнение.⁵⁰ Той не означава „това, което аз разбирам“, а „това, което другите разбират, когато аз говоря“.

Ходж много добре обяснява, че в случая контекстът засяга не това, което Павел разбира, когато говори на езици, а това, което другите разбират, когато той говори на езици:

„Трудно можем да повярваме, че Павел благодари на Бога, че има в такова изобилие дарбата на говоренето на езици, ако

тази дарба се състои в способността да говори езици, които той самият не разбира и използването на които, при това условие, според неговия принцип не може да ползва нито него, нито другите. От този стих става също толкова ясно, че да говориш на езици, не означава да говориш в състояние на умствено безсъзнание. Общоприетото учение във връзка с природата на тази дарба е единственото последователно обяснение на този пасаж. Павел казва, че въпреки че може да говори на повече чужди езици от всички коринтяни, той предпочита да изговори пет думи с ума си, т. е. така, че да бъде разбран, отколкото десет хиляди думи на непознат език. Това става „в църквата“, т. е. в събраието, така че да може да поучава и другите (катехео), да може да ги наставлява устно (Гал. 6:6). Това показва какво се има предвид под „с ума си“. Това е да говори по такъв начин, че да предим наставляние.“⁵¹

14:20 След това Павел увещава коринтяните да не бъдат незрели в своето мислене. Децата предпочитат развлекателното пред полезното, блестящото пред истинското. Павел им казва: „Не се радвайте по детински начин на тези ефектни дарби, които вие използвате, за да се самоизтъквате. Има само една област, в която трябва да се държите като деца и това е областта на **злобата** или злото. Във всички останали области вие трябва да мислите като зрели мъже.“

14:21 За да покаже, че езиците са знание за **невярващите**, а не за вярващите, апостолът ни дава един цитат от Исая. Там Бог казва, че понеже децата на Израел са отхвърлили Неговото послание и са му се подиграли, Той ще им говори на друг език (Ис. 28:11). Изпълнението на това пророчество става, когато асирийските нашественици влизат в израелската земя и израелтяните слушат сред тях да се говори асирийски език. За тях това е знак, че са отхвърлили Божието слово.

14:22 Аргументът на Павел тук е, че след като Бог е определил **езиците** като белег за **невярващите**, коринтяните не трябва да желаят да ги използват толкова свободно в събранията на вярващите. Там би било по-добре да пророкуват, тъй като пророчеството е белег за вярващите, а не за невярващите.

14:23 Ако цялата църква се събере на едно място и всички коринтяни говорят на езици, без да тълкуват, какво ще си помислят непознатите хора, които влизат? За тях това няма да бъде свидетелство. Те по-скоро ще си помислят, че светшите са полудели.

Между 22 ст. и пасажа от 23 до 25 ст. има едно *привидно* противоречие. Във 22 ст. се казва, че езиците са белег за невярващите, докато пророчеството – за вярващите, а тук, в пасажа от 23 до 25 ст., Павел казва, че езиците, които се използват в църквата, могат само да объркат и да препънат невярващите, докато пророчеството може да ги настръчи.

Обяснението на това привидно противоречие е следното. Невярващите във 22 ст. са онези, които са отхвърлили Божието слово и са затворили сърцата си за истината. Езиците са белег на Божия съд над тях, както в случая с Израел, описан от Исаия (21 ст.). Невярващите в пасажа от 23 до 25 ст. са хората, които желаят да бъдат поучавани. Техните сърца са отворени да слушат Божието слово, което се вижда от тяхното присъствие в християнското събрание. Ако те чуят християните да говорят на чужди езици без тълкуване, това няма да им помогне, а по-скоро ще им попречи.

14:24 Ако някои непознати хора влязат в едно събрание, в което християните пророкуват, вместо да говорят на езици, те ще чуят и ще разберат това, което се говори, и ще бъдат **обвинени от всички** и **осъдени от всички**. Това, което апостолът подчертава тук, е, че не може да се получи истинско изобличение за грях, ако слушателите не разбират

това, което се говори. Когато се говори на езици, без да се тълкува, новодошлите посетители явно няма да имат никаква полза. Онези, които пророкуват, правят това на говоримия език на слушателите, в резултат на което те остават с дълбоко впечатление от това, което чуват.

14:25 Тайните на сърцето на човека стават явни чрез пророкуването. Човекът чувства, че говорещият се обръща директно към него. Божият Дух предизвиква изобличение в неговата душа. **Вследствие на това той ще падне на лицето си, ще се поклони пред Бога и ще изповядва, че Бог наистина е между тези хора.**

И така, основната мисъл на Павел в пасажа от 22 до 25 ст. е, че езиците без тълкуване не могат да предизвикат изобличение у невярващите, докато пророкуването може.

14:26 Поради злоупотребите, навлезли в църквата във връзка с дарбата на говоренето на езици, Божият Дух намира за необходимо да постанови някои правила, които да регулират нейното използване. Пасажът от 26 до 28 ст. ни казва какви са тези правила.

Какво е ставало, когато християните от ранната църква са се събирали **заедно**? От 26 ст. изглежда, че тези събирания са били много неофициални и свободни. Божият Дух е имал свободата да използва различните дарби, което е бил дал на църквата. Един е имал да предложи **псалм**, друг – **поучение**, трети е говорил на непознат **език**, четвърти е казал **откровение**, получено директно от Господа, пети е тълкувал езика, който вече е бил даден. Павел мъчаливо одобрява тези „отворени“ събирания, на които Божият Дух е бил свободен да говори чрез различни братя. Но след като заявява това, Павел постановява и първото ограничение за упражняването на тези дарби. Всичко трябва „да става за **назидание**“. Фактът, че едно нещо е сензационно или ефектно, не означава, че то непременно

трябва да има място в църквата. За да бъде приемливо, служението трябва да има за резултат израждането на Божиите хора. Това е значението и на думата „назидание“ – духовен растеж.

14:27 Второто ограничение е това, че на едно събрание могат да говорят на езици не повече от **трима души**. „**Ако някой говори на непознат език, нека говорят по двама, или най-много по трима.**“ Не може да има събрание, на което мнозинството хора стават и демонстрират уменията си да говорят чужди езици.

След това ние научаваме, че двамата или тримата, които могат да говорят на езици по време на събрание на църквата, трябва да правят това „**по ред**“. Това означава, че те не трябва да говорят по едно и също време, а един след друг. Така ще се избегнат безредието и хаосът, които се получават, когато няколко души говорят едновременно.

Четвъртото правило е, че трябва да има **тълкувател**: „... **а един да тълкува.**“ Ако някой стане да говори на чужд език, той трябва най-напред да знае дали в събранието има някой, който ще тълкува това, което ще каже.

14:28 Ако няма **тълкувател**, тогава такъв човек нека да **мълчи в църква**. Той може да бъде там и да **говори** на този непознат език наум **на себе си** и **на Бога**, но няма право да говори пред всички.

14:29 В пасажа от 29 до 33 ст. се дават правила за упражняване на пророческата дарба. Първото правило е, че от пророците трябва да говорят само **двама или трима**, а **другите** – да **разсъждават**. На едно събрание могат да взимат участие не повече от **трима**, а останалите, които слушат, трябва да отсъдят дали казаното е истинско божествено слово или говорещият е лъжлив пророк.

14:30 Както вече казахме, пророците получават преки съобщения от Господа и ги изявяват на църквата. Но също така е възможно, след като предаде съобщението, същият пророк да продължи и

да проповядва. Затова апостолът постановява правилото, че ако един пророк говори и **дойде откровение на някой друг пророк**, който седи сред публиката, тогава **първият** трябва да спре да говори и да даде думата на втория, който е получил най-новото откровение. Както някои предполагат, причината за това е, че колкото повече говори първият, толкова по-голяма е опасността да говори от себе си, а не по вдъхновение. Продължителното говорене крие опасността да се отклоним от Божиите думи и да започнем да изказваме своите собствени думи. Откровението е по-висше от всички останало.

14:31 Пророците трябва да говорят **един след друг**. Нито един пророк не трябва да говори през цялото време. По този начин църквата ще има най-голяма полза – **всички** ще могат да се поучават и **всички** да се увещават или **настърчават**.

14:32 32 ст. ни дава един много важен принцип. Четейки между реговете, можем да кажем, че вероятно коринтяните са имали погрешната представа, че колкото повече Божият Дух живее в един човек, толкова по-слаб контрол може да упражнява той над себе си. Те може би са смятали, че такъв човек трябва да изглежда колкото се може по-отнесен, и, както казва Годет, мислели са, че колкото повече един човек има от Духа, толкова по-малко интелигентност или самосъзнание притежава самият той. За тях човекът, който е бил управляван от Духа, се е намирал в едно пасивно състояние и не е можел да контролира своето говорене, времето на говорене и действията си като цяло. Такава една представа е напълно противоположна на пасажа от Писанието, който разглеждаме сега. „**Духовите на пророците се покоряват на самите пророци.**“ Това означава, че пророкът не може да изпадне в екстаз, без да е съгласен и противно на своята воля. Той не може да пренебрегне наставленията в тази гла-

ва под предлог, че не е могъл да направи нищо. Той самият може да определи кога или колко да говори.

**14:33 „Защото Бог не е Бог на безре-
дие, а на мир.“** С други думи, ако едно събрание представлява сцена на хаос и бъркотия, можем да бъдем *сигурни*, че Божият Дух не държи властта в него!

14:32 Както е известно, разделението на стихове и поставянето на препинателни знаци в НЗ е станало векове след написването на оригиналните ръкописи. Последната част от 33 ст. придобива много по-ясен смисъл, ако послужи като уточнение на църковните обичаи, за които се говори в 34 ст., отколкото като една универсална истина за вездесъщия Бог. (Някои гръцки версии на НЗ и английски преводи използват тази пунктуация.) Така например текстът на АСПБ е следният: „Както е по всичките църкви на светиите, жените нека да мълчат в църквите: защото не им е позволено да говорят; а да се подчиняват, както казва и законът.“ Наставленията, които Павел отправя към коринтските светици, не се отнасят само до тях. Това са същите наставления, които са били дадени и на „**всичките църкви на светиите**“. Според последователното свидетелство на НЗ жените имат много ценни служения, но на тях не им е дадено да имат публично служение пред цялата църква. На тях е поверена изключително отговорната работа за дома и за отглеждането на децата, но те нямат право да говорят публично пред цялото събрание. Те имат едно подчинено положение спрямо мъжа.

Ние вярваме, че изразът „**както казва и законът**“, се отнася до подчинението на жената на мъжа. Това се казва съвсем ясно в закона, който тук най-вече озна-

чава Петокнижието. В Битие 3:16 например се казва: „... и към мъжа ти ще бъде твоето желание*“; и той ще те владе.“

Често пъти някои хора казват, че това, което Павел забранява в този стих, са глупавите приказки и клокарстването на жените в църквата по време на службата. Но такава едно тълкуване е несъстоятелно. Думата, преведена тук като „говорят“ (*laleo*), не е означавала „бърборя“ на койне** гръцки. Същата дума е използвана от Бога и във 21 ст. на същата тази глава, както и в Евреи 1:1. Тя означава „да говоря с авторитет“.

14:35 И наистина, на жените не е позволено да задават въпроси пред всички в църквата. **Ако искат да научат нещо, те трябва да питат мъжете си у дома.** Някои жени могат да се опитат да заобиколят забраната за говоренето в църквата чрез задаване на въпроси. Често пъти ние можем да поучаваме други, като просто задаваме въпроси. Следователно целта на този стих е да осуети използването на всякакви такива вратички или опити за нарушение на правилото.

Ако някой попита как може да се приложи това правило във връзка с неомъжената жена или вдовица, отговорът е, че Писанията не разглеждат изключенията, а дават общите правила. Ако една жена няма съпруг, тя може да пита баща си, брат си или някой от старейшините на събранието. Всъщност текстът може да се преведе и така: „Нека питат мъжките⁵² си у дома.“ Основното правило, което трябва да помним, е, че **за жената е срамно да говори в църква.**

14:36 Очевидно апостол Павел добре разбира, че неговото учение по този въпрос ще предизвика големи спорове. Колко прав е той! За да отбие всякакви възражения, апостолът задава следния ироничен въпрос в 36 стих: „**Що? Божието слово от вас ли излезе? Или само до вас ли е достигнало?**“ С други думи, ако коринтяните казват, че знаят повече от

* Българският превод от 1924 г. „и на мъжа ти ще бъде подчинено всяко твое желание“ не е правилен. – Бел. на прев.

** Общият старогръцки език, наложил се от края на IV в. пр. Хр. – Бел. на прев.

апостола по всички тези въпроси, тогава той трябва да ги запита дали те като църква, са създали **Божие** слово, или те ли са **единствените**, които са го получили. Тяжното отношение показва, че те смятат себе си за официален авторитет по тези въпроси. Но фактите сочат, че нито една църква не е създавала Божието слово и нито една църква не претенждава изключителни права върху него.

14:37 Във връзка с всички горни наставления апостолът подчертава, че те не са неговите собствени идеи или обяснения, а са „**заповед от Господа**“. Затова и всеки, който е Господен **пророк** или който наистина е **духовен**, ще **признае**, че това е така. Този стих е достатъчно добър отговор на хората, които твърдят, че някои от Павловите писания и особено тези, които засягат въпроса за жените, отразяват неговите собствени предразсъдъци. Тези наставления не представляват личното мнение на Павел, защото те са **заповеди от Господа**.

14:38 Очевидно ще има хора, които няма да желаят да ги приемат като такива, и затова апостолът добавя: „... **ако някой не иска да признае, нека не признае**.“ Ако един човек откаже да признае, че тези писания са боговдъхновени, и да им се подчини, тогава за него няма друг път, освен да продължи да живее в невежество.

14:39 За да обобщи предходните наставления върху ползването на дарбите, Павел сега казва на **братята да копнеят за дарбата да пророкуват**, като **не забраняват да се говори и на езици**. Този стих показва относителната важност на тези две дарби – за едната те трябва **копнеят**, докато другата **не трябва да забраняват**. Пророкуването е по-ценно от говоренето на езици, защото чрез него грешниците се изобличават, а светите се наиздават. Езиците без тълкуване не служат за никаква друга цел освен за да могат коринтяните да говорят на Бога и на себе си и за да показ-

ват умение да говорят чужди езици – нещо, което им е било дадено от Бога.

14:40 Последното увещание на Павел е, че **всичко трябва да става с приличие и ред**. Фактът, че това ограничение е поставено в тази глава, трябва много да ни говори. През всички години събранията на онези, които са твърдели, че претенждават способност да говорят на езици, не са се отличавали с особено голям ред. Точно обратното, техните служби са представлявали сцени на неконтролируеми емоции и общо объркване.

И така, нека да обобщим ограниченията, които апостол Павел поставя върху употребата на езици в местното събрание:

1. Не трябва да забраняваме говоренето на езици (39 ст.).
2. Ако някой говори на езици, трябва да има и тълкувател (27в, 28 ст.).
3. По време на събрание на езици могат да говорят не повече от трима души (27а ст.).
4. Те трябва да говорят един по един (27б ст.).
5. Това, което казват, трябва да е за наиздание (26б ст.).
6. Жените трябва да мълчат (34 ст.).
7. Всичко трябва да се върши с **приличие и ред** (40 ст.).

Това са непреходните ограничения върху използването на дарбите, които важат и за църквата в наши дни.

IV. Отговорът на Павел на хората, които отричат възкресението (15 гл.)

Оттук започва великолепната глава за възкресението. В църквата в Коринт са навлезли някои учители, които отричат възкресението на тялото. Те не отричат живота след смъртта, но вероятно твърдят, че след смъртта хората продължават да съществуват като духовни същества, без да имат тела. Тази глава ни дава класическия отговор на апостола на тези отрицателни твърдения.

А. Сигурността на възкресението (15:1-34)

15:1, 2 Най-напред Павел напомня на коринтяните блага вест, която им е проповядвал, която те са приели и в която сега стоят. За тях това не е ново учение, но апостолът държи да им го припомни в този критичен момент. Това е посланието на **благовестието**, чрез което те са били спасени. След това Павел добавя думите: „... ако го държите според както съм ви го благовестил – освен ако сте напразно повярвали.“ Те са били спасени чрез благовестието на възкресението – освен ако, разбира се, възкресение няма, в който случай те изобщо не са спасени. Съюзът „ако“ в този пасаж не изразява никакво съмнение в тяхното спасение, нито пък учи, че те се спасяват, като устояват. По-скоро Павел казва, че ако няма такова нещо като възкресението, тогава коринтяните изобщо не са били спасени. С други думи, онези, които отричат възкресението на тялото, всъщност отричат цялата истина на благовестието. За Павел възкресението е една фундаментална истина. Без нея няма християнство. Така че този стих е едно предизвикателство за коринтяните, за да се държат здраво за благовестието, което са приели, и за да отблъскват ударите, които неговите противници се опитват да му нанесат.

15:3 Павел е предал на коринтяните посланието, което той също е приел чрез божествено откровение. Първата основна доктрина на това послание е, че „Христос умря за греховете ни според Писанията“. Тези думи подчертават заместителния характер на смъртта на Христос. Той не е умрял за Своите Собствени грехове, нито пък е умрял като мъченик, а е умрял за нашите грехове. Умрял е, за да плати наказанието, което нашите грехове заслужават. Това е станало „според Писанията“. „Писанията“ са СЗ, тъй като Новият Завет все още не е бил написан. Истинна ли Староза-

ветните Писания предсказват, че Христос ще умре за греховете на хората? Отговорът е: „Да!“ Исая 53: 5, 6 достатъчно убедително доказват това.

15:4 Погребването на Христос е прокувано в Исая 53:9, а Неговото възкресение – в Псалм 16:9, 10. Обърнете внимание колко умело Павел използва свидетелството на **Писанията**. Писанията трябва да бъдат пробният камък при намирането на отговор на всички въпроси, свързани с нашата вяра.

15:5 В 5, 6 и 7 ст. се изброяват имената на онези, които са били свидетели на възкресението. Най-напред Господ се е явил на **Кифа** (Петър). Това е нещо наистина много вълнуващо. Ученикът, който се отрече от Господа три пъти, получава и милостивата привилегия да види същия Господ възкръснал. Истинна, велика е милостта на нашия Господ Исус Христос! После Господ се е явил и на **дванадесетте** ученици. Всъщност по това време там не са били събрани всичките дванадесет ученици, но определените „дванадесетте“ се използва като описание на цялата група ученици, дори когато тя не е била в пълен състав в даден момент. Този списък не включва всички явявания на Господ, които се споменават в Евангелията. Божият Дух избира онези явявания на Христос, които са най-подходящи за Неговите цели в дадения момент.

15:6 Обикновено се смята, че явяването на Господа на **повече от петстотин братя** е станало в Галилея. По времето, когато Павел пише, повечето от тези братя са били все още живи, макар че някои от тях са били вече отишли у дома, за да бъдат с Господа. С други думи, ако някой желае да оспори истинността на това, което казва Павел, може да попита свидетелите, които са все още живи.

15:7 Нямаме начин да разберем за кой точно **Яков** става дума тук, макар че повечето изследователи смятат, че това е природеният брат на Господа. В 7 ст.

се казва също, че Господ се е явил и на **всички апостоли**.

15:8 След това Павел говори за своята лична среща с възкръсналия Христос. Това е станало по пътя за Дамаск, когато той е видял голяма светлина от небето и се е срещнал с прославения Христос лице в лице. „Изверг“ означава „изрод“ или „преждевременно родено дете“. Според Вайн Павел използва този израз, за да каже, че смята себе си за по-голям от всички апостоли, също както едно преждевременно родено дете е по-непълноценно от навреме роденото. Той използва тази дума като личен укор за онази част от миналия си живот, когато той е преследвал църквата.

15:9 Когато си мисли за привилегията, която е имал – да срещне Спасителя лице в лице, апостолът започва да вижда себе си като един недостоен човек. Той си спомня как е **гонил Божията църква** и как, въпреки това Господ го е призовал за апостол. Това го кара да се наведе до земята и да нарече себе си „най-нищожният от апостолите, който не съм достоен и апостол да се нарека“.

15:10 След това Павел бърза да признае, че какъвто и да е сега, той е такъв „с **Божията благодат**“. Той не е приел тази благодат като нещо, което му се полага по право, а се чувства поставен от Божията благодат в положение на най-дълбоко подчинение, което го е карало да се труди неуморно, за да послужи на Христос, който го е спасил. И в един съвсем действителен смисъл не Павел е правил това, а **Божията благодат, която е била с него**.

15:11 Сега Павел се присъединява към другите апостоли и казва, че няма значение кой от тях е проповядвал – те всички са били свързани в свидетелството си за благовестието и особено за възкресението на Христос.

15:12 В пасажа от 12 до 19 ст. Павел посочва какви са последствията от отричането на възкресението на тялото. Първото последствие е, че отричането

на възкресението на тялото води до отричане на възкресението на Христос. Тук логиката на Павел е непокластима. Тези, които казват, че няма възкресение на тялото, всъщност казват, че Христос не е възкръснал. Да не би коринтяните да искат да кажат това? Разбира се, че не. Ако искаш да докажеш, че един факт е възможен, достатъчно е да покажеш, че той вече се е случил веднъж. За да докаже факта на възкресението на тялото, Павел се позовава на простата истина, че **Христос вече е бил възкресен от мъртвите**.

15:13 Но ако няма възкресение на мъртвите, то явно и Христос не е бил възкресен. Такова едно заключение би хвърляло коринтяните в безнадеждна тъмнина и отчаяние.

15:14 И ако Христос не е бил възкресен, то и проповедта на апостолите е била празна, тоест без никакво съдържание. Защо е била празна? На първо място, защото Господ Исус вече е бил обещал, че ще възкръсне на третия ден. И ако не е възкръснал на третия ден, тогава Той би трябвало или да е лъжец, или да е направил грешка. И в двата случая не би трябвало да заслужава доверие. На второ място, защото без възкресението на Христос не може да има спасение. Ако Господ Исус не е възкръснал от мъртвите, тогава няма как да знаем, че Неговата смърт е много по-ценна от смъртта на който и да било друг човек. Но чрез възкресяването Му от мъртвите, Бог е засвидетелствал, че е напълно удовлетворен от изкупителното дело на Христос.

Очевидно, ако апостолското послание е било лъжливо, тогава и **вярата е празна**. Няма никакъв смисъл да уповаваме на послание, което е лъжливо или празно.

15:15 Тогава апостолите не само биха били носители на едно лъжливо послание, но и свидетели против Бога. Те са **свидетелствали за Бога, че Той е възкресил Христос от мъртвите**. Ако Бог не е нап-

равил това, тогава апостолите са **лъжесвидетелствали** срещу Него.

15:16 Ако възкресението изобщо не е възможно, тогава не може да има и изключение в това отношение. От друга страна, ако възкресението се е случило веднъж, както е станало с Христос, тогава не може да се каже, че то е невъзможно.

15:17 Ако Христос не е бил възкресен, **вярата** на християните е **суетна** и лишена от сила. Освен това няма и прощение на греховете. Следователно отричането на възкресението означава отричане на стойността на делото на Христос.

15:18 Тогава и положението на тия, които са умрели, **вярвайки в Христос**, би било абсолютно безнадежно. Ако Христос не е възкръснал, тяхната вяра е била съвсем празно нещо. Изразът „**починали (или заспали) в Христа**“ описва състоянието на телата на вярващите. В НЗ сънят никога не се използва във връзка с душата. При смъртта душата на вярващия се отделя от тялото, за да бъде с Христос, докато тялото заспива в гроба.

Нека разгледаме за момент думата „**погинали**“. Тази дума *никога* не означава „унищожени“ или „престанали да съществуват“. Както посочва Вайн, тя означава не загубване на *съществуването*, а загубване на „*благосъществуването*“. Тя по-скоро говори за унищожение във връзка с това, което един човек е могъл да постигне по отношение на целта, заради която е бил сътворен.

15:19 Ако Христос не е бил възкресен, то живите вярващи са също толкова нещастни, колкото и умрелите. Те също са измамени и **от всичките човеци са най-много за съжаление**. Без съмнение Павел тук мисли за мъките, страданията, изпитанията и преследванията, които християните трябва да търпят в своя живот на земята. Би било наистина жалко да се подложиш на толкова много скърби заради една лъжлива кауза.

15:20 Напрежението изведнъж спада, когато Павел заявява победоносния факт за възкресението на Христос и благословените последици от него: „**Но сега Христос е бил възкресен ... първият плод на починалите.**“ Писанията правят разлика между възкресението на мъртвите и възкресението *от* мъртвите. Предходните стихове разглеждаха възкресението на мъртвите и в тях Павел изразяваше своите най-общии доводи в подкрепа на факта, че мъртвите наистина ще възкръснат. Но Христос е бил възкресен *от* мъртвите. Това означава, че когато Той е възкръснал, не всички мъртви са възкръснали. В този смисъл това е било едно ограничено възкресение. Всяко възкресение е възкресение на мъртвите, но само възкресението на Христос и на вярващите е възкресение *отсрещ* мъртвите.

15:21 **Смъртта** е дошла най-напред в света чрез един **човек**. Този **човек** е бил Адам. Чрез неговия грях смъртта е дошла върху всички човеци. Бог е изпратил Своя Син в света като **Човек**, за да развали делото на първия човек и да издигне вярващите до едно състояние на блаженство, което те никога не биха познали в Адам. По този начин чрез **Човека** Христос Исус е **дошло възкресението на мъртвите**.

15:22 **Адам и Христос** са показани като представители или „глави“, които действат вместо другите хора. Всички, които са свързани с тях, са засенчани от техните действия. **Всички**, които произхождат от **Адам, умират. Подобно и в Христос всички ще оживеят**. Понякога този стих се използва в подкрепа на учението за всеобщото спасение. Неговите рагетели казват, че същите хора, които умират в Адам, ще бъдат съживени в Христос. Но стихът не означава това. Ключовите изрази тук са „**в Адам**“ и „**в Христос**“. **Всички**, които са **в Адам, ще умрат. Всички**, които са **в Христос, ще оживеят**, тоест само вярващите в Господ Исус Христос ще бъ-

гат възкресени от мъртвите, за да живеят вечно с Него. Понятието „**всички ще оживеят**“ е дефинирано в 23 ст. като тия, които са Негови при Неговото пришествие. То не включва враговете на Христос, тъй като те ще бъдат положени под Неговите крака (25 ст.), което би било едно много странно положение за небето, както беше казал някой.

15:23 След това Павел описва групите или класите, които са включени в първото възкресение. Първото възкресение е възкресението на Самия **Христос**. Тук Той е наречен „**първият плод**“. Първите плодове са стиската узряло жито, което се взима от една нива преди започването на истинската жетва. Те са обещанието, гаранцията, предвкусването на това, което ще последва. Изразът не означава непременно, че Христос е първият, който е бил възкресен. Ние имаме случаи на възкресени хора не само в СЗ, но и в Новия, като например възкресението на Лазар, сина на вдовицата, гъщерята на Яир. Но възкресението на Христос се различава от всички останали възкресения по това, че докато те са били възкресени, за да умрат отново, Христос е бил възкресен, за да не умре никога повече. Той е бил възкресен, за да живее в силата на един безкраен живот. Възкресен с едно прославено тяло.

Втората група в първото възкресение е описана като **тия, които са Негови при пришествието на Христа**. Това включва всички, които ще бъдат възкресени по време на Грабването, а така също и онези вярващи, които ще умрат по време на Голямата скръб и ще бъдат възкресени в края на този период на бедствия, когато Христос ще дойде, за да царува. Също както ще има етапи в идването на Христос, така ще има етапи и във възкресението на Неговите светици. Първото възкресение не включва всички, които някога са умрели, а само онези, които са умрели с вяра в Христос.

Някои хора учат, че тогава ще бъдат възкресени само онези християни, които

са били верни на Христос или които са устояли, но Писанията не казват такава неща. Всички, **които са Христови**, ще бъдат възкресени при Неговото пришествие.

15:24 Ние вярваме, че изразът „**тогава ще бъде края**“ се отнася за **края на възкресението**. На края на хилядолетното царство на Христос, когато Той вече ще е победил всички Свои врагове, ще има възкресение на нечестивите мъртви. Това е и последното възкресение, което някога ще се случи изобщо. Всички, които някога са умрели в неверие, ще застанат пред Съда на Големия бял престол, за да чуят своята присъда.

След хилядолетното царство и унищожението на Сатана (Откр. 20:7-10) Господ Исус ще предаде **царството на Бог Отец**. Дотогава Той ще унищожи **всяко началство и всяка власт и сила**. Досега Господ Исус Христос царува като *Човешкия Син*, служейки като Божий Посредник. На края на хилядолетното царство Божиите цели на земята ще бъдат постигнати съвършено. Всяка съпротива срещу Него ще бъде съборена и всички врагове – унищожени. Царуването на Христос *като Човешки Син* ще даде път на вечното царуване в небето. Неговото царуване *като Божий Син* в небето ще продължи вечно.

15:25 25 стих подчертава истината, която беше току-що казана, а именно, че Христовото царство ще продължи, докато всяка следа от бунт и насилие бъде заличена.

15:26 Дори и по време на хилядолетното царство на Христос хората ще продължат да умират и особено онези, които се бунтуват срещу Господа. Но на Съда на Големия бял престол смъртта и адът ще бъдат хвърлени в огненото езеро.

15:27 Бог е наредил така, че **всичко** да бъде **положено под краката** на Господ Исус. Покорявайки **всичко на Него**, Бог естествено изключва Себе Си. 27 стих е един госта труден за разбиране стих,

тъй като не е съвсем ясно за кого се отнася всяко местоимение. Бихме могли да го перифразираме така: „Защото Бог е покорил всичко под нозете на Христос. Но когато Бог казва, че всичко е покорено на Христос, явно е, че Бог, Който е поставил всичко под Христос, изключва Себе Си.“

15:28 Дори и когато **всичко** бъде покорено на Сина, Той Самият ще продължи да бъде **покорен** на Бога завинаги.

„Бог е направил Христос да бъде владетел и извършител на всички Негови планове и решения. Всяка власт и сила са поставени в Неговите ръце. Ще дойде време, когато Той ще даде отчет за управлението, което Му е било поверено. След като покори всичко, Христос ще предаде царството обратно на Отца. Творението ще бъде върнато на Бога в съвършено състояние. След като завърши делото на изкуплението и обновлението, заради което е станал Човек, Христос ще запази подчиненото Си положение, което е приел във Въплъщението. Ако Той престанеше да бъде човек, след като изпълнеше всичко, което Бог беше поставил в Своите намерения и проект, нишката, която свързваше Бога с човека, щеше да се прекъсне.“ (Избрано)

15:29 29 стих е може би един от най-трудните и неясни пасажи в цялата Библия. Върху него има много тълкувания. Така например, някои смятат, че живите вярващи могат да се кръщават на мястото на онези, които вече са умрели, но не са се кръстили. Това тълкуване обаче е съвсем чуждо на Библията. То се базира на един-единствен стих и трябва да бъде отхвърлено, тъй като не е подкрепено от общото учение на останалите текстове в Писанията. Други мислят, че кръщението на мъртвите означава, че в кръщението ние смятаме себе си за мъртви. Това значение е възможно, но не съответства достатъчно добре на контекста.

Тълкуването, което според нас най-добре подхожда на контекста, е следно-

то: в момента, в който Павел пише всичко това, е имало голямо преследване на хората, които публично са заставали за Христос. Това преследване е било особено жестоко по време на тяхното кръщение. Често пъти онези, които публично са признавали вярата си в Христос във водите на кръщението, скоро след това са умирали от мъченическа смърт. Но това възпирало ли е хората да се спасяват и да се кръщават? Не, не ги е възпирало. Непрекъснато са идвали нови и нови хора, желаещи да попълнят редовете на армията от мъченици. Когато са влизали във водите на кръщението, те съвсем в истински смисъл са се **кръщавали заради** или **вместо** (от гр. *hyper*) мъртвите. Следователно „**мъртвите**“ тук означава „онези, които са умирали в резултат на смелото си свидетелство за Христос“. Аргументът на апостола тук е, че би било глупаво вярващите да се кръщават по този начин, за да попълнят редовете на умрелите, ако няма възкресение от мъртвите. Все едно да изпратиш подкрепление на армия, която вече е победена. Или да се биеш в една загубена битка. **Ако мъртвите изобщо не се възкресяват, защо тогава се кръщават заради тях?**

15:30 „**Защо и ние се излагаме на бедствия всеки час?**“ Апостол Павел се е излагал непрекъснато на опасност. Заради своето безстрашие при проповядването на Христос той си е създавал врагове навсякъде, където е отивал. Срещу него са били замисляни тайни заговори, които са имали за цел да отнемат живота му. Апостолът е могъл да си спести всичко това, като само е престанал да изповядва Христос. Всъщност това би било и по-мъдрото решение, ако нямаше възкресение от мъртвите.

15:31 Изречението „... с похвалата, с която се гордея за вас в Христа Исуса, нашия Господ, аз всеки ден умирам“ може да се перифразира така: „...така, както се радвам за вас като за мои деца в

Христос Исус, аз се излагам на смърт всеки ден от моя живот.“

15:32 Апостолът сега си спомня жестокото преследване, с което се е сблъскал в Ефес. Ние не смятаме, че той действително е бил хвърлен на арената, за да се бие с дивите животни, а че дивите животни, за които той говори тук, са злите хора в Ефес. Всъщност като римски гражданин Павел не би могъл да бъде принуден да се бие с диви животни. Ние не знаем за кое точно събитие апостолът говори тук, но от неговите аргументи става ясно, че той би бил пълен глупак да се посвети на едно толкова опасно мероприятие, ако не е сигурен във възкресението от мъртвите. За него би било много по-мъдро да приеме следната философия: „Ако мъртвите не се възкресяват, нека ядем и пием, защото утре ще умрем.“

Понякога християните казват, че дори и да имаха само този живот, пак биха предпочели да го изживеят като християни. Но Павел не казва така. Ако няма възкресение, той предпочиташа да вземе колкото се може повече от този живот. В такъв случай ние щяхме да живеем заради храната, облеклото и удоволствието. Това щеше да бъде единственото „небе“, което щяхме да очакваме с нетърпение. Но тъй като има възкресение, ние не желаем да посветим живота си на тези неща с временно значение. Ние искаме да живеем за „тогава“, а не за „сега“.

15:33 Коринтяните не трябва да се мамят в това отношение. „Лошите другари покваряват добрите нрави.“ Тук Павел има предвид лъжеучителите, които са навлезли в коринтската църква и отричат възкресението. Християните трябва да разберат, че не е възможно да се свързват с лоши хора или лоши учения и да не бъдат покварени от тях. Злите доктрини неизбежно влияят върху живота на човека. Лъжеученията не водят към святост.

15:34 Коринтяните трябва да се събуждат за правдата и да не съгрешават. Не трябва да се оставят да бъдат мамени от тези зли учения. „Някои от вас не познават Бога. Това казвам, за да... се засрамите.“ Този стих обикновено се тълкува в смисъл, че все още има хора, които никога не са чули благовестието, и че християните трябва да се срамуват, че не са успели да евангелизират целия свят. Но макар и да не отричаме това тълкуване, ние смятаме, че основното значение на този пасаж е, че в събрането в Коринт има хора, които нямат **знаението за Бога**. Те не са истински вярващи, а вълци в овчи кожи, лъжливи учители, които са се промъкнали незабелязано сред вярващите. Коринтяните трябва да се засрамят, че са позволили тези мъже да застанат сред християните и да проповядват своите нечестиви доктрини. Небрежността, с която те са допуснали това да се случи в тяхното събрание, е довела до понижаване на моралния тонус на църквата и е отворила врата за навлизането на всякакви видове заблуди.

Б. Разглеждане на възраженията против възкресението (15:35-57)

15:35 В пасажа от 35 до 49 ст. апостолът навлиза в по-големи подробности относно механизма на възкресението. Той предугава два въпроса, които неизбежно ще бъдат зададени от тези, които се съмняват в акта на възкресението. Първият е: „Как се възкресяват мъртвите?“ И вторият е: „И с какво тяло ще дойдат?“

15:36 Първият въпрос получава отговор в 36 стих, където апостолът използва едно често срещано явление в природата, за да илюстрира възможността за възкресението. За да може гадено растение да поникне, най-напред в земята трябва да падне едно зърно и да умре. Не можем да не се удивим, като си помислим каква огромна жизнена тайна се крие във всяко малко семе. Хората могат да раз-

режат семето и да го изследват под микроскоп, но принципът на неговия живот си остава неизследима тайна за нас. Това, което ни е известно, е, че семето пада в земята и с това странно начало изниква живот от мъртвата материя.

15:37 Сега апостолът започва да отговаря на следващия въпрос. Най-напред той обяснява, че когато посееш едно зърно, **ти не посяваш растението, което ще поникне, а голо зърно – пшеничено или някакво друго.** Какво заключение може да се направи от това? Растението същото като зърното ли е? Не, то не е същото, но между тях съществува жизнена връзка. Без зърното няма да се появи растението. Освен това растението получава своите характеристики от зърното. Така е и във възкресението.

„Възкресеното тяло наследява същия вид и същност като „посятото“ тяло, но е пречистено от тление, нечестие и слабост и е направено нетленно, славно, силно и духовно. То е същото тяло, но посято в един вид и възкресено в друг.“ (Избрано)

15:38 Бог дава на всяко зърно съответното **тяло**, в резултат на което **от всяко зърно пониква различно растение.** Всички фактори, които определят размера, цвета, листата и цветчетата на растението, се съдържат по някакъв начин в посятото семе.

15:39 За да илюстрира факта, че славата на възкресеното тяло ще се различава от слабата на настоящото ни тяло, апостол Павел казва, че **„всяка плът не е еднаква“.** Така например **човеците** имат една **плът**, а **животните** – друга; има и **плът на птиците**, и **плът на рибите.** Всички те се различават едно от друго, но въпреки това са плът. Те си приличат, без да са напълно еднакви.

15:40 И също както има разлика между блясъка на небесните **тела** (звезди и др.) и телата, които са свързани със земята, така има разлика и между тялото на вярващия сега и тялото, което той ще има след смъртта.

15:41 Дори и сред самите небесни тела има разлика в **славата.** Така например **слънцето** е по-светло от **луната** и всяка **звезда се различава от другите по яркост.**

Повечето изследователи са на мнение, че тук Павел продължава да подчертава факта, че славата на възкресеното тяло се различава от славата на настоящото ни тяло. Те например не смятат, че 41 ст. показва, че в небето ще има разлика в славата на отделните вярващи. Но ние сме склонни да се съгласим с Холстен, който казва, че „начинът, по който Павел подчертава разнообразието на небесните тела, предполага аналогична разлика в славата на възкресените“. И от други пасажи в Писанията е ясно, че ние няма да бъдем еднакви в небето. Въпреки че морално всички ще приличаме на Господа, тоест ще бъдем освободени от греха, от това не следва, че ще *изглеждаме* и физически като Господ Исус. Той ще бъде ясно различим като Такъв през цялата вечност. По същия начин ние вярваме, че всеки християнин ще бъде отделна личност, която ще се различава като такава. Ще има обаче разлика в наградите, които ще бъдат раздадени на Христовото съдилище, и ще отразяват верността на вярващите в служението. И макар че всички ще бъдат неопишуемо щастливи в небето, някои ще имат по-големи *способности* да се наслаждават на небето от други. Също както ще има разлика в страданията в ада, която ще се определя от греховете, които е извършил човек, така ще има разлика и в наслаждението в небето, която ще се определя от това, което сме извършили като вярващи.

15:42 Пасажът от 42 до 49 ст. показва разликата между тялото на вярващия сега и неговото вечно състояние. **„Тялото се сее в тление, възкръсва в нетление.“** Понастоящем нашите тела страдат от болести и смърт. Когато бъдат поставени в гроба, те се разлагат и се връщат в пръстта. Но с възкресеното

тяло няма да бъде така. То повече няма нищо да боледува, нищо да се разлага.

15:43 Настоящото тяло „се сее в безчестие“. В мъртвото тяло няма нищо величествено или славно. И все пак същото това тяло ще **възкръсне в слава**. То повече няма да има бръчки, белези, признаци на възрастта, излишно тегло и следи от греха.

„Сее се в немощ, възкръсва в сила.“ С напредването на възрастта немощта на човека расте, докато не дойде смъртта и не отнеме всичките му сили. Във вечността тялото няма да бъде подвластно на тези тъжни ограничения, а ще притежава сили, които не притежава понастоящем. Така например Господ Исус Христос във възкресеното Си тяло е влязъл в една стая, чиито врати са били заключени.

15:44 „Сее се одушевено тяло, възкръсва духовно тяло.“ Държим дебело да подчертаем, че „духовно“ не означава „нематериално“. Някои хора си представят, че във възкресението ние ще имаме безплътни тела. Но този стих не казва нищо такова, нито пък това е истина. Ние знаем, че възкресеното тяло на Господ Исус е било съставено от пълт и кости, защото Той казва: „... дух няма меса и кости, както виждате, че Аз имам“ (Лука 24:39).

Разликата между **одушевеното тяло** и **духовното тяло** е тази, че първото е пригодно за живот на земята, докато второто ще бъде пригодно за живот на небето. Първото обикновено се управлява от душата, докато второто – от духа. **Духовното тяло** ще бъде един истински служител на духа.

Бог е създал човека като дух, душа и тяло. Той винаги поставя духа на първо място, защото според Неговото намерение духът е трябвало да преобладава. С влизането на греха в света се случва нещо много странно. Като че ли Божията наредба се обръща с главата на долу, в резултат на което човекът винаги казва „тяло, душа и дух“. Той даба на тяло-

то мястото, което се полага на духа. Във възкресението няма да бъде така, а духът ще поеме управлението изцяло според първоначалното Божие намерение.

15:45 Така е и писано: **Първият човек Адам „стана жива душа“, а последният Адам стана животворящ дух**. Тук отново **първият човек Адам** е противоположен на Господ Исус Христос. Бог е вдъхнал в ноздрите на Адам „жизнено дихание“ и той е станал живо същество (Бит. 2:7). Всички, които произхождат от него, носят неговите характеристики. **Последният Адам**, Спасителят, е станал „**животворящ дух**“ (Йоан 5:21, 26). Разликата е, че в първия случай на Адам е бил даден физически живот, докато във втория случай Христос дава вечен живот на другите. Ердман обяснява това така:

„Като потомци на Адам ние сме направени като него – живи души, обитаващи в тленни тела и носещи приликата с нашия земен родител. Но като последователи на Христос ние ще бъдем облечени с нетленни тела и ще носим приликата с нашия небесен Господ.“⁵³

15:46 Сега апостолът постановява един основен закон в Божия свят, а именно, че „не е първо **духовното**, а **одушевеното**, и после **духовното**“. Това може да се разбира по няколко начина. Първо – че Адам, **одушевеният човек**, е дошъл на сцената на човешката история най-напред, а Исус, **духовният Човек** – след това. Второ – че ние се раждаме в света като **одушевени** същества, а после, когато се новородим, ставаме **духовни**. И трето – че ние най-напред получаваме **одушевени** тела, а след това, при възкресението – **духовни**.

15:47 „**Първият човек е от земята, пръстен**.“ Това означава, че неговият произход е земен и че характеристиките му също са земни. Той е **направен от пръстта** на земята и в живота си е тясно свързан със земята. **Вторият Човек е Господ⁵⁴ от небето**.

15:48 От двамата човеци, споменати в 45 ст., Исус е вторият. Той е съществувал от вечността, но като Човек е дошъл след Адам. Дошъл е от небето и онова, което е направил и казал, е било **небесно** и духовно, а не земно и душевно.

Каквито са представителите, такива са и представените от тях. Онези, които са родени от Адам, наследяват неговите характеристики. Подобно и тези, които са родени от Христос, са **небесен** народ.

15:49 Също както сме се облекли в образа на Адам чрез естественото си раждане, **така ще се⁵⁵ облечем и в образа на Христос във възкресените си тела.**

15:50 Тук апостолът започва да разглежда темата за изменението, което ще стане в телата на вярващите – както живи, така и мъртви – по време на Господното завръщане. Уводът към неговите забележки е твърдението, „**че плът и кръв не могат да наследят Божието царство**“. С това той иска да каже, че тялото, което имаме сега, не е подходящо за **Божие царство** във вечния му вид, тоест за нашия небесен дом. Също така е вярно, че **тленното** не може да **наследи нетленното**. С други думи, нашите настоящи тела, които подлежат на разболяване, остаряване и разлагане, не са пригодени за живот в едно състояние, в което няма тление. Това повдига въпроса как телата на живите вярващи могат да станат подходящи за небето.

15:51 Отговорът е даден във вид на една **тайна**. Както вече споменахме, **тайната** е истина, която преди това не е била известна, но която сега се открива от Бога на апостолите, а чрез тях и на нас.

„**Не всички ще починем**“, тоест не всички вярващи ще преживеят смъртта. Някои ще бъдат живи при Господното пришествие. Но независимо дали вече сме умрели, или все още сме живи, „**всички ще се изменим**“. Истината на самото възкресение не е тайна, тъй като то присъства като факт в СЗ, но това, че

не всички светии ще умрат, но всички ще се изменят при идването на Господа, е нещо, което никога преди това не е било известно.

15:52 Изменението ще стане мигновено – „**в миг на око, при последната тръба**“. „**Последната тръба**“ тук не означава края на света, нито дори последната тръба, за която се говори в Откровението. „**Последната тръба**“ е Божията **тръба**, която ще прозвучи, когато Христос дойде във въздуха за Своите светии (1 Сол. 4:16). Когато тази **тръба** прозвучи, „**мъртвите ще възкръснат нетленни и ние ще се изменим**“. Какъв величествен момент ще бъде това – земията и морето ще предадат праха на всички онези, които са умрели с Вяра в Христос през изминалите векове! За човешкия ум е почти невъзможно да схване значението на това събитие, но обикновеният вярващ може да го приеме чрез Вяра.

15:53 Ние вярваме, че 53 ст. описва двете групи от вярващи, които ще съществуват по време на Христовото завръщане. „**Това тленното**“ се отнася до онези, чиито тела са се върнали в пръстта. Те ще **се облекат в нетление**. А „**това смъртното**“ се отнася до тези, които все още са живи и имат тела, които подлежат на умиране. Такива тела ще **се облекат в безсмъртие**.

15:54 Когато мъртвите в Христос бъдат възкресени и живите изменени заедно с тях, „**тогава ще се събдне писаното слово: „Погълната биде смъртта победоносно“ (Ис. 25:8). Каква величествена картина!**

Ето как Макинтош изразява своето възхищение във връзка с това събитие:

„*Какво са смъртта, гробът и разложението в присъствието на сила като тази? Някои хора не могат да приемат възкресението на човек, който е бил в гроба в продължение на четири дни! А тук милиони, които са гниели в пръстта в продължение на хиляди години, ще се събудят в един-единствен миг за живот, безсмър-*

тие и вечна слава при гласа на *Благословения*.“ 56

15:55 Този стих би могъл да бъде преизвикателната песен, която вярващите ще пеят, докато се издигат заедно с Господа в небето. Те като че ли се подиграват на **смъртта**, която за тях е изгубила **жило**то си и вече не може да ги изпрати победоносно в ада. **Смъртта** вече не ги плаши, защото те знаят, че греховете им са простени и че те стоят пред Бога в цялата праведност на Неговия възлюбен Син.

15:56 **Смъртта** не би имала **жило** за никого, ако не беше **грехът**. Именно съзнанието за неизповяданите и непростени грехове кара хората да се боят от нея. Ако ние знаем, че греховете ни са простени, можем с гръзновение да се изправим срещу **смъртта**. Но ако **грехът** тежи на съвестта на човека, **смъртта** е ужасна, защото е начало на едно вечно наказание.

„**Силата на греха е законът**“, защото **законът** осъжда грешника. Той произнася присъда над всички, които не са успели да се подчинят на светите Божии заповеди. Добре е казано, че ако нямаше грях, нямаше да има и **смърт**. И ако нямаше **закон**, нямаше да има и осъждение.

„**Тронът на смъртта се крепи на две опори: грехът, който изисква осъждение, и законът, който го произнася. Следователно делото на Изкупителя трябваше да удовлетвори изискванията на тези две сили.**“ 57

15:57 Чрез вярата в Христос ние имаме **победа** над **смъртта** и над гроба. **Смъртта** вече няма **жило**. На всички е известно, че когато някои насекоми ужилят човека, те оставят **жилото** си в човешката плът, и, тъй като нямат „жило“, умират. В един съвсем действителен смисъл **смъртта** се лиши от своето **жило** и „умря“ на кръста на **нашия Господ Исус Христос**, така че сега, що се отнася до вярващите, „царицата на ужасите“ загуби своята власт да плаши човека.

В. Заключителен призив в светлината на темата за възкресението (15:58)

На фона на тази увереност във възкресението и във факта, че вярата в Христос не е празно нещо, апостол Павел убеждава своите **възлюбени братя** да **бъдат твърди, непоколебими и винаги да преизобилстват в Господното дело, знаейки, че в Господа трудът им не е напразен**. Истината на възкресението променя всичко. Тя ни дава надежда и твърдост и ни прави способни да издържаме пред лицето на всякакви мъчителни и трудни обстоятелства.

V. Последният съвет на Павел (16 гл.)

A. Относно събирането на дарения (16:1-4)

16:1 Първият стих на 16 гл. засяга **събирането** на едно дарение, което църквата в Коринт трябва да изпрати на нуждаещите се **светии** в Ерусалим. Точната причина за тяхната бедност не ни е известна. Предполага се, че тя може да е резултат от глад (Деян. 11:28-30). Възможно е също така евреите, които са изповядали вяра в Христос, да са били отхвърлени и изоставени от своите невярващи роднини, приятели и сънародници. Освен това те сигурно са загубили и работата си и са станали обект на различни видове икономически натиск, който е имал за цел да ги накара да се откажат от вярата си в Христос. Павел вече е **наредил на църквите в Галатия** какво да направят по този въпрос и сега дава наставления на коринтяните, за да се отзоват по същия начин, по който са се отзовали и галатийските светии.

16:2 И макар че наставленията във 2 ст. се отнасят до едно точно определено дарение, принципите, които те съдържат, имат трайна стойност. Най-напред, отделянето на средствата трябва

да става „**в първия ден на седмицата**“. Това е едно много силно указание, че ранните християни вече не смятат съботния или седмия ден за ден, който задължително трябва да се пази. Господ е възкресен в първия ден на седмицата, денят на Петдесетница също е първият ден на седмицата, учениците също са се събирали в първия ден на седмицата, за да разчупват хляба (Деян. 20:7). Тук те трябва да **отделят** за светиите **нещо според успеха на работите си пак в първия ден на седмицата**.

Вторият важен принцип е, че наставленията за събирането се отнасят до **всеки** един от тях. Всички трябва да участват в тази жертва на дарение – независимо дали са богати или бедни, роби или свободни.

Виждаме също, че това трябва да се прави систематично. В първия ден на седмицата те трябва да **отделят** някаква част и да **я имат при себе си**. Това не трябва да бъде някакво случайно или инцидентно събитие. Парите за дарението трябва да се отделят от останалите пари и да се употребят за нещо конкретно, според както случаят го изисква. Освен това количеството на дарението трябва да бъде пропорционално. Това се вижда от израза „според успеха на работите си“.

„... **за да не стават събирания, когато дойда**.“ Апостол Павел не желае това дарение да бъде нещо, което се организира в последната минута. Той съзнава, че има много сериозна опасност хората да започнат да дават без необходимата подготовка на сърцето или на финансове си дела.

16:3 3 и 4 стих ни дават една много ценна възможност да оценим грижата, с която трябва да се отнасяме към средствата, събрани в едно християнско събрание. Първото, което ни прави впечателни, е, че средствата не се поверяват само на един човек, дори и това да е апостол Павел. На второ място, забелязваме, че хората, които трябва да отнесат

парите, не се определят своеволно от апостол Павел, а се оставя на местното събрание да реши кои да бъдат те. Когато събранието избере пратениците, Павел ще ги **изпрати в Ерусалим**.

16:4 Ако се реши, че си заслужава и апостолът да **отиде** в Ерусалим, тогава братята ще го придружат дотам. Забележете, че не се казва „аз ще отида с тях“, а „**те ще отидат с мене**“. Може би това е намек за Павловия авторитет като апостол. Някои тълкуватели предполагат, че факторът, който трябва да покаже дали Павел трябва да отиде или не, е размерът на дарението, но ние смятаме, че апостолът едва ли е бил воден от това съображение.

Б. Относно Неговите собствени плановете (16:5-9)

16:5 В пасажа от 5 до 9 ст. Павел обсъжда своите лични плановете. След Ефес, откъдето пише това Писмо, той възнамерява да **мине през Македония**. После се надява да се придвижи на юг към Коринт.

16:6-8 Може би Павел ще **прекара зимата със светиите** в Коринт, които след това ще го изпратят, за **където** трябва да **отиде**. Засега той няма да ги види на път за Македония, но с нетърпение очаква да остане при тях известно време по-късно, **ако** позволи Господ. Преди да замине за Македония, Павел очаква да **постои в Ефес до Петдесетница**. От този стих научаваме, че Посланието е написано в Ефес.

16:9 Павел знае, че по това време в Ефес му се предоставя златна възможност да служи на Христос. В същото време той съзнава, че **има и много противници**. Какво непреходно описание на християнското служение ни предлага този стих: от една страна – нивите, побелели и готови за жетва; от друга – бунният враг, който търси да осуети, разедини и развали делото по всякакъв възможен начин!

В. Заключителни увещания и поздравии (16:10-24)

16:10 Тук апостолът добавя няколко думи за Тимотей. Ако този верен служител на Господа дойде в Коринт, те трябва да го приемат така, че той да **бъде без страх**. Това може би означава, че по природа Тимотей е скромен и свит човек и че те не трябва да правят нищо, с което да задълбочат тази негова склонност. Но то също така може да означава, че той трябва да може да дойде между тях, **без да се страхува**, че няма да бъде приет като служител на Господа. Вероятно това е и правилното значение, което личи от думите на Павел: „**Защото и той работи Господното дело, както и аз.**“

16:11 Поради верното служение на Тимотей на Господа **никой** не трябва да го **презира**. Вместо това те трябва да положат активни усилия, за да го **изпратят с мир да се върне навреме при Павел**. Апостолът с нетърпение очаква да се види с Тимотей и с **братята**.

16:12 Що се отнася до **брат Аполос**, Павел **много го е молил да отиде в Коринт с братята**. Аполос не е мислел, че това е Божията воля **сега**, но е казал, че ще отиде в Коринт, „**когато намери случай**“. 12 ст. е много ценен за нас, тъй като ни показва духа на любов, който господства в отношенията между Господните служители. Някой го беше нарекъл красива картина на „чистостърдечна любов и уважение“. Той също така показва свободата, която позволява всеки служител на Господа да бъде воден от Него, без друг източник да упражнява диктат върху неговите действия. Дори и самият апостол Павел няма право да казва на Аполос какво трябва да направи. В тази връзка Айрънсайд прави следния коментар: „Никак не бих искал да скъсам тази глава от моята Библия. Тя ми помага да разбера Божия път във воденето на Неговите служители в работата им за Него.“⁵⁸

16:13, 14 Сега Павел се обръща с няколко кратки увещания към светиите. Те трябва да **бъдят непрекъснато**, да **стоят твърдо във вярата**, да **бъдат мъжествени и силни**. Може би Павел отново си мисли за опасността от лъжеучителите. Светиите трябва да бъдат нащрек през цялото време и да не отстъпват на противника и метър от жизнената територия. И накрая, те трябва да **се укрепват в Господа**. **Всичко, което правят**, да става с **любов**. Това означава живот на посвещение на Бога и на другите. Означава себеотдаване.

16:15 Сега следва едно увещание, което засяга **Стефаниновото семейство**. Тези скъпи християни са „**първият плод на Ахая**“, което ще рече най-ранните обръщенци в Ахая. Очевидно от момента на своето обръщение те „**са посветили себе си да служат на светиите**“. Предали са себе си на служение на Божия народ. За **Стефаниновия дом** се говори вече веднъж в 1:16. Там Павел казва, че ги е кръстил. Много хора приемат, че в Стефаниновото семейство е имало и деца, опитвайки се по този начин да оправдаят кръщението на бебета. Но от този стих става ясно, че там не е имало деца, тъй като в него се казва съвсем ясно, че те „**са посветили себе си да служат на светиите**“.

16:16 Апостолът увещава християните да **се подчиняват на такива „и на всеки, който помага в делото и се труди“**. От цялостното учение на НЗ научаваме, че онези, които се отделят за служението на Христос, трябва да бъдат обичани и уважавани от всички Божии хора. Ако повечето от нас правеха така, щеше да има много по-малко разцепления и завист.

16:17 **Игването на Стефанин, Фортунат и Ахаик** е донесло много радост в сърцето на Павел. Те са **запълнили липсата на коринтяните**. Това може би означава, че те са показали към апостола онова внимание, което коринтяните не са му показали, или, което е по-вероят-

но, направили са това, което коринтяните не са могли да направят поради отдалечеността си от Павел.

16:18 Те са донесли на Павел новини от Коринт и след като са се върнали – новини от апостола на домашното си събрание. Павел отново го препоръчва на местното събрание с любящо уважение.

16:19 „Църквите, които са в Азия“, са събранията в провинция Азия (днешна Мала Азия), чиято столица е Ефес. Очевидно Акула и Прискила живеят по това време в Ефес. Имало е време, когато те са живеели в Коринт и затова светите там ги познават. По занятие Акула е майстор на палатки и е работил заедно с Павел в този занаят. Изразът „с домашната си църква“ ни дава представа за простотата на църковния живот от онова време. Християните са се събирали по своите домове за поклонение, молитва и общение. След това са излизали навън, за да проповядват благовестието на работните си места, на пазара, в местния затвор и навсякъде, където им се е удавала такава възможност.

16:20 Всичките братя от събранието се присъединяват към любезните поздравя на своите вярващи другари в Коринт. Апостолът подтиква своите читатели да се поздравят един друг със свята целувка. По онова време целувката е била общоприет начин на поздравяване дори и сред мъжете. **Святата целувка** означава целувка, в която няма нищо неискрено или нечисто. В нашето общество от мисълта за секс общество, в което наблюдаваме такива големи извращения, използването на целувката като поздравление би могло да стане причина за сериозни изкушения и да доведе до големи морални провали. Поради тази причина в английскиговорещите страни целувката е заместена до голяма степен от ръкостискането. Като правило ние не трябва да позволяваме на културните съображения да ни възпират от строгото придържане към казаното в Библията, но в случай като този, при

който буквалното изпълнение на наставлението би могло да доведе до грях или до допускане на злото, поради културни съображения можем да кажем, че имаме основание да заменим целувката с ръкостискане.

16:21 За Павел е обичайно да диктува Писмата си на някой от своите съработници, като накрая винаги взема перото в ръка, за да добави няколко думи със собствения си почерк и да напише характерното за него **поздравление**. Така е и в този случай.

16:22 „Проклет“ е превод на гръцката дума „*anathema*“. Онези, които не **обичат Господ Исус**, са осъдени завинаги, но тяхната съдба ще стане явна едва при идването на Господ Исус Христос. Християнинът е човек, който обича Спасителя. Той обича Господ Исус повече от всекиго или от всичко на света. Този, който обича Божия Син, извършва престъпление против Самия Бог. Рајл прави следния коментар:

„Св. Павел не оставя никаква възможност за бягство за човека, който не обича Христос – никакъв изход или извинение. Човек може да не е в всичкия си и въпреки това да бъде спасен. Може да се окаже не особено голям храбрец и да се поддаде на страха като Петър. Може да падне в сериозен грях като Давид и пак да се изправи на крака. Но ако не обича Христос, той не е в пътя на живота, а върви по широкия друм, който води към погибел.“⁵⁹

„**Господ наш иже**“ е превод на арамейския израз „*maranatha*“, който се е използвал от ранните християни. Ако се напише разделно като „*maran atha*“, той означава „Нашият Господ е дошъл“. Ако се напише „*marana tha*“, означава „Наш Господи, ела!“.

16:23 Благодатта е любимата тема на Павел, с която той обича да започва и да завършва своите Писма. Тя е един от истинските показатели за неговото авторство.

16:24 От началото до края на това Писмание ние слушахме ударите на сър-

цето на този верен апостол на Христос. Слушахме ги, докато той се стремеше да назидает, утеши, увещае и порицае своите деца във вярата. Няма никакво съмнение, че всичко това е продиктувано от голямата му **любов** към тях. Вероятно чувството, което тези заключителни

думи са събудили в коринтските християни, е срам от това, че те са позволили на различни лъжеучители да влязат в тяхното събрание, че са се устъпнили в апостолството на Павел и че са се отдалечили от първоначалната си любов към него.

Крайни бележки

- 1) (1:18) Albert Barnes, *Notes on the New Testament, 1 Corinthians*, p. 14.
- 2) (1:19) S. Lewis Johnson, „First Corinthians,“ *The Wicliffe Bible Commentary*, p. 1232.
- 3) (1:27) Erich Sauer, *The Dawn of the World Redemption*, p. 91.
- 4) (1:30) Robert Traill, *The Works of Robert Traill, Vol. 2*, Edingburgh: Banner of Truth Trust, reprinted 1975, p. 234.
- 5) (1:30) Arthur T. Pierson, *The Ministry of Keswick, First Series*, p. 104.
- 6) (2:14) Ванс Хавнър, по-нататъшна информация не ни е известна.
- 7) (3:9) Charles R. Erdman, *The First Epistle of Paul to the Corinthians*, p. 40.
- 8) (3:15) E. W. Roger, *Concerning the Future*, p. 77.
- 9) (3:18) Frederic Godet, *Commentary on First Corinthians*, p. 195.
- 10) (4:8) H. P. Barker, *Coming Twice*, p. 80.
- 11) (5:2) Erdman, *First Corinthians*, p. 55.
- 12) (6:9) Някои изследователи правят разлика между „влизам“ в царството и „наследявам“ царството. Те учат, че един вярващ може да не успее да победи някой голям грях в своя живот и въпреки това да бъде спасен. Той ще „влезе“ в царството, но или ще получи много малко, или никакво наследство (награда) в него. Но ние смятаме, че този пасаж разглежда съдбата на неноворожените, поест на нечестивите.
- 13) (6:13) Erdman, *First Corinthians*, p. 63.
- 14) (6:17) A. T. Pierson, *Knowing the Scriptures*, p. 147.
- 15) (6:20) Edward Herbert Bates, *Spiritual Thoughts from the Scriptures of Truth*, London: Pickering and Inglis, n. d. p. 137.
- 16) (6:20) Критическият текст изпуска последната част от стиха [като в българския текст е заградена със средни скоби: бел. на прев.]
- 17) (7:5) Larry Christenson, *The Christian Family*, p. 24.
- 18) (7:14) W. E. Vine, *First Corinthians*, p. 97.
- 19) (7:15) J. M. Davies, по-нататъшна информация не ни е известна.
- 20) (7:17) W. E. Vine, *The Divine Plan of Missions*, p. 63.
- 21) (7:19) William Kelly, *Notes on the First Epistle to the Corinthians*, p. 123.
- 22) (7:29) Harry A. Ironside, *First Epistle to the Corinthians*, p. 223.
- 23) (7:29) Vine, *First Corinthians*, p. 104.
- 24) (7:33) *Пак там*, p. 105.
- 25) (7:36) Трябва да кажем обаче, че стандартната гръцка дума за „гевственост“ е абстрактното съществително „parthenia“, така че ако Павел е имал предвид точно това, защо тогава е използвал обикновената дума за „девица“ (като в Матей 1:23)?
- 26) (7:38) Възвратната частичка „се“ е прибавена допълнително; тя липсва в гръцкия текст.
- 27) (8:12) Barnes, *1 Corinthians*, p. 147.
- 28) (9:17) Charles C. Ryrie, *The Ryrie Study Bible, New King James Version*, p. 1771.
- 29) (9:20) Тук критическият текст [както и текстът на Библията на българ. ез.: бел. на прев.] добавя следните разяснителни думи „при все че сам аз не съм под закон“.
- 30) (9:20) William Arnot, *The Church in the House*, pp. 467, 468.
- 31) (9:21) Charles C. Ryrie, *The Grace of God*, p. 83.
- 32) (9:22) Критическият текст изпуска това „като“, но ние смятаме, че то е особено важно за аргумента на Павел, защото той *всъщност* не е станал слаб.
- 33) (9:27) Голяма част от проблема е предизвикана от превода на думата в ПБКДж – „castaway“ [„отхвърлен“: бел. на прев.]. Гръцката дума е „*a-dokimos*“ и означава просто „неодобрен“. Това е спорен тер-

- мин, който може да се преведе и като „дисквалифициран“.
- 34) (10:5) Godet, *First Corinthians*, pp. 59, 60.
- 35) (10:5) Kelly, *First Corinthians*, p. 166.
- 36) (10:28) В критическия текст това повторение е изпуснато.
- 37) (11:5) От 4 и 5 ст. става ясно, че в ситуациите, които включват молитва и пророкуване, жената трябва да *покрива* главата си, докато мъжът трябва да бъде с *непокрита* глава. Жените, които се затрудняват да решат какво да правят и кога да го правят, трябва да гледат какво правят мъжете и да вършат обратното.
- 38) (11:7) Vine, *Expository Dictionary, under Glory*, p. 154.
- 39) (11:18) F. V. Hole., *The Administration of the Mystery* (booklet), p. 5.
- 40) (11:19) Гръцката дума тук е „*haireseis*“, но по онова време тя все още не имала значението на „ерес“. Това значение тя получава *по-късно*. Вж. бележките към Тим 3:10.
- 41) (11:19) В гръцкия език за *морална* необходимост обикновено се използва думата „*ophelio*“. Тук Павел използва думата „*dei*“, която означава *логическа* необходимост.
- 42) (11:26) Godet, *First Corinthians*, p. 163.
- 43) (12: уводна част) *Glossa* е оригиналната гръцка дума за „език“.
- 44) (12:10) Голяма част от това, което някои хора наричат днес „пророчество“, е или просто повторение на текстове от Библията, или действителна заблуда, която не се сбъдва. И двете най-често са формулирани на някаква лоша имитация на старинния език, на който е преведена Библията, като че ли Бог не може да общува с нас на съвременен език!
- 45) (12:13) Гръцкият предлог „*en*“ може да се преведе с еднаква точност като „*в*“, „*с*“ или „*чрез*“ (ако контекстът позволява), но ние смятаме, че най-буквалният превод е предлогът „*в*“.
- 46) (12:29, 30) На гръцки тези въпроси започват с „*те*“ и могат да се перифразират така: „Сигурно не всички говорят на езици?“ и т. н.
- 47) (13:11) Гръцката дума е „*perios*“ (ср. Евр. 5:13).
- 48) (14:5) Kelly, *First Corinthians*, p. 229.
- 49) (14:12) Трябва да кажем обаче, че в оригиналния език няма никакъв признак, че субектът на действието „*тълкува*“ е различен от този на „*говори*“.
- 50) (14:19) Буквалният превод на този израз е „разбирането ми (от другите)“. „*Ми*“ е в родителен падеж и е *обект* на действието, в което участва подлогът, т. е. логическо допълнение. Същата *форма* на родителен падеж може да означава и логически подлог. Контекстът определя коя точно форма е използвана.
- 51) (14:19) Charles Hodge, *First Corinthians*, p. 292.
- 52) (14:35) Същата гръцка дума „*andes*“ може да означава както „*съпрузи*“, така и „*мъжки индивиди*“ или „*мъже*“.
- 53) (15:45) Erdman, *First Corinthians*, p. 148.
- 54) (15:47) В критическия текст е изпусната думата „*Господ*“.
- 55) (15:49) Повечето гръцки ръкописи тук гласят: „... нека се облечем...“
- 56) (15:54) С. Н. Mackintosh, *The Mackintosh Treasury: Miscellaneous Writings by C. H. Mackintosh*, p. 125.
- 57) (15:56) Godet, *First Corinthians*, p. 446.
- 58) (16:12) Ironside, *First Corinthians*, p. 542.
- 59) (16:22) J. C. Ryle, *Holiness*, p. 235.

Библиография

- Barnes, Albert,
Notes on the New Testament.
(Vol. V, 1 Corinthians),
London: Blackie and Son, n. d.
- Bates, Edward Herbert,
piritual Thoughts from the Scriptures of Truth,
London: Pickering and Inglis, n. d.
- Davies, J. M.,
The Epistles to the Corinthians,
Bombay: Gospel Literature Service, 1975.
- Erdman, Charles R.,
The First Epistle of Paul to the Corinthians,
Philadelphia: Westminster Press, 1928.
- Godet, F. L.,
The First Epistle to the Corinthians,
Grand Rapids: Zondervan Publishing House, 1971.
- Grant, F. W.,
„1 Corinthians“, *The Numerical Bible.* Vol. 6, Acts to 2 Corinthians,
New York: Loizeaux Bros., 1901.
- Hodge, Charles,
An Exposition on *The First Epistle to the Corinthians,*
New York: George H. Doran Company, 1857.
- Ironside, H. A.,
Addresses on the *The First Epistle to the Corinthians,*
New York: Loizeaux Brothers., 1955.
- Johnson, S. Lewis,
„First Corinthians,“ in *The Wycliffe Bible Commentary,*
Chicago: Moody Press, 1962.
- Kelly, William,
Notes on the First Epistle to the Corinthians,
London: G. Morrish, 1878.
- Luck, G. Coleman,
First Corinthians,
Chicago: Moody Press, 1958.
- Morgan, G. Campbell,
The Corinthian Letters of Paul: An Exposition of I and II Corinthians,
New York: Fleming H. Revell Company, 1946.
- Morris, Leon,
The First Epistle of Paul to the Corinthians,
Grand Rapids: Wm. B. Eerdmans Publishing Company, 1966.
- Robertson, Archibald and Alfred Plummer,
A Critical and Exegetical Commentary on *The First Epistle of St. Paul to the Corinthians,*
Edingburg: T & T Clark, 1911.
- Vine, W. E.,
First Corinthians,
London: Oliphants Ltd., 1951.

Второто послание на апостол Павел към коринтяните

„За мен прозрачността на Павловото откровение (във 2 Коринтяни) няма равна на себе си в цялата свещена литература.“

Седър

Въведение

I. Уникално място в Канона

За разлика от Първото послание към коринтяните, върху което са правени много изследвания и много е проповядвано, Второто послание към коринтяните е госта по-пренебрегнато от проповедниците. Това, разбира се, не означава, че то не е едно много *важно* Послание. Без съмнение, за това положение е допринесъл и неговият труден за разбиране и пълен с ирония стил. Големият брой гуми в курсив в ПБКДж и НВПБКДж показва колко много неща трябва да бъдат добавени, за да може това емоционално Писмо да се чете на един приемлив английски език.

Посланието наистина е *трудно*. Най-малкото, което може да се каже за значението на много стихове, е, че са неясни. За това има няколко обяснения: (1) Павел често използва сатира, но понякога е трудно да се определи *кога* точно той прави това. (2) За да можем да разберем пълното значение на някои пасажи, трябва да имаме допълнителна информация относно пътешествията на Павел, пътешествията на неговите спътници и писмата, които той е написал. (3) Посланието е изключително лично и често пъти думите, които се използват, са гуми, които идват направо от сърцето на апостола. Нерядко това са и едни от най-трудните за разбиране пасажи.

Но трудностите не трябва да ни обезкуражават. За щастие, те не засягат ос-

новните истини на Посланието, а погрешностите.

Накрая трябва да кажем, че Второто послание към коринтяните е едно *много* обичано и *много* цитирано Послание. След като го изучим по-добре, ще разберем защо това е така.

II. Авторство

Фактът, че авторът на Второто послание към коринтяните е Павел, не се отрича от никои, въпреки че някои хора се опитват да предлагат теории за „вмъкване“ на допълнителни пасажи тук и там. Но целостта на Писмото (с типичните за Павел отклонения!) е съвсем явна.

Външните доказателства за Второто послание към коринтяните са силни, но малко по-късни в сравнение с Първото послание. За наша изненада Климент от Рим не го цитира, но Поликарп, Ирений, Климент от Александрия, Тертулиан и Киприан го цитират. Маркуи го поставя на трето място от десетте Павловите Послания, които той приема. Посланието е включено и в Мураторианския канон. След 175 г. сл. Хр. доказателствата за него стават изключително изобилни.

Вътрешните доказателства за авторството на Павел са съкрушителни. С изключение на Посланието към Филеон Второто послание към коринтяните е най-личното и най-негдоктриналото от всички Павлови Писма. Кратките лични бележки, особеностите на апостола, очевидната свързаност с Първото послание към коринтяните, Посланията към галатяните и римляните и Деяния-

та подкрепят традиционното мнение, че това Писмо е написано от Павел. Явно е, че тук става дума за същия автор и за същото събрание, за които се говори и в Първото послание към коринтяните.

III. Датиране

Второто послание към коринтяните е написано вероятно в Македония (някои подписи от по-ранните преводи говорят, че това е станало във Филипи) не по-късно от една година след Първото послание към коринтяните. Обикновено се приема, че това е станало през 57 г. сл. Хр., но много изследователи не са съгласни с това мнение и считат, че Посланието е било написано през 55 или 56 г., или дори през 53 година, както предполага Харнак.

IV. Историческа обстановка и тема

Една от причините, за да обичаме толкова много Второто послание към коринтяните, е неговият личен характер. В него ние се доближаваме толкова близко до сърцето на Павел, колкото в нито едно от другите му Писма. То ни дава възможност да усетим частица от огромния ентузиазъм на апостола по отношение на Господното дело; да уловим чувството на достойнство, с което той се е отнасял към най-великото призвание на своя живот; да четем с мълчаливо удивление списъка от страдания, които той е изтърпял заради Христовото дело; да почувстваме външата от възмущение, с което той е отговарял на безогледните си критици. Накратко, в това Писмо Павел като че ли ни позволява да видим всички тайни на неговата душа.

Първото посещение на Павел в Коринт е описано в Деяния 18 глава. Това е станало по време на Второто му мисионерско пътешествие, скоро след като е произнесъл паметната си реч на хълма на Марс в Атина.

В Коринт Павел е работел като майстор на палатки заедно с Акила и Прускила и е проповядвал благовестието в синагогата. Сила и Тимотей са дошли от Атина, за да се присъединят към неговата евангелизаторска работа, която е продължила осемнадесет месеца (Деян. 18:11).

Когато повечето юдеи са отхвърлили неговите проповеди, Павел се е обърнал при езичниците. Докато са се спасявали души – и евреи, и езичници, еврейските водачи са изправили апостола пред проконсула Галион, но последният се е отказал да разгледа делото пред съда, тъй като е нямал необходимите за това правомощия.

След процеса апостолът е останал за известно време в Коринт. После е заминал за Кенхрея и Ефес, след което е предприел дългото си пътешествие обратно до Кесария и Антиолия.

По време на третото си мисионерско пътешествие апостолът се е върнал в Ефес и е останал да живее в него в продължение на две години. По това време е бил посетен и от една група вярващи от Коринт, които са търсели неговия съвет по много въпроси. В отговор на тези именно въпроси е било написано и Първото послание към коринтяните.

По-късно апостолът е поискал да разбере каква е била реакцията на коринтяните на това негово Писмо и особено на онази част, която засяга наказването на съгрешилия християнин. Затова е решил да напусне Ефес и да се отправи към Троада, където се е надявал да види Тим. Но тъй като срещата не се е състояла, апостолът е заминал за Македония, където най-сетне се е срещнал с Тим, който му е донесъл новини – както добри, така и лоши. *Добрите новини* са били, че светиите са наказали съгрешилия светия и това е довело до неговото духовно възстановяване. Те обаче все още не са били изпратили пари на нуждаещите се светици в Ерусалим, както са възнамерявали да направят това по-рано, което

не е било добро. И най-накрая Тим е казал на Павел, че лъжеучителите са прогължавали да работят активно в Коринт, подривайки делото на апостола и поставяйки под съмнение неговия авторитет като служител на Христос. Това вече наистина е била една *лоша новина!*

И така, това са обстоятелствата, които са наложили написването на Второто Послание към коринтяните в Македония.

Схема на изложението

I. Описание на служението (1-7 гл.)

- A. Поздрав (1:1, 2)
- B. Служението на утеха в страданията (1:3-11)
- B. Обяснение за промяната в плановете на Павел (1:12-2:17)
- Г. Пълномощията на Павел за служението (3:1-5)
- Д. Сравнение между Стария и Новия завет (3:6-18)
- Е. Задължение за проповядване на ясно благовестие (4:1-6)
- Ж. Земен съд с небесно предназначение (5:1-10)
- З. Живот в светлината на Христовото съдилище (5:1-10)
- И. Чистата съвест на Павел по отношение на служението (5:11-6:2)
- Й. Поведението на Павел в служението (6:3-10)
- К. Призивът на Павел за откритост и обич (6:11-13)
- Л. Призивът на Павел за библейско отгеляне (6:14-7:1)
- M. Радостта на Павел от добрите вести от Коринт (7:2-16)
- II. Увещанието на Павел за довършване на гарението за светиите в Ерусалим (8 и 9 гл.)
- A. Положителни примери за щедро даване (8:1-9)
- B. Съветът на Павел за довършване на гарението (8:10, 11)

В Първото си послание Павел се гържи главно като учител, а във Второто – като пастър. Ако слушате внимателно, ще чуете как бие сърцето на един човек, който истински обича Божиите хора и който целият се отдава в служба на тяхното благополучие.

И така, нека се впуснем в това велико приключение и изследваме тези „мисли, които дишат, и думи, които изгарят“. Нека направим това с молитва за просветление от Светия Божий Дух.

- B. Три положителни принципа за щедро даване (8:12-15)
- Г. Трима добри братя, които да подготвят гарението (8:16-24)
- Д. Призив към коринтяните да оправдаят Павловата хвалба с тях (9:1-5)
- Е. Добрите награди за щедротото даване (9:6-15)
- III. Защитата на Павел на неговото апостолство (10-13 гл.)
- A. Отговорът на Павел на хората, които го обвиняват (10:1-12)
- B. Принципът на Павел: завладяване на нови територии за Христос (10:13-16)
- B. Най-висшата цел на Павел: препоръчването на Господа (10:17, 18)
- Г. Павел утвърждава своето апостолство (11:1-15)
- Д. Страданията на Павел заради Христос са доказателство за неговото апостолство (11:16-33)
- Е. Откровенията на Павел подкрепят неговото апостолство (12:1-10)
- Ж. Знаменията на Павел подкрепят неговото апостолство (12:11-13)
- З. Предстоящото пътуване на Павел до Коринт (12:14-13:1)
- И. Павловото апостолство се подкрепя от самите коринтяни (13:2-6)
- Й. Желанието на Павел да направи добро на коринтяните (13:7-10)
- К. Благодатното сбогуване на Павел, в което участват и трите Лица на Божеството (13:11-14)

Коментар

I. Описание на служението (1-7 гл.)

A. Поздрав (1:1, 2)

1:1 Павел започва това Писмо, представяйки себе си като **апостол на Исус Христос с Божията воля**. Подчертаването на този факт още в самото начало е особено важно, тъй като в Коринт има хора, които се съмняват дали Павел наистина е човек, изпратен от Господа. Отговорът на апостола е, че той не е избрал това служение по своя воля, нито пък е бил назначен на него от човеци, а е бил изпратен от Христос Исус чрез **Божията воля**. Неговото призоваване като апостол е станало по пътя за Дамаск. Това е едно незабравимо преживяване в неговия живот и съзнанието за това небесно призвание е подкрепляло апостола през всички горчиви часове на досеашния му живот. Ако не е била тази увереност в небесното му призвание, той сигурно много пъти е щял да се откаже и да се върне у дома, особено в моменти, в които е бил притиснат свръхсилите си в служението за Христос.

Споменаването на името на Тимотей в този стих не означава, че и той е участвал заедно с Павел в написването на Писмото. То само показва, че и той е бил заедно с Павел по време на написването на Посланието. С изключение на този факт информацията за движенията на Тимотей през този период не е много пълна.

Писмото е адресирано до „**Божията църква, която е в Коринт, и до всички светици, които са по цяла Ахая**“. Изразът „**Божията църква**“ означава, че става дума за едно събрание от вярващи, които принадлежат на **Бога**. Това не е нито езическо общество, нито някаква нерелигиозна група от хора, а събрание от новородени християни, отделени от света, за да принадлежат на Господа. Без съмнение, когато пише тези думи,

Павел си спомня времето, когато за първи път е отишъл в Коринт и е проповядвал благовестието там. Тогава мъже и жени, дълбоко затънали в удоволствие и чувствени удоволствия, са се доверили на Исус Христос като на Господ и са били спасени по Неговата чудна благодат. Независимо от всички трудности, които по-късно са сполетели събранието в Коринт, сърцето на апостола без съмнение ликува, когато си помисли за великата промяна, станала в живота на тези скъпи за него хора. Писмото е адресирано не само до коринтяните, но и „**до всичките светици, които са по цяла Ахая**“. Ахая е южната част на Гърция, докато Македония, за която също става въпрос в Писмото, е северната ѝ част.

1:2 „**Благодат...**“ и „**мир**“ са главните думи в прекрасния поздрав, който ние свързваме с възлюбения ни апостол Павел. Когато апостолът желае да изрази своите най-добри пожелания на Божиите хора, той не им пожелава материални богатства от рода на златото и среброто, защото много добре знае, че те скоро ще се развалят. Той им пожелава духовни благословения като „**благодат и мир**“, които включват всяко добро нещо, което може да гоиде върху един нещастен грешник, който живее от тази страна на небето. Дени казва така: „Благодатта е първата и последната дума на евангелието, а мирът, или свършеното духовно здраве, е свършеното дело на Христос в душата.“¹ Тези благословения произтичат от „**Бога, нашия Отец, и Господа Исуса Христа**“. **Бог, нашият Отец**, е източникът, а **Господ Исус Христос** – каналът. Павел не се колебае да постави **Господ Исус Христос до Бог Отец**, защото, като член на Троицността, **Христос** е равен на **Отец**.

B. Служението на утеха в страданията (1:3-11)

1:3 В пасажа от 3 до 11 ст. апостолът благодари за **утехата**, която е получил

във време на утеснение и скръб. Несъмнено **утехата** са добрите новини, които Тим му е донесъл в Македония. По-нататък апостолът казва, че независимо дали се намира в скръб или в утешение, всичко се обръща накрая за доброто на вярващите, на които той служи. Благодарението е отправено към „**Бог и Отец на нашия Господ Исус Христос**“. Това е пълното наименование на **Бога** в НЗ. Той вече не се нарича Бог Авраамов, Бог Исааков и Бог Яковов, а се нарича „**Бог и Отец на нашия Господ Исус Христос**“. Това име съдържа и голямата истина, че Господ Исус е както Бог, така и Човек. Бог е *Бог* на нашия Господ Исус Христос: това наименование описва Неговото отношение към **Исус**, Човешкия Син. Но Бог е също така и *Баща* на нашия **Господ Исус Христос**: това наименование описва Неговата връзка с Христос, Божия Син. Бог е наречен също и „**Отец на милостите***“ и **Бог на всяка утеха**“: от Него идват всички **милости** и утешения.

1:4 Във всички свои скърби Павел чувства Божието утешително присъствие. Тук той дава една от многото причини, поради които Бог го утешава: за да може и апостолът на свой ред да утешава другите със същата утеха, с която той **се утешава от Бога**. За нас думата „**утеха**“ означава успокоение по време на скръб. Но по начина, по който е използвана в НЗ, тя има по-широко значение. Тя включва и насърчението, и увещанието, които получаваме от някого, който е до нас във време на нужда. Този стих съдържа един практически урок за всички нас. Ние трябва да помним кога сме били утешавани, за да можем да предаваме тази утеха и на други. Ние не трябва да избягваме болничните стаи или домовете, където има смърт, а да бъдем винаги готови да откликнем на потребността на онези, които се нуждаят от нашето насърчение. Ние не сме утешавани, за

да бъдем *улеснени*, а за да бъдем *утешителни*.

1:5 Причината, поради която Павел може да утешава другите, е, че утешенията на **Христос** са равни на страданията, които търпим за Него. Под „**Христовите страдания**“ тук не трябва да се разбираат изкупителните страдания на Спасителя. Тези страдания са уникални по своята същност и нито един човек не може да участва в тях. Но християните могат да страдат и наистина страдат заради връзката си с Господ Исус. Те понасят укори, отхвърляне, враждебно отношение, омраза, отричане, измяна и т.н. Всичко това може да се нарече „**Христовите страдания**“, защото Той го е понесъл, когато е бил на земята, и защото все още го понася, докато частите на Неговото Тяло страдат на земята. Във всички наша скръб скърби и Той (Ис. 63:9). Но основната идея на Павел тук е, че ние ще бъдем богато възнаградени за всички наши страдания, а именно – че ще бъдем обезщетени за тях чрез **утехата** на Христос, която **утеха** ще бъде повече от достатъчна!

1:6 Апостолът може да види доброто, което произлиза както от неговите притеснения, така и от неговите утешения. И притесненията, и утешенията са осветени от кръста. **Ако** той е **наскърбен**, **това** ще бъде за **утеха** и **спасение** на светиите – не за спасение на техните души, а за сила, която ще им помогне да преминат успешно през изпитанията. Те ще бъдат окуражени и насърчени от издръжливостта на Павел и ще разберат, че ако Бог е могъл да даде на него **благодат за страдание**, сигурно ще даде и на тях. Когато Семюъл Ръдърфорд попаднал в „мазето на нещастие“, както често пъти преди това, той се огледал и започнал да търси къде са „най-добрите Господни вина“. Може би той се е научил на това от примера на Павел, който сякаш винаги успява да съзре **дъгата** през **забесата** от **съзла**.

* Неправилно преведено като „Отец на милостивите“ в бълг. текст на Библията от 1924 г. – Бел. на прев.

Утешението, което Павел получава, ще изпълава и коринтяните с **утеха** и ще ги вдъхновява да издържат търпеливо, докато минават през същите страдания, през които е минал и Павел. Само онези, които са минали през сериозни изпитания, знаят какво точно трябва да кажат на другите, които са призвани да изстрадат същото. Само една майка, която вече е загубила единственото си дете, може най-добре да утеша друга майка, чието сърце току-що е било съкрушено от същата загуба. Или – какъв то е и най-добрият пример – само един Баща, Който е загубил единствения Си Син, може най-добре да утеша онези, които са загубили любимите си хора.

1:7 Сега апостолът изразява своята увереност, че така както коринтяните знаят какво означава да страдат заради Христос, така те ще изпитат и утешителната помощ от Негова страна. За християнина **страданията** никога не идват сами. След тях винаги идва и **утехата** на Христос. Можем да сме сигурни в това, както е бил сигурен и апостол Павел.

В „Живата Библия“ текстът на пасажа от 3 до 7 ст. е перифразиран така:

„Какъв чудесен Бог имаме! Той е Отец на нашия Господ Исус Христос, Източникът на всяка милост и Този, Който толкова чудесно ни утешава и укрепява в нашите трудности и изпитания. И защо Той прави всичко това? Защото, когато другите са утеснени и имат нужда от нашето състрадание и насърчение, ние ще можем да им предадем същата помощ и утеха, която Бог ни е дал на нас.

...Бог ни утешава в нашите скърби, за да можем и ние да помагаме на вас: да ви покажем от личен опит как Бог нежно ще ви утеша, когато преминавате през същите страдания. Той ще ви даде сила да издържите.“

1:8 След като говори най-общо за страданията и утехата, сега апостолът описва по-конкретните и жестоки изпитания, които е трябвало да изживее са-

мият той. Той не желае **братята** в Коринт да не знаят за **скръбта, която** го е сполетяла в Азия. (Азия тук не означава континента Азия, а провинция в западната част на територията, на която днес се намира Мала Азия.) За каква точно **скръб** говори тук апостолът? Може би той има предвид опасния бунт, който е преживял в Ефес (Деян. 19:23-41)? Някои изследователи смятат, че апостолът говори за някаква смъртоносна болест, други – за обезсърчителните вестии от Коринт. За щастие стойността на този пасаж и наслаждението от него не зависят от точното познаване на подробностите.

Скръбта обаче е била толкова силна, че Павел е бил притеснен свръхсилите си – до толкова, че **дори се е отчаял за живота си**.

Филип перифразира този стих така: „По онова време ние бяхме напълно смазани; товарът беше по-голям, отколкото можехме да носим; казахме си въсъщност, че това е краят.“

1:9 Перспективата пред апостола е била толкова мрачна, че той се е чувствал като човек, който е бил осъден на **смърт**. Ако някой го е запитал: „Живот или смърт?“, той сигурно е щял да отговори: „Смърт.“ Бог е позволил неговият служител да бъде доведен до такова изключително тежко положение, **за да не уповава на себе си, а на Бога, Който възкресява мъртвите**. Изразът „**Бог, Който възкресява мъртвите**“, тук се използва като синоним на всесилния Бог. Този, Който може да възкресява мъртвите, е единствената надежда на човека, който е осъден да умре, за каквото се е смятал апостолът.

1:10 Според традицията на ПБКДж (и повечето ръкописи) Павел говори за избавление в три времена: минало („**избави**“), настояще („**избавя**“) и бъдеще („**ще... избави**“).² Ако Павел има предвид бунта в Ефес, тогава той говори за причина, по който този бунт е бил спрял изведнъж, така че апостолът е успял да из-

бяга (Деян. 20:1). Павел знае, че същият Бог, Който го е **избавил** в миналото, може да го **избавя** всеки ден и **ще** продължи да го **избавя**, докато дойде този последен, велик момент, когато той ще бъде напълно освободен от скърбите и преследванията на този свят.

1:11 Тук Павел великодушно приема, че коринтските християни са се молили за него, докато той е преживявал това време на сериозни изпитания. В действителност много от вярващите са започнали да критикуват великия апостол и ние едва ли ще сбъркаме, ако се усъмним дали изобщо те са си спомнили за него пред престола на благодатта. И все пак Павел решава да приеме, че те са се молили за него. Изразът „**спореното на нас чрез мнозина добро**“ се отнася до освобождението на Павел, което е дошло в резултат на молитвите на **много хора**. Той вижда своето излизане от това трудно положение като пряк резултат от застъпничеството на светиите. И тъй като мнозина са се молили за него, **мнозина** ще могат сега и да **благодарят** за това, че молитвите им са били чути.

В. Обяснение за промяната в плановете на Павел (1:12-2:17)

1:12 Причината, поради която Павел чувства, че може да разчита на молитвите на вярващите, е, че той винаги е бил пряк в отношенията си с тях. Той може да се хвали с честността си към тях и съвестта му свидетелства, че неговото поведение се е отличавало със „**святост и искреност пред Бога**“, тоест с прозрачната честност, която идва от Бога. Апостолът не се е поддал на методите на **плътските** хора, но е действал открито пред всички с незаслужената сила (**благодат**), която **Бог** му е давал. Това трябва да е особено ясно на коринтяните.

1:13 Искреността, която е била отличителна черта на отношенията на Павел с коринтяните в миналото, е отличителна черта и на това Писмо. Павел

пише точно това, което и мисли. Неговите читатели няма нужда да четат между редовете. Значението на написаното се вижда на повърхността; то е просто и ясно. То означава точно **това, което те четат и разбират**, и апостолът се надява, че те ще продължат да го **признават** дори и **до край**, тоест докато са живи.

1:14 Събранието в Коринт е признало Павел **отчасти**, което ще рече, че някои от вярващите са го признали, а други – не. Верните на него са разбрали две неща: че в деня на **Господ Исус** те ще се гордеят с него и че той ще се гордее с тях. **Денят на Господ Исус** означава по-конкретно Христовото съдилище, на което служението на изкупените ще бъде оценено и наградено. Когато Павел погледне към този съд, той неизменно вижда лицата на онези, които са били спасени чрез неговото служение. Те ще бъдат неговата радост и венец на слава, а от своя страна той също ще бъде причина за тяхната радост, защото е бил Божият инструмент, който ги е довел до Христос.

1:15 Изразът „с тая **увереност**“ означава с **увереността**, с която коринтяните са му са се радвали като на истински апостол на Исус Христос и като на един, в чиято искреност изобщо не са се съмнявали. Павел желае **да гоиде при** тях с увереност в тяхното доверие, уважение и обич. Неговото **намерение е да гоиде** при тях най-напред, **преди** да замине за Македония, и още веднъж – на връщане от Македония. Така те ще имат от него **двойна полза** – в смисъл че вместо да ги посети един път, той ще ги посети два пъти.

1:16 Ползата от тези две посещения е обяснена по-подробно в 16 стих. Както беше споменато, според плана си Павел трябва да тръгне от Ефес, да се отправя към Ахая, където е разположен Коринт, и след това да отпътува на север към **Македония**. След като проповядва там, той възнамерява да се върне об-

ратно на юг към Коринт. Апостолът се надява, че коринтските вярващи ще го изпратят за Югея, като може би ще му помогнат със своето гостоприемство и молитви, но не и със своите средства, тъй като по-късно той заявява твърдото си решение да не приема от тях пари (11:10).

1:17 Първоначалният план на Павел не се осъществява. От Ефес той заминава за Трояда, но тъй като не намира Тим, отива направо в Македония, без да спира в Коринт. И така, тук той задава следния въпрос: „**Добре, когато имах това намерение, лекоумно ли съм постъпил?**“ Вероятно точно такива са били и думите на неговите хулители: „Виждете какъв непостоянен и непоследователен човек е този Павел! Казва едно, а прави друго! Може ли такъв човек да бъде апостол?“ В този стих апостолът отправя едно предизвикателство към коринтяните, като ги кара да се замислят дали наистина на него не може да се разчита. Дали, когато възнамерява да прави нещо, той прави това под влияние на **плътски** побуди, които водят до „**Да!**“ в един миг и до „**Не!**“ в следващия? Дали го прави от съображения за удобство и лично спокойствие? Смисълът на този стих е уловен много точно от Филип в неговата перифразирана Библия: „Тъй като трябваше да променим този план, означава ли това, че сме непостоянни? Да не би, когато възнамерявам да правя нещо, аз да го правя двучленно – казвам „**Да!**“, а мисля „**Не!**“?“

1:18 Тук Павел като че ли сменя темата, като започва да говори за своето **проповядване**. Може би неговите критици казват, че щом като на него не може да се разчита в един обикновен разговор, то едва ли може да се разчита на проповядването му!

1:19 Павел доказва, че неговите действия не са били ненадеждни, тъй като Спасителят, Когато той проповядва, е божествен и неизменяем и в Него няма никаква сянка от промяна или изменение.

Когато той е дошъл за първи път в Коринт заедно със **Сила** и **Тимотей** (Деян. 18:5), те са проповядвали достойния за доверие **Божий Син**. „Посланието не е било ненадеждно, тъй като то е съдържало вестта за Божия Син, Който е непроменяем.“ Доводът на Павел тук е, че никой, който проповядва Господ Исус в Духа, не може да действа по начина, по който неговите критици го обвиняват, че действа. Дени казва следното: „Павловият довод тук би могъл да се използва от лицемер, но нито един критик не би могъл да го измисли някога.“ Може ли Павел да проповядва един верен Бог, а самият той да бъде неверен? Не.

1:20 **Всички Божии обещания**, без изключение, намират своето изпълнение в **Христос**. Всички, които намират в **Него** изпълнението на Божиите обещания, добавят своето „**Амин!**“:

„Когато ние отворим Библията на някое обещание и погледнем нагоре към Бога, Бог казва: „**Вие имате всичко това в Христос.**“ *Доверявайки се на Христос, ние казваме „Амин“ на Бога. Бог говори чрез Христос, а ние вярваме в Христос: Христос протяга ръка към нас, а ние протягаме ръце към Него във вяра, и всяко Божие обещание се изпълнява в Исус Христос. В Него и чрез Него ние приемаме тези обещания за себе си, като ги вземаме и казваме: „Да, Господи, аз Ти се доверявам.“ Това е изпълнено с вяра „Да!“.*³

Всичко това е за **слава на Бога чрез нас**. Както казва Дени: „Бог се прославя, когато човешките души разберат, че Той е изговорил такова добро нещо за тях, което надхвърля тяхното най-силно въображение, и когато видят, че това добро е абсолютно сигурно и обезпечено в Неговия Син.“

Думите „**чрез нас**“ напомнят на коринтяните, че именно **чрез** проповядването на такива хора като Сила, Тимотей и Павел те изобщо са могли да претендират за Божиите обещания в Христос. Ако апостолът е лъжец, както казват неговите врагове, нима е възможно

Бог да е използвал един лъжец и измамник за извършването на нещо, което има такива положителни резултати? Отговорът, разбира се, е „Не“.

1:21 След това Павел показва, че както коринтяните, така и той са участници в един и същ начин на живот. Бог ги е въвел във вярата и сега ги утвърждава в Христос чрез служението на Божието слово. Той ги е помазал с Духа, Който ги възпитава, укрепва и обучава.

1:22 Освен това Бог ги е запечатал и им е дал Духа в сърцата в залог. Тук ние виждаме още две служения на Светия Дух. Печатът е белег за притежание и осигуреност. Обитаващият във вярващия Дух е знак, че той сега принадлежи на Бога и че е осигурен за вечността. Този печат, разбира се, е невидим. Хората не ни познават като християни по някакъв белег, който ние носим, а по свидетелството на изпълнения с Духа живот. Бог също така им е дал Духа в сърцата като залог или предварителна гаранция за това, че скоро ще притежават и цялото наследство. Когато Бог спаси един човек, Той му дава Светия Дух, за да обитава в него. Също колкото е сигурно получаването на Духа, също толкова е сигурно и влизането на новородения вярващ в Божието наследство. Същият вид благословения, които Светият Дух осъществява в нашия живот днес, ще станат напълно наши в един бъдещ ден.

1:23 В пасажа от 1:23 до 2:4 Павел отново се връща към обвинението в ненадеждност, което някои хора отправят срещу него, като този път дава пряк отговор на въпроса защо не е посетил Коринт, както е възнамерявал да направи. Тъй като няма човек, който да може да знае истинските вътрешни мотиви на Павел, той призовава Бог да свидетелства за това. Ако апостолът е отишъл в Коринт по времето, в което е възнамерявал да направи това, той е трябвало да се отнесе към тях много строго заради състоянието, в което се е намирала тяхната църква. Трябвало е лично да по-

рицае светиите заради тяхното безгрижие и толерирането на греха в събранието. Но апостолът е решил да ги пощади и затова е отложил пътуването си в Коринт.

1:24 Казвайки всичко това, Павел не иска никой да мисли, че той има диктаторска власт над коринтяните. Поради тази причина апостолът добавя тук и следните думи: „Защото не господаруваме над вярата ви, но сме помощници на радостта ви.“ Апостолът не желае да господства над тяхната християнска вяра. Не иска те да го мислят за тиранин. Точно обратно – както той, така и неговите съработници са само помощници на тяхната радост и искат да правят само това, което ще им помогне да вървят по християнския път, допълвайки тяхната радост.

Последните думи от 24 ст. („понеже, колкото за вярата, вие стоите твърди“) означават, че те нямат нужда да бъдат поправяни относно тяхната вяра, защото в това отношение те стоят гостатъчно твърдо. Нещата, които апостолът желае да поправи, не засягат учението, а практическото поведение на църквата.

2:1 Този стих продължава мисълта от последните два стиха. Павел обяснява, че причината, поради която не е отишъл в Коринт, както е възнамерявал, е, че той не е искал да им причинява скръб, която неизбежно би последвала от неговите укори. Думите „реших... да не дохождам при вас пак* със скръб“ може би означават, че апостолът е посетил коринтяните със скръб и болка още веднъж след първото си посещение, описано в Деян. 18:1-17. За такова едно второ посещение намекуват и пасажите в 12:14 и 13:1.

2:2 Ако апостолът беше отишъл в Коринт с личен укор към християните, това, разбира се, щеше да ги наскърби. Но то също така щеше да наскърби и апос-

* В българския текст тази дума е изпусната. – Бел. на прев.

тола, тъй като коринтяните са хора, а کوшто той желае радост. Ето как звучи този стих според тълкуването на Райри: „Ако аз ви наскърбя, кой ще остане, за да ме развесели, освен наскърбените? Това едва ли може да ме утеши.“

2:3 Вместо да стане причина за взаимно **наскърбление** чрез своето лично посещение, апостол Павел е решил да им напише Писмо. Той се е надявал, че Писмото ще постигне желаня резултат, че коринтяните ще накажат съгрешилия брат и че следващото посещение на Павел няма да бъде помрачено от напрежението в отношенията му с тези хора, които той толкова много обича.

Дали Писмото, за което става въпрос в началото на 3 ст., е Първото послание на Павел към коринтяните или някое друго Писмо, което вече не съществува? Много изследователи вярват, че тук не става въпрос за Първото послание към коринтяните, като се позовават на описанието в 4 ст., където се казва, че то е било написано с голяма скръб, със свито сърце и с много сълзи. Други изследователи смятат, че това описание подхожда и за Първото послание към коринтяните. Възможно е също така Павел да е написал на коринтяните едно много строго писмо, което вече не съществува. Може би това е станало след посещението в скръб, за което се говори във 2:1, като Тим е бил определен да го занесе. За такова едно писмо се говори може би и във 2:4, 9 и в 7:8, 12.

Независимо от фактите идеята на 3 ст. е, че когато им е писал, Павел е направил това нарочно, така че когато дойде при тях, да не **бъде наскърбен от ония**, които би трябвало да го **зарадват**. Той е имал увереност, че същите неща, които са донесли **радост** на него, трябва да донесат **радост** и на тях. В контекста това означава, че благочестивото разрешение на проблема със съгрешилия светия ще доведе до взаимна радост.

2:4 Този стих ни дава възможност да надгърнем дълбоко в сърцето на един ве-

лик пастир. Павел е силно наскърбен от факта, че събранието в Коринт толерира греха. Това му носи „**голяма скръб и сърдечна тъга**“, и много сълзи. Очевидно апостолът се чувства много по-засегнат от греха в Коринт, отколкото самите коринтяни. Те не трябва да приемат това Писмо като опит за нараняване на чувствата им, а по-скоро като доказателство на неговата любов към тях. Павел се надява, че след като им пише, те ще имат достатъчно време, за да вземат мерки за облекчаване на ситуацията, така че неговото предстоящо посещение да бъде изпълнено с радост. „Верни са раните от приятел.“ Ние не трябва да се обиждаме, ако получим благочестив съвет или предупреждение от страна на някой наш брат, а да осъзнаем, че всеки, който прави това, се интересува истински от нас. Праведният укор трябва да се възприема като укор от Господа и ние трябва да бъдем благодарни на този, който ни го е казал.

2:5 В пасажа от 5 до 11 ст. Павел се занимава по-конкретно с инцидента, който е довел до този проблем. Обърнете внимание на огромната благодат и християнска загриженост, с които той разглежда този въпрос. Апостолът нито веднъж не споменава самата обida или името на обидилия го. Изразът „**ако някой ме е наскърбил**“ може да се отнася или до прелюбодействащия мъж от 1 Коринт. 5:1, или до някой друг човек, който е създал проблем в събранието. Нека да приемем, че става въпрос за първия. Павел не приема това наскърбление като лична обida, а като **наскърбление на всички** вярващи **отчасти**.

2:6 Повечето вярващи в Коринт са били еднодушни по отношение на дисциплинарните мерки, взети срещу съгрешилия. Явно става въпрос за отлъчване от църквата. В резултат на това наказание съгрешилият брат се е покаял истински и отношенията му с Господа са били възстановени. Сега Павел казва на коринтяните, че **наказанието** на този брат е би-

ло **гостатъчно** и че не е необходимо то да продължава излишно. Във втората половина на стиха виждаме израза „**което му е било наложено от** многото“ (буквален превод). Някои смятат, че „многото“ означава „**мнозинството**“; други – че означава *всички с изключение на наказания*. Последните смятат, че мнението на **мнозинството** не е гостатъчно при вземане на решения, свързани с църквата. Според тях там, където Божият Дух има свобода да води, трябва да има единогушие.

2:7, 8 Сега, след като братът се е покаял напълно, коринтяните трябва да му **простят** и да го утешат, като го приемат обратно в общението. Ако не направят това, има опасност братът да бъде **погълнат от прекомерна скръб**, което ще рече да се отчае, да изгуби увереност в реалността на прошката и да изпадне в дълбоко и постоянно униение и обезсърчене.

Коринтяните трябва да го **уверят в любовта си към него**, като отворят широко ръце и го приемат обратно с радост и обич.

2:9 Когато е писал на коринтяните своето Първо послание, Павел е искал да ги **познае от опит**, като им е представил възможността да покажат **послушност** на Господното слово, предадено им от него. Тогава той им е предложил да отделят този човек от общение с църквата. Те са направили точно това, показвайки по този начин истинско **послушание**. Сега Павел иска да ги накара да отидат една стъпка по-напред и да приемат брата обратно.

2:10 Филип перифразира 10 стих така: „Ако вие простите на някого, бъдете сигурни, че и аз ще му простя. Доколкото съм малък да простя нещо на някого лично, аз съм му го простил като пред Христос.“ Павел желае светиите да знаят, че е едно с тях, когато те прощават на покаялия се грешник. Ако е имал **нещо** да прости, той наистина му го е **простил**

заради коринтяните и **като в** присъствието на **Христос**.

Фактът, че това Писмо отделя толкова голямо внимание на въпроса за дисциплината в църквата, показва колко е важен той, макар и днес много често да е пренебрегван в евангелските църкви. Това е още един пример за това, как хората могат да изповядват, че вярват в боговдъхновеността на Писанията и въпреки това да откажат да им се подчинят, щом това не отговаря на техните цели.

2:11 Също както съществува опасност едно събрание да не вземе наказателни мерки, когато е призовано, така съществува и опасност то да не прости, когато съгрешилият светия се покае искрено. Сатана винаги е готов да се възползва от такава една ситуация и да приложи своите лукави методи. В първия случай той проваля свидетелството на събранието, което търпи в себе си някакъв грях; във втория – унепява покаялия се чрез прекалено голяма скръб, ако събранието не го приеме обратно при себе си. Ако Сатана не може да унищожи чрез разврат, той ще се опита да направи това чрез прекомерна скръб, която може да обхване човека след покаянието.

Коментирайки израза „**ние знаем неговите замисли**“, Дж. Сидлоу Бакстър казва следното:

„Сатана използва всякакви стратегии, за да отвърне душите на хората от истината: сито, за да ги пресее (Лука 22:31); лукавицини (както в този случай); плевели, за да ги задуши (Мат. 13:2); хитрости, за да ги заблуди (Еф. 6:11); реване на лъв, за да ги ужаси (1 Петр. 5:8); маскировка на ангел, за да ги измами (2 Кор. 11:14); и примки, за да ги улови (2 Тим. 2:26).“⁴

2:12 Сега Павел се връща обратно на въпроса за промяната в неговите плановете, за които той говори в 4 стих. Той не е отишъл в Коринт, макар че преди това е казал, че ще отиде. Предишните стихове обясняват, че апостолът се е

отказал да направи това, защото не е искал да ги посети с цел да ги порицае. В пасажа от 12 до 17 ст. Павел разказва какво точно му се е случило в този важен момент от неговото служение. Както беше споменато преди това, след като е тръгнал от Ефес, Павел се е насочил към **Троада** с надежда да се срещне там с Тим, от когото е очаквал да чуе вести от Коринт. В Троада му се е **отворила** една чудесна **врата от Господа** за проповядване на **Христовото благовестие**.

2:13 Въпреки тази златна възможност **духът** на Павел не е бил спокоен. Срещата с Тим не се е състояла. Отговорността за коринтската църква е прогължавала да тежи на сърцето на апостола. Въпросът е бил: да остане ли в Троада и да проповядва Христовото благовестие, или да отиде в Македония? Решението е било взето: апостолът е заминал за **Македония**. Интересно какво са си мислели коринтяните, когато са чели тези думи? Дали са разбирали – може би малко засрамени – че точно *тяхното* поведение е било виновно за това безпокойство в живота на апостола, което го е накарало да се откаже от чудната възможност да проповядва благовестието, за да научи какво е тяхното духовно благодостояние?

2:14 Павел никога не е победен. Където и да отиде в служението си за Христос, той винаги побеждава. За това говори и следното благодарствено възклицание: **Но благодаря на Бога, Който винаги ни води в победно шествие в Христос!** А. Т. Робъртсън казва следното:

„Без да каже нито една дума като обяснение, Павел излиза от ямата на пълното отчаяние и се издига на върха на радостта. Той се рее високо като орел и гледа с гордо презрение долината под себе си.“⁵

Тук Павел използва един образ от триумфалните шествия на римските императори, с които те са отбелязвали своите слави победи. Обикновено, когато са се връщали у дома, те са водели плен-

ниците след себе си и са марширували по улиците на столицата. От двете страни на колоната са вървели хора, които са носели тамян, така че неговото **благоухание** се е разнасяло навсякъде из въздуха. Павел използва тази картина, за да опише Господа като Един Завоевател, Който марширува в победно шествие от Троада до Македония, водейки апостола със Себе Си. Навсякъде, където Господ отива чрез Своите служители, има победа. Благоуханието на знанието за Христос се разнася чрез апостола на всяко място. Както казва Ф. Б. Мейър:

„Навсякъде, където те са отивали, хората са опознавали Христос по-добре: красотата на характера на Учителя е ставала по-явна. Хората са започвали да чувстват нежното благоухание, което се е разпръсквало във въздуха и което ги е привличало към Назарянина.“⁶

И така, Павел не смята, че е преживял поражение в борбата си със Сатана, а че Господ е спечелил победа, която е разделил с Павел.

2:15 В победните шествия, които служат за основа на Павловото сравнение, благоуханието на тамяна е означавало две неща: от една страна, славна победа за римляните, а от друга – ужасна гибел за пленените. Подобно и проповядването на благовестието има две следствия, както отбелязва и апостолът. То означава едно за **„тия, които се спасяват“**, и точно обратното **„за ония, които погиват“**. За едните, тия, които го приемат, то е обещание за славно бъдеще; а за другите – предзнаменование за гибел. Но Бог се прославя и в двата случая, защото за Него то е **благоухание** на благодаратта в първия случай и на справедливостта във втория. Ф. Б. Мейър описва това много добре:

„И така, когато се каже, че ние можем да бъдем за Бога Христово благоухание, това означава, че трябва да живеем така, че да припомним на Бога какъв е бил Исус в морално отношение. Тоест, наблюдавайки ни ден след ден, Бог трябва да

*вижда в нас Исус и да си припомня (по човешки казано) Неговия благословен живот, който е бил даден като принос и жертва на Бога, за да бъде благоухание пред Него.*⁷

2:16 За спасените християните са „животворно уханье“, но за погиващите – „смъртоносно уханье, което докарва смърт“. Ние сме това, което Филип нарича „освежителното уханье на самия живот“, носещи живот на тези, които вярват, и „смъртен мирис на погибел“ на онези, които отказват да повярват. Този двустранен резултат е илюстриран по много красив начин чрез едно събитие от СЗ. Когато Божият ковчег е бил хванат от филистимците, той е носел смърт и разрушение, докато е бил сред тях (1 Царе 5). Но когато е бил занесен в къщата на Овид-егом, той е донесъл благословение и благополучие както на него, така и на целия му дом (2 Царе 6:11). Разсъждавайки върху огромната отговорност на проповядването на едно послание с такива сериозни последици, Павел не може да не запита: „**И за това дело кой е способен?**“

2:17 Връзката между 16 и 17 ст. става още по-ясна, когато се добавят думите „ние сме“ [способни]. Кой е способен на това? Ние сме [способни], защото **не... изопачаваме Божието слово.** (Но това все пак трябва да се разглежда във връзка с 3:5, където Павел казва, че неговата способност е от Бога.) **Мнозината**⁸ са учителите на юдеизма, които се опитват да отчуждят коринтяните от апостола. Какви са тези хора? За тях Павел казва, че те са мъже, които продават на безценница, спекулират или търгуват с **Божието слово.** Те правят това с користни цели, защото се опитват да превърнат служението в доходна професия. Думата, преведена тук като „изопачавам“, се използва и за означаване на действието на хората, които подправят виното, като му добавят нещо. И така, тези лъжеучители се опитват да подправят Божието слово, като добавят

към него своите собствени учения. Така например те се опитват да смесят закона с благогатта.

Павел не е човек, който подправя или търгува с Божието слово. Той описва своето служение с четири забележителни характеристики. **Първата** е „**искреността**“. Това означава „прозрачност“. Неговото служение е честно. В него няма никаква хитрина или увъртане. Всичко е изложено на показ. Робъртсън дава следното хумористично обяснение на този израз: „Ягодите на Павел са еднакви добри както на повърхността, така и на дълбото на кошницата.“⁹

Втората е, че неговото служение е „**като от Бога**“. С други думи, всичко онова, което той говори, е **от Бога.** Бог е източникът на неговото послание и на силата, за да го разгласява. **Освен това** неговото служение е служение, което той извършва „**пред Бога**“. Това означава, че апостолът служи на Господа със съзнание, че **Бог винаги го гледа.** Той има истинско чувство за отговорност пред Бога и съзнава, че нищо не може да се скрие от Неговите очи. **И последната** характеристика на неговото служение е, че когато говори, апостолът **говори искрено... в Христа.** Това означава, че той говори в името на **Христос,** с властта на **Христос** и като говорител на **Христос.**

Г. Пълномощията на Павел за служението (3:1-5)

3:1 Когато във втората половина на 2:17 апостолът използва четири отделни израза, за да опише своето служение, той съзнава, че на някои, и особено на неговите критици, това може да прозвучи като хвалба. Затова той започва тази глава с въпрос: „**Пак ли започваме да се препоръчваме?**“ Думата „**пак**“ не означава, че преди малко той се е препоръчвал. Тя по-скоро означава, че апостолът е бил **обвинен** в това и че сега очаква повторение на това обвинение.

„Или имаме нужда, както някоу, от препоръчителни писма до вас или от вас?“ Изразът „както някоу“ се отнася до лъжеучителите, за които се говори във 2:17. Те са дошли в Коринт с препоръчителни писма може би от Ерусалим. И вероятно, когато са си заминавали от Коринт, те са носели препоръчителни писма и от събранието в Коринт. Християните от ранната църква са използвали препоръчителни писма при пътуване от едно място на друго. Апостолът няма за цел да прекъсне тази практика, а само казва по един много умел начин, че единственото нещо, което е било препоръчително в тези лъжеучители, са били тези писма! Те не са били в състояние да предложат никакви други пълномощия.

3:2 Юдейските учители, които са дошли в Коринт, са се усъмнили в апостолската власт на Павел. Те са отрекли, че той е истински Христов служител. Може би те са насаждали тези съмнения в умовете на християните, за да ги накарат да поискат и от апостол Павел някакво препоръчително писмо при следващото му посещение. Но нима той се нуждае от такова писмо? Нима той не е дошъл в Коринт, когато те са били езически идолопоклонници? Нима не ги е довел до Христос? Нима Господ не е подгребал неговото служение, като му е подарил скъпоценни души в Коринт? Ето това е отговорът: самите коринтяни са Павловото писмо, написано в неговото сърце, но узнавано и прочитано от всички човечи. В неговия случай не е необходимо писмо, написано с писалка и мастило, защото те са плодовете на неговото служение, запазени в неговата обич. И не само това, но те са узнавани и прочитани от всички човечи, защото за тяхното обръщение се знае в цялата област. Хората са усетили промяната в коринтяните, защото те са се обърнали от идолите към Бога и вече живеят живот, отделен от света. Те са свидетелството за небесното служение на Павел.

3:3 На пръв поглед 3 ст. като че ли противоречи на 2 стих. В него Павел казва, че коринтяните са негово писмо, а тук – че са Христово писмо. Там той казва, че писмото е написано в неговото сърце; а тук, във втората половина на 3 ст. – че Христос е написал това писмо на сърцата на самите коринтяни. Има ли някакво обяснение за тези противоречия? Обяснение има, и то е, че във 2 ст. Павел заявява, че коринтяните са неговото препоръчително писмо, докато в 3 ст. дава обяснението за това. Може би ще видим тази връзка по-ясно, ако съединим двата стиха, както следва: „Вие сте нашето писмо... защото става явно, че сте Христово писмо.“ С други думи, коринтяните са Павловото препоръчително писмо, защото на всички става ясно, че Господ е извършил милостиво дело в техния живот. Всички разбират, че те са християни. И тъй като Павел е човешкият инструмент, който ги е довел до Господа, те са неговите пълномощия. Това е и смисълът на израза „произязла чрез нашето служение“. Господ Исус е Този, който е извършил това дело в техния живот, но Той го е извършил чрез служението на Павел.

И докато препоръчителните писма, които използват враговете на Павел, са написани с мастило, Павловото писмо е написано „с Духа на живия Бог“ и следователно е божествено. Мастилото, разбира се, подлежи на изпаряване, изтриване и изчезване, но писмото, което Духът... на Бога пише на човешкото сърце, остава завинаги. След това Павел казва, че Писмото на Христос е написано не на плочи от камък, а на плочи, които са от плът. Хората, които посещават Коринт, не могат да видят писмото на Христос, написано на някой голям паметник в центъра на града, тъй като то е написано в сърцата и живота на коринтските християни.

Когато Павел противопоставя плочите от камък на плочите от плът, едва ли има съмнение, че той мисли за разли-

ката между закона и благовестието. Законът, разбира се, е бил написан на каменни плочи на Синайската планина, но при благовестието Бог осигурява подчинение чрез посланието на благодатта и любовта, което е написано в човешките сърца. Павел възнамерява да разгледа този въпрос по-късно в по-големи подробности, затова тук само го споменава.

3:4 Когато виждаме убедеността, с която Павел говори за своето апостолство и служението, което Господ му е поверил, ние се изкушаваме да го запитаме: „Как можеш да говориш толкова убедено за такова нещо, Павле?“ Отговорът на този въпрос е даден в 4 стих. Защитата на неговото апостолство само изглежда като лична хвалба, но изобщо не е такава. Тук той казва, че неговата увереност е увереност **спрямо Бога**, тоест увереност, която може да устои на Божия изпитателен поглед. Павел няма никаква увереност нито в себе си, нито в собствените си способности, но намира доказателство за истинността на своето служение **чрез Христос** и в делото, което Христос е извършил в живота на коринтяните. Огромната промяна в живота на коринтяните е препоръката на апостола.

3:5 Тук отново Павел отхвърля каквато и да било своя лична способност, която би могла да му даде правото да се счита за апостол на Исус Христос. Силата за неговото служение **не идва от него, а от горе**. Апостолът не търси почет за себе си. Той разбира, че ако **Бог** не го беше направил способен за служение, сам по себе си той нищо нямаше да може да направи.

Д. Сравнение между Стария и Новия Завет (3:6-18)

3:6 След обсъждането на въпроса за *неговите собствени* пълномощия и способност за служение, Павел сега се впуска в едно продължително описание на самото служение. В следващите стихове

апостолът прави сравнение между стария завет (закона) и **новия завет** (евангелието). Той има основателна причина да направи това точно сега. Онези, които го критикуват толкова яростно в Коринт, са учители на юдейската религия. Това са хора, които се опитват да смесят закона с благодатта. Те учат християните, че за да могат да бъдат напълно приети от Бога, трябва да съблюдават някои неща от Мойсеевия закон. Следователно апостолът си поставя за цел да покаже превъзходството на новия завет в сравнение със стария. Той започва своето описание, като казва, че Бог го е направил способен като **служител на новия завет**. Заветът е едно обещание, съглашение или договор. Старият завет е юридическата система, дадена от Бога на Мойсей. При него условието за благословение е било послушанието. Това е един завет на дела, едно съглашение между Бога и човека, според което, ако човекът изпълни своята част, Бог също ще изпълни Своята. Но тъй като е зависел от човека, този договор не е могъл да произведе правда. **Новият завет** е евангелието. При него Бог се задължава да благослови човека безусловно по Своята благодат чрез изкуплението, което е в Христос Исус. Новият завет зависи от Бога, а не от човека. Затова той е в състояние да осъществи това, което Старият Завет никога не беше в състояние да направи.

Павел прави няколко впечатляващи сравнения между закона и евангелието. Той започва с първото, като в 6 стих казва: **не на буквата, но на Духа, защото буквата убива, а Духът, или духът** (според бележката под линия в НВПБ-КДж) **оживотворява**. Едно най-общо тълкуване на този стих е, че ако човек вземе външното, буквалното звучене на Писанията и се опита да се подчини на буквата, а не на цялостния дух на пасаж, то вместо да му помогне, това ще му навреди. Пример за това са фарисеите. Те педантично спазват даването на

десетъка до най-малки подробности, без да показват никаква милост и любов към хората (Мат. 23:23). И макар че това тълкуване може да бъде едно валидно приложение на този пасаж, то не е истинското тълкуване. В 6 ст. под „буквата“ трябва да се разбира Мойсеевият закон, а под „духа“ – евангелието на Божиата благодат. Когато Павел казва, че **буквата убива**, той говори за служението на закона. Законът осъжда всеки, който не успее да изпълни неговите светви изисквания. „Чрез закона става само познанието на греха“ (Рим. 3:20). „Проклет всеки, който не постоянства да изпълнява всичко, писано в книгата на закона“ (Гал. 3:10). Според Божиите намерения законът никога не е трябвало да бъде средството за даване на живот. Неговото предназначение е да дава познание за грех и да изобличава в грех. Новият завет тук е наречен „дух“. Той представлява духовното изпълнение на образите и сенките от Стария Завет. Това, което законът изисква, но никога не може да произведе, сега се изпълнява от евангелието. Дж. М. Дейвис прави следното обобщение:

„Това служение на „буквата“, която убива, се илюстрира чрез смъртта на трите хиляди души, убити на Синайската планина при даването на Стария Завет; а служението на Духа, Който оживотворява, се илюстрира чрез спасението на трите хиляди души в Деня на Петдесетница.“¹⁰

3:7 Текстът на 7 и 8 ст. продължава да развива сравнението между двата завета. Тук апостолът сравнява славата, която съпътства даването на закона, със славата, свързана с евангелието. В 3 и 4 гл. думите „слава“ и „славен“ се срещат седемнадесет пъти. Старият Завет се нарича „служението на онова, което докарва смърт, написано с букви, издялани на камък“. Това може да се отнася само до десетте заповеди. Те докарват смърт на всеки, който не ги спазва (Изх. 19:13). Павел не казва, че няма слава,

свързана с даването на закона. Това въобще не е така. Даването на десетте заповеди на Мойсей от Бога на Синайската планина е придружено с велики изяви на божествено присъствие и сила (Изх. 19). От самото общение на Мойсей с Бога лицето му е блестяло като отражение на Божието величие. Поради тази причина **израилевите синове не са могли да гледат Мойсей в лице заради блясъка на лицето му**. Той е бил прекалено силен за тях, за да могат да гледат лицето на Мойсей непрекъснато. След това обаче Павел добавя многозначителните думи **„който преминаваше“**. Това означава, че светлото блестене на лицето на Мойсей не е било постоянно, а само една временна, преминаваща слава. Духовното значение на това явление е, че **славата на стария завет е временна**. Законът има една определена функция. Той е бил даден, за да изяви греха. Той е показал светлите изисквания на Бога и в този смисъл е бил славен. Но той е бил даден до времето на Христос, Който е изпълнението на закона за всички, които вярват (Рим. 10:4). Законът е **сянката**; Христос е **същността**. Той е образът на по-добрите неща, които идват след това и които намират своето изпълнение в Спасителя на света.

3:8 И така, ако законът наистина има такава слава, колко **по-голяма слава** ще има **служението на Духа**? Изразът „служението на Духа“ се отнася до евангелието. Божият Дух работи чрез проповядването на евангелието и от Своя страна се дава на онези, които получават благата вест за спасението. Спомагателният глагол „ще“ в „**ще бъде служението на Духа**“ не изразява бъдеще време, а неизбежно следствие. Ако единият факт или условие съществува, другият ще последва със сигурност.

3:9 Тук старият завет е наречен „**служението на онова, което докарва осъждане**“. Това е резултатът. Законът докарва **осъждане** на всички, тъй като нито един човек не може да го спазва свър-

шено. И все пак с него е свързана известна слава. Той има истинска цел и истинска полза за онова време. Но „служението на онова, което докарва правда, го надминава“. Ходж казва така: „Служението на правдата е такова служение, чрез което хората се оправдават и следователно – освобождават от осъждението, докарано върху тях от закона.“¹¹ Славите на евангелието не са слави, които се харесват на очите, а дълбоки и трайни превъзходства, които се харесват на духа. Славите на Голгота далеч надвишават славите на Синайската планина.

3:10 Макар и законът да е бил прославен в известен смисъл, когато го сравним с новия завет, ще видим, че той изобщо не е бил прославен. Този стих изразява едно голямо противопоставяне, показвайки ни, че когато поставим двата завета един до друг, единият напълно засенчва другия – тоест че новият завет надминава стария. А. Т. Робъртсън казва така: „По-голямата слава засенчва по-малката. Най-малкото в едно отношение изглежда, че старият завет няма никаква слава, и това е поради свръхизобилстващата слава на новия.“¹² А коментарът на Дени е следният: „Когато Слънцето свети с най-голямата Си сила, в небето няма друга слава.“¹³

3:11 „Защото, ако това, което преминаваше, бе със слава, то много по-славно (буквално: „по-славно в славата“) е трайното.“ Обърнете внимание на двата предлога: „свс“ и „в“. Идеята тук е, че даването на закона е било съпроводжано от слава, докато при Новия Завет славата е негово присъщо качество. Славата само е съпътствала даването на закона, докато евангелието на Божията благодат е *славно само по себе си*.

Този стих също така противопоставя преходния, временен характер на закона на постоянния характер на евангелието. „Това, което преминаваше“, може да се отнася само до десетте Божии заповеди – „служението на онова, което докарва

смърт, написано с букви издялани на камък“ (7 ст.). Следователно този стих опровергава твърденията на адвентистите от седмия ден, които казват, че церемониалният закон е отменен, но законът на десетте Божии заповеди не е.

3:12 *Нагезгата*, за която Павел говори тук, е твърдото убеждение, че славата на евангелието никога няма да помръкне или да изчезне. Това негово твърдо убеждение му дава гръзностение да говори словото с *голяма откровеност*. Той няма какво да крие, няма нужда да използва покривало. В много от съвременните религии съществуването на тайнства се приема като нещо естествено. Всеки новоповярвал трябва да бъде въведен в тези дълбоки тайни, да преминава от едно едно духовно ниво на друго. Но с евангелието не е така. При него всичко е открито и ясно. Евангелието говори просто и с пълна увереност за неща като спасението, Триединството, рая и ада.

3:13 „И не сме като Мойсей, който туряше покривало на лицето си, за да не могат израилтяните да гледат изчезването на това, което преминаваше.“ Фонът на 13 ст. е от Изход 34:29-35. Там ние научаваме, че когато е слизал от Синайската планина, след като е бил в присъствието на Господа, Мойсей не е знаел, че лицето му е блестяло. Израилтяните са се страхували да се приблизят до него заради славата на неговото лице. Но той ги е повикал да се приблизят и те са се подчинили. След това Мойсей им е дал като заповеди всичко, което Господ му е казал. В Изход 34:33 четем следното: „И когато Мойсей свърши говоренето си с тях, тури на лицето си покривало.“ Във 2 Коринтяни 3:13 апостолът обяснява защо Мойсей е направил това. Той е сложил на лицето си покривало, за да не могат израилтяните да гледат изчезването на това, което преминаваше. Славата на неговото лице е била една изчезваща слава. С други думи, законът, който Бог му е дал, е имал преход-

на слава. Тя е преминавала дори в този момент и Мойсей не е искал те да видят нейното **изчезване**. Мойсей е искал да скрие не толкова самата слава, колкото нейното *отминаване*. Ф. У. Грант описва това много красиво: „Славата на лицето на Мойсей трябва да отстъпи пред славата на едно Друго Лице.“¹⁴ Това е станало с идването на Господ Исус Христос. В резултат на това служителият на новия завет не трябва да крие лицето си. Славата на евангелието никога няма да помръкне или да изчезне.

3:14 „Но техните умове бяха заслепени.“ Децата на Израел не са разбирали истинското значение на действието на Мойсей. Така е било с еврейския народ през всичките следващи векове. Дори по времето, когато Павел е пишел това Послание, те все още са се гържали за закона като за средство за спасение и не са желали да приемат Господ Исус Христос.

„Защото и до днес, когато прочитат Стария Завет, същото покривало остава.“ С други думи, когато евреите четат Стария Завет, те не откриват тайната, която Мойсей е скрил от техните предци под **покривалото**. Те не разбират, че славата на закона е преходна и че законът е намерил своето изпълнение в Господ Исус Христос.

„Това покривало се отмахва* в Христос.“ Думите „това покривало“ са написани в курсив (добавени от преводачите), като някоу хора предполагат, че тук не става въпрос за покривалото, а за стария завет, който се отмахва в Христос. Едно по-вероятно тълкуване е, че *трудността за разбирането на Стария Завет* изчезва, когато един човек дойде при Христос. Ходж изразява тази мисъл по следния начин:

„Старозаветните Писания са разбираеми само когато се разглеждат като Писания, които предсказват и предварително изобразяват Христос. Знанието за

* Според текста на НВПБКДж. – Бел. на прев.

Христос... отмахва покривалото от Стария Завет.“¹⁵

3:15 Тук стилистичният похват търпи леко изменение. В старозаветната илюстрация покривалото е върху *лицето* на Мойсей, а тук се говори за **едно покривало, което лежи на сърцето** на еврейския народ. Този народ все още се опитва да постигне правда на принципа на *вършенето*, без изобщо да разбира, че делото вече е *извършено* от Спасителя на Голготския кръст. Опитва се да спечели спасение чрез лични заслуги, без да разбира, че законът напълно го осъжда и че единственото нещо, което трябва да направи, е да потърси милост и благодат от ръцете на Господ Исус Христос.

3:16 „Израил“ може да означава *отделения* юдеин, а може да означава и народа *като цяло*. Когато и отделният юдеин, и народът като цяло се **обърнат към Господа** и приемат Исус като Месия, тогава **покривалото се сваема** и неяснотата изчезва. Тогава ясно заблестява светлината на истината, че всички образи и сенки на закона намират своето изпълнение във възлюбения Божий Син – Месията на Израел. Ако става въпрос за Израел *като цяло*, тогава стихът сочи към един ден, който все още предстои, когато вярващият остатък от народа ще се обърне **към Господа**, както е пророкувано в Римляни 11:25, 26, 32.

3:17 Павел ясно посочва, че Христос е ключът към СЗ. Тук той повторно подчертава тази истина, като казва: **„А Господ е Духът.“** Повечето версии, включително и НВПБКДж, изписват **Духът** с главна буква, имайки предвид Светия Дух. Но контекстът предполага, че Господ е духът на СЗ, също както „духът на пророчеството е да свидетелстваме за Исуса“ (Откр. 19:10). Всички образи и сенки в СЗ намират своето изпълнение в Христос. **„Където е Господният Дух“¹⁶, там е свобода.** Това означава, че навсякъде, където Исус Христос е признат за Господ или Йехова, **има свобода** – свобода от робството на закона,

свобода от неяснотата при четенето на Писанията и свобода да гледаме Неговото лице без покривало.

3:18 В Стария Завет единствен Мойсей е могъл да види Господната слава. В Новия Завет **ние всички** имаме привилегиата да гледаме... **Господната слава**. Лицето на Мойсей е трябвало да носи покривало, след като е свършил говоренето си с хората, но нашето лице може да бъде **открито**. Ние можем да вървим с **открито** лице, като изповягаме и изоставим греха и като бъдем свършено честни спрямо Бога и спрямо себе си. Както каза веднъж един ветеран-мисионер в Индия, ние трябва да „отхвърлим покривалата на греха, на преструвката, на театралниченето, на използването на всякакви маски, опити за компромис и полумерки, на казването на „да“ и „не“ едновременно.“

Следващата стъпка е да гледаме като в огледало **Господната слава**. Огледалото е Божието слово. В Библията ние виждаме Господ Исус изявен в цялото Си Великолешие. Ние все още не Го виждаме лице в лице, а само отразен в словото.

Забележете обаче, че това, което гледаме, е не друго, а **Господната слава**. Тук Павел не мисли толкова за моралната красота на Исус като Човек тук, на земята, колкото за Неговата настояща слава на мястото Му отгясно на Бога в небето. Както посочва Дени, славата на Христос се състои в това,

„... че Той участва в трона на Отца; че е Глава на църквата; че притежава и дава цялата пълнота на божествената благодат; че е идецията Съдия на света, че е Покорителят на всяка враждебна сила, че е Застъпникът за Своите Си... накратко казано – че е носителят на всичко велико, което принадлежи на Неговия царствен ранг.“¹⁷

Когато гледаме славата на възкръсналия, възнесен и възвеличен Господ Исус Христос, **ние биваме преобразявани в същия образ**. В това, с една дума, се крие тайната на християнската святост – в

гледането на Христос. Не в гледането на себе си, защото това носи само поражение, нито в гледането на другите, защото това носи само разочарование, а в гледането на **Господната слава**, защото тогава ние ставаме все повече и повече като Него.

Този чудесен процес на преобразяване става **„от слава в слава“**, тоест от една степен на слава в друга. Това не е въпрос на мигновена промяна. Няма такава *опитност* в християнския живот, която да може за един миг да произведе Неговия образ в нас. Това е процес, а не еднократно преживяване. Това не е отминаващата слава на закона, а една непрекъснато растяща слава.

Силата за този чуден процес е Светият Божий Дух: **„... както от Духа Господен.“** Когато ние гледаме Господа на славата, когато Го изучаваме, наблюдаваме, съзерцаваме с възхищение, **Духът Господен** изработва в нашия живот чудото на непрекъснато растящото съответствие на Христос.

Дарби описва това преобразяване на Стефан по следния начин:

„Ние го виждаме в Стефан в момента, в който го убиват с камъни и в който той поглежда нагоре и вижда Божията слава и Исус. Христос беше казал: „Отче, прости им, защото не знаят какво правят.“ Видението на Исус в Божията слава предизвиква у Стефан молитвата: „Господи, не им считай тоя грях.“ Също така на кръста Христос беше казал: „Отче, в Твоите ръце предавам духа Си.“ Сега Стефан казва: „Господи Исусе, приеми духа ми.“ Така ние виждаме как Стефан е преобразен в Христовия образ.“¹⁸

Да видим сега по какво славата на новия завет превъзхожда славата на стария. Докато при стария завет само един човек е имал тази слава на лицето си, гнес тя е купената с кръв привилегиата на **всяко** Божие дете. Освен това, вместо да отразяваме Божията слава само на лицата си, в Новия Завет **всички ние биваме преобразявани** (букв. *претърпява-*

ме метаморфоза) в същия образ от слава в слава, също като от Господния Дух. Докато лицето на Мойсей е отразявало славата, нашите лица излъчват славата отвътре.

Така Павел завършва своето госта тайнствено и дълбоко духовно изложение за новия завет и сравнението му със стария.

Е. Загължение за проповядване на ясно благовестие (4:1-6)

4:1 В първите шест стиха на 4 глава Павел подчертава сериозната отговорност на всеки Христов служител за изясняването на евангелието. При проповядването на евангелието не може да има никакво покривало, нищо скрито или тайно. Всичко трябва да бъде ясно, честно и открито.

Преди Павел е говорил за чудния начин, по който Бог му е дал да бъде способен служител на новия завет. Той продължава мисълта от това място. Осъзнаването на огромната важност на християнското служение предпазва човек като Павел от обезсърчаване. Разбира се, в християнското служение има много неща, които могат да ни обезсърчат или потиснат, но Господ дава милост и благогат, които винаги помагат, когато има нужда. По този начин, независимо от разочарованията, насърченията винаги са по-големи.

Павел не се обезсърчава. Той не се плаши, а действа смело пред лицето на препятствия, които изглеждат непреодолими.

4:2 Филип ни предлага една живописна перифраза на 2 стих:

„Ние не използваме никакви скрити-покрити неща, никакви хитрини, никакви нечестни манипулации с Божието Слово. Ние говорим чистата истина и така препоръчваме себе си на съвестта на всеки човек пред Бога.“

Тук несъмнено апостолът отново мисли за лъжеучителите, които са били навлезли в коринтската църква. Техни-

те методи са същите като методите, използвани винаги от силите на злото, а именно – срамни насърчения към грях, хитро изкривяване на истината, използване на лъжливи доводи и подправяне на Божието слово. Във връзка с последния израз („нищо изопачаваме Божието слово“) трябва да кажем, че Павел несъмнено намеква за любимото занимание на тези хора – смесването на закона с благогатта.

Методите на апостола са съвсем различни. Те са описани със следните думи: „... но като изявяваме истината, препоръчваме себе си на съвестта на всеки човек пред Бога.“ Изявяването на истината може да приеме две форми. От една страна, ние изявяваме истината, като я изказваме по един ясен и разбираем начин. От друга, ние я изявяваме, като я живеем в живота си пред другите, така че те да могат да я видят осъществена на практика. Павел използва и двата начина. Той проповядва евангелието и му се подчинява в собствения си живот. Правейки това, той препоръчва себе си „на съвестта на всеки човек пред Бога“.

4:3 Тук апостолът подчертава каква огромна грижа носи всеки човек, който изявява благовестието на хората както на теория, така и на практика. Ако благовестието е покрито или скрито за някого, това със сигурност не е по вина на Бога, нищо по вина на Павел. И въпреки това, дори когато пише тези думи, Павел съзнава, че има хора, които просто не искат да разберат благовестието. Кои са тези хора? Това са „тия, които погиват“. Защо тези хора са така заслепени? Отговорът на този въпрос ни се дава в следващия стих.

4:4 Виновникът за това заслепление е Сатана. Тук той е наречен „богът на тия свят“. Сатана е успял да сложи покривало на ума на невярващите и ще ги държи във вечна тъмнина, за да не би... да ги озари светлината на благовестието на славата на Христос и те да се спасят.

Слънцето в нашата физическа вселена винаги свети. Ние не винаги го виждаме, но причината, за да не го виждаме, е, че между него и нас има някаква бариера. Същото е и с благовестието. **Светлината на благовестието** винаги свети. Бог винаги иска да свети в сърцата на хората. Но Сатана слага различни бариери между невярващите и Бога. Такава бариера може да бъде облакът на гордостта или на бунта, облакът на собствената правда и на хиляди други неща. Целта на всички тях е да препречат пътя на **светлината на благовестието**, за да не се вижда от човека. Сатана просто не иска хората да се спасят.

Благовестието говори за **Христос в слава**. Пред очите на вярващия застава не Дърводелецът от Назарет, застава не и Христос, разпънат на срамния кръст. Пред очите на вярващия застава Господ Исус Христос, Който умря, беше погребан, възкръсна отново и застава винаги отдясно на Бога в небето. Той е обектът на вярата на християнина – прославеният Божий Син в небето.

4:5 Този стих съдържа едновременно най-лошата и най-добрата тема за един проповедник. Най-лошата тема на една проповед сме **самите ние**, докато най-добрата е **Христос Исус**, нашият *Господ*.

Очевидно юдейските учители са обичали да проповядват за себе си, но апостол Павел се разграничава от тях. Той не иска да губи времето на хората, като проповядва за такова недостойно нещо. Обектът на неговите проповеди е **Христос Исус като Господ**. Апостолът желае да доведе хората до едно място, където те ще пожелаят да преклонят глава пред Исус Христос и да Му отдават почит като на Господар на техния живот. Апостолът представя своите съслужители като „**слуги заради Исуса**“, като по този начин успешно поставя както себе си, така и своите другари съработници на заден план. Те са само служу, готови да помогнат на хората по всяка-

къв начин, за да ги доведат при Господ Исус.

4:6 Тук Павел сравнява обръщението на един грешник с изгряването на светлината в зората на сътворението.

Най-напред **Бог е заповядал на светлината да изгрее от тъмнината**. Той е казал: „Да бъде светлина.“ И е станало светлина (Бит. 1:3). Сега Павел казва, че Същият Този **Бог**, Който първоначално е **заповядал на светлината да изгрее от тъмнината, е изгрял и в нашите сърца**. Каква красота! При първото творение Бог е *заповядал* на светлината да изгрее, а в новото творение Сам **Бог изгрява в нашите сърца!** Колко по-интимно е това!

Събитията от началото на Битие 1 са образ на това, което става в новото творение. Първоначално Бог е създал човека като невинно същество. Но след това е дошъл грехът, и с него – ужасната тъмнина.

При проповядването на евангелието Божият Дух се носи над сърцето на човека така, както се е носел над бездната при първоначалното сътворение. След това Бог изгрява в сърцето на човека, показвайки му, че той е виновен грешник и има нужда от Спасител. „Като материалното творение в Битие започва със светлината, така и духовното творение започва с нея. Бог „огрява в сърцата ни“ чрез Светия Дух и така започва духовният живот.“ (Избрано)

По-нататък в стиха се обяснява защо **Бог изгрява в нашите сърца**. В ПБКДж и НВПБКДж се казва: „... **за да се даде светлината на познаването на Божията слава в лицето на Исус Христос**.“ Това звучи като че ли Бог има за цел само да ни *даде светлината на познаването на Божията слава*. Но в своя Нов Превод на Библията Дж. Н. Дарби предлага една много важна промяна на този стих: „... *за просветляването с познаването на Божията слава в лицето на Исус Христос*.“ С други думи, Бог не изгрява в нашите сърца само за да ни **даде** това **познание**, а за

да може чрез нас това познание да просветли другите. „Ние не сме крайните точки на благословенията, а канали, през които тези благословения стигат до другите.“ (Избрано)

Една библейска илюстрация на тази истина е животът на самия Павел. Бог е изгрял в неговото сърце по пътя за Дамаск. Тогава Павел е разбрал, че Този, Когото той е мразел и за Когото е мислел, че лежи погребан в един юдейски гроб, е Господ на славата. От този ден нататък той е започнал да разпространява светлината на познаването на Божията слава, която се намира в лицето на Исус Христос.

Ж. Земен съд с небесно предназначение (5:1-10)

4:7 След като е описал задължението за ясното проповядване на евангелието, сега апостол Павел започва да описва човешкия инструмент, на който е поверено това чудесно съкровище. **Съкровището** е славното послание на благовестието. **Пръстният съд** е чупливото човешко тяло. Разликата между двете е огромна. Благовестието е като безценен диамант, който свети с ярка светлина, накъдето и да го обърнеш. И този изящен и скъпоценен диамант е поставен в един чуплив пръстен съд!

Съдове пръстни, крехки, трошливи, криещи скъпо, безценно Богатство, небесно съкровище, светец ярко, Христос, изявен чрез Своите светии.

Съдове счупени, слаби и грозни, носещи вест блага през вековете, вест за богатства, дадени щедро, вест за Божия Дар – Христос разпнат.

Нека да бъдем съдове прости, съдове нежни, невзрачни и грозни, стига да бъдем за Бога по-свети, пълни с Христос и само със Него.

Кое от земята е по-славно от Славата?

Кое от човека е по-ярко от Светлината?

Ние сме съдове счупени, празни, но светим с Христос като факли запалени.

Тр. Франсис Бивън

Защо Бог е направил така, че **това съкровище** да бъде поставено **в пръстни съдове**? „**За да се види, че превъзходната сила е от Бога, а не от нас.**“ Бог не желае хората да прославят човешкия инструмент, а Неговата сила и величие. Затова Той умислено поверява посланието на благовестието на слабите, често пъти невзрачни човешки същества. Всичката хвала и слава трябва да принадлежат на Създателя, а не на създаването.

Каква голяма тайна радост крие задачата, която надвишава нашата власт!

Така прославата, която се открива, принадлежи на Бога, не на нас.

Хауптън

Джаует казва следното:

„Има нещо неестествено, когато сангьът е по-ценен от съкровището, което е скрито в него, или когато кутийката е много по-красива от скъпоценния камък, който е поставен в нея. Има нещо ненормално, когато рамката привлича по-голямо внимание от картината или когато сервизът предизвиква по-голямо възхищение от ястието. Има нещо мъртво в християнското служение, когато „превъзходството на силата“ е от нас, а не от Бога. Такова превъзходство е нетрайно. То ще повехне бързо като зелената трева и ще бъде забравено.“¹⁹

Когато е писал 7 стих, Павел без съмнение е мислел за събитието, описано в Съдби 7 глава. Там се казва, че Гедеон е снабдил своите мъже с тръби, празни водоноси и факли, скрити във водоносите. При определения сигнал мъжете е трябвало да засвирят с тръбите и да счупят водоносите. Със счупването на водоно-

сите факлите са започнали да светят с пълна сила. Това е ужасило техните врагове, кошто са си помислили, че ги преследва огромна армия, а не някакви си триста мъже. Поуката е следната: също както при Гедеоновата армия светлината на факлите е могла да се види само след счупването на водоносите, така и благовестието може да засвети чрез нас в цялото си великолепиe само когато ние, като човешки инструменти, бъдем пречупени и предадени изцяло на Господ.

4:8 По-нататък апостолът обяснява, че тъй като съкровището е поверено на земни съдове, на външен вид ние създаваме впечатление за поражение, докато всъщност имаме победа. Погледнато отвън, ние сме слаби, докато всъщност сме несравнимо силни. Когато Павел казва „**узнетявани сме отвсякъде, но не сме утеснени**“, той има предвид, че е притискан непрекъснато от противници и трудности, но не е напълно възпрепятстван да проповядва благовестието гаром.

„**В недоумение сме, но не го отчаяние.**“ От човешка гледна точка Павел често пъти е в неизвестност дали неговите трудности ще се разрешат, но в края на краищата Господ никога не го оставя да стигне до **отчаяние**. Той никога не е притискан дотолкова, че да не може да излезе от затруднено положение.

4:9 „**Гонени сме, но не оставени.**“ Понякога той чувства горещия гъх на своя враг в тила си, но Господ никога не го оставя на неговите врагове. „**Повалени сме, но не погубени.**“ Павел много пъти е сериозно „раняван в боя“, но Господ отново го вдига, за да продължи да разнася чудната вест на евангелието.

Новият коментар на Библията перифразира 8 и 9 стих по следния начин: „Притискани сме отвсякъде, но не сме съкрушени; не знаем какво да правим, но никога не сме оставени без надежда; преследвани сме от всички, но от Бога не сме

изоставени; често сме повалени, но никога не сме унищожени.“

Тук бихме могли да се запитаме: „Защо Господ е допуснал Неговият слуга да премине през такива проверки и изпитания? Нима той нямаше да Му служи по-добре, ако пътят му беше свободен от всякакви пречки?“ Този пасаж в Писанията обаче ни учи на точно обратното: Бог, в Своята чудесна мъдрост, смята за подходящо да позволи Неговите служители да бъдат докоснати от болести, мъки, мезла, гонения, трудности и бедствия. Трябва да стане така, че пръстните съдове да бъдат счупени и светлината на благовестието да засвети ярко.

4:10 Животът на Божия служител представлява едно постоянно **умиране**. Също както Сам Господ Исус е бил непрекъснато изложен на насилие и преследване в Своя живот на земята, така и тези, които Го следват по Неговите стъпки, се сблъскват със същото отношение. Това е пътят на победата. Когато ние умираме така всеки ден, благословението идва върху другите.

Само по този начин животът на Исус може да се изяви в нашите тела. „**Животът на Исус**“ тук означава не толкова Неговият живот като Човек на земята, колкото Неговият настоящ **живот** като възвисения Божий Син в небесата. Как би могъл светът да види живота на Христос, когато днес Той не присъства в света лично или физически? Отговорът е, че когато ние, християните, страдаме в служението за Господа, Неговият живот **се изявява в нашите тела**.

4:11 Идеята за **живот от смъртта** продължава и в 11 стих. Тя е един от най-дълбоките принципи на нашето съществуване. Месото, което ядем и чрез което живеем, идва посредством смъртта на животните. Същото е и в духовното царство. „Кръвта на мъчениците е семето на църквата.“ Колкото повече църквата е преследвана, оскърбявана, гонена и наранявана, толкова повече християнството се разпространява.

И все пак ние трудно приемаме тази истина. Когато върху един Божий служител се упражни насилие, той обикновено мисли за него като за трагедия. А всъщност това не е изключение, а обичайният начин, по който Бог действа. Постоянното излагане **на смърт заради Исус** е небесният начин, по който **животът на Исус се изявява в нашата смъртна плът**.

4:12 Тук апостолът обобщава това, което е казал досега, като напомня на коринтяните, че те са получили **живота** не по друг начин, а чрез неговите непрекъснати страдания. За да може изобщо да отиде в Коринт, Павел е трябвало да изтърпи неизговорими страдания. Но това не е било безсмислено, тъй като коринтяните са се доверили на Господ Исус и сега имат вечен живот. Физическите страдания и загуби на Павел са донесли духовна полза на коринтяните. Робъртсън казва така: „Неговото умира-не съдейства за доброто на тия, които са облагодетелствани от неговото служение.“²⁰

Често пъти, когато сме болни, ние сме склонни да викаме към Господа с молба да ни освободи от болестта, за да можем да Му служим по-добре. Но нека не забравяме понякога и да Му благодарим за тези болести и да се радваме в нашите мъки, за да почива върху нас силата на Христос.

4:13 До този момент апостолът говори за постоянната крехкост и слабост на човешкия съд, на който е поверено евангелието. Да видим сега какво е неговото отношение към всичко това. Дали той се чувства победен или обезкуражен, или объркан? Не, Павел не се чувства така. Това, което дава сили на апостола да продължава да проповядва благовестието, е вярата, защото той знае, че след страданията на този живот идват неизговорими слави.

В Псалм 116:10 псалмистът казва: „**Аз повярвах, затова говорих.**“ Той е повярвал в Господа, следователно неговите

думи са резултат на една дълбока вяра. Тук Павел казва, че същото се отнася и за него. Той е имал същия дух на вяра, както когато псалмистът е говорил тези думи. Апостолът казва: „**Понеже вярваме, затова и говорим.**“

Страданията и преследванията в живота на Павел не са затворили неговите уста. Истинската вяра винаги се изявява. Истинската вяра не е мълчалива.

*Ако на Исус Христос ти уповаваш,
Него трябва и да извествяваш.*

*Макар това да те смиряваш,
обичаш ли Го, говори.*

*Ако в Исус Христос е твоята вяра,
и Господа ти изповядваш,
недей Духа да натъжаваш,
не се бави, а го кажи.*

4:14 Ако ни се струва странно, че апостолът не се плаши от непрекъснатата смъртна опасност, обяснението за това се намира в 14 стих. Там той ни казва каква е тайната за неговото безстрашие при възвестяването на християнското послание. Павел знае, че този живот не е всичко. Той знае, че вярващият има сигурност във възкресението. Същият Бог, **Който възкреси Господ Исус**, ще **възкреси** и апостол Павел **заедно с Исус** и ще го **представи заедно** с коринтяните.

4:15 Имайки тази сигурна и уверена надежда във възкресението, апостолът е съгласен да изтърпи всички ужасни трудности. Той знае, че резултатът от тях е двоен: изобилие от благодат за коринтяните, което води до **преумножение на благодарението за Божията слава**. Тези две основания са лостът, който задвижва Павел във всичко, което говори или върши. Той е загрижен за **Божията слава** и за благословието на своите ближни.

Павел разбира, че колкото повече страда, толкова по-голям става достъпът до Божията **благодат** за другите. Колкото повече стават спасените хора, толкова повече благодарения се извисяват към Бога. А колкото повече **благо-**

гарения се извисяват към Бога, толкова повече Бог се прославя.

Живата Библия улавя духа на този стих много добре чрез следната перифраза:

„Тези наши страдания са за ваша полза. И колкото повече са онези от вас, които са спечелени за Христос, толкова повече са хората, които Му благодарят за неговата велика милост, и толкова повече Господ се прославя.“

4:16 Павел обяснява готовността си да изтърпи всякакви страдания и трудности със сигурната надежда за възкресението. Именно тази надежда го кара да **не се обезсърчава**. Независимо че, от една страна, процесът на физическо разпадане непрекъснато продължава, от друга страна, процесът на духовно обновление никога не спира, което му дава сили да проповядва независимо от всички враждебни обстоятелства.

Фактът, че **външният човек тлее**, няма нужда от обяснение. Ние го виждаме съвсем ясно в нашите тела! Но Павел се радва, че Бог му изпраща всеки ден нови сили, за да продължи да Му служи. Така че, както казва Микеланжело: „Колкото повече се износва мраморът, толкова повече расте статуята.“

А Айрънсайд прави следния коментар:

„Говори се, че телата ни се обновяват напълно на всеки седем години... И въпреки това всеки от нас живее със съзнание, че е същият човек. Нашата личност изобщо не се променя с годините, и така ще бъде и при голямата промяна, която очакваме да дойде. Същият живот, който е бил в гъсеницата, е и в пеперудата.“²¹

4:17 След като прочетем списъка от ужасните страдания, които апостол Павел е изтърпял, струва ни се трудно да разберем как той може да говори за тях като за „**лека скръб**“. Та нали те изобщо не са били леки! Точно обратното, били са тежки и жестоки.

Обяснението за това се крие в *сравнението*, което Павел прави. Сами по себе

си страданията наистина са тежки, но в сравнение с **вечната тежина на слава**²², те са леки. Освен това **леката скръб е временна**, докато славата е **вечна**. Уроците, които ние научаваме чрез скръбта в този свят, ще ни донесат богат плод в идващия.

Муърхед ни предлага следното наблюдение: „Докато сме в този свят, в нас влиза малко радост, но когато отидем в онзи, ще влезем в самата радост. Няколко канки тук – цял океан там.“²³

Този стих следва една пирамидална конструкция, която, както посочва Ф. Марш, не изморява изтощения катерач, а носи на душата му неопишуема почивка и спокойствие.

Слава

Тежина на славата

Вечна тежина на славата

Повече вечна тежина на славата

Повече и повече една вечна тежина на славата

Все повече и повече една вечна тежина на славата²⁴

4:18 В този стих глаголет „**гледаме**“ описва не толкова дейността на физическите ни очи, колкото идеята за важността на невидимите неща, които гледаме. Що се отнася до **видимите** неща, те не са целта на нашето съществуване. Тук под „видимите“ неща трябва да се разбират главно трудностите, изпитанията и страданията, които Павел изтърпява на земята. Това обаче са временни неща в неговото служение. Голямата цел на неговото служение всъщност са **невидимите** неща. В тях може да се включи Христовата слава, благословението на нашите братя и сестри и наградата, която чака верния служител на Христос на Христовото съдилище.

Джаует предлага следния коментар:

„Да можеш да видиш първите означава да имаш зрение. Да можеш да видиш вторите означава да имаш проникновението. Зрението е естествено; проникновението – духовно. Основният орган, който участва в първия начин на виждане, е ин-

телектът. Основният орган, който участва във втория начин на виждане, е върата... Навсякъде в Писанията ние непрекъснато срещаме това противопоставяне между зрение и проникновение и навсякъде в Писанията се налага сравнението между ограничеността и недостатъчността на едното и широтата и пълнотата на другото.“²⁵

3. Живот в светлината на Христовото съдилище (5:1-10)

Следващите стихове са тясно свързани с предходните. Досега Павел говори както за настоящите си страдания и мъки, така и за бъдещата слава, която го очаква. Това го довежда съвсем близо до темата за смъртта. Този пасаж ни предлага едно от най-великите описания на смъртта в цялото Божие слово и връзката на християнина с нея.

5:1 В 1 стих апостолът описва нашите сегашни тела като „**земния ни дом, телесната скиния**“. Скинията (или палатката) не е постоянно жилище, а нещо, което носим със себе си по време на екскурзия или пътешествие.

Смъртта е описана като развалянето на тази скиния. Палатката се свива във времето на смъртта. Тогава тялото отива в гроба, а духът и душата на вярващия отиват, за да бъдат с Господа.

Павел започва тази глава с уверението, че ако тази земна скиния се развали в резултат на страданията, които той описва в предишната глава, той знае, че има „от Бога здание на небесата, дом неръкомворен, вечен“. Обърнете внимание на разликата между думите „скиния“ и „здание“. Временната скиния се разваля, но за вярващия има постоянен дом в страната отвъд небесата. Това е едно здание от Бога, в смисъл че Бог е Този, Който ни го дава.

Освен това то е едно неръкомворно здание. Защо Павел казва това? Нали настоящите ни тела също не са сътворени от човешка ръка, защо тогава той изрично подчертава, че и бъдещите ни

прославени тела няма да бъдат сътворени от човешка ръка? Отговорът на този въпрос е, че думата „неръкомворен“ означава „не от настоящото творение“. Това става ясно в Евреи 9:11, където се казва: „А понеже Христос дойде като първосвещеник на бъдещите добрини, Той влезе през по-голямата и по-съвършена скиния, не с ръка направена, сиреч не от настоящото творение.“ Това, което Павел казва във 2 Коринтяни 5:1, е, че докато настоящите ни тела са походящи за живот на тази земя, нашите бъдещи, прославени тела няма да бъдат от това творение. Те ще бъдат специално пригодени за живот в небесата.

Бъдещото тяло на вярващия е описано също и като **вечно... на небесата**. Това е едно тяло, което никога повече няма да бъде засегнато от болести, смърт и разложение и което забинаги ще остане в нашия небесен дом.

Този стих създава впечатлението, че вярващият получава това здание от Бога в момента, в който умре, но това не е така. Вярващият не получава прославеното си тяло, докато Христос не се върне за Своята църква (1 Сол. 4:13-18). Това, което се случва с вярващия, е следното. По време на смъртта неговият дух и душа отиват, за да бъдат с Христос, където вярващият се наслаждава съзнателно на небесните слави, докато тялото му се поставя в гроба. При връщането на Господа прахът ще бъде вдигнат от гроба и Бог ще го оформи в едно ново, прославено тяло, което ще бъде съединено с духа и душата. Може да се каже, че в периода между смъртта и идването на Христос за Неговите свети вярващият ще се намира в едно безплътно състояние, което обаче не означава, че той няма да съзнава напълно цялата радост и блаженство в небесата!

Преди да преминем към следващия стих, бихме искали да споменем, че изразът „на небесата, дом неръкомворен, вечен“ се тълкува по следните три начина:

1. Като самото небе.
2. Като едно междинно тяло между живота и смъртта.
3. Като прославленото тяло.

Ние смятаме, че този дом едва ли може да бъде самото небе, тъй като в самия него се казва, че става въпрос за **вечен дом на небесата**, който е *небесен* (5:2). Що се отнася до второто тълкуване, то трябва да кажем, че в Библията никъде не се говори за такова тяло. Още повече, че неръководното знание е описано като *вечно* на небесата, което не би могло да се отнася за едно междинно тяло. Третото тълкуване – че домът е възкресеното тяло в слава – изглежда най-правдоподобно.

5:2 В това наше настоящо тяло ние често сме принудени да **стенем**, тъй като то ни ограничава и пречатства нашия духовен живот. Всички ние с нетърпение очакваме да **се облечем с нашето небесно жилище**.

В този стих апостолът като че ли преминава от сравнението със скинията на сравнение с греха. Едно предполагаемо обяснение на тази промяна е, че Павел като майстор на палатки разбира добре, че както палатките, така и грехите са направени от подобен материал. Във всеки случай ясно е, че този стих иска да ни каже колко голямо е желанието на апостола да получи своето прославлено тяло.

5:3 Какво означава думата „голи“? Дали тя означава, че хората, за които се говори в него, са спасени и следователно – без никакво покривало на праведност пред Бога? Дали че тези хора, макар и спасени, няма да получат награда на Христовото съдилище? Или че спасените нямат тяло в периода между смъртта и възкресението и са голи в смисъл, че са безплътни духове?

Ние смятаме, че „голи“ означава „безплътни или необлечени“. Павел казва, че той горещо желае не смъртта и безплътното състояние, което я съпровожда, а цването на Господ Исус Христос,

когато всички, които са умрели, ще получат прославлените си тела.

5:4 Валидността на нашето тълкуване на 3 ст. се подкрепя и от 4 стих. В него апостолът казва, че **ние, които сме в тая** настояща, земна скиния, **стенем като обременени не защото желаем да се съблечем, но да се облечем още повече, за да бъде смъртното погълнато от живота**. С други думи, той не гледа на състоянието *между* смъртта и Грабването като на идеалното състояние на един вярващ, а очаква това, което ще се случи *по време* на Грабването, когато вярващите ще получат тела, които повече няма да бъдат подвластни на смъртта.

5:5 Бог... е Този, Който ни е образувал нарочно за това, а именно за възкресението на нашите тела. Това ще бъде кулминацията на Неговите славни цели за нас. Понастоящем ние сме изкупени по отношение на нашите дух и душа, но изкуплението ще включи и нашите тела. Помислете си само! Бог ни е направил заради това – за да бъдем в нашето прославлено състояние, в този дом неръководен, вечен, на небесата!

Как можем да бъдем сигурни, че ще имаме такова прославлено тяло? Отговорът е, че ние можем да бъдем сигурни, защото **Бог... ни е дал Духа в залог**. Като вече беше обяснено, фактът, че всеки вярващ притежава обитаващия в него Божий Дух, е гаранция за това, че *всички* Божи обещания за вярващия ще бъдат изпълнени. Това е знак на онова, което ще дойде. Самият Божий Дух е залог, че това, което Бог вече ни е дал частично, един ден ще бъде наше изцяло.

5:6 Дълбоката увереност в тези скъпоценни реалности изпълва апостол Павел с едно постоянно гръзновение. Той знае, че докато е **у дома, в тялото**, той е **отстранен от Бога**. Очевидно за Павел това не е най-идеалното състояние, но той го желае, защото то му дава възможност да служи на Христос тук, на земята, и да помага на Божиите хора.

5:7 Фактът, че ние **ходим с вярване, а не с виждане**, е достатъчно доказателство, че сме разделени от Господа. Ние никога не сме видели Господа с физическите си очи. Видели сме Го само чрез вяра. Дотогава, докогато сме у дома, в нашите тела, ние имаме един живот, който не е толкова близък до Господа, колкото живота, когато ще можем да виждаме истински.

5:8 8 ст. отново поема мисълта на 6 ст. и я завършва. Като има тази благословена надежда пред себе си, Павел е изпълнен с гързост и казва, че **предпочита да е отстранен от тялото и да бъде у дома, при Господа**. Той страда от една „болест“, която Бърнард нарича „небесна носталгия“.

На пръв поглед този стих сякаш казва точно обратното на казаното в предишните стихове. Там апостолът копнееше да бъде в прославленото си тяло, докато тук казва, че **предпочита да бъде разделен от тялото, за да гоиде у дома при Господа**, тоест предпочита да е в безплътното състояние, което вярващият приема между смъртта и Грабването.

Но всъщност противоречие няма. За християнина има три възможности и тук става въпрос за предпочитане на едната от трите. Първата възможност е настоящият ни живот в смъртните тела. Следващата е състоянието между смъртта и идването на Христос – едно безплътно състояние, в което духът и душата съзнателно се наслаждават на присъствието на Христос. И последната е завършването на нашето спасение, когато ще получим прославлените си тела при повторното идване на Господ Исус. В този пасаж Павел просто ни учи, че първото състояние е добро, второто – по-добро, а третото – най-добро.

5:9 Вярващият трябва ревностно да се старее да бъде **угоден на Господа**. И докато неговото спасение не зависи от делата, наградата, която той ще получи в един идващ ден, ще бъде пряко про-

порционална на верността му към Господа. Вярващият никога не трябва да забравя, че **вярата** е свързана със **спасението, а делата** – с **възнаграждението**. Вярващият се спасява по милост чрез вяра, а не чрез дела; но след като бъде спасен, той трябва да се стреми да върши добри дела, защото, правейки това, ще получи награда.

Забележете, че Павел желае да **бъде угоден на Господа, независимо дали е у дома или разделен от Него**. Това означава, че неговото служение на земята има за цел да зарадва сърцето на Господа, независимо дали Павел се намира все още тук, на земята, или стои пред Христовото съдилище.

5:10 Една от причините да бъдем угодни на Христос е, че **всички ние трябва да застанем открити пред Неговото съдилище**. Всъщност тук не става въпрос за **заставане**, а за **изявяване**. Новата английска Библия казва съвсем правилно: „Ние всички трябва да открием живота си пред съда на Христос.“ Едно е да влезеш в рентгеновия кабинет, а съвсем друго – да ти направят рентгенова снимка. **Христовото съдилище** ще изяви нашия живот на служение на Христос точно такъв, какъвто е бил. Ще изяви не само неговото **количество**, но и неговото **качество**, а така също и **мотивите**, с които сме служили.

И макар че греховете, които вярващите извършват след обръщението, ще повлияят на тяхната служба, греховете на вярващия като такива няма да бъдат съдени в този тържествен момент. Съгът над тях се е състоял преди повече от 1900 години, когато Господ Исус е понесъл нашите грехове в Своето тяло на гърбото. Той изцяло е платил наказанието, което греховете ни са заслужавали, и затова Бог никога няма да съди нашите грехове отново (Йоан 5:24). **Христовото съдилище** ще се занимае с въпроса за нашето служение на Господа. Там изобщо няма да се разглежда въпросът дали сме спасени, или не. Нашето спасе-

ние е вече сигурен факт. Там ще се разглежда въпросът за наградите и забуби-те.

И. Чистата съвест на Павел по отношение на служението
5:11-6:2)

5:11 Този стих обикновено се тълкува така: тъй като Павел добре съзнава колко страшен ще бъде Божият съд над греза и колко големи ужасите на ада, той върви навсякъде и се опитва да убеди хората да приемат благовестието. И макар че това тълкуване също е възможно, ние не смятаме, че то е основното значение на пасажа.

Според нас тук Павел говори не толкова за страха на спасения от Господа, колкото за *благоевейното страхопочитание*, с което апостолът се стреми да служи на Господа и да Му бъде угоден. Що се отнася до Бога, Павел знае, че неговият живот е като отворена книга пред Него. Но той иска коринтяните също да бъдат убедени в неговата честност и вяност по отношение на служението на евангелието. Затова той казва:

„Тъй като добре познаваме страха от Господа, ние се опитваме да убеждаваме човешките в нашата честност и искреност като служители на Христос. Но независимо дали успяваме да ги убедим или не, ние сме добре познати на Бога. И се надеждаме, че същото се отнася и за вашите съвестни, коринтяни!“

Това обяснение като че ли най-добре съответства на контекста.

5:12 Павел добре знае, че глумите, които току-що е казал, може да се изтълкуват и като хвалба, а той не иска никои да мисли, че обича сам да се хвали! Затова той казва: „... с това не препоръчваме себе си отново на вас.“ Това не означава, че апостолът вече им се е препоръчвал някога, а че вече е бил обвинен, че прави това неведнъж и че сега се опитва да ги извади от това заблуждение.

Но защо Павел отделя толкова много място за защитата на своето служение? Неговият отговор е: *Защото... „ви даваме причини да се хвалите с нас, за да имате що да отговорите на ония, които се хвалят с това, което е на лице, а не с това, което е в сърцето“.* Той не иска да препоръчва себе си, а разбира, че е бил грозно критикуван от лъжеучителите в присъствието на коринтските светици. Апостолът желае вярващите да знаят как да отговарят на такива неоснователни критики и затова им дава тази информация – за да могат да го защитават, когато бива осъждан в тяхно присъствие.

Апостолът описва своите критици като „ония, които се хвалят с това, което е на лице, а не с това, което е в сърцето“ (сравнете с 1 Царе 16:7). Това ще рече, че те се интересуват от външния вид, а не от вътрешната истинност, честност и искреност. Физическият изглед, красноречието или показната разпаленост означават за тях всичко. „За повърхностните хора външността е всичко, а искреността на сърцето – нищо.“ (Избрано)

5:13 Този стих ни кара да предположим, че апостолът може би е бил обвинен в лудост или фанатизъм, или различни форми на умствено разстройство. Павел не отрича, че е живял в състояние на „духовно напрежение“, както казва Дени. Но казва, че ако е излизал извън себе си, то е било заради Бога. Всяко нещо, което изглежда на неговите критици като лудост, всъщност е едно дълбоко посвещение заради Господа. Той изгаря от страст за Божието дело. Ако, от друга страна, апостолът е бил разумен, то е било заради коринтяните. Накратко казано, цялото победение на Павел може да бъде обяснено по един от двата начина: или като ревност заради Бога, или като ревност заради духовното благосъстояние на неговите вярващи братя и сестри. И в двата случая неговите мотиви са лишени от всякакъв егоизъм. Могат ли

неговите критици да кажат това за себе си?

5:14 Никой, който изучава живота на апостола, не може да се запита за причината, която кара Павел да служи толкова неуморно и всеотдайно. Тук, в един от най-великите пасажии на всички свои Писма, той дава отговора на това – „**Христовата любов**“.

Какво трябва да разбираме под „**Христовата любов**“ – Неговата любов към нас или нашата любов към Него? Едва ли има съмнение, че тук става въпрос именно за Неговата любов към нас. Единствената причина, поради която ние можем да обичаме изобщо, е това, че Той най-напред ни е възлюбил. Именно Неговата любов „ни **принуждава**“ и ни стимулира да се движим напред – така както човек бива движим напред в някоя коледна опашка от пазаруващи хора. Наблюдавайки чудната **любов**, която **Христос** е показал към него, Павел не може да спре да се носи в служението на своя прекрасен Господ.

Умирайки за всички, Господ е действал като наш представител. Когато Той е умрял, в Него сме умрели и **всички ние**. Също както грехът на Адам стана грях на всички негови потомци, така и смъртта на Христос стана смърт на всички, които вярват в Него (Рим. 5:12-21; 1 Кор. 15:21, 22).

5:15 Аргументът на апостола е неопорим. Христос е **умрял за всички**. Защо е умрял **за всички**? За да може онези, които **живеят** чрез вяра в Него, **да не живеят вече за себе си, а за Него**. Спасителят не е умрял за нас, за да можем да продължим да живеем своя гребнав, егоистичен живот, а за да можем отпук нататък да обърнем живота си към Него в доброволно, радостно посвещение. Денно обяснява това по следния начин:

„Умирайки с нашата смърт, Христос направи за нас нещо толкова велико в любовта, че ние трябва да бъдем Негови и само Негови завинаги. Да ни направи

*Свои, е истинската цел на Неговата смърт.“*²⁶

5:16 Може би тук Павел иска да ни върне обратно към 12 стих, където той описва критиците си като хора, които се хвалят с външното, а не с основа, което е в сърцето. Сега той отново поема тази тема, като ни казва, че когато дойдем при Христос, ние ставаме ново създание. **Отсега нататък** ние не преценяваме хората по един плътски, земен начин – според това, как изглеждат или какви пълномощия имат, или според техния произход, а ги виждаме като скъпоценни души, за които е умрял Христос. Апостолът добавя, че дори и да е **познал Христос по плът**, сиреч просто като друг човек, той вече не Го познава по този начин. Иначе казано, едно е да познаваш Исус като свой съсед, който живее в Назарет, или дори като земен месия, и съвсем друго – да познаваш прославения Христос, Който сега седи отгясно на Бога. Ние познаваме Господ Исус много по-отблизо и по-истински днес, когато ни е разкрит чрез словото от Духа, отколкото хората, които са Го познавали чрез човешките Му изяви, докато е бил на земята.

Дейвид Смит прави следния коментар: *„Макар че апостолът също е вярвал някога в еврейския идеал за светския Месия, сега той вече има едно по-висше разбиране. За Него Христос е възкресеният и прославен Спасител, наистина непознат по плът, но познат по дух; не чрез историческо предание, а чрез близко и жизнено общение.“*²⁷

5:17 „**Ако е някой в Христа**“, тоест ако е спасен, „**той е ново създание**“. Преди обръщението си човек може да е преценявал другите по човешки критерии. Но сега всичко е друго. **Старите** методи на преценка са **отминали: ето, всички е станало ново**.

Този стих е особено любим на онези, които са новородени наскоро, и се цитира често в личните свидетелства. Понякога това обаче създава едно погрешно

впечатление, защото слушателите са склонни да мислят, че когато един човек се новороди, неговите стари навици и зли помисли си отиват завинаги и буквално всичко в неговия живот става ново. Но ние знаем, че това не е така. Този стих описва не толкова практическия живот на вярващия, колкото неговото положение. Забележете, че в него се казва, че всичко става ново само ако някой е **в Христос**. Това е ключът към този пасаж. **В Христос старото преминава и всичко става ново**. За съжаление „в мен“ все още не всичко е ново! Но с напредъка в християнския ми живот аз желая мое то поведение да съответства все повече и повече на мое положение. И един ден, когато Господ Исус се върне, това съответствие ще бъде постигнато.

5:18 „А всичко е от Бога.“ Бог е Източникът и Авторът на **всичко** това. Тук няма място за човешка хвалба. Същият Този Бог ни е примирил със Себе си чрез Исус Христос и ни е дал служението на примирението.

Това прекрасно твърдение, на което се основава библейската доктрина за примирението, е използвано и при формулирането на определеното за примирение в „Нов кратък библейски речник“:

„*Чрез смъртта на Господ Исус на кръста Бог в Своята благодат заличи разстоянието, което грехът постави между Него Самия и човека, за да може всичко да Му стане угодно чрез Христос. Чрез Христовата смърт вярващите вече са примирени, за да Му бъдат представени свети, без петно и недостатък (като едно ново създание). Бог беше в Христос, когато Христос беше на земята, примирявайки света със Себе Си, без да вменява на хората техните прегрешения; но сега, след като Божията любов беше напълно изявена чрез кръста, свидетелството се разпространи по целия свят, умолявайки хората да се примирят с Бога. Целта е Бог да се радва на човека.*“²⁸

5:19 Служението на примирението се описва тук като посланието, че Бог бе-

ше **в Христос и примирява света със Себе Си**. Има две възможни обяснения на това твърдение, като и двете са правилни от библейска гледна точка. Първото набляга на факта, че „**Бог беше в Христос**“ в смисъл, че Господ Исус Христос е Бог. Това наистина е така. Второто подчертава това, че **Бог в Христос примиряваше света със Себе Си**. С други думи, Той правеше това в лицето на Господ Исус Христос.

Независимо кое от двете тълкувания приемаме, на всички е ясно, че чрез примирението Бог активно премахва причината на отчуждението, настъпило между Него и човека поради греха. Бог няма нужда да бъде примирен, но човекът *наистина* има нужда да бъде примирен с Бога.

„**Като не вменяваше на човеците прегрешенията им.**“ На пръв поглед този стих като че ли проповядва всеобщо спасение, в смисъл че всички хора се спасяват чрез делото на Христос. Но това учение е в пълно противоречие с всичко останало в Божието слово. Бог е дал начин, чрез който прегрешенията на човеците да не им бъдат счестени, и макар че този начин е достъпен за всички, той е валиден само за онези, които са в Христос. Прегрешенията на спасените определено им се вменяват, но в момента, в който тези хора се доверят на Господ Исус като на свой Спасител, те се считат за праведни в Него и греховете им се изтриват.

В допълнение на Своето примирително дело Бог също така е **поверил на Своите служители** и „**посланието на примирението**“. Той им е поверил прекрасната привилегия да вярват и да проповядват това славно послание на всички и навсякъде. И е възложил тази свещена задача не на ангели, а на жалки, слаби хора.

5:20 В предходния стих апостолът казва, че на него е било поверено посланието на примирението. Той е бил изпратен да проповядва това послание на човечеството. Пасажът от 5:20 до 6:2 ни дава ед-

но **обобщение** на посланието на примирението. Това ще рече, че Павел ни позволява да чуем посланието, което той е проповядвал на спасените, докато е вървял от страна на страна и от континент на континент. Обърнете внимание на това! Тук Павел не казва на коринтяните да се примирят с Бога. Те вече са повярвали в Господ Исус. Той казва на коринтяните, че това е посланието, което той проповядва на спасените навсякъде, където отива.

Посланикът е служител на една държава, който представя своя собствен владетел в друга държава. Павел винаги говори за християнското служение като за едно възвишено и почетно призвание. Тук той оприличава себе си на дипломатически представител, изпратен от **Христос** в света, в който живеем. Той е Божий говорител, **чрез когото Бог умолява** хората. Това е един доста странен начин на описание на един посланик. Обикновено за нито един посланик не се казва, че **умолява**, но точно в това се крие и славата на благовестието – че Бог е на колена и с пълни със съзри очи умолява хората да се **примирят с Него**. Ако съществува някаква враждебност, то тя съществува от страна на човека. Бог е премахнал всякакви бариери, които пречат на общението Му с човека. Господ е направил всичко, което е било възможно да се направи. Сега остава човекът да сваля своите непокорни ръце, да прекрати упорития си бунт и **да се примиря с Бога**.

5:21 Този стих ни дава доктриналната основа за нашето примирение. Как Бог е направил примирението възможно? На какво основание Той може да приеме виновните грешници, които идват при Него с разкаяние и вяра? Отговорът е, че Господ Исус е разрешил напълно проблема за нашите грехове, така че ние сега можем да се примирим с Бога.

Иначе казано, **Бог е направил Христос грешен вместо нас** – „Онзи, **Който не е**

знаел грях, за да станем ние чрез Него праведни пред Бога.“

Ние трябва да внимаваме и да не допускаме никаква мисъл, че на Голготския кръст Господ Исус Христос е станал действително *грешен* Сам по Себе Си. Тази мисъл е напълно погрешна. Нашите грехове са били възложени на Христос, но те не са влезли във Него. Това, което се е случило, е, че Бог е направил Христос принос за грях заради нас. Когато повярваме в Него, ние биваме счестени за праведни пред Бога. Изискванията на закона са били задоволени напълно от нашия Заместник.

Колко е благословена истината, че Онзи, **Който не е знаел що е грях**, е бил **направен грешен за нас**, за да можем да станем **праведни пред Бога** ние, които не сме знаели правда. Нито един смъртен език няма да бъде никога в състояние да благодари достатъчно на Бога за тази изобилна благодат.

6:1 Някои изследователи смятат, че в този стих Павел се обръща към коринтяните и ги насърчава да използват пълно **благодатта**, която им е била показана.

Ние по-скоро смятаме, че Павел все още говори за посланието, което той проповядва на спасените. Той вече е казал на невярващите за чудната благодат, която им е била предложена от Бога. Сега той ги умолява **да не приемат тази благодат напразно**. Те не трябва да позволят семето на евангелието да падне на суха почва, а да откликнат на това чудно послание, като приемат Спасителя, за Когото то говори.

6:2 Павел сега ни предлага един цитат от Исая 49:8. Ако се върнем назад и изучим тази глава, ще открием, че там Бог спори със Своя народ, защото този народ е отхвърлил Месията. В 7 ст. ние виждаме, че Господ Исус е отхвърлен от народа, а знаем, че това отхвърляне довежда до Неговата смърт. Но след това в 8 ст. имаме думите на Йехова, които уверяват Господ Исус, че молитвата Му

е била чута и че Бог ще Му помогне и ще Го запази.

„В спасителен ден ти помогнах.“ Това се отнася до възкресението на Господ Исус Христос. **Благоприятното време и спасителният ден** се въвеждат от Христовото възкресение от мъртвите.

При проповядването на евангелието Павел използва тази чудна истина, за да възвестява на неспасените: „**Ето, сега е благоприятно време; ето, сега е спасителен ден.**“ С други думи, времето, което Исая нарича в своето пророчество **спасителен ден**, вече е дошло, така че Павел подтиква хората да се доверят на Спасителя, докато все още е **спасителен ден**.

Й. Поведението на Павел в служението (6:3-10)

6:3 Тук Павел преминава от темата за посланието, което той проповядва, към темата за неговото собствено поведение в християнското **служение**. Той добре разбира, че винаги има хора, които търсят извинение, за да не слушат посланието на спасението, и много се радват, ако намерят такова в непоследователния живот на проповедника. Затова апостолът напомня на коринтяните, че не е дал **никакъв повод за съблазън**, за да не би да се **злослови служението**. Както вече посочихме, тук под „служение“ не трябва да се разбира някаква важна църковна служба, а работата за Христос. То не съдържа идеята за ръкополагане от човечи. **Служението** принадлежи на всички, които са Христови.

6:4 В пасажа от 4 до 10 стих апостолът описва начина, по който той се опитва да върши своята работа – начин, който не подлежи на порицание. Съзнавайки, че той е служител на Всевишния, Павел винаги се стреми да се гържи по начин, който е достоен за това призвание. Предлагаме ви следния коментар на Дени върху този пасаж:

„Когато си помисли за същността на своето служение, апостол Павел се чув-

тва така, като че ли водите на един цял океан бушуват вътре в него. В началото на изложението той целият е в напрежение и може да говори само с накъсани изрази, но преди да стигне края, вече е спечелил победата и излива душата си без ограничения.“²⁹

В 4 и 5 ст. са описани физическите страдания, които търпи апостол Павел и които го утвърждават като искрен и верен служител на Господа. Следващите два стиха говорят за християнските добродетели, които апостолът изпява. И накрая, в пасажа от 8 до 9 стих са изброени двуполосните преживявания, които са толкова характерни за християнското служение.

Без съмнение изразът „с **голяма твърдост**“ описва Павловото гълаготърпение, с което той се отнася към отделните хора, местните събрания и всичките беди, които имат за цел да го отклонят от този път на търпение.

Скърбите вероятно означават истинските преследвания, които апостолът понася заради името на Христос.

Нуждите съдържат идеята за лишенията, на които апостолът е подложен във връзка с храната, облеклото или мястото на пребиваване.

Утесненията са неблагоприятните обстоятелства, в които той често се намира.

6:5 Павел е **бичуван** много пъти, както се казва и в Деяния 16:23. За неговите затваряния се говори по-късно и в 11:23 на това Послание, а **смутването** без съмнение са бунтовете и вълненията, които често следват неговото проповядване на евангелието. (Посланието, че езичниците могат да се спасят по същия начин, както и юдеите, става причина за някои от най-сериозните вълнения.) **Трудновете** на Павел биха могли да включват освен пътешествията и неговото участие в производството на палатки, а така също и други форми на физически труд. **Неспането** описва постоянната готовност на апостола да се противо-

поставя на хитростите на дявола и на усилията на неговите врагове да му навредят. **Неяденето** би могло да означава доброволно въздържане от храна, но тук най-вероятно означава глад поради липса на средства.

6:6 Павловото служение се характеризира с **чистота**, тоест с непорочност и святост. Никой не може да отправи към него основателно обвинение в липса на морал.

Освен това то се характеризира с **благоразумие**, което най-вероятно означава, че то не е служение на невежество, а на божествено **знание**. Това се вижда по един чуден начин в широтата на божествената истина, открита в Павловите Послания.

Коринтяните не се нуждаят от доказателства за неговото **дълготърпение!** Търпеливият начин, по който той се отнася към техните грехове и неуспехи, достатъчно добре доказва това! Павловата **благост** се вижда в неговото неegoистично отдаване на другите, в любовта му към Божия народ и в грижовното му поведение.

Изразът „**със Светия Дух**“ без съмнение означава, че всичко, което Павел прави, го прави със силата на Духа и в подчинение на Него.

„**С нелицемерна любов**“ означава, че любовта към другите, която е толкова явна в живота на апостол Павел, не е претворена или двулична, а истинска и искрена. Тя характеризира всички негови действия.

6:7 Изразът „**с говорене истината**“ би могъл да показва или че цялото служение на Павел е подчинено на **словото на истината**, или че това е едно честно служение, което подхожда на проповядването от него послание, а именно – на **словото на истината**.

„**С Божия сила**“ означава, че апостолът не изпълнява тази своя служба със своята собствена сила, а в зависимост от силата, която **Бог** му дава. Някои също така предполагат, че това може да

се отнася до чудесата, които Павел получава сила да извършва като апостол.

„**Оръжията на правдата**“ са описани в Ефесяни 6:14-18. Там е показан честният и последователен християнски характер. Някой беше казал: „Когато човек е облечен в практическа праведност, той е недосегаем.“ Ако нашата съвест е свободна от оскърбления на Бога и човеците, дяволът няма да има къде да насочи стрелите си.

Има известни съмнения по отношение на израза „**в дясната ръка и в лявата**“. Предлагаме ви едно от възможните обяснения: в дребните войни сабята е била държана в дясната ръка, а шлемът – в лявата. Сабята говори за нападателна сила, а шлемът – за защитна. В този случай Павел може би казва, че добрият християнски характер е както най-доброто средство за нападение, така и най-доброто средство за отбрана.

6:8 Тук, в 9 и 10 стих, Павел описва някои от най-крайните опитности, които вървящите могат преживеят в служението за Господ Исус. Истинският ученик преминава през върхове и падини, а така също и през територията, която лежи между тях. Това е един живот на „**слава и опозорение**“, на победа и привидна загуба, на възхвала и неодобрение. Истинският Божий служител е обект на „**укори и похвали**“. Някои одобряват неговата смелост и жар, други говорят за него само осъдителни думи. Има хора, които го смятат за измамник или шарлатанин, но въпреки това той **пак е истинен**. Той не е измамник, а истински служител на Всевишния Бог.

6:9 В известен смисъл, що се отнася до света, Павел е **непознат**, неocenен и неразбран. Но що се отнася до Бога и до неговите вървящи другари, той е **добре познат**.³⁰

Неговият живот е живот на ежедневното **умиране**, но въпреки това, **ето**, той продължава да живее! Заплашен, преследван, гонен, затварян, апостолът непрекъснато печели своята свобода само за

да прогължи да проповядва благовестието още по-запалено. Това се подчертава още повече и от израза „**като наказвани, а не умъртвявани**“. **Наказването**, за което Павел говори тук, е свързано с наказанието, което той търпи от ръцете на човеците. Вероятно хората много пъти са си мислели, че са сложили край на бурния му живот, но скоро след това са чували слуха за неговите подвизи от други градове!

6:10 Служението на християнина е свързано със скръб, но въпреки това Павел **винаги е радостен**. Едва ли е нужно да казваме, че причините за скръбта на Павел са отхвърлянето на евангелското послание, провалите на Божиите хора и неговите собствени недостатъци. И все пак, когато помисли за Господа и за Божиите обещания, апостолът винаги може да намери основание, което да го накара да вдигне глава и да се зарадва.

Що се отнася до богатствата на този свят, Павел е **беден** човек. Никъде не се говори за някакви негови земни богатства и имот. Но помислете си само колко живота са били обогатени вследствие на неговото служение! Така че, макар и да няма нищо, в известен смисъл той притежава **всичко**, което действително има стойност.

„В тези наситени с напрежение изречения – казва А. Т. Робъртсън – Павел дава воля на своето въображение, което се развихря така, както светкавицата се развихря сред облаците в небето.“³¹

К. Призивът на Павел за откритост и обич (6:11-13)

6:11 Сега апостолът отправя към **коринтяните** един страстен призив, с който ги кара да отворят сърцата си за него. Той им е говорил **открито** и честно за своята любов. И тъй като устата говори от това, което препълва сърцето, устата на Павел са били отворени да говорят от едно сърце, което е преливало от любов към тези хора. Това е и общото значение на този стих, което се под-

крепя и от израза: „**сърцето ни се разшири**“, тоест сърцето ни е широко отворено да ви приеме с любов.

Както казва Тоузър: „Павел е един малък човек с голям вътрешен живот. Често неговото широко сърце е наранено от тесногърдието на неговите ученици. Гледката на техните свити души го наранява жестоко.“³²

6:12 Причината за тази ограниченост на отношенията между Павел и коринтяните не е в него, а в тях. Тяхната любов към него е ограничена, защото те не са сигурни дали да го приемат, или не, докато неговата любов към тях не е ограничена. Липсата на любов е от тяхна страна, а не от страна на Павел.

6:13 Ако те искат да се отплатят за любовта му към тях (тук Павел говори на онези, които са **деца** във вярата), трябва да **разширят** сърцата си. Павел се чувства като техен баща във вярата. Само Бог може да извърши това в техния живот, но те трябва да Му позволят да го направя.

Преводът на Мофат предава идеята на пасажа от 11 до 13 стих много сполучливо:

„О, коринтяни, аз нищо не крия от вас; сърцето ми е широко отворено за вас. „На вас ви е тясно?“ Причината за това е у вас, не у мен. Нека сега да направим една честна размяна, както казват децата! Отворете сърцата си широко за мен.“

Л. Призивът на Павел за библейско отделяне (6:14-7:1)

6:14 Връзката между 13 и 14 стих е следната: Павел е казал на светиите да разширят сърцата си за него и сега им обяснява, че един от начините да направят това, е да се отделят от всички форми на греха и неправдата. Без съмнение в това той включва и отделянето от лъжеучителите, които са нахлули в коринтското събрание.

Споменаването на неравния ярем тук ни напомня за Второзаконие 22:10, къде-

то се казва: „Да не ореш с вол и осел заедно.“ Волът е чисто животно, докато оселът – нечисто, и начинът, по който те вървят и дърпат ралото, не е еднакъв. Точно обратното на това е яремът, в който вярващите се впрягат заедно с Господ Исус: Неговото иго е благо и Неговото бреме е леко (Мат. 11:29, 30).

Този пасаж от Второто послание до коринтяните е един от ключовите пасажи в цялото Божие слово по темата за отделянето. Той ясно наставлява вярващите, че трябва да се отделят от **невярващите**, нечестнието, тъмнината, Велиал и идолите.

В него се засяга също и въпросът за брачната връзка, в смисъл че християнинът не трябва да влиза в брак с неспасен човек. В него обаче не се оправдават раздялата или разводът, в случай че вярващият *вече* е женен за невярващ. Според Божията воля в този случай брачната връзка трябва да се запази с цел евентуалното спасение на невярващия съпруг (1 Кор. 7:12-16).

Този пасаж засяга също и въпроса за деловите взаимоотношения. Християнинът не трябва да има за партньор човек, който не познава Господа. Едно от най-ясните приложения на пасажа е въпросът за участието на християнина в разни тайни оргени или братства: може ли един човек, който е верен на Христос, да поддържа последователно добри отношения с общества, в които името на Господа е нежелателно? Приложението му в общественя живот би могло да бъде следното: християнинът трябва да поддържа връзки с неспасените, за да може да ги спечели за Христос, но никога не трябва да участва в техните грешни удоволствия или в някоя друга дейност по такъв начин, че да им дава повод да си помислят, че не се различава от тях. Освен това този пасаж засяга и религиозни въпроси: един верен последовател на Христос не би трябвало да желае да бъде член на някоя църква, в която съзна-

телно се допуска членуването на невярващи.

Пасажът от 14 до 16 стих описва всички важни взаимоотношения в живота:

Правдата и беззаконието включват целия диапазон на нравствено поведение.

Светлината и тъмнината засягат разбирането на Божиите неща.

Христос и Велиал обозначават авторитета или, казано с други думи, личността, или нещото, което един човек признава за господар в своя живот.

Вярващият и невярващият са категории от областта на вярата.

Божият храм и идолите са символи на поклонението, което извършва един човек.

Правдата и беззаконието не могат да имат нищо общо помежду си: те са нравствени противоположности. Подобно и **светлината** не може да има общение с **тъмнината**. Когато **светлината** влезе в една стая, **тъмнината** трябва да излезе. Двете не могат да съществуват едновременно.

6:15 Името **Велиал** означава „нещо, което не струва“, или „злина“. Тук то е название на злия. Може ли някога да има разбирателство между **Христос** и Сатана? Не, никога! Също така не може да има общение и между един **вярващ** и един **невярващ**. Поддаването на изкушение в това отношение е измяна спрямо Господа.

6:16 **Идолите** нямат нищо общо с **Божия храм**. След като това е така, защо вярващите, които са **храмът на живия Бог**, търгуват с тях? Под „идоли“ тук трябва да разбираме не само издялани образи, но и всяко нещо, което застава между човешката душа и Христос. Това могат да бъдат или парите, или удоволствията, или славата, или материалните неща.

Апостолът открива изобилни доказателства за това, че ние сме **храмът на живия Бог**, в такива пасажи като Изход 29:45, Левит 26:12 и Езекиил 37:27. Според Дени:

„[Павел] очаква от християните да бъдат толкова ревностни за запазването на чистотата на Божия дом, колкото и юдеите. Тук той казва, че този дом сме ние: ние трябва да пази́м себе си неопетнени от света.“³³

6:17 Всичко това кара апостола да отпрати към нас един призив, с който ни презизвиква да **излезем навън**. За тази цел той използва един цитат от Исаия 52:11. В него са дадени ясните Божии наставления към Неговия народ за отделяне от злото. Християните не трябва да остават в греха, като част от него, мислейки си, че ще го премахнат. Според Божия план те трябва да **излязат навън**. **Нечистото**, за което става въпрос в този стих, представлява главно езическият свят, но може да се отнесе и към всякакъв вид зло както в областта на търговията, така и в областта на социалните отношения и религията.

Текстът в този стих обаче *не* трябва да се използва като основа за проповядване на отделяне от другите вярващи. Християните имат уещанието да се стремят „да запазят единството на Духа във връзката на мира“.

6:18 Често пъти за християните е много трудно да бъдат послушни на Божието слово, като сложат край на някои връзки, които са съществували в продължение на години. Изглежда, че Бог предвижда тази трудност в 18 стих. В 17 стих ние имаме Неговите думи: „Аз ще ви приема.“ Тук Той добавя: „**И ще ви бъде Отец, и вие ще Ми бъдете синове и дъщери**“; казва **Всемогщият ГОСПОД**. Отплатата за излизането при Христос извън стана на злото е познаването на общението с **Отец** по един нов и по-близък начин. Това не означава, че ние ставаме синове и дъщери чрез послушанието на Неговото слово, а означава, че когато се държим по този начин, ние се **изявяваме** като **Негови синове и дъщери** и че това е начин да изживеем радостите и наслажденията на синовната връзка така, както никога преди това.

„Блаженството на истинското отделяне от греха не означава нищо друго освен славно общение със Самия Велик Бог.“ (Избрано)

Този проблем присъства много осезателно сред евангелските християни от либералните и неоортодоксалните църкви. Те непрекъснато се питат: „Какво да правя?“ Отговорът, който Бог дава на този въпрос, се намира в този стих. Те трябва да напуснат обществата, в които Господ Исус не се почита и не се възвисява като Божия възлюбен Син и Спасителя на света. Истинските вярващи могат да направят много повече за Бога извън тези общества, отколкото вътре в тях.

7:1 Този стих е свързан тясно с предходните стихове. Той не е началото на нов параграф, а края на параграфа, който започва в 6:14.

Обещанията, за които става въпрос в този стих, могат да се прочетат в цитата, който е даден в 17 и 18 стих на предходната глава. „Аз ще ви приема и ще ви бъде Отец, и вие ще Ми бъдете синове и дъщери.“ Като имаме тези чудесни Божии **обещания**, ние трябва да „**очистим себе си от всяка плътска и духовна нечистота**“. Оскверненията на **плътта** включват всякакви форми на физическа нечистота, докато оскверненията на **духа** обхващат вътрешния живот на човека, неговите погубуи и мисли.

Бог обаче не само посочва отрицателната страна, той също така дава и положителния изход: „... **като се усъвършенстваме в святост в страх от Бога**.“ Ние не само трябва да се откажем от това, което ни осквернява, но да ставаме все повече и повече съобразни с Господ Исус Христос във всекидневния си живот. Този стих не иска да каже, че е възможно да станем съвършено свети на тази земя, защото практическото осъществяване е процес, който продължава през целия ни живот. Ние започваме все повече и повече да приличаме на Господ

Исус Христос, докато дойде денят, в който ще Го видим лице в лице и в който ще станем като Него, за да бъдем такива през цялата вечност. Когато изпитваме този благоговейен страх или страхопочитание към Бога, ние имаме в сърцата си желанието да станем свети. Колко би било хубаво, ако всички се научим да казваме като благочестивия Мъклеин: „Господи, направи ме толкова свят, колкото е възможно да бъде свят един човек от тази страна на небето!“

М. Радостта на Павел от добрите вести от Коринт (7:2-16)

7:2 „Сторете място в сърцата си за нас.“ Тъй като няма никаква причина коринтяните да не направят това; Павел продължава мисълта, като казва, че той никога не е онеправдал, никого не е развратил и никого не е измамил. Каквото и да казват против него критиците му, апостолът не е навредил на никого и не е използвал никого, за да извлече финансова облага от него.

7:3 Нито едно нещо, което Павел е казал или казва, няма за цел да **осъди** коринтяните по какъвто и да било начин. Той ги уверява неколккратно, че неговата дълбока обич към тях ще продължи както в живота, така и в смъртта.

7:4 Тъй като се чувства толкова близко свързан със светиите в Коринт, апостолът има голяма **увереност** по отношение на тях. Също толкова голяма е и **хвалбата** му с тях в присъствието на други хора. Затова те не трябва да тълкуват погрешно неговата откровеност като липса на любов, а трябва да разберат, че той наистина се гордее с тях и ги хвали навсякъде, където отиде. Може би това, което по-конкретно предизвиква най-искрена хвалба от страна на Павел, е доброжелателното отношение на коринтяните към събирането на средства за бедните светици в Ерусалим. Апостолът скоро ще засегне този въпрос по-подробно, а тук само го споменава мимоходом.

„**Напълно се утешавам; даже във всяка наша скръб радостта ми е преизобилна.**“ Тези изречения са обяснени в следващите стихове. Защо Павел толкова се радва независимо от всички свои скръби? Защото Тим е донесъл от коринтяните добри новини, които са станали извор на огромна радост и насърчение за апостола.

7:5 Ние вече говорихме за това, как Павел е напуснал Ефес и е заминал за Трояда, за да се види с Тим. И как, след като не го е видял там, е отпътувал за **Македония**. Сега апостолът обяснява, че дори и пристигането му в Македония не му е дало **спокойствието**, от което се е нуждаел. Той е продължавал да бъде неспокоен, притеснен и преследван. **Отвън** врагът го е нападал непрекъснато, а **отвътре** е бил изпънен със **страхове** и безпокойства, свързани несъмнено с факта, че все още не се е видял с Тим.

7:6 След това **Бог** се е намесил и го е **утешил с угването на Тим**. Така апостолът е преживял истината, описана в Притчи 27:17: „Желязо остри желязо; така и човек остри лицето си срещу приятеля си.“ Можете ли да си представите радостната среща между тези двамата верни служители на Христос: Павел, който залива Тим с въпроси, и Тим, който се опитва да му отговори колкото се може по-бързо? (Вж. също Пр. 25:25.)

7:7 Но това, което е зараждало Павел толкова много, **не** е било **само** щастливата среща с Тим, а новините за това, колко **утешен** е бил Тим от начина, по който коринтяните са откликнали на писмото на Павел.

За него е било голяма радост да научи, че коринтяните копнеят да се видят с апостол Павел, независимо от всички опити от страна на лъжеучителите да ги отчуждят от него. Коринтяните не само са копнели да го видят, но са и **плачели** да го видят. Този **плач** може би е бил причинен от съзнанието за безгрижното отношение, което те са проявили, като са толерирали греха в събирането, или

от скръбта и безпокойството, които те са причинили на апостола. Освен за този **плач** Тим му е казал и за искрено то им уважение към Павел и **ревността** им **желание** да му бъдат угодни.

И така, радостта на апостола е дошла не само от **идването** на Тим, но и от тези свидетелства, които са показали, че коринтяните са се оказали послушни на наставленията на апостола и че продължават да го обичат.

7:8 **Защото, дори да ви наскърбих с писмото си, не се разкайвам; въпреки че се бях поразкалял, когато видях, че онова писмо ви наскърби, макар и за кратко време.**

Писмото, за което Павел говори тук, би могло да бъде Писмото, което ние познаваме като Първо послание към коринтяните, или някое друго писмо, което вече е изгубено и което може би е критикувало светиите доста по-строго.

Нека сега да изясним онази част от стиха, в която се говори за **разкаянето** на Павел във връзка с написването на това писмо. Ако приемем, че тук става въпрос за Първото послание към коринтяните, трябва да кажем, че тези думи по никакъв начин не засягат неговата боговъдъхновеност. Написаното от Павел там са истинските Господни заповеди, но самият Павел си остава човек, подвластен на обезсърчение и безпокойство като всички хора. Както казва Уилямс:

„Разликата между писателя и боговъдъхновеното се вижда в 8 стих. Апостолът знае, че неговото първо писмо е боговъдъхновено и че думите в него са „заповед от Господа“, но като един слаб, неспокоен и любящ човек той се безпокои да не би това писмо да повлияе на коринтяните така, че те да се отчуждят от него, и да им причини болка. Това е един интересен пример за разликата между Пророка и индивидуалността на Пророка и посланието на Светия Дух, което му е поверено.“³⁴

И така, нека да обобщим. Павел казва, че когато коринтяните са прочели най-

напред неговото писмо, те са го почувстввали като укор и са били засегнати. Изпрацайки им писмото, апостолът е очаквал тяхната реакция и това го е натъжавало. Това не означава, че той е имал съзнанието, че е направил нещо лошо; тук няма и намек за такова нещо. По-скоро той е съжалявал, че когато е вършел работата си за Господа, понякога е трябвало да кара другите хора да се чувстват временно нещастни с цел осъществяването на Божиите намерения в техния живот.

Във втората половина на 8 стих Павел подчертава мисълта, че, макар и писмото му да ги е **наскърбило**, това е било **само за малко време**. Първата цел на писмото е била да причини болка, но болка, която не е продължителна.

Целият процес, който апостолът описва тук, може да се сравни с работата на един хирург. Ако хирургът иска да отстрани някоя опасно заразена част от тялото, той трябва да реже дълбоко в плътта. Той не се радва, че това носи болка на пациента, но добре знае, че трябва да го направи, ако иска неговият пациент да бъде отново здрав. При това, ако пациентът му е близък приятел, хирургът още по-остро усеща страданията, които болният трябва да понесе. Но той добре разбира, че тези страдания са само временни, и е съгласен да погложи приятеля си на тях, тъй като окончателният резултат ще бъде благоприятен.

7:9 Павел не се радва на наскърбяването на коринтяните, а се радва, че тази временна **скръб** ги е довела **до покаяние**. С други думи, тяхното наскърбяване е довело до промяна в мисленето, която е довела до практическа промяна в поведението. **Покаянието**, казва Ходж, „не е просто промяна на целите, а включва една промяна и на сърцето, която води до обръщане гръб на греха с неговата скръб и ненавист и заставане с лице към Бога“³⁵.

Скръбта на коринтяните е по Божията воля. Това е такъв вид наскърбяване, което е угодно на Бога. Тъй като тяхната скръб и покаяние са били „по Бога“, коринтяните не са претърпели някаква трайна вреда от порицанието на апостол Павел.

7:10 Този стих прави разлика между „скръбта по Бога“ и „светската скръб“. „Скръбта по Бога“ е скръб, която идва в живота на един човек, след като този човек извърши грях, и която го води към покаяние. Той разбира, че Бог му е говорил, и решава да застане на страната на Бога против себе си и против своя грях.

Когато Павел казва, че „скръбта по Бога докарва спасително покаяние“, той не мисли непременно за спасението на душата (макар че това също може да бъде вярно). Нали в края на краищата коринтяните вече са спасени! Но тук думата „спасение“ се използва, за да предаде значението на „избавление от всякакъв вид грях, робство или злочестина в живота на един човек“.

Има спор дали изразът „което не причинява разкаяние“* се отнася до покаянието или до спасението. И тъй като човек едновременно не съжالياва нито за покаянието, нито за спасението, ние оставаме въпроса открит.

„Светската скръб“ не е истинско покаяние, а само угривение. Тя докарва язвителност, коравосърдечие, отчаяние и накрая смърт. Пример за такава скръб е животът на Юда. Той не съжالياва за последствията, които неговият грях донася върху Господ Исус, а изпитва само угривения заради ужасния плод, който самият той жъне от него.

7:11 Апостолът посочва опита на коринтяните като пример за това, което е казал в първата част на 10 стих. Защото това, което той говори за благочестивата скръб, се вижда осъществено на практика в техния живот. Днес ние бих-

ме употребили следните думи: „...като доказателство на факта, че вие се наскърбихте по Бога...“ По-нататък апостолът изрежда различните последствия от тяхната благочестива скръб.

Най-напред тя произвежда „устърдие“ или искрена загриженост. Ако тук апостолът има предвид дисциплинарните мерки, описани в Първото послание, тогава този израз означава, че макар и първоначално да са били безразлични, впоследствие коринтяните са започнали да се въдвуват от този проблем и са проявили устърдие.

Тя е довела и до „себеочистване“. Това не означава, че светиите са искали да се оправдаят или да се извинят по някакъв начин, а че, вземайки решителни мерки, те са се опитали да очистят себе си от всякаква вина в този случай. Промяната в тяхното отношение довежда и до промяна в тяхното поведение.

„Какво негодуване!“ Този израз може би изразява отношението на коринтяните към грешника във връзка с укорите, които той навлича на името на Христос. Но по-вероятно е този израз да говори за отношението им към самите тях във връзка с факта, че са позволили този грях да продължи толкова дълго и не са взели никакви мерки срещу него.

„Какъв страх!“ Без съмнение действително на коринтяните са били продуктувани от страх от Господа, но е възможно те да са изпитвали страх, че апостолът би могъл да ги посети и да не бъде особено благоразположен към тях.

„Какво ожугане“ буквално означава „какъв копнеж“. Повечето изследователи са на мнение, че това „ожугане“ се отнася до искрения копнеж на коринтяните да видят Павел сред тях. Но освен това то би могло да означава и силно желанието да видят кривото изправено и зло то поправено.

„Каква ревност!“ Този израз се обяснява различно от различните изследователи, като например ревност за Божията слава, ревност за възстановяването на

* Или „за което не съжالياваш“. – Бел. на прев.

грешника, ревност за собственото им очистване в конкретния случай и ревност за заставане на страната на апостола.

„**Какво мъздовъздаване**“ означава „kakbo наказание“ или „kakbo възмездие“. Идеята е, че те са взели активни мерки срещу провинилия се брат в събранието. Те са заявили решително, че грехът трябва да бъде наказан.

И накрая Павел добавя: „**Във всичко вие показахте, че сте чисти в това нещо.**“ Разбира се, апостолът не иска да каже, че те никога не са били виновни, а че просто са взели всички необходими мерки и са действали така, както е трябвало да действат от самото начало.

7:12 Във връзка с този стих съществуват четири главни проблема. Първият е кое писмо има предвид Павел, когато казва „**ако ви... писах това...**“? Вторият е кой е „**обидникът**“? Третият е кой е „**обиденият**“? И четвъртият е как трябва да се преведе края на стиха: „**нашата грижа за вас**“ или **вашето усьрдие спрямо нас**“?

Писмото, за което става въпрос тук, е най-вероятно Първото послание към коринтяните или някакво следващо писмо, което не е запазено до днес. Обидникът или оскърбителят би могъл да бъде блудникът, за когото се говори в 1 Коринтяни 5, или някой друг бунтовник в църквата. Ако става въпрос за блудника, тогава обиденият трябва да е собственият му баща. Но ако е някой друг бунтовник в църквата, тогава наскърбенният сигурно е или самият Павел, или някое неназовано лице.

В ПБКДж и НВПБКДж последната част на стиха е преведена така: „...но за да ви се яви пред Бога нашата грижа за вас.“ Повечето съвременни версии обаче предават текста подобно на превода на НАСПБ: „но за да може вашето усьрдие по отношение на нас да ви се яви пред Бога.“

7:13 Павел се чувства **утешен**, тъй като неговото писмо е довело до желаня

резултат. Коринтяните са се покаяли и са застанали на неговата страна. Освен това той е насърчен и от ентузиазма, който **Тим** показва към светиите: той се чувства **освежен** вследствие на срещата си с тях.

7:14 Очевидно преди да изпрати Тим в Коринт, апостолът му е говорил похвални неща за вярващите там. Сега той се радва, че неговите **хвали** не са се оказали напразни. Всичко, което апостолът е казал за коринтяните, е било потвърдено от това, което **Тим** е видял при срещата си с тях. И както всичко, казано от апостола за коринтяните, е било вярно, **така и похвалата му с тях пред Тим е излязла вярна.**

7:15 Очевидно Тим не е знаел как ще бъде приет при пристигането си в Южна Гърция. Може би той е очаквал най-лошото. Но когато е пристигнал, коринтяните са го приели най-радушно. Освен това те са се подчинили с готовност на наставленията, които той им е донесъл от апостол Павел, и с това са му станали още по-мили.

Когато казва, че коринтяните са приели Тим „**със страх и трепет**“, апостолът няма предвид някакъв унижителен страх или ужас, а чувство на страхопочитание пред Господа във връзка с проблема и силно желание да са му угодни.

7:16 Когато казва „**във всичко съм насърчен за вас**“, Павел има предвид, че е уверен в светиите за всичко. Това не означава, че той не допуска за коринтяните никаква възможност за грях или неуспех, а че увереността, с която той разчита на тях и с която се е похвалил на Тим, не е била напразна. Те са се оказали **достойни** за неговото доверие. Тук също така е включена и идеята, че след като коринтяните са предприели правилни мерки във връзка с разрешаването на проблема, обсъден в Първото послание, той се чувства **насърчен** да може напълно да разчита на тях.

С този стих завършва първата част на Второто послание до коринтяните,

която, както вече видяхме, беше посветена на описанието на апостолското служение и решителността на Павел да заздрави връзката си с коринтяните. Следващите две глави са посветени на въпроса за „благодатта на даването“.

II. Увещанието на Павел за довършване на дарението за светиите в Ерусалим (8 и 9 гл.)

A. Положителни примери за щедро даване (8:1-9)

8:1 Павел желае вярващите да знаят за необикновения начин, по който **Божията благодат** се е изявила сред християните от **църквите в Македония** (Северна Гърция). Филипи и Солун са два от градовете, в които има такива църкви.

Конкретният начин, по който тези македонци са показали, че са приели **Божията благодат**, е тяхната *щедрост*.

8:2 Тези християни са били подложени на „**голямо умеснение**“. Обикновено хората, които преминават през такова изпитание, започват да пестят парите си, за да могат да се подсигурят за бъдещето си. Това важи с особена сила, когато тези хора не са много богати, какъвто е бил случаят и с македонците. Като цяло те не са имали много пари. Но тяхната християнска **радост** е била толкова изобилна, че когато са разбрали за нуждата на светиите в Ерусалим, те са се държали противно на очакванията и са участвали в дарението с изключителна щедрост. Тези светици са успели да съчетаят **притеснението с радостта, бедността с щедростта**.

8:3 Тяхната щедрост показва и други уникални черти. Те са дали не само **според възможностите си**, но и **над възможностите си**. Освен това са дали „**доброволно**“, тоест спонтанно, без да бъдат принуждавани или убеждавани, или придумвани.

8:4 Били са толкова настоятелни, че сами са помолили Павел да им позволи да участват в облекчаването на нуждите

на ерусалимските светици. Може би апостолът се е колебаел дали да приеме техния подарък, или не, като е знаел колко голяма е била тяхната собствена бедност по това време. Но те не са могли да се примирят с отказ и са настоявали да им се позволи и те да участват в помощта.

8:5 Вероятно Павел само е очаквал или се е **надявал**, че те ще постъпят като повечето смъртни хора: най-напред ще дадат неохотно, а след това ще увеличат количеството на своята помощ, когато върху тях се упражни по-голям натиск. Но македонците не са постъпили така! Тези обичани християни са **дали най-напред** най-големия подарък – самите **себе си**, а след това и по-малкия – своите пари. Когато Павел казва „**първо предадоха себе си на Господа, и по Божията воля и на нас**“, той само иска да каже, че те най-напред са предали изцяло живота си на Христос, след което са предали себе си доброволно и на Павел, в смисъл че са участвали в събирането на помощта за Ерусалим. Те всъщност са казали: „Ние вече сме се предали на Господа и сега се предаваме и на теб като на Негов служител. Ти ни кажи какво да правим, тъй като ти си апостол на Христос, нашия Господ.“

„Даренията за Господното дело – казва Дж. Кемпбел Моргън – са ценни само когато са дадени от онези, които сами себе си са предали на Бога.“

8:6 Апостолът се чувства толкова съръчен от примера на македонците, че очаква и коринтяните да последват техния пример. Затова той казва, че е **помолил Тим** да **дovърши** работата, която е започнал в Коринт. С други думи, когато е посетил коринтяните най-напред, Тим им е представил тази нужда. Сега, при следващото си посещение, той трябва да направи така, че добрите намерения да прераснат в *действия*.

8:7 Тъй като коринтяните са толкова забележителни в много неща (което е истина), Павел иска сега от тях да се

отличат и в даването. Той им признава заслугите за изобилстването им **във вярата, в говоренето, в знанието, във всяко усърдие** (старание) и **в любовта** им към него. В Първото си послание Павел отправя похвала към коринтяните заради тяхното знание и говорене. Тук той добавя още няколко добродетели, които без съмнение са резултат от пребиваването на Тит между тях.

Изразът „**във вяра**“ може да описва силната вяра на коринтяните в Бога, *гарбата* на вярата или *верността* на взаимоотношенията им с техните ближни.

Изразът „**в говорене**“ без съмнение се отнася до уменията на коринтяните да говорят езици, една тема, която той разглежда подробно в Първото писмо към коринтяните.

„**В знание**“ може би се отнася до харизматичната гарба на знание, която те имат, или до широтата на разбирането на божествените истини.

Изразът „**в пълно усърдие**“ описва техния жар и старание относно Божиите неща.

И последната добродетел, която Павел споменава като похвална, е **любовта** на коринтяните към него. Може би апостолът не би имал нищо напротив, ако удължим този списък с още една добродетел, а именно – „с пълна щедрост“. Дени ни предупреждава, че има хора, които:

„...показват изобилие от духовни интереси, изпълнени са с жар, молитва, любов, готовност да говорят в църквата, но не са способни да се разделят с парите си.“³⁶

8:8 Павел не налага това дарение на коринтяните като задължителна заповед, а по-скоро иска да провери **искреността** на тяхната **любов** в светлината на усърдието на македонските християни. Когато Павел заявява, че не казва това „**както по заповед**“, той няма предвид „не по Божие вдъхновение“. Той просто иска да каже, че даването трябва да идва от сърце, изпълнено с желание, тъй като „Бог обича онзи, който дава на драго сърце“.

8:9 На това място апостол Павел написва един от най-великите стихове в това прекрасно Писмо. На фона на гребнавите обстоятелства на живот в Македония и в Коринт той рисува един прекрасен портрет на най-щедрата Личност, Която някога е живяла.

В НЗ думата „**благодат**“ се използва по няколко начина, но тук тя определено означава „щедрост“. Колко голяма е била щедростта на Господ Исус? Неговата щедрост е била толкова голяма, че Той е дал за нас *всичко, което е имал*, **за да можем ние, чрез Неговата бедност, да станем вечно богати.**

Муърхед ни предлага следния коментар:

„Господ Исус е бил богат на притежания, сила, почит, общение, щастие... на всичко. Съгласил се е да стане беден както по положение, така и по обстоятелства и в отношенията Си с хората. От нас се иска да дадем само малко пари, храна или облекло, а Той е дал Самия Себе Си.“³⁷

Този стих ни казва какво е било предварителното съществуване на Господ Исус. Кога Той е бил **богат**? Бил ли е богат, когато е дошъл на света като Младенеца от Витлеем? Разбира се, че не! Не е бил богат и когато е скитал трийсет и три години „като бездомен странник в света, който Неговите ръце бяха създали“. Господ Исус е бил **богат** в далечната вечност, когато е обитавал заедно с Отца в небесните селения. Но след това е **станал беден**. Това се отнася не само до времето в Назарет, но и до времето в Гетсимания, Гавата и Голгота. И всичко това заради нас, **за да можем ние чрез Неговата бедност да станем богати.**

Ако това е така (а то е така), тогава за нас трябва да бъде най-голяма радост да отдадем на Него всичко, което сме и имаме. При едно разглеждане на въпроса за християнското даване едва ли има убедителен аргумент от този – щедростта на нашия Господ Исус.

Б. Съветът на Павел за довършване на дарението (8:10, 11)

8:10 Тук апостолът отново се връща на въпроса за участието на коринтяните в това даване. Те са мислели да съберат дарение за бедните светии, преди още македонците да решат да направят това. И тъй като коринтяните са започнали това дело преди македонците – още **миналата година** – за да бъдат последователни, те трябва да го завършат. Това ще бъде и за тяхна полза, тъй като ще послужи като доказателство за тяхната искреност и вяност.

8:11 Независимо каква може да бъде причината за това протакане, Павел им казва, че те трябва да я пренебрегнат и да **дovършат** това, за което са показали, че имат **желание**. И трябва да го направят според възможностите си, които имат в този момент, а не според това, което биха искали да направят, ако богатството им се увеличи.

В. Три положителни принципа за щедро даване (8:12-15)

8:12 Изглежда, че коринтяните са се забавили в приготвянето на помощта за нуждаещите се светии в Ерусалим, защото са се надявали да съберат по-голямо дарение малко по-късно. Тук Павел им напомня, че изобщо не става въпрос за количеството на изпратената помощ. Ако те имат истинско желание в сърцата си да участват в общението по този полезен начин, тогава Бог ще приеме техния подарък независимо от неговия размер. Това, което има значение, е разположението на сърцето.

8:13 Целта на Павел не е да утежни финансовото положение на коринтяните. Той не иска ерусалимската църква да **бъде облекчена**, а коринтската – **притеснена**.

8:14 Този стих описва Божията наредба за облекчаване на нуждите в църквата на Господ Исус Христос. Целта на Господа е винаги, когато сред христия-

ните има нужда в една област, тази нужда да бъде запълнена от друга област. Това непрекъснато вливане и изливане на средства трябва да доведе до **равенство** между църквите на световно ниво.

Ето защо по времето, когато Павел пише това Писмо, в Ерусалим се влива поток от помощи от Коринт, Македония и други места. Но може би в бъдеще светиите в Ерусалим ще имат по-голямо изобилие, докато светиите в Коринт ще се окажат в **оскъдност**. Тогава потокът от помощи ще започне да тече в обратна посока. Точно това е и значението на този стих. Сега тези, които имат нужда, са светиите в Ерусалим, но в бъдеще нуждаещите се могат да бъдат светиите в Коринт и тогава другите ще помагат на тях.

8:15 Този принцип на равенство е подчертан още веднъж и чрез цитирането на Изход 16:18. Когато израелтяните са излизали да събират манната, някои са успявали да съберат по-голямо количество от другите. Но това не е имало значение. Когато манната се е разпределяла, всеки е получавал едно и също количество – по един гомор, или приблизително два и половина килограма. По този начин този, **„който беше събрал малко, нямаше излишък, и който беше събрал много, не му беше оскъдно“**. Всеки опит за **запасяване** с манна е завършвал с неуспех, защото тя е раждала червеи!

Равенството не се е получавало като по чудо или с магия. То се е получавало, защото тези, които са имали прекалено много, **са разделяли** притежанията си с онези, които не са имали нищо. Ходж ни предлага следното наблюдение:

*„Поуката... която научаваме от Изход и от Павел, е, че сред Божия народ свръх-изобилието на едни трябва да се използва за облекчаване нуждите на други; и че всеки опит за противопоставяне на този закон ще доведе до срам и загуба. Имуществото е като манната: то не понася запасяването.“*³⁸

По подобен начин звучи и този избран цитат от неизвестен автор:

„Божие намерение е всеки човек да има част от богатата на живота. Някои събират повече, други – по-малко. Ония, които имат повече, трябва да разделят богатата си с тия, които имат по-малко. Бог позволява неравно мерното разпределение на богатата не за да могат богатите егоистично да им се наслаждават, а за да могат да ги разделят с бедните.“

Г. Трина добри братя, които да подготвят дарението (8:16-24)

8:16 В следващите два стиха Павел похвалява Тим за правилното му отношение по този въпрос. Най-напред той благодари на Бога за това, че е вложил **същото усърдие** по отношение на коринтяните и **в сърцето на Тим**. В него Павел е открил една сродна душа. Същата загриженост, която апостолът чувства към коринтяните, чувства и Тим.

8:17 Павел е отправил към Тим молба да отиде в Коринт с това Писмо, но тя се е оказала излишна. Той самият е бил готов да тръгне **доброволно**. „**Сам... тръгна към вас...**“ е пример на епистолярното време аорист, което представя действието не по времето, когато Павел е писал Писмото, а по времето, когато коринтяните са го чели. Без съмнение Тим е този, който е занесъл Писмото на коринтяните. Той не е тръгнал за Коринт, преди Павел да завърши Писмото.

8:18 Пасажът от 18 до 22 ст. описва още двама братя християни, които са придружавали Тим в неговото пътуване. Първият е описан в текста от 18 до 21 ст., а вторият – във 22 стих. Имената и на двамата не са дадени.

Този пасаж от Писанието е ценен, защото показва предпазните мерки, които апостол Павел взема при отнасянето на дарението с цел премахването на каквито и да било основания за обвинения в неправилно използване на парите.

Първият **брат**, за когото се говори в

този пасаж, е гостоеен за **похвала** поради участието си **в делото на благовестието**. Тук мненията за това, кой може да бъде този брат, се различават. Някои казват, че това може да е Лука, други – Сила, а трети – Тимотей. Но в опитите си да узнаем за кого точно се говори тук, ние можем да пропуснем да разберем целия дух на пасажа. Това, че неговото име е изпуснато, не е ли направено нарочно? Истинското ученичество често пъти е обвито в неизвестност. Така е станало с малката мома пленница, която е изиграла толкова важна роля в живота на прокажения Нееман. Така е станало и с малкото момче, което е предоставило своята храна на разположение на Господ Исус.

8:19 Този неназован брат е бил **също така „избран от църквите“** за делото на **това благоденствие**. С други думи, той е бил посочен като един от пратениците, които ще отнесат доброволно събраната помощ. Апостолът смята себе си и другите братя за служители или изпълнители на това милостиво дело, което те вършат за **славата на Господа**. Те също го желаят, защото то им дава възможност да покажат своята готовност и усърдие да послужат на бедните светии в Йерусалим.

8:20 Апостолът е достатъчно мъдър човек, за да знае, че не е добре да носи парите сам или да ги повери на някой, който също е сам. Той настоява парите да бъдат занесени от двама или трима, или дори от повече от трима души. Това е смисълът на 20 стих. За да избегне всяка възможност за съмнения и скандални обвинения, Павел организира предаването на тоя **щедър подарък** така, че да няма никакво основание за злословене.

8:21 „Понеже се грижим за това, което е честно“ означава „понеже се грижим всичко да бъде извършено по честен начин“. Павел се стараят всички негови действия да бъдат честни „не само **пред Господа**, но и **пред човеците**“. Морган отбелязва следното: „Християнското

общество трябва да се грижи да си върши работата така, че хората от света да нямат причина да изпитват каквото и да било съмнения относно правотата на неговите дела.³⁹

Този стих, между другото, прилича много на текста в Притчи 3:3, 4 в Септуагинтата.

8:22 Тук ние четем за още един непознат **брат**, когото Павел е определил да помогне за довършването на това важно дело. **Неговото усърдие е било опитано много пъти и в много неща**, а сега той се е оказал още по-усърден **заради голямото доверие, което има към коринтяните**.

На това място ПБКДж казва следното: „... **заради голямото доверие, което ние имаме към вас.**“ Думите „**ние имаме**“ са добавени допълнително (в курсив) и много преводачи ги заместват с „**той има**“. Тогавга това би означавало, че Павел го препоръчва не само заради миналата му вярност, но и поради голямото му **доверие** към коринтяните.

8:23 И така, ако някой попита какви са тези трима мъже, коринтяните трябва да му кажат, че **колкото се отнася до Тим**, той е негов **другар и съработник**, а **колкото се отнася до другите двама братя**, те са **пратеници на църквите и слава на Христос**. Изразът „**слава на Христос**“ е едно приповдигнато описание на тези двама мъже. Те са наречени така именно защото са пратеници **на църквите**. Вследствие на тяхната дейност Господното дело започва да блести пред очите на човеците. Те са почит за Господа и отразяват Неговата слава.

8:24 Знаейки всичко това, коринтяните трябва да ги приемат добре и да оправдаят Павловата **похвала** с тях, като им поверят щедрия дар за светиите от Ерусалим. Това трябва да послужи като **доказателство** за тяхната християнска **любов** пред другите **църкви**. Филип предлага следния превод на този стих: „И така, покажете на тях, а така също и пред всички църкви колко искрена е ва-

шата любов и оправдайте всички хубави неща, които казахме за вас!“

Д. **Призив към коринтяните да оправдаят Павловата похвала с тях (9:1-5)**

9:1 Павел смята за излишно **да пише на коринтяните за нуждата от даване на финансова помощ на светиите**, но все пак решава да им напише някои неща. Може би този стих съдържа известно количество ирония. Всъщност в някои отношения наистина е излишно да им пише за това. **Още от самото начало коринтяните са показали желание да участват в събирането на тази помощ**. Така че, колкото го желанието, те имат с каквото да се похвалят. Но за съжаление те просто не са осъществили това свое желание на практика. Затова той смята, че всъщност има нужда да пише за **излишното**.

9:2 Никой не се съмнява в **усърдието** на коринтяните. **Още от момента, когато са разбрали за този проблем, те са показали ревност и готовност да помогнат за неговото разрешаване**. Павел дори се е похвалал с тях пред християните в Македония. Той им е казал, че **Ахая е готова още от миналата година**. Наименованието **Ахая**, южната част на Гърция, се използва тук за обозначение на Коринт, тъй като той се намира в нея. Когато **македонците** са чули, че християните в Коринт са били готови още преди една година, много от тях са били **погубени**, тоест много от тях са се заразили от даването на християните в Коринт и са решили да участват и те с цялото си сърце.

9:3 Когато Павел казва, че е **изпратил братята**, той има предвид точно това. Използването на минало време предствавя действието като видяно от читателите, а не от писателя. **Братята** са тримата братя, за които се говори в предишната глава: Тим и двамата неназовани по име християни. Те са изпратени, за да не излезе, че Павел напразно се е хвалал с коринтяните относно тяхното

участие в дарението. Задачата на тримата братя ще бъде да помогнат за приготвянето на дарението до идването на Павел.

9:4 Когато апостолът се отправил на това пътешествие на юг от Македония към Коринт, има голяма вероятност някои от македонските вярващи да тръгнат с него. И тогава колко неудобно ще се почувства апостол Павел, ако, след като се е похвалил с коринтяните, тези македонци дойдат и намерят, че коринтяните всъщност нищо не са направили! При това положение Павел ще бъде засрамен заради своята увереност в коринтяните, а още повече ще бъдат засрамени самите коринтяни, които тогава ще имат истинска причина се чувстват неудобно заради своята недобростъвестност.

Преводът на Филипс на този стих е доста живописен:

„Защото, между нас казано, ще бъде голямо излагане, ако някои от македонците дойдат с мен на това пътуване и ви намерят непригответни за това дарение! Ние – да не кажа вие – ще бъдем ужасно засрамени само защото сме били толкова горди и уверени във вас.“

9:5 Поради тази причина Павел е намерил за необходимо да помоли тези трима братя да отидат в Коринт преди него. Те трябва да пригответ предварително обещаната отпреди помощ за ерусалимските светци, за да бъде готова като щедро дарение, а не като неохотно задръжение. Тук няма и намек за това, че тази помощ трябва да се изпроси от светиите с увещание, защото тя трябва да бъде изява на тяхната щедрост, дадена по собствената им свободна воля.

Е. Добрите награди за щедротата даване (9:6-15)

9:6 В пасажа от 6 до 15 стих са изброени няколко чудесни награди и облаги от християнското даване. Първото, което четем тук, е законът на жътвата. Все-

ки селскостопански труженик знае, че ако иска да пожъне изобилна реколта, трябва да посее изобилно зърно. Може би стопанинът вече е готов за сеитба? Как тогава трябва да се се – дали да посее всичкото зърно, или да вземе част от него и да го използва за храна през идещите месеци? От този стих разбираме, че който посее щедро, ще пожъне неколккратно повече от това, което е посял.

Нека никога не забравяме този пример от селското стопанство! Стопанинът никога не жъне толкова, колкото е посял, а много повече. Така е и в християнското даване: християнинът не получава толкова, колкото е дал, а много повече. И, разбира се, това, което получава, не са толкова пари, колкото духовни благословения.

9:7 Всеки трябва да дава според както е решил в сърцето си. Най-напред той трябва да реши колко му е необходимо, за да заговори непосредствените си нужди и да отговори на реалните разходи, които му налага нормалният живот. След това той трябва да помисли и за нуждите на своите братя и сестри християни и за изискванията, които Христос предявява към него в това отношение. Когато прецени всички тези съображения, той трябва да даде „без да се скъпи и не от принуждение“. Възможно е един християнин да даде и въпреки това да не се чувства щастлив. Възможно е също така един християнин да даде под влиянието на някакъв емоционален натиск или обществена принуда. Нито едно от тези дарения обаче няма стойност пред Бога. „Бог обича онзи, който дава на драго сърце.“ Английската дума *hilarious** произлиза от думата *cheerful* (*hilaron*)**.

Дали Бог наистина има нужда от нашите пари? Едва ли. Нали добитъкът по хиляди хълмове Му принадлежи и дори да

* Весел. – Бел на прев.

** Весел, охотен; която е част от превода на изрече „онзи, който дава на драго сърце“, букв. „охотният дарител“. – Бел на прев.

имаше нужда от нещо, Той нямаше да ни го каже (Пс. 50:10-12). Това, което действително има значение за Него, е разположението на нашето сърце. Той обича християните, които толкова са изпълнени с Господната радост, че охотно споделят с другите това, което имат.

„Бог обича онзи, който дава на драго сърце“, защото, както казва Джаулет:

*„Драгovolното даване се ражда от любовта. То свидетелства, че този човек обича другия човек и се наслаждава от това общение. Даването е езикът на любовта; всъщност тя не говори друг език. „Бог толкова възлюби... че даде!“ Любовта се осъществява, като се отдава. И дори да притежава всичко, любовта всъщност няма нищо.“*⁴⁰

9:8 Тук ние имаме едно обещание, според което, ако човек наистина иска да бъде щедър, Бог ще се погрижи да му предостави възможност да се прояви като такъв. Думата „блага“ тук се използва като синоним на „блага“. **Бог е силен** да ни даде блага, така че да имаме **достатъчно** не само самите ние, но и да можем да дадем на другите, като по този начин **изобилстваме във всяко добро дело**.

Обърнете внимание на честото използване на местоименията „всяко“, „всякога“, „всички“: „**всякакво благо**“, „**всякога**“, „**всичко... достатъчно**“, „**всяко добро дело**“.

9:9 Тук апостолът ни предлага един цитат от Псалм 112:9. Изразът „**разпръсна щедро**“ се отнася до засяването на семето. Текстът описва един човек, който е бил щедър в сеитбата на зърното, или, според практическото приложение на този пример, в милостивите си дела. Конкретната милостиня, за която тук се говори, е даването на **бедните**. Ще загуби ли той от това, или не? Разбира се, че не! **Защото неговата правда трае до века**. Това означава, че ако ние разпръскваме обич така щедро, както сеячът разпръсква своето зърно, ще натрупаме за себе си бозатства в небето. По такъв

начин резултатът от нашите милостиви дела ще остане **завинаги**.

9:10 Примерът със **сеяча** продължава и в този стих. Същият Бог, **Който дава семе на сеяча и хляб за храна**, ще направи така, че онези, които показват милост към другите, да пожънат награди, част от които са изброени тук. Най-напред той „**ще умножи вашето семе за семе**“. Това ще рече, че Бог ще даде още повече възможности за показване на милост към Неговите хора и още по-изобилни резултати от показаната милост. След това Той „**ще прави да изобилстват плодовете на вашата правда**“. Коринтяните са показали правда, като са участвали в събирането на дарения за светиите в Ерусалим. Като следствие от това даване те ще получат плодове във вид на вечна награда. Когато Бог увеличи способността им да дават и те пораснат в щедрост, наградите им също ще се увеличат.

9:11 От този пасаж става ясно, че човек никога не обеднява, когато дава за Господа, а че всяка негова милостиня се отразява в награда, която е много по-голяма от самата милостиня. Затова тук Павел казва, че чрез даването християните ще бъдат **обогатени във всяко отношение**, за да могат още повече да показват **щедрост**. Когато апостолите виждат как коринтяните растат в благодарността на даването, те (апостолите) благодарят **на Бога**.

9:12 След като подаръкът от коринтяните пристигне в Ерусалим, той не само ще запълни нуждите на светиите, но и ще бъде повод за много хора да благодарят **на Бога**. Обърнете внимание колко често Павел поставя ударение върху значението на **благодаренето**. Всяко нещо, което води до благодарение на Господа, се счита от апостола за особено важно.

9:13 Подаръкът на коринтяните има и други благоприятни последици. Той ще послужи като **доказателство** пред юдейските християни, че **Христос** наис-

тина е подействал в живота на тези обърнали се към християнството езичници. Имало е време, когато еврейските християни са изпитвали истински съмнения по отношение на обръщението на хора като коринтяните. Може би те не са ги смятали за пълноценни християни. Но това дарение ще бъде за тях голямо **доказателство** за истинността на вярата на коринтяните и еврейските християни **ще прославят Бога за това**, което **Христовото благовестие** е извършило в Ахая, а така също и за **щедрата** помощ, която са получили от там.

9:14 Но това не е всичко! Има още две благоприятни последствия. Заради подаръка, който са получили от коринтските светици, ерусалимските християни ще внимават да се молят за светиите в Коринт и това ще заздравя връзката на любов между тях. Светиите в Ерусалим **ще копнеят** за коринтяните поради **показаната им изобилна Божия благодат**.

9:15 На това място Павел просто изразява чувствата си с едно възклицание! Този стих се е оказал загадка за много изследователи на Библията, които не могат да видят връзката между него и току-що казаното. За тях е трудно да разберат какво означава изразът „**Неговият неизказан дар**“.

Но на нас ни се струва, че с приближаването на края на тази глава, която разглежда въпроса за християнското даване, апостол Павел все повече и повече мисли за най-великия от всички дарители – Самия **Бог**. Той също така мисли и за най-големия от всички **дарове** – Господ Исус Христос. Затова той завършва тази глава от Писмото към своите братя в Коринт с това приповдигнато възклицание. Те са Божии деца и последователи на Христос. Нека да следват тези достойни примери!

III. **Защитата на Павел на неговото апостолство (10-13 гл.)**

Последните четири глави на това Послание са посветени главно на защитата

на Павел на неговото апостолство. Особено подходящо описване на тази част от писанията на Павел са думите, които казва за тях апостол Петър: „... в които... има някои неща, мъчни за разбиране.“ Очевидно тук Павел отговаря на обвинения, които са били отправени срещу него от неговите критици. А ние сме принудени да правим заключенията си относно характера на тези обвинения, като изучаваме текста, който съдържа отговорите на Павел. В тази глава апостолът доста често говори иронично, макар че е трудно да се разбере кога точно той прави това!

Независимо от всичко обаче това е един много поучителен текст от Божието скъпоценно слово, без който ние бихме били значително по-бедни.

A. **Отговорът на Павел на хората, които го обвиняват (10:1-12)**

10:1 Пасажът от 1 до 6 ст. ни дава отговорите на апостола на онези, които го обвиняват, че той действа със светски методи.

Най-напред апостолът представя себе си съвсем просто като „**сам аз, Павел**“. След това, вместо да заповядва на светиите, той ги моли. И на трето място, той основава своя призив на **кротостта и нежността на Христос**. Тук апостолът има предвид, разбира се, живота на Господ Исус като Човек на земята. Това, между другото, е и едно от малкото споменавания на живота на Спасителя на земята от страна на Павел. Обикновено апостолът говори за Христос като за възнесения, прославения Господ, който седи от дясната страна на Бога в небесата.

Продължавайки да говори за себе си, Павел казва: „... аз, който съм смирен, когато съм между вас, а когато отсъствам, ставам смел към вас.“ Съвсем очевидно е, че тези думи са казани иронично. Сигурно неговите критици са казвали за него, че когато е сред хората, се държи страхливо, а когато **отсъства**, е

сmeal като лъв. Според тях неговата смелост се вижда в нетърпимия начин, по който се гържи в своите писма.

10:2 Този стих е свързан с първата част на 1 стих. Там Павел започва стиха с това, че моли коринтяните, без да уточнява обаче за какво точно ги моли. Тук той обяснява за какво ги моли: **моля ви, когато съм при вас, да не се принудя да употреба смелост с оная увереност, с която мисля да се одързостя срещу някои, които считат, че ние постъпваме плътски.** Той не иска да се одързости към тях така, както възнамерява да се одързости към онези, които го обвиняват, че действа плътски.

10:3 Тук апостолът изказва мисълта, че **макар и да живеят в тела от плът,** апостолите не участват в християнската борба с плътски мотиви или средства.

10:4 **Оръжията, с които воюват християните, не са плътски.** Така например, при разпространението на християнското евангелие от едно място на друго те не използват нито саби, нито пушки, нито стратегическите методи на съвременната война. Но това не са единствените плътски оръжия, които християните не използват. Те също така не използват богатството, властта, влиянието и хитростта за постигането на своите цели.

Те използват средства, които са **силни пред Бога, за събарянето на крепости.** Вратата в живия Бог, молитвата и послушанието на Божието слово са най-ефективните оръжия на всеки истински войник на Исус Христос. С тях именно се събарят **крепости.**

10:5 Този стих ни обяснява какво се има предвид под „крепости“ в 4 стих.

Павел вижда себе си като войник, който се бори против гордостта на човешкото мислене и всякакви **аргументи,** които се противопоставят на истината. Истинският характер на тези **аргументи** се вижда в израза „**против познанието на Бога**“. Днес това може да се при-

ложи към разсъжденията на учените, еволюционистите и религиозните философи, които не оставят никакво място за Христос в своето обяснение за нещата. Той се чувства загълен **да пленява всяка мисъл да се покорява на Христос.** Всички човешки поучения и разсъждения трябва да се преценяват в светлината на поученията на Господ Исус Христос. Павел не заклеимява човешкото мислене като такова, а само предупреждава, че ние не трябва да позволяваме нашият интелект да бъде използван против Господа и в неподчинение на Него.

10:6 Като войник на Христос апостолът също така е **готов да накаже всяко непослушание, след като коринтяните най-напред покажат своето послушание.** Той няма да действа против лъжеучителите в Коринт, докато най-напред не се увери в **послушанието** на вярващите във всичко.

10:7 Първото изречение от този стих може да бъде или въпрос: „**Вие гледате ли на външното?**“ (НВПБКДж); или твърдение: „Вие гледате само на външното“ (ПБКДж); или заповед: „Погледнете на външното!“ (РИСПБ); тоест „Погледнете фактите в очите!“.

Ако го приемем като твърдение, това ще означава, че коринтяните са склонни да съдят за човека по това, дали има, или няма налагащо се присъствие, завладяващо красноречие и впечатляваща логика. Те обръщат повече внимание на външния вид, отколкото на вътрешната действителност. „**Ако някой е уверен в себе си, че е Христов, то нека размисли още веднъж в себе си, че както той е Христов, така и ние сме Христови.**“ Тук Павел може би има предвид ония, които са казвали: „Аз съм Христов“ (1 Кор. 1:12), противопоставяйки себе си на всички останали. Неговият отговор е, че никой няма право на изключителни претенции върху Христос. Той принадлежи на Господа също толкова, колкото и останалиите.

Независимо кои са християните, които са мислели, че само те са Христови, Павел не отрича, че те наистина Му принадлежат. Така че в този пасаж той едва ли има предвид лъжеучителите и измамниците, които са се преправяли на Христови апостоли (11:14). Изглежда, че в това Писмо Павел говори за различни противници – едни спасени, други неспасени.

10:8 Като апостол на Господ Исус Христос Павел е получил **власт** във връзка с църквите, които е основал. Целта на тази власт е била назиданието на светиите в тяхната най-свята вяра. Лъжеучителите, от друга страна, са упражнявали сред коринтяните власт, която никога не са получавали от Господа. И не само това, но те са упражнявали тази власт по начин, който е срувал духовния живот на светиите, вместо да го изграждат. Затова Павел казва, че дори и да се похвали малко повече с **властта, която Господ му е дал**, той няма защо да се срамува от това. Най-накрая неговите твърдения ще се окажат верни.

10:9 Той казва това, за да не **изглежда, че желае да изплаши християните с писмата си**. С други думи, ако апостолът трябва да се похвали с властта, дадена му от Бога, той не иска християните да мислят, че се опитва да ги сплаши. Това би означавало да направи услуга на своите критици. По-скоро коринтяните трябва да си спомнят, че тази негова власт му е била дадена, за да ги назидва, и че той я използва точно така.

10:10 Този стих ни дава възможност да узнаем истинското обвинение срещу апостол Павел. Неговите противници го обвиняват в писането на заплашителни послания, като казват, че **„личното му пристъствие е слабо и говоренето му – нищожно“**.

10:11 Всички, които отправят такива обвинения, трябва да **имат предвид**, че **когато Павел дойде при тях**, той ще бъде същият, какъвто е и в своите **писма**. Това не означава, че Павел признава то-

ва, което те **казват** за него – че се е държал надменно в писмата си. Апостолът ги предупреждава, че когато се срещнат лице в лице, той ще се отнесе с тях съвсем строго и никак няма да го е страх.

10:12 Явно е, че лъжеучителите са имали навик да се сравняват с другите. Те сигурно са се сравнявали и с Павел, и то по такъв начин, че са му се подигравали пред коринтяните. Смятали са себе си за „вътрешни“ хора, които принадлежат към някакво елитно общество. Според тях никой не може да застане до тях и да бъде видян в благоприятна светлина. Затова Павел казва с разбираем сарказъм: **„Защото не смеем да считаме или да сравняваме себе си с някой от ония, които препоръчват сами себе си; но те, като мерят себе си със себе си и като сравняват себе си със себе си, не постъпват разумно.“** Макар и да го обвиняват, че е бил твърде смел в своите писма, Павел не счита себе си за толкова смел, че да причисли себе си **„към ония, които препоръчват сами себе си“**, или ония, чийто единствен критерий е техният собствен живот. Трябва да е ясно, че ако единственият критерий на един човек е самият той, тогава този човек е винаги прав! За такъв човек не може да има място за уствършенстване. Хората, които правят това, **не са разумни**. Както някой е казал много добре: „Бедата на всички клики и елитни общества е там, че те не признават никакво превъзходство извън себе си.“

Б. Принципът на Павел: завладяване на нови територии за Христос (10:13-16)

10:13 В пасажа от 13 до 16 стих Павел заявява своето намерение да се похвали само в **областта** на служението, **което Бог му е дал**. Той си поставя за правило да не навлиза в чужди територии, когато се хвали. Това е явен намек за юдейските учители, които са имали навик да се вмъкват във вече основаните от апостол Павел или някой друг христия-

нин църкви и да строят на чужда основа. Когато са се хвалели, те всъщност са се хвалели с нещо, което е било резултат от работата на друг човек.

Павел казва, че той няма да се похваля с неща, които излизат извън областта на неговото собствено служение, а ще се похвали с местата и хората, с които Бог е благословил неговото служение. В тази област се намира и град Коринт, тъй като той пръв е отишъл там с благовестието, в резултат на което се е образувала църква.

Артър С. Уей предлага следния сполучлив превод на този стих:

„Но аз... няма да се похваля с изключителни постижения извън полагаемата ми се територия. Аз се ограничавам само в границите на областта на действие, която ми е определена от Бога, а тя със сигурност включва и работата ми сред вас.“

Всъщност Павел е получил поръчение от Господа да занесе благовестието на езичниците. Това поръчение е включвало, разбира се, и Коринт. Апостолите в Ерусалим са били единодушни в това решение. По-късно обаче от Ерусалим са започнали да пристигат лъжеучители, които са навлезли в областта, определена от Бога за служението на Павел.

10:14 Апостолът не желае да се хвали повече, отколкото трябва. Бог му е определил една област на служение, която е включвала и Коринт. Той е дошъл в Коринт, проповядвал е благовестието и е основал църква. Ако не беше направил това, можеше да бъде обвинен, че се хвали „вън от мярката“.

За да стигне до коринтяните, апостолът е преживял много изпитания, проверки, скърби и трудности. Сега други нахълтват в областта, в която той пръв е влязъл, и вероятно се хвалят шумно със „своите“ постижения.

НМПБ предава този стих така: „Ние не прекаляваме в хвалбата си, както то би бил случаят, ако не бяхме дошли при

вас, защото ние наистина дойдохме първи при вас с благовестието на Христос.“

10:15 Апостолът е решен да не се хвали с постижения, които не са пряк резултат от неговото лично служение на Христос. Такава именно е вината на юдейските учители: те се хвалят с чужди трудове и се опитват да откраднат овците на Павел, като очернят неговия характер, нападат неговото учение и демонстрират лъжлива власт.

Надеждата на Павел е, че когато вярата на коринтяните нарасне, той ще може да отиде по-нататък, защото тяхната вяра ще се изяви практически в помощта, която ще му даде възможност да разшири областта си на действие като Божий апостол. Но дори и когато по този начин разшири служението си, апостолът ще остане верен на своето правило.

Засага обаче проблемите в Коринт запълват до такава степен времето му, че му пречат да разшири своето служение в области отвъд този град.

10:16 Правилото на апостол Павел е: „да проповядваме благовестието и от вас по-нататък“ (може би Западна Гърция, Италия и Испания), „а не да се хвалим с готовото в чужда област“. Апостолът няма намерение да навлиза в територии, където други са се трудили, нито да се хвали с неща, които други са направили, преди той да стигне до дадено място.

В. Най-висшата цел на Павел: препоръчването на Господа (10:17, 18)

10:17 Ако някой се хвали, той трябва да се хвали с ГОСПОДА. Без съмнение това означава, че той трябва да се хвали само с това, което ГОСПОД е благоволил да направи чрез него. Това е най-общата насока на аргумента на апостола.

10:18 Нали, в края на краищата, лично препоръчване не е това, което спечелва Божието одобрение! Въпросът, който трябва да си задават Павловите

критици, е следният: „Дали Бог ни е препоръчал, благославяйки нашето служение, със спасени души, изграждане на светлиите във вярата и основаване на църкви? Можем ли да покажем Господното одобрение, като посочим онези хора, които са били спасени чрез нашето проповядване?“ Това е единственото, което има значение. Павел желае и може да покаже такива доказателства за Господното одобрение на своето служение.

В тази и в следващата глава Павел подробно разглежда това, което той нарича „безумие“. Той решава да отдели време за „безумието“ – да говори добри неща за себе си, макар че никак не му се иска да прави това. То изобщо не му доставя удоволствие. Но той моли коринтяните да го потърпят още малко, докато се прави така на глупак.

Явно лъжливите учители са се хвалели доста със себе си. Те сигурно са изнасяли цели доклади за своето служение и за своите „забележителни“ успехи. За разлика от тях апостол Павел не е проповядвал себе си, а Христос.

Коринтяните като че ли предпочитат да слушат самохвалства и затова Павел ги моли да му позволят да им поговори известно време за себе си.

Г. Павел утвърждава своето апостолство (11:1-15)

11:1 О, да бихте потърпели още малко моето безумие! Но и вие наистина ме търпите!* Павел желае коринтяните да го изтърпят, докато се хвали, но веднага след това се сееща, че те вече правят това и че молбата му е ненужна.

11:2 След това апостолът изрежда три причини, които го карат да отправя тази молба към тях. Първата е, че той ревнува за тях с божествена ревност. Той ги е сгодил с един Мъж, за да ги представи като чиста девица пред Христос. Павел се чувства лично отговорен за духовното благосъстояние на

* Според текста на НВПБКДж. – Бел. на преф.

коринтските светии. Той желае в един бъдещ ден, тоест в деня на Грабването, да може да ги представи на Господ Исус непокаран от лъжливите учения, които се ширят сред тях. Именно тази негова ревност към тях кара апостола сега да иска да се отпаса на нещо, което изглежда като безумие.

11:3 Втората причина, поради която Павел желае да приеме ролята на глупак, е неговият страх, че светлиите могат да бъдат измамени и умовете им – **покаранени от простотата** и чистотата на посвещението, което дължат на Христос. Под „**простотата**“ тук трябва да се разбира целенасочеността. Той иска те да са посветени единствено на Господ Исус и да не позволяват сърцата им да се прилепват към някой друг. Освен това той иска те да бъдат неопетнени в посвещението си на Господа.

Апостолът си спомня как „**змията измаму Ева с хитростта си**“. Това стана, като змията изкуши нейния ум или интелект. Точно това правят и лъжеучителите в Коринт. Павел иска сърцето на коринтската девица да бъде неразделно и неопетнено.

Забележете, че Павел разглежда случаята с Ева и змията като факт, а не като мит.

11:4 Третата причина, поради която апостолът смята да занимае малко коринтяните с глупави неща, е, че те вече са показали желание да слушат лъжеучители.

Когато някой дойде в Коринт и проповядва всъщност „**друг Исус**“ и им предава „**друг дух**“, различен от Светия Дух, и им говори „**друго благовестие**“, коринтяните лесно го приемат, показвайки удивително търпение към всичко това. Павел казва саркастично: „Ако се отнасяте така към другите, защо да не се отнесете по същия начин и към мен?“

Последните думи от този стих: „**вие лесно го търпите**“, могат да се разбират като ирония. Апостолът не одобрява това, че коринтяните приемат тези

ереси, а ги мъмри заради тяхното лекове-
верие и липса на проникновение.

11:5 Причината, поради която те трябва да се съгласят да потърпят Павел, е, че той не е „**в нищо по-долен от тия превъзходни апостоли**“. Тук думата „**превъзходни**“ е казана иронично. Буквалният превод е „суперапостоли“.

Реформаторите са използвали този стих, за да оборят идеята за папата, според която Петър е бил главният апостол, чието първенство са наследили папите.

11:6 Макар че Павел може би не е толкова учен в говоренето, същото не може да се каже за **знанието**. Това трябва да е очевидно за коринтяните, защото именно от него те са получили и своето **знание** за християнската вяра. Независимо от недостатъците на Павел по отношение на неговото красноречие, той явно е говорил достатъчно разбираемо на светиите в Коринт. Те самите трябва да свидетелстват за това.

11:7 Ако неговата неизгладена реч не е причина за отрицателното отношение на коринтяните към него, тогава може би той ги е засянал с това, че е **смирил** себе си, за да могат те да се **издигнат**. Останалата част от стиха обяснява какво иска да каже апостолът с тези думи. Когато е бил при коринтяните, Павел не е получил никаква финансова подкрепа от тях. Може би те смятат, че той е извършил грях, като е застанал на едно толкова скромно място, за да могат те да застанат на високо.

11:8 Изразът „**други църкви обрах**“ е една стилистичен похват, познат като хипербола. Това е преувеличено твърдение, което има за цел да впечатли читателя. Павел не иска да каже, че буквално е окрал други църкви, а че докато е служел на Господа в Коринт, е получавал финансова подкрепа от **други църкви**, така че да може да служи на коринтяните, без да получава никакво възнаграждение от тях.

11:9 Докато е бил в Коринт, е имало случаи, когато апостолът е изпадал в истинска **нужда**. Но казал ли им е той за това и настоявал ли е да получи помощ от тях? Не, разбира се. За тази негова материална **нужда** са се позрижили **братята, които са дошли от Македония**.

Апостолът се е **пазел** по всякакъв начин да не **натези** на коринтяните. Той ще продължи да прави това и занаягред, като не настоява на правото си на апостол да бъде издържан от тях.

11:10 Павел твърдо е решил да не **поволи** на **никой** да му отнеме основание-то за тая **похвала в ахайските места**, част от които е и Коринт. Несъмнено тук апостолът има предвид критиците, които са използвали неговото въздържание като аргумент против него. Те са казвали, че понеже Павел е съзнавал, че не е истински апостол, затова не е настоявал да бъде издържан от коринтяните (1 Кор. 9). Независимо от обвиненията на своите критици, Павел ще продължи да се хвали, че е служил на коринтяните, без да вземе никакви пари от тях.

11:11 **Защо** апостолът прави това? **Защото не обича** коринтяните ли? **Бог** **знае**, че това не е така! Сърцето на Павел е изпълнено с най-дълбока обич към светиите в Коринт. Но каквото и да прави Павел, неговите противници все го критикуват. Ако беше взел пари от коринтяните, те щяха да кажат, че той проповядва, защото има материалната изгода от тях. След като не е взел пари, те са започнали да го обвиняват, че не ги **обича** истински. Но **Бог** **знае** истината и Павел е съгласен да я предостави изцяло на Него.

11:12 Очевидно юдейските учители са очаквали, изисквали и получавали пари от коринтяните. Като повечето култови служители те не биха служили, ако нямаха материална изгода от това служение. Павел твърдо е решен да продължи да служи, без да получава пари от вярващите в Коринт. Ако лъжеучителите желаят да продължат гвубоя по хвалба с не-

го, нека да следват неговия пример. Но той знае, че те никога няма да искат да служат без заплащане и с това предизвикателството издърпва изпод краката им основанието за хвалба.

11:13 Истинската оценка на Павел за тези мъже, която досега той се е сдържал да не изрази в Писмото, тук се изявява с пълна сила. Апостолът повече не може да мълчи! Той трябва да ги нарече с истинското им име. „**Такива човечеци са лъжеапостоли**“, в смисъл че никога не са били изпратени от Господ Исус Христос. Те или са си присвоили сами тази служба, или са били назначени на нея от други хора. Те са „**лукави работници**“. Те се местят от църква в църква и се опитват да спечелят последователи на своите лъжливи учения само чрез измама. **Преправяйки се на Христови апостоли**, те се опитват да се покажат като Негови представители. Павел няма никакво желание да бъде приравняван с такива хора.

Това, което апостолът казва за тези юдейски учители, е вярно и за лъжеученията в наши дни. „**Всички знаем, че злото никога не би могло да ни изкуши, ако ние го виждахме такова, каквото е. Маскировката е съществена за неговата сила. То привлича хората с идеи и надежди, които те смятат за добри.**“ (Избрано)

11:14 Апостолът току-що каза, че неговите критици в Коринт се преправят на Христови апостоли. Но той не се учудва на това, когато си помисли за тактиката на техния господар: „**И не е чудно; защото сам Сатана се преправя на светъл ангел.**“

Днес Сатана обикновено се рисува като зло същество с рога и опашка. Но това далеч не е начинът, по който той се представя на хората.

Други си представят Сатана при гледката на някой беден пияница, който се въргала в канавката на пътя. Но тази представа за истинския вид на Сатана също не е вярна.

В този стих се казва, че той „**се преправя на светъл ангел**“. Бихме могли да използваме едно сравнение и да кажем, че той се представя за служител на евангелието, облечен в религиозно облекло и стоящ на амбона на някоя модерна църква. Той използва религиозни думи като *Бог, Исус и Библията*. Но мамите слушателите си, като проповядва, че спасението е чрез добри дела или по човешки заслуги. Той не проповядва изкупление чрез Христовата кръв.

11:15 Дж. Н. Дарби е казал, че Сатана никога не е толкова сатанински, както когато носи Библия. Това е и идеята, която стои зад 15 стих. Ако самият Сатана се представя като лъжлив служител, тогава трябва ли да се изненадваме, че неговите слуги правят същото! Как точно те правят това? Като лъжеучители ли? Или като атеисти? Отговорът е: „**Не!**“ Те „**се преправят на служители на правдата**“, като се представят за религиозни служители. Казват, че водят хората по пътя на истината и **правдата**, но са слуги на нечестивия.

Техният край „**ще бъде според делата им**“. Тъй като унищожават, и те самите ще бъдат унищожени. Тъй като техните дела водят хората към осъждане, и те самите ще бъдат доведени до окончателно погубление.

Д. Страданията на Павел заради Христос са доказателство за неговото апостолство (11:16-33)

11:16 Казвайки всичко това, Павел се явява, че никой няма да го помисли за безумен заради това, че се хвали. Но ако някой желае да го приеме като безумен, нека го приеме, за да може и той да се похвали малко.

Обърнете внимание на употребата на „и“ във втората половина на този стих: „... **та да се похваля и аз малко нещо.**“ Това „и“ е наистина важно. Лъжеучителите са се хвалили не малко, а много. Павел встъпност казва: „Дори и да трябва да ме видите като **глухак**, какъвто не

съм, пак **ме приемете**, за да мога и аз малко да се похваля като онези други мъже.“

11:17 Този стих има две възможни тълкувания. Някои предполагат, че това, което Павел казва тук, макар и да е боговдъхновено, **не му е било дадено като заповед от Господа**.

Според другото тълкуване това, което Павел прави тук, тоест това, че се хвали, **не е казано по Господа**, в смисъл че не следва примера на Господа. Господ Исус никога не се е хвалил.

Филип явно възприема първото тълкуване, което личи от неговия превод на текста: „Не говоря сега така, както Господ ми заповядва, но като безумен, на когото му се налага да участва в това самохвалство.“

Но ние предпочитаме второто мнение. Според него това, с което Павел се хвали, **не е по Господа** и като хвали така сам себе си, той прави нещо, което изглежда глупаво. Райри предлага следния коментар: „На него му се налага да се занимава с това [самохвалство], както казва той, противно на своите естествени инстинкти, за да може да привлече тяхното внимание към някои важни факти.“⁴¹

11:18 Напоследък коринтяните са чули много неща от хора, чиято покварена човешка природа ги е карала да отделят доста време, за да се хвалят сами. Щом коринтяните смятат, че лъжеучителите имат достатъчно основание за хвалба, нека сега да изслушат неговите хвалби и да видят дали той има достатъчно основание за същото.

11:19 Тук Павел отново говори иронично. Това, което той сега ги моли да направят за него, те правят за другите всеки ден. Те се смятат за прекалено **разумни**, за да бъдат измамени от безумието на другите. Но както апостолът обяснява по-нататък, с тях става точно това.

11:20 Те **търпят** хората, които правят с тях описаните в този стих неща.

Кои са тези хора? От това, което следва, става ясно, че това са учителите на юдеизма, лъжеапостолите, които се нахвърлят върху коринтяните като диви животни върху плячка. Първо, те ги **заробват**. Тук без съмнение става въпрос за робството на закона (Деян. 15:10). Те проповядват, че вярата в Христос не е достатъчна за спасението, а че хората трябва да се подчиняват и на Мойсеевия закон.

Второ, те изпояждат светиите, в смисъл че поставят пред тях тежки финансови изисквания. Не им служат от любов, а заради финансовата изгода.

Изразът „**ви обира**“ е метафора от областта на риболова или лова. Лъжеучителите се опитват да направят тези хора своя плячка, за да ги водят, накъдето си искат.

Характерното за тези хора е това, че те се превъзнасят в своята гордост и самохвалство. Критикувайки другите, те винаги се опитват да се представят за по-велики в очите на хората.

И последно, те бият вярващите **по лицето**, което е едно голямо унижение. Едва ли ще сбъркаме, ако приемем тези думи в буквалния им смисъл, тъй като през всички векове е имало арогантни църковни служители, които наистина са биели своите енориаши, опитвайки се по този начин да утвърдят своя авторитет.

Апостолът се удивлява, че коринтяните са готови да **търпят** такова обидно отношение, каквото показват към тях тези лъжеучители, а не желаят да потърпят неговите нежни и изпълнени с любов предупреждения и увещания.

Дарби казва следното: „Удивително е колко много неща хората са готови да изтърпят като лъжа и колко малко като истина.“⁴²

11:21 Някои предполагат, че в този стих Павел казва следното: „Говоря така, като един вид лично унижение, че когато бях с вас, бях слаб и не се осмелявах да утвърждавам своята власт така, както тези мъже правят това.“

Според едно друго мнение смисълът на казаното от Павел е малко по-различен: „Като казвам това, аз злепоставям себе си, но ако това е силата, тогава предпочитам да съм слаб.“ Преводът на Филип съвпада с второто мнение: „Почти ме е срам да кажа, че никога не съм вършел такива смели неща за вас като тях.“

Павел казва, че ако силата, която са показвали лъжеучителите, е истинската сила, тогава той трябва да каже за свой срам, че никога не е показал такава сила, а по-скоро слабост. И после бързо добавя, че с **каквото** се осмеляват да се **хвалят** тези лъжеучители, със същото може да се **хвали** и той. Мофат изразява смисъла на този стих така: „...но с каквото и да се хвалят, аз съм равен на тях (да, такава е ролята на глупака!)“. С тези уводни думи Павел започва един от най-величествените пасажи в това Послание, в който той подчертава своето право да бъде истински служител на Господ Исус Христос.

Спомнете си, че коринтската църква се съмняваше дали Павел е истински апостол. Какви уверения би могъл да даде той, че е получил небесно призвание? Как би могъл например да докаже гостатъчно добре, че е равен на дванадесетте апостоли?

Павел е готов да даде отговор на тези въпроси, но той няма да бъде точно това, което ние очакваме. Апостолът няма да си извади дипломата, за да покаже, че е завършил някаква духовна семинария. Няма да донесе някакво официално писмо, подписано от братята в Ерусалим, в което се казва, че те са го назначили на това служение. Няма да се похвалява с личните си успехи или постижения. Той ще ни покаже една вълнуваща картина на страданията, които е изтърпял заради делото на благовестието. Обърнете внимание на граматичността и патоса на този пасаж! Представете си как храбрият Павел непрекъснато кръстосва земи и океани, заставаен от Христовата любов и готов да из-

търпи неизговорими трудности, за да не погинат хората от липса на знание за Христовото благовестие. Едва ли има човек, който може да прочете тези стихове без чувство на дълбоко възмущение и срам.

11:22 Едно от нещата, с които са се хвалели лъжеучителите, е техният еврейски произход. Те са се гордеели с факта, че са чистокръвни **евреи, потомци** на Израел и на **Авраам**. Продължавали са да живеят със заблуждението, че тази семейна принадлежност им дава предимство пред очите на Бога. Не са разбирали, че Божият гревен народ, Израел, сега е загубил временно Божието благоволение заради това, че е отхвърлил Месия. Не са съзнавали, че в очите на Бога сега няма разлика между евреи и езичници, че всички са грешници и всички имат нужда от спасение единствено чрез вярата в Христос.

Тази тяхна хвалба е безсмислена, тъй като техният произход не им дава никакво предимство пред Павел: той също е евреин, израелтянин, от **Авраамовото потомство**. Но не това го прави да е апостол на Христос. Затова Павел преминава на главното в своята аргументация: има едно нещо, в което те не могат да го превъзходжат – в мъките и страданията.

11:23 Те са **Христови служители** само на думи, а той е слуга на Исус Христос „по посвещение, труд и страдания“. Апостол Павел никога не може да забрави, че е последовател на **страданията** Спасителя. Той знае, че слугата не е по-горен от господаря си и че апостолът не може да очаква от света по-добро отношение от отношението, което светът е показал към неговия Господар. Павел знае, че колкото по-вярно служи на Христос и представя Спасителя, толкова повече страдания ще получи от страна на хората. И въпреки че апостолът се чувства като **глупак**, когато се хвали по този начин, **необходимостта** му налага да говори истината, а истината е, че тези

лъжеучители не са известни с никакви страдания. Те са избрали лесния път, който им помага да заобиколят всякакви укори, гонения и презрение. Той добре разбира неизгодното положение, в което те изпадат, когато го нападат като слушател на Христос.

Нека сега да разгледаме страданията, които Павел изброява в подкрепа на своето твърдение за истинско апостолство.

„Бил съм в повече тругове.“ Труговете включват мисионерските пътешествия на Павел и начина, по който той е пропътувал цялото Средиземно море, за да възвестява Христос.

„В бичуванията са боят, който Павел е получил от ръцете на Христовите врагове – и евреи, и езичници.“

„В тъмници още повече.“ Едно от тези затваряния, което Павел е трябвало да изтърпи до този момент в своя живот, е описано в Деян. 16:23, където се казва как той и Сила са били хвърлени в затвора във Филипи. Сега ние научаваме, че това е само едно от многото затваряния и че Павел е бил добре известен в тамошните затвори.

„Много пъти и на смърт.“ Сигурно, когато е писал тези думи, апостолът си е мислил за начина, по който е избегнал смъртта в Листра (Деян. 14:19), а така също и за други подобни събития в своя живот, когато е бил на косъм от смъртта поради преследвания и гонения.

11:24 Мойсеевият закон е забранявал на евреите да нанасят повече от четиридесет удара на един бой (Второзак. 25:3). За да са сигурни, че не престъпват този закон, евреите са имали навик да нанасят само тридесет и девет удара. И това е ставало само в случаите на тежко провинение. Тук апостол Павел ни казва, че неговият собствен народ по път е приложил към него това най-жестоко наказание в пълна мярка по пет различни повода.

11:25 „Три пъти бях бит с тоязи.“ Единственият подобен бой, споменат в НЗ, е този във Филипи (Деян. 16:22). Но оттук разбираме, че е имало още два случая, когато Павел е бил подложен на това болезнено и унижително наказание.

„Веднъж ме биха с камъни.“ Без съмнение тук става дума за случая в Листра, за който вече говорихме (Деян. 14:19). Този бой с камъни е бил толкова жесток, че са извлекли тялото на Павел извън града, предполагайки, че е мъртъв.

„Три пъти съм претърпял корабкрушение.“ Не всички изпитания на Павел са идвали пряко от човешки ръце. Понякога той е ставал жертва и на действието на природните стихии. Нито едно от корабкрушенията, за които Павел говори тук, не е било записано за нас. (Корабкрушението, описано в Деян. 27, което е станало по пътя за Рим, се е случило в някоя от по-късните години от живота на Павел.)

„Една нощ и един ден съм бил по морските дълбочини.“ Тук отново трябва да кажем, че може би нито едно от преживяванията, споменати в Деянията, не отговаря на това описание. Съществува спор дали дълбочините, за които Павел говори тук, са някакви тъмници или морето. Ако е морето, дали Павел е бил на някакъв сал или в открит кораб? Ако не, тогава той е могъл да преживее такова едно приключение във водата само чрез пряка, свръхестествена намеса от страна на Господа.

11:26 „Много пъти съм бил и в пътешествия.“ Обикновено на последните страници на много Библии има карти, на които стои заглавието „Мисионерските пътешествия на св. Павел“. Когато проследите стрелките, които обозначават маршрутите, по които е минал апостолът, и помислите колко примитивен е бил транспортът по онова време, ще осъзнаете още по-дълбоко значението на този израз!

По-нататък Павел изброява пет различни видове опасности, на които е бил

изложен. Той е бил „**в опасност от реку**“, поест буѝни реку и потоци. Бил е „**в опасност от разбойници**“, тъй като голяма част от пътищата, през които е минал апостолът, са гъмжали от претълпници. Бил е **в опасност** както от **собствените си съотечественици**, юдеите, така и от **езичниците**, на които е искал да отнесе благовестието. Бил е „**в опасност в град**“, като например в Листра, Филипи, Коринт и Ефес, а така също и „**в пустиня**“ – вероятно рядко населените райони на Мала Азия и Европа. Бил е „**в опасност по море**“ вследствие на бури, подводни скали и може би пиратски нападения. И последно, бил е „**в опасност между лъжебрата**“. Несъмнено тук става дума за онези юдейски законници, които са се представяли за християнски учители.

11:27 Трудът е свързан с непрекъснатото работене на Павел, а **мъката** – с изтощението и страданията, свързани с този труд.

„**Много пъти в неспане.**“ По време на много от своите пътешествия Павел сигурно е трябвало да спи на открито. Но поради многото опасности, които са го заплашвали от всяка страна, той е трябвало да прекара много безсънни нощи, за да се предпази от тях.

„**В глад и жажда, много пъти в неядене.**“ В своето служение за Господа великият апостол често пъти е бил принуден да върви гладен и жаден. **Неяденето** тук може да означава доброволно въздържане от храна, но най-вероятно означава принудителен глад вследствие на липса на храна.

„**В студ и в голота.**“ Внезапните промени на времето, съчетани с факта, че апостолът често пъти е бил лошо обут и недостатъчно облечен, допълват картината на тези крайно тежки несподоби в неговия живот. Ходж ни предлага следния коментар:

„Тук пред нас застава най-великият от апостоците и ние виждаме колко много следи от рани има по неговия гръб вследствие

ствие на честите бичувания, как тялото му е изпостаяло от глад, жажда и живот на открито, как тежко е живял той в студ и голота, в преследване от юдеи и от езичници, тласкан от място на място, без да има осигурен подслон. Повече от всички останали пасажи, този пасаж кара дори и най-усърдните съвременни служители на Христос да наведат лице и да се засрамят. Какво са направили или изстрадали те, за да могат да се сравнят с това, което този апостол е направил? За нас е утешение да знаем, че сега Павел е толкова изтъкнат в слава, колкото е бил измъчен тук в страданията.“⁴³

11:28 „И освен другите неща...“, тоест освен необикновените и извънредни неща Павел носи **всеки ден** един нелек товар – грижата за **всички християнски църкви**. Колко е важно, че този товар стои най-отгоре на всички останали изпитания! Павел е един истински пастир. Той обича Господните хора и се грижи за тях не като наемник, а като истински подовчар на Господ Исус. Това е и истината, която апостолът иска да докаже в тази част от Писанието и която, от гледна точка на всеки разумен човек, той наистина доказва. Неговата грижа за църквите ни напомня поговорката: „Създаването на една църква изтощава; усъвършенстването на една църква не престава.“

11:29 Между този и предходния стих има тясна връзка. В 28 ст. апостолът казва, че всеки ден носи товара на грижата за всички църкви, а тук обяснява какво има предвид под това. Ако Павел чуе, че някой християнин „**изнемошява**“, сам той започва да се чувства слаб. Страданията на другите се пренасят и върху него. Ако научи, че някой брат в Христос се е поддал на съблазън, апостолът започва да се **разпалва** от възмущение. Това, което засяга Божиите хора, засяга и него. Той скърби с техните скърби и ликува с техните победи. Всичко това из-

разходва нервната енергия на Христовия служител и Павел добре знае това!

11:30 С какво се хвали Павел? Със своите успехи, дарби и способности ли? Не! Хвалбата на апостола за неговите слабости, укорите и униженията, на които е бил подложен. Съвсем различно от онова, с което се хвалят обикновено хората и което ги прави известни!

11:31 Мисълта за страданията и обидите, които е трябвало да изтърпи, кара Павел инстинктивно да си спомни най-унизителния момент в цялото си служение. Ако апостолът трябва да се похвали с това, което го показва като слаб човек, той не може да не спомене събитието, което е преживял в Дамаск. Всеки човек, който се хвали с преживяване, което го унижава толкова много, прави нещо толкова неестествено за човешката природа, че Павел тук призовава **Бога** да потвърди истинността на неговите думи.

11:32 По-големи подробности за това събитие са дадени в Деяния 9:19-25. След своето обръщение близо до **Дамаск**, Павел започва да проповядва в тамошните синагоги. В началото неговите проповеди събуждат любовничество и интерес, но не след дълго юдеите организират заговор, за да го убият. Те поставят денонощна засада при портите на града, за да го **уловят**.

11:33 Една нощ учениците вземат апостола, слагат го **в един кош** и го спускат **през един прозорец** в градската стена, за да избяга от града.

Защо обаче Павел споменава тази случка тук? Дж. Б. Уотсън предполага, че причината за това е следната:

„Той взема едно преживяване, което обикновено кара хората да се срамуват или ги прави за присмех, и го използва като доказателство, че най-важното нещо в неговия живот е да служи на Господ Исус, заради Когото той е готов да пожертва собствената си гордост и да изглежда като страхливец в очите на хората.“⁴⁴

Е. Откровенията на Павел подкрепят неговото апостолство (12:1-10)

12:1 На Павел му се иска да не е принуден да се хвали изобщо. Самохвалството не е нито прилично, нито **полезно**, но при дадените обстоятелства се оказва необходимо. И затова, след като разказва за най-унизителното събитие в своето служение, апостолът преминава към най-възвишеното. Тук апостолът започва да ни разказва за личната си среща със **Самия Господ**.

12:2 Павел познава **един човек**, който е преживял това **преди четиринадесет* години**. Макар че Павел не го назовава по име, няма съмнение, че този човек е самият той. Описвайки такова едно възвишено преживяване, той няма да спомене себе си, а ще говори по-общо. **Човекът**, за когото става въпрос тук, е „**в Христос**“, тоест той е християнин.

12:3 Павел не знае **дали** тогава е бил **в тялото или извън тялото**. Някои хора предполагат, че това се е случило по време на едно от преследванията на Павел, като например преследването в Листра. Според тях той може действително да е умрял и да е отишъл в небето. Но текстът не подкрепя такова едно тълкуване. Всъщност, щом самият Павел не знае дали тогава е бил **в тялото или вън от тялото**, тоест дали е бил жив или мъртъв, би било странно, ако някои съвременни тълкуватели са в състояние да хвърлят повече светлина върху този въпрос!

Важното е, че този човек е бил „**занесен до третото небе**“. От Писанията се подразбира, че има три небеса. Първото е атмосферата около нас, тоест синьото небе, което виждаме. Второто е звездното небе. И третото е най-високото небе, където се намира Божият престол.

* В текста на Библията на бълг. ез. е допусната грешка. – Бел. на прев.

От следващите стихове става ясно, че Павел е бил в същото място на блаженство, в което Господ Исус завежда покаяния се злодей след неговата смърт, тоест Божието обиталище.

12:4 Там Павел е чул езика на рая и е разбрал това, което се е говорило, но не е получил разрешение да каже нищо една дума от него, когато се върне на земята. Думите са били „неуразими“, в смисъл че са били прекалено свети, за да бъдат произнесени от човек, и затова не е могло да бъдат оповестени. Г. Кемпбел Морган казва така:

„Има хора, които горят от нетърпението да говорят за виденията и откровенията, които са преживели. Въпросът е дали това нетърпение не е доказателство, че тези техни видения и откровения не са „от Господа“. Когато такива видения и откровения се дават (а те сигурно се дават на някои Божи служители при определени обстоятелства), резултатът е благоговейна сдържаност. Те са прекалено сериозни и тържествени, за да могат лекомислено да се описват или обсъждат, но ефектът от тях е явен в цялостния живот и служение на дадения човек.“⁴⁵

12:5 Когато се хвали със слабостта, апостолът няма нищо против да спомене и себе си. Но когато се хвали с видения и откровения от Господа, той не ги свързва пряко със себе си, а говори за тях по-скоро безлично – като че ли са се случили на някой човек, когото познава. Павел не отрече, че самият той е преживял това, а просто не иска да говори за себе си по един толкова пряк и личен начин във връзка с това събитие.

12:6 Апостолът може да се похвали и с други велики неща, които е преживял. И дори да поиска да направи това, пак няма да бъде безумен, защото, каквото и да каже, ще бъде истината. Но той няма да го направи, защото не иска никой да си помисли за него повече от това, което вижда в него или чува от него.

12:7 Целият този пасаж представлява едно много точно описание на живота на един Христов служител. В него има моменти на дълбоко унижение, каквато е случката в Дамаск, и моменти на върховни преживявания, каквото е това вдъхновяващо откровение. Но обикновено след като един Господен служител преживее една такава опитност, Господ позволява той да получи някой „трън в плътта“. Точно това става тук и с Павел.

Този стих ни дава много безценни поуки. Първата е, че дори и божествените откровения от Господа не поправят плътта в нас. Дори и след като слуша райския език, апостолът продължава да притежава своята стара природа и да живее в опасност от възгордяване. Както казва Р. Дж. Райг:

„Човекът в Христос“ е в безопасност в Божието присъствие само докато слуша неуразимите неща, които се говорят в рая, но когато се върне на земята, той се нуждае от „трън в плътта“, защото в противен случай плътта в него ще започне да се хвали с божественото му преживяване.“⁴⁶

Какъв е бил този трън в плътта на Павел? Това, което със сигурност можем да кажем, е, че той е бил някакъв вид телесно изпитание, което Бог е позволил да се случи в неговия живот. Несъмнено Господ нарочно не уточнява какъв е този трън. По този начин, когато светшите от всички следващи векове бъдат подложени на изпитание или на проверка, те ще могат да чувстват по-близко родството си с апостола, докато *страдат*. Може би той е бил някакъв вид болест, свързана с очите⁴⁷, или с ушите, или с главата (от рода на мигрената), или нещо, свързано с речта на Павел. Муърхед казва следното: „Може би истинската природа на този трън в плътта е била скрита нарочно, за да може всички страдащи да бъдат насърчени и подпомогнати от това неназовано, но болезнено страдание на Павел.“⁴⁸ Нашите изпита-

ния могат да се различават от изпитанията на Павел, но те трябва да водят до същите резултати и плодове.

Апостолът описва **тръна в плътта** като „**пратеник от Сатана да ме мъчи**“. В известен смисъл той наистина представлява опит от страна на Сатана да възпрепятства Павел в делото му за Господа. Но Бог е по-велик от Сатана и Той използва този **трън**, за да съдейства за делото на Господа, като смири Павел. Успешното служение за Христос зависи от слабия служител. Колкото по-слаб е той, толкова повече силата на Христос съпътства неговото проповядване.

12:8 Павел **три пъти се е молил на Господа да махне от него този трън в плътта**.

12:9 Молитвата на Павел получава отговор, но не този отговор, който той очаква. Всъщност Бог казва на Павел: „Аз няма да махна тръна, а ще направя нещо по-добро: ще ти дам благодат, за да го носиш. И не забравяй, Павле, че макар и да не ти давам това, което искаш, аз ти давам нещо, от което ти имаш много нужда. Ти желаеш Моята власт и Моята сила да придружават твоето проповядване, нали? Тогава най-добрият начин да стане това е, като ти си немощен.“

Това е трикратният отговор на молитвата на Павел, която той поставя пред Бога три пъти. И това продължава да бъде Божият отговор на молитвите на Неговите хора, които страдат по целия свят. Вместо да отмане изпитанията и страданията, Бог ни дава нещо по-добро: другарството на Божия Син и сигурността на Неговата сила и благодат, за да можем да ги носим.

Забележете, че Бог казва: „**Доволно ти Е Моята благодат**.“ Ние не трябва да Го молим да ни даде достатъчно благодат: тя вече Е достатъчна.

Апостолът е напълно удовлетворен от отговора на Господа. Той казва: „**И тъй, с преголяма радост по-добре ще се**

похваля с немощите си, за да почива на мене Христовата сила.“

След като Господ обяснява мъдростта на Своите действия, Павел всъщност казва, че това е единственият начин, по който той е съгласен да живее. И така, вместо да се оплаква и да мърмори заради този трън, апостолът **предпочита да се похваля със своите немощи**. Той предпочита да падне на колене и да благодари на Господа за тях. Готов е да ги носи с радост, стига само силата на Христос да почива върху него. Дж. Освалд Сандърс изразява това много добре:

„*Политиката на света е следната: „Това, което не може да се изцели, трябва да се изтърпи.“ Но Павел свидетелства съвсем друго: „Това, което не може да се изцели, може да се носи с радост. Аз се радвам на немощите, страданията, лишенията и трудностите.“ Той доказва, че Божията благодат е толкова прекрасно нещо, че той с радост приема всяка нова възможност, която му позволява да черпи от нейната пълнота. „Нося с преголяма радост... и дори се хваля... с моя трън в плътта.“*“⁴⁹

Животът на Ема Пйечинска, съпруга на полски благородник, бил изпълнен с разочарования и отчаяние. И въпреки това тя е притежавала забележителна вяра, на която нейният биограф отдава почит със следното изречение: „Тя направи прекрасни букети от Божиите откази!“

12:10 По човешки погледнато, за нас е невъзможно да **намираме удоволствие** в нещата, които са изброени тук. Но ключът към разбирането на този стих се крие в думите „**за Христа**“. В името на Неговата кауза и за разпространението на Неговото евангелие ние трябва да сме готови да изтърпим всичко, което обикновено не сме готови да изтърпим заради себе си или заради някого, когото обичаме.

И едва когато разберем своята собствена слабост и нищожност, едва тогава започваме най-много да зависим от Бо-

жията сила. Едва когато Му предоставим себе си в пълно подчинение по този начин, едва тогава Неговата сила ни се изявява и ние наистина сме **силни**.

Уилям Уилбърфорс, човекът, който повежда борбата за премахване на робството в Британската империя, е бил физически слаб и нежен човек, но е имал дълбока вяра в Бога. Босуел казва за него: „Видях как този човек, който изглеждаше като малко кутре, се превърна в силен лъв.“

В този стих Павел се подчинява на словото на Господа от Матей 5:11, 12. Той се радва, когато хората го хулят и го гонят.

Ж. Знаменията на Павел подкрепят неговото апостолство (12:11-13)

12:11 Тук започва да ни се струва, че Павел вече се е уморил от своето привидно самохвалство. Той казва, че е станал **безумен** с това хвалене. Апостолът смята, че не е трябвало да се хвали, но е бил **принуден** от коринтяните да направя това, защото, вместо да мъчат, когато неговите критици са отправяли жестоките си обвинения срещу него, те е трябвало да го препоръчат. Защото, макар и сам по себе си да е **нищо**, той все пак не е в нищо по-голям от тези „**превъзходни апостоли**“, с които те толкова се гордеят.

2:12 Апостолът им напомня, че когато е дошъл в Коринт и им е проповядвал благовестието, Бог е потвърдил неговото проповядване с „**признаците на апостолите**“. Тези признаци са силите за чудеса, дадени на апостолите от Бога, за да могат слушателите им да познаят, че те наистина са изпратени от Господа.

Думите „**знамения, чудеса и велики дела**“ не описват три различни вида чудеса, а по-скоро три различни аспекта на чудесата. **Знаменията** са чудеса, които предават послание с определено значение за човека. **Чудесата** правят такова поразително впечатление на човека, че възбуждат човешките емоции. **Великите**

дела са събития, които явно стават със свръхчовешка сила.

Обърнете внимание на начина, по който Павел казва, че **апостолските признаци са били показани** между тях. Използването на страдателен залог посочва, че апостолът не търси слава за себе си, а за Бога, подчертавайки истината, че Бог ги е показал чрез него.

12:13 Що се отнася до чудесата, коринтяните не са в нищо **по-голни от другите църкви**. Те са били свидетели на толкова чудеса от страна на Павел, колкото и **другите църкви**, които той е посетил. В какво отношение тогава коринтяните са **по-голни от другите църкви**? Единственото отношение, което Павел може да види, е това, че той не им е бил **в тежест**, тоест, че не е настоявал да получава финансова помощ от тях. Ако това е единственото нещо, заради което те се смятат за **по-голни** от другите църкви, то тогава Павел ги моли да му **простят „тая неправда“**. Това е единственият апостолски **признак**, който той не е показал между тях!

3. Предстоящото пътуване на Павел до Коринт (12:14-13:1)

12:14 „**Ето, готов съм да дойда при вас за трети път.**“ Това може да означава, че апостолът е бил **готов** да посети Коринт три пъти, но е **бил там** само веднъж. Не е опишъл втори път, защото не е искал да се отнесе с тях строго. Сега Павел е **готов** да отиде **трети път**, което ще бъде неговото второ посещение.

То също така може да означава, че апостолът е на път да посети Коринт за **трети път**. Първото му посещение е описано в Деян. 18:1. Второто му посещение е посещението, свързано със скръб, за което той говори във 2 Кор. 2:1 и в 13:1. И това ще бъде **третото** му посещение.

Когато сега отиде при тях, Павел е решен **да не ги отегчи**. С това той иска да каже, че няма да вземе никакви пари от тях. Ще бъде независим от тях, що се

отнася до финансовото си положение. Причината за това е, че той не се интересува от материалното им богатство, а от самите тях. За Павел хората са много по-важни от вещите.

По отношение на коринтяните той желае да израе ролята на родител. **Деца не са длъжни да събират имот за родителите, а родителите – за децата.** Това твърдение ни разкрива една житейска истина. Според обичайния ход на живота **родителите** са онези, които работят неуморно и упорито, за да осигурят на **децата** си храна и облекло. Обикновено **децата** не се грижат за **родителите** си. И така, в този стих Павел изразява своето желание коринтяните да му позволят да се грижи към тях като родител.

Добре е да внимаваме и да не влагаме в този стих повече, отколкото трябва. Тук апостолът *не* иска да каже, че родителите са длъжни да трупат богатства, за да осигурят бъдещето на своите деца. Това няма нищо общо с бъдещите му нужди. Павел мисли за задоволяване на непосредствените си нужди, които ще се появяват, докато служи на Господа в Коринт. Той твърдо е решил да не зависи от тамошните светии. Дори и през ум не му минава мисълта, че те трябва да трупат средства, за да осигурят неговата старост, или че той трябва да прави това за тях.

12:15 Този стих ни дава прекрасната възможност да се докоснем за малко до неугасимата любов на апостол Павел към Божиите деца в Коринт. Апостолът е готов да отдаде себе си с най-голяма **радост** в неуморно служение и жертва за техните души, тоест за духовното им благополучие. Неговата любов е много по-изобилна от любовта на лъжеучителите, които са били сред тях, макар че самият той е **обичан по-малко** от тях. Въпреки че не се надява на никаква отплата от тяхна страна, апостолът ще продължи да ги обича. В това отношение той върно следва Господа.

12:16 Павел тук използва същите думи, които неговите кръстници са използвали срещу него. Те всъщност са казвали: „Добре, приемаме, че Павел не е взимал пари лично от вас, но той е изпращал пратеници и те са взимали пари и са му ги занасяли.“

12:17 „Ако не съм ви ограбил с имама, изпратил ли съм други, които да го направят?“ Апостолът пита коринтяните **направо** дали тези обвинения срещу него са верни,

12:18 и отговаря сам на своите въпроси. Павел е **помолил Тим да отиде при тях**, но не го е изпратил да отиде сам, а е **изпратил** още един **брат с него**. Така коринтяните няма да имат основание за никакви подозрения относно мотивите на апостола. Какво се е случило, когато Тим е пристигнал в Коринт? Поискал ли е от коринтяните да го подкрепят финансово? Опитал ли се е да спечели нещо от тях? Не, нищо подобно. От този пасаж разбираме, че Тим е работил, за да изкара своята прехрана, като е вършил някаква светска работа. Това се вижда от въпросите: „**Не със същия ли дух се обхождаме? Не със същите ли стъпки?**“ С други думи, както Тим, така и Павел следват една и съща политика: те работят, за да не бъдат издържани от коринтяните.

12:19 От всичко казано от Павел досега коринтяните могат да помислят, че неговата цел е да се **защити** пред тях като пред негови съдии. Но това не е така. Истинската цел на Павел е да им напише всичко това като пред **Бога**, за тяхно собствено назидание. Той иска да ги укрепи в християнския им живот и да ги предупреди за опасностите, които ги заобикалят. За него е много по-важно да им помогне, отколкото да защити собствената си репутация.

12:20 Павел желае, когато посети Коринт, да завари коринтяните в щастливо общение един с друг, след като се отхвърлили лъжливите учители и са признали авторитета на апостолите.

Освен това той иска да ги посети с радост, а не със скръб. Той би бил много наскърбен, ако намери сред тях **раздор, завист, гняв, партизанщина** и други плътски конфликти.

12:21 В края на краищата коринтяните са радостта на Павел и венец на хваление. Те са неговото основание за слава. Той не иска да гоиде при тях и да трябва да се срамува. Не иска и да трябва да **оплаче мнозината**, които са съгрешили и **не са се покаяли за своята нечистота, блудство и разпънство**.

Кои са тези мнозина, които са се предали на тези грехове? Единственото разумно предположение е, че това са хора от коринтската църква, защото в противен случай апостолът едва ли щеше да обсъжда тяхното победение в Писмо до коринтяните! Но те едва ли са истински вяряващи. Тук изрично се казва, че са се предали на тези грехове, а на едно друго място Павел ясно заявява, че нито един човек, чийто живот се характеризира с такива прояви, няма да наследи Божието царство (1 Кор. 6:9, 10). Апостолът ще ги **оплаче**, защото те не са се покаяли и поради тази причина трябва да бъдат отлъчени.

Дарби отбелязва, че тази глава започва с третото небе и завършва с ужасните грехове на земята. По средата между двете, казва той, се намира изходът от това това положение – силата на Христос, която почива върху апостол Павел.⁵⁰

13:1 Павел се готви да посети коринтяните и тогава ще бъдат разгледани всички случаи на грях сред вяряващите. Това разследване ще се проведе според божествения принцип, постановен във Второзаконие 19:15: **„От устата на двамата или трима свидетели ще се потвърди всяка работа.“** Павел не иска да каже, че той ще води това разследване. То ще бъде извършено от местната църква, а той ще действа само като съветник.

И. Павловото апостолство се подкрепя от самите коринтяни (13:2-6)

13:2 При второто си посещение, което не е споменато никъде другаде, Павел е предупредил коринтяните, че ще се отнесе строго с виновниците. Сега, макар и да **не е при тях**, той предупреждава всички, че когато гоиде **отново, няма да пощади тях, които съгрешават**.

13:3 Коринтяните са били накарани от лжеучителите да се усъмнят в апостолството на Павел. Всъщност те са ги принудили да поискат от него **доказателство**, че той е истински Божий говорител. Има ли той пълномощия, които показват, че **Христос** наистина говори чрез него? Апостолът започва своя отговор с повторение на наглата им молба: **„... като търсите доказателство, че в мене говори Христос...“**

След това, отваряйки една скоба, той им напомня, че Христос им е изявил Себе Си именно чрез него с голяма сила. Във величествената революция на техния живот след повярването им в евангелското послание няма нищо **немошно**.

13:4 Споменаването на думите „немощен“ и „сила“ напомня на Павел парадоксалната истина за силата, която идва от немошната и която може да се види както в живота на Спасителя, така и в живота на Неговите служители. Макар че Нашият Господ **беше разпънат в немош**, Той **пак живее чрез Божията сила**. И макар че Неговите последователи сами по себе си са слаби, Господ пак показва **силата Си** чрез тях. Когато Павел казва **„но ще сме живи с Него чрез Божията сила спрямо вас“**, той няма предвид възкресението. Апостолът иска да каже, че когато ги посети, той ще покаже великата **Божия сила** в начина, по който ще се отнесе към съгрешилите. Те казват, че той е слаб и презрян, а той ще им покаже, че може да бъде и силен – особено когато трябва да се налагат наказателни мерки!

13:5 Този стих е свързан с първата половина на 3 стих по следния начин: „Тъй като търсите доказателство, че Христос говори в мен... **изпитвайте себе си дали сте във вярата.**“ Те самите са доказателството за неговото апостолство. Чрез кого другото, ако не чрез него коринтяните са били доведени до Спасителя! Ако искат да видят неговите препоръчителни писма, трябва само да погледнат себе си.

Често пъти 5 ст. се използва погрешно, за да се поучава, че ние трябва да погледнем *вътре в себе си*, за да се уверим в спасението си. Това обаче може да ни доведе до голямо обезсърчение и съмнение. Увереността в спасението идва най-напред и най-вече от Божието слово. В момента, в който ние се доверим на Христос, можем да знаем, че сме били новородени на основание на авторитета на Библията. С времето ние откриваме и други доказателства за наша нов живот – нова любов към светостта, нова омраза към греха, любов към братята и сестрите, практическа праведност, послушание на Господа и отделяне от света.

Павел не казва на коринтяните, че ако искат да намерят доказателството за своето спасение, трябва да започнат да се самоизследват. Той по-скоро ги моли да открият в своето спасение доказателство за неговото апостолство.

Има само две възможности: или **Исус Христос е в тях**, или те са **фалшиви** или негодни. Думата, преведена като „**поруцани**“, се е използвала, за да опише състоянието на метали, които са се оказали фалшиви след изпитване. Подобно и коринтяните или са истински вярващи, или са се оказали **фалшиви**, защото не са издържали на изпитанието.

13:6 Ако те направят заключение, че наистина са спасени, тогава и апостол Павел е истински апостол, а не **фалшив**. Чудната промяна, която се е състояла в живота на коринтяните, едва ли е мог-

ла да стане вследствие служението на един фалшив учител.

Й. Желанието на Павел да направи добро на коринтяните (13:7-10)

13:7 Павел продължава да разглежда въпроса за наказанието на съгрешилите членове в църквата в Коринт. Той казва, че се моли на **Бога коринтяните да не извършат никакво зло**, когато се изправят лице с лице срещу греха, който е сред тях, а да работят неуморно за наказването и възстановяването на съгрешилите членове. Той не се моли самият той да се **покаже одобрен** или видян в по-добра светлина. Той не иска те да направят това, за да може да използва тяхното подчинение като доказателство за своя авторитет. Това изобщо не е неговата цел. Той иска те да направят това, защото то е **правилно и честно**. И предпочитаме да го направят дори и с риска да бъде счетен за **фалшив**.

Тук ние виждаме още едно доказателство за самопожертвувателността на Павел. В неговия молитвен живот мислите му непрекъснато са насочени към това, което е добро за другите, а не към това, което го препоръчва лично него. Ако Павел отиде в Коринт с тояга и утвърди своя авторитет, като спечели подчинението на коринтяните на своите наставления по отношение на дисциплинарните мерки, тогава би могъл да използва всичко това като аргумент против лъжеучителите. Би могъл да каже, че това е свидетелство за неговата законна власт. Но той предпочитаме коринтяните да вземат необходимите мерки сами, в неговото отсъствие, дори и това да го постави в неблагоприятна светлина в очите на законниците.

13:8 Формата на глагола в този стих (1 л. мн. ч.) ни подсказва, че тук най-вероятно става въпрос за апостолите. Павел казва, че всичко, което те правят, трябва да се прави с цел утвърждаването на Божията **истина**, а не за постигането на някакви егоистични мотиви. До-

ри и в случаите, когато става въпрос за дисциплинарни мерки, не трябва да позволяваме намесата на каквото и да било мисли за лично отмъщение. Всичко трябва да се върши за Божията слава и за доброто на нашите братя и сестри християни.

13:9 Тук отново апостолът изразява своето напълно неегоистично отношение към коринтяните. Ако неговата немощ, унижение и укоряване води до тяхното укрепване в Божието дело, тогава той се радва. И освен че се радва, той също така се и моли за тяхното **усъвършенстване**. Във връзка с наказването на съгрешилите сред тях Павел се моли те да бъдат възстановени и усъвършенствани. Неговото най-горещо желание е да се осъществи цялата Божия воля в техния живот. Както казва Ходж, „Павел се моли тези хора да бъдат изведени от състоянието на объркване, разпри и зло, в което са изпаднали, и да бъдат съвършено възстановени.“⁵¹

13:10 Именно с цел тяхното усъвършенстване той им пише това Писмо. Апостолът предпочита да им пише, докато **отсъства** от тях, за да може да има резултати, **та когато е при тях**, да не трябва да се **отнесе строго** според властта, която му е дал **Господ**. Но дори и да се отнесе строго, когато е при тях, това ще бъде за тяхно **назидание**, а не за тяхно **разрушение**.

К. Благодатното сбогуване на Павел, в което участват и трите Лица на Божеството (13:11-14)

13:11 Тук апостолът внезапно решава да сложи край на своето доста бурно Послание. След като се сбогува с коринтяните с думата **здравейте** (гръцкото поздравление за сбогом означава буквално „радвайте се“), той отправя към тях четири увещания. Първото е, че те трябва да се **усъвършенстват**. Глаголът, който апостолът използва тук, е същият като глагола, който се използва в Матей 4:21 за кърпене на мрежи и който съ-

що така може да означава „поправам своите пътища“. Коринтяните трябва да спрат да се карат и да съгрешават и трябва да **заживеят** в хармонични отношения един с друг.

„Утешавайте се.“ Това също така може да означава „окуражавайте се“ или „увещавайте се“. Те са получили сериозни увещания от апостол Павел. Тук той им казва да приемат тези увещания доброжелателно и да ги осъществяват на практика.

„Бъдете еднотомислени.“ Единственият начин, разбира се, по който християните могат да бъдат **еднотомислени**, е, като имат **Христовия ум**. Това означава да мислят, както Той мисли, и да поставят всички свои мисли и разсъждения в Негово подчинение.

„Живейте в мир.“ От текста във 12:20 става ясно, че сред коринтяните има разпри и безредици. Това винаги става, когато се позволи на законничеството да влезе в една църква. Затова тук Павел им казва най-напред да **накажат** виновните и след това да се **отнасят** мирно към своите братя християни.

Ако те направят това, **Бог на любовта и на мира ще бъде с тях**. Разбира се, в известен смисъл **Господ винаги** е със Своите хора. Но тези гуми тук означават, че Той ще им се изяви с особена близост и нежност, ако те се подчинят на всичко това.

13:12 **Святата целувка** е била характерен начин за поздравление сред християните от апостолското време. Тя е наречена „святата“, защото е израз на искрена обич и чистота, а не на изкуствени чувства и формализъм. В много страни християните се поздравяват със святата целувка и досега, но не трябва да забравяме, че в някои страни целувката между мъже например би могла да се изтълкува като признак на хомосексуалност. Поддържането на такава една традиция не е задължително, особено когато това може да доведе до сериозни подозрения във връзка с християнското

свидетелство. В такива случаи е добре да предпочетем като поздравление същото ръкописане. Ходж казва следното:

„Това не е заповед, която изисква вечно подчинение, тъй като духът на заповедта е, че християните трябва да изразят своята взаимна любов по начин, по който им позволява възрастта и обществото, в което живеят.“⁵²

13:13 Поздравите от всички светии трябва да напомнят на коринтяните широтата на общението, към което те принадлежат, и да им кажат, че и другите църкви наблюдават техния напредък и послушание на Господа.

13:14 Тук ние имаме една от най-красивите благословии в НЗ и единственото, което включва и трите Лица на Божеството.

Ленски ни предлага следното заключение:

„[И така, това Послание завършва] с картината на великия апостол, който простира ръцете си над коринтяните, изричайки една дълбока новозаветна благословия. С това неговият глас потъва в мълчание, но благословията, която той изрича, остава в нашите сърца.“⁵³

Крайни бележки

- 1) (1:2) James Denny, *The Second Epistle to the Corinthians*, p. 11.
- 2) (1:10) В критическия текст един от глаголите се намира в минало време, а другите два – в бъдеще.
- 3) (1:20) H. W. Cragg, *The Keswick Week*, p. 126.
- 4) (2:11) J. Sidlow Baxter, *Awake My Heart*, taken from the Nov. 10 reading, „Intoxication with Error.
- 5) (2:14) A. T. Robertson, *The Glory of the Ministry*, p. 32.
- 6) (2:14) Frederick Brotherton Meyer, *Paul*, p. 77.
- 7) (2:15) *Пак там*, p. 78.
- 8) (2:17) Текстът на повечето ръкописи използва израза „както останалите“. Без съмнение това е хипербола, която се използва често във 2 Коринтяни.
- 9) (2:17) Robertson, *Ministry*, p. 47.
- 10) (3:6) J. M. Davies, *The Epistles to the Corinthians*, pp. 168, 169.
- 11) (3:9) Charles Hodge, *A Commentary on the Second Epistle to the Corinthians*, p. 61.
- 12) (3:10) Robertson, *Ministry*, p. 70.
- 13) (3:10) Denney, *Second Corinthians*, p. 123.
- 14) (3:13) F. W. Grant, „2 Corinthians, *The Numerical Bible*, VI:547.
- 15) (3:14) Hodge, *Second Corinthians*, p. 71.
- 16) (3:17) Преводачите на НВПКДж приемат, че това е Светият Дух и затова изписват гумата с главна буква. Оригиналният текст е бил изписан само с главни (унциални) букви, което означава, че и двата варианта са възможни.
- 17) (3:18) Denney, *Second Corinthians*, p. 168, 169.
- 18) (3:18) J. N. Darby, *Notes on I and II Corinthians*, pp. 189, 190.
- 19) (4:7) J. H. Jowett, *Life in the Heights*, p. 65.
- 20) (4:12) Robertson, *Ministry*, p. 157.
- 21) (4:16) H. A. Ironside, further documentation unavailable.
- 22) (4:17) На еврейски език гумата за „слава“ е производна на глагол със значението „тежа“, което може би е основа на израза, използван от апостол Павел.
- 23) (4:17) William C. Moorehead, *Outline Studies in the New Testament: Acts to Ephesians*, p. 191.
- 24) (4:17) F. E. Marsh, *Fully Furnished*, p. 103.
- 25) (4:18) Jowett, *Life in the Heights*, pp. 68, 69.
- 26) (5:15) Denney, *Second Corinthians*, p. 199.
- 27) (5:16) David Smith, further documentation unavailable.
- 28) (5:18) A New and Concise Bible Dictionary, p. 652.
- 29) (6:4) Denney, *Second Corinthians*, p. 230.
- 30) (6:9) Изразът „като непознати, а пак добре познати“ е написан на надгробния паметник на Джон Нелсън Дарби (1800-1882), чие то служение, подобно на служението на Павел, е обхващало целия свят.
- 31) (6:10) Robertson, *Ministry*, p. 238.
- 32) (6:11) A. W. Tozer, *The Root of the Righteous*, 1955.
- 33) (6:16) Denney, *Second Corinthians*, p. 246.
- 34) (7:8) George Williams, *Student's Commentary on the Holy Scriptures*, p. 904.
- 35) (7:9) Hodge, *Second Corinthians*, p. 182.
- 36) (8:7) Denney, *Second Corinthians*, p. 267.
- 37) (8:9) Moorehead, *Acts to Ephesians*, pp. 179, 180.
- 38) (8:15) Hodge, *Second Corinthians*, p. 206.
- 39) (8:21) G. Campbell Morgan, *Searchlights from the Word*, p. 345.
- 40) (9:7) Jowett, *Life in the Heights*, p. 78.

- 41) (11:17) Charles C. Ryrie, *The Ryrie Study Bible, New King James Version*, p. 1797.
- 42) (11:20) J. N. Darby, *Notes on I and II Corinthians*, p. 236.
- 43) (11:27) Hodge, *Second Corinthians*, p. 275.
- 44) (11:33) J. B. Watson, по-нататъшна информация не ни е известна.
- 45) (12:4) Morgan, *Searchlights*, p. 346.
- 46) (12:7) R. J. Reid, *How Job Learned His Lesson*, p. 69
- 47) (12:7) Вж. Галатяни 4:15 и 6:11.
- 48) (12:7) Moorehead, *Acts to Ephesians*, p. 197.
- 49) (12:9) J. Oswald Sanders, *A Spiritual Clinic*, pp. 32, 33.
- 50) (12:21) Darby, *I and II Corinthians*, p. 253.
- 51) (13:9) Hodge, *Second Corinthians*, p. 309.
- 52) (13:12) *Ibid.*, p. 312.
- 53) (13:14) R. C. H. Lenski, *The Interpretation of St. Paul's First and Second Epistles to the Corinthians*, p. 1341.

Библиография

Darby, J. N.,
Notes on I and II Corinthians,
London: G. Morrish, n. d.

Davies, J. M.,
The Epistles to the Corinthians,
Bombay: Gospel Literature Service, 1975.

Denney, James,
The Second Epistle to the Corinthians,
London: Hodder & Stoghton, 1894.

Erdman, C. R.,
Second Epistle of Paul to the Corinthians,
London: Philadelphia: Westminster Press,
1929.

Grant, F. W.,
„2 Corinthians,“ *The Numerical Bible*. Vol.
6, Acts – 2 Corinthians,
New York: Loizeaux Brothers, 1901.

Hodge, Charles,
The Second Epistle to the Corinthians,
London: The Banner of Truth Trust, 1959.

Hughes, Philip E.,
*Commentary on the Second Epistle to the
Corinthians*,
Grant Rapids: Wm. B. Eerdmans
Publishing Co., 1962.

Kelly, William,
*Notes on the Second Epistle
to the Corinthians*,
London: G. Morrish, 1882.

Lenski, R. C. H.,
*The Interpretation of St. Paul's First and
Second Epistles to the Corinthians*,
Columbus: Wartburg Press, 1937.

Luck, G. Coleman,
Second Corinthians,
Chicago: Moody Press, 1959.

Robertson, A. T.,
The Glory of the Ministry,
New York: Fleming H. Revell Co., 1911.

Wilson, Geoffrey B.,
*2 Corinthians: A Digest of Reformed
Comment*,
London: The Banner of Truth Trust, 1973.

На тридесетгодишна възраст Уилям Макдоналд даде едно обещание на Господа – да напише коментар, който стих по стих да обяснява разбираемо целия Нов Завет. Настоящият коментар е изпълнението на това обещание и плодът на повече от четиридесетгодишно интензивно изучаване на Библията, на дългогодишна учителска дейност и на едно вярно и последователно служение на Господа. Това, което прави този коментар толкова ценен, е целта, която си поставя, както и пътя, по който постига тази цел. Тук не става дума за просто предаване на знания или някакви теоретични прозрения, а за това да се възвеличи личността и делото на Господ Исус Христос, да се изявят връзки в Писанието, които ни помагат да разберем Божиите мисли, и така тълкуванието да послужи за назидание. Авторът не подминава трудните пасажи, като че ли те не представляват проблем, а открито се занимава с трудностите. Там където съществуват различни тълкувания, той заема една твърда позиция, като обаче респектира и други сериозни схващания. Това е един коментар, който със своята ясна и проста структура превръща четенето в удоволствие и стимулира към едно систематично и последователно изучаване на Библията.

за автора:

Уилям Макдоналд е един високо ценен библейски учител и автор на над 60 книги, някои от които вече са преведени и на други езици. От 1947 до 1966 г. той преподава в библейското училище Емаус, като от 1959 г. е негов ръководител. След усилена преподавателска дейност в Америка и в чужбина от 1973 г. насам той е член на съвета на сътрудниците в Програмата за обучение на работници в Сан Леандро, Калифорния.

за редактора:

Артур Фарстаг е посещавал Националната академия за изкуства във Вашингтон, библейското училище Емаус, където е бил ученик на Уилям Макдоналд, Вашингтонския библейски колеж и Теологическата семинария в Далас. В Далас му биват присъдени титлите магистър по старозаветно богословие и доктор по новозаветно богословие. Там той учи пет и половина години гръцки език. В продължение на седем години той издава Новия Кинг Джеймс превод на Библията. Освен своята дейност като писател и издател Фарстаг се занимава с активна проповедническа дейност, главно в Далас. Той е написал въведенията към коментара на отделните библейски книги, както и допълнителните забележки към гръцкия оригинален текст.